2015

Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης

η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μέρος Α

το ευρωπαϊκό & διεθνές πλαίσιο αναφοράς

(2002 - 2013)

Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας

Έργο:

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2015
Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Μέρος Α : το ευρωπαϊκό & διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2002-2013)

Διεθνείς & εθνικές βάσεις δεδομένων:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)
Ενότητα : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Στοιχεία : βάση δεδομένων 2002 έως και 2013 (Στοιχεία Έναρξης και Λήξης)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ – ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Στοιχεία : Κρατικοί Προϋπολογισμοί & Απολογισμοί ετών 2005 έως και 2015

EUROSTAT

EURYDICE – NETWORK ON EDUCATION SYSTEMS & POLICIES IN EUROPE

OECD – ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION & DEVELOPMENT

Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων:

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ της ΓΣΕΕ (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ)

Ερευνητική ομάδα:

Επιστημονικός υπεύθυνος

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Ερευνητικός σχεδιασμός

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
- **Πωλίνα Φατούρου, Οικονομολόγος, MSc Κοινωνικών Ερευνών UoE UK, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Σχηματισμός και στατιστική επεξεργασία βάσεων δεδομένων

- **Πωλίνα Φατούρου, Οικονομολόγος, MSc Κοινωνικών Ερευνών UoE UK, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επεξεργασία της βάσης δεδομένων στο 1^{ο} Κεφάλαιο «Αποτύπωση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης»

- **Παναγιώτα Καραθανάση, Πολιτικός Επιστήμων, MSc Διεθνών Σχέσεων ΠΑ.ΠΕΙ, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επεξεργασία της βάσης δεδομένων στο 2^{ο} & 3^{ο} Κεφάλαιο «Βασικοί δείκτες και μεγέθη ειρών-εκρών στην εκπαίδευση της ΕΕ-28»

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Υποστήριξη ερευνητικού έργου- Αποτύπωση και ενήμερωση της βάσης στατιστικών δεδομένων

- **Χριστίνα Κουλού, αποφ. ΤΕΕ Ειδ. «Οικονομίας- Διοίκησης», στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επιμέλεια κειμένων

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
- **Ιωάννα Μαμούχα, Οικονομολόγος, MSc Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού ΟΠΑ, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Δημοσιοποίηση :

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ISBN (set) e-book ……. : **978–618–5006–25–9**

ISBN (μερ. Α') e-book : **978–618–5006–26–6**

Copyright: **Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής** της Γ.Σ.Ε.Ε. (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ)
Διεύθυνση: **3^{ης} Σεπτεμβρίου 36, 10432 Αθήνα**
Τηλ.: **210 5218700, Fax: 210 5218754**
Email: **kanep@otenet.gr**, *Ιστότοπος*: **www.kanep-gsee.gr**

Παραγωγή – Εκτύπωση:

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ
Ηλεκτρονική έκδοση (σε μορφή PDF)

2015

Ετήσια έκθεση για την εκπαίδευση

πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μέρος Α

Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 9

1.1 Συστημική προσέγγιση του εκπαιδευτικού συστήματος 11

1.2 Η εξέλιξη των βασικών (μη οικονομικών) μεγεθών της εκπαίδευσης 15

1.2.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Νηπιαγωγεία 15
1.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Δημοτικά σχολεία 19
1.2.3 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γυμνάσια 23
1.2.4 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γενικά Λύκεια 28
1.2.5 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Επαγγελματική εκπαίδευση 33
1.2.6 Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση 39
1.2.7 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 41

1.3 Η εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών της εκπαίδευσης 51

1.3.1 Διαφοροποιημένη εκτίμηση του ύψους των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση 52
1.3.2 Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση 57

1.3.2.1 Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού 58
1.3.2.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 71
1.3.2.3 Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για την εκπαίδευση 75
1.3.2.4 Δημόσιες δαπάνες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης 86

1.3.3 Βασικοί δείκτες δημόσιας χρηματοδότησης των βαθμίδων της εκπαίδευσης 102

1.3.3.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 102
1.3.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 103
1.3.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 104
1.3.3.4 Συσχέτιση κατά κεφαλή δαπανών ανά βαθμίδα 104

1.3.4 Δαπάνες νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες εκπαίδευσης 105

1.3.4.1 Δείκτες τιμών καταναλωτή για υπηρεσίες εκπαίδευσης 105
1.3.4.2 Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ 108

1.3.5 Συνολικές δαπάνες για εκπαίδευση 126

1.3.5.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 131
1.3.5.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 134
1.3.5.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 138

1.3.6 Δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» 142

1.3.6.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 144
1.3.6.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 145
1.3.6.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 146

1.3.7 Απόδοση της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση 147

1.3.7.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 150
1.3.7.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 151
1.3.7.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ-28 155

2.1 Μαθητικός πληθυσμός στην ΕΕ-28 158
2.1.1 Προσχολική εκπαίδευση 162
2.1.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 169
2.1.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 173
2.1.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 178
2.1.5 Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση 184
2.1.6 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 188
2.2 Εκπαιδευτικό προσωπικό στην ΕΕ-28 194
2.2.1 Προσχολική εκπαίδευση 199
2.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 202
2.2.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 205
2.2.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 207
2.2.5 Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση 210
2.2.6 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 213
2.3 Δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση στην ΕΕ-28 217
2.3.1 Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 222
2.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 225
2.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 229

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΡΟΩΝ – ΕΚΡΟΩΝ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ-28 233

3.1 Δείκτες εισροών στην εκπαίδευση 236
3.1.1 Δείκτες επένδυσης στους οικονομικούς πόρους (ISCED 0-6) 236
3.1.1.1 Δημόσια δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ 237
3.1.1.2 Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή 251
3.1.1.3 Δαπάνη μισθοδοσίας εκπαιδευτικών (ISCED 0-3) 263
3.1.2 Δείκτες επένδυσης στους υλικούς πόρους (ISCED 2-3) 294
3.1.2.1 Ποιότητα φυσικών υποδομών 296
3.1.2.2 Ποιότητα εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου 302
3.1.2.3 Ενσωμάτωση στο σχολείο των τεχνολογιών πληροφορίας & επικοινωνίας 310
3.1.3 Δείκτες επένδυσης στους ανθρώπινους πόρους 317
3.1.3.1 Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (ISCED 1-3) 317
3.1.3.2 Επάρκεια σχολείων σε κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό (ISCED 2-3) 327
3.1.4 Δείκτες επένδυσης στο χρόνο για μάθηση (ISCED 1-3) 335
3.1.4.1 Μέγεθος τμήματος στην υποχρεωτική εκπαίδευση (ISCED 1-2) 336
3.1.4.2 Δαπανώμενος ενδοσχολικός χρόνος μάθησης (ISCED 1-3) 344
3.1.4.3 Δαπανώμενος εξωσχολικός χρόνος μάθησης (ISCED 2-3) 368
3.1.4.4 Επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο σχολείο (ISCED 2-3) 387
3.1.4.5 Συμμετοχή στην Προσχολική εκπαίδευση 399
3.2 Δείκτες εκροών στην εκπαίδευση 404
3.2.1 Πρόωρη εγκατάλειψη από την εκπαίδευση & κατάρτιση (ISCED 1-3) 404
3.2.2 Επίδοση μαθητικού πληθυσμού (ISCED 2-3) 424
3.2.2.1 Επίδοση των μαθητών στα Μαθηματικά 424
3.2.2.2 Επίδοση των μαθητών στην Ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου 435
3.2.2.3 Επίδοση των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες 444
3.2.3 Επιπλέον ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς στην εκπαίδευση 453
3.2.3.1 Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου ISCED 5-6 455
3.2.3.2 Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση ISCED 0 465
3.2.3.3 Συμμετοχή στη Δια βίου μάθηση 469

3.3 Η ταυτότητα της ελληνικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς 483

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 489

Παράρτημα Ι. Συντμήσεις 491

Παράρτημα ΙΙ. Διεθνής τυποποιημένη ταξινόμηση εκπαίδευσης ISCED 1997 .. 493

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 494

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ 495

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ 497

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΧΑΡΤΩΝ 507

εισαγωγικό σημείωμα

Η Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση της ΓΣΕΕ συντάσσεται από το **Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής** της ΓΣΕΕ (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ), αξιοποιώντας τα δημοσιοποιημένα στοιχεία των εθνικών ευρωπαϊκών και διεθνών **βάσεων δεδομένων** για την εκπαίδευση (της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, της EUROSTAT και του δικτύου EURYDICE, του OECD και της UNESCO) όπως αυτά αναρτώνται στο διαδίκτυο. Με την στατιστική επεξεργασία των στοιχείων επιχειρείται η συστηματική αποτύπωση των βασικών ποσοτικών χαρακτηριστικών του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και του ευρωπαϊκού και διεθνούς εκπαιδευτικού πλαισίου αναφοράς του (ΕΕ-27), διευκολύνεται η αναγνώριση των «δυνατών» και «αδύνατων» σημείων του και αναδεικνύονται -σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού- οι πιθανές αντιφάσεις που εμπεριέχει και οι ανισότητες που προκαλεί.

Οι Ετήσιες Εκθέσεις για την εκπαίδευση της ΓΣΕΕ αναρτώνται πλήρεις στο διαδίκτυο με ελεύθερη πρόσβαση όλων των ενδιαφερομένων φορέων και προσώπων.
Το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ με την ερευνητική του αυτή παρέμβασή επιχειρεί:

- να **καταδείξει** το αυξημένο ενδιαφέρον του κοινωνικού εταίρου που εκπροσωπεί τον κόσμο της μισθωτής εργασίας για την εκπαίδευση, ως παράγοντα κρίσιμου για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και συνοχή της χώρας.
- να **αναδείξει** τις προκύπτουσες -κάθε μορφής- ανισότητες που αποδυναμώνουν και απειλούν την κοινωνική συνοχή.
- να **υπογραμμίσει** τη σημασία των τοπικών κοινωνιών στην χάραξη των εθνικών πολιτικών.
- να **ανταποκριθεί** στο κοινωνικό αίτημα για ανοικτή, ειλικρινή και τεκμηριωμένη διαβούλευση των κοινωνικών φορέων για τον εκσυγχρονισμό και την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Η αξιοποίηση των στοιχείων και συμπερασμάτων των Ετήσιων Εκθέσεων για την εκπαίδευση από όλους τους ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς της χώρας, και κυρίως όσους εμπλέκονται στη χάραξη των πολιτικών για την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η κριτική τους στάση, οι διαφορετικές αναγνώσεις και οι απαραίτητες συμπληρώσεις ή υποδείξεις είναι και αναγκαίες και, κυρίως, επιθυμητές.

Κεφάλαιο 1ο

Αποτύπωση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης

Κεφάλαιο 1ο

1.1 Συστημική προσέγγιση του εκπαιδευτικού συστήματος 11
1.2 Η εξέλιξη των βασικών (μη οικονομικών) μεγεθών της εκπαίδευσης 15
1.2.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Νηπιαγωγεία 15
1.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Δημοτικά σχολεία 19
1.2.3 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γυμνάσια 23
1.2.4 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γενικά Λύκεια 28
1.2.5 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Επαγγελματική εκπαίδευση 33
1.2.6 Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση 39
1.2.7 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 41
1.3 Η εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών της εκπαίδευσης 51
1.3.1 Διαφοροποιημένη εκτίμηση του ύψους των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση 52
1.3.2 Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση 57
1.3.2.1 Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού 58
1.3.2.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 71
1.3.2.3 Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για την εκπαίδευση . 75
1.3.2.4 Δημόσιες δαπάνες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης 86
1.3.3 Βασικοί δείκτες δημόσιας χρηματοδότησης των βαθμίδων της εκπαίδευσης 102
1.3.3.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 102
1.3.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 103
1.3.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 104
1.3.3.4 Συσχέτιση κατά κεφαλή δαπανών ανά βαθμίδα 104
1.3.4 Δαπάνες νοικοκυριών για αγαθά & υπηρεσίες εκπαίδευσης 105
1.3.4.1 Δείκτες τιμών καταναλωτή για υπηρεσίες εκπαίδευσης 105
1.3.4.2 Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ..... 108
1.3.5 Συνολικές δαπάνες για εκπαίδευση 126
1.3.5.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 131
1.3.5.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 134
1.3.5.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 138
1.3.6 Δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» 142
1.3.6.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 144
1.3.6.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 145
1.3.6.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 146
1.3.7 Απόδοση της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση 147
1.3.7.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 150
1.3.7.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 151
1.3.7.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 153

1.1 Συστημική προσέγγιση του εκπαιδευτικού συστήματος

Η Παιδεία ως βασικό κοινωνικό αγαθό και η εκπαίδευση ως η διαδικασία που το παράγει, αποτελούν βασικό **ποιοτικό γνώρισμα** της κοινωνικής λειτουργίας, αφού προσδίδουν ποιοτικά χαρακτηριστικά στο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας, στην στήριξη της κοινωνικής συνοχής των τοπικών κοινωνιών και στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του έλληνα πολίτη στα κοινωνικά δρώμενα.
Γι αυτό και η υιοθέτηση **κριτηρίων ποιότητας** για τις **εισροές** του εκπαιδευτικού συστήματος (τα προγράμματα σπουδών, η υλικοτεχνική υποδομή, η διοικητική-επιστημονική υποστήριξη του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, τα διαθέσιμα εκπαιδευτικά υλικά, και κυρίως η βασική εκπαίδευση/κατάρτιση και η συνεχής μετεκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης) δεν αποτελούν απλές προϋποθέσεις για τη λειτουργία της παρεχόμενης υπηρεσίας, αλλά ουσιαστικές παραμέτρους αποτελεσματικότητας και δείκτες διασφάλισης της ποιότητας, όχι απλά του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου, αλλά της ίδιας της κοινωνικής -εκπαιδευτικής, τεχνολογικής, και πολιτιστικής- καινοτομίας.

Η προσέγγιση του **εκπαιδευτικού συστήματος**, βάσει ενιαίων κριτηρίων ποιότητας, αναγνωρίζει εξ αρχής το **συστημικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης**, λαμβάνει υπόψη της το συνεχή διάλογο του μέρους με το όλο, την **οριζόντια** επικοινωνία (εντός μιας συγκεκριμένης βαθμίδας), αλλά και τους **κάθετους άξονες**, που διατρέχουν συνολικά τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα.
Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως **σύστημα μερών**, με δυναμικά αλληλεξαρτώμενα **υποσυστήματα** κι όχι ως στατική διαδοχή ανεξάρτητων μερών. Πρέπει με σαφήνεια και στρατηγικό σχεδιασμό να δομούνται οι **κάθετες συνιστώσες του συστήματος**, οι οποίες είναι παραγνωρισμένες, όσο και οι **οριζόντιες συνιστώσες** του. Μόνο τότε μπορούν πραγματικά να αναγνωριστούν οι **παθογένειες** του εκπαιδευτικού μας συστήματος στις πραγματικές τους διαστάσεις, τότε μόνο μπορούν να εντοπιστούν οι βαθύτερες αιτίες τους, μόνο τότε μπορούν να αναζητηθούν αποτελεσματικοί χειρισμοί των υπαρκτών αντιφάσεών του.
Ως κάθετοι άξονες, που διατρέχουν ολόκληρο το εκπαιδευτικό μας σύστημα (Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια – Τριτοβάθμια – Δια Βίου Μάθηση) και ταυτόχρονα αποτελούν και τα **κοινά χαρακτηριστικά** των επιμέρους βαθμίδων (των υποσυστημάτων) μπορούν να θεωρηθούν:

- Η μέθοδος διδασκαλίας και αξιολόγησης των εκπαιδευομένων (δασκαλοκεντρική βασισμένη στην μετάδοση και αξιολόγηση του βαθμού αφομοίωσης των προσφερομένων πληροφοριών).
- Τα κύρια διδακτικά υλικά και μέσα (πηγή πληροφόρησης αποτελεί κυρίως το σχολικό εγχειρίδιο/ πανεπιστημιακό σύγγραμμα, και δευτερογενώς η χρήση βοηθημάτων, σχετικής ποιότητας, με τη μορφή φωτοτυπημένων σημειώσεων).
- Η απουσία σύνθεσης μεταξύ διαφορετικών μαθησιακών αντικειμένων (επικρατεί η στατική παράθεση μαθησιακών αντικειμένων, με αποτέλεσμα η διαθεματικότητα να θεωρείται διδακτική καινοτομία και όχι η αυτονόητη ή/και βαθύτερη ουσία της μόρφωσης του ανθρώπου).
- Η έλλειψη βαθμών ελευθερίας (εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων). Ουσιαστικά το σύστημα εντέλλεται, δεν ακούει και δεν σχεδιάζει εκτιμώντας το ανθρώπινο δυναμικό στο οποίο απευθύνεται.
- Η «προγραμματισμένη» σπατάλη του προσωπικού χρόνου (εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων). Το σύστημα τρέχει με προκαθορισμένους από το ίδιο ρυθμούς. Δεν αναγνωρίζει την αξία του προσωπικού χρόνου και συνθλίβει, κινούμενο χωρίς σαφές όραμα, την αξία του συλλογισμού και της προσωπικής στάσης και απόφασης.
- Το σύστημα προκρίνει την ομοιομορφία, έναντι της ιδιαιτερότητας και της πολυμορφίας. Κυριαρχεί η ψευδαίσθηση του μέσου εκπαιδευόμενου και του μέσου εκπαιδευτικού και επομένως το σύστημα αγνοεί την αξία και τη δυναμική της διαφορετικότητας και της ποικιλίας στην προσέγγιση και ερμηνεία των φαινομένων, παρότι σε αυτή τη δυναμική στηρίζεται και η επιστημονική ανακάλυψη αλλά και η καλλιτεχνική δημιουργία.
- Η απουσία συστήματος έγκυρης αξιολόγησης δομών διαδικασιών και παραγόμενων αποτελεσμάτων. Μόνο οι γνώσεις των εκπαιδευομένων αξιολογούνται (και στο Δημοτικό, και στο Γυμνάσιο, και στο Λύκειο, και στο Πανεπιστήμιο και στα Μεταπτυχιακά). Ποτέ η διαδικασία παροχής της γνώσης. Και πολύ περισσότερο δεν αξιολογείται ο στρατηγικός σχεδιασμός, το όραμα, τα μέτρα, οι διοικητικές και πολιτικές αποφάσεις και επιλογές.
- Η αδυναμία αναπλήρωσης των όποιων απουσιών. Δεν προβλέπεται τέτοια διαδικασία σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα. Αν δεν είσαι παρών/-ουσα οφείλεις χωρίς καθοδήγηση να αυτο-προστατευτείς ώστε να μην δημιουργήσεις χάσμα στα όσα μέχρι τότε γνώριζες. Στη δημιουργία χάσματος όμως συμβάλλει και ο όγκος, αλλά και ο γρήγορος και πιεστικός ρυθμός ανάπτυξης της ύλης (αφού ο χρόνος είναι δεδομένος και η ύλη διευρύνεται). Αυτό εξάλλου μεταλλάσσει μεγάλο αριθμό παρόντων σε λειτουργικά «απόντες». Μια αιτία για την υπέρμετρη ανάπτυξη της φροντιστηριακής υποστήριξης, από την πρώτη δημοτικού μέχρι και την Τριτοβάθμια, θα πρέπει να αναζητηθεί στο αντιμετωπίζονται τα χάσματα και τα μη αφομοιωμένα κενά της γνώσης και –κυρίως- στην λειτουργία της ενεργητικής (vs παθητικής) μάθησης.

- Η μη ουσιαστική αξιοποίηση του βιώματος και της τεχνολογίας. Μόνο η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και η Εκπαίδευση Ενηλίκων επιχειρηματολογούν για την αξία τους. Μόνο αυτές μιλούν για ικανότητες και δεξιότητες. Μέχρι σήμερα δεν πείθουν. Αντίθετα απειλούνται.
- Η έλλειψη πιστοποίησης από το σύστημα μαθησιακών αντικειμένων που οι μαθητές αναγκάζονται να πιστοποιούν εκτός συστήματος. Κάθε υποσύστημα-βαθμίδα δεν αναγνωρίζει την αξία του «πιστοποιημένου τίτλου» που κατέχει ο εγγραφόμενος σε αυτήν εκπαιδευόμενος. Γι αυτό και δεν μπορεί να πιστοποιήσει στοιχειωδέστερες δεξιότητες, όπως η στοιχειώδης γνώση μιας ξένης γλώσσας, ή της δεξιότητας στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- Η χαμηλής ποιότητας διοικητική και λειτουργική υποστήριξη των εκπαιδευτικών μονάδων. Το σύστημα δεν φαίνεται να τις εκτιμά ως απολύτως απαραίτητες για τη λειτουργία του.
- Η έλλειψη ή/και κακή αξιοποίηση παράλληλων εκπαιδευτικών υποδομών (βιβλιοθήκες, εργαστήρια). Δεν αρκεί να «αντιγράφεις» τις εκπαιδευτικές υποδομές άλλων χωρών. Πρέπει και να αναρωτηθείς πώς τις αξιοποιούν, επιμορφώνοντας αντίστοιχα το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Διάγραμμα 1.1: **Διαγραμματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού συστήματος**

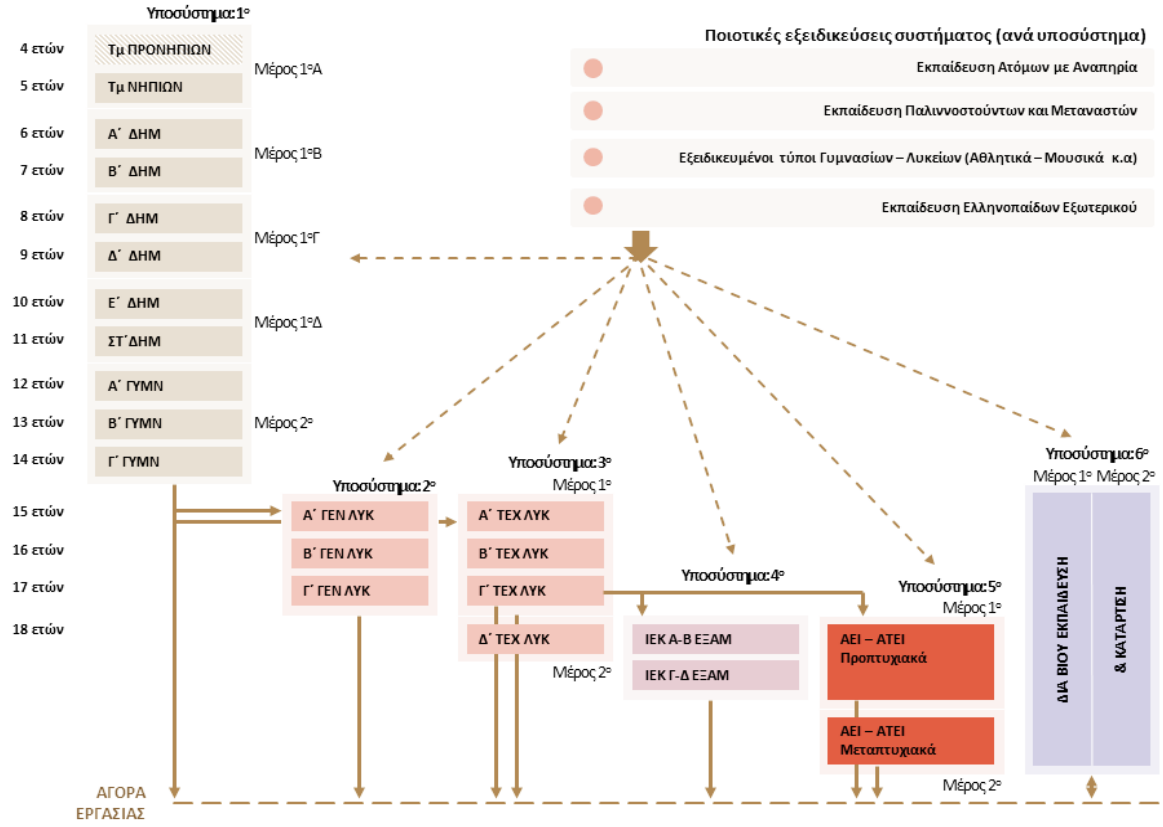

Στις Ετήσιες Εκθέσεις για την εκπαίδευση της ΓΣΕΕ αποτυπώνονται τα αριθμητικά δεδομένα και η κατανομή σε υποκατηγορίες των μεγεθών. Κυρίως όμως υπολογίζονται οι **ρυθμοί μεταβολής** των μεγεθών σε τριετή και ετήσια βάση. Οι παρουσιαζόμενες κατανομές αποδίδονται με τη μορφή Συνθετικών Δεικτών Μεγέθους, οι οποίοι με τη σειρά τους συνθέτουν τον Ετήσιο Συνθετικό Δείκτη Μεγέθους.

Ανάλογα με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών βάσεων δεδομένων για την εκπαίδευση η μελέτη αναπτύσσεται:

α) σε τέσσερα βασικά μεγέθη:

- Υποδομές της εκπαίδευσης – Μονάδες – Τμήματα - Αίθουσες
- Ανθρώπινο Δυναμικό της εκπαίδευσης – Μαθητικός/Σπουδαστικός/Φοιτητικός πληθυσμός
- Ανθρώπινο Δυναμικό της εκπαίδευσης – Διδακτικό και βοηθητικό προσωπικό
- Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Δημόσιες δαπάνες & δαπάνες των νοικοκυριών

και β) σε τέσσερα γεωγραφικά επίπεδα:

- Ευρωπαϊκό/Διεθνές
- Εθνικό
- Περιφερειακό (Διοικητικές Περιφέρειες)
- Τοπικό (Περιφερειακές ενότητες)

Οι υποδομές, ο μαθητικός/σπουδαστικός πληθυσμός και το εκπαιδευτικό/ερευνητικό/διοικητικό προσωπικό που υπηρετεί στις εκπαιδευτικές μονάδες/ ιδρύματα αποτυπώνονται (ανά σχολικό/ακαδημαϊκό έτος με στοιχεία Έναρξης και στοιχεία Λήξης) σε πίνακες και δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο από την **Ελληνική Στατιστική Αρχή**.

Οι πραγματοποιηθείσες (κατά έτος) δαπάνες για την εκπαίδευση (χρηματοδότηση της εκπαίδευσης) δημοσιοποιούνται από το **Γενικό Λογιστήριο του Κράτους** στους Ετήσιους Προϋπολογισμούς κάθε έτους.

Ας σημειωθεί ότι στις ετήσιες εκθέσεις που στηρίζονται στα διαθέσιμα από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. στατιστικά στοιχεία:

- η έννοια της τοπικότητας προσεγγίζεται σε επίπεδο Νομού/Νομαρχίας
- η αναφορά σε έτος για την εκπαίδευση (2010) αναφέρεται στη λήξη του σχολικού έτους (2009-2010)
- όλα τα στατιστικά δεδομένα αφορούν στοιχεία λήξεως του σχολικού έτους, εκτός των περιπτώσεων που διατίθενται στοιχεία μόνο για την έναρξη και που η αντίστοιχη διευκρίνιση σημειώνεται στην παρουσίαση των συγκεκριμένων μεταβλητών
- τα στοιχεία για την Τεχνολογική Επαγγελματική εκπαίδευση (ΤΕΕ) αφορούν μόνο τις σχολικές μονάδες αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, στις οποίες ανήκουν τα ΤΕΕ, ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ του ΥΠΕΠΘ.

Η γνώση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης, η μεταξύ τους συσχέτιση και –κυρίως- ο **ρυθμός ετήσιας μεταβολής** τους αποτελεί σημαντικό **ποιοτικό στοιχείο** για τη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Αποτελεί όμως ταυτόχρονα πηγή/ επιχείρημα για την ανίχνευση/ τεκμηρίωση **εκπαιδευτικών ανισοτήτων** κοινωνικού & γεωγραφικού χαρακτήρα, ανισότητες που συνήθως υποτιμώνται, μια και η έρευνα αδυνατεί συνήθως να εστιάσει στο μικρόκοσμο των τοπικών κοινωνιών.
Η αποτύπωση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης αυτή αναδεικνύει το **συστημικό (ή μη) χαρακτήρα** της εκπαίδευσης, μελετά και συγκρίνει τους Δείκτες ανά Υποσύστημα και Μέρος, ελέγχοντας αφενός τη **συνοχή** και τη **σύγκλισή** τους, αφετέρου την τάση **μεταβολής** τους στο χρόνο (αύξηση- βελτίωση, μείωση- επιδείνωση).

Ωστόσο, οι **υποδομές** των εκπαιδευτικών βαθμίδων (επάρκεια, ποιότητα και εκσυγχρονισμός τους, η χωροταξική τους κατανομή), τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των παρεχόμενων **εκπαιδευτικών προγραμμάτων** (αναλυτικά προγράμματα, διδακτικά υλικά, διδακτική μεθοδολογία, τρόποι τεκμηρίωσης του εκπαιδευτικού έργου, αξιολόγησης ικανοτήτων και πιστοποίησης δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων), η επένδυση στο **ανθρώπινο δυναμικό** (επάρκεια στελέχωσης, αρχική εκπαίδευση, επιμόρφωση, ανατροφοδότηση, συμμετοχή στο σχεδιασμό, κοινωνική λογοδοσία), αλλά και οι **επενδυόμενοι πόροι** (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), και τα βασικά χαρακτηριστικά της επένδυσης στη «σκιώδη εκπαίδευση» (ιδιαίτερα μαθήματα/ φροντιστήρια) και οι πολύμορφες συνέπειες τους στην ποιότητα της εκπαίδευσης δυστυχώς δεν μπορούν να μελετηθούν, αφού η εθνική στατιστική αποτύπωσή τους είναι ελλειμματική.

Όμως, η συστημική προσέγγιση της εκπαίδευσης προϋποθέτει στρατηγικό σχεδιασμό με **ενιαία μεθοδολογία και στόχευση** των δράσεων που διαπερνούν κατακόρυφα όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προκειμένου να διασφαλιστούν (όσο το δυνατό περισσότερο) η ποιότητα, η συνέχεια και η συνοχή των υποσυστημάτων και τελικά του συστήματος. Επιπλέον, η διασφάλιση της ποιότητας απαιτεί συγκεκριμένους και μετρήσιμους δείκτες. Η σταθερότητα στο χρόνο και η εφαρμογή σε όλα τα υποσυστήματα ενός δείκτη – ακόμα και ελλιπούς στην κατασκευή του- αποδίδει μια πραγματική διαφοροποίηση. Αν αυτή η διαφοροποίηση είναι αποδεκτή από το σύστημα αποτελεί συνειδητή επιλογή, γνώρισμά του και μέρος της στρατηγικής του. Αντίθετα αν αποτελεί «σκιώδη» όψη μιας διαφοροποιημένης πραγματικότητας -ενός συστήματος που προβάλλεται ως ομοιογενές-, τότε η όποια στρατηγική επιλογή είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

Ως ιδιαίτερα σημαντικές ποιοτικές εξειδικεύσεις του στρατηγικού σχεδιασμού του συστήματος ανά Υποσύστημα και Μέρος (ιδιαίτερα για τα πρώτα 3 Υποσυστήματα), θα πρέπει να αναφερθούν:

- Η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία
- Η εκπαίδευση των παιδιών παλιννοστούντων και μεταναστών
- Οι εξειδικευμένοι τύποι σχολείων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσια-Λύκεια-ΤΕΕ), όπως: Εσπερινά Σχολεία, Αθλητικά & Μουσικά Σχολεία κ.α.
- Η εκπαίδευση των παιδιών των ελλήνων της διασποράς (κοινότητες στο εξωτερικό).

Οι ποιοτικές αυτές εξειδικεύσεις ελέγχονται ως προς την αποτελεσματικότητα και την ποιότητά τους σε κάθε Υποσύστημα και Μέρος και συμβάλλουν στην πληρότητα και συνοχή του συστήματος. Πάνω απ΄ όλα, υπηρετούν την συνταγματική επιταγή για το **δικαίωμα** των πολιτών στο κοινωνικό αγαθό της εκπαίδευσης και όχι τη διάκρισή τους σε αυτούς που **έχουν** (χρήματα, χρόνο, υγεία, μορφωμένο γονιό, επιλογές, δυνατότητα πρόσβασης) και σε όσους **δεν έχουν**. Το κράτος οφείλει να μεριμνά για την παροχή και τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης για κάθε πολίτη (τον όποιο) και όχι για τον «εικονικό» μέσο πολίτη.

Ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να αντικαταστήσει το σημερινό. Η δημιουργία του θα στηριχθεί στην πολυετή έρευνα και εμπειρία των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δομών της εκπαίδευσης που παραμένουν επί δεκαετίες αναξιοποίητες. Ο στρατηγικός σχεδιασμός του νέου εκπαιδευτικού συστήματος και οι προτεραιότητες στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής πρέπει να επαναπροσδιοριστούν ώστε:

- Ο σχεδιασμός να κατευθύνεται από τη βάση της εκπαιδευτικής πυραμίδας (Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) προς την κορυφή (πανεπιστημιακή εκπαίδευση).
- Να θεσμοθετηθούν συγκεκριμένοι βαθμοί ελευθερίας στα υποσυστήματα, στα μέρη, και στα επίπεδα,

που να υπηρετούν τη συνοχή του συστήματος, αλλά να επιτρέπουν την εκπαιδευτική τους αυτονομία.

- Να διευκολύνεται η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης (εκπαίδευση - κατάρτιση – επιμόρφωση) παράλληλα με τη διασφάλιση της ποιοτικής και σύγχρονης υλικοτεχνικής της υποδομής.
- Να διασφαλίζονται οι αναγκαίοι πόροι για την εκπαίδευση και την έρευνα, με στόχο τη σύγκλιση προς τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους.
- Να προσφέρονται ανεμπόδιστα και δια βίου σε κάθε παιδί, νέο, εργαζόμενο πολλαπλές εκπαιδευτικές επιλογές και ευκαιρίες για γνώση.
- Να διαθέτει σύγχρονα ευέλικτα και αποτελεσματικά προγράμματα σπουδών που να διευκολύνουν την ανάπτυξη συγκεκριμένων ικανοτήτων, στάσεων, αξιών και φυσικά γνώσεων.
- Να διασφαλίζεται η αρχή «optimum δυνατές γνώσεις και ικανότητες στην optimum ηλικία» για όλους τους εκπαιδευόμενους, αντί της ισχύουσας «maximum γνώσεων στη minimum δυνατή ηλικία» για όσους μπορέσουν, τελικά, να τις αφομοιώσουν.

Με στόχο:

- **Μια ανοικτή, χαρούμενη και δημιουργική προσχολική αγωγή, που με αφόρμηση το ίδιο το παιδί –κι όχι την ύλη- έχει τη σοφία να δημιουργεί με το παιχνίδι και τη δραστηριότητα στην ομάδα τη βάση της επικοινωνίας και της κοινωνικής ζωής του πολίτη.**
- **Ένα καλό Δημοτικό σχολείο, που να στηρίζει ένα καλό Γυμνάσιο, ένα καλό Γενικό Λύκειο και μια αξιόλογη και αξιοπρεπή Τεχνική και Επαγγελματική εκπαίδευση, και ένα ακόμα καλύτερο Πανεπιστήμιο.**
- **Ένα ποιοτικό εκπαιδευτικό σύστημα με αίσθηση δικαίου, έγνοια και φροντίδα για τις υπαρκτές κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανισότητες.**
- **Ένα αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα διασφαλισμένης ποιότητας με πολλαπλές επιλογές και δυνατότητες, τόσο για την τυπική εκπαίδευση, όσο και για τη Δια Βίου εκπαίδευση. Σε κάθε γωνιά της χώρας, προσβάσιμο από κάθε πολίτη.**

1.2 Η εξέλιξη των βασικών (μη οικονομικών) μεγεθών της εκπαίδευσης

Στον ακόλουθο πίνακα και για την περίοδο 2001-2013 αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα των **υποδομών** (σχολικές μονάδες - τμήματα) και του **ανθρώπινου δυναμικού** (μαθητικός πληθυσμός - προσωπικό που υπηρετεί) της Πρωτοβάθμιας (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά) και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, Τεχνική Επαγγελματική εκπαίδευση) του Δημόσιου και Ιδιωτικού τους τομέα και στους δύο τύπους σχολείων (Ημερήσια & Εσπερινά) όπου προβλέπονται και λειτουργούν.

Πίνακας 1.1: **Διαχρονική εξέλιξη βασικών μεγεθών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Συνολικά)**

ΟΛΕΣ ΟΙ ΒΑΘΜΙΔΕΣ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Ρυθμός μεταβολής περιόδου 2001-2013	
ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	**15.517**	**15.371**	**15.323**	**15.343**	**15.323**	**15.273**	**15.214**	**15.236**	**15.423**	**15.446**	**15.253**	**14.364**	**14.245**	**-8,2%**	▼
Τμήματα(*)	-	78.440	78.007	79.982	80.533	80.853	80.915	80.909	81.587	82.312	81.033	79.816	79.749	**1,7%**	▲
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΕΙ(*)	**-**	**171.870**	**172.855**	**183.991**	**189.299**	**194.891**	**199.985**	**202.465**	**207.248**	**211.652**	**199.055**	**193.716**	**189.137**	**10,0%**	▲
Διδακτικό Προσωπικό	148.499	154.571	156.387	165.556	170.892	175.802	178.935	181.546	185.655	189.909	182.459	173.246	167.601	**12,9%**	▲
Λοιπό Προσωπικό(*)	-	17.299	16.468	18.435	18.407	19.089	21.050	20.919	21.593	21.743	20.832	20.470	21.536	**24,5%**	▲
ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	**1.531.675**	**1.517.750**	**1.494.531**	**1.497.864**	**1.487.210**	**1.484.188**	**1.470.990**	**1.476.876**	**1.486.817**	**1.490.587**	**1.493.164**	**1.492.349**	**1.486.450**	**-3,0%**	▼

Πηγή δεδομένων: **Ελληνική Στατιστική Αρχή**

(*) Στις κατηγορίες «Τμήματα», «Προσωπικό που υπηρετεί» και «Λοιπό προσωπικό» ο ρυθμός μεταβολής που αποτυπώνεται στην τελευταία στήλη του πίνακα αφορά την περίοδο 2002-2013.

Από τα στοιχεία του πίνακα αξίζει να σημειωθούν:

- η σταδιακή **μείωση** κατά **8,2%** κατά την περίοδο 2001-2013 των **σχολικών μονάδων** της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μέση ετήσια μεταβολή **-0,7%**). Η μείωση αυτή οφείλεται: α) στη μείωση των **Δημοτικών σχολείων** (συνολική μείωση **22,9%**), η οποία με τη σειρά της οφείλεται κυρίως στη μείωση των ολιγοθέσιων σχολικών μονάδων, β) στη μείωση των σχολικών μονάδων της **Επαγγελματικής εκπαίδευσης** (συνολική μείωση 4,7%) και γ) στη μείωση των σχολικών μονάδων των Γυμνασίων (συνολική μείωση 2,3%). Στο ίδιο χρονικό διάστημα οι σχολικές μονάδες των **Νηπιαγωγείων** και των **Γενικών Λυκείων** παρουσιάζουν συνολική **αύξηση** κατά **3,0%** και **2,2%** αντίστοιχα.
- η **αύξηση** κατά **10,0%** την περίοδο 2002-2013 του συνόλου του **προσωπικού** που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μέση ετήσια μεταβολή **0,9%**). Συγκεκριμένα, καταγράφεται αύξηση κατά **12,9%** την περίοδο 2002-2013 του **Διδακτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μέση ετήσια μεταβολή 1,1%), ενώ αντίστοιχη αύξηση, κατά **24,5%**, καταγράφεται και στο **Λοιπό-Βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μέση ετήσια μεταβολή 2,1%). Κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και τύπο σχολείου η συνολική μεταβολή του συνόλου του προσωπικού είναι την περίοδο 2002-2013: α) **38,2%** στα **Νηπιαγωγεία**, β) **23,6%** στα **Δημοτικά** σχολεία, γ) **3,6%** στα **Γυμνάσια**, δ) **6,6%** στα **Γενικά Λύκεια** και ε) **-22,7%** στην **Επαγγελματική εκπαίδευση** (η μόνη βαθμίδα που κατέγραψε μείωση του προσωπικού που υπηρετεί, τόσο του Διδακτικού, όσο και του Λοιπού-Βοηθητικού προσωπικού).
- η σταδιακή **μείωση** κατά **3%** την περίοδο 2001-2013 του **μαθητικού πληθυσμού** που φοιτά στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μέση ετήσια μεταβολή **-0,2%**). Η μείωση αυτή οφείλεται σε μικρή **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού των **Δημοτικών** (κατά 1,5%), των **Γυμνασίων** (κατά 8,3%) και κυρίως της **Επαγγελματικής εκπαίδευσης** (κατά 20,7%). Στο ίδιο χρονικό διάστημα ο μαθητικός πληθυσμός των **Νηπιαγωγείων** και των **Γενικών Λυκείων** παρουσιάζουν συνολική **αύξηση** του μαθητικού τους πληθυσμού κατά **14,5%** και **1,9%** αντίστοιχα.

Στις επόμενες ενότητες του κεφαλαίου, αποδίδονται συνολικά και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης όλες οι μεταβλητές που αφορούν στις υποδομές και το ανθρώπινο δυναμικό κάθε βαθμίδας/ υποβαθμίδας.

1.2.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Νηπιαγωγεία

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της Προσχολικής εκπαίδευσης (**Νηπιαγωγεία**) την περίοδο 2001-2013.

Οι σχολικές μονάδες των Νηπιαγωγείων αποτελούν το **40,7%** (2013) του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** των σχολικών μονάδων κατά **3%**, που αντιστοιχεί σε **168** νηπιαγωγεία (από 5.624 σχολικές μονάδες το 2001 σε 5.792 σχολικές μονάδες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **0,3%**. Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί πως ο αυξητικός ρυθμός μεταβολής που σημειώνεται από το 2008 (λόγω της εφαρμογής της υποχρεωτικής φοίτησης στο νηπιαγωγείο (Ν.3518/2006)), σταματάει το

2010, όποτε και λειτουργούν 6.064 νηπιαγωγεία. Η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση των σχολικών μονάδων σημειώνεται το 2008-2009 (κατά **3,7%**) ενώ από το 2010 και μετά καταγράφεται μείωση κατά (-4,5%).

Γράφημα 1.1: **Νηπιαγωγεία: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)**

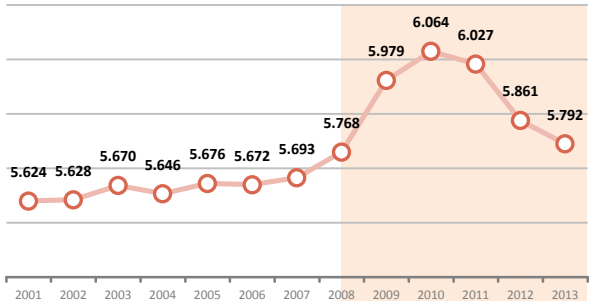

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των νηπιαγωγείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.2: **Νηπιαγωγεία: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)**

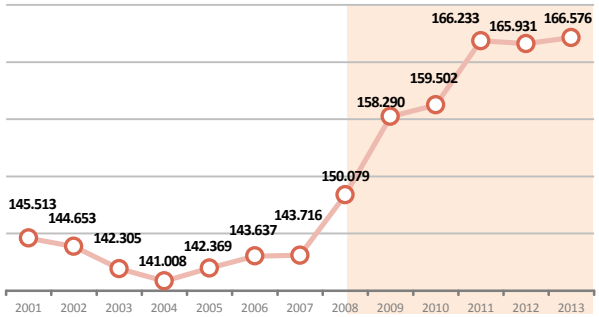

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Ο μαθητικός πληθυσμός των Νηπιαγωγείων αποτελεί το **11,2%** (2013) του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού κατά **14,5%**, που αντιστοιχεί σε **21.063** μαθητές/-τριες (από 145.513 μαθητές/τριες το 2001 σε 166.576 μαθητές/τριες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **1,2%**. Ομοίως με τις σχολικές μονάδες, ο ρυθμός μεταβολής αυξάνει από το 2008 κι έπειτα. Συνολικά η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση του μαθητικού πληθυσμού σημειώνεται την περίοδο 2008-2009 (κατά **5,5%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Νηπιαγωγείων ως προς τη φοίτηση του στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Το 2013 το **93,4%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Νηπιαγωγείων (**155.541** νήπια) φοιτούσε σε μονάδες του Δημόσιου τομέα, ενώ το **6,6%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Νηπιαγωγείων (**11.035** νήπια) φοιτούσε σε μονάδες του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας. Κατά την περίοδο αναφοράς (2001-2013) ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Δημόσιου τομέα των Νηπιαγωγείων κατέγραψε **αύξηση** κατά **10,8%** (ή 15.201 νήπια), από 140.340 νήπια το 2001, σε 155.541 νήπια το 2013. Την ίδια περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Ιδιωτικού τομέα των Νηπιαγωγείων κατέγραψε σημαντικότατη **αύξηση** κατά **113,3%** (ή 5.862 νήπια), από 5.173 νήπια το 2001, σε 11.035 νήπια το 2013.

Γράφημα 1.3: **Νηπιαγωγεία: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013**

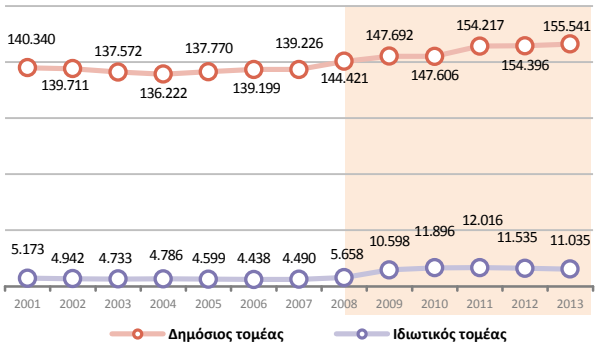

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση του μαθητικού πληθυσμού του Ιδιωτικού τομέα των Νηπιαγωγείων (κατά 87,3%) καταγράφεται το 2009 από 5.658 νήπια το 2008 σε 10.598 νήπια το 2009, ενώ η αύξηση συνεχίστηκε μέχρι και το 2011, όπου καταγράφεται η μέγιστη τιμή νηπίων στον Ιδιωτικό τομέα (**12.016** νήπια) κατά την περίοδο αναφοράς, καταγράφοντας συνολική **αύξηση** κατά **132,3%** (ή 6.843 νήπια) έναντι του 2001. Την επόμενη διετία 2012-2013 καταγράφεται συνολική **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού των Νηπιαγωγείων του Ιδιωτικού τομέα κατά 8,2% ή 981 νήπια έναντι της τιμής του 2009.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** των νηπιαγωγείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.4: **Νηπιαγωγεία: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013)**

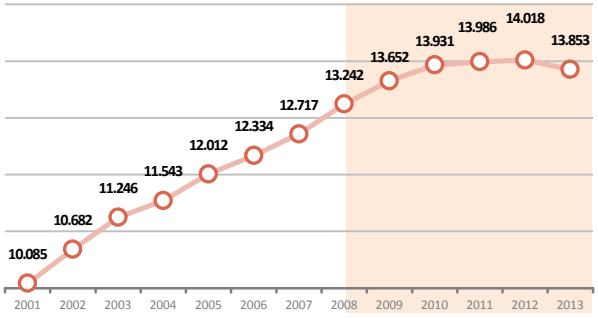

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το διδακτικό προσωπικό των Νηπιαγωγείων αποτελεί το **8,3%** (2013) του συνόλου του διδακτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001 – 2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** κατά **37,4%**, που αντιστοιχεί σε **3.768** εκπαιδευτικούς (από 10.085 εκπαιδευτικούς το 2001 σε 13.853 εκπαιδευτικούς το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **2,7%**.Την περίοδο 2012-2013 μειώνεται κατά 1,2%.

Συνολικά στα Νηπιαγωγεία, η αύξηση του μαθητικού πληθυσμού φαίνεται να ακολουθείται από αντίστοιχη αύξηση των σχολικών μονάδων αλλά και του διδακτικού προσωπικού.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και το μαθητικό πληθυσμό των **Νηπιαγωγείων** στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013. Τα βασικά μεγέθη προηγούμενων σχολικών/ ακαδημαϊκών ετών αναλύθηκαν σε προγενέστερες μελέτες του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.2: **Προσχολική Αγωγή – ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Νηπιαγωγείων	6.064		6.027		-0,6	▼	5.861		-2,8	▼	5.792		-1,2	▼	-4,5 ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ	5.658	93,3%	5.572	92,5%	-1,5	▼	5.401	92,2%	-3,1	▼	5.309	91,7%	-1,7	▼	-6,2 ▼	-1,8 ▼
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ	406	6,7%	455	7,5%	12,1	▲	460	7,8%	1,1	▲	483	8,3%	5,0	▲	19,0 ▲	24,6 ▲
Α) σε **Αστικές** περιοχές	2.750	45,3%	2.799	46,4%	1,8	▲	2.779	47,4%	-0,7	▼	2.794	48,2%	0,5	▲	1,6 ▲	6,4 ▲
Β) σε **Ημιαστικές** περιοχές	976	16,1%	988	16,4%	1,2	▲	978	16,7%	-1,0	▼	966	16,7%	-1,2	▼	-1,0 ▼	3,6 ▲
Γ) σε **Αγροτικές** περιοχές	2.338	38,6%	2.240	37,2%	-4,2	▼	2.104	35,9%	-6,1	▼	2.032	35,1%	-3,4	▼	-13,1 ▼	-9,0 ▼
α) Διθέσια	3.474	57,3%	3.534	58,6%	1,7	▲	3.533	60,3%	0,0	▼	3.499	60,4%	-1,0	▼	0,7 ▲	5,4 ▲
β) Μονοθέσια	2.590	42,7%	2.493	41,4%	-3,7	▼	2.328	39,7%	-6,6	▼	2.293	39,6%	-1,5	▼	-11,5 ▼	-7,3 ▼
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	9.710		9.658		-0,5	▼	9.467		-2,0	▼	9.596		1,4	▲	-1,2 ▼	
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	9.701	99,9%	9.631	99,7%		-0,2 ▼	9.456	99,9%		0,2 ▲	9.209	96,0%		-3,9 ▼	-5,1 ▼	-3,9 ▼
Αίθουσες Διδασκαλίας	10.411		10.440		0,3	▲	10.233		-2,0	▼	10.279		0,4	▲	-1,3 ▼	
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	18.100		18.222		0,7	▲	17.575		-3,6	▼	18.718		6,5	▲	3,4 ▲	
Λοιπό & Βοηθητικό Προσωπικό	4.169	23,0%	4.236	23,2%		0,9 ▲	3.557	20,2%		-12,9 ▼	4.865	26,0%		28,4 ▲	16,7 ▲	12,8 ▲
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	3.490	83,7%	3.486	82,3%		-1,7 ▼	2.633	74,0%		-10,1 ▼	3.756	77,2%		4,3 ▲	7,6 ▲	-7,8 ▼
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	679	16,3%	750	17,7%		8,7 ▲	924	26,0%		46,7 ▲	1.109	22,8%		-12,2 ▼	63,3 ▲	40,0 ▲
Διδακτικό Προσωπικό	13.931	77,0%	13.986	76,8%		-0,3 ▼	14.018	79,8%		3,9 ▲	13.853	74,0%		-7,2 ▼	-0,6 ▼	-3,8 ▼
Γυναίκες	13.791	99,0%	13.830	98,9%		-0,1 ▼	13.856	98,8%		0,0 ▼	13.690	98,8%		0,0 ▼	-0,7 ▼	-0,2 ▼
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	13.258	95,2%	13.278	94,9%		-0,2 ▼	13.320	95,0%		0,1 ▲	13.155	95,0%		-0,1 ▼	-0,8 ▼	-0,2 ▼
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	673	4,8%	708	5,1%		4,8 ▲	698	5,0%		-1,6 ▼	698	5,0%		1,2 ▲	3,7 ▲	4,3 ▲
Α) Προϊστάμενοι	6.064	43,5%	6.027	43,1%		-1,0 ▼	5.861	41,8%		-3,0 ▼	5.792	41,8%		0,0 ▼	-4,5 ▼	-3,9 ▼
Γυναίκες	5.991	98,8%	5.950	98,7%		-0,1 ▼	5.790	98,8%		0,1 ▲	5.724	98,8%		0,0 ▲	-4,5 ▼	0,0 ▲
Β) Νηπιαγωγοί εκτός προϊσταμένου	7.432	53,3%	7.561	54,1%		1,3 ▲	7.761	55,4%		2,4 ▲	7.713	55,7%		0,6 ▲	3,8 ▲	4,4 ▲
Γυναίκες	7.366	99,1%	7.485	99,0%		-0,1 ▼	7.672	98,9%		-0,1 ▼	7.621	98,8%		0,0 ▼	3,5 ▲	-0,3 ▼
Γ) Απόντες	435	3,1%	398	2,8%		-8,9 ▼	396	2,8%		-0,7 ▼	348	2,5%		-11,1 ▼	-20,0 ▼	-19,5 ▼
Γυναίκες	434	99,8%	395	99,2%		-0,5 ▼	394	99,5%		0,3 ▲	345	99,1%		-0,4 ▼	-20,5 ▼	-0,6 ▼
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	9.686	75,5%	9.408	73,0%		-3,3 ▼	9.649	74,7%		2,2 ▲	9.614	75,1%		0,5 ▲	-0,7 ▼	-0,6 ▼
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.834	14,3%	1.934	15,0%		5,0 ▲	1.781	13,8%		-8,2 ▼	1.799	14,0%		1,9 ▲	-1,9 ▼	-1,8 ▼
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.303	10,2%	1.538	11,9%		17,5 ▲	1.494	11,6%		-3,2 ▼	1.394	10,9%		-5,8 ▼	7,0 ▲	7,1 ▲
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	2.757	19,8%	2.857	20,4%		3,2 ▲	3.087	22,0%		7,8 ▲	3.530	25,5%		15,7 ▲	28,0 ▲	28,8 ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	642	4,6%	612	4,4%		-5,0 ▼	657	4,7%		7,1 ▲	743	5,4%		14,4 ▲	15,7 ▲	16,4 ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	420	3,0%	503	3,6%		19,3 ▲	601	4,3%		19,2 ▲	696	5,0%		17,2 ▲	65,7 ▲	66,6 ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	26	0,2%	39	0,3%		49,4 ▲	43	0,3%		10,0 ▲	48	0,3%		13,0 ▲	84,6 ▲	85,7 ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	1.669	12,0%	1.703	12,2%		1,6 ▲	1.786	12,7%		4,6 ▲	2.043	14,7%		15,8 ▲	22,4 ▲	23,1 ▲
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	159.502		166.233		4,2	▲	165.931		-0,2	▼	166.576		0,4	▲	4,4 ▲	
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	147.606	92,5%	154.217	92,8%		0,2 ▲	154.396	93,0%		0,3 ▲	155.541	93,4%		0,4 ▲	5,4 ▲	0,9 ▲

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	11.896	7,5%	12.016	7,2%		-3,1 ▼	11.535	7,0%		-3,8 ▼	11.035	6,6%		-4,7 ▼	-7,2 ▼	-11,2 ▼
Κορίτσια	77.719	48,7%	80.924	48,7%		-0,1 ▼	80.794	48,7%		0,0 ▲	80.766	48,5%		-0,4 ▼	3,9 ▲	-0,5 ▼
Μαθητές/-τριες Ειδικών Τάξεων	864	0,5%	998	0,6%		10,8 ▲	1.038	0,6%		4,2 ▲	998	0,6%		-4,2 ▼	15,5 ▲	10,6 ▲

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των σχολικών μονάδων των Νηπιαγωγείων μειώθηκε κατά **272** μονάδες, από 6064 μονάδες το 2010 σε 5792 το 2013 (συνολική μείωση κατά **4,5%**).
Κατά το **2013**:

- Το **91,7%** των Νηπιαγωγείων ήταν **δημόσια,** και το **8,3% ιδιωτικά**. Η μείωση κατά 4,5% του αριθμού των Νηπιαγωγείων κατά την περίοδο 2010-2013, χρονικό διάστημα που έπεται της εφαρμογής της υποχρεωτικότητας της φοίτησης στο Νηπιαγωγείο (σχολικό έτος 2007-08) δεν εκδηλώθηκε και στους δύο τομείς της εκπαίδευσης. Τα δημόσια νηπιαγωγεία μειώνονται κατά **349** μονάδες (συνολική μείωση κατά **6,2%**), ενώ τα ιδιωτικά αυξήθηκαν κατά **77** μονάδες (συνολική αύξηση κατά **19%**).
- Σε **αστικές** περιοχές είχε την έδρα του το **48,2%** των Νηπιαγωγείων (αύξηση των μονάδων κατά 1,6%), σε **ημιαστικές** περιοχές το **16,7%** (μείωση των μονάδων κατά 1%), και σε **αγροτικές** περιοχές το **35,1%** (μείωση των μονάδων κατά 13,1%).
- Το **60,4%** των Νηπιαγωγείων ήταν **διθέσια** (αύξηση των μονάδων κατά 0,7%) και το **39,6%** ήταν **μονοθέσια** (μείωση των μονάδων κατά 11,5%).
- Συνολικά λειτούργησαν **9.596 τμήματα** Νηπιαγωγείου (το 96% **πρωινά**), μειωμένα κατά 1,2% των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2010 (**9.710** τμήματα). Η υιοθέτηση της υποχρεωτικότητας της βαθμίδας καθιστά επιτακτική την ανάγκη λειτουργίας περισσοτέρων τμημάτων του Δημόσιου τομέα, και της εξασφάλισης της αναγκαίας στέγασής τους, προκειμένου να μην υποχρεωθούν τα νοικοκυριά να καταφύγουν στον ιδιωτικό τομέα και να επιβαρυνθούν με δίδακτρα. Στις λιγότερο εύπορες περιοχές των αστικών περιοχών το πρόβλημα θα εμφανιστεί ιδιαίτερα οξυμένο τα επόμενα χρόνια.
- Η αναλογία **αιθουσών διδασκαλίας** των Νηπιαγωγείων προς τμήματα ήταν ελαφρά μεγαλύτερη από 1 αίθουσα ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός αιθουσών παρουσίασε μείωση κατά 1,3%.
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Νηπιαγωγεία ήταν **18.718** άτομα. Κατά την τετραετία το προσωπικό που υπηρετεί αυξήθηκε κατά **3,4%**. Εξ αυτών το **74%** αποτελεί το **διδακτικό προσωπικό** (μείωση κατά την τετραετία 3,8%). Από αυτούς, το **95,0%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα (μείωση κατά την τετραετία 0,2%) και το **5,0%** στον **ιδιωτικό** τομέα (αύξηση κατά την τετραετία 4,3%). Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Νηπιαγωγεία αντιστοιχεί στο **26%** του συνολικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία 12,8%). Από το λοιπό προσωπικό, το **77,2%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα (μείωση κατά την τετραετία 7,8%) και το **22,8%** στον **ιδιωτικό** (αύξηση κατά την τετραετία 40%).
- Επί του παρόντος διδακτικού προσωπικού των δημοσίων Νηπιαγωγείων το **75,1%** ήταν **μόνιμοι** (μείωση κατά την τετραετία 0,6%), το **14% αποσπασμένοι** (μείωση κατά την τετραετία 1,8%) και το **10,9% αναπληρωτές** (αύξηση κατά την τετραετία 7,1%). Τέλος, **απόντες** από το διδακτικό προσωπικό ήταν το **2,5%** (μείωση κατά την τετραετία 19,5%).
- Το **25,5%** του διδακτικού προσωπικού κατείχε **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** (αύξηση κατά την τετραετία 28,8%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η *Μετεκπαίδευση* (14,7%), πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά 66,6% την τετραετία) *και Διδακτορικών* (κατά 85,7% την τετραετία).
- **Φοιτούσαν** στα Νηπιαγωγεία **166.576** μαθητές/-τριες (αύξηση κατά την τετραετία 4,4%). Εξ αυτών το **93,4%** στο **δημόσιο** τομέα (αύξηση κατά την τετραετία 0,9%), και το **6,6%** στον **ιδιωτικό** (μείωση κατά την τετραετία 11,2%). Ως προς το φύλο, το **48,5%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν κορίτσια (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 0,5%).
- Σε **ειδικές τάξεις,** φοιτούσαν **998** μαθητές/τριες (αύξηση κατά την τετραετία 15,5%) αν και την τελευταία χρονιά παρατηρείται μία μείωση κατά 4,2%. Η προσπάθεια να ευαισθητοποιηθούν οι γονείς των παιδιών με ειδικές ανάγκες και να φέρουν τα παιδιά στο νηπιαγωγείο είναι επιτακτική αφού το πρόβλημα είναι πολύ μεγαλύτερο, σε πραγματικούς αριθμούς, από το ποσοστό **0,6%** που συγκεντρώνουν οι μαθητές με ειδικές ανάγκες επί του συνόλου των μαθητών του ελληνικού Νηπιαγωγείου.

1.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Δημοτικά σχολεία

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (**Δημοτικά σχολεία**) του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για τα δημοτικά σχολεία της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.5: **Δημοτικά: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)**

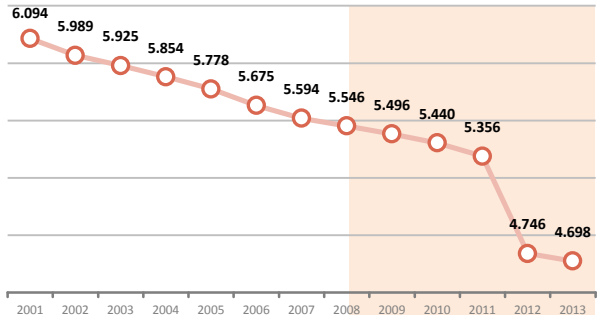

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 οι σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν το **33,0%** του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **μείωση** των σχολικών μονάδων κατά **22,9%**, που αντιστοιχεί σε **1.396** δημοτικά σχολεία (από 6.094 σχολικές μονάδες το 2001 σε 4.698 σχολικές μονάδες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **2,1%**.

Όπως φαίνεται και από τα ακόλουθα γραφήματα, κατά την περίοδο 2001-2013 η **μείωση** κατά **1.646** μονάδες (ή κατά **-57,4%**) των **ολιγοθέσιων** (μονοθέσιων έως και πενταθέσιων) Δημοτικών σχολείων ήταν σημαντική (μέση ετήσια μείωση **-4,8%**) και επηρέασε τη συνολική μείωση των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα.

Γράφημα 1.6: **Δημοτικά: Αριθμός ολιγοθέσιων (Μονοθέσιων έως και Πενταθέσιων) σχολικών μονάδων (2001-2013)**

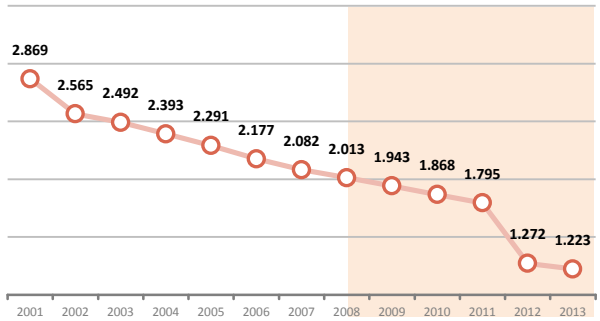

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Την ίδια περίοδο η **αύξηση** κατά **243** σχολικές μονάδες των **εξαθέσιων έως και δωδεκαθέσιων** Δημοτικών σχολείων ήταν **μικρότερη** (**7,6%** κατά την περίοδο αναφοράς και με μέση ετήσια αύξηση **0,6%**). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση των σχολικών μονάδων με οργανικότητα υψηλότερη των ολιγοθέσιων (από εξαθέσια και άνω) αναβαθμίζει τη λειτουργικότητα του δημοτικού σχολείου και των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, αφού διαθέτει πληρέστερη κτηριακή και υλικοτεχνική υποδομή, και στελεχώνεται με εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων, αφού έχει διασφαλιστεί η πρόσβαση των μαθητών σε αυτές των καταργούμενων ολιγοθέσιων σχολικών μονάδων.

Γράφημα 1.7: **Δημοτικά: Αριθμός Εξαθέσιων έως και Δωδεκαθέσιων σχολικών μονάδων (2001-2013)**

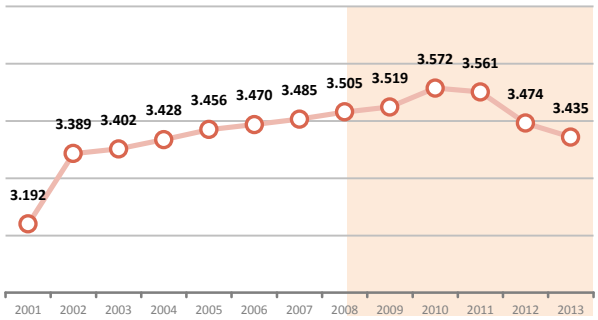

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Δημοτικών σχολείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.8: **Δημοτικά: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)**

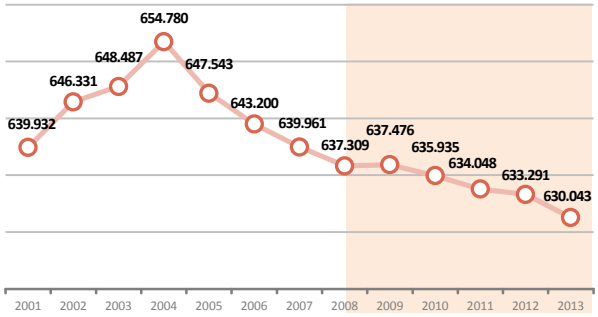

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 ο μαθητικός πληθυσμός των Δημοτικών Σχολείων αποτελεί το **42,4%** του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **ελαφριά μείωση** του μαθητικού πληθυσμού κατά **1,5%**, που αντιστοιχεί σε **9.889** μαθητές/-τριες (από 639.932 μαθητές/-τριες το 2001 σε 630.043 μαθητές/-τριες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **0,1%**.
Αξίζει να σημειωθεί ότι η υψηλότερη τιμή της περιόδου σημειώνεται το 2004 όπου φοιτούσαν στα Δημοτικά σχολεία **24.737** περισσότεροι μαθητές/-τριες σε σύγκριση με το 2013. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2004 σημειώνεται αύξηση του μαθητικού πληθυσμού κατά **14.848** μαθητές/-τριες (μέση ετήσια μεταβολή **-0,8%**), ενώ μείωση κατά **24.737** μαθητές/-τριες σημειώνεται την περίοδο 2004-2013 (μέση ετήσια μεταβολή **-0,4%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Δημοτικών σχο-

λείων ως προς τη φοίτηση του στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.9: **Δημοτικά: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013**

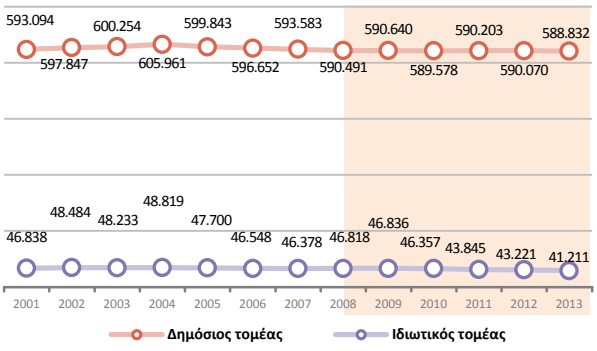

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 το **93,5%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Δημοτικών σχολείων (**588.832** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Δημόσιου τομέα, ενώ το **6,5%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Δημοτικών σχολείων (**41.211** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας. Κατά την περίοδο αναφοράς (2001-2013) ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Δημόσιου τομέα των Δημοτικών σχολείων κατέγραψε μικρή **μείωση** κατά **0,7%** (ή 4.262 μαθητές/-τριες) από 593.094 μαθητές/-τριες το 2001 σε 588.832 μαθητές/-τριες το 2013. Την ίδια περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Ιδιωτικού τομέα των Δημοτικών σχολείων κατέγραψε **μείωση** κατά **12,0%** (ή 5.627 μαθητές/-τριες), από 46.838 μαθητές/-τριες το 2001, σε 41.211 μαθητές/-τριες το 2013. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή μαθητών στον Ιδιωτικό τομέα των Δημοτικών σχολείων καταγράφεται το 2004 (48.819 μαθητές/-τριες), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2004-2013) καταγράφεται συνολική **μείωση** κατά **15,6%** (ή 7.608 μαθητές/-τριες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα των Δημοτικών σχολείων της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.10: **Δημοτικά: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013)**

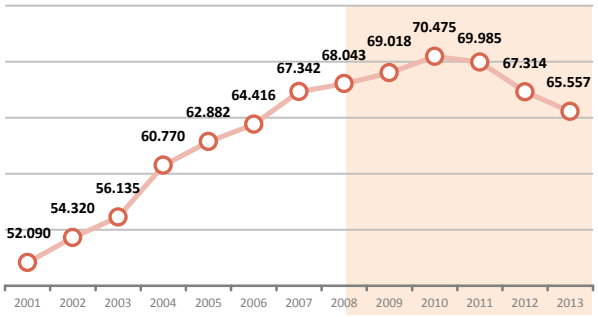

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το διδακτικό προσωπικό των Δημοτικών Σχολείων αποτελεί το **39,1%** (2013) του συνόλου του διδακτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του διδακτικού προσωπικού κατά **25,9%**, που αντιστοιχεί σε **13.467** εκπαιδευτικούς, ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **2%**.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των **Δημοτικών σχολείων** στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013. Τα βασικά μεγέθη προηγούμενων σχολικών/ ακαδημαϊκών ετών αναλύθηκαν σε προγενέστερες μελέτες του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.3: **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση– ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	5.440		5.356		-1,5 ▼		4.746		-11,4 ▼		4.698		-1,0 ▼		-13,6 ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ	5.075	93,3%	4.991	93,2%	-1,7 ▼		4.392	92,5%	-12,0 ▼		4.350	92,6%	-1,0 ▼		-14,3 ▼	-0,7 ▼
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ	365	6,7%	365	6,8%	0,0 —		354	7,5%	-3,0 ▼		348	7,4%	-1,7 ▼		-4,7 ▼	10,4 ▲
Α) σε **Αστικές** περιοχές	2.209	40,6%	2.208	41,2%	0,0 ▼		2.071	43,6%	-6,2 ▼		2.071	44,1%	0,0 —		-6,2 ▼	8,6 ▲
Β) σε **Ημιαστικές** περιοχές	762	14,0%	764	14,3%	0,3 ▲		746	15,7%	-2,4 ▼		744	15,8%	-0,3 ▼		-2,4 ▼	13,1 ▲
Γ) σε **Αγροτικές** περιοχές	2.469	45,4%	2.384	44,5%	-3,4 ▼		1.929	40,6%	-19,1 ▼		1.883	40,1%	-2,4 ▼		-23,7 ▼	-11,7 ▼
Ολιγοθέσιες μονάδες (έως και Πενταθέσια)	1.868	34,3%	1.795	33,5%	-3,9 ▼		1.272	26,8%	-29,1 ▼		1.223	26,0%	-3,9 ▼		-34,5 ▼	-24,2 ▼
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	37.494		37.105		-1,0 ▼		36.709		-1,1 ▼		36.796		0,2 ▲		-1,9 ▼	
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	37.222	99,3%	36.853	99,3%		0,0 ▲	36.558	99,6%		0,3 ▲	36.507	99,2%		-0,4 ▼	-1,9 ▼	-0,1 ▼
Από αυτά ολοήμερα τμήματα	7.309	19,5%	6.993	18,8%		-3,3 ▼	5.706	15,5%		-17,5 ▼	5.921	16,1%		3,5 ▲	-19,0 ▼	-17,5 ▼
Αίθουσες Διδασκαλίας	41.262		41.505		0,6 ▲		41.091		-1,0 ▼		41.282		0,5 ▲		0,0 ▲	
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	855	15,7%	830	15,5%		-1,4 ▼	735	15,5%		-0,1 ▼	750	16,0%		3,1 ▲	-12,3 ▼	1,6 ▲
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	3.215	59,1%	3.340	62,4%		5,5 ▲	3.114	65,6%		5,2 ▲	3.087	65,7%		0,1 ▲	-4,0 ▼	11,2 ▲

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	130	2,4%	146	2,7%		**14,1** ▲	131	2,8%		**1,3** ▲	124	2,6%		**-4,4** ▼	**-4,6** ▼	**10,4** ▲
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	382	7,0%	397	7,4%		**5,6** ▲	360	7,6%		**2,3** ▲	391	8,3%		**9,7** ▲	**2,4** ▲	**18,5** ▲
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	2.485	45,7%	2.517	47,0%		**2,9** ▲	2.425	51,1%		**8,7** ▲	2.477	52,7%		**3,2** ▲	**-0,3** ▼	**15,4** ▲
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	1.960	36,0%	2.009	37,5%		**4,1** ▲	1.924	40,5%		**8,1** ▲	2.073	44,1%		**8,8** ▲	**5,8** ▲	**22,5** ▲
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	839	15,4%	868	16,2%		**5,1** ▲	853	18,0%		**10,9** ▲	906	19,3%		**7,3** ▲	**8,0** ▲	**25,0** ▲
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	78.976		78.420		**-0,7**	▼	76.249		**-2,8**	▼	74.999		**-1,6**	▼	**-5,0** ▼	
Λοιπό & Βοηθητικό Προσωπικό	8.501	10,8%	8.435	10,8%		**-0,1** ▼	8.935	11,7%		**8,9** ▲	9.442	12,6%		**7,4** ▲	**11,1** ▲	**17,0** ▲
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	6.210	73,1%	6.280	74,5%		**1,9** ▲	6.194	69,3%		**-6,9** ▼	6.409	67,9%		**-2,1** ▼	**3,2** ▲	**-7,1** ▼
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	2.291	26,9%	2.155	25,5%		**-5,2** ▼	2.741	30,7%		**20,1** ▲	3.033	32,1%		**4,7** ▲	**32,4** ▲	**19,2** ▲
Διδακτικό Προσωπικό	70.475	89,2%	69.985	89,2%		**0,0** ▲	67.314	88,3%		**-1,1** ▼	65.557	87,4%		**-1,0** ▼	**-7,0** ▼	**-2,0** ▼
Γυναίκες	48.800	69,2%	48.608	69,5%		**0,3** ▲	46.749	69,4%		**0,0** ▼	45.860	70,0%		**0,7** ▲	**-6,0** ▼	**1,0** ▲
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	66.409	94,2%	66.018	94,3%		**0,1** ▲	63.396	94,2%		**-0,2** ▼	61.726	94,2%		**0,0** ▼	**-7,1** ▼	**-0,1** ▼
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	4.066	5,8%	3.967	5,7%		**-1,8** ▼	3.918	5,8%		**2,7** ▲	3.831	5,8%		**0,4** ▲	**-5,8** ▼	**1,3** ▲
Α) Δάσκαλοι	51.170	72,6%	50.474	72,1%		**-0,7** ▼	49.545	73,6%		**2,1** ▲	49.617	75,7%		**2,8** ▲	**-3,0** ▼	**4,2** ▲
Β) Διδάσκοντες Ειδικοτήτων	19.305	27,4%	19.511	27,9%		**1,8** ▲	17.769	26,4%		**-5,3** ▼	15.940	24,3%		**-7,9** ▼	**-17,4** ▼	**-11,2** ▼
Εκπαιδευτικοί Ξένων Γλωσσών	8.535	44,2%	8.150	41,8%		**-5,5** ▼	7.027	39,5%		**-5,3** ▼	6.301	39,5%		**0,0** ▼	**-26,2** ▼	**-10,6** ▼
Εκπαιδευτικοί Μουσικής	3.602	18,7%	3.859	19,8%		**6,0** ▲	3.921	22,1%		**11,6** ▲	3.333	20,9%		**-5,2** ▼	**-7,5** ▼	**12,1** ▲
Εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής	5.566	28,8%	5.219	26,7%		**-7,2** ▼	5.003	28,2%		**5,3** ▲	4.890	30,7%		**9,0** ▲	**-12,1** ▼	**6,4** ▲
Εκπαιδευτικοί Πληροφορικής	1.602	8,3%	2.283	11,7%		**41,0** ▲	1.818	10,2%		**-12,6** ▼	1.416	8,9%		**-13,2** ▼	**-11,6** ▼	**7,0** ▲
Α) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	5.440	7,7%	5.356	7,7%		**-0,9** ▼	4.746	7,1%		**-7,9** ▼	4.698	7,2%		**1,6** ▲	**-13,6** ▼	**-7,2** ▼
Γυναίκες	1.699	31,2%	1.788	33,4%		**6,9** ▲	1.675	35,3%		**5,7** ▲	1.712	36,4%		**3,3** ▲	**0,8** ▲	**16,7** ▲
Β) Υποδιευθυντές	1.911	2,7%	1.920	2,7%		**1,2** ▲	1.920	2,9%		**4,0** ▲	1.962	3,0%		**4,9** ▲	**2,7** ▲	**10,4** ▲
Γυναίκες	868	45,4%	885	46,1%		**1,5** ▲	902	47,0%		**1,9** ▲	944	48,1%		**2,4** ▲	**8,8** ▲	**5,9** ▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	50.734	72,0%	55.859	79,8%		**10,9** ▲	56.418	83,8%		**5,0** ▲	55.688	84,9%		**1,4** ▲	**9,8** ▲	**18,0** ▲
Γυναίκες	36.711	72,4%	40.657	72,8%		**0,6** ▲	40.887	72,5%		**-0,4** ▼	40.600	72,9%		**0,6** ▲	**10,6** ▲	**0,8** ▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	10.684	15,2%	5.328	7,6%		**-49,8** ▼	2.822	4,2%		**-44,9** ▼	1.929	2,9%		**-29,8** ▼	**-81,9** ▼	**-80,6** ▼
Γυναίκες	8.200	76,8%	4.046	75,9%		**-1,1** ▼	2.102	74,5%		**-1,9** ▼	1.532	79,4%		**6,6** ▲	**-81,3** ▼	**3,5** ▲
Ε) Απόντες	1.706	2,4%	1.522	2,2%		**-10,2** ▼	1.408	2,1%		**-3,8** ▼	1.280	2,0%		**-6,7** ▼	**-25,0** ▼	**-19,3** ▼
Γυναίκες	1.322	77,5%	1.232	80,9%		**4,5** ▲	1.183	84,0%		**3,8** ▲	1.072	83,8%		**-0,3** ▼	**-18,9** ▼	**8,1** ▲
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	39.763	72,6%	39.405	65,7%		**-9,5** ▼	38.642	64,4%		**-2,0** ▼	38.577	65,0%		**1,0** ▲	**-3,0** ▼	**-10,4** ▼
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	11.246	20,5%	12.938	21,6%		**5,1** ▲	14.629	24,4%		**13,0** ▲	14.393	24,3%		**-0,5** ▼	**28,0** ▲	**18,2** ▲
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	3.797	6,9%	7.676	12,8%		**84,6** ▲	6.771	11,3%		**-11,8** ▼	6.372	10,7%		**-4,8** ▼	**67,8** ▲	**55,0** ▲
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	13.889	19,7%	14.895	21,3%		**8,0** ▲	16.333	24,3%		**14,0** ▲	17.113	26,1%		**7,6** ▲	**23,2** ▲	**32,5** ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	4.406	6,3%	4.589	6,6%		**4,9** ▲	4.960	7,4%		**12,4** ▲	5.168	7,9%		**7,0** ▲	**17,3** ▲	**26,1** ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	2.294	3,3%	3.128	4,5%		**37,3** ▲	3.950	5,9%		**31,3** ▲	4.258	6,5%		**10,7** ▲	**85,6** ▲	**99,5** ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	298	0,4%	385	0,6%		**30,1** ▲	455	0,7%		**22,9** ▲	488	0,7%		**10,1** ▲	**63,8** ▲	**76,0** ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	6.891	9,8%	6.793	9,7%		**-0,7** ▼	6.968	10,4%		**6,6** ▲	7.199	11,0%		**6,1** ▲	**4,5** ▲	**12,3** ▲
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	635.935		634.048		**-0,3**	▼	633.291		**-0,1**	▼	630.043		**-0,5**	▼	**-0,9** ▼	
Σε ΔΗΜΟΣΙΑ	589.578	92,7%	590.203	93,1%		**0,4** ▲	590.070	93,2%		**0,1** ▲	588.832	93,5%		**0,3** ▲	**-0,1** ▼	**0,8** ▲
Σε ΙΔΙΩΤΙΚΑ	46.357	7,3%	43.845	6,9%		**-5,1** ▼	43.221	6,8%		**-1,3** ▼	41.211	6,5%		**-4,2** ▼	**-11,1** ▼	**-10,3** ▼
Κορίτσια	309.088	48,6%	308.256	48,6%		**0,0** ▲	307.673	48,6%		**-0,1** ▼	305.935	48,6%		**-0,1** ▼	**-1,0** ▼	**-0,1** ▼
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική ([1])	32.874	5,2%	31.557	5,0%		**-4,4** ▼	30.500	4,8%		**-3,0** ▼	28.033	4,4%		**-7,8** ▼	**-14,7** ▼	**-14,5** ▼

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	3.607	0,6%	4.075	0,6%		**13,3** ▲	3.995	0,6%		**-1,8** ▼	5.017	0,8%		**26,2** ▲	**39,1** ▲	**40,4** ▲
Κορίτσια	1.735	48,1%	1.941	47,6%		**-1,0** ▼	1.916	48,0%		**0,7** ▲	2.421	48,3%		**0,6** ▲	**39,5** ▲	**0,3** ▲
Παρακολούθησαν μέχρι το τέλος του έτους	632.328	99,4%	629.973	99,4%		**-0,1** ▼	629.296	99,4%		**0,0** ▲	625.026	99,2%		**-0,2** ▼	**-1,2** ▼	**-0,2** ▼
Θα επαναλάβουν την τάξη (από όλες τις τάξεις)	3.500	0,6%	2.935	0,5%		**-15,8** ▼	3.438	0,5%		**17,3** ▲	3.829	0,6%		**12,1** ▲	**9,4** ▲	**10,7** ▲
Κορίτσια	1.544	44,1%	1.299	44,3%		**0,3** ▲	1.546	45,0%		**1,6** ▲	1.804	47,1%		**4,8** ▲	**16,8** ▲	**6,8** ▲
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	628.828	99,4%	627.038	99,5%		**0,1** ▲	625.858	99,5%		**-0,1** ▼	621.197	99,4%		**-0,1** ▼	**-1,2** ▼	**-0,1** ▼
Κορίτσια	305.809	48,6%	305.016	48,6%		**0,0** ▲	304.211	48,6%		**-0,1** ▼	301.710	48,6%		**-0,1** ▼	**-1,3** ▼	**-0,1** ▼
Α-Δ τάξη (προήχθησαν)	421.608	67,0%	419.428	66,9%		**-0,2** ▼	418.157	66,8%		**-0,1** ▼	416.944	67,1%		**0,5** ▲	**-1,1** ▼	**0,1** ▲
Ε-ΣΤ (προήχθησαν)	207.220	33,0%	207.610	33,1%		**0,5** ▲	207.701	33,2%		**0,2** ▲	204.253	32,9%		**-0,9** ▼	**-1,4** ▼	**-0,2** ▼
Α) προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ**	98	0,0%	141	0,1%		**43,6** ▲	97	0,0%		**-31,2** ▼	59	0,0%		**-38,1** ▼	**-39,8** ▼	**-38,9** ▼
Β) προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ**	2.104	1,0%	1.693	0,8%		**-19,7** ▼	1.434	0,7%		**-15,3** ▼	1.091	0,5%		**-22,6** ▼	**-48,1** ▼	**-47,4** ▼
Γ) προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ**	32.119	15,5%	29.882	14,4%		**-7,1** ▼	25.891	12,5%		**-13,4** ▼	23.059	11,3%		**-9,4** ▼	**-28,2** ▼	**-27,2** ▼
Δ) προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ**	172.899	83,4%	175.894	84,7%		**1,5** ▲	180.279	86,8%		**2,4** ▲	180.044	88,1%		**1,6** ▲	**4,1** ▲	**5,6** ▲
Μαθητές/-τριες Ειδικών Τάξεων	17.902	2,8%	20.516	3,2%		**14,9** ▲	21.999	3,5%		**7,4** ▲	20.188	3,2%		**-7,8** ▼	**12,8** ▲	**13,8** ▲
Παλιννοστούντες μαθητές/-τριες (2)	2.700	0,4%	3.590	0,6%		**32,5** ▲	-	-			-	-				
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες (2)	31.958	5,0%	33.226	5,2%		**3,6** ▲	75.957	12,0%		**129,5** ▲	72.795	11,6%		**-3,7**	**127,8** ▲	**129,0** ▲

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(1) Οι μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική έχουν υπολογιστεί σύμφωνα με τα στοιχεία της έναρξης του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για την κατηγορία υπολογίζεται επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού κατά την έναρξη του κάθε σχολικού έτους.

(2) Τα στοιχεία για τους αλλοδαπους και παλιννοστούντες μαθητές έως και το έτος 2010-11 συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έως και το έτος 2011 έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των σχολικών μονάδων των **Δημοτικών** σχολείων μειώθηκε κατά **742** μονάδες, από 5.440 μονάδες το 2010 σε 4.698 το 2013 (συνολική μείωση κατά **13,6%**).
Κατά το **2013**:

- Το **92,6%** των Δημοτικών ήταν **δημόσια** (μείωση κατά την τετραετία 0,7%)**,** και το **7,4% ιδιωτικά** (αύξηση κατά την τετραετία 10,4%).
- Σε **αστικές** περιοχές είχε την έδρα του το **44,1%** των Δημοτικών (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 6,2%), το **15,8%** σε **ημιαστικές** περιοχές (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 2,4%), και το **40,1%** σε **αγροτικές** περιοχές (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 23,7%).
- Το **26%** των Δημοτικών ήταν **ολιγοθέσια** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 34,5%).
- Συνολικά λειτούργησαν **36.796 τμήματα** (το 99,2% **πρωινά**) μειωμένα κατά 1,9% των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2010 (**37.494** τμήματα).
- Η αναλογία **αιθουσών διδασκαλίας** προς τμήματα ήταν **1,1** αίθουσα ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός αιθουσών έμεινε σχεδόν αμετάβλητος .
- Το **16%** των Δημοτικών διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (μείωση κατά την τετραετία 12,3%), το **65,7%** διέθετε **εργαστήριο Πληροφορικής** (μείωση κατά την τετραετία 4%), το **2,6%** διέθετε **εργαστήριο Τεχνολογίας** (μείωση κατά την τετραετία 4,6%), και το **8,3%** διέθετε **εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (αύξηση κατά την τετραετία 2,4%).
- Το **52,7%** των Δημοτικών διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (μείωση κατά την τετραετία 0,3%), το **44,1% βιβλιοθήκη** (αύξηση κατά την τετραετία 5,8%), και το **19,3% γυμναστήριο** (αύξηση κατά την τετραετία 8%).
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Δημοτικά σχολεία ήταν **74.999** άτομα (μείωση την τετραετία κατά 5%). Εξ αυτών το **87,4%** αποτελούσε το **διδακτικό προσωπικό** (μείωση κατά την τετραετία 2,0%). Από αυτούς, το **94,2%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα (μείωση των ατόμων κατά την τετραετία 7,1%) και το **5,8%** στον **ιδιωτικό** τομέα (μείωση των ατόμων κατά την τετραετία 5,8%). Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Δημοτικά αντιστοιχεί στο **12,6%** του συνολικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία 17,0%). Από το λοιπό προσωπικό, το **67,9%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα (μείωση κατά την τετραετία 7,1%) και το **32,1%** στον **ιδιωτικό** (αύξηση κατά την τετραετία 19,2%).
- Από το διδακτικό προσωπικό των Δημοτικών, το **75,7%** είναι **δάσκαλοι/-ες** (αύξηση κατά την τετραετία 4,2%) και το **24,3%** είναι **διδάσκοντες ειδικοτήτων** (μείωση κατά την τετραετία 11,2%). Από τους διδάσκοντες ειδικοτήτων το **39,5%** είναι με ειδικότητα **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 10,6%), το **20,9%** είναι με ειδικότητα **Μουσικής** (αύ-

ξηση κατά την τετραετία 12,1%), το **30,7%** είναι με ειδικότητα **Φυσικής Αγωγής** (αύξηση κατά την τετραετία 6,4%), και το **8,9%** είναι με ειδικότητα **Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 7%).

- Επί του **παρόντος** διδακτικού προσωπικού των δημοσίων Δημοτικών σχολείων, το **65%** ήταν **μόνιμοι** (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 10,4%), το **24,3% αποσπασμένοι** (αύξηση του ποσοστού κατά την τετραετία 18,2%) και το **10,7% αναπληρωτές** (αύξηση του ποσοστού κατά την τετραετία 55%). Τέλος, **απόντες** από το διδακτικό προσωπικό ήταν το **2%** (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 19,3%).
- Το **26,1%** του διδακτικού προσωπικού κατείχε **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** (αύξηση κατά την τετραετία 32,5%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η *Μετεκπαίδευση* (11%), πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά 99,5% την τετραετία) και των *Διδακτορικών τίτλων* (αύξηση κατά 76,0%).
- **Φοιτούσαν** στα Δημοτικά σχολεία **630.043** μαθητές/-τριες (μείωση κατά την τετραετία 0,9%). Εξ αυτών το **93,5%** στο **δημόσιο** τομέα (αύξηση κατά την τετραετία 0,8%), και το **6,5%** στον **ιδιωτικό** (το πλήθος των μαθητών κατά την τετραετία μειώθηκε κατά 11,1 %).
- Ως προς το **φύλο**, το **48,6%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν κορίτσια (η αναλογία τους παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη κατά την τετραετία). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **4,4%** επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού (μείωση του ποσοστού κατά 14,5% την τετραετία).
- Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στο Δημοτικό ήταν το **0,8%** (αύξηση του ποσοστού κατά 40,4% την τετραετία), εκ των οποίων το **48,3%** ήταν **κορίτσια** (οριακή αύξηση του ποσοστού των κοριτσιών κατά 0,3% την τετραετία).
- Το **0,6%** των μαθητών από όλες τις τάξεις δεν προήχθησαν, αλλά **επανέλαβαν την τάξη** (αύξηση κατά την τετραετία 10,7%), εκ των οποίων το **47,1%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση του ποσοστού κατά την τετραετία 6,8%).
- Από τους μαθητές της **Ε και ΣΤ τάξης** που **προήχθησαν**, το **88,1%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση του ποσοστού κατά την τετραετία 5,6%), το **11,3%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 27,2%), το **0,5%** προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ** (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 47,4%), ενώ το ποσοστό των μαθητών που προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ** ήταν σχεδόν μηδαμινό (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 38,9%).
- Σε **ειδικές τάξεις,** φοιτούσαν **20.188** μαθητές/τριες, ποσοστό **3,2%** του συνόλου των μαθητών των Δημοτικών σχολείων (αύξηση κατά την τετραετία 13,8%).
- Οι **αλλοδαποί** μαθητές/τριες ήταν **72.795** μαθητές/τριες, που αντιστοιχεί στο **11,6%** του συνόλου των μαθητών (αύξηση κατά την τετραετία 129,0%).

1.2.3 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γυμνάσια

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** των **Γυμνασίων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013. Οι σχολικές μονάδες των Γυμνασίων αποτελούν το **12,8%** (2013) του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.11: **Γυμνάσια: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)**

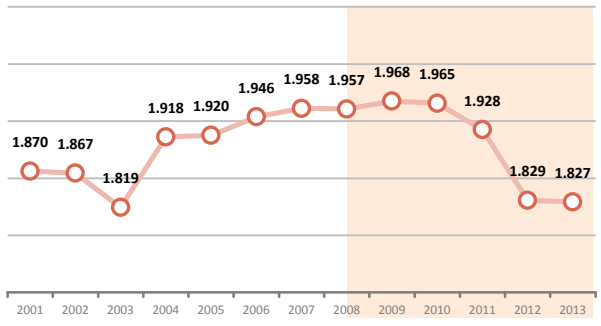

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **μείωση** των σχολικών μονάδων κατά **2,3%**, που αντιστοιχεί σε **43** γυμνάσια (από 1.870 σχολικές μονάδες το 2001 σε 1.827 σχολικές μονάδες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι -**0,2%**. Από τις παρατηρούμενες αυξομειώσεις των τιμών της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί η **πτωτική** τάση του αριθμού των σχολικών μονάδων την περίοδο 2001-2003 (μείωση κατά **51** σχολικές μονάδες και μέση ετήσια μεταβολή **-0,4%**), αλλά και η αντίστοιχη **αύξηση** την περίοδο 2003-2011 (αύξηση κατά **146** μονάδες και μέση ετήσια μεταβολή **1,1%**), που ακολουθείται από νέα **μείωση** την περίοδο 2011 – 2013 (μείωση κατά 101 μονάδες και μέση ετήσια μεταβολή 2,4%).

Γράφημα 1.12: **Γυμνάσια: Αριθμός σχολικών μονάδων Συνολικές – Δημόσιες Ημερήσιες (2001-2013)**

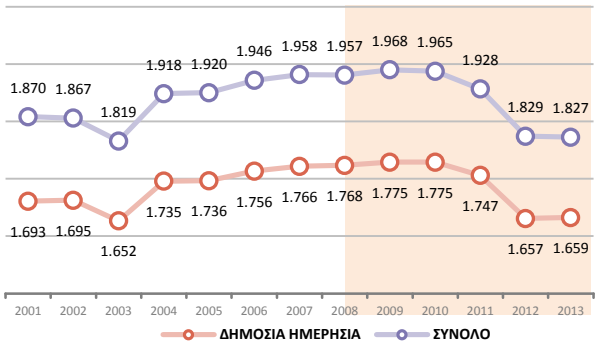

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Όπως φαίνεται και από το παραπάνω γράφημα η μείωση των σχολικών μονάδων τη συγκεκριμένη περίοδο (2001-2003) έχει κυρίως σημειωθεί στην κατηγορία των Δημόσιων Ημερήσιων Γυμνασίων, ενώ η τιμή του πλήθους των Γυμνασίων για τα έτη 2012 και 2013 προσεγγίζει αυτή του 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της μεταβλητής για τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς (2001-2013).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Γυμνασίων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.13: **Γυμνάσια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)**

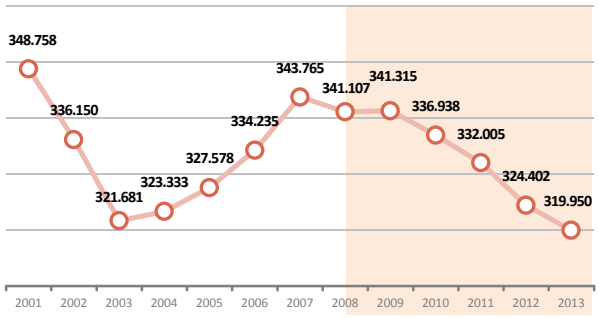

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Ο μαθητικός πληθυσμός των Γυμνασίων αποτελεί το **21,5%** (2013) του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού των γυμνασίων κατά **8,3%**, που αντιστοιχεί σε **28.808** μαθητές/-τριες (από 348.758 μαθητές/-τριες το 2001 σε 319.950 μαθητές/-τριες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **0,7%**.
Την περίοδο 2001-2003 σημειώνεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού κατά **28.808** μαθητές/-τριες (μέση ετήσια μεταβολή **-0,7%**), που ως τάση συμπίπτει με τη μείωση του πλήθους των σχολικών μονάδων την ίδια περίοδο.
Αντίστοιχα την περίοδο 2004-2007 καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού των Γυμνασίων κατά **22.084** μαθητές/τριες (μέση ετήσια μεταβολή **1,7%**), ενώ την περίοδο 2008-2013 (ειδικότερα από το 2009 και μετά) καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού ξανά κατά **23.815** μαθητές/τριες (μέση ετήσια μεταβολή **1,2%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Γυμνασίων ως προς τη φοίτηση του στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.
Το 2013 το **95,3%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Γυμνασίων (**304.863** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Δημόσιου τομέα, ενώ το **4,7%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Γυμνασίων (**15.087** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας.

Γράφημα 1.14: **Γυμνάσια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013**

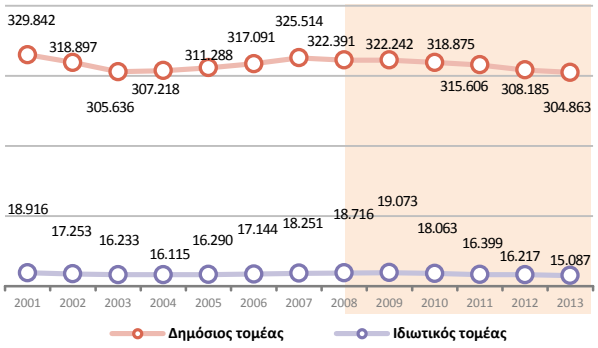

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2001-2013) ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Δημόσιου τομέα των Γυμνασίων κατέγραψε **μείωση** κατά **7,6%** (ή 24.979 μαθητές/-τριες), από 329.842 μαθητές/-τριες το 2001, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς, σε 304.863 μαθητές/-τριες το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς. Την ίδια περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Ιδιωτικού τομέα των Γυμνασίων κατέγραψε **μείωση** κατά **20,2%** (ή 3.829 μαθητές/-τριες), από 18.916 μαθητές/-τριες το 2001, σε 15.087 μαθητές/-τριες το 2013. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή μαθητών στον Ιδιωτικό τομέα των Γυμνασίων καταγράφεται το 2009 (19.073 μαθητές/-τριες), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2009-2013) καταγράφεται συνολική **μείωση** κατά **20,9%** (ή 3.986 μαθητές/-τριες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** των Γυμνασίων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.15: **Γυμνάσια: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013)**

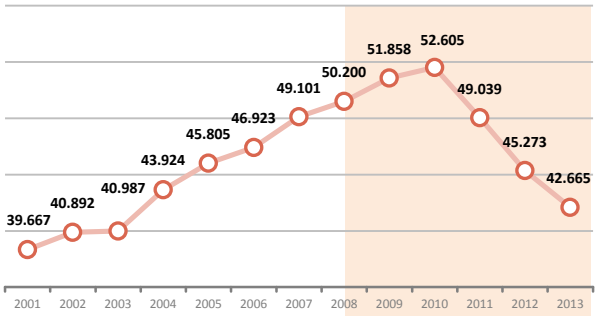

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το διδακτικό προσωπικό των Γυμνασίων αποτελεί το **25,5%** (2013) του συνόλου του διδακτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2010 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του διδακτικού προσωπικού κατά **32,6%**, που αντιστοιχεί σε **12.938** εκπαιδευτικούς (από 39.667 εκπαιδευτικούς το 2001 σε 52.605 εκπαιδευτικούς το 2010), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **4,1%**. Ωστόσο, την περίοδο 2010-2013 το πλήθος του διδακτικού προσωπικού κατα-

γράφει σημαντική μείωση (κατά 18,9%), από 52.605 το 2010 σε 42.665 το 2013 (μείωση κατά **9.940** άτομα).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των **Γυμνασίων** στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013. Τα βασικά μεγέθη προηγούμενων σχολικών/ακαδημαϊκών ετών αναλύθηκαν σε προγενέστερες μελέτες του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.4: **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΓΥΜΝΑΣΙΑ– Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2009-2012)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	1.965		1.928		-1,9		1.829		-5,1		1.827		-0,1		-7,0	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	1.775	90,3%	1.747	90,6%	-1,6		1.657	90,6%	-5,2		1.659	90,8%	0,1		-6,5	0,5
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	102	5,2%	99	5,1%	-2,9		99	5,4%	0,0		98	5,4%	-1,0		-3,9	3,3
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	85	4,3%	79	4,1%	-7,1		72	3,9%	-8,9		70	3,8%	-2,8		-17,6	-11,4
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	3	0,2%	3	0,2%	0,0		1	0,1%	-66,7		0	0,0%	-100,0		-100,0	-100,0
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	15.804		15.314		-3,1		14.826		-3,2		14.745		-0,5		-6,7	
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	15.387	97,4%	14.922	97,4%		0,1	14.416	97,2%		-0,2	14.306	97,0%		-0,2	-7,0	-0,3
Αίθουσες Διδασκαλίας	19.505		19.129		-1,9		18.660		-2,5		18.373		-1,5		-5,8	
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	1.686	85,8%	1.685	87,4%		1,9	1.643	89,8%		2,8	1.653	90,5%		0,7	-2,0	5,4
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	1.900	96,7%	1.880	97,5%		0,8	1.792	98,0%		0,5	1.789	97,9%		-0,1	-5,8	1,3
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	900	45,8%	933	48,4%		5,7	927	50,7%		4,7	954	52,2%		3,0	6,0	14,0
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	326	16,6%	327	17,0%		2,2	330	18,0%		6,4	335	18,3%		1,6	2,8	10,5
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	1.163	59,2%	1.173	60,8%		2,8	1.209	66,1%		8,6	1.209	66,2%		0,1	4,0	11,8
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	1.002	51,0%	993	51,5%		1,0	1.007	55,1%		6,9	1.027	56,2%		2,1	2,5	10,2
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	757	38,5%	761	39,5%		2,5	752	41,1%		4,2	780	42,7%		3,8	3,0	10,8
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	57.030		52.860		-7,3		49.192		-6,9		46.260		-6,0		-18,9	
Λοιπό Προσωπικό	4.425	7,8%	3.821	7,2%		-6,8	3.919	8,0%		10,2	3.595	7,8%		-2,5	-18,8	0,2
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	3.262	73,7%	3.078	80,6%		9,3	2.712	69,2%		-14,1	2.603	72,4%		4,6	-20,2	-1,8
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	1.078	24,4%	665	17,4%		-28,6	1.136	29,0%		66,6	936	26,0%		-10,2	-13,2	6,9
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	84	1,9%	77	2,0%		6,2	69	1,8%		-12,6	56	1,6%		-11,5	-33,3	-17,9
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1	0,0%	1	0,0%		15,8	2	0,1%		95,0	0	0,0%		-100,0	-100,0	-100,0
Α) Διοικητικό Προσωπικό	614	13,9%	400	10,5%		-24,6	490	12,5%		19,4	436	12,1%		-3,0	-29,0	-12,6
Β) Βοηθητικό Προσωπικό	3.695	83,5%	3.330	87,1%		4,4	3.310	84,5%		-3,1	3.044	84,7%		0,3	-17,6	1,4
Γ) Παιδαγωγικό Προσωπικό	116	2,6%	91	2,4%		-9,2	119	3,0%		27,5	115	3,2%		5,3	-0,9	22,0
Διδακτικό Προσωπικό	52.605	92,2%	49.039	92,8%		0,6	45.273	92,0%		-0,8	42.665	92,2%		0,2	-18,9	0,0
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	49.202	93,5%	45.875	93,5%		0,0	42.226	93,3%		-0,3	39.800	93,3%		0,0	-19,1	-0,3
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	2.383	4,5%	2.262	4,6%		1,8	2.197	4,9%		5,2	2.080	4,9%		0,5	-12,7	7,6
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1.006	1,9%	887	1,8%		-5,4	845	1,9%		3,2	785	1,8%		-1,4	-22,0	-3,8
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	14	0,0%	15	0,0%		14,9	5	0,0%		-63,9	0	0,0%		-100,0	-100,0	-100,0
Γυναίκες	34.802	66,2%	32.440	66,2%		0,0	29.893	66,0%		-0,2	28.280	66,3%		0,4	-18,7	0,2
ΘΕΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 01)	2.927	5,6%	2.845	5,8%		4,3	2.810	6,2%		7,0	2.482	5,8%		-6,3	-15,2	4,6
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ02)	13.640	25,9%	12.628	25,8%		-0,7	11.824	26,1%		1,4	11.314	26,5%		1,5	-17,1	2,3
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ (ΠΕ03)	5.534	10,5%	5.189	10,6%		0,6	4.767	10,5%		-0,5	4.465	10,5%		-0,6	-19,3	-0,5
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ04)	5.962	11,3%	5.639	11,5%		1,5	5.241	11,6%		0,7	4.946	11,6%		0,1	-17,0	2,3
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (ΠΕ05, 06, 07, 21)	8.969	17,0%	8.288	16,9%		-0,9	7.300	16,1%		-4,6	7.006	16,4%		1,8	-21,9	-3,7
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΕ 08, 16)	4.112	7,8%	4.017	8,2%		4,8	3.598	7,9%		-3,0	3.288	7,7%		-3,0	-20,0	-1,4

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2009-2012)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 09, 10)	750	1,4%	749	1,5%		**7,1** ▲	627	1,4%		**-9,3** ▼	571	1,3%		**-3,4** ▼	**-23,9** ▼	**-6,1** ▼
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ 11)	4.501	8,6%	3.748	7,6%		**-10,7** ▼	3.467	7,7%		**0,2** ▲	3.303	7,7%		**1,1** ▲	**-26,6** ▼	**-9,5** ▼
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΕ 19, 20)	2.888	5,5%	2.696	5,5%		**0,1** ▲	2.627	5,8%		**5,5** ▲	2.548	6,0%		**2,9** ▲	**-11,8** ▼	**8,8** ▲
ΛΟΙΠΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	3.322	6,3%	3.240	6,6%		**4,6** ▲	3.012	6,7%		**0,7** ▲	2.742	6,4%		**-3,4** ▼	**-17,5** ▼	**1,8** ▲
Α) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	1.953	3,7%	1.902	3,9%		**4,5** ▲	1.781	3,9%		**1,4** ▲	1.803	4,2%		**7,4** ▲	**-7,7** ▼	**13,8** ▲
Γυναίκες	645	33,0%	640	33,6%		**1,9** ▲	621	34,9%		**3,6** ▲	635	35,2%		**1,0** ▲	**-1,6** ▼	**6,6** ▲
Β) Υποδιευθυντές	1.273	2,4%	1.198	2,4%		**1,0** ▲	1.209	2,7%		**9,3** ▲	1.143	2,7%		**0,3** ▲	**-10,2** ▼	**10,7** ▲
Γυναίκες	662	52,0%	639	53,3%		**2,6** ▲	633	52,4%		**-1,8** ▼	603	52,8%		**0,8** ▲	**-8,9** ▼	**1,4** ▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	38.631	73,4%	38.220	77,9%		**6,1** ▲	36.058	79,6%		**2,2** ▲	33.737	79,1%		**-0,7** ▼	**-12,7** ▼	**7,7** ▲
Γυναίκες	26.229	67,9%	26.013	68,1%		**0,2** ▲	24.465	67,8%		**-0,3** ▼	23.008	68,2%		**0,5** ▲	**-12,3** ▼	**0,4** ▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	3.763	7,2%	2.062	4,2%		**-41,2** ▼	1.422	3,1%		**-25,3** ▼	1.340	3,1%		**0,0** ▼	**-64,4** ▼	**-56,1** ▼
Γυναίκες	2.504	66,5%	1.241	60,2%		**-9,6** ▼	868	61,0%		**1,4** ▲	855	63,8%		**4,5** ▲	**-65,9** ▼	**-4,1** ▼
Ε) Απόντες	6.985	13,3%	5.657	11,5%		**-13,1** ▼	4.803	10,6%		**-8,0** ▼	4.642	10,9%		**2,6** ▲	**-33,5** ▼	**-18,1** ▼
Γυναίκες	4.762	68,2%	3.907	69,1%		**1,3** ▲	3.306	68,8%		**-0,3** ▼	3.179	68,5%		**-0,5** ▼	**-33,2** ▼	**0,5** ▲
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	32.324	79,8%	31.918	79,6%		**-0,2** ▼	31.058	82,1%		**3,1** ▲	29.706	83,7%		**1,9** ▲	**-8,1** ▼	**4,8** ▲
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	6.209	15,3%	5.908	14,7%		**-3,9** ▼	4.668	12,3%		**-16,3** ▼	4.215	11,9%		**-3,8** ▼	**-32,1** ▼	**-22,6** ▼
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.961	4,8%	2.255	5,6%		**16,2** ▲	2.088	5,5%		**-1,9** ▼	1.587	4,5%		**-19,1** ▼	**-19,1** ▼	**-7,7** ▼
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	14.989	28,5%	15.470	31,5%		**10,7** ▲	15.486	34,2%		**8,4** ▲	15.463	36,2%		**6,0** ▲	**3,2** ▲	**27,2** ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	1.061	2,0%	1.185	2,4%		**19,8** ▲	1.326	2,9%		**21,2** ▲	1.324	3,1%		**6,0** ▲	**24,8** ▲	**53,9** ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	4.021	7,6%	4.451	9,1%		**18,7** ▲	5.221	11,5%		**27,1** ▲	5.213	12,2%		**6,0** ▲	**29,6** ▲	**59,8** ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	838	1,6%	903	1,8%		**15,6** ▲	1.019	2,3%		**22,2** ▲	1.016	2,4%		**5,8** ▲	**21,2** ▲	**49,5** ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	9.069	17,2%	8.931	18,2%		**5,6** ▲	7.920	17,5%		**-3,9** ▼	7.910	18,5%		**6,0** ▲	**-12,8** ▼	**7,5** ▲
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	336.938		332.005		**-1,5**	▼	324.402		**-2,3**	▼	319.950		**-1,4**	▼	**-5,0** ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	311.582	92,5%	308.697	93,0%		**0,5** ▲	302.116	93,1%		**0,2** ▲	299.571	93,6%		**0,5** ▲	**-3,9** ▼	**1,3** ▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	17.966	5,3%	16.328	4,9%		**-7,8** ▼	16.182	5,0%		**1,4** ▲	15.087	4,7%		**-5,5** ▼	**-16,0** ▼	**-11,6** ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	7.293	2,2%	6.909	2,1%		**-3,9** ▼	6.069	1,9%		**-10,1** ▼	5.292	1,7%		**-11,6** ▼	**-27,4** ▼	**-23,6** ▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	97	0,0%	71	0,0%		**-25,7** ▼	35	0,0%		**-49,5** ▼	0	0,0%		**-100,0** ▼	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
Κορίτσια	161.315	47,9%	159.006	47,9%		**0,0** ▲	155.373	47,9%		**0,0** ▲	153.345	47,9%		**0,1** ▲	**-4,9** ▼	**0,1** ▲
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική	48.818	14,5%	43.742	13,2%		**-9,1** ▼	38.492	11,9%		**-9,9** ▼	34.569	10,8%		**-8,9** ▼	**-29,2** ▼	**-25,4** ▼
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	12.624	3,7%	13.068	3,9%		**5,1** ▲	13.569	4,2%		**6,3** ▲	14.034	4,4%		**4,9** ▲	**11,2** ▲	**17,1** ▲
Κορίτσια	4.269	33,8%	4.579	35,0%		**3,6** ▲	4.853	35,8%		**2,1** ▲	5.174	36,9%		**3,1** ▲	**21,2** ▲	**9,0** ▲
Προσήλθαν στις εξετάσεις του Ιουνίου	324.314	96,3%	318.937	96,1%		**-0,2** ▼	310.833	95,8%		**-0,3** ▼	305.916	95,6%		**-0,2** ▼	**-5,7** ▼	**-0,7** ▼
Απορρίφθηκαν (από όλες τις τάξεις)	11.738	3,6%	11.045	3,5%		**-4,3** ▼	9.292	3,0%		**-13,7** ▼	8.694	2,8%		**-4,9** ▼	**-25,9** ▼	**-21,5** ▼
Κορίτσια	3.690	31,4%	3.469	31,4%		**-0,1** ▼	2.905	31,3%		**-0,5** ▼	2.619	30,1%		**-3,6** ▼	**-29,0** ▼	**-4,2** ▼
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	312.576	96,4%	307.892	96,5%		**0,2** ▲	301.541	97,0%		**0,5** ▲	297.222	97,2%		**0,2** ▲	**-4,9** ▼	**0,8** ▲
Κορίτσια	153.356	49,1%	150.958	49,0%		**-0,1** ▼	147.615	49,0%		**-0,2** ▼	145.552	49,0%		**0,0** ▲	**-5,1** ▼	**-0,2** ▼
Α) προήχθησαν με βαθμό **ΜΕΤΡΙΑ**	39.768	12,7%	34.118	11,1%		**-12,9** ▼	30.170	10,0%		**-9,7** ▼	28.216	9,5%		**-5,1** ▼	**-29,0** ▼	**-25,4** ▼
Β) προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ**	96.475	30,9%	93.495	30,4%		**-1,6** ▼	90.483	30,0%		**-1,2** ▼	87.196	29,3%		**-2,2** ▼	**-9,6** ▼	**-4,9** ▼
Γ) προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ**	107.866	34,5%	108.148	35,1%		**1,8** ▲	107.322	35,6%		**1,3** ▲	107.545	36,2%		**1,7** ▲	**-0,3** ▼	**4,9** ▲
Δ) προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ**	68.467	21,9%	72.131	23,4%		**7,0** ▲	73.566	24,4%		**4,1** ▲	74.265	25,0%		**2,4** ▲	**8,5** ▲	**14,1** ▲
Παλιννοστούντες μαθητές/-τριες (*)	4.660	1,4%	4.043	1,2%		**-12,0** ▼	-	-			-	-				
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες (*)	28.762	8,6%	26.756	8,1%		**-5,6** ▼	34.140	10,5%		**30,1** ▲	34.519	10,8%		**2,5**	**20,0** ▲	**25,9** ▲

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2009-2012)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%
					N	%			N	%			N	%		

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*)Τα στοιχεία για τους αλλοδαπους και παλιννοστούντες μαθητές έως και το έτος 2010-11 συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έως και το έτος 2011 έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των σχολικών μονάδων των **Γυμνασίων** μειώθηκε κατά **138** μονάδες, από 1.965 μονάδες το 2010 σε 1.827 το 2013 (μείωση κατά **7,0%**).
Κατά το **2013**:

- Το **94,6%** των Γυμνασίων ήταν **δημόσια**, εκ των οποίων το **90,8% Δημόσια Ημερήσια** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 6,5%) και το **3,8% Δημόσια Εσπερινά** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 17,6%), ενώ το **5,4%** των Γυμνασίων ήταν **Ιδιωτικά**, εκ των οποίων το **100,0 % Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 3,9%) και το **0% Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 100,0%).
- Συνολικά λειτούργησαν **14.745 τμήματα**, εκ των οποίων το **97,0% πρωινά**, μειωμένα κατά **6,7%** των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2010 (**15.804** τμήματα).
- Η αναλογία **αιθουσών διδασκαλίας** προς τμήματα των Γυμνασίων ήταν περίπου **1,3** αίθουσες ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός αιθουσών παρουσίασε **μείωση** κατά **5,8%**.
- Το **90,5%** των Γυμνασίων διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία 5,4%), το **97,9%** διέθετε **εργαστήριο Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 1,3%), το **52,2%** διέθετε **εργαστήριο Τεχνολογίας** (αύξηση κατά την τετραετία 14,0%) και το **18,3%** διέθετε **εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (αύξηση κατά την τετραετία 10,5%).
- Το **66,2%** των Γυμνασίων διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (αύξηση κατά την τετραετία 11,8%), το **56,2% βιβλιοθήκη** (αύξηση κατά την τετραετία 10,2%), και το **42,7% γυμναστήριο** (αύξηση κατά την τετραετία 10,8%).
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Γυμνάσια ήταν **46.260** άτομα (μείωση την τετραετία κατά 18,9%). Εξ αυτών το **92,2%** αποτελούσε το **διδακτικό προσωπικό** (το ποσοστό παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο κατά τη διάρκεια της τετραετίας). Από αυτούς, το **95,1%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **93,3%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία 0,3%) και το **1,8%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 3,8%). Στον **ιδιωτικό τομέα** υπηρετούσε το **4,9%** του διδακτικού προσωπικού, κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία 7,6%), αφού μέσα στην τετραετία έκλεισαν όλα τα **Ιδιωτικά Εσπερινά**, από **14** εκπαιδευτικούς το 2010 σε **0** το 2013 (μείωση κατά 100,0%).
- Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Γυμνάσια αντιστοιχεί στο **7,8%** του συνολικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία 0,2%). Από το λοιπό προσωπικό, το **74%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **72,4%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία 1,8%) και το **1,6%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 17,9%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **26,0%** του προσωπικού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία 6,9%), ενώ στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** έχουν κλείσει (μείωση κατά την τετραετία 100,0%).
- Από το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** των Γυμνασίων, το **12,1%** υπηρετούσε σε θέση **Διοικητικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία 12,6%), το **84,7%** σε θέση **Βοηθητικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία 1,4%) και το **3,2%** σε θέση **Παιδαγωγικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία 22,0%).
- Από το **διδακτικό προσωπικό** το **66,3%** ήταν **γυναίκες** (αύξηση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 0,2%). Το **26,5%** του διδακτικού προσωπικού ήταν **Φιλόλογοι** (αύξηση κατά την τετραετία 2,3%), το **16,4%** εκπαιδευτικοί **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 3,7%), το **11,6%** εκπαιδευτικοί **Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία 2,3%), το **10,5% Μαθηματικοί** (μείωση κατά την τετραετία 0,5%), το **7,7%** εκπαιδευτικοί **Φυσικής Αγωγής** (μείωση κατά την τετραετία 9,5%), το **7,7%** εκπαιδευτικοί **Μαθημάτων Τέχνης** (μείωση κατά την τετραετία 1,4%), το **5,8% Θεολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία 4,6%), το **6,0%** εκπαιδευτικοί **Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 8,8%) και το **1,3% Οικονομολόγοι – Κοινωνιολόγοι** (μείωση κατά την τετραετία 6,1%).
- Επί του **παρόντος** διδακτικού προσωπικού των δημοσίων Γυμνασίων, το **83,7%** ήταν **μόνιμοι** (αύξηση κατά την τετραετία 4,8%), το **11,9% αποσπασμένοι** (μείωση κατά την τετραετία 22,6%), και το **4,5% αναπληρωτές** (μείωση κατά την τετραετία 7,7%). Τέλος, **απόντες** από το διδακτικό προσωπικό ήταν το **10,9%** (μείωση κατά την τετραετία 18,1%).
- Το **36,2%** του διδακτικού προσωπικού κατείχε **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** (αύξηση κατά την τετραετία 27,2%). Πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά 59,8% την τετραετία), των *Διδακτορικών τίτλων* (κατά 49,5%) και των κατόχων άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (κατά 53,9%).

- **Φοιτούσαν** στα Γυμνάσια της χώρας **319.950** μαθητές/-τριες (μείωση κατά την τετραετία 5,0%). Εξ αυτών το **95,3%** φοιτούσε στο **δημόσιο** τομέα εκ των οποίων το **93,6%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 3,9% την τετραετία), και το **1,7%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 27,4% την τετραετία). Στον **ιδιωτικό** τομέα φοιτούσε το **4,7%** του μαθητικού πληθυσμού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 16,0% την τετραετία), ενώ ο μαθητικός πληθυσμός των **Ιδιωτικών Εσπερινών** μειώθηκε κατά την τετραετία, από **97** μαθητές το 2010, σε **0** το 2013 (μείωση κατά 100,0%).
- Ως προς το φύλο, το **47,9%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν **κορίτσια** (οριακή αύξηση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 0,1%). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **10,8%** του μαθητικού πληθυσμού (μείωση του ποσοστού κατά 25,4% την τετραετία).
- Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στο Γυμνάσιο ήταν το **4,4%** (αύξηση του ποσοστού κατά 17,1% την τετραετία), εκ των οποίων το **36,9%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση του ποσοστού των κοριτσιών κατά 9,0% την τετραετία).
- Το **95,6%** των μαθητών **προσήλθε στις εξετάσεις του Ιουνίου** (οριακή μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 0,7%), ενώ το **2,8%** από αυτούς απορρίφτηκε από όλες τις τάξεις (μείωση του ποσοστού κατά 21,5% την τετραετία), εκ των οποίων το **30,1%** ήταν **κορίτσια** (μείωση του ποσοστού των κοριτσιών κατά την τετραετία 4,2%).
- Από το **97,2%** των μαθητών που **προήχθησαν** (αύξηση του ποσοστού κατά 0,8% την τετραετία), το **25,0%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 14,1%), το **36,2%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 4,9%), το **29,3%** με βαθμό **ΚΑΛΑ** (μείωση κατά την τετραετία 4,9%) και το **9,5%** προήχθησαν με βαθμό **ΜΕΤΡΙΑ** (μείωση κατά την τετραετία 25,4%).
- Οι αλλοδαποί μαθητές/τριες ήταν **34.519** μαθητές/τριες, που αντιστοιχεί στο **10,8%** του συνόλου των μαθητών (αύξηση κατά την τετραετία 25,9%).

1.2.4 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γενικά Λύκεια

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης για τα **Γενικά Λύκεια** της χώρας την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.16: **Γενικά Λύκεια: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)**

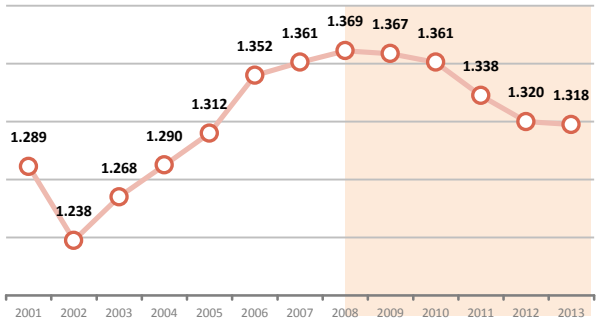

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 οι σχολικές μονάδες των Γενικών Λυκείων αποτελούν το **9,3%** του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** των σχολικών μονάδων κατά **2,2%**, που αντιστοιχεί σε **29** γενικά λύκεια (από 1.289 σχολικές μονάδες το 2001 σε 1.318 σχολικές μονάδες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **0,2%**. Σημειώνεται η πτωτική τάση των σχολικών μονάδων την περίοδο 2001-2002 (μείωση κατά **4,0%**, που αντιστοιχεί σε **51** σχολικές μονάδες). Αντίστοιχα την περίοδο 2002-2008 καταγράφεται **αύξηση** των σχολικών μονάδων κατά **131** μονάδες (μέση ετήσια μεταβολή **1,7%**), ενώ την περίοδο 2008-2013 καταγράφεται **μείωση** των σχολικών μονάδων κατά **51** μονάδες (μέση ετήσια μεταβολή 0,8%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Γενικών Λυκείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.17: **Γενικά Λύκεια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)**

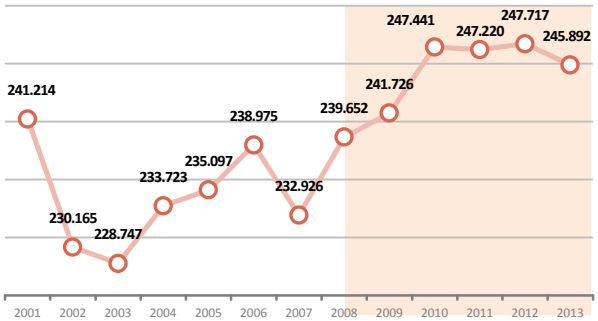

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 ο μαθητικός πληθυσμός των Γενικών Λυκείων αποτελεί το **16,5%** του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού των γενικών λυκείων κατά **1,9%**, που αντιστοιχεί σε **4.678** μαθητές/-τριες (από 241.214 μαθητές/-τριες το 2001 σε 245.892 μαθητές/-τριες το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **0,2%**. Ωστόσο, οι αυξομειώσεις του μαθητικού πληθυσμού τη συγκεκριμένη περίοδο -εμφανείς και από το γράφημα- χρονικά εμφανίζονται να συμπίπτουν με σημαντικές αλλαγές που αφορούν στο **σύστημα πρόσβασης** των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2003 σημειώνεται **μείωση** κατά **12.467** μαθητές (μέση ετήσια μεταβολή **-4,0%**).

Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι τη συγκεκριμένη περίοδο το σύστημα πρόσβασης απαιτεί γραπτές εξετάσεις στο σύνολο στην αρχή και σε 9 μαθήματα αργότερα των μαθημάτων της Β και Γ τάξης του Γενικού Λυκείου. Την ακόλουθη τριετία (2003-2006) ο πληθυσμός **αυξάνει** κατά **10.228** μαθητές (μέση ετήσια αύξηση **1,5%**). Τη συγκεκριμένη περίοδο το σύστημα πρόσβασης προβλέπει μόνο εξετάσεις σε περιορισμένο αριθμό μαθημάτων (5-6) στην Γ τάξη του Γενικού Λυκείου. Το επόμενο έτος (περίοδος 2006-2007), χρονιά κατά την οποία έχει ήδη τεθεί σε ισχύ η «**βάση 10**» ως όριο για την εισαγωγή των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, σημειώνεται σημαντική **μείωση,** κατά **6.049** μαθητές/-τριες (**-2,5%**), του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων. Ωστόσο, την περίοδο 2007-2008 παρουσιάζεται εξισορροπητική **αύξηση** κατά **2,9%** (**6.726** μαθητές), ενώ και το 2008-2009 σημειώνεται περαιτέρω **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων κατά **2.074** μαθητές (**0,9%**), επαναφέροντας το πλήθος των μαθητών/-τριών των Γενικών Λυκείων στα επίπεδα του 2001. Η μεγαλύτερη, τέλος, **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού καταγράφεται το 2010 , χρόνια που επίσης καταργήθηκε η βάση 10, κατά **2,4%**, που αντιστοιχεί σε **5.715** μαθητές-τριες, από 241.726 το 2009 σε 247.441 το 2010. Τα τέσσερα τελευταία χρόνια ο μαθητικός πληθυσμός των Γενικών Λυκείων παραμένει σχεδόν στα ίδια επίπεδα.

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Γενικών Λυκείων ως προς τη φοίτηση του στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.18: **Γενικά Λύκεια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013**

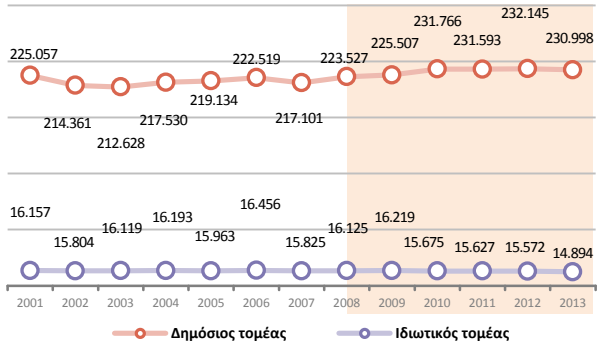

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 το **93,9%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων (**230.998** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Δημόσιου τομέα, ενώ το **6,1%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων (**14.894** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2001-2013) ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Δημόσιου τομέα των Γενικών Λυκείων κατέγραψε **αύξηση** κατά **2,6%** (ή 5.941 μαθητές/-τριες), από 225.057 μαθητές/-τριες το 2001, σε 230.998 μαθητές/-τριες το 2013. Αξίζει η σημειωθεί ότι η ελάχιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς καταγράφεται το 2003 (212.628 μαθητές/-τριες), ενώ η μέγιστη τιμή της μεταβλητής καταγράφεται 2012 (232.145 μαθητές/-τριες). Την ίδια περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Ιδιωτικού τομέα των Γενικών Λυκείων κατέγραψε **μείωση** κατά **7,8%** (ή 1.263 μαθητές/-τριες), από 16.157 μαθητές/-τριες το 2001, σε 14.894 μαθητές/-τριες το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή μαθητών στον Ιδιωτικό τομέα των Γενικών Λυκείων καταγράφεται το 2006 (16.456 μαθητές/-τριες), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2006-2013) καταγράφεται συνολική **μείωση** κατά **-9,5%** (ή 1.562 μαθητές/-τριες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** των Γενικών Λυκείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.19: **Γενικά Λύκεια: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013)**

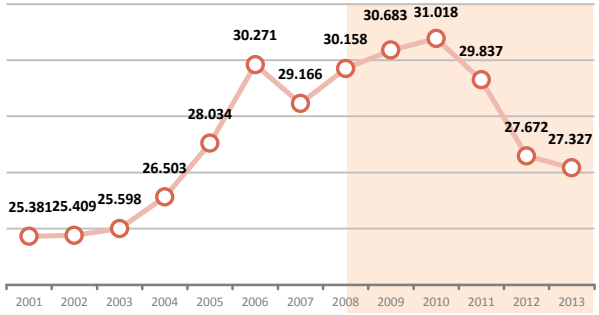

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 το διδακτικό προσωπικό των Γενικών Λυκείων αποτελούσε το **16,3%** του συνόλου του διδακτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της εξαετίας 2001-2006 παρατηρείται **αύξηση** του διδακτικού προσωπικού κατά **4.890** εκπαιδευτικούς (**19,3%**), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **3,6%**. Την περίοδο 2006-2007 το διδακτικό προσωπικό των Γενικών Λυκείων μειώθηκε κατά **1.105** εκπαιδευτικούς (ετήσια μεταβολή **-3,7%**) ενώ την περίοδο 2007-2010 το διδακτικό προσωπικό **αυξήθηκε** κατά **1.852** εκπαιδευτικούς (αύξηση κατά **6,3%**) για να μειωθεί εκ νέου την περίοδο 2010-2013 κατά **3.691** εκπαιδευτικούς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται όλα τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των **Γενικών Λυκείων** στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013. Τα βασικά μεγέθη προηγούμενων σχολικών/ ακαδημαϊκών ετών αναλύθηκαν σε προγενέστερες μελέτες του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.5: **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ– Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 και 2013**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	1.361		1.338		**-1,7**		1.320		**-1,3**		1.318		**-0,2**		**-3,2**	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	1.192	87,6%	1.175	87,8%	**-1,4**		1.159	87,8%	**-1,4**		1.155	87,6%	**-0,3**		**-3,1**	**0,1**
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	92	6,8%	91	6,8%	**-1,1**		90	6,8%	**-1,1**		91	6,9%	**1,1**		**-1,1**	**2,1**
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	73	5,4%	69	5,2%	**-5,5**		69	5,2%	**0,0**		70	5,3%	**1,4**		**-4,1**	**-1,0**
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	4	0,3%	3	0,2%	**-25,0**		2	0,2%	**-33,3**		2	0,2%	**0,0**		**-50,0**	**-48,4**
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	11.829		11.561		**-2,3**		11.524		**-0,3**		11.449		**-0,7**		**-3,2**	
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	11.230	94,9%	11.062	95,7%		**0,8**	11.040	95,8%		**0,1**	11.019	96,2%		**0,5**	**-1,9**	**1,4**
Αίθουσες Διδασκαλίας	14.370		14.617		**1,7**		14.644		**0,2**		14.729		**0,6**		**2,5**	
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	1.250	91,8%	1.239	92,6%		**0,8**	1.224	92,7%		**0,1**	1.232	93,5%		**0,8**	**-1,4**	**1,8**
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	1.315	96,6%	1.303	97,4%		**0,8**	1.291	97,8%		**0,4**	1.288	97,7%		**-0,1**	**-2,1**	**1,1**
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	290	21,3%	287	21,4%		**0,7**	251	19,0%		**-11,4**	235	17,8%		**-6,2**	**-19,0**	**-16,3**
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	88	6,5%	92	6,9%		**6,3**	91	6,9%		**0,3**	82	6,2%		**-9,8**	**-6,8**	**-3,8**
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	713	52,4%	739	55,2%		**5,4**	799	60,5%		**9,6**	785	59,6%		**-1,6**	**10,1**	**13,7**
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	619	45,5%	622	46,5%		**2,2**	658	49,8%		**7,2**	671	50,9%		**2,1**	**8,4**	**11,9**
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	511	37,5%	532	39,8%		**5,9**	558	42,3%		**6,3**	562	42,6%		**0,9**	**10,0**	**13,6**
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	34.100		32.778		**-3,9**		30.530		**-6,9**		29.768		**-2,5**		**-12,7**	
Λοιπό Προσωπικό	3.082	9,0%	2.941	9,0%		**-0,7**	2.858	9,4%		**4,3**	2.441	8,2%		**-12,4**	**-20,8**	**-9,3**
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	2.155	69,9%	2.030	69,0%		**-1,3**	1.781	62,3%		**-9,7**	1.752	71,8%		**15,2**	**-18,7**	**2,6**
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	876	28,4%	859	29,2%		**2,8**	1.041	36,4%		**24,7**	648	26,5%		**-27,1**	**-26,0**	**-6,6**
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	50	1,6%	51	1,7%		**6,9**	34	1,2%		**-31,4**	39	1,6%		**34,3**	**-22,0**	**-1,5**
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1	0,0%	1	0,0%		**4,8**	2	0,1%		**105,8**	2	0,1%		**17,1**	**100,0**	**152,5**
Α) Διοικητικό Προσωπικό	575	18,7%	500	17,0%		**-8,9**	485	17,0%		**-0,2**	370	15,2%		**-10,7**	**-35,7**	**-18,8**
Β) Βοηθητικό Προσωπικό	2.407	78,1%	2.350	79,9%		**2,3**	2.287	80,0%		**0,1**	1.996	81,8%		**2,2**	**-17,1**	**4,7**
Γ) Παιδαγωγικό Προσωπικό	100	3,2%	91	3,1%		**-4,6**	86	3,0%		**-2,7**	75	3,1%		**2,1**	**-25,0**	**-5,3**
Διδακτικό Προσωπικό	31.018	91,0%	29.837	91,0%		**0,1**	27.672	90,6%		**-0,4**	27.327	91,8%		**1,3**	**-11,9**	**0,9**
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	28.514	91,9%	27.365	91,7%		**-0,2**	25.318	91,5%		**-0,2**	25.012	91,5%		**0,0**	**-12,3**	**-0,4**
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	1.789	5,8%	1.793	6,0%		**4,2**	1.834	6,6%		**10,3**	1.741	6,4%		**-3,9**	**-2,7**	**10,5**
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	683	2,2%	650	2,2%		**-1,1**	499	1,8%		**-17,2**	555	2,0%		**12,6**	**-18,7**	**-7,8**
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	32	0,1%	29	0,1%		**-5,8**	21	0,1%		**-21,9**	19	0,1%		**-8,4**	**-40,6**	**-32,6**
Γυναίκες	16.391	52,8%	15.984	53,6%		**1,4**	14.930	54,0%		**0,7**	14.760	54,0%		**0,1**	**-10,0**	**2,2**
ΘΕΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 01)	1.460	4,7%	1.381	4,6%		**-1,7**	1.474	5,3%		**15,1**	1.321	4,8%		**-9,2**	**-9,5**	**2,7**
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ02)	9.611	31,0%	9.231	30,9%		**-0,2**	8.588	31,0%		**0,3**	8.348	30,5%		**-1,6**	**-13,1**	**-1,4**
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ (ΠΕ03)	4.731	15,3%	4.547	15,2%		**-0,1**	4.261	15,4%		**1,0**	4.172	15,3%		**-0,9**	**-11,8**	**0,1**
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ04)	5.097	16,4%	4.952	16,6%		**1,0**	4.915	17,8%		**7,0**	4.810	17,6%		**-0,9**	**-5,6**	**7,1**
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (ΠΕ05, 06, 07, 21)	2.620	8,4%	2.525	8,5%		**0,2**	2.253	8,1%		**-3,8**	2.225	8,1%		**0,0**	**-15,1**	**-3,6**
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΕ 08, 16)	424	1,4%	394	1,3%		**-3,4**	225	0,8%		**-38,4**	354	1,3%		**59,3**	**-16,5**	**-5,2**
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 09, 10)	2.016	6,5%	1.949	6,5%		**0,5**	1.725	6,2%		**-4,6**	1.778	6,5%		**4,4**	**-11,8**	**0,1**
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ 11)	1.812	5,8%	1.642	5,5%		**-5,8**	1.509	5,5%		**-0,9**	1.540	5,6%		**3,3**	**-15,0**	**-3,5**
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΕ 19, 20)	1.910	6,2%	1.898	6,4%		**3,3**	1.688	6,1%		**-4,1**	1.776	6,5%		**6,5**	**-7,0**	**5,5**
ΛΟΙΠΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	1.337	4,3%	1.318	4,4%		**2,5**	1.034	3,7%		**-15,4**	1.003	3,7%		**-1,8**	**-25,0**	**-14,8**
Α) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	1.156	3,7%	1.169	3,9%		**5,1**	1.116	4,0%		**2,9**	1.132	4,1%		**2,7**	**-2,1**	**11,2**
Γυναίκες	251	21,7%	267	22,8%		**5,2**	301	27,0%		**18,1**	319	28,2%		**4,5**	**27,1**	**29,8**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Β) Υποδιευθυντές	895	2,9%	858	2,9%		**-0,3** ▼	884	3,2%		**11,1** ▲	893	3,3%		**2,3** ▲	**-0,2** ▼	**13,3** ▲
Γυναίκες	310	34,6%	309	36,0%		**4,0** ▲	354	40,0%		**11,2** ▲	351	39,3%		**-1,8** ▼	**13,2** ▲	**13,5** ▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	24.100	77,7%	24.039	80,6%		**3,7** ▲	22.697	82,0%		**1,8** ▲	22.235	81,4%		**-0,8** ▼	**-7,7** ▼	**4,7** ▲
Γυναίκες	13.054	54,2%	13.246	55,1%		**1,7** ▲	12.613	55,6%		**0,9** ▲	12.421	55,9%		**0,5** ▲	**-4,8** ▼	**3,1** ▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	1.357	4,4%	740	2,5%		**-43,3** ▼	571	2,1%		**-16,8** ▼	601	2,2%		**6,6** ▲	**-55,7** ▼	**-49,7** ▼
Γυναίκες	810	59,7%	384	51,9%		**-13,1** ▼	291	51,0%		**-1,8** ▼	273	45,4%		**-10,9** ▼	**-66,3** ▼	**-23,9** ▼
Ε) Απόντες	3.510	11,3%	3.031	10,2%		**-10,2** ▼	2.404	8,7%		**-14,5** ▼	2.466	9,0%		**3,9** ▲	**-29,7** ▼	**-20,3** ▼
Γυναίκες	1.966	56,0%	1.778	58,7%		**4,7** ▲	1.371	57,0%		**-2,8** ▼	1.396	56,6%		**-0,7** ▼	**-29,0** ▼	**1,1** ▲
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	20.320	81,7%	20.387	82,4%		**0,8** ▲	19.686	84,3%		**2,4** ▲	19.438	84,6%		**0,3** ▲	**-4,3** ▼	**3,6** ▲
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	3.619	14,5%	3.458	14,0%		**-4,0** ▼	2.832	12,1%		**-13,2** ▼	2.660	11,6%		**-4,6** ▼	**-26,5** ▼	**-20,4** ▼
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	934	3,8%	903	3,6%		**-2,8** ▼	822	3,5%		**-3,5** ▼	872	3,8%		**7,8** ▲	**-6,6** ▼	**1,1** ▲
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	9.970	32,1%	10.155	34,0%		**5,9** ▲	10.095	36,5%		**7,2** ▲	10.349	37,9%		**3,8** ▲	**3,8** ▲	**17,8** ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	761	2,5%	819	2,7%		**11,9** ▲	847	3,1%		**11,5** ▲	974	3,6%		**16,4** ▲	**28,0** ▲	**45,3** ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	2.729	8,8%	3.114	10,4%		**18,6** ▲	3.528	12,7%		**22,2** ▲	3.852	14,1%		**10,6** ▲	**41,2** ▲	**60,2** ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	672	2,2%	799	2,7%		**23,6** ▲	883	3,2%		**19,2** ▲	938	3,4%		**7,6** ▲	**39,6** ▲	**58,4** ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	5.808	18,7%	5.423	18,2%		**-2,9** ▼	4.837	17,5%		**-3,8** ▼	4.585	16,8%		**-4,0** ▼	**-21,1** ▼	**-10,4** ▼
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	247.441		247.220		**-0,1**	▼	247.717		**0,2**	▲	245.892		**-0,7**	▼	**-0,6** ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	223.913	90,5%	225.010	91,0%		**0,6** ▲	226.129	91,3%		**0,3** ▲	225.189	91,6%		**0,3** ▲	**0,6** ▲	**1,2** ▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	15.233	6,2%	15.280	6,2%		**0,4** ▲	15.344	6,2%		**0,2** ▲	14.696	6,0%		**-3,5** ▼	**-3,5** ▼	**-2,9** ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	7.853	3,2%	6.583	2,7%		**-16,1** ▼	6.016	2,4%		**-8,8** ▼	5.809	2,4%		**-2,7** ▼	**-26,0** ▼	**-25,6** ▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	442	0,2%	347	0,1%		**-21,4** ▼	228	0,1%		**-34,4** ▼	198	0,1%		**-12,5** ▼	**-55,2** ▼	**-54,9** ▼
Κορίτσια	132.049	53,4%	131.113	53,0%		**-0,6** ▼	131.044	52,9%		**-0,3** ▼	130.108	52,9%		**0,0** ▲	**-1,5** ▼	**-0,8** ▼
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική	25.053	10,1%	21.380	8,6%		**-14,6** ▼	20.091	8,1%		**-6,2** ▼	18.776	7,6%		**-5,9** ▼	**-25,1** ▼	**-24,6** ▼
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	4.734	1,9%	4.617	1,9%		**-2,4** ▼	4.985	2,0%		**7,8** ▲	5.203	2,1%		**5,1** ▲	**9,9** ▲	**10,6** ▲
Κορίτσια	1.811	38,3%	1.816	39,3%		**2,8** ▲	1.980	39,7%		**1,0** ▲	2.182	41,9%		**5,6** ▲	**20,5** ▲	**9,6** ▲
Προσήλθαν στις εξετάσεις του Ιουνίου	242.707	98,1%	242.603	98,1%		**0,0** ▲	242.732	98,0%		**-0,1** ▼	240.689	97,9%		**-0,1** ▼	**-0,8** ▼	**-0,2** ▼
Απορρίφθηκαν (από όλες τις τάξεις)	5.160	2,1%	4.698	1,9%		**-8,9** ▼	2.751	1,1%		**-41,5** ▼	3.439	1,4%		**26,1** ▲	**-33,4** ▼	**-32,8** ▼
Κορίτσια	1.771	34,3%	1.715	36,5%		**6,4** ▲	957	34,8%		**-4,7** ▼	1.106	32,2%		**-7,6** ▼	**-37,5** ▼	**-6,3** ▼
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	237.547	97,9%	237.905	98,1%		**0,2** ▲	239.981	98,9%		**0,8** ▲	237.250	98,6%		**-0,3** ▼	**-0,1** ▼	**0,7** ▲
Κορίτσια	128.467	54,1%	127.582	53,6%		**-0,8** ▼	128.107	53,4%		**-0,5** ▼	126.820	53,5%		**0,1** ▲	**-1,3** ▼	**-1,2** ▼
Α) προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ**	77.214	32,5%	74.741	31,4%		**-3,3** ▼	66.421	27,7%		**-11,9** ▼	68.645	28,9%		**4,5** ▲	**-11,1** ▼	**-11,0** ▼
Β) προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ**	72.785	30,6%	73.729	31,0%		**1,1** ▲	76.343	31,8%		**2,6** ▲	75.292	31,7%		**-0,2** ▼	**3,4** ▲	**3,6** ▲
Γ) προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ**	49.201	20,7%	50.802	21,4%		**3,1** ▲	54.612	22,8%		**6,6** ▲	53.282	22,5%		**-1,3** ▼	**8,3** ▲	**8,4** ▲
Δ) προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ**	38.347	16,1%	38.633	16,2%		**0,6** ▲	42.605	17,8%		**9,3** ▲	40.031	16,9%		**-5,0** ▼	**4,4** ▲	**4,5** ▲
Παλιννοστούντες μαθητές/-τριες	3.065	1,2%	2.709	1,1%		**-10,5** ▼	-	-			-	-				
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες	10.969	4,4%	11.279	4,6%		**4,1** ▲	13.793	5,6%		**21,4** ▲	13.993	5,7%		**2,2**	**27,6** ▲	**29,1** ▲

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*)Τα στοιχεία για τους αλλοδαπους και παλιννοστούντες μαθητές έως και το έτος 2010-11 συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έως και το έτος 2011 έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των σχολικών μονάδων των **Γενικών Λυκείων** μειώθηκε κατά **43** μονάδες από 1361 μονάδες το 2010 σε 1318 μονάδες το 2013 (μείωση κατά **3,2%**).

Κατά το **2013**:

- Το **92,9%** των Γενικών Λυκείων ήταν **δημόσια**, εκ των οποίων το **87,6% Δημόσια Ημερήσια** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 3,1%) και το **5,3% Δημόσια Εσπερινά** (μείωση των μονάδων κατά την

τετραετία 4,1%), ενώ το **7,1%** των Γενικών Λυκείων ήταν **Ιδιωτικά**, εκ των οποίων το **6,9% Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 1,1%) και το **0,2% Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 50,0%).

- Συνολικά λειτούργησαν **11.449 τμήματα**, εκ των οποίων το **96,2% πρωινά**, μειωμένα κατά **3,2%** των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2010 (**11.829** τμήματα).
- Η αναλογία **αιθουσών διδασκαλίας** προς τμήματα των Γενικών Λυκείων ήταν **1,3** αίθουσες ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός αιθουσών παρουσίασε **αύξηση** κατά **2,5%**.
- Το **93,5%** των Γενικών Λυκείων διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία 1,8%), το **97,7%** διέθετε **εργαστήριο Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 1,1%),το **17,8%** διέθετε **εργαστήριο Τεχνολογίας** (μείωση κατά την τετραετία 16,3%) και το **6,2%** διέθετε **εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 3,8%).
- Το **59,6%** των Γενικών Λυκείων διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (αύξηση κατά την τετραετία 13,7%), το **50,9% βιβλιοθήκη** (αύξηση κατά την τετραετία 11,9%), και το **42,6% γυμναστήριο** (αύξηση κατά την τετραετία 13,6%).
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Γενικά Λύκεια ήταν **29.768** άτομα (μείωση την τετραετία κατά 12,7%). Εξ αυτών το **91,8%** αποτελούσε το **διδακτικό προσωπικό** (αύξηση κατά την τετραετία 0,9%). Από αυτούς, το **93,5%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **91,5%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (οριακή μείωση κατά την τετραετία 0,4%) και το **2,0%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 7,8%). Στον **ιδιωτικό τομέα** υπηρετούσε το **6,5%** του διδακτικού προσωπικού, εκ των οποίων το **6,4%** σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία 10,5%) και το **0,1%** σε **Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 32,6%).
- Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Γενικά Λύκεια αντιστοιχεί στο **8,2%** του συνολικού προσωπικού (μείωση κατά την τετραετία 9,3%). Από το λοιπό προσωπικό, το **73,4%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **71,8%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία 2,6%) και το **1,6%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία 1,5%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **26,6%** του προσωπικού, εκ των οποίων το **26,5%** σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία 6,6%) και το **0,1%** σε **Ιδιωτικά Εσπερινά** (αύξηση κατά την τετραετία 152,5%).
- Από το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** των Γενικών Λυκείων, το **15,2%** υπηρετούσε σε θέση **Διοικητικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία 18,8%), το **81,8%** σε θέση **Βοηθητικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία 4,7%) και το **3,1%** σε θέση **Παιδαγωγικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία 5,3%).
- Από το **διδακτικό προσωπικό** το **54,0%** ήταν **γυναίκες** (αύξηση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 2,2%). Το **30,5%** του διδακτικού προσωπικού ήταν **Φιλόλογοι** (μείωση κατά την τετραετία 1,4%), το **17,6%** εκπαιδευτικοί **Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία 7,1%), το **15,3% Μαθηματικοί** (οριακή αύξηση κατά την τετραετία 0,1%), το **8,1%** εκπαιδευτικοί **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 3,6%), το **6,5% Οικονομολόγοι – Κοινωνιολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία 0,1%), το **6,5%** εκπαιδευτικοί **Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 5,5%), το **5,6%** εκπαιδευτικοί **Φυσικής Αγωγής** (μείωση κατά την τετραετία 3,5%), το **4,8% Θεολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία 2,7%) και το **1,3%** εκπαιδευτικοί **Μαθημάτων Τέχνης** (μείωση κατά την τετραετία 5,2%).
- Επί του **παρόντος** διδακτικού προσωπικού των δημοσίων Γενικών Λυκείων, το **84,6%** ήταν **μόνιμοι** (αύξηση κατά την τετραετία 3,6%), το **11,6% αποσπασμένοι** (μείωση κατά την τετραετία 20,4%) και το **3,8% αναπληρωτές** (αύξηση κατά την τετραετία 1,1%). Τέλος, **απόντες** από το διδακτικό προσωπικό ήταν το **9,0%** (μείωση κατά την τετραετία 20,3%).
- Το **37,9%** του διδακτικού προσωπικού κατείχε **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** (αύξηση κατά την τετραετία 17,8%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η *Μετεκπαίδευση* (16,8%), πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά 60,2% την τετραετία) και των *Διδακτορικών τίτλων* (αύξηση κατά 58,4%).
- **Φοιτούσαν** στα Γενικά Λύκεια της χώρας **245.892** μαθητές/-τριες (μείωση κατά την τετραετία 0,6%). Εξ αυτών το **94,0%** φοιτούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **91,6%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση του μαθητικού πληθυσμού κατά 0,6% την τετραετία) και το **2,4%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 26,0% την τετραετία). Στον **ιδιωτικό** τομέα φοιτούσε το **6,1%** του μαθητικού, εκ των οποίων το **6,0%** σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 3,5% την τετραετία) και το **0,1%** σε **Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 55,2% την τετραετία).
- Ως προς το φύλο, το **52,9%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν **κορίτσια** (μείωση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 0,8%). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **7,6%** του μαθητικού πληθυσμού (μείωση του ποσοστού κατά 24,6% την τετραετία).
- Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στο Γενικό Λύκειο ήταν το **2,1%** (αύξηση του ποσοστού κατά 10,6% την τετραετία), εκ των οποίων το **41,9%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση του ποσοστού των κοριτσιών κατά 9,6% την τετραετία).
- Το **97,9%** των μαθητών **προσήλθε στις εξετάσεις του Ιουνίου** (οριακή μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 0,2%), ενώ το **1,4%** από αυτούς απορρίφτη-

κε από όλες τις τάξεις (μείωση του ποσοστού κατά 32,8% την τετραετία), εκ των οποίων το **32,2%** ήταν **κορίτσια** (μείωση του ποσοστού των κοριτσιών κατά την τετραετία 6,3%).

- Από το **98,6%** των μαθητών που **προήχθησαν** (αύξηση του ποσοστού κατά 0,7% την τετραετία), το **16,9%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 4,5%), το **22,5%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 8,4%), το **31,7 %** με βαθμό **ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 3,6%) και το **28,9%** προήχθησαν με βαθμό **ΜΕΤΡΙΑ** (μείωση κατά την τετραετία 11,0%).
- Οι **αλλοδαποί** μαθητές/τριες ήταν **13.993** μαθητές/τριες, που αντιστοιχεί στο **5,7%** του συνόλου των μαθητών (αύξηση κατά την τετραετία 29,1%).

1.2.5 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Επαγγελματική εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για τη **Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση** της χώρας την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.20: **Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)**

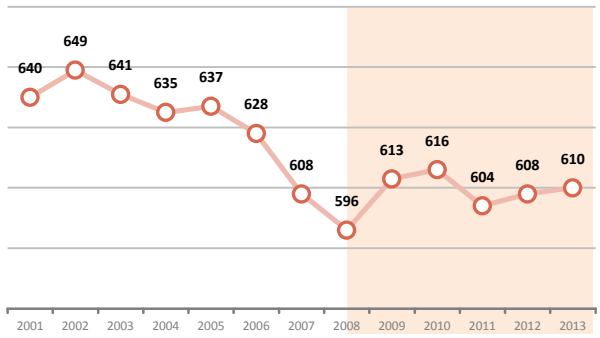

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 οι σχολικές μονάδες της Επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελούν το **4,3%** του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της οκταετίας 2001-2009 παρατηρείται **μείωση** των σχολικών μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης κατά **56** σχολικές μονάδες(-**8,6%**) με μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας **-1,3%**. Αξίζει να σημειωθεί η **αύξηση** κατά **23** σχολικές μονάδες των σχολικών μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης την περίοδο 2009-2010 (ετήσια μεταβολή **3,9%**) και η επακόλουθη μείωση για να φτάσουμε το 2012 και 2013 στα επίπεδα του 2007.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται συνολικά και ανά εποπτεύον Υπουργείο οι σχολικές μονάδες της Επαγγελματικής εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Πίνακας 1.6: **Σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης ανά Υπουργείο εποπτείας, την περίοδο 2001-2013**

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΠΑ.Λ & ΕΠΑ.Σ Υπουργείο Παιδείας(*)	**550**	**535**	**529**	**522**	**525**	**516**	**496**	**486**	**502**	**507**	**495**	**499**	**499**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-15	-6	-7	3	-9	-20	-10	16	5	-12	-8	4
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-2,7%	-1,1%	-1,3%	0,6%	-1,7%	-3,9%	-2,0%	3,3%	1,0%	-2,4%	-1,6%	0,8%
ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Προστασίας	**50**	**46**	**51**	**51**	**53**	**53**	**53**	**52**	**53**	**52**	**51**	**51**	**49**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-4	5	0	2	0	0	-1	1	-1	-1	-1	-2
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-8,0%	10,9%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	-1,9%	1,9%	-1,9%	-1,9%	-1,9%	-3,9%
ΕΠΑ.Σ Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	**11**	**13**	**7**	**6**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**6**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		2	-6	-1	-3	0	0	0	0	0	0	0	3
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		18,2%	-46,2%	-14,3%	-50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
ΕΠΑ.Σ Τουριστικής Ανάπτυξης Υπουργείο Τουρισμού	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**7**	**8**	**8**	**8**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		0	0	0	0	0	0	0	0	-1	1	1	0
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-12,5%	14,3%	14,3%	0,0%
ΕΠΑ.Σ Υγείας Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	**49**	**47**	**46**	**48**	**48**	**48**	**48**	**47**	**47**	**47**	**47**	**47**	**48**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-2	-1	2	0	0	0	-1	0	0	0	0	1
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-4,1%	-2,1%	4,3%	0,0%	0,0%	0,0%	-2,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,1%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	**668**	**649**	**641**	**635**	**637**	**628**	**608**	**596**	**613**	**616**	**604**	**608**	**610**
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-19	-8	-6	2	-9	-20	-12	17	3	-12	-8	6
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-2,8%	-1,2%	-0,9%	0,3%	-1,4%	-3,2%	-2,0%	2,9%	0,5%	-1,9%	-1,3%	1,0%

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Στην Κατηγορία αυτή ανήκουν τα ΤΕΕ, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ του ΥΠΕΠΘ ενώ το έτος 2001 περιλαμβάνει και τα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Λύκεια.*

Κατά το 2013, η κατανομή των σχολικών μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης ως προς τα εποπτεύοντα Υπουργεία είχε ως ακολούθως: α) αρμοδιότητα **Υπουργείου Παιδείας 81,8%**, β) αρμοδιότητα **Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικής Προστασίας 8,0%**, γ) αρμοδιότητα **Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων 1,0%**, δ) αρμοδιότητα **Υπουργείου Τουρι-**

σμού 1,3% και ε) αρμοδιότητα **Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης 7,9%**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** των σχολικών μονάδων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης στην Επαγγελματική εκπαίδευση την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.21: **Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013)**

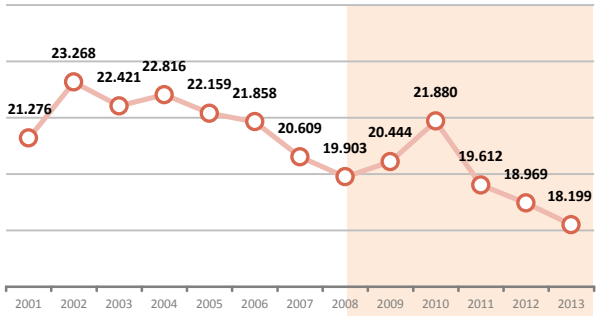

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το διδακτικό προσωπικό της Επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελεί το **10,9%** (2013) του συνόλου του διδακτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 καταγράφεται συνολική **μείωση** του διδακτικού προσωπικού κατά **14,5%**, που αντιστοιχεί σε **3.077** εκπαιδευτικούς (από 21.276 εκπαιδευτικούς το 2001 σε 18.199 εκπαιδευτικούς το 2013), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **1,2%**.
Ωστόσο, η εξέλιξη του μεγέθους δεν είναι σταθερή κατά τη συγκεκριμένη περίοδο. Το διδακτικό προσωπικό της Επαγγελματικής εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά τρεις περιόδους, το 2001-2002 (κατά **9,4%**), το 2003-2004 (κατά **1,8%**) και την περίοδο 2008-2010 (κατά **9,7%**), ενώ την τελευταία τριετία (2010-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά 16,3%.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** της Επαγγελματικής εκπαίδευσης του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.22: **Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)**

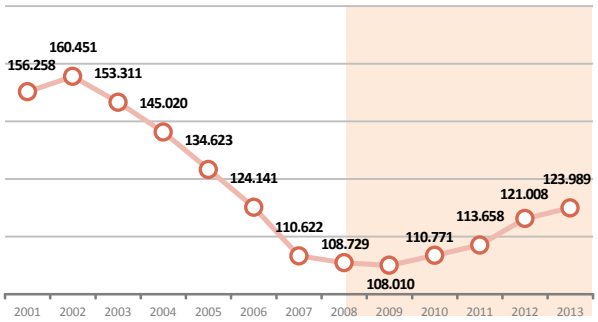

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Ο μαθητικός πληθυσμός της Επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελεί το **8,3** (2013) του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σημειώνεται η αύξηση του μαθητικού πληθυσμού την περίοδο 2001-2002 (αύξηση κατά **4.193** μαθητές με ετήσια μεταβολή **2,7%**) γεγονός που δικαιολογείται και από τη σχετική αύξηση των σχολικών μονάδων κατά την αντίστοιχη περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002-2009 παρατηρείται σημαντική **μείωση** (**32,7%**) του μαθητικού πληθυσμού της Επαγγελματικής εκπαίδευσης η οποία αντιστοιχεί σε **52.441** μαθητές/-τριες, ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **5,4%**. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί η **αύξηση** κατά **15.979** μαθητές/-τριες της Επαγγελματικής εκπαίδευσης την περίοδο 2009-2013 (με μέση ετήσια μεταβολή **3,5%**).Η μεγάλη μείωση του μαθητικού πληθυσμού της Επαγγελματικής εκπαίδευσης την περίοδο 2002-2008 θέτει ένα ουσιαστικό ερώτημα: **Ποιος αριθμός μαθητών επέστρεψε στα Γενικά Λύκεια και ποιος εγκατέλειψε την εκπαίδευση και οδηγήθηκε στην αγορά εργασίας** (σχολική διαρροή). Για την απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος θα συγκρίνουμε την πορεία των δύο πληθυσμών κατά την περίοδο 2001-2013.

Πίνακας 1.7: **Διαχρονική εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (2001-2013)**

Μαθητικός Πληθυσμός	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Γενικών Λυκείων	241.214	230.165	228.747	233.723	235.097	238.975	232.926	239.652	241.726	247.441	247.220	247.717	245.892
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού		**-11.049**	**-1.418**	**4.976**	**1.374**	**3.878**	**-6.049**	**6.726**	**2.074**	**5.715**	**-221**	**276**	**-1.328**
Επαγγελματικής εκπαίδευσης	156.258	160.451	153.311	145.020	134.623	124.141	110.622	108.729	108.010	110.771	113.658	121.008	123.989
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού		**4.193**	**-7.140**	**-8.291**	**-10.397**	**-10.482**	**-13.519**	**-1.893**	**-719**	**2.761**	**2.887**	**10.237**	**10.331**
Σύνολο ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΕ	**397.472**	**390.616**	**382.058**	**378.743**	**369.720**	**363.116**	**343.548**	**348.381**	**349.736**	**358.212**	**360.878**	**368.725**	**369.881**
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού ΣΥΝΟΛΟΥ		**-6.856**	**-8.558**	**-3.315**	**-9.023**	**-6.604**	**-19.568**	**4.833**	**1.355**	**8.476**	**2.666**	**10.513**	**9.003**

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Και στην υποθετική περίπτωση που η πιθανή αύξηση του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων οφείλεται αποκλειστικά στην απορρόφηση της σχολικής διαρροής από την Επαγγελματική εκπαίδευση (και αντίστροφα), το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που την εξαετία 2002-2007 εγκατέλειψε την εκπαίδευση και βγήκε στην αγορά εργασίας με το επαγγελματικό περίγραμμα του απόφοιτου Γυμνασίου είναι μεγάλο **53.924** μαθητές/-τριες, αριθμός που αντιστοιχεί στο **48,9% περίπου του ετήσιου μαθητικού πληθυσμού**

της Επαγγελματικής εκπαίδευσης (2007), ή στο **23,0% του ετήσιου μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων** (2007).

Ως σχολικό έτος μέγιστης **διαρροής** μαθητών από την ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αναδεικνύεται το 2006-2007 με συνολική μείωση της συγκεκριμένης βαθμίδας κατά **19.568** μαθητές/-τριες. Τα επόμενα τρία σχολικά έτη το Γενικό Λύκειο επανακάμπτει (2007-2008) και αυξάνει περαιτέρω τον μαθητικό πληθυσμό του (2008-2010), ενώ την ίδια περίοδο στην Επαγγελματική εκπαίδευση συνεχίζεται η μείωση του μαθητικού πληθυσμού για δύο συνεχή σχολικά έτη, αλλά με σημαντικά χαμηλότερους ρυθμούς. Τα τελευταία τέσσερα σχολικά έτη (2010, 2011, 2012 και 2013) καταγράφεται σταθερή **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των μονάδων της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης ως προς τη φοίτηση του στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.23: **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο - Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013**

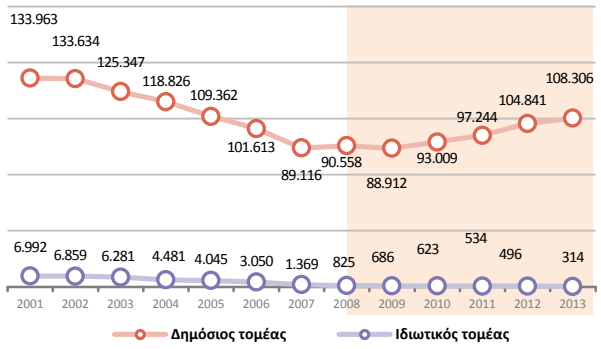

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

Το 2013 το **99,7%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης (**108.306** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Δημόσιου τομέα, ενώ μόλις το **0,3%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Επαγγελματικής εκπαίδευσης (**314** μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε μονάδες του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας, που αποτελεί και τη μικρότερη αναλογία του Ιδιωτικού τομέα στην εκτός τριτοβάθμιας τυπική εκπαίδευση.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2001-2013) ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Δημόσιου τομέα της Επαγγελματικής εκπαίδευσης κατέγραψε **μείωση** κατά **19,2%** (ή 25.657 μαθητές/-τριες), από 133.963 μαθητές/-τριες το 2001, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς, σε 108.306 μαθητές/-τριες το 2013. Αξίζει η σημειωθεί ότι η ελάχιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς καταγράφεται το 2009 (88.912 μαθητές/-τριες). Την ίδια περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός των μονάδων του Ιδιωτικού τομέα της Επαγγελματικής εκπαίδευσης κατέγραψε συντριπτική **μείωση** κατά **95,5%** (ή 6.678 μαθητές/-τριες), από 6.992 μαθητές/-τριες το 2001, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς, σε 314 μαθητές/-τριες το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της μεταβλητής κατά την περίοδο αναφοράς. Αξίζει να σημειωθεί την περίοδο 2003-2007 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των μαθητών στον Ιδιωτικό τομέα της Επαγγελματικής κατά **-78,2%** (ή 4.912 μαθητές/-τριες).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των σχολικών μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία του πίνακα αναφέρονται μόνο στις μονάδες Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης που λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας. Τα βασικά μεγέθη προηγούμενων σχολικών/ακαδημαϊκών ετών αναλύθηκαν σε προγενέστερες μελέτες του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.8: **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013**

Μεταβλητές	2010		2011					2012					2013					Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %		N	%
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	507		495		-2,4		▼	499		0,8		▲	499		0,0		—	-1,6 ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	432	85,2%	422	85,3%	-2,3		▼	426	85,4%	0,9		▲	426	85,4%	0,0		—	-1,4 ▼	0,2 ▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	12	2,4%	11	2,2%	-8,3		▼	9	1,8%	-18,2		▼	9	1,8%	0,0		—	-25,0 ▼	-23,8 ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	62	12,2%	61	12,3%	-1,6		▼	63	12,6%	3,3		▲	64	12,8%	1,6		▲	3,2 ▲	4,9 ▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1	0,2%	1	0,2%	0,0		—	1	0,2%	0,0		—	0	0,0%	-100,0		▼	-100,0 ▼	-100,0 ▼
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	6.686		6.623		-0,9		▼	6.568		-0,8		▼	6.433		-2,1		▼	-3,8 ▼	
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	4.937	73,8%	4.876	73,6%		-0,3	▼	5.504	83,8%		13,8	▲	5.311	82,6%		-1,5	▼	7,6 ▲	11,8 ▲
Αίθουσες Διδασκαλίας	6.613		6.639		0,4		▲	7.444		12,1		▲	7.406		-0,5		▼	12,0 ▲	
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	246	48,5%	248	50,1%		3,3	▲	261	52,3%		4,4	▲	264	52,9%		1,1	▲	7,3 ▲	9,0 ▲
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	440	86,8%	414	83,6%		-3,6	▼	421	84,4%		0,9	▲	414	83,0%		-1,7	▼	-5,9 ▼	-4,4 ▼

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	61	12,0%	61	12,3%		**2,4** ▲	54	10,8%		**-12,2** ▼	54	10,8%		**0,0** —	**-11,5** ▼	**-10,1** ▼
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	14	2,8%	17	3,4%		**24,4** ▲	13	2,6%		**-24,1** ▼	13	2,6%		**0,0** —	**-7,1** ▼	**-5,7** ▼
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	95	18,7%	143	28,9%		**54,2** ▲	110	22,0%		**-23,7** ▼	254	50,9%		**130,9** ▲	**167,4** ▲	**171,7** ▲
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	244	48,1%	235	47,5%		**-1,4** ▼	256	51,3%		**8,1** ▲	184	36,9%		**-28,1** ▼	**-24,6** ▼	**-23,4** ▼
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	182	35,9%	176	35,6%		**-1,0** ▼	199	39,9%		**12,2** ▲	87	17,4%		**-56,3** ▼	**-52,2** ▼	**-51,4** ▼
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	20.256		18.342		**-9,4**	▼	17.777		**-3,1**	▼	17.004		**-4,3**	▼	**-16,1** ▼	
Λοιπό Προσωπικό	944	4,7%	866	4,7%		**1,3** ▲	824	4,6%		**-1,8** ▼	831	4,9%		**5,4** ▲	**-12,0** ▼	**4,9** ▲
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	823	87,2%	766	88,5%		**1,5** ▲	739	89,7%		**1,4** ▲	742	89,3%		**-0,4** ▼	**-9,8** ▼	**2,4** ▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	26	2,8%	22	2,5%		**-7,8** ▼	13	1,6%		**-37,9** ▼	18	2,2%		**37,3** ▲	**-30,8** ▼	**-21,4** ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	95	10,1%	78	9,0%		**-10,5** ▼	69	8,4%		**-7,0** ▼	71	8,5%		**2,0** ▲	**-25,3** ▼	**-15,1** ▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	0	0,0%	0	0,0%			3	0,4%			0	0,0%		**-100,0** ▼		
Α) Διοικητικό Προσωπικό	89	9,4%	65	7,5%		**-20,4** ▼	63	7,6%		**1,9** ▲	57	6,9%		**-10,3** ▼	**-36,0** ▼	**-27,2** ▼
Β) Βοηθητικό Προσωπικό	848	89,8%	795	91,8%		**2,2** ▲	756	91,7%		**-0,1** ▼	762	91,7%		**-0,1** ▼	**-10,1** ▼	**2,1** ▲
Γ) Παιδαγωγικό Προσωπικό	7	0,7%	6	0,7%		**-6,6** ▼	5	0,6%		**-12,4** ▼	12	1,4%		**138,0** ▲	**71,4** ▲	**94,7** ▲
Διδακτικό Προσωπικό	19.312	95,3%	17.476	95,3%		**-0,1** ▼	16.953	95,4%		**0,1** ▲	16.173	95,1%		**-0,3** ▼	**-16,3** ▼	**-0,2** ▼
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	17.255	89,3%	15.556	89,0%		**-0,4** ▼	15.080	89,0%		**-0,1** ▼	14.450	89,3%		**0,4** ▲	**-16,3** ▼	**0,0** ▼
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	95	0,5%	88	0,5%		**2,4** ▲	77	0,5%		**-9,8** ▼	66	0,4%		**-10,2** ▼	**-30,5** ▼	**-17,0** ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1.930	10,0%	1.799	10,3%		**3,0** ▲	1.766	10,4%		**1,2** ▲	1.657	10,2%		**-1,6** ▼	**-14,1** ▼	**2,5** ▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	32	0,2%	33	0,2%		**14,0** ▲	30	0,2%		**-6,3** ▼	0	0,0%		**-100,0** ▼	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
Γυναίκες	8.916	46,2%	8.101	46,4%		**0,4** ▲	7.997	47,2%		**1,8** ▲	7.549	46,7%		**-1,0** ▼	**-15,3** ▼	**1,1** ▲
ΘΕΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 01)	267	1,4%	274	1,6%		**13,4** ▲	267	1,6%		**0,5** ▲	220	1,4%		**-13,6** ▼	**-17,6** ▼	**-1,6** ▼
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ02)	1.383	7,2%	1.243	7,1%		**-0,7** ▼	1.261	7,4%		**4,6** ▲	1.236	7,6%		**2,7** ▲	**-10,6** ▼	**6,7** ▲
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ (ΠΕ03)	1.535	7,9%	1.402	8,0%		**0,9** ▲	1.372	8,1%		**0,9** ▲	1.288	8,0%		**-1,6** ▼	**-16,1** ▼	**0,2** ▲
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ04)	1.275	6,6%	1.130	6,5%		**-2,1** ▼	1.095	6,5%		**-0,1** ▼	990	6,1%		**-5,2** ▼	**-22,4** ▼	**-7,3** ▼
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (ΠΕ05, 06, 07, 21)	779	4,0%	743	4,3%		**5,4** ▲	637	3,8%		**-11,6** ▼	553	3,4%		**-9,0** ▼	**-29,0** ▼	**-15,2** ▼
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΕ 08, 16)	128	0,7%	152	0,9%		**31,2** ▲	109	0,6%		**-26,1** ▼	101	0,6%		**-2,9** ▼	**-21,1** ▼	**-5,8** ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 09, 10)	850	4,4%	735	4,2%		**-4,4** ▼	717	4,2%		**0,6** ▲	672	4,2%		**-1,8** ▼	**-20,9** ▼	**-5,6** ▼
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ 11)	502	2,6%	429	2,5%		**-5,6** ▼	354	2,1%		**-14,9** ▼	341	2,1%		**1,0** ▲	**-32,1** ▼	**-18,9** ▼
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΕ 19, 20)	2.043	10,6%	1.820	10,4%		**-1,6** ▼	1.748	10,3%		**-1,0** ▼	1.723	10,7%		**3,3** ▲	**-15,7** ▼	**0,7** ▲
ΛΟΙΠΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	10.550	54,6%	9.548	54,6%		**0,0** ▲	9.393	55,4%		**1,4** ▲	9.049	56,0%		**1,0** ▲	**-14,2** ▼	**2,4** ▲
Α) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	506	2,6%	503	2,9%		**9,9** ▲	502	3,0%		**2,9** ▲	498	3,1%		**4,0** ▲	**-1,6** ▼	**17,5** ▲
Γυναίκες	93	18,4%	96	19,1%		**3,8** ▲	99	19,7%		**3,3** ▲	108	21,7%		**10,0** ▲	**16,1** ▲	**18,0** ▲
Β) Υποδιευθυντές	517	2,7%	519	3,0%		**10,9** ▲	477	2,8%		**-5,3** ▼	479	3,0%		**5,3** ▲	**-7,4** ▼	**10,6** ▲
Γυναίκες	169	32,7%	203	39,1%		**19,7** ▲	173	36,3%		**-7,3** ▼	179	37,4%		**3,0** ▲	**5,9** ▲	**14,3** ▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	13.450	69,6%	13.585	77,7%		**11,6** ▲	13.836	81,6%		**5,0** ▲	13.004	80,4%		**-1,5** ▼	**-3,3** ▼	**15,4** ▲
Γυναίκες	6.086	45,2%	6.194	45,6%		**0,8** ▲	6.585	47,6%		**4,4** ▲	6.135	47,2%		**-0,9** ▼	**0,8** ▲	**4,3** ▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	1.625	8,4%	247	1,4%		**-83,2** ▼	190	1,1%		**-20,7** ▼	222	1,4%		**22,5** ▲	**-86,3** ▼	**-83,7** ▼
Γυναίκες	949	58,4%	124	50,2%		**-14,0** ▼	116	61,1%		**21,6** ▲	160	72,1%		**18,0** ▲	**-83,1** ▼	**23,4** ▲
Ε) Απόντες	3.214	16,6%	2.622	15,0%		**-9,8** ▼	1.948	11,5%		**-23,4** ▼	1.970	12,2%		**6,0** ▲	**-38,7** ▼	**-26,8** ▼
Γυναίκες	1.619	50,4%	1.484	56,6%		**12,4** ▲	1.024	52,6%		**-7,1** ▼	967	49,1%		**-6,6** ▼	**-40,3** ▼	**-2,6** ▼
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	10.427	83,5%	10.304	82,5%		**-1,3** ▼	10.609	83,0%		**0,7** ▲	10.420	85,4%		**2,9** ▲	**-0,1** ▼	**2,3** ▲
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.466	11,7%	1.287	10,3%		**-12,3** ▼	1.299	10,2%		**-1,3** ▼	1.068	8,8%		**-13,9** ▼	**-27,1** ▼	**-25,4** ▼

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	594	4,8%	905	7,2%		**52,2** ▲	869	6,8%		**-6,1** ▼	707	5,8%		**-14,8** ▼	**19,0** ▲	**21,9** ▲
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	6.997	36,2%	7.227	41,4%		**14,1** ▲	7.643	45,1%		**9,0** ▲	7.562	46,8%		**3,7** ▲	**8,1** ▲	**29,1** ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	769	4,0%	947	5,4%		**36,1** ▲	991	5,8%		**7,9** ▲	1.091	6,7%		**15,4** ▲	**41,9** ▲	**69,4** ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	1.242	6,4%	1.369	7,8%		**21,8** ▲	1.505	8,9%		**13,3** ▲	1.555	9,6%		**8,3** ▲	**25,2** ▲	**49,5** ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	186	1,0%	203	1,2%		**20,6** ▲	255	1,5%		**29,5** ▲	230	1,4%		**-5,5** ▼	**23,7** ▲	**47,7** ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	4.800	24,9%	4.708	26,9%		**8,4** ▲	4.892	28,9%		**7,1** ▲	4.686	29,0%		**0,4** ▲	**-2,4** ▼	**16,6** ▲
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	93.632		97.778		**4,4**	▲	105.337		**7,7**	▲	108.620		**3,1**	▲	**16,0** ▲	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	81.470	87,0%	84.375	86,3%		**-0,8** ▼	91.132	86,5%		**0,3** ▲	94.277	86,8%		**0,3** ▲	**15,7** ▲	**-0,2** ▼
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	474	0,5%	376	0,4%		**-24,0** ▼	333	0,3%		**-17,8** ▼	314	0,3%		**-8,6** ▼	**-33,8** ▼	**-42,9** ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	11.539	12,3%	12.869	13,2%		**6,8** ▲	13.709	13,0%		**-1,1** ▼	14.029	12,9%		**-0,8** ▼	**21,6** ▲	**4,8** ▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	149	0,2%	158	0,2%		**1,5** ▲	163	0,2%		**-4,2** ▼	0	0,0%		**-100,0** ▼	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
Κορίτσια	32.012	34,2%	35.073	35,9%		**4,9** ▲	39.072	37,1%		**3,4** ▲	41.332	38,1%		**2,6** ▲	**29,1** ▲	**11,3** ▲
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική	50.290	53,7%	53.532	54,7%		**1,9** ▲	59.272	56,3%		**2,8** ▲	62.511	57,6%		**2,3** ▲	**24,3** ▲	**7,1** ▲
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	13.024	13,9%	15.312	15,7%		**12,6** ▲	18.642	17,7%		**13,0** ▲	19.533	18,0%		**1,6** ▲	**50,0** ▲	**29,3** ▲
Κορίτσια	3.765	28,9%	4.828	31,5%		**9,1** ▲	6.173	33,1%		**5,0** ▲	6.576	33,7%		**1,7** ▲	**74,7** ▲	**16,5** ▲
Προσήλθαν στις εξετάσεις του Ιουνίου	80.608	86,1%	82.466	84,3%		**-2,0** ▼	86.695	82,3%		**-2,4** ▼	89.087	82,0%		**-0,3** ▼	**10,5** ▲	**-4,7** ▼
Απορρίφθηκαν (από όλες τις τάξεις)	4.450	5,5%	3.560	4,3%		**-21,8** ▼	2.236	2,6%		**-40,3** ▼	2.878	3,2%		**25,3** ▲	**-35,3** ▼	**-41,5** ▼
Κορίτσια	834	18,7%	940	26,4%		**40,9** ▲	482	21,6%		**-18,4** ▼	733	25,5%		**18,2** ▲	**-12,1** ▼	**35,9** ▲
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	76.158	94,5%	78.906	95,7%		**1,3** ▲	84.459	97,4%		**1,8** ▲	86.209	96,8%		**-0,7** ▼	**13,2** ▲	**2,4** ▲
Κορίτσια	27.413	36,0%	29.305	37,1%		**3,2** ▲	32.417	38,4%		**3,3** ▲	34.023	39,5%		**2,8** ▲	**24,1** ▲	**9,6** ▲
Α) προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ**	43.430	57,0%	43.171	54,7%		**-4,1** ▼	41.415	49,0%		**-10,4** ▼	41.102	47,7%		**-2,8** ▼	**-5,4** ▼	**-16,4** ▼
Β) προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ**	20.331	26,7%	21.449	27,2%		**1,8** ▲	25.559	30,3%		**11,3** ▲	25.683	29,8%		**-1,6** ▼	**26,3** ▲	**11,6** ▲
Γ) προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ**	8.121	10,7%	8.926	11,3%		**6,1** ▲	10.336	12,2%		**8,2** ▲	11.315	13,1%		**7,2** ▲	**39,3** ▲	**23,1** ▲
Δ) προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ**	4.276	5,6%	5.360	6,8%		**21,0** ▲	7.149	8,5%		**24,6** ▲	8.109	9,4%		**11,1** ▲	**89,6** ▲	**67,5** ▲
Παλιννοστούντες μαθητές/-τριες (*)	2.853	3,1%	1.877	1,9%		**-38,0** ▼	-	-			-	-				
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες (*)	9.734	10,5%	9.591	9,7%		**-7,1** ▼	14.724	14,0%		**43,5** ▲	13.839	12,7%		**-8,9**	**42,2** ▲	**21,5** ▲

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*)Τα στοιχεία για τους αλλοδαπους και παλιννοστούντες μαθητές έως και το έτος 2010-11 συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έως και το έτος 2011 έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των σχολικών μονάδων της **Επαγγελματικής εκπαίδευσης** μειώθηκε κατά **8** μονάδες, από 507 μονάδες το 2010, σε 499 το 2013 (μείωση κατά **1,6%**).

Κατά το 2013:

- Το **98,2%** των σχολικών μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης ήταν **δημόσιες**, εκ των οποίων το **85,4% Δημόσιες Ημερήσιες** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 1,4%) και το **12,8% Δημόσιες Εσπερινές** (αύξηση των μονάδων κατά την τετραετία 3,2%), ενώ το **1,8%** της Τεχνικής & Επαγγελματικής εκπαίδευσης ήταν **ιδιωτικές**, εκ των οποίων όλες ήταν **Ιδιωτικές Ημερήσιες** (μείωση των μονάδων κατά την τετραετία 25,0%) και το **0,0% Ιδιωτικές Εσπερινές** (μείωση των μονάδων κατά 100%).
- Συνολικά λειτούργησαν **6.433 τμήματα**, εκ των οποίων το **82,6% πρωινά**, μειωμένα κατά **3,8%** των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2010 (**6.686** τμήματα).
- Η αναλογία **αιθουσών διδασκαλίας** προς τμήματα της Επαγγελματικής εκπαίδευσης ήταν περίπου **1,2** αίθουσες ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός αιθουσών παρουσίασε **αύξηση** κατά **12,0%**.
- Το **52,9%** των μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία 7,3%), το **83,0%** διέθετε **εργαστήριο Πληροφορικής** (μείωση κατά την τετραετία 4,4%), το **10,8%** διέθετε **εργαστήριο Τεχνολογίας** (μείωση κατά την τετραετία 10,1%) και το **2,6%** διέθετε **εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 5,7%).

- Το **50,9%** των μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (αύξηση κατά την τετραετία 171,7%), το **36,9% βιβλιοθήκη** (μείωση κατά την τετραετία 23,4%), και το **17,4% γυμναστήριο** (μείωση κατά την τετραετία 51,4%).
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στην Επαγγελματική εκπαίδευση ήταν **17.004** άτομα (μείωση την τετραετία κατά 16,1%). Εξ αυτών το **95,1%** αποτελούσε το **διδακτικό προσωπικό** (μείωση κατά την τετραετία 0,2%). Από αυτούς, το **99,5%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **89,3%** σε **Δημόσιες Ημερήσιες** μονάδες (η αναλογία παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη κατά την τετραετία) και το **10,2%** σε **Δημόσιες Εσπερινές** μονάδες (αύξηση κατά την τετραετία 2,5%). Στον **ιδιωτικό τομέα** υπηρετούσε το **0,4%** του διδακτικού προσωπικού, και μάλιστα εξολοκλήρου σε **Ιδιωτικές Ημερήσιες** μονάδες (μείωση κατά την τετραετία 17,0%) και το **0%** σε **Ιδιωτικές Εσπερινές** μονάδες (μείωση κατά την τετραετία 100,0%).
- Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στην Επαγγελματική εκπαίδευση αντιστοιχεί στο **4,9%** του συνολικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία 4,9%). Από το λοιπό προσωπικό, το **97,8%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **89,3%** σε **Δημόσιες Ημερήσιες** μονάδες (αύξηση κατά την τετραετία 2,4%) και το **8,5%** σε **Δημόσιες Εσπερινές** μονάδες (μείωση κατά την τετραετία 15,1%). Στον **ιδιωτικό τομέα** υπηρετούσε το **2,2%** του λοιπου προσωπικού, αποκλειστικά σε **Ιδιωτικές Ημερήσιες** μονάδες (μείωση κατά την τετραετία 21,4%), αφού ο αριθμός του λοιπου προσωπικού στις **Ιδιωτικές Εσπερινές** μονάδες μειώθηκε, από **3** άτομα το 2012, σε 0 το 2013 (μείωση κατά 100,0%).
- Από το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, το **6,9%** υπηρετούσε σε θέση **Διοικητικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία 27,2%), το **91,7%** σε θέση **Βοηθητικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία 2,1%) και το **1,4%** σε θέση **Παιδαγωγικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία 94,7%).
- Από το **διδακτικό προσωπικό** το **46,7%** ήταν **γυναίκες** (αύξηση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 1,1%). Το **56,0%** του διδακτικού προσωπικού ήταν εκπαιδευτικοί **Λοιπών ειδικοτήτων** (αύξηση κατά την τετραετία 2,4%), το **10,7%** ήταν εκπαιδευτικοί **Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία 0,7%), το **8,0% Μαθηματικοί** (αύξηση κατά την τετραετία 0,2%), το **7,6% Φιλόλογοι** (αύξηση κατά την τετραετία 6,7%), το **6,1%** εκπαιδευτικοί **Φυσικών Επιστημών** (μείωση κατά την τετραετία 7,3%), το **4,2% Οικονομολόγοι – Κοινωνιολόγοι** (μείωση κατά την τετραετία 5,6%), το **3,4%** εκπαιδευτικοί **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία 15,2%), το **2,1%** εκπαιδευτικοί **Φυσικής Αγωγής** (μείωση κατά την τετραετία 18,9%), το **1,4% Θεολόγοι** (μείωση κατά την τετραετία 1,6%) και το **0,6%** εκπαιδευτικοί **Μαθημάτων Τέχνης** (μείωση κατά την τετραετία 5,8%).
- Επί του **παρόντος** διδακτικού προσωπικού των δημοσίων μονάδων της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, το **85,4%** ήταν **μόνιμοι** (αύξηση κατά την τετραετία 2,3%), το **8,8% αποσπασμένοι** (μείωση κατά την τετραετία 25,4%) και το **5,8% αναπληρωτές** (αύξηση κατά την τετραετία 21,9%). Τέλος, **απόντες** από το διδακτικό προσωπικό ήταν το **12,2%** (μείωση κατά την τετραετία 26,8%).
- Το **46,8%** του διδακτικού προσωπικού κατείχε **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** (αύξηση κατά την τετραετία 29,1%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η *Μετεκπαίδευση* (29,0%), πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά 49,5% την τετραετία) και των *Διδακτορικών τίτλων* (αύξηση κατά 47,7%).
- **Φοιτούσαν** στην Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση της χώρας **108.620** μαθητές/-τριες (αύξηση κατά την τετραετία 16,0%). Εξ αυτών το **99,7%** φοιτούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **86,8%** σε **Δημόσιες Ημερήσιες** μονάδες (αύξηση του μαθητικού πληθυσμού κατά 15,7% την τετραετία) και το **12,9%** σε **Δημόσιες Εσπερινές** μονάδες (αύξηση του μαθητικού πληθυσμού κατά 21,6% την τετραετία). Στον **ιδιωτικό** τομέα φοιτούσε το **0,3%** του μαθητικού πληθυσμού, εξ ολοκλήρου σε **Ιδιωτικές Ημερήσιες** μονάδες (μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά 33,8% την τετραετία) ενώ ο μαθητικός πληθυσμός των **Ιδιωτικών Εσπερινών** μονάδων μειώθηκε κατά 100,0% (από 149 μαθητές το 2010 σε 0 το 2013).
- Ως προς το φύλο, το **38,1%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν **κορίτσια** (αύξηση της αναλογίας τους κατά την τετραετία 11,3%). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **57,6%** του μαθητικού πληθυσμού (αύξηση του ποσοστού κατά 7,1% την τετραετία).
- Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στην Επαγγελματική εκπαίδευση ήταν το **18,0%** (αύξηση του ποσοστού κατά 29,3% την τετραετία), εκ των οποίων το **33,7%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση του ποσοστού των κοριτσιών κατά 16,5% την τετραετία).
- Το **82,0%** των μαθητών **προσήλθε στις εξετάσεις του Ιουνίου** (μείωση του ποσοστού κατά την τετραετία 4,7%), ενώ το **3,2%** από αυτούς απορρίφτηκε από όλες τις τάξεις (μείωση του ποσοστού κατά 41,5% την τετραετία), εκ των οποίων το **25,5%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση του ποσοστού των κοριτσιών κατά την τετραετία 35,9%).
- Από το **96,8%** των μαθητών που **προήχθησαν** (αύξηση του ποσοστού κατά 2,4% την τετραετία), το **9,4%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 67,5%), το **13,1%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία 23,1%), το **29,8%** με βαθμό **ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την

τετραετία 11,6%) και το **47,7%** προήχθησαν με βαθμό **ΜΕΤΡΙΑ** (μείωση κατά την τετραετία 16,4%).

- Οι **αλλοδαποί** μαθητές/τριες ήταν **13.839** μαθητές/τριες, που αντιστοιχεί στο **12,7%** του συνόλου των μαθητών (αύξηση κατά την τετραετία 21,5%).

1.2.6 Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η Μεταδευτεροβάθμια (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευση, αποτελεί μεταγενέστερη **εμβόλιμη** βαθμίδα της τυπικής εκπαίδευσης, που οριοθετείται μεταξύ Ανώτερης Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση βαθμίδας του, ιδιαίτερα ασταθής ως προς την οριοθέτηση, το περιεχόμενο και τη σημασία της, με σημαντική αυξομείωση του σπουδαστικού της πληθυσμού και στην οποία καταγράφεται αυξημένο επιχειρηματικό ενδιαφέρον, αφού ο ιδιωτικός τομέας παρουσιάζει στη συγκεκριμένη βαθμίδα μια από τις υψηλότερες (στο εκπαιδευτικό σύστημα) ποσοστιαία αναλογία. Στις μονάδες της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπάγονται τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) τα Μεταλυκειακά Κέντρα και τα Κολλέγια.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΛ.ΣΤΑΤ. δεν καταγράφει και δεν δημοσιοποιεί σε ετήσια βάση στατιστικά στοιχεία της συγκεκριμένης βαθμίδας όπως τον αριθμό των μονάδων και την επάρκεια των υποδομών τους, το σπουδαστικό πληθυσμό που φοιτά σε αυτές, καθώς και το προσωπικό που υπηρετεί σε αυτές, στο μεθοδολογικό πρότυπο που διαχρονικά εφαρμόζει στο σύνολο των υπόλοιπων βαθμίδων της εκπαίδευσης, με βάση ερωτηματολόγια των Διευθυντών των μονάδων που υποβλήθηκαν κατ' έτος σε δύο χρονικές στιγμές του σχολικού/ ακαδημαϊκού έτους (στοιχεία Έναρξης και Λήξης).

Στο επόμενο γράφημα αποτυπώνεται ο **σπουδαστικός πληθυσμός** της συγκεκριμένης βαθμίδας, τόσο ο συνολικός, όσο και η κατανομή του στο Δημόσιο και στον Ιδιωτικό τομέα την περίοδο 2001-2013, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποιεί η Eurostat. Ωστόσο, για τα έτη μετά το 2008, δεν έχουν δημοσιοποιηθεί από την Eurostat στοιχεία για τον Ιδιωτικό τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας, με αποτέλεσμα ο συνολικός πληθυσμός της να αναφέρεται μόνο στο σύνολο των σπουδαστών του Δημόσιου τομέα.

Την περίοδο 2001-2008 ο σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης καταγράφει **μείωση** κατά **-7,0%** (ή **3.316** σπουδαστές/-στριες) από 47. 570 σπουδαστές/τριες το 2001 σε 44.254 σπουδαστές/-στριες το 2008.

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός του Δημόσιου τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας ήταν **14.964** σπουδαστές, υπολειπόμενος κατά **3.092** σπουδαστές του μαθητικού πληθυσμού του Ιδιωτικού τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας το 2008 (18.056 μαθητές). Πιο συγκεκριμένα, το 2008 στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου βαθμίδα της εκπαίδευσης (ISCED 4) φοιτούσαν **44.254** σπουδαστές/-στριες με σχετική εξισσόπηση του φύλου των σπουδαστών (το **52,9%** είναι γυναίκες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ το αντίστοιχο έτος στην Ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (ISCED 3B) καταγράφεται σημαντική ανισορροπία των φύλων υπερ των ανδρών (μόλις το **34,9%** ήταν γυναίκες).

Γράφημα 1.24: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001–2013**

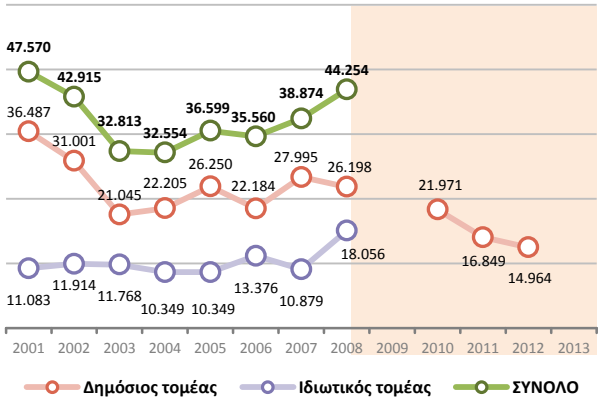

Πηγή: **EUROSTAT** (ενημέρωση 05/03/2015) *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **59,2%** (**26.198** σπουδαστές/-τριες) φοιτούσε στο Δημόσιο τομέα της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το **40,8%** (**18.056** σπουδαστές/-τριες) στον αντίστοιχο Ιδιωτικό τομέα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μερίδιο της ιδιωτικής εκπαίδευσης είναι και το υψηλότερο που καταγράφεται σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα, εκτός ίσως της προσχολικής εκπαίδευσης για νήπια ηλικίας μικρότερης των 4 ετών και βρέφη, που παραμένει εκτός εκπαιδευτικού συστήματος. Ωστόσο, επτά χρόνια νωρίτερα, η συγκεκριμένη κατανομή μεριδίων ήταν σημαντικά διαφορετική.

Συγκεκριμένα το 2001 και επί συνόλου **47.570** σπουδαστών η κατανομή των μεριδίων των τομέων στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου βαθμίδα της εκπαίδευσης ήταν **76,7%** (με **36.487** σπουδαστές/-στριες) για το Δημόσιο τομέα και **23,3%** (με **11.083** σπουδαστές/-τριες) για τον Ιδιωτικό αντίστοιχα. Την περίοδο 2001-2003 καταγράφεται σημαντική μείωση των σπουδαστών του Δημόσιου τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας κατά **42,3%** (κατά **15.442** σπουδαστές/-στριες) με τη μέση ετήσια μεταβολή να είναι υψηλή (23,6%). Τα αμέσως επόμενα δύο έτη (2003-2005) καταγράφεται αύξηση κατά **5.205** σπουδαστών (ή κατά **24,7%**) που εν μέρει περιόρισε τις απώλειες της προηγούμενης περιόδου περίπου στο μισό.

Μετά το 2003 ο δημόσιος τομέας της Μεταδευτεροβάθμιας βαθμίδας καταγράφει την υψηλότερη τιμή του σπουδαστικού του πληθυσμού το 2007 με 27.995 σπουδαστές/-στριες, ενώ ο Ιδιωτικός τομέας καταγρά-

φει την υψηλότερη τιμή της περιόδου μετά το 2001 με 18.056 φοιτητές το 2008. Συνολικά την περίοδο 2001-2012 ο μαθητικός πληθυσμός του Δημόσιου τομέα της συγκεκριμένης βαθμίδας καταγράφει σημαντικότατη μείωση (κατά **-59,0%**), χάνοντας περισσότερο από τον μισό του μαθητικό πληθυσμό (μείωση κατά 21.253 σπουδαστές/-στριες).

Στο επόμενο γράφημα αποτυπώνεται ο **σπουδαστικός πληθυσμός** ανα φύλο την περίοδο 2001-2013, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποιεί η Eurostat.

Γράφημα 1.25: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης ανά φύλο(*) την περίοδο 2001 – 2013**

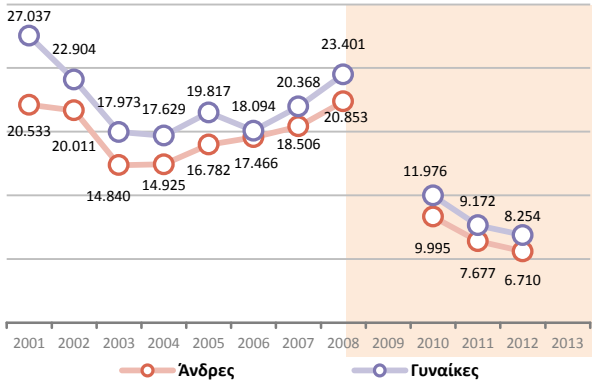

Πηγή: **EUROSTAT** (ενημέρωση 05/03/2015) *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Τα στοιχεία της περιόδου 2010-2012 αφορούν μόνο στο Δημόσιο τομέα της βαθμίδας

Από το γράφημα γίνεται εμφανές ότι οι γυναίκες στην Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση υπερέχουν σταθερά των ανδρών στο σπουδαστικό πληθυσμό, σε αντίθεση με την Τεχνολογική και Επαγγελματική εκπαίδευση της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3B). Το υψηλότερο εύρος διαφοράς των φύλων στο σπουδαστικό πληθυσμό καταγράφεται το 2001 (κατά 13,7 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ το χαμηλότερο εύρος καταγράφεται το 2006 (κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) αντίστοιχα.

Στο συγκεκριμένο σημείο αξίζει να σημειωθεί το γεγονός της υπεροχής των γυναικών και στα ποσοστά των νεοεισερχομένων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση αποφοίτων του Γενικού Λυκείου, όπως καταγράφεται στην επόμενη ενότητα.

Συνδυάζοντας τις παραπάνω παρατηρήσεις με το ιδιαίτερα χαμηλό μερίδιο της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Τεχνική-Επαγγελματική εκπαίδευση (ISCED 3B), γίνεται εμφανές ότι ο Ιδιωτικός τομέας της εκπαίδευσης εγκαταλείπει ουσιαστικά μετά το 2006-2007 τη βαθμίδα του Τεχνικού & Επαγγελματικού Λυκείου και επιλέγει να επενδύσει στην Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED4). Επιπλέον, η συγκεκριμένη μετακίνηση ενισχύθηκε θεσμικά από τις συνεχείς νομοθετικές ρυθμίσεις στο χώρο της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της περιόδου 2011-2014 που αποδείχθηκαν ελκυστικότερες προς τον ιδιωτικό τομέα, με αποτέλεσμα ο Δημόσιος τομέας της συγκεκριμένης βαθμίδας να απολέσει σταδιακά το συγκριτικό του πλεονέκτημα. Τέλος, η ένταξη των ΙΕΚ στην μη-τυπική εκπαίδευση) εγείρουν αμφιβολίες ως προς το αν η συγκεκριμένη βαθμίδα, καλύπτεται ισότιμα και κατ' αντιστοιχία από το πλαίσιο εποπτείας του ιδιωτικού τομέα, που ιστορικά προβλέπεται για την τυπική εκπαίδευση από το άρθρο 16 του Συντάγματος.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** της Μεταδευτεροβάθμιας (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευσης κατά την περίοδο 2004-2017, σε απόλυτο αριθμό και σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου, καθώς και η αναλογία σπουδαστών ανά διδάσκοντα την ίδια περίοδο.

Πίνακας 1.9: **Διδακτικό προσωπικό και αναλογία σπουδαστών ανά διδάσκοντα στην Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2004-2007**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (*)	2011 (*)	2012 (*)	2013	Μεταβολή περιόδου 2004-2007
ΣΥΝΟΛΟ Σπουδαστικού πληθυσμού	**47.570**	**42.915**	**32.813**	**32.554**	**36.599**	**35.560**	**38.874**	**44.254**	**:**	21.971	16.849	14.964	**:**	**19,4%**
ΣΥΝΟΛΟ Διδακτικού προσωπικού	**16.415**	**12.469**	**10.267**	**10.284**	**11.003**	**13.464**	**12.421**	:	:	:	:	:	:	**20,8%**
Γυναίκες	:	:	:	4.630	4.954	6.019	5.822	:	:	:	:	:	:	**25,7%**
ΣΥΝΟΛΟ Διδακτικού Προσωπικού (σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου)	**:**	**:**	**:**	**4.627**	**4.951**	**6.059**	**5.589**	**:**	**:**	**:**	**:**	**:**	**:**	**20,8%**
Αναλογία σπουδαστών/διδάσκοντα	:	:	:	**7,04**	**7,39**	**5,87**	**6,96**	:	:	:	:	:	:	**-1,1%**

(:) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία
(*) Τα στοιχεία του σπουδαστικού πληθυσμού της περιόδου 2010-2012 αφορούν στο Δημόσιο τομέα μόνο
Πηγή: (α) **EUROSTAT** (ενημέρωση 05/03/2015) (β) **UNESCO** (για τους διδάκοντες των ετών 2001-2003) *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2007 και σε σύνολο **38.874** σπουδαστών υπηρετούσαν συνολικά στη Μεταδευτεροβάθμια (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευση **12.421** διδάσκοντες, που αντιστοιχούσαν σε **5.589** διδάσκοντες σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου, αφού η πλειονότητα (**55,0%**) δεν κάλυπτε πλήρες ωράριο διδασκαλίας. Το **46,9%** των διδασκόντων στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν γυναίκες, ποσοστό αυξημένο κατά **4,1%** έναντι της αντίστοιχης αναλογίας το 2004 (45,0%).

Κατά την τετραετία 2004-2007 το διδακτικό προσωπικό κατέγραψε **αύξηση** κατά **20,8%**, που αντιστοιχεί σε επιπλέον 2.137 διδάσκοντες (ή 962 διδάσκοντες σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου). Τη συγκεκριμένη χρονιά η αναλογία σπουδαστών ανά διδάσκοντα ήταν **7,04** σπουδαστές/διδάσκοντα, καταγράφοντας μικρή **μείωση** έναντι της αναλογίας του 2004 (7,04 σπουδαστές/ διδάσκοντα).

1.2.7 Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Το 2013 το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού στην Ελλάδα ήταν **629.619** φοιτητές/-τριες, καταγράφοντας σημαντική αύξηση κατά **50,4%** (κατά 211.073 φοιτητές/-τριες) την περίοδο 2001-2013. Το **90,9%** του συγκεκριμένου πληθυσμού (572.220 φοιτητές/-τριες) φοιτούσε στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών, ενώ το **9,1%** (57.399 φοιτητές/-τριες) φοιτούσε στον μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών (μεταπτυχιακοί & διδακτορικοί φοιτητές).

Γράφημα 1.26: **Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο φοιτητικού πληθυσμού(*) την περίοδο 2001-2013**

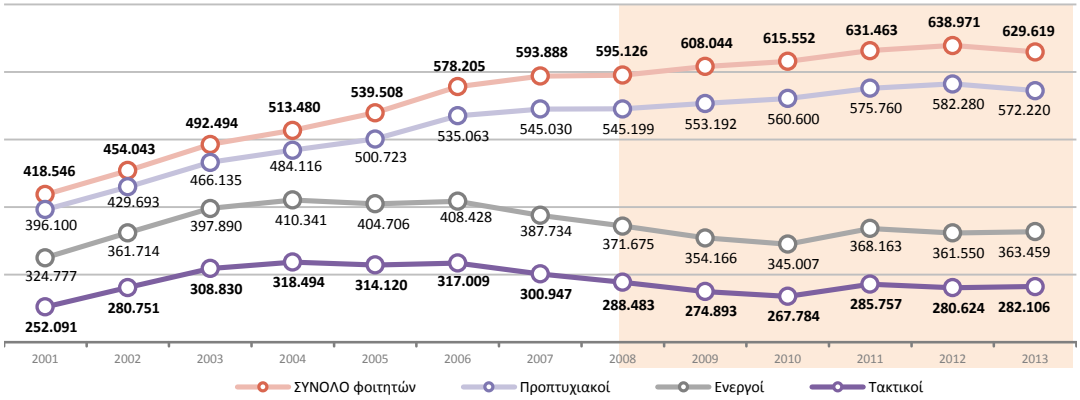

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**
Υπουργείο Παιδείας – Σχέδιο ΑΘΗΝΑ (2013)

Από τους φοιτητές του προπτυχιακού κύκλου το **63,5%** (363.459 φοιτητές/-τριες) χαρακτηρίζονται ως ενεργοί[1], ενώ το **50,7%** (290.114 φοιτητές/-τριες) είναι φοιτητές που φοιτούσαν πέραν των κανονικών εξαμήνων[2]. Τέλος, το **49,3%** (282.106 φοιτητές/-τριες) χαρακτηρίζονται ως τακτικοί[3] φοιτητές και φοιτούν σε κανονικά εξάμηνα.

Το 2013 ο τακτικός φοιτητικός/σπουδαστικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανέρχεται στους **282.106** φοιτητές/-τριες και αντιστοιχεί στο **16,0%** επί του συνόλου των **1.768.556** μαθητών/φοιτητών της τυπικής εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 ο συγκεκριμένος πληθυσμός καταγράφει **αύξηση** κατά **11,9%**, που αντιστοιχεί σε **30.015** φοιτητές/-τριες (από 252.091 φοιτητές/-τριες το 2001 σε 282.106 φοιτητές/-τριες το 2013), με μέση ετήσια μεταβολή **1,0%**. Σημειώνεται ότι η **αυξητική** πορεία της κατηγορίας διακόπτεται την περίοδο 2005-2006, ενώ στη συνέχεια σημειώνεται **πτωτική** τάση μέχρι και το έτος 2010. Την περίοδο 2010-2011 ο τακτικός φοιτητικός πληθυσμός **αυξάνεται** (κατά **6,7%**), ενώ το 2012 καταγράφεται **μείωση** κατά **1,8%**, που μερικά περιορίζεται στη συνέχεια από μια αύξηση κατά **0,5%** το 2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **τακτικού** φοιτητικού/σπουδαστικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο 2001-2013 με τη διάκριση της ΕΛ.ΣΤΑΤ.: α) στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση (ΑΕΙ) στην οποία το 2013 ανήκε το **59,8%** (168.237 φοιτητές/-τριες) του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και β) στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Επαγγελματικές και Εκκλησιαστικές Σχολές) στην οποία το 2013 ανήκε το **40,2%** (113.469 φοιτητές/-τριες) του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με το **94,8%** εξ αυτών (107.519 φοιτητές/ τριες) να ανήκει στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ), έναντι του υπολοίπου **5,2%** (5.950 φοιτητές/τριες) του φοιτητικού πληθυσμού της κατηγορίας που ανήκει στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση.

Όπως φαίνεται από το γράφημα η διαχρονική εξέλιξη του φοιτητικού πληθυσμού **διαφοροποιείται** μεταξύ ΑΕΙ και ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Ανώτερων Επαγγελματικών & Εκκλησιαστικών Σχολών. Συγκεκριμένα, ο φοιτητικός πληθυσμός των **ΑΕΙ** σημειώνει **αύξηση** κατά **18,0%** την περίοδο 2001-2004, ενώ μέχρι και το έτος 2009 σημειώνει **πτωτική** τάση (κατά **6,1%**). Στη συνέχεια (2009-2012) καταγράφεται **αύξηση** των φοιτητών κατά **3,1%**, ενώ το 2013 καταγράφεται οριακή **μείωση** (κατά **0,1%**).

[1] Ο χαρακτηρισμός ενεργοί φοιτητές αναφέρεται στους προπτυχιακούς φοιτητές που φοιτούν, είτε σε κανονικό εξάμηνο σπουδών, είτε έχουν υπερβεί την προβλεπόμενη διάρκεια σπουδών το πολύ κατά 4 εξάμηνα. Ο αριθμός των ενεργών φοιτητών την περίοδο 2001-2011 και του 2013 έχει προσεγγιστεί με βάση την αναλογία που δημοσιοποιήθηκε το 2012 από Υπουργείο Παιδείας

[2] Το 2012 το **22,4%** (80.926 φοιτητές/-τριες) των ενεργών φοιτητών φοιτούσαν πέραν των κανονικών εξαμήνων (υποκατηγορία ν+2) που αντιστοιχεί στο **28,0%** του φοιτητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης κατηγορίας. Την ίδια χρονιά **208.761** μη ενεργοί φοιτητές/τριες φοιτούσαν πέραν των κανονικών εξαμήνων, αριθμός που αντιστοιχεί στο 72,0% της συγκεκριμένης κατηγορίας

[3] Ο χαρακτηρισμός τακτικοί φοιτητές αναφέρεται στους προπτυχιακούς φοιτητές που φοιτούν σε κανονικό εξάμηνο σπουδών και δεν έχουν υπερβεί την προβλεπόμενη για το τμήμα διάρκεια σπουδών.

Γράφημα 1.27: **Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Τακτικός(*) φοιτητικός πληθυσμός την περίοδο 2001-2013**

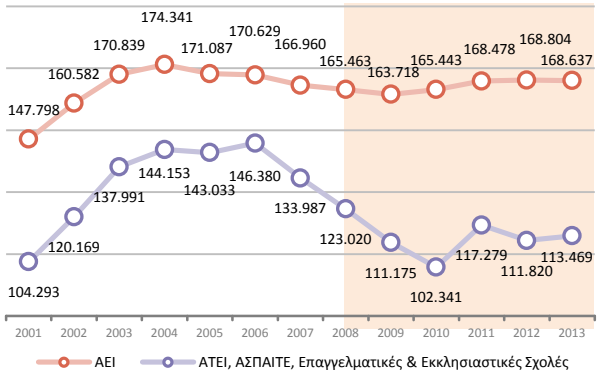

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

(*) Στο τακτικό φοιτητικό πληθυσμό δεν περιλαμβάνονται οι φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους σε κανονικά εξάμηνα σπουδών αλλά οφείλουν μαθήματα (Κατηγορία: Φοιτητές πέραν των κανονικών εξαμήνων)

Αντίστοιχα, ο φοιτητικός πληθυσμός των **ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Επαγγελματικών & Εκκλησιαστικών Σχολών** σημειώνει **αύξηση** κατά **40,4%** την περίοδο 2001-2006, ενώ μέχρι και το έτος 2010 σημειώνει σημαντική **πτωτική** τάση (κατά **30,1%**). Στη συνέχεια (2010-2011) το πλήθος των φοιτητών ανακάμπτει (κατά **14,6%**), ενώ το τελευταίο έτος (2012) σημειώνει και πάλι **μείωση** της τάξης του **4,7%**, που μερικώς μόνο εξισορροπείται από μια αύξηση κατά **1,5%** το 2013

Το 2013 το διδακτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης συνολικά ανέρχεται στους **16.956** διδάσκοντες και αποτελεί το **9,2%** επί του συνόλου των **184.557** διδασκόντων της τυπικής εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2010 καταγράφεται συνολική **αύξηση** των διδασκόντων κατά **26,0%**, που αντιστοιχεί σε **5.230** διδάσκοντες (από 19.840 διδάσκοντες το 2001 σε 25.070 διδάσκοντες το 2010). Αντίθετα, την περίοδο 2010-2013 το διδακτικό προσωπικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σημειώνει σημαντική **μείωση** κατά **27,2%** που αντιστοιχεί σε **6.340** διδάσκοντες, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί σε χαμηλότερα του 2001 επίπεδα (19.840 διδάσκοντες). Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδακτικού προσωπικού** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο 2001-2013 σύμφωνα με τη διάκριση της ΕΛ.ΣΤΑΤ. στην: α) Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση (ΑΕΙ) στην οποία το 2013 ανήκε το **65,3%** (11.076 διδάσκοντες) του συνολικού πληθυσμού διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και β) Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Επαγγελματικές και Εκκλησιαστικές Σχολές) στην οποία την ίδια χρονιά ανήκε το **34,7%** (5.880 διδάσκοντες) του συνολικού πληθυσμού διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με το **93,3%** εξ αυτών (5.487 διδάσκοντες) να ανήκει στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ), έναντι του υπολοίπου **6,7%** (393 διδάσκοντες) των διδασκόντων της κατηγορίας που ανήκει στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση.

Γράφημα 1.28: **Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο διδακτικού προσωπικού ανά κατηγορία ιδρύματος την περίοδο 2001-2013**

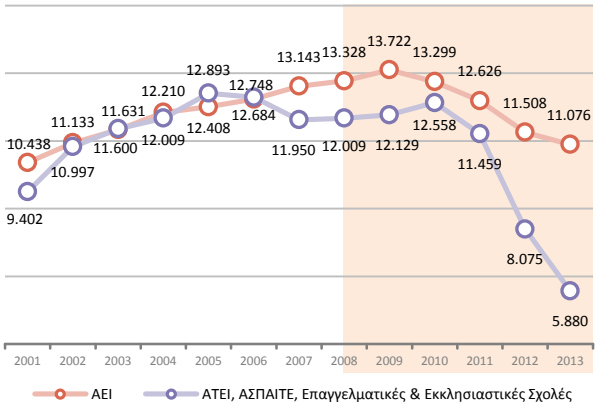

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

(*) Στο σύνολο διδασκόντων δεν περιλαμβάνονται οι διδάσκοντες στα τμήματα Ιατρικής των Πανεπιστημίων Αθηνών (τα έτη 2002/03, 2003/04, και 2004/05) και Θεσσαλονίκης (τα έτη 2002/03, 2003/04).

Από το γράφημα προκύπτει η διαφοροποίηση της μεταβολής του πλήθους των διδασκόντων στα ΑΕΙ και στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές. Συγκεκριμένα, η τάση στην κατηγορία των διδασκόντων στα **ΑΕΙ** υπήρξε σταθερά **αυξητική** τάση έως και το 2009 (συνολική αύξηση 2001-2009 κατά **31,5%** ή 3.284 διδάσκοντες), ενώ κατά την περίοδο 2009-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **2.646** διδάσκοντες (κατά **12,3%**). Την ίδια περίοδο, η μεταβολή του πλήθους των διδασκόντων στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές υπήρξε ανοδική την πενταετία 2001-2005 (συνολική αύξηση κατά **26,2%** ή 3.346 διδάσκοντες). Η ανοδική πορεία διακόπτεται την περίοδο 2005-2010, όπου το πλήθος των διδασκόντων καταγράφει αυξομειώσεις με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **-0,5%**, ενώ την περίοδο 2010-2013 το πλήθος των διδασκόντων στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ-Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές σημειώνει σημαντικότατη **μείωση** κατά **53,9%**, που αντιστοιχεί σε **6.868** διδάσκοντες.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η αναλογία του πλήθους των τακτικών φοιτητών ανά διδάσκοντα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2001-2013.

Πίνακας 1.10: **Αναλογία τακτικών φοιτητών(*) ανά διδάσκοντα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2001-2013**

Αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μεταβολή περιόδου 2001-2013
Σύνολο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	**12,7**	**12,7**	**13,3**	**13,2**	**12,4**	**12,5**	**12,0**	**11,4**	**10,6**	**10,4**	**11,9**	**14,3**	**16,6**	**30,9%**
ΑΕΙ	14,2	14,4	14,7	14,3	13,8	13,5	12,7	12,4	11,9	12,4	13,3	14,7	15,2	7,5%
ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ	11,2	11,0	11,9	12,0	11,1	11,4	11,2	10,2	9,1	8,0	10,1	13,9	19,6	74,7%

Αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μεταβολή περιόδου 2001-2013
Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές	8,7	8,3	10,2	11,5	11,5	12,5	12,9	12,0	12,6	11,6	12,6	13,6	15,1	73,0%

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Στο φοιτητικό πληθυσμό δεν περιλαμβάνονται οι φοιτητές της κατηγορίας πέραν των κανονικών εξαμήνων (φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους σε κανονικά εξάμηνα σπουδών αλλά οφείλουν μαθήματα)

Το 2013 και στο σύνολο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιστοιχούν **16,6** φοιτητές ανά διδάσκοντα. Η υψηλότερη τιμή του συγκεκριμένου δείκτη τη συγκεκριμένη χρονιά καταγράφεται στα **ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ** με τιμή **19,6** φοιτητές/-τριες ανά διδάσκοντα, ενώ στις **Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές** καταγράφεται η χαμηλότερη τιμή του δείκτη (**15,1** φοιτητές/τριες ανά διδάσκοντα) και, τέλος, στα **ΑΕΙ** καταγράφεται μια ελαφρά υψηλότερη της προηγούμενης τιμή του δείκτη (**15,2** φοιτητές ανά διδάσκοντα).
Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2013 η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα στο σύνολο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **30,9%** (από 12,7 φοιτητές/διδάσκοντα το 2001 σε 16,6 φοιτητές/διδάσκοντα το 2013). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται σημαντικές αυξομειώσεις του δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2003 καταγράφεται **αύξηση** της τιμής του δείκτη κατά **4,6%** (από 12,7 φοιτητές/διδάσκοντα το 2001 σε 13,3 φοιτητές/διδάσκοντα το 2003), ενώ την περίοδο 2003-2010 καταγράφεται **μείωση** της τιμής του δείκτη κατά **22,1%** (από 13,3 φοιτητές/ διδάσκοντα το 2001 σε 10,4 φοιτητές/διδάσκοντα το 2010). Τέλος, κατά την περίοδο 2010-2013 καταγράφεται υψηλή **αύξηση** της τιμής του δείκτη κατά **60,7%** (από 10,4 φοιτητές/διδάσκοντα το 2010 σε 16,6 φοιτητές/διδάσκοντα το 2013). Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς καταγράφεται και σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2013 η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στα ΑΕΙ καταγράφει **αύξηση** κατά **7,5%**, από 14,2 φοιτητές/ διδάσκοντα το 2001 σε 15,2 φοιτητές/ διδάσκοντα το 2013. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη σημαντική **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού, κατά **14,1%**, έναντι της μικρότερης **αύξησης** του διδακτικού προσωπικού των ΑΕΙ κατά **6,1%** την ίδια περίοδο.
Η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα στα ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ καταγράφει σημαντικότατη **αύξηση** κατά **74,7%**, από 11,2 φοιτητές/διδάσκοντα το 2001 σε 19,6 φοιτητές/διδάσκοντα το 2013. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη σημαντική **μείωση** του διδακτικού προσωπικού, κατά **38,6%**, σε συνδυασμό με την **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού των ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ κατά **7,3%** την ίδια περίοδο.
Τέλος, την ίδια περίοδο η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα στις Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές καταγράφει εξίσου υψηλή με τα ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ **αύξηση** κατά **73,0%**, από 8,7 φοιτητές/ διδάσκοντα το 2001 σε 15,1 φοιτητές/ διδάσκοντα το 2013.
Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη **μείωση** κατά **16,4%** του διδακτικού προσωπικού, σε συνδυασμό με τη σημαντική **αύξηση** κατά **44,7%** του φοιτητικού πληθυσμού των Ανώτερων Επαγγελματικών & Εκκλησιαστικών Σχολών την ίδια περίοδο.

Το 2013 το Ειδικό Διοικητικό Τεχνικό Προσωπικό (ΕΔΤΠ) και το Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση συνολικά ανέρχεται στους **4.232** μέλη. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002-2007 καταγράφεται συνολική **αύξηση** των Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού Προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **18,2%**, που αντιστοιχεί σε **806** μέλη (από 4.423 μέλη το 2002 σε 5.229 μέλη το 2007. Αντίθετα, την περίοδο 2007-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **19,1%** του Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού Προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που αντιστοιχεί σε **997** μέλη, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί σε χαμηλότερα του 2002 επίπεδα.
Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΔΤΠ)** και του **Διοικητικού και Βοηθητικού Προσωπικού** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο 2002-2013 που υπηρετεί σύμφωνα με τη διάκριση της ΕΛ.ΣΤΑΤ.: α) στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση (ΑΕΙ) στην οποία το 2013 ανήκε το **80,7%** (3.417 μέλη) του συνολικού προσωπικού της συγκεκριμένης κατηγορίας και β) στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Επαγγελματικές και Εκκλησιαστικές Σχολές) στην οποία την ίδια χρονιά ανήκε το **19,3%** (815 μέλη) του συνολικού προσωπικού της συγκεκριμένης κατηγορίας, με το **91,3%** εξ αυτών (744 μέλη) να ανήκει στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση (ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ), έναντι του υπολοίπου **1,7%** (71 μέλη) των διδασκόντων της κατηγορίας που ανήκει στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση.
Από το γράφημα προκύπτει η διαφοροποίηση της μεταβολής του πλήθους του συνολικού προσωπικού της συγκεκριμένης κατηγορίας στα ΑΕΙ και στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές. Συγκεκριμένα, η τάση στην κατηγορία του Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΔΤΠ) στα **ΑΕΙ** υπήρξε σταθερά **αυξητική** τάση έως και το 2007 (συνολική αύξηση κατά **16,8%** ή 579 μέλη), ενώ κατά την περίοδο 2007-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **603** μέλη (κατά **15,0%**) από 4.020 μέλη το 2007 σε 3.417 μέλη το 2013, τιμή χαμηλότερη της αντίστοιχης του 2002.

Γράφημα 1.29: **Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΔΤΠ) και Διοικητικού και Βοηθητικού Προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την περίοδο 2002-2013**

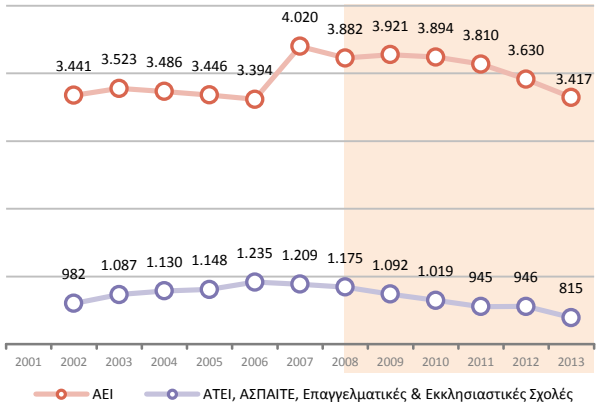

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)**

(*) Στο σύνολο διδασκόντων δεν περιλαμβάνονται οι διδάσκοντες στα τμήματα Ιατρικής των Πανεπιστημίων Αθηνών (τα έτη 2002/03, 2003/04, και 2004/05) και Θεσσαλονίκης (τα έτη 2002/03, 2003/04).

Την ίδια περίοδο, η μεταβολή του πλήθους του Διοικητικού και Βοηθητικού Προσωπικού στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ και στις Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές υπήρξε **ανοδική** την περίοδο 2002-2006 (συνολική αύξηση κατά **25,8%** ή 253 μέλη), ενώ την περίοδο 2006-2013, το πλήθος του προσωπικού της συγκεκριμένης κατηγορίας στα ΑΤΕΙ-ΑΣΠΑΙΤΕ-Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές σημειώνει σημαντική **μείωση** κατά **34,0%**, που αντιστοιχεί σε **420** μέλη, από 1.235 μέλη το 2007 σε 815 μέλη το 2013, τιμή χαμηλότερη της αντίστοιχης του 2002.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η αναλογία του πλήθους των τακτικών φοιτητών ανά μέλος Διοικητικού και Βοηθητικού Προσωπικού στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2002-2013.

Πίνακας 1.11: **Αναλογία φοιτητών(*) ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2002-2013**

Αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μεταβολή περιόδου 2002-2013
Σύνολο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης		63,5	67,0	69,0	68,4	68,5	57,6	57,0	54,8	54,5	60,1	61,3	66,7	**5,0%**
ΑΕΙ		46,7	48,5	50,0	49,6	50,3	41,5	42,6	41,8	42,5	44,2	46,5	49,4	**5,8%**
ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ		142,2	147,8	146,0	138,5	132,9	127,4	119,7	112,6	107,4	131,0	126,3	144,5	**1,6%**
Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές		21,8	23,5	28,6	35,1	31,0	25,4	25,1	32,6	44,5	59,0	51,9	83,8	**284,2%**

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Στο φοιτητικό πληθυσμό δεν περιλαμβάνονται οι φοιτητές της κατηγορίας πέραν των κανονικών εξαμήνων (φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους σε κανονικά εξάμηνα σπουδών αλλά οφείλουν μαθήματα)

Το 2013 και στο σύνολο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιστοιχούν **66,7** φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού. Η υψηλότερη τιμή του συγκεκριμένου δείκτη τη συγκεκριμένη χρονιά καταγράφεται στα **ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ** με τιμή **144,5** φοιτητές/-τριες ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού, τιμή υψηλότερη από την τιμή του δείκτη από το 2005 και μετά, ενώ στα **ΑΕΙ** καταγράφεται η χαμηλότερη τιμή του δείκτη (**49,4** φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού και στις **Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές** καταγράφεται μια ενδιάμεση τιμή του δείκτη (**83,8** φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού).

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002-2013 η αναλογία φοιτητών/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού στο σύνολο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **αύξηση** κατά **5,0%** (από 63,5 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2002 σε 66,7 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2013). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται σημαντικές αυξομειώσεις του δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2004 καταγράφεται **αύξηση** της τιμής του δείκτη κατά **8,7%** (από 63,5 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2002 σε 69,0 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2004), ενώ την περίοδο 2004-2010 καταγράφεται **μείωση** της τιμής του δείκτη κατά **21,0%** (από 69,0 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2004 σε 54,5 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2010). Τέλος, κατά την περίοδο 2010-2013 καταγράφεται **αύξηση** της τιμής του δείκτη κατά **22,3%** (από 54,5φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2010 σε 66,7 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2013).

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς καταγράφεται και σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την αναλογία αριθμού φοιτητών ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2002-2013 η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στα ΑΕΙ καταγράφει **αύξηση** κατά **5,8%**, από 46,7 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2002 σε 49,4 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2013. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη σημαντική **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού, κατά **14,3%**, σε συνδυασμό με την οριακή **μείωση** του Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού των ΑΕΙ κατά **-0,7%** την ίδια περίοδο.

Η αναλογία φοιτητών ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού στα ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **1,6%**, από 142,2 φοιτη-

τές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2001 σε 144,5 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2013. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη **μείωση** του Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού προσωπικού, κατά **9,3%**, σε συνδυασμό με την **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού των ΑΤΕΙ & ΑΣΠΑΙΤΕ κατά **7,3%** την ίδια περίοδο. Τέλος, την ίδια περίοδο η αναλογία φοιτητών ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού στις Ανώτερες Επαγγελματικές & Εκκλησιαστικές Σχολές καταγράφει **αύξηση** κατά **284,2%**, την υψηλότερη τιμή του δείκτη μεταξύ των τριών κατηγοριών ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, από 21,8 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2001 σε 83,8 φοιτητές/μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού το 2013. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στη σημαντικότατη **μείωση** κατά **56,2%** του Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού, σε συνδυασμό με τη σημαντική **αύξηση** κατά **44,7%** του φοιτητικού πληθυσμού των Ανώτερων Επαγγελματικών & Εκκλησιαστικών Σχολών την ίδια περίοδο.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από ΕΛ.ΣΤΑΤ. και αφορούν στα τμήματα, το προσωπικό που υπηρετεί και τον φοιτητικό πληθυσμό των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2010-2013.

Πίνακας 1.12: **Τριτοβάθμια εκπαίδευση— Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Ιδρυμάτων	**60**	**100,0%**	**60**	**100,0%**	**0,0**		**60**	**100,0%**	**0,0**		**56**	**100,0%**	**-6,7**		**-6,7**	
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	24	40,0%	24	40,0%	**0,0**		24	40,0%	**0,0**		22	39,3%	**-8,3**		**-8,3**	**-1,8**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	16	26,7%	16	26,7%	**0,0**		16	26,7%	**0,0**		14	25,0%	**-12,5**		**-12,5**	**-6,3**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	20	33,3%	20	33,3%	**0,0**		20	33,3%	**0,0**		20	35,7%	**0,0**		**0,0**	**7,1**
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	**506**	**100,0%**	**507**	**100,0%**	**0,2**		**507**	**100,0%**	**0,0**		**505**	**100,0%**	**-0,4**		**-0,2**	**0,0**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	267	52,8%	268	52,9%	**0,4**		268	52,9%	**0,0**		268	53,1%	**0,0**		**0,4**	**0,6**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	212	41,9%	212	41,8%	**0,0**		212	41,8%	**0,0**		211	41,8%	**-0,5**		**-0,5**	**-0,3**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	27	5,3%	27	5,3%	**0,0**		27	5,3%	**0,0**		26	5,1%	**-3,7**		**-3,7**	**-3,5**
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ που υπηρετεί	**30.770**	**100,0%**	**28.840**	**100,0%**	**-6,3**		**24.159**	**100,0%**	**-16,2**		**21.188**	**100,0%**	**-12,3**		**-31,1**	**0,0**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	17.193	55,9%	16.436	57,0%	**-4,4**		15.138	62,7%	**-7,9**		14.493	68,4%	**-4,3**		**-15,7**	**22,4**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	13.030	42,3%	11.888	41,2%	**-8,8**		8.525	35,3%	**-28,3**		6.231	29,4%	**-26,9**		**-52,2**	**-30,6**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	547	1,8%	516	1,8%	**-5,7**		496	2,1%	**-3,9**		464	2,2%	**-6,5**		**-15,2**	**23,2**
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ Προσωπικό	**25.857**	**84,0%**	**24.085**	**83,5%**	**-6,9**		**19.583**	**81,1%**	**-18,7**		**16.956**	**80,0%**	**-13,4**		**-34,4**	**-4,8**
Γυναίκες	8.942	34,6%	8.245	34,2%	**-7,8**		6.632	33,9%	**-19,6**		5.613	33,1%	**-15,4**		**-37,2**	**-4,3**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	13.299	51,4%	12.626	52,4%	**-5,1**		11.508	47,6%	**-8,9**		11.076	52,3%	**-3,8**		**-16,7**	**1,6**
Γυναίκες	4.382	32,9%	4.091	32,4%	**-6,6**		3.675	31,9%	**-10,2**		3.532	31,9%	**-3,9**		**-19,4**	**-3,2**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	12.124	46,9%	11.034	45,8%	**-9,0**		7.682	31,8%	**-30,4**		5.487	25,9%	**-28,6**		**-54,7**	**-44,8**
Γυναίκες	4.416	36,4%	3.992	36,2%	**-9,6**		2.823	36,7%	**-29,3**		1.945	35,4%	**-31,1**		**-56,0**	**-2,7**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	434	1,7%	425	1,8%	**-2,1**		393	1,6%	**-7,5**		393	1,9%	**0,0**		**-9,4**	**10,5**
Γυναίκες	144	33,2%	162	38,1%	**12,5**		134	34,1%	**-17,3**		136	34,6%	**1,5**		**-5,6**	**4,3**
(α) Τακτικό Διδακτικό προσωπικό	12.650	48,9%	12.534	52,0%	-0,9		12.345	63,0%	-1,5		11.232	53,0%	**-9,0**		-11,2	8,4
Καθηγητές	3.428	27,1%	3.428	27,3%	**0,0**		3.457	28,0%	**0,8**		3.547	31,6%	**2,6**		**3,5**	**16,5**
Αναπληρωτές	2.483	19,6%	2.428	19,4%	**-2,2**		2.323	18,8%	**-4,3**		2.384	21,2%	**2,6**		**-4,0**	**8,1**
Επίκουροι καθηγητές	3.501	27,7%	3.560	28,4%	**1,7**		3.547	28,7%	**-0,4**		3.403	30,3%	**-4,1**		**-2,8**	**9,5**
Λέκτορες	2.451	19,4%	2.329	18,6%	**-5,0**		2.255	18,3%	**-3,2**		1.228	10,9%	**-45,5**		**-49,9**	**-43,6**
Καθηγητές εφαρμογών	787	6,2%	789	6,3%	**0,3**		763	6,2%	**-3,3**		670	6,0%	**-12,2**		**-14,9**	**-4,1**
(β) Έκτακτο Διδακτικό προσωπικό	12.091	48,2%	10.574	45,4%	**-12,5**		6.326	33,6%	**-40,2**		4.868	18,0%	**-23,0**		**-59,7**	**-62,7**
(γ) Ειδικό Διδακτικό προσωπικό	71	0,3%	53	0,2%	**-25,4**		40	0,2%	**-24,5**		67	0,2%	**67,5**		**-5,6**	**-12,6**
(δ) Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό προσωπικό	557	2,2%	542	2,3%	**-2,7**		540	2,9%	**-0,4**		511	1,9%	**-5,4**		**-8,3**	**-15,0**
(ε) Βοηθητικό Διδακτικό προσωπικό (με διδακτορικό)	75	0,3%	54	0,2%	**-28,0**		34	0,2%	**-37,0**		30	0,1%	**-11,8**		**-60,0**	**-63,0**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
(στ) Βοηθητικό Διδακτικό προσωπικό (χωρίς διδακτορικό)	191	0,8%	156	0,7%	-18,3		154	0,8%	-1,3		137	0,5%	-11,0		-28,3	-33,6
(ζ) Ειδικοί Μεταπτυχιακοί Υπότροφοι	36	0,1%	92	0,4%	155,6		51	0,3%	-44,6		16	0,1%	-68,6		-55,6	-58,8
(η) Λοιπές περιπτώσεις Διδασκόντων	186	0,7%	80	0,3%	-57,0		93	0,5%	16,3		95	0,4%	2,2		-48,9	-52,7
Λοιπό ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ/ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ προσωπικό	**4.913**	**16,0%**	**4.755**	**16,5%**	**-3,2**		**4.576**	**18,9%**	**-3,8**		**4.232**	**20,0%**	**-7,5**		**-13,9**	**25,1**
Γυναίκες	3.204	65,2%	3.077	64,7%	-4,0		2.953	64,5%	-4,0		2.711	64,1%	-8,2		-15,4	-1,8
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	**3.894**	**79,3%**	**3.810**	**80,1%**	**-2,2**		**3.630**	**79,3%**	**-4,7**		**3.417**	**80,7%**	**-5,9**		**-12,2**	**1,9**
Γυναίκες	2.614	67,1%	2.520	66,1%	**-3,6**		2.415	66,5%	**-4,2**		2.259	66,1%	**-6,5**		**-13,6**	**-1,5**
Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό προσωπικό	1.272	32,7%	1.177	30,9%	**-7,5**		1.051	29,0%	**-10,7**		967	28,3%	**-8,0**		**-24,0**	**-13,4**
Διοικητικό προσωπικό	2.507	64,4%	2.522	66,2%	**0,6**		2.458	67,7%	**-2,5**		2.333	68,3%	**-5,1**		**-6,9**	**6,1**
Βοηθητικό προσωπικό	115	3,0%	111	2,9%	**-3,5**		121	3,3%	**9,0**		117	3,4%	**-3,3**		**1,7**	**15,9**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	**906**	**18,4%**	**854**	**18,0%**	**-5,7**		**843**	**18,4%**	**-1,3**		**744**	**17,6%**	**-11,7**		**-17,9**	**-4,7**
Γυναίκες	524	57,8%	503	58,9%	**-4,0**		486	57,7%	**-3,4**		420	56,5%	**-13,6**		**-19,8**	**-2,4**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	**113**	**2,3%**	**91**	**1,9%**	**-19,5**		**103**	**2,3%**	**13,2**		**71**	**1,7%**	**-31,1**		**-37,2**	**-27,1**
Γυναίκες	66	58,4%	54	59,3%	**-18,2**		52	50,5%	**-3,7**		32	45,1%	**-38,5**		**-51,5**	**-22,8**
Κατ. (Β) & (Γ): **Ειδικό Τεχνικό προσωπικό**	412	40,4%	398	42,1%	**-3,4**		399	42,2%	**0,3**		329	40,4%	**-17,5**		**-20,1**	**-0,2**
Διοικητικό προσωπικό	607	59,6%	547	57,9%	**-9,9**		547	57,8%	**0,0**		486	59,6%	**-11,2**		**-19,9**	**0,1**
ΣΥΝΟΛΟ Φοιτητικού Πληθυσμού	**615.552**	**100,0%**	**631.463**	**100,0%**	**2,6**		**638.971**	**100,0%**	**1,2**		**629.619**	**100,0%**	**-1,5**		**2,3**	**0,0**
Γυναίκες	304.687	49,5%	309.063	48,9%	**1,4**		311.427	48,7%	**0,8**		304.699	48,4%	**-52,3**		**0,0**	**-2,2**
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΙ φοιτητές	54.952	8,9%	55.703	8,8%	**1,4**		56.691	8,9%	**1,8**		57.399	9,1%	**1,2**		**4,5**	**2,1**
Γυναίκες	28.488	51,8%	29.379	52,7%	**3,1**		29.996	52,9%	**2,1**		30.787	53,6%	**2,6**		**8,1**	**3,5**
Μεταπτυχιακοί Φοιτητές	32.316	58,8%	33.140	59,5%	**2,5**		33.320	58,8%	**0,5**		34.468	60,0%	**3,4**		**6,7**	**2,1**
Γυναίκες	18.256	56,5%	19.192	57,9%	**5,1**		19.137	57,4%	**-0,3**		19.896	57,7%	**4,0**		**9,0**	**2,2**
Διδακτορικοί φοιτητές	22.636	41,2%	22.563	40,5%	**-0,3**		23.371	41,2%	**3,6**		22.931	40,0%	**-1,9**		**1,3**	**-3,0**
Γυναίκες	10.232	45,2%	10.187	45,1%	**-0,4**		10.859	46,5%	**6,6**		10.891	47,5%	**0,3**		**6,4**	**5,1**
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΙ φοιτητές	560.600	91,1%	575.760	91,2%	**2,7**		582.280	91,1%	**1,1**		572.220	90,9%	**-1,7**		**2,1**	**-0,2**
Γυναίκες	276.199	49,3%	279.684	48,6%	**1,3**		281.431	48,3%	**0,6**		273.912	47,9%	**-2,7**		**-0,8**	**-2,8**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	341.836	61,0%	347.304	60,3%	**1,6**		352.790	60,6%	**1,6**		350.671	61,3%	**-0,6**		**2,6**	**0,5**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	213.046	38,0%	222.657	38,7%	**4,5**		223.491	38,4%	**0,4**		214.770	37,5%	**-3,9**		**0,8**	**-1,2**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	5.718	1,0%	5.799	1,0%	**1,4**		5.999	1,0%	**3,4**		6.779	1,2%	**13,0**		**18,6**	**16,1**
(α) Φοιτητές ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ	292.816	52,2%	290.003	50,4%	**-1,0**		301.656	51,8%	**4,0**		290.114	50,7%	**-3,8**		**-0,9**	**-2,9**
Γυναίκες	126.552	43,2%	123.450	42,6%	**-2,5**		127.681	42,3%	**3,4**		122.516	42,2%	**-4,0**		**-3,2**	**-2,3**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	176.393	60,2%	178.826	61,7%	**1,4**		183.986	61,0%	**2,9**		182.034	62,7%	**-1,1**		**3,2**	**4,2**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	115.736	39,5%	110.748	38,2%	**-4,3**		117.017	38,8%	**5,7**		107.251	37,0%	**-8,3**		**-7,3**	**-6,5**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	687	0,2%	429	0,1%	**-37,6**		653	0,2%	**52,2**		829	0,3%	**27,0**		**20,7**	**21,8**
(β) ΤΑΚΤΙΚΟΙ Φοιτητές	267.784	47,8%	285.757	49,6%	**6,7**		280.624	48,2%	**-1,8**		282.106	49,3%	**0,5**		**5,3**	**3,2**
Γυναίκες	149.647	55,9%	156.234	54,7%	**4,4**		153.750	54,8%	**-1,6**		151.396	53,7%	**-1,5**		**1,2**	**-4,0**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	165.443	61,8%	168.478	59,0%	**1,8**		168.804	60,2%	**0,2**		168.637	59,8%	**-0,1**		**1,9**	**-3,2**
Γυναίκες	99.170	59,9%	100.230	59,5%	**1,1**		99.748	59,1%	**-0,5**		98.163	58,2%	**-1,6**		**-1,0**	**-2,9**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	97.310	36,3%	111.909	39,2%	**15,0**		106.474	37,9%	**-4,9**		107.519	38,1%	**1,0**		**10,5**	**4,9**
Γυναίκες	49.500	50,9%	54.920	49,1%	**10,9**		52.957	49,7%	**-3,6**		52.132	48,5%	**-1,6**		**5,3**	**-4,7**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	5.031	1,9%	5.370	1,9%	**6,7**		5.346	1,9%	**-0,4**		5.950	2,1%	**11,3**		**18,3**	**12,3**
Γυναίκες	977	19,4%	1.084	20,2%	**11,0**		1.045	19,5%	**-3,6**		1.101	18,5%	**5,4**		**12,7**	**-4,7**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΠΕΔΙΑ Σπουδών: **(1) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**	20.208	7,5%	21.006	7,4%	**3,9**		20.882	7,4%	**-0,6**		22.305	7,9%	**6,8**		**10,4**	**4,8**
(2) ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ & ΤΕΧΝΕΣ	35.958	13,4%	38.749	13,6%	**7,8**		38.038	13,6%	**-1,8**		36.675	13,0%	**-3,6**		**2,0**	**-3,2**
(3) ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΔΙΚΑΙΟ	76.692	28,6%	82.244	28,8%	**7,2**		80.826	28,8%	**-1,7**		77.620	27,5%	**-4,0**		**1,2**	**-3,9**
(4) ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	34.980	13,1%	35.948	12,6%	**2,8**		35.770	12,7%	**-0,5**		32.500	11,5%	**-9,1**		**-7,1**	**-11,8**
(5) ΣΠΟΥΔΕΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	52.519	19,6%	55.635	19,5%	**5,9**		52.768	18,8%	**-5,2**		62.056	22,0%	**17,6**		**18,2**	**12,2**
(6) ΓΕΩΡΓΙΑ	10.100	3,8%	12.257	4,3%	**21,4**		12.175	4,3%	**-0,7**		12.335	4,4%	**1,3**		**22,1**	**15,9**
(7) ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	28.754	10,7%	30.263	10,6%	**5,2**		31.321	11,2%	**3,5**		31.895	11,3%	**1,8**		**10,9**	**5,3**
(8) ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	8.573	3,2%	9.655	3,4%	**12,6**		8.844	3,2%	**-8,4**		6.345	2,2%	**-28,3**		**-26,0**	**-29,7**
ΤΟΜΕΙΣ Σπουδών: **(1) Κατάρτιση στο Εμπόριο & Διοίκηση Επιχειρήσεων**	40.786	15,2%	46.149	16,1%	**13,1**		44.670	15,9%	**-3,2**		41.773	14,8%	**-6,5**		**2,4**	**-2,8**
(2) Επιστήμες του Μηχανικού	34.782	13,0%	36.876	12,9%	**6,0**		34.704	12,4%	**-5,9**		42.239	15,0%	**21,7**		**21,4**	**15,3**
(3) Επιστήμες Υγείας & Υγιεινής	27.577	10,3%	28.838	10,1%	**4,6**		29.465	10,5%	**2,2**		28.186	10,0%	**-4,3**		**2,2**	**-3,0**
(4) Ανθρωπιστικές Επιστήμες (Γράμματα- Θρησκεία- Θεολογία)	27.920	10,4%	29.813	10,4%	**6,8**		29.108	10,4%	**-2,4**		26.307	9,3%	**-9,6**		**-5,8**	**-10,6**
(5) Κοινωνικές Επιστήμες & Επιστήμες της Συμπεριφοράς	27.088	10,1%	27.541	9,6%	**1,7**		27.328	9,7%	**-0,8**		28.875	10,2%	**5,7**		**6,6**	**1,2**
(6) Επιστήμες Εκπαίδευσης & Κατάρτισης των Διδασκόντων	20.208	7,5%	21.006	7,4%	**3,9**		20.882	7,4%	**-0,6**		22.305	7,9%	**6,8**		**10,4**	**4,8**
(7) Επιστήμες της Πληροφορικής	16.085	6,0%	17.290	6,1%	**7,5**		17.221	6,1%	**-0,4**		14.704	5,2%	**-14,6**		**-8,6**	**-13,2**
(8) Αρχιτεκτονική – Χωροταξία & Μηχανικοί Κτιρίων	15.571	5,8%	15.985	5,6%	**2,7**		15.393	5,5%	**-3,7**		15.158	5,4%	**-1,5**		**-2,7**	**-7,6**
(9) Γεωργία-Δασοκομία-Αλιευτική (Τεχνολογία Γεωπονία)	9.386	3,5%	11.571	4,0%	**23,3**		11.481	4,1%	**-0,8**		11.630	4,1%	**1,3**		**23,9**	**17,6**
(10) Καλές Τέχνες & Τέχνες Εφαρμοσμένες	8.038	3,0%	8.936	3,1%	**11,2**		8.930	3,2%	**-0,1**		10.368	3,7%	**16,1**		**29,0**	**22,4**
(11) Εφαρμοσμένες Επιστήμες (Μαθηματικά & Στατιστική)	8.837	3,3%	8.522	3,0%	**-3,6**		8.573	3,1%	**0,6**		7.777	2,8%	**-9,3**		**-12,0**	**-16,5**
(12) Φυσικές Επιστήμες	7.153	2,7%	7.037	2,5%	**-1,6**		7.000	2,5%	**-0,5**		7.107	2,5%	**1,5**		**-0,6**	**-5,7**
(13) Δίκαιο	6.308	2,4%	6.074	2,1%	**-3,7**		6.345	2,3%	**4,5**		4.072	1,4%	**-35,8**		**-35,4**	**-38,7**
(14) Κατάρτιση για τον Τριτογενή Τομέα	4.185	1,6%	4.984	1,7%	**19,1**		4.158	1,5%	**-16,6**		2.936	1,0%	**-29,4**		**-29,8**	**-33,4**
(15) Θαλάσσιες Μεταφορές	3.912	1,5%	3.662	1,3%	**-6,4**		3.685	1,3%	**0,6**		2.416	0,9%	**-34,4**		**-38,2**	**-41,4**
(16) Βιολογία-Περιβάλλον	2.905	1,1%	3.099	1,1%	**6,7**		2.976	1,1%	**-4,0**		2.912	1,0%	**-2,2**		**0,2**	**-4,8**
(17) Επαγγέλματα της Βιομηχανικής Παραγωγής & της Τεχνολογίας	2.166	0,8%	2.774	1,0%	**28,1**		2.671	1,0%	**-3,7**		4.659	1,7%	**74,4**		**115,1**	**104,2**
(18) Πληροφόρηση & Τεκμηρίωση	2.510	0,9%	2.480	0,9%	**-1,2**		2.483	0,9%	**0,1**		2.900	1,0%	**16,8**		**15,5**	**9,7**
(19) Κοινωνικές Υπηρεσίες & Πρόνοια	1.177	0,4%	1.425	0,5%	**21,1**		1.856	0,7%	**30,2**		3.709	1,3%	**99,8**		**215,1**	**199,1**
(20) Προστασία Περιβάλλοντος (Τεχνολογία)	476	0,2%	1.009	0,4%	**112,0**		1.001	0,4%	**-0,8**		993	0,4%	**-0,8**		**108,6**	**98,0**
(21) Κτηνιατρική	714	0,3%	686	0,2%	**-3,9**		694	0,2%	**1,2**		705	0,2%	**1,6**		**-1,3**	**-6,3**
(γ) ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ Φοιτητές	**67.481**	**12,0%**	**82.408**	**14,3%**	**22,1**		**70.463**	**12,1%**	**-14,5**		**73.784**	**12,9%**	**4,7**		**9,3**	**7,1**
Γυναίκες	38.783	57,5%	43.314	52,6%	**11,7**		38.770	55,0%	**-10,5**		39.842	54,0%	**2,8**		**2,7**	**-6,0**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	42.690	63,3%	42.941	52,1%	**0,6**		41.220	58,5%	**-4,0**		44.245	60,0%	**7,3**		**3,6**	**-5,2**
Γυναίκες	26.015	60,9%	25.759	60,0%	**-1,0**		24.754	60,1%	**-3,9**		26.317	59,5%	**6,3**		**1,2**	**-2,4**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	23.097	34,2%	37.816	45,9%	**63,7**		27.477	39,0%	**-27,3**		28.245	38,3%	**2,8**		**22,3**	**11,8**
Γυναίκες	12.305	53,3%	17.188	45,5%	**39,7**		13.659	49,7%	**-20,5**		13.314	47,1%	**-2,5**		**8,2**	**-11,5**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	1.694	2,5%	1.651	2,0%	**-2,5**		1.766	2,5%	**7,0**		1.294	1,8%	**-26,7**		**-23,6**	**-30,1**
Γυναίκες	463	27,3%	367	22,2%	**-20,7**		357	20,2%	**-2,7**		211	16,3%	**-40,9**		**-54,4**	**-40,3**
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ & ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ Φοιτητές	26.624	4,3%	29.503	4,7%	**10,8**		29.184	4,6%	**-1,1**		27.569	4,4%	**-5,5**		**3,5**	**1,2**
Γυναίκες	13.623	51,2%	15.384	52,1%	**12,9**		15.244	52,2%	**-0,9**		14.426	52,3%	**-5,4**		**5,9**	**2,3**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	17.020	63,9%	18.590	63,0%	**9,2**		18.878	64,7%	**1,5**		17.657	64,0%	**-6,5**		**3,7**	**0,2**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	9.531	35,8%	10.813	36,7%	**13,5**		10.188	34,9%	**-5,8**		9.804	35,6%	**-3,8**		**2,9**	**-0,7**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	73	0,3%	100	0,3%	**37,0**		118	0,4%	**18,0**		108	0,4%	**-8,5**		**47,9**	**42,9**

Μεταβλητές	2010		2011				2012				2013				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2010-2013)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. N	Ετήσια Ποσ. Μεταβ. %	N	%
ΣΥΝΟΛΟ Πτυχιούχων	**62.729**	**10,2%**	**62.183**	**9,8%**	**-0,9**		**63.645**	**10,0%**	**2,4**		**62.998**	**10,0%**	**-1,0**		**0,4**	**-1,8**
Γυναίκες	42.216	67,3%	41.900	67,4%	**-0,7**		42.469	66,7%	**1,4**		41.637	66,1%	**-2,0**		**-1,4**	**-1,8**
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ και ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ προγραμμάτων	10.336	16,5%	10.432	16,8%	**0,9**		11.922	18,7%	**14,3**		10.883	17,3%	**-8,7**		**5,3**	**4,8**
Γυναίκες	5.561	53,8%	5.726	54,9%	**3,0**		6.967	58,4%	**21,7**		6.211	57,1%	**-10,9**		**11,7**	**6,1**
Μεταπτυχιακών προγραμμάτων	8.444	81,7%	8.747	83,8%	**3,6**		10.196	85,5%	**16,6**		9.361	86,0%	**-8,2**		**10,9**	**5,3**
Γυναίκες	4.769	56,5%	5.082	58,1%	**6,6**		6.210	60,9%	**22,2**		5.525	59,0%	**-11,0**		**15,9**	**4,5**
Διδακτορικών προγραμμάτων	1.892	18,3%	1.685	16,2%	**-10,9**		1.726	14,5%	**2,4**		1.522	14,0%	**-11,8**		**-19,6**	**-23,6**
Γυναίκες	792	41,9%	644	38,2%	**-18,7**		757	43,9%	**17,5**		686	45,1%	**-9,4**		**-13,4**	**7,7**
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ προγραμμάτων	52.393	83,5%	51.751	83,2%	**-1,2**		51.723	81,3%	**-0,1**		52.115	82,7%	**0,8**		**-0,5**	**-1,0**
Γυναίκες	31.880	60,8%	31.468	60,8%	**-1,3**		30.547	59,1%	**-2,9**		30.754	59,0%	**0,7**		**-3,5**	**-3,0**
Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ	31.602	60,3%	31.711	61,3%	**0,3**		31.516	60,9%	**-0,6**		32.430	62,2%	**2,9**		**2,6**	**3,2**
Γυναίκες	20.296	64,2%	20.603	65,0%	**1,5**		20.116	63,8%	**-2,4**		20.534	63,3%	**2,1**		**1,2**	**-1,4**
Β) ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	19.742	37,7%	19.017	36,7%	**-3,7**		19.311	37,3%	**1,5**		18.707	35,9%	**-3,1**		**-5,2**	**-4,7**
Γυναίκες	11.528	58,4%	10.793	56,8%	**-6,4**		10.330	53,5%	**-4,3**		10.046	53,7%	**-2,7**		**-12,9**	**-8,0**
Γ) ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓ. & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	1.049	2,0%	1.023	2,0%	**-2,5**		896	1,7%	**-12,4**		978	1,9%	**9,2**		**-6,8**	**-6,3**
Γυναίκες	56	5,3%	72	7,0%	**28,6**		101	11,3%	**40,3**		174	17,8%	**72,3**		**210,7**	**233,3**
ΒΑΘΜΟΣ Πτυχίου: **ΚΑΛΩΣ**	18.395	35,1%	18.534	35,8%	**0,8**		18.330	35,4%	**-1,1**		18.808	36,1%	**2,6**		**2,2**	**2,8**
ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ	31.762	60,6%	30.800	59,5%	**-3,0**		30.694	59,3%	**-0,3**		30.701	58,9%	**0,0**		**-3,3**	**-2,8**
ΑΡΙΣΤΑ	2.236	4,3%	2.417	4,7%	**8,1**		2.699	5,2%	**11,7**		2.606	5,0%	**-3,4**		**16,5**	**17,2**

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*)Τα στοιχεία για τους αλλοδαπους και παλιννοστούντες μαθητές έως και το έτος 2010-11 συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έως και το έτος 2011 έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2010-2013 το σύνολο των ιδρυμάτων της **Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** μειώθηκε κατά **5** ιδρύματα (μείωση κατά **8,3%**), από 60 ιδρύματα το 2010 (**24** Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία, **16** Ανώτατα Τεχνολογικά ιδρύματα, και **20** ιδρύματα της Ανώτερης Επαγγελματικής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης), σε 55 ιδρύματα το 2013 (**22** Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία, **14** Ανώτατα Τεχνολογικά ιδρύματα, και **19** ιδρύματα της Ανώτερης Επαγγελματικής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης).

Κατά το 2013:

- Το **53,1%** των συνολικά **505** τμημάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανήκαν σε **Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία** (268 τμήματα τα οποία καταγράφουν οριακή αύξηση 0,4% την τετραετία), το **41,8%** των τμημάτων ανήκαν σε **Ανώτατα Τεχνολογικά ιδρύματα** (211 τμήματα τα οποία καταγράφουν οριακή μείωση 0,5% την τετραετία) και το **5,1%** των τμημάτων ανήκαν σε ιδρύματα της **Ανώτερης Επαγγελματικής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης** (26 τμήματα τα οποία καταγράφουν μείωση 3,7%% την τετραετία).
- Το συνολικό προσωπικό που **υπηρετούσε** στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ήταν 21.188 άτομα (μείωση κατά 31,1% την τετραετία). Το **68,4%** του προσωπικού υπηρετούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (αύξηση κατά 22,4% την τετραετία), το **29,4%** σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (μείωση κατά 30,6% την τετραετία) και το **2,2%** στην Ανώτερη Επαγγελματική και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά 23,2% την τετραετία).
- Το **80,0%** του συνολικού προσωπικού υπηρετεί ως **διδακτικό προσωπικό** (μείωση κατά 4,8% την τετραετία). Από αυτούς, το **52,3%** υπηρετούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (αύξηση κατά 1,6% την τετραετία), το 25,9% σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (μείωση κατά 44,8% την τετραετία) και το **1,9%** στην Ανώτερη Επαγγελματική και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά 10,5% την τετραετία).
- Το **33,1%** του διδακτικού προσωπικού ήταν **γυναίκες** (μείωση της αναλογίας κατά 4,3% την τετραετία). Συγκεκριμένα, από τα ποσοστά των γυναικών που διδάσκουν στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας βλέπουμε ότι μία στους τρεις καθηγητές είναι γυναίκα (ελαφρά χαμηλότερη αναλογία για τα Πανεπιστήμια & τα Πολυτεχνεία).
- Το **τακτικό** διδακτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί το **53,0%** του συνολικού διδακτικού προσωπικού (αύξηση της αναλογίας κατά 8,4% την τετραετία). Εξ αυτών το **31,6%** είναι Καθηγητές (αύξηση κατά 16,5% την τετραετία), το **21,2%**

Αναπληρωτές (αύξηση κατά 8,1% την τετραετία), το **30,3%** Επίκουροι καθηγητές (αύξηση κατά 9,5% την τετραετία), το **10,9%** Λέκτορες (μείωση κατά 43,6% την τετραετία) και το **6,0%** Καθηγητές Εφαρμογών (μείωση κατά 4,1% την τετραετία).

- Το **έκτακτο** διδακτικό προσωπικό αποτελεί το **18%** του συνολικού διδακτικού προσωπικού (μείωση της αναλογίας κατά 62,7% την τετραετία), το **0,2%** το **ειδικό διδακτικό προσωπικό** (μείωση κατά 12,6% την τετραετία), το **1,9%** το ειδικό εργαστηριακό διδακτικό προσωπικό (μείωση κατά 15,0% την τετραετία), το **0,1%** το βοηθητικό διδακτικό προσωπικό με διδακτορικό (μείωση κατά την τετραετία 63,0%), το **0,5%** το βοηθητικό προσωπικό χωρίς διδακτορικό (μείωση κατά 33,6% την τετραετία) και το **0,1%** ειδικοί μεταπτυχιακοί υπότροφοι (μείωση κατά 58,8% την τετραετία) ενώ οι λοιπές περιπτώσεις διδασκόντων αποτελούν το 0,4% του διδακτικού προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (μείωση κατά 52,7% την τετραετία).
- Φοιτούν στα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνολικά **629.619** φοιτητές/-τριες (αύξηση κατά 2,3% την τετραετία), εκ των οποίων το **48,4%** είναι γυναίκες. Το **90,9%** του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού είναι Προπτυχιακοί φοιτητές (μείωση κατά την τετραετία 0,2%), ενώ το **9,1%** Μεταπτυχιακοί & Διδακτορικοί φοιτητές (αύξηση κατά 2,1% την τετραετία).
- Το σύνολο των **Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών** φοιτητών είναι **57.399** φοιτητές/-τριες (αύξηση κατά 4,5% την τετραετία), εκ των οποίων το **60,0%** Μεταπτυχιακοί φοιτητές (αύξηση κατά 2,1% την τετραετία) και το **40,0%** Διδακτορικοί φοιτητές (μείωση κατά 3,0% την τετραετία) . Οι γυναίκες αποτελούν το **53,6%** του φοιτητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης κατηγορίας και υπερτερούν έναντι των αντρών στους Μεταπτυχιακούς φοιτητές (**57,7%**), ενώ υπολείπονται (**47,5%**) στους Διδακτορικούς φοιτητές.
- Το σύνολο των **Προπτυχιακών** φοιτητών είναι **572.220** φοιτητές/-τριες (αύξηση κατά 2,1% την τετραετία), εκ των οποίων το **61,3%** φοιτούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (αύξηση κατά την τετραετία 0,5%), το **37,5%** φοιτούσε σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (μείωση κατά 1,2% την τετραετία) και το **1,2%** φοιτούσε στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά την τετραετία 16,1%). Ως προς την αναλογία των φύλων, το **47,8%** των προπτυχιακών φοιτητών είναι **γυναίκες** (μείωση της αναλογίας κατά 2,9% την τετραετία).
- Το **50,7%** του συνόλου των Προπτυχιακών φοιτητών ανήκουν στην κατηγορία **φοιτητές πέραν των κανονικών εξαμήνων** (μείωση του ποσοστού κατά 2,9% την τετραετία), ενώ το **49,3%** είναι **τακτικοί φοιτητές** (αύξηση της αναλογίας τους κατά 3,2% την τετραετία).
- Από τους **φοιτητές πέραν των κανονικών εξαμήνων** το **62,7%** φοιτούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (αύξηση κατά την τετραετία 4,2%), το **37,0%** σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (μείωση κατά την τετραετία 6,5%) και το **0,3%** στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά την τετραετία 21,8%). Το ποσοστό των **γυναικών** στην κατηγορία είναι **42,2%** (μείωση κατά την τετραετία 2,3%).
- Από τους **τακτικούς φοιτητές**, το **59,8%** φοιτούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (μείωση κατά την τετραετία 3,2%) , το **38,1%** σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (αύξηση κατά την τετραετία 4,9%) και **2,1%** στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά την τετραετία 12,3%). Οι **γυναίκες** αποτελούν το **53,7%** των τακτικών φοιτητών (μείωση κατά την τετραετία 4%).
- Ως προς τα **8** συνολικά **πεδία σπουδών** της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επί του συνόλου των τακτικών φοιτητών, το **7,9%** φοιτούσε στο πεδίο **Εκπαίδευση** (αύξηση κατά την τετραετία 4,8%), το **13%** στο πεδίο **Ανθρωπιστικές σπουδές και τέχνες** (μείωση κατά 3,2% την τετραετία), το **27,5%** στο πεδίο **Κοινωνικές επιστήμες Επιχειρήσεις και Δίκαιο** (μείωση κατά την τετραετία 3,9%), το **11,5%** στο πεδίο **Επιστήμες** (μείωση κατά την τετραετία 11,8%), το **22,0%** στο πεδίο **Σπουδές μηχανικών, παραγωγής και δομικών έργων** (αύξηση κατά την τετραετία 12,2%), το **4,4%** στο πεδίο **Γεωργία** (αύξηση κατά την τετραετία 15,9%), το **11,3%** στο πεδίο **Υγείας και κοινωνική πρόνοια** (αύξηση κατά την τετραετία 5,3%) και το **2,2%** στο πεδίο Υ**πηρεσίες** (μείωση κατά την τετραετία 29,7%).
- Ως προς τους **21** συνολικά **τομείς σπουδών** της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επί του συνόλου των τακτικών φοιτητών, στον τομέα **Επιστήμες του μηχανικού** φοιτούσε το **15,0%** (αύξηση κατά 15,3% την τετραετία), στον τομέα **Κατάρτιση στο εμπόριο & διοίκηση επιχειρήσεων** το **14,8%** (μείωση 2,8% κατά την τετραετία), στον τομέα **Κοινωνικές επιστήμες & επιστήμες της συμπεριφοράς** το **10,2%** (αύξηση κατά 1,2% την τετραετία), στον τομέα **Επιστήμες υγείας & υγιεινής** το **10,0%** (μείωση κατά 3,0% την τετραετία), στον τομέα **Ανθρωπιστικές επιστήμες** το **9,3%** (μείωση κατά 10,6% την τετραετία), στον τομέα **Επιστήμες εκπαίδευσης και κατάρτισης των διδασκόντων** το **7,9%** (αύξηση κατά 4,8% την τετραετία), στον τομέα **Αρχιτεκτονική – χωροταξία & μηχανικών κτιρίων** το **5,4%** (μείωση κατά 7,6% την τετραετία), στον τομέα **Επιστήμες της πληροφορικής** το **5,2%** (μείωση κατά 13,2% την τετραετία), στον τομέα **Γεωργία – δασοκομία – αλιευτική** το **4,1%** (αύξηση κατά 17,6% την τετραετία), στον τομέα **Καλές& εφαρμοσμένες τέχνες** το **3,7%** (αύξηση κατά 22,4%την τετραετία), στον τομέα **Εφαρμοσμένες επιστήμες** το **2,8%** (μείωση κατά 16,5%την τετραετία), στον τομέα **Φυσικές Επιστήμες** το **2,5%** (μείωση κατά 5,7% την τετραετία), στον τομέα **Επαγγέλματα της βιομηχανικής παραγωγής & της τεχνολογίας** το **1,7%** (αύξηση κατά 104,2% την τετραετία), στον το-

μέα **Δίκαιο** το **1,4%** (μείωση κατά 38,7% την τετραετία), στον τομέα **Κοινωνικές υπηρεσίες & πρόνοια** το **1,3%** (αύξηση κατά 199,1% την τετραετία), στον τομέα **Κατάρτιση για τον τριτογενή τομέα** το **1,0%** (μείωση κατά 33,4% την τετραετία), στον τομέα **Βιολογία – Περιβάλλον** το **1,0%** (μείωση κατά 4,8% την τετραετία), στον τομέα **Πληροφόρηση & Τεκμηρίωση** το **1,0%** (αύξηση κατά 9,7% την τετραετία), στον τομέα **Θαλάσσιες μεταφορές** το **0,9%** (μείωση κατά 41,4%την τετραετία), στον τομέα **Προστασία περιβάλλοντος** το **0,4%** (αύξηση κατά 98,0% την τετραετία) και στον τομέα **Κτηνιατρική** το **0,2%** (μείωση κατά 6,3% την τετραετία).

- Οι **νεοεισερχόμενοι φοιτητές** είναι **73.784** φοιτητές/-τριες (αύξηση κατά 9,3%την τετραετία) και αντιστοιχούν στο **12,9%** των προπτυχιακών φοιτητών. Εξ αυτών το **60,0%** φοιτούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (μείωση κατά 5,2% την τετραετία), το **38,3%** σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (αύξηση κατά 11,8% την τετραετία) και το **1,8%** στην Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (μείωση κατά 30,1% την τετραετία). Ως προς το φύλο, το **54,0%** των νεοεισερχομένων φοιτητών είναι γυναίκες (μείωση κατά 6,0% την τετραετία).
- Οι **αλλοδαποί & ομογενείς φοιτητές** ήταν **27.569** (αύξηση κατά 3,5%την τετραετία)) και αντιστοιχούν στο **4,4%** του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού. Εξ αυτών το **64,0%** φοιτούσε σε Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (οριακή αύξηση 0,2% κατά την τετραετία), το **35,6%** σε Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (οριακή μείωση κατά 0,7% την τετραετία) και το **0,4%** στην Ανώτερη Επαγγελματική και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (αύξηση κατά 42,9%την τετραετία). Οι γυναίκες αποτελούν το **52,3%** των αλλοδαπών & ομογενών φοιτητών (αύξηση κατά 2,3% την τετραετία).
- Το σύνολο των **πτυχιούχων** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι **62.998** φοιτητές/-τριες (οριακή αύξηση κατά 0,4%την τετραετία). Το **17,3%** προερχόταν από Μεταπτυχιακά & Διδακτορικά προγράμματα (αύξηση κατά 4,8% την τετραετία) και το **82,7%** από Προπτυχιακά προγράμματα (μείωση κατά 1,0% την τετραετία). Οι γυναίκες αποτελούσαν το **57,1%** των πτυχιούχων (αύξηση κατά 6,1% την τετραετία).
- Το **86,0%** των πτυχιούχων των Μεταπτυχιακών & Διδακτορικών προγραμμάτων, προερχόταν από Μεταπτυχιακά προγράμματα (αύξηση κατά 5,3% την τετραετία), ενώ το **14,0%** από Διδακτορικά προγράμματα (μείωση κατά 23,6%την τετραετία). Οι γυναίκες αποτελούσαν το **59,0%** των πτυχιούχων της συγκεκριμένης κατηγορίας (αύξηση κατά 4,5%την τετραετία) και υπερτερούν έναντι των αντρών στους Μεταπτυχιακούς πτυχιούχους (59,0%), ενώ υπολείπονται (45,1%) στους Διδακτορικούς πτυχιούχους.
- Το **62,2%** των πτυχιούχων προπτυχιακών προγραμμάτων προερχόταν από Πανεπιστήμια & Πολυτεχνεία (αύξηση κατά 3,2% την τετραετία), το **35,9%** από Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (μείωση κατά 4,7% την τετραετία) και το **1,9%** από την Ανώτερη Επαγγελματική και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (μείωση κατά 6,3% την τετραετία). Οι γυναίκες αποτελούσαν το **59,0% %** των πτυχιούχων προπτυχιακών προγραμμάτων και υπερτερούσαν έναντι των αντρών στους πτυχιούχους των Πανεπιστημίων & Πολυτεχνείων (62,0%) και στους πτυχιούχους των Ανώτατων Τεχνολογικών Ιδρυμάτων (53,7%), ενώ υπολείπονταν (17,8%) στους πτυχιούχους της Ανώτερης Επαγγελματικής & Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.
- Από τους πτυχιούχους των προπτυχιακών προγραμμάτων το **36,1%** αποφοίτησε με βαθμό **ΚΑΛΩΣ** (αύξηση κατά 2,8% την τετραετία), το **58,9%** με βαθμό **ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ** (μείωση κατά 2,8%την τετραετία) και το **5,0%** με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση κατά 17,2% την τετραετία).

1.3 Η εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών της εκπαίδευσης

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, συνολικά και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, αποτελεί σημαντικό αλλά και δύσκολο στην αποτύπωση δείκτη εισροών του συστήματος, με αποτέλεσμα στις βασικές βάσεις δεδομένων είτε να αναφέρονται προσωρινά στοιχεία, είτε διαφοροποιημένα μεταξύ τους οικονομικά στοιχεία. Στην πρώτη επιμέρους υποενότητα που ακολουθεί καταγράφεται η διαφοροποιημένη προσέγγιση μεταξύ σχετικών βάσεων δεδομένων όπως της EUROSTAT, του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ (με στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας) και του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σύμφωνα με τους ετήσιους Απολογισμούς δαπανών του κράτους ανά τομέα, ειδικό φορέα και κατηγορία δαπάνης. Στη δεύτερη υποενότητα αναλύεται η διαχρονική εξέλιξη της **δημόσιας χρηματοδότησης** της εκπαίδευσης συνολικά την περίοδο 2005-2013, ενώ στην τρίτη αναλύονται για την αντίστοιχη περίοδο οι **δαπάνες των νοικοκυριών** για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης. Στην τέταρτη, τέλος, ενότητα και οι δύο παραπάνω τομείς χρηματοδότησης της εκπαίδευσης εξειδικεύονται και αναλύονται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Η διαχρονική μεταβολή των δεικτών της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης αποτυπώνεται σε δύο περιόδους αναφοράς: οι βασικές κατηγορίες πληρωμών σε επίπεδο δεκατριών ετών (2001-2013), ενώ η ανάλυσή τους σε επιμέρους κατηγορίες, ειδικούς φορείς και κωδικούς δαπάνης σε επίπεδο εννέα ετών (2005-2013) και τριών ετών (2011-2013). Η ανάλυση της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς (2005-2013) συμπίπτει με την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα και εξ αυτού του γεγονότος διακρίνεται σε δύο επί μέρους υποπεριόδους, με την πρώτη (2005-2008) να καλύπτει την προ της κρίσης περίοδο και τη δεύτερη (2008-2013) τα χρόνια εντός της οικονομικής κρίσης.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ετήσιου (αναθεωρημένου με βάση το ESA2010 Οκτώβριος 2014) **Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος** (ΑΕΠ) της χώρας σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2001-2013.

Γράφημα 1.30: **Ετήσια απόλυτη και ποσοστιαία μεταβολή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ ESA 2010) της χώρας την περίοδο 2001-2013**

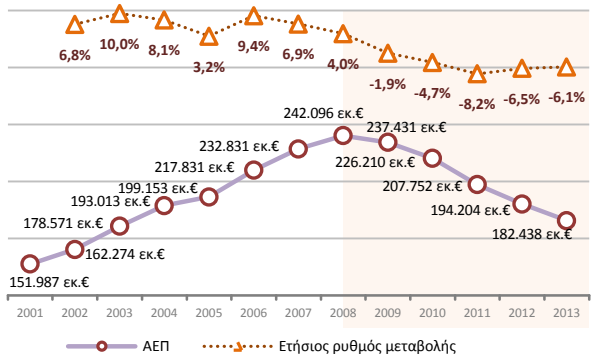

Πηγή: **ΕΛ.ΣΤΑΤ – Εθνικοί Λογαριασμοί (ESA2010 Οκτώβριος 2014)**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 το **ακαθάριστο εγχώριο προϊόν** (ΑΕΠ) της χώρας ήταν **182.438 εκ.€** ενώ το Υπουργείο Οικονομικών για το 2014 εκτιμά την περαιτέρω **μείωση** κατά **-1,8%** του ΑΕΠ έναντι του 2013, υπολογίζοντας την ετήσια τιμή του στα **179.081 εκ.€**, τιμή ελαφρά υψηλότερη της τιμής του ΑΕΠ το 2003 (178.571εκ. €).

Συνολικά κατά την περίοδο 2001-2013 καταγράφεται **αύξηση** του ΑΕΠ κατά **20,0%** (30.451 εκ.€) από 151.987 εκ.€ το 2001 σε 182.438 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την οκταετία 2001-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** του ΑΕΠ κατά **59,3%** (90.108 εκ.€) από 151.987 εκ.€ το 2001 σε 242.096 εκ.€ το 2008, ενώ την αμέσως επόμενη πενταετία 2008-2013 (εντός κρίσης) καταγράφεται υψηλή **μείωση** κατά **-24,6%** του ΑΕΠ (59.657 εκ.€) από 242.096 εκ.€ το 2008 σε 182.438 εκ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του ΑΕΠ καταγράφεται το 2003 (κατά **10,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του ΑΕΠ καταγράφεται το 2011 (κατά **-8,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Όπως θα φανεί και στη συνέχεια, τα μέτρα δημοσιονομικής πειθαρχίας που υιοθετήθηκαν κατά την περίοδο της ύφεσης επηρέασαν σημαντικά, το ύψος τόσο της δημόσιας χρηματοδότησης της εκπαίδευσης, όσο και τις δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης. Η υπέρμετρη αύξηση του ποσοστού ανεργίας[4] όλων των ηλικιακών ομάδων και ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών, η σημαντική μείωση μισθών και συντάξεων στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα, αλλά και η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης των νοικοκυριών, περιόρισαν δραστικά τη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών, αύξησαν το πλήθος των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και συνολικά των νοικοκυριών που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας[5], εγκαθιδρύοντας ένα πρωτοφανές στην μεταπολεμική ιστορία της χώρας ασφυκτικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Ιδιαίτερα από το 2012 και μετά απορρυθμίστηκε πλήρως και η εκπαιδευτική πολιτική της χώρας, μεταθέτοντας για «καλύτερες εποχές» το όραμα για την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, που προϋποθέτει αύξηση της επένδυσης στην εκπαίδευση, διάλογο και κλίμα συναίνεσης με την εκπαιδευτική κοινότητα και τους κοινωνικούς εταίρους.

[4] Στο 27,5% το 2013 (Eurostat)

[5] Ο δείκτης κινδύνου φτώχειας (εισόδημα μικρότερο από το 60% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος) και κοινωνικού αποκλεισμού ανήλθε σε 35,7% ή σε 3.904.000 άτομα το 2013. Ο συγκεκριμένος δείκτης βαίνει αυξανόμενος από 27,7% το 2010, σε 31,0% το 2011, σε 34,6% το 2012 και σε 35,7% το 2013 (Eurostat)

1.3.1 Διαφοροποιημένη εκτίμηση του ύψους των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση

Η επικαιροποίηση, ο έλεγχος των διαδρομών εγγραφής και η σωστή κατανομή ανά κατηγορία της **δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση**, ως προς την αρχικά προϋπολογισθείσα δαπάνη, αποτελούν βασικά μέτρα αποτίμησης της επιχειρούμενης επένδυσης στην εκπαίδευση και συνακόλουθα της συνέπειας της ασκούμενης πολιτικής (στρατηγική ως πρόθεση vs στρατηγική ως αποτέλεσμα). Ταυτόχρονα, ως βασικός δείκτης επάρκειας των εισροών του συστήματος αποτελούν και δείκτη συσχέτισης των οικονομικών εισροών με την παρατηρούμενη διαφοροποίηση των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στις αναφορές της EUROSTAT για τη συνολική (δημόσια και ιδιωτική) χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ελλάδα δεν καταγράφονται σχετικά στοιχεία από το 2006 μέχρι και σήμερα. Ωστόσο, στις ετήσιες αναφορές για την εκπαίδευση των τελευταίων ετών της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της ΕΕ, υπάρχει σαφής αναφορά στη δημόσια χρηματοδότηση του τομέα της Εκπαίδευσης & Κατάρτισης στην Ελλάδα, ως ποσό και ποσοστό επί του ΑΕΠ της χώρας, αναλυμένο ανά βαθμίδα της εκπαίδευσης, αλλά και σε επίπεδο κυβέρνησης (Γενικής Κυβέρνησης, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο), που αποτελούν μέρος της ανάλυσης των συνολικών δαπανών του κράτους σε επιμέρους τομείς άσκησης της πολιτικής (ανάλυση κατά COFOG). Συγκεκριμένα, στην «Ετήσια Έκθεση Παρακολούθησης για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση» (European Commission, "Education & Training Monitor) των ετών 2013 (ESA95) και 2014 (ESA 2010), η συνολική δημόσια χρηματοδότηση της εκπαίδευσης της χώρας, το 2013 ανήλθε σε **8.189 εκ.€** που αντιστοιχούσε στο **4,5%** του ΑΕΠ της χώρας.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια τιμή και εξέλιξη του **ΑΕΠ** της χώρας (Αναθεωρημένο ESA 2010), καθώς και η αντίστοιχη ετήσια τιμή και η εξέλιξη της συνολικής δημόσιας δαπάνης της **Γενικής Κυβέρνησης** για την **Εκπαίδευση & Κατάρτιση** την περίοδο 2005-2013, σε τρέχουσες τιμές αλλά και ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα και επικαιροποιημένα στοιχεία της EUROSTAT (COFOG ESA95 και ESA 2010).

Πίνακας 1.13: **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και Δημόσιες Δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2013 (ESA 2010)**

EUROSTAT ΕΛΛΑΔΑ	Έτος αναφοράς									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[3]	2014[4]
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν *(Αναθεωρημένο ESA 2010)*	199.153 εκ.€	217.831 εκ.€	232.831 εκ.€	242.096 εκ.€	237.431 εκ.€	226.210 εκ.€	207.752 εκ.€	194.204 εκ.€	182.438 εκ.€	179.081 εκ.€
Ετήσιος ρυθμός μεταβολής		9,4%	6,9%	4,0%	-1,9%	-4,7%	-8,2%	-6,5%	-6,1%	-1,8%
ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ESA 2010[2]	7.573 εκ.€[1]	7.495 εκ.€	7.934 εκ.€	8.957 εκ.€	9.636 εκ.€	9.007 εκ.€	9.164 εκ.€	8.607 εκ.€	8.189 εκ.€	*(:)*
Ετήσιος ρυθμός μεταβολής		-1,0%	5,9%	12,9%	7,6%	-6,5%	1,7%	-6,1%	-4,9%	
% επί του ετήσιου ΑΕΠ	3,9%	3,4%	3,4%	3,7%	4,1%	4,0%	4,4%	4,4%	4,5%	
% επί του ΑΕΠ του 2009					4,1%	3,8%	3,9%	3,6%	3,4%	

(:) μη διαθέσιμα στοιχεία
Πηγές:
(1) **Eurostat- General government expenditure by function (COFOG – ESA95)** με επιβεβαίωση των στοιχείων από την ΕΛ.ΣΤΑΤ (Μάιος 2014) *Ενημέρωση:* 30.10.2014
(2) **Eurostat- General government expenditure by function (COFOG – ESA 2010)** *Ενημέρωση*: 23.04. 2015
(3) **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικός Απολογισμός 2013**
(4) **ΕΛ.ΣΤΑΤ (ESA 2010)** 2015
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ** Μάιος 2015

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT κατά τη περίοδο 2005-2013 το σύνολο των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **8,1%** (ή 616 εκ.€), από 7.573 εκ.€ το 2005 σε 8.189 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την τετραετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση κατά **18,3**% (1.384 εκ.€), από 7.573 εκ.€ το 2005 σε 8.957 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη από την αύξηση του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο (21,6%), ενώ την επόμενη χρονιά (2009) καταγράφεται επιπλέον αύξηση κατά **7,6%** (ή 679 εκ.€), από 8.957 εκ.€ το 2008 σε **9.636 εκ.€** το 2009, που αποτελεί και την υψηλότερη τιμή της περιόδου αναφοράς (2005-2013). Συνολικά, την περίοδο 2005-2009 οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση στη χώρα καταγράφουν **αύξηση** κατά **27,2%** (ή 2.063 εκ.€), ενώ την αμέσως επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) καταγράφεται **μείωση** των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση κατά **-15,0%** (1.447 εκ.€) από 9.636 εκ.€ το 2009 σε 8.189 εκ.€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς, σύμφωνα με την EUROSTAT, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης καταγράφεται το 2008 (κατά **12,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης καταγράφεται το 2010 (κατά **-6,5%** έναντι του προηγούμενου έτους). Αντίστοιχα και σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία η συνολική δαπάνη για τον τομέα Εκπαίδευση & Κατάρτιση ως **ποσοστό του ΑΕΠ** διαμορφώθηκε από **3,9%** του ΑΕΠ το 2005, σε **4,1%** του ΑΕΠ το 2009

και σε **4,5%** του ΑΕΠ το 2013. Ωστόσο, όπως θα φανεί και στη συνέχεια, η απόλυτη τιμή της ετήσιας συνολικής δημόσιας δαπάνης, και συνακόλουθα η αντίστοιχη ποσοστιαία τιμή της επί του ΑΕΠ της χώρας, όπως καταγράφεται από την EUROSTAT, δεν επιβεβαιώνονται κατά τον έλεγχο του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ από τις εγγραφές των δαπανών για την εκπαίδευση στους σχετικούς με την εκπαίδευση κωδικούς δημοσίων δαπανών του Τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας και στους αντίστοιχους κωδικούς του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων όλων των Υπουργείων.

Από το 2009, στις Ετήσιες Εκθέσεις για την εκπαίδευση που δημοσιοποιεί το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ η δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως βασικός **δείκτης εισροών** του συστήματος και αναλύεται σε επίπεδο κωδικού αριθμού δαπάνης ανά ειδικό φορέα, όπως αυτοί αποτυπώνονται στους ετήσιους οικονομικούς απολογισμούς των δύο προγραμμάτων χρηματοδότησης της εκπαίδευσης, του Τακτικού Προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, που ανακοινώνονται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η συνολική δημόσια δαπάνη της **Γενικής Κυβέρνησης** για την εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία των οικονομικών απολογισμών του κράτους, καθώς και η διαμόρφωση (2014) και ο προϋπολογισμός (2015) των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση, αναλυμένος σε δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού και σε δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Πίνακας 1.14: **Δημόσιες πραγματοποιηθείσες δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2013 (σύμφωνα με τους Προϋπολογισμούς/ Απολογισμούς του κράτους)**

Οικονομικά μεγέθη	Έτος αναφοράς[1]										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 Διαμόρφωση	2015 Προϋπολογισμός
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν *(Αναθεωρημένο ESA 2010)*	199.153 εκ.€	217.831 εκ.€	232.831 εκ.€	242.096 εκ.€	237.431 εκ.€	226.210 εκ.€	207.752 εκ.€	194.204 εκ.€	182.438 εκ.€	179.081 εκ.€	184.870 εκ.€
Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	3,2%	9,4%	6,9%	4,0%	-1,9%	-4,7%	-8,2%	-6,5%	-6,1%	-1,8%	*(:)*
ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	6.806 εκ.€	7.302 εκ.€	7.549 εκ.€	8.320 εκ.€	8.056 εκ.€	7.745 εκ.€	6.615 εκ.€	6.141 εκ.€	5.832 εκ.€	5.647 εκ.€	5.294 εκ.€
Ετήσιος ρυθμός μεταβολής		7,3%	3,4%	10,2%	-3,2%	-3,9%	-14,6%	-7,2%	-5,0%	-3,2%	-6,3%
% επί του ετήσιου ΑΕΠ (ESA 2010)	3,42%	3,35%	3,24%	3,44%	3,39%	3,42%	3,18%	3,16%	3,20%	3,15%	*(:)*
% επί του ΑΕΠ του 2009 (ESA95)					3,39%	3,26%	2,79%	2,59%	2,46%	2,38%	*(:)*
Ανάλυση δαπανών για Εκπαίδευση κατά πρόγραμμα και πηγή χρηματοδότησης											
ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	5.778 εκ.€	6.129 εκ.€	6.536 εκ.€	6.978 εκ.€	7.373 εκ.€	6.693 εκ.€	5.918 εκ.€	5.409 εκ.€	4.904 εκ.€	4.664 εκ.€	4.343 εκ.€
ΚΕΝΤΡΙΚΗ κυβέρνηση (Υπουργείο Παιδείας)	5.587 εκ.€	5.902 εκ.€	6.292 εκ.€	6.695 εκ.€	7.050 εκ.€	6.297 εκ.€	5.786 εκ.€	5.371 εκ.€	4.870 εκ.€	4.625 εκ.€	4.331 εκ.€
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας	91 εκ.€	113 εκ.€	125 εκ.€	138 εκ.€	156 εκ.€	252 εκ.€	76 εκ.€	*(:)*	*(:)*	*(:)*	*(:)*
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας	100 εκ.€	114 εκ.€	118 εκ.€	144 εκ.€	168 εκ.€	145 εκ.€	55 εκ.€	38 εκ.€	34 εκ.€	39 εκ.€	12 εκ.€
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΜΕΝΔΥΣΕΩΝ[2]	1.029 εκ.€	1.172 εκ.€	1.014 εκ.€	1.342 εκ.€	682 εκ.€	1.051 εκ.€	697 εκ.€	732 εκ.€	928 εκ.€	983 εκ.€	951 εκ.€
Υπουργείου Παιδείας	772 εκ.€	790 εκ.€	711 εκ.€	886 εκ.€	467 εκ.€	305 εκ.€	387 εκ.€	391 εκ.€	462 εκ.€	490 εκ.€	474 εκ.€
Άλλων Υπουργείων	256 εκ.€	382 εκ.€	302 εκ.€	457 εκ.€	215 εκ.€	746 εκ.€	310 εκ.€	341 εκ.€	465 εκ.€	493 εκ.€	477 εκ.€

(1)Στον οικονομικό απολογισμό του Τακτικού Προϋπολογισμού των μετά το 2011 ετών (Κεντρική Κυβέρνηση) του Υπουργείου Παιδείας δεν συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες του ενοποιημένου τότε Υπουργείου Πολιτισμού (Πολιτισμός/ Αθλητισμός/ Ντόπινγκ). Στον οικονομικό απολογισμό του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και για όλα τα έτη της περιόδου αναφοράς συναθροίζονται οι κατηγορίες: Εκπαίδευση (ΚΑ 920), Κατάρτιση (ΚΑ 925) και Έρευνα & Τεχνολογία (ΚΑ 970) όλων των Υπουργείων καθώς και τα Ολυμπιακά έργα στο ΥΠΕΠΘ (ΚΑ 825) και Διάφορα έργα στο ΥΠΕΠΘ (ΚΑ 995)

(:) μη διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Σύμφωνα με τα στοιχεία των οικονομικών προϋπολογισμών και απολογισμών του κράτους το 2013 το σύνολο των δημοσίων δαπανών για τον τομέα της Εκπαίδευσης & Κατάρτισης ήταν **5.831,8 εκ. €**, εκ των οποίων το **84,1%** (**4.904,2 εκ.€**) αφορούσε σε δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού και το **15,9%** (**927,7 εκ.€**) αφορούσε σε δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), με το **99,3%** των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού να αφορά σε δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης, ενώ μόνο το **0,7%** αφορά δαπάνη για Εκπαίδευση & Κατάρτιση σε επίπεδο νομού. Κατά την περίοδο 2005-2013 το σύνολο των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-9,8%** (ή 100,9 εκ.€), από 6.806,4 εκ.€ το 2005 σε 5.831,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την τετραετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση κατά **22,2**% (1.513,6 εκ.€), από 6.806,4 εκ.€ το 2005 σε 8.320,1 εκ.€ το 2008, υψηλότερη από την αύξηση του ΑΕΠ της συγκεκριμένη περίοδο (21,6%). Κατά την περίοδο 2008-2013 (εντός κρίσης) καταγράφεται σημαντική **μείωση** των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση κατά **-29,9%** (2.488,3 εκ.€) από 8.320,1 εκ.€ το 2008 σε 5.831,8 εκ.€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των δημοσίων για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση καταγράφεται το 2008 (κατά **10,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση καταγράφεται το 2011 (κατά **-14,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία η συνολική δαπάνη για τον τομέα Εκπαίδευση & Κατάρτιση ως **ποσοστό του ΑΕΠ** κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς **2005-2013** διαμορφώθηκε από **3,42%** του ΑΕΠ το 2005, σε **3,44%** του ΑΕΠ το 2008 και σε **3,2%** του ΑΕΠ το 2013. Για λόγους σύγκρισης αξίζει να σημειωθεί ότι με μέτρο την τιμή του ΑΕΠ το 2009, που αποτελεί και την υψηλότερη τιμή των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς, οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση αντιστοιχούσαν το 2013 στο **2,46%** του ΑΕΠ, δηλαδή υπολείπονται περίπου κατά **0,74** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της ποσοστιαίας κατανομής της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση το 2013 από την EUROSTAT (**4,5%**) και της αντίστοιχης του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ που προκύπτει από τους ετήσιους δημοσιευμένους οικονομικούς απολογισμούς του κράτους (**3,2**%) είναι σχεδόν υπερδιπλάσια (1,3 ποσοστιαίες μονάδες).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται το **εύρος** της προκύπτουσας διαφοράς της συνολικής δημόσιας δαπάνης της Γενικής Κυβέρνησης για την **Εκπαίδευση & Κατάρτιση** την περίοδο 2005-2013, μεταξύ των δημοσιευμένων στοιχείων της EUROSTAT και των Οικονομικών Απολογισμών του κράτους της αντίστοιχης περιόδου που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Πίνακας 1.15: **Δημόσιες Δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2012 (εύρος προκύπτουσες διαφορές))**

ΕΛΛΑΔΑ	Έτος αναφοράς									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 Διαμόρφωση
Ποσό προκύπτουσας ΔΙΑΦΟΡΑΣ(1)	766,5 εκ.€	193,3 εκ.€	384,9 εκ.€	636,9 εκ.€	1.580,5 εκ.€	1.262,2 εκ.€	2.549,5 εκ.€	2.465,8 εκ.€	2.357,2 εκ.€	(:)
Ετήσιος ρυθμός μεταβολής		-74,8%	99,1%	65,5%	148,2%	-20,1%	102,0%	-3,3%	-4,4%	

Πηγές:
(1) Σύμφωνα με **Eurostat- General government expenditure by function (COFOG – ESA 2010)** *Ενημέρωση*: 23.04. 2015
(2) **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τον πίνακα, γίνεται εμφανές ότι το εύρος της προκύπτουσας διαφοράς, σε ετήσια βάση κυμαίνεται από **193,3 εκ.€** (το 2006) που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της μεταβλητής, έως και **2.549,5 εκ.€** (το 2011) που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της μεταβλητής, τιμή που αντιστοιχεί στο **38,5%**)της συνολικής δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση (6.614,5 εκ.€) κατά το ίδιο έτος αναφοράς.

Τον Δεκέμβριο του 2013 το Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ δημοσίευσε αναφορά σχετική με τη **δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση** (EURYDICE, *National Sheets on Education Budgets in Europe 2013*), στην οποία υπάρχει αναλυτική περιγραφή στην κατανομή της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και κατηγορία δαπάνης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη αναφορά το ύψος της ετήσιας δημόσιας δαπάνης για το 2013, είναι πολύ κοντά στην συνολική δημόσια δαπάνη για την Εκπαίδευση & Κατάρτιση, όπως αυτή αποτυπώνεται στους οικονομικούς απολογισμούς του κράτους για το 2013.

Στα γενικά σχόλια της αναφοράς του Δικτύου Ευρυδίκη (EURYDICE 2013)αναφέρεται ότι «*σε ορισμένες χώρες, όπως στην Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ουγγαρία και την Πολωνία, δεν διατίθενται, ακόμα και σε κεντρικό επίπεδο, αρκετά στοιχεία που αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση. Μέρος του προβλήματος οφείλεται στις διαφορετικές πηγές καταγραφής των συγκεκριμένων δαπανών, για παράδειγμα μεταξύ διαφορετικών Υπουργείων που εμπλέκονται στον προϋπολογισμό της δημόσιας εκπαίδευσης*». Στο επεξηγηματικό σημείωμα του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ για την Ελλάδα αναφέρονται τα ακόλουθα, τα οποία είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικά για τη διερεύνηση των διαφορετικών φορέων της Κεντρικής Κυβέρνησης και προγραμμάτων χρηματοδότησης της εκπαίδευσης: «*[Τα οικονομικά στοιχεία της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευσης] σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης καλύπτονται από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, την Ελληνική Αστυνομία, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ ΑΕ), τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), την Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5&6), ενώ σε επίπεδο Περιφερειακής Κυβέρνησης καλύπτονται σε 10 από τις 13 Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας. Οι Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων λειτουργούν ως υποστηρικτική δομή όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης εμπίπτουν οι εκπαιδευτικές δομές του ISCED4. Ο προϋπολογισμός των εισαγωγικών εξετάσεων στην ανώτατη εκπαίδευση δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης, και έχει ενταχθεί στην ομαδοποιημένη κατηγορία ISCED 3&5, ενώ σε πολλές περιπτώσεις, όπως της έκδοσης των σχολικών βιβλίων, δεν εί-*

ναι δυνατή η διάκριση της σχετικής δαπάνης σε επιμέρους κατηγορία δαπάνης ή βαθμίδα εκπαίδευσης. Δεν περιλαμβάνονται στην καταγραφή οφειλές προηγούμενων ετών που μεταφέρθηκαν στο 2013. Τα λειτουργούντα συγχρηματοδοτούμενα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι πολυετούς διάρκειας και οι ετήσιες αναθεωρήσεις τους καθορίζονται από την επίδοση (απορροφητικότητα) των δικαιούχων. Επομένως, το ύψος της δαπάνης των επιχειρησιακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) βασίζεται στην αναθεώρηση του 2013 και όχι στον αρχικό προϋπολογισμό τους».

Τέλος, και σχετικά με τον επιμερισμό της συνολικής δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά κατηγορία δαπάνης και βαθμίδα εκπαίδευσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τους ετήσιους οικονομικούς απολογισμούς του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) δεν γίνεται διάκρισή τους ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και ως εκ τούτου δεν μπορούν να συμπεριληφθούν με ασφάλεια.

Η πλήρης αποσαφήνιση των διαδρομών εγγραφής της συνολικής δημόσιας δαπάνης για τον τομέα της Εκπαίδευσης & Κατάρτισης στην Ελλάδα, όπως προκύπτει και από το παραπάνω σημείωμα, καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής, γεγονός που δεν συμβάλλει: (α) στη διαφάνεια της λειτουργίας του δημόσιου λογιστικού, (β) στον ενιαίο στρατηγικό σχεδιασμό που απαιτείται στον τομέα της εκπαίδευσης και συνακόλουθα (γ) στην αποτελεσματική άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Στον ακόλουθο πίνακα της αναφοράς του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ η συνολική **δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση** στην Ελλάδα το 2013, ύψους **5.916,1 εκ.€** , που αντιστοιχεί στο **3,2%** του ΑΕΠ (2013), επιμερίζεται σε **4** βασικές κατηγορίες δαπάνης:

- σε Δαπάνες προσωπικού (αφορά κυρίως σε μισθολογική δαπάνη) που αντιστοιχεί στο **70,8%** (ή **4.189,4 εκ.€**) της συνολικής δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση,
- σε Τρέχουσες δαπάνες (αφορά κυρίως σε επιχορήγηση λειτουργικών δαπανών) που αντιστοιχεί στο **11,0%** (ή **651,6 εκ.€**) της συνολικής δημόσιας δαπάνης,
- σε Κεφαλαιουχικές δαπάνες (αφορά επενδύσεις κυρίως σε υποδομές και εξοπλισμό) που αντιστοιχεί στο **9,6%** (ή **569,1 εκ.€**) της συνολικής δημόσιας δαπάνης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα ποσό της τάξης των **153,2 εκ.€** (2,6% της δημόσιας δαπάνης) αφορά σε ενιαίες δαπάνες που δεν μπορούν να διακριθούν στις 3 επιμέρους διακριτές κατηγορίες δαπάνης (κεφαλαιουχικές, τρέχουσες και προσωπικού), και τέλος
- σε Δημόσιες επιδοτήσεις σε γονείς με παιδιά στην εκπαίδευση και σε φοιτητές που αντιστοιχεί στο **6,0%** (ή **352,7 εκ.€**) της συνολικής δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση τη συγκεκριμένη χρονιά.

Πίνακας 1.16: **Προϋπολογισμός δημοσίων δαπανών για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά κατηγορία δαπάνης και βαθμίδα εκπαίδευσης (σε €)**

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Κατηγορίες δαπάνης						ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	%
	(1) Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	(2) Τρέχουσες δαπάνες (Λειτουργικές δαπάνες)	(3) Δαπάνες προσωπικού	Ενιαίες δαπάνες σε 2 από τις 3 προηγούμενες κατηγορίες	Ενιαίες δαπάνες και στις 3 προηγούμενες κατηγορίες	(4) Δημόσιες επιδοτήσεις σε γονείς με παιδιά στην εκπαίδευση και σε φοιτητές		
ISCED 0	22.453.573					145.000.000	167.453.573	2,8%
ISCED 1	82.656.635				26.838.174		109.494.809	1,9%
ISCED 0 και 1	439.145	3.100.242	1.574.493.810			2.140.550	1.580.173.747	26,7%
ISCED 2	11.768.943				8.638.841		20.407.784	0,3%
ISCED 3 (Γενικό Λύκειο)	11.775.333				184.728		11.960.061	0,2%
ISCED 3 (Επαγγελματικό Λύκειο)	6.107.000	15.100.000	36.200.000			250.000	57.657.000	1,0%
ISCED 2 και 3	15.443.029	13.376.513	1.833.818.365		699.278	1.240.630	1.864.577.815	31,5%
ISCED 0, 1 , 2 και 3	198.528.508	266.258.399	20.926.336		34.815.674	14.251	520.543.168	8,8%
ISCED 4		8.840.330	12.192.000		20.800.077	10.633.366	52.465.773	0,9%
ISCED 3 και 5		709.960	1.495.113				2.205.073	0,0%
ISCED 0, 1, 2, 3 και 4	6.330.637						6.330.637	0,1%
ISCED 5-6 (Διδακτικό έργο)	165.917.352	240.676.460	649.785.893		26.839.371	188.565.515	1.271.784.591	21,5%
ISCED 5-6 (έρευνα και ανάπτυξη R&D)	47.702.232	82.984.822	11.162.527		34.429.594	4.835.217	181.114.392	3,1%
ISCED 0, 1, 2, 3, 5 και 6		20.554.384	49.389.916				69.944.300	1,2%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	569.122.387	651.601.110	4.189.463.960	0	153.245.737	352.679.529	5.916.112.723	100,0%
Ποσοστιαία κατανομή (%)	9,6%	11,0%	70,8%	0,0%	2,6%	6,0%	100,0%	

Πηγή: **EURYDICE "National Sheets on Education Budgets in Europe 2013"** (p. 32-33) Ιούνιος 2013
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τα στοιχεία του πίνακα γίνεται εμφανές ότι περίπου: το **73,2%** (ή 4.332,3 εκ.€) της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση αφορά σε δαπάνες της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-3), το **0,9%** (ή 53,5 εκ.€) της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση αφορά σε δαπάνες της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης (ISCED 4) και το **24,6%** (ή 1.452,9 εκ.€) της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση αφορά σε δαπάνες της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6), ενώ το

1,2% (ή 69,9 εκ.€) της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση αφορά σε μη επιμερισμένες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες. Τέλος το ποσό των **2,2 εκ.€** επιμερίζεται μεταξύ ISCED 3 και 5 και το ποσό των **6,3 εκ.€** επιμερίζεται στις υπόλοιπες εκτός της Τριτοβάθμιας βαθμίδες (ISCED 0-4).

Όπως φάνηκε και από τον παραπάνω πίνακα, όπου ο επιμερισμός αναπτύχθηκε σε συνολικά **14** ομάδες βαθμίδων (ISCED), ουσιαστικά είναι αδύνατος ο επιμερισμός των δαπανών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, ενώ και τα κριτήρια ένταξης ενός κωδικού δαπάνης σε κάποια βαθμίδα (ISCED) ή ομάδα βαθμίδων επαφίενται στην κρίση του ερευνητικού φορά/ ερευνητή.

Όμως στο πλαίσιο ενός αποτελεσματικού και ενιαίου για τον τομέα Εκπαίδευση & Κατάρτιση στρατηγικού σχεδιασμού τα κριτήρια ένταξης θα πρέπει να έχουν προαποφασιστεί και αποτυπωθεί στην ταυτότητα του κωδικού αριθμού δαπάνης (ΚΑΔ) από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, με ενιαίο τρόπο για το τομέα της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Επιπλέον, θα πρέπει με ιδιαίτερη έμφαση να σημειωθεί η αδυναμία προσέγγισης των δημόσιων δαπανών για την Προσχολική εκπαίδευση (αφού έχει ενσωματωθεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), της Υποχρεωτικής εκπαίδευσης (αφού δεν μπορούν να απομονωθούν από τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι δαπάνες της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή της Επαγγελματικής Λυκειακής Εκπαίδευσης (ISCED 3b), που καθιστά αδύνατο την εξειδίκευση του στρατηγικού σχεδιασμού του τομέα της Εκπαίδευσης & Κατάρτισης στις επιμέρους εκπαιδευτικές τους βαθμίδες. Τέλος, ο συνυπολογισμός της δημόσιας δαπάνης για τη Δια Βίου Μάθηση με την αντίστοιχη δαπάνη για τη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση (ISCED4) περιπλέκει ακόμη περισσότερο την προσέγγιση των εισροών στις συγκεκριμένες βαθμίδες της εκπαίδευσης, που ακόμα αντιμετωπίζονται ως προς τις ιστορικά αρχαιότερες ως μη υφιστάμενες, ή υποδεέστερες.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο συγκριτικός επιμερισμός των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά βαθμίδα εκπαίδευσης μεταξύ των τριών πηγών αναφοράς: της EUROSTAT, του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ, που διαθέτει και την αναλυτικότερη κατανομή σε κατηγορία δαπάνης, και του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην προσέγγιση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ οι δαπάνες της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης έχουν συνυπολογιστεί στις δαπάνες της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 1.17: **Επιμερισμός των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά βαθμίδα εκπαίδευσης)**

Δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση	EUROSTAT 2013[1]		Δίκτυο EURYDICE 2013[2]		ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2013[3]	
	σε εκ.€	%	σε εκ.€	%	σε εκ.€	%
Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	**2.502**	**30,6%**	**1.710**	**28,9%**	**1.568**	**26,9%**
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	**2.610**	**31,9%**	**1.995**	**33,7%**	**1.804**	**30,9%**
Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση						
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	**1.632**	**19,9%**	**1.259**	**21,3%**	**970**	**16,6%**
Δαπάνες για εκπαίδευση μη κατηγοριοποιημένες ως προς τη βαθμίδα	**3**	**0,04%**	**529**	**8,9%**	**563**	**9,6%**
Υποστηρικτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης (subsidiary services)	**411**	**5,0%**	**353**	**6,0%**		
Έρευνας & Ανάπτυξης (R&D) στην εκπαίδευση	**570**	**7,0%**				
Μη επιμερισμένες σε κατηγορία δαπάνες εκπαίδευσης (n.e.c.)	**461**	**5,6%**	**70**	**1,2%**	**928**	**15,9%**
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	**8.189**	**100,0%**	**5.916**	**100,0%**	**5.832**	**100,0%**
Προκύπτουσες διαφορές μεταξύ COFOG με το δίκτυο EURYDICE και το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ			**-2.272,9**	**-38,4%**	**-2.357,2**	**40,4%**
Προκύπτουσες διαφορές μεταξύ του δικτύου EURYDICE και του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ					**-84,3**	**1,4%**

Πηγές:
(1) **EUROSTAT General government expenditure ON EDUCATION (COFOG)** [gov_10a_exp] (Ενημέρωση 23.04. 2015)
(2) **EURYDICE "National Sheets on Education Budgets in Europe 2013"** (p. 32-33) Ιούνιος 2013
(3) **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικός Απολογισμός 2013** (Δεκέμβριος 2014)
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ** Μάιος 2015

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα το 2013 η δημόσια δαπάνη για Προσχολική & Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην αποτύπωση της EUROSTAT αντιστοιχεί στο **30,6%** (ή 2.502 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για εκπαίδευση, στο **28,9%** (ή 1.710 εκ.€) στην αποτύπωση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ και στο **26,9%** στην αποτύπωση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (ή 1.568 εκ.€). Αντίστοιχα, η δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην αποτύπωση της EUROSTAT αντιστοιχεί στο **31,9%** (ή 2.610 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για εκπαίδευση, στο **33,7%** (ή 1.995 εκ.€) στην αποτύπωση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ και στο **30,9%** (ή 1.804 εκ.€) στην αποτύπωση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, ενώ η δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην αποτύπωση της EUROSTAT αντιστοιχεί στο **19,9%** (ή 1.632 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για εκπαίδευση, στο **21,3%** (ή 1.259 εκ.€) στην αποτύπωση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ και στο **16,6%** (ή 970 εκ.€) στην αποτύπωση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Τέλος, οι μη επιμερισμένες σε βαθμίδα λοιπές δαπάνες της εκπαίδευσης αντιστοιχούν στο **17,7%** (ή 1.445 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για εκπαίδευση στην αποτύπωση της EUROSTAT, στο **16,1%** (ή 952 εκ.€) στην αποτύπωση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ (2013) και στο **25,6%** (ή 1.490 εκ.€) στην αποτύπωση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ που κατά τα 2/3 αφορά στις δαπάνες του ΠΔΕ για εκπαίδευση τη συγκεκριμένη χρονιά.

Στο ακόλουθο γράφημα και για λόγους σύγκρισης αποτυπώνεται η συνολική δημόσια δαπάνη της Γενικής

Κυβέρνησης για τον τομέα **Εκπαίδευση & Κατάρτιση** την περίοδο 2005-2013, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα και επικαιροποιημένα στοιχεία της EUROSTAT, αλλά και τα προαναφερθέντα στοιχεία από την προσέγγιση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ βασισμένη στους Οικονομικούς Απολογισμούς του κράτους καθώς και στην πρόβλεψη των δημοσίων δαπανών για τον τομέα της Εκπαίδευσης & Κατάρτισης του 2014 (δαπάνες πληρωμένες μέχρι και 30/9/2014) και στον αντίστοιχο προϋπολογισμό για το 2014. Στο γράφημα σημειώνεται, τέλος, και η αντίστοιχη τιμή του οικονομικού προϋπολογισμού της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση για τα έτη 2013 και 2014 που δημοσίευσε το Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ.

Γράφημα 1.31: **Διαφοροποιημένη προσέγγιση της δημόσιας δαπάνης για τον τομέα Εκπαίδευση & Κατάρτιση την περίοδο 2005-2014**

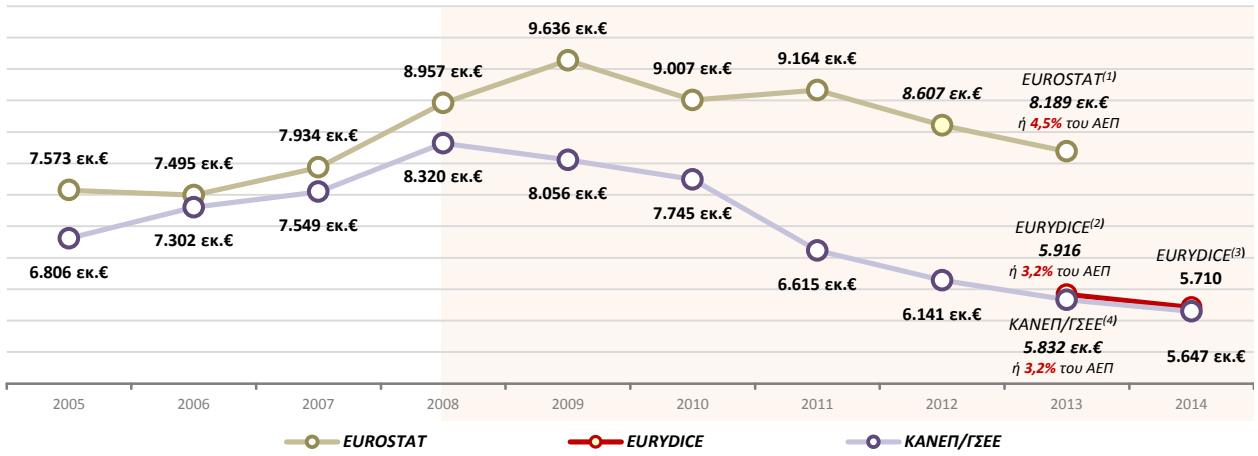

Πηγές:
(1) **EUROSTAT General government expenditure ON EDUCATION (COFOG)** [gov_10a_exp] (*Ενημέρωση 23.04. 2015*)
(2) **EURYDICE "National Sheets on Education Budgets in Europe 2013"** (p. 32-33)
(3) **EURYDICE "National Sheets on Education Budgets in Europe 2014"** (p. 30-31)
(4) **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015 – Κρατικός Απολογισμός 2013 (***Δεκέμβριος 2014***)**

Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ** *Μάιος* 2015

Η προσέγγιση της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 μεταξύ της αποτύπωσης του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και της αντίστοιχης του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ είναι αρκετά κοντά (εύρος **84,5 εκ.€**) σε σχέση με την αντίστοιχη προκύπτουσα διαφορά με την EUROSTAT (εύρος **2.357,2 εκ.€**).
Η παρουσίαση της εξέλιξης των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση (γενικά) κατά την περίοδο αναφοράς της παρούσας μελέτης (2002-2013) θα επιμερίσει με συστηματικότερο τρόπο τις συγκεκριμένες δαπάνες, τόσο ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, όσο και ανά κατηγορία δαπάνης και ειδικό φορέα, ενώ συμπεριλαμβάνεται πλήρης αναφορά και στις δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που αποτελούν το δεύτερο σημαντικό πυλώνα (αν όχι το μόνο) της χρηματοδότησης της ελληνικής εκπαίδευσης.

1.3.2 Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση των ετών 2001 έως και 2013 αφορούν στις πραγματοποιηθείσες (πληρωμένες) δαπάνες του **Τακτικού Προϋπολογισμού** και του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** για την εκπαίδευση. Στην παρούσα έκθεση η ανάλυση των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση ανά ειδικό φορέα και κωδικό δαπάνης αφορά στην περίοδο αναφοράς **2005-2013**, ενώ η συνολική δαπάνη ανά χρηματοδοτικό πρόγραμμα (δαπάνες Προϋπολογισμού και Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων) και επίπεδο διακυβέρνησης (Κεντρική Κυβέρνηση[6], Περιφερειακές Υπηρεσίες – Νομοί και Γενικές Γραμματείες Περιφερειών) αφορά στην περίοδο αναφοράς **2001-2013**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **Δημόσιων πληρωμών** για την εκπαίδευση σε εκατομμύρια € (εκ.€) και ως ποσοστό επί του ετήσιου ΑΕΠ (ESA 2010) της χώρας την περίοδο 2001-2013.
Το 2013 οι συνολικές πληρωμές για την εκπαίδευση είναι **5.831,8 εκ.€** ποσό που αντιστοιχεί στο **3,20%** του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ESA 2010) του συγκεκριμένου έτους. Κατά την περίοδο 2001-2013 το σύνολο των δημοσίων πληρωμών για την εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **15,5**% (781,3 εκ.€), από 5.050,5 εκ.€ το 2001 σε 5,831,8 εκ.€ το 2013, ενώ καταγράφεται **μείωση** κατά **-3,6%** στο ποσοστό του συνόλου των δημοσίων πληρωμών για την εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ (από 3,32% το 2001 σε 3,20% το 2012). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

[6] Για λόγους σύγκρισης οι δαπάνες της *Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας*, της *Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας*, του *Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών* και του *Αστεροσκοπείου Αθηνών* της περιόδου 2001-2009 έχουν μεταφερθεί στο Υπουργείο Παιδείας από το Υπουργείο Ανάπτυξης στο οποίο τότε ανήκαν

Γράφημα 1.32: **Σύνολο δημοσίων πληρωμών για την εκπαίδευση σε εκ.€ και ως ποσοστό επί του ετήσιου ΑΕΠ την περίοδο 2001-2013**

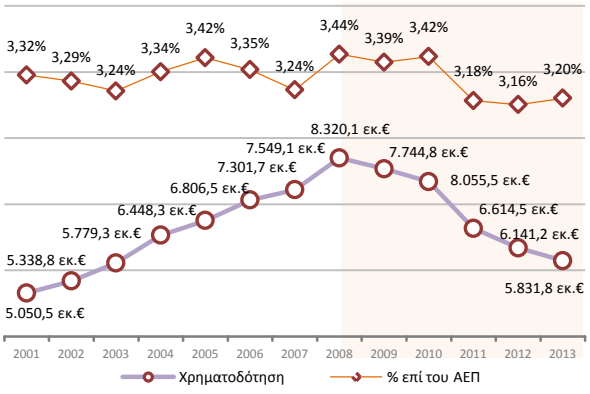

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2001-2008 οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση **αυξήθηκαν** σημαντικά κατά **64,7%** (3.269,6 εκ.€) από **5.050,5 εκ.€** το 2001 σε **8.320,1 εκ.€** το 2008 (που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της μεταβλητής τη συνολική περίοδο 2001-2013). Την ίδια περίοδο, οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **3,6%** από 3,32% το 2001 σε 3,44% το 2008. Η αύξηση αυτή οφείλεται στο ότι το ΑΕΠ, ως ποσό, αυξήθηκε τη συγκεκριμένη περίοδο κατά **59,3%**, ενώ οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση την ίδια περίοδο αυξήθηκαν με μεγαλύτερο ρυθμό μεταβολής (**64,7%**). Την περίοδο 2007-2008 οι συνολικές πληρωμές για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκαν κατά **6,0%** (από 3,24% το 2007 σε 3,44% το 2008), που αποτελεί και τη μεγαλύτερη αύξηση του δείκτη κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2001-2013).

Αντίθετα, την περίοδο 2008-2013 οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση κατέγραψαν σημαντική **μείωση** κατά **-29,9%** (2.488,3 εκ.€), από **8.320,1 εκ.€** το 2008 σε **5.831,8 εκ.€** το 2013, οριακά υψηλότερες από τις αντίστοιχες δαπάνες του 2003 (5.779,3 εκ.€). Την ίδια περίοδο, οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-7,0%**. Η μείωση αυτή οφείλεται στο ότι το ΑΕΠ, ως ποσό, μειώθηκε τη συγκεκριμένη περίοδο κατά **-24,6%** (με μέση ετήσια μείωση **-5,5%**), ενώ οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση την ίδια περίοδο μειώθηκαν εντονότερα, συνολικά κατά **-29,9%** και με μέση ετήσια μείωση **-6,8%**. Την περίοδο 2010-2011 οι συνολικές πληρωμές για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν κατά **0,24 ποσοστιαίες μονάδες** (από 3,42% το 2010 σε 3,18% μονάδες το 2011), που αποτελεί και τη μεγαλύτερη μείωση συνολικά της περιόδου αναφοράς (2001-2013).

Οι δημόσιες πληρωμές για την εκπαίδευση αποτυπώνονται σε δύο βασικές πηγές χρηματοδότησης: (Α) στον **Τακτικό Προϋπολογισμό** του Κράτους, και (Β) στο **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων** που επιμερίζονται αντίστοιχα ανά Ειδικό Φορέα και Κατηγορία Δαπάνης.

1.3.2.1 Δαπανες Τακτικου Προϋπολογισμου

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **Τακτικού Προϋπολογισμού** του κράτους για την εκπαίδευση σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Τακτικού Προϋπολογισμού** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης ανήλθαν στο ποσό των **4.904,2 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών στις δαπάνες για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014) ανακοίνωσε ετήσια πρόβλεψη για περαιτέρω μείωση κατά **-4,9%** των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση έναντι του 2013, που αντιστοιχεί σε **4.663,9 εκ .€**.

Γράφημα 1.33: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2001-2013**

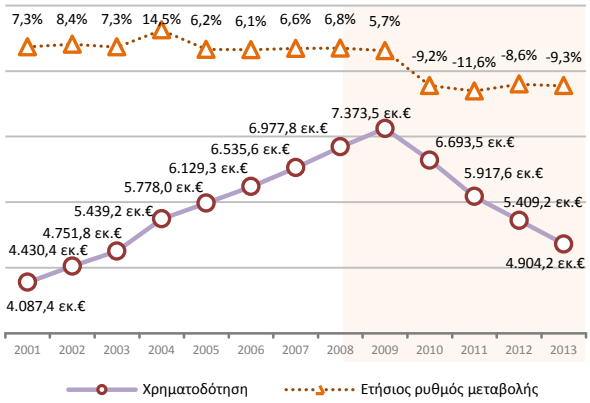

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2001-2013 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση κατά **20,0%** (816,8 εκ.€) από 4.087,4 εκ.€ το 2001 σε 4.904,2 εκ.€ το 2013, τιμή οριακά υψηλότερη από τις αντίστοιχες δαπάνες του 2003 (4.751,8 εκ.€). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2001-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση κατά **80,4**% (3.286,1 εκ.€) από 4.087,4 εκ.€ το 2001 σε 7.373,5 εκ.€ το 2009, αύξηση ελαφρά χαμηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (56,2%) την ίδια περίοδο. Κατά την επόμενη τετραετία 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού καταγράφει συνολική **μείωση** κατά **33,5**% (2.469,3 εκ.€) από 7.373,5 εκ.€ το 2009 σε 4.904,2 εκ.€ το 2013, ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2003. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2004(κατά **14,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείω-

σης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά την τριετία 2011-2013 το σύνολο των πληρωμών του **Τακτικού Προϋπολογισμού** για την εκπαίδευση **μειώθηκε** κατά **-17,1%** (1.013,4 εκ.€) από **5.917,6€** το 2011 σε **4.904,2** το 2013 και με μέση ετήσια μεταβολή **-9,0%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι την ίδια τριετία η αντίστοιχη μείωση του ΑΕΠ ήταν μικρότερη (**-12,2%** με μέση ετήσια μεταβολή **-6,3%**).

Το συνολικό ποσό του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, επιμερίζεται στους ακόλουθους τρεις φορείς χρηματοδότησης: (α) στον Τακτικό Προϋπολογισμό των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΑΙΘ)**,** στον οποίο το 2013 αναλογούσε το **99,30%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, β) στον Τακτικό Προϋπολογισμό των **Περιφερειακών Υπηρεσιών Υπουργείων – Περιφερειακές ενότητες/Νομαρχίες**, στον οποίο αναλογούσε το **0,70%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, και γ) στον Τακτικό Προϋπολογισμός των **Περιφερειακών Υπηρεσιών – Γενικές Γραμματείες Περιφερειών**, στον οποίο αναλογούσε το **0,00%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η απόλυτη και ποσοστιαία κατανομή του συνόλου των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση και ο επιμερισμός του στους τρεις φορείς χρηματοδότησης του κράτους (κεντρικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες διοικητικής περιφέρειας και περιφερειακής ενότητας/νομαρχίας) την περίοδο 2011-2013.

Πίνακας 1.18: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός (ανάλυση κατά Φορέα)**

ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	**5.917.551.311,61**	**100,0%**	**-11,6** ▼	**5.409.208.484,78**	**100,0%**	**-8,6** ▼	**4.904.183.469,42**	**100,0%**	**-9,3** ▼	**-17,1** ▼
ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – Υπουργείο Παιδείας	5.786.138.079,49	**97,78%**	**-8,1** ▼	5.370.702.774,48	**99,28%**	**-7,2** ▼	4.869.962.480,40	**99,3%**	**-9,3** ▼	**-15,8** ▼
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – Υπουργείων (Νομαρχίες)	55.453.232,12	**0,94%**	**-61,6** ▼	38.205.710,30	**0,71%**	**-31,1** ▼	34.220.989,02	**0,7%**	**-10,4** ▼	**-38,3** ▼
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (Γενικές Γραμματείες Περιφερειών)	75.960.000,00	**1,28%**	**-69,8** ▼	300.000,00	**0,01%**	**-99,6** ▼	0,00	**0,0%**	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 η κατηγορία των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφει **μείωση** κατά **-15,8%** (ή κατά 916,2 εκ.€) από 5.786,1 εκ.€ το 2011 σε 4.870,0 εκ.€ το 2013, με μέση ετήσια μεταβολή -8,3%. Την ίδια περίοδο, η κατηγορία των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ **μειώθηκε** κατά **-38,3%** (ή κατά 21,2 εκ.€) από **55,5 εκ.€** το 2011 σε **34,2 εκ.€** το 2013 με μέση ετήσια μεταβολή **-20,8%**. Τέλος, η κατηγορία των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση **μηδενίστηκε** (μείωση κατά 76,0 εκ.€) από το 2010.

Τακτικος Προϋπολογισμος Κεντρικων Υπηρεσιων ΥΠΑΙΘ

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ ανήλθαν στο ποσό των **4.870,0 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών στις πληρωμές για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2013) ανακοίνωσε ετήσια πρόβλεψη για περαιτέρω **μείωση** των πληρωμών του συγκεκριμένου Τακτικού Προϋπολογισμού κατά **-5,0%** έναντι του 2013, που αντιστοιχεί σε **4.624,8 εκ.€**. Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.34: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

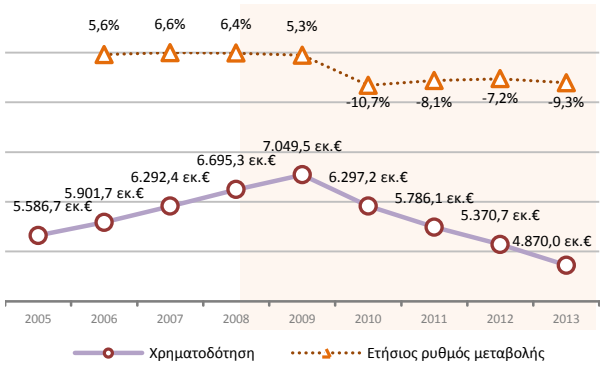

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **-12,8%** (716,7,0 εκ.€) από 5.586,7 εκ.€ το 2005 σε 4.870,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την τριετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **19,8%**

(1.108,6 εκ.€) από 5.586,7 εκ.€ το 2005 σε 6.695,3 εκ.€ το 2008, ελαφρά μικρότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ και το 2009 καταγράφεται **αύξηση** κατά **5,3%** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, παρά την μείωση κατά **-1,9%** του ΑΕΠ. Συνολικά κατά την τετραετία 2005-2009 καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **26,2**% (1.462,8 εκ.€) από 5.586,7 εκ.€ το 2005 σε 7.049,5 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά -**30,9**% (2.179,6 εκ.€) από 7.049,5 εκ.€ το 2009 σε 4.870,0 εκ.€ το 2013, τιμή σημαντικά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-10,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ, που αντιστοιχούσαν στο **99,30%** του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **4.870,0 εκ.€**, και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, κατέγραψαν **μείωση** κατά -**15,8%** (ή 916,2 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **-8,3%**. Την ίδια χρονιά οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ αναλύονται στις ακόλουθες οκτώ **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **85,25%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **1,43%**, (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **10,92%**, (δ) Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα (Κ.Α. 3000) στην οποία αναλογεί το **0,00%**, (ε) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες (Κ.Α. 5000) στην οποία αναλογεί το **0,07%**, (στ) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης (Κ.Α. 6000) στην οποία αναλογεί το **0,00%**, (ζ) Απαλλοτριώσεις-Αγορές-Ανεγέρσεις κλπ (Κ.Α. 7000) στην οποία αναλογεί το **0,00%**, και (η) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **2,33%**.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η απόλυτη και ποσοστιαία κατανομή του συνόλου των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και ο επιμερισμός του σε βασικές κατηγορίες πληρωμών την περίοδο 2011-2013.

Πίνακας 1.19: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ		**5.786.138.079,49**	100,00%	**-8,1** ▼	**5.370.702.774,48**	100,00%	**-7,2** ▼	**4.869.962.480,40**	100,00%	**-9,3** ▼	**-15,8** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4.919.724.552,31	85,03%	**-8,3** ▼	4.495.954.886,23	83,71%	**-8,6** ▼	4.151.585.828,00	85,25%	**-7,7** ▼	**-15,6** ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	72.903.587,93	1,26%	**39,1** ▲	65.274.117,41	1,22%	**-10,5** ▼	69.472.675,54	1,43%	**6,4** ▲	**-4,7** ▼
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	770.214.053,02	13,31%	**-11,8** ▼	746.494.124,17	13,90%	**-3,1** ▼	531.985.684,22	10,92%	**-28,7** ▼	**-30,9** ▼
3000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠ0 ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ	226.569,58	0,00%	**-24,8** ▼	422.802,68	0,01%	**86,6** ▲		0,00%	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	22.769.623,43	0,39%	**240,3** ▲	4.959.607,28	0,09%	**-78,2** ▼	3.563.807,89	0,07%	**-28,1** ▼	**-84,3** ▼
6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	299.693,22	0,01%		24.398,50	0,00%	**-91,9** ▼	88,53	0,00%	**-99,6** ▼	**-100,0** ▼
7000	ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ, ΑΓΟΡΕΣ, ΑΝΕΓΕΡΣΕΙΣ κλπ		0,00%	**-100,0** ▼		0,00%	**0,0** —		0,00%	**0,0** —	**0,0** —
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ		0,00%	**0,0** —	57.572.838,21	1,07%		113.354.396,22	2,33%	**96,9** ▲	**96,9** ▲

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **6** από τις 8 κατηγορίες πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη (κατά **100,0%**) να σημειώνεται στις κατηγορίες Κ.Α. 3000 (Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα) και Κ.Α. 6000 (Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης) οι οποίοι το 2013 ουσιαστικά **μηδενίζονται** και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες: Κ.Α. 5000 (Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες) μείωση κατά **-84,3%**, Κ.Α. 2000 (Πληρωμές μεταβιβαστικές) κατά **-30,9%**, Κ.Α. 0000 (Πληρωμές για υπηρεσίες) μείωση κατά **-15,6%** και Κ.Α. 1000 (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) με μείωση κατά **-4,7%**.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στον Κ.Α. 2000 (Πληρωμές μεταβιβαστικές) της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΑΙΘ περιλαμβάνεται ο Κ.Α. 2435 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον **Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων** (ΟΣΚ) για την καταβολή τοκοχρεολυσίων. Το 2009 στο συγκεκριμένο κωδικό αριθμό είχε χρεωθεί το ποσό των 55,5 εκ.€. Από το 2010 και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 ο συγκεκριμένος κωδικός είναι μηδενικός. Στον Κ.Α. 2000 περιλαμβάνεται επίσης και ο Κ.Α. 2426 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον **Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** (ΟΕΕΚ), όπου το 2009 είχε εγγραφεί το ποσό των 1,5 εκ.€. Από το 2010 και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 και ο συγκεκριμένος κωδικός είναι μηδενικός.

Την τριετία 2011-2013, σε **1** μόνο από τις 8 κατηγορίες πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **αύξηση**, και συγκεκριμένα στην κατηγορία Κ.Α. 9000 (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών), στην οποία εγγράφεται για πρώτη φορά το 2012 το ποσό των **57,6 εκ.€** και το 2013 το ποσό των **113,4 εκ.€** (αύξηση κατά **96,9%**). Τέλος, την ίδια περίοδο η κατηγορία Κ.Α. 7000 (Απαλλοτριώσεις- Αγορές-Ανεγέρσεις κλπ) παρέμεινε **αμετάβλητη** με μηδενική τιμή.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της κατηγορίας πληρωμών **Πληρωμές για υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.35: **Σύνολο πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

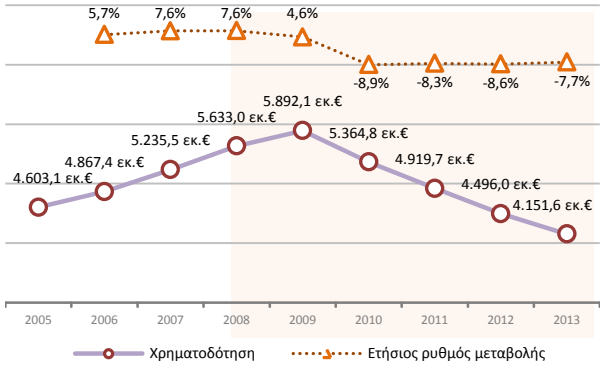

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατηγορία πληρωμών **Πληρωμές για υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000) κατά το οικονομικό έτος 2013 με το ποσό των **4.151,6 εκ.€** κάλυπτε το **85,25%** των πραγματοποιηθεισών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, η συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης καταγράφει **μείωση** κατά **-15,6%** (ή **768,1 εκ.€**) από 4.919,7 εκ.€ το 2011 σε 4.151,6 εκ.€ το 2012 (με μέση ετήσια μεταβολή **-8,1%**).

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** της κατηγορίας **Πληρωμές για υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000) κατά **-9,8%** (451,5 εκ.€) από 4.603,1 εκ.€ το 2005 σε 4.151,6 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την τριετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) κατά **22,4**% (1.030,0 εκ.€) από 4.603,1 εκ.€ το 2005 σε 5.633,0 εκ.€ το 2008, ελαφρά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ και το 2009 καταγράφεται **αύξηση** κατά **4,6%** της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000), παρά την μείωση κατά **-1,9%** του ΑΕΠ. Συνολικά κατά την τετραετία 2005-2009 καταγράφεται συνολική **αύξηση** της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) κατά **28,0**% (1.289,0 εκ.€) από 4.603,1 εκ.€ το 2005 σε 5.892,1 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο της κατηγορίας πληρωμών Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) καταγράφει συνολική **μείωση** κατά **-29,5%** (1.740,6 εκ.€) από 5.892,1 εκ.€ το 2009 σε 4.151,6 εκ.€ το 2013 χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται τα έτη 2007 και 2008 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-8,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η απόλυτη και ποσοστιαία κατανομή του συνόλου των πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και ο επιμερισμός του σε βασικές κατηγορίες πληρωμών την περίοδο 2011-2013.

Το 2013 η συγκεκριμένη κατηγορία πληρωμών αναλύεται στις ακόλουθες **8** υποκατηγορίες πληρωμών: (α) Προεδρική χορηγία, βουλευτικές αποζημιώσεις κ.λπ. (Κ.Α. 0100) που καλύπτει το **0,00%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (β) Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων, τακτικοί και ΙΔΑΧ (Κ.Α. 0200) που καλύπτει το **96,08%** της κατηγορίας δαπάνης, (γ) Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών (Κ.Α. 0300) που καλύπτει το **3,01%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (δ) Αμοιβές στρατιωτικών γενικά, οργάνων ΕΛ.ΑΣ, Λ.Σ., Π.Σ. (Κ.Α. 0400) που καλύπτει το **0,00%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (ε) Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές (Κ.Α. 0500) που καλύπτει το **0,02%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (στ) Συντάξεις Δημόσιων λειτουργών (Κ.Α. 0600) που καλύπτει το **0,00%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (ζ) Πληρωμές για μετακινήσεις (Κ.Α. 0700) που καλύπτει το **0,01%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, και (η) Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες (Κ.Α. 0800) που καλύπτει το **0,88%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης.

Πίνακας 1.20: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
0000	**ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**	**4.919.724.552,31**	**85,03%**	**-8,3** ▼	**4.495.954.886,23**	**83,71%**	**-8,6** ▼	**4.151.585.828,00**	**85,25%**	**-7,7** ▼	**-15,6** ▼
0100	Προεδρική χορηγία, βουλευτικές αποζημιώσεις κ.λπ.	67.253,59	0,00%			0,00%	-100,0 ▼		0,00%	0,0 —	-100,0 ▼
0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	4.673.329.294,58	94,99%	-8,4 ▼	4.272.364.330,76	95,03%	-8,6 ▼	3.989.005.778,53	96,08%	-6,6 ▼	-14,6 ▼
0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας ΙΔ ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	220.519.726,78	4,48%	-0,1 ▼	186.479.340,89	4,15%	-15,4 ▼	124.922.026,29	3,01%	-33,0 ▼	-43,4 ▼
0400	Αμοιβές στρατιωτικών γενικά, οργάνων ΕΛ.ΑΣ, Λ.Σ., Π.Σ.	191.264,58	0,00%			0,00%	-100,0 ▼		0,00%	0,0 —	-100,0 ▼
0500	Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	4.250.007,24	0,09%	-44,7 ▼	1.059.728,63	0,02%	-75,1 ▼	716.471,32	0,02%	-32,4 ▼	-83,1 ▼
0600	Συντάξεις Δημόσιων λειτουργών	1.139,92	0,00%			0,00%	-100,0 ▼		0,00%	0,0 —	-100,0 ▼
0700	Πληρωμές για μετακινήσεις	1.023.044,60	0,02%	-55,6 ▼	421.098,85	0,01%	-58,8 ▼	324.476,05	0,01%	-22,9 ▼	-68,3 ▼
0800	Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες	20.342.821,02	0,41%	-34,0 ▼	35.630.387,10	0,79%	75,1 ▲	36.617.075,81	0,88%	2,8 ▲	80,0 ▲

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **3** από τις 8 υποκατηγορίες της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και συγκεκριμένα στις υποκατηγορίες Κ.Α. 0100 (Προεδρική χορηγία, βουλευτικές αποζημιώσεις κ.λπ), Κ.Α. 0400 (Αμοιβές στρατιωτικών γενικά, οργάνων ΕΛ.ΑΣ, Λ.Σ., Π.Σ.) και Κ.Α. 0600 (Συντάξεις Δημόσιων λειτουργών) καταγράφεται ετήσια εγγραφή δαπάνης (2011) που τα επόμενα έτη **μηδενίζονται**.
Την ίδια περίοδο σε **1** από τις 8 υποκατηγορίες πληρωμών της κατηγορίας **Πληρωμές για υπηρεσίες** του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία Κ.Α. 0800 (Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **80,0%** από 20,3 εκ.€ το 2011 σε 36,6 εκ.€ το 2013.
Τέλος, την τριετία 2011-2013 στις υπόλοιπες **4** από τις 8 υποκατηγορίες πληρωμών της κατηγορίας **Πληρωμές για υπηρεσίες** του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση** με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην υποκατηγορία Κ.Α. 0500 (Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές) κατά **-83,1%** ενώ κατά φθίνουσα σειρά μείωσης ακολουθούν οι υποκατηγορίες: Κ.Α. 0700 (Πληρωμές για μετακινήσεις) μείωση κατά **-68,3%**, Κ.Α. 0300 (Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας ΙΔ ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών) μείωση κατά **-43,4%**, και Κ.Α. 0200 (Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.) μείωση κατά **-14,6%.**

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ στην κατηγορία πληρωμών **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) ανήλθαν στο ποσό των **532,0 εκ.€** και καλύπτουν το **10,92%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ το συγκεκριμένο έτος. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, η συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-30,9%** από 770,2 εκ.€ το 2011 σε 532,0 εκ.€ το 2013 (με μέση ετήσια μεταβολή **-15,9%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της κατηγορίας **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.36: **Σύνολο πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

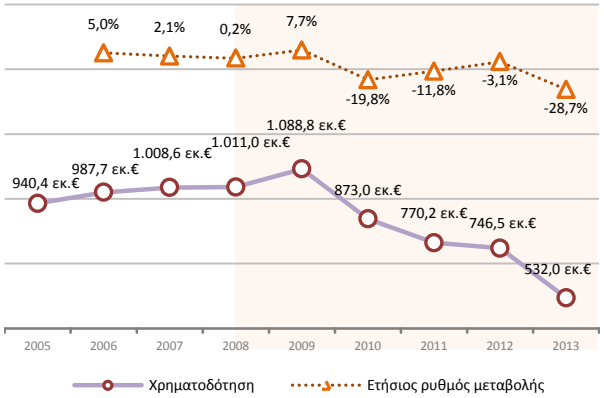

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** της κατηγορίας **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) κατά **-43,4%** (408,4 εκ.€) από 940,4 εκ.€ το 2005 σε 532,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την τριετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) κατά **7,5**% (70,6 εκ.€) από 940,4 εκ.€ το 2005 σε 1.011,0 εκ.€ το 2008, μεταβολή χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ και το 2009 καταγράφεται **αύξηση** κατά **7,7%** της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000), παρά την μείωση κατά **-1,9%** του ΑΕΠ. Συνολικά κατά την τετραετία 2005-2009 καταγράφεται συνολική **αύξηση** της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) κατά **15,8**% (148,4 εκ.€) από 940,4 εκ.€ το 2005 σε 1.088,8 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) καταγράφει σημαντικότατη **μείωση** κατά **-51,1%** (556,8 εκ.€) από 1.088,8 εκ.€ το 2009 σε 532,0 εκ.€ το 2013, τιμή κατά πολύ χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής του οικονομικού δείκτη το 2005 (940,4 εκ.€).

Από την ετήσια μεταβολή της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **7,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **28,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η απόλυτη και ποσοστιαία κατανομή του συνόλου των πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και ο επιμερισμός του σε βασικές κατηγορίες πληρωμών την περίοδο 2011-2013.

Το 2013, η συγκεκριμένη κατηγορία πληρωμών αναλύεται στις ακόλουθες **8** υποκατηγορίες: (α) Επιδοτήσεις, οικονομικές ενισχύσεις, κάλυψη ελλειμμάτων ειδικών διαχειρίσεων ειδικών λογαριασμών κλπ (Κ.Α. 2100) που καλύπτει το **0,02%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (β) Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, γεωργικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς οργανισμούς) (Κ.Α. 2200) που καλύπτει το **0,0%** της κατηγορίας δαπάνης, (γ) Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμοί υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και λογαριασμούς) (Κ.Α. 2300) που καλύπτει το **0,00%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (δ) Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς) (Κ.Α. 2400) που καλύπτει το **54,29%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (ε) Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Κ.Α. 2500) που καλύπτει το **21,03%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (στ) Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού (Κ.Α. 2600) που καλύπτει το **3,96%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, (ζ) Εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις (Κ.Α. 2700) που καλύπτει το **8,36%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης, και (η) Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά (Κ.Α. 2800) που καλύπτει το **12,33%** της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης.

Πίνακας 1.21: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
2000	**ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ**	**770.214.053,02**	**13,31%**	**-11,8** ▼	**746.494.124,17**	**13,90%**	**-3,1** ▼	**531.985.684,22**	**13,90%**	**-28,7** ▼	**-30,9** ▼
2100	Επιδοτήσεις, οικονομικές ενισχύσεις, κάλυψη ελλειμμάτων ειδικών διαχειρίσεων ειδικών λογαριασμών κλπ	260.435,45	0,03%	-3,5 ▼	**746.494.124,17**	0,03%	-9,6 ▼	85.401,99	0,02%	-63,7 ▼	-67,2 ▼
2200	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, γεωργικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς οργανισμούς)	193.000,00	0,03%	370,7 ▲	235.357,95	0,02%	-10,9 ▼	46.000,00	0,01%	-73,3 ▼	-76,2 ▼
2300	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμοί υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και λογαριασμούς)		0,00%	0,0 —	172.000,00	0,00%	0,0 —		0,00%	0,0 —	0,0 —
2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	390.471.924,80	50,70%	-16,5 ▼		47,53%	-9,1 ▼	288.818.174,86	54,29%	-18,6 ▼	-26,0 ▼
2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	101.197.610,28	13,14%	11,6 ▲	354.790.351,85	17,23%	27,1 ▲	111.894.876,46	21,03%	-13,0 ▼	10,6 ▲
2600	Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού	19.118.720,94	2,48%	-33,2 ▼	128.643.573,21	2,88%	12,4 ▲	21.070.513,25	3,96%	-1,9 ▼	10,2 ▲
2700	Εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις	41.789.600,00	5,43%	11,5 ▲	21.481.446,99	5,12%	-8,5 ▼	44.497.000,00	8,36%	16,4 ▲	6,5 ▲
2800	Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά	217.182.761,55	28,20%	-12,4 ▼	38.218.000,00	27,19%	-6,6 ▼	65.573.717,66	12,33%	-67,7 ▼	-69,8 ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **1** από τις 8 υποκατηγορίες της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία Κ.Α. 2300 (Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμοί υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και λογαριασμούς)) καταγράφεται **μηδενική** δαπάνη.

Την ίδια περίοδο σε **4** από τις 8 υποκατηγορίες της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση** με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην υποκατηγορία Κ.Α. 2200 (Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, γεωργικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς οργανισμούς)) κατά **-76,2%** και ακολουθούν οι υποκατηγορίες: Κ.Α. 2800 (Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά) μείωση κατά **-69,8%**, Κ.Α. 2100 (Επιδοτήσεις, οικονομικές ενισχύσεις, κάλυψη ελλειμμάτων ειδικών διαχειρίσεων ειδικών λογαριασμών κλπ) κατά **-67,2%** και Κ.Α. 2400 (Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)) μείωση κατά **-26,0%**.

Τέλος, την τριετία 2011-2013 στις υπόλοιπες **3** από τις 8 υποκατηγορίες της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **αύξηση** με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην υποκατηγορία Κ.Α. 2500 (Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου) κατά **10,6%** ενώ κατά φθίνουσα σειρά αύξησης ακολουθούν οι υποκατηγορίες: Κ.Α. 2600 (Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού) αύξηση κατά **10,2%** και Κ.Α. 2700 (Εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις) αύξηση κατά **6,5%**.

Για την πληρέστερη απεικόνιση της κατανομής και της μεταβολής των πραγματοποιηθεισών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά την περίοδο 2011-2013, ακολουθεί ανάλυση της συνολικής δαπάνης κατά **Ειδικό Φορέα.** Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση (ISCED 4) καθώς και η Επαγγελματική Εκπαίδευση (ISCED 3Β ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ/ΣΕΚ) δεν καταγράφονται στον κρατικό προϋπολογισμό ως Ειδικός Φορέας, αλλά η χρηματοδότησή τους ενσωματώνεται αντίστοιχα στις πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ, που αντιστοιχούσαν στο **99,30%** του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **4.870,0 εκ.€**, και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, κατέγραψαν **μείωση** κατά **-15,8%** (ή 916,2 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **-8,3%**. Οι συγκεκριμένες πληρωμές, καθώς και οι παρατηρούμενες μεταβολές των πληρωμών ανά Ειδικό Φορέα την τριετία 2011-2013, επιμερίζονται σε 20 **Ειδικούς Φορείς** αρμοδιότητας του ΥΠΑΙΘ, που καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 1.22: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Ειδικό Φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ		**5.786.138.079,49**	**100,0%**	**-8,1** ▼	**5.370.702.774,48**	**100,0%**	**-7,2** ▼	**4.869.962.480,40**	**100,00%**	**-9,3** ▼	**-15,8** ▼
110	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	150.210.747,69	2,6%	**-36,0** ▼	171.215.699,04	3,2%	**14,0** ▲	161.059.199,97	3,3%	**-5,9** ▼	**7,2** ▲
120	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ	10.514.475,73	0,2%	**-9,7** ▼	10.752.500,90	0,2%	**2,3** ▲	10.289.402,61	0,2%	**-4,3** ▼	**-2,1** ▼
130	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	0,00		**0,0** —	0,00		**0,0** —	0,00		**0,0** —	**0,0** —
140	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	32.980.406,01	0,6%	**-33,6** ▼	18.971.356,29€	0,4%	**-42,5** ▼	11.347.158,51	0,2%	**-40,2** ▼	**-65,6** ▼
170	ΕΙΣΙΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	701.635,89	0,0%	**-37,0** ▼	1.100.992,31	0,0%	**56,9** ▲	996.210,98	0,0%	**-9,5** ▼	**42,0** ▲
210	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.870.885.814,94	32,3%	**-6,3** ▼	1.677.873.303,77	31,2%	**-10,3** ▼	1.556.953.701,14	32,0%	**-7,2** ▼	**-16,8** ▼
220	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2.242.082.681,79	38,7%	**-7,5** ▼	1.994.084.150,27	37,1%	**-11,1** ▼	1.782.065.776,97	36,6%	**-10,6** ▼	**-20,5** ▼
230	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	210.786.309,92	3,6%	**-3,4** ▼	204.146.434,35	3,8%	**-3,2** ▼	195.527.693,82	4,0%	**-4,2** ▼	**-7,2** ▼
240	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	315.995.009,54	5,5%	**-2,3** ▼	314.591.665,90	5,9%	**-0,4** ▼	252.636.204,39	5,2%	**-19,7** ▼	**-20,1** ▼
250	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	844.287.165,10	14,6%	**-7,2** ▼	846.859.674,15	15,8%	**0,3** ▲	717.255.160,01	14,7%	**-15,3** ▼	**-15,0** ▼
610	ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠ' ΑΥΤΗΝ	5.966.849,00	0,1%	**-49,7** ▼	8.344.684,73	0,2%	**39,9** ▲	11.420.894,42	0,2%	**36,9** ▲	**91,4** ▲
620	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ	2.499.366,48	0,0%	**-16,4** ▼	372.826,92	0,0%	**-85,1** ▼	0,00		**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
630	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ	0,00		**-100,0** ▼	3.007.853,06	0,1%		2.074.880,52	0,0%	**-31,0** ▼	
640	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	14.035.681,96	0,2%	**65,7** ▲	16.092.731,33	0,3%	**14,7** ▲	10.292.976,88	0,2%	**-36,0** ▼	**-26,7** ▼
650	ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	613.372,21	0,0%	**-3,8** ▼	311.503,46	0,0%	**-49,2** ▼	494.652,28	0,0%	**58,8** ▲	**-19,4** ▼
710	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	79.910.963,76	1,4%	**-15,7** ▼	95.418.855,66	1,8%	**19,4** ▲	71.129.600,47	1,5%	**-25,5** ▼	**-11,0** ▼
720	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	1.781.900,18	0,0%	**-10,2** ▼	5.220.998,54	0,1%	**193,0** ▲	2.663.277,51	0,1%	**-49,0** ▼	**49,5** ▲
730	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	1.984.188,90	0,0%	**-6,3** ▼	1.607.321,27	0,0%	**-19,0** ▼	1.318.263,39	0,0%	**-18,0** ▼	**-33,6** ▼
740	ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	901.510,39	0,0%	**-18,1** ▼	730.222,53	0,0%	**-19,0** ▼	597.419,15	0,0%	**-18,2** ▼	**-33,7** ▼
990	Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών του ν.4093/2013							81.840.007,38	1,7%		

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, το 2013 το **36,6%** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται στην **Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** (Κ.Α. 220), το **32,0**% στην **Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση** (Κ.Α. 210) το **14,7**% στον **Πανεπιστημιακό Τομέα** (Κ.Α. 250) και το **5,2**% στον **Τεχνολογικό Τομέα** (Κ.Α. 240). Επομένως, το **88,5%** του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καλύπτει τις ανάγκες των εκπαιδευτικών βαθμίδων από την Πρωτοβάθμια μέχρι και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ το **4,0%** του Τακτικού Προϋπολογισμού καλύπτει ανάγκες καλύπτει αντίστοιχες ανάγκες της **Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων** (Κ.Α. 230), το **3,3%** της **Κεντρικής Υπηρεσίας** (Κ.Α. 110) του ΥΠΑΙΘ και το **1,5%** της **Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας** (Κ.Α. 710) που μέχρι το 2009 καλύπτονταν από το Υπουρ-

γείο Ανάπτυξης στο οποίο και υπαγόταν η συγκεκριμένη Γενική Γραμματεία.

Το υπολειπόμενο **2,7%** του συγκεκριμένου Τακτικού Προϋπολογισμού επιμερίζεται στους ακόλουθους **13** Ειδικούς φορείς, οι πληρωμές των οποίων αντιστοιχούν σε ποσοστά μικρότερα της μονάδας: στις **Βιβλιοθήκες & Ιστορικά Αρχεία** (Κ.Α. 120), στη **Διεύθυνση Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού** (Κ.Α. 130 με μηδενική δαπάνη), στη **Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού** (Κ.Α. 140), στις **Εισιτήριες Εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση** (Κ.Α. 170), στην **Ακαδημία Αθηνών & λοιπές Υπηρεσίες εξαρτώμενες από αυτήν** (Κ.Α. 610), στο **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο** (Κ.Α. 620 με μηδενική δαπάνη)[7], στη **Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς** (Κ.Α. 630), στη **Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης** (Κ.Α. 640), στην **Αρχή Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση** (Κ.Α. 650), στην **Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας** (Κ.Α. 720), στο **Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών** (Κ.Α. 730), στο **Αστεροσκοπείο Αθηνών** (Κ.Α. 740) και στην **Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών του ν.4093/2013** (Κ.Α. 990).

Την τριετία 2011-2013 σε **14** από τους 20 Ειδικούς Φορείς των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση** του τακτικού τους προϋπολογισμού, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον ειδικό φορέα **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο** κατά **-100,0%** (ή 2,5 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι ειδικοί φορείς: **Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού** (κατά -65,6% ή 21,6 εκ.€), **Αστεροσκοπείο Αθηνών** (κατά-33,7% ή 0,3 εκ.€), **Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών** (κατά -33,6% ή 0,66 εκ.€), **Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς** (κατά -31,0% ή 0,93 εκ.€), **Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης** (κατά -26,7% ή 3,7 εκ.€), **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (κατά -20,5% ή 460,0 εκ.€), **Τεχνολογικός Τομέας** (κατά -20,1% ή 63,3 εκ.€), **Αρχή Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση** (κατά -19,4% ή 0,12 εκ.€), **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (κατά -16,8% ή 313,9 εκ.€), **Πανεπιστημιακός Τομέας** (κατά -15,0% ή 127,0 εκ.€), **Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας** (κατά -11,0% ή 8,8 εκ.€), **Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων** (κατά -7,2% ή 15,3 εκ.€) και **Βιβλιοθήκες & Ιστορικά Αρχεία** (κατά -2,1% ή 0,22 εκ.€). Την ίδια περίοδο σε **4** από τους 20 Ειδικούς Φορείς των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **αύξηση** του τακτικού τους προϋπολογισμού, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον ειδικό φορέα **Ακαδημία Αθηνών & λοιπές Υπηρεσίες εξαρτώμενες από αυτήν** κατά **91,4%** (ή 5,5 εκ.€) από 5,96 εκ.€ το 2011 σε 11,4 εκ.€ το 2013, ενώ κατά φθίνουσα σειρά αύξησης ακολουθούν οι ειδικοί φορείς: **Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας** (κατά 49,5**%** ή 3,2 εκ.€), **Εισιτήριες Εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση** (κατά 42,0% ή 0,29 εκ.€) και **Κεντρική Υπηρεσία** (κατά 7,2% ή 10,8 εκ.€). Τέλος, στον ειδικό φορέα **Διεύθυνση Σχολών Εκπαίδευσης Διδακτικού Προσωπικού** καταγράφονται κατά την τριετία 2011-2013 **μηδενικές** ετήσιες πληρωμές.

[7] Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) ως ειδικός φορέας του ΥΠΑΙΘ καταργήθηκε με τον Νόμο 3966 του 2011, με τον οποίο και ιδρύθηκε ως ΝΠΙΔ το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), φορέας στο οποίο μεταφέρθηκαν οι αρμοδιότητες του ΠΙ. Το ΙΕΠ το 2013 επιχορηγήθηκε με το ποσό των 0,39 εκ. € (κωδικός 2518)

Τακτικος Προϋπολογισμος Περιφερειακων Υπηρεσιων ΥΠΑΙΘ – Περιφερειακες Ενοτητες/Νομαρχιες

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Περιφερειακών Υπηρεσιών – Περιφερειακές Ενότητες** του ΥΠΑΙΘ ανήλθαν στο ποσό των **34,2 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών στις πληρωμές για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2013) ανακοίνωσε ετήσια πρόβλεψη για **αύξηση** των πληρωμών του συγκεκριμένου Τακτικού Προϋπολογισμού κατά **14,2%** έναντι του 2013, που αντιστοιχεί σε **39,1 εκ.€**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Περιφερειακών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.37: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

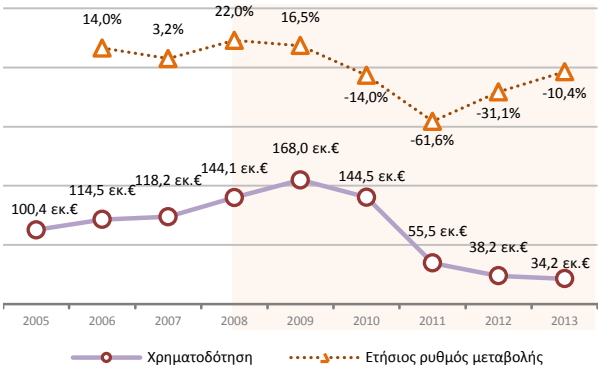

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **-65,9%** (66,2 εκ.€) από 100,4 εκ.€ το 2005 σε 34,2 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την τριετία 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **43,6**% (43,7 εκ.€) από 100,4 εκ.€ το 2005 σε 144,1 εκ.€ το 2008, σημαντικά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ και το 2009 καταγράφεται **αύξηση** κατά **16,5%** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, παρά την μείωση κατά **-1,9%** του ΑΕΠ. Συνολικά κατά την τετραετία 2005-2009 καταγράφεται ση-

μαντική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά **67,3**% (67,6 εκ.€) από 100,4 εκ.€ το 2005 σε 168,0 εκ.€ το 2009. Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-79,6**% (133,7 εκ.€) από 168,0 εκ.€ το 2009 σε 34,2 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **22,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-61,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Περιφερειακών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ, που αντιστοιχούσαν στο **0,70%** του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **34,2 εκ.€**, και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, κατέγραψαν **μείωση** κατά **-38,3%** (ή 21,2 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **-20,8%**. Την ίδια χρονιά οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ επιμερίζονται σε πέντε **ειδικούς φορείς**: (α) Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Κ.Α. 181) στην οποία αναλογεί το **31,9%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, (β) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Κ.Α. 182) στην οποία αναλογεί το **63,5%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, (γ) Επιμορφωτικά Κέντρα (Κ.Α. 183) στην οποία αναλογεί το **0,6%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, (δ) Εκκλησιαστική Εκπαίδευση (Κ.Α. 184) στην οποία αναλογεί το **0,5%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ και (ε) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Κ.Α. 185) στην οποία αναλογεί το **3,5%** του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ.

Πίνακας 1.23: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Περιφερειακές υπηρεσίες Υπουργείων (Νομοί) – Ανάλυση ανά Ειδικό Φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	Ειδικοί Φορείς	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2010-2012
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ		**55.453.232,12**	**100,0%**	**-61,6** ▼	**38.205.710,30**	**100,0%**	**-31,1** ▼	**34.220.989,02**	**100,0%**	**-10,4** ▼	**-38,3** ▼
181	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	17.065.602,60	30,8%	-68,4 ▼	9.872.228,06	25,8%	-42,2 ▼	10.901.772,57	31,9%	10,4 ▼	-36,1 ▼
182	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	35.850.606,02	64,7%	-58,2 ▼	26.472.785,29	69,3%	-26,2 ▼	21.720.260,35	63,5%	-18,0 ▼	-39,4 ▼
183	Επιμορφωτικά Κέντρα	393.370,89	0,7%	-11,9 ▼	269.127,36	0,7%	-31,6 ▼	220.432,48	0,6%	-18,1 ▼	-44,0 ▼
184	Εκκλησιαστική Εκπαίδευση	268.556,85	0,5%	-35,5 ▼	160.914,69	0,4%	-40,1 ▼	164.785,54	0,5%	2,4 ▼	-38,6 ▼
185	Περιφερειακές διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	1.875.095,76	3,4%	-50,0 ▼	1.430.654,90	3,7%	-23,7 ▼	1.213.738,08	3,5%	-15,2 ▼	-35,3 ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013 και στους **5** Ειδικούς Φορείς των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση** του τακτικού τους προϋπολογισμού, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον ειδικό φορέα **Επιμορφωτικά κέντρα** κατά **-44,0%** (ή 0,17 εκ.€) από 0,39 εκ.€ το 2011 σε 0,22 εκ.€ το 2013, και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι ειδικοί φορείς: **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (-39,4% ή 14,1 εκ.€), **Εκκλησιαστική εκπαίδευση** (-38,6% ή 0,1 εκ.€,) **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (-36,1% ή 6,2 εκ.€) και **Περιφερειακές διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης** (-35,3% ή 0,66 εκ.€).

ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών** για την εκπαίδευση σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του οικονομικού δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.38: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

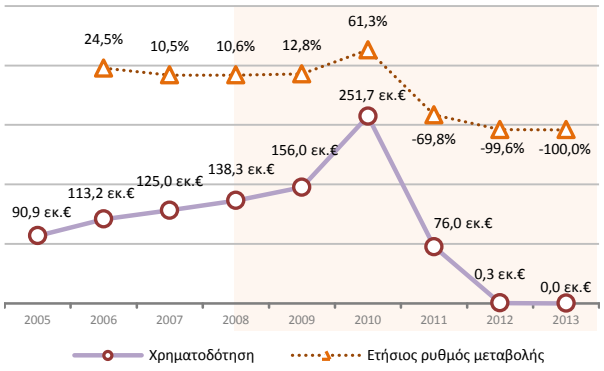

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών** για την εκπαίδευση (Κ.Α. **085**) ήταν **μηδενικές**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών δεν έχει ακό-

μη ανακοινώσει πληρωμές του συγκεκριμένου κωδικού αριθμού για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014). Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2012 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση κατά **-100,0%** (90,9 εκ.€) από 90,9 εκ.€ το 2005 σε 0,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση κατά **52,1**% (47,4 εκ.€) από 90,9 εκ.€ το 2005 σε 138,3 εκ.€ το 2008, κατά πολύ υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ και το 2009 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση κατά **12,8%**, που διευρύνεται σε **61,3%** το 2010, παρά την ετήσια μείωση κατά **-1,9%** (2009) και -**3,9%** (2010) του ΑΕΠ αντίστοιχα. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση κατά **176,9**% (160,8 εκ.€) από 90,9 εκ.€ το 2005 σε 251,7 εκ.€ το 2010. Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση καταγράφει συνολική **μείωση** κατά -**100,0**% (251,7 εκ.€) από 251,7 εκ.€ το 2010 σε 0,0 εκ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **61,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-100,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών** για την εκπαίδευση είναι μηδενικό σε όλες τις διοικητικές περιφέρειες της χώρας (Νότιο και Βόρειο Αιγαίο), ενώ αντίστοιχα το 2011 το αντίστοιχο ποσό πληρωμών (76,0 εκ.€) είχε κατανεμηθεί: κατά **29,30%** (22,3 εκ.€) και από κοινού στις διοικητικές περιφέρειες Ιονίων νήσων και Δυτικής Ελλάδας, κατά **25,41%** (19,3 εκ.€) και από κοινού στις διοικητικές περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, κατά **11,99%** (9,1 εκ.€) στη διοικητική περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, κατά **11,87%** (9,02 εκ.€) στη διοικητική περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, κατά **8,69%** (6,6 εκ.€) στη διοικητική περιφέρειας Αττικής, κατά **3,58%** (2,7 εκ.€) και από κοινού στις διοικητικές περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Βορείου Αιγαίου, και κατά **9,15%** (7,0 εκ.€) στη διοικητική περιφέρειας Κρήτης. Το 2011, σε 3 διοικητικές περιφέρειες της χώρας (Ηπείρου, Θεσσαλίας και Πελοποννήσου) οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση ήταν **μηδενικές**, ενώ το προηγούμενο οικονομικό έτος (2010) οι συγκεκριμένες διοικητικές περιφέρειες είχαν επιχορηγηθεί με το ποσό των 11,9 εκ.€, 14,6 εκ.€ και 27,6 εκ.€ αντίστοιχα.

Αξιοσημειωτες διαφοροποιησεις πληρωμων του Τακτικου Προϋπολογισμου του ΥΠΑΙΘ ανα Ειδικο φορεα και Κατηγορια

Η ανάλυση του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ ολοκληρώνεται με την καταγραφή αξιοσημείωτων διαφοροποιήσεων των πληρωμών ανά **Ειδικό Φορέα** και **Υποκατηγορία δαπάνης** κατά την τριετία 2011-2013.

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των **Κεντρικών Υπηρεσιών** του ΥΠΑΙΘ, που αντιστοιχούσαν στο **99,30%** του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **4.870,0 εκ.€**, και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, κατέγραψαν **μείωση** κατά **-15,8%** (ή 916,2 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **-8,3%**.

Τη συγκεκριμένη χρονιά το σύνολο των πραγματοποιηθεισών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ επιμερίζεται συνολικά σε **1.183 εγγραφές** ανά Ειδικό φορέα και Υποκατηγορία δαπάνης, εκ των οποίων, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2011-2013:

- **557 εγγραφές** (αντιστοιχούν στο **47,1%** των συνολικών εγγραφών) καταγράφουν **μείωση** πληρωμών κατά **-1.689,4 εκ.€**,
- **334 εγγραφές** (αντιστοιχούν στο **28,2%** των συνολικών εγγραφών) καταγράφουν **μηδενική** μεταβολή πληρωμών, και
- **292 εγγραφές** (αντιστοιχούν στο **24,7%** των συνολικών εγγραφών) καταγράφουν **αύξηση** πληρωμών κατά **773,2 εκ.€**. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία εγγραφών έχουν συναθροιστεί **165 εγγραφές** (συνολικού ποσού **214,9 εκ.€**) που αντιστοιχούν στο **14,0%** των συνολικών εγγραφών οι οποίες καταγράφουν μη μηδενικές τιμές μόνο το 2013 και ως εκ τούτου χαρακτηρίζονται ως έκτακτες πληρωμές, και **127 εγγραφές** (συνολικού ποσού **558,3 εκ.€**) που αντιστοιχούν στο **10,7%** των συνολικών εγγραφών, οι οποίες καταγράφουν μη μηδενικές τιμές και κατά την ευρύτερη περίοδο αναφοράς (2005-2013).

Η ανάλυση ανά Ειδικό φορέα και Υποκατηγορία δαπάνης που ακολουθεί δεν αφορά στο σύνολο των εγγραφών αλλά επικεντρώνεται σε υποκατηγορίες (α) με ποσό πληρωμών υψηλότερο των **200.000,0€** και (β) που καταγράφουν μεταβολή κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (2011-2013) μεγαλύτερη του **15,0%**.

Οι υποκατηγορίες εγγραφών που πληρούν τα παραπάνω δύο κριτήρια αντιστοιχούν μόλις στο **4,1%** (**48** εγγραφές συνολικού ποσού **781,5 εκ.€**) των συνολικών εγγραφών, αλλά καλύπτουν το **72,0%** της συνολικής μεταβολής του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ την περίοδο 2011-2013 (660,0 εκ.€).

Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφονται ανά Ειδικό Φορέα και Υποκατηγορία οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ που πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις και οι οποίες δεν είναι έκτακτες και κατέγραψαν σημαντική **αύξηση** κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς.

Πίνακας 1.24: **Κωδικοί μη έκτακτων πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική αύξηση κατά την τριετία 2011-2013**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Κ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Κ.Α. ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	ΥΠΟ-ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (*)	Συνολική ΑΠΟΛΥΤΗ Μεταβολή σε € Τριετίας 2011-2013	Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013	
110	Κεντρική Υπηρεσία	0000	0800	Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες	17.288.242,07	105,4	▲
		2000	2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	25.636.580,00	1305,4	▲
230	Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	123.971.549,45	2308,6	▲
240	Τεχνολογικός Τομέας	1000	1100	Προμήθεια ειδών εξοπλισμού υπηρεσιών, εργαστηρίων κ.λπ.	2.965.956,03	20,9	▲
720	Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας	2000	2600	Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού	867.000,00	104,1	▲
				ΣΥΝΟΛΟ	170.729.327,55		

(*) Υποκατηγορίες πληρωμών με ποσό υψηλότερο των 200.000,0€ οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση μεγαλύτερη από 15,0% κατά την τριετία 2011-2013
Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, **5** κωδικοί (μη εκτάκτων) πληρωμών του πίνακα καταγράφουν τις σημαντικότερες **αυξήσεις** (ποσό μεγαλύτερο των 200.000€ και ποσοστιαία μεταβολή υψηλότερη του 15,0%) με συνολικό ποσό της μεταβολής κατά **170,7 εκ.€**. Από τους συγκεκριμένους κωδικούς, οι **2** κωδικοί πληρωμών (συνολικού ποσού **141,3 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **82,74%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Πληρωμές για Υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000) που αφορούν στις δαπάνες μισθοδοσίας, ενώ **2** κωδικοί (συνολικού ποσού **25,5 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **15,52%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) και αφορούν στις επιχορηγήσεις και **1** κωδικός (συνολικού ποσού **2,97 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **1,74%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην κατηγορία **Πληρωμές Αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (Κ.Α. 1000) και αφορούν στις τρέχουσες δαπάνες λειτουργίας.

Ως προς τον επιμερισμό των κωδικών πληρωμών ανά Ειδικό φορέα, οι **2** κωδικοί (συνολικού ποσού **42,9 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **25,14%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην **Κεντρική Υπηρεσία** του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 110), **1** κωδικός (συνολικού ποσού **124,0 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **72,61%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στη **Γενική Γραμματεία θρησκευμάτων** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 230), **1** κωδικός (συνολικού ποσού **2,97 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **1,74%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στον **Τεχνολογικό τομέα** της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 240) και **1** κωδικός (συνολικού ποσού **0,87 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,51%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην **Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας** (Κ.Α. 720).

Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφονται ανά Ειδικό Φορέα και Υποκατηγορία οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ που πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις και οι οποίες είναι έκτακτες και κατέγραψαν σημαντική **αύξηση** κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς.

Πίνακας 1.25: **Κωδικοί έκτάκτων πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική αύξηση το έτος 2013**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Κ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Κ.Α. ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Περιγραφή ΥΠΟ-ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ πληρωμών (*)	Ποσό εγγραφής σε € το 2013	Αναλογία Εκτάκτων πληρωμών έτους 2013	
110	Κεντρική Υπηρεσία	9000	9100	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από προμήθειες αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	940.454,64	0,8	▲
		9000	9800	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες	2.308.755,37	1,9	▲
		9000	9900	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	3.755.358,21	3,1	▲
220	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	9000	9900	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	445.073,06	0,4	▲
240	Τεχνολογικός Τομέας	9000	9100	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από προμήθειες αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	1.484.051,23	1,2	▲
250	Πανεπιστημιακός Τομέας	1000	9100	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από προμήθειες αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	21.999.091,87	18,1	▲
		9000	9200	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές	202.648,76	0,2	▲
610	Ακαδημία Αθηνών & λοιπές Υπηρεσίες εξαρτώμενες από αυτήν	2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	7.000.000,00	5,8	▲
630	Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	1.679.879,82	1,4	▲

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Κ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Κ.Α. ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Περιγραφή ΥΠΟ-ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ πληρωμών (*)	Ποσό εγγραφής σε € το 2013	Αναλογία Εκτάκτων πληρωμών έτους 2013
990	Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών του ν.4093/2013	9000	9200	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές	75.574.242,38	62,1 ▲
990	Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών του ν.4093/2013	9000	9800	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες	6.265.765,00	5,2 ▲
				ΣΥΝΟΛΟ	121.655.765,00	

(*) Υποκατηγορίες πληρωμών με ποσό υψηλότερο των 200.000,0€ οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση μεγαλύτερη από 15,0% κατά την τριετία 2011-2013
Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, **11** κωδικοί **εκτάκτων** πληρωμών του πίνακα καταγράφουν μη μηδενικές τιμές μόνο το 2013 (**αύξηση** κατά ποσό μεγαλύτερο των 200.000€) με συνολικό ποσό της μεταβολής κατά **121,7 εκ.€**. Από τους συγκεκριμένους κωδικούς, οι **9** κωδικοί πληρωμών (συνολικού ποσού **112,98 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **92,9%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών** (Κ.Α. 9000), ενώ **1** κωδικός (συνολικού ποσού **7,0 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **5,7%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην κατηγορία **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) και **1** κωδικός (συνολικού ποσού **1,7 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **1,4%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην κατηγορία **Πληρωμές για Υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000).

Ως προς τον επιμερισμό των κωδικών έκτακτων πληρωμών ανά Ειδικό φορέα, οι **2** κωδικοί (συνολικού ποσού **81,8 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **67,3%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στον ειδικό φορέα **Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών του ν.4093/2013** του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 990), **3** κωδικοί (συνολικού ποσού **7,0 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **5,8%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην **Κεντρική Υπηρεσία** του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 110), **2** κωδικοί (συνολικού ποσού **22,2 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **18,2%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 250), **1** κωδικός (συνολικού ποσού **1,7 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **1,4%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στη **Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς** (Κ.Α. 630), **1** κωδικός (συνολικού ποσού **1,5 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **1,2%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 240) και **1** κωδικός (συνολικού ποσού **0,4 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,4%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (Κ.Α. 220).

Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφονται ανά Ειδικό Φορέα και Υποκατηγορία οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ που πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις και οι οποίες κατέγραψαν σημαντική **μείωση** κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς.

Πίνακας 1.26: **Κωδικοί Πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική μείωση κατά την τριετία 2011-2013**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Κ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Κ.Α. ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (*)	Συνολική ΑΠΟΛΥΤΗ Μεταβολή σε € Τριετίας 2011-2013	Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
110	Κεντρική Υπηρεσία	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	-20.189.746,72	-30,5 ▼
		0000	0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	-2.087.521,10	-77,0 ▼
		0000	0500	Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	-2.230.144,99	-89,3 ▼
		5000	5200	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	-17.263.468,80	-100,0 ▼
140	Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	-18.611.650,67	-75,2 ▼
		0000	0700	Πληρωμές για μετακινήσεις	-542.185,28	-91,4 ▼
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	-2.566.350,00	-36,2 ▼
210	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	0000	0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	-58.309.044,94	-45,8 ▼
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	-12.350.000,00	-100,0 ▼
220	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	-407.901.681,31	-19,2 ▼
		0000	0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	-33.596.433,12	-39,4 ▼
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	-16.521.940,00	-70,0 ▼
		5000	5200	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	-2.126.693,01	-43,4 ▼
230	Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων	0000	0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	-1.312.397,33	-29,2 ▼
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	-317.150,00	-21,1 ▼
		2000	2800	Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά	-137.589.043,89	-69,1 ▼
240	Τεχνολογικός Τομέας	0000	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	-22.514.548,66	-18,3 ▼

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Κ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	Κ.Α. ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (*)	Συνολική ΑΠΟΛΥΤΗ Μεταβολή σε € Τριετίας 2011-2013	Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	**-39.770.341,80**	**-33,2** ▼
250	**Πανεπιστημιακός Τομέας**	**0000**	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	**-94.374.794,85**	**-16,5** ▼
		2000	2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	**-33.794.290,00**	**-17,4** ▼
		2000	2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	**-213.231,20**	**-26,1** ▼
		2000	2800	Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά	**-14.020.000,00**	**-77,8** ▼
610	**Ακαδημία Αθηνών & λοιπές Υπηρεσίες εξαρτώμενες από αυτήν**	**2000**	2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	**-662.000,00**	**-65,8** ▼
		3000	3200	Αποδόσεις εσόδων που εισπράχτηκαν για τρίτους	**-211.353,36**	**-100,0** ▼
620	**Παιδαγωγικό Ινστιτούτο**	**0000**	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	**-1.137.799,28**	**-100,0** ▼
		0000	0800	Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες	**-1.031.638,69**	**-100,0** ▼
640	**Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης**	**2000**	2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	**-3.518.646,00**	**-30,2** ▼
710	**Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας**	**0000**	0500	Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	**-1.330.329,57**	**-99,5** ▼
		2000	2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	**-4.920.622,50**	**-18,8** ▼
		6000	6600	Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών και λοιπών υποχρεώσεων	**-299.216,71**	**-100,0** ▼
730	**Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών**	**0000**	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	**-665.925,51**	**-33,6** ▼
740	**Αστεροσκοπείο Αθηνών**	**0000**	0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & Ι.Δ.Α.Χ.)	**-301.844,91**	**-33,6** ▼
				ΣΥΝΟΛΟ	**-952.282.034,29**	

(*) Υποκατηγορίες πληρωμών με ποσό υψηλότερο των 200.000,0€ οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση μεγαλύτερη από 15,0% κατά την τριετία 2011-2013
Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, **32** κωδικοί πληρωμών του πίνακα καταγράφουν τις σημαντικότερες **μειώσεις** (ποσό μεγαλύτερο των 200.000€ και ποσοστιαία μεταβολή υψηλότερη του 15,0%) με συνολικό ποσό της μεταβολής κατά **-952,3 εκ.€**. Από τους συγκεκριμένους κωδικούς, οι **16** κωδικοί πληρωμών (συνολικού ποσού μεταβολής κατά **-666,1 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **70,0%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Πληρωμές για υπηρεσίες** (Κ.Α. 0000) και αφορούν σε μισθοδοσίες υπαλλήλων, **12** κωδικοί πληρωμών (συνολικού ποσού μεταβολής κατά **-266,2 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **27,9%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Πληρωμές Μεταβιβαστικές** (Κ.Α. 2000) και αφορούν σε επιχορηγήσεις νομικών προσώπων, ενώ **2** κωδικοί (συνολικού ποσού μεταβολής κατά **-19,4 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **2,0%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην κατηγορία **Πληρωμές που δεν εντάσσονται σε άλλες Κατηγορίες** (Κ.Α. 5000). Τέλος, **1** κωδικός (συνολικού ποσού μεταβολής κατά **-0,30 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,03%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην κατηγορία **Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης** (Κ.Α. 6000) και **1** κωδικός (συνολικού ποσού μεταβολής κατά **-0,21 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,02%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρεται στην κατηγορία **Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα** (Κ.Α. 3000).

Ως προς τον επιμερισμό των κωδικών έκτακτων πληρωμών ανά Ειδικό φορέα, οι **4** κωδικοί (συνολικού ποσού **-460,1 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **48,32%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (Κ.Α. 220), **4** κωδικοί (συνολικού ποσού **-142,4 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **15,0%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 250), **3** κωδικοί (συνολικού ποσού **-139,2 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **14,6%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στη **Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων** (Κ.Α. 230), **2** κωδικοί (συνολικού ποσού μεταβολής **-70,7 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **7,4%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (Κ.Α. 210), **2** κωδικοί (συνολικού ποσού μεταβολής **-62,3 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **6,5%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κ.Α. 240), **4** κωδικοί (συνολικού ποσού **-41,8 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **4,4%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στην **Κεντρική Υπηρεσία** του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 110), **3** κωδικοί (συνολικού ποσού **-21,7 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **2,3%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στη **Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού** (Κ.Α. 140), και **3** κωδικοί (συνολικού ποσού **-6,6 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,7%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στη **Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας** (Κ.Α. 710). Οι υπόλοιποι **5** κωδικοί (συνολικού ποσού **7,5 εκ.€** που αντιστοιχεί στο **0,8%** της συνολικής μεταβολής των πληρωμών του πίνακα) αναφέρονται στη **Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης** (Κ.Α. 640), στο **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο** (Κ.Α. 620), στην **Ακαδημία Αθηνών & λοιπές Υπηρεσίες εξαρτώμενες από αυτήν** (Κ.Α.

610), στο **Ελληνικό Κέντρο θαλασσίων Ερευνών** (Κ.Α. 730) και στο **Αστεροσκοπείο Αθηνών** (Κ.Α. 740).

1.3.2.2 Προγραμμα Δημοσιων Επενδυσεων

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης ανήλθαν στο ποσό των **927,7 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών έχει ανακοινώσει πληρωμές του συγκεκριμένου κωδικού αριθμού ύψους **983,5 εκ.€** για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014) προϋπολογίζοντας **αύξηση** κατά **6,0%** έναντι του 2013**.**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των πληρωμών του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2001-2013.

Γράφημα 1.39: **Σύνολο πληρωμών Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2001-2013**

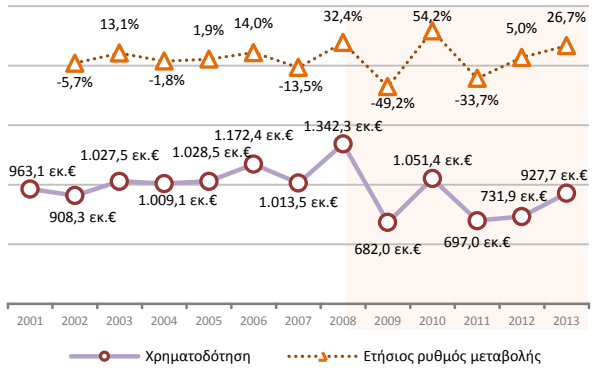

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2001-2013 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κατά **-3,7%** (35,5 εκ.€) από 963,1 εκ.€ το 2005 σε 927,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα την περίοδο 2001-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κατά **39,4**% (379,2 εκ.€) από 963,1 εκ.€ το 2001 σε 1.342,3 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (56,2%), ενώ το 2009 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κατά **49,2%** (660,3 εκ.€) από 1.342,3 το 2008 σε 682,0 εκ.€ το 2009, η οποία το 2010 εν μέρει ισοσκελίζεται από μια **αύξηση** κατά **54,2%** (369,3 εκ.€) από 600,3 το 2009 σε 1.051,4 εκ.€ το 2010. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται οριακή **αύξηση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κατά **2,2**% (22,9 εκ.€) από 1.028,5 εκ.€ το 2005 σε 1.051,4 εκ.€ το 2010. Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης καταγράφει συνολική **μείωση** κατά **-11,8**% (123,7 εκ.€) από 1.051,4 εκ.€ το 2010 σε 927,7 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2001. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **54,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-49,2%** έναντι του προηγούμενου έτους) καταγράφεται το 2009.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των πληρωμών του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους για την εκπαίδευση για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** (Κ.Α. 8200) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.40: **Σύνολο πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από ΕΘΝΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8200) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

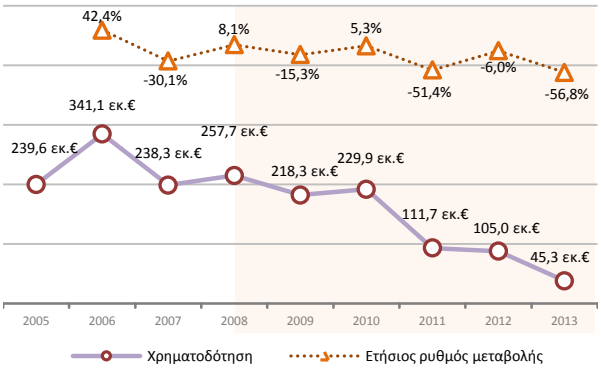

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης επιμερίστηκαν σε δύο **γενικές κατηγορίες**: (α) σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους (Κ.Α. **8200**) που το συγκεκριμένο οικονομικό έτος αντιστοιχούσαν στο **4,9%** (**45,4 εκ.€**) των συνολικών πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την εκπαίδευση, και (β) σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους (Κ.Α. **8300**) που το συγκεκριμένο οικονομικό έτος αντιστοιχούσαν στο **95,1%** (**882,3 εκ.€**) των συνολικών πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την εκπαίδευση.
Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους (**Κ.Α. 8200**) κατά **-81,1%** (194,9 εκ.€) από 239,6 εκ.€ το 2005 σε 45,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά

τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους κατά **7,6**% (18,1 εκ.€) από 239,6 εκ.€ το 2005 σε 257,7 εκ.€ το 2008, παρά την αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (21,6%) την ίδια περίοδο, ενώ το 2009 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών της συγκεκριμένης κατηγορίας κατά **-15,3%** (39,4 εκ.€) από 257,7 το 2008 σε 218,3 εκ.€ το 2009, ακολουθούμενη από μια **αύξηση** κατά **5,3%** (11,6 εκ.€) το 2010 από 218,3 το 2009 σε 229,9 εκ.€ το 2010. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών της συγκεκριμένης κατηγορίας κατά **4,0**% (9,7 εκ.€) από 239,6 εκ.€ το 2005 σε 229,9 εκ.€ το 2010. Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-82,4**% (212,3 εκ.€) από 229,9 εκ.€ το 2010 σε 45,3 εκ.€ το 2013, σημαντικά χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **42,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-56,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του των πληρωμών του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους για την εκπαίδευση για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους (Κ.Α. 8300) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους (Κ.Α. 8300) κατά **11,8%** (93,6 εκ.€) από 788,9 εκ.€ το 2005 σε 882,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους κατά **37,5**% (295,7 εκ.€) από 788,9 εκ.€ το 2005 σε 1.084,6 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αύξησης του ΑΕΠ της χώρας (21,6%) την ίδια περίοδο, ενώ το 2009 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των πληρωμών της συγκεκριμένης κατηγορίας κατά **-57,2%** (620,8 εκ.€) από 1.084,6 το 2008 σε 463,8 εκ.€ το 2009, ακολουθούμενη από μια σημαντική **αύξηση** κατά **77,1%** (357,6 εκ.€) το 2010 από 463,8 το 2009 σε 821,4 εκ.€ το 2010. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται μικρή **αύξηση** των πληρωμών της συγκεκριμένης κατηγορίας κατά **4,1**% (32,5 εκ.€) από 788,9 εκ.€ το 2005 σε 821,4 εκ.€ το 2010.

Γράφημα 1.41: **Σύνολο πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8300) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

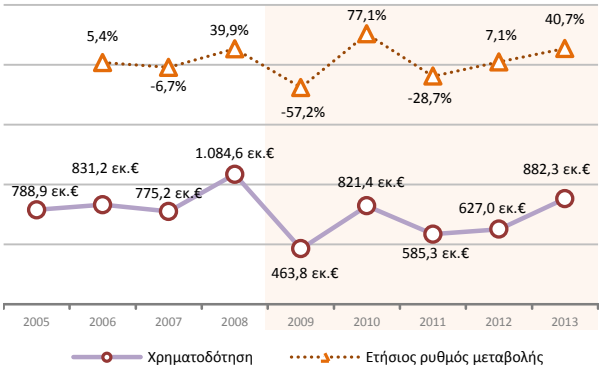

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους καταγράφει **αύξηση** κατά **7,4**% (60,9 εκ.€) από 821,4 εκ.€ το 2010 σε 882,3 εκ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **77,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το 2009 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-57,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης, που αντιστοιχούσαν στο **15,9%** των συνολικών πληρωμών του κράτους για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **927,7 εκ.€**, αναλύονται στους ακόλουθες **4 τομείς**: (α) στον τομέα Εκπαίδευση (Κ.Α. 920) στον οποίο αναλογεί το **36,3%** (ή **337,0 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους, (β) στον τομέα Κατάρτιση (Κ.Α. 925) στον οποίο αναλογεί το **45,6%** (ή **422,5 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους, (γ) στον τομέα Έρευνα & Τεχνολογία (Κ.Α. 970) στον οποίο αναλογεί το **18,1%** (ή **168,1 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους, και (δ) σε διάφορους άλλους τομείς στον οποίο κατά το συγκεκριμένο οικονομικό έτος (2013) αναλογούσαν **μηδενικές** πληρωμές.

Πίνακας 1.27: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ανάλυση κατά Τομέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		**696.991.351,47**	**100,00%**	**-33,7** ▼	**731.946.377,77**	**100,00%**	**5,0** ▲	**927.658.625,07**	**100,00%**	**26,7** ▲	**33,1** ▲
920	Εκπαίδευση	360.949.295,71	**51,79%**	**8,5** ▲	367.402.620,31	**50,20%**	**1,8** ▲	336.984.342,55	**36,33%**	**-8,3** ▼	**-6,6** ▼
925	Κατάρτιση	272.932.842,15	**39,16%**	**-58,5** ▼	290.770.731,58	**39,73%**	**6,5** ▲	422.545.466,41	**45,55%**	**45,%** ▲	**54,8** ▲
970	Έρευνα & Τεχνολογία	63.109.213,61	**9,05%**	**7,4** ▲	73.773.025,88	**10,08%**	**16,9** ▲	168.128.816,11	**18,12%**	**127,9** ▲	**166,4** ▲
-	Διάφοροι τομείς	0,00	**0,00%**	**-100,0** ▼	0,00	**0,00%**	—	0,00	**0,00%**	—	**0,0** —

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, σε **1** από τους 4 τομείς του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών, και συγκεκριμένα καταγράφεται **μείωση** στον τομέα **Εκπαίδευση** κατά **-6,6%** (ή 24,0 εκ.€) από 360,9 εκ.€ το 2011 σε 337,0 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών στον τομέα **Έρευνα & Τεχνολογία** κατά **166,4%** (ή 105,0 εκ.€) από 63,1 εκ.€ το 2011 σε 168,1 εκ.€ το 2013 και στον τομέα **Κατάρτιση** κατά **54,8%** (ή 149,6 εκ.€) από 272,9 εκ.€ το 2011 σε 422,5 εκ.€ το 2013, ενώ η κατηγορία **Διάφοροι τομείς** παρέμεινε **μηδενική** σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Το 2013, το συνολικό ποσό των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Κράτους για την εκπαίδευση ήταν **927,7 εκ. €**, εκ των οποίων το **49,8%** (**462,2 εκ.€**) αφορούσε πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του **ΥΠΑΙΘ**, ενώ το υπόλοιπο **50,2%** (**465,5 εκ.€**) αφορούσε αντίστοιχες πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την εκπαίδευση/κατάρτιση/έρευνα **άλλων φορέων/Υπουργείων**. Όπως ήδη σημειώθηκε, κατά την περίοδο 2011-2013, οι συνολικές πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης/κατάρτισης/έρευνας, κατέγραψαν **αύξηση** κατά **33,1%** (ή 230,7 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **15,9%**. Την ίδια περίοδο οι πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ κατέγραψαν **αύξηση** κατά **19,3%** (ή 74,9 εκ.€) από 387,3 εκ.€ το 2011 σε 462,2 εκ.€ το 2013, ενώ και οι πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την εκπαίδευση άλλων φορέων/Υπουργείων κατέγραψαν σημαντικότερη **αύξηση** κατά **50,3%** (ή 155,8 εκ.€) από 309,7 εκ.€ το 2011 σε 465,5 εκ.€ το 2013.

Κατά το οικονομικό έτος 2012 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ** είναι **390,8 εκ.€**, και επιμερίζονται στους ακόλουθες **4 τομείς** ως εξής: (α) στον τομέα Εκπαίδευση (Κ.Α. 920) αναλογεί το **81,05%** (ή **316,8 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ, (β) στον τομέα Κατάρτιση (Κ.Α. 925) αναλογεί το **0,07%** (ή **0,28 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ, (γ) στον τομέα Έρευνα & Τεχνολογία (Κ.Α. 970) αναλογεί το **18,88%** (ή **73,7 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ, και (δ) σε διάφορους άλλους τομείς αναλογούσαν **μηδενικές** πληρωμές κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς (2012).

Πίνακας 1.28: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ του ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Τομέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ του ΥΠΑΙΘ		**387.315.951,86**	**100,00%**	**27,0** ▲	**390.843.348,88**	**100,00%**	**0,9** ▲	**462.194.874,50**	**100,00%**	**18,3** ▲	**19,3** ▲
920	Εκπαίδευση	323.810.664,01	**83,60%**	**35,6** ▲	316.789.179,88	**81,05%**	**-2,2** ▼	293.534.479,88	**63,51%**	**-7,3** ▼	**-9,3** ▼
925	Κατάρτιση	396.074,24	**0,10%**	**-92,1** ▼	281.143,12	**0,07%**	**-29,0** ▼	531.578,51	**0,12%**	**89,1** ▲	**34,2** ▲
970	Έρευνα & Τεχνολογία	63.109.213,61	**16,29%**	**7,4** ▲	73.773.025,88	**18,88%**	**16,9** ▲	168.128.816,11	**36,38%**	**127,9** ▲	**166,4** ▲
-	Διάφοροι τομείς		**0,00%**	**-100,0** ▼		**0,00%**	—	0,00	**0,00%**	—	**0,0** —

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, σε **1** από τους 4 τομείς του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών, και συγκεκριμένα καταγράφεται **μείωση** κατά **-9,3%** (ή 30,3 εκ.€) στον τομέα **Εκπαίδευση** από 323,8 εκ.€ το 2011 σε 293,5 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των πληρωμών στον τομέα **Έρευνα & Τεχνολογία** κατά **166,4%** (ή 105,0 εκ.€) από 63,1 εκ.€ το 2011 σε 168,1 εκ.€ το 2013 και στον τομέα **Κατάρτιση** κατά **89,1%** (ή 0,53 εκ.€) από 0,4 εκ.€ το 2011 σε 0,53

εκ.€ το 2013, ενώ η κατηγορία **Διάφοροι τομείς** παρέμεινε **μηδενική** σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Το 2013, από το σύνολο των **462,2 εκ.€** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του ΥΠΑΙΘ το **8,0%** (37,1 εκ.€) αφορά σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους (Κ.Α. **8200**), ενώ το **92,0%** (425,0 εκ.€) αφορά σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους (Κ.Α. **8300**). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2011-2013, οι πληρωμές του ΠΔΕ για έργα του ΥΠΑΙΘ χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους κατέγραψαν σημαντική **μείωση** κατά **-63,6%** (64,9 εκ.€) από 102,1 εκ.€ το 2011 σε 37,1 εκ.€ το2013, ενώ αντίθετα οι πληρωμές του ΠΔΕ για έργα του ΥΠΑΙΘ χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους κατέγραψαν σημαντική **αύξηση** κατά **49,0%** (139,8 εκ.€) από 285,2 εκ.€ το 2011 σε 425,0 εκ.€ το 2013.

Το 2013 από τα **37,1 εκ.€** των συνολικών πληρωμών του ΠΔΕ για έργα του ΥΠΑΙΘ χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους, το **98,7%** (36,6 εκ.€) αφορά στον τομέα **Εκπαίδευση**, το **1,3%** (0,5 εκ.€) αφορά στον τομέα **Κατάρτιση** και μόλις 0,001 εκ.€ αφορά στον τομέα **Έρευνα & Τεχνολογία**. Ο τομέας της Κατάρτισης για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ήταν **μηδενικός** από το 2005 μέχρι και το 2011, ενώ το 2012 καταγράφηκαν πληρωμές συνολικού ύψους 245.155,52€. Στα ακόλουθα γραφήματα, οι παραπάνω πληρωμές των χρηματοδοτούμενων έργων είτε από **εθνικούς**, είτε από **κοινοτικούς** πόρους, επιμερίζονται ανά τομέα.

Γράφημα 1.42: **Κατανομή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ για έργα χρηματοδοτούμενα από ΕΘΝΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8200) το έτος 2013**

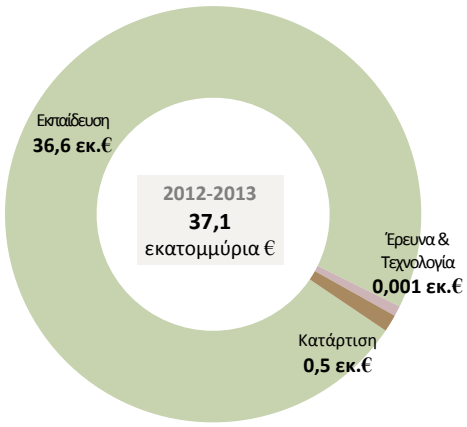

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την ίδια χρονιά από τα **425,0 εκ.€** των συνολικών πληρωμών του ΠΔΕ για έργα του ΥΠΑΙΘ χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, το **60,4%** (256,9 εκ.€) αφορά στον τομέα **Εκπαίδευση**, το **39,6%** (168,1 εκ.€) αφορά στον τομέα **Έρευνα & Τεχνολογία**, ενώ ο τομέας **Κατάρτιση** ήταν μηδενικός. Ο τομέας της Κατάρτισης για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους ήταν **μηδενικός** από το 2005 μέχρι και το 2009, ενώ το 2010 καταγράφηκαν πληρωμές συνολικού ύψους **5,0 εκ.€,** τα οποία όμως **μειώθηκαν** κατά **99,3%** (κατά 4,72 εκ.€) την τριετία 2011-2013 και τελικά μηδενίστηκαν το 2013.

Γράφημα 1.43: **Κατανομή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ για έργα χρηματοδοτούμενα από ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8300) το έτος 2013**

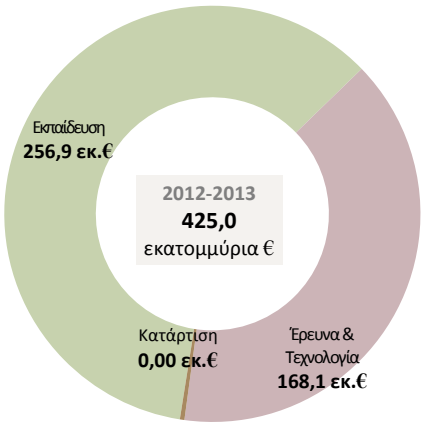

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων άλλων Φορέων/Υπουργείων** είναι **465,5 εκ.€**, και επιμερίζονται στους ακόλουθες **3 τομείς** ως εξής: (α) στον τομέα Εκπαίδευση (Κ.Α. 920) αναλογεί το **9,33%** (ή **43,4 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων άλλων Φορέων/Υπουργείων, (β) στον τομέα Κατάρτιση (Κ.Α. 925) αναλογεί το **90,67%** (ή **422,0 εκ.€**) του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων άλλων Φορέων/Υπουργείων, και (γ) **μηδενική** αναλογία στον τομέα Έρευνα & Τεχνολογία (Κ.Α. 970) επί του συνόλου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων άλλων Φορέων/Υπουργείων, από **96,8 εκ.€** που είχαν εγγραφεί στο συγκεκριμένο τομέα κατά το 2009. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι και το 2009 η Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας υπαγόταν στο Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ από το 2010 και μετά υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας, το οποίο σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2005-2009 κατέγραφε αντίστοιχα **μηδενικές** πληρωμές στον τομέα Έρευνα & Τεχνολογία. Πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στον τομέα Έρευνα & Τεχνολογία στο ΥΠΑΙΘ εγγράφονται για πρώτη φορά το 2010 με το ποσό των **58,7 εκ.€**, γεγονός που δηλώνει ότι με την μετακίνηση του εποπτεύοντος υπουργείου ο τομέας των πληρωμών του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για Έρευνα & Τεχνολογία του κράτους **μειώθηκε** σημαντικά κατά **39,4%** (ή κατά **38,1 εκ.€**) την περίοδο 2009-2010.

Πίνακας 1.29: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ άλλων Φορέων/Υπουργείων (ανάλυση κατά Τομέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ άλλων Φορέων/Υπουργείων		**309.675.399,61**	**100,00%**	**-58,5 ▼**	**341.103.028,89**	**100,00%**	**10,1 ▲**	**465.463.750,57**	**100,00%**	**36,5 ▲**	**50,3 ▲**
920	Εκπαίδευση	37.138.631,70	**11,99%**	**-60,4 ▼**	50.613.440,43	**14,84%**	**36,3 ▲**	43.449.862,67	**9,33%**	**-14,2 ▼**	**17,0 ▲**
925	Κατάρτιση	272.536.767,91	**88,01%**	**-58,2 ▼**	290.489.588,46	**85,16%**	**6,6 ▲**	422.013.887,90	**90,67%**	**45,3 ▲**	**54,8 ▲**
970	Έρευνα & Τεχνολογία	0,00	**0,00%**	—	0,00	**0,00%**	—	0,00	**0,00%**	—	**0,0** —

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, και στους **2** μη μηδενικούς τομείς του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων των άλλων Φορέων/Υπουργείων καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον τομέα **Κατάρτιση** κατά **54,8%** (ή 149,5 εκ.€) από 272,3 εκ.€ το 2011 σε 422,0 εκ.€ το 2013 και στον τομέα **Εκπαίδευση** κατά **17,0%** (ή 6,3 εκ.€) από 37,1 εκ.€ το 2011 σε 43,4 εκ.€ το 2013.

Το 2013, από το σύνολο των **465,5 εκ.€** των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) για την εκπαίδευση στους άλλους Φορείς/Υπουργεία μόλις το **1,8%** (8,25 εκ.€) αφορά σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **εθνικούς** πόρους (Κ.Α. **8200**), ενώ το **98,2%** (457,25 εκ.€) αφορά σε πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από **κοινοτικούς** πόρους (Κ.Α. **8300**). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2011-2013, οι πληρωμές του ΠΔΕ για έργα άλλων Φορέων/ Υπουργείων χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους κατέγραψαν **μείωση** κατά **-14,2%** (1,4 εκ.€) από 9,6 εκ.€ το 2011 σε 8,2 εκ.€ το2013, ενώ αντίθετα οι πληρωμές του ΠΔΕ για έργα άλλων Φορέων/Υπουργείων χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους κατέγραψαν σημαντική **αύξηση** κατά **52,4%** (157,1 εκ.€) από 300,1 εκ.€ το 2010 σε 457,2 εκ.€ το 2013.

Το 2013 από τα **8,2 εκ.€** των συνολικών πληρωμών του ΠΔΕ για έργα άλλων Φορέων/Υπουργείων χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους, το **100,0%** (8,2 εκ.€) αφορά στον τομέα **Εκπαίδευση**. Ο τομέας της Κατάρτισης για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους καταγράφει πληρωμές **27,9 εκ.€** το 2010, ενώ την περίοδο 2011-2013 καταγράφει **μηδενικές πληρωμές**.

Την ίδια χρονιά από τα **457,2 εκ.€** των συνολικών πληρωμών του ΠΔΕ για έργα άλλων Φορέων/Υπουργείων χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, το **92,3%** (422,0 εκ.€) αφορά στον τομέα **Κατάρτιση** και το **7,7%** (35,2 εκ.€) αφορά στον τομέα **Εκπαίδευση**, ενώ δεν καταγράφονται πληρωμές στον τομέα **Έρευνα & Τεχνολογία**. Ο τομέας της **Κατάρτισης** για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους την περίοδο 2005-2013 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **67,3%** (169,8 εκ.€) από 252,2 εκ.€ το 2005 σε 422,0 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο ο τομέας της **Εκπαίδευσης** καταγράφει επίσης σημαντική **αύξηση** κατά **795,2%** (31,3 εκ.€) από 3,9 εκ.€ το 2005 σε 35,2 εκ.€ το 2013.

1.3.2.3 ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Την περίοδο 2007-2013 η υλοποίηση σημαντικών πιλοτικών δράσεων για την προαγωγή της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της ελληνικής εκπαίδευσης χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013**» συνολικού προϋπολογισμού **1.694,1 εκ.€** (όπως αναθεωρήθηκε το 2011, το 2012 και το 2013). Η επικαιροποίηση των δράσεων του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού εργαλείου στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, προσαρμόστηκε στις μεταρρυθμίσεις και νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Παιδείας της περιόδου 2010-2013.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) αναλύεται σε **5** συνολικά ενότητες και συγκεκριμένα σε **4** επιμέρους Στρατηγικούς Στόχους (ΣΣ) για την εκπαίδευση και στην Τεχνική Βοήθεια του επιχειρησιακού προγράμματος. Κάθε ενότητα υλοποιείται σε 3 Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ) ανάλογα με τη διάκριση των **13** διοικητικών περιφερειών σε 3 κατηγορίες περιφερειών: (α) Αμιγούς Στόχου που περιλαμβάνει **8** περιφέρειες (Κρήτης, Ιονίων νήσων, Βορείου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου), (β) Στατιστικής Σύγκλισης που περιλαμβάνει **3** περιφέρειες (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας) και (γ) Σταδιακής Εισόδου που περιλαμβάνει **2** περιφέρειες (Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας).

Οι θεματικές των ενοτήτων του επιχειρησιακού προγράμματος είναι οι ακόλουθες:

- Ο **1ος** στρατηγικός στόχος (ΣΣ1) αναφέρεται στην Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης (Α.Π. 1-2-3) και καλύπτει το **46,2%** του συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.
- Ο **2ος** στρατηγικός στόχος (ΣΣ2) αναφέρεται στην Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας (ΑΠ 4-5-6) και καλύπτει το **21,2%** του συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.
- Ο **3ος** στρατηγικός στόχος (ΣΣ3) αναφέρεται στην Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΑΠ 7-8-

9) και καλύπτει το **10,3%** του συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.

- Ο **4ος** στρατηγικός στόχος (ΣΣ4) αναφέρεται στην Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας (ΑΠ 10-11-12) και καλύπτει το **20,6%** του συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.
- Ενώ, τέλος, η Τεχνική βοήθεια για την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΑΠ 13-14-15) καλύπτει το **1,7%** του συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.

Σύμφωνα με τον ετήσιο απολογισμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος, μέχρι και το τέλος του 2013, είχε **απορροφηθεί** το **56,0%** του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του προγράμματος, που αντιστοιχεί στο ποσό των **949,2 εκ.€**, ενώ η εκτίμηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι ότι μέχρι και το τέλος του 2014 θα έχει απορροφηθεί το **76,1%** (αντιστοιχεί σε **1.289,2 εκ.€**) με πρόβλεψη ετήσιας αύξησης κατά 35,8%.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013**» ανά Στρατηγικό Στόχο σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και το ποσοστό απορρόφησης ανά στόχο την περίοδο 2007-2013.

Γράφημα 1.44: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά Στρατηγικό Στόχο την περίοδο 2007-2013**

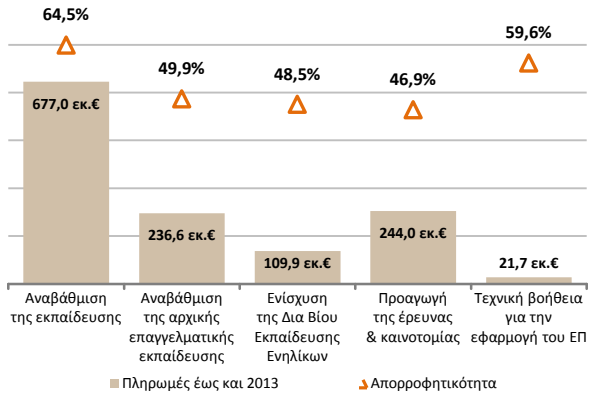

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2007-2013) από τους επιμέρους στρατηγικούς στόχους του ΕΠ την υψηλότερη απορροφητικότητα καταγράφει ο **ΣΣ1** (Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης) με ποσοστό **64,5%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 504,0 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: ο **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) με ποσοστό **49,9%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 178,9 εκ.€), ο **ΣΣ3** (Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με ποσοστό **48,5%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 84,6 εκ.€) και ο **ΣΣ4** (Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προ-αγωγή της έρευνας και της καινοτομίας) με ποσοστό **46,9%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 163,7 εκ.€), ενώ η Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ απορρόφησε το **59,6%** του προϋπολογισμού της (18,1 εκ.€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014.

Γράφημα 1.45 : **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014**

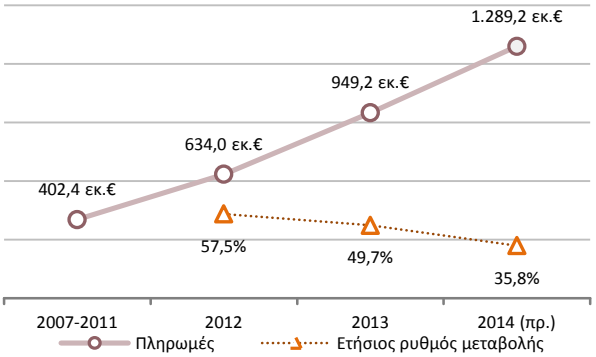

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την πρώτη πενταετή (2007-2011) περίοδο λειτουργίας του ΕΠ και μέχρι το τέλος του 2011, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ (**402,4 εκ.€**) αντιστοιχούσε στο **23,8%** του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του προγράμματος. Στο τέλος του 2012, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ **αυξήθηκε** σημαντικά κατά **57,5%** (ή 231,6 εκ.€) και η απορροφητικότητα του ΕΠ αυξήθηκε στο **37,4%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **634,0 εκ.€**, ενώ σημαντική **αύξηση** κατά **49,7%** (ή 315,1 εκ.€) καταγράφεται και στο τέλος του 2013 αυξάνοντας περαιτέρω την απορροφητικότητα του ΕΠ στο **56,0%** του προϋπολογισμού του με σύνολο πληρωμών **949,2 εκ.€**. Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ για το 2014, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ θα **αυξηθεί** περαιτέρω κατά **35,8%** (ή 340,0 εκ.€) και η απορροφητικότητα του ΕΠ θα αυξηθεί στο **76,1%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **1.289,2 εκ.€**.

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ ανά Στρατηγικό Στόχο την περίοδο 2011-2014.

Γράφημα 1.46: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών των Στρατηγικών Στόχων και της Τεχνικής Βοήθειας του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014**

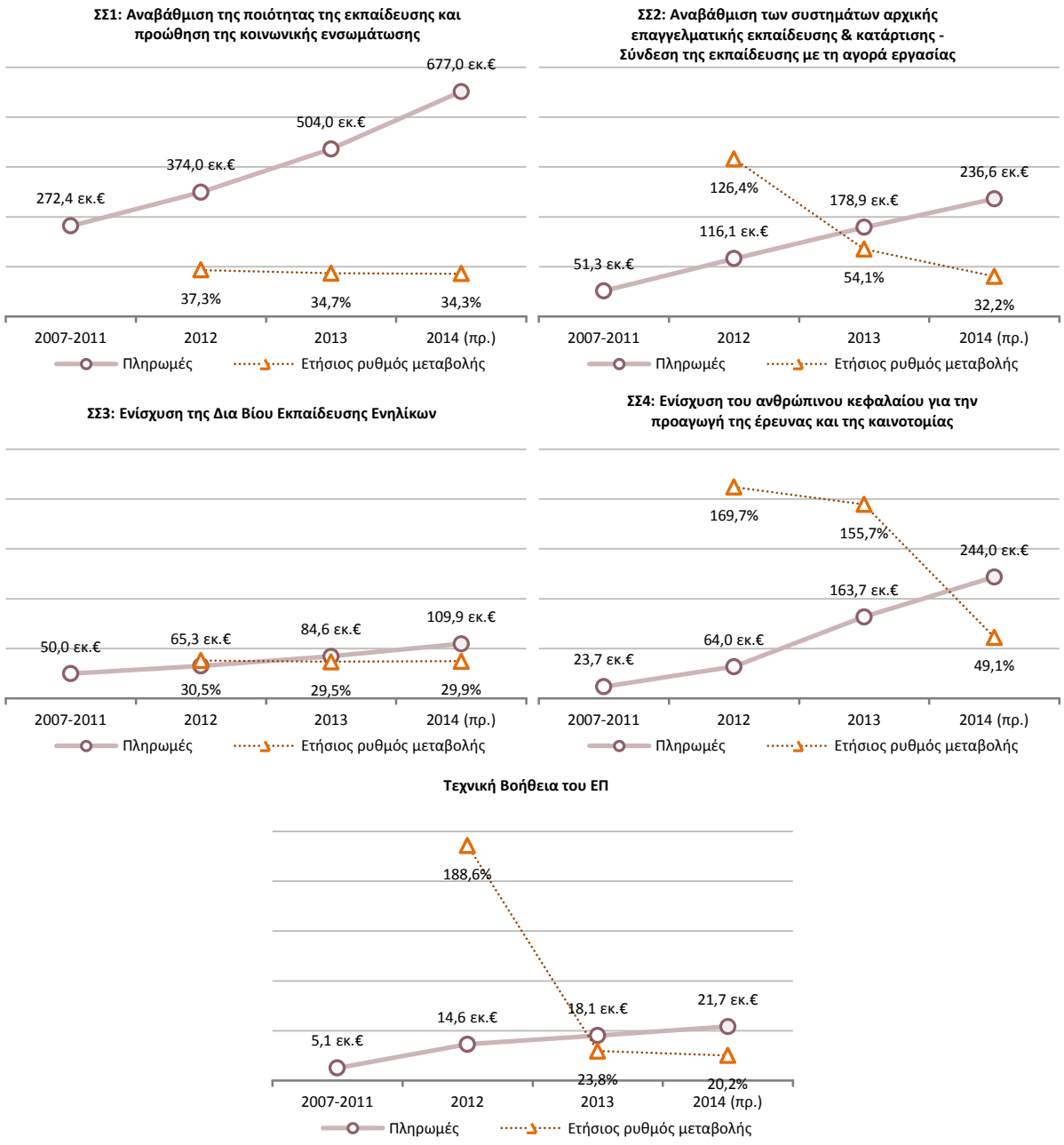

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η συγκριτικά χαμηλή απορροφητικότητα του ΕΠ της πρώτης περιόδου (2007-2011) σε σχέση με την μετέπειτα ετήσια απορροφητικότητα καταγράφεται σε όλους τους επιμέρους **Στρατηγικούς Στόχους**, με χαμηλότερη εκείνη των πληρωμών του **ΣΣ4** (Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας) με ποσοστό **6,8%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 23,7 εκ.€) και του **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) με ποσοστό **14,3%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 51,3 εκ.€). Την ίδια περίοδο την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού καταγράφουν οι πληρωμές του **ΣΣ1** (Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης) με ποσοστό **34,8%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 272,4 εκ.€) και οι πληρωμές του **ΣΣ3** (Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με ποσοστό **28,7%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 50,0 εκ.€). Την ίδια περίοδο, τέλος, οι πληρωμές της Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ καταγράφουν απορροφητικότητα κατά **16,7%** επί του προϋπολογισμού (με πληρωμές 5,1 εκ.€).

Στο τέλος του 2012, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των Στρατηγικών Στόχων του ΕΠ καταγράφουν οι πληρωμές του **ΣΣ1** (Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης) με ποσοστό **47,8%** επί του προϋπολογισμού με πλη-

ρωμές **374,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 37,3% ή 101,7 εκ.€) και ακολουθούν οι πληρωμές του **ΣΣ3** (Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με ποσοστό **37,4%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **65,3 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 30,5% ή 65,3 εκ.€) και του **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) με ποσοστό **32,4%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **116,1 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 126,4% ή 64,8 εκ.€). Κατά το 2012, η χαμηλότερη απορροφητικότητα πληρωμών καταγράφεται στον **ΣΣ4** (Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας) με ποσοστό **18,4%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **64,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 169,7% ή 40,3 εκ.€). Την ίδια περίοδο, τέλος, οι πληρωμές της Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ καταγράφουν σημαντική απορροφητικότητα κατά **48,1%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **14,6 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 188,6% ή 9,5 εκ.€).

Στο τέλος του 2013, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των Στρατηγικών Στόχων του ΕΠ καταγράφουν οι πληρωμές του **ΣΣ1** (Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης) με ποσοστό **64,5%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **504,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 34,7% ή 129,9 εκ.€) και ακολουθούν οι πληρωμές: του **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) με ποσοστό **49,9%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **178,9 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 54,1% ή 62,8 εκ.€), του **ΣΣ3** (Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με ποσοστό **48,5%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **84,6 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 29,5% ή 19,3 εκ.€) και του **ΣΣ4** (Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας) με ποσοστό **46,9%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **163,7 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 155,7% ή 99,7 εκ.€). Την ίδια περίοδο, τέλος, οι πληρωμές της Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ καταγράφουν απορροφητικότητα κατά **59,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **18,1 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 23,8% ή 3,5 εκ.€).

Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ, στο τέλος του 2014, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των Στρατηγικών Στόχων του ΕΠ θα καταγράψουν οι πληρωμές του **ΣΣ1** (Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης) με ποσοστό **86,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **677,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 34,3% ή 173,1 εκ.€) και ακολουθούν οι πληρωμές: του **ΣΣ4** (Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας) με ποσοστό **70,0%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **244,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 49,1% ή 80,3 εκ.€), του **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) με ποσοστό **66,0%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **236,6 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 32,2% ή 57,7 εκ.€) και του **ΣΣ3** (Ενίσχυση της Δια Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με ποσοστό **63%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **109,9 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 29,9% ή 25,3 εκ.€).

Την ίδια περίοδο, τέλος, οι πληρωμές της Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ καταγράφουν υψηλή απορροφητικότητα κατά **71,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **21,7 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 20,28% ή 3,7 εκ.€).

Στη συνέχεια επιχειρείται ο επιμερισμός των πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου μάθηση στις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμιας εκπαίδευση).

Χρηματοδοτηση δρασεων της πρωτοβαθμιας & δευτεροβαθμιας εκπαιδευσης

Ο επιμερισμός των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» ανά βαθμίδα της εκπαίδευσης (ISCED0-3) δεν είναι απόλυτα εφικτή, αφού πολλές δράσεις, όπως η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δεν επιμερίζεται σε επιμόρφωση νηπιαγωγών (ISCED 0), δασκάλων Δημοτικών σχολείων (ISCED 1), καθηγητών των Γυμνασίων (ISCED 2), των Γενικών Λυκείων (ISCED 3a), των Επαγγελματικών Λυκείων και Σχολών (ISCED 3b) και των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ISCED 4). Για το λόγο αυτό στη συγκεκριμένη ενότητα θα γίνει συνολική αναφορά σε δράσεις της **Πρωτοβάθμιας** και **Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι επιμέρους δράσεις που περιλαμβάνονται στον στρατηγικό στόχο **ΣΣ2** (Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης - Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη αγορά εργασίας) έχουν αποτυπωθεί σε ξεχωριστό γράφημα και δεν περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη ενότητα. Αντίθετα, η γενικότερη κατηγορία Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών περιλαμβάνει και τους εκπαιδευτικούς των επιπέδων ISCED 3b & 4.

Οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού ύψους **700,4 εκ.€** επιμερίζονται στις ακόλουθες **8** κατηγορίες δράσεων:

- Νέο Σχολείο, που αντιστοιχεί στο **38,8%** (ή **271,5 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,
- Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, που αντιστοιχεί στο **11,5%** (ή **80,5 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,
- Προγράμματα Σπουδών, που αντιστοιχεί στο **1,4%** (ή **10,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,

- Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών, που αντιστοιχεί στο **5,6%** (ή **39,3 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,
- Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών, που αντιστοιχεί στο **0,7%** (ή **5,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,
- Ξενόγλωσση Εκπαίδευση, που αντιστοιχεί στο **9,6%** (ή **67,5 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση,
- Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα, που αντιστοιχεί στο **17,6%** (ή **123,1 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση, και
- Ειδική Αγωγή, που αντιστοιχεί στο **14,8%** (ή **103,5 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013**» ανά κατηγορία δράσεων σε εκατομμύρια € (εκ.€) στο τέλος του 2013 καθώς και το ποσοστό απορρόφησης ανά κατηγορία την περίοδο 2007-2013.

Γράφημα 1.47: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013**

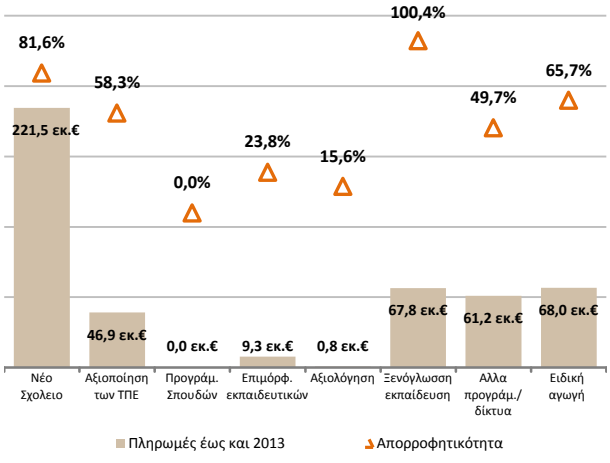

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο τέλος του 2013, οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** είχαν απορροφητικότητα **65,7%**, που αντιστοιχεί στο ποσό των **475,5 εκ.€** επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του ΕΠ για τη συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ η εκτίμηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι ότι μέχρι και το τέλος του 2014 θα έχει απορροφηθεί το **91,3%,** που αντιστοιχεί σε **639,6 εκ.€**, με πρόβλεψη ετήσιας αύξησης κατά 34,5%. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2007-2013) από τις επιμέρους κατηγορίες δράσεων του ΕΠ Προγράμματος για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** την υψηλότερη απορροφητικότητα καταγράφει η κατηγορία Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με ποσοστό **100,4%** επί του προϋπολογισμού και πληρωμές 67,8 εκ.€, που υπερκάλυψαν το προϋπολογισμό της, ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες: Νέο Σχολείο με ποσοστό **81,6%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 221,5 εκ.€), Ειδική Αγωγή με ποσοστό **65,7%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 68,0 εκ.€), Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ποσοστό **58,3%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 46,9 εκ.€), Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα με ποσοστό **49,7%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 61,2 εκ.€), Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με ποσοστό **23,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 9,3 εκ.€), Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών με ποσοστό **15,6%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 0,8 εκ.€) και, τέλος, Προγράμματα Σπουδών με **μηδενικό** ποσοστό πληρωμών.

Γράφημα 1.48: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014**

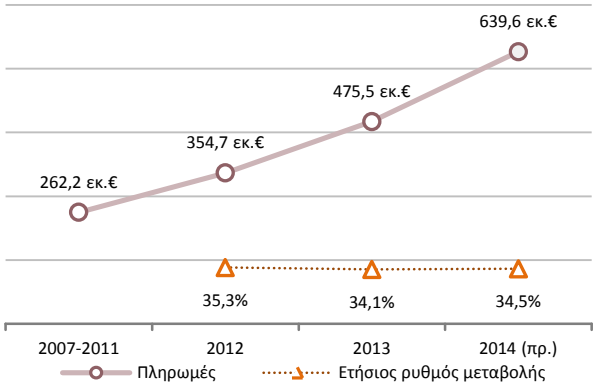

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την πρώτη πενταετή (2007-2011) περίοδο λειτουργίας του ΕΠ και μέχρι το τέλος του 2011, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (**262,2 εκ.€**) αντιστοιχούσε στο **37,4%** του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του προγράμματος. Στο τέλος του 2012, το σύνολο των πληρωμών για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση **αυξήθηκε** κατά **35,3%** (ή 92,5 εκ.€) και η απορροφητικότητα του ΕΠ αυξήθηκε στο **50,6%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **354,7 εκ.€**. Αντίστοιχη **αύξηση** κατά **34,1%** (ή 120,8 εκ.€) καταγράφεται και στο τέλος του 2013 αυξάνοντας περαιτέρω την απορροφητικότητα στο **67,9%** του προϋπολογισμού του με σύνολο πληρωμών **475,5 εκ.€**. Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ για το 2014, το σύνολο των πληρωμών για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα **αυξηθεί** περαιτέρω κατά **34,5%** (ή 164,1 εκ.€) και η απορροφητικότητα θα αυξηθεί στο **91,3%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **639,6 εκ.€**.

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά κατηγορία δράσης την περίοδο 2011-2014. Θα πρέπει να σημειωθεί

ότι κατά την περίοδο 2007-2013 η κατηγορία δράσης Προγράμματα Σπουδών είναι μηδενική, και ως εκ τούτου δεν περιλαμβάνεται σχετικό γράφημα για τη συγκεκριμένη κατηγορία. Ωστόσο, για το 2014 εγγράφεται στον προϋπολογισμό της κατηγορίας αυτής το ποσό των **12,0 εκ.€**.

Γράφημα 1.49: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά κατηγορία δράσης και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014**

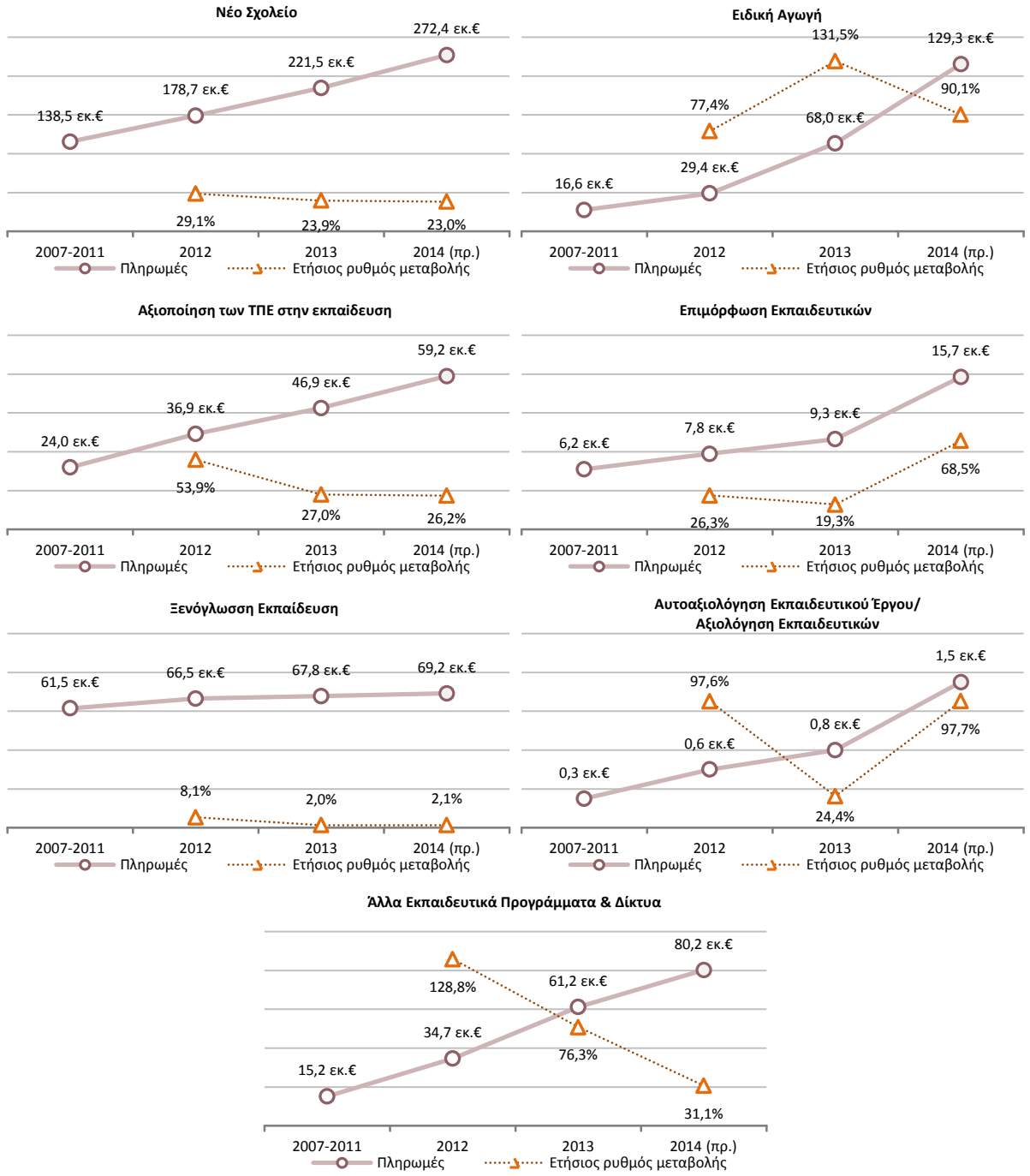

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του ΕΠ (2007-2011) και ως προς τις πληρωμές για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού καταγράφουν οι πληρωμές της κατηγορίας Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με ποσοστό **91,1%** επί του προϋπολογισμού και πληρωμές 61,5 εκ.€, ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες: Νέο Σχολείο με ποσοστό **51,0%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 1381,5 εκ.€)[8], Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ποσοστό **29,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 24,0 εκ.€), Ειδική Αγωγή με ποσοστό

[8] Αξίζει να σημειωθεί ότι το 49.1% της απορρόφησης της κατηγορίας Νέο/Ολοήμερο Σχολείο πραγματοποιήθηκε την περίοδο 2007-2011 και αφορούσε την προϋπάρχουσα εφαρμογή για το Ολοήμερο σχολείο/τμήματα

16,0% επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 16,60 εκ.€), Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με ποσοστό **15,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 6,2 εκ.€), Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα με ποσοστό **12,3%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 15,2 εκ.€), Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών με ποσοστό **6,3%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 0,3 εκ.€) και Προγράμματα Σπουδών με **μηδενικό** ποσοστό πληρωμών.

Στο τέλος του 2012, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των κατηγοριών δράσης για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** του ΕΠ καταγράφουν οι πληρωμές της κατηγορίας Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με ποσοστό **98,5%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **66,5 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 8,1% ή 5,0 εκ.€), ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες: Νέο Σχολείο με ποσοστό **65,8%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **178,7 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 29,1% ή 40,3 εκ.€), Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ποσοστό **45,9%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **36,9 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 53,9% ή 12,9 εκ.€), Ειδική Αγωγή με ποσοστό **28,4%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **29,4 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 77,4% ή 12,8 εκ.€), Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα με ποσοστό **28,2%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **34,7 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 128,8% ή 19,5 εκ.€), Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με ποσοστό **19,9%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **7,8 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 26,3% ή 1,6 εκ.€), Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών με ποσοστό **12,5%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **0,6 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 97,6% ή 0,3 εκ.€) και Προγράμματα Σπουδών με **μηδενικό** ποσοστό πληρωμών.

Στο τέλος του 2013, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των κατηγοριών δράσης για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** του ΕΠ καταγράφουν οι πληρωμές της κατηγορίας Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με ποσοστό **100,4%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **67,8 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 2,0% ή 1,3 εκ.€), ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες: Νέο Σχολείο με ποσοστό **81,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **221,5** (ετήσια αύξηση κατά 23,9% ή 42,7 εκ.€), Ειδική Αγωγή με ποσοστό **65,7%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **68,0 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 131,5% ή 38,6 εκ.€), Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ποσοστό **58,3%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **46,9 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 27,0% ή 10,0 εκ.€), Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα με ποσοστό **49,7%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **61,2 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 76,3% ή 26,5 εκ.€), Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με ποσοστό **23,8%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **9,3 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 19,3% ή 1,5 εκ.€), Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών με ποσοστό **15,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **0,8 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 24,4% ή 0,2 εκ.€) και, τέλος, Προγράμματα Σπουδών με **μηδενικό** ποσοστό πληρωμών.

Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ, στο τέλος του 2014, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού μεταξύ των κατηγοριών δράσης για την **Πρωτοβάθμια** και **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** του ΕΠ θα καταγράψουν οι πληρωμές της κατηγορίας Ειδική Αγωγή με ποσοστό **124,7%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **129,3 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 90,1% ή 61,3 εκ.€), ενώ κατά φθίνουσα σειρά θα ακολουθήσουν οι κατηγορίες δράσης: Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με ποσοστό **102,6%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **69,2 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 2,1% ή 1,5 εκ.€), Νέο Σχολείο με ποσοστό **100,3%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **272,4** (ετήσια αύξηση κατά 23,0% ή 50,9 εκ.€), Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ποσοστό **73,5%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **59,2 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 26,2% ή 12,3 εκ.€), Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα & Δίκτυα με ποσοστό **65,2%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **80,2 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 31,1% ή 19,0 εκ.€), Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών με ποσοστό **40,0%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **15,7 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 68,5% ή 6,4 εκ.€), Αυτό-αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου/ Αξιολόγηση εκπαιδευτικών με ποσοστό **30,8%** επί του προϋπολογισμού με πληρωμές **1,5 εκ.€** (ετήσια αύξηση κατά 97,7% ή 0,8 εκ.€) και, τέλος, Προγράμματα Σπουδών με πρόβλεψη πληρωμών ύψους **12,0 εκ.€** έναντι μηδενικών πληρωμών κατά τα προηγούμενα έτη.

Από τις παραπάνω ετήσιες μεταβολές θα πρέπει να υπογραμμιστεί ιδιαίτερα: (α) η κατηγορία Προγράμματα σπουδών που καταγράφει μηδενική απορροφητικότητα μέχρι και το 2013 και εγγραφή 12,0 εκ.€ για το 2014 υπερκαλύπτοντας (120,0%) εντός ενός έτους τον αρχικό προϋπολογισμό εξαετίας, και (β) τα σημαντικά χαμηλά απορρόφησης των κατηγοριών Εκπαίδευση εκπαιδευτικών (40,0%) και Αξιολόγηση εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτικού έργου (30,8%). Και οι **τρεις** συγκεκριμένοι δείκτες είναι καθοριστικής σημασίας για τη **διασφάλιση της ποιότητας** στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εμφανίζονται στην πράξη σημαντικά **υποτιμημένοι**.

Σύμφωνα με τους δημοσιοποιημένους δείκτες μέχρι και το τέλος του 2013 για τις ανάγκες υλοποίησης των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών δράσεων απασχολήθηκαν με συμβάσεις **22.549** εκπαιδευτικοί και λοιπό υποστηρικτικό (εκπαιδευτικό, επιστημονικό) προσωπικό. Από αυτούς το **43,1%** (9.722 εκπαιδευτικοί) απασχολήθηκαν σε Ολοήμερα Νηπιαγωγεία και Δημοτικά σχολεία καλύπτοντας ειδικότητες σε ανεπάρκεια (όπως για παράδειγμα εκπαιδευτικών μαθημάτων τέχνης), το **25,0%** (5,647 εκπαιδευτικοί) ενίσχυσαν τα προγράμματα διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών στο πλαίσιο του προγράμματος αναμόρφωσης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ενώ

το **25,8%** (5,812 εκπαιδευτικοί) ενίσχυσαν τα προγράμματα της Ειδικής Αγωγής. Τέλος, το **6,1%** (1,368 εκπαιδευτικοί) απασχολήθηκαν κυρίως στα προγράμματα Ενισχυτικής διδασκαλίας, Τάξεων υποδοχής, στα Ενισχυτικά Φροντιστηριακά τμήματα και στα σχολεία των περιοχών ΖΕΠ (Ζώνες Εκπαιδευτικής προτεραιότητας).

Η επάρκεια του εκπαιδευτικού και λοιπού υποστηρικτικού προσωπικού (επιστημονικού και διοικητικού), όπως και η επάρκεια των υποδομών και της υλικοτεχνικής υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου βρίσκεται, σε άμεση συνάρτηση με την **ποιότητα** που περιγράφουν τα προτεινόμενα από το κράτος προγράμματα σπουδών και ως εκ τούτου αποτελούν σημαντικούς **δείκτες** για την αποτίμηση της ποιότητας των παρεχομένων από το κράτος εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την **Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση** συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού ύψους **191,8 εκ.€** επιμερίζονται στις ακόλουθες **5** κατηγορίες δράσεων:

- Ειδικά προγράμματα Πρακτικής Άσκησης/ Επαγγελματικής Εμπειρίας για μαθητές/σπουδαστές ΕΠΑΣ, Μαθητείας ΟΑΕΔ, ΙΕΚ και άλλων φορέων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, που αντιστοιχεί στο **59,2%** (ή **113,6 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση,
- Υποτροφίες Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης και του Ιδρύματος Κρατικών υποτροφιών (ΙΚΥ), που αντιστοιχεί στο **33,9%** (ή **65,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση,
- Προγράμματα Σπουδών Αρχικής Επαγγελματικής εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί στο **6,1%** (ή **10,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση,
- Γραφεία Διασύνδεσης των ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ**,** που αντιστοιχεί στο **0,5%** (ή **0,97 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση, και
- Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός στα ΙΕΚ και άλλους φορείς αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί στο **0,3%** (ή **0,5 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013**» ανά κατηγορία δράσεων σε εκατομμύρια € (εκ.€) στο τέλος του 2013 καθώς και το ποσοστό απορρόφησης ανά κατηγορία την περίοδο 2007-2013.

Στο τέλος του 2013, οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση είχαν απορροφητικότητα **50,4%**, που αντιστοιχεί στο ποσό των **96,8 εκ.€** επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του ΕΠ για τη συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ η εκτίμηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι ότι μέχρι και το τέλος του 2014 θα έχει απορροφηθεί το **63,2%,** που αντιστοιχεί σε **121,2 εκ.€**, με πρόβλεψη ετήσιας αύξησης κατά 25,2%.

Γράφημα 1.50: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013**

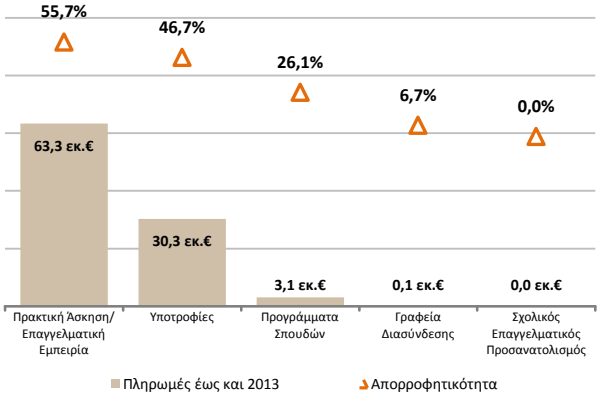

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2007-2013) από τις επιμέρους κατηγορίες δράσεων του ΕΠ Προγράμματος για την **Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση** την υψηλότερη απορροφητικότητα καταγράφει η κατηγορία Πρακτική Άσκηση/Επαγγελματική Εμπειρία με ποσοστό **55,7%** επί του προϋπολογισμού και πληρωμές 63,3 εκ.€, ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες δράσης: Υποτροφίες με ποσοστό **46,7%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 30,3 εκ.€), Προγράμματα Σπουδών με ποσοστό **26,1%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 3,1 εκ.€) και Γραφεία Διασύνδεσης με ποσοστό **6,7%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 0,06 εκ.€), ενώ η κατηγορία Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός κατέγραψε **μηδενικές** πληρωμές κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014.

Κατά την πρώτη πενταετή (2007-2011) περίοδο λειτουργίας του ΕΠ και μέχρι το τέλος του 2011, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ για την **Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση** (**28,4 εκ.€**) αντιστοιχούσε στο **14,8%** του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του προγράμματος. Το **99,1%** (28,2 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση/Επαγγελματική Εμπειρία (απορροφητικότητα 24,8%), ενώ το υπόλοιπο **0,9%** (0,3 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 2,2%).

Γράφημα 1.51: **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014**

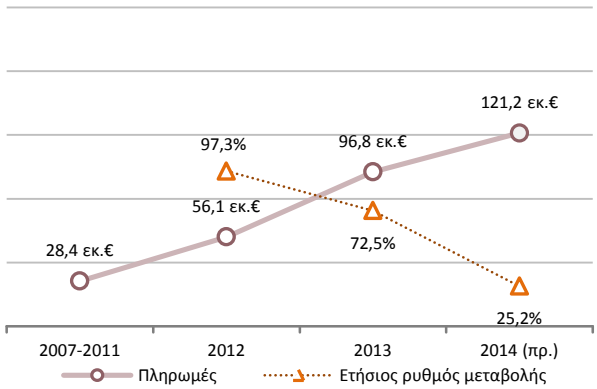

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο τέλος του 2012, το σύνολο των πληρωμών **για** Αρχική και Επαγγελματική εκπαίδευση **αυξήθηκε** σημαντικά κατά **97,3%** (ή 27,7 εκ.€) και η απορροφητικότητα αυξήθηκε στο **29,3%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **56,1 εκ.€**. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το **81,0%** (45,4 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση/Επαγγελματική Εμπειρία (απορροφητικότητα 40,0%), το **18,5%** (10,4 εκ.€) αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Υποτροφίες (απορροφητικότητα 16,0%), ενώ το υπόλοιπο **0,5%** (0,3 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 2,4%).

Αντίστοιχη **αύξηση** κατά **72,5%** (ή 40,6 εκ.€) καταγράφεται και στο τέλος του 2013 αυξάνοντας περαιτέρω την απορροφητικότητα στο **50,4%** του προϋπολογισμού με σύνολο πληρωμών **96,8 εκ.€**. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το **65,4%** (63,3 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση/Επαγγελματική Εμπειρία (απορροφητικότητα 55,7%), το **31,3%** (30,3 εκ.€) αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Υποτροφίες (απορροφητικότητα 46,7%), το **3,2%** (3,1 εκ.€) αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 26,1%), ενώ το υπόλοιπο **0,1%** (0,06 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Γραφεία Διασύνδεσης (απορροφητικότητα 6,7%).

Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ για το 2014, το σύνολο των πληρωμών για την Αρχική και Επαγγελματική εκπαίδευση θα **αυξηθεί** περαιτέρω κατά **25,2%** (ή 24,4 εκ.€) και η απορροφητικότητα θα αυξηθεί στο **63,2%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **121,2 εκ.€**. Ως προς την κατανομή του συνόλου των πληρωμών ανά κατηγορία δράσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι το **61,0%** (73,9 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση/ Επαγγελματική Εμπειρία (απορροφητικότητα 65,1%), το **34,1%** (41,4 εκ.€) θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Υποτροφίες (απορροφητικότητα 63,6%), το **4,8%** (5,8 εκ.€) θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 49,2%), ενώ το υπόλοιπο **0,1%** (0,1 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Γραφεία Διασύνδεσης (απορροφητικότητα 11,8%).

Από τις παραπάνω ετήσιες μεταβολές θα πρέπει να υπογραμμιστούν ιδιαίτερα: (α) οι συνολικά χαμηλές απορροφήσεις των κατηγοριών δράσεις της συγκεκριμένης βαθμίδας, (β) η κατηγορία δράσης Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ) στα ΙΕΚ και άλλους φορείς αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης με μηδενική απορρόφηση επί προϋπολογισμού ποσού 0,50 εκ.€, (γ) η κατηγορία δράσης Γραφεία Διασύνδεσης ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ με απορρόφηση 11.8% επί προϋπολογισμένου ποσού 0,97 εκ.€, και (δ) η κατηγορία Προγράμματα Σπουδών (49,2%) αφού τα προγράμματα σπουδών της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ - ΕΠΑΣ/ΣΕΚ) δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί. Οι συγκεκριμένοι δείκτες είναι καθοριστικής σημασίας για τη **διασφάλιση της ποιότητας** στην Αρχική και Επαγγελματική εκπαίδευση και χρήζουν ανασχεδιασμού αφού στην πράξη εμφανίζονται σημαντικά **υποτιμημένοι**.

Τέλος μέτριους έως οριακά ικανοποιητικούς ρυθμούς απορρόφησης κατέγραψαν οι κατηγορίες δράσης Υποτροφίες αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και του ΙΚΥ (κατά 63,1%) και Πρακτική άσκηση και Μαθητεία στον ΟΑΕΔ (κατά 65,1%), παρότι το αναθεωρημένο νομοθετικό πλαίσιο ψηφίστηκε μόλις το Σεπτέμβριο του 2013.

Χρηματοδοτηση δρασεων της τριτοβαθμιας εκπαιδευσης

Οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** συνολικού αναθεωρημένου προϋπολογισμού ύψους **231,9 εκ.€** επιμερίζονται στις ακόλουθες **7** κατηγορίες δράσεων:

- Προγράμματα Σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί στο **10,82%** (ή **25,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- Πρακτική άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις για φοιτητές ανώτατης εκπαίδευσης και ΑΕΝ, που αντιστοιχεί στο **47,4%** (ή **110,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- Ψηφιακές δράσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης / e-course, που αντιστοιχεί στο **6,5%** (ή **15,0 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- Δομές Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ κ.α. προγράμματα), που αντιστοιχεί στο **4,2%** (ή **9,7 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- Επιχειρηματικότητα νέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (θυρίδες επιχειρηματικότητας, ΜΟΚΕ κ.α προγράμματα), που αντιστοιχεί στο **5,2%** (ή **21,4 εκ.€**) του

συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση,

- Μεταπτυχιακά στο Διεθνές Πανεπιστήμιο, που αντιστοιχεί στο **4,2%** (ή **9,7 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, και
- Διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΔΙΠ και Γραφεία Διασύνδεσης), που αντιστοιχεί στο **13,3%** (ή **30,8 εκ.€**) του συνολικού προϋπολογισμού για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013**» ανά κατηγορία δράσεων σε εκατομμύρια € (εκ.€) στο τέλος του 2013 καθώς και το ποσοστό απορρόφησης ανά κατηγορία την περίοδο 2007-2013.

Γράφημα 1.52 : **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013**

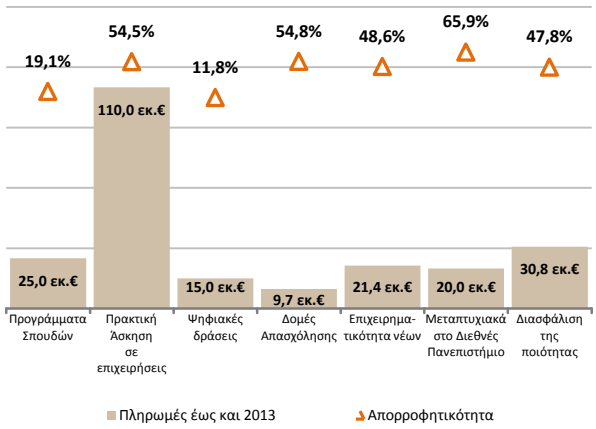

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο τέλος του 2013, οι πληρωμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση είχαν απορροφητικότητα **47,5%**, που αντιστοιχεί στο ποσό των **110,1 εκ.€** επί του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του ΕΠ για τη συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ η εκτίμηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι ότι μέχρι και το τέλος του 2014 θα έχει απορροφηθεί το **61,7%,** που αντιστοιχεί σε **143,0 εκ.€**, με πρόβλεψη ετήσιας αύξησης κατά 25,2%.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2007-2013) από τις επιμέρους κατηγορίες δράσεων του ΕΠ Προγράμματος για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** την υψηλότερη απορροφητικότητα καταγράφει η κατηγορία Μεταπτυχιακά στο Διεθνές Πανεπιστήμιο με ποσοστό **65,9%** επί του προϋπολογισμού και πληρωμές 20,0 εκ.€, ενώ κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες δράσης: Δομές απασχόλησης με ποσοστό **54,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 9,7 εκ.€), Πρακτική Άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις με ποσοστό **54,5%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 110,0 εκ.€), Επιχειρηματικότητα νέων με ποσοστό **48,6%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 21,4 εκ.€), Διασφάλιση της ποιότητας με ποσοστό **47,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 30,8 εκ.€), Προγράμματα Σπουδών με ποσοστό **19,1%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 25,0 εκ.€) και Ψηφιακές δράσεις με ποσοστό **11,8%** επί του προϋπολογισμού (και πληρωμές 15,0 εκ.€).

Γράφημα 1.53 : **Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2013**

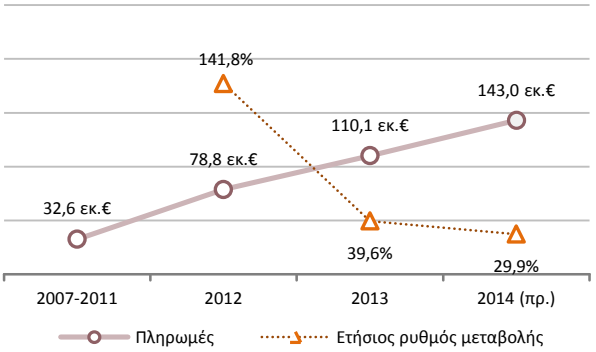

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την πρώτη πενταετή (2007-2011) περίοδο λειτουργίας του ΕΠ και μέχρι το τέλος του 2011, το σύνολο των πληρωμών του ΕΠ για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (**32,6 εκ.€**) αντιστοιχούσε στο **14,1%** του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του προγράμματος. Το **40,8%** (13,3 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (απορροφητικότητα 12,1%), το **22,1%** (7,2 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Μεταπτυχιακά στο Διεθνές Πανεπιστήμιο (απορροφητικότητα 36,0%), το **18,8%** (6,1 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Επιχειρηματικότητα νέων (απορροφητικότητα 28,7%), το **13,4%** (4,4 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Διασφάλιση της ποιότητας (απορροφητικότητα 14,2%), το **3,4%** (1,1 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Δομές απασχόλησης (απορροφητικότητα 11,3%), το **1,1%** (0,36 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Ψηφιακές δράσεις (απορροφητικότητα 2,4%), ενώ το υπόλοιπο **0,4%** (0,12 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 0,5%). Στο τέλος του 2012, το σύνολο των πληρωμών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση **αυξήθηκε** σημαντικά κατά **141,8%** (ή 46,2 εκ.€) και η απορροφητικότητα αυξήθηκε στο **34,0%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **78,8 εκ.€**. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το **53,3%** (42,0 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (απορροφητικότητα 38,2%), το **14,3%** (11,2 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Διασφάλιση της ποιότητας (απορροφητικότητα 36,5%), το **13,7%** (10,8 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Μεταπτυχιακά στο Διε-

θνές Πανεπιστήμιο (απορροφητικότητα 54,1%), το **10,8%** (8,5 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Επιχειρηματικότητα νέων (απορροφητικότητα 39,9%), το **5,1%** (4,1 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Δομές απασχόλησης (απορροφητικότητα 41,8%), το **2,2%** (1,7 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 7,0%), ενώ το υπόλοιπο **0,6%** (0,43 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Ψηφιακές δράσεις (απορροφητικότητα 2,9%).

Αύξηση κατά **39,6%** (ή 31,2 εκ.€) καταγράφεται και στο τέλος του 2013 αυξάνοντας περαιτέρω την απορροφητικότητα στο **47,5%** του προϋπολογισμού με σύνολο πληρωμών **110,1 εκ.€**. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το **54,5%** (59,9 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (απορροφητικότητα 54,5%), το **13,4%** (14,7 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Διασφάλιση της ποιότητας (απορροφητικότητα 47,8%), το **12,0%** (13,2 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Μεταπτυχιακά στο Διεθνές Πανεπιστήμιο (απορροφητικότητα 65,9%), το **9,8%** (10,4 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Επιχειρηματικότητα νέων (απορροφητικότητα 48,6%), το **4,8%** (5,3 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Δομές απασχόλησης (απορροφητικότητα 54,8%), το **4,3%** (4,8 εκ.€) των πληρωμών αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 19,1%), ενώ το υπόλοιπο **1,6%** (1,8 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου αφορούσε σε πληρωμές της κατηγορίας Ψηφιακές δράσεις (απορροφητικότητα 11,8%).

Σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΕΥΔ του ΕΠ για το 2014, το σύνολο των πληρωμών για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση θα **αυξηθεί** περαιτέρω κατά **29,9%** (ή 33,0 εκ.€) και η απορροφητικότητα θα αυξηθεί στο **61,7%** καταγράφοντας συνολικές πληρωμές **143,0 εκ.€**. Ως προς την κατανομή του συνόλου των πληρωμών ανά κατηγορία δράσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι το **52,4%** (74,9 εκ.€) των πληρωμών της συγκεκριμένης περιόδου θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας δράσης Πρακτική Άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (απορροφητικότητα 68,1%), το **14,8%** (21,2 εκ.€) των πληρωμών θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Διασφάλιση της ποιότητας (απορροφητικότητα 68,9%), το **10,6%** (15,2 εκ.€) των πληρωμών θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Μεταπτυχιακά στο Διεθνές Πανεπιστήμιο (απορροφητικότητα 75,9%), το **10,1%** (14,4 εκ.€) των πληρωμών θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Επιχειρηματικότητα νέων (απορροφητικότητα 67,3%), το **5,5%** (7,8 εκ.€) των πληρωμών θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Δομές απασχόλησης (απορροφητικότητα 80,6%), το **4,9%** (7,0 εκ.€) των πληρωμών θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Προγράμματα Σπουδών (απορροφητικότητα 28,1%), ενώ το υπόλοιπο **1,7%** (2,5 εκ.€) των πληρωμών της περιόδου θα αφορά σε πληρωμές της κατηγορίας Ψηφιακές δράσεις (απορροφητικότητα 11,8%).

Από τις παραπάνω ετήσιες μεταβολές θα πρέπει να υπογραμμιστούν ιδιαίτερα: (α) οι συνολικά χαμηλές απορροφήσεις των κατηγοριών δράσης της συγκεκριμένης βαθμίδας μέχρι και το 2013, και (β) η εκτίμηση περί σημαντικά **χαμηλών** απορροφήσεων των κατηγοριών Προγράμματα Σπουδών (28,1%) και Ψηφιακές δράσεις (16,4%) στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση μέχρι και το τέλος του 2014. Και οι δύο παραπάνω παρατηρήσεις εγείρουν ζητήματα σχεδιασμού, ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αδυνατούν να απορροφήσουν εντός εξαετίας, το 62,0% μιας χαμηλής, ως προς τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, χρηματοδότησης συνολικού ύψους 230.0 εκ.€.

Χρηματοδοτηση των υποδομων της εκπαιδευσης

Το πρόβλημα της επάρκειας και του εκσυγχρονισμού των υποδομών και του εξοπλισμού της εκπαίδευσης έχει ήδη επισημανθεί στην Ετήσια Έκθεση του 2010 για την Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια εκπαίδευση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, με ιδιαίτερη αναφορά στην έλλειψη σχολικής στέγης στη Δημόσια Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στην εξειδίκευση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) για την εκπαίδευση έχει προβλεφθεί η χρηματοδότηση των υποδομών της εκπαίδευσης μέσω του **Κωδικού 75** δια του οποίου «*υλοποιούνται οι στόχοι και οι προτεραιότητες της εκπαιδευτικής στρατηγικής του Υπουργείου Παιδείας, σε άμεση συνάφεια με τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις που υλοποιούνται, ή προβλέπεται να υλοποιηθούν, από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση**»*[9]. Οι δαπάνες του Κωδικού 75 συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού για τον Κωδικό 75 συνολικού ύψους **1.039,4 εκ.€**, έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται οι ακόλουθες κατηγορίες πράξεων:

- έργα **σχολικής στέγης** πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αξιολογούνται σύμφωνα με συγκεκριμένες αρχικώς ορισθείσες προτεραιότητες: (α) την **κατασκευή νέων** Νηπιαγωγείων και Δημοτικών σχολείων και (β) **προσθήκες και βελτιώσεις σχολείων** με στόχο την εξάλειψη της διπλής βάρδιας και στη συνέχεια με προτεραιότητες: (i) ανέγερση νέου, ή αναμόρφωση, υφιστάμενου κτιρίου άλλης χρήσης σε κτίριο για κάλυψη πληθυσμιακών αναγκών βάση σχολικού πληθυσμού της περιοχής, (ii) αναμόρφωση υφιστάμενου σχολικού κτιρίου Ε-ΠΑΛ/ΕΠΑΣ για βελτίωση της ποιότητας κτιρίου, (iii)

[9] Υπουργείο Παιδείας ΕΥΔ ΕΠ «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση», Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης ΕΠ 2013, Αθήνα, Μάιος 2014 (σ. 25)

αναμόρφωση υφιστάμενου σχολικού κτιρίου για να διασφαλίζεται η βιοκλιματική λειτουργία, (iv) αναμόρφωση/προσθήκες σε υφιστάμενο σχολικό κτίριο για ποιοτική βελτίωση του κτηρίου.

- εξοπλισμός πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επικεντρώνεται σε εκπαιδευτικό εξοπλισμό **ειδικών σχολείων** για ΑμεΑ,
- υποδομές **τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** (κτιριακά & εξοπλισμοί), και
- εξοπλισμός **αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης** για ΙΕΚ και Ναυτικές Σχολές.

Πίνακας 1.30: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΚΩΔΙΚΟΣ 75 για τις Υποδομές της εκπαίδευσης (ανάλυση κατά Κατηγορία) την περίοδο 2011-2013**

	Περιγραφή κατηγοριών Πράξεων	Προϋπολογισμός		Ετήσια αναλογία απορρόφησης του προϋπολογισμού			Πληρωμές 2013	Υπολειπόμενο ποσό
		ποσό	Ποσοστιαία κατανομή	2011	2012	2013	ποσό	
1	Έργα σχολικής στέγης πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	623,7 εκ.€	60,0%	26,0%	44,0%	64,0%	399,2 εκ.€	224,5 εκ.€
2	Εξοπλισμός ειδικών σχολείων για ΑμεΑ πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	72,7 εκ.€	7,0%	1,0%	1,0%	19,0%	13,8 εκ.€	58,9 εκ.€
3	Υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κτιριακά και εξοπλισμοί)	291,0 εκ.€	28,0%	5,0%	23,0%	44,0%	128,0 εκ.€	163,0 εκ.€
4	Εξοπλισμός αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης για ΙΕΚ και Ναυτικές Σχολές	52,0 εκ.€	5,0%	0,0%	0.0%	0,0%	0,0 εκ.€	52,0 εκ.€
	ΣΥΝΟΛΟ:	1.039,4 εκ.€	100,0%	18,0%	33,0%	52,.0%	541,0 εκ.€	498,4 εκ.€

Πηγή: **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο τέλος του 2013, οι **ενταγμένες** πράξεις του Κωδικού 75 ανήλθαν σε **109,0%** του συνολικού προϋπολογισμού και οι **νομικές δεσμεύσεις** σε **76,0%**, ενώ την ίδια χρονιά η απορροφητικότητα (πληρωμές) αντιστοιχούσαν στο **52,1%** (**541,0** εκ.€) του συνολικού προϋπολογισμού του κωδικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες δαπάνες επιμερίζονται και στις 13 **διοικητικές περιφέρειες** της χώρας με την ακόλουθη ποσοστιαία αναλογία: Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (7,9%), Κεντρικής Μακεδονίας (13,9%), Δυτικής Μακεδονίας (9,7%), Ηπείρου (3,8%), Θεσσαλίας (6,2%), Ιονίων νήσων (3,7%), Δυτικής Ελλάδας (6,8%), Στερεάς Ελλάδας (5,8%), Αττικής (21,0%), Πελοποννήσου (4,1%), Νοτίου Αιγαίου (4,8%), Βορείου Αιγαίου (4,1%) και Κρήτης (8,2%). Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του προβλήματος των υποδομών της εκπαίδευσης και ταυτόχρονα τους σημαντικά χαμηλούς ρυθμούς απορρόφησης του προϋπολογισμού του Κωδικού 75, όπως καταγράφονται στον επόμενο πίνακα, γίνεται εμφανές ότι ο ρόλος των **υποδομών**, τόσο των νέων όσο και της ποιοτικής αναβάθμισης των παλαιότερων, για την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υποδομών του Δημοσίου, έχει σημαντικά **υποτιμηθεί** στο επίπεδο του στρατηγικού σχεδιασμού της ελληνικής εκπαίδευσης.

Το 2013, την υψηλότερη απορροφητικότητα επί του προϋπολογισμού του **Κωδικού 75** καταγράφει η κατηγορία Σχολική στέγη πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τιμή **64,0%** (πληρωμές 399,2 εκ.€) επί του προϋπολογισμού και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες πράξεων: Υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με απορρόφηση **44,0%** (163,0 εκ.€) επί του προϋπολογισμού και Εξοπλισμός ειδικών σχολείων για ΑμεΑ με τιμή **19,0%** (13,8 εκ.€), ενώ η κατηγορία Εξοπλισμός αρχικής επαγγελματική εκπαίδευση (ΙΕΚ και Ναυτικές Σχολές) είχε **μηδενική** απορρόφηση κατά την τριετία 2011-2013.

1.3.2.4 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΝΑ ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο επιμερισμός των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού ανά βαθμίδα εκπαίδευσης αφορά στις κατηγορίες πληρωμών που το ΥΠΑΙΘ έχει ήδη εντάξει στον συγκεκριμένο **Ειδικό φορέα** (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Πανεπιστημιακός ή Τεχνολογικός τομέας της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, ή και σε εκείνες των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για τις οποίες η διάκριση ανά βαθμίδα της εκπαίδευσης προκύπτει σαφώς από την περιγραφή της συγκεκριμένης δαπάνης. Αντίθετα, κατηγορίες πληρωμών, που δεν προκύπτει από την περιγραφή τους συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης, όπως είναι για παράδειγμα οι πληρωμές για μετακίνηση των μαθητών χωρίς επιμερισμό σε πληρωμές μετακίνησης για μαθητές Πρωτοβάθμιας/Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δεν συμπεριλαμβάνονται στις πληρωμές κάποιας βαθμίδας της εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, η συνολική δαπάνη για τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ουσιαστικά είναι υψηλότερες από το άθροισμα των αναφερόμενων σε αυτές πληρωμών. Αξίζει, τέλος να αναφερθεί, ότι διάκριση ανά βαθμίδα της εκπαίδευσης αφορά μόνο στις πληρωμές του Τακτικού προϋπολογισμού του κράτους για την εκπαίδευση, αφού στις πληρωμές του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** δεν γίνεται διάκριση ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια, και για την περίοδο 2011-2013 αναλύονται κατά κατηγορία δαπάνης οι τέσσερεις Ειδικοί Φορείς των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ στους οποίους το 2013 αντιστοιχεί το **88,5%** του Τακτικού Προϋπολογισμού του Κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ

και οι οποίοι επιμερίζονται στις πληρωμές των εκπαιδευτικών βαθμίδων (**Πρωτοβάθμια**, **Δευτεροβάθμια** και **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση αναλυμένη στον Τεχνολογικό και στον Πανεπιστημιακό της τομέα).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Τακτικού Προϋπολογισμού** του κράτους στον Ειδικό φορέα **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** ανήλθαν στο ποσό των **1.567,9 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών έχει ανακοινώσει πληρωμές ύψους **1.607,7 εκ.€**, του συγκεκριμένου ειδικού φορέα για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014).
Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.54: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

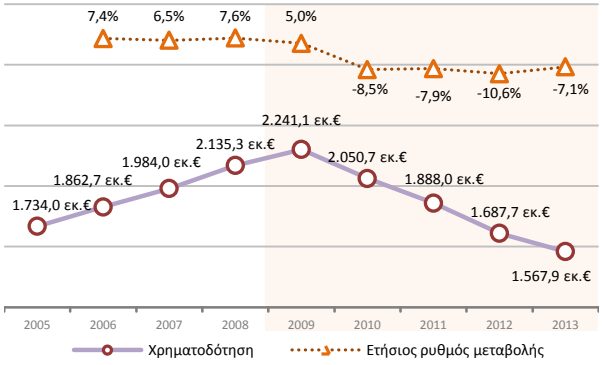

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** κατά **-9,6%** (166,2 εκ.€) από 1.734,0 εκ.€ το 2005 σε 1.567,9 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **23,1**% (401,3 εκ.€) από 1.734,0 εκ.€ το 2005 σε 2.135,3 εκ.€ το 2008, ελαφρά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **5,0%** (105,8 εκ.€) από 2.135,3 το 2008 σε 2.241,1 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **29,2**% (507,0 εκ.€) από 1.734,0 εκ.€ το 2005 σε 2.241,1 εκ.€ το 2009.
Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2012 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-30,0**% (673,2 εκ.€) από 2.241,1 εκ.€ το 2009 σε 1.567,9 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.
Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2012 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-10,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Πίνακας 1.31: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ για ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	**1.887.951.417,54**	**100,0%**	**-7,9** ▼	**1.687.745.531,83**	**100,0%**	**-10,6** ▼	**1.567.855.473,71**	**100,0%**	**-7,1** ▼	**-17,0** ▼
210	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση – ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΥΠΑΙΘ	1.870.885.814,94	**99,1%**	**-6,3** ▼	1.677.873.303,77	**99,4%**	**-10,3** ▼	1.556.953.701,14	**99,3%**	**-7,2** ▼	**-16,8** ▼
181	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΥΠΑΙΘ	17.065.602,60	**0,9%**	**-68,4** ▼	9.872.228,06	**0,6%**	**-42,2** ▼	10.901.772,57	**0,7%**	**10,4** ▲	**-36,1** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση**, που αντιστοιχούσαν στο **31,97%** των συνολικών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **1.567,9 εκ.€**, αναλύονται στους ακόλουθες **2 ειδικούς φορείς** για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: (α) τον φορέα των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 210) στον οποίο αναλογεί το **99,3%** (ή **1.556,7 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και (β) τον φορέα των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 181) στον οποίο αναλογεί το **0,7%** (ή **10,9 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Την τριετία 2011-2013, και στους **2** ειδικούς φορείς του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον φορέα των **Περιφερειακών υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ** (Περιφερειακές ενότητες/Νομαρχίες) κατά **-36,1%** (ή 6,2 εκ.€) από 17,1 εκ.€ το 2011 σε 10,9 εκ.€ το 2013, καθώς και στον φορέα των **Κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ** κατά **-16,8%** (ή 313,9 εκ.€) από 1.870,9 εκ.€ το 2011 σε 1.557,0 εκ.€ το 2013.

Το 2013 οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (**1.677,9 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **4 κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **100,0%** (1.556,9 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για πρωτοβάθμια εκπαίδευση, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,00 εκ.€), (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **0,004%** (0,046 εκ.€), και (δ) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **0,002%** (0,0008 εκ.€).

Πίνακας 1.32: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
210	**ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**	**1.870.885.814,94**	**100,0%**	**-6,3** ▼	**1.677.873.303,77**	**100,0%**	**-10,3** ▼	1.556.953.701,14 €	100,0%	-7,2% ▼	**-16,8** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.858.494.814,94	**99,34%**	**-6,4** ▼	1.677.786.291,38	**99,99%**	**-9,7** ▼	1.556.906.844,81	100,00%	-7,2 ▼	**-16,2** ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	0,00	**0,00%**	**0,0** —	0,00	**0,00%**	**0,0** —	0,00	0,00%	0,0 —	**0,0** —
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	12.391.000,00	**0,66%**	**7,4** ▲	60.000,00	**0,00%**	**-99,5** ▼	46.000,00	0,00%	-23,3 ▼	**-99,6** ▼
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΚΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ	0,00	**0,00%**	**0,0** —	27.012,39	**0,00%**		856,33	0,00%	-96,8	

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013 ο **Κ.Α. 0000** (Πληρωμές για Υπηρεσίες) για την **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** μειώθηκε κατά **-16,2%** (301,6 εκ.€) από 1858,5 εκ.€ το 2011 σε 1.556,9 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο, ο **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές Μεταβιβαστικές) μειώθηκε σημαντικά κατά **-99,6%** (12,3 εκ.€) από 12,4 εκ.€ το 2011 σε 0,046 εκ.€ το 2013, ενώ ο **Κ.Α. 1000** (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) παρέμεινε μηδενικός. Κατά την τριετία 2011-2013, τέλος, ο **Κ.Α. 9000** (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών) εγγράφει μη μηδενικές τιμές μόνο το 2012 αλλά χαμηλού ύψους (0,03 εκ.€), οι οποίες ουσιαστικά μηδενίζονται το 2013..

Αξίζει να σημειωθεί ότι στον **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές μεταβιβαστικές) περιλαμβάνεται ο Κ.Α. 2436 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ). Το 2011 στο συγκεκριμένο κωδικό είχαν εγγραφεί πληρωμές **12,35 εκ. €**, ποσό που αντιστοιχούσε στο **99,7%** του Κ.Α. 2000 της συγκεκριμένης βαθμίδας. Ωστόσο, από το 2012 και μετά ο συγκεκριμένος κωδικός μηδενίστηκε[10]. Στον **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές μεταβιβαστικές) περιλαμβάνεται επίσης και ο Κ.Α. 2224 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στη Επιχορήγηση στις σχολικές επιτροπές και σχολικές εφορείες. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 ο συγκεκριμένος κωδικός αυξήθηκε κατά **11,5%** (ή 5.000€) από 41.000€ το 2011 σε 46.000€ το 2013.

[10] Ο ΟΕΔΒ καταργήθηκε με το Νόμο 3966 του 2011 αποβλέποντας στον «ορθολογικό εκσυγχρονισμό των επιστημονικών οργάνων που υποστηρίζουν το υπουργείο Παιδείας στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής». Τον ρόλο του ΟΕΔΒ ανέλαβε το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (ΙΤΥΕ - Διόφαντος)

Δαπανες για Δευτεροβαθμια εκπαιδευση

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Τακτικού Προϋπολογισμού** του κράτους στον Ειδικό φορέα **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** του ΥΠΑΙΘ ανήλθαν στο ποσό των **1.803,8 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών έχει ανακοινώσει πληρωμές ύψους **1.595,5 εκ.€**, του συγκεκριμένου ειδικού φορέα για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** κατά **-16,1%** (346,0 εκ.€) από 2.149,7 εκ.€ το 2005 σε 1.803,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **21,2**% (456,0 εκ.€) από 2.149,7 εκ.€ το 2005 σε 2.605,8 εκ.€ το 2008, ελαφρά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά

6,5% (169,2 εκ.€) από 2.605,8 το 2008 σε 2.775,0 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **29,1**% (625,2 εκ.€) από 2.149,7 εκ.€ το 2005 σε 2.775,0 εκ.€ το 2009.

Γράφημα 1.55: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

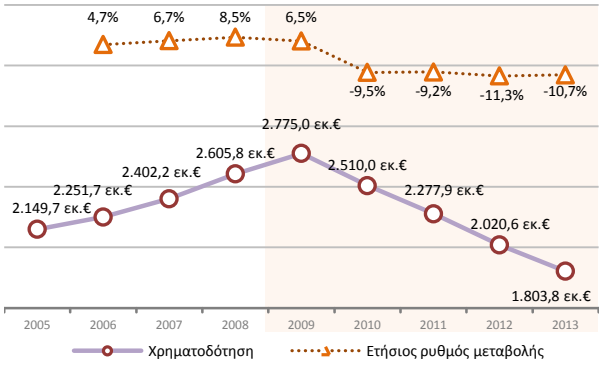

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-35,0**% (971,2 εκ.€) από 2.775,0 εκ.€ το 2009 σε 1.803,8 εκ.€ το 2012, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **8,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2012 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-11,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση**, που αντιστοιχούσαν στο **36,78%** των συνολικών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **1.803,8 εκ.€**, αναλύονται στους ακόλουθες **2 ειδικούς φορείς** για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: (α) τον φορέα των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 220) στον οποίο αναλογεί το **98,8%** (ή **1.782,1 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και (β) τον φορέα των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 182) στον οποίο αναλογεί το **1,2%** (ή **21,7 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 1.33: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ για ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	**2.277.933.287,81**	**100,0%**	**-9,2** ▼	**2.020.556.935,56**	**100,0%**	**-11,3** ▼	**1.803.786.037,32**	**100,0%**	**-10,7** ▼	**-20,8** ▼
220	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΥΠΑΙΘ	2.242.082.681,79	**98,4%**	**-7,5** ▼	1.994.084.150,27	**98,7%**	**-11,1** ▼	1.782.065.776,97	**98,8%**	**-10,6** ▼	**-20,5** ▼
182	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΥΠΑΙΘ	35.850.606,02	**1,6%**	**-58,2** ▼	26.472.785,29	**1,3%**	**-26,2** ▼	21.720.260,35	**1,2%**	**-18,0** ▼	**-39,4** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, και στους **2** ειδικούς φορείς του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών, με τη μεγαλύτερη κατά **-39,4%** (ή 14,1 εκ.€) να καταγράφεται στον φορέα των **Περιφερειακών υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ** (Περιφερειακές ενότητες/Νομαρχίες) από 35,9 εκ.€ το 2011 σε 21,7 εκ.€ το 201ε, ενώ στον φορέα των **Κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ** καταγράφεται μείωση κατά **-20,5%** (ή 460,0 εκ.€) από 2.424,1 εκ.€ το 2011 σε 1.782,1 εκ.€ το 2013.

Το 2013 οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (**1.994,1 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **7 κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **99,41%** (1.771,5 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για δευτεροβάθμια εκπαίδευση, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **0,01%** (0,27 εκ.€), (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **0,40%** (7,1 εκ.€), (δ) Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα (Κ.Α. 3000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,00 εκ.€), (ε) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες (Κ.Α. 5000) στην οποία αναλογεί το **0,16%** (2,8 εκ.€), (στ) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης (Κ.Α. 6000) στην οποία αναλογεί το **0,00%**, (10,53€), και (ζ) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **0,03%** (0,45 εκ.€). Κατά την τριετία 2011-2013 **4** από τις 7 κατηγορίες πληρωμών καταγράφουν **μείωση** και συγκεκριμένα: ο **Κ.Α. 0000** (Πληρωμές για Υπηρεσίες) για τη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** μειώθηκε κατά **-20,0%** (441,7 εκ.€) από 2.213,2 εκ.€ το 2011 σε 1.771,5 εκ.€ το 2013, ο **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές Μεταβιβαστικές) μειώθηκε σημαντικά κατά **-70,1%** (16,6 εκ.€) από 23,7 εκ.€ το 2011 σε 7,1 εκ.€ το 2013, ο **Κ.Α. 5000** (Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες) μειώθηκε κατά **-43,4%** (2,1 εκ.€) από 4,9 εκ.€ το 2011 σε 2,8 εκ.€ το 2013, ενώ ο **Κωδικός 3000** (Πληρωμές που αντικρίζο-

νται από πραγματοποιούμενα έσοδα) που κατέγραφε δαπάνες (15.216,2€) το 2011 μηδενίστηκε έκτοτε.
Αντίθετα την ίδια περίοδο **1** από τις 7 κατηγορίες πληρωμών καταγράφει **αύξηση** και συγκεκριμένα ο **Κ.Α. 1000** (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) που αυξήθηκε κατά **17,3%** (0,039 εκ.€) από 0,22 εκ.€ το 2011 σε 0,26 εκ.€ το 2012. Την ίδια περίοδο, ο **Κ.Α. 6000** (Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης) με εγγραφή μόλις 10,53€ παρέμεινε ουσιαστικά μηδενικός. Κατά την τριετία 2011-2012, τέλος, ο **Κ.Α. 9000** (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών) εγγράφει μη μηδενικές τιμές χαμηλού ύψους τόσο το 2012 (0,38 εκ.€), όσο και το 2013 (0,45 εκ.€).

Πίνακας 1.34: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
220	**ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**	**2.242.082.681,79**	**100,0%**	**-7,5** ▼	**1.994.084.150,27**	**100,0%**	**-11,1** ▼	**1.782.065.776,97**	**100,0%**	**-10,6** ▼	**-20,5** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2.213.228.272,09	**98,71%**	**-7,2** ▼	1.982.489.794,11	**99,42%**	**-10,4** ▼	1.771.494.024,85	99,41%	-10,6 ▼	**-20,0** ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	227.223,09	**0,01%**	**-5,6** ▼	223.297,09	**0,01%**	**-1,7** ▼	266.533,49	0,01%	19,4 ▲	**17,3** ▲
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	23.717.128,00	**1,06%**	**-27,3** ▼	6.683.220,00	**0,34%**	**-71,8** ▼	7.083.188,00	0,40%	6,0 ▲	**-70,1** ▼
3000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ	15.216,22	**0,00%**		0,00	**0,00%**	**-100,0** ▼	0,00	0,00%	0,0 —	**-100,0** ▼
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	4.894.832,21	**0,22%**	**-13,4** ▼	4.305.718,86	**0,22%**	**-12,0** ▼	2.768.139,20	0,16%	-35,7 ▼	**-43,4** ▼
6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	10,18	**0,00%**		15,28	**0,00%**	**50,1** ▲	10,53	0,00%	-31,1 ▼	**3,4** ▲
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ	0,00	**0,00%**	**0,0** —	382.104,93	**0,02%**		453.880,90	0,03%	18,8 ▲	

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Αξίζει να σημειωθεί ότι στον **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές μεταβιβαστικές) περιλαμβάνεται ο Κ.Α. 2436 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ). Το 2010 στο συγκεκριμένο κωδικό είχαν εγγραφεί πληρωμές **18,0 εκ. €**, ποσό που αντιστοιχούσε στο **55,2%** του Κ.Α. 2000 της συγκεκριμένης βαθμίδας. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 ο συγκεκριμένος κωδικός πληρωμών αφού μειώθηκε σε **16,5 εκ.€** το 2011 την επόμενη χρονιά (2012) μηδενίστηκε, παραμένοντας μηδενικός και το 2013. Ειδικά για τον συγκεκριμένο κωδικό πληρωμών θα πρέπει να σημειωθεί ότι εκτός από την Πρωτοβάθμια (210) και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (220) εμφανίζονται πληρωμές και στον Ειδικό φορέα Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού (140), στον οποίο το 2010 είχαν εγγραφεί πληρωμές **1,5 εκ. €**, ποσό που αντιστοιχούσε στο **18,1%** του Κ.Α. 2000 του συγκεκριμένου φορέα. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 ο συγκεκριμένος κωδικός πληρωμών αφού αυξήθηκε σε **1,9 εκ. €** το 2011 την επόμενη χρονιά (2012) μηδενίστηκε παραμένοντας μηδενικός και το 2013. Συνολικά, ο ΟΕΔΒ χρηματοδοτήθηκε και από τους τρεις ειδικούς φορείς του ΥΠΑΙΘ με το ποσό των **31,0 εκ. €** το 2010 (και των 30,7 εκ. € το 2011) και στη συνέχεια μηδενίστηκε[11].
Στον **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές μεταβιβαστικές) περιλαμβάνεται επίσης και ο Κ.Α. 2427 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στη Σιβιτανίδειο Σχολή. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 ο συγκεκριμένος κωδικός μειώθηκε κατά **-55,0%** (ή 7,75 εκ.€) από 14,1 εκ.€ το 2010 σε 6,35 εκ.€ το 2012 και σε 7,0 εκ.€ το 213. Τέλος, στον **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές μεταβιβαστικές) περιλαμβάνεται επίσης και ο Κ.Α. 2224 ο οποίος αφορά σε επιχορήγηση στη Επιχορήγηση στις σχολικές επιτροπές και σχολικές εφορείες. Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2009-2012 ο συγκεκριμένος κωδικός μειώθηκε κατά **-81,0%** (ή 0,48 εκ.€) από 0,59 εκ.€ το 2009 σε 0,11 εκ.€ το 2012 και μηδενίστηκε το 2013.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του **Τακτικού Προϋπολογισμού** του κράτους στον Ειδικό φορέα **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** ανήλθαν στο ποσό των **969,9 εκ.€**, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών έχει ανακοινώσει πληρωμές ύψους **926,6 εκ.€** του συγκεκριμένου ειδικού φορέα για το 2014 (καταχώρηση πληρωτέων έως και τον Σεπτέμβριο του 2014) μειωμένες κατά **-4,5%** έναντι του προηγούμενου έτους, ενώ και ο προϋπολογισμός του 2015 του συγκεκριμένου ειδικού φορέα (**857,1 εκ.€**) προβλέπει επιπλέον μειωμένες πληρωμές κατά **-7,5%**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.
Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2012 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** κατά **-18,0%** (213,2 εκ.€) από 1.183,1 εκ.€ το 2005 σε 969,9 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βά-

[11] Ο ΟΕΔΒ καταργήθηκε με το Νόμο 3966 του 2011 αποβλέποντας στον «ορθολογικό εκσυγχρονισμό των επιστημονικών οργάνων που υποστηρίζουν το υπουργείο Παιδείας στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής». Τον ρόλο του ΟΕΔΒ ανέλαβε το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (ΙΤΥΕ - Διόφαντος)

ση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **19,2**% (226,7 εκ.€) από 1.183 εκ.€ το 2005 σε 1.409,8 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω αλλά μικρή **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **0,8%** (11,1 εκ.€) από 1.409,8 εκ.€ το 2008 σε 1.420,9 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **20,1**% (237,8 εκ.€) από 1.183,1 εκ.€ το 2005 σε 1.420,9 εκ.€ το 2009.

Γράφημα 1.56: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

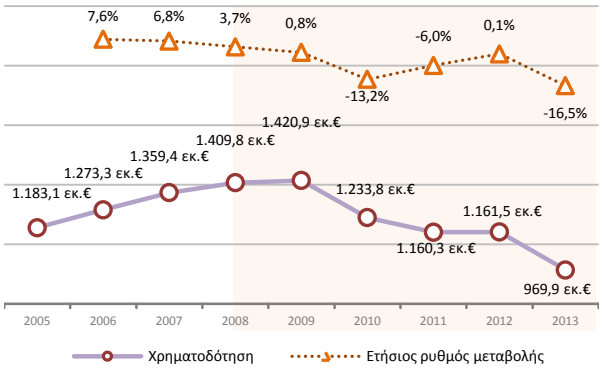

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-31,7**% (439,9 εκ.€) από 1.420,9 εκ.€ το 2009 σε 969,9 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005. Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-16,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση**, που αντιστοιχούσαν στο **19,78%** των συνολικών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **969,9 εκ.€**, αναλύονται σε **2 ειδικούς φορείς** των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ, που αντιστοιχούν στους δύο παράλληλους και αλληλοσυμπληρούμενους τομείς της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: (α) τον Τεχνολογικό τομέα (Κ.Α. 240) στον οποίο αναλογεί το **26,0%** (ή **252,6 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και περιλαμβάνει τα Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι.) και την Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής & Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), και (β) τον Πανεπιστημιακό τομέα (Κ.Α. 250) στον οποίο αναλογεί το **74,0%** (ή **717,3 εκ.€**) του συνόλου πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.

Πίνακας 1.35: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΟ πληρωμών ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ για ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	**1.160.282.174,64**	**100,0%**	**-6,0** ▼	**1.161.451.340,05**	**100,0%**	**0,1** ▲	**969.891.364,40 €**	**100,0%**	**-16,5%** ▼	**-16,4%** ▼
240	Τεχνολογικός Τομέας	315.995.009,54	**27,2%**	**-2,3** ▼	314.591.665,90	**27,1%**	**-0,4** ▼	252.636.204,39 €	**26,0%**	**-19,7%** ▼	**-20,1%** ▼
250	Πανεπιστημιακός Τομέας	844.287.165,10	**72,8%**	**-7,2** ▼	846.859.674,15	**72,9%**	**0,3** ▲	717.255.160,01 €	**74,0%**	**-15,3%** ▼	**-15,0%** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, και στους **2** ειδικούς φορείς του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατά **-20,1%** ή 63,4 εκ.€) από 316,0 εκ.€ το 2011 σε 252,6 εκ.€ το 2013, ενώ η μείωση στον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν μικρότερη (κατά **-15,0%** ή 127,0 εκ.€) από 844,3 εκ.€ το 2011 σε 717,3 εκ.€ το 2013. Αξιοσημείωτη είναι η οριακή ετήσια αύξηση του Πανεπιστημιακού τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **0,3%** (ή 2,6 εκ.€) το 2012 έναντι του προηγούμενου έτους αναφοράς, έναντι της οριακής μείωσης του Τεχνολογικού τομέα κατά **-0,4%** (ή 1,4 εκ.€) το 2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.
Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται οριακή **μείωση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον **Τεχνολογι-**

κό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-19,4%** (60,7 εκ.€) από 313,3 εκ.€ το 2005 σε 252,6 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.57: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

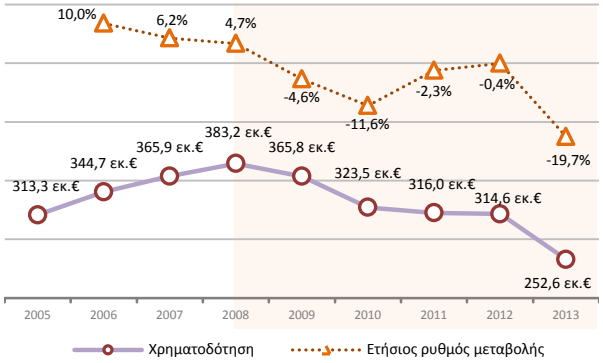

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **22,3**% (69,9 εκ.€) από 313,3 εκ.€ το 2005 σε 383,2 εκ.€ το 2008, ελαφρά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%).

Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 το σύνολο των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-34,1**% (130,6 εκ.€) από 383,2 εκ.€ το 2008 σε 252,6 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **10,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-19,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-11,9%** (423,4 εκ.€) από 869,8 εκ.€ το 2005 σε 717,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.58: **Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

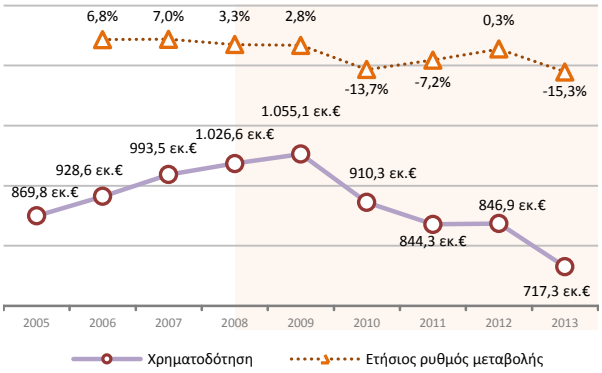

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **18,0**% (156,7 εκ.€) από 869,8 εκ.€ το 2005 σε 1.026,6 εκ.€ το 2008, ελαφρά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω, αν και μικρή **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **2,8%** (28,5 εκ.€) από 1026,6 εκ.€ το 2008 σε 1.055,1 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται **αύξηση** των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **21,3**% (185,3 εκ.€) από 869,8 εκ.€ το 2005 σε 1.055,1 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο των πληρωμών του συνολικού Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-32,0**% (337,9 εκ.€) από 1.055,1 εκ.€ το 2009 σε 717,3 εκ.€ το 2013, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή των πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **7,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-15,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών δημόσιων δαπανών** για τριτοβάθμια εκπαίδευση, των δημόσιων δαπανών του **Τεχνολογικού τομέα** (Κωδ. 240) και των **δημόσιων δαπα-**

νών του **Πανεπιστημιακού τομέα** (Κωδ. 250) **ανά φοιτητή ανά φοιτητή** την περίοδο 2005-2012.

Γράφημα 1.59: **Συνολικές δημόσιες δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή την περίοδο 2005-2012**

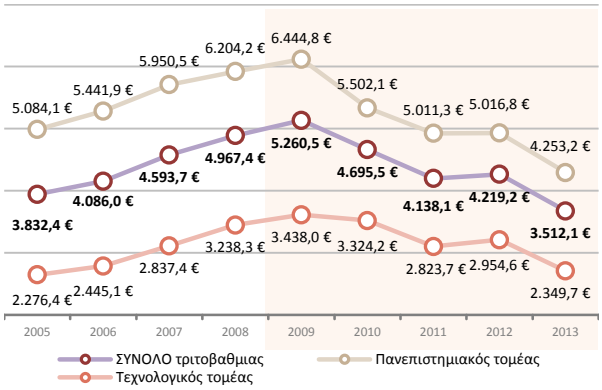

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015 β) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι **συνολικές δημόσιες δαπάνες** για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχούσαν σε **3.512,1€** ανά φοιτητή. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των συνολικών δαπανών για τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή κατά **-8,4%** (ή κατά 320,3€ ανά φοιτητή) από 3.832,4€ ανά φοιτητή το 2005 σε 3.512,1€ ανά φοιτητή το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2005-2009 οι συνολικές δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **37,3%** (ή κατά 1.428,1€ ανά φοιτητή), από 3.832,4€ ανά φοιτητή το 2005 σε 5.260,5€ ανά φοιτητή το 2009. Η συγκεκριμένη αύξηση οφείλεται στην αύξηση των συνολικών δημόσιων δαπανών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (κατά 20,1%), σε συνδυασμό με την μείωση του πλήθους του συνόλου των τακτικών φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατά -12,5%) την ίδια περίοδο. Την περίοδο 2009-2013, οι συνολικές δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-33,2%** (ή κατά 1.748,4€ ανά φοιτητή), από 5.260,5 ανά φοιτητή το 2009 σε 3.512,1€ ανά φοιτητή το 2013. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται στην μείωση των συνολικών δημόσιων δαπανών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (κατά -31,7%), σε συνδυασμό με τη μικρή αύξηση του πλήθους του συνόλου των τακτικών φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατά 2,2%) την ίδια περίοδο.

Τόσο η **δημόσια δαπάνη** για τον **Τεχνολογικό τομέα ανά φοιτητή** όσο και **η δημόσια δαπάνη** για τον **Πανεπιστημιακό τομέα ανά φοιτητή** ακολουθούν την κατανομή της **δημόσια δαπάνης** συνολικά για την **τριτοβάθμια εκπαίδευση** ανά φοιτητή. Όμως, αξίζει να υπογραμμιστούν οι σημαντικές διαφοροποιήσεις των τιμών του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη που προκύπτουν μεταξύ του Πανεπιστημιακού και του Τεχνολογικού τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ο Πανεπιστημιακό τομέας **υπερέχει** σημαντικά σε αναλογία του συνόλου των **δημοσίων δαπανών ανά φοιτητή** έναντι των αντιστοιχών τιμών του Τεχνολογικού τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καταγράφοντας σχεδόν **διπλάσια** δημόσια δαπάνη ανά φοιτητή (μέση τιμή 192,1%) κατά τη διάρκεια της περιόδου. Πιο συγκεκριμένα η μέση τιμή του παρατηρούμενου εύρους μεταξύ της ετήσιας δημόσιας δαπάνης ανά φοιτητή μεταξύ των δύο τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) είναι **2.580,2€** ανά φοιτητή, που αντιστοιχεί στο **59,1%** της μέσης τιμής της **συνολικής δαπάνης** για τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή (4.367,2€) κατά την περίοδο αναφοράς. Η μεγαλύτερη τιμή εύρους των τιμών του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη μεταξύ των τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφεται το 2007 (τιμή εύρους τομέων **3.113,1€**) όπου η δαπάνη του Πανεπιστημιακού τομέα αντιστοιχεί στο **209,7%** της αντίστοιχης τιμής του Τεχνολογικού τομέα. Αντίθετα, η μικρότερη τιμή εύρους των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφεται το 2013 (τιμή εύρους τομέων **1.903,6€**) όπου η δαπάνη του Πανεπιστημιακού τομέα αντιστοιχεί στο **181,0%** της αντίστοιχης τιμής του Τεχνολογικού τομέα. Συνολικά, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (2005-2013) καταγράφεται σημαντική **μείωση** κατά **-32,2%** (ή κατά 904,1€) του εύρους διαφοράς των τιμών της δημόσιας δαπάνης ανά φοιτητή μεταξύ των τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που κυρίως αφορά στην περίοδο μετά το 2007 (μείωση κατά **-40,2** ή 1.209,5€% την περίοδο 2007-2013), ενώ την προηγούμενη τριετία (2005-2007) το εύρος της τιμής του δείκτη μεταξύ των τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατέγραψε αύξηση κατά **10,9%** (ή 305,4€). Τέλος, και ακριβώς επειδή ο υπολογισμός του συγκεκριμένου δείκτη ανάγει την τιμή της συνολικής δημόσιας δαπάνης των τομέων ανά φοιτητή, θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2005-2013) ο τακτικός φοιτητικός πληθυσμός του Πανεπιστημιακού τομέα κατέγραψε μικρή **μείωση** κατά **-1,4%** (ή **2.450** φοιτητές/-τριες), ενώ ο αντίστοιχος φοιτητικός πληθυσμός του Τεχνολογικού τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια περίοδο κατέγραψε σημαντικότερη **μείωση** κατά **-21,9%** (ή **30.108** φοιτητές/-τριες). Αντίθετα, την ίδια περίοδο (2005-2013) το σύνολο των δημοσίων δαπανών του Πανεπιστημιακού τομέα κατέγραψε **μείωση** κατά **-17,5%** (ή 152,6 εκ.€), ενώ το αντίστοιχο σύνολο δημοσίων δαπανών του Τεχνολογικού τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια περίοδο κατέγραψε **μείωση** κατά **-19,4%** (ή 60,7 εκ.€).

Οι δύο παραπάνω μεταβολές που μετέχουν στον υπολογισμό του δείκτη ερμηνεύουν την μείωση του παρατηρούμενου εύρους της τιμής του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των τομέων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2013 οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (**969,9 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **59,67%** (578,7 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για τριτοβάθμια εκπαίδευση, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **7,09%** (64,8 εκ.€), (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **30,80%** (298,7 εκ.€), (δ) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες (Κ.Α. 5000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,04 εκ.€), (ε) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης (Κ.Α. 6000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,0 εκ.€), και (στ) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **2,44%** (23,7 εκ.€).

Πίνακας 1.36: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	**1.160.282.174,64**	**100,0%**	**-6,0** ▼	**1.161.451.340,05**	**100,0%**	**0,1** ▲	**969.891.364,40**	**100,0%**	**-16,5** ▼	**-16,4** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	695.893.083,97	59,98%	**-4,8** ▼	703.205.477,75	60,55%	**1,1** ▲	578.728.000,97	59,67%	**-17,7** ▼	**-16,8** ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ)	72.270.536,63	6,23%	**40,1** ▲	64.598.911,27	5,56%	**-10,6** ▼	68.759.255,88	7,09%	**6,4** ▲	**-4,9** ▼
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	392.103.064,53	33,79%	**-13,0** ▼	379.424.023,92	32,67%	**-3,2** ▼	298.678.777,95	30,80%	**-21,3** ▼	**-23,8** ▼
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	15.472,33	0,00%	**6973,4** ▲	20.908,74	0,00%	**35,1** ▲	39.537,74	0,00%	**89,1** ▲	**155,5** ▲
6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	17,18	0,00%		11,26	0,00%	**-34,5** ▼	0,00	0,00%	**-100,0** ▼	**-100,0** ▼
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ	0,00	0,00%	**0,0** —	14.202.007,11	1,22%		23.685.791,86	2,44%	**66,8** ▲	

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **4** από τις 6 επιμέρους κατηγορίες πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, που το 2013 αντιστοιχούσαν **97,6%** των συνολικών πληρωμών του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφονται **μειώσεις**. Συγκεκριμένα ο **Κ.Α. 0000** (Πληρωμές για Υπηρεσίες) για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** μειώθηκε κατά **-16,8%** (117,2 εκ.€) από 695,9 εκ.€ το 2011 σε 578,8 εκ.€ το 2013 και ο **Κ.Α. 1000** (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) κατά **-4,9%** (3,5 εκ.€) από 72,3 εκ.€ το 2011 σε 68,8 εκ.€ το 2013, ο **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές Μεταβιβαστικές) κατά **-23,8%** (93,4 εκ.€) από 392,1 εκ.€ το 2011 σε 298,7 εκ.€ το 2013, ενώ ο **Κ.Α. 6000** (Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης) που τη διετία 2011-2012 ενέγραφε αμελητέα μεγέθη πληρωμών (17,18€ και 11,26€ αντίστοιχα) το 2013 μηδενίστηκε. Αντίθετα, την ίδια περίοδο **αύξηση** κατά **155,5%** (0,024 εκ.€) καταγράφεται στον κωδικό **Κ.Α. 5000** (Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες) από 0,015 εκ.€ το 2011 σε 0,039 εκ.€ το 2013, ενώ και ο κωδικός **Κ.Α. 9000** (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών) εγγράφει το 2013 μη μηδενικές τιμές (23,7 εκ.€).

Το 2013 οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για τον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (**252,6 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **39,74%** (100,4 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **6,79%** (17,1 εκ.€), (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **52,89%** (133,6 εκ.€), (δ) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες (Κ.Α. 5000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,0 εκ.€), (ε) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης (Κ.Α. 6000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (0,0€), και (στ) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **0,59%** (1,5 εκ.€).

Πίνακας 1.37: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Τεχνολογικός Τομέας (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	Μεταβολή	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
240	**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ**	**315.995.009,54**	**100,0%**	**-2,3** ▼	**314.591.665,90**	**100,0%**	**-0,4** ▼	**252.636.204,39**	**100,0%**	**-19,7** ▼	**-20,1** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	122.982.697,52	38,92%	**-2,9** ▼	122.310.589,08	38,88%	**-0,5** ▼	100.395.667,03	39,74%	**-17,9** ▼	**-18,4** ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ)	14.179.930,10	4,49%		17.757.061,71	5,64%	**25,2** ▲	17.145.886,13	6,79%	**-3,4** ▼	**20,9** ▲
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	178.832.381,92	56,59%	**-9,2** ▼	172.263.800,00	54,76%	**-3,7** ▼	133.610.600,00	52,89%	**-22,4** ▼	**-25,3** ▼
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	0,00	0,00%	**0,0** —	0,00	0,00%	**0,0** —	0,00	0,00%	**0,0** —	**0,0** —
6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	0,00	0,00%	**0,0** —	0,00	0,00%	**0,0** —	0,00	0,00%	**0,0** —	**0,0** —
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ	0,00	0,00%	**0,0** —	2.260.215,11	0,72%		1.484.051,23	0,59%	**-34,3** ▼	

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **2** από τις 6 επιμέρους κατηγορίες πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που το 2013 αντιστοιχούσαν **90,5%** των συνολικών πληρωμών του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφονται **μειώσεις**. Συγκεκριμένα ο **Κ.Α. 0000** (Πληρωμές για Υπηρεσίες) για τον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά **-18,4%** (22,6 εκ.€) από 123,0 εκ.€ το 2011 σε 100,4 εκ.€ το 2013 και ο **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές Μεταβιβαστικές) που μειώθηκε κατά **-25,3%** (45,2 εκ.€) από 178,8 εκ.€ το 2011 σε 133,6 εκ.€ το 2013. Αντίθετα, την ίδια περίοδο ο **Κ.Α. 1000** (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) καταγράφει **αύξηση** κατά **20,9%** (3,0 εκ.€) από 14,2 εκ.€ το 2011 σε 17,1 εκ.€ το 2013, ενώ και ο **Κ.Α. 9000** (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών) εγγράφει το 2012 και το 2013 μη μηδενικές τιμές (2,3 εκ.€ και 1,5 εκ.€ αντίστοιχα). Τέλος, οι κωδικοί **Κ.Α. 5000** (Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες) και **Κ.Α. 6000** (Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης) παρέμειναν με **μηδενικές** τιμές κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Πίνακας 1.38: **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Πανεπιστημιακός Τομέας (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
250	**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ**	**844.287.165,10**	**100,0%**	**-7,2** ▼	**846.859.674,15**	**100,0%**	**0,3** ▲	**717.255.160,01**	**100,0%**	**-15,3** ▼	**-15,0** ▼
0000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	572.910.386,45	67,86%	-5,2 ▼	580.894.888,67	68,59%	1,4 ▲	478.332.333,94	66,69%	-17,7 ▼	-16,5 ▼
1000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ)	58.090.606,53	6,88%	12,6 ▲	46.841.849,56	5,53%	-19,4 ▼	51.613.369,75	7,20%	10,2 ▲	-11,2 ▼
2000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	213.270.682,61	25,26%	-16,1 ▼	207.160.223,92	24,46%	-2,9 ▼	165.068.177,95	23,01%	-20,3 ▼	-22,6 ▼
5000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	15.472,33	0,00%	6973,4 ▲	20.908,74	0,00%	35,1 ▲	39.537,74	0,01%	89,1 ▲	155,5 ▲
6000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	17,18	0,00%		11,26	0,00%	-34,5 ▼	0,00	0,00%	-100,0 ▼	-100,0 ▼
9000	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ	0,00	0,00%	0,0 —	11.941.792,00	1,41%		22.201.740,63	1,41%	▲	

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πληρωμές του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για τον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (**717,3 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) στην οποία αναλογεί το **66,69%** (478,3 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, (β) Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού (Κ.Α. 1000) στην οποία αναλογεί το **7,20%** (51,6 εκ.€), (γ) Πληρωμές μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) στην οποία αναλογεί το **23,01%** (165,1 εκ.€), (δ) Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες (Κ.Α. 5000) στην οποία αναλογεί το **0,01%** (39.537,74€), (ε) Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας διοίκησης (Κ.Α. 6000) στην οποία αναλογεί το **0,00%** (11,26€), και (στ) Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (Κ.Α. 9000) στην οποία αναλογεί το **1,41%** (22,2 εκ.€).

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **4** από τις 6 επιμέρους κατηγορίες πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που το 2013 αντιστοιχούσαν **89,7%** των συνολικών πληρωμών του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφονται **μειώσεις**. Συγκεκριμένα, ο **Κ.Α. 0000** (Πληρωμές για Υπηρεσίες) για τον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά **-16,5%** (94,6 εκ.€) από 572,9 εκ.€ το 2011 σε 478,3 εκ.€ το 2013 εκ.€ το 2012, ο κωδικός **Κ.Α. 1000** (Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού) κατά **-11,2%** (6,5 εκ.€) από 58,1 εκ.€ το 2011 σε 51,6 εκ.€ το 2013, ο κωδικός **Κ.Α. 2000** (Πληρωμές Μεταβιβαστικές) που μειώθηκε κατά **-22,6%** (48,2 εκ.€) από 213,3 εκ.€ το 2011 σε 165,1 εκ.€ το 2013, ενώ ο κωδικός **Κ.Α. 6000** (Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης) που ενέγραφε τη διετία 2011-2012 αμελητέα μεγέθη πληρωμών το 2013 μηδενίστηκε. Αντίθετα, την ίδια περίοδο, ο κωδικός **Κ.Α. 5000** (Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες) καταγράφει αύξηση κατά **155,5%** (0,024 εκ.€) από 0,015 εκ.€ το 2011 σε 0,039 εκ.€ το 2013, ενώ ο κωδικός **Κ.Α. 9000** (Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών) εγγράφει μη μηδενικές τιμές το 2012 και το 2013 (11,9 εκ.€ και 22,2 εκ.€ αντίστοιχα).

Μισθολογική δαπάνη της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως αποτυπώνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμό του κράτους, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 η πραγματοποιηθείσα **μισθολογική δαπάνη** που αποτυπώνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμό του κράτους για την **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** ανήλθε στο ποσό των **582,7 εκ.€**.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται οριακή **μείωση** της **δαπάνης μισθοδοσίας** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-17,4%** (123,0 εκ.€) από 705,7 εκ.€ το 2005 σε 582,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.60: **Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

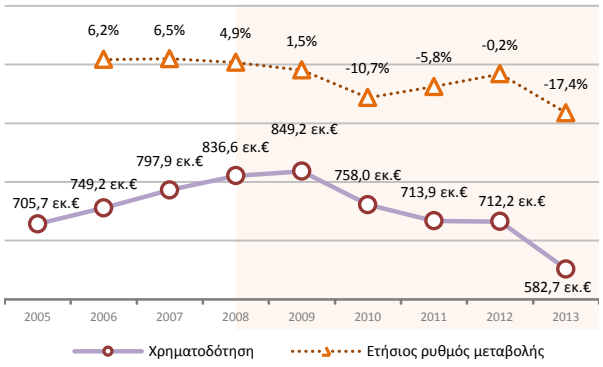

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **18,5**% (130,9 εκ.€) από 705,7 εκ.€ το 2005 σε 836,6 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,8%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω αλλά μικρή **αύξηση** της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **1,5%** (12,6 εκ.€) από 836,6 εκ.€ το 2008 σε 849,2 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται **αύξηση** της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **20,3**% (143,4 εκ.€) από 705,7 εκ.€ το 2005 σε 849,2 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-31,4**% (266,4 εκ.€), από 849,2 εκ.€ το 2009 σε 582,7 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή της δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **6,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-17,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 η **μισθολογική δαπάνη** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιστοιχούσε στο **60,08%** των συνολικών πληρωμών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμιας εκπαίδευση, ανήλθε στο ποσό των **582,7 εκ.€**, αναλύεται στους **2 ειδικούς φορείς** του ΥΠΑΙΘ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση: (α) στον Τεχνολογικό τομέα (Κ.Α. 240) στον οποίο αναλογεί το **17,2%** (ή **100,4 εκ.€**) της συνολικής μισθολογικής δαπάνης της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και (β) στον Πανεπιστημιακό τομέα (Κ.Α. 250) στον οποίο αναλογεί το **82,8%** (ή **482,3 εκ.€**) της συνολικής μισθολογικής δαπάνης της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 1.39: **Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη μισθοδοσίας της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΟ Δαπάνης μισθοδοσίας της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	**713.869.443,65**	**100,0%**	**-5,8** ▼	**712.205.477,75**	**100,0%**	**-0,2** ▼	**582.727.266,41**	**100,0%**	**-18,2%** ▼	**-18,4** ▼
240	Τεχνολογικός Τομέας	122.980.522,72	**38,92%**	**-2,9** ▼	122.310.589,08	**38,88%**	**-0,5** ▼	100.395.667,03	**17,2%**	**-17,9** ▼	**-18,4** ▼
250	Πανεπιστημιακός Τομέας	590.888.920,93	**69,99%**	**-6,4** ▼	589.894.888,67	**69,66%**	**-0,2** ▼	482.331.599,38	**82,8%**	**-18,2** ▼	**-18,4** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, και στους **2** ειδικούς φορείς του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται ισοδύναμη **μείωση** της Μισθολογικής δαπάνης, τόσο στον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-18,4%** (ή 108,6 εκ.€), από 590,9 εκ.€ το 2011 σε 482,3 εκ.€ το 2013, όσο και στον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατά **-18,4%** ή 22,6 εκ.€), από 123,0 εκ.€ το 2011 σε 100,4 εκ.€ το 2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δαπάνης μισθοδοσίας του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** της μισθολογικής δαπάνης του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **19,4%** (24,2 εκ.€) από 124,6 εκ.€ το 2005 σε 100,4 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.61: **Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

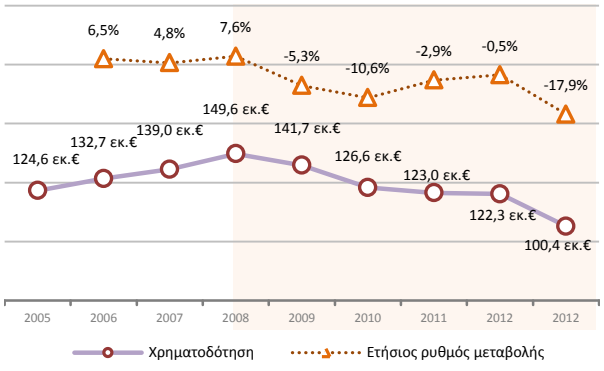

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της μισθολογικής δαπάνης του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **20,0**% (25,0 εκ.€), από 124,6 εκ.€ το 2005 σε 149,6 εκ.€ το 2008, ελαφρά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%). Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 το σύνολο της μισθολογικής δαπάνης του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-32,9**% (49,2 εκ.€), από 149,6 εκ.€ το 2008 σε 100,4 εκ.€ το 2013, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005. Από την ετήσια μεταβολή της μισθολογικής δαπάνης του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-17,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της μισθολογικής δαπάνης του **Πανεπιστημιακού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-17,5%** (152,6 εκ.€) από 581,1 εκ.€ το 2005 σε 483,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **18,2**% (106,0 εκ.€), από 581,1 εκ.€ το 2005 σε 687,1 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **3,0%** (20,4 εκ.€), από 687,1 εκ.€ το 2008 σε 707,5 εκ.€ το 2009.

Συνολικά κατά την περίοδο 2005-2009 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **21,7**% (126,3 εκ.€), από 581,1 εκ.€ το 2005 σε 707,5 εκ.€ το 2009. Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 το σύνολο της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-31,8**% (225,1 εκ.€), από 707,5 εκ.€ το 2008 σε 482,3 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη του οικονομικού δείκτη το 2005.

Γράφημα 1.62: **Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

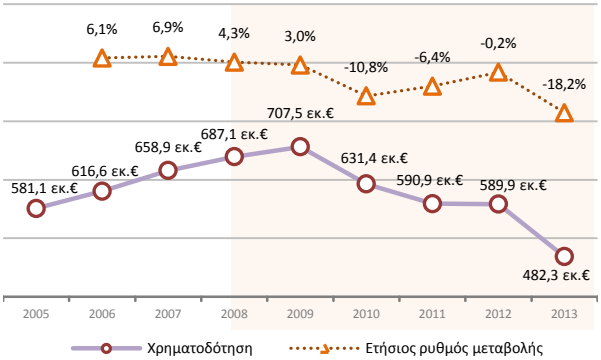

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από την ετήσια μεταβολή της μισθολογικής δαπάνης του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **6,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (**-18,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Πίνακας 1.40: **Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη μισθοδοσίας της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	**713.869.443,65**	**100,0%**	**-5,8** ▼	**712.205.477,75**	**100,0%**	**-0,2** ▼	**582.727.266,41**	**100,0%**	**-16,5** ▼	**-18,4** ▼
0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί & ΙΔΑΧ)	695.616.546,92	**97,44%**	**-4,8** ▼	703.205.477,75	**98,74%**	**1,1** ▲	578.727.203,41	**99,31%**	**-17,7** ▼	**-16,8** ▼
0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας ΙΔ ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	232.896,73	**0,03%**	**-72,2** ▼	0,00	**0,00%**	**-100,0** ▼	63,00	**0,00%**		**-100,0** ▼
2894	Επιχορήγηση στα Α.Ε.Ι. για δαπάνες μισθοδοσίας έκτακτου διδακτικού προσωπικού	18.020.000,00	**2,52%**	**-32,7** ▼	9.000.000,00	**1,26%**	**-50,1** ▼	4.000.000,00	**0,69%**	**-55,6** ▼	**-77,8** ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η μισθολογική δαπάνη της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (**582,7 εκ.€**) αναλύεται στις ακόλουθες **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων τακτικοί & ΙΔΑΧ (Κ.Α. 0200) στην οποία αναλογεί το **99,3,%** (578,7 εκ.€) των πληρωμών του ΥΠΑΙΘ για τριτοβάθμια εκπαίδευση, (β) Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών (Κ.Α. 0300) στην οποία αναλογεί το **0,0%** (63,0€) και (γ) Επιχορήγηση στα Α.Ε.Ι. για δαπάνες μισθοδοσίας έκτακτου διδακτικού προσωπικού (Κ.Α. 2894) στην οποία αναλογεί το **0,7%** (4,0 εκ.€).

Κατά την τριετία 2011-2013 ο **Κ.Α. 0200** (Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων τακτικοί & ΙΔΑΧ) της **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** μειώθηκε κατά **-16,8%** (116,9 εκ.€) από 695,6 εκ.€ το 2011 σε 578,7 εκ.€ το 2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο **Κ.Α. 0200** (Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων τακτικοί & ΙΔΑΧ) αντιστοιχεί σχεδόν στο σύνολο της δαπάνης μισθοδοσίας τόσο του Τεχνολογικού (στο **100,0%**) όσο και του Πανεπιστημιακού τομέα (υψηλότερο του **95,3%**) της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (2005-2013). Την ίδια περίοδο ο **Κ.Α. 0300** (Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας ΙΔ ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών) μηδενίστηκε (από 0,23 εκ.€ το 2011). Τέλος, την συγκεκριμένη τριετία ο **Κ.Α. 2894** (Επιχορήγηση στα Α.Ε.Ι. για δαπάνες μισθοδοσίας έκτακτου διδακτικού προσωπικού) που αφορά σε κατηγορία δαπάνης μόνο του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε σημαντικά κατά **77,8%** (ή 14,0 εκ.€) από 18,0 εκ.€ το 2011 σε 4,0 εκ.€ το 2013.

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.63: **Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

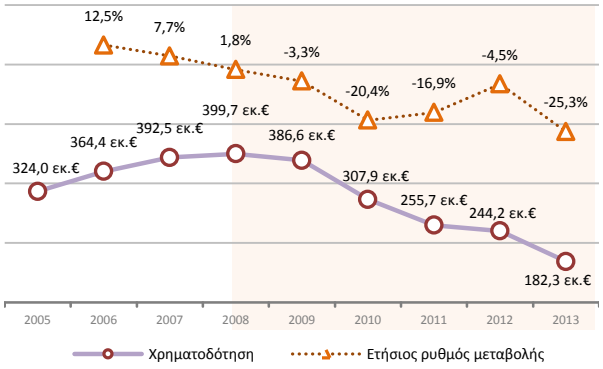

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η **επιχορήγηση των λειτουργικών δαπανών** των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κωδικοί αριθμοί: **2421** για τον Πανεπιστημιακό και **2422** για τον Τεχνολογικό) ανήλθε στο ποσό των **182,3 εκ.€**. Την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** της **επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών** των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-43,7%** (141,6 εκ.€) από 324,0 εκ.€ το 2005 σε 182,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **23,4%** (75,77 εκ.€), από 324,0 εκ.€ το 2005 σε 399,7 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%).

Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 το σύνολο της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-54,4%** (217,4 εκ.€), από 399,7 εκ.€ το 2008 σε 182,3 εκ.€ το 2013, τιμή κατά πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005. Από την ετήσια μεταβολή της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **12,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (μείωση κατά **-25,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.64: **Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

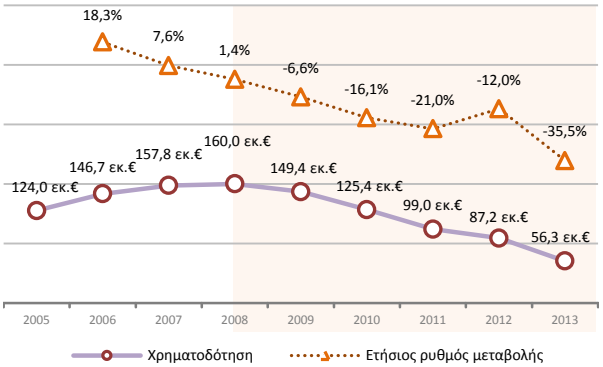

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-54,6%** (67,7 εκ.€), από 124,0 εκ.€ το 2005 σε 56,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **29,1%** (36,0 εκ.€), από 124,0 εκ.€ το 2005 σε 160,0 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%).

Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 το σύνολο της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-64,8%** (103,7 εκ.€) από 160,0 εκ.€ το 2008 σε 56,3 εκ.€ το 2013, τιμή πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **18,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2013 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-35,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Πανεπιστημιακού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.65: **Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

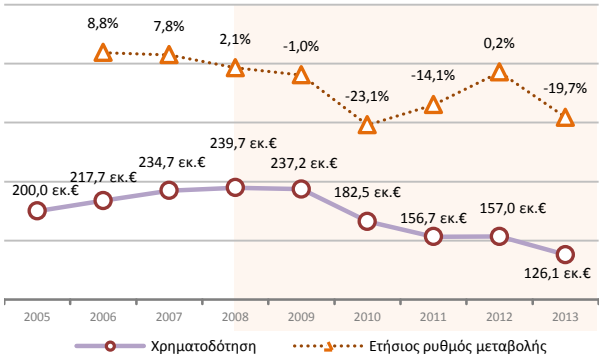

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του **Πανεπιστημιακού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-37,0%** (73,9 εκ.€), από 200,0 εκ.€ το 2005 σε 126,1 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **19,9%** (39,7 εκ.€), από 200,0 εκ.€ το 2005 σε 239,7 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,8%).

Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 το σύνολο της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-47,4%** (113,7 εκ.€) από 239,7 εκ.€ το 2008 σε 126,1 εκ.€ το 2013, σημαντικά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή της επιχορήγησης των λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **8,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2010 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-23,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το 2013 η πραγματοποιηθείσα **δαπάνη** που αποτυπώνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμού του κράτους για την **οικονομική στήριξη** των φοιτητών ανήλθε στο ποσό των **97,3 εκ.€**, που αντιστοιχεί στο **8,2%** του συνολικού τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση (**1.014 εκ.€**)[12] το συγκεκριμένο οικονομικό έτος. Η συγκεκριμένη κατηγορία δαπανών εν μέρει αποδίδει τη μέριμνα του κράτους για την **οικονομική στήριξη των φοιτητών**, με τη μορφή ενισχύσεων, υποτροφιών, ειδικών δανείων και άλλων παροχών υποστήριξης, προκειμένου να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της πραγματοποιηθείσας δαπάνης που αποτυπώνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμού του κράτους για την **οικονομική στήριξη των φοιτητών**, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.66: **Σύνολο δαπάνης οικονομικής στήριξης των φοιτητών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

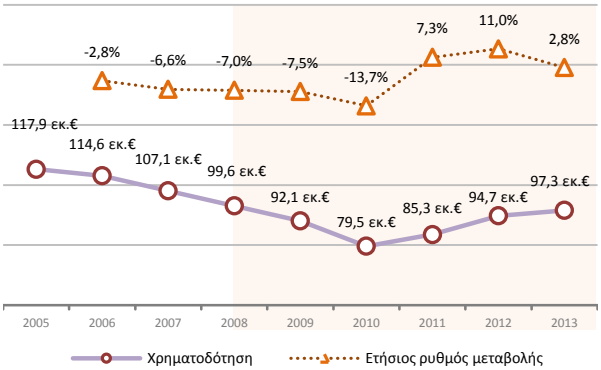

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

[12] Η δαπάνη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2013 (969,9 εκ.€) αυξάνεται κατά το ποσό (44,5 εκ.€) του Κ.Α 2754 του ειδικού φορέα Κεντρική Υπηρεσία που αφορά σε «Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα που σπουδάζουν μακριά του τόπου μόνιμης κατοικίας τους» χωρίς διάκριση σε τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** της δαπάνης για **οικονομική ενίσχυση των φοιτητών** κατά **-17,5%** (20,6 εκ.€) από 117,9 εκ.€ το 2005 σε 97,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 (προ και έναρξη κρίσης) καταγράφεται σημαντική **μείωση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών κατά **-32,6%** (38,4 εκ.€), από 117,9 εκ.€ το 2005 σε 79,5 εκ.€ το 2010, παρά την αύξηση του ΑΕΠ της χώρας την περίοδο 2005-2008 (21,6%). Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών καταγράφει συνολική **αύξηση** κατά **22,5%** (17,9 εκ.€), από 79,5 εκ.€ το 2010 σε 97,3 εκ.€ το 2013, παραμένοντας, ωστόσο, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2008. Από την ετήσια μεταβολή της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **11,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2010 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-13,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά το οικονομικό έτος 2013 η συνολική δαπάνη για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών, ύψους **97,3 εκ.€**, αναλύεται σε **3 ειδικούς φορείς** του ΥΠΑΙΘ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση: (α) στην Κεντρική υπηρεσία του ΥΠΑΙΘ (Κ.Α. 110) στην οποία αναλογεί το **45,71%** (ή **44,5 εκ.€**) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών, (β) στον Τεχνολογικό τομέα (Κ.Α. 240) στον οποίο αναλογεί το **21,79%** (ή **21,2 εκ.€**) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών, και (β) στον Πανεπιστημιακό τομέα (Κ.Α. 250) στον οποίο αναλογεί το **32,50%** (ή **31,6 εκ.€**) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών.

Πίνακας 1.41: **Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη για ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ των φοιτητών (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2010-2012
		ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΟ της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	**85.301.535,45**	**100,0%**	**7,3** ▲	**94.655.857,95**	**100,0%**	**11,0** ▲	**97.342.401,99**	**100,0%**	**2,8** ▲	**14,1** ▲
110	Κεντρική υπηρεσία Υπουργείου Παιδείας	41.789.600,00	48,99%	**11,5** ▲	38.218.000,00	40,38%	**-8,5** ▼	44.497.000,00	45,71%	**16,4** ▲	**6,5** ▲
240	Τεχνολογικός Τομέας	18.481.500,00	21,67%	**-10,5** ▼	22.802.500,00	24,09%	**23,4** ▲	21.210.000,00	21,79%	**-7,0** ▼	**14,8** ▲
250	Πανεπιστημιακός Τομέας	25.030.435,45	29,34%	**17,1** ▲	33.635.357,95	35,53%	**34,4** ▲	31.635.401,99	32,50%	**-5,9** ▼	**26,4** ▲

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, και στους **3** ειδικούς φορείς του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφεται **αύξηση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στον **Πανεπιστημιακό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **26,4%** (ή 6,6 εκ.€) από 25,0 εκ.€ το 2011 σε 31,6 εκ.€ το 2013, ενώ η αύξηση στον **Τεχνολογικό τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν μικρότερη (κατά **14,8%** ή 2,7 εκ.€) από 18,5 εκ.€ το 2011 σε 21,2 εκ.€ το 2013, κι ακόμα μικρότερη στην **Κεντρική υπηρεσία** του ΥΠΑΙΘ (κατά **6,5%** ή 2,7 εκ.€) από 41,8 εκ.€ το 2011 σε 44,5 εκ.€ το 2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται οριακή **μείωση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του **Τεχνολογικού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-7,8%** (1,8 εκ.€), από 23,0 εκ.€ το 2005 σε 21,2 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.67: **Σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

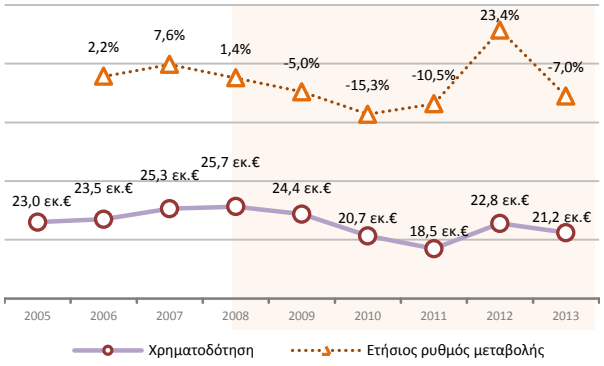

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **11,5%** (2,7 εκ.€), από 23,0 εκ.€ το 2005 σε 25,7 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας

την ίδια περίοδο (21,8%). Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2011 το σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-28,0**% (7,2 εκ.€), από 25,7 εκ.€ το 2008 σε 18,5 εκ.€ το 2011, υπολειπόμενη της αντίστοιχης τιμής του οικονομικού δείκτη το 2005. Κατά το 2012 το σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καταγράφει εξισορροπητική **αύξηση** κατά **23,4%** (4,3 εκ.€), προσεγγίζοντας με υστέρηση την αντίστοιχη τιμή του δείκτη το 2005, ενώ το 2013 η τιμή του δείκτη καταγράφει μείωση κατά **-7,0 %** υπολειπόμενη της τιμής του δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **23,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2010 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-15,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του **Πανεπιστημιακού τομέα** της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.68: **Σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

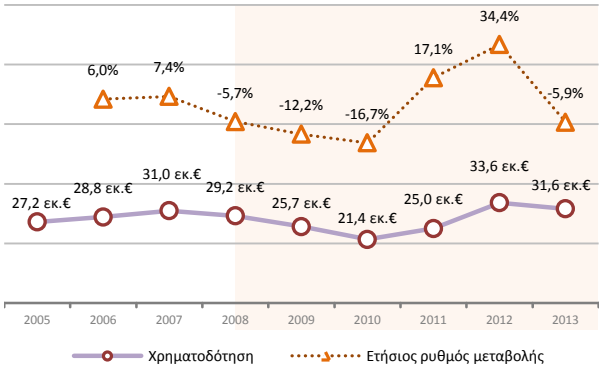

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013 καταγράφεται **αύξηση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **16,2%** (4,4 εκ.€), από 27,2 εκ.€ το 2005 σε 31,6 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2007 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **14,0**% (3,8 εκ.€), από 27,2 εκ.€ το 2005 σε 31,0 εκ.€ το 2007, χαμηλότερη της αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ την περίοδο 2007-2010 καταγράφεται σημαντική **μείωση** της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-31,0%** (9,6 εκ.€), από 31,0 εκ.€ το 2007 σε 21,4 εκ.€ το 2010, τιμή χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής του 2005.

Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 το σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **48,1**% (10,3 εκ.€), από 21,4 εκ.€ το 2010 σε 31,6 εκ.€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **34,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το 2010 καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-16,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2012 το σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (**94,7 εκ.€**) αναλύονται στις ακόλουθες **κατηγορίες πληρωμών**: (α) Επιχορήγηση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα για δαπάνες φοιτητικής μέριμνας (Κ.Α. 2425) στην οποία αναλογεί το **59,38%** (56,2 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, (β) Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα που σπουδάζουν μακριά του τόπου μόνιμης κατοικίας τους (Κ.Α. 2754 μη επιμερισμένη κατηγορία στους τομείς της τριτοβάθμιας ενταγμένη στον ειδικό φορέα Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας) στην οποία αναλογεί το **40,38%** (38,2 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και (γ) Επιδότηση επιτοκίων δανείων που χορηγούνται σε φοιτητές για μεταπτυχιακές σπουδές (Κ.Α. 2133 που αφορά στον πανεπιστημιακό φορέα) στην οποία αναλογεί το **0,25%%** (703,2 εκ.€) της συνολικής δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών. Οι κωδικοί δαπάνης Επιχορήγηση σε λοιπά εκπαιδευτικά ιδρύματα και φοιτητικές λέσχες (Κ.Α. 2429) και Χορηγούμενα δάνεια σε σπουδαστές (Κ.Α. 6713) που το 2005 κατέγραφαν δαπάνες για σχετική οικονομική ενίσχυση των φοιτητών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μηδενίστηκαν από το 2007.

Πίνακας 1.42: **Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη για ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ των φοιτητών (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ	85.301.535,45	100,0%	7,3 ▲	94.655.857,95	100,0%	11,0 ▲	97.342.401,99	100,0%	11,0 ▲	14,1 ▲

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
		ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ	% Επί του ΣΥΝ ΦΟΡΕΑ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
2425	Επιχορήγηση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα για δαπάνες φοιτητικής μέριμνας	43.251.500,00	50,70%	3,6 ▲	56.202.500,00	59,38%	29,9 ▲	52.760.000,00	54,20%	-6,1 ▼	22,0 ▲
2754	Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα που σπουδάζουν μακριά του τόπου μόνιμης κατοικίας τους	41.789.600,00	48,99%	11,5 ▲	38.218.000,00	40,38%	-8,5 ▼	44.497.000,00	45,71%	16,4 ▲	6,5 ▲
2133	Επιδότηση επιτοκίων δανείων που χορηγούνται σε φοιτητές για μεταπτυχιακές σπουδές	260.435,45	0,31%	-3,5 ▼	235.357,95	0,25%	-9,6 ▼	85.401,99	0,09%	-63,7 ▼	-67,2 ▼

Πηγή: **Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, στις **2** από τις 3 μη μηδενικές κατηγορίες δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την οικονομική ενίσχυση των φοιτητών ειδικούς φορείς καταγράφεται **αύξηση**, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην κατηγορία Επιχορήγηση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα για δαπάνες φοιτητικής μέριμνας (Κ.Α. 2425) κατά **22,0%** (ή 9,5 εκ.€) από 43,2 εκ.€ το 2011 σε 52,8 εκ.€ το 2013, ενώ μικρή ήταν η αύξηση στην κατηγορία Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών με τέκνα που σπουδάζουν μακριά του τόπου μόνιμης κατοικίας τους (Κ.Α. 2754) κατά **6,5%** (ή 2,7 εκ.€) από 41,8 εκ.€ το 2011 σε 44,5 εκ.€ το 2013. Αντίθετα, κατά τη συγκεκριμένη τριετία, σημαντική **μείωση** κατά **-67,2%** (ή 0,18 εκ.€) κατέγραψε η κατηγορία Επιδότηση επιτοκίων δανείων που χορηγούνται σε φοιτητές για μεταπτυχιακές σπουδές (Κ.Α. 2133), από 0,26 εκ.€ το 2010 σε 0,08 εκ.€ το 2013.

1.3.3 Βασικοί δείκτες δημόσιας χρηματοδότησης των βαθμίδων της εκπαίδευσης

Οι **δημόσιες δαπάνες** για την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση σε τρέχουσες τιμές, αποτυπώνονται στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό, ως στοιχεία πραγματοποιηθεισών (ή υπό διαμόρφωση) κατά κατηγορία δαπανών (πληρωθείσες) δύο χρόνια (και ένα χρόνο αντίστοιχα) πριν. Στις δαπάνες του **Τακτικού Προϋπολογισμού**[13] του ΥΠΕΠΘ οι κωδικοί ανά βαθμίδα εκπαίδευσης καταγράφονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

α) Στην **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ** με ιδιαίτερη ανάλυση ως προς τον Ειδικό Φορέα για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κωδ:210), τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (κωδ:220) και την Τριτοβάθμια εκπαίδευση αναλυμένη μέχρι και στον *Τεχνολογικό* τομέα (κωδ:240) και στον *Πανεπιστημιακό* Τομέα (κωδ:250).

β) Στις **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ** του ΥΠΕΠΘ (Νομαρχίες/Περιφερειακές ενότητες) με ιδιαίτερη ανάλυση για την κατηγορία Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κωδ:181), Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (κωδ:182), Επιμορφωτικά Κέντρα (κωδ:183), Εκκλησιαστική εκπαίδευση (κωδ:184) και Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση (κωδ:185).

και γ) Στις **ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ** επιχορήγηση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Περιφερειακές ενότητες) για δαπάνες εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στους πίνακες των ακόλουθων ενοτήτων και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης καταγράφεται το Σύνολο των Δημοσίων Δαπανών, ο Μαθητικός/Φοιτητικός πληθυσμός και το Διδακτικό Προσωπικό της βαθμίδας. Από τη συσχέτιση των παραπάνω μεταβλητών προκύπτουν η **δαπάνη ανά μαθητή/Φοιτητή** και η **δαπάνη ανά διδάσκοντα** σε ετήσια βάση. Ας σημειωθεί η αναγκαστική σύμβαση μεταξύ του εκπαιδευτικού (σχολικού/ ακαδημαϊκού) έτους (από Σεπτέμβριο του έτους έως τον Αύγουστο του επόμενου έτους) και του Οικονομικού Έτους που συμπίπτει με το ημερολογιακό.

[13] Στο πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Παιδείας η δαπάνη δεν εξειδικεύεται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

1.3.3.1 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η χρηματοδότηση της **Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης** από το ΥΠΕΠΘ καλύπτει το **32,0%** (2013) του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-7,1%**, από 1.887.951.417,54€ το 2011 σε **1.567.855.473,71€** το 2013. Το **99,5%** των δαπανών του ΥΠΕΠΘ για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση το 2013 καλύπτει ουσιαστικά δαπάνες μισθοδοσίας (κωδ: 0000 – Πληρωμές για υπηρεσίες), ενώ από τις δαπάνες των Περιφερειακών Ενοτήτων (νομαρχίες) το **23,7%** αφορά σε δαπάνες για αποδοχές και συντάξεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχουν συμπεριληφθεί οι δαπάνες των Περιφερειών για την εκπαίδευση, οι οποίες κυρίως αφορούν τη μετακίνηση των μαθητών, επειδή η δαπάνη δεν εξειδικεύεται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Πίνακας 1.43: **Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Νηπιαγωγεία & Δημοτικά) την περίοδο 2011-2013**

Κωδ	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	2011		2012		2013	
		Ποσό	%	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
210	**Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ**	1.870.885.814,94 €	99,1%	1.677.873.303,77 €	-10,3% ▼	1.556.953.701,14 €	-7,2% ▼
181	**Χρημ – ΝΟΜΟΙ / ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ**	17.065.602,60 €	0,9%	9.872.228,06 €	-42,2% ▼	10.901.772,57 €	10,4% ▲

Κωδ	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	2011		2012		2013	
		Ποσό	%	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.887.951.417,54 €**	**100,0%**	**1.687.745.531,83 €**	**-10,6%** ▼	**1.567.855.473,71 €**	**-7,1%** ▼
	Μαθητικός Πληθυσμός	800.281		799.222	-0,1% ▼	796.619	-0,3% ▼
	Διδακτικό Προσωπικό	83.971		81.332	-3,1% ▼	79.410	-2,4% ▼
	Δαπάνη ανά μαθητή	**2.359,1 €**		**2.111,7 €**	**-10,5%** ▼	**1.968,1 €**	**-6,8%** ▼
	Δαπάνη ανά διδάσκοντα	**22.483,4 €**		**20.751,3 €**	**-7,7%** ▼	**19.743,8 €**	**-4,9%** ▼

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών – ΓΛΚ – Κρατικός Προϋπολογισμός & β) Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά μαθητή** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **2.146,3€** το χρόνο. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-16,6%** της δαπάνης ανά μαθητή στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από 2.359,1€ το 2011 σε 1.968,1€ το 2013**.** Η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο (κατά 11,9%), παρά την οριακή μείωση (κατά -0,3%) του μαθητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης βαθμίδας την ίδια περίοδο.

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά διδάσκοντα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **20.992,8€** το χρόνο. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση -12,2%** της δαπάνης ανά διδάσκοντα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από 22.483,4€ το 2011 σε **19.743,8€** το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο (κατά 11,9%), παρά τη μείωση (κατά 5,4%) του διδακτικού προσωπικού της συγκεκριμένης βαθμίδας την ίδια περίοδο.

1.3.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η χρηματοδότηση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από το ΥΠΕΠΘ καλύπτει το **36,8%** (2013) του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **10,7%**, από 2.509.970.914€ το 2011 σε **1.803.786.037,32€** το 2013. Το **98,5%** των δαπανών του ΥΠΕΠΘ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καλύπτει ουσιαστικά δαπάνες μισθοδοσίας (Κωδικός: 0000 – Πληρωμές για υπηρεσίες), ενώ από τις δαπάνες των Νομαρχιών το **57,7%** αφορά επίσης δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχουν συμπεριληφθεί οι δαπάνες των Περιφερειών για την εκπαίδευση, οι οποίες κυρίως αφορούν τη μετακίνηση των μαθητών, επειδή η δαπάνη δεν εξειδικεύεται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Πίνακας 1.44: **Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, Επαγγελματική εκπαίδευση) την περίοδο 2011-2013**

Κωδ	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	2011		2012		2013	
		Ποσό	%	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
220	**Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ**	2.242.082.681,79 €	89,3%	1.994.084.150,27 €	-11,1% ▼	1.782.065.776,97 €	-10,6% ▼
182	**Χρημ – ΝΟΜΟΙ / ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ**	35.850.606,02 €	1,4%	26.472.785,29 €	-26,2% ▼	21.720.260,35 €	-18,0% ▼
	ΣΥΝΟΛΟ	**2.509.970.913,92 €**	**90,8%**	**2.020.556.935,56 €**	**-19,5%** ▼	**1.803.786.037,32 €**	**-10,7%** ▼
	Μαθητικός Πληθυσμός	677.003		677.456	0,1% ▲	674.462	-0,4% ▼
	Διδακτικό Προσωπικό	96.352		89.898	-6,7% ▼	86.165	-4,2% ▼
	Δαπάνη ανά μαθητή	**3.707,5 €**		**2.982,6 €**	**-19,6%** ▼	**2.674,4 €**	**-10,3%** ▼
	Δαπάνη ανά διδάσκοντα	**26.050,0 €**		**22.476,1 €**	**-13,7%** ▼	**20.934,1 €**	**-6,9%** ▼

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών – ΓΛΚ – Κρατικός Προϋπολογισμός & β) Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά μαθητή** στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **3.121,5€** το χρόνο, **υψηλότερη** κατά **45,4%** (**975,2€**) της αντίστοιχης μέσης ετήσιας αναλογίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-27,9%** της δαπάνης ανά μαθητή στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, από 3.707,5€ το 2011 σε 2.674,4€ το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη σημαντική μείωση την ίδια περίοδο της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (κατά 28,1%), παρά την οριακή μείωση του μαθητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης βαθμίδας την ίδια περίοδο (κατά 0,4%).

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά διδάσκοντα** στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **23.153,4€** το χρόνο, **υψηλότερη** κατά **10,3%** (**2.161,6€**) της αντίστοιχης μέσης αναλογίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-19,6%** της δαπάνης ανά διδάσκοντα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, από 26.050,0€ το 2011σε 20.934,1€ το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη σημαντική μείωση της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο (κατά 28,1%), παρά την ταυτόχρονη μείωση του διδακτικού προσωπικού της συγκεκριμένης βαθμίδας την ίδια περίοδο (κατά 10,6%).

1.3.3.3 ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η χρηματοδότηση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης από το ΥΠΕΠΘ καλύπτει το **19,8%** (2013) του συνόλου του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου. Το 2013 το **74,0%** της χρηματοδότησης της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αφορούσε στον **Πανεπιστημιακό Τομέα** και το **26,0%** στον **Τεχνολογικό Τομέα**. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 παρατηρείται **μείωση** των δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **16,4%**, από 1.160.282.174,64€ το 2011 σε **969.891.364,40€** το 2013.

Πίνακας 1.45: **Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ) την περίοδο 2011-2013**

Κωδ	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	2011		2012		2013	
		Ποσό	%	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
240	Τεχνολογικός Τομέας	315.995.009,54 €	27,2%	314.591.665,90 €	-0,4% ▼	252.636.204,39 €	-19,7% ▼
250	Πανεπιστημιακός Τομέας	844.287.165,10 €	72,8%	846.859.674,15 €	0,3% ▲	717.255.160,01 €	-15,3% ▼
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.160.282.174,64 €**	**100,0%**	**1.161.451.340,05 €**	**0,1%** ▲	**969.891.364,40 €**	**-16,5%** ▼
	Φοιτητικός Πληθυσμός* (τακτικοί φοιτητές)	280.387		275.278	-1,8% ▼	276.156	0,3% ▲
	Διδακτικό Προσωπικό*	23.660		19.190	-19,2% ▼	16.563	-13,7% ▼
	Δαπάνη ανά φοιτητή	**4.138,1 €**		**4.219,2 €**	**2,0%** ▲	**3.512,1 €**	**-16,8%** ▼
	Δαπάνη ανά διδάσκοντα	**49.039,8 €**		**60.523,8 €**	**23,4%** ▲	**58.557,7 €**	**-3,2%** ▼

(*) Στους πληθυσμούς δεν περιλαμβάνεται η Ανώτερη Επαγγελματική & Εκκλησιαστική εκπαίδευση

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών – ΓΛΚ – Κρατικός Προϋπολογισμός & β) Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά φοιτητή** στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **3.956,5€** το χρόνο, **υψηλότερη** κατά **26,8%** (**835€**) της αντίστοιχης μέσης ετήσιας αναλογίας στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σημαντικά **υψηλότερη** κατά **84,3%** (**1.810€**) της αντίστοιχης μέσης ετήσιας αναλογίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 παρατηρείται **μείωση** κατά **-15,1%** της δαπάνης ανά φοιτητή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, από 4.138,1€ ανά φοιτητή το 2011 σε 3.512,1€ ανά φοιτητή το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια την ίδια περίοδο (κατά 16,4%), παρά τη μικρή μείωση του φοιτητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης βαθμίδας την ίδια περίοδο (κατά -1,5%).

Η μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά διδάσκοντα** στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση για την τριετία 2011-2013 είναι **56.040,4€** το χρόνο, **υψηλότερη** κατά **142,0%** (**32.887,0€**) της αντίστοιχης μέσης ετήσιας αναλογίας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και **υψηλότερη** κατά **167,0%** (**35.047,6€**) της αντίστοιχης μέσης ετήσιας αναλογίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 παρατηρείται **αύξηση** κατά **19,4%** της δαπάνης ανά διδάσκοντα στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, από 49.039,8€ το 2011 σε 58.557,7€ το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη σημαντική μείωση την ίδια περίοδο (κατά 30,0%) του διδακτικού προσωπικού της συγκεκριμένης βαθμίδας παρά τη μείωση την ίδια περίοδο (κατά 16,4%) της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

1.3.3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΒΑΘΜΙΔΑ

Πίνακας 1.46: **Δαπάνες ανά μαθητή/φοιτητή κατά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013**

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	2011	2012		2013	
	Ποσό	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά μαθητή)	2.359,1 €	2.111,7 €	-10,5% ▼	1.968,1 €	-6,8% ▼
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά μαθητή)	3.707,5 €	2.982,6 €	-19,6% ▼	2.674,4 €	-10,3% ▼
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά φοιτητή)	4.138,1 €	4.219,2 €	2,0% ▲	3.512,1 €	-16,8% ▼
Στο ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ	**3.162,3 €**	**2.779,6 €**	**-12,1%** ▼	**2.484,8 €**	**-10,6%** ▼

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών – ΓΛΚ – Κρατικός Προϋπολογισμός & β) Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η συνολική (όλες οι βαθμίδες της εκπαίδευσης) μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά μαθητή/φοιτητή** για την τριετία 2011-2013 είναι **2.808,9€** το χρόνο. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** της συγκεκριμένης δαπάνης κατά **-21,4%**, από 3.162,3€ το 2011 σε 2.484,8€ το 2013.

Πίνακας 1.47: **Δαπάνες ανά διδάσκοντα κατά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013**

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	2011	2012		2013	
	Ποσό	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά διδάσκοντα)	22.483,4 €	20.751,3 €	-7,7% ▼	19.743,8 €	-4,9% ▼
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά διδάσκοντα)	26.050,0 €	22.476,1 €	-13,7% ▼	20.934,1 €	-6,9% ▼

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	2011	2012		2013	
	Ποσό	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ (Δαπάνες ανά διδάσκοντα)	49.039,8 €	60.523,8 €	23,4% ▲	58.557,7 €	-3,2% ▼
Στο ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ	**27.248,4 €**	**25.623,54 €**	**-6,1%** ▼	**23.785,18 €**	**-6,8%** ▼

Πηγή: **α) Υπουργείο Οικονομικών – ΓΛΚ – Κρατικός Προϋπολογισμός & β) Ελληνική Στατιστική Αρχή** - *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την τριετία 2011-2013, η αντίστοιχη συνολική μέση ετήσια αναλογία της **δαπάνης ανά διδάσκοντα** για την τριετία 2011-2013 είναι **25.55,9€** το χρόνο. Κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013 καταγράφεται **μείωση** της συγκεκριμένης δαπάνης κατά **-12,5%**, από 27.248,4€ το 2011 σε 23.836,5€ το 2013.

1.3.4 Δαπάνες νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες εκπαίδευσης

Η ετήσια δαπάνη που καταβάλλουν τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που αναλύεται στη συγκεκριμένη ενότητα αντιμετωπίζεται ως ιδιωτική πηγή χρηματοδότησης της εκπαίδευσης.
Η συγκεκριμένη δαπάνη αναγνωρίζεται από τα νοικοκυριά ως αναγκαία, επειδή καταβάλλεται:

- είτε προκειμένου να καταστήσει αποτελεσματικότερες τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές υπηρεσίες της δημόσιας εκπαίδευσης (δαπάνες για φοίτηση σε **ιδιωτικά** σχολεία, φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα **ξένων γλωσσών** και **γενικών μαθημάτων**),
- είτε επειδή αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να φοιτήσει το παιδί τους σε κάποια βαθμίδα της εκπαίδευσης, όπως, για παράδειγμα, είναι: (α) η καταβολή διδάκτρων για τη φοίτηση στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση**, αφού μόλις το 2006 η φοίτηση στο νηπιαγωγείο θεσμοθετήθηκε ως υποχρεωτική για τα πεντάχρονα (και ως προαιρετική για τα τετράχρονα νήπια) χωρίς να έχουν διασφαλιστεί οι αναγκαίες υποδομές του δημοσίου για την πλειονότητα των νηπίων των συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων, (β) η φοίτηση σε **μεταπτυχιακά προγράμματα** της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και (γ) οι **δαπάνες μετακίνησης/διαβίωσης** των μαθητών/ φοιτητών ηλικίας ανώτερης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης όταν υποχρεούνται να φοιτήσουν σε περιοχές μακριά από την έδρα της οικογένειας, και σε απόσταση που δεν τους επιτρέπει την καθημερινή μετακίνηση από και προς την εκπαιδευτική μονάδα.

1.3.4.1 Δείκτες τιμών καταναλωτή για υπηρεσίες εκπαίδευσης

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται η διαχρονική εξέλιξη των Υποδεικτών Τιμών Καταναλωτή της ΕΛ.ΣΤΑΤ που αφορούν στα **δίδακτρα** για φοίτηση σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση) και σε Μεταπτυχιακά προγράμματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με δίδακτρα. Σημειώνεται, ότι ως έτος αναφοράς έχει οριστεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ το **2009** (τιμή δείκτη=100,0).

Γράφημα 1.69: **Υποδείκτες Τιμών Καταναλωτή για υπηρεσίες ΤΥΠΙΚΗΣ Εκπαίδευσης (δίδακτρα εκπαιδευτηρίων) την περίοδο 2004-2014 (σε μηνιαία βάση)**

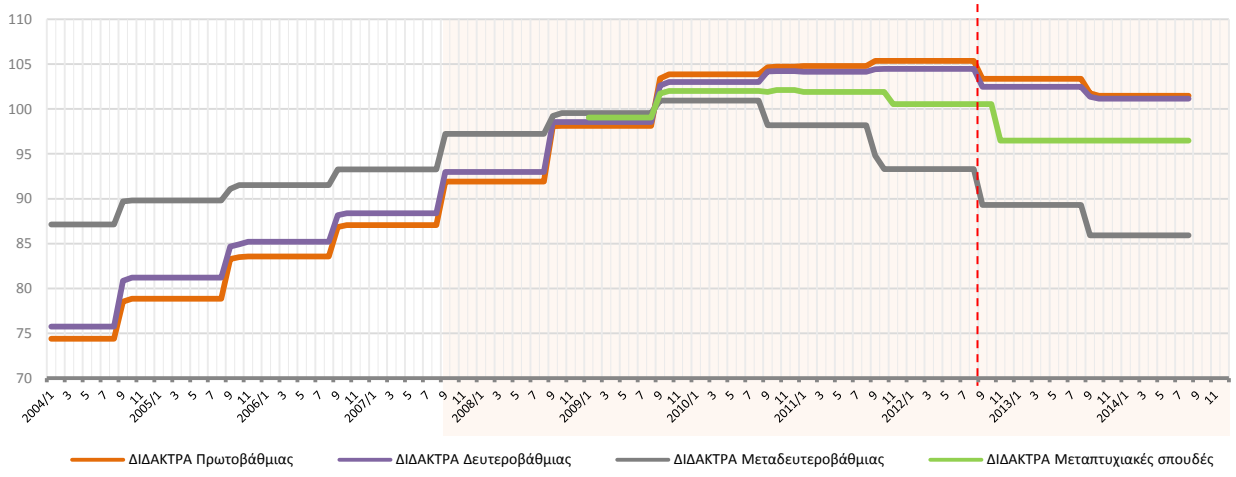

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Δείκτης Τιμών Καταναλωτή - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2005 ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για δίδακτρα **Πρωτοβάθμιας** εκπαίδευσης, κατείχε τη χαμηλότερη θέση μεταξύ των διδάκτρων υψηλότερων βαθμίδων της εκπαίδευσης και με συνεχή **ανοδική** εξέλιξη κατέλαβε τον Σεπτέμβριο του 2009 την υψηλότερη θέση, την οποία και διατηρεί μέχρι και τον Αύγουστο του 2014. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2005-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **αυξήθηκε** κατά **26,2%** (ή 21,08 μονάδες) από τιμή δείκτη 80,38 το 2005 στην τιμή 101,46 το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ της κρίσης) καταγράφεται

συνολική **αύξηση** της τιμής του ΔΤΚ για δίδακτρα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **24,4%** (ή 21,08 μονάδες) από τιμή δείκτη 80,38 το 2005 στην τιμή 100,00 το 2009, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (19,2%). Το 2010 καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **4,2%** και το 2011 περαιτέρω **αύξηση** κατά **0,8%**. Συνολικά την περίοδο 2005-2011 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **αύξηση** κατά **30,6%** (24,60 μονάδες) από τιμή δείκτη 80,38 το 2005 στην τιμή 104,99 το 2011. Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 (εντός της κρίσης) ο ΔΤΚ για δίδακτρα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **μείωση** κατά **-3,4**% (3,52 μον.) από την τιμή 104,99 το 2011 στην τιμή 101,46 το 2014, οριακά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2009. Από την ετήσια μεταβολή του ΔΤΚ για δίδακτρα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-1,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2005 ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για δίδακτρα **Δευτεροβάθμιας** εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Γενικό Λύκειο και ΕΠΑΛ), κατείχε απολύτως εναρμονισμένη, αν και ελαφρά υψηλότερη, θέση ως προς τα δίδακτρα για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2009 διατηρεί μέχρι και τον Αύγουστο του 2014, μια ελαφρά χαμηλότερη θέση έναντι της τιμής των διδάκτρων για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2005-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **αυξήθηκε** κατά **22,6%** (ή 18,67 μονάδες) από τιμή δείκτη 82,48 το 2005 στην τιμή 101,15 το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ της κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της τιμής του ΔΤΚ για δίδακτρα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **21,2%** (17,52 μονάδες) από τιμή δείκτη 82,48 το 2005 στην τιμή 100,00 το 2009, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (19,2%), ενώ το 2010 καταγράφεται **αύξηση** κατά **3,4%** και το 2011 περαιτέρω **αύξηση** κατά **0,8%**. Συνολικά την περίοδο 2005-2011 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **αύξηση** κατά **26,4%** (21,78 μονάδες) από την τιμή 82,48 το 2005 στην τιμή 104,25 το 2011. Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 (εντός της κρίσης) ο ΔΤΚ για δίδακτρα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **μείωση** κατά **-3,0**% (3,11 μονάδες) από την τιμή 104,25 το 2011 στην τιμή 101,15 το 2014, οριακά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2009. Από την ετήσια μεταβολή του ΔΤΚ για δίδακτρα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **5,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-1,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για δίδακτρα **Μεταπτυχιακών προγραμμάτων**, εισάγεται στο σύστημα καταγραφής το 2009 με τιμή δείκτη 100,00 (έτος αναφοράς). Κατά τον επόμενο χρόνο (2010) καταγράφει αύξηση κατά **2,0%** (2,02 μονάδες), ενώ το 2011 καταγράφει οριακή **μείωση** κατά **-0,3%**. Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Μεταπτυχιακών προγραμμάτων καταγράφει **μείωση** κατά **-5,4**% (5,54 μονάδες) από τιμή δείκτη 101,69 το 2011 στην τιμή 96,48 το 2014, που αποτελεί και τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη για την περίοδο 2009-2014.

Τέλος, το 2005 ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για δίδακτρα **Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης** (δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ), κατείχε την υψηλότερη, θέση ως προς τα δίδακτρα για Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2009 διατηρεί μέχρι και τον Αύγουστο του 2014, τη χαμηλότερη θέση έναντι της τιμής των διδάκτρων των υπόλοιπων τριών βαθμίδων. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2005-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης **μειώθηκε** κατά **-4,9%** (ή 4,44 μονάδες) από τιμή δείκτη 90,34 το 2005 στην τιμή 85,91 το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ της κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της τιμής του ΔΤΚ για δίδακτρα Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης κατά **10,7%** (ή 9,66 μονάδες) από την τιμή 90,34 το 2005 στην τιμή 100,00 το 2009, σημαντικά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (19,2%). Το 2010 η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη παραμένει **αμετάβλητη** (100,02) και το 2011 καταγράφει **μείωση** κατά **3,3%** (3,32 μονάδες) από την τιμή 100,02 το 2010 στην τιμή 96,70 το 2011, τιμή χαμηλότερη της αντίστοιχης του 2008. Συνολικά την περίοδο 2005-2011 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης καταγράφει **αύξηση** κατά **7,0%** (6,36 μονάδες) από τιμή δείκτη 90,34 το 2005 στην τιμή 96,70 το 2011. Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 (εντός της κρίσης) ο ΔΤΚ για δίδακτρα Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης καταγράφει **μείωση** κατά **-14,1**% (14,12 μονάδες), που αποτελεί και την **υψηλότερη μείωση** μεταξύ των διδάκτρων όλων των βαθμίδων, από τιμή δείκτη 96,70 το 2011 στην τιμή 85,91 το 2014, τιμή ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004 (85,56). Από την ετήσια μεταβολή του ΔΤΚ για δίδακτρα Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **3,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσο-

στό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-4,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται η διαχρονική εξέλιξη των Υποδεικτών Τιμών Καταναλωτή της ΕΛ.ΣΤΑΤ που αφορούν στα **δίδακτρα** για **εξωσχολική υποστήριξη** των μαθητών σε φροντιστήρια, τόσο των ξένων γλωσσών, όσο και των γενικών μαθημάτων. Σημειώνεται, ότι ως έτος αναφοράς έχει οριστεί το **2009** (τιμή δείκτη=100,0).

Γράφημα 1.70: **Υποδείκτες Τιμών Καταναλωτή για υπηρεσίες ΑΤΥΠΗΣ Εκπαίδευσης (φροντιστήρια-ξένες γλώσσες) την περίοδο 2004-2014**

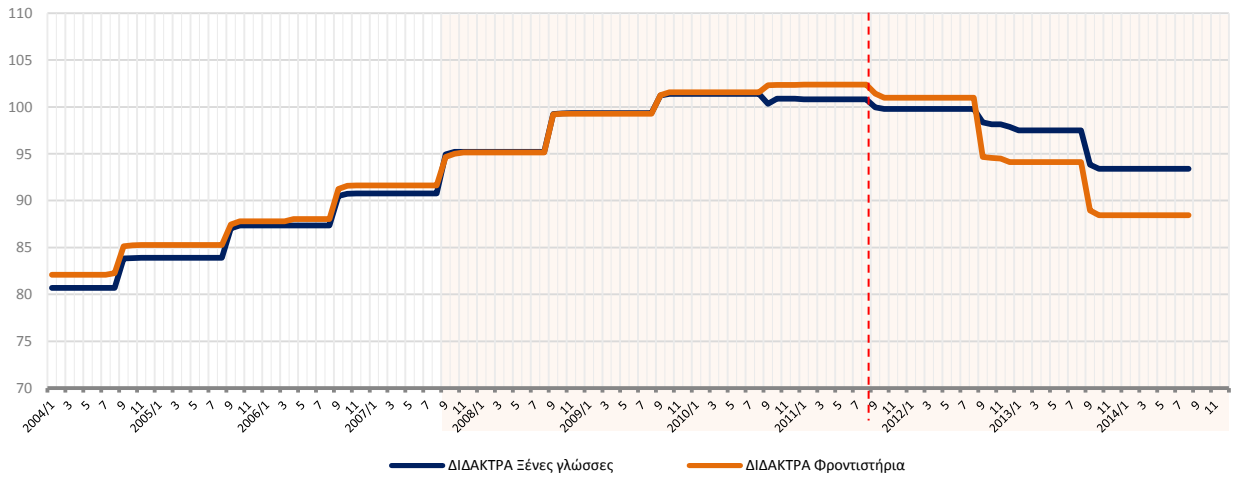

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Δείκτης Τιμών Καταναλωτή - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2005 ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για δίδακτρα **Φροντιστηρίων** (γενικών μαθημάτων), κατείχε απολύτως εναρμονισμένη, αν και ελαφρά υψηλότερη, θέση ως προς τα δίδακτρα για φροντιστήρια **Ξένων Γλωσσών**, ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2012 διατηρεί μέχρι και τον Αύγουστο του 2014, μια χαμηλότερη θέση έναντι της τιμής των διδάκτρων για φροντιστήρια **Ξένων Γλωσσών**, η οποία επιδεινώθηκε εντονότερα το 2013, κι ακόμα περισσότερο το 2014.

Πιο συγκεκριμένα, κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2005-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (γενικών μαθημάτων) **αυξήθηκε** κατά **2,7%** (ή 2,36 μονάδες) από τιμή δείκτη 86,09 το 2005 στην τιμή 88,46 το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ της κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της τιμής του ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (γενικών μαθημάτων) κατά **16,2%** (ή 13,91 μονάδες) από τιμή 86,09 το 2005 στην τιμή 100,00 το 2009, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (19,2%). Το 2010 η τιμή του δείκτη καταγράφει **αύξηση** κατά **1,8%**, και το 2011 οριακή **αύξηση** κατά **0,1%**. Συνολικά την περίοδο 2005-2011 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (γενικών μαθημάτων) καταγράφει **αύξηση** κατά **18,4%** (ή 15,84 μονάδες) από την τιμή 86,09 το 2005 στην τιμή 101,93 το 2011.

Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 (εντός της κρίσης) ο ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (γενικών μαθημάτων) καταγράφει **μείωση** κατά **-13,1%** (ή 13,36 μονάδες) από τιμή δείκτη 101,93 το 2011 στην τιμή 88,46 το 2014, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2006 (89,14). Από την ετήσια μεταβολή του ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (γενικών μαθημάτων) κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **4,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2005-2014 ο ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (**Ξένων Γλωσσών**) **αυξήθηκε** κατά **9,9%** (ή 8,38 μονάδες) από τιμή δείκτη 85,03 το 2005 στη τιμή 93,41 το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη μεταβολή του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2011 (προ της κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** της τιμής του ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (Ξένων Γλωσσών) κατά **18,2%** (ή 15,46 μονάδες) από τιμή δείκτη 85,03 το 2005 στην τιμή 100,49 το 2011. Κατά την επόμενη περίοδο 2011-2014 (εντός της κρίσης) ο ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (Ξένων Γλωσσών) καταγράφει **μείωση** κατά **-7,7%** (7,75 μονάδες) από την τιμή 100,49 το 2011 στην τιμή 93,41 το 2014, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2008 (96,57). Από την ετήσια μεταβολή του ΔΤΚ για δίδακτρα Φροντιστηρίων (Ξένων Γλωσσών) κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **4,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-3,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Όπως θα φανεί και σε επόμενες ενότητες της παρούσας μελέτης, οι δαπάνες για **εξωσχολική υποστήριξη** των μαθητών κυριαρχούν στις δαπάνες των νοικοκυ-

ριών για υπηρεσίες κυρίως της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά ως δαπάνη υπηρεσιών υφίστανται και στην Πρωτοβάθμια και στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το φαινόμενο δεν αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. «*Κάθε χρόνο ευρωπαϊκά νοικοκυριά σε όλη την Ευρώπη ξοδεύουν δισεκατομμύρια ευρώ προκειμένου να υποστηρίξουν την εξέλιξη των παιδιών τους μέσα στα σχολεία με εξωσχολική υποστήριξη, επιθυμώντας να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά τους θα ανταποκριθούν με επάρκεια στις εξετάσεις, δουλειά ωστόσο που αποτελεί βασική ευθύνη του σχολείου. [..] Αυτή η ενισχυτική υποστήριξη των μαθητών είναι ευρύτατα γνωστή ως σκιώδης εκπαίδευση (**shadow education**) και η μεταφορά αυτή χρησιμοποιείται ακριβώς επειδή οι μηχανισμοί εξωσχολικής υποστήριξης μιμούνται την εκπαίδευση. Έτσι, αν κάποια καινούρια δραστηριότητα ενταχθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, τότε λίαν συντόμως εμφανίζεται και στη σκιώδη εκπαίδευση. Όσο αναπτύσσεται, επομένως, το εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο αναπτύσσεται και το σύστημα εξωσχολικής υποστήριξης. [..] Σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες η εξωσχολική υποστήριξη αποτελεί πλέον ένα σημαντικό τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας*»[14].

Ο κλάδος που παρέχει στην ελληνική αγορά υπηρεσίες εκπαίδευσης («σκιώδους» και μη) σε περιβάλλον βαθειάς οικονομικής ύφεσης και κρίσης αποδείχθηκε από τους **ανθεκτικότερους** κλάδους της αγοράς, καταγράφοντας μειώσεις μόνο από το 2011 και μετά. Συγκεκριμένα καταγράφεται **μείωση** της τιμής του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ κατά **-8,5%** την περίοδο 2011-2014 (από τιμή δείκτη 101,88 το 2011 στην τιμή 93,34 το 2014), έναντι **αύξησης** κατά **20,1%** την περίοδο 2005-2011 (από τιμή δείκτη 84,80 το 2005 στην τιμή 101,88 το 2011).

1.3.4.2 Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Τα στοιχεία για τις (μηνιαίες και -με αναγωγή- ετήσιες) δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης προέρχονται από την **Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ)**, η οποία μέχρι το 2008 πραγματοποιούνταν ανά τετραετία από την ΕΛΣΤΑΤ και από το 2008 και μετά σε ετήσια βάση. Ο σχεδιασμός η δομή και η διενέργεια της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών είναι κοινή σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες κράτη-μέλη της ΕΕ. Στη συγκεκριμένη έρευνα αναλύεται το σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών σε μηνιαία βάση.

Κατά την περίοδο 2004-2013 το **πλήθος των νοικοκυριών** στην Ελλάδα καταγράφει αύξηση κατά **4,6%** από 3.992.964 νοικοκυριά το 2004 σε **4.178.116** νοικοκυριά το 2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται οι ετήσιες δαπάνες για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών (συνολικά)** των νοικοκυριών σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία βασίζονται στις αντίστοιχες Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ των ετών 2004, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 και 2013, ενώ για τα έτη του μεσοδιαστήματος 2005, 2006 και 2007 έχει γίνει αναγωγή των δαπανών με βάση την ετήσια συνολική μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Γράφημα 1.71: **Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (συνολικά) των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

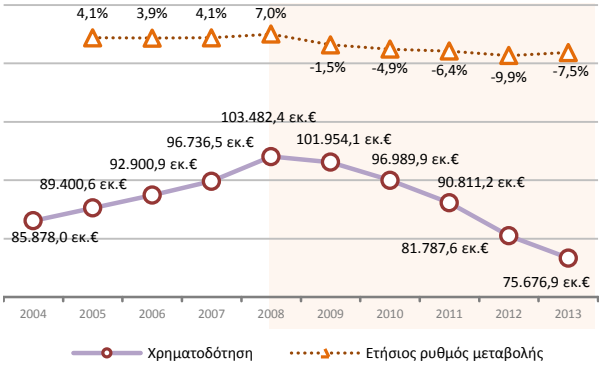

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2004-2013 καταγράφεται **μείωση** των **συνολικών δαπανών** των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (γενικά) κατά **-11,9%** (ή 10.201,2 εκ.€) από 85.878,0 εκ.€ το 2004 σε **75.676,9 εκ.€** το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των **συνολικών δαπανών** των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (γενικά) κατά **20,5**% (ή 17.604,0 εκ.€) από 85.878,0 εκ.€ το 2004 σε **103.482,4 εκ.€** το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%). Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 οι συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (γενικά) καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-26,9**% (27.805,6 εκ.€) από 103.482,4 εκ.€ το 2008 σε **75.676,9 εκ.€** το 2013, τιμή χαμηλότερη κατά **10.201,2 εκ.€** από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (γενικά) κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **7,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-9,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

[14] NESSE (2011), *The challenge of shadow education: Private tutoring and its implications for policy makers in the European Union*, European Commission: Brussels

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η δαπάνη των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης**, ως ποσοστό επί των συνολικών δαπανών του νοικοκυριού την περίοδο από το 1974 έως και το 2013, όπως αυτή ανακοινώνεται από τα αντίστοιχα Δελτία Τύπου της ΕΛ.ΣΤΑΤ και από τα αναλυτικά στοιχεία των Ερευνών Οικογενειακών Προϋπολογισμών από το 2004 και μετά. Για την ετήσια μεταβολή των δαπανών για τα έτη του μεσοδιαστήματος 2004-2008 έχουν εκτιμηθεί με βάση την ετήσια συνολική εξέλιξη του Υποδείκτη Τιμών Καταναλωτή για την Εκπαίδευση.

Γράφημα 1.72 : **Ποσοστό των δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης στο σύνολο των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 1974-2013**

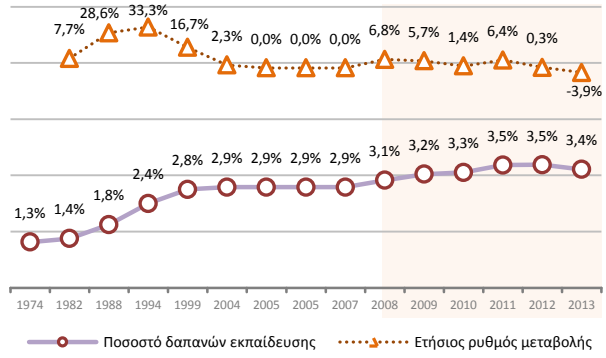

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 1974-2013 η δαπάνη των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, ως ποσοστό επί των συνολικών αγορών των νοικοκυριών, σχεδόν **υπερδιπλασιάστηκε** (αύξηση κατά **161,5%**) από **1,3%** το 1974 σε **3,4%** το 2013, ενώ στην ετήσια μεταβολή του συγκεκριμένου δείκτη δεν καταγράφονται αρνητικές τιμές ακόμα και σε ετήσια βάση την περίοδο 2004-2012, ενώ το 2013 καταγράφεται ετήσια μείωση κατά **-3,9%**. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στο μέγεθος της αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 1974-1994 καταγράφεται η μεγαλύτερη **αύξηση** του δείκτη, κατά **84,6%,** από 1,3% το 1974 σε 2,4% το 1994, ενώ τη δεκαετία 1994-2004 καταγράφεται μικρότερη **αύξηση**, κατά **19,2%** από 2,4% το 2004 σε 2,86% το 2004, τιμή που διατηρείται **σταθερή** μέχρι και το 2007 (περίοδος προ κρίσης). Στην περίοδο 2008-2012 (εντός κρίσης) το ποσοστό των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης **αυξάνεται** κατά **14,5%** από 3,06% το 2008 σε 3,5% το 2012, τιμή που μειώνεται το 2013 (3,4%).

Σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ το **2013** οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** ήταν **2.549,0 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **3,37%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών, που τη συγκεκριμένη χρονιά ανήλθε στα **75.676,9 εκ.€**. Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης της ΕΛ.ΣΤΑΤ (κωδ.10) η συνολική δαπάνη αποτυπώνεται σε **23** διαφορετικούς κωδικούς δαπανών και διακρίνονται συνολικά σε **6 ομάδες** δαπανών ανά βαθμίδα της εκπαίδευσης: Προσχολική, Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου, Τριτοβάθμια εκπαίδευση, και Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί με βάση τη βαθμίδα/ επίπεδο.
Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών **δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** των νοικοκυριών με βάση τους 23 κωδικούς δαπανών της ΕΛ.ΣΤΑΤ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία βασίζονται στις αντίστοιχες Έρευνες Οικογενειακών της ΕΛ.ΣΤΑΤ των ετών 2004, 2008, 2009, 2010, 2011 και 2012, ενώ για τα έτη του μεσοδιαστήματος 2005, 2006 και 2007 έχει γίνει αναγωγή των δαπανών με βάση την ετήσια συνολική μεταβολή του Υποδείκτη Τιμών Καταναλωτή για την Εκπαίδευση.

Γράφημα 1.73: **Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

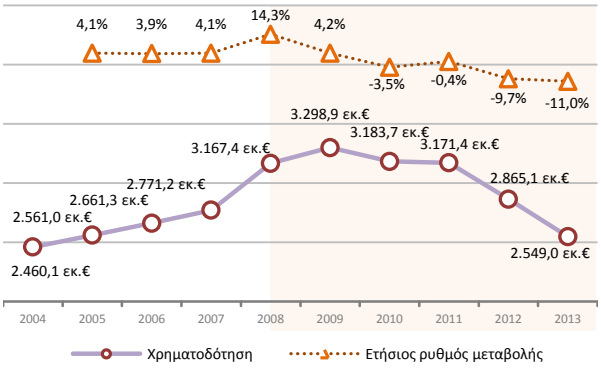

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2004-2013 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** κατά **3,6%** (88,8 εκ.€) από 2.460,1 εκ.€ το 2004 σε 2.549,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **28,7**% (707,3 εκ.€) από 2.460,1 εκ.€ το 2004 σε 3.167,4 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **4,2%** (131,5 εκ.€) από 3.167,4 το 2008 σε 3.298,9 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **34,1**% (838,8 εκ.€) από 2.460,1 εκ.€ το 2004 σε 3.298,9 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης καταγράφουν **μείωση** κατά **-22,7**% (749,9 εκ.€) από 3.298,9 εκ.€ το 2009 σε 2.549,0 εκ.€ το 2013, τιμή ελαφρά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.
Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **14,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-11,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Με βάση τα στατιστικά δεδομένα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών του 2004 και 2008 το **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ** ανακοίνωσε σχετικές μελέτες (2006 και 2010), στις οποίες απομόνωσε όλες τις άμεσες και έμμεσες αναφορές (κωδικούς δαπανών) για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, τόσο στην τυπική, όσο και στην άτυπη μορφή της, και κατέληξε σε **31** συνολικά κωδικούς δαπάνης για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης**, εκ των οποίων οι **8** κατηγορίες πληρωμών δεν είχαν συμπεριληφθεί στους **23** κωδικούς δαπάνης για την εκπαίδευση της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Οι επιπλέον κωδικοί δαπάνης αφορούν σε αγορές για: Βιβλία, παιδικά βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά και σχολικά εγχειρίδια (Κ.Α. 951102), Βοηθητικά σχολικά βιβλία & άτλαντες (Κ.Α. 951103), Γραφική ύλη και είδη σχεδιάσεως (Κ.Α. 954101), Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς, παιδοκόμων (Κ.Α. 954101), Υπηρεσίες παροχής καταλύματος σε οικοτροφεία, πανεπιστήμια κ.α. (Κ.Α. 1121104), Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (Κ.Α. 1241102), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εσωτερικό (Κ.Α. 1281103), και Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εξωτερικό (Κ.Α. 1281104). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και οι 31 κωδικοί δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ διακρίνονται σε **7** ομάδες κωδικών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών **δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** των νοικοκυριών, με βάση τους 31 κωδικούς δαπανών του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία βασίζονται στις αντίστοιχες Έρευνες Οικογενειακών της ΕΛ.ΣΤΑΤ των ετών 2004, 2008, 2009, 2010, 2011 και 2012, ενώ για τα έτη του μεσοδιαστήματος 2005, 2006 και 2007 έχει γίνει αναγωγή των δαπανών με βάση την ετήσια συνολική μεταβολή του Υποδείκτη Τιμών Καταναλωτή για την Εκπαίδευση.

Γράφημα 1.74: **Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

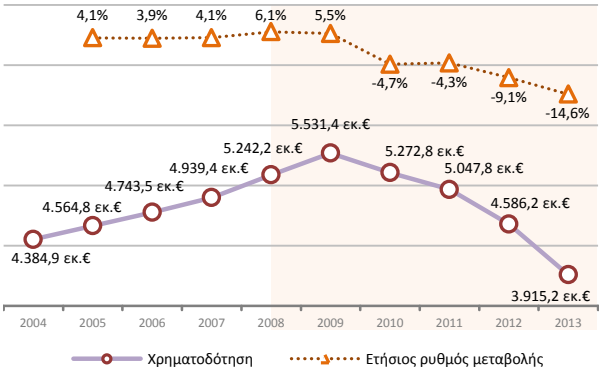

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Σύμφωνα με την ομαδοποίηση 31 κωδικών δαπανών του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ το **2013** οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** ήταν **3.915,2 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **5,17%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **75.676,9 εκ.€**.
Συνολικά, κατά την περίοδο 2004-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** κατά **-10,7%** (469,7 εκ.€) από 4.384,9 εκ.€ το 2004 σε 3.915,2 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **19,5**% (857,2 εκ.€) από 4.384,9 εκ.€ το 2004 σε 5.242,2 εκ.€ το 2008, χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **5,5%** (289,2 εκ.€) από 5.242,2 το 2008 σε 5.531,4 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά **26,1**% (1.146,5 εκ.€) από 4.384,9 εκ.€ το 2004 σε 5.531,4 εκ.€ το 2009.
Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-29,2**% (1.616,2 εκ.€) από 5.531,4 εκ.€ το 2009 σε 3.915,2 εκ.€ το 2013, χαμηλότερα από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004. Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **6,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη (κατά **-14,6%** έναντι του προηγούμενου έτους) καταγράφεται το 2013.

Κατά το οικονομικό έτος **2013** οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** ανήλθαν στο ποσό των **3.915,2 εκ.€**, και κατά τη διάρκεια της τριετίας 2011-2013, κατέγραψαν **μείωση** κατά **-22,4%** (ή 1.132,6 εκ.€) με μέση ετήσια μεταβολή **-10,8%**. Την ίδια χρονιά οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** αναλύονται στις ακόλουθες δέκα **κατηγορίες δαπανών**: (α) Αγορά βιβλίων, βοηθημάτων, γραφικής ύλης σχεδίου κλπ στην οποία αναλογεί το **7,0%** (ή 275,8 εκ.€) των συνολικών δαπανών για εκπαίδευση των νοικοκυριών, (β) Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς και παιδοκόμων στην οποία αναλογεί το **2,4%** (ή 94,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Δίδακτρα σε ιδιωτική εκπαίδευση (αλλά και δίδακτρα για μεταπτυχιακά προγράμματα των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ) στην οποία αναλογεί το **24,3%** (ή 951,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Δίδακτρα για ξένες γλώσσες στην οποία αναλογεί το **18,2%** (ή 712,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Ιδιαίτερα μαθήματα στην οποία αναλογεί το **6,6%** (ή 256,7 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (στ) Δίδακτρα για φροντιστήρια εκπαίδευσης στην οποία αναλογεί το **12,8%** (ή 500,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών (συνολικά και στις δύο παραπάνω κατηγορίες εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών/φοιτητών αντιστοιχεί το **19,3%** (ή 757,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών), (ζ) Δίδακτρα για μαθήματα Τέχνης και Η/Υ στην οποία αναλογεί το **4,8%** (ή 186,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (η) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εσωτερικό στην οποία αναλογεί το **20,3%** (ή 795,2 εκ.€) των συνολικών δαπανών (στη συγκεκριμένη κατηγορία εκτός των φοιτητών των ελληνικών ΑΕΙ και ΑΤΕΙ που σπουδάζουν σε άλλη πόλη του εσωτερικού από εκείνη της έδρας της οικογένειάς, συνυπολογίζονται και οι μαθητές/σπουδαστές της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης οι οποίοι μετοικούν σε άλλη πόλη προκειμένου να φοιτήσουν σε σχολές/ειδικότητες της επιλογής τους), (θ) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εξωτερικό (για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στην πλειοψηφία τους) στην οποία αναλογεί το **3,0%** (ή 118,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (ι) Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ) στην οποία αναλογεί το **0,6%** (ή 24,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών.

Πίνακας 1.48: **Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**5.047.834.985**	100,0%	-4,3 ▼	**4.586.220.778**	100,0%	-9,1 ▼	**3.915.228.941**	100,0%	-14,6 ▼	-22,4% ▼
ΑΓΟΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ, ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ, ΕΙΔΗ ΣΧΕΔΙΟΥ κλπ	332.572.618	6,6%	-14,5 ▼	276.272.341	6,0%	-16,9 ▼	275.755.656	7,0%	-0,2 ▼	-17,1% ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ, ΜΠΕΙΜΠΙ-ΣΙΤΕΡΣ & ΠΑΙΔΟΚΟΜΩΝ	85.632.470	1,7%	-49,6 ▼	89.925.898	2,0%	5,0 ▲	94.258.297	2,4%	4,8 ▲	10,1% ▲
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.178.442.194	23,3%	-0,4 ▼	1.034.147.822	22,5%	-12,2 ▼	951.607.700	24,3%	-8,0% ▼	-19,2% ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	835.414.450	16,5%	-7,5 ▼	826.319.081	18,0%	-1,1 ▼	711.950.966	18,2%	-13,8 ▼	-14,8% ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	392.814.065	7,8%	4,4 ▲	350.711.001	7,6%	-10,7 ▼	256.703.447	6,6%	-26,8 ▼	-34,7% ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	584.989.260	11,6%	4,8 ▲	506.582.556	11,0%	-13,4 ▼	500.872.546	12,8%	-1,1 ▼	-14,4% ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ Η/Υ	276.314.076	5,5%	7,0 ▲	222.816.391	4,9%	-19,4 ▼	186.009.724	4,8%	-16,5 ▼	-32,7% ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	1.103.264.851	21,9%	-1,7 ▼	1.022.157.703	22,3%	-7,4 ▼	795.179.037	20,3%	-22,2 ▼	-27,9% ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	227.025.619	4,5%	-16,0 ▼	229.311.039	5,0%	1,0 ▲	118.324.245	3,0%	-48,4 ▼	-47,9% ▼
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ (μουσεία, θέατρο κλπ.)	31.365.382	0,6%	-26,4 ▼	27.976.946	0,6%	-10,8 ▼	24.567.322	0,6%	-12,2 ▼	-21,7% ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, στις **9** από τις 10 κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην κατηγορία δαπάνης Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εξωτερικό (κατά **-47,9%** ή 108,7 εκ.€), Ιδιαίτερα μαθήματα (μείωση κατά **-34,7%** ή 136,1 εκ.€), Δίδακτρα για μαθήματα Τέχνης και Η/Υ (κατά **-32,7%** ή 90,3 εκ.€), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εσωτερικό (κατά **-27,9%** ή 308,1 εκ.€), Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ) (κατά **-21,7**% ή 6,8 εκ.€), Δίδακτρα σε ιδιωτική εκπαίδευση (κατά **-19,2%** ή 226,8 εκ.€), Αγορά βιβλίων, βοηθημάτων, γραφικής ύλης σχεδίου κλπ (κατά **-17,1%** ή 56,8 εκ.€), Δίδακτρα για ξένες γλώσσες (κατά **-14,8%** ή 123,5 εκ.€) και Δίδακτρα για φροντιστήρια εκπαίδευσης (κατά **-14,4%** ή 84,1 εκ.€). Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς **αύξηση** κατά **10,1%** (ή 56,8 εκ.€) καταγρά-

φεται στην κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς και παιδοκόμων. Στο ασφυκτικό οικονομικό περιβάλλον της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς, η ποσοστιαία μεταβολή της τριετίας αποτυπώνει τις προτεραιότητες των νοικοκυριών στην απόφαση τους για μείωση μεταξύ των συγκεκριμένων κατηγοριών δαπάνης για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης.

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης (σύμφωνα με την ταξινόμησή τους από την ΕΛ.ΣΤΑΤ.) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.75: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

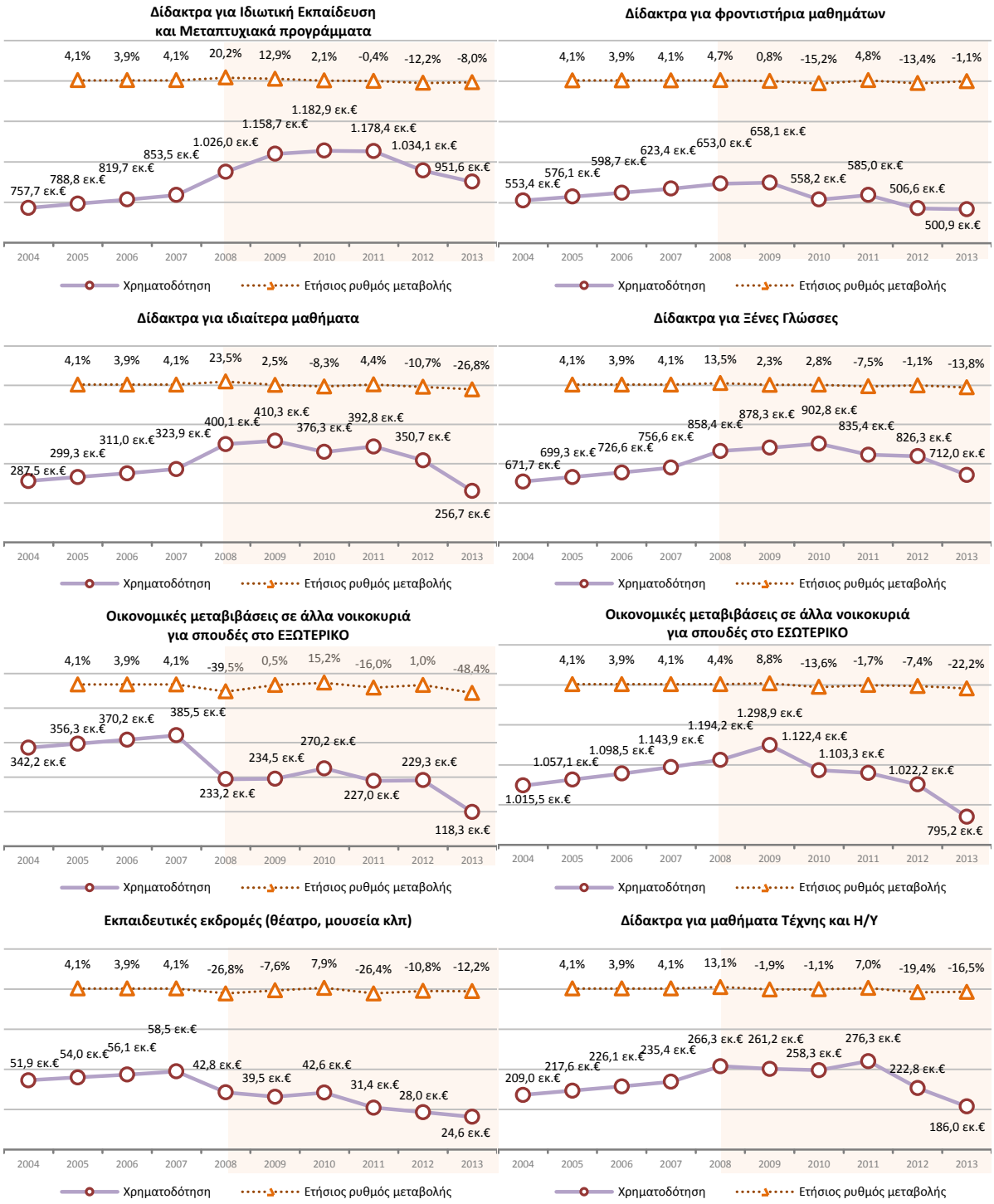

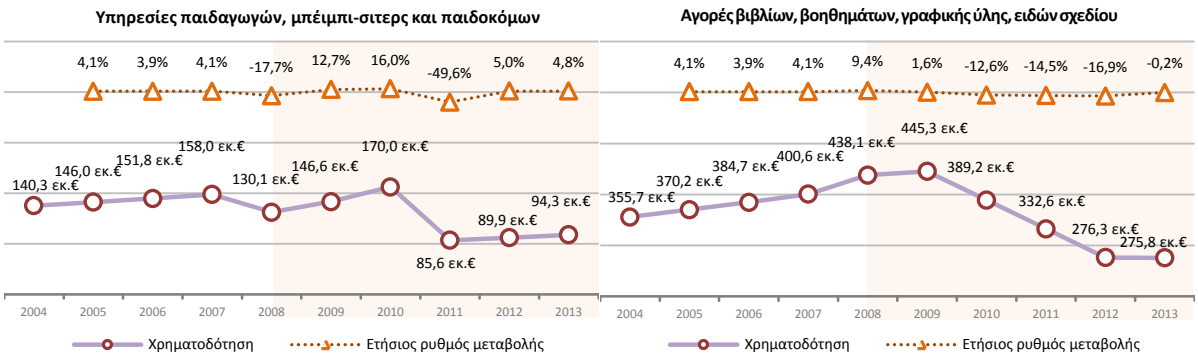

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης αξίζει να υπογραμμιστούν οι ακόλουθες μεταβολές:

- Η διαφορετική εξέλιξη της κατηγορίας δαπανών Οικονομικές μεταβιβάσεις σε άλλα νοικοκυριά για σπουδές στο Εξωτερικό, που καταγράφει σημαντική μείωση (κατά **-39,5%**) το 2008, η μετέπειτα σταθεροποίησή τους ανεξάρτητα από την μείωση του ΑΕΠ που επακολούθησε μέχρι και το 2012, και η σημαντικότατη μείωσης τους (κατά **-48,4%**) το 2013, έναντι της αντίστοιχης κατηγορίας δαπανών Οικονομικές μεταβιβάσεις σε άλλα νοικοκυριά για σπουδές στο Εσωτερικό, που καταγράφει εξέλιξη αντίστοιχη του ΑΕΠ μετατοπισμένη κατά ένα έτος, ενώ η υψηλότερες τιμές μείωσης της τιμής της κατηγορίας καταγράφεται το 2010 (κατά **-13,6%**) και το 2013 (κατά **-22,2%**).
- Οι κοινές **αυξομειώσεις** που καταγράφονται μέχρι το 2012 στις κατηγορίες δαπανών Δίδακτρα για φροντιστήρια γενικών μαθημάτων (μείωση κατά **-15,2%** το 2010 μείωση κατά **-13,4%** το 2012 και μείωση κατά -1,1% το 2013, έναντι αυξήσεων κατά τα λοιπά έτη) και Δίδακτρα για ιδιαίτερα μαθήματα (αντίστοιχα μείωση κατά **-8,3%** το 2010 και κατά **-10,7%** το 2012 έναντι αυξήσεων κατά τα λοιπά έτη), Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά το 2011 και οι δύο κατηγορίες δαπανών καταγράφουν αύξηση κατά **4,8%** και **4,4%** αντίστοιχα. Ωστόσο, το 2013 η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα για φροντιστήρια γενικών μαθημάτων καταγράφει μικρή μείωση κατά **-1,1%**, έναντι μείωσης κατά **-26,8%** της κατηγορίας δαπάνης Δίδακτρα για ιδιαίτερα μαθήματα.
- Η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα για ξένες γλώσσες καταγράφει αύξηση μέχρι και το 2010 (με μέγιστη τιμή το 2010 (**13,5%**), ενώ την επόμενη περίοδο καταγράφει μειώσεις με μέγιστη τιμή το 2013 **(-13,8%**).
- Τέλος, η σημαντική μείωση (κατά **49,6%**) που καταγράφουν το 2011 οι δαπάνες για Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς και παιδοκόμων (από 170,0 εκ.€ το 2010 σε 85,6 εκ.€ το 2011), ενώ για τα επόμενα δύο χρόνια η συγκεκριμένη κατηγορία καταγράφει μέση ετήσια αύξηση κατά **4,9%**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται ενοποιημένες οι δύο κατηγορίες δαπανών για **Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης (γενικά μαθήματα) των μαθητών** (Φροντιστήρια και Ιδιαίτερα μαθήματα) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013, λόγω της υψηλής τιμής που καταγράφουν διαχρονικά (το 2013 κατέχουν την 3η υψηλότερη θέση σε ύψος δαπάνης μετά την κατηγορία Δίδακτρα για ιδιωτική εκπαίδευση και Μεταπτυχιακά προγράμματα) και Οικονομικές μεταβιβάσεις σε άλλα νοικοκυριά για σπουδές στο Εσωτερικό.

Γράφημα 1.76: **Σύνολο δαπανών για Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών (γενικά μαθήματα) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

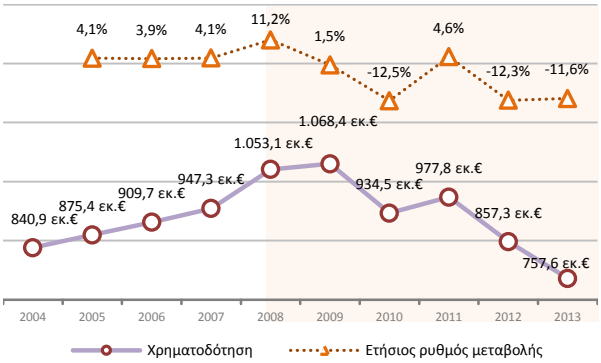

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2004-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών των νοικοκυριών για **Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης (γενικά μαθήματα) των μαθητών** (Φροντιστήρια και Ιδιαίτερα μαθήματα) κατά **-9,9%** (83,4 εκ.€) από 840,9 εκ.€ το 2004 σε 757,6 εκ.€ το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών (γενικά μαθήματα) κατά **25,2%** (212,1 εκ.€) από 840,9 εκ.€ το 2004 σε 1.053,1 εκ.€ το 2008, υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,8%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών (γενικά μαθήματα) κατά **1,5%** (15,3 εκ.€) από 1.053,1 το 2008 σε 1.068,4 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για δίδακτρα ε-

ξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών (γενικά μαθήματα) κατά **27,0**% (227,4 εκ.€) από 840,9 εκ.€ το 2004 σε 1.068,4 εκ.€ το 2009. Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης (γενικά μαθήματα) των μαθητών (Φροντιστήρια και Ιδιαίτερα μαθήματα) καταγράφουν **μείωση** κατά **-29,1**% (310,8 εκ.€) από 1.068,4 εκ.€ το 2009 σε 757,6 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι κατά το 2011 ο δείκτης καταγράφει **αύξηση** κατά **4,6%** (ή 43,3 εκ.€) έναντι του προηγούμενου έτους. Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης (γενικά μαθήματα) των μαθητών (Φροντιστήρια και Ιδιαίτερα μαθήματα) κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **11,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-12,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2013 οι ετήσιες συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** σύμφωνα με την κατανομή τους ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης που αφορούν), αναλύονται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης: (α) Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην οποία αναλογεί το **9,1%** (ή 354,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην οποία αναλογεί το **10,0%** (ή 391,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην οποία αναλογεί το **33,8%** (ή 1.323,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση στην οποία αναλογεί το **3,8%** (ή 147,4 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην οποία αναλογεί το **5,3%** (ή 208,1 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (στ) Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί με βάση το επίπεδο στην οποία αναλογεί το **31,0%** (ή 1.214,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών (στην κατηγορία εντάσσονται οι δαπάνες για οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές στο εσωτερικό και εξωτερικό, που στην πλειονότητά τους αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και δαπάνες για μαθήματα Τέχνης, Η/Υ και γυμναστηρίων), και (ζ) Αγορά βιβλίων, βοηθημάτων, γραφικής ύλης σχεδίου κλπ στην οποία αναλογεί το **7,0%** (ή 275,8 εκ.€) των συνολικών δαπανών για εκπαίδευση των νοικοκυριών.

Πίνακας 1.49: **Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013**

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**5.047.834.985**	**100,0%**	**-4,3** ▼	**4.586.220.778**	**100,0%**	**-9,1** ▼	**3.915.228.941**	**100,0%**	**-14,6** ▼	**-22,4** ▼
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	455.544.828	**9,0%**	**-17,9** ▼	403.667.363	**8,8%**	**-11,4** ▼	354.471.361,4	**9,1%**	**-12,2** ▼	**-22,2** ▼
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	512.799.096	**10,2%**	**-13,7** ▼	458.622.078	**10,0%**	**-10, 6** ▼	391.573.031,5	**10,0%**	**-14,6** ▼	**-23,6** ▼
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.655.395.140	**32,8%**	**1,8** ▲	1.484.276.899	**32,4%**	**-10,3** ▼	1.323.627.148,8	**33,8%**	**-10,8** ▼	**-20,0** ▼
ΜΕΤΑ-ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	204.621.775	**4,1%**	**14,3** ▲	155.371.968	**3,4%**	**-24,1** ▼	147.403.932,5	**3,8%**	**-5,1** ▼	**-28,0** ▼
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	127.452.979	**2,5%**	**-3,0** ▼	182.349.737	**4,0%**	**43,1** ▲	208.070.176,8	**5,3%**	**14,1** ▲	**63,3** ▲
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΙ	1.759.448.549	**34,9%**	**-2,2** ▼	1.625.660.393	**35,4%**	**-7,6** ▼	1.214.327.634,2	**31,0%**	**-25,3** ▼	**-31,0** ▼
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	332.572.618	**6,6%**	**-14,5** ▼	276.272.341	**6,0%**	**-16,9** ▼	275.755.656,0	**7,0%**	**-0,2** ▼	**-17,1** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, στις **6** από τις 7 συνολικά κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης** (ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία αφορούν) καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί με βάση το επίπεδο (κατά **-31,0%** ή 545,1 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευση (μείωση κατά **-28,0%** ή 57,2 εκ.€), Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κατά **-23,6%** ή 121,2 εκ.€), Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (μείωση κατά **-22,2%** ή 101,1 εκ.€), Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (κατά **-20,0%** ή 331,8 εκ.€) και Αγορά βιβλίων, βοηθημάτων, γραφικής ύλης σχεδίου κλπ (κατά **-17,1%** ή 56,8 εκ.€). Αντίθετα, την ίδια περίοδο σημαντική **αύξηση** καταγράφεται στην κατηγορία Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **63,3%** (ή 80,6 εκ.€) από 127,5 εκ.€ το 2011 σε 208,1 εκ.€ το 2013.

Στις επόμενες ενότητες, όπου επιχειρείται να προσεγγισθούν οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών ανά **βαθμίδα εκπαίδευσης**, εκτός των κωδικών που συμπεριλαμβάνει η ΕΛ.ΣΤΑΤ σε αυτές, έχουν αναλογικά συνυπολογισθεί και **4** κωδικοί δαπανών της κατηγορίας Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί με βάση το επίπεδο, όπως: Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ (Κ.Α. 1281103), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ (Κ.Α. 1281104), Υπηρεσίες παροχής καταλύματος σε οικοτροφεία, πανεπιστήμια κ.α και Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (Κ.Α. 1241102), καθώς και

η κατηγορία δαπανών Γενικές Αγορές (αφορά σε αγορά βιβλίων, εγχειριδίων βοηθημάτων, λεξικών, γραφική ύλη και είδη σχεδιάσεως). Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δαπανών ο επιμερισμός ανά βαθμίδα εκπαίδευσης έχει γίνει αναλογικά προς τον μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό των βαθμίδων, στις οποίες κυρίως αναφέρεται.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Προσχολικής εκπαίδευσης**, με βάση **6** σχετικούς κωδικούς δαπανών που επέλεξε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.77: **Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

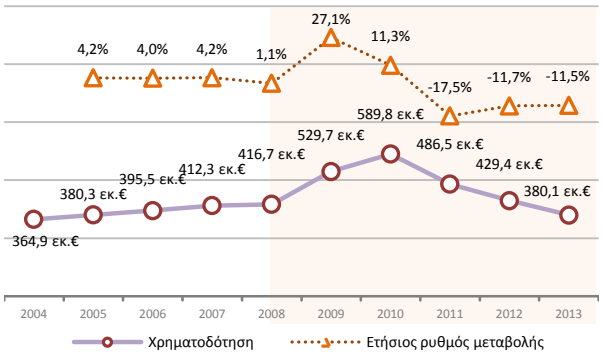

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης** ήταν **380,1 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **9,7%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **3.915,2 εκ.€**. Κατά την περίοδο αναφοράς 2004-2013 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης** κατά **4,2%** (15,2 εκ.€) από 364,9 εκ.€ το 2004 σε 380,1 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης κατά **14,2**% (51,8 εκ.€) από 364,9 εκ.€ το 2004 σε 416,7 εκ.€ το 2008, σημαντικά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης κατά **27,1%** (113,0 εκ.€) και κατά **11,3%** (60,1 εκ.€) το 2010. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2010 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης κατά **61,6**% (224,9 εκ.€) από 364,9 εκ.€ το 2004 σε 589,8 εκ.€ το 2010.

Κατά την επόμενη περίοδο 2010-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,5**% (209,6 εκ.€) από 589,8 εκ.€ το 2010 σε 380,1 εκ.€ το 2013, τιμή ελαφρά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2005.

Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **27,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-17,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Πίνακας 1.50: **Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**486.490.998**	**100,0%**	**-17,5** ▼	**429.411.065**	**100,0%**	**-11,** ▼	**380.127.580**	**100,0%**	**-11,5** ▼	**-21,9** ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ, ΜΠΕΙΜΠΥ-ΣΙΤΕΡΣ, ΠΑΙΔΟΚΟΜΩΝ	85.632.470	**17,6%**	**-49,6** ▼	89.925.898	**20,9%**	**5,0** ▲	94.258.297	**24,8%**	**4,8** ▲	**10,1** ▲
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΡΟΦΩΝ, ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΒΡΕΦΟΝΗ-ΠΙΑΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ ΕΩΣ ΚΑΙ 3 ΕΤΩΝ	113.512.810	**23,3%**	**-9,1** ▼	90.425.486	**21,1%**	**-20,3** ▼	73.200.592	**19,3%**	**-19,0** ▼	**-35,5** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 3 ΕΤΩΝ	177.737.162	**36,5%**	**-7,4** ▼	152.874.026	**35,6%**	**-14,0** ▼	132.864.089	**35,0%**	**-13,1** ▼	**-25,2** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	78.662.386	**16,2%**	**15,8** ▲	70.441.95€	**16,4%**	**-10,5** ▼	54.148.383	**14,2%**	**-23,1** ▼	**-31,2** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (αναλογικά)	707.464	**0,1%**	**16,5** ▲	636.476	**0,1%**	**-10,0** ▼	466.779	**0,1%**	**-26,7** ▼	**-34,0** ▼
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (αναλογικά)	30.238.706	**6,2%**	**-12,1** ▼	25.107.227	**5,8%**	**-17,0** ▼	25.189.439	**6,6%**	**0,3** ▲	**-16,7** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης** (380,1 εκ.€) αναλύονται στις ακόλουθες έξι **κατηγορίες δαπανών**: (α) Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς, παιδοκόμων στην οποία αναλογεί το **24,8%** (ή 94,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Υπηρεσίες τροφών, δίδακτρα βρεφονηπιακών σταθμών ηλικίας έως και 3 ετών στην οποία αναλογεί το **19,3%** (ή 73,2 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Δίδακτρα παιδικού σταθμού για παιδιά ηλικίας άνω των 3 ετών στην ο-

ποία αναλογεί το **35,0%** (ή 132,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Δίδακτρα Νηπιαγωγείου στην οποία αναλογεί το **14,2%** (ή 54,1 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **0,1%** (ή 0,47 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (στ) Γενικές Αγορές (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **6,6%** (ή 25,2 εκ.€) των συνολικών δαπανών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το **79,0%** (ή 300,3 εκ.€) των συνολικών ετήσιων δαπανών για υπηρεσίες Προσχολικής εκπαίδευσης αφορά βρέφη και νήπια ηλικίας μικρότερης των 4-5 ετών, δηλαδή ηλικιακές ομάδες για τις οποίες δεν υφίσταται σαφής παιδαγωγική καθοδήγηση και εποπτεία των αντίστοιχων εκπαιδευτικών τους μονάδων από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, η οποία έχει εκχωρηθεί στους δήμους.

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **5** από τις 6 κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Προσχολικής εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες τροφών, δίδακτρα βρεφονηπιακών σταθμών ηλικίας έως & 3 ετών κατά **-35,5%** (ή 40,3 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (κατά **-34,0%** ή 0,24 εκ.€), Δίδακτρα Νηπιαγωγείου (κατά **-31,2%** ή 24,5 εκ.€), Δίδακτρα παιδικού σταθμού για παιδιά ηλικίας άνω των 3 ετών (κατά **-25,2%** ή 44,9 εκ.€) και Γενικές Αγορές (κατά **-16,7%** ή 5,0 εκ.€). Αντίθετα, την ίδια περίοδο στην κατηγορία δαπανών Υπηρεσίες παιδαγωγών, μπέιμπυ-σίτερς, παιδοκόμων καταγράφεται **αύξηση** κατά **10,1%** (ή 8,6 εκ.€).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.78: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

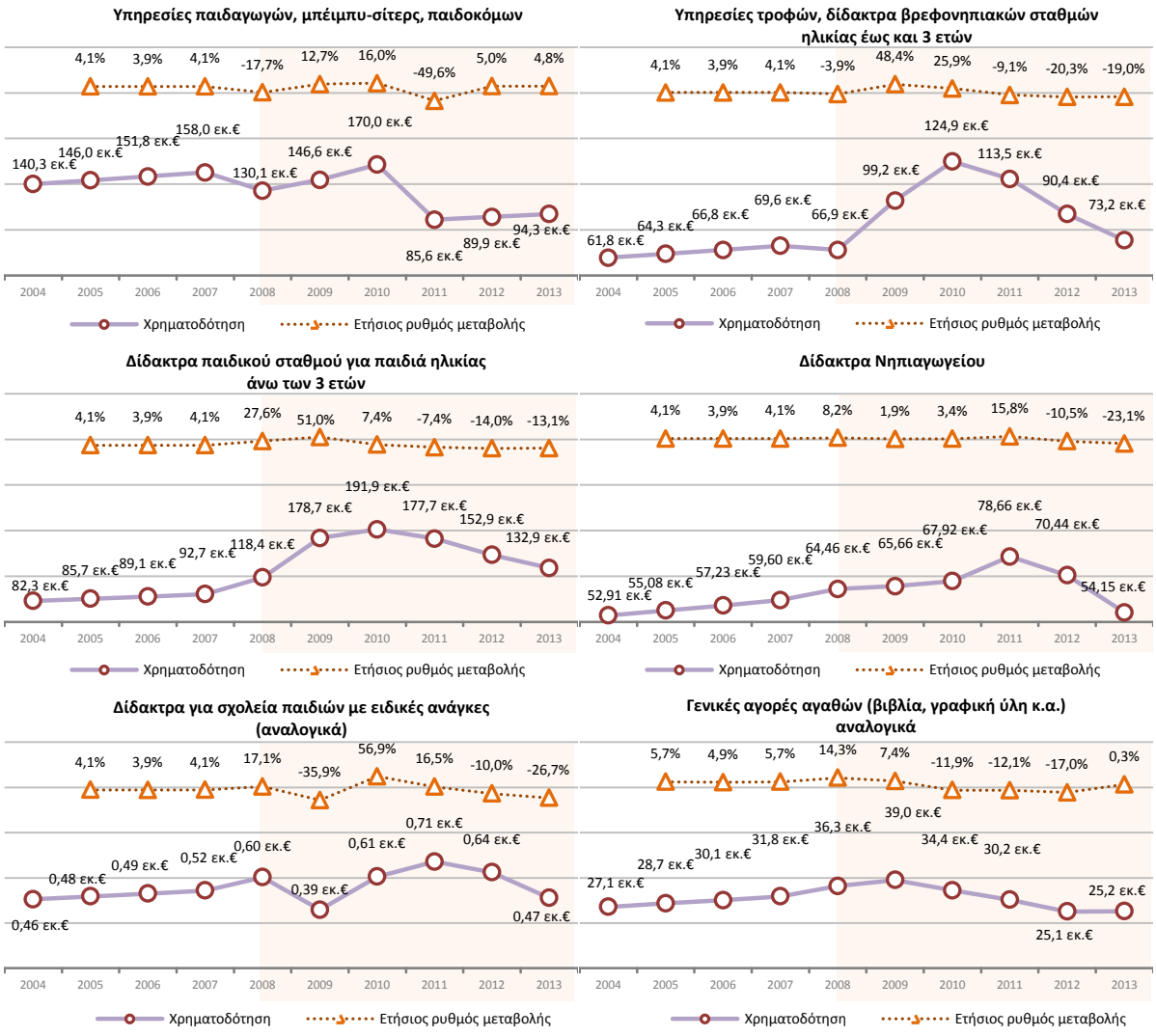

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης για υπηρεσίες Προσχολικής εκπαίδευσης αξίζει να υπογραμμιστούν οι ακόλουθες μεταβολές:

- Η ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **61,4%** (ή 50,5 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα παιδικού σταθμού για παιδιά ηλικίας άνω των 3 ετών κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2013), που διατήρησε την τιμή του 2013 σε επίπεδα υψηλότερα του 2008, παρά η σημαντική **μείωση** (κατά **-30,7%** ή 58,9 εκ.€) που κατέγραψε την τετραετία 2010-2013.
- Η **αύξηση** κατά **18,5%** (ή 11,4 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες τροφών, δίδακτρα βρεφονηπιακών σταθμών ηλικίας έως και 3 ετών κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2013), που επίσης διατήρησε την τιμή του 2013 σε επίπεδα υψηλότερα του 2008, παρά τη σημαντικότατη **μείωση** (κατά **-41,4%** ή 51,7 εκ.€) που κατέγραψε την τετραετία 2010-2013. Αξίζει να σημειωθεί ότι και οι δύο προαναφερθείσες κατηγορίες δαπάνης την τετραετία 2004-2008 διατήρησαν σχετικά χαμηλές απόλυτες τιμές, οι οποίες αυξήθηκαν σημαντικά το 2009, κατά **48,4%** η πρώτη κατηγορία και κατά **51,0%** η δεύτερη αντίστοιχα.
- Τέλος, η μικρή **αύξηση** κατά **2,3%** (ή 1,2 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα Νηπιαγωγείου κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2013), κατηγορία στην οποία καταγράφεται το μικρότερο εύρος μεταξύ της μέγιστης ετήσιας τιμής (78,7 εκ.€ το 2011) και της ελάχιστης τιμής (52,9 εκ.€ το 2004).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**, με βάση **7** σχετικούς κωδικούς δαπανών που επέλεξε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.79: **Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

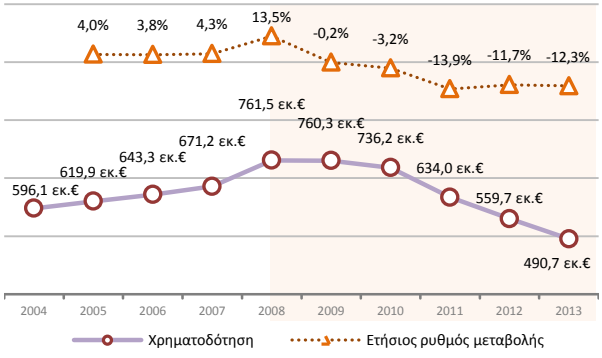

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** ήταν **490,7 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **12,5%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **3.915,2 εκ.€**.

Κατά την περίοδο αναφοράς 2004-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** κατά **-17,7%** (105,4 εκ.€) από 596,1 εκ.€ το 2004 σε 490,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **27,7**% (165,4 εκ.€) από 596,1 εκ.€ το 2004 σε 761,5 εκ.€ το 2008, σημαντικά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%). Κατά την επόμενη περίοδο 2008-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,6**% (270,8 εκ.€) από 761,5 εκ.€ το 2010 σε 490,7 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004.

Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **13,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-13,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2013 οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** (490,7 εκ.€) αναλύονται στις ακόλουθες επτά **κατηγορίες δαπανών**: (α) Δίδακτρα Δημοτικού στην οποία αναλογεί το **35,2%** (ή 173,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Δίδακτρα φροντιστηρίων στην οποία αναλογεί το **1,1%** (ή 5,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων στην οποία αναλογεί το **1,6%** (ή 8,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες στην οποία αναλογεί το **40,4%** (ή 198,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) στην οποία αναλογεί το **1,4%** (ή 3,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (στ) Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **0,8%** (ή 3,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (ζ) Γενικές Αγορές (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **19,4%** (ή 95,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών.

Πίνακας 1.51: **Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**634.012.230**	**100,0%**	**-13,9** ▼	**559.732.774**	**100,0%**	**-11,7** ▼	**490.724.565**	**100,0%**	**-12,3** ▼	**-22,6** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	245.446.558	38,7%	**-2,7** ▼	205.830.388	36,8%	**-16,1** ▼	172.974.002	35,2%	**-16,0** ▼	**-29,5** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ	3.485.042	0,5%	**75,8** ▲	3.996.707	0,7%	**14,7** ▲	5.515.113	1,1%	**38,0%** ▲	**58,3** ▲
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	25.888.886	4,1%	**-42,6** ▼	19.483.944	3,5%	**-24,7** ▼	8.021.983	1,6%	**-58,8** ▼	**-69,0** ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	228.519.209	36,0%	**-205** ▼	221.317.626	39,5%	**-3,2** ▼	198.042.698	40,4%	**-10,5** ▼	**-13,3** ▼
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ (μουσεία, θέατρο κλπ.)	9.459.401	1,5%	**36,9** ▲	7.993.413	1,4%	**-15,5** ▼	7.019.235	1,4%	**-12,2** ▼	**-25,8** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (αναλογικά)	5.876.279	0,9%	**16,5** ▲	5.286.644	0,9%	**-10,0** ▼	3.877.125	0,8%	**-26,7** ▼	**-34,0** ▼
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (αναλογικά)	115.336.854	18,2%	**-15,9** ▼	95.824.053	17,1%	**-16,9** ▼	95.274.409	19,4%	**-0,6** ▼	**-17,4** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, σε **6** από τις 7 κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων κατά **-69,0%** (ή 17,9 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (κατά **-34,0%** ή 2,0 εκ.€), Δίδακτρα Δημοτικού σχολείου κατά **-29,5%** ή 72,5 εκ.€), Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) (κατά **-25,8%** ή 2,4 εκ.€), Γενικές Αγορές (κατά **-17,4%** ή 20,0 εκ.€) και Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες (κατά **-13,3%** ή 30,5 εκ.€). Αντίθετα, την ίδια περίοδο στην κατηγορία δαπανών Δίδακτρα φροντιστηρίων καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **58,3%** (ή 2,0 εκ.€).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.80: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

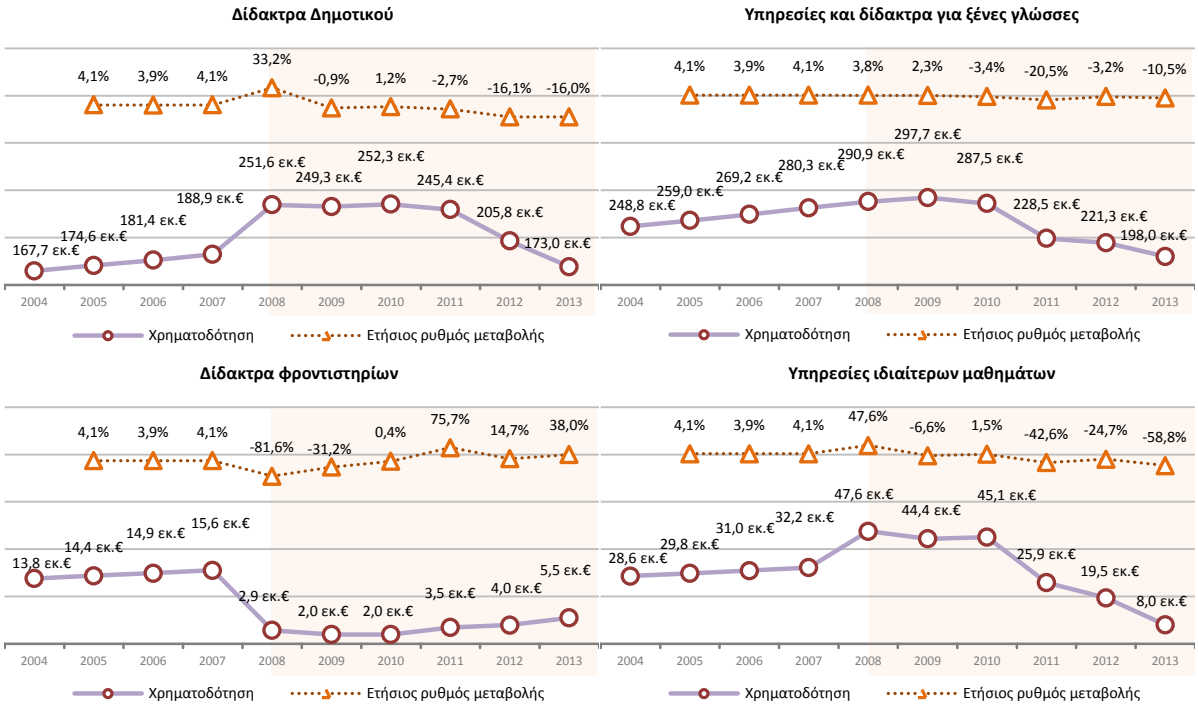

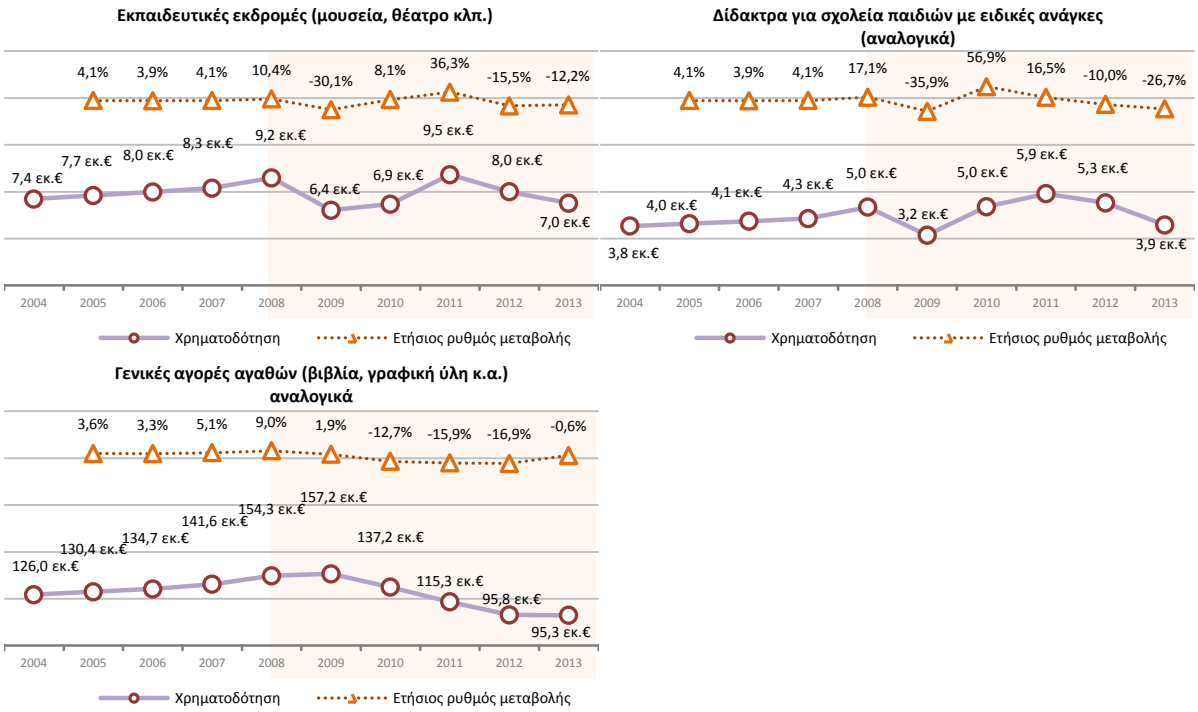

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης για υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξίζει να υπογραμμιστούν οι ακόλουθες μεταβολές:

- Η ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **50,0%** (ή 84,6 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα Δημοτικού κατά την περίοδο 2004-2010, που διατήρησε την τιμή της στο επίπεδο της μέγιστης τιμής την τριετία 2008-2010, αλλά και η σημαντική **μείωση** (κατά **-31,5%** ή 79,4 εκ.€) που κατέγραψε την τετραετία 2010-2013, παραμένοντας την τελευταία χρονιά σε τιμή ελαφρά χαμηλότερη του 2005.
- Η **μείωση** κατά **-20,4%** (ή 50,8 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2013), που υπερέχει κατ' έτος σε απόλυτη τιμή της αντίστοιχης ετήσιας απόλυτης τιμής της κατηγορίας Δίδακτρα Δημοτικού καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2004). Αξίζει να σημειωθεί ότι η ετήσια **μέση τιμή** κατά την περίοδο αναφοράς της κατηγορίας Δίδακτρα Δημοτικού (209,0 εκ.€) αντιστοιχεί στο **81,0%** της κατηγορίας Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες (258,1 εκ.€).
- Η σημαντική **μείωση** κατά **-81,6%** που κατέγραψε το 2008 η κατηγορία Δίδακτρα φροντιστηρίων (από 15,6 εκ.€ το 2007, σε 2,9 εκ.€), αλλά και η αυξητική της πορεία μετά το 2009 έως και το 2013, παρότι η τιμή της παρέμεινε σημαντικά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του 2007.
- Τέλος, η σημαντική **μείωση** κατά **-72,0%** (ή 20,6 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2004-2013. Η μείωση της τιμής της συγκεκριμένης δαπάνης καταγράφεται κατεξοχήν την τετραετία 2010-2013 (μείωση κατά **-82,2%** ή 37,1 εκ. €, από 45,1 εκ.€ το 2010, σε 8,0 εκ.€ το 2013).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΓΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**, με βάση **8** σχετικούς κωδικούς δαπανών που επέλεξε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.81: **Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

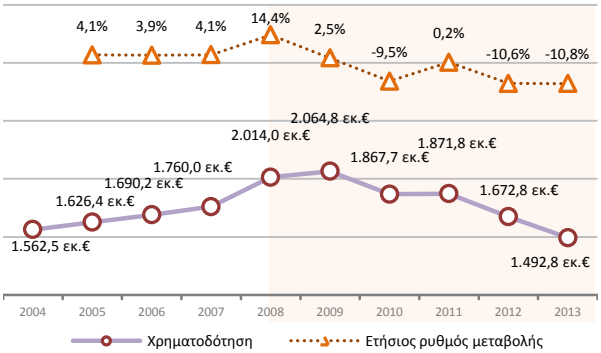

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ήταν **1.492,8 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **38,1%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **3.915,2 εκ.€**. Κατά την περίοδο αναφοράς 2004-2013 καταγράφεται **μείωση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **α-**

γαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **-4,5%** (69,6 εκ.€) από 1.562,5 εκ.€ το 2004 σε 1.492,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **28,9**% (451,5 εκ.€) από 1.562,5 εκ.€ το 2004 σε 2.014,0 εκ.€ το 2008, σημαντικά υψηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **2,5%** (50,8 εκ.€) από 2.014,0 το 2008 σε 2.064,8 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **32,1**% (502,3 εκ.€) από 1.562,5 εκ.€ το 2004 σε 2.064,8 εκ.€ το 2009. Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-27,7**% (571,9εκ.€) από 2.064,8 εκ.€ το 2009 σε 1.492,8 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004. Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **14,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-10,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Πίνακας 1.52: **Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**1.871.832.425**	**100,0%**	**0,2** ▲	**1.672.849.843**	**100,0%**	**-10,6** ▼	**1.492.846.490**	**100,0%**	**-10,8** ▼	**-20,2** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	233.497.841	12,5%	**-8,4** ▼	182.849.325	10,9%	**-21,7** ▼	166.456.141	11,2%	**-9,0** ▼	**-28,7** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ	566.568.322	30,3%	**6,2** ▲	486.599.024	29,1%	**-14,1** ▼	484.828.581	32,5%	**-0,4** ▼	**-14,4** ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	366.925.178	19,6%	**10,8** ▲	331.227.056	19,8%	**-9,7** ▼	248.681.464	16,7%	**-24,9** ▼	**-32,2** ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	468.489.271	25,0%	**-2,4** ▼	466.615.491	27,9%	**-0,4** ▼	408.619.745	27,4%	**-12,4** ▼	**-12,8** ▼
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ (μουσεία, θέατρο κλπ.)	19.914.528	1,1%	**-25,6** ▼	16.986.003	1,0%	**-14,7** ▼	15.041.218	1,0%	**-11,4** ▼	**-24,5** ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ, ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	88.261.188	4,7%	**-1,7** ▼	81.772.616	4,9%	**-7,4** ▼	63.493.993	4,3%	**-22,4** ▼	**-28,1** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (αναλογικά)	2.136.829	0,1%	**16,5** ▲	1.922.416	0,1%	**-10,0** ▼	1.409.863	0,1%	**-26,7** ▼	**-34,0** ▼
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (αναλογικά)	126.039.268	6,7%	**-16,0** ▼	104.877.912	6,3%	**-16,8** ▼	104.315.484	7,0%	**-0,5** ▼	**-17,2** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (1.492,8 εκ.€) αναλύονται στις ακόλουθες οκτώ **κατηγορίες δαπανών**: (α) Δίδακτρα Γυμνασίου/ Γενικού Λυκείου/ ΤΕΕ στην οποία αναλογεί το **11,2%** (ή 166,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Δίδακτρα φροντιστηρίων στην οποία αναλογεί το **32,5%** (ή 484,8 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων στην οποία αναλογεί το **16,7%** (ή 248,7 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες στην οποία αναλογεί το **27,4%** (ή 408,6 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) στην οποία αναλογεί το **1,0%** (ή 15,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (στ) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εσωτερικό στην οποία αναλογεί το **4,3%** (ή 63,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ζ) Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **0,1%** (ή 1,4 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (η) Γενικές Αγορές (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **7,0%** (ή 104,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών.

Κατά την τριετία 2011-2013, και στις **8** κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες κατά **-34,0%** (ή 0,72 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων (κατά **-32,2%** ή 118,2 εκ.€), Δίδακτρα Γυμνασίου/Γενικού Λυκείου/ΤΕΕ κατά **-28,7%** ή 67,0 εκ.€), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εσωτερικό κατά **-28,1%** ή 24,8 εκ.€), Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) (κατά **-24,5%** ή 4,9 εκ.€), Γενικές Αγορές (κατά **-17,2%** ή 21,7 εκ.€) Δίδακτρα φροντιστηρίων (κατά **-14,4%** ή 81,7 εκ.€), και Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες (κατά **-12,8%** ή 59,9 εκ.€). Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.82: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης για υπηρεσίες Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αξίζει να υπογραμμιστούν οι ακόλουθες μεταβολές:

- Η ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **50,0%** (ή 100,3 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα Γυμνασίου/Γενικού Λυκείου/ΤΕΕ κατά την περίοδο 2004-2009, αλλά και η σημαντική **μείωση** (κατά **-44,0%** ή 130,8 εκ.€) που κατέγραψε την πενταετία 2009-2013, παραμένοντας την τελευταία χρονιά σε τιμή χαμηλότερη του 2004.
- Η **αύξηση** κατά **17,8%** (ή 61,8 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2013), που διατήρησε την τιμή της στο επίπεδο της μέγιστης τιμής την πενταετία 2008-2012, γεγονός που της επέτρεψε να διατηρήσει την τιμή του 2013 σε επίπεδα υψηλότερα του 2007. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η συγκεκριμένη κατηγορία υπερέχει κατ' έτος σε απόλυτη τιμή της αντίστοιχης ετήσιας απόλυτης τιμής της κατηγορίας Δίδακτρα Δημοτικού καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2004). Χαρακτηριστικό του γεγονότος αποτελεί και το ότι η ετήσια **μέση τιμή** κατά την περίοδο αναφοράς της κατηγορίας Δίδακτρα Γυμνασίου/Γενικού Λυκείου/ΤΕΕ

(223,5 εκ.€) αντιστοιχεί μόλις στο **52,8%** της κατηγορίας Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες (423,7 εκ.€).

- Η σημαντική **μείωση** κατά **-14,0%** και **-14,1%** που κατέγραψε το 2010 και 2012 αντίστοιχα η κατηγορία Δίδακτρα φροντιστηρίων (από 620,1 εκ.€ το 2009, σε 486,6 εκ.€ το 2012), που μειώθηκε οριακά και την επόμενη χρονιά (κατά **-0,4%**), όπου και κατέγραψε την ελάχιστη τιμή της συνολικής περιόδου αναφοράς (484,8 εκ.€), υπολειπόμενη της αντίστοιχης τιμής του 2004 (503,7 εκ.€).
- Η **μείωση** κατά **-3,9%** (ή 10,2 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2004-2013. Η μείωση της τιμής της συγκεκριμένης δαπάνης καταγράφεται κατεξοχήν την τριετία 2011-2013 (μείωση κατά **-32,2%** ή 118,2 εκ. €, από 366,9 εκ.€ το 2011, σε 248,7 εκ.€ το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της συνολικής περιόδου αναφοράς).
- Τέλος, η **μείωση** κατά **-20,8%** (ή 16,7 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εσωτερικό (αναλογικά) κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2004-2013. Η μείωση της τιμής της συγκεκριμένης δαπάνης καταγράφεται κατεξοχήν την πενταετία 2009-2013 (μείωση κατά **-32,2%** ή 30,2 εκ. €, από 102,0 εκ.€ το 2009, σε 63,5 εκ.€ το 2013).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΓΙΑ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**, με βάση **5** σχετικούς κωδικούς δαπανών που επέλεξε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης δεν καταγράφονται δαπάνες στις κατηγορίες Δίδακτρα φροντιστηρίων, Υπηρεσίες ιδιαίτερων μαθημάτων, και Υπηρεσίες και δίδακτρα για ξένες γλώσσες.

Γράφημα 1.83 : **Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

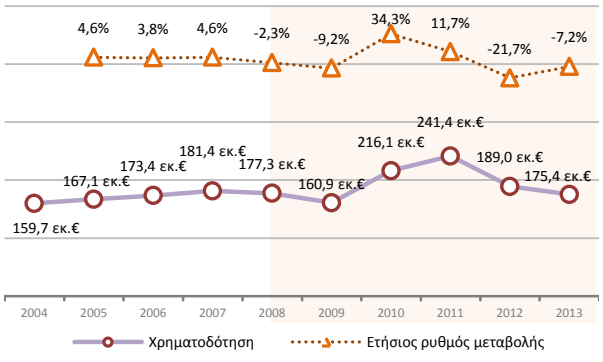

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ήταν **175,4 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **4,5%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **3.915,2 εκ.€**. Κατά την περίοδο αναφοράς 2004-2013 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** κατά **9,8%** (15,7 εκ.€) από 159,7 εκ.€ το 2004 σε 175,4 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2007 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά **13,6**% (21,7 εκ.€) από 159,7 εκ.€ το 2004 σε 181,4 εκ.€ το 2007, την οποία ακολούθησε μία μείωση κατά **-2,3%** το 2008, καθώς και μία μεγαλύτερη **μείωση** κατά **-9,2%** το 2009, που οριακά επανέφεραν την τιμή του δείκτη στην τιμή του 2004. Συνολικά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται οριακή αύξηση κατά **0,7%** (1,2 εκ.€) από 159,7 εκ.€ το 2004, σε 160,9 εκ.€ το 2009. Την επόμενη διετία (2010-2011) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **50,0%** (80,5 εκ.€) από 160,9 εκ.€ το 2009, σε 241,4 εκ.€ το 2011, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή της συνολικής περιόδου αναφοράς. Τέλος, την τριετία 2011-2013, ο συγκεκριμένος δείκτης καταγράφει **μείωση** κατά **-27,3%** (66,0 εκ.€) από 241,4 εκ.€ το 2011 σε 175,4 εκ.€ το 2013, τιμή οριακά χαμηλότερη της τιμής του δείκτη το 2008, αλλά υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής του 2004 (159,7 εκ.€) που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της συνολικής περιόδου αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **34,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-21,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Το 2013 οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (175,4 εκ.€) αναλύονται σε πέντε **κατηγορίες δαπανών**: (α) Δίδακτρα για επαγγελματικές και τεχνικές σχολές κάθε είδους, ΙΕΚ στην οποία αναλογεί το **83,2%** (ή 145,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) που αναλογεί το **0,9%** (ή 1,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά, στο εσωτερικό που αναλογεί το **9,1%** (ή 15,9 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες (αναλογικά) που αναλογεί το **2,2%** (ή 3,8 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (ε) Γενικές Αγορές (αναλογικά) που αναλογεί το **4,7%** (ή 8,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών.

Πίνακας 1.53: **Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**241.381.536**	**100,0%**	**11,7** ▲	**188.960.464**	**100,0%**	**-21,7** ▼	**175.366.333**	**100,0%**	**-7,2** ▼	**-27,3** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	203.128.186	84,2%	**14,1** ▲	153.373.614	81,2%	**-24,5** ▼	145.899.811	83,2%	**-4,9** ▼	**-28,2** ▼
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ (μουσεία, θέατρο κλπ.)	1.493.590	0,6%	**50,6** ▲	1.998.353	1,1%	**33,8** ▲	1.504.122	0,9%	**-24,7** ▼	**0,7** ▲
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ, ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	22.065.297	9,1%	**-1,7** ▼	20.443.154	10,8%	**-7,4** ▼	15.873.498	9,1%	**-22,4** ▼	**-28,1** ▼
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (αναλογικά)	**5.717.461**	2,4%	**16,5** ▲	**5.143.761**	2,7%	**-10,0** ▼	**3.772.337**	2,2%	**-26,7** ▼	**-34,0** ▼
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (αναλογικά)	**8.977.003**	3,7%	**-8,4** ▼	**8.001.581**	4,2%	**-10,9** ▼	**8.316.565**	4,7%	**3,9** ▲	**-7,4** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την τριετία 2011-2013, στις **4 από τις 5** κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα για σχολεία παιδιών με ειδικές ανάγκες κατά **-34,0%** (ή 1,9 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Δίδακτρα για επαγγελματικές και τεχνικές σχολές κάθε είδους, ΙΕΚ (κατά **-28,2%** ή 57,2 εκ.€), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές (αναλογικά) κατά **-28,1%** ή 6,2 εκ.€), και Γενικές Αγορές κατά **-7,4%** ή 0,66 εκ.€). Αντίθετα, την ίδια περίοδο, στην κατηγορία δαπανών Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) καταγράφεται οριακή **αύξηση** κατά **0,7%** (ή 0,01 εκ.€).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.84: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

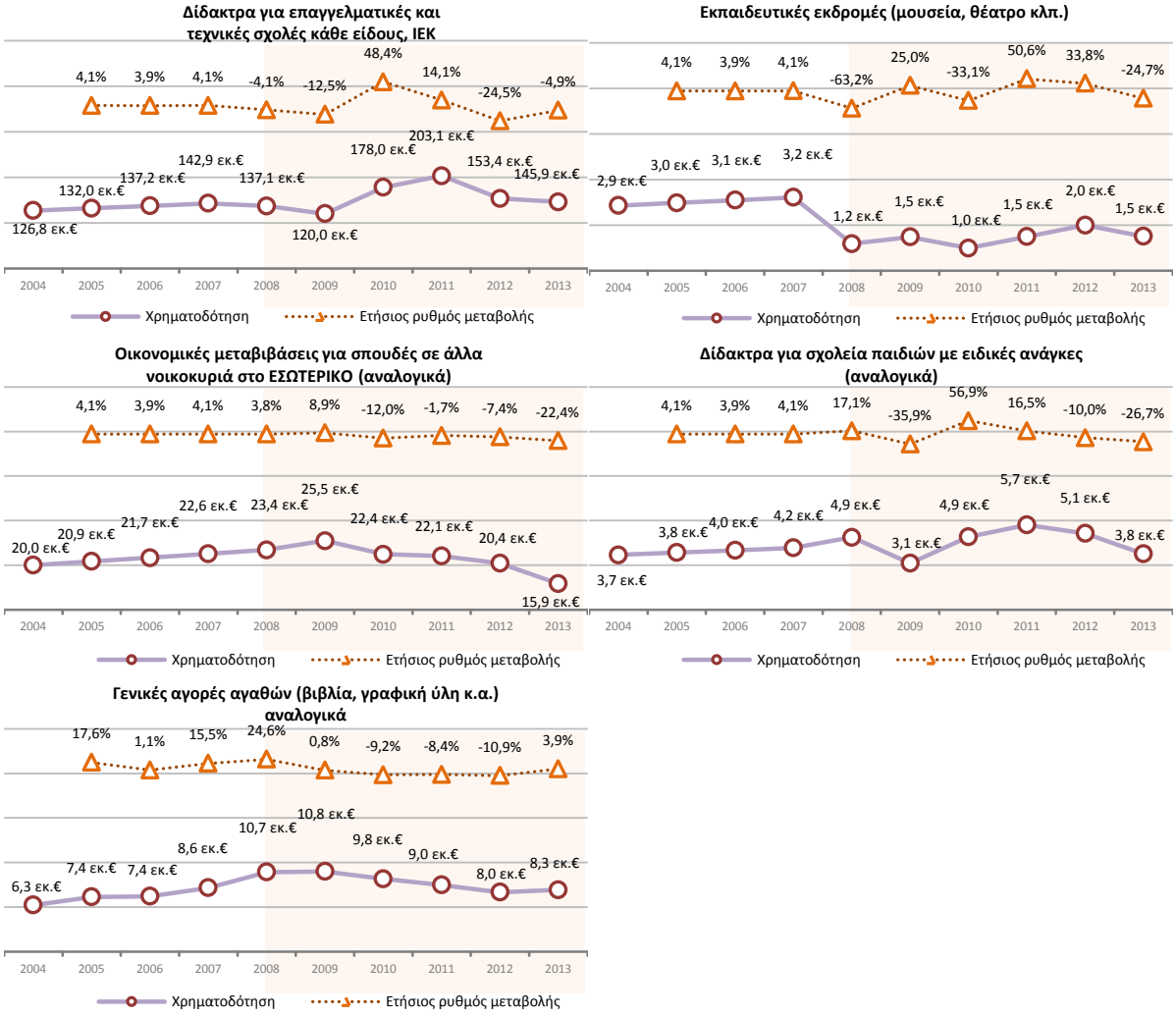

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης για υπηρεσίες Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αξίζει να υπογραμμιστεί η **αύξηση** κατά **15,0%** (ή 19,1 εκ.€) που καταγράφει η κατηγορία δαπάνης Δίδακτρα για επαγγελματικές και τεχνικές σχολές κάθε είδους, ΙΕΚ την περίοδο αναφοράς 2004-2013. Οι αυξομειώσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπανών επηρέασαν κατά κύριο λόγο την ετήσια μεταβολή της συνολικής κατηγορίας δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την περίοδο 2004-2013.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, με βάση **8** σχετικούς κωδικούς δαπανών που επέλεξε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.85 : **Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

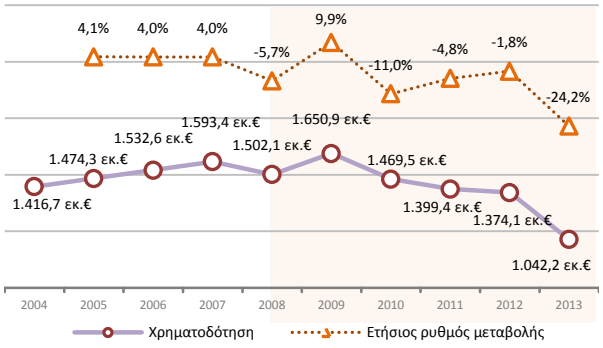

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** ήταν **1.042,2 εκ.€** και αντιστοιχούσαν στο **27,7%** των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που την ίδια χρονιά ανήλθε στα **3.915,2 εκ.€**. Κατά την περίοδο αναφοράς 2004-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά **αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** κατά **-22,5%** (314,5 εκ.€) από 1.416,7 εκ.€ το 2004 σε 1.042,2 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές σε ετήσια βάση αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2004-2008 (προ κρίσης) καταγράφεται συνολική **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **6,0**% (85,4 εκ.€) από 1.416,7 εκ.€ το 2004 σε 1.502,1 εκ.€ το 2008, σημαντικά χαμηλότερη της αντίστοιχης αύξησης του ΑΕΠ της χώρας την ίδια περίοδο (21,6%), ενώ το 2009 καταγράφεται περαιτέρω **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **9,9%** (148,8 εκ.€) από 1.502,1 το 2008 σε 1.650,9 εκ.€ το 2009. Συνολικά κατά την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται **αύξηση** των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά **16,5**% (234,3 εκ.€) από 1.416,7 εκ.€ το 2004 σε 1.650,9 εκ.€ το 2009.

Κατά την επόμενη περίοδο 2009-2013 οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-34,3**% (566,1 εκ.€) από 1.650,9 εκ.€ το 2009 σε 1.042,2 εκ.€ το 2013, τιμή σημαντικά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004. Από την ετήσια μεταβολή των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **9,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-24,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Πίνακας 1.54: **Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	2011			2012			2013			Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας 2011-2013
	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	ΠΟΣΟ σε €	% Επί του ΣΥΝ	Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	**1.399.397.751**	**100,0%**	**-4,8** ▼	**1.374.064.276**	**100,0%**	**-1,8** ▼	**1.084.865.726**	**100,0%**	**-21,1** ▼	**-22,5** ▼
ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΤΕΙ)	6.472.222	0,5%	**-47,8** ▼	9.492.178	0,7%	**46,7** ▲	21.057.705	1,9%	**121,9** ▲	**225,4** ▲
ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΑΕΙ, MASTER, PHD)	105.546.998	7,5%	**19,6** ▲	155.871.556	11,3%	**47,7** ▲	175.480.872	16,2%	**12,6** ▲	**66,3** ▲
ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ	14.935.896	1,1%	**-34,5** ▼	15.986.826	1,2%	**7,0** ▲	10.528.852	1,0%	**-34,1** ▼	**-29,5** ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	992.938.366	71,0%	**-1,7** ▼	919.941.932	67,0%	**-7,4** ▼	714.307.424	65,8%	**-22,4** ▼	**-14,9** ▼
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	227.025.619	16,2%	**-16,0%** ▼	229.311.039	16,7%	**1,0** ▲	118.324.245	10,9%	**-48,4** ▼	**-47,9** ▼
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΣΕ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ Κ.Α.	0	0,0%		0	0,0%	: —	1.504.122	0,1%	: ▲	
ΕΚΔΡΟΜΕΣ	497.863	0,0%	**-93,7** ▼	999.177	0,1%	**100,7** ▲	1.002.748	0,1%	**0,4** ▲	**101,4** ▲
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	51.980.786	3,7%	**-10,0** ▼	42.461.568	3,1%	**-18,3** ▼	42.659.759	3,9%	**0,5** ▲	**-17,9** ▼

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** (1.433,8 εκ.€) αναλύονται στις ακόλουθες οκτώ **κατηγορίες δαπανών**: (α) Δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΙ) στην οποία αναλογεί το **1,9%** (ή 21,1 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (β) Δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, Master, PhD) στην οποία αναλογεί το **16,2%** (ή 175,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (γ) Δίδακτρα για φροντιστήρια στην οποία αναλογεί το **1,0%** (ή 10,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (δ) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εσωτερικό (αναλογικά) στην οποία αναλογεί το **65,8%** (ή 714,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ε) Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εξωτερικό στην οποία αναλογεί το **10,9%** (ή 118,3 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (στ) Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ) στην οποία αναλογεί το **0,1%** (ή 1,0 εκ.€) των συνολικών δαπανών, (ζ) Υπηρεσίες παροχής καταλύματος σε οικοτροφεία, πανεπιστήμια κ.α. στην οποία αναλογεί το **0,1%** (ή 1,5 εκ.€) των συνολικών δαπανών, και (η) Γενικές αγορές (βιβλία, γραφική ύλη κ.α.) στην οποία αναλογεί το **3,9%** (ή 42,7 εκ.€) των συνολικών δαπανών.

Κατά την τριετία 2011-2013, στις **4** από τις 8 κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** καταγράφεται **μείωση**, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη κατηγορία δαπάνης Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εξωτερικό κατά **-47,9%** (ή 108,7 εκ.€) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μείωσης ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Δίδακτρα για φροντιστήρια (κατά **-29,5%** ή 4,4 εκ.€), Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο εσωτερικό (κατά **-28,1%** ή 278,6 εκ.€) και Γενικές Αγορές (κατά **-17,9%** ή 9,3 εκ.€). Αντίθετα, την ίδια περίοδο σε **3** από τις 8 κατηγορίες δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** καταγράφεται **αύξηση**, με τη μεγαλύτερη κατά **225,4%** (ή 14,6 εκ.€) να σημειώνεται στην κατηγορία Δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΙ), και ακολουθούν κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: Εκπαιδευτικές εκδρομές (μουσεία, θέατρο κλπ.) κατά **101,4%** ή 50,9 εκ.€) και Δαπάνες για τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, Master, PhD) κατά **66,3%** ή 69,9 εκ.€. Τέλος, το 2013 η κατηγορία δαπάνης Υπηρεσίες παροχής καταλύματος σε οικοτροφεία, πανεπιστήμια κ.α. κατέγραψε μη μηδενικές τιμές (1,5 εκ.€).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται η κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για **αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** ανά κατηγορία δαπάνης σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013.

Γράφημα 1.86: **Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013**

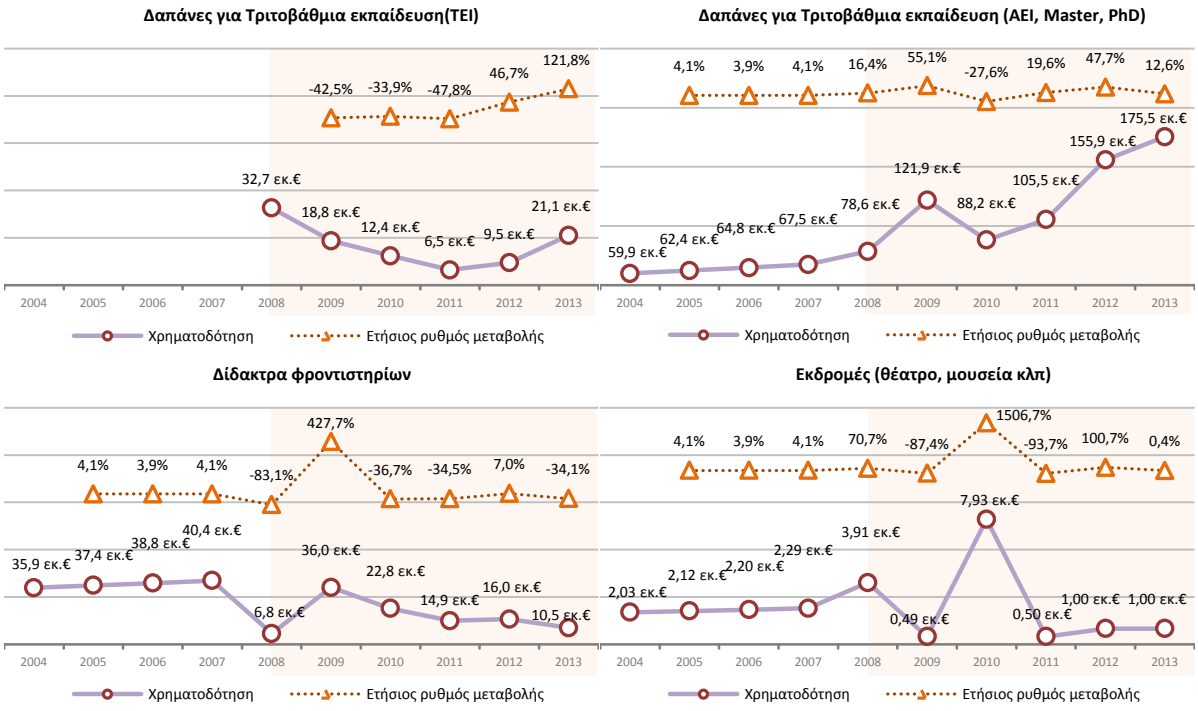

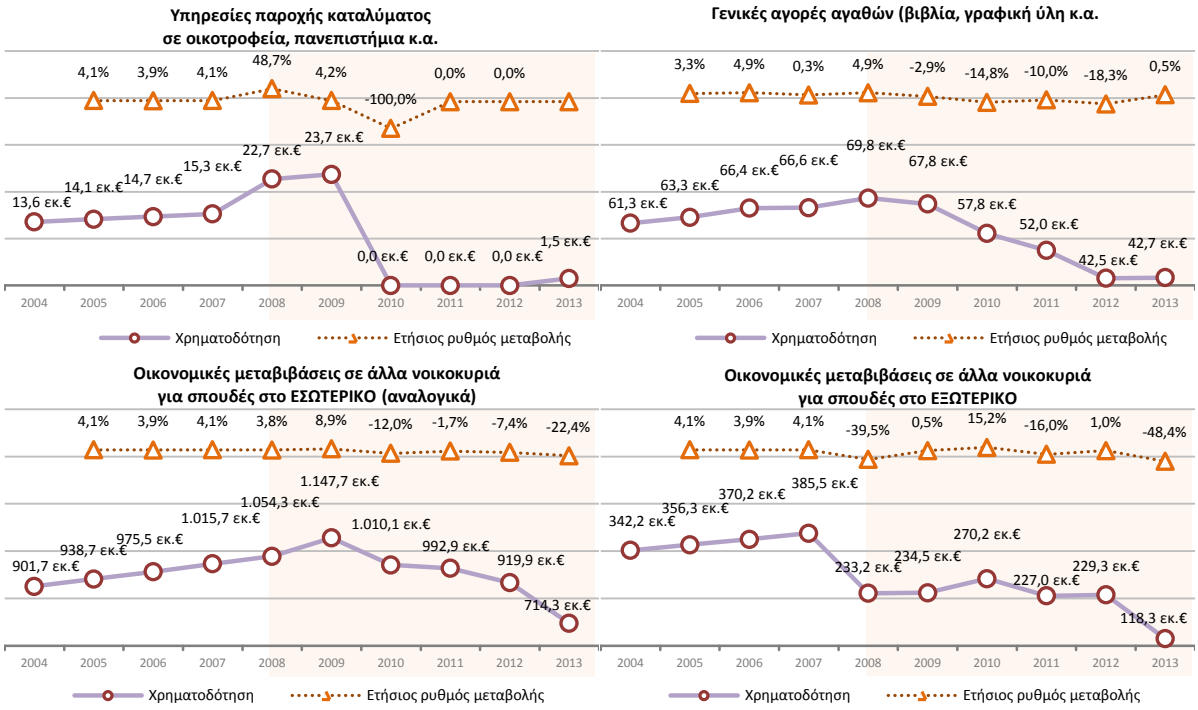

Πηγή: **Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη διαχρονική εξέλιξη των κατηγοριών δαπάνης για υπηρεσίες Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αξίζει να υπογραμμιστούν οι ακόλουθες μεταβολές:

- Οι **μηδενικές** τιμές που καταγράφει η κατηγορία Δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΙ), που αφορά σε δίδακτρα μεταπτυχιακών προγραμμάτων στα ΤΕΙ, την περίοδο 2004-2007, αλλά και η σημαντική **μείωση** της δαπάνης κατά **-35,5%** (ή 11,6 εκ.€) την περίοδο 2008-2013, έναντι της συνολικής **αύξησης** κατά **192,8%** (ή 115,5 εκ.€) της κατηγορίας Δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, Master, PhD) τη συνολική περίοδο αναφοράς 2004-2013 (από 59,9 εκ.€ το 2004 σε 175,5 εκ.€ το 2013).
- Οι **μηδενικές** τιμές που καταγράφει την περίοδο 2010-2013 η κατηγορία Υπηρεσίες παροχής καταλύματος σε οικοτροφεία, πανεπιστήμια κ.α. (από εγγραφή 23,7 εκ.€ το 2009) σε συνδυασμό με τη **μείωση** κατά **-37,8%** (ή 433,4εκ.€) της κατηγορίας δαπάνης Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο Εσωτερικό την περίοδο 2009-2013 (από 1.147,7 εκ.€ το 2009 σε 714,3 εκ.€ το 2013). Οι συγκεκριμένες μεταβολές, αφενός περιγράφουν την αδυναμία των νοικοκυριών να ανταποκριθούν στις δαπάνες διαβίωσης των μελών τους για σπουδές σε άλλη πόλη από την έδρα του νοικοκυριού, αλλά και την αδυναμία του κράτους να παρέμβει ουσιαστικά σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης με άμεσα μέτρα κοινωνικής πρόνοιας.
- Τέλος, η σημαντική **μείωση** κατά **-69,3%** (ή 267,2 εκ.€) που καταγράφουν την περίοδο 2007-2013 οι δαπάνες Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο Εσωτερικό (από 385,5 εκ.€ το 2007 σε 118,3 εκ.€ το 2012), που αντανακλά τον σημαντικό περιορισμό της **εξερχόμενης** κινητικότητας του φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο.

1.3.5 Συνολικές δαπάνες για εκπαίδευση

Η συνολική δαπάνη (δημόσια και ιδιωτική) για την εκπαίδευση, ως βασικός οικονομικός δείκτης εισροών στο εκπαιδευτικό σύστημα, αντανακλά το μέγεθος της συνολικής **οικονομικής επένδυσης** που επενδύεται ετησίως στην εκπαίδευση, χωρίς ωστόσο το συγκεκριμένο μέγεθος να μπορεί να αναχθεί ταυτόχρονα και σε βασικό δείκτη αποτίμησης της ποιότητας της συνολικής επένδυσης που πραγματοποιείται στην εκπαίδευση. Οι αδυναμίες, ωστόσο, στην αποτύπωση του συγκεκριμένου δείκτη καθιστούν σχετική την αξία του και αφορούν: (α) στη συστηματική καταγραφή της δημόσιας δαπάνης (ανά κωδικό αριθμό) ανά επίπεδο κυβέρνησης/διοίκησης (κεντρική, περιφερειακή, τοπική), ανά βαθμίδα/ υποβαθμίδα εκπαίδευσης, και τύπο σχολείου, (β) στη συνεχή/ ασυνεχή αποτύπωσή στο εύρος της οριζόντιας και κάθετης δομικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συστήματος, και –κυρίως- (γ) στη δυνατότητα σύνδεσης του με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των παραγόμενων αποτελεσμάτων του συστήματος.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών** για την εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.87: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

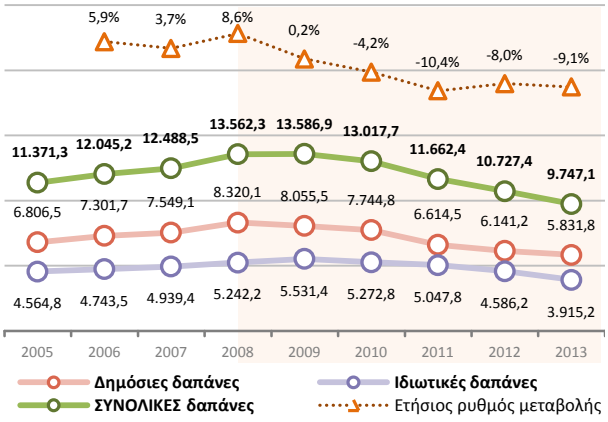

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση ανήλθαν στο ποσό των **9.747,1 εκ.€**, εκ των οποίων το **59,8%** (5.831,8 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση, ενώ το **40,2%** (3.915,2 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση κατά **-14,3%** (1.624,2 εκ.€) από 11.371,3 εκ.€ το 2005 σε 9.747,1 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση κατά **19,5**% (2.215,6 εκ.€) από 11.371,3 εκ.€ το 2005 σε 13.586,9 εκ.€ το 2009, αύξηση οριακά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **22,2%** (ή 1.513,6 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **14,8%** (ή 677,4 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφουν συνολική **μείωση** κατά **-28,3**% (3.839,8 εκ.€) από 13.586,9 εκ.€ το 2009 σε 9.747,1 εκ.€ το 2013, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2005. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-29,9%** (ή 2.488,3 εκ.), έναντι σημαντικής αλλά μικρότερης **μείωσης** κατά **-25,3%** (ή 1.326,9 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **8,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-10,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών** για την εκπαίδευση εκφρασμένες σε **σταθερές τιμές** (constant prices)[15] σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.88: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

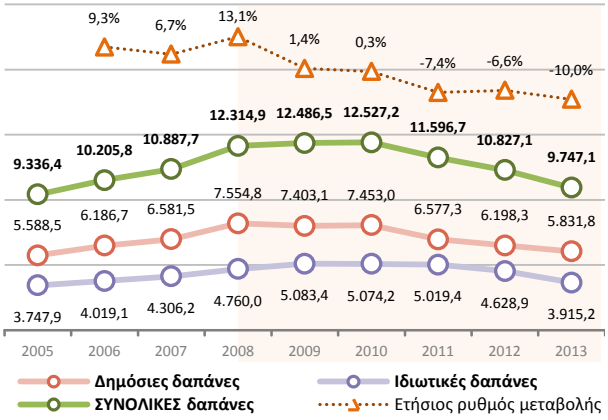

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανήλθαν στο ποσό των **9.747,1 εκ.€**, εκ των οποίων το **59,8%** (5.831,8 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές, ενώ το **40,2%** (3.915,2 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** κατά **4,4%** (410,7 εκ.€) των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές από 9.336,4 εκ.€ το 2005 σε 9.747,1 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 (προ και έναρξη της κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά **34,2**% (3.190,8

[15] Οι συνολικές δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν αναχθεί σε σταθερές (αποπληθωρισμένες) τιμές. Η αναγωγή των δαπανών έχει γίνει με έτος αναφοράς το 2013 σύμφωνα με τον μέσο Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που έχει δημοσιοποιηθεί από την ΕΛΣΤΑΤ για τα προηγούμενα χρόνια (2005 έως και 2013).

εκ.€) από 9.336,4 εκ.€ το 2005 σε 12.572,2 εκ.€ το 2010, αύξηση σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (13,6%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν **αύξηση** κατά **33,4%** (ή 1.864,6εκ.€), έναντι μεγαλύτερης **αύξησης** κατά **35,4%** (ή 1.326,2 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν συνολική **μείωση** κατά **-22,3**% (2.780,1 εκ.€) από 12.527,2 εκ.€ το 2010 σε 9.747,1 εκ.€ το 2013, ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2005. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν **μείωση** κατά **-21,9%** (ή 1.621,2 εκ.), έναντι **μείωσης** κατά **-22,8%** (ή 1.158,9 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **13,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-10,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των ενοτήτων που αφορούν στα οικονομικά μεγέθη της εκπαίδευσης, η **συνολική δαπάνη** για εκπαίδευση, καθώς και η ανάλυσή της σε **δημόσια** και **ιδιωτική δαπάνη** για εκπαίδευση, και ο επιμερισμός τους **ανά βαθμίδα** εκπαίδευσης (με τους περιορισμούς που έχουν ήδη αναφερθεί), εκφράζεται ως προς τρεις βασικούς δείκτες δαπανών για την εκπαίδευση:

- **Δαπάνες για εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ετήσιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).**
- **Δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές € ανά φοιτητή/μαθητή.**
- **Δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το ετήσιο κατά κεφαλή ΑΕΠ.**

Οι συγκεκριμένοι δείκτες έχουν προταθεί από την SGIB (Standing Group of Indicators and Benchmarks) για την περιγραφή της επένδυσης στην εκπαίδευση, αλλά και την παρακολούθηση της επιχειρούμενης από τα κράτη-μέλη της ΕΕ επένδυσης στην εκπαίδευση (Badescu, 2006).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πρώτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για την εκπαίδευση ως **ποσοστό επί του ΑΕΠ** καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για εκπαίδευση (9.747,1 εκ.€), αντιστοιχούν στο **5,34%** του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας, εκ του οποίου το **3,20%** (5.831,8 εκ.€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση, ενώ το **2,15%** (3.915,2 εκ.€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα.

Γράφημα 1.89: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

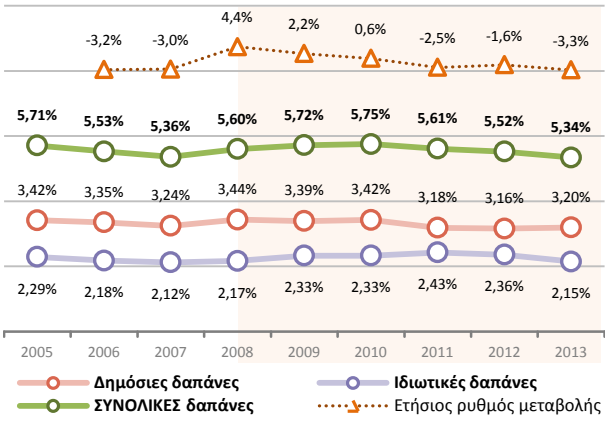

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ κατά **-6,4%** (ή 0,37 π.μ.) από 5,71% το 2005 σε 5,34% το 2013. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται αποκλειστικά στην μείωση κατά **-14,3%** των συνολικών δαπανών, αφού τη συγκεκριμένη περίοδο το ΑΕΠ κατέγραψε μείωση κατά **-8,4%**. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 (προ και έναρξη κρίσης) καταγράφεται οριακή **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά **0,8**% (ή 0,04 π.μ.) από 5,71% το 2005 σε 5,75% το 2010. Η οριακή αύξηση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στην αύξηση κατά **14,5%** των συνολικών δαπανών, που περιορίστηκε από τη μικρότερη αύξηση (κατά **13,6%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν οριακή **αύξηση** κατά **0,2%** (ή 0,01 π.μ.), που οφείλεται στην οριακά υψηλότερη αύξηση (κατά 13,8%) των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση έναντι της αύξησης του ΑΕΠ (13,6%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγρά-

φουν την ίδια περίοδο **αύξηση** κατά **1,7%** (ή 0,04 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση (κατά 15,5%) των ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση έναντι της συνολικής αύξησης του ΑΕΠ (κατά 13,6%) την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν συνολική **μείωση** κατά **-7,2**% (0,41 π.μ.) από 5,75% το 2010 σε 5,34% το 2013. Η μείωση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στη σημαντική μείωση κατά **-24,5%** των συνολικών δαπανών, παρά τη μείωση (κατά **-18,4%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-6,7%** (ή 0,23 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη μείωση (κατά -23,7%) των δημόσιων τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση έναντι της μείωσης του ΑΕΠ (-18,4%) την ίδια περίοδο, ενώ και οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **μείωση** κατά **-7,9%** (ή 0,19 π.μ.), που οφείλεται στη χαμηλότερη μείωση (κατά –24,5%) των ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση έναντι της συνολικής μείωσης του ΑΕΠ (κατά -18,4%) την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **4,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-3,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του δεύτερου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή, αντιστοιχούν σε **5.511,3€**, εκ των οποίων το **59,8%** (3.267,5€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή, ενώ το **40,2%** (2.213,8€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή κατά **6,3%** (ή 328,3€) από 5.183,0€ το 2005 σε 5.511,3€ το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **6,3%** (ή 195,1€) από 3.102,4€ το 2005 σε 3.297,5€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **6,4%** (ή 133,2€) από 2.080,6€ το 2005 σε 2.213,8€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.90: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/ μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

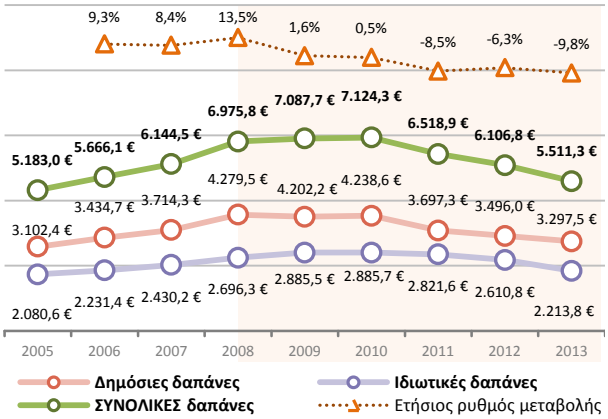

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή κατά **37,7%** (ή 1.941,3€) από 5.183,0€ το 2005 σε 7.124,3€ το 2010. Την περίοδο 2005-2008, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **37,9%** (ή 1.177,1€) από 3.102,4€ το 2005 σε 4.279,5€ το 2008, ενώ το 2009 καταγράφεται μείωση κατά **-1,8%,** που ακολουθείται το 2010 από μια αύξηση κατά **0,9%**. Συνολικά, την περίοδο 2005-2010 οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **36,6%** (ή 1.136,2€) από 3.102,4€ το 2005 σε 4.238,6€ το 2010. Τέλος, την περίοδο 2005-2010, οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **38,7%** (ή 805,1€) από 2.080,6€ το 2005 σε 2.885,7€ το 2010.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-22,8**% (ή 1.613,0€) από 7.124,3€ το 2010 σε 5.511,3€ το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-22,4%** (ή 941,1€) από 4.238,6€ το 2010 σε

3.297,5€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν ελαφρά υψηλότερη **μείωση** κατά **-23,3%** (ή 671,9€) από 2.885,7€ το 2010 σε 2.213,8€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **13,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-9,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του τρίτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το ετήσιο κατά κεφαλή ΑΕΠ**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.91: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/ μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

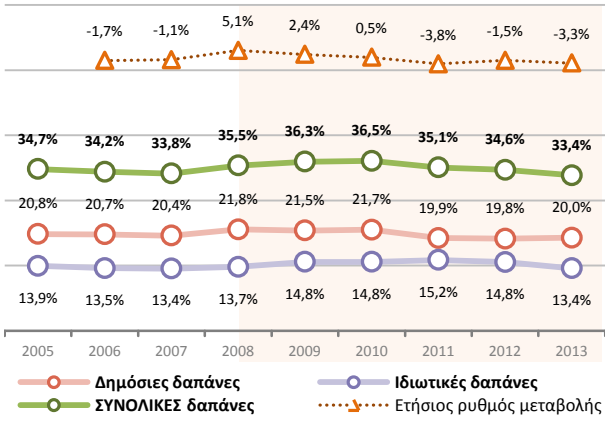

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή, αντιστοιχούν στο **33,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ, εκ του οποίου το **20,0%** αφορά στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή, ενώ το **13,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή αντίστοιχα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η **μέση τιμή** του ετήσιου ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, την περίοδο αναφοράς (2005-2013) είναι **34,9%**, με τη μέση τιμή της συνολικής δημόσιας δαπάνης να είναι **20,7%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ και της αντίστοιχης ιδιωτικής δαπάνης να είναι **14,2%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-3,8%** (ή 1,32 π.μ.) του ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, από 34,7% το 2005 σε 33,4% το 2013. Η οριακή αυτή μείωση οφείλεται κυρίως στη μείωση κατά **-12,7%** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή, αφού την ίδια περίοδο αναφοράς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφει μικρότερη μείωση κατά **-8,4%**. Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-3,8%** (ή 0,80 π.μ.) από 20,8% το 2005 σε 20,0% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-3,7%** (ή 0,52 π.μ.) από 13,9% το 2005 σε 13,4% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ κατά **5,1%** (ή 1,76 π.μ.) από 34,7% το 2005 σε 35,5% το 2010. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **4,4%** (ή 0,92 π.μ.) από 20,8% το 2005 σε **21,7%** το 2010, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **6,0%** (ή 0,84 π.μ.) από 13,9% το 2005 σε 14,8% το 2010.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-8,5**% (ή 3,08 π.μ.) από 36,5% το 2010 σε 33,4% το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή καταγράφουν **μείωση -8,0%** (ή 1,72 π.μ.) από 21,7% το 2010 σε 20,0% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση ανά φοιτητή/μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν ελαφρά υψηλότερη **μείωση** κατά **-9,2%** (ή 1,36 π.μ.) από 14,8% το 2010 σε 13,4% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **5,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη κατα-

γράφεται το 2011 (κατά **-3,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.5.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (τρέχουσες τιμές) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.92: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

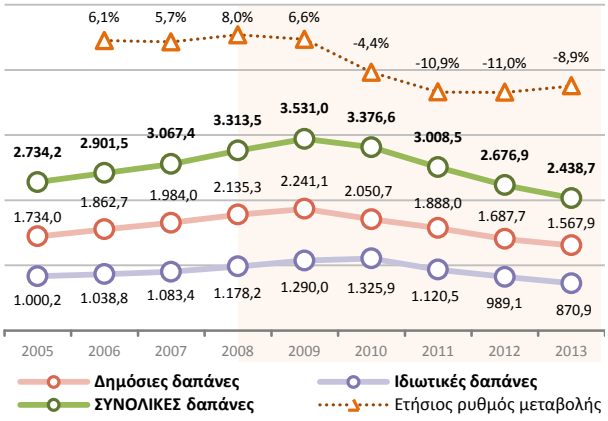

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανήλθαν στο ποσό των **2.438,7 εκ.€**, εκ των οποίων το **64,3%** (1.567,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **35,7%** (870,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-10,8%** (295,5 εκ.€) από 2.734,2 εκ.€ το 2005 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **29,1%** (796,8 εκ.€) από 2.734,2 εκ.€ το 2005 σε 3.531,0 εκ.€ το 2009, αύξηση σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **29,2%** (ή 507,0 εκ.), έναντι **αύξησης** κατά **29,0%** (ή 289,8 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,9%** (1.092,3 εκ.€) από 3.531,0 εκ.€ το 2009 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013, χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2005. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες τρέχουσες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,0%** (ή 673,2 εκ.), έναντι σημαντικής **μείωσης** κατά **-32,5%** (ή 419,1 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **8,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-10,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών** για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση εκφρασμένες σε **σταθερές τιμές** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.93: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

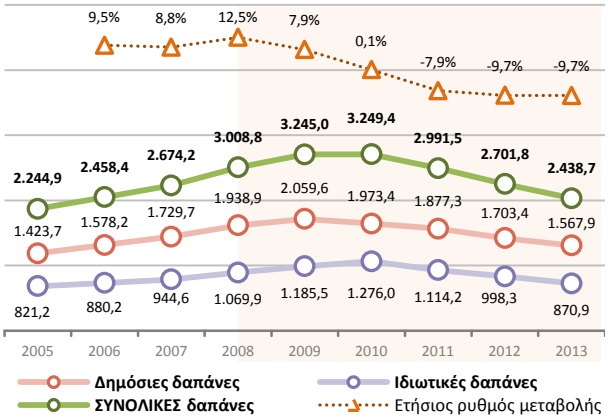

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανήλθαν στο ποσό των **2.438,7 εκ.€**, εκ των οποίων το **64,3%** (1.567,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές, ενώ το **40,2%** (870,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** κατά **8,6%** (193,8 εκ.€)

των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές από 2.244,9 εκ.€ το 2005 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 (προ και έναρξη της κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά **44,7**% (1.004,5 εκ.€) από 2.244,9 εκ.€ το 2005 σε 3.249,4 εκ.€ το 2010, αύξηση σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (13,6%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **38,6%** (ή 549,7 εκ.€), έναντι ακόμη μεγαλύτερης **αύξησης** κατά **55,4%** (ή 454,8 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν **μείωση** κατά **-25,0**% (810,7 εκ.€) από 3.249,4 εκ.€ το 2010 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013, ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2005. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές καταγράφουν **μείωση** κατά **-19,7%** (ή 405,6 εκ.), έναντι της σημαντικότερης **μείωσης** κατά **-34,2%** (ή 405,1 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **12,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-9,74%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πρώτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως **ποσοστό επί του ΑΕΠ** καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (2.438,7 εκ.€), αντιστοιχούν στο **1,34%** του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας, εκ του οποίου το **0,86%** (1.567,9 εκ.€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **0,48%** (870,9 εκ.€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ κατά **-2,6%** (ή 0,03 π.μ.) από 1,37% το 2005 σε 1,34% το 2013. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται αποκλειστικά στην μείωση κατά **-10,8%** των συνολικών δαπανών, αφού τη συγκεκριμένη περίοδο το ΑΕΠ κατέγραψε μείωση κατά **-8,4%**. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.94: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

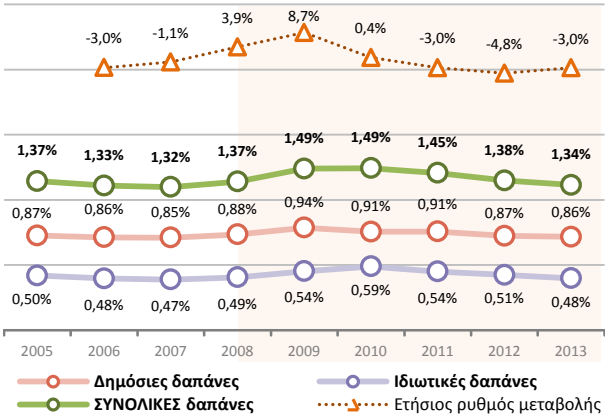

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 (προ και έναρξη κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά **8,7**% (ή 0,12 π.μ.) από 1,37% το 2005 σε 1,49% το 2010. Η αύξηση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στην αύξηση κατά **23,5%** των συνολικών δαπανών, που περιορίστηκε από την αύξηση (κατά **13,6%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **4,1%** (ή 0,03 π.μ.), που οφείλεται στην αύξηση (κατά 18,3%) των δημόσιων δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της αύξησης του ΑΕΠ (13,6%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **αύξηση** κατά **16,7%** (ή 0,004 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση (κατά 32,6%) των ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής αύξησης του ΑΕΠ (κατά 13,6%) την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν συνολική **μείωση** κατά **-10,5**% (0,15 π.μ.) από 1,49% το 2010 σε 1,34% το

2013. Η μείωση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στη σημαντική μείωση κατά **-26,6%** των συνολικών δαπανών, παρά τη μείωση (κατά **-18,4%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-5,0%** (ή 0,05 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη μείωση (κατά -21,5%) των δημόσιων δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της μείωσης του ΑΕΠ (18,4%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **μείωση** κατά **-20,0%** (ή 0,11 π.μ.), που οφείλεται στη υψηλότερη μείωση (κατά -35,3%) των ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής μείωσης του ΑΕΠ (κατά -18,4%) την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **13,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-9,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του δεύτερου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.95: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

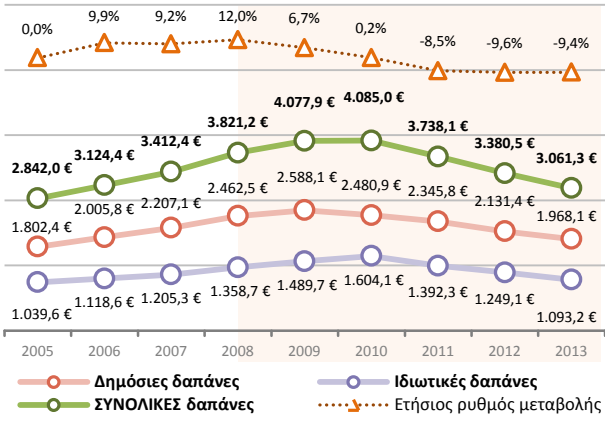

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, αντιστοιχούν σε **3.061,3€**, εκ των οποίων το **64,3%** (1.968,1€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, ενώ το **35,7%** (2.213,8€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά **7,7%** (ή 219,4€) από 2.842,0€ το 2005 σε 3.061,3€ το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **9,2%** (ή 165,8€) από 1.802,4€ το 2005 σε 1.968,1€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **5,2%** (ή 53,6€) από 1.039,6€ το 2005 σε 1.093,2€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά **43,7%** (ή 1.243,1€) από 2.842,0€ το 2005 σε 4.085€ το 2010. Την περίοδο 2005-2009, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **43,6%** (ή 785,8€) από 1.802,4€ το 2005 σε 2.588,1€ το 2009, ενώ το 2010 καταγράφεται μείωση κατά **-8,5%**. Συνολικά, την περίοδο 2005-2010 οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **37,6%** (ή 678,6€) από 1.802,2€ το 2005 σε 2.480,9€ το 2010. Τέλος, την περίοδο 2005-2010, οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **54,3%** (ή 564,5€) από 1.039,6€ το 2005 σε 1.604,1€ το 2010.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν υψηλή **μείωση** κατά **-25,1%** (ή 1.023,7€) από 4.085,0€ το 2010 σε 3.061,3€ το 2013, τιμή ελαφρά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του δείκτη το 2006. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-19,8%** (ή 512,8€) από 2.480,9€ το 2010 σε 1.968,1€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-34,4%** (ή 510,9€) από 1.604,1€ το 2010 σε 1.093,2€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υ-

ψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **12,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-9,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του τρίτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το ετήσιο κατά κεφαλή ΑΕΠ**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.96: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

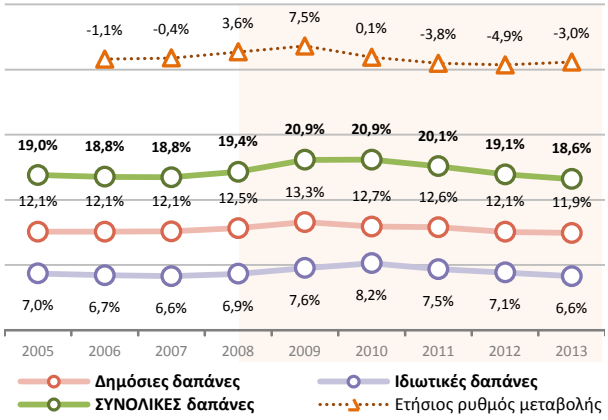

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή, αντιστοιχούν στο **18,6%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ, εκ του οποίου το **11,9%** αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, ενώ το **6,6%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή αντίστοιχα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η **μέση τιμή** του ετήσιου ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, την περίοδο αναφοράς (2005-2013) είναι **19,5%**, με τη μέση τιμή της συνολικής δημόσιας δαπάνης να είναι **12,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ και της αντίστοιχης ιδιωτικής δαπάνης να είναι **7,1%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-2,6%** (ή 0,4 π.μ.) του ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, από 19,0% το 2005 σε 18,6% το 2013. Η οριακή αυτή μείωση οφείλεται κυρίως στη μείωση κατά **-11,6%** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή, αφού την ίδια περίοδο αναφοράς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφει μικρότερη μείωση κατά **-8,4%**. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-1,2%** (ή 0,15 π.μ.) από 12,1%€ το 2005 σε 11,9% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-4,9%** (ή 0,34 π.μ.) από 7,0% το 2005 σε 6,6% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2010 καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ κατά **9,9%** (ή 1,88 π.μ.) από 19,0% το 2005 σε 20,9% το 2010. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **5,2%** (ή 0,63 π.μ.) από 12,1% το 2005 σε 12,7% το 2010, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **17,9%** (ή 1,25 π.μ.) από 7,0% το 2005 σε 8,2% το 2010.

Κατά την επόμενη τετραετία 2010-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-11,3%** (ή 2,37 π.μ.) από 20,9% το 2010 σε 18,6% το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-5,9%** (ή 0,78 π.μ.) από 12,7% το 2010 σε 11,9% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-20,8%** (ή 1,59 π.μ.) από 8,2% το 2010 σε 6,6% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **7,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-4,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.5.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (τρέχουσες τιμές) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και

ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.97: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

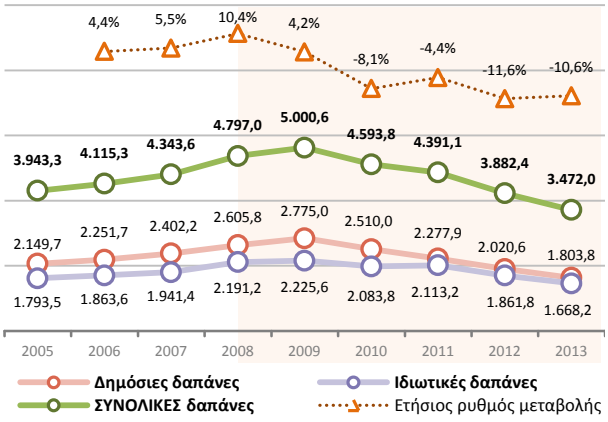

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανήλθαν στο ποσό των **3.472,0 εκ.€**, εκ των οποίων το **52,0%** (1.803,8 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **48,0%** (1.668,2 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **-12,0%** (471,3 εκ.€) από 3.943,3 εκ.€ το 2005 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **26,8**% (1.057,3 εκ.€) από 3.943,3 εκ.€ το 2005 σε 5.000,6 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **29,1%** (ή 625,2 εκ.), έναντι **αύξησης** κατά **24,1%** (ή 432,1 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **μείωση** κατά **-30,6**% (1.528,6 εκ.€) από 5.000,6 εκ.€ το 2009 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες τρέχουσες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,0%** (ή 971,2 εκ.), έναντι **μείωσης** κατά **-25,0%** (ή 557,4 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **10,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών** για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση εκφρασμένες σε **σταθερές τιμές** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.98: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

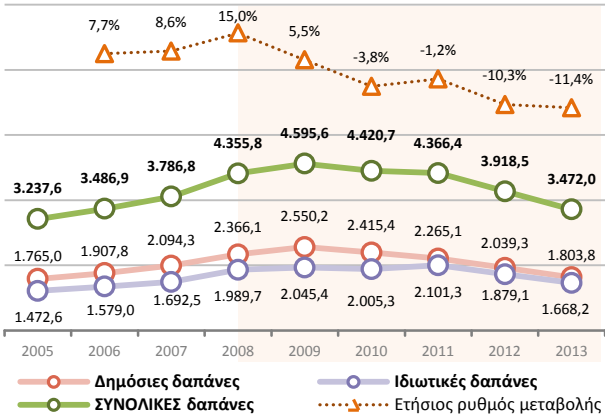

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανήλθαν στο ποσό των **3.472,0 εκ.€**, εκ των οποίων το **52,0%** (1.803,8 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές, ενώ το **48,0%** (1.668,2 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** κατά **7,2%** (234,4 εκ.€) των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές από 3.273,6 εκ.€ το 2005 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά **41,9**% (1.358,0 εκ.€) από 3.237,6 εκ.€ το 2005 σε 4.595,6 εκ.€ το

2009, αύξηση σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **44,5%** (ή 785,2 εκ.€), έναντι σημαντικής αλλά μικρότερης **αύξησης** κατά **38,9%** (ή 572,8 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν **μείωση** κατά **-24,4%** (1.123,6 εκ.€) από 4.595,6 εκ.€ το 2009 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013, ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη του 2005. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-29,3%** (ή 746,4 εκ.), έναντι της **μείωσης** κατά **-18,4%** (ή 377,2 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **15,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-11,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πρώτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως **ποσοστό επί του ΑΕΠ** καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (3.472,0 εκ.€), αντιστοιχούν στο **1,90%** του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας, εκ του οποίου το **0,99%** (1.803,8 εκ.€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **0,91%** (1.668,2 εκ.€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ κατά **-3,9%** (ή 0,08 π.μ.) από 1,98% το 2005 σε 1,90% το 2013. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται αποκλειστικά στην μείωση κατά **-12,0%** των συνολικών δαπανών, αφού τη συγκεκριμένη περίοδο το ΑΕΠ κατέγραψε μείωση κατά **-8,4%**. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.99: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

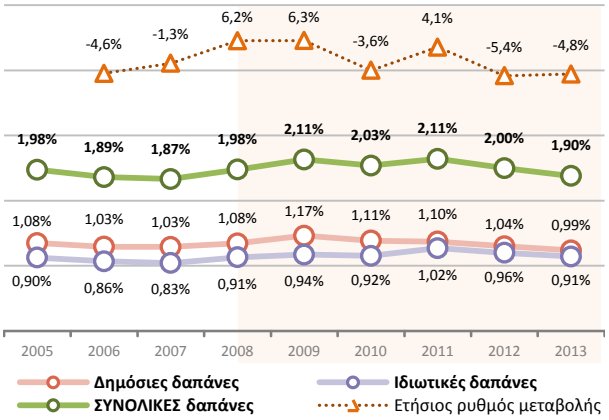

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά **6,4%** (ή 0,13 π.μ.) από 1,98% το 2005 σε 2,11% το 2009. Η αύξηση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στην αύξηση κατά **26,8%** των συνολικών δαπανών, που περιορίστηκε από την αύξηση (κατά **19,2%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **8,3%** (ή 0,09 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση (29,1%) των δημόσιων δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση έναντι της αύξησης του ΑΕΠ (19,2%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **αύξηση** κατά **4,1%** (ή 0,04 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση (24,1%) των ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής αύξησης του ΑΕΠ (κατά 19,2%) την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-9,6%** (0,20 π.μ.) από 2,11% το 2009 σε 1,90% το 2013. Η μείωση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στη σημαντική μείωση κατά **-30,6%** των συνολικών δαπανών, παρά τη μείωση (κατά **-23,2%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-15,4%** (ή 0,18 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη μείωση (κατά -35,0%) των δημόσιων δαπανών για Δευτεροβάθμια

εκπαίδευση έναντι της μείωσης του ΑΕΠ (-23,2%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **μείωση** κατά **-2,5%** (ή 0,02 π.μ.), που οφείλεται στη μείωση (κατά -25,0%) των ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής μείωσης του ΑΕΠ (-23,2%) την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **6,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-5,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του δεύτερου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.100: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

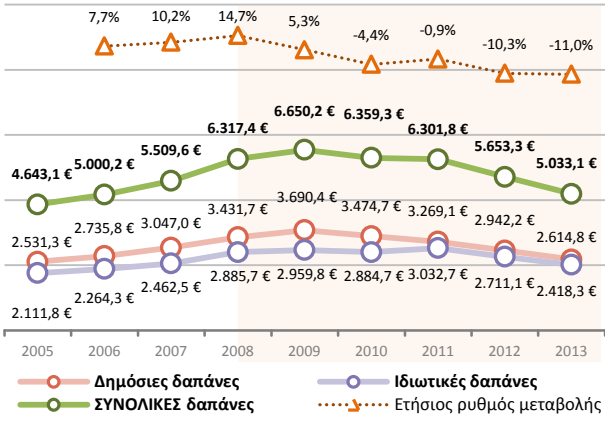

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, αντιστοιχούν σε **5.033,1€**, εκ των οποίων το **52,0%** (2.614,8€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, ενώ το **48,0%** (2.418,3€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά **8,4%** (ή 390,0€) από 4.643,1€ το 2005 σε 5.033,1€ το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **3,3%** (ή 83,6€) από 2.531,3€ το 2005 σε 2.614,8€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν υψηλότερη **αύξηση** κατά **14,5%** (ή 306,5€) από 2.111,8€ το 2005 σε 2.418,0€ το 2013, τιμή ελαφρά χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2007. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά **43,2%** (ή 2.007,1€) από 4.643,1€ το 2005 σε 6.650,2€ το 2009. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **45,8%** (ή 1.159,1€) από 2.531,3€ το 2005 σε 3.690,4€ το 2009, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **40,2%** (ή 848,0€) από 2.111,8€ το 2005 σε 2.418,3€ το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-24,3%** (ή 1.617,2€) από 6.650,2€ το 2009 σε 5.033,1€ το 2013, τιμή οριακά υψηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2006. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-29,1%** (ή 1.075,5€) από 3.690,4€ το 2009 σε 2.614,8€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν μικρότερη **μείωση** κατά **-18,3%** (ή 541,5€) από 2.959,8€ το 2009 σε 2.418,3€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **14,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-11,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του τρίτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το ετήσιο κατά κεφαλή ΑΕΠ**, καθώς και ο ετή-

σιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή, αντιστοιχούν στο **30,5%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ, εκ του οποίου το **15,85%** αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή, ενώ το **14,65%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή αντίστοιχα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η **μέση τιμή** του ετήσιου ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, την περίοδο αναφοράς (2005-2013) είναι **31,9%**, με τη μέση τιμή της συνολικής δημόσιας δαπάνης να είναι **17,2%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ και της αντίστοιχης ιδιωτικής δαπάνης να είναι **14,7%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Γράφημα 1.101: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

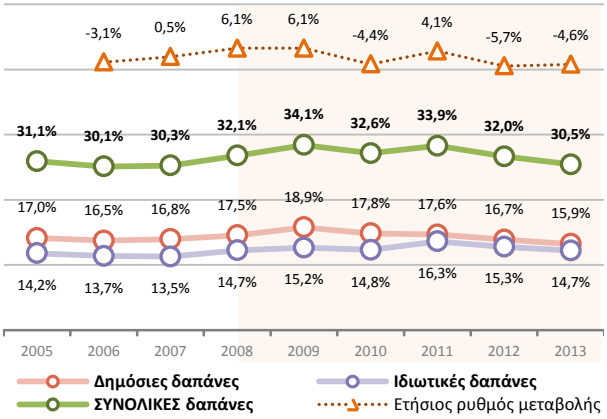

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-1,9%** (ή 0,60 π.μ.) του ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, από 31,1% το 2005 σε 30,5% το 2013. Η οριακή αυτή μείωση οφείλεται κυρίως στη μείωση κατά **-11,0%** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή, αφού την ίδια περίοδο αναφοράς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφει μείωση κατά **-8,4%**. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-6,5%** (ή 1,11 π.μ.) από 17,0%€ το 2005 σε 15,9% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **3,6%** (ή 0,51 π.μ.) από 14,2% το 2005 σε 14,7% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ κατά **9,6%** (ή 3,00 π.μ.) από 31,1% το 2005 σε 34,1% το 2009. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **11,5%** (ή 1,95 π.μ.) από 17,0% το 2005 σε 18,9**%** το 2009, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **7,2%** (ή 1,02 π.μ.) από 14,2% το 2005 σε 15,2% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-10,5**% (ή 3,58 π.μ.) από 34,1% το 2009 σε 30,5% το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-16,2%** (ή 3,06 π.μ.) από 18,9% το 2009 σε 15,9% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν μικρότερη **μείωση** κατά **-3,4%** (ή 0,51 π.μ.) από 15,2% το 2009 σε 14,7% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **6,10%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-4,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.5.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (τρέχουσες τιμές) σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανήλθαν στο ποσό των **2.054,8 εκ.€**, εκ των οποίων το **47,2%** (969,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **52,8%** (1.084,8 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση **υπερέχουν** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, κυρίως

λόγω του συνυπολογισμού στις ιδιωτικές δαπάνες της κατηγορίας δαπάνης Οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές στο ΕΣΩΤΕΡΙΟ (αναλογικά).

Γράφημα 1.102: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

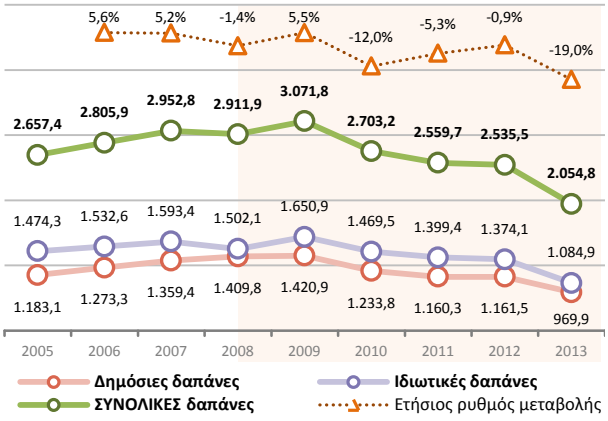

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-22,7%** (606,6 εκ.€) από 2.657,4 εκ.€ το 2005 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **15,6**% (414,5 εκ.€) από 2.657,4 εκ.€ το 2005 σε 3.071,8 εκ.€ το 2009, αύξηση χαμηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **20,1%** (ή 237,8 εκ.), έναντι **αύξησης** κατά **12,0%** (ή 176,7 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-33,1**% (1.017,1 εκ.€) από 3.071,8 εκ.€ το 2009 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες τρέχουσες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-31,7%** (ή 451,0 εκ.), έναντι **μείωσης** κατά **-34,3%** (ή 566,1 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **5,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-19,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών** για Τριτοβάθμια εκπαίδευση εκφρασμένες σε **σταθερές τιμές** σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013. Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανήλθαν στο ποσό των **2.054,8 εκ.€**, εκ των οποίων το **47,2%** (969,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές, ενώ το **52,8%** (1.084,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** κατά **-5,8%** (ή 127,0 εκ.€) των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές από 2.181,8 εκ.€ το 2005 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.103: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

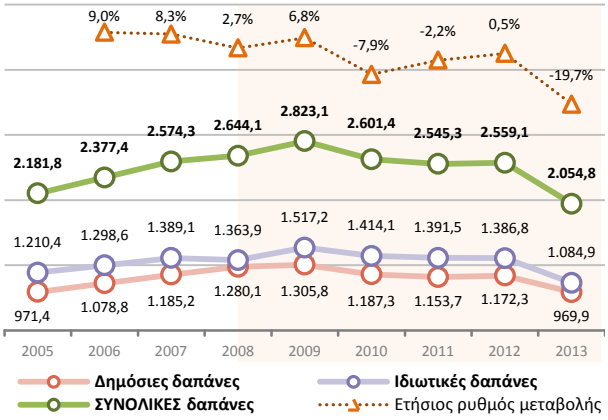

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά **29,4**% (ή 641,3 εκ.€) από 2.181,8 εκ.€ το 2005 σε 2.823,1 εκ.€ το 2009, αύξηση σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **34,4%** (ή 334,4 εκ.€), έναντι υψηλής αλλά μικρότερης **αύξησης** κατά **25,3%** (ή 306,8 εκ.€) των συνολικών ιδιωτικών δαπα-

νών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές καταγράφουν **μείωση** κατά **-27,2**% (ή 768,3 εκ.€) από 2.823,1 εκ.€ το 2009 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές καταγράφουν **μείωση** κατά **-25,7%** (ή 335,9 εκ.), έναντι υψηλότερης **μείωσης** κατά **-28,5%** (ή 432,4 εκ.€) που καταγράφουν οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **9,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (-**19,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πρώτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών** για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως **ποσοστό επί του ΑΕΠ** καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.104: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

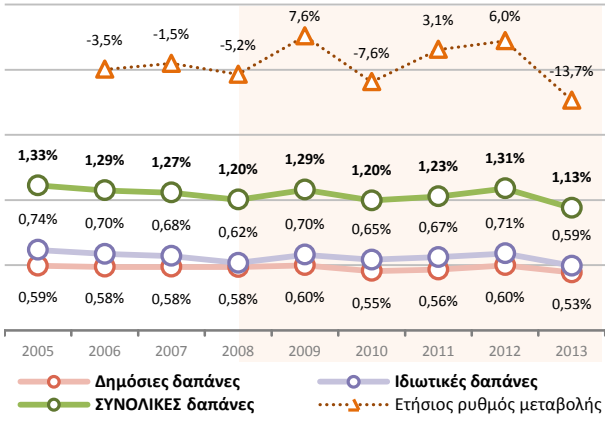

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (2.054,8 εκ.€), αντιστοιχούν στο **1,13%** του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας, εκ του οποίου το **0,53%** (969,9 εκ.€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **0,59%** (1.084,9 εκ.€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ κατά **-15,6%** (ή 0,20 π.μ.) από 1,33% το 2005 σε 1,13% το 2013. Η συγκεκριμένη μείωση οφείλεται κυρίως στη μείωση κατά **-22,7%** των συνολικών δαπανών, αφού τη συγκεκριμένη περίοδο το ΑΕΠ κατέγραψε μείωση κατά **-8,4%**. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά **-3,0**% (ή 0,04 π.μ.) από 1,33% το 2005 σε 1,29% το 2009. Η αύξηση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στην αύξηση κατά **15,6%** των συνολικών δαπανών, που περιορίστηκε από την αύξηση (κατά **19,2%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν οριακή **αύξηση** κατά **0,7%** (ή 0,004 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη αύξηση (20,1%) των δημόσιων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της αύξησης του ΑΕΠ (19,2%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **μείωση** κατά **-6,1%** (ή 0,05 π.μ.), που οφείλεται στη χαμηλότερη αύξηση (12,0%) των ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής αύξησης του ΑΕΠ (κατά 19,2%) την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-12,9**% (0,17 π.μ.) από 1,29% το 2009 σε 1,13% το 2013. Η μείωση του συγκεκριμένου ποσοστού οφείλεται στη σημαντική μείωση κατά **-33,1%** των συνολικών δαπανών, παρά τη μείωση (κατά **-23,2%**) του ΑΕΠ τη συγκεκριμένη περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-11,2%** (ή 0,07 π.μ.), που οφείλεται στην υψηλότερη μείωση (κατά -31,7%) των δημόσιων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της μείωσης του ΑΕΠ (-23,2%) την ίδια περίοδο, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ καταγράφουν την ίδια περίοδο **μείωση** κατά **-14,5%** (ή 0,10 π.μ.), που οφείλεται στη μείωση (κατά -34,3%) των ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση έναντι της συνολικής μείωσης του ΑΕΠ (-23,2%) την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικο-

νομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-13,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του δεύτερου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.105: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

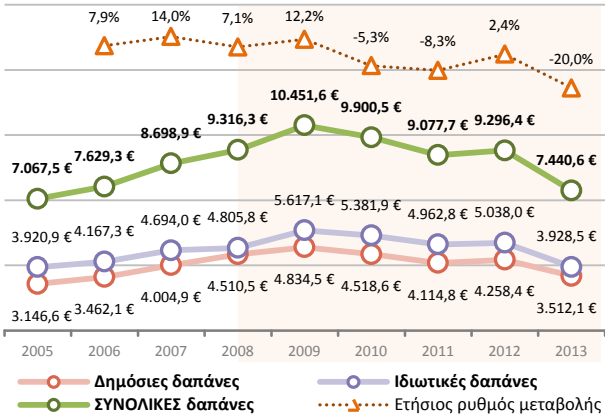

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή, αντιστοιχούν σε **7.440,6€**, εκ των οποίων το **47,2%** (3.512,1€) αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή, ενώ το **52,8%** (3.928,5€) αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή κατά **5,3%** (ή 373,1€) από 7.067,5€ το 2005 σε 7.440,6€ το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν **αύξηση** κατά **11,6%** (ή 365,5€) από 3.146,6€ το 2005 σε 3.512,1€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν οριακή **αύξηση** κατά **0,2%** (ή 7,5€) από 3.920,9€ το 2005 σε 3.928,5€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή κατά **47,9%** (ή 3.384,1€) από 7.067,5€ το 2005 σε 10.451,6€ το 2009. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν σημαντικότερη **αύξηση** κατά **53,6%** (ή 1.687,9€) από 3.146,6€ το 2005 σε 4.834,5€ το 2009, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν χαμηλότερη αλλά σημαντική **αύξηση** κατά **31,8%** (ή 2.248,8€) από 3.920,9€ το 2005 σε 5.617,1€ το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν υψηλή **μείωση** κατά **-28,8**% (ή 3.011,0€) από 10.451,6€ το 2009 σε 7.440,6€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή του οικονομικού δείκτη το 2006. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-27,4%** (ή 1.322,3€) από 4.834,5€ το 2009 σε 3.512,1€ το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν υψηλότερη **μείωση** κατά **-30,1%** (ή 1.688,7€) από 5.617,1€ το 2009 σε 3.928,5€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **14,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-20,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του τρίτου δείκτη που αφορά στην αποτύπωση των **συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το ετήσιο κατά κεφαλή ΑΕΠ**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή, αντιστοιχούν στο **45,1%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ, εκ του οποίου το **21,3%** αφορά στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή, ενώ το **23,8%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ αφορά στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή αντίστοιχα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η **μέση τιμή** του ετήσιου ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, την περίοδο αναφοράς (2005-2013) είναι **48,8%**, με τη μέση τιμή της συνολικής δημόσιας

δαπάνης να είναι **22,5%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ και της αντίστοιχης ιδιωτικής δαπάνης να είναι **26,3%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Γράφημα 1.10β: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

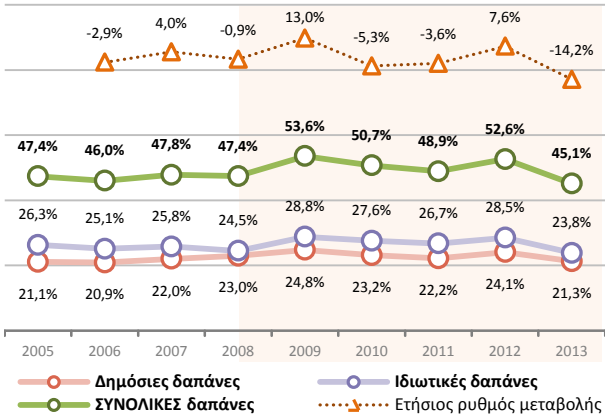

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-4,8%** (ή 2,25 π.μ.) του ποσοστού των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, από 47,4% το 2005 σε 45,1% το 2013. Η οριακή αυτή μείωση οφείλεται κυρίως στη μείωση κατά **-13,6%** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή, αφού την ίδια περίοδο αναφοράς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφει μείωση κατά **-8,4%**. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν οριακή **αύξηση** κατά **-1,0%** (ή 0,21 π.μ.) από 21,1%€ το 2005 σε 21,3% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-9,4%** (ή 2,46 π.μ.) από 26,3% το 2005 σε 23,8% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ κατά **13,1%** (ή 6,21 π.μ.) από 47,4% το 2005 σε 53,6% το 2009. Την ίδια περίοδο, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **17,5%** (ή 3,70 π.μ.) από 21,1% το 2005 σε 24,8% το 2009, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **αύξηση** κατά **9,6%** (ή 2,52 π.μ.) από 26,3% το 2005 σε 28,8% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-15,8**% (ή 8,47 π.μ.) από 53,6% το 2009 σε 45,1% το 2013. Την ίδια περίοδο αναφοράς, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή καταγράφουν **μείωση** κατά **-7,2%** (ή 1,66 π.μ.) από 24,8% το 2009 σε 21,3% το 2013, ενώ οι συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ καταγράφουν **μείωση** κατά **-17,3%** (ή 4,98 π.μ.) από 28,8% το 2009 σε 23,8% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **13,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-14,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.6 Δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση»

Στον πρόλογο της μελέτης "The challenge of shadow education" (NESSE, 2011) καταγράφεται ότι: «*κάθε χρόνο ευρωπαϊκά νοικοκυριά σε όλη την Ευρώπη ξοδεύουν δισεκατομμύρια ευρώ προκειμένου να υποστηρίξουν την εξέλιξη των παιδιών τους μέσα στα σχολεία με εξωσχολική υποστήριξη, επιθυμώντας να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά τους θα ανταποκριθούν με επάρκεια στις εξετάσεις, δουλειά ωστόσο που αποτελεί βασική ευθύνη του σχολείου.*

Αυτή η ενισχυτική υποστήριξη των μαθητών είναι ευρύτατα γνωστή ως ***σκιώδης εκπαίδευση*** *(shadow education) και η μεταφορά αυτή χρησιμοποιείται ακριβώς επειδή οι μηχανισμοί εξωσχολικής υποστήριξης μιμούνται την εκπαίδευση. Έτσι, αν κάποια καινούρια δραστηριότητα ενταχθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, τότε λίαν συντόμως εμφανίζεται και στη σκιώδη εκπαίδευση. Όσο αναπτύσσεται, επομένως, το εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο αναπτύσσεται και το σύστημα εξωσχολικής υποστήριξης*» (NESSE, 2011). Σύμφωνα με την παραπάνω έκθεση «*σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες η εξωσχολική υποστήριξη αποτελεί πλέον ένα σημαντικό τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας*».

Θεωρώντας τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάγνωση των συνολικών δαπανών για την εκπαίδευση, στα ακόλουθα γραφήματα της ενότητας αποδίδονται οι δαπάνες (σε τρέχουσες

τιμές) που καταβάλλουν τα νοικοκυριά για τη «σκιώδη εκπαίδευση», συνολικά και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, και εκφράζεται η συγκεκριμένη δαπάνη ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης για την εκπαίδευση κατά την περίοδο 2005-2013. Από τις επιμέρους κατηγορίες δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης των νοικοκυριών, όπως αυτές καταγράφοντα στην Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ, στην έννοια της «σκιώδους εκπαίδευσης» περιελήφθησαν οι κατηγορίες δαπάνης: **υπηρεσίες φροντιστηρίων**, **ιδιαίτερων μαθημάτων** και **ξένων γλωσσών**, καθώς και οι υπηρεσίες **παιδαγωγών, παιδοκόμων και μπέιμπυ-σίτερς**[16].

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται οι ετήσιες τρέχουσες δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης, εκφρασμένες σε εκατομμύρια € (εκ.€), καθώς και η **ποσοστιαία αναλογία** τους επί των συνολικών **δημόσιων** και **ιδιωτικών** τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση, για τις δαπάνες που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης, την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.107: **Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στο σύνολο της εκπαίδευσης (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

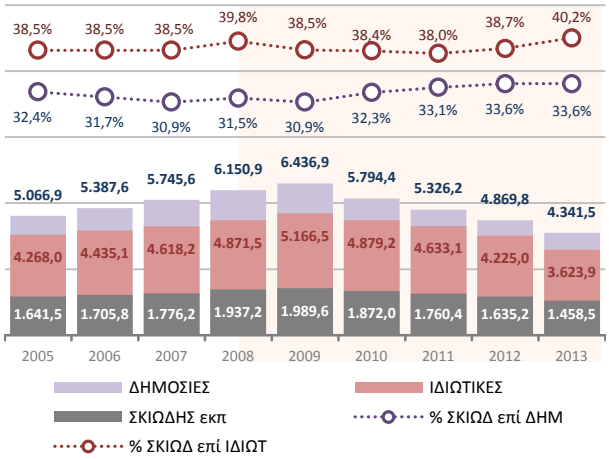

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης, ανήλθαν στο ποσό των **1.458,5 εκ.€**, που αντιστοιχεί στο **33,6%** των συνολικών δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση, και στο **40,2%** των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια χρονιά. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, και συνακόλουθα η ετήσια τιμή του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση **υπερέχει** του αντίστοιχου ποσοστού ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση σε όλη την περίοδο αναφοράς, με τη **μέση τιμή** του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **38,8%**, έναντι ποσοστού **32,2%** ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα.

Συνολικά, κατά την περίοδο αναφοράς 2005-2013 καταγράφεται **μείωση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» κατά **-11,1%** (ή 183,0 εκ.€) από 1.641,5 εκ.€ το 2005 σε 1.458,5 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **4,6%** (ή 1,8 π.μ.) από 38,5% το 2005 σε 40,2% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» κατά **21,2**% (348,1 εκ.€) από 1.641,5 εκ.€ το 2005 σε 1.989,6 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφουν **αύξηση** κατά **27,0%** (ή 1.370,0 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **21,1%** (ή 898,6 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **0,1%** (ή 0,05 π.μ.) από 38,46% το 2005 σε 38,51% το 2009, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-4,6%** (ή 1,5 π.μ.) από 32,4% το2005 σε 30,9% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές τρέχουσες δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» καταγράφουν **μείωση** κατά **-26,7**% (531,1 εκ.€) από 1.989,6 εκ.€ το 2009 σε 1.458,5 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-32,6%** (ή 2.095,4 εκ.), έναντι **μείωσης** κατά **-29,9%** (ή 1.542,6 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι

[16] Η απουσία συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου αναφοράς για τις υπηρεσίες κοινωνικής και παιδαγωγικής υποστήριξης των γονιών με βρέφη και νήπια ηλικίας μικρότερης των 4 ετών, σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια των δημόσιων υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης στο επίπεδο τοπικής κοινωνίας για όλες τις ηλικιακές ομάδες των βρεφών και ηπίων, έχει σταδιακά ενισχύσει σημαντικά τη δαπάνη για ιδιωτικές των νοικοκυριών κατ' οίκον παρεχόμενες υπηρεσίες φροντίδας και εκπαίδευσης βρεφών και νηπίων και ως εκ τούτου της προσδίδει χαρακτηριστικά «σκιώδους εκπαίδευσης»

κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **4,5%** (ή 1,7 π.μ.) από 38,5% το 2009 σε 40,2% το 2013, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση καταγράφει διπλάσια **αύξηση** κατά **8,7%** (ή 2,7 π.μ.) από 30,9% το 2009 σε 33,6% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **9,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-10,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στη συνέχεια οι συνολικές τρέχουσες δαπάνες για **«σκιώδη εκπαίδευση»** κατά την περίοδο 2005-2013 αναλύονται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης. Η μέση τιμή της ετήσιας αναλογίας των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» ανά βαθμίδα εκπαίδευσης κατά την περίοδο αναφοράς επιμερίζει το **24,3%** των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» σε αντίστοιχες δαπάνες στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (με την επικρατούσα τιμή στην κατηγορία δαπάνης Ξένες γλώσσες), το **74,2%** των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» σε αντίστοιχες δαπάνες στη **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (με την επικρατούσα τιμή στη συνολική κατηγορία δαπάνης Φροντιστήρια & Ιδιαίτερα μαθήματα) και το **1,4%** των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» σε αντίστοιχες δαπάνες στην **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (με την επικρατούσα τιμή στην κατηγορία δαπάνης Φροντιστήρια).

1.3.6.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται οι ετήσιες τρέχουσες δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εκφρασμένες σε εκατομμύρια € (εκ.€), καθώς και η **ποσοστιαία αναλογία** τους επί των συνολικών **δημόσιων** και **ιδιωτικών** τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **305,8 εκ.€**, που αντιστοιχεί στο **19,5%** των συνολικών δημόσιων δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στο **35,1%** των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια χρονιά. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, και συνακόλουθα η ετήσια τιμή του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση **υπερέχει** του αντίστοιχου ποσοστού ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε όλη την περίοδο αναφοράς, με τη **μέση τιμή** του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **38,9%**, έναντι ποσοστού **22,4%** ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα.

Γράφημα 1.108: **Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

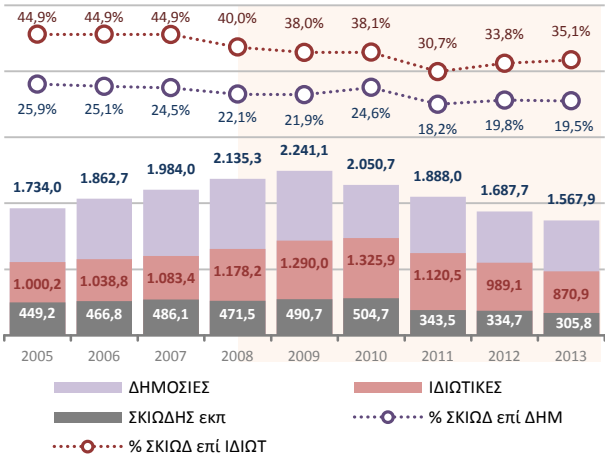

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο αναφοράς 2005-2013 καταγράφεται σημαντική **μείωση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-31,91%** (ή 143,4 εκ.€) από 449,2 εκ.€ το 2005 σε 305,8 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-21,8%** (ή 9,8 π.μ.) από 44,9% το 2005 σε 35,1% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **9,2**% (41,5 εκ.€) από 449,2 εκ.€ το 2005 σε 490,7 εκ.€ το 2009, αύξηση χαμηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **29,2%** (ή 507,0 εκ.), έναντι ανάλογης **αύξησης** κατά **29,0%** (ή 289,8 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-15,3%** (ή 6,9 π.μ.) από 44,9% το

2005 σε 38,0% το 2009, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει οριακά υψηλότερη **μείωση** κατά **-15,5%** (ή 4,0 π.μ.) από 25,9% το 2005 σε 21,9% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές τρέχουσες δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,1%** (531,1 εκ.€) από 490,7 εκ.€ το 2009 σε 305,8 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,0%** (ή 673,2 εκ.), έναντι υψηλότερης **μείωσης** κατά **-32,5%** (ή 419,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-7,7%** (ή 2,9 π.μ.) από 38,0% το 2009 σε 35,1% το 2013, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει υψηλότερη **μείωση** κατά **-10,9%** (ή 2,4 π.μ.) από 21,9% το 2009 σε 19,5% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **4,13%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-31,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.6.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται οι ετήσιες τρέχουσες δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκφρασμένες σε εκατομμύρια € (εκ.€), καθώς και η **ποσοστιαία αναλογία** τους επί των συνολικών **δημόσιων** και **ιδιωτικών** τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **1.142,1 εκ.€** (τη μεγαλύτερη δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» σε τρέχουσες τιμές μεταξύ των βαθμίδων της εκπαίδευσης), που αντιστοιχεί στο **63,3%** των συνολικών δημόσιων δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στο **68,5%** των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια χρονιά. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, και συνακόλουθα η ετήσια τιμή του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση **υπερέχει** του αντίστοιχου ποσοστού ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε όλη την περίοδο αναφοράς, με τη **μέση τιμή** του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **66,0%**, έναντι ποσοστού **56,6%** ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα.

Γράφημα 1.109: **Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

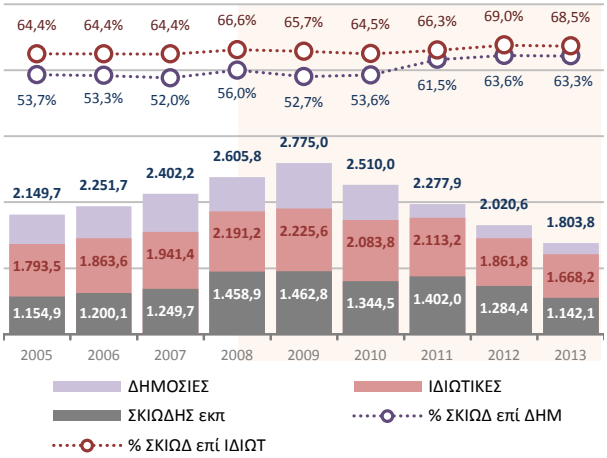

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο αναφοράς 2005-2013 καταγράφεται μικρή **μείωση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **-1,1%** (ή 12,8 εκ.€) από 1.154,9 εκ.€ το 2005 σε 1.142,1 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **6,3%** (ή 4,1 π.μ.) από 64,4% το 2005 σε 68,5% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **26,7%** (307,9 εκ.€) από 1.154,9 εκ.€ το 2005 σε 1.462,8 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **29,1%** (ή 625,2 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **24,1%** (ή 432,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί

ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **2,1%** (ή 1,3 π.μ.) από 64,4% το 2005 σε 65,7% το 2009, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-1,9%** (ή 1,0 π.μ.) από 53,7% το 2005 σε 52,7% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές τρέχουσες δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **μείωση** κατά **-21,9**% (320,7 εκ.€) από 1.462,8 εκ.€ το 2009 σε 1.142,1 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,0%** (ή 971,2 εκ.), έναντι χαμηλότερης **μείωσης** κατά **-25,0%** (ή 557,4 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **4,2%** (ή 2,8 π.μ.) από 65,7% το 2009 σε 68,5% το 2013, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει υψηλότερη **αύξηση** κατά **20,1%** (ή 10,6 π.μ.) από 52,7% το 2009 σε 63,3% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **16,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-11,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.6.3 Τριτοβαθμια Εκπαιδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνονται οι ετήσιες τρέχουσες δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, εκφρασμένες σε εκατομμύρια € (εκ.€), καθώς και η **ποσοστιαία αναλογία** τους επί των συνολικών **δημόσιων** και **ιδιωτικών** τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για «**σκιώδη εκπαίδευση**» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **10,5 εκ.€** (τη μικρότερη δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» σε τρέχουσες τιμές μεταξύ των βαθμίδων της εκπαίδευσης), που αντιστοιχεί στο **1,1%** των συνολικών δημόσιων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση και στο **1,0%** των συνολικών ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια χρονιά. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση **υπερέχουν** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, και συνακόλουθα η ετήσια τιμή του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση **υπολείπεται** του αντίστοιχου ποσοστού ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε όλη την περίοδο αναφοράς, με τη **μέση τιμή** του ποσοστού των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **1,7%**, έναντι ποσοστού **2,0%** ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα.

Γράφημα 1.110: **Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

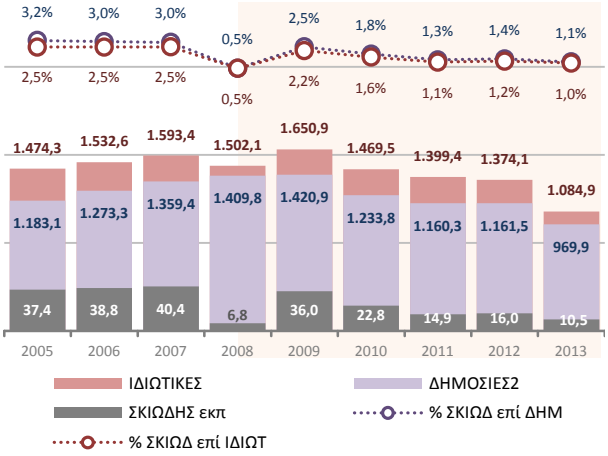

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο αναφοράς 2005-2013 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-71,8%** (ή 26,8 εκ.€) από 37,4 εκ.€ το 2005 σε 10,5 εκ.€ το 2013. Την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-61,7%** (ή 1,6 π.μ.) από 2,5% το 2005 σε 1,0% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **μείωση** των συνολικών τρεχουσών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **–3,5**% (1,4 εκ.€) από 37,4 εκ.€ το 2005 σε 36,0 εκ.€ το 2009, παρά την αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια

εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **20,1%** (ή 237,8 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **12,0%** (ή 176,7 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-13,9%** (ή 0,3 π.μ.) από 2,5% το 2005 σε 2,2% το 2009, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-19,7%** (ή 0,6 π.μ.) από 3,2% το 2005 σε 2,5% το 2009.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές τρέχουσες δαπάνες για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-70,8%** (ή 25,5 εκ.€) από 36,0 εκ.€ το 2009 σε 10,5 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-31,7%** (ή 451,0 εκ.), έναντι υψηλότερης **μείωσης** κατά **-34,3%** (ή 566,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει ισχυρή **μείωση** κατά **-55,5%** (ή 1,2 π.μ.) από 2,2% το 2009 σε 1,0% το 2013, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό των δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τις συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει υψηλότερη **μείωση** κατά **-57,2%** (ή 1,4 π.μ.) από 2,5% το 2009 σε 1,4% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών δαπανών για «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **423,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **-83,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.7 Απόδοση της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση

Η χρηματοδότηση στην εκπαίδευση αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένη υποχρέωση του κράτους, μέσω της οποίας οφείλει να διασφαλίζει την παροχή του συγκεκριμένου κοινωνικού αγαθού στους πολίτες. Ως εκ τούτου, η αποτίμηση -και συνακόλουθα η **απόδοση**- της χρηματοδότηση στην εκπαίδευση, αντιμετωπιζόμενη ως επένδυση και όχι ως δαπάνη του κράτους, πρέπει να αναλύεται με όρους Κοινωνικής Οικονομίας, όπου οι έννοιες κόστους/οφέλους διευρύνονται από το σύνηθες οικονομικό τους περιεχόμενο προκειμένου να συμπεριλάβουν στην μεν πρώτη το σύνολο των υλικών -αλλά και άυλων- εισροών που επενδύονται, και στη δεύτερη το συνολικά παραγόμενο **κοινωνικό όφελος**, που μερίζεται δια αυτής στους πολίτες.

Η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων για τις πληρωμές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, έχει ως απώτερο στόχο να αναδείξει την ετήσια μετρήσιμη απόδοση της **χρηματοδότησης της εκπαίδευσης**, που επενδύθηκε τόσο από το κράτος, όσο και από τα νοικοκυριά, προκειμένου οι πολίτες να επωφεληθούν του κοινωνικό αγαθού της εκπαίδευσης.

Από τη διαχρονική ανάλυση των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για την εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς 2005-2013 αξίζει να σημειωθεί ότι:

- το μεγαλύτερο κατά κατηγορία ποσοστό των λειτουργικών δαπανών της εκπαίδευσης (**Τακτικός Προϋπολογισμός**) αφορά στη μισθοδοσία του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης,
- το **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων** αποτελεί κατά μέση τιμή το **13,5%** της συνολικής χρηματοδότησης της εκπαίδευσης την τετραετία 2005-2008, γεγονός που δεν επιτρέπει την βελτίωση των υποδομών σε βραχυ-μεσοπρόθεσμο διάστημα. Πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων δεν επιμερίζεται στον Προϋπολογισμό του κράτους ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και επομένως δεν μπορεί να συνυπολογισθεί στο Δείκτη Απόδοσης της χρηματοδότησης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.
- η **Κοινοτική χρηματοδότηση** για την εκπαίδευση ενσωματωμένη στη συνολική δημόσια χρηματοδότησης για την εκπαίδευση υλοποιείται μέσω των –κεντρικών και περιφερειακών- συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Η επίδραση της, ωστόσο, στα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, και μάλιστα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, δεν μπορεί επίσης να αποτιμηθεί. Το σύνολο της κοινοτικής χρηματοδότησης δεν έχει ουσιαστικά επενδυθεί σε σαφές και μεσο/μακροπρόθεσμα σταθερό στρατηγικό σχεδιασμό για τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα κατά τη μετάβαση από το ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα στο επόμενο να διαφοροποιείται η στοχοθεσία και οι τελικά ωφελούμενοι. Σε αρκετές περιπτώσεις τα παραγόμενα οφέλη, είτε διαφοροποιούνται κατά βαθμίδα (ολοήμερα τμήματα/ολοήμερο σχολείο στο Δημοτικό, όχι στο Γυμνάσιο), είτε προκύπτουν από επιμέρους καινοτομίες (αγωγή υγείας, αγωγή καταναλωτή), που τελικά δεν ενσωματώνονται στο εκπαιδευτικό σύστημα. Τέλος, συχνά ο σχεδιασμός του χρηματοδοτούμενου έργου εστιάζεται στο επιμέρους καλύπτοντας μέρος μόνο της επιχειρούμενης καινοτομίας. Για παράδειγμα, το σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών και την παραγωγή νέων σχολικών εγχειριδίων (και ευρύτερα εκπαιδευτικού υλικού) για την υποχρεωτική εκπαί-

δευση, αλλά και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θα έπρεπε να έχει προβλεφθεί και αποτυπωθεί στους ετήσιους προϋπολογισμούς του Υπουργείου Παιδείας, και να εξειδικεύεται στη συστηματική επιμόρφωση του συνόλου του εκπαιδευτικού προσωπικού, στη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών υποδομών, σε νέα εκπαιδευτικά υλικά, αλλά και σε μηχανισμούς αξιολόγησης των αντίστοιχων παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

- οι δαπάνες, τέλος, των νοικοκυριών (**ιδιωτική χρηματοδότηση**) προσανατολίζονται κυρίως στην αγορά υπηρεσιών εκπαίδευσης που το εκπαιδευτικό σύστημα, είτε **δεν παρέχει** (για παράδειγμα, δημόσιες μονάδες προσχολικής αγωγής για νήπια ηλικίας 3-4 ετών, πιστοποίηση ξένων γλωσσών στο σχολείο), είτε τις παρέχει αλλά **δεν πείθει για την ποιότητά τους**. Και στις δύο περιπτώσεις τα νοικοκυριά καταφεύγουν στην αγορά, η οποία εκμεταλλευόμενη την υστέρηση του κράτους αποκτά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σύμφωνα, με την παραπάνω διάκριση οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, αναλύονται σε δύο κατηγορίες δαπανών: **Κατηγορία (Α)** σε δαπάνες υπηρεσιών εκπαίδευσης που τα νοικοκυριά **επιλέγουν** να καταβάλλουν στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης (κυρίως δίδακτρα φοίτησης σε ιδιωτικά σχολεία, καθώς και οικονομικές μεταβιβάσεις σε άλλα νοικοκυριά για σπουδές στο Εξωτερικό) παρότι *παρέχονται δωρεάν από το κράτος*, και **Κατηγορία (Β)** σε δαπάνες υπηρεσιών εκπαίδευσης που τα νοικοκυριά **αναγκάζονται να καταβάλλουν** στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης επειδή είτε *δεν παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο*, είτε παρέχονται, αλλά δεν ανταποκρίνονται οι υποδομές στην ζήτηση (προσχολική αγωγή), ή κρίνονται ως μη αποτελεσματικές υπηρεσίες από τους πολίτες (όπως η λειτουργία δημόσιων μονάδων προσχολικής ηλικίας για νήπια ηλικίας 3-4 ετών, η πιστοποίηση ξένων γλωσσών, και η βελτίωση της επίδοσης των μαθητών χωρίς εξωσχολική υποστήριξη). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η διάκριση των δαπανών στις δυο παραπάνω κατηγορίες δεν έχει έννοια αφού η συντριπτική πλειοψηφία των δαπανών για τριτοβάθμια εκπαίδευση καλύπτεται από δημόσιες δαπάνες και όχι από δαπάνες των νοικοκυριών. Αν, ωστόσο, ληφθούν υπόψη η αναλογία δαπανών της κατηγορίας «οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο Εσωτερικό» επιμερισμένη ως προς το μέρισμα του φοιτητικού/μαθητικού πληθυσμού βαθμίδων (Δευτεροβάθμια, Μεταδευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια), η εικόνα της αναλογίας των δαπανών των νοικοκυριών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς την αντίστοιχη δημόσια χρηματοδότηση αναστρέφεται. Αντίστοιχη, προσέγγιση βάσει της αναλογίας φοιτητικού/μαθητικού πληθυσμού των βαθμίδων της εκπαίδευσης ακολουθείται και για τις μη επιμερισμένες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης κατηγορίες δαπανών, όπως είναι η κατηγορία γενικές αγορές (βιβλία, βοηθήματα και γραφική ύλη), ενώ οι κατηγορίες δαπάνης «οικονομικές μεταβιβάσεις για σπουδές σε άλλα νοικοκυριά στο Εξωτερικό» και δαπάνες καταλύματος σε οικοτροφεία και πανεπιστήμια) εντάχθηκαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών** (δημόσιων & ιδιωτικών) **τρεχουσών δαπανών** για **εκπαίδευση** και ο επιμερισμός τους σε **δημόσιες** δαπάνες (Τακτικός Προϋπολογισμός), **ιδιωτικές Κατηγορία (Α)** και **ιδιωτικές Κατηγορία (Β)** δαπάνες, για τις δαπάνες που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.111: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

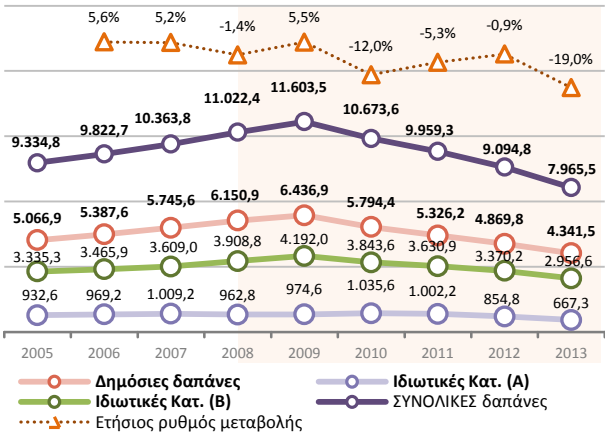

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες **συνολικές** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για εκπαίδευση, που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης, ανήλθαν στο ποσό των **7.965,5 εκ.€**, εκ των οποίων το **54,5%** (4.341,5 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση, ενώ το **45,5%** (3.623,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, με τη μέση τιμή του ποσοστού κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **45,3%**. Την ίδια χρονιά, οι ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Α)** αντιστοιχούσαν στο **18,4%** (ή 667,3 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση σε βαθμίδες της εκπαίδευσης, ενώ το **81,6%** (ή 2.956,6 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση σε βαθμίδες της εκπαίδευσης αντιστοιχούσε σε ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Β)** που τα νοικοκυριά καταβάλλουν στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης αφού είτε δεν παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, είτε παρέχονται αλλά δεν επαρκούν οι υποδομές ή κρίνονται ως μη αποτελεσματικές από τους πολίτες.
Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρε-

χουσών δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά **-14,7%** (1.369,4 εκ.€) από 9.334,8 εκ.€ το 2005 σε 7.965,5 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά **24,3**% (2.268,6 εκ.€) από 9.334,8 εκ.€ το 2005 σε 11.603,5 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφουν **αύξηση** κατά **27,0%** (ή 1.370,0 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **21,1%** (ή 898,6 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν **αύξηση** μόλις **4,5%** (ή 41,9 εκ.), έναντι αύξησης κατά **25,7%** (ή 856,7 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφουν **μείωση** κατά **-31.4**% (3.638,0 εκ.€) από 11.603,5 εκ.€ το 2009 σε 7.965,5 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-32,6%** (ή 2.095,4 εκ.), έναντι μικρότερης **μείωσης** κατά **-25,6%** (ή 1.542,6 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-31,5%** (ή 307,2 εκ.), έναντι μείωσης κατά **-29,5%** (ή 1.235,4 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **5,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-19,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Η προαναφερθείσα διάκριση των δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης στις **Κατηγορίες (Α)** και **(Β)** όπως αυτές ορίστηκαν, επί της ουσίας παραπέμπει στην στο ζήτημα της **απόδοσης** της επιχειρούμενης χρηματοδότησης της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, αν οι παρεχόμενες από το κράτος εκπαιδευτικές υπηρεσίες ήταν επαρκείς και αποτελεσματικότερες κατά την άποψη του πολίτη, τότε εύλογα η συνολική ιδιωτική δαπάνη της **Κατηγορίας (Β)** θα μπορούσε να μηδενιστεί, προς όφελος των νοικοκυριών. Συνακόλουθα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος της, **μειώνει αναλογικά την αποδοτικότητα της συνολικής χρηματοδότησης στην εκπαίδευση**, αφού καταβάλλεται **διπλή** χρηματοδότηση για την παραγωγή του ίδιου προσδοκώμενου εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Το γεγονός αυτό αποτυπώνει και ο **Δείκτης απόδοσης** της συνολικής χρηματοδότησης της εκπαίδευσης, ο οποίος υπολογίζεται ως η αναλογία του αθροίσματος της **Δημόσιας** και της **Ιδιωτικής Κατηγορία (Α)** δαπάνης για την εκπαίδευση, ως προς τη **συνολική (δημόσια και ιδιωτική) δαπάνη για εκπαίδευση**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη απόδοσης** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση, για τις δαπάνες που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.112: **Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση, για τις δαπάνες που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2005-2013**

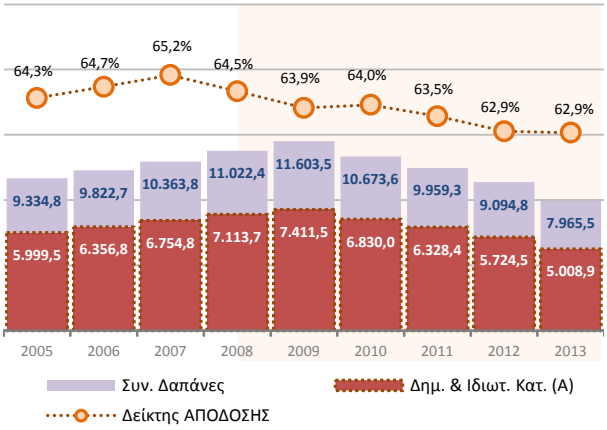

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 ο **δείκτης απόδοσης** των πραγματοποιηθεισών **συνολικών** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπανών για εκπαίδευση, που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης, είναι **62,9%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) η μέση τιμή του δείκτη απόδοσης είναι **64,0%**. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά **-2,2%** (ή 1,4 π.μ.) από 64,3% το 2005 σε 62,9 το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **μείωση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για

εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά **-0,6**% (ή 0,4 π.μ.) από 64,3% το 2005 σε 63,9% το 2009. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **23,5%** (ή 1.412,0 εκ.), έναντι μεγαλύτερης **αύξησης** κατά **24,3%** (ή 2.268,6 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) ο δείκτης απόδοσης των πραγματοποιηθεισών συνολικών (δημόσιες και ιδιωτικές) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) καταγράφει **μείωση** κατά **-1,6**% (ή 1,0 π.μ.) από 63,9% το 2009 σε 62,9% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-32,4%** (ή 2.402,6 εκ.€), έναντι **μείωσης** κατά **-31,4%** (ή 3.638,0 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **0,71%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (**-1,03%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στη συνέχεια ο **δείκτης απόδοσης** των πραγματοποιηθεισών συνολικών (δημόσιες και ιδιωτικές) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση (που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης) κατά την περίοδο 2005-2013 αναλύονται ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

1.3.7.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών** (δημόσιων & ιδιωτικών) **τρεχουσών δαπανών** για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (περιλαμβάνεται και η Προσχολική εκπαίδευση) και ο επιμερισμός τους σε **δημόσιες** δαπάνες (Τακτικός Προϋπολογισμός), **ιδιωτικές Κατηγορία (Α)** και **ιδιωτικές Κατηγορία (Β)** δαπάνες, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες **συνολικές** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **2.438,7 εκ.€**, εκ των οποίων το **64,3%** (1.567,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **35,7%** (870,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, με τη μέση τιμή του ποσοστού κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **36,5%**. Την ίδια χρονιά, οι ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Α)** αντιστοιχούσαν στο **26,6%** (ή 231,5 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ το **73,4%** (ή 2.956,6 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα αντιστοιχούσε σε ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Β)** που τα νοικοκυριά καταβάλλουν στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης, αφού είτε δεν παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, είτε παρέχονται αλλά δεν επαρκούν οι υποδομές ή κρίνονται ως μη αποτελεσματικές από τους πολίτες.

Γράφημα 1.113: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

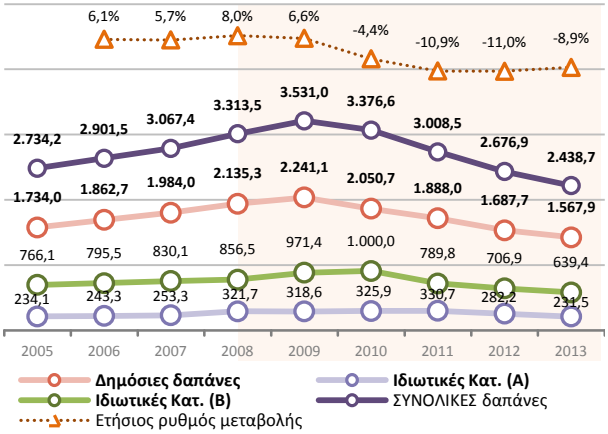

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-10,8%** (295,5 εκ.€) από 2.734,2 εκ.€ το 2005 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **21,2**% (579,3 εκ.€) από 2.438,7 εκ.€ το 2005 σε 3.531,0 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **29,2%** (ή 507,0 εκ.), έναντι της οριακά μικρότερης **αύξησης** κατά **29,0%** (ή 289,8 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **36,1%** (ή 84,5 εκ.), έναντι αύξησης κατά **26,8%** (ή 205,3 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιω-

τικές) τρέχουσες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,9**% (1.092,3 εκ.€) από 3.531,0 εκ.€ το 2009 σε 2.438,7 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,0%** (ή 673,2 εκ.), έναντι της υψηλότερης **μείωσης** κατά **-32,5%** (ή 419,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν **μείωση** κατά **-27,3%** (ή 87,1 εκ.), έναντι της σημαντικής μείωσης κατά **-34,2%** (ή 332,0 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **8,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-11,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη απόδοσης** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 ο **δείκτης απόδοσης** των πραγματοποιηθεισών **συνολικών** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι **73,8%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) η μέση τιμή του δείκτη απόδοσης είναι **72,8%**. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **2,5%** (ή 1,8 π.μ.) από 72,0% το 2005 σε 73,8 το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 1.114: **Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

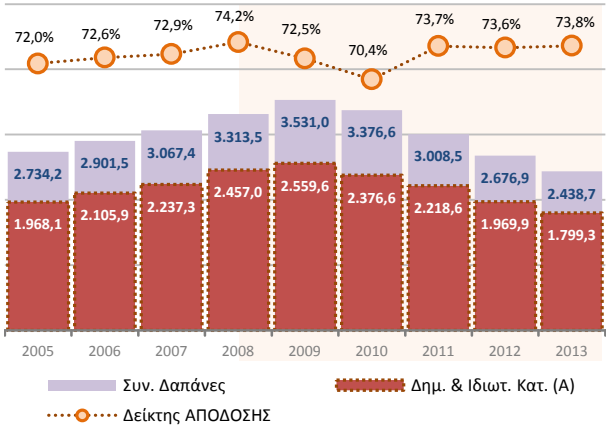

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά **0,7**% (ή 0,5 π.μ.) από 72,0% το 2005 σε 72,5% το 2009. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **30,1%** (ή 591,5 εκ.€), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **29,1%** (ή 796,8 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) ο δείκτης απόδοσης των πραγματοποιηθεισών συνολικών (δημόσιες και ιδιωτικές) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **αύξηση** κατά **1,8**% (ή 1,3 π.μ.) από 72,5% το 2009 σε 73,8% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **μείωση** κατά **-29,7%** (ή 760,7 εκ.€), έναντι μεγαλύτερης **μείωσης** κατά **-30,9%** (ή 1.092,3 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **4,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (**-2,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.7.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών** (δημόσιων & ιδιωτικών) **τρεχουσών δαπανών** για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ο επιμερισμός τους σε **δημόσιες** δαπάνες (Τακτικός Προϋπολογισμός), **ιδιωτικές Κατηγορία (Α)** και **ιδιωτικές Κατηγορία (Β)** δαπάνες, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες **συνολικές** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **3.472,0 εκ.€**, εκ των οποίων το **52,0%** (1.803,8 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **48,0%** (1.668,2 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση **υπολείπονται** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, με τη μέση τιμή του ποσοστού κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **46,2%**. Την ίδια χρονιά, οι ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Α)** αντιστοιχούσαν στο **19,0%** (ή 317,5 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ το **81,0%** (ή

1.350,7 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα αντιστοιχούσε σε ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Β)** που τα νοικοκυριά καταβάλλουν στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης, αφού είτε δεν παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, είτε παρέχονται αλλά δεν επαρκούν οι υποδομές ή κρίνονται ως μη αποτελεσματικές από τους πολίτες.

Γράφημα 1.115: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

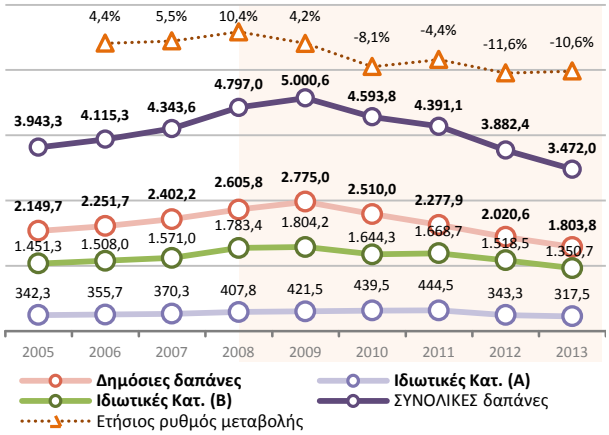

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **-12,0%** (471,3 εκ.€) από 3.943,3 εκ.€ το 2005 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **26,8**% (1.057,3 εκ.€) από 3.943,3 εκ.€ το 2005 σε 5.000,6 εκ.€ το 2009, αύξηση υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **29,2%** (ή 625,2 εκ.), έναντι της μικρότερης **αύξησης** κατά **24,1%** (ή 432,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν **αύξηση** κατά **23,1%** (ή 79,2 εκ.), έναντι αύξησης κατά **24,3%** (ή 352,9 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-30,6%** (1.528,6 εκ.€) από 5.000,6 εκ.€ το 2009 σε 3.472,0 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-35,0%** (ή 802,0 εκ.), έναντι της χαμηλότερης **μείωσης** κατά **-25,0%** (ή 557,4 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν **μείωση** κατά **-24,7%** (ή 103,9 εκ.), έναντι μείωσης κατά **-25,1%** (ή 453,5 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **10,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη απόδοσης** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.116: **Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

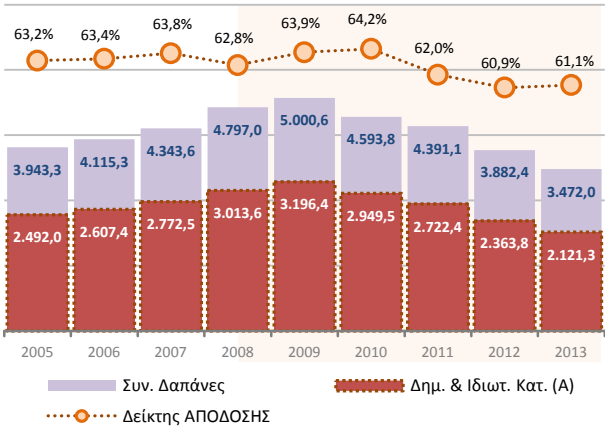

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 ο **δείκτης απόδοσης** των πραγματοποιηθεισών **συνολικών** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι **61,1%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) η μέση τιμή του δείκτη απόδοσης είναι **62,8%**. Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **-3,3%** (ή 2,1 π.μ.) από 63,2% το 2005 σε 61,1 το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά **1,1**% (ή 0,7 π.μ.) από 63,2% το 2005 σε 63,9% το 2009. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες

Κατηγορίας (Α) για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **28,3%** (ή 704,4 εκ.), έναντι μικρότερης **αύξησης** κατά **26,8%** (ή 1.057,3 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) ο δείκτης απόδοσης των πραγματοποιηθεισών συνολικών (δημόσιες και ιδιωτικές) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-4,4**% (ή 2,8 π.μ.) από 63,9% το 2009 σε 61,1% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-33,6%** (ή 1.075,1 εκ.€), έναντι μικρότερης **μείωσης** κατά **-30,6%** (ή 1.528,6 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **1,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-3,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

1.3.7.3 Τριτοβαθμια Εκπαιδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των **συνολικών** (δημόσιων & ιδιωτικών) **τρεχουσών δαπανών** για Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ο επιμερισμός τους σε **δημόσιες** δαπάνες (Τακτικός Προϋπολογισμός), **ιδιωτικές Κατηγορία (Α)** και **ιδιωτικές Κατηγορία (Β)** δαπάνες, σε εκατομμύρια € (εκ.€) καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.117: **Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013**

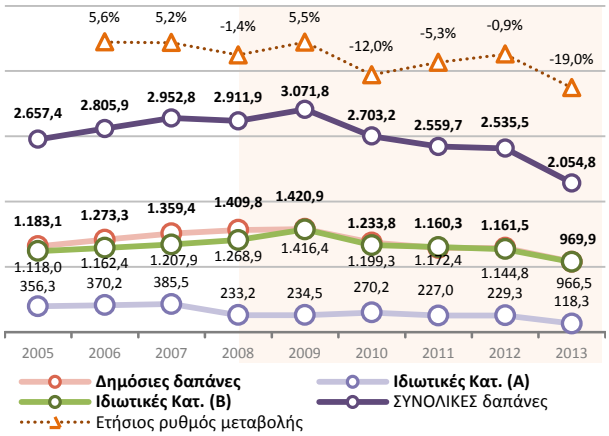

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 οι πραγματοποιηθείσες **συνολικές** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανήλθαν στο ποσό των **2.054,8 εκ.€**, εκ των οποίων το **47,2%** (969,9 εκ.€) αφορούν στις δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το **52,8%** (1.084,9 εκ.€) αφορούν στις ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) οι ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση **υπερέχουν** των αντίστοιχων δημόσιων δαπανών, με τη μέση τιμή του ποσοστού κατά την περίοδο αναφοράς να είναι **53,7%**. Την ίδια χρονιά, οι ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Α)** αντιστοιχούσαν στο **10,9%** (ή 118,3 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ το **89,1%** (ή 966,5 εκ.€) των ιδιωτικών δαπανών για φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα αντιστοιχούσε σε ιδιωτικές δαπάνες της **Κατηγορίας (Β)** που τα νοικοκυριά καταβάλλουν στον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης, αφού είτε δεν παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, είτε παρέχονται αλλά δεν επαρκούν οι υποδομές ή κρίνονται ως μη αποτελεσματικές από τους πολίτες.

Κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-22,7,0%** (602,6 εκ.€) από 2.657,4 εκ.€ το 2005 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **αύξηση** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **15,6**% (414,5 εκ.€) από 2.657,4 εκ.€ το 2005 σε 3.071,8 εκ.€ το 2009, αύξηση χαμηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ της χώρας (19,2%) την ίδια περίοδο. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **19,2%** (ή 226,7 εκ.), έναντι της οριακής **αύξησης** κατά **1,9%** (ή 27,8 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-34,5%** (ή 123,0 εκ.), έναντι αύξησης κατά **26,7%** (ή 298,4 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).

Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) οι πραγματοποιηθείσες συνολικές (δημόσιες και ιδιωτικές) τρέχουσες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-33,1**% (1.017,1 εκ.€) από 3.071,8 εκ.€ το 2009 σε 2.054,8 εκ.€ το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν σημαντική **μείωση** κατά **-31,7%** (ή 451,0 εκ.), έναντι της υψηλότερης **μείωσης** κατά **-34,3%** (ή 566,1 εκ.€) των αντίστοιχων ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση τη ίδια περίοδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) καταγράφουν σημαντικότατη **μείωση** κατά **-49,5%** (ή 116,2 εκ.), ένα-

ντι μείωσης κατά **-31,8%** (ή 449,9 εκ.) που καταγράφουν αντίστοιχα οι ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Β).
Από την ετήσια μεταβολή των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **5,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-19,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη απόδοσης** των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς την περίοδο 2005-2013.

Γράφημα 1.118: **Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013**

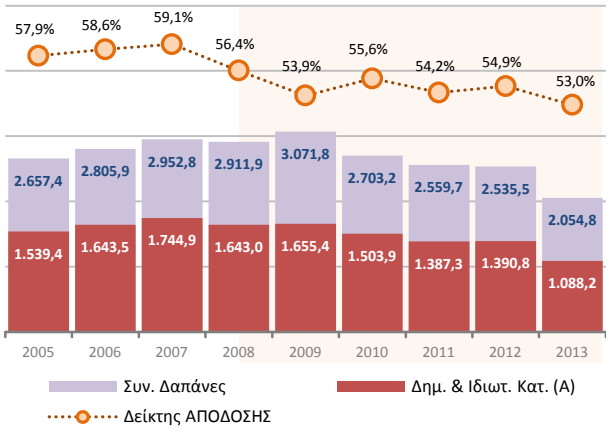

Πηγή: **(1) Υπουργείο Οικονομικών-Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί των ετών 2007 έως και 2015, (2) Ελληνική Στατιστική Αρχή – Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2013**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 ο **δείκτης απόδοσης** των πραγματοποιηθεισών **συνολικών** (δημόσιες και ιδιωτικές) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι **53,0%**. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη την περίοδο αναφοράς (2005-2013) η μέση τιμή του δείκτη απόδοσης είναι **56,0%**.

Συνολικά, κατά την περίοδο 2005-2013, καταγράφεται **μείωση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **-8,6%** (ή 4,9 π.μ.) από 57,9% το 2005 σε 53,0 το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα την περίοδο 2005-2009 (προ κρίσης) καταγράφεται **μείωση** του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά **7,0**% (ή 4,0 π.μ.) από 57,9% το 2005 σε 53,9% το 2009. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **αύξηση** κατά **7,5%** (ή 116,0, εκ.), έναντι μεγαλύτερης **αύξησης** κατά **15,6%** (ή 414,5 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.
Κατά την επόμενη πενταετία 2009-2013 (εντός κρίσης) ο δείκτης απόδοσης των πραγματοποιηθεισών συνολικών (δημόσιες και ιδιωτικές) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφει **μείωση** κατά **-1,7**% (ή 0,9 π.μ.) από 53,9% το 2009 σε 53,0% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο οι συνολικές δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες Κατηγορίας (Α) για Τριτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφουν **μείωση** κατά **-34,3%** (ή 567,2 εκ.€), έναντι μικρότερης **μείωσης** κατά **-33,1%** (ή 1.017,1 εκ.€) των αντίστοιχων συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο.
Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2013) αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **3,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (**-4,52%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Κεφάλαιο 2ο

Βασικοί δείκτες της εκπαίδευσης στην ΕΕ-28

2.1 Μαθητικός πληθυσμός στην ΕΕ-28 158
2.1.1 Προσχολική εκπαίδευση 162
2.1.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 169
2.1.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 173
2.1.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 178
2.1.5 Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση 184
2.1.6 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 188
2.2 Εκπαιδευτικό προσωπικό στην ΕΕ-28 194
2.2.1 Προσχολική εκπαίδευση 199
2.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 202
2.2.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 205
2.2.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 207
2.2.5 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 213
2.3 Δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση στην ΕΕ-28 217
2.3.1 Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση 222
2.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση 225
2.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση 229

Επισκόπηση κεφαλαίου

Στο κεφάλαιο επιχειρείται η αποτύπωση των βασικών μεγεθών των κρατών-μελών της ΕΕ-28 που αφορούν στο μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό , το εκπαιδευτικό προσωπικό και τη δημόσια δαπάνη των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ΕΕ-28 καθώς και την εξέλιξή τους συνολικά και ανά κράτος-μέλος την περίοδο αναφοράς (2003-2013). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η περίοδος αναφοράς διαφοροποιείται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων, ανά δείκτη και βαθμίδα εκπαίδευσης (Προσχολική εκπαίδευση ISCED 0, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 1, Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2, Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 3 με διάκριση σε Γενική ISCED 3A και Τεχνική/επαγγελματική ISCED 3B όπου είναι διαθέσιμη) και κυμαίνεται σε εύρος από το 2002 έως και το 2013. Κατά την παρουσίαση των στοιχείων, γίνεται λεπτομερής αναφορά για τη θέση και την πορεία της Ελλάδας σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη.

Η δομή του κεφαλαίου αρθρώνεται σε τρεις ενότητες ως εξής: η πρώτη ενότητα αφορά στη διαχρονική εξέλιξη του μαθητικού-φοιτητικού πληθυσμού συνολικά και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η δεύτερη ενότητα τη διαχρονική εξέλιξη του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση συνολικά και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και η τρίτη ενότητα στη δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.1 Μαθητικός πληθυσμός στην ΕΕ-28

Το 2012 το **21,5%** του συνολικού πληθυσμού (**505,6** εκ. πολίτες) των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28) φοιτούν σε κάποια από τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (ISCED 0-6)[1] και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό** της (**108.806.551** μαθητές/ φοιτητές).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού** στην ΕΕ-28 (σε εκ. μαθητών/φοιτητών) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.1: **Εξέλιξη του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28 (σε εκατ.) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

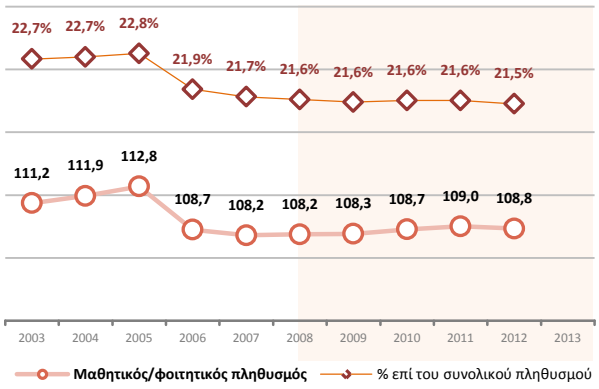

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-2,2%** (ή 2.429.119 μαθητές/ φοιτητές), από 111,2 εκ. μαθητές/φοιτητές το 2003 σε 108.8 εκ. μαθητές/φοιτητές το 2012, ενώ καταγράφεται **μείωση** κατά **-5,0%** (ή κατά 1,2 π.μ.) στο ποσοστό του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της πληθυσμό (από 22,7% το 2003 σε 21,5% το 2012. Η μείωση αυτή αφενός οφείλεται στη μείωση του μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού, αλλά και στην παράλληλη αύξηση κατά **3,0%** (ή 14,8 εκ. πολίτες) του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς, από 490,8 εκ. πολίτες το 2003 σε 505,6 εκ. πολίτες το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.

Συγκεκριμένα, την τριετία 2003-2005 το σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **1,4%** (ή 1.584.322 μαθητές/ φοιτητές) από **111,2 εκ.** μαθητές/φοιτητές το 2003 σε **112,8 εκ.** μαθητές/φοιτητές το 2005. Την ίδια περίοδο, ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός της ΕΕ-28 ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **0,6%** (ή 0,1 π.μ.) από 22,7% το 2003 σε 22,8% το 2005. Η αύξηση αυτή οφείλεται αφενός στην αύξηση του μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού, αλλά και στην παράλληλη αύξηση κατά **0,8%** (ή 3,9 εκ. πολίτες) του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (από 490,8 εκ. πολίτες το 2003 σε 494,7 εκ. πολίτες το 2005).

Αντίθετα, την περίοδο 2005-2012 το σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-3,6%** (ή 4.013.441 μαθητές/ φοιτητές) από **112,8 εκ.** μαθητές/φοιτητές το 2005 σε **108,8 εκ.** μαθητές/φοιτητές το 2012. Την ίδια περίοδο, ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός της ΕΕ-28 ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού καταγράφει επίσης μικρή **μείωση** κατά **-5,6%** (ή 1,3 π.μ.) από 22,8% το 2005 σε 21,5% το 2012. Η μείωση αυτή οφείλεται αφενός στη μείωση του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού τη συγκεκριμένη περίοδο, αλλά και στην αύξηση κατά **2,2%** (κατά 10.870.225 πολίτες) του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την ίδια περίοδο αναφοράς, από 494,7 εκ. πολίτες το 2005 σε 505,6 εκ. πολίτες το 2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού** στην Ελλάδα (σε χιλ. μαθητές/φοιτητές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.2: **Εξέλιξη του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΛΛΑΔΑ (σε χιλ. μαθητές/φοιτητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

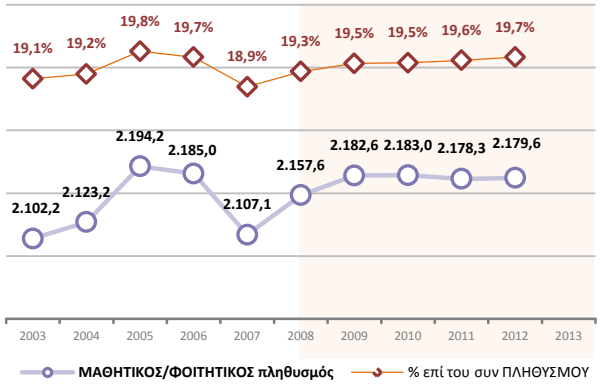

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 στο σύνολο των **11,1** εκατομμυρίων πολιτών της Ελλάδας το **19,7%** του συνολικού πληθυσμού φοιτά σε κάποια από τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) και απαρτίζει το συνολικό **μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό** της χώρας (ή **2.179,6** χιλ. μαθητές/ φοιτητές). Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της Ελλάδας ως προς το συνολικό πληθυσμό υπολείπεται της αντίστοιχης ευρωπαϊκής (ΕΕ-28) τιμής με μέση απόκλιση **2,5** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2012 καταγράφεται η ελάχι-

[1] Διεθνές σύστημα ταξινόμησης της UNESCO - International Standard Classification of Education – ISCED 1997 (βλέπε UNESCO, 2006). Για μια αναλυτική παρουσίαση του ελληνικού συστήματος και της αντιστοιχίας των βαθμίδων του με τα επίπεδα ISCED ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στο: Ευρυδίκη, Οργάνωση Εκπαιδευτικού Συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

στη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (κατά **1,9** ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) και αντίθετα από την παρουσιαζόμενη μείωση του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28, το σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **3,7%** (ή 77.347 μαθητές/φοιτητές), από 2.102.234 μαθητές/φοιτητές το 2003 σε 2.179.581 μαθητές/φοιτητές το 2012, ενώ μικρότερη **αύξηση** κατά **2,9%** (ή κατά 0,6 π.μ.) καταγράφεται στο ποσοστό του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της Ελλάδας ως προς το συνολικό της πληθυσμό, από 19,1% το 2003 σε 19,7% το 2012, κυρίως λόγω της μικρής αύξησης κατά **0,8%** (ή κατά 83.663 πολίτες) του συνολικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς, από 10.998.903 πολίτες το 2003 σε 11.082.566 πολίτες το 2013.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού ανά κράτος μέλος επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.1: **Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Πληθυσμός ISCED 0-6	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**111.235.670**	**111.918.971**	**112.819.992**	**108.699.867**	**108.163.987**	**108.249.345**	**108.305.389**	**108.733.336**	**109.020.272**	**108.806.551**	**108.806.551**	**100,0%**	**-2,2%**	▼
Γερμανία	16.772.721	16.750.422	16.626.508	16.761.795	16.594.142	16.401.685	16.293.316	16.213.128	16.224.007	16.194.440	16.194.440	**14,9%**	**-3,4%**	▼
Γαλλία	14.269.386	14.320.949	14.926.296	14.935.372	14.877.355	14.830.327	14.801.067	14.872.230	14.923.060	14.980.291	14.980.291	**13,8%**	**5,0%**	▲
Ην. Βασίλειο	17.126.560	17.372.082	17.691.665	13.725.365	13.611.581	13.778.640	13.901.179	14.187.278	14.240.825	14.375.338	14.375.338	**13,2%**	**-16,1%**	▼
Ιταλία	10.889.472	11.023.696	11.063.752	11.126.530	11.152.868	11.165.737	11.165.203	11.221.529	11.207.743	11.102.500	11.102.500	**10,2%**	**2,0%**	▲
Ισπανία	8.663.370	8.864.819	8.966.986	9.019.114	9.115.368	9.260.741	9.442.726	9.701.187	9.943.546	10.091.969	10.091.969	**9,3%**	**16,5%**	▲
Πολωνία	9.917.875	9.836.615	9.719.296	9.503.410	9.279.002	9.040.339	8.926.687	8.760.014	8.629.388	8.570.191	8.570.191	**7,9%**	**-13,6%**	▼
Ρουμανία	3.583.345	3.613.916	3.644.574	3.672.984	3.746.572	3.778.152	3.792.370	3.829.996	4.205.492	4.213.780	4.213.780	**3,9%**	**17,6%**	▲
Ολλανδία	4.544.400	4.537.426	4.492.351	4.479.336	4.488.250	4.553.850	4.532.082	4.401.070	4.228.067	3.988.996	3.988.996	**3,7%**	**-12,2%**	▼
Βέλγιο	2.759.137	2.732.428	2.792.254	2.821.180	2.829.681	2.844.592	2.860.871	2.884.291	2.907.247	2.936.716	2.936.716	**2,7%**	**6,4%**	▲
Σουηδία	2.439.806	2.451.814	2.447.771	2.429.092	2.418.599	2.395.600	2.414.577	2.466.006	2.469.445	2.480.778	2.480.778	**2,3%**	**1,7%**	▲
Πορτογαλία	2.208.991	2.198.954	2.172.853	2.124.260	2.144.991	2.374.720	2.435.665	2.406.098	2.329.440	2.241.756	2.241.756	**2,1%**	**1,5%**	▲
Ελλάδα	**2.102.234**	**2.123.181**	**2.194.230**	**2.184.995**	**2.107.099**	**2.157.590**	**2.182.624**	**2.183.041**	**2.178.295**	**2.179.581**	**2.179.581**	**2,0%**	**3,7%**	▲
Τσεχία	2.214.713	2.222.331	2.200.338	2.153.309	2.142.993	2.148.802	2.152.977	2.158.120	2.154.061	2.140.261	2.140.261	**2,0%**	**-3,4%**	▼
Ουγγαρία	2.299.879	2.315.753	2.302.336	2.278.800	2.243.706	2.196.956	2.150.217	2.133.238	2.120.883	2.102.930	2.102.930	**1,9%**	**-8,6%**	▼
Αυστρία	1.648.832	1.669.018	1.678.395	1.687.551	1.675.948	1.693.021	1.702.316	1.728.222	1.721.392	1.729.725	1.729.725	**1,6%**	**4,9%**	▲
Δανία	1.311.225	1.377.411	1.397.896	1.394.834	1.406.558	1.402.521	1.411.190	1.436.855	1.473.470	1.499.628	1.499.628	**1,4%**	**14,4%**	▲
Φινλανδία	1.330.292	1.345.235	1.377.334	1.386.313	1.394.546	1.398.153	1.388.187	1.396.119	1.396.592	1.394.613	1.394.613	**1,3%**	**4,8%**	▲
Βουλγαρία	1.475.262	1.451.284	1.428.471	1.398.751	1.381.948	1.349.508	1.322.952	1.314.836	1.307.705	1.293.961	1.293.961	**1,2%**	**-12,3%**	▼
Ιρλανδία	1.000.752	1.032.735	1.037.231	1.035.725	1.054.277	1.053.442	1.076.353	1.164.744	1.181.701	1.186.459	1.186.459	**1,1%**	**18,6%**	▲
Σλοβακία	1.257.260	1.261.347	1.253.811	1.233.532	1.223.139	1.202.644	1.176.803	1.153.904	1.124.312	1.103.172	1.103.172	**1,0%**	**-12,3%**	▼
Κροατία	812.670	816.448	824.783	822.177	819.094	815.310	805.246	809.653	805.244	804.880	804.880	**0,7%**	**-1,0%**	▼
Λιθουανία	897.231	898.927	892.484	872.637	846.505	825.397	808.552	777.972	739.885	703.669	703.669	**0,6%**	**-21,6%**	▼
Λετονία	565.596	562.518	553.801	537.046	516.875	499.092	484.637	460.129	443.249	428.321	428.321	**0,4%**	**-24,3%**	▼
Σλοβενία	456.175	452.444	451.148	446.524	438.033	432.769	427.665	426.498	419.558	418.707	418.707	**0,4%**	**-8,2%**	▼
Εσθονία	350.776	347.178	344.397	325.447	315.840	306.554	301.063	295.156	292.944	289.934	289.934	**0,3%**	**-17,3%**	▼
Κύπρος	162.069	163.979	163.100	165.501	165.315	168.814	172.617	172.715	171.783	170.906	170.906	**0,2%**	**5,5%**	▲
Λουξεμβούργο	87.717	85.841	87.589	91.985	90.496	91.975	93.120	95.258	101.676	104.057	104.057	**0,1%**	**18,6%**	▲
Μάλτα	87.924	90.220	88.342	86.302	83.206	82.414	83.127	84.049	79.262	78.992	78.992	**0,1%**	**-10,2%**	▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Στο μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της Γερμανίας μέχρι και το 2010 δεν περιλαμβάνεται ο φοιτητικός πληθυσμός του επιπέδου ISCED 6.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (14,9%), η **Γαλλία** (13,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (13,2%), η **Ιταλία** (10,2%) και η **Ισπανία** (9,3%). Το **61,3%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **38,7%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** και το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Κύπρος** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία** και η **Λετονία** (0,4%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **12η θέση** καταγράφοντας μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό 2.179.581 μαθητών/φοιτητών που αντιστοιχεί στο **2,0%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (επίπεδα/βαθμίδες ISCED 0-6) σε χιλιάδες μαθητές/ φοιτητές στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.3: **Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) σε χιλ. μαθητές/φοιτητές στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

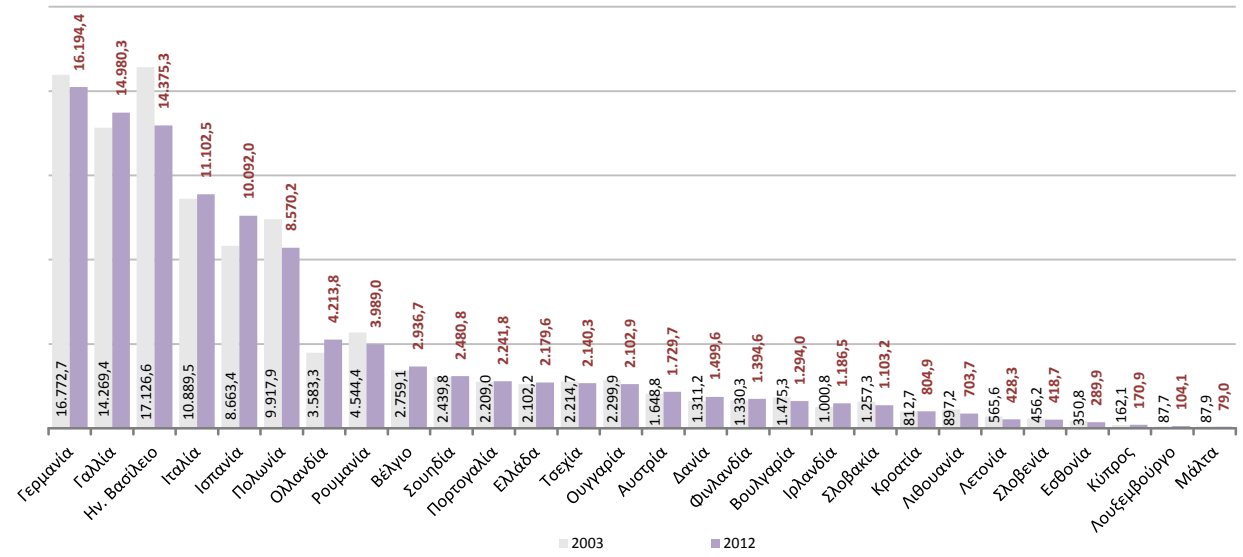

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός της Ε.Ε-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-2,2%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (51,8%) καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού/φοιτητικού τους πληθυσμού με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (18,63%) και κατά σειρά ακολουθούν η **Ιρλανδία** (18,56%), η **Ολλανδία** (17,6%), η **Ισπανία** (16,5%), η **Δανία** (14,4%), το **Βέλγιο** (6,4%), η **Κύπρος** (5,5%), η **Γαλλία** (5,0%), η **Αυστρία** (4,9%) η **Φινλανδία** (4,8%), η **Ελλάδα** (3,7%), η **Ιταλία** (2,0%), η **Σουηδία** (1,7%) και η **Πορτογαλία** (1,5%). Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (48,2%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού/ φοιτητικού τους πληθυσμού με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (-24,3%) και ακολουθούν η **Λιθουανία** (-21,6%), η **Εσθονία** (-17,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-16,1%), η **Πολωνία** (-13,6%), η **Βουλγαρία** και η **Σλοβακία** (-12,3%), η **Ρουμανία** (κατά -12,2%), η **Μάλτα** (-10,2%), η **Ουγγαρία** (-8,6%), η **Σλοβενία** (-8,2%), η **Γερμανία** και η **Τσεχία** (-3,4%) και η **Κροατία** (-1,0%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.4: **Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

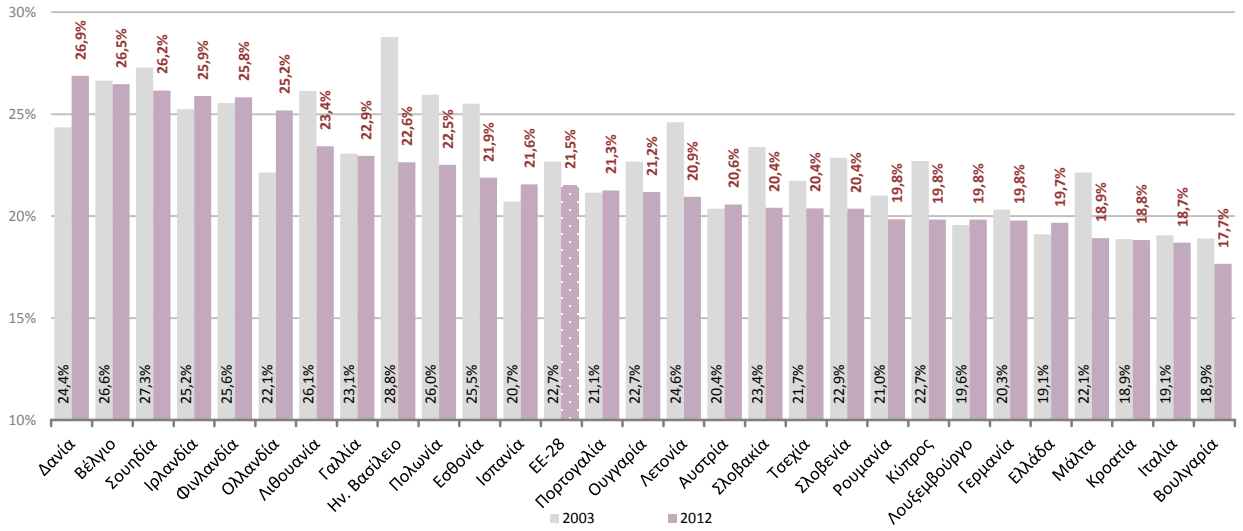

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **21,5%** του συνολικού πληθυσμού των 28 κρατών-μελών της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **24η θέση** με τον μαθητικό/ φοιτητικό της πληθυσμό να αντιστοιχεί στο **19,7%** του συνολικού πληθυσμού της χώρας, **υπολειπόμενη** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (**21,5%**) κατά **1,9** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **26,2%** εί-

ναι η **Δανία** (26,9%), το **Βέλγιο** (26,5%), η **Σουηδία** (26,2%), η **Ιρλανδία** (25,9%) και η **Φινλανδία** (25,8%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά στη συγκεκριμένη κατηγορία (bottom 5) και με μέση τιμή **18,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Βουλγαρία** (17,7%), η **Ιταλία** (18,7%), η **Κροατία** (18,8%), η **Μάλτα** (18,9%) και η **Ελλάδα** (19,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,38** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού τους.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-5,0%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28, ή κατά **1,2** ποσοστιαίες μονάδες, από 22,7% το 2003 σε 21,5% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού τους ως προς το συνολικό πληθυσμό του κράτους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (13,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (10,3%), η **Ισπανία** (4,1%), η **Ελλάδα** (2,9%), η **Ιρλανδία** (2,6%), το **Λουξεμβούργο** (1,3%), η **Αυστρία** και η **Φινλανδία** (1,1%) και η **Πορτογαλία** (0,5%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού ως προς το συνολικό τους πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -21,3%) και ακολουθούν: η **Λετονία** (-14,8%), η **Μάλτα** (-14,5%), η **Εσθονία** (-14,2%), η **Πολωνία** (-13,2%), η **Σλοβακία** και η **Κύπρος** (-12,7%), η **Σλοβενία** (-10,9%), η **Λιθουανία** (-10,4%), η **Ουγγαρία** και η **Βουλγαρία** (-6,6%), η **Τσεχία** (-6,2%), η **Ρουμανία** (-5,5%), η **Σουηδία** (-4,1%), η **Γερμανία** (-2,6%), η **Ιταλία** (-1,9%), το **Βέλγιο** (-0,7%), η **Γαλλία** (-0,5%) και η **Κροατία** (-0,3%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Σύμφωνα με τη Eurostat, η διάκριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε **δημόσια** και **ιδιωτικά** γίνεται με τα ακόλουθα κριτήρια:

- **Δημόσια** εκπαιδευτικά ιδρύματα: Ένα ίδρυμα χαρακτηρίζεται ως δημόσιο όταν ο απόλυτος έλεγχός του ανήκει: (α) σε μια δημόσια εκπαιδευτική αρχή ή υπηρεσία ή, (β) σε ένα κρατικό σώμα (Συμβούλιο, Επιτροπή κλπ.) τα περισσότερα μέλη του οποίου ορίζονται από δημόσια αρχή υπηρεσία.
- **Ιδιωτικά** εκπαιδευτικά ιδρύματα: Ένα ίδρυμα χαρακτηρίζεται ως ιδιωτικό όταν ο απόλυτος έλεγχός του ανήκει σε μη κυβερνητικό οργανισμό (π.χ. στην Εκκλησία, σε συνδικάτο ή σε επιχείρηση), ή το Διοικητικό του Συμβούλιο αποτελείται ως επί το πλείστον από μέλη που δεν επιλέγονται από δημόσια υπηρεσία.

Τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα διακρίνονται επιπλέον σε δύο υποκατηγορίες ανάλογα με την πηγή χρηματοδότησής τους και συγκεκριμένα σε:

- **Ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος**, δηλαδή τα ιδρύματα εκείνα που τουλάχιστον το 50% της βασικής τους χρηματοδότησης παρέχεται από κρατικές πηγές.
- **Ανεξάρτητα ιδρύματα**, δηλαδή τα ιδρύματα εκείνα που τουλάχιστον το 50% της βασικής τους χρηματοδότησης δεν παρέχεται από κρατικές πηγές.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι με τον όρο «βασική χρηματοδότηση» νοείται η χρηματοδότηση που απαιτείται για την κάλυψη των βασικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών λειτουργίας των ιδρυμάτων και δεν περιλαμβάνονται σε αυτήν οι επιχορηγήσεις ερευνητικών προγραμμάτων, οι πληρωμές για υπηρεσίες που παρέχονται από ιδιωτικούς οργανισμούς, ή τα δίδακτρα/ επιδοτήσεις για υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως είναι η διαμονή και η σίτιση.

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **81,0%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **13,6%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **5,4%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Γράφημα 2.5: **Κατανομή του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

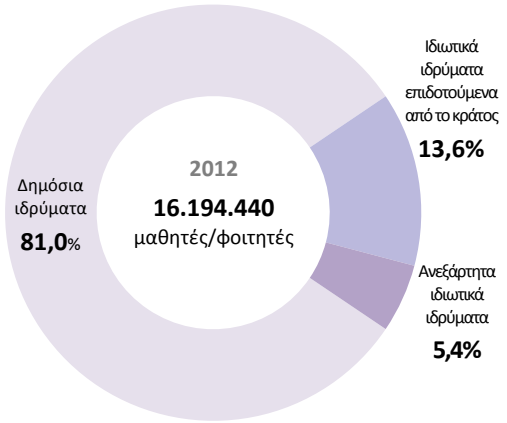

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Συνολικά, σε **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (81,1%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Λιθουανία** (96,4%), η **Ελλάδα** (96,0%), η **Κροατία** (95,8%), η **Σλοβενία** (95,2%), η **Ρουμανία** (93,8%), η **Βουλγαρία** (93,6%), η **Ιρλανδία** (93,1%), η **Τσεχία** (92,3%) και η **Ολλανδία** (91,3%), ενώ με μικρότερες τιμές ακολουθούν: η **Σλοβακία** (89,5%), η **Ιταλία** (88,9%), η **Δανία** (87,5%), η **Φινλανδία** (87,1%), η **Σουηδία** (86,5%), η **Αυστρία** (86,4%), η **Ουγ-**

γαρία (84,1%), η **Πολωνία** (83,3%), η **Γερμανία** (83,2%) και το **Λουξεμβούργο** (82,3%).

Γράφημα 2.6: **Συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

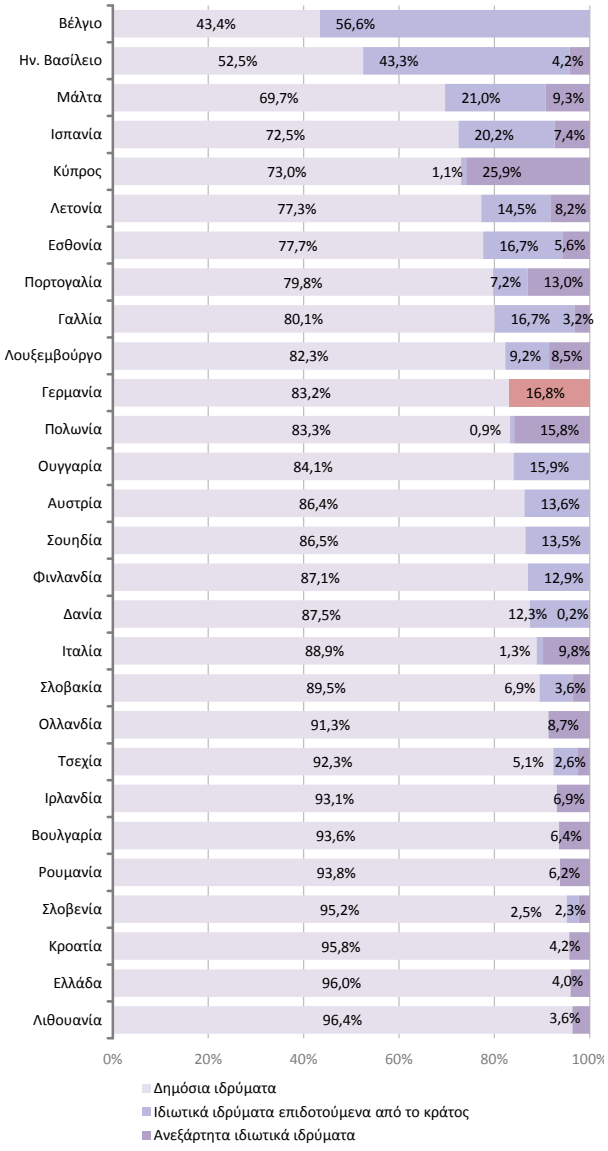

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (16,8%) αφορά το σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Την ίδια χρονιά σε **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (81,1%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (43,4%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (52,5%), η **Μάλτα** (69,7%), η **Ισπανία** (72,5%), η **Κύπρος** (73,0%), η **Λετονία** (77,3%), η **Εσθονία** (77,7%), η **Πορτογαλία** (79,8%) και η **Γαλλία** (80,1%).

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών/ φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Κύπρος** (25,9%), η **Πολωνία** (15,8%), η **Πορτογαλία** (13,0%), η **Ιταλία** (9,8%) η **Μάλτα** (9,3%), η **Ολλανδία** (8,7%), το **Λουξεμβούργο** (8,5%), η **Λετονία** (8,2%), η **Ισπανία** (7,4%), η **Ιρλανδία** (6,9%), η **Βουλγαρία** (6,4%), η **Ρουμανία** (6,2%) και η **Εσθονία** (5,6%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Κροατία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (4,2%), η **Ελλάδα** (4,0%), η **Λιθουανία** και η **Σλοβακία** (3,6%), η **Γαλλία** (3,2%), η **Τσεχία** (2,6%), η **Σλοβενία** (2,3%) και η **Δανία** (0,2%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **5** (17,9%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Βέλγιο**, **Ουγγαρία**, **Αυστρία**, **Σουηδία** και **Φινλανδία**).

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών/φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Βέλγιο** (56,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (43,3%), η **Μάλτα** (21,0%), η **Ισπανία** (20,2%), η **Γαλλία** και η **Εσθονία** (67,9%), η **Ουγγαρία** (15,9%), η **Λετονία** (14,5%), η **Αυστρία** (13,6%), η **Σουηδία** (13,5%) και η **Δανία** (12,3%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (12,3%), το **Λουξεμβούργο** (7,2%), η **Πορτογαλία** (7,2%), η **Σλοβακία** (6,9%), η **Τσεχία** (5,1%), η **Σλοβενία**(2,5%), η **Ιταλία** (1,3%), η **Κύπρος** (1,1%) και η **Πολωνία** (0,9%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **7** (25,0%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Κροατία**, **Ελλάδα** και **Λιθουανία**).

Στις επόμενες ενότητες του κεφαλαίου παρουσιάζεται η εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού ανά **επίπεδο/ βαθμίδα εκπαίδευσης** (ISCED).

2.1.1 Προσχολική εκπαίδευση

Το 2012 το **14,4%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28) φοιτούν στην **Προσχολική εκπαίδευση** και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό πληθυσμό** της (**15.655.796** νήπια). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**51,5%**) υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (48,5%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 σε ετήσια βάση (μέση τιμή 51,4%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της **Προσχολικής εκπαίδευσης** (ISCED 0) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. νηπίων) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Γράφημα 2.7: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. νηπίων) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

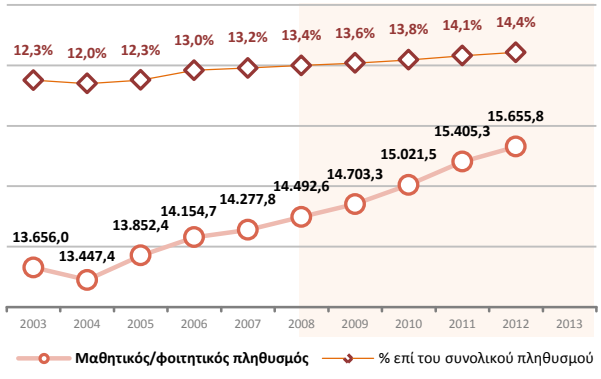

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **14,6**% (ή 1.999.829 νήπια) από 13.655.967 νήπια το 2003 σε 15.655.796 νήπια το 2012Την ίδια περίοδο, **αύξηση** κατά **17,2%** (ή 2,1 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 12,3% το 2003 σε 14,4% το 2012. Η αύξηση αυτή αφενός οφείλεται στην αύξηση του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, αλλά και στην παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στην **Ελλάδα** μέχρι και το 2007 η Προσχολική εκπαίδευση δεν ήταν υποχρεωτική. Από το σχολικό έτος 2007-2008 με το Νόμο 3518/2006 στα νηπιαγωγεία εγγράφονται υποχρεωτικά νήπια που συμπληρώνουν την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής τους ηλικία 5 ετών. Για τα νήπια 4 ετών η προσχολική εκπαίδευση παραμένει προαιρετική (άρθρο 73 του Ν.3518/2006).

Το 2012 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην Ελλάδα (**2.179.581** μαθητές/φοιτητές) το **7,6%** φοιτά στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) με τον μαθητικό της πληθυσμό να αποτελείται από **166.423** νήπια. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπολείπεται σταθερά σε ετήσια βάση της αντίστοιχης ευρωπαϊκής (ΕΕ-28) τιμής με μέση απόκλιση **6,5** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2004 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (5,4 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών στην Ελλάδα (**51,4%**) υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (48,6%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή 51,0%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **μαθητικού πληθυσμού** της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλ. νήπια) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.8: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΛΛΑΔΑ (σε χιλ. νηπίων) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

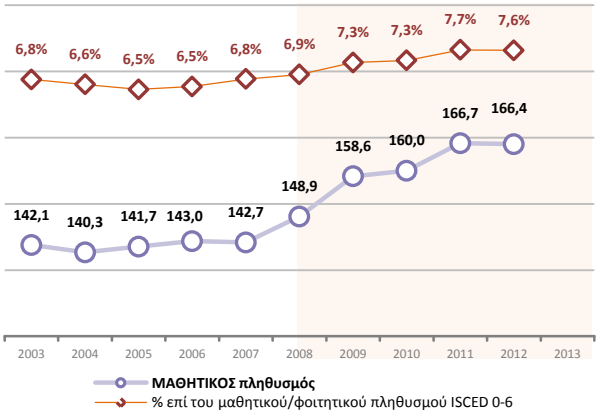

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **17,2**% (ή 24.372 νήπια) από 142.051 νήπια το 2003 σε 166.423 νήπια το 2012, ενώ μικρότερη **αύξηση** κατά **13,0%** (ή κατά 0,8 π.μ.) καταγράφεται στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό, από 6,8% το 2003 σε 7,6% το 2012, κυρίως λόγω της μικρής αύξησης κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της **Προσχολικής εκπαίδευσης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κράτος μέλος επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.2: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 0	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**13.655.967**	**13.447.356**	**13.852.396**	**14.154.654**	**14.277.818**	**14.492.561**	**14.693.587**	**15.021.463**	**15.405.243**	**15.655.796**	**15.655.796**	**100,0%**	**14,6%** ▲
Γαλλία	2.466.267	2.498.768	2.624.466	2.627.780	2.594.074	2.570.041	2.554.085	2.551.312	2.559.485	2.564.469	2.564.469	**16,4%**	**4,0%** ▲
Γερμανία	2.316.687	2.238.270	2.232.306	2.443.550	2.420.124	2.410.081	2.385.856	2.359.646	2.362.441	2.355.640	2.355.640	**15,0%**	**1,7%** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Πληθυσμός ISCED 0	Ποσοστιαία αναλογία		
Ισπανία	1.281.782	1.355.606	1.429.942	1.489.901	1.559.650	1.645.432	1.765.618	1.821.981	1.875.263	1.919.879	1.919.879	12,3%	49,8%	▲
Ιταλία	1.623.229	1.643.713	1.654.833	1.662.139	1.652.689	1.655.386	1.651.713	1.680.987	1.687.840	1.694.912	1.694.912	10,8%	4,4%	▲
Ην. Βασίλειο	1.083.589	822.407	977.448	989.596	1.004.677	1.108.148	1.121.699	1.175.407	1.248.282	1.281.727	1.281.727	8,2%	18,3%	▲
Πολωνία	840.539	832.346	831.923	839.996	862.656	871.918	919.130	994.138	1.059.281	1.160.509	1.160.509	7,4%	38,1%	▲
Ρουμανία	629.703	636.709	644.911	648.338	648.862	650.324	652.855	666.123	673.736	673.641	673.641	4,3%	7,0%	▲
Ολλανδία	344.488	349.780	355.329	355.441	401.094	398.454	390.192	378.804	529.767	521.985	521.985	3,3%	51,5%	▲
Βέλγιο	399.168	399.437	412.041	411.712	411.951	416.891	424.853	434.262	444.960	452.309	452.309	2,9%	13,3%	▲
Σουηδία	320.967	329.318	333.922	333.021	357.965	372.780	386.389	398.980	408.994	419.238	419.238	2,7%	30,6%	▲
Τσεχία	287.008	288.602	288.442	284.034	287.434	293.383	303.899	316.671	331.782	345.850	345.850	2,2%	20,5%	▲
Ουγγαρία	331.707	327.508	325.999	326.605	327.644	323.958	325.677	328.545	338.162	341.190	341.190	2,2%	2,9%	▲
Πορτογαλία	247.521	253.635	259.788	262.002	263.887	266.158	274.628	274.387	276.125	272.547	272.547	1,7%	10,1%	▲
Αυστρία	219.844	216.619	216.508	216.801	218.667	225.178	233.533	240.230	239.597	245.529	245.529	1,6%	11,7%	▲
Βουλγαρία	201.317	201.145	202.803	206.243	206.745	207.682	212.454	217.804	223.186	227.971	227.971	1,5%	13,2%	▲
Δανία	250.123	250.123	253.732	253.028	252.067	250.897	251.459	259.656	193.877	198.438	198.438	1,3%	-20,7%	▼
Ελλάδα	**142.051**	**140.290**	**141.654**	**142.982**	**142.666**	**148.940**	**158.640**	**159.986**	**166.657**	**166.423**	**166.423**	**1,1%**	**17,2%**	▲
Φινλανδία	137.824	138.931	137.431	139.870	143.253	146.890	151.484	156.618	161.057	165.779	165.779	1,1%	20,3%	▲
Σλοβακία	153.212	153.685	152.542	144.971	143.725	143.263	142.175	143.167	143.782	149.082	149.082	1,0%	-2,7%	▼
Κροατία	87.469	86.317	88.930	89.571	90.947	93.274	95.516	99.317	101.638	102.857	102.857	0,7%	17,6%	▲
Λιθουανία	90.434	88.297	87.282	89.067	86.793	87.412	89.390	88.254	87.439	89.180	89.180	0,6%	-1,4%	▼
Λετονία	59.811	60.715	62.811	64.668	67.067	68.512	71.012	71.057	74.587	78.200	78.200	0,5%	30,7%	▲
Ιρλανδία	:	:	:	:	:	:	:	61.719	69.396	72.347	72.347	0,5%		
Σλοβενία	48.495	41.418	41.658	43.464	43.227	44.885	46.469	49.234	52.224	56.392	56.392	0,4%	16,3%	▲
Εσθονία	52.355	54.252	55.843	47.184	47.428	49.044	50.972	48.167	49.880	52.298	52.298	0,3%	-0,1%	▼
Κύπρος	16.218	15.919	16.501	19.544	19.513	20.437	20.349	21.065	21.530	22.122	22.122	0,1%	36,4%	▲
Λουξεμβούργο	14.791	14.405	14.800	14.894	14.649	14.802	15.157	15.431	15.525	16.155	16.155	0,1%	9,2%	▲
Μάλτα	9.368	9.141	8.551	8.252	8.364	8.391	8.083	8.515	8.750	9.127	9.127	0,1%	-2,6%	▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γαλλία** (16,4%), η **Γερμανία** (15,0%), η **Ισπανία** (12,3%), η **Ιταλία** (10,8%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,2%). Το **62,7%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **37,3%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα**, το **Λουξεμβούργο** και η **Κύπρος** (0,1%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία** (0,4%), η **Ιρλανδία** και η **Λετονία** (0,5%), η **Λιθουανία** (0,6%) και η **Κροατία** (0,7%) . Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **17η θέση** με μαθητικό πληθυσμό της Προσχολικής εκπαίδευσης **166.423** νήπια που αντιστοιχεί στο **1,1%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.9: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) σε χιλ. νηπίων στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

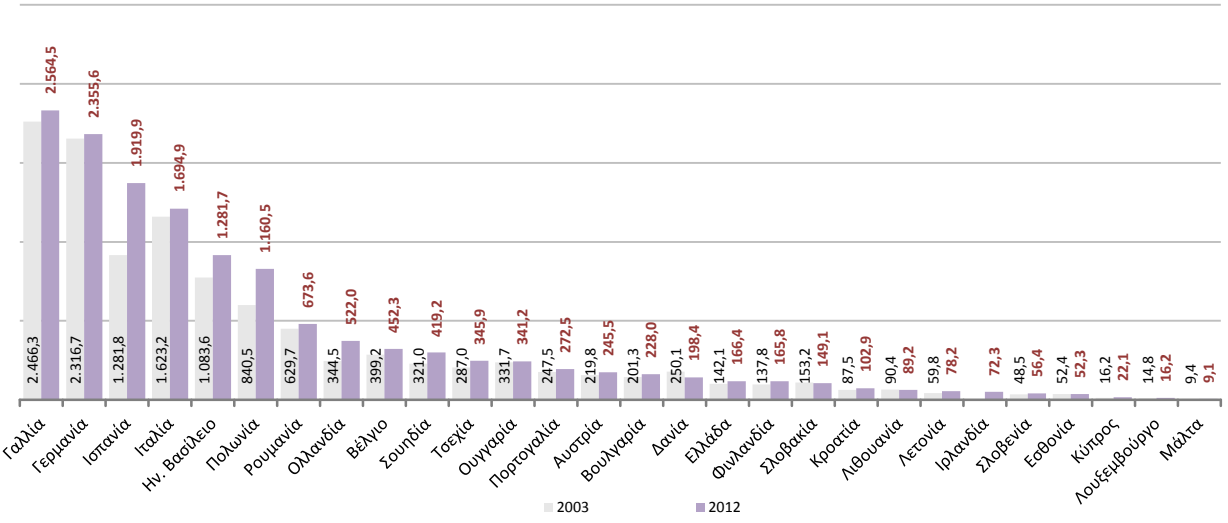

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **αύξηση** κατά **14,6%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **23** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (82,1%) καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (51,5%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (49,8%), η **Πολωνία** (38,1%), η **Κύπρος** (36,4%), η **Λετονία** (κατά 30,7%), η **Σουηδία** (30,6%), η **Τσεχία** (20,5%), η **Φινλανδία** (20,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (18,3%), η **Κροατία** (17,6%), η **Ιρλανδία** (17,2%) την τριετία 2010-2012, η **Ελλάδα** (17,2%), η **Σλοβενία** (16,3%), το **Βέλγιο** (13,3%), η **Βουλγαρία** (13,2%), η **Αυστρία** (11,7%), η **Πορτογαλία** (10,1%), το **Λουξεμβούργο** (9,2%), η **Ρουμανία** (7,0%), η **Ιταλία** (4,4%), η **Γαλλία** (4,0%), η **Ουγγαρία** (2,9%) και η **Γερμανία** (1,7%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (17,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Δανία** (-20,7%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-2,7%), η **Μάλτα** (-2,6%), η **Λιθουανία** (-1,4%) και οριακά η **Εσθονία** (-0,1%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.10: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

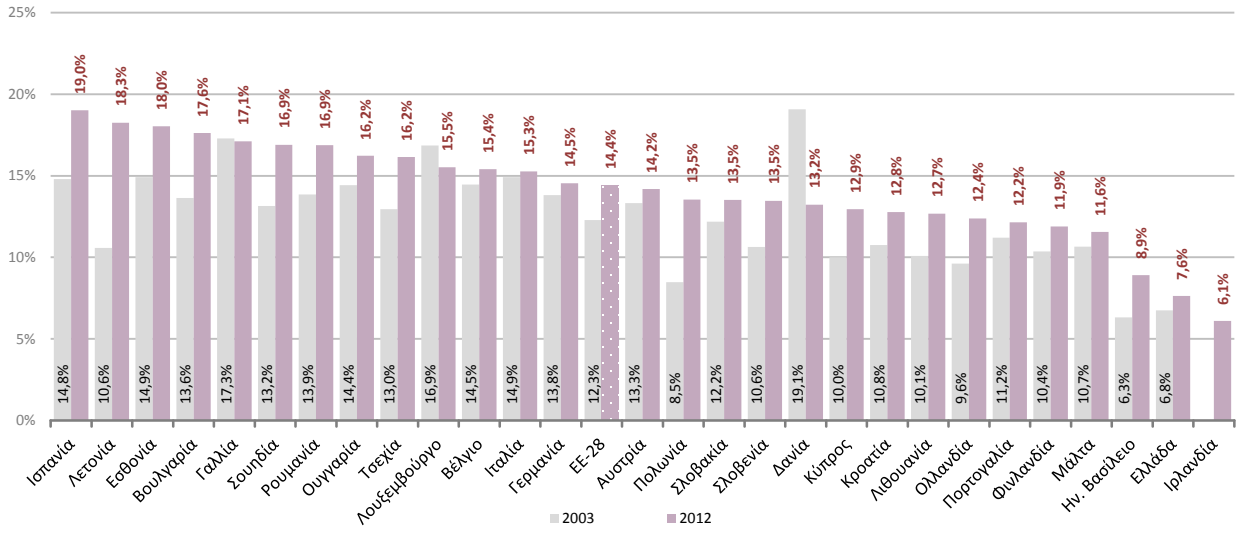

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **14,4%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **26η θέση** με τον μαθητικό πληθυσμό της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί την ίδια χρονιά στον **7,6%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπολειπόμενη** σημαντικά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (**14,4%**) κατά **6,8** ποσοστιαίες μονάδες, που αποτελεί και την υψηλότερη διαφορά σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι η **Ισπανία** (19,0%), η **Λετονία** (18,3%), η **Εσθονία** (18,0%), η **Βουλγαρία** (17,6%) και η **Γαλλία** (18,0%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,9%), η **Ιρλανδία** (6,1%), η **Ελλάδα** (7,6%), η **Μάλτα** (11,6%) και η **Φινλανδία** (11,9%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**0,94** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **17,2%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό του κράτους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Λετονία** (72,6%) και κατά σειρά ακολουθούν η **Πολωνία** (59,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (40,9%), η **Κύπρος** (29,4%), η **Βουλγαρία** (29,1%), η **Ολλανδία** (28,9%), η **Ισπανία** (28,6%), η **Σουηδία** (28,5%), η **Σλοβενία** (26,7%), η **Λιθουανία** (25,7%), η **Τσεχία** (24,7%), η **Ρουμανία** (21,9%), η **Εσθονία** (20,9%), η **Κροατία** (18,7%), η **Ιρλανδία** (15,1%) για την τριετία 2010-2012, η **Φινλανδία** (14,7%), η **Ελλάδα** (13,0%), η **Ουγγαρία** (12,5%), η **Σλοβακία** (10,9%), η

Πορτογαλία (8,5%), η **Μάλτα** (8,4%), το **Βέλγιο** και η **Αυστρία** (6,5%), η **Γερμανία** (5,3%) και η **Ιταλία** (2,4%). Στον αντίποδα βρίσκονται **3** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το συνολικό του μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Δανία** (κατά -30,6%) και ακολουθούν το **Λουξεμβούργο** (-7,9%) και η **Γαλλία** (-1,0%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Γράφημα 2.11: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

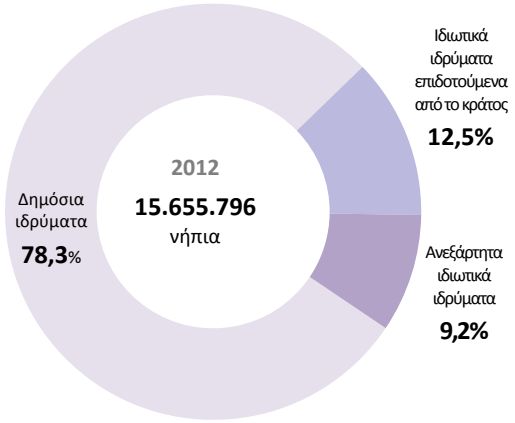

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **78,3%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **12,5%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **9,2%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Συνολικά, σε **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (78,3%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Λιθουανία** (99,3%), η **Βουλγαρία** (99,2%), η **Τσεχία** (97,9%), η **Ρουμανία** (97,5%), η **Σλοβενία** (97,1%), η **Εσθονία** (96,7%), η **Σλοβακία** (95,9%), η **Λετονία** (77,3%), η **Ελλάδα** (93,1%), η **Ουγγαρία** (92,6%), η **Φινλανδία** (91,5%), το **Λουξεμβούργο** (90,9%), η **Γαλλία** (87,2%), η **Κροατία** (85,8%), η **Πολωνία** (84,3%), η **Σουηδία** (82,9%) και η **Δανία** (80,7%).

Την ίδια χρονιά σε **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (79,0%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (1,9%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Γερμανία** (34,9%), το **Βέλγιο** (47,1%), η **Κύπρος** (51,2%), η **Πορτογαλία** (53,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (62,5%), η **Ισπανία** (65,0%), η **Μάλτα** (67,3%), και η **Ολλανδία** (70,1%), η **Ιταλία** (70,2%) και η **Αυστρία** (70,3%).

Γράφημα 2.12: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαί-δευσης (ISCED 0) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

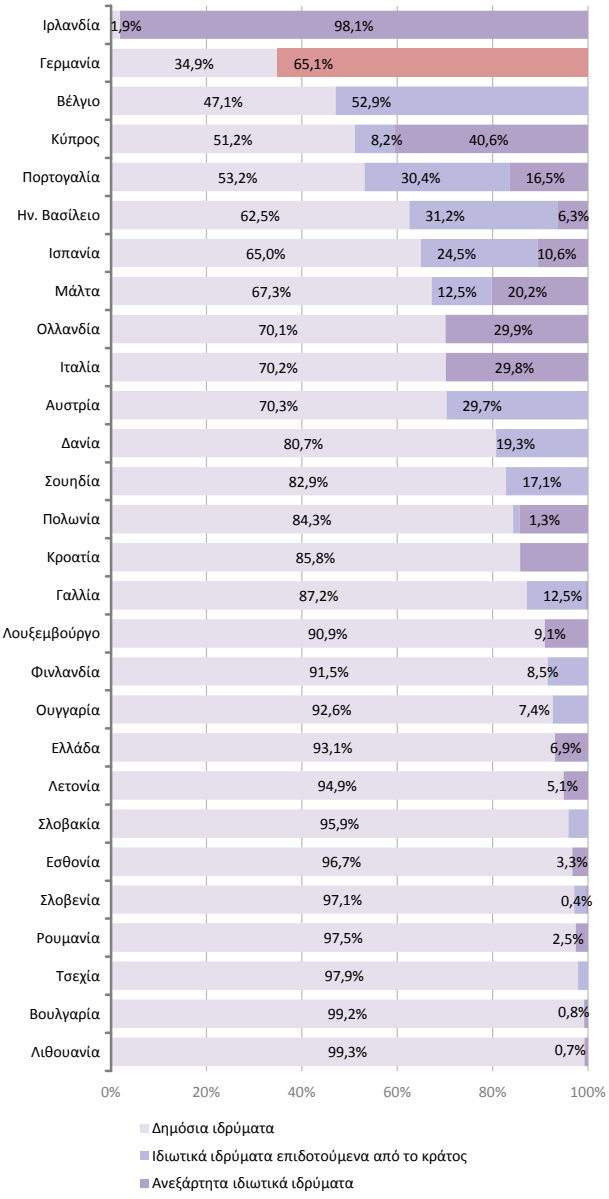

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά νηπίων που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Ιρλανδία** (98,1%), η **Κύπρος** (40,6%), η **Ολλανδία** (29,9%), η **Ιταλία** (29,8%), η **Μάλτα** (20,2%), η **Πορτογαλία** (16,5%), η **Πολωνία** (14,4%), η **Κροατία** (14,2%), η **Ισπανία** (10,6%) και το **Λουξεμβούργο** (9,1%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (6,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6,3%), η **Λετονία** (5,1%), η **Εσθονία** (3,3%), η **Ρουμανία** (2,5%), η **Βουλγαρία** (0,8%), η **Λιθουανία** (0,7%) και η

Σλοβακία και η **Γαλλία** (0,4%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **8** (28,6%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Τσεχία**, **Σλοβενία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Δανία**, **Σουηδία** και **Φινλανδία**).

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά νηπίων που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Βέλγιο** (52,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (31,2%), η **Πορτογαλία** (30,4%), η **Αυστρία** (29,7%), η **Ισπανία** (24,5%), η **Δανία** (19,3%), η **Σουηδία** (17,1%), η **Μάλτα** και η **Γαλλία** (12,5%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (8,5%), η **Κύπρος** (8,2%), η **Ουγγαρία** (7,4%), η **Σλοβακία** (4,1%), η **Σλοβενία** (2,5%), η **Τσεχία** (2,1%) και η **Πολωνία** (1,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **11** (39,3%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ιταλία, Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Λουξεμβούργο, Εσθονία, Λετονία, Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Κροατία**, **Ελλάδα** και **Λιθουανία**).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **ηλικιακή ομάδα νηπίων** (ηλικίας 3 ετών και μικρότερα, ηλικίας 4 έως και 5 ετών, ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών).

Γράφημα 2.13: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28 ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 3 ετών και μικρότερα, ηλικίας 4 έως και 5 ετών, ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών)το έτος 2012**

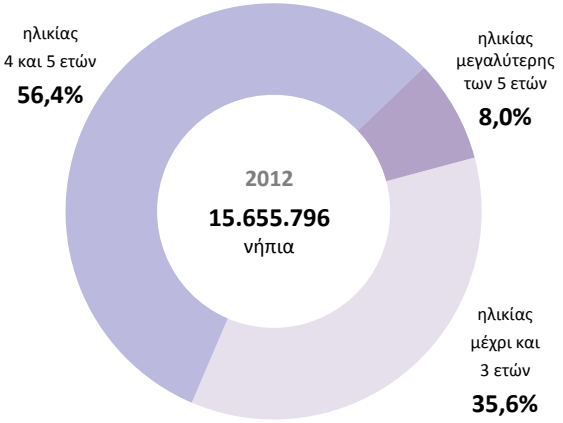

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **56,4%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης ανήκει στην ηλικιακή ομάδα «νήπια **4 και 5 ετών**», το **35,6%** στην ηλικιακή ομάδα «νήπια **μέχρι και 3 ετών**», και το **8,0%** στην ηλικιακή ομάδα «νήπια **μεγαλύτερα των 5 ετών**».

Συνολικά, σε **12** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης «ηλικίας 4 και 5 ετών» υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (56,4%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Ελλάδα** (98,8%), η **Κύπρος** και η **Ολλανδία** (70,3%), το **Λουξεμβούργο** (69,5%), η **Πορτογαλία** (69,3%), η **Σλοβενία** (64,5%), η **Δανία** (64,4%), η **Γαλλία** (63,7%), η **Ιταλία** (62,9%), η **Αυστρία** (60,7%), (51,2%), η **Ιρλανδία** (58,1%) και η **Τσεχία** (56,6%).

Γράφημα 2.14: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαί-δευσης (ISCED 0) ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 3 ετών και μικρότερα, ηλικίας 4 έως και 5 ετών, ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

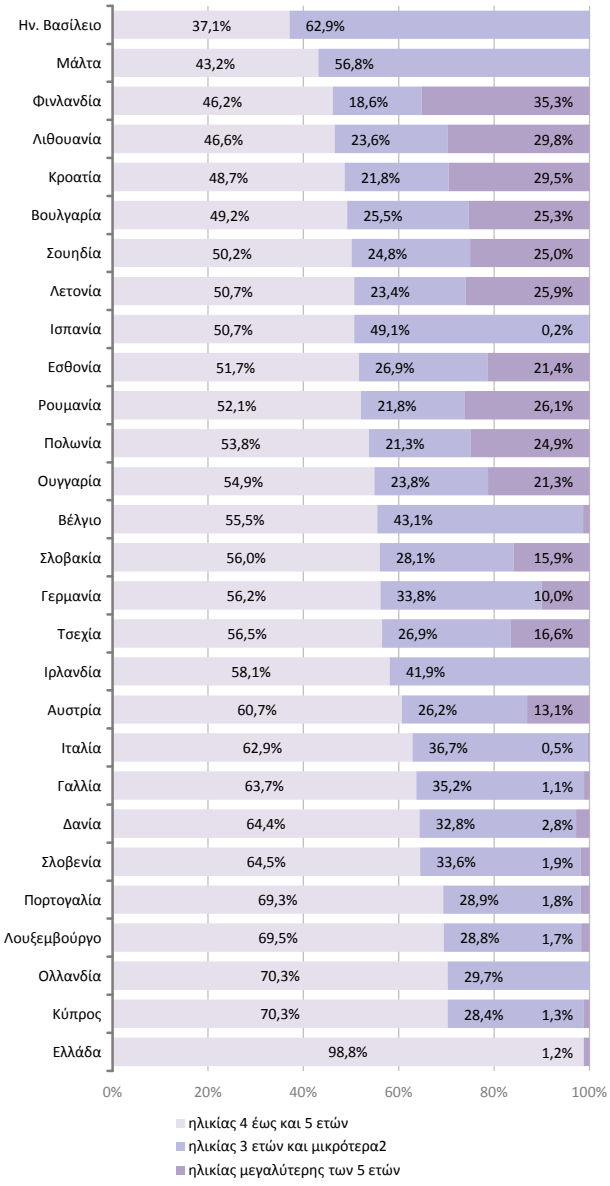

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Την ίδια χρονιά σε **16** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης «ηλικίας 4 και 5 ετών» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (56,4%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (37,1%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Μάλτα** (43,2%), η **Φινλανδία** (46,2%), η **Λιθουανία** (46,6%), η **Κροατία** (48,7%), η **Βουλγαρία** (49,2%), η **Σουηδία** (50,2%), η **Λετονία** και η **Ισπανία** (50,7%), η **Εσθονία** (51,7%), η

Ρουμανία (52,1%), η **Πολωνία** (53,8%), η **Ουγγαρία** (54,9%), το **Βέλγιο** (55,5%), η **Σλοβακία** (56,0%) και η **Γερμανία** (56,2%).

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά νηπίων «ηλικίας μέχρι και 3 ετών» που φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (62,9%), η **Μάλτα** (56,8%), η **Ισπανία** (49,1%), το **Βέλγιο** (43,1%), η **Ιρλανδία** (41,9%), η **Ιταλία** (36,7%), η **Γαλλία** (35,2%), η **Γερμανία** (33,8%), η **Σλοβενία** (33,6%), η **Δανία** (32,8%), η **Ολλανδία** (29,7%), η **Πορτογαλία** (28,9%), το **Λουξεμβούργο** (28,8%), η **Κύπρος** (28,4%), η **Σλοβακία** (28,1%), η **Τσεχία** και η **Εσθονία** (26,9%), η **Αυστρία** (26,2%), η **Βουλγαρία** (25,5%), η **Σουηδία** (24,8%), η **Ουγγαρία** (23,8%), η **Λιθουανία** (23,6%), η **Λετονία** (23,4%), η **Κροατία** και η **Ρουμανία** (21,8%), η **Πολωνία** (21,3%) και η **Φινλανδία** (18,6%), ενώ η **Ελλάδα** καταγράφει μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα νηπίων.

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά νηπίων «ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών» που φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση είναι: η **Φινλανδία** (35,3%), η **Λιθουανία** (29,8%), η **Κροατία** (29,5%), η **Ρουμανία** (26,1%), η **Λετονία** (25,9%), η **Βουλγαρία** (25,3%), η **Σουηδία** (25,0%), η **Πολωνία** (24,9%), η **Εσθονία** (21,4%), η **Ουγγαρία** (21,3%), η **Τσεχία** (16,6%), η **Σλοβακία** (15,9%), η **Αυστρία** (13,1%) και η **Γερμανία** (10,0%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Δανία** (2,8%), η **Σλοβενία** (1,9%), η **Πορτογαλία** (1,8%), το **Λουξεμβούργο** (1,7%), το **Βέλγιο** (1,4%), η **Κύπρος** (1,3%), η **Ελλάδα** (1,2%), η **Γαλλία** (1,1%), η **Ιταλία** (0,5%) και η **Ισπανία** (0,2%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα νηπίων εμφανίζονται **4** (14,3%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ηνωμένο Βασίλειο**, **Μάλτα**, **Ιρλανδία** και **Ολλανδία**).

Στο ακόλουθο γράφημα αναλύεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** της Προσχολικής εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** την περίοδο 2001-2013 ως προς τις κύριες **ηλικιακές ομάδες** νηπίων (α) «νήπια 5 ετών», των οποίων από το 2007 και μετά η φοίτηση τους είναι υποχρεωτική, και (β) «νήπια 4 ετών», των οποίων η φοίτηση τους από το 2007 και μετά είναι προαιρετική. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι νήπια ηλικίας μικρότερης των 4 ετών φοιτούν σε δημοτικούς ή ιδιωτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και δεν καταχωρούνται στις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς στατιστικές βάσεις.

Το 2012 το **35,9%** (58.971 νήπια) του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα της ηλικιακής ομάδας «**νήπια 4 και 5 ετών**» (164.373 νήπια) είναι «ηλικίας 4 ετών» και φοιτούν προαιρετικά στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ το υπόλοιπο **64,1%** (105.402 νήπια) του μαθητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας της Προσχολικής εκπαίδευσης είναι «ηλικίας 5 ετών» και φοιτούν υποχρεωτικά.

Γράφημα 2.15: **Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 4 και 5 ετών) την περίοδο 2003-2012**

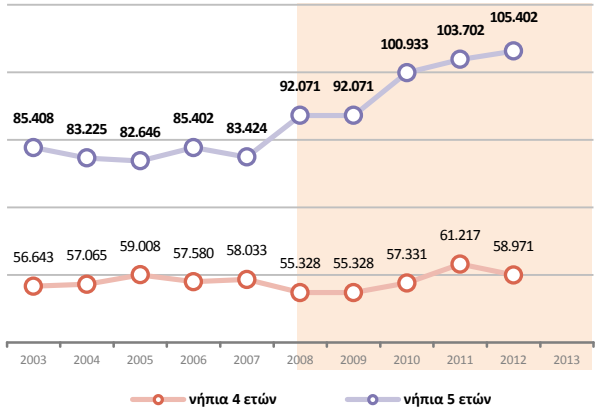

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο μαθητικός πληθυσμός νηπίων «ηλικίας 5 ετών» καταγράφει **αύξηση** κατά **23,4%** (ή 19.994 νήπια), από 85.408 νήπια το 2003, σε 105.402 νήπια το 2013. Ωστόσο, η σταθερή **αυξητική** πορεία του μαθητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης ηλικίας νηπίων κατά 26,3% (ή 21.978 νήπια) καταγράφεται την περίοδο 2007-2012. Την αντίστοιχη περίοδο ο μαθητικός πληθυσμός νηπίων «ηλικίας 4 ετών» καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **1,6%** (ή 938 νήπια), από 58.033 νήπια το 2007, σε 58.971 νήπια το 2012. Τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012 ο μαθητικός πληθυσμός των νηπίων της συγκεκριμένης ηλικίας καταγράφει αυξομειώσεις με μέση τιμή πλήθους 57.650 νήπια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση του μαθητικού πληθυσμού των νηπίων «ηλικίας 5 ετών» (κατά **10,4%**) καταγράφεται το 2008 από 83.424 νήπια το 2007 σε 92.071 νήπια το 2008, ενώ η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση του μαθητικού πληθυσμού των νηπίων «ηλικίας 4 ετών» (κατά **6,8%**) καταγράφεται το 2011 από 57.331 νήπια το 2010 σε 61.217 νήπια το 2011, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του πλήθους των νηπίων της συγκεκριμένης ηλικίας σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012).

Γράφημα 2.16: **Ποσοστιαία αναλογία του μαθητικού πληθυσμού ηλικίας 4 και 5 ετών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το συνολικό πληθυσμό (αντίστοιχης ηλικίας) της χώρας την περίοδο 2003-2012**

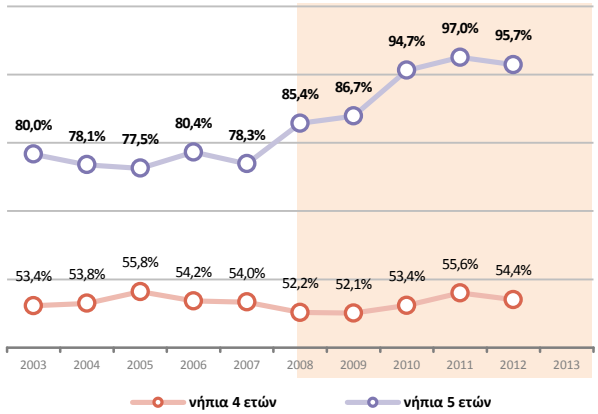

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **95,7%** των νηπίων **ηλικίας 5 ετών** στην Ελλάδα φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση, ενώ την ίδια χρονιά φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση το **54,4%** των νηπίων **ηλικίας 4 ετών**.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το ποσοστό των νηπίων ηλικίας **5 ετών** που φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση, ως προς το συνολικό πληθυσμό της αντίστοιχης ηλικίας στη χώρα, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **19,7%** (ή 15,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 80,0% το 2003 σε 95,7% το 2013.

Την ίδια περίοδο, το ποσοστό των νηπίων ηλικίας **4 ετών** που φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση, ως προς το συνολικό πληθυσμό της αντίστοιχης ηλικίας στη χώρα, καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **2,0%** (ή 1,0 ποσοστιαία μονάδα) από 53,4% το 2003 σε 54,4% το 2013.

2.1.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Το 2012 το **25,9%** του συνολικού **μαθητικού/ φοιτητικού** πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**108.806.551** μαθητές/φοιτητές) φοιτούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό πληθυσμό** της (**28.136.987** μαθητές/-τριες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**51,3%**) στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (48,7%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή 51,3%). Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-3,4%** (ή 1.004.942 μαθητές/-τριες) από 29.141.929 μαθητές/-τριες το 2003 σε 28.136.987 μαθητές/-τριες το 2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** (ISCED 1) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Γράφημα 2.17: **Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συν-ολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

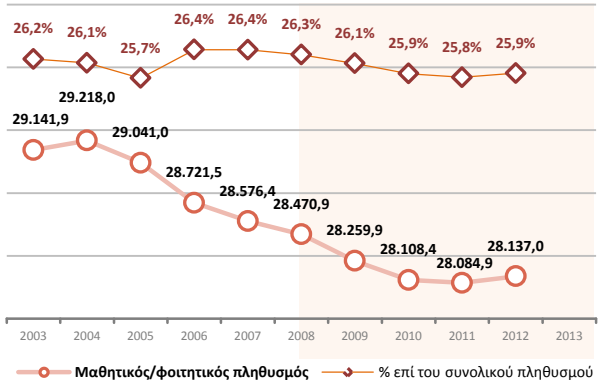

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την ίδια περίοδο, **μείωση** κατά **-1,3%** (ή 0,3 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 26,2% το 2003 σε 25,9% το 2012. Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, παρά την παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Το 2012 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην **Ελλάδα** (**2.179.581** μαθητές/φοιτητές) το **29,2%** φοιτά στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) με τον μαθητικό της πληθυσμό να αποτελείται από **636.713** μαθητές/-τριες. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπερβαίνει σταθερά και σε ετήσια βάση από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό (ΕΕ-28) **μέσο όρο** με μέση απόκλιση **3,8** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2006 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (3,1 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (**51,5%**) υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (48,6%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή 51,5%).

Γράφημα 2.18: **Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

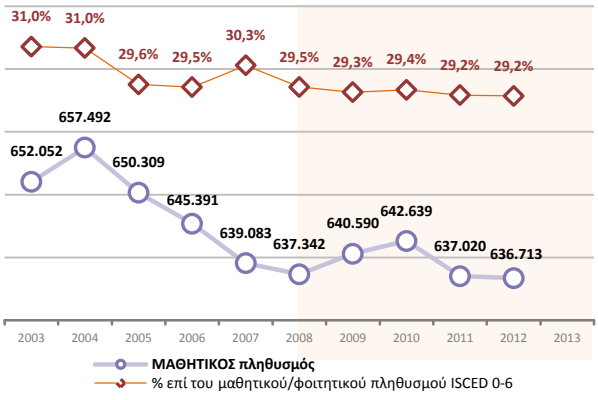

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-2,4%** (ή 15.339 μαθητές/-τριες) από 652.052 μαθητές/-τριες το 2003 σε 636.713 μαθητές/-τριες το 2012, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη σε όλη την πε-

ρίοδο αναφοράς (2003-2012), ενώ μεγαλύτερη **μείωση** κατά **-5,8%** (ή κατά 1,8 π.μ.) καταγράφεται στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το συνολικό της μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, από 31,0% το 2003 σε 29,2% το 2012, κυρίως λόγω της μικρής αύξησης κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του μαθητικού πληθυσμού της **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.3: **Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 1	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**29.141.929**	**29.218.037**	**29.041.000**	**28.721.511**	**28.576.382**	**28.470.889**	**28.256.611**	**28.108.381**	**28.084.890**	**28.136.987**	**28.136.987**	**100,0%**	**-3,4%** ▼
Ην. Βασίλειο	4.488.162	4.685.733	4.634.991	4.517.618	4.409.184	4.465.021	4.416.474	4.421.903	4.419.840	4.523.583	4.523.583	16,1%	0,8% ▲
Γαλλία	3.791.555	3.783.197	4.015.490	4.051.861	4.105.628	4.139.284	4.152.622	4.159.086	4.171.826	4.155.596	4.155.596	14,8%	9,6% ▲
Γερμανία	3.303.737	3.305.386	3.306.136	3.329.349	3.311.285	3.236.158	3.150.822	3.067.521	2.989.678	2.936.751	2.936.751	10,4%	-11,1% ▼
Ισπανία	2.488.319	2.621.122	2.619.875	2.648.923	2.698.059	2.764.969	2.811.257	2.815.225	2.869.783	2.910.132	2.910.132	10,3%	17,0% ▲
Ιταλία	2.778.877	2.791.218	2.790.333	2.808.770	2.849.084	2.865.613	2.855.232	2.858.803	2.863.060	2.854.291	2.854.291	10,1%	2,7% ▲
Πολωνία	2.983.070	2.855.784	2.723.785	2.602.120	2.484.891	2.375.255	2.294.434	2.235.018	2.191.896	2.187.405	2.187.405	7,8%	-26,7% ▼
Ολλανδία	1.290.625	1.283.014	1.277.990	1.277.478	1.280.571	1.285.543	1.290.029	1.294.015	1.291.665	1.277.199	1.277.199	4,5%	-1,0% ▼
Ρουμανία	990.807	1.005.533	970.295	939.330	919.439	865.175	859.169	845.679	828.853	810.126	810.126	2,9%	-18,2% ▼
Βέλγιο	755.447	747.111	738.580	732.808	732.411	733.052	731.603	731.761	736.062	744.331	744.331	2,6%	-1,5% ▼
Πορτογαλία	782.641	780.244	772.154	751.880	756.589	772.894	760.038	752.767	742.883	720.098	720.098	2,6%	-8,0% ▼
Σουηδία	774.888	750.365	718.660	691.618	677.396	668.205	665.570	676.025	683.012	712.970	712.970	2,5%	-8,0% ▼
Ελλάδα	**652.052**	**657.492**	**650.309**	**645.391**	**639.083**	**637.342**	**640.590**	**642.639**	**637.020**	**636.713**	**636.713**	**2,3%**	**-2,4%** ▼
Ιρλανδία	447.618	450.413	454.060	461.588	475.836	486.921	498.838	506.400	511.466	518.223	518.223	1,8%	15,8% ▲
Τσεχία	566.581	534.366	502.831	473.269	462.820	459.899	460.486	463.357	468.273	477.413	477.413	1,7%	-15,7% ▼
Δανία	413.036	419.806	414.103	415.793	415.793	410.400	406.622	403.344	470.807	470.711	470.711	1,7%	14,0% ▲
Ουγγαρία	464.013	446.950	430.854	416.106	399.508	394.571	389.908	388.273	387.262	385.105	385.105	1,4%	-17,0% ▼
Φινλανδία	392.741	387.934	381.785	372.128	364.902	357.403	351.095	347.060	345.615	347.245	347.245	1,2%	-11,6% ▼
Αυστρία	379.920	372.963	362.822	355.293	347.249	337.448	331.565	328.015	326.351	326.955	326.955	1,2%	-13,9% ▼
Βουλγαρία	333.016	314.221	290.017	273.045	267.584	262.701	261.007	260.340	255.086	252.372	252.372	0,9%	-24,2% ▼
Σλοβακία	270.004	254.906	242.459	235.378	230.536	224.769	217.805	212.421	209.213	209.325	209.325	0,7%	-22,5% ▼
Κροατία	192.004	194.573	196.253	194.748	190.693	182.296	174.192	167.452	162.186	159.945	159.945	0,6%	-16,7% ▼
Λετονία	103.359	92.453	84.369	78.796	121.345	117.129	114.312	113.753	113.729	113.462	113.462	0,4%	9,8% ▲
Λιθουανία	183.542	170.216	158.115	150.422	143.841	135.752	129.514	122.481	115.602	111.410	111.410	0,4%	-39,3% ▼
Σλοβενία	87.085	93.541	93.336	93.462	95.394	99.260	107.334	107.111	107.123	108.141	108.141	0,4%	24,2% ▲
Εσθονία	100.171	92.098	85.539	79.589	76.026	74.629	73.563	72.955	73.054	74.249	74.249	0,3%	-25,9% ▼
Κύπρος	62.868	61.731	61.247	59.710	57.785	56.799	55.837	54.806	54.371	54.272	54.272	0,2%	-13,7% ▼
Λουξεμβούργο	34.081	34.603	35.016	35.431	35.668	35.630	35.267	35.187	35.099	35.397	35.397	0,1%	3,9% ▲
Μάλτα	31.710	31.064	29.596	29.607	27.782	26.771	24.674	24.985	24.075	23.567	23.567	0,1%	-25,7% ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (16,1%), η **Γαλλία** (14,8%), η **Γερμανία** (10,4%), η **Ισπανία** (10,3%) και η **Ιταλία** (10,1%). Το **61,8%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **38,2%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** και το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Κύπρος** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία**, η **Λιθουανία** και η **Λετονία** (0,4%), η **Κροατία** (0,6%), η **Σλοβακία** (0,7%) και η **Βουλγαρία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **12η θέση** με μαθητικό πληθυσμό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **636.713** μαθητές/-τριες που αντιστοιχεί στο **2,3%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **μείωση** κατά **-3,4%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Σλοβενία** (24,2%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (17,0%), η **Ιρλανδία** (15,8%), η **Δανία** (κατά 14,0%), η **Λετονία** (κατά 9,8%), η **Γαλλία** (9,6%), το **Λουξεμβούργο** (3,9%), η **Ιταλία** (2,7%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,8%).

Γράφημα 2.19: **Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

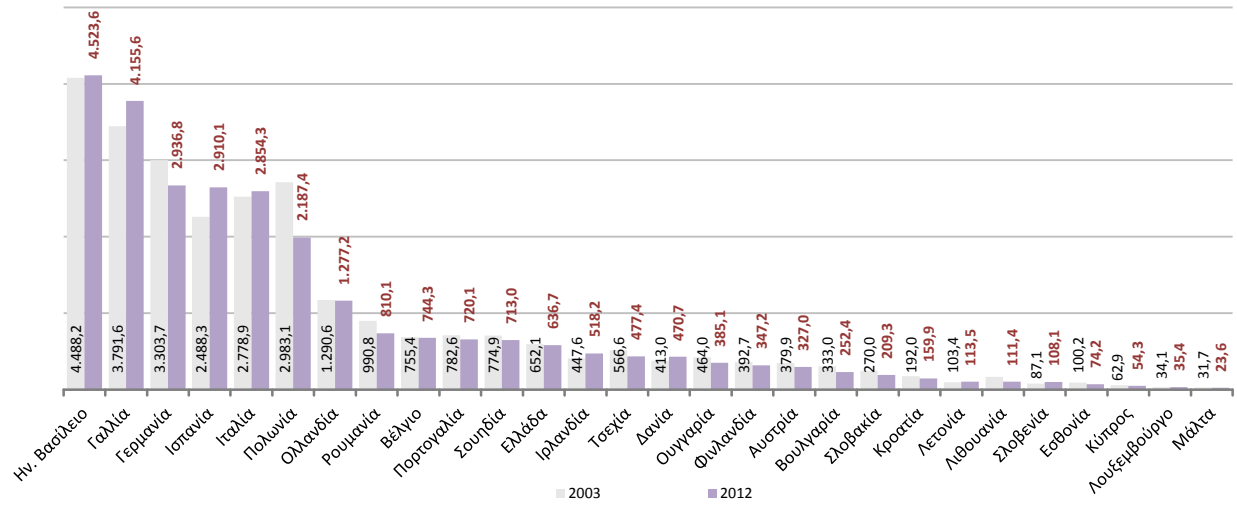

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (-39,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (-26,7%), η **Εσθονία** (-25,9%), η **Μάλτα** (-25,7%), η **Βουλγαρία** (-24,2%), η **Σλοβακία** (-22,5%), η **Ρουμανία** (-18,2%), η **Ουγγαρία** (-17,0%), η **Κροατία** (-16,7%), η **Τσεχία** (-15,7%), η **Αυστρία** (κατά -13,9%), η **Κύπρος** (-13,7%), η **Φινλανδία** (-11,6%), η **Γερμανία** (-11,1%), η **Πορτογαλία** και η **Σουηδία** (κατά -8,0%), η **Ελλάδα** (-2,4%), το **Βέλγιο** (-1,5%) και η **Ολλανδία** (-1,0%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.20: **Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

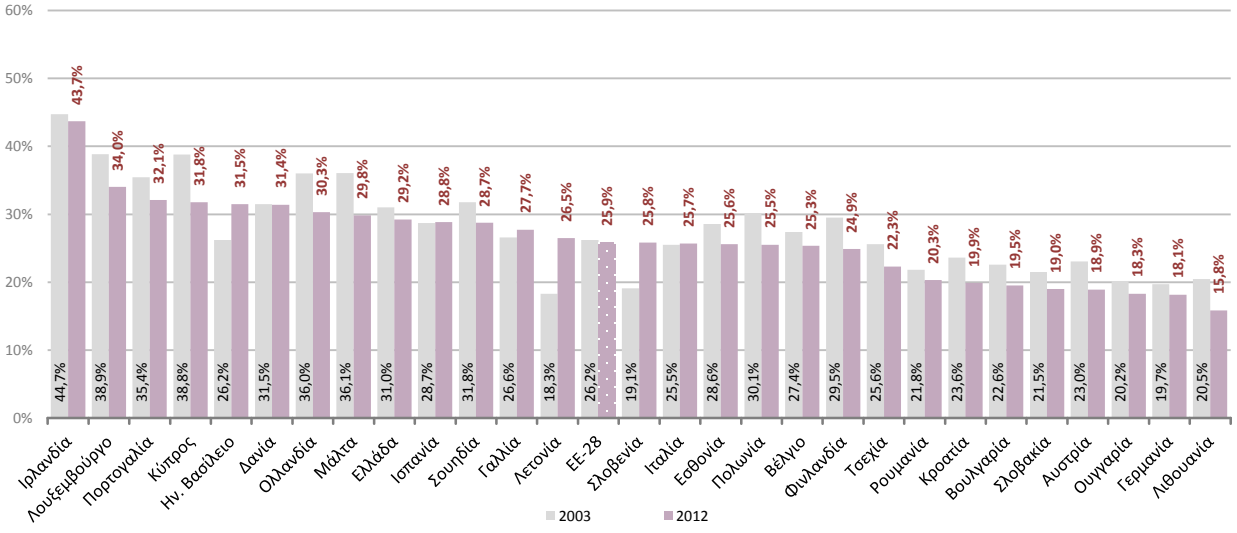

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **25,9%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **9η θέση** με τον μαθητικό πληθυσμό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί την ίδια χρονιά στον **29,2%** του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπερέχουσα** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **3,8** ποσοστιαίες μονάδες.

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι η **Ιρλανδία** (43,7%), το **Λουξεμβούργο** (34,0%), η **Πορτογαλία** (32,1%), η **Κύπρος** (31,8%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (31,5%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται η **Λιθουανία** (15,8%), η **Γερμανία** (18,1%), η **Ουγγαρία** (18,3%), η **Αυστρία** (18,9%) και η **Σλοβακία** (19,0%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή

(**1,18** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-1,3%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **6** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Λετονία** (45,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (35,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (20,1%), η **Γαλλία** (4,4%), η **Ιταλία** (0,7%) και η **Ισπανία** (0,4%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **22** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (-22,6%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (-18,1%), η **Αυστρία** (-18,0%), η **Μάλτα** (-17,3%), η **Κροατία** (-15,9%), η **Ολλανδία** (-15,8%), η **Φινλανδία** (-15,7%), η **Πολωνία** (-15,1%), η **Βουλγαρία** (-13,6%), η **Τσεχία** (-12,8%), το **Λουξεμβούργο** (κατά -12,4%), η **Σλοβακία** (-11,6%), η **Εσθονία** (-10,3%), η **Σουηδία** (-9,5%), η **Πορτογαλία** (-9,3%), η **Ουγγαρία** (κατά -9,2%), η **Γερμανία** (-7,9%), το **Βέλγιο** (-7,4%), η **Ρουμανία** (-6,9%), η **Ελλάδα** (-5,8%), η **Ιρλανδία** (κατά -2,3%) και η **Δανία** (κατά -0,4%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Γράφημα 2.21: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

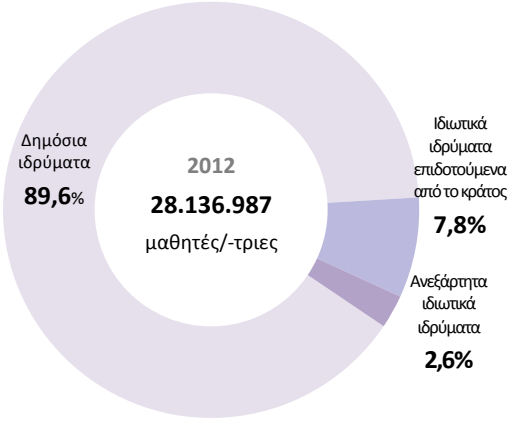

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **89,6%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **7,8%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **2,6%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Γράφημα 2.22: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

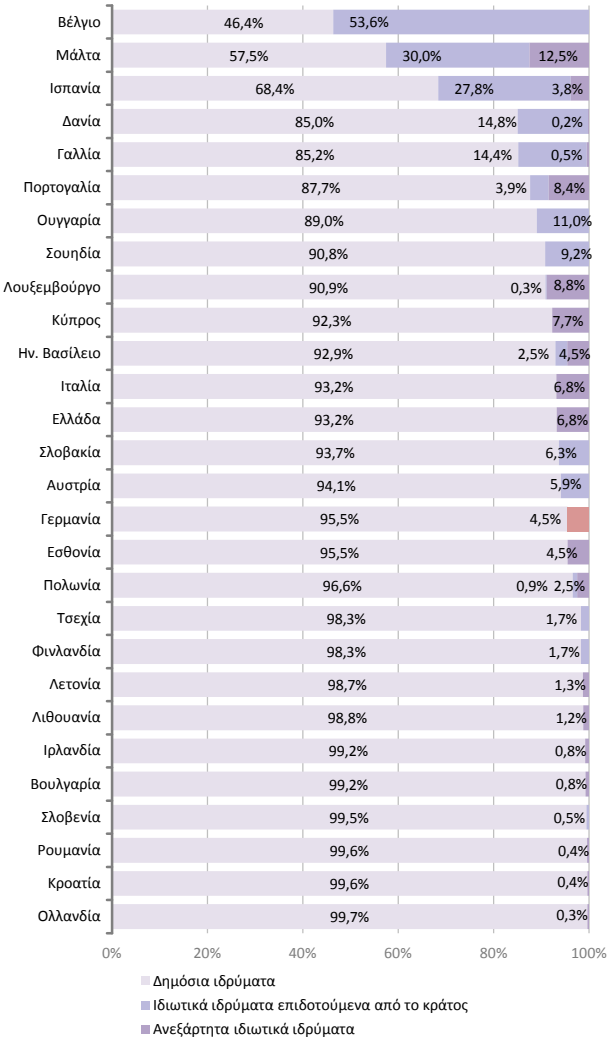

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Συνολικά, σε **21** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (89,6%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Ολλανδία** (99,7%), η **Κροατία** και η **Ρουμανία** (99,6%), η **Σλοβενία** (99,5%), η **Βουλγαρία** και η **Ιρλανδία** (99,2%), η **Λιθουανία** (98,8%), η **Λετονία** (98,7%), η **Φινλανδία** και η **Τσεχία** (98,3%), η **Πολωνία** (96,6%), η **Γερμανία** και η **Εσθονία** (95,5%), η **Αυστρία** (94,1%), η **Σλοβακία** (93,7%), η **Ελλάδα** και η **Ιταλία** (93,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (92,9%), η **Κύπρος** (92,3%), το **Λουξεμβούργο** (90,9%) και η **Σουηδία** (90,8%).

Την ίδια χρονιά σε **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (89,6%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (46,4%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Μάλτα** (57,5%), η **Ισπανία** (68,4%), η **Δανία** (85,0%), η **Γαλλία** (85,2%), η **Πορτογαλία** (87,7%) και η **Ουγγαρία** (89,0%).

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Μάλτα** (12,7%), το **Λουξεμβούργο** (8,8%), η **Πορτογαλία** (8,4%), η **Κύπρος** (7,7%), η **Ιταλία** και η **Ελλάδα** (6,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Εσθονία** (4,5%), η **Ισπανία** (3,8%), η **Πολωνία** (2,5%), η **Λετονία** (1,3%) και η **Λιθουανία** (1,2%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** και η **Βουλγαρία** (0,8%), η **Γαλλία** (0,5%), η **Ρουμανία** και η **Κροατία** (0,4%), η **Ολλανδία** (0,3%) και η **Δανία** (0,2%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **8** (28,6%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Τσεχία**, **Σλοβακία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Σουηδία**, **Σλοβακία** και **Φινλανδία**).

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Βέλγιο** (53,6%), η **Μάλτα** (30,0%), η **Ισπανία** (27,8%), η **Δανία** (14,8%), η **Γαλλία** (14,4%), η **Ουγγαρία** (11,0%), η **Σουηδία** (9,2%), η **Σλοβακία** (6,3%), η **Αυστρία** (5,9%), η **Πορτογαλία** (3,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,5%), η **Φινλανδία** και η **Τσεχία** (1,7%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Πολωνία** (0,9%), η **Σλοβενία** (0,5%) και το **Λουξεμβούργο** (0,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **11** (39,3%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ιταλία, Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Κροατία**, **Ελλάδα** και **Λιθουανία**).

2.1.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της **Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (ISCED 2) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Γράφημα 2.23: **Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

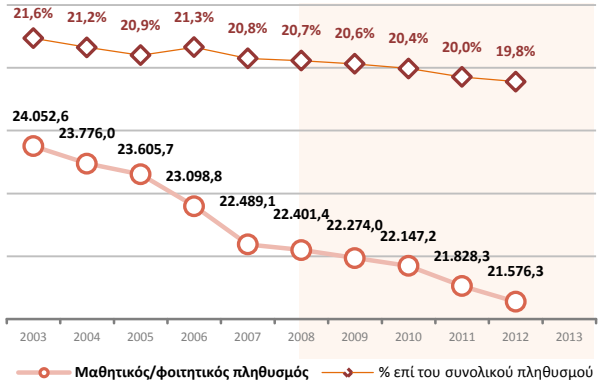

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **19,8%** του συνολικού **μαθητικού/ φοιτητικού** πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**108.806.551** μαθητές/φοιτητές) φοιτούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό πληθυσμό** της (**21.576.336** μαθητές/-τριες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**51,8%**) στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (48,2%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή 51,5%). Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-10,3%** (ή 2.476.267 μαθητές/-τριες) από 24.052.603 μαθητές/-τριες το 2003 σε 21.576.336 μαθητές/-τριες το 2012.

Την ίδια περίοδο, **μείωση** κατά **-8,3%** (ή 1,8 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 21,6% το 2003 σε 19,8% το 2012. Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, παρά την παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (**Γυμνάσια**) στην **Ελλάδα** καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Το 2012 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην **Ελλάδα** (**2.179.581** μαθητές/φοιτητές) το **15,0%** φοιτά στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) με τον μαθητικό της πληθυσμό να αποτελείται από **327.426** μαθητές/-τριες. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (των Γυμνασίων) στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπολείπεται σταθερά και σε ετήσια βάση από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό (ΕΕ-28) **μέσο όρο** με μέση απόκλιση **5,0** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2010 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύ-

ρους της συγκεκριμένης διαφοράς (4,2 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (**52,2%**) υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (47,8%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή 52,4%).

Γράφημα 2.24: **Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

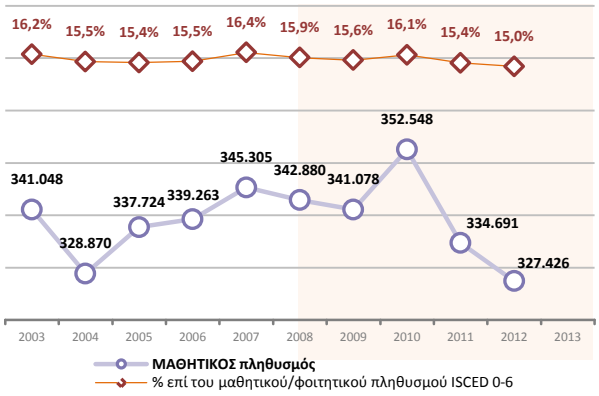

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-4,0**% (ή 13.662 μαθητές/-τριες) από 341.048 μαθητές/-τριες το 2003 σε 327.426 μαθητές/-τριες το 2012, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσια) στην Ελλάδα κατά **-3,6%** (ή 12.178 μαθητές/-τριες), ενώ από το 2004 μέχρι και το 2010 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του συγκεκριμένου πληθυσμού -παρά την κάμψη του πλήθους την περίοδο 2007-2009- κατά **7,2%** (ή 23.678 μαθητές/-τριες), από 328.870 μαθητές/-τριες το 2004 σε 352.548 μαθητές/-τριες το 2010, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του πλήθους κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012). Την αμέσως επόμενη περίοδο (2010-2012), ωστόσο, καταγράφεται **μείωση** κατά **-7,1%** (ή 25.122 μαθητές/-τριες), από 352.548 μαθητές/-τριες το 2010 σε 327.426 μαθητές/-τριες το 2012. Ως προς τις ετήσιες, τέλος, μεταβολές του δείκτη θα πρέπει να σημειωθεί ότι η υψηλότερη αύξηση καταγράφεται το 2010 (κατά 3,4%), ενώ η υψηλότερη μείωση καταγράφεται το 2011 (κατά -5,1%).

Τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-7,4%** (ή κατά 1,2 π.μ.) στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το συνολικό της μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, από 16,2% το 2003 σε 15,0% το 2012, αφενός λόγω της μείωσης του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τη συγκεκριμένη περίοδο, αλλά και της μικρής αύξησης κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του μαθητικού πληθυσμού της **Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.4: **Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Πληθυσμός ISCED 2	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**24.052.603**	**23.775.996**	**23.605.734**	**23.098.755**	**22.489.129**	**22.401.390**	**22.275.755**	**22.147.192**	**21.828.260**	**21.576.336**	**21.576.336**	**100,0%**	**-10,3%**	▼
Γερμανία	5.664.594	5.585.642	5.452.563	5.285.381	5.122.838	5.008.352	5.017.872	4.939.876	4.824.957	4.768.983	4.768.983	22,1%	-15,8%	▼
Γαλλία	3.275.540	3.248.428	3.351.996	3.294.450	3.253.426	3.232.425	3.233.123	3.248.843	3.265.817	3.303.573	3.303.573	15,3%	0,9%	▲
Ην. Βασίλειο	2.345.939	2.321.017	2.347.370	2.285.905	2.223.669	2.451.138	2.543.556	2.597.973	2.566.141	2.492.083	2.492.083	11,6%	6,2%	▲
Ισπανία	1.971.841	1.975.769	1.982.783	1.977.258	1.966.155	1.961.758	1.962.662	2.011.337	2.019.676	2.039.727	2.039.727	9,5%	3,4%	▲
Ιταλία	1.837.831	1.849.913	1.830.518	1.804.483	1.761.461	1.756.003	1.790.125	1.813.865	1.823.443	1.826.483	1.826.483	8,5%	-0,6%	▼
Πολωνία	1.720.469	1.692.659	1.663.625	1.614.669	1.548.484	1.473.309	1.402.446	1.346.112	1.287.298	1.236.163	1.236.163	5,7%	-28,1%	▼
Ρουμανία	1.207.505	1.116.693	1.026.309	961.231	922.769	924.518	893.166	873.997	862.588	819.280	819.280	3,8%	-32,2%	▼
Ολλανδία	790.524	788.225	789.242	785.372	779.026	769.810	761.223	765.122	793.945	805.669	805.669	3,7%	1,9%	▲
Πορτογαλία	394.124	388.753	380.903	393.354	398.592	527.314	523.155	503.695	463.833	437.713	437.713	2,0%	11,1%	▲
Ουγγαρία	504.202	497.851	491.232	477.474	464.820	450.095	433.736	420.341	402.646	395.638	395.638	1,8%	-21,5%	▼
Τσεχία	510.305	502.724	495.378	488.666	458.970	432.987	403.662	379.231	369.468	365.592	365.592	1,7%	-28,4%	▼
Αυστρία	392.892	398.629	399.210	394.587	388.225	381.574	372.099	360.794	352.576	342.708	342.708	1,6%	-12,8%	▼
Βέλγιο	418.356	421.315	430.541	434.047	426.276	333.697	333.532	339.170	337.534	337.807	337.807	1,6%	-19,3%	▼
Σουηδία	391.034	407.921	418.776	421.643	411.019	398.431	382.322	365.249	343.473	330.613	330.613	1,5%	-15,5%	▼
Ελλάδα	**341.048**	**328.870**	**337.724**	**339.263**	**345.305**	**342.880**	**341.078**	**352.548**	**334.691**	**327.426**	**327.426**	**1,5%**	**-4,0%**	▼
Σλοβακία	380.637	370.744	360.062	345.462	327.147	310.315	293.519	280.867	274.204	266.904	266.904	1,2%	-29,9%	▼
Δανία	223.302	225.927	234.290	235.351	241.197	246.230	247.738	248.114	247.566	245.881	245.881	1,1%	10,1%	▲
Βουλγαρία	348.317	330.416	317.368	299.936	281.041	264.846	241.014	229.695	228.383	232.493	232.493	1,1%	-33,3%	▼
Λιθουανία	335.632	333.834	323.801	307.213	292.815	275.848	257.415	241.238	227.558	215.551	215.551	1,0%	-35,8%	▼

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 2	Ποσοστιαία αναλογία	
Κροατία	215.328	211.384	208.531	206.670	205.264	207.783	209.908	208.201	204.099	197.473	197.473	0,9%	-8,3% ▼
Ιρλανδία	175.370	176.482	175.327	176.649	173.901	173.293	176.853	182.773	186.082	189.924	189.924	0,9%	8,3% ▲
Φινλανδία	194.146	198.965	200.871	203.962	203.144	202.540	199.301	195.273	190.023	184.437	184.437	0,9%	-5,0% ▼
Λετονία	175.860	169.438	162.001	150.220	91.142	82.566	73.698	66.247	61.475	56.913	56.913	0,3%	-67,6% ▼
Σλοβενία	92.671	88.154	83.106	77.699	72.202	66.988	57.651	56.211	55.292	54.307	54.307	0,3%	-41,4% ▼
Εσθονία	66.614	66.277	63.541	59.253	53.500	48.455	44.380	42.016	39.940	38.072	38.072	0,2%	-42,8% ▼
Κύπρος	32.868	33.125	32.618	32.502	32.377	32.824	32.154	31.159	30.066	29.484	29.484	0,1%	-10,3% ▼
Λουξεμβούργο	16.842	17.301	17.844	18.269	18.855	19.618	20.211	21.050	21.349	21.528	21.528	0,1%	27,8% ▲
Μάλτα	28.812	29.540	28.204	27.786	25.509	25.793	26.354	26.195	14.137	13.911	13.911	0,1%	-51,7% ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (22,1%), η **Γαλλία** (15,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,6%), η **Ισπανία** (9,5%) και η **Ιταλία** (8,5%). Το **66,9%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **33,1%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** και το **Λουξεμβούργο** και η **Κύπρος** (0,1%), η **Εσθονία** (0,2%), η **Σλοβενία**, και η **Λετονία** (0,3%), η **Κροατία,** η **Ιρλανδία** και η **Φινλανδία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **15η θέση** με μαθητικό πληθυσμό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **327.426** μαθητές/-τριες που αντιστοιχεί στο **1,5%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.25: **Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

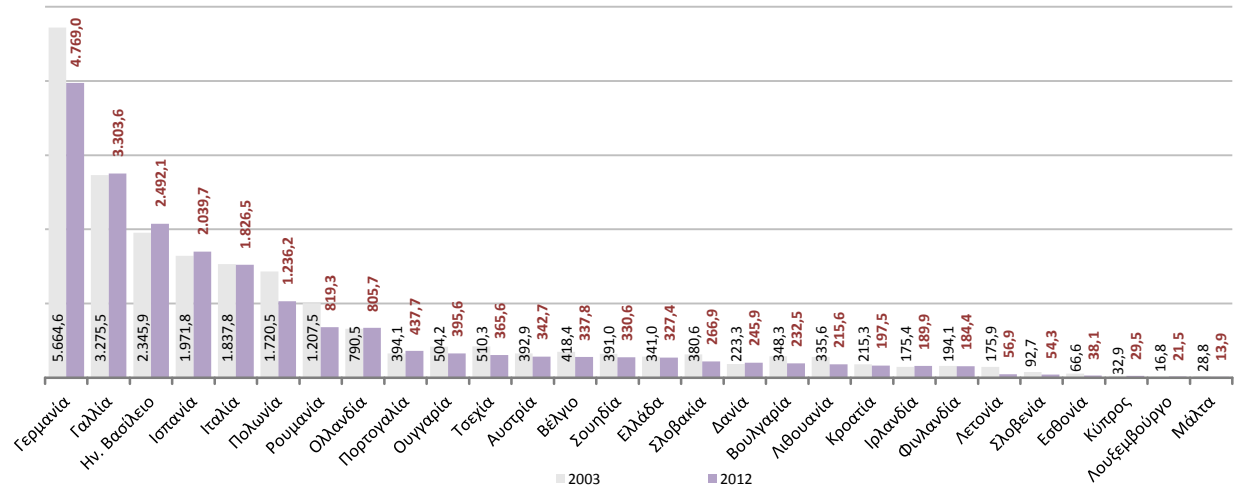

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **μείωση -10,3%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **8** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,6%) καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (27,8%), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (11,1%), η **Δανία** (κατά 10,0%), η **Ιρλανδία** (8,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6,2%), η **Ισπανία** (3,4%), η **Ολλανδία** 1,9%) και η **Γαλλία** (0,9%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **20** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (71,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (-67,6%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (-51,7%), η **Εσθονία** (-42,8%), η **Σλοβενία** (-41,4%), η **Λιθουανία** (κατά -35,8%), η **Βουλγαρία** (-33,3%), η **Ρουμανία** (κατά -32,2%), η **Σλοβακία** (-29,9%), η **Τσεχία** (-28,4%), η **Πολωνία** (-28,1%), η **Ουγγαρία** (-21,5%), το **Βέλγιο** (κατά -19,3%), η **Γερμανία** (-15,8%), η **Σουηδία** (-15,5%), η **Αυστρία** (-12,8%), η **Κύπρος** (-10,3%), η **Κροατία** (κατά -8,3%), η **Φινλανδία** (-5,0%), η **Ελλάδα** (-4,0%) και οριακά η **Ιταλία** (-0,6%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.26: **Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

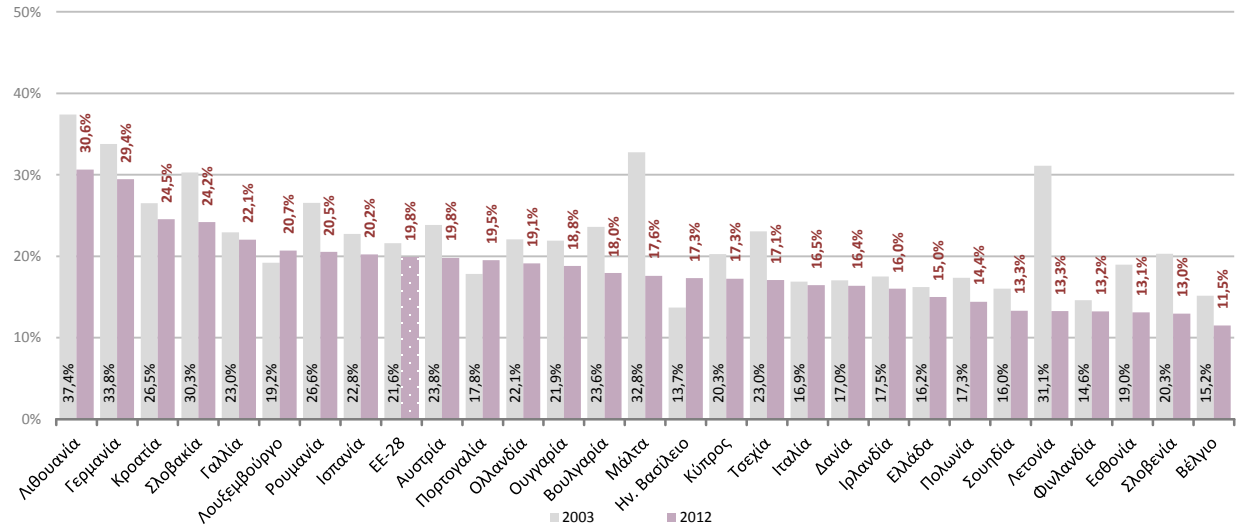

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **19,8%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **21η θέση** με τον μαθητικό πληθυσμό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια χρονιά να αντιστοιχεί στο **15,0%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπολειπόμενη** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **4,8** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι η **Λιθουανία** (30,6%), η **Γερμανία** (29,4%), η **Κροατία** (24,5%), η **Σλοβακία** (24,2%) και η **Γαλλία** (22,1%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται το **Βέλγιο** (11,5%), η **Σλοβενία** (13,0%), η **Εσθονία** (13,1%), η **Φινλανδία** (13,2%) και η **Λετονία** (13,3%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,04** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-8,3%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **3** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (26,6%), και κατά σειρά ακολουθούν η **Πορτογαλία** (9,4%) και το **Λουξεμβούργο** (7,8%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (-57,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (-46,3%), η **Σλοβενία** (-36,2%), η **Εσθονία**(-30,9%), η **Τσεχία**(-25,9%), το **Βέλγιο**(-24,1%), η **Βουλγαρία** (-23,9%), η **Ρουμανία** (-22,7%), η **Σλοβακία** (-20,1%), η **Λιθουανία** (-18,1%), η **Αυστρία** και η **Πολωνία** (-16,9%), η **Σουηδία**(-16,8%), η **Κύπρος** (κατά -14,9%), η **Ουγγαρία** (-14,2%), η **Ολλανδία** (-13,3%), η **Γερμανία** (-12,8%), η **Ισπανία** (-11,2%), η **Φινλανδία** (κατά -9,4%), η **Ιρλανδία** (-8,7%), η **Κροατία** και η **Ελλάδα** (-7,4%), η **Γαλλία** (-3,9%), η **Δανία** (-3,7%) και η **Ιταλία** (0,7%).

Γράφημα 2.27: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

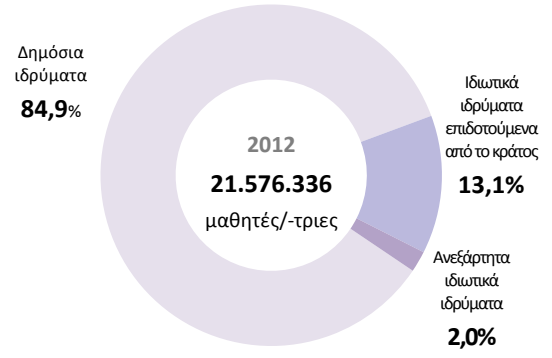

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **84,9%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **13,1%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **2,0%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Συνολικά, σε **20** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερη Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (84,9%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Ιρλανδία**(100,0%), η **Σλοβενία** (99,8%), η **Κροατία** και η **Ρουμανία** (99,7%), η **Λετονία** (99,1%), η **Λιθουανία** (98,4%), η **Τσεχία** (97,2%), η **Ολλανδία** (κατά 96,8%), η **Εσθονία** (96,1%), η **Ιταλία** (96,0%), η **Φινλανδία** (95,3%), η **Ελλάδα** και η **Πολωνία** (95,0%), η **Βουλγαρία** (94,9%), η **Σλοβακία** (93,4%), η **Αυστρία** (90,8%), η **Γερμανία** (90,6%), η **Ουγγαρία** (88,3%), η **Σουηδία** (85,7%) και η **Πορτογαλία** (85,0%).

Την ίδια χρονιά σε **8** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερη Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (84,9%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (39,4%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (54,8%), η **Μάλτα** (57,3%), η **Ισπανία** (69,3%), η **Δανία** (72,7%), η **Γαλλία** (78,0%), το **Λουξεμβούργο** (80,8%) και η **Κύπρος** (κατά 82,8%).

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Κύπρος** (17,2%), η **Μάλτα** (9,6%), το **Λουξεμβούργο** (9,0%), η **Πορτογαλία** (κατά 8,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,3%), η **Βουλγαρία** (5,1%), η **Ελλάδα** (5,0%), η **Ιταλία** (4,0%), η **Εσθονία** (3,9%), η **Πολωνία** (3,6%), η **Ολλανδία** (3,2%), η **Ισπανία** (3,0%), η **Λιθουανία** (1,6%), ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν: η **Λετονία** (0,9%), η **Δανία** (0,8%), η **Γαλλία**, η **Ρουμανία** και η **Κροατία** (0,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **9** (32,1%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ιρλανδία**, **Τσεχία**, **Σλοβενία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Σουηδία**, **Σλοβακία** και **Φινλανδία**).

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Βέλγιο** (60,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (39,9%), η **Μάλτα** (33,1%), η **Ισπανία** (27,7%), η **Δανία** (26,5%), η **Γαλλία** (21,6%), η **Σουηδία** (14,3%), η **Ουγγαρία** (11,7%), το **Λουξεμβούργο** (10,2%), η **Αυστρία** (9,2%), η **Πορτογαλία** και η **Σλοβακία** (6,6%), η **Φινλανδία** (4,7%), η **Τσεχία** (2,8%), η **Πολωνία** (1,5%) και οριακά η **Σλοβενία** (0,2%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **11** κράτη-μέλη (39,3%) από τα 28 της ΕΕ (**Ιταλία, Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Κροατία**, **Ελλάδα** και **Λιθουανία**).

Γράφημα 2.28: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

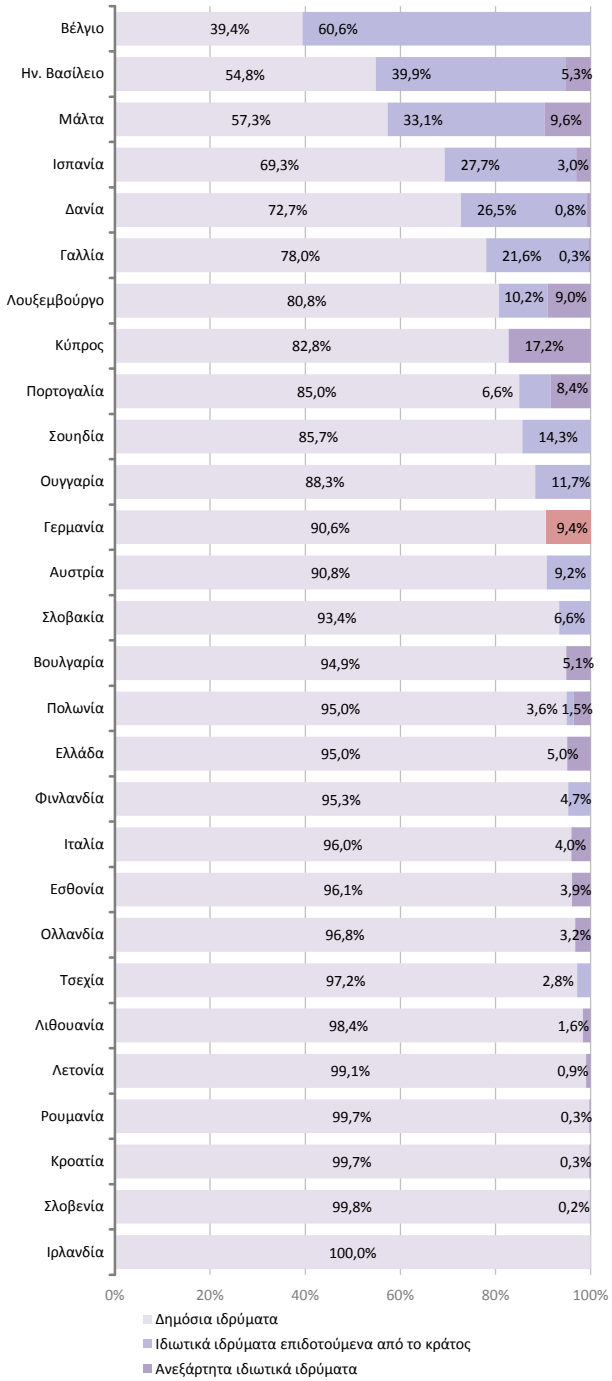

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

2.1.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (ISCED 3) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Γράφημα 2.29: **Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

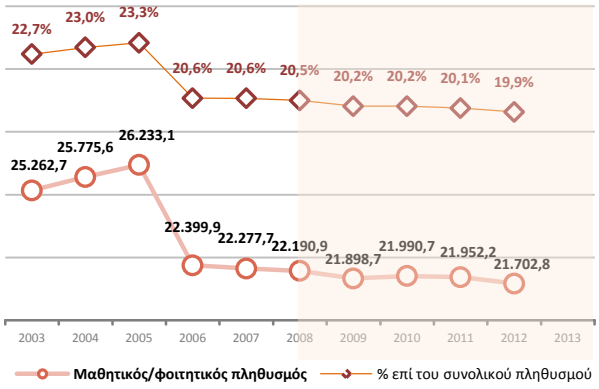

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **19,9%** του συνολικού **μαθητικού/ φοιτητικού** πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**108.806.551** μαθητές/φοιτητές) φοιτούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό πληθυσμό** της (**21.702.791** μαθητές/-τριες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**50,9%**) στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (49,1%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σταθερά σε ετήσια βάση από το 2006 και μετά (μέση τιμή της περιόδου 2003-2012 50,1%). Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει υψηλή **μείωση** κατά **-14,1%** (ή 3.559.881 μαθητές/-τριες) από 25.262.672 μαθητές/-τριες το 2003 σε 21.702.791 μαθητές/-τριες το 2012.
Την ίδια περίοδο, **μείωση** κατά **-12,2%** (ή 2,8 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 22,7% το 2003 σε 19,9% το 2012. Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, παρά την παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (**Γενικά** και **Τεχνικά Λύκεια**) στην **Ελλάδα** καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.30: **Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

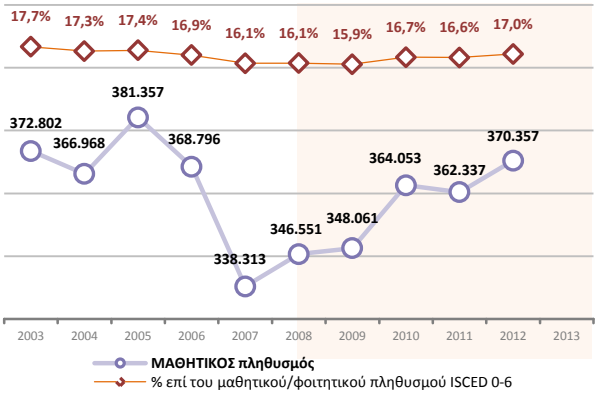

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην **Ελλάδα** (**2.179.581** μαθητές/φοιτητές) το **17,0%** φοιτά στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) με τον μαθητικό της πληθυσμό να αποτελείται από **370.357** μαθητές/-τριες. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γενικών και Τεχνικών Λυκείων) στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπολείπεται σταθερά και σε ετήσια βάση από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό (ΕΕ-28) **μέσο όρο** με μέση απόκλιση **4,4** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2012 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (2,9 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (**50,9%**) υπερέχει έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (49,1%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο από το 2006 και μετά, ενώ την τριετία 2003-2005 το ποσοστό των αγοριών υπολειπόταν του αντίστοιχου των κοριτσιών (μέση τιμή 48,7%).
Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-0,7%** (ή 2.445 μαθητές/-τριες) από 372.802 μαθητές/-τριες το 2003 σε 370.357 μαθητές/-τριες το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.
Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γενικά και Τεχνικά Λύκεια) στην Ελλάδα κατά **-1,6%** (ή 5.834 μαθητές/-τριες), ενώ την περίοδο 2004-2005 καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **3,9%** (ή 14.389 μαθη-

τές/-τριες), από 366.968 μαθητές/-τριες το 2004 σε 381.357 μαθητές/-τριες το 2005, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012). Αντίθετα, την περίοδο 2005-2007 καταγράφεται ισχυρή **μείωση -11,3%** (ή 43.044 μαθητές/-τριες), από 381.357 μαθητές/-τριες το 2005 σε 338.313 μαθητές/-τριες το 2007, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012). Τέλος, την περίοδο 2007-2012 καταγράφεται συνολική **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά **9,5%** (ή 32.044 μαθητές/-τριες).

Τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται, τέλος, **μείωση** κατά **-4,2%** (ή κατά 0,7 π.μ.) στο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό της μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό στην Ελλάδα, από 17,7% το 2003 σε 17,0% το 2012, αφενός λόγω της μείωσης του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τη συγκεκριμένη περίοδο, αλλά και της μικρής αύξησης κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του μαθητικού πληθυσμού της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.5: **Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 3	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**25.262.672**	**25.775.611**	**26.233.087**	**22.399.932**	**22.277.676**	**22.190.922**	**21.898.722**	**21.990.739**	**21.952.238**	**21.702.791**	**21.702.791**	**100,0%**	**-14,1%** ▼
Ην. Βασίλειο	6.921.037	7.295.484	7.444.315	3.596.135	3.574.516	3.392.090	3.371.324	3.471.916	3.514.278	3.582.166	3.582.166	16,5%	-48,2% ▼
Ιταλία	2.690.469	2.700.698	2.715.164	2.767.341	2.823.132	2.847.785	2.817.537	2.848.592	2.842.838	2.780.343	2.780.343	12,8%	3,3% ▲
Γερμανία	2.781.965	2.796.288	2.837.136	2.922.253	2.881.990	2.921.267	2.745.415	2.746.649	2.725.758	2.645.504	2.645.504	12,2%	-4,9% ▼
Γαλλία	2.583.587	2.594.600	2.703.488	2.718.739	2.703.520	2.683.453	2.646.350	2.624.260	2.622.571	2.616.643	2.616.643	12,1%	1,3% ▲
Πολωνία	2.174.698	2.168.139	2.113.088	2.010.654	1.931.102	1.875.523	1.837.850	1.770.013	1.727.915	1.661.522	1.661.522	7,7%	-23,6% ▼
Ισπανία	1.080.821	1.072.419	1.125.033	1.113.778	1.114.006	1.107.563	1.102.355	1.173.671	1.228.342	1.256.402	1.256.402	5,8%	16,2% ▲
Ρουμανία	1.010.619	1.038.041	1.063.337	1.051.851	1.031.308	1.011.683	973.615	953.173	921.081	901.150	901.150	4,2%	-10,8% ▼
Βέλγιο	758.016	722.667	769.783	784.899	794.517	888.151	872.679	863.605	853.312	853.766	853.766	3,9%	12,6% ▲
Ολλανδία	624.646	642.882	649.575	667.701	688.869	715.656	726.755	736.470	806.369	812.690	812.690	3,7%	30,1% ▲
Σουηδία	526.944	523.391	538.199	549.444	546.706	528.710	535.173	545.996	546.264	540.154	540.154	2,5%	2,5% ▲
Ουγγαρία	525.777	543.778	542.838	545.366	544.400	540.313	537.142	542.371	542.022	530.253	530.253	2,4%	0,9% ▲
Τσεχία	490.189	491.945	493.046	489.958	490.519	483.262	477.158	469.908	447.863	422.654	422.654	1,9%	-13,8% ▼
Πορτογαλία	383.236	379.492	376.896	347.400	356.711	426.302	498.327	483.982	440.895	411.238	411.238	1,9%	7,3% ▲
Αυστρία	371.534	371.762	382.082	388.394	389.567	389.218	390.882	382.915	374.830	371.659	371.659	1,7%	0,0% ▲
Ελλάδα	**372.802**	**366.968**	**381.357**	**368.796**	**338.313**	**346.551**	**348.061**	**364.053**	**362.337**	**370.357**	**370.357**	**1,7%**	**-0,7%** ▼
Φινλανδία	302.688	305.189	333.586	341.204	352.598	359.286	366.112	369.676	367.927	364.801	364.801	1,7%	20,5% ▲
Δανία	222.003	263.450	262.409	260.653	264.139	263.230	269.798	284.030	300.964	308.251	308.251	1,4%	38,8% ▲
Βουλγαρία	358.934	374.262	376.275	371.356	361.467	342.373	326.254	311.545	308.112	286.574	286.574	1,3%	-20,2% ▼
Σλοβακία	288.941	312.036	312.608	304.976	299.620	290.863	284.656	278.656	265.707	251.464	251.464	1,2%	-13,0% ▼
Κροατία	196.147	197.852	196.411	194.542	192.194	188.547	186.561	184.830	183.361	187.316	187.316	0,9%	-4,5% ▼
Ιρλανδία	145.250	148.865	147.105	140.247	145.319	148.993	152.375	158.694	151.758	153.725	153.725	0,7%	5,8% ▲
Λιθουανία	112.320	114.930	117.717	116.641	113.440	112.733	112.800	113.538	108.469	98.288	98.288	0,5%	-12,5% ▼
Σλοβενία	124.916	123.167	118.778	114.977	109.165	104.006	99.829	96.845	95.169	93.674	93.674	0,4%	-25,0% ▼
Λετονία	100.212	106.148	109.980	108.212	104.603	100.239	97.808	94.941	87.745	79.923	79.923	0,4%	-20,2% ▼
Εσθονία	56.460	58.105	60.952	61.033	60.641	57.638	55.182	53.315	50.777	47.111	47.111	0,2%	-16,6% ▼
Κύπρος	31.843	32.355	32.656	33.158	33.413	33.066	33.291	33.452	33.698	33.256	33.256	0,2%	4,4% ▲
Λουξεμβούργο	17.874	18.515	18.998	19.732	20.432	20.967	21.615	22.675	23.424	24.050	24.050	0,1%	34,6% ▲
Μάλτα	8.744	12.183	10.275	10.492	11.469	11.454	13.328	10.968	18.452	17.857	17.857	0,1%	104,2% ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (16,5%), η **Ιταλία** (12,8%), η **Γερμανία** (12,2%), η **Γαλλία** (12,1%), και η **Πολωνία** (7,7%). Το **61,2%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **38,8%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** και το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Κύπρος** και η **Εσθονία** (0,2%), η **Σλοβενία** και η **Λετονία** (0,4%), η **Λιθουανία** (0,5%), η **Ιρλανδία** (0,7%) και η **Κροατία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **15η θέση** με μαθητικό πληθυσμό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **370.357** μαθητές/-τριες που αντιστοιχεί στο **1,7%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.31: **Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

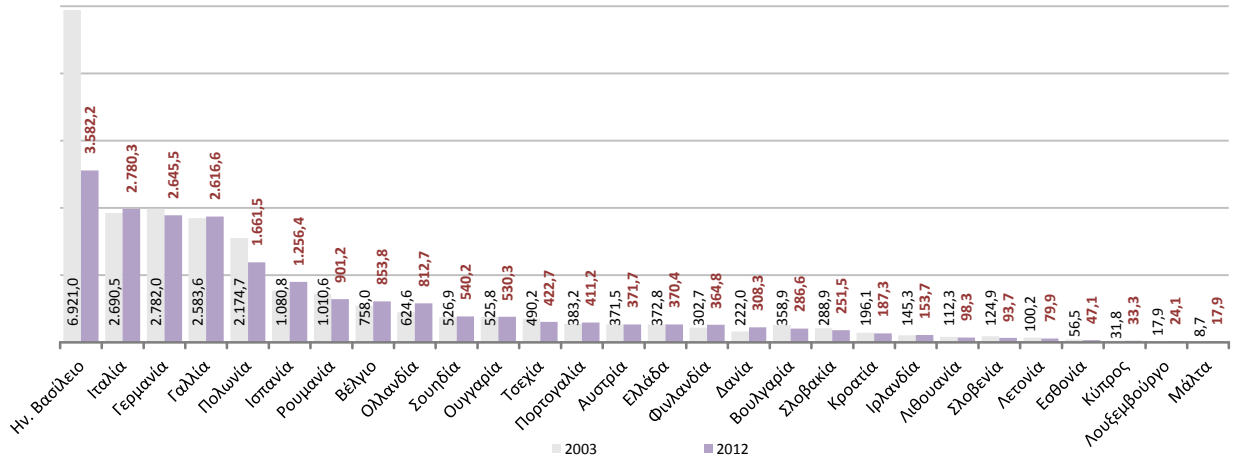

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **μείωση -14,1%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,6%) καταγράφεται **αύξηση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Μάλτα** (104,2%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (38,8%), το **Λουξεμβούργο** (34,6%), η **Ολλανδία** (30,1%), η **Φινλανδία** (20,5%), η **Ισπανία** (16,2%), το **Βέλγιο** (12,6%), η **Πορτογαλία** (7,3%), η **Ιρλανδία** (κατά 5,8%), η **Κύπρος** (4,4%), η **Ιταλία** (3,3%), η **Σουηδία** (2,5%), η **Γαλλία** (1,3%), η **Ουγγαρία** (0,9%) και οριακά η **Αυστρία** (0,03%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -48,2%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (-25,0%), η **Πολωνία** (-23,6%), η **Λετονία** και η **Βουλγαρία** (-20,2%), η **Εσθονία** (-16,6%), η **Τσεχία** (-13,8%), η **Σλοβακία** (-13,0%), η **Λιθουανία** (-12,5%), η **Ρουμανία** (-10,8%), η **Γερμανία** (-4,9%), η **Κροατία** (-4,5%) και οριακά η **Ελλάδα** (-0,66%).

Το 2012 ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **19,9%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **23η θέση** με τον μαθητικό πληθυσμό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια χρονιά να αντιστοιχεί στο **17,0%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπολειπόμενη** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **3,0** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι το **Βέλγιο** (29,1%), η **Φινλανδία** (26,2%), η **Ουγγαρία** (25,1%), η **Ιταλία** (25,0%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (24,9%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται η **Ισπανία** (12,4%), η **Ιρλανδία** (13,0%), η **Λιθουανία** (14,0%), η **Εσθονία** (16,2%) και η **Γερμανία** (16,3%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,81** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-12,2%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Μάλτα** (κατά 46,3%), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (21,4%), η **Φινλανδία** (15,0%), το **Λουξεμβούργο** (13,4%), η **Λιθουανία** (11,6%), η **Ολλανδία** (10,6%), η **Ουγγαρία** (10,3%), το **Βέλγιο** (5,8%), η **Πορτογαλία** (5,7%), η **Λετονία** (κατά 5,3%), η **Ρουμανία** (1,6%), η **Ιταλία** (1,4%), η **Εσθονία** (1,0%) και η **Σουηδία**(0,8%).

Γράφημα 2.32: **Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

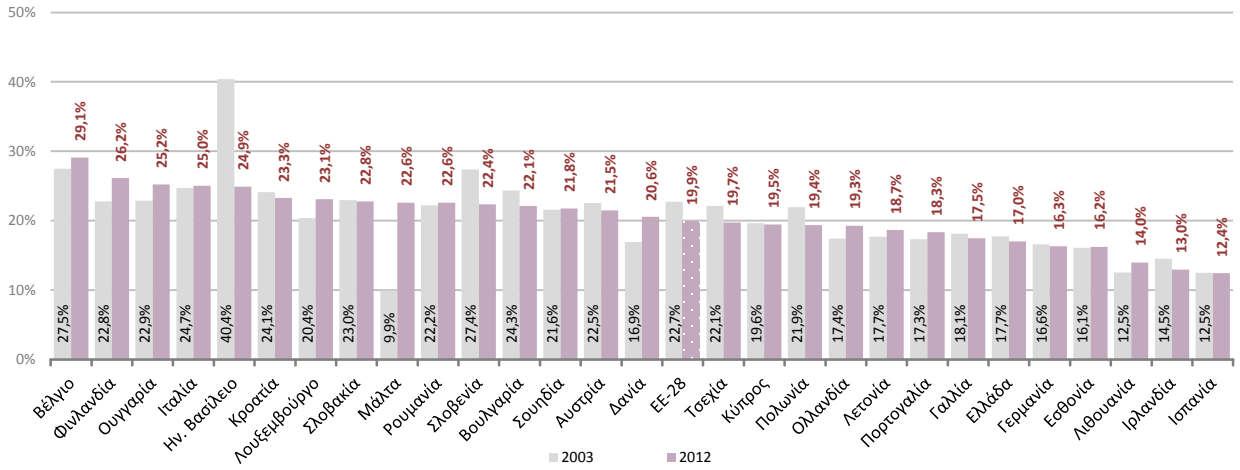

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -38,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (-18,3%), η **Πολωνία** (-11,6%), η **Τσεχία**(-10,8%), η **Ιρλανδία** (-10,7%), η **Βουλγαρία** (-9,0%), η **Αυστρία** (-4,6%), η **Ελλάδα** (κατά -4,2%), η **Κροατία** (-3,6%), η **Γαλλία** (-3,5%), η **Γερμανία** (-1,5%), η **Κύπρος** (κατά -1,0%), η **Σλοβακία** (-0,8%) και οριακά η **Ισπανία** (-0,2%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Γράφημα 2.33: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

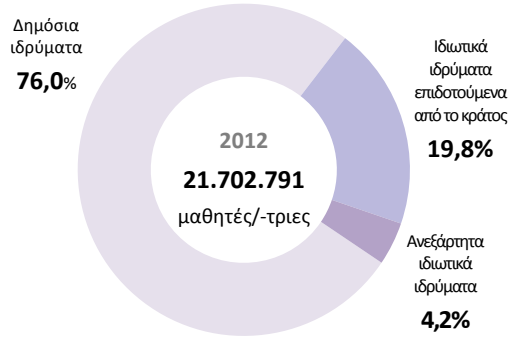

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **76,0%** του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **19,8%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **4,2%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Συνολικά, σε **24** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (76,0%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Λιθουανία** (99,1%), η **Ιρλανδία** (98,5%), η **Λετονία** (98,3%), η **Δανία** (98,1%), η **Βουλγαρία** (97,5%), η **Ρουμανία** (97,1%), η **Εσθονία** (96,9%), η **Σλοβενία** (96,4%), η **Κροατία** (96,1%), η **Ελλάδα** (95,7%), η **Γερμανία** (92,2%), η **Ολλανδία** (91,0%), η **Ιταλία** (90,7%), η **Αυστρία** (90,2%), η **Τσεχία** (86,4%), η **Σλοβακία** (85,0%), η **Πολωνία** (84,6%), το **Λουξεμβούργο** (κατά 83,8%), η **Σουηδία** (82,5%), η **Κύπρος** (κατά 82,8%), η **Φινλανδία** (81,3%), η **Ισπανία** (79,2%), η **Πορτογαλία** (77,7%) και η **Ουγγαρία** (76,4%). Την ίδια χρονιά σε **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (76,0%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (32,7%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: το **Βέλγιο** (43,1%), η **Γαλλία** (68,5%) και η **Μάλτα** (72,1%).

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Κύπρος** (18,7%), η **Πορτογαλία** (16,8%), η **Πολωνία** (14,2%), το **Λουξεμβούργο** (9,5%), η **Ισπανία** και η **Ολλανδία** (9,0%), η **Μάλτα** (6,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,2%), η **Ιταλία** (4,8%), η **Ελλάδα** (4,3%), η **Κροατία** (3,9%), η **Εσθονία** (3,1%), η **Ρουμανία** (2,9%), η **Βουλγαρία** (2,5%), η **Λετονία** (1,7%), η **Σλοβενία** (1,6%), η **Ιρλανδία** (1,5%), η **Γαλλία** (1,0%), η **Λιθουανία** (0,9%) και οριακά η **Δανία** (0,1%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **7** (25,0%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Τσεχία**, **Σλοβακία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Σουηδία** και **Φινλανδία**).

Γράφημα 2.34: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

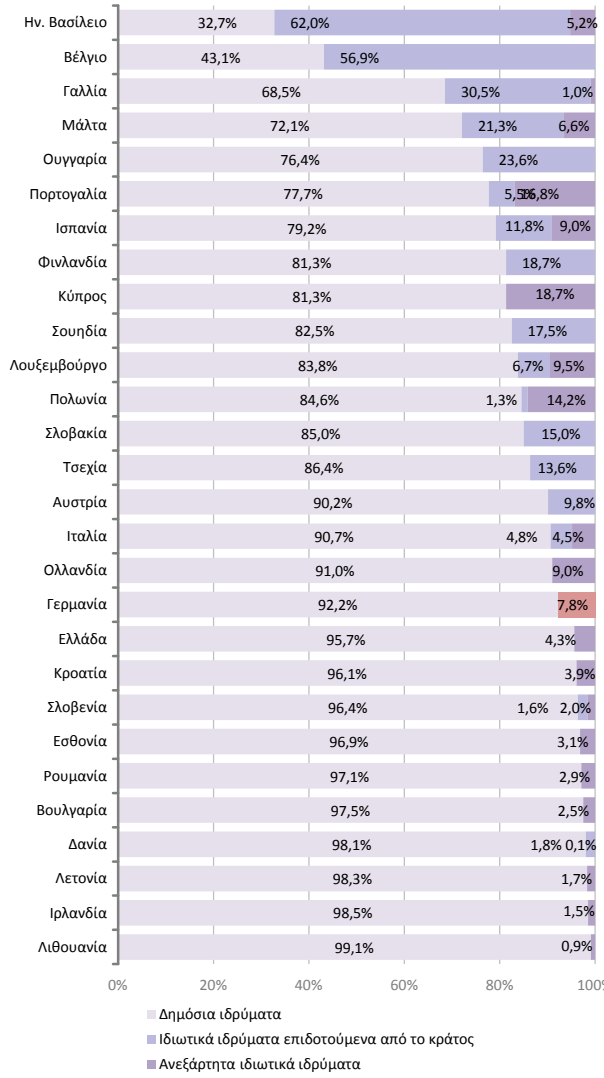

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (62,0%), το **Βέλγιο** (56,9%), η **Γαλλία** (30,5%), η **Ουγγαρία** (23,6%), η **Μάλτα** (21,3%), η **Φινλανδία** (18,7%), η **Σουηδία** (17,5%), η **Σλοβακία** (15,0%), η **Τσεχία** (13,6%), η **Ισπανία** (11,8%), η **Αυστρία** (9,8%), το **Λουξεμβούργο** (6,7%), η **Πορτογαλία** (5,5%), η **Ιταλία** (4,5%), η **Σλοβενία** (2,0%), η **Δανία** (1,8%) και η **Πολωνία** (1,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **10** (35,7%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Κροατία**, **Λιθουανία** και **Ελλάδα**).

Στα ακόλουθα γραφήματα αναλύεται ο συνολικός **μαθητικός πληθυσμός** της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** ως προς τις κύριες **κατευθύνσεις** προγράμματος σπουδών της βαθμίδας σε Γενικό πρόγραμμα (ISCED 3G) και σε Τεχνικό/ Επαγγελματικό πρόγραμμα (ISCED 3V), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 2.35: **Μαθητικός πληθυσμός του Γενικού προγράμματος σπουδών ISCED 3G της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους την περίοδο 2003-2012**

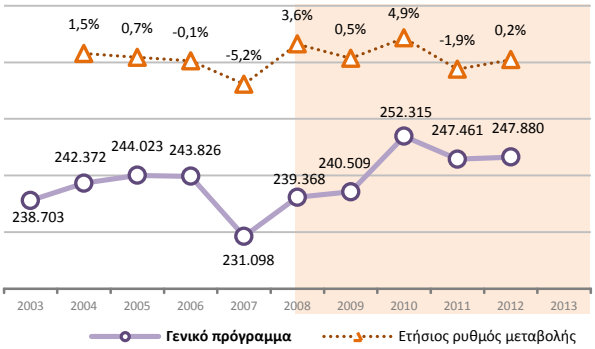

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **66,9%** (247.880 μαθητές/-τριες) του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** στην Ελλάδα (370.357 μαθητές/-τριες) φοιτούν σε σχολικές μονάδες με κατεύθυνση **Γενικού** προγράμματος σπουδών (Γενικά Λύκεια), ποσοστό που υπερέχει κατά **17,4** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-28 (49,9%).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο μαθητικός πληθυσμός του **Γενικού** προγράμματος σπουδών της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (Γενικά Λύκεια) στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **3,8%** (ή 9.117 μαθητές/-τριες) από 238.703 μαθητές/-τριες το 2003, σε 247.880 μαθητές/-τριες το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2007 καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούν σε σχολικές μονάδες με κατεύθυνση **Γενικού** προγράμματος σπουδών (Γενικά Λύκεια) στην Ελλάδα, κατά **-3,2%** (ή 7.605 μαθητές/-τριες) από 238.703 μαθητές/-τριες το 2003 σε **231.098** μαθητές/-τριες το 2005, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012, ενώ την τριετία 2007-2010 καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **9,2%** (ή 21.217 μαθητές/-τριες), από 231.098 μαθητές/-τριες το 2007 σε 252.315 μαθητές/-τριες το 2010, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς. Αντίθετα, την περίοδο 2010-2012 καταγράφεται μικρή **μείωση** του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού κατά **-1,8%** (ή 4.435 μαθητές/-τριες), από 252.315 μαθητές/-τριες το 2010 σε 247.880 μαθητές/-τριες το 2012.

Από την ετήσια μεταβολή του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **4,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη κα-

ταγράφεται το 2007 (κατά **-5,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Γράφημα 2.36: **Μαθητικός πληθυσμός του Τεχνικού/Επαγγελματικού προγράμματος σπουδών ISCED 3V της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους την περίοδο 2003-2012**

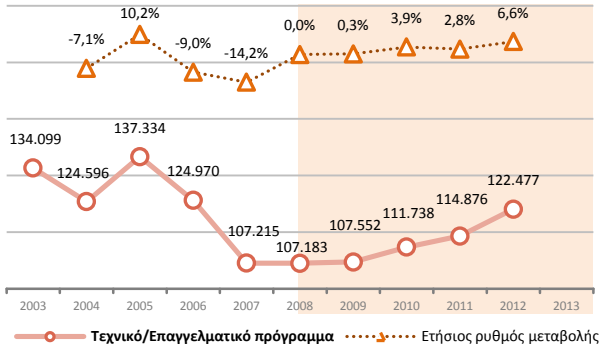

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το υπόλοιπο **33,1%** (122.477 μαθητές/-τριες) του μαθητικού πληθυσμού Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούν σε σχολικές μονάδες με κατεύθυνση **Τεχνικού/Επαγγελματικού** προγράμματος σπουδών (Τεχνικά/ Επαγγελματικά Λύκεια), ποσοστό που υπολείπεται έναντι του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-28 (50,1%).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο μαθητικός πληθυσμός του **Τεχνικού/Επαγγελματικού** προγράμματος σπουδών της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (Τεχνικά Λύκεια) στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-8,7%** (ή 11.622 μαθητές/-τριες) από 134.099 μαθητές/-τριες το 2003, σε 122.477 μαθητές/-τριες το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούν σε σχολικές μονάδες με κατεύθυνση **Τεχνικού/Επαγγελματικού** προγράμματος σπουδών (Τεχνικά Λύκεια) στην Ελλάδα, κατά **-7,1%** (ή 9.503 μαθητές/-τριες) από 134.099 μαθητές/-τριες το 2003 σε 124.596 μαθητές/-τριες το 2004, ακολουθούμενη από μία **αύξηση** κατά **10,2%** (ή 12.738 μαθητές/-τριες) από 124.596 μαθητές/-τριες το 2004 σε 137.334 μαθητές/-τριες το 2005, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς. Την επόμενη περίοδο 2005-2008 καταγράφεται ισχυρή **μείωση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά 30.151 μαθητές/-τριες (**-22,0%**) (από 137.334 μαθητές/-τριες το 2005 σε 107.183 μαθητές/-τριες το 2008, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012. Αντίθετα, την περίοδο 2008-2012 καταγράφεται σταδιακή **αύξηση** του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού κατά **14,3%** (ή 15.294 μαθητές/-τριες) από 107.183 μαθητές/-τριες το 2008 σε 122.477 μαθητές/-τριες το 2012.

Από την ετήσια μεταβολή του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **10,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-14,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός μαθητικός πληθυσμός του Γενικού και του Τεχνικού/ Επαγγελματικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά) το έτος 2012.

Γράφημα 2.37: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού του Γενικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

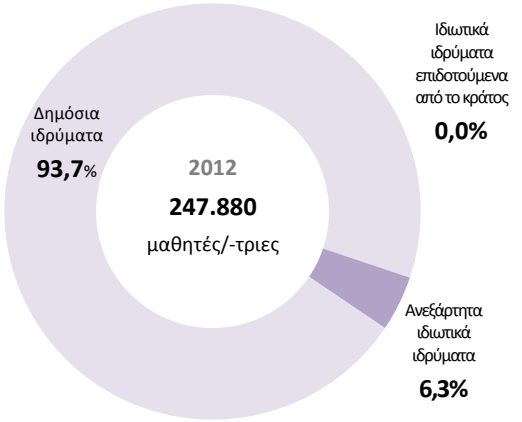

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Γράφημα 2.38: **Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού του Τεχνικού/ Επαγγελματικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

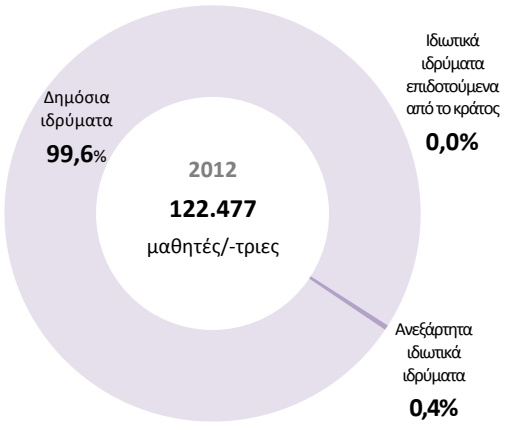

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **93,7%** (232.308 μαθητές/-τριες) του συνολικού μαθητικού πληθυσμού του Γενικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (247.880 μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα και το υπόλοιπο **4,3%** (15.572 μαθητές/-τριες) σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**, ενώ μηδενικός μαθητικός πληθυσμός καταγράφεται στην κατηγορία **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το** κράτος. Την ίδια χρονιά το σύνολο σχεδόν (**99,6%** ή 121.981 μαθητές/-τριες) του συνολικού μαθητικού πληθυσμού του Τεχνικού/ Επαγγελμα-

τικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (122.477 μαθητές/-τριες) φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα και μόλις το **0,4%** (ή 496 μαθητές/-τριες) σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**, ενώ μηδενικός μαθητικός πληθυσμός καταγράφεται στην κατηγορία **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος**.

2.1.5 Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του σπουδαστικού πληθυσμού της **Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** (ISCED 4) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. σπουδαστές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Το 2012 το **1,4%** του συνολικού **μαθητικού/ φοιτητικού** πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**108.806.551** μαθητές/φοιτητές) φοιτούν στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) και απαρτίζουν το συνολικό **σπουδαστικό πληθυσμό** της (**1.488.747** σπουδαστές/-τριες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**44,8%**) στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση **υπολείπεται** έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (55,2%).

Γράφημα 2.39: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτο-βάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. σπουδαστές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

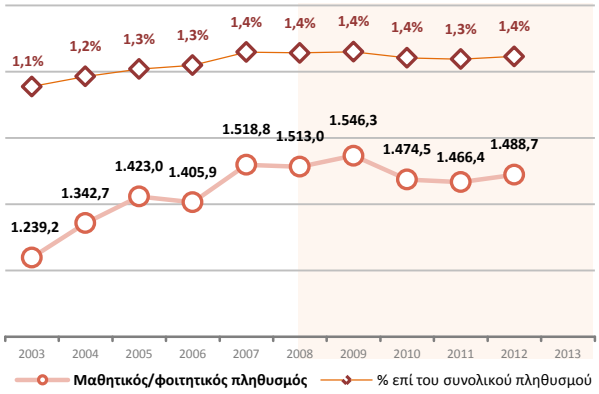

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει ισχυρή **αύξηση** κατά **20,1%** (ή 249.587 σπουδαστές/-τριες) από 1.239.160 σπουδαστές/-τριες το 2003 σε 1.488.747 σπουδαστές/-τριες το 2012. Την ίδια περίοδο, **αύξηση** κατά **22,8%** (ή 0,3 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό σπουδαστικό/ φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 1,1% το 2003 σε 1,4% το 2012. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, αλλά κυρίως στην παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. σπουδαστές/-τριες/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό σπουδαστικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι από το 2009 και μετά η Eurostat αναφέρεται μόνο στον σπουδαστικό πληθυσμό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια ιδρύματα και ως εκ τούτου η αποτίμηση της συνολικής μεταβολής κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς δεν είναι ακριβής.

Γράφημα 2.40: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτο-βάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία ανα-λογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

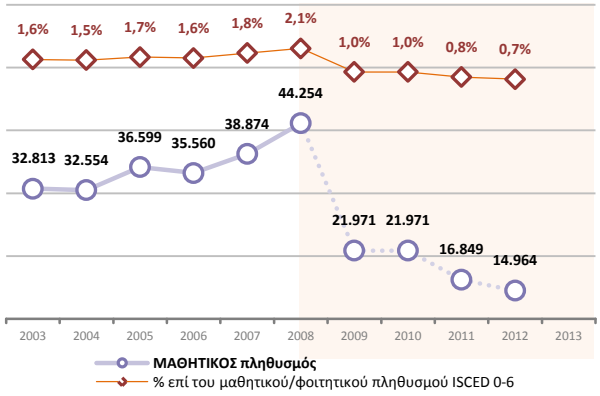

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2008 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην **Ελλάδα** (**2.157.590** μαθητές/φοιτητές) το **2,1%** φοιτά στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) με τον σπουδαστικό της πληθυσμό να αποτελείται από **44.254** σπουδαστές/-τριες. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2008, η αναλογία του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπερείχε σταθερά και σε ετήσια βάση από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό (ΕΕ-28) **μέσο όρο** με μέση οριακή απόκλιση **0,4** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2006 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (0,3 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2008 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (**47,1%**) υπολείπεται έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (52,9%), ενώ η υπεροχή των κοριτσιών καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο 2003-2008 (μέση τιμή 53,2%).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2008) το σύνολο του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθ-

μιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **34,9**% (ή 11.441 σπουδαστές/-τριες) από 32.813 σπουδαστές/-τριες το 2003 σε 44.254 σπουδαστές/-τριες το 2008. Την ίδια περίοδο αναφοράς καταγράφεται αντίστοιχα **αύξηση** κατά **31,4%** (ή κατά 0,5 π.μ.) στο ποσοστό του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό της σπουδαστικό/φοιτητικό πληθυσμό στην Ελλάδα, από 1,6% το 2003 σε 2,1% το 2008, λόγω της αύξησης του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τη συγκεκριμένη περίοδο, παρά την αύξηση κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του σπουδαστικού πληθυσμού της **Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** σε **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (για την Ισπανία, την Κροατία και την Κύπρο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία), η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.6: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012(*)
											Πληθυσμός ISCED 4	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**1.239.160**	**1.342.728**	**1.422.950**	**1.405.850**	**1.518.795**	**1.513.010**	**1.546.250**	**1.474.495**	**1.466.388**	**1.488.747**	**1.488.747**	**100,0%**	**20,1%** ▲
Γερμανία	463.341	494.379	529.626	491.797	579.008	580.689	554.751	543.877	558.057	548.099	548.099	**36,8%**	**18,3%** ▲
Πολωνία	215.739	243.389	268.794	290.284	304.943	278.354	322.829	266.057	282.664	317.380	317.380	**21,3%**	**47,1%** ▲
Τσεχία	73.629	85.836	84.334	79.977	80.620	86.731	90.925	91.599	90.517	88.522	88.522	**5,9%**	**20,2%** ▲
Ρουμανία	61.855	54.732	48.693	43.617	37.697	45.528	55.089	62.575	69.967	79.466	79.466	**5,3%**	**28,5%** ▲
Βέλγιο	53.618	55.788	51.762	63.287	70.839	71.149	72.985	70.184	72.960	70.791	70.791	**4,8%**	**32,0%** ▲
Ουγγαρία	83.727	77.489	75.401	74.547	75.762	74.304	66.075	64.758	68.864	69.987	69.987	**4,7%**	**-16,4%** ▼
Αυστρία	54.840	70.523	73.363	79.337	71.265	74.812	66.087	66.078	66.241	66.376	66.376	**4,5%**	**21,0%** ▲
Ιρλανδία	50.957	68.660	74.178	71.197	68.872	65.717	65.678	61.149	66.678	59.593	59.593	**4,0%**	**16,9%** ▲
Γαλλία	33.288	35.656	43.473	41.341	41.202	40.586	42.032	43.632	43.913	43.704	43.704	**2,9%**	**31,3%** ▲
Σουηδία	11.316	11.196	11.491	10.752	11.803	20.595	22.543	24.731	24.172	24.475	24.475	**1,6%**	**116,3%** ▲
Φινλανδία	11.229	14.328	17.665	20.183	21.486	22.386	23.504	23.938	23.634	23.427	23.427	**1,6%**	**108,6%** ▲
Ιταλία	45.714	51.657	57.906	54.774	32.860	27.094	38.883	38.883	22.993	20.541	20.541	**1,4%**	**-55,1%** ▼
Ελλάδα	**32.813**	**32.554**	**36.599**	**35.560**	**38.874**	**44.254**	**21.971**	**21.971**	**16.849**	**14.964**	**14.964**	**1,0%**	**-54,4%** ▼
Λιθουανία	7.697	8.994	10.164	10.426	9.761	8.885	8.689	11.088	13.700	14.174	14.174	**1,0%**	**84,1%** ▲
Εσθονία	11.551	10.787	10.762	10.101	9.478	8.620	8.567	9.718	10.180	10.597	10.597	**0,7%**	**-8,3%** ▼
Πορτογαλία	638	1.767	2.175	2.312	2.483	5.135	6.515	7.640	9.436	9.887	9.887	**0,7%**	**1449,7** ▲
Βουλγαρία	3.165	2.772	4.099	4.707	6.419	7.443	7.976	8.366	7.673	9.556	9.556	**0,6%**	**201,9%** ▲
Σλοβακία	6.377	5.309	4.721	4.802	4.159	3.957	3.651	4.267	5.101	5.170	5.170	**0,3%**	**-18,9%** ▼
Λετονία	7.410	6.108	3.934	4.025	3.221	2.886	2.447	1.564	1.857	2.782	2.782	**0,2%**	**-62,5%** ▼
Ολλανδία	6.295	6.619	7.455	7.370	6.891	6.403	5.669	4.680	3.732	2.559	2.559	**0,2%**	**-59,3%** ▼
Μάλτα	344	425	2.275	1.243	271	533	336	2.546	2.357	2.327	2.327	**0,2%**	**576,5%** ▲
Σλοβενία	1.550	1.768	2.042	2.128	2.101	2.185	1.991	2.224	2.616	2.190	2.190	**0,1%**	**41,3%** ▲
Δανία	1.015	975	1.107	1.116	1.168	1.057	999	1.175	1.324	1.338	1.338	**0,1%**	**31,8%** ▲
Λουξεμβούργο	1.052	1.017	931	967	892	958	870	915	903	842	842	**0,1%**	**-20,0%** ▼
Ην. Βασίλειο					36.720	32.749	32.904	40.880					**11,3%** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται στοιχεία για την Ισπανία, την Κροατία και την Κύπρο.
(*) Για το Ηνωμένο Βασίλειο η περίοδος μεταβολής αφορά το διάστημα 2007-2010, ενώ για την Ελλάδα την περίοδο 2003-2008

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό σπουδαστικό πληθυσμό της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (36,8%), η **Πολωνία** (21,3%), η **Τσεχία** (5,9%), η **Ρουμανία** (5,3%), το **Βέλγιο** (4,8%), η **Ουγγαρία** (4,7%), η **Αυστρία** (4,5%) και η **Ιρλανδία** (4,0%). Το **87,3%** του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις οκτώ συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **12,7%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 22 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό σπουδαστικό/ φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: το **Λουξεμβούργο**, η **Δανία** και η **Σλοβενία** (0,1%), η **Μάλτα**, η **Ολλανδία** και η **Λετονία** (0,2%), η **Σλοβακία** (0,3%), η **Βουλγαρία** (0,6%), η **Λιθουανία** (0,5%), η **Ιρλανδία** (0,7%) και η **Κροατία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, το 2008, κατατάσσεται στην **9η θέση** με σπουδαστικό πληθυσμό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης **44.254** σπουδαστές/-τριες που αντιστοιχούσε στο **2,9%** του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 τη συγκεκριμένη χρονιά.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.41: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) σε χιλ. σπουδαστές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

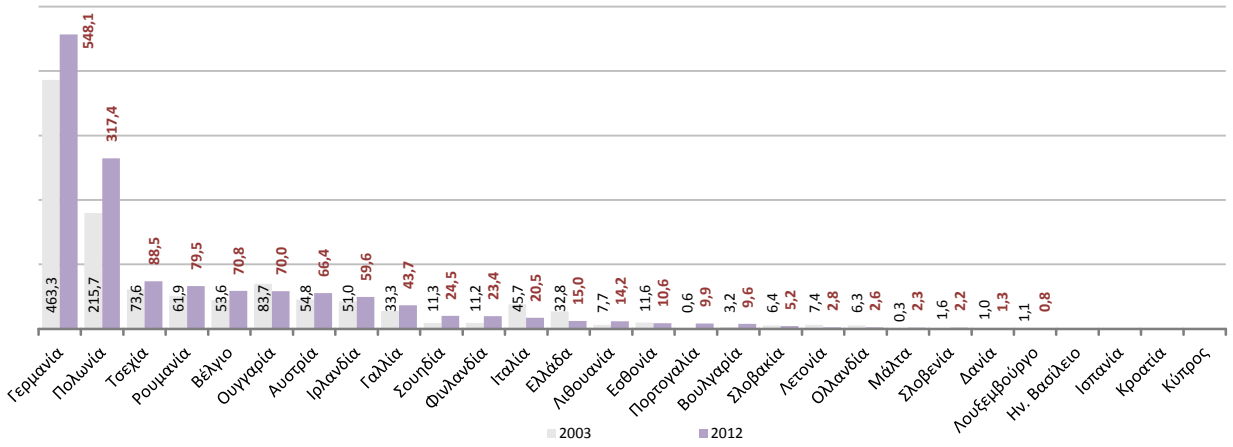

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Δεν διατίθενται στοιχεία για την Ισπανία, την Κροατία και την Κύπρο.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) ο συνολικός σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **αύξηση 20,1%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **16** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (64,0%) -αφού δεν διατίθενται στοιχεία για την **Ισπανία**, την **Κροατία** και την **Κύπρο**- καταγράφεται **αύξηση** του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (1449,7%), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (576,5%), η **Βουλγαρία** (201,9%), η **Σουηδία** (116,3%), η **Φινλανδία** (108,6%), η **Λιθουανία** (84,1%), η **Πολωνία** (47,1%), η **Σλοβενία** (41,3%), το **Βέλγιο** (32,0%), η **Δανία** (31,8%), η **Γαλλία** (31,3%), η **Ρουμανία** (28,5%), η **Αυστρία** (21,0%), η **Τσεχία** (20,2%), η **Γερμανία** (18,3%) και η **Ιρλανδία** (16,9%). Η **Ελλάδα** καταγράφει αύξηση κατά **34,9%** την περίοδο 2003-2008, ενώ το **Ηνωμένο Βασίλειο** καταγράφει αύξηση κατά **11,3%** την περίοδο 2007-2010. Στον αντίποδα βρίσκονται **7** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά -62,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (-59,3%), η **Ιταλία** (-55,1%), το **Λουξεμβούργο** (-20,0%), η **Σλοβακία** (-18,9%), η **Ουγγαρία** (-16,4%) και η **Εσθονία** (-8,3%).

Το 2012 ο συνολικός σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **1,4%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα το 2008 κατέχει την **9η θέση** με τον σπουδαστικό πληθυσμό της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια χρονιά να αντιστοιχεί στο **2,1%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπερέχουσα** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες. Γενικότερα, την περίοδο 2004-2008, το ετήσιο ποσοστό του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού στην Ελλάδα υπερέχει του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-28 με μέση τιμή διαφοράς κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι: η **Ιρλανδία** (5,0%), η **Τσεχία** (4,1%), η **Αυστρία** (3,8%), η **Πολωνία** και η **Ουγγαρία** (3,7%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται η **Ολλανδία** και η **Δανία** (0,1%), η **Ιταλία** (0,2%), η **Γαλλία** (0,3%) και η **Πορτογαλία** (0,4%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**19,06** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους σπουδαστικό/φοιτητικό πληθυσμό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **22,8%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της σπουδαστικό/ φοιτητικό πληθυσμό. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **16** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (64,0%) -αφού δεν διατίθενται στοιχεία για την **Ισπανία**, την **Κροατία** και την **Κύπρο**- καταγράφεται **αύξηση** του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (1427,0%), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (652,9%), η **Βουλγαρία** (244,2%), η **Λιθουανία** (134,8%), η **Σουηδία** (112,7%), η **Φινλανδία** (99,0%), η **Πολωνία** (70,2%), η **Σλοβενία** (53,9%), η **Ρουμανία** (46,4%), η **Γαλλία**

(25,1%), η **Τσεχία** (24,4%), το **Βέλγιο** (24,0%), η **Γερμανία** (22,5%), η **Αυστρία** (15,4%), η **Δανία** (15,3%) και η **Εσθονία** (11,0%). Η **Ελλάδα** καταγράφει αύξηση κατά **31,4%** την περίοδο 2003-2008, ενώ το **Ηνωμένο Βασίλειο** καταγράφει αύξηση κατά **6,8%** την περίοδο 2007-2010.

Γράφημα 2.42: **Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

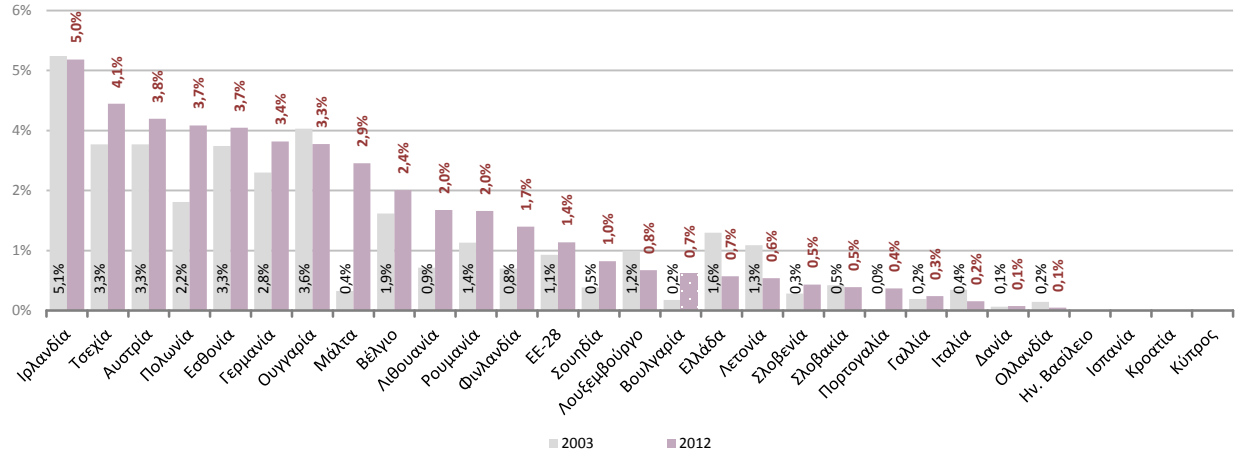

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Δεν διατίθενται στοιχεία για την Ισπανία, την Κροατία και την Κύπρο.

Στον αντίποδα βρίσκονται **7** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιταλία** (κατά -55,9%) και ακολουθούν: η **Λετονία** (-50,4%), η **Ολλανδία** (-33,6%), το **Λουξεμβούργο** (-32,5%), η **Ουγγαρία** (-8,6%) η **Σλοβακία** (κατά -7,6%), και η **Ιρλανδία** (-1,4%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ιδρύματος** (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Γράφημα 2.43: **Κατανομή του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012**

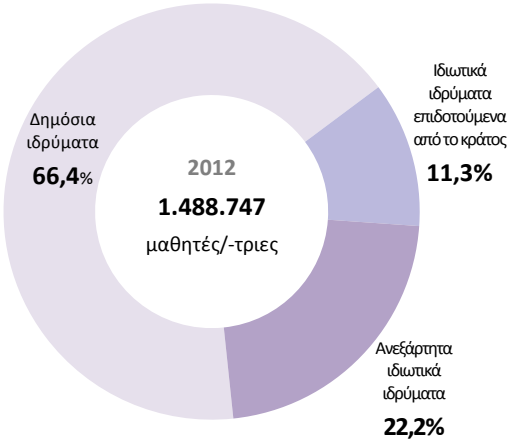

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **66,4%** του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **11,3%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **22,2%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**, που αποτελεί και την υψηλότερη αναλογία των ιδρυμάτων της συγκεκριμένης κατηγορίας μεταξύ των επιπέδων (ISCED) της εκπαίδευσης

Γράφημα 2.44: **Κατανομή του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012**

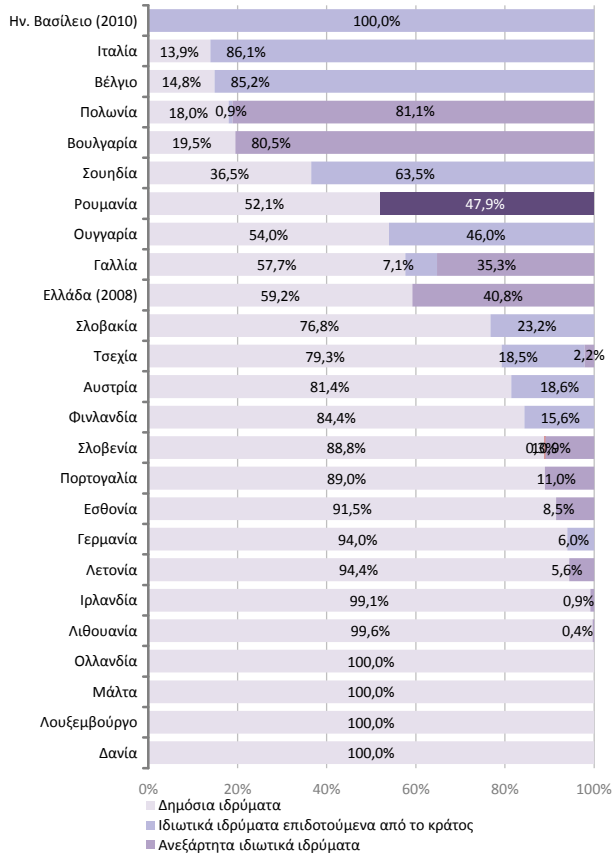

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Δεν διατίθενται στοιχεία για την Ισπανία, την Κροατία και την Κύπρο.

(*) Για το Ηνωμένο Βασίλειο η περίοδος μεταβολής αφορά το διάστημα 2007-2010, ενώ για την Ελλάδα την περίοδο 2003-2008

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του σπουδαστικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Συνολικά, σε **15** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το ποσοστό του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (66,4%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Δανία**, το **Λουξεμβούργο**, η **Μάλτα** και η **Ολλανδία** (100,0%), η **Λιθουανία** (99,6%), η **Ιρλανδία** (99,1%), η **Λετονία** (94,4%), η **Γερμανία** (94,0%), η **Εσθονία** (91,5%), η **Πορτογαλία** (89,0%), η **Σλοβενία** (88,8%), η **Φινλανδία** (84,4%), η **Αυστρία** (81,4%), η **Τσεχία** (79,3%) και η **Σλοβακία** (76,8%).

Την ίδια χρονιά σε **8** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το ποσοστό του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (66,4%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στην **Ιταλία** (13,9%), το **Βέλγιο** (14,8%), η **Πολωνία** (18,0%), η **Βουλγαρία** (19,5%), η **Σουηδία** (36,5%), η **Ρουμανία** (52,1%), η **Ουγγαρία** (54,0%) και η **Γαλλία** (57,7%). Το 2008 το ποσοστό του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα στην **Ελλάδα** είναι 59,2%, ενώ είναι μηδενικό το αντίστοιχο ποσοστό στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το 2010.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά σπουδαστών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Πολωνία** (81,1%), η **Βουλγαρία** (80,5%), η **Ρουμανία** (47,9%), η **Γαλλία** (35,3%), η **Πορτογαλία** (11,0%), η **Σλοβενία** (10,9%), η **Εσθονία** (8,5%), η **Λετονία** (5,6%), η **Τσεχία** (2,2%), η **Ιρλανδία** (1,5%) και η **Λιθουανία** (0,9%).

Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό σπουδαστικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **11** (45,8%) από τα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ -αφού στη Γερμανία δεν γίνεται διάκριση των ιδιωτικών ιδρυμάτων στη συγκεκριμένη κατηγορία- (**Δανία**, **Λουξεμβούργο**, **Μάλτα**, **Ολλανδία**, **Σλοβακία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Ιταλία**, **Σουηδία** και **Φινλανδία**). Το 2008 στην **Ελλάδα** το ποσοστό των φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι 40,8%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το 2010 είναι μηδενικό.

Το 2012, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά σπουδαστών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: η **Ιταλία** (86,1%), το **Βέλγιο** (85,2%), η **Σουηδία** (63,5%), η **Ουγγαρία** (46,0%), η **Σλοβακία** (23,2%), η **Αυστρία** (το 18,6%), η **Τσεχία** (18,5%), η **Φινλανδία** (15,6%), η **Γαλλία** (7,1%), η **Πολωνία** (0,9%) και η **Σλοβενία** (0,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό σπουδαστικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **11** (35,7%) από τα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ -αφού στη Γερμανία δεν γίνεται διάκριση των ιδιωτικών ιδρυμάτων στη συγκεκριμένη κατηγορία- (**Ολλανδία**, **Δανία**, **Λουξεμβούργο**, **Ιρλανδία**, **Πορτογαλία**, **Εσθονία, Λετονία, Βουλγαρία**, **Ρουμανία**, **Λιθουανία** και **Μάλτα**). Το 2008 στην **Ελλάδα** το ποσοστό των φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος ιδρύματα είναι μηδενικό, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το 2010 είναι 100%.

2.1.6 Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του φοιτητικού πληθυσμού της **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. φοιτητές) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό πληθυσμό της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2012.

Γράφημα 2.45: **Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. φοιτητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012**

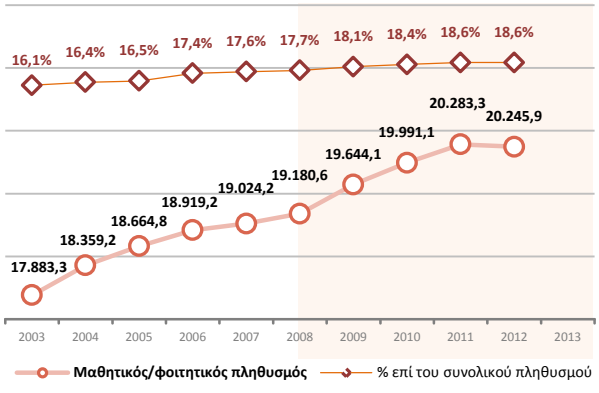

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **18,6%** του συνολικού **μαθητικού/ φοιτητικού** πληθυσμού των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**108.806.551** μαθητές/φοιτητές) φοιτούν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) και απαρτίζουν το συνολικό **μαθητικό πληθυσμό** της (**20.245.895** φοιτητές/τριες). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των αγοριών (**45,1%**) στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση υπολείπεται έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των κοριτσιών (54,9%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σταθερά σε ετήσια βάση ατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 (μέση τιμή περιόδου 55,1%).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **13,2%** (ή 2.362.555 φοιτητές/τριες) από 17.883.339 φοιτητές/-τριες το 2003 σε 20.245.894 φοιτητές/-τριες το 2012.

Την ίδια περίοδο, **αύξηση** κατά **15,7%** (ή 2,5 π.μ.) καταγράφεται και στο ποσοστό του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 από 16,1% το 2003 σε 18,6% το 2012. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού της Τρι-

τοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, που ενισχύεται από την παράλληλη μείωση κατά **-2,2%** (ή 2,4 εκ. μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό (ISCED 0-6) της χώρας την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.46: **Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012**

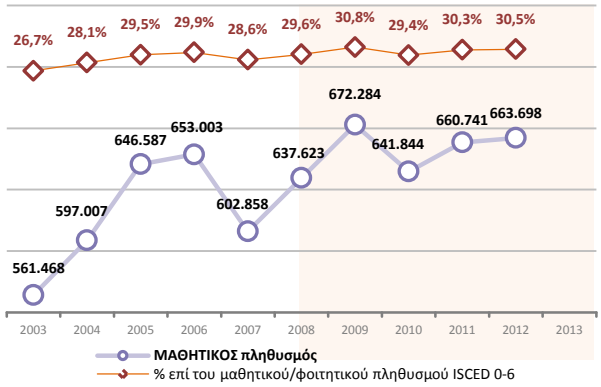

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 στο σύνολο του μαθητικού/φοιτητικού στην **Ελλάδα** (**2.179.581** μαθητές/φοιτητές) το **30,5%** φοιτά στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) με τον φοιτητικό της πληθυσμό να αποτελείται από **663.698** φοιτητές/τριες. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012, η αναλογία του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα έναντι του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας υπερέχει σταθερά και σε ετήσια βάση από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό δείκτη (ΕΕ-28) με μέση απόκλιση **11,8** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2003 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (10,6 ποσοστιαίες μονάδες). Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012 το ετήσιο ποσοστό των ανδρών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (**50,9%**) υπολείπεται έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των γυναικών (49,1%), ενώ η υπεροχή αυτή καταγράφεται σε ετήσια βάση σε όλη την περίοδο από το 2003 μέχρι και το και 2009, όπου και τα δύο φύλα εκπροσωπούνται ισότιμα, ενώ την τριετία 2010-2012 το ποσοστό των ανδρών υπερείχε οριακά του αντίστοιχου των γυναικών (μέση τιμή 50,6%).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **2,0%** (ή 102.230 φοιτητές/τριες) από 561.468 φοιτητές/-τριες το 2003 σε 663.698 φοιτητές/-τριες το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά **16,3%** (ή 91.535 φοιτητές/τριες), ενώ την περίοδο 2006-2007 καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **-7,7%** (ή 50.145 φοιτητές/τριες). Την αμέσως επόμενη περίοδο 2007-2009 καταγράφεται **αύξηση 11,5%** (ή 69.426 φοιτητές/τριες), από 602.858 φοιτητές/-τριες το 2007 σε 672.284 φοιτητές/-τριες το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2012). Τέλος, την περίοδο 2009-2010 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη κατά **-4,5%** (ή 30.440 φοιτητές/τριες), που ακολουθείται από συνολική αύξηση κατά **3,4%** (ή 21.854 φοιτητές/τριες) την περίοδο 2010-2012.

Τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **14,0%** (ή κατά 3,7 π.μ.) στο ποσοστό του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό στην Ελλάδα, από 26,7% το 2003 σε 30,5% το 2012, λόγω της αύξησης του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τη συγκεκριμένη περίοδο, παρά την αύξηση κατά **3,7%** (ή κατά 77.347 μαθητές/φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του φοιτητικού πληθυσμού της **Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.7: **Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 5-6	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**17.883.339**	**18.359.243**	**18.664.825**	**18.919.165**	**19.024.187**	**19.180.573**	**19.609.431**	**19.991.065**	**20.283.253**	**20.245.895**	**20.245.895**	**100,0%**	**13,2%** ▲
Γερμανία	2.242.397	2.330.457	2.268.741	2.289.465	2.278.897	2.245.138	2.438.600	2.555.559	2.763.116	2.939.463	2.939.463	**14,5%**	**31,1%** ▲
Ην. Βασίλειο	2.287.833	2.247.441	2.287.541	2.336.111	2.362.815	2.329.494	2.415.222	2.479.199	2.492.284	2.495.779	2.495.779	**12,3%**	**9,1%** ▲
Γαλλία	2.119.149	2.160.300	2.187.383	2.201.201	2.179.505	2.164.538	2.172.855	2.245.097	2.259.448	2.296.306	2.296.306	**11,3%**	**8,4%** ▲
Πολωνία	1.983.360	2.044.298	2.118.081	2.145.687	2.146.926	2.165.980	2.149.998	2.148.676	2.080.334	2.007.212	2.007.212	**9,9%**	**1,2%** ▲
Ισπανία	1.840.607	1.839.903	1.809.353	1.789.254	1.777.498	1.781.019	1.800.834	1.878.973	1.950.482	1.965.829	1.965.829	**9,7%**	**6,8%** ▲
Ιταλία	1.913.352	1.986.497	2.014.998	2.029.023	2.033.642	2.013.856	2.011.713	1.980.399	1.967.569	1.925.930	1.925.930	**9,5%**	**0,7%** ▲
Ολλανδία	526.767	543.396	564.983	579.622	590.121	602.286	618.502	650.905	780.014	793.678	793.678	**3,9%**	**50,7%** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Πληθυσμός ISCED 5-6	Ποσοστιαία αναλογία		
Ρουμανία	643.911	685.718	738.806	834.969	928.175	1.056.622	1.098.188	999.523	871.842	705.333	705.333	3,5%	9,5%	▲
Ελλάδα	**561.468**	**597.007**	**646.587**	**653.003**	**602.858**	**637.623**	**672.284**	**641.844**	**660.741**	**663.698**	**663.698**	**3,3%**	**18,2%**	▲
Βέλγιο	374.532	386.110	389.547	394.427	393.687	401.652	425.219	445.309	462.419	477.712	477.712	2,4%	27,5%	▲
Σουηδία	414.657	429.623	426.723	422.614	413.710	406.879	422.580	455.025	463.530	453.328	453.328	2,2%	9,3%	▲
Τσεχία	287.001	318.858	336.307	337.405	362.630	392.540	416.847	437.354	446.158	440.230	440.230	2,2%	53,4%	▲
Πορτογαλία	400.831	395.063	380.937	367.312	366.729	376.917	373.002	383.627	396.268	390.273	390.273	1,9%	-2,6%	▼
Ουγγαρία	390.453	422.177	436.012	438.702	431.572	413.715	397.679	388.950	381.927	380.757	380.757	1,9%	-2,5%	▼
Αυστρία	229.802	238.522	244.410	253.139	260.975	284.791	308.150	350.190	361.797	376.498	376.498	1,9%	63,8%	▲
Φινλανδία	291.664	299.888	305.996	308.966	309.163	309.648	296.691	303.554	308.336	308.924	308.924	1,5%	5,9%	▲
Βουλγαρία	230.513	228.468	237.909	243.464	258.692	264.463	274.247	287.086	285.265	284.995	284.995	1,4%	23,6%	▲
Δανία	201.746	217.130	232.255	228.893	232.194	230.707	234.574	240.536	258.932	275.009	275.009	1,4%	36,3%	▲
Σλοβακία	158.089	164.667	181.419	197.943	217.952	229.477	234.997	234.526	226.305	221.227	221.227	1,1%	39,9%	▲
Ιρλανδία	181.557	188.315	186.561	186.044	190.349	178.518	182.609	194.009	196.321	192.647	192.647	1,0%	6,1%	▲
Λιθουανία	167.606	182.656	195.405	198.868	199.855	204.767	210.744	201.373	187.117	175.066	175.066	0,9%	4,5%	▲
Κροατία	121.722	126.322	134.658	136.646	139.996	143.410	139.069	149.853	153.960	157.289	157.289	0,8%	29,2%	▲
Σλοβενία	101.458	104.396	112.228	114.794	115.944	115.445	114.391	114.873	107.134	104.003	104.003	0,5%	2,5%	▲
Λετονία	118.944	127.656	130.706	131.125	129.497	127.760	125.360	112.567	103.856	97.041	97.041	0,5%	-18,4%	▼
Εσθονία	63.625	65.659	67.760	68.287	68.767	68.168	68.399	68.985	69.113	67.607	67.607	0,3%	6,3%	▲
Κύπρος	18.272	20.849	20.078	20.587	22.227	25.688	30.986	32.233	32.118	31.772	31.772	0,2%	73,9%	▲
Μάλτα	8.946	7.867	9.441	8.922	9.811	9.472	10.352	10.840	11.491	12.203	12.203	0,1%	36,4%	▲
Λουξεμβούργο	3.077			2.692					5.376	6.085	6.085	0,03%	97,8%	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (14,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (12,3%), η **Γαλλία** (11,3%), η **Πολωνία** (9,9%), η **Ιταλία** (9,7%), και η **Ισπανία** (9,5%). Το **67,3%** του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **32,7%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της ΕΕ-28 είναι: το **Λουξεμβούργο** (0,03%), η **Μάλτα** (0,1%), η **Κύπρος** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Λετονία** και η **Σλοβενία** (0,5%), η **Κροατία** (0,8%) και η **Λιθουανία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, το 2008 κατατάσσεται στην **8η θέση** με μαθητικό πληθυσμό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης **637.623** φοιτητές/-τριες που αντιστοιχεί στο **3,3%** του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.47: **Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) σε χιλ. φοιτητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

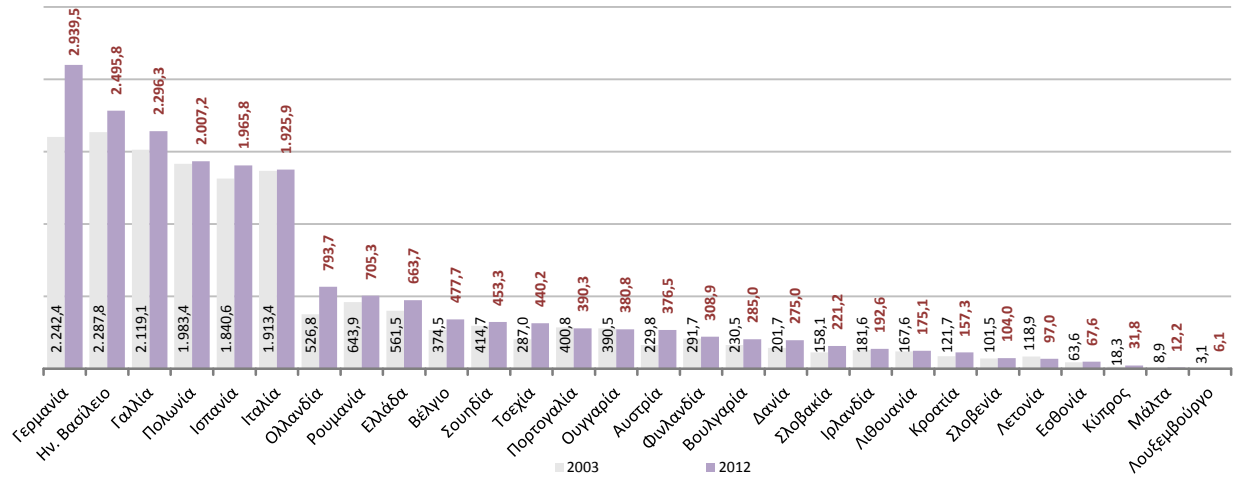

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο 2003-2012 ο συνολικός φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 κατέγραψε **αύξηση** κατά **13,2%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (89,3%) καταγράφεται **αύξηση** του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (97,8%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (73,9%), η **Αυστρία** (63,8%), η **Τσεχία** (53,4%), η **Ολλανδία** (κατά 50,7%), η **Σλοβακία** (39,9%), η **Μάλτα** (36,4%), η **Δα-**

νία (36,3%), η **Γερμανία** (31,1%), η **Κροατία** (29,2%), το **Βέλγιο** (27,5%), η **Βουλγαρία** (23,6%), η **Ελλάδα** (18,2%), η **Ρουμανία** (9,5%), η **Σουηδία** (9,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (9,1%), η **Γαλλία** (8,4%), η **Ισπανία** (6,8%), η **Εσθονία** (6,3%), η **Ιρλανδία** (6,1%), η **Φινλανδία** (5,9%), η **Λιθουανία** (κατά 4,5%), η **Σλοβενία** (2,5%), η **Πολωνία** (1,2%) και οριακά η **Ιταλία** (κατά 0,7%). Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **3** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (10,7%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά -18,4%) και κατά σειρά ακολουθούν η **Πορτογαλία** (-2,6%) και η **Ουγγαρία** (-2,5%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της χώρας στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.48: **Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012**

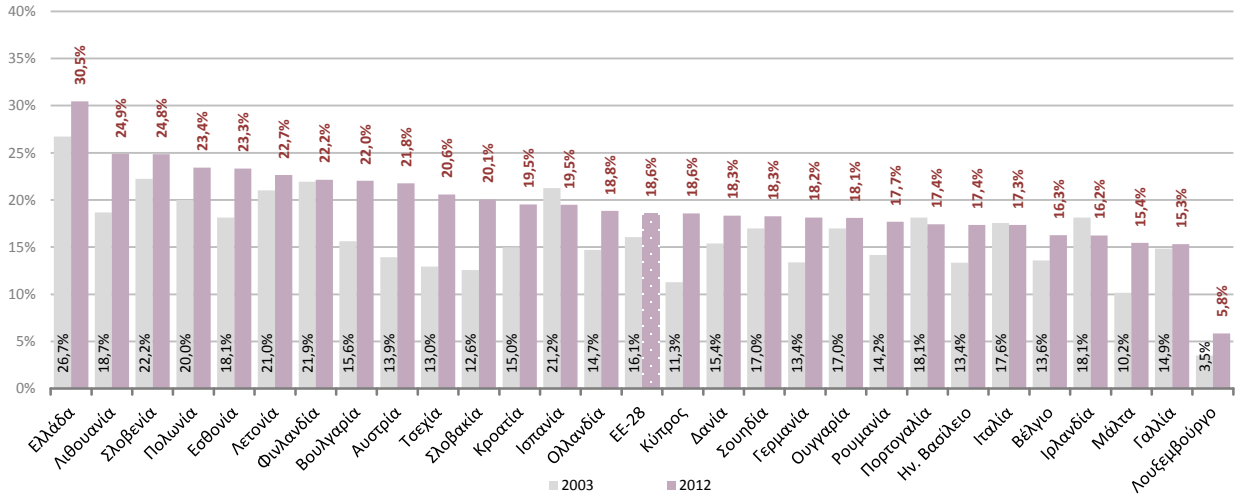

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 ο συνολικός φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **18,6%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **1η θέση** με τον μαθητικό πληθυσμό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την ίδια χρονιά να αντιστοιχεί στο **30,5%** του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού της χώρας, **υπερέχουσα** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **11,8** ποσοστιαίες μονάδες.

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (top 5) είναι: η **Ελλάδα** (30,5%), η **Λιθουανία** (24,9%), η **Σλοβενία** (25,1%), η **Πολωνία** (23,4%) και η **Εσθονία** (23,3%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του εκπαιδευτικού δείκτη (bottom 5), στα οποία περιλαμβάνονται το **Λουξεμβούργο** (5,8%), η **Γαλλία** (15,3%), η **Μάλτα** (15,4%), η **Ιρλανδία** (16,2%) και το **Βέλγιο** (16,3%). Ωστόσο, η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,64** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **15,7%** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ-28 ως προς το συνολικό της μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **24** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/ φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (66,7%), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (64,9%), η **Σλοβακία** (59,5%), η **Τσεχία** (58,7%), η **Αυστρία** (56,2%), η **Μάλτα** (51,8%), η **Βουλγαρία** (41,0%), η **Γερμανία** (35,8%), η **Λιθουανία** (33,2%), η **Κροατία** (30,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (30,0%), η **Εσθονία** (28,6%), η **Ολλανδία** (28,1%), η **Ρουμανία** (24,8%), το **Βέλγιο** (19,8%), η **Δανία** (19,2%), η **Πολωνία** (17,1%), η **Ελλάδα** (κατά 14,0%), η **Σλοβενία** (11,7%), η **Λετονία** (7,7%), η **Σουηδία** (7,5%), η **Ουγγαρία** (6,6%), η **Γαλλία** (3,2%) και η **Φινλανδία** (1,0%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το συνολικό τους μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (-10,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (-8,3%), η **Πορτογαλία** (-4,1%) και η **Ιταλία** (-1,3%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται ο συνολικός φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 ανά **τύπο ι-**

δρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ανεξάρτητα ιδιωτικά).

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **73,4%** του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσε σε **δημόσια** ιδρύματα, το **16,5%** σε **ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος** και το **10,2%** σε **ανεξάρτητα ιδιωτικά ιδρύματα**.

Γράφημα 2.49: **Κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28(*) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το 2012**

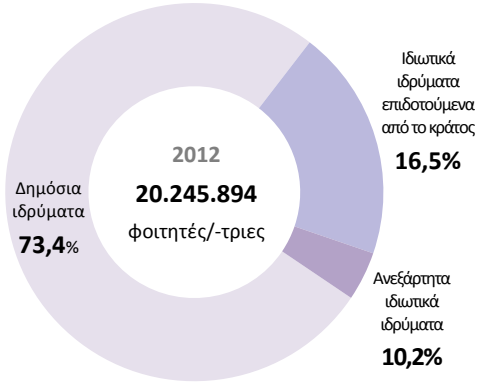

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία ανά τύπο ιδρύματος για τη Γερμανία την περίοδο 2003-2012

Συνολικά, σε **20** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (73,4%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Ελλάδα** και η **Μάλτα** (100,0%), η **Δανία** και η **Ιρλανδία** (97,8%), η **Κροατία** (92,9%), η **Σουηδία** (91,2%), η **Ιταλία** (90,6%), η **Λιθουανία** (89,2%), η **Γερμανία** (87,2%), η **Ολλανδία** (86,6%), η **Σλοβενία** (86,4%), η **Τσεχία** (85,9%), η **Ισπανία** (84,8%), η **Αυστρία** (83,2%), η **Ουγγαρία** (83,0%), η **Σλοβακία** (81,8%), η **Βουλγαρία** (81,5%), η **Πορτογαλία** (79,8%), η **Γαλλία** (79,5%), η **Ρουμανία** (77,1%), και η **Φινλανδία** (74,2%). Την ίδια χρονιά σε **6** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (76,0%) με το χαμηλότερο ποσοστό της κατηγορίας να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (6,6%), και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Λετονία** (7,3%), η **Εσθονία** (17,4%), η **Κύπρος** (37,7%), το **Βέλγιο** (42,7%) και η **Πολωνία** (70,4%), ενώ το **Ηνωμένο Βασίλειο** καταγράφει μηδενική τιμή στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ανεξάρτητα (από το κράτος) ιδρύματα είναι: η **Κύπρος** (62,3%), η **Πολωνία** (29,6%), η **Λετονία** (28,7%), η **Ρουμανία** (22,9%), η **Πορτογαλία** (20,2%), η **Βουλγαρία** (18,5%), η **Σλοβακία** (17,9%), η **Γαλλία** (17,3%), η **Ολλανδία** (13,4%), η **Ισπανία** (13,0%), η **Τσεχία** (12,2%), η **Εσθονία** (11,0%), η **Λιθουανία** (10,8%), η **Ιταλία** (9,4%), η **Σλοβενία** (7,5%), η **Κροατία** (7,1%), η **Ιρλανδία** (2,1%), και οριακά η **Δανία** (0,1%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς με μηδενικό μαθητικό πληθυσμό στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **9** (32,1%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Ελλάδα**, **Μάλτα**, **Λουξεμβούργο**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Ουγγαρία**, **Ηνωμένο Βασίλειο**, **Σουηδία** και **Φινλανδία**).

Γράφημα 2.50: **Κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος & ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

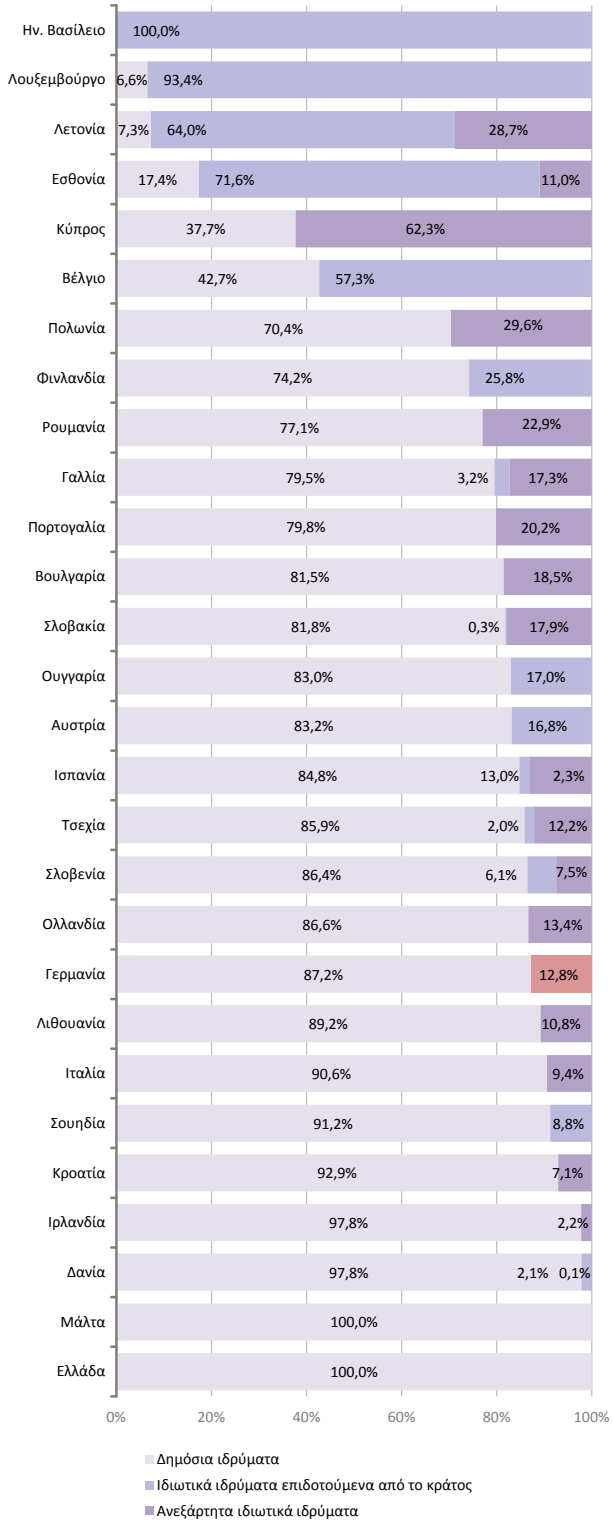

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το ποσοστό της Γερμανίας (65,1%) αφορά το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά σε ιδιωτικά ιδρύματα, χωρίς να επιμερίζεται σε ανεξάρτητα και σε επιδοτούμενα από το κράτος εκπαιδευτικά ιδρύματα

Την ίδια χρονιά, τέλος, τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών που φοιτούν σε ιδιωτικά ιδρύματα επιδοτούμενα από το κράτος είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (100,0%), το **Λουξεμβούργο** (93,4%), η **Εσθονία** (71,6%), η **Λετονία** (64,0%), το **Βέλγιο** (57,3%), η **Φινλανδία** (25,8%), η **Ουγγαρία** (17,0%), η **Αυστρία** (16,8%), η **Σουηδία** (8,8%), η **Σλοβενία** (6,1%), η **Γαλλία** (3,2%), η **Ισπανία** (2,3%), η **Δανία** (2,1%), η **Τσεχία** (2,0%), και οριακά η **Σλοβακία** (0,3%). Κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς μηδενικός φοιτητικός πληθυσμός στα ιδρύματα της συγκεκριμένης κατηγορίας εμφανίζονται **12** (42,9%) από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (**Πολωνία**, **Ολλανδία**, **Ιρλανδία**, **Κύπρος**, **Μάλτα**, **Ιταλία**, **Ρουμανία**, **Βουλγαρία**, **Κροατία**, **Λιθουανία**, **Πορτογαλία** και **Ελλάδα**).

2.2 Εκπαιδευτικό προσωπικό στην ΕΕ-28

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat το 2012 στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) συνολικά υπηρετούσαν **8.350.315** εκπαιδευτικοί. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη αποτύπωση για την **Ελλάδα** έχει συμπληρωθεί σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία της ΕΛ·ΣΤΑΤ για τις βαθμίδες της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-3 και 5-6), αφού τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat για την Ελλάδα αφορούν μόνο την περίοδο 2004-2007 και μόνο τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.51: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

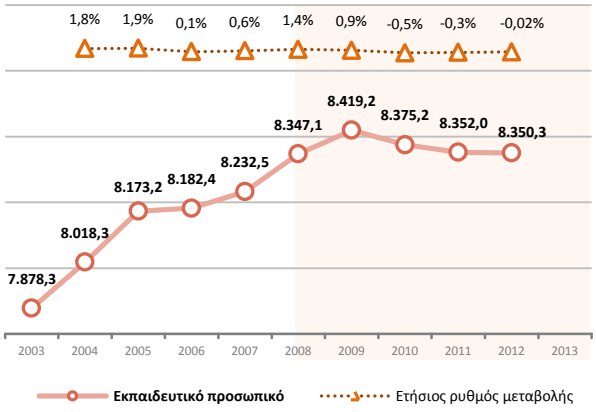

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) στην ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **6,0%** (ή 472.004 εκπαιδευτικούς) από 7.878.311 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 8.350.315 εκπαιδευτικούς το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2009 καταγράφεται **αύξηση** του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευση στην ΕΕ-28, κατά **6,9%** (ή 540.930 εκπαιδευτικούς) από 7.878.311 εκπαιδευτικούς το 2003 σε **8.419.241** εκπαιδευτικούς το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012, ενώ την περίοδο 2009-2012 καταγράφεται μικρή **μείωση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **-0,8%** (ή 68.926 εκπαιδευτικούς) από 8.419.241 εκπαιδευτικούς το 2009 σε 8.350.315 εκπαιδευτικούς το 2012.

Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **1,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-0,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευση** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.8: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Πληθυσμός ISCED 0-6	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**7.878.311**	**8.018.289**	**8.173.201**	**8.182.401**	**8.232.528**	**8.347.118**	**8.419.241**	**8.375.196**	**8.352.013**	**8.350.315**	**8.350.315**	**100,0%**	**6,0%**	▲
Γερμανία	1.254.261	1.333.339	1.329.203	1.349.584	1.365.110	1.383.879	1.411.026	1.463.514	1.491.921	1.507.952	1.507.952	**18,1%**	**20,2%**	▲
Γαλλία	972.941	988.648	1.023.310	964.134	959.364	950.409	938.257	935.640	944.779	934.727	934.727	**11,2%**	**-3,9%**	▼
Ην. Βασίλειο	893.115	908.319	947.223	923.261	964.043	989.213	991.031	948.698	905.578	903.461	903.461	**10,8%**	**1,2%**	▲
Ισπανία	680.168	697.608	711.199	723.852	748.692	773.817	808.181	818.231	826.477	826.598	826.598	**9,9%**	**21,5%**	▲
Ιταλία	906.273	902.242	831.638	837.362	867.809	880.242	881.066	830.019	808.481	808.481	808.481	**9,7%**	**-10,8%**	▼
Πολωνία	582.161	582.161	702.239	695.000	695.270	696.823	698.640	699.456	722.264	720.910	720.910	**8,6%**	**23,8%**	▲
Ολλανδία	282.361	286.497	284.869	286.980	290.508	298.856	300.416	300.958	303.825	317.668	317.668	**3,8%**	**12,5%**	▲
Βέλγιο	235.266	238.839	241.417	243.372	245.778	247.668	250.306	253.105	249.692	251.843	251.843	**3,0%**	**7,0%**	▲
Ρουμανία	286.670	281.272	285.861	281.034	277.318	276.849	275.426	268.679	252.953	247.487	247.487	**3,0%**	**-13,7%**	▼
Σουηδία	216.356	216.356	212.885	213.576	213.762	239.114	239.195	229.554	232.916	232.916	232.916	**2,8%**	**7,7%**	▲
Πορτογαλία	201.007	202.269	218.957	219.426	209.907	214.425	216.428	219.569	216.939	203.826	203.826	**2,4%**	**1,4%**	▲
Ελλάδα	**177.513**	**197.144**	**204.195**	**211.753**	**213.794**	**204.505**	**209.025**	**213.198**	**204.408**	**190.813**	**190.813**	**2,3%**	**7,5%**	▲
Ουγγαρία	207.076	204.269	201.333	200.015	197.230	188.852	185.349	185.493	184.276	183.860	183.860	**2,2%**	**-11,2%**	▼
Αυστρία	150.825	121.383	122.181	163.352	153.367	158.821	163.828	177.991	176.412	183.832	183.832	**2,2%**	**21,9%**	▲
Τσεχία	174.252	174.252	174.512	171.894	126.968	142.044	141.067	140.443	140.187	139.188	139.188	**1,7%**	**-20,1%**	▼
Φινλανδία	94.862	96.120	96.646	94.664	94.515	94.902	97.064	97.424	101.215	102.227	102.227	**1,2%**	**7,8%**	▲
Βουλγαρία	113.327	114.995	114.101	114.339	111.490	108.050	100.649	98.393	96.432	97.063	97.063	**1,2%**	**-14,4%**	▼
Σλοβακία	95.373	91.990	88.670	87.776	87.840	83.869	83.734	84.680	84.322	84.136	84.136	**1,0%**	**-11,8%**	▼
Κροατία	64.192	63.041	65.505	68.738	73.179	75.157	80.894	82.802	83.839	83.839	83.839	**1,0%**	**30,6%**	▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Πληθυσμός ISCED 0-6	Ποσοστιαία αναλογία	
Λιθουανία	77.722	78.917	79.232	78.590	81.221	80.028	77.930	75.422	74.236	73.193	73.193	0,9%	-5,8% ▼
Ιρλανδία	50.391	66.759	66.070	68.657	73.114	77.741	75.433	62.951	64.043	65.061	65.061	0,8%	29,1% ▲
Δανία	59.284	59.289	57.987	58.102	58.740	57.849	58.129	57.009	55.265	56.410	56.410	0,7%	-4,8% ▼
Λετονία	39.553	44.132	44.404	44.695	45.074	43.420	44.399	39.300	39.368	39.574	39.574	0,5%	0,1% ▲
Σλοβενία	28.533	29.454	31.308	32.524	32.635	32.791	33.070	33.809	34.361	34.858	34.858	0,4%	22,2% ▲
Εσθονία	10.316	13.830	10.872	21.865	17.423	17.413	25.335	25.604	24.378	24.378	24.378	0,3%	136,3% ▲
Κύπρος	10.874	11.564	11.503	12.304	12.716	13.725	14.020	14.324	14.434	14.382	14.382	0,2%	32,3% ▲
Λουξεμβούργο	7.312	7.450	7.673	8.091	8.200	8.112	9.849	11.207	10.428	13.048	13.048	0,2%	78,4% ▲
Μάλτα	6.327	6.150	8.208	7.461	7.461	8.544	9.494	7.723	8.584	8.584	8.584	0,1%	35,7% ▲

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (18,1%), η **Γαλλία** (11,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,8%), η **Ισπανία** (9,9%) και η **Ιταλία** (9,7%). Το **59,7%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **40,3%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,1%), το **Λουξεμβούργο** και η **Κύπρος** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία** (0,4%) και η **Λετονία** (0,5%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **12η θέση** καταγράφοντας πλήθος εκπαιδευτικού προσωπικού 190.813 εκπαιδευτικούς που αντιστοιχεί στο **2,3%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.52: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

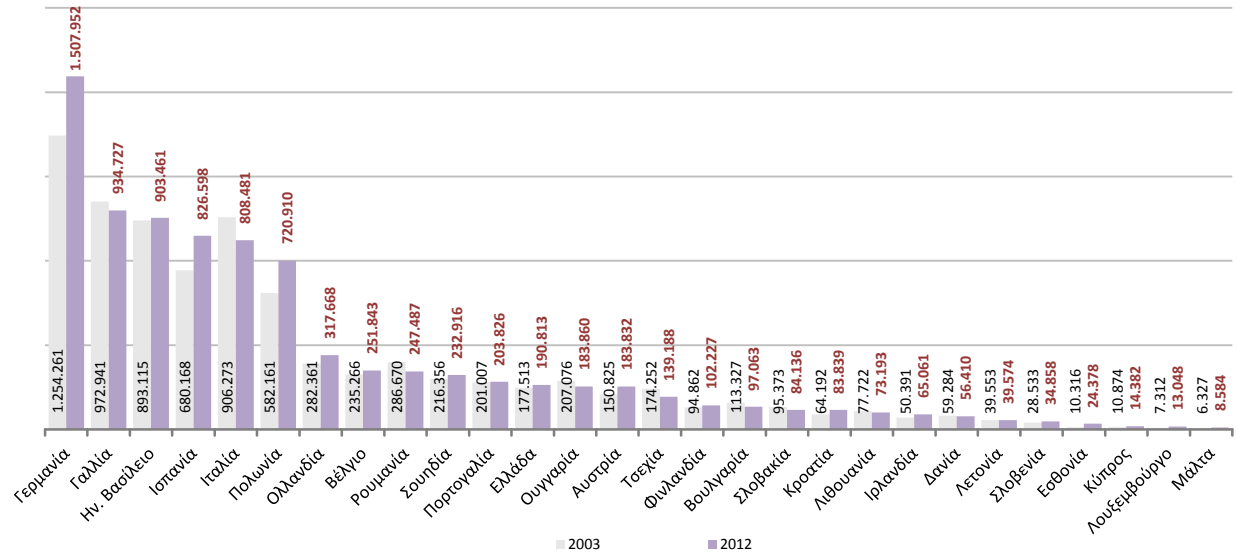

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο της εκπαίδευσης στην Ε.Ε-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **6,0%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) καταγράφεται **αύξηση** του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο της εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (136,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (78,4%), η **Μάλτα** (35,7%), η **Κύπρος** (32,3%), η **Κροατία** (30,6%), η **Ιρλανδία** (29,1%), η **Πολωνία** (23,8%), η **Σλοβενία** (22,2%), η **Αυστρία** (21,9%), η **Ισπανία** (κατά 21,5%), η **Γερμανία** (20,2%), η **Ολλανδία** (12,5%), η **Φινλανδία** (7,8%), η **Σουηδία** (7,7%), η **Ελλάδα** (7,5%), το **Βέλγιο** (7,0%), η **Πορτογαλία** (1,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,2%) και οριακά η **Λετονία** (0,1%). Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο της εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** κατά **-20,1%** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (-14,4%), η **Ρουμανία** (κατά -13,7%), η **Σλοβακία** (-11,8%), η **Ουγγαρία** (-11,2%), η **Ιταλία** (-10,8%), η **Λιθουανία** (-5,9%), η **Δανία** (-4,8%) και η **Γαλλία** (-3,9%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.53: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

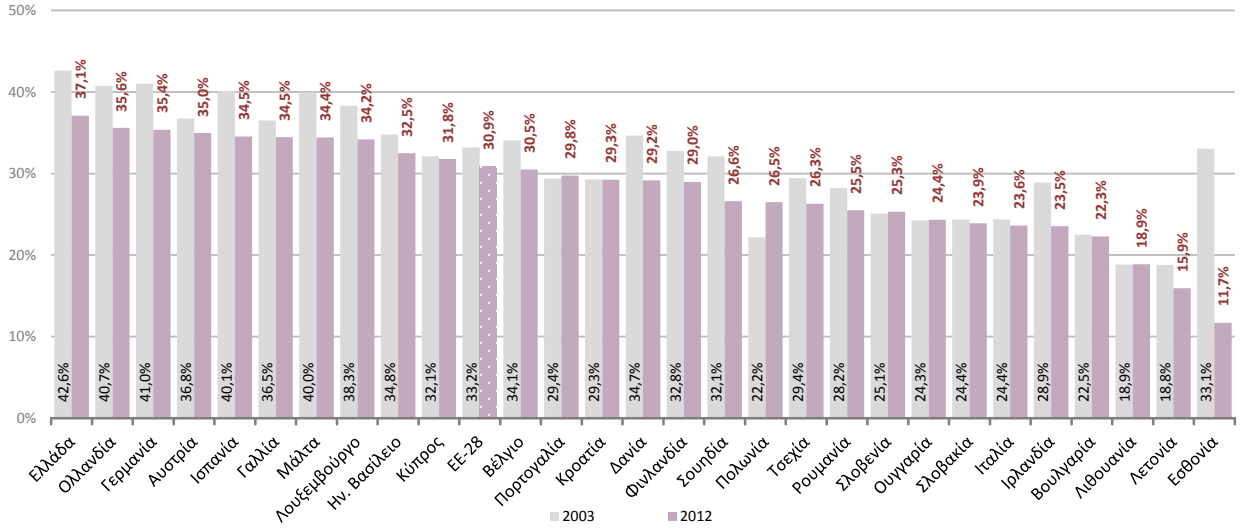

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών αντιστοιχεί στο **30,9%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **1η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών να αντιστοιχεί στο **37,1%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της χώρας, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (**30,9%**) κατά **6,2** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπερέχει σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (μέση τιμή διαφοράς 8,2 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) το 2012 και με μέση τιμή **35,5%** είναι η **Ελλάδα** (37,1%), η **Ολλανδία** (35,6%), η **Γερμανία** (35,4%), η **Αυστρία** (35,0%) και η **Ισπανία** (34,5%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά στη συγκεκριμένη κατηγορία (bottom 5) και με μέση τιμή **18,5%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ιρλανδία** (23,6%), η **Βουλγαρία** (22,3%), η **Λιθουανία** (18,9%), η **Λετονία** (15,9%) και η **Εσθονία** (11,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,9** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-6,9%** της ποσοστιαίας αναλογίας των ανδρών εκπαιδευτικών ως προς το συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της εκπαίδευσης στην ΕΕ-28, ή κατά **2,3** ποσοστιαίες μονάδες, από 33,2% το 2003 σε 30,9% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **5** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (17,9%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας των ανδρών εκπαιδευτικών ως προς το εκπαιδευτικό τους προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο της εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (19,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,4%), η **Σλοβενία** (0,9%), η **Ουγγαρία** (0,4%) και η **Λιθουανία** (0,2%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **23** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (82,1%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας των ανδρών εκπαιδευτικών ως προς το εκπαιδευτικό τους προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο της εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (-14,2%) και ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (-18,5%), η **Σουηδία** (κατά -17,2%), η **Δανία** (-15,8%), η **Λετονία** (-15,2%), η **Ισπανία** (-13,9%), η **Μάλτα** (-13,8%), η **Γερμανία** (κατά -13,7%), η **Ελλάδα** (-13,0%), η **Ολλανδία** (-12,6%), η **Φινλανδία** (-11,6%), το **Λουξεμβούργο** (-10,8%), η **Τσεχία** (-10,6%), το **Βέλγιο** (-10,5%), η **Ρουμανία** (κατά -9,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο**(-6,6%), η **Γαλλία** (-5,6%), η **Αυστρία** (-4,9%), η **Ιταλία** (-3,0%), η **Σλοβακία** (κατά -1,8%), η **Κύπρος** (-1,0%), η **Βουλγαρία** (-0,9%) και η **Κροατία** (-0,1%).

Στα ακόλουθα γραφήματα αποτυπώνεται το εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) στην ΕΕ-28 το έτος 2012 ανά **τύπο απασχόλησης** (πλήρους και μερικής).

Γράφημα 2.54: **Κατανομή του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28(*) ανά τύπο απασχόλησης (πλήρους και με μερική) το έτος 2012**

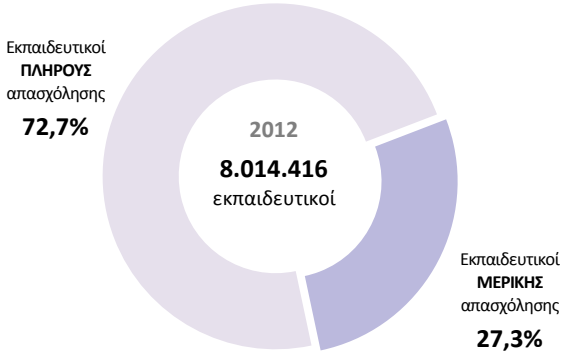

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται στοιχεία για τη Δανία, ενώ διατίθενται στοιχεία για την Ελλάδα για την περίοδο 2004-2007 και την Τσεχία για το 2006

Το 2012 και στο σύνολο της ΕΕ-28 το **72,7%** του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) υπηρετούσε με σχέση **πλήρους** απασχόλησης (5.829.297 εκπαιδευτικοί), ενώ το **27,3%** υπηρετούσε με σχέση **μερικής** απασχόλησης (2.185.119 εκπαιδευτικοί).

Γράφημα 2.55: : **Κατανομή του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28(*) ανά τύπο απασχόλησης (πλήρους και με μερική)) το έτος 2012**

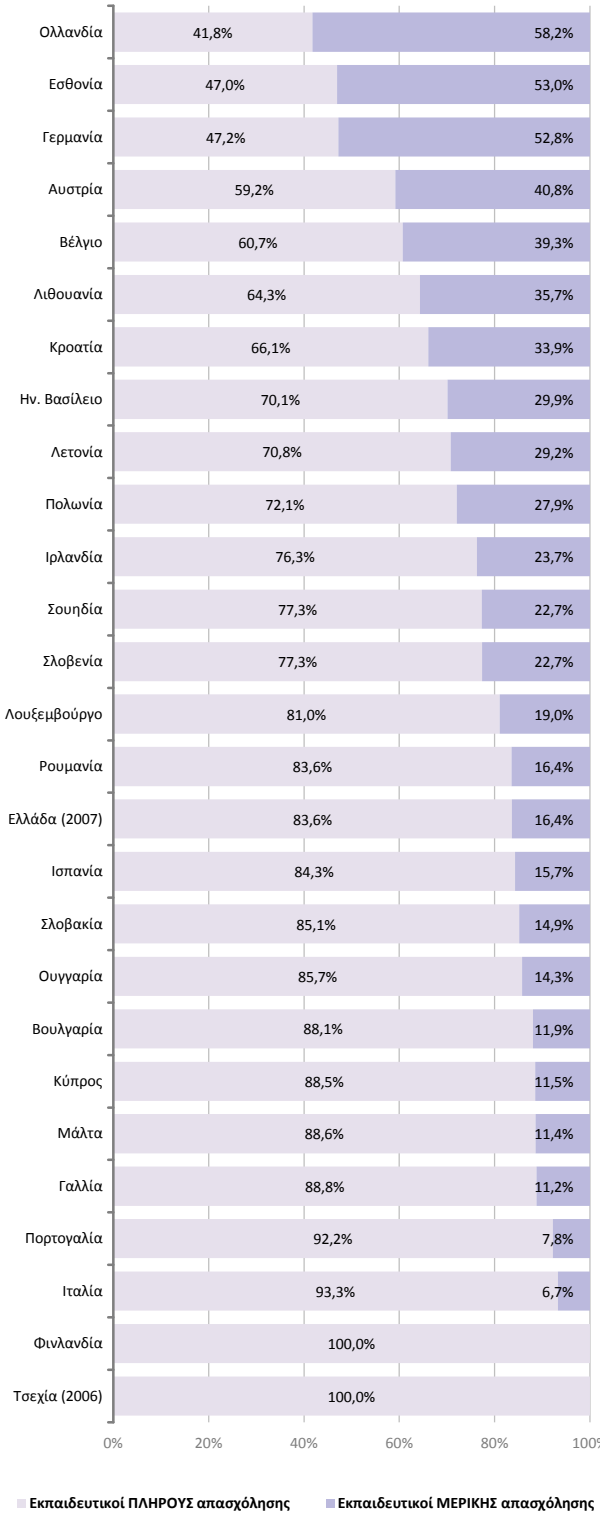

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία για τη Δανία, ενώ διατίθενται στοιχεία για την Ελλάδα για την περίοδο 2004-2007 και την Τσεχία για το 2006

Συνολικά, σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται στοιχεία το ποσοστό του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) που υπηρετούσε με σχέση **πλήρους** απασχόλησης υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-27 (72,5%). Τα κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι: η **Φινλανδία** (100,0%), η **Τσεχία** (100,0%) το 2006, η **Ιταλία** (93,3%), η **Πορτογαλία** (92,2%), η **Γαλλία** (88,8%), η **Μάλτα** (88,6%), η **Κύπρος** (88,5%), η **Βουλγαρία** (88,1%), η **Ουγγαρία** (85,7%), η **Σλοβακία** (85,1%), η **Ισπανία** (84,3%), η **Ελλάδα** (83,6%) το 2007, η **Ρουμανία** (83,6%), το **Λουξεμβούργο** (81,0%), η **Σλοβενία** και η **Σουηδία** (77,3%) και η **Ιρλανδία** (76,3%).

Την ίδια χρονιά σε **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό το ποσοστό του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) που υπηρετούσε με σχέση **πλήρους** απασχόλησης υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (72,5%), διατηρώντας ωστόσο την υπεροχή της εργασιακής σχέσης πλήρους απασχόλησης έναντι της μερικής απασχόλησης των εκπαιδευτικών, και συγκεκριμένα: στην **Αυστρία** (59,2%), στο **Βέλγιο** (60,7%), στη **Λιθουανία** (64,3%), στην **Κροατία** (66,1%), στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (70,1%), στη **Λετονία** (70,8%) και στην **Πολωνία** (72,1%).

Τέλος, το 2012, σε **3** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό το ποσοστό του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) που υπηρετούσε με σχέση **πλήρους** απασχόλησης υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (72,5%), αλλά η ποσοστιαία αναλογία του εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετούσε με σχέση **μερικής** απασχόλησης υπερτερεί του 50,0% του συνόλου του εκπαιδευτικού προσωπικού. Το υψηλότερο ποσοστό στη συγκεκριμένη κατηγορία καταγράφεται στην **Ολλανδία** στην οποία το εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετούσε με σχέση **μερικής** απασχόλησης αντιστοιχεί στο **58,2%** του εκπαιδευτικού προσωπικού, έναντι ποσοστού 41,8% που αντιστοιχεί στο εκπαιδευτικό προσωπικό πλήρους απασχόλησης. Στην αυτή κατηγορία -και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού μερικής απασχόλησης του εκπαιδευτικού προσωπικού- ακολουθούν η **Εσθονία** (με 47,0% πλήρη και **53,0%** μερική απασχόληση) και η **Γερμανία** (με 47,2% πλήρη και **52,80%** μερική απασχόληση).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των εκπαιδευτικών **μερικής** απασχόλησης ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) στα 26 κράτη-μέλη ΕΕ (για τα οποία υπάρχουν σχετικά στοιχεία) τα έτη 2003 και 2012. Η αναφερόμενη μεταβολή του δείκτη για την **Ελλάδα** αφορά την περίοδο 2004-2007.

Γράφημα 2.56: **Ποσοστιαία αναλογία των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

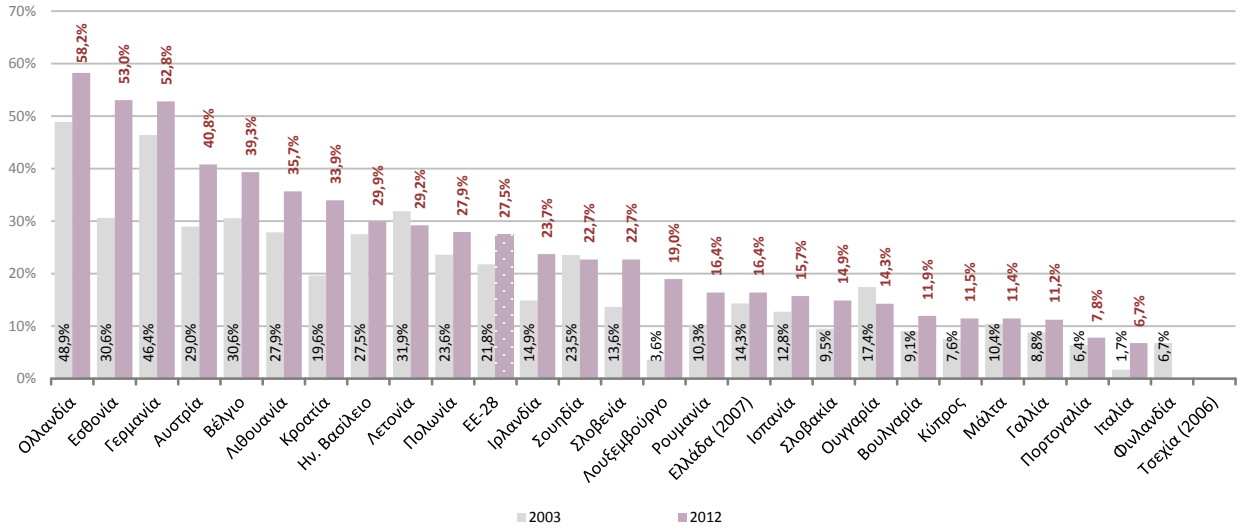

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το **27,5%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση (ISCED 0-6) στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ υπηρετεί με σχέση **μερικής** απασχόλησης. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη απασχόλησης, η Ελλάδα κατέχει το 2007 την **16η θέση** με το πλήθος εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης να αντιστοιχεί στο **16,4%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της χώρας, τιμή που **υπολείπεται** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 την ίδια χρονιά (**25,1%**) κατά **8,7** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2004-2017 η Ελλάδα υπολείπεται σε ποσοστό εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-26 (μέση τιμή διαφοράς 8,23 ποσοστιαίες μονάδες). Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη απασχόλησης το 2012 και με μέση τιμή **48,8%** είναι η **Ολλανδία** (58,2%), η **Εσθονία** (53,0%), η **Γερμανία** (52,8%), η **Αυστρία** (40,8%) και το **Βέλγιο** (39,3%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στην κατηγορία μερικής απασχόλησης εκπαιδευτικού προσωπικού και με μέση τιμή **9,7%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ιταλία** (6,7%), η **Πορτογαλία** (7,8%), η **Γαλλία** (11,2%), η **Μάλτα** (11,4%) και η **Κύπρος** (11,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,0** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την ποσοστιαία αναλογία των εκπαιδευτικών με μερική απασχόληση.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **19,0%** (ή κατά **5,7** ποσοστιαίες μονάδες) της ποσοστιαίας αναλογίας των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης ως προς το συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της εκπαίδευσης στην ΕΕ-26, από 21,8% το 2003 σε 27,5% το 2012. Στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2004-2007, καταγράφεται **αύξηση** κατά **14,7%** (ή κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης, από 14,3% το 2004 σε 16,4% το 2007.

Την περίοδο αναφοράς (2003-2012) και εκτός της Ελλάδας σε **21** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (84,0%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (426,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (300,3%), η **Εσθονία** (73,3%), η **Κροατία** (73,2%), η **Σλοβενία** (66,4%), η **Ιρλανδία** (59,5%), η **Ρουμανία** (59,2%), η **Σλοβακία** (56,4%), η **Κύπρος** (51,5%), η **Αυστρία** (40,8%), η **Βουλγαρία** (31,7%), το **Βέλγιο** (28,6%), η **Γαλλία** και η **Λιθουανία** (28,0%), η **Ισπανία** (23,3%), η **Πορτογαλία** (22,3%), η **Ολλανδία** (19,0%), η **Πολωνία** (18,4%), η **Γερμανία** (13,8%), η **Μάλτα** (9,5%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,6%). Στον αντίποδα βρίσκονται **4** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (15,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά -100,0%), και ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (-18,1%), η **Λετονία** (-8,5%) και η **Σουηδία** (-3,6%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των εκπαιδευτικών **μερικής** απασχόλησης ως προς το συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) στα 25 κράτη-μέλη ΕΕ, για τα οποία υπάρχουν σχετικά στοιχεία τα έτη 2003 και 2012.

Το 2012 και σε σύνολο 25 κρατών-μελών της ΕΕ το **27,3%** του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) υπηρετούσε με σχέση με σχέση **μερικής** απασχόλησης (2.185.119 εκπαιδευτικοί). Το υψηλότερο ποσοστό εκπαιδευτικών που απασχολούν με σχέση μερικής απασχόλησης μεταξύ των βαθμίδων της εκπαίδευσης καταγράφεται στη **Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια** εκπαίδευση

με τιμή **57,9%** και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση με τιμή **36,9%**, η **Ανώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση με τιμή **26,3%**, η **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση με τιμή **25,8%**, η **Προσχολική** εκπαίδευση με τιμή **25,3%** και η **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση με τιμή **22,7%**.

Γράφημα 2.57: **Κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού μερικής απασχόλησης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) της ΕΕ-28(*) τα έτη 2003 και 2012**

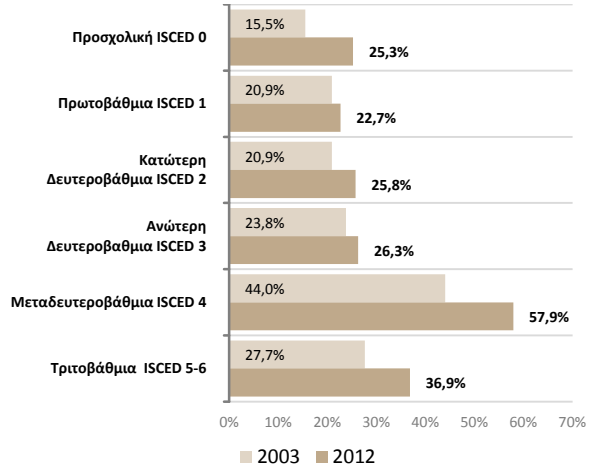

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία για τη Δανία, την Ελλάδα και την Τσεχία για τα έτη αναφοράς

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **19,0%** (ή κατά **5,7** ποσοστιαίες μονάδες) της ποσοστιαίας αναλογίας των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης ως προς το συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της εκπαίδευσης στην ΕΕ-26, από 21,8% το 2003 σε 27,5% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο και στις **6** βαθμίδες της εκπαίδευσης, καταγράφεται **αύξηση** του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί με σχέση μερικής απασχόλησης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται
στην **Προσχολική** εκπαίδευση κατά **62,7%** (ή κατά 9,8 ποσοστιαίες μονάδες),
και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση κατά **33,1%** (ή κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια** εκπαίδευση κατά **31,6%** (ή κατά 13,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση κατά **23,1%** (ή κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ανώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση κατά **10,6%** (ή κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες), και η **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση κατά **8,4%** (ή κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες).

Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζεται η εξέλιξη του εκπαιδευτικού προσωπικού ανά **επίπεδο/ βαθμίδα εκπαίδευσης** (ISCED).

2.2.1 Προσχολική εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ -αφού δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη **Δανία** και την **Ιρλανδία**- (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.58: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

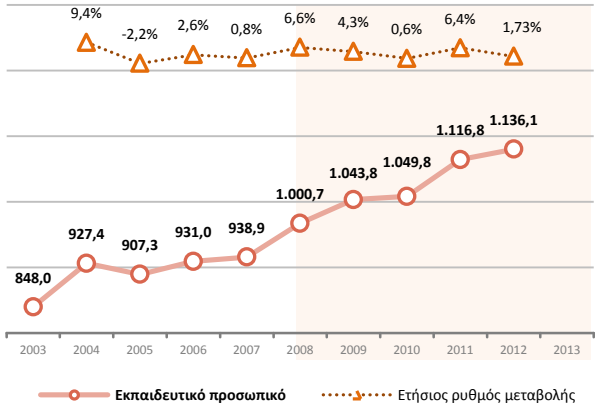

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στην ΕΕ-28 καταγράφει σταθερή σε ετήσια βάση και συνολικά σημαντική **αύξηση** κατά **34,0**% (ή 288.179 εκπαιδευτικούς) από 847.950 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.136.129 εκπαιδευτικούς το 2012.
Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **9,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **-2,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην **Προσχολική εκπαίδευση** στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.9: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Εκπ.Προσωπ ISCED 0	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**847.950**	**927.373**	**907.338**	**931.016**	**938.885**	**1.000.670**	**1.043.765**	**1.049.835**	**1.116.845**	**1.136.129**	**1.136.129**	**100,0%**	**34,0%** ▲
Γερμανία	120.203	189.965	189.780	206.740	207.404	215.949	215.921	229.791	231.699	239.957	239.957	**21,1%**	**99,6%** ▲
Ισπανία	89.607	100.669	105.486	111.254	120.312	132.740	153.366	148.808	155.608	157.142	157.142	**13,8%**	**75,4%** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 0	Ποσοστιαία αναλογία		
Γαλλία	137.174	138.633	141.908	141.718	141.476	141.976	136.755	125.396	127.613	124.626	124.626	11,0%	-9,1%	▼
Ιταλία	134.231	132.471	103.093	100.509	101.305	103.606	105.118	99.108	101.544	101.544	101.544	8,9%	-24,4%	▼
Πολωνία	53.895	53.895	48.616	48.882	49.120	51.011	54.318	58.579	72.130	77.000	77.000	6,8%	42,9%	▲
Ην. Βασίλειο	44.246	42.656	46.243	44.048	45.538	51.629	59.513	64.282	68.637	68.080	68.080	6,0%	53,9%	▲
Σουηδία	33.972	33.972	32.769	34.421	36.218	61.583	62.440	63.768	65.218	65.218	65.218	5,7%	92,0%	▲
Ρουμανία	34.307	34.585	35.288	35.755	36.555	37.348	38.253	38.322	37.353	37.391	37.391	3,3%	9,0%	▲
Ολλανδία									31.212	35.174	35.174	3,1%		
Βέλγιο	28.051	28.743	28.899	29.365	29.550	30.201	30.704	31.194	31.978	32.488	32.488	2,9%	15,8%	▲
Ουγγαρία	34.481	31.487	30.814	30.644	30.663	30.006	29.935	30.087	30.442	30.478	30.478	2,7%	-11,6%	▼
Τσεχία	22.415	22.415	22.197	24.167	21.150	21.432	21.972	22.778	23.847	24.817	24.817	2,2%	10,7%	▲
Αυστρία	14.535	14.609	15.239	15.896	16.158	16.813	18.274	19.354	19.940	20.603	20.603	1,8%	41,7%	▲
Βουλγαρία	17.109	17.496	17.662	18.001	18.060	18.169	18.002	18.117	18.147	18.248	18.248	1,6%	6,7%	▲
Πορτογαλία	14.512	14.470	16.862	17.470	16.599	16.995	17.451	17.531	17.499	16.892	16.892	1,5%	16,4%	▲
Φινλανδία	11.295	11.334	11.482	11.661	12.538	12.856	13.472	14.198	14.961	15.611	15.611	1,4%	38,2%	▲
Ελλάδα	**11.246**	**11.543**	**12.012**	**12.334**	**12.717**	**13.242**	**13.652**	**13.931**	**13.986**	**14.018**	**14.018**	1,2%	24,6%	▲
Λιθουανία	11.123	11.127	11.151	11.054	12.140	12.737	12.223	12.003	12.008	12.542	12.542	1,1%	12,8%	▲
Σλοβακία	15.528	12.263	11.227	10.736	10.745	10.806	11.127	11.493	11.645	12.023	12.023	1,1%	-22,6%	▼
Εσθονία	6.924	7.200	7.480	6.038	0	0	8.609	8.500	7.834	7.834	7.834	0,7%	13,1%	▲
Κροατία	7.143	7.397	6.071	6.346	6.420	6.823	7.116	7.662	7.799	7.799	7.799	0,7%	9,2%	▲
Λετονία	1.178	5.757	5.757	6.252	6.469	6.762	7.140	6.332	6.563	6.845	6.845	0,6%	481,1%	▲
Σλοβενία	2.651	2.565	4.436	4.715	4.716	4.885	5.067	5.330	5.699	6.161	6.161	0,5%	132,4%	▲
Λουξεμβούργο	1.067	1.089	1.089	1.233	1.227	1.261	1.400	1.410	1.517	1.588	1.588	0,1%	48,8%	▲
Κύπρος	894	862	903	1.092	1.120	1.183	1.221	1.260	1.254	1.338	1.338	0,1%	49,7%	▲
Μάλτα	163	170	874	685	685	657	716	601	712	712	712	0,1%	336,8%	▲
Δανία														
Ιρλανδία														

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.

Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία και την Ιρλανδία.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (21,1%), η **Ισπανία** (13,8%), η **Γαλλία** (11,0%), η **Ιταλία** (8,9%) και η **Πολωνία** (6,8%). Το **61,6%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **38,4%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-26. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα,** η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Σλοβενία** (0,5%), η **Λετονία** (0,6%), η **Κροατία** και η **Εσθονία** (0,7%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **17η θέση** καταγράφοντας πλήθος 14.018 εκπαιδευτικούς που αντιστοιχεί στο **1,2%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-26.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.59: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

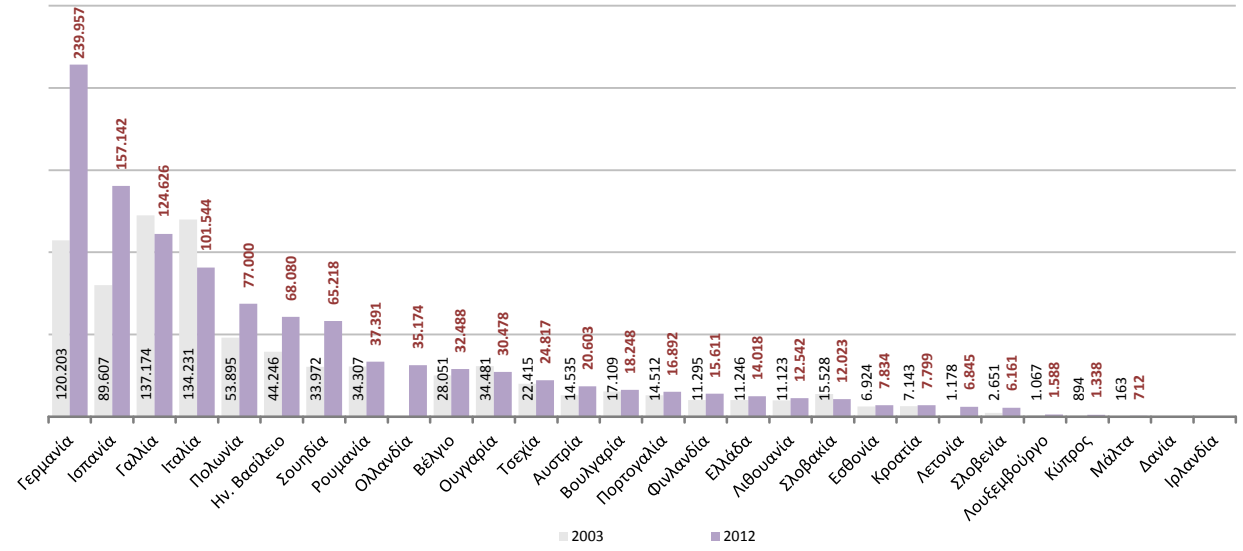

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 καταγράφει **αύξηση** κατά **34,0%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **22** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%), για τα οποία διατίθενται στοιχεία, καταγράφεται **αύξηση** του εκπαιδευτικού προσωπικού της Προσχολικής εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά 481,1%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (336,8%), η **Σλοβενία** (132,4%), η **Γερμανία** (99,6%), η **Σουηδία** (92,0%), η **Ισπανία** (75,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (53,9%), η **Κύπρος** (49,7%), το **Λουξεμβούργο** (48,8%), η **Πολωνία** (42,9%), η **Αυστρία** (41,7%), η **Φινλανδία** (38,2%), η **Ελλάδα** (24,6%), η **Πορτογαλία** (16,4%), το **Βέλγιο** (15,8%), η **Εσθονία** (13,1%), η **Λιθουανία** (12,8%), η **Ολλανδία** (12,7%) την περίοδο 2011-2012, η **Τσεχία** (10,7%), η **Κροατία** (9,2%), η **Ρουμανία** (9,0%) και η **Βουλγαρία** (6,7%).Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **4** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (15,4%), για τα οποία διατίθενται στοιχεία, στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετείς στην Προσχολική εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιταλία** (-24,4%) και ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-22,6%), η **Ουγγαρία** (κατά -11,6%) και η **Γαλλία** (-9,1%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.60: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

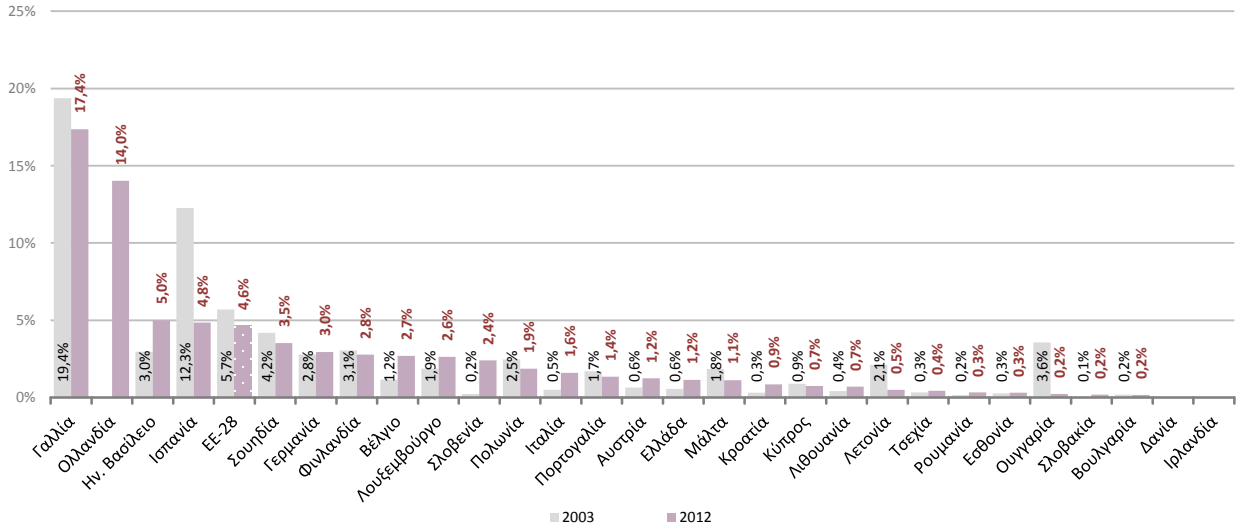

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (52.796 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχεί στο **4,6%** του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **14η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (162 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **1,2%** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπολείπεται** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-26 (**4,6%**) κατά **3,5** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπολείπεται σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στην Προσχολική εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-26 (μέση τιμή διαφοράς 4,2 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **9,0%** είναι η **Γαλλία** (17,4%), η **Ολλανδία** (14,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,0%), η **Ισπανία** (4,8%) και η **Σουηδία** (3,5%).

Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **0,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Βουλγαρία**, η **Σλοβακία** και η **Ουγγαρία** (0,2%), η **Εσθονία** και η **Ρουμανία** (0,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**35,6** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 26 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-18,4%** (ή κατά **1,1** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 από 5,7% το 2003 σε 4,6% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,8%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβενία** (κατά 961,4%) και ακολουθούν: η **Ιταλία** (216,5%), η **Κροατία** (178,9%), η **Σλοβακία** (147,5%), το **Βέλγιο** (κατά 130,2%), η **Ελλάδα** (103,1%), η **Αυστρία** (92,1%), η **Ρουμανία** (91,2%), η **Λιθουανία** (71,6%), το **Ηνωμένο**

Βασίλειο(68,4%), το **Λουξεμβούργο** (41,1%), η **Τσεχία** (29,5%), η **Εσθονία** (16,3%) και η **Γερμανία** (6,6%).
Στον αντίποδα βρίσκονται **12** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (82,1%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά -93,2%) και ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά -76,7%), η **Ισπανία** (-60,5%), η **Μάλτα** (-39,0%), η **Πολωνία** (-24,4%), η **Πορτογαλία** (-20,1%), η **Κύπρος** (-16,5%), η **Σουηδία** (-15,8%), η **Βουλγαρία** (-14,5%), η **Γαλλία** (-10,4%), η **Φινλανδία** (-9,2%) και η **Ολλανδία** (-7,5%).

2.2.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.61: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

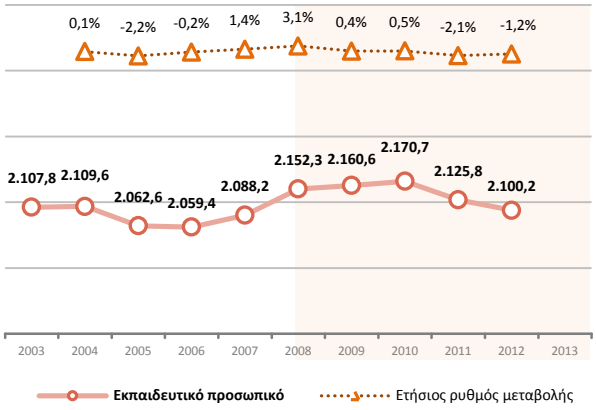

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-28 καταγράφει οριακή **μείωση** κατά **-0,4**% (ή 7.630 εκπαιδευτικούς) από 2.107.841 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 2.100.211 εκπαιδευτικούς το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.
Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται οριακή **αύξηση** του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28, κατά **0,1%** (ή 1.756 εκπαιδευτικούς) από 2.107.841 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 2.109.597 εκπαιδευτικούς το 2004, ενώ την περίοδο 2004-2006 καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **-2,4%** (ή 50.203 εκπαιδευτικούς) περιορίζοντας το πλήθος των εκπαιδευτικών το 2006 σε 2.059.394.
Την αμέσως επόμενη περίοδο 2006-2010 το πλήθος των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **αύξηση** κατά **5,4%** (ή 111.289 εκπαιδευτικούς) από 2.059.394 εκπαιδευτικούς το 2006 σε 2.170.683 εκπαιδευτικούς το 2010, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012. Τέλος, την περίοδο 2010-2012 καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **-3,2%** (ή 70.472 εκπαιδευτικούς) από 2.170.683 εκπαιδευτικούς το 2010 σε 2.100.211 εκπαιδευτικούς το 2012.
Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **3,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **-2,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).
Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.10: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Εκπ.Προσωπ ISCED 1	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**2.107.841**	**2.109.597**	**2.062.632**	**2.059.394**	**2.088.185**	**2.152.308**	**2.160.572**	**2.170.683**	**2.125.814**	**2.100.211**	**2.100.211**	**100,0%**	**-0,4%** ▼
Γερμανία	235.179	232.937	234.107	238.429	242.969	239.760	242.329	241.845	252.846	250.703	250.703	12,3%	6,6% ▲
Ην. Βασίλειο	262.390	258.966	265.257	249.862	255.690	244.391	245.882	252.290	255.994	247.079	247.079	12,1%	-5,8% ▼
Γαλλία	203.418	202.954	216.411	217.017	216.654	217.428	221.717	234.098	238.141	233.262	233.262	11,4%	14,7% ▲
Ιταλία	256.650	260.769	248.342	249.487	254.738	254.434	250.767	237.445	230.364	230.364	230.364	11,3%	-10,2% ▼
Ισπανία	179.324	179.271	180.710	184.147	199.256	211.320	212.648	219.409	223.644	223.517	223.517	10,9%	24,6% ▲
Πολωνία	235.763	235.763	235.950	231.609	233.612	238.917	238.741	239.888	215.813	214.730	214.730	10,5%	-8,9% ▼
Ολλανδία	130.120	132.068	132.803	135.614	137.436	140.674	141.247	141.850	111.441	111.039	111.039	5,4%	-14,7% ▼
Ελλάδα	**56.135**	**60.770**	**62.882**	**64.416**	**67.342**	**68.043**	**69.018**	**70.475**	**69.985**	**67.314**	**67.314**	**3,3%**	**19,9%** ▲
Βέλγιο	64.125	64.556	64.278	64.947	65.378	65.574	65.668	66.317	65.783	66.441	66.441	3,2%	3,6% ▲
Σουηδία	68.325	68.325	65.516	62.897	61.310	61.220	61.393	60.396	62.429	62.429	62.429	3,1%	-8,6% ▼
Πορτογαλία	64.763	65.548	71.519	70.795	64.274	66.956	66.106	67.734	64.929	59.955	59.955	2,9%	-7,4% ▼
Δανία	59.284	59.289				57.849	58.129	57.009	55.265	55.265	55.265	2,7%	-6,8% ▼

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 1	Ποσοστιαία αναλογία		
Ρουμανία	56.635	57.536	57.099	55.821	55.487	54.550	54.069	52.272	47.560	45.959	45.959	2,2%	-18,9%	▼
Ουγγαρία	48.393	42.643	41.230	40.580	39.706	37.844	37.108	36.675	36.716	36.719	36.719	1,8%	-24,1%	▼
Ιρλανδία	21.545	24.734	25.416	26.833	29.852	30.697	31.549	32.043	32.848	32.267	32.267	1,6%	49,8%	▲
Αυστρία	28.822	28.397	29.239	29.044	29.274	29.017	29.180	29.743	29.957	30.204	30.204	1,5%	4,8%	▲
Φινλανδία	24.024	24.313	24.577	24.793	24.272	24.830	25.728	24.736	25.281	25.609	25.609	1,3%	6,6%	▲
Τσεχία	33.737	33.737	30.952	30.226	24.713	24.893	24.890	24.769	24.880	25.161	25.161	1,2%	-25,4%	▼
Βουλγαρία	19.439	18.762	17.873	17.378	16.790	16.346	15.075	14.885	14.608	14.489	14.489	0,7%	-25,5%	▼
Σλοβακία	14.680	14.420	13.849	13.684	15.022	13.529	13.856	13.938	13.875	14.011	14.011	0,7%	-4,6%	▼
Κροατία	10.832	10.807	11.198	11.415	11.423	11.373	11.782	11.746	11.726	11.726	11.726	0,6%	8,3%	▲
Λετονία	7.544	7.124	6.915	6.699	10.989	10.541	10.934	9.566	9.959	10.296	10.296	0,5%	36,5%	▲
Λιθουανία	11.800	11.561	11.237	11.024	10.843	10.441	10.111	9.531	9.312	8.961	8.961	0,4%	-24,1%	▼
Σλοβενία	6.884	6.185	6.156	6.141	6.111	6.152	6.243	6.281	6.401	6.434	6.434	0,3%	-6,5%	▼
Εσθονία				7.516	5.927	6.141	6.183	6.223	6.200	6.200	6.200	0,3%	-17,5%	▼
Λουξεμβούργο	2.966	3.002	3.091	3.191	3.218	2.992	3.639	3.786	3.903	4.228	4.228	0,2%	42,5%	▲
Κύπρος	3.319	3.506	3.455	3.627	3.697	3.850	3.921	3.985	4.045	3.940	3.940	0,2%	18,7%	▲
Μάλτα	1.745	1.654	2.570	2.202	2.202	2.546	2.659	1.748	1.909	1.909	1.909	0,1%	9,4%	▲

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία και την Ιρλανδία.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (11,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,8%), η **Γαλλία** (11,1%), η **Ιταλία** (11,0%) και η **Ισπανία** (το 10,6%). Το **56,4%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **43,6%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,1%), η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (0,2%), η **Εσθονία** και η **Σλοβενία** (0,3%), η **Λιθουανία** (0,4%), η **Λετονία** (0,5%), η **Κροατία** (0,6%), η **Σλοβακία** και η **Βουλγαρία** (0,7%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **8η θέση** καταγράφοντας πλήθος 67.314 εκπαιδευτικούς, που αντιστοιχεί στο **3,2%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.62: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

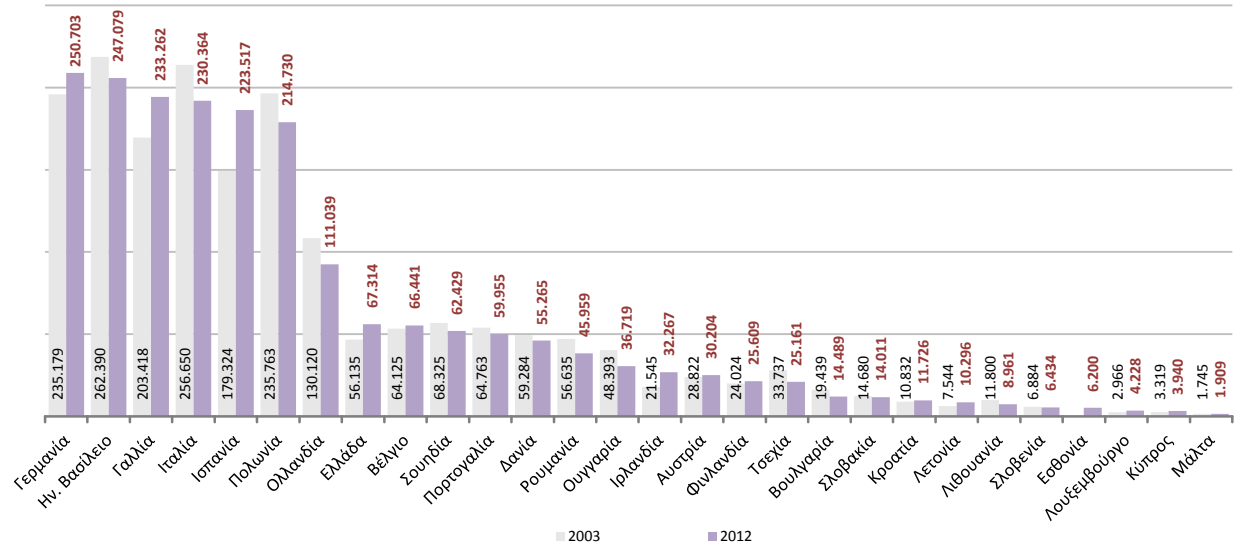

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει οριακή **μείωση** κατά **-0,4%**. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη περίοδο σε **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) καταγράφεται **αύξηση** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (49,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (42,5%), η **Λετονία** (36,5%), η **Ισπανία** (24,6%), η **Ελλάδα** (19,9%), η **Κύπρος** (18,7%), η **Γαλλία** (14,7%), η **Μάλτα** (9,4%), η **Κροατία** (8,3%), η **Γερμανία** και η **Φινλανδία** (6,6%), η **Αυστρία** (4,8%) και το **Βέλγιο**

(15,8%).Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (-25,5%) και ακολουθούν: η **Τσεχία** (-25,4%), η **Ουγγαρία** και **Λιθουανία** (-24,1%), η **Ρουμανία** (-18,9%), η **Εσθονία** (-17,5%) για την περίοδο 2006-2012, η **Ολλανδία** (-14,7%),η **Ιταλία** (-10,2%), η **Πολωνία** (-8,9%), η **Σουηδία** (-8,6%), η **Πορτογαλία** (-7,4%), η **Δανία** (-6,8%), η **Σλοβενία** (-6,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-5,8%) και η **Σλοβακία** (-4,6%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.63: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

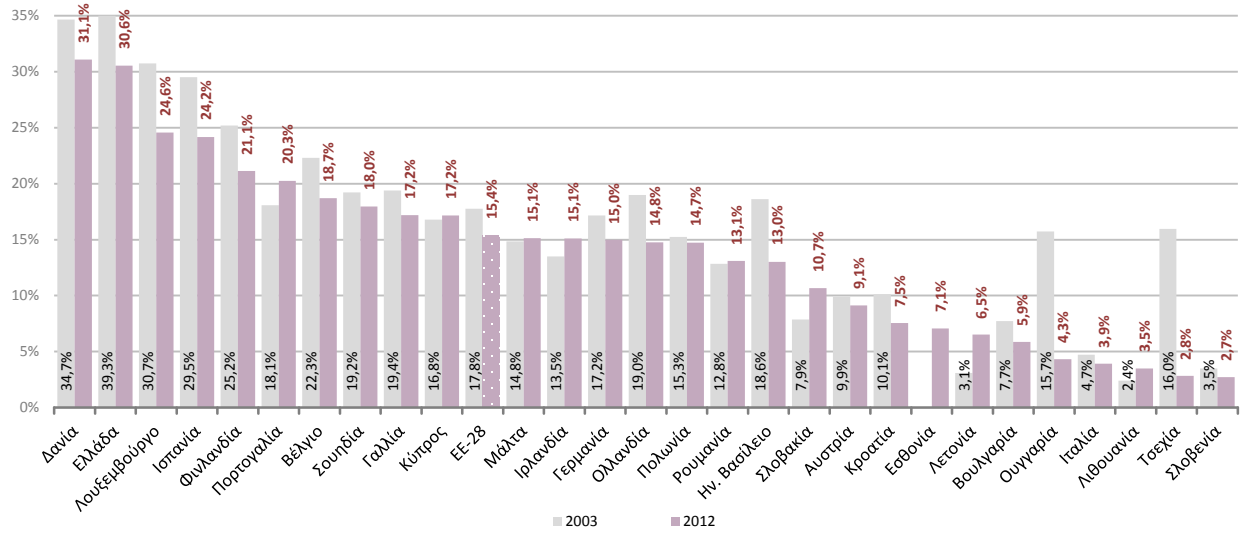

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 οι άνδρες εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (322.604 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχούν στο **15,4%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **2η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (20.565 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **30,6%** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **15,2** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπολείπεται σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-26 (μέση τιμή διαφοράς 17,6 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **26,3%** είναι η **Δανία** (31,1%), η **Ελλάδα** (30,6%), το **Λουξεμβούργο** (24,6%), η **Ισπανία** (24,2%) και η **Φινλανδία** (21,1%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **3,4%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Σλοβενία** (2,7%), η **Τσεχία** (2,8%), η **Λιθουανία** (3,5%), η **Ιταλία** (3,9%) και η **Ουγγαρία** (4,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**7,63** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 26 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-13,5%** (ή κατά **2,4** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 από 17,8% το 2003 σε 15,4% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **8** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,6%) καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (110,7%) και ακολουθούν: η **Λιθουανία** (45,2%), η **Σλοβακία** (35,6%), η **Πορτογαλία** (12,1%), η **Ιρλανδία** (11,9%), η **Κύπρος** (2,2%), η **Μάλτα** (2,0%) και η **Ρουμανία** (1,9%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **20** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (71,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά -82,3%) και ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (-72,6%), η **Εσθονία** (-33,2%) για την περίοδο 2006-2012, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-30,0%), η **Κροατία** (-25,5%), η **Βουλγαρία** (-24,1%), η **Σλοβενία** (κατά -22,8%), η **Ελλάδα** (-22,3%),το**Λουξεμβούργο** (-20,1%), η **Ισπανία** (-18,1%), η **Ιταλία** (-16,9%), το **Βέλγιο** και η **Φινλανδία** (-16,1%), η **Γερμανία** (-12,8%), η **Γαλλία** (κατά -11,3%), η **Δανία** (-10,3%), η **Αυστρία** (-7,7%), η **Σουηδία** (-6,5%), η **Πολωνία** (-3,5%) και η **Ολλανδία** (κατά -2,7%).

2.2.3 Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), αφού για τη **Ιρλανδία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.64: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

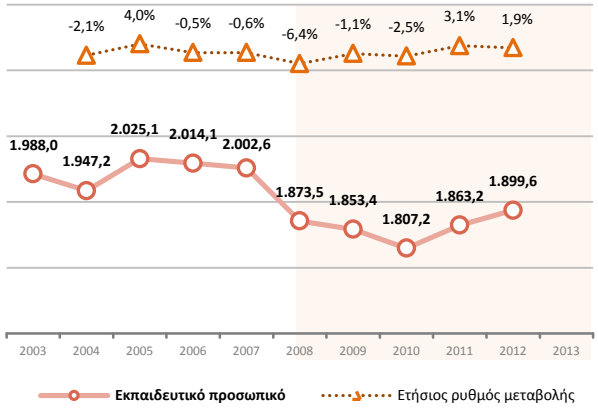

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-28 καταγράφει **μείωση** κατά **-4,4**% (ή 88.382 εκπαιδευτικούς) από 1.987.960 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.899.578 εκπαιδευτικούς το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28, κατά **-2,1%** (ή 40.761 εκπαιδευτικούς) από 1.987.960 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.947.199 εκπαιδευτικούς το 2004, ενώ την περίοδο 2004-2005 καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **4,0%** (ή 77.900 εκπαιδευτικούς) αυξάνοντας το πλήθος των εκπαιδευτικών το 2005 σε 2.025.099, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012. Την επόμενη περίοδο 2005-2010 το πλήθος των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφει **μείωση** κατά **-10,8%** (ή 217.930 εκπαιδευτικούς) από 2.025.099 εκπαιδευτικούς το 2005 σε 1.807.169 εκπαιδευτικούς το 2010, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012. Τέλος, την περίοδο 2010-2012 καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου πληθυσμού κατά **5,1%** (ή 92.409 εκπαιδευτικούς) από 1.807.169 εκπαιδευτικούς το 2010 σε 1.899.578 εκπαιδευτικούς το 2012. Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **4,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **-6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.11: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012
											Εκπ.Προσωπ ISCED 2	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**1.987.960**	**1.947.199**	**2.025.099**	**2.014.130**	**2.002.554**	**1.873.501**	**1.853.427**	**1.807.169**	**1.863.246**	**1.899.578**	**1.899.578**	**100,0%**	**-4,4%** ▼
Γερμανία	420.402	425.182	418.898	412.307	409.411	409.129	410.096	410.129	403.058	401.403	401.403	21,1%	-4,5% ▼
Γαλλία	252.250	244.652	253.032	248.517	242.740	236.700	230.867	229.530	229.471	223.438	223.438	11,8%	-11,4% ▼
Ην. Βασίλειο	147.501	147.324	152.540	147.281	145.354	189.101	181.533	174.790	186.581	191.397	191.397	10,1%	29,8% ▲
Ισπανία	274.801	276.928	280.030	282.222	285.033	186.944	188.389	188.540	185.625	181.946	181.946	9,6%	-33,8% ▼
Ιταλία	178.872	179.199	170.267	168.781	180.243	189.126	186.677	162.367	160.204	160.204	160.204	8,4%	-10,4% ▼
Πολωνία	129.595	129.595	131.477	129.524	127.167	118.343	114.097	111.978	136.545	134.747	134.747	7,1%	4,0% ▲
Ρουμανία	97.562	92.974	93.069	88.668	86.114	84.422	84.491	82.959	77.445	74.968	74.968	3,9%	-23,2% ▼
Ολλανδία									58.070	59.755	59.755	3,1%	2,9% ▲
Δανία			57.987	58.102	58.740					56.410	56.410	3,0%	-2,7% ▼
Ελλάδα	**41.549**	**43.924**	**45.805**	**46.923**	**49.101**	**50.200**	**51.858**	**52.605**	**49.039**	**45.273**	**45.273**	**2,4%**	**9,0%** ▲
Πορτογαλία	41.595	36.800	46.653	47.205	50.581	48.953	50.843	48.129	47.053	42.183	42.183	2,2%	1,4% ▲
Αυστρία	42.977	42.885	42.402	42.788	42.404	41.847	42.224	42.450	42.382	41.825	41.825	2,2%	-2,7% ▼
Βέλγιο	36.425	36.765	42.469	42.999	43.208	41.748	41.991	42.533	41.460	41.713	41.713	2,2%	14,5% ▲
Ουγγαρία	52.131	51.122	49.533	49.097	47.546	43.739	42.152	41.110	40.440	39.624	39.624	2,1%	-24,0% ▼
Σουηδία	38.137	38.137	38.262	39.984	39.216	38.621	37.284	35.155	33.188	33.188	33.188	1,7%	-13,0% ▼
Τσεχία	39.443	39.443	40.088	43.392	37.397	36.498	35.078	33.659	33.174	32.851	32.851	1,7%	-16,7% ▼
Λιθουανία	40.575	42.030	42.763	42.303	41.681	41.142	40.048	38.800	26.048	25.465	25.465	1,3%	-37,2% ▼
Σλοβακία	28.580	28.178	26.872	26.509	24.977	24.372	23.924	23.519	23.799	23.841	23.841	1,3%	-16,6% ▼
Κροατία	18.352	16.847	17.547	18.005	18.198	18.651	21.538	22.058	22.260	22.260	22.260	1,2%	21,3% ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 2	Ποσοστιαία αναλογία		
Φινλανδία	20.326	20.666	20.861	20.960	20.604	19.040	19.794	20.002	20.415	20.673	20.673	1,1%	1,7%	▲
Βουλγαρία	26.539	25.909	25.203	24.452	23.290	21.827	19.162	18.139	17.900	17.534	17.534	0,9%	-33,9%	▼
Λετονία	15.523	15.167	15.286	15.080	10.239	9.427	9.160	7.710	7.764	7.636	7.636	0,4%	-50,8%	▼
Σλοβενία	7.144	7.734	7.867	7.969	7.954	7.813	7.675	7.662	7.633	7.601	7.601	0,4%	6,4%	▲
Εσθονία				5.164	5.357	5.178	4.898	5.003	4.806	4.806	4.806	0,3%	-6,9%	▼
Μάλτα	2.938	2.943	3.399	3.039	3.039	3.690	4.121	3.292	3.689	3.689	3.689	0,2%	25,6%	▲
Κύπρος	2.618	2.795	2.789	2.859	2.960	3.131	3.202	3.167	3.049	3.008	3.008	0,2%	14,9%	▲
Λουξεμβούργο	3.279					3.859	2.325	1.883	2.148	2.140	2.140	0,1%	-34,7%	▼
Ιρλανδία	28.846													

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Ιρλανδία.

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 είναι: η **Γερμανία** (21,1%), η **Γαλλία** (11,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,1%), η **Ισπανία** (9,6%) και η **Ιταλία** (8,4%). Το **61,0%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **39,0%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 22 κράτη-μέλη της ΕΕ-27. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Μάλτα** και η **Κύπρος** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία** και η **Λετονία** (0,4%), και η **Βουλγαρία** (0,9%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **10η θέση** καταγράφοντας πλήθος 45.273 εκπαιδευτικούς, που αντιστοιχεί στο **2,4%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.65: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

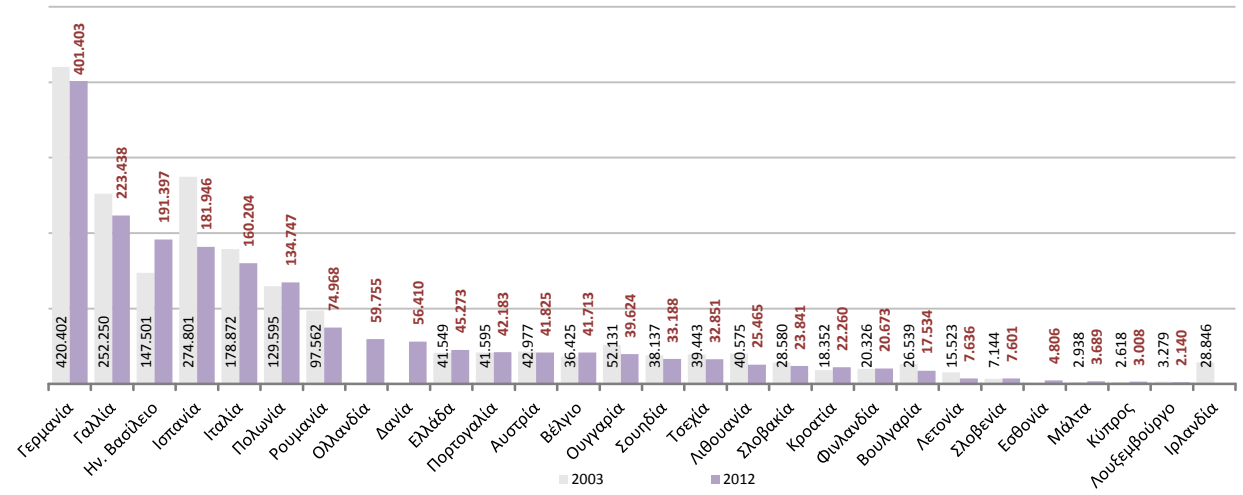

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-4,4%**. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη περίοδο σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (40,7%) καταγράφεται **αύξηση** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 29,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (25,6%), η **Κροατία** (21,3%), η **Κύπρος** (14,9%), το **Βέλγιο** (14,5%), η **Ελλάδα** (9,0%), η **Σλοβενία** (6,4%), η **Πολωνία** (4,0%), η **Ολλανδία** (2,9%) για την περίοδο 2011-2012, η **Φινλανδία** (1,7%) και η **Πορτογαλία** (1,4%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (59,3%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (-50,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (-37,2%), το **Λουξεμβούργο** (-34,7%), η **Βουλγαρία** (-33,9%), η **Ισπανία** (-33,8%), η **Ουγγαρία** (-24,0%), η **Ρουμανία** (-23,2%), η **Τσεχία** (-16,7%), η **Σλοβακία** (-16,6%), η **Σουηδία** (-13,0%), η **Γαλλία** (-11,4%), η **Ιταλία** (-10,4%), η **Εσθονία** (-6,9%) για την περίοδο 2006-2012, η **Γερμανία** (-4,5%), η **Αυστρία** (-2,7%) και η **Δανία** (-2,7%) για την περίοδο 2006-2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.66: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

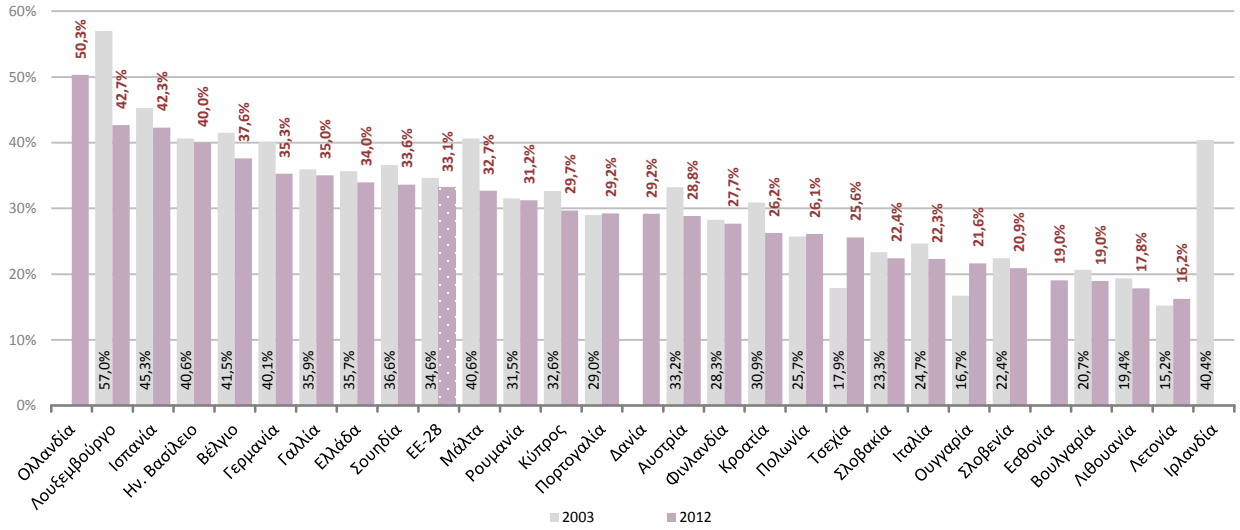

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 οι άνδρες εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (629.393 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχούν στο **33,1%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **8η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (15.380 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **34,0%** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 κατά **0,8** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπολείπεται σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (μέση τιμή διαφοράς 0,8 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **42,6%** είναι η **Ολλανδία** (50,3%), το **Λουξεμβούργο** (42,7%), η **Ισπανία** (42,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (40,0%) και το **Βέλγιο** (37,6%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **18,6%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Λετονία** (16,2%), η **Λιθουανία** (17,8%), η **Βουλγαρία** και η **Εσθονία** (19,0%), και η **Σλοβενία** (20,9%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,29** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 26 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-4,4%** (ή κατά **1,5** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 από 34,6% το 2003 σε 33,1% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (22,2%) καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά 42,8%) και ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (29,3%), η **Εσθονία** (8,3%) για την περίοδο 2006-2012, η **Λετονία** (6,7%), η **Πολωνία** (1,6%) και οριακά η **Πορτογαλία** (0,8%). Στον αντίποδα βρίσκονται **21** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (77,8%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά -25,2%) και ακολουθούν: η **Μάλτα** (κατά-19,5%), η **Κροατία** (-15,0%), η **Αυστρία** (-13,3%), η **Δανία** (-12,5%) για την περίοδο 2005-2012, η **Γερμανία** (-12,0%), η **Ιταλία** (-9,5%), το **Βέλγιο** (-9,4%), η **Κύπρος** (-9,1%),η **Βουλγαρία** (-8,2%), η **Σουηδία** (-8,0%), η **Λιθουανία** (-7,9%), η **Σλοβενία** (κατά -6,8%), η **Ισπανία** (-6,6%), η **Ελλάδα** (-4,7%), η **Σλοβακία** (-3,9%), η **Γαλλία** (-2,6%), η **Φινλανδία** (κατά -2,0%), η **Ολλανδία** (-1,6%) για την περίοδο 2011-2012, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-1,5%) και η **Ρουμανία** (κατά -1,0%).

2.2.4 Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), αφού για τη **Δανία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.67: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

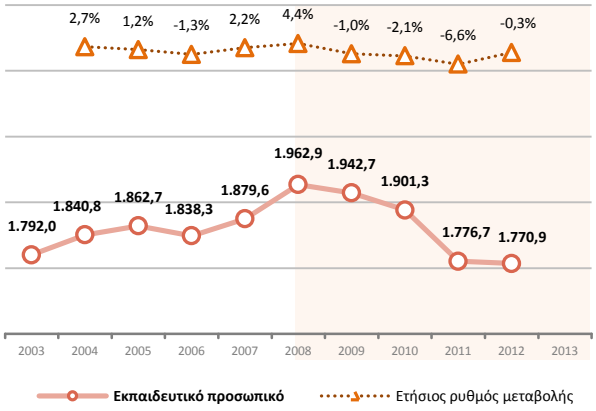

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην ΕΕ-27 καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-1,2**% (ή 21.807 εκπαιδευτικούς) από 1.792.019 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.770.932 εκπαιδευτικούς το 2012. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008 καταγράφεται **αύξηση** του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28, κατά **9,5%** (ή 170.981 εκπαιδευτικούς) από 1.792.019 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.962.910 εκπαιδευτικούς το 2008, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012, ενώ την περίοδο 2008-2012 καταγράφει **μείωση** κατά **-10,8%** (ή κατά 100.166 εκπαιδευτικούς) από 1.962.910 εκπαιδευτικούς το 2008 σε 1.770.932 εκπαιδευτικούς το 2012, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012. Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **4,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.12: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 3	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**1.792.019**	**1.840.820**	**1.862.744**	**1.838.315**	**1.879.600**	**1.962.910**	**1.942.668**	**1.901.319**	**1.776.657**	**1.770.932**	**1.770.932**	**100,0%**	**-1,2%**	▼
Ην. Βασίλειο	337.938	347.543	360.878	356.485	387.531	364.554	361.520	316.983	254.608	257.120	257.120	**14,5%**	**-23,9%**	▼
Γαλλία	258.693	266.626	275.030	246.907	248.215	243.864	238.218	233.642	234.505	237.890	237.890	**13,4%**	**-8,0%**	▼
Ιταλία	249.305	237.825	215.565	218.991	227.102	229.793	228.190	224.979	212.901	212.901	212.901	**12,0%**	**-14,6%**	▼
Γερμανία	174.986	172.498	176.737	181.588	183.600	188.139	174.641	183.685	181.477	178.679	178.679	**10,1%**	**2,1%**	▲
Πολωνία	146.372	146.372	164.552	159.800	160.258	161.065	162.872	161.390	169.448	166.734	166.734	**9,4%**	**13,9%**	▲
Ισπανία						97.140	102.180	106.235	108.236	108.455	108.455	**6,1%**	**11,6%**	▲
Βέλγιο	81.301	83.173	79.997	79.994	81.344	83.526	84.525	84.104	81.892	82.342	82.342	**4,6%**	**1,3%**	▲
Ρουμανία	67.051	64.707	68.482	68.148	67.691	67.559	65.776	63.058	59.725	59.444	59.444	**3,4%**	**-11,3%**	▼
Ολλανδία	108.149	109.661	107.410	106.952	108.440	110.793	109.140	107.433	51.189	52.115	52.115	**2,9%**	**-51,8%**	▼
Πορτογαλία	43.950	49.058	47.150	46.522	42.384	46.343	46.648	49.960	49.394	47.718	47.718	**2,7%**	**8,6%**	▲
Ουγγαρία	41.833	46.653	47.055	47.153	47.778	46.684	46.278	47.639	47.563	46.474	46.474	**2,6%**	**11,1%**	▲
Ελλάδα	**45.352**	**46.404**	**47.192**	**49.184**	**47.120**	**47.683**	**48.646**	**50.330**	**47.313**	**44.625**	**44.625**	**2,5%**	**-1,6%**	▼
Σουηδία	37.106	37.106	37.863	39.101	39.800	40.357	40.903	40.150	40.304	40.304	40.304	**2,3%**	**8,6%**	▲
Τσεχία	53.646	53.646	53.242	48.230	43.708	43.324	42.776	42.581	37.918	36.599	36.599	**2,1%**	**-31,8%**	▼
Ιρλανδία		27.771	29.026	29.729	30.866	33.069	31.011	30.908	31.195	32.794	32.794	**1,9%**	**18,1%**	▲
Αυστρία	29.652	29.069	28.733	28.760	29.306	31.008	31.978	32.127	32.372	32.601	32.601	**1,8%**	**9,9%**	▲
Κροατία	19.733	20.073	21.925	23.486	24.063	24.444	25.463	25.615	25.735	25.735	25.735	**1,5%**	**30,4%**	▲
Φινλανδία	21.229	21.287	21.121	22.880	23.566	23.951	23.525	23.074	24.078	24.170	24.170	**1,4%**	**13,9%**	▲
Βουλγαρία	30.922	31.700	32.050	31.957	31.523	29.873	27.117	25.895	24.657	23.351	23.351	**1,3%**	**-24,5%**	▼
Σλοβακία	23.237	24.014	23.654	23.387	23.185	22.617	22.032	22.170	21.639	21.094	21.094	**1,2%**	**-9,2%**	▼
Λιθουανία									11.933	11.184	11.184	**0,6%**	**-6,3%**	▼
Λετονία	9.253	9.822	9.838	10.122	10.200	9.148	9.236	8.665	8.616	8.162	8.162	**0,5%**	**-11,8%**	▼
Σλοβενία	8.701	8.722	8.306	8.436	8.225	7.977	7.826	7.589	7.414	7.314	7.314	**0,4%**	**-15,9%**	▼
Εσθονία				3.147	6.139	6.094	5.645	5.878	5.538	5.538	5.538	**0,3%**	**76,0%**	▲
Λουξεμβούργο		3.359	3.493	3.667	3.755	0	2.485	3.124	2.860	3.473	3.473	**0,2%**	**3,4%**	▲
Κύπρος	2.708	2.941	2.905	3.003	3.115	3.222	3.310	3.359	3.417	3.386	3.386	**0,2%**	**25,0%**	▲
Μάλτα	902	790	540	686	686	683	727	746	730	730	730	**0,04%**	**-19,1%**	▼
Δανία														

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,5%), η **Γαλλία** (13,4%), η **Ιταλία** (12,0%), η **Γερμανία** (10,1%) και η **Πολωνία** (9,4%). Το **59,5%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **40,5%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 22 κράτη-μέλη της ΕΕ-27.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,04%), η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (0,2%), η **Εσθονία** (0,3%), η **Σλοβενία** (0,4%), η **Λετονία** (0,5%) και η **Λιθουανία** (0,6%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **12η θέση** καταγράφοντας πλήθος 44.625 εκπαιδευτικούς, που αντιστοιχεί στο **2,5%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.68: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

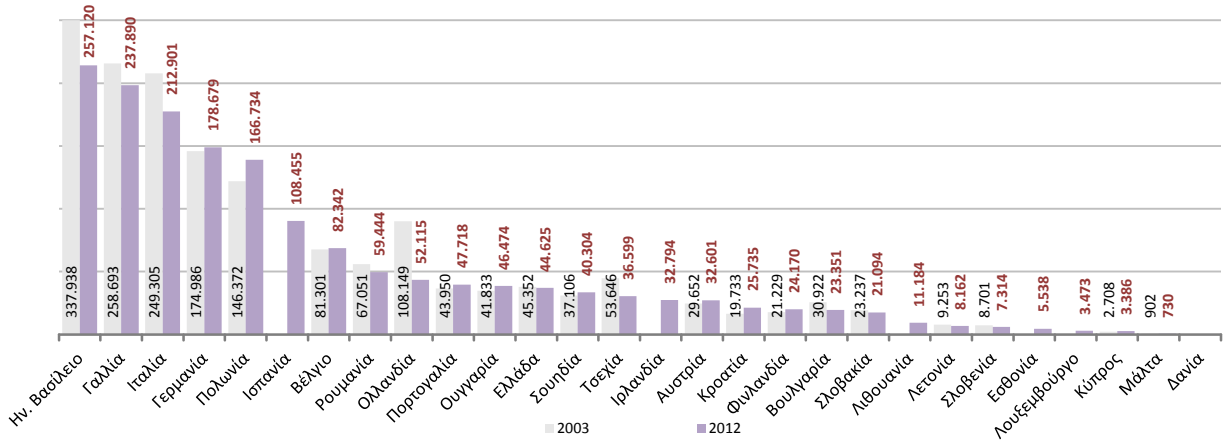

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-1,2%**. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη περίοδο σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (51,9%) καταγράφεται **αύξηση** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (76,0%) για την περίοδο 2006-2012, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (30,4%), η **Κύπρος** (25,0%), η **Ιρλανδία** (18,1%) για την περίοδο 2008-2012, η **Πολωνία** και η **Φινλανδία** (13,9%), η **Ισπανία** (11,6%) για την περίοδο 2008-2012, η **Ουγγαρία** (κατά 11,1%), η **Αυστρία** (9,9%), η **Σουηδία** και η **Πορτογαλία** (8,6%), το **Λουξεμβούργο** (3,4%) για την περίοδο 2004-2012, η **Γερμανία** (2,1%) και το **Βέλγιο** (1,3%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (48,1%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (2,9%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (-31,8%), η **Βουλγαρία** (κατά -24,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-23,9%), η **Μάλτα** (κατά -19,1%), η **Σλοβενία** (-15,9%), η **Ιταλία** (-14,6%), η **Λετονία** (-11,8%), η **Ρουμανία** (-11,3%), η **Σλοβακία** (κατά -9,2%), η **Γαλλία** (-8,0%), η **Λιθουανία** (-6,3%) για την περίοδο 2011-2012, και η **Ελλάδα** (-1,6%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Το 2012 οι άνδρες εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (721.073 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχούν στο **40,7%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **5η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (21.698 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **48,6%** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 κατά **7,9** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπερέχει σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (μέση τιμή διαφοράς 8,9 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **50,7%** είναι η **Μάλτα** (55,9%), η **Ολλανδία** (49,8%), η **Ισπανία** (49,7%), η **Γερμανία** (49,5%) και η **Ελλάδα** (48,6%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή

23,3%, στα οποία περιλαμβάνονται η **Λετονία** (19,2%), η **Λιθουανία** (20,6%), η **Βουλγαρία** (22,1%), η **Εσθονία** (26,6%) και η **Σλοβακία** (28,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,17** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 26 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Γράφημα 2.69: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

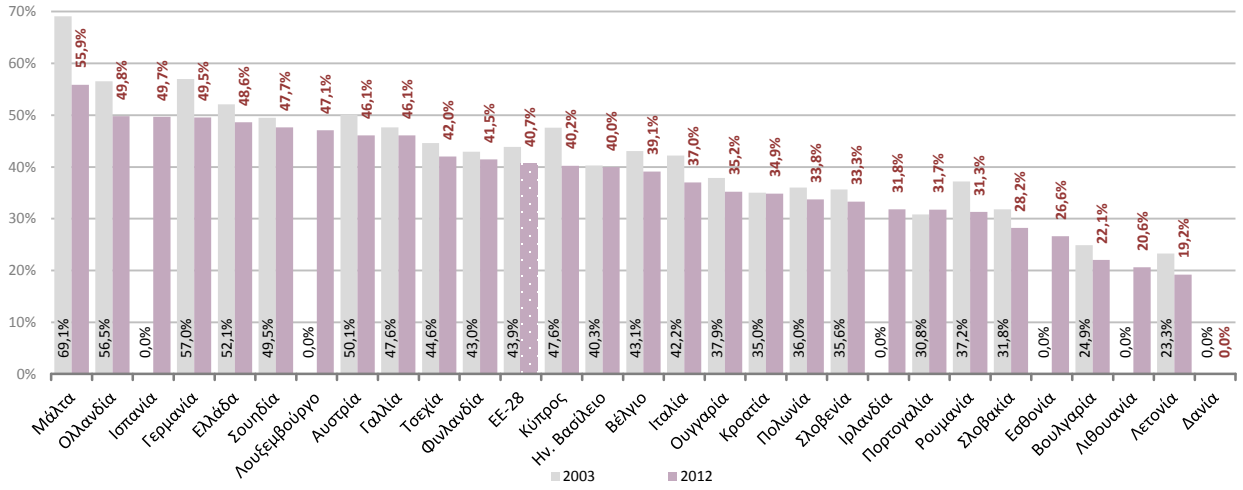

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-7,2%** (ή κατά **3,2** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 από 43,9% το 2003 σε 40,7% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **2** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (7,4%) καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (κατά 43,2%) για την περίοδο 2006-2012 και στην **Πορτογαλία** (κατά 3,0%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **25** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (92,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά -20,7%) για την περίοδο 2004-2012 και κατά σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (-19,1%), η **Λετονία** (-17,6%), το **Λουξεμβούργο** (-16,4%) για την περίοδο 2004-2012, η **Ρουμανία** (κατά -15,8%),η **Κύπρος** (-15,4%), η **Γερμανία** (-13,1%), η **Ιταλία** (-12,3%),η **Βουλγαρία** & η **Σλοβακία** (-11,3%), το **Βέλγιο** (-9,2%), η **Αυστρία** (-8,0%), η **Ουγγαρία** (κατά -7,0%), η **Ελλάδα** και η **Σλοβενία** (-6,6%), η **Πολωνία** (-6,2%),η **Τσεχία** (-5,8%), η **Σουηδία** (-3,7%), η **Φινλανδία** (-3,5%), η **Γαλλία** (-3,2%), η **Ισπανία** (-18,1%) για την περίοδο 2008-2012, η **Ολλανδία** (-1,3%), και οριακά το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-0,7%), η **Κροατία** (κατά -0,5%) και η **Λιθουανία** (-0,3%).

Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) σε 16 κράτη-μέλη της ΕΕ, αφού για τα υπόλοιπα 12 κράτη-μέλη(*)[2] δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στην ΕΕ-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **44,6**% (ή 24.239 εκπαιδευτικούς) από 54.338 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 78.577 εκπαιδευτικούς το 2012.

Γράφημα 2.70: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

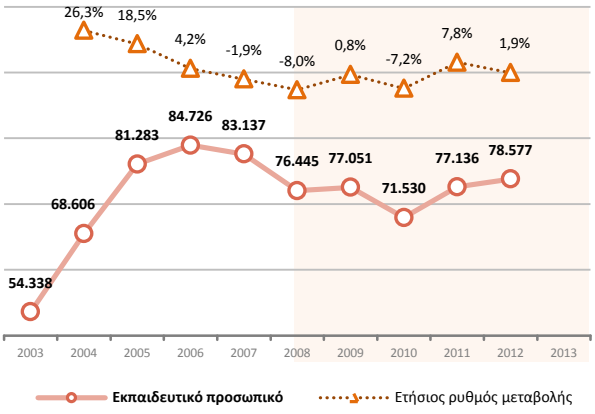

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εκδηλώνονται σημαντικές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008

[2] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Βέλγιο, τη Δανία, την. Εσθονία, την Ιρλανδία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Κροατία, την Ιταλία, την Κύπρο, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία και την Φινλανδία

καταγράφεται σημαντικότατη **αύξηση** του πλήθους του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια στην ΕΕ-28, κατά **55,9%%** (ή 30.388 εκπαιδευτικούς) από 54.338 εκπαιδευτικούς το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012, σε 84.726 εκπαιδευτικούς το 2006, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2012, ενώ την περίοδο 2006-2010 καταγράφει ισχυρή **μείωση** κατά **-15,6%** (ή κατά 13.196 εκπαιδευτικούς) από 84.726 εκπαιδευτικούς το 2006 σε 71.530 εκπαιδευτικούς το 2010. Τέλος, την περίοδο 2010-2012 ο συγκεκριμένος πληθυσμός καταγράφει **αύξηση** κατά **9,9%** (ή κατά 7.047 εκπαιδευτικούς) από 71.530 εκπαιδευτικούς το 2010 78.577 εκπαιδευτικούς το 2012. Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **26,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **-8,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στη **Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση**, η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα 13 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία για το έτος 2012 και επιπλέον 3 κράτη-μέλη (Ελλάδα, Σλοβενία και Ηνωμένο Βασίλειο) για τα οποία διατίθενται στοιχεία προηγουμένων ετών, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012.

Πίνακας 2.13: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 4	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**54.338**	**68.606**	**81.283**	**84.726**	**83.137**	**76.445**	**77.051**	**71.530**	**77.136**	**78.577**	**78.577**	**100,0%**	**44,6%**	▲
Γερμανία	19.375	22.327	22.430	22.775	26.279	26.216	28.232	29.643	30.334	30.845	30.845	**39,3%**	**59,2%**	▲
Πολωνία	14.716	14.716	26.500	26.962	26.099	26.987	27.222	25.026	25.707	26.292	26.292	**33,5%**	**78,7%**	▲
Αυστρία	6.141	6.423	6.568	6.678	6.858	7.450	7.372	7.666	7.954	8.168	8.168	**10,4%**	**33,0%**	▲
Ουγγαρία	6.440	7.656	7.288	7.829	8.083	6.945	6.132	5.386	6.418	6.286	6.286	**8,0%**	**-2,4%**	▼
Τσεχία	2.915	2.915	3.735	3.330					2.366	2.284	2.284	**2,9%**	**-21,6%**	▼
Ρουμανία	1.496	1.333	1.066	1.099	888	1.006	864	965	1.124	1.360	1.360	**1,7%**	**-9,1%**	▼
Λιθουανία	702	784	924	827	755	774	786	972	1.009	1.118	1.118	**1,4%**	**59,3%**	▲
Σουηδία	853	853	791	787	739	764	945	911	946	946	946	**1,2%**	**10,9%**	▲
Βουλγαρία	214	184	211	245	380	455	445	502	472	486	486	**0,6%**	**127,1%**	▲
Σλοβακία	747	480	359	359	305	261	222	227	284	280	280	**0,4%**	**-62,5%**	▼
Λετονία	695	546	340	354	310	194	198	103	126	200	200	**0,3%**	**-71,2%**	▼
Μάλτα								129	158	158	158	**0,2%**	**22,5%**	▲
Ολλανδία									238	154	154	**0,2%**	**-35,3%**	▼
Ελλάδα		**10.284**	**11.003**	**13.464**	**12.421**							**14,9%**	**20,8%**	▲
Σλοβενία	44	105	68	17	20	25						**0,03%**	**-43,2%**	▼
Ην. Βασίλειο						5.368	4.633					**6,0%**	**-13,7%**	▼

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Βέλγιο, τη Δανία, την. Εσθονία, την Ιρλανδία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Κροατία, την Ιταλία, την Κύπρο, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία και την Φινλανδία

Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-16 είναι: η **Γερμανία** (39,3%), η **Πολωνία** (33,5%), η **Αυστρία** (10,4%), και η **Ουγγαρία** (8,0%). Το **91,1%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-16 αντιστοιχεί στις τέσσερεις συγκεκριμένες χώρες, ενώ μόλις το **8,9%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 9 κράτη-μέλη της ΕΕ που διέθεσαν στοιχεία για τη συγκεκριμένη χρονιά. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 την ίδια χρονιά είναι: η **Ολλανδία** και η **Μάλτα** (0,2%), η **Λετονία** (0,3%), η **Σλοβακία** (0,4%) και η **Βουλγαρία** (0,6%). Η **Ελλάδα**, το 2007, κατατάσσεται στην **3η θέση** καταγράφοντας πλήθος 12.421 εκπαιδευτικούς, που αντιστοιχεί στο **14,9%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 τη συγκεκριμένη χρονιά.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση των 13 κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία για τα έτη 2003 και 2012.
Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος των εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **44,6%**. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη περίοδο σε **5** από τα 11 κράτη-μέλη της ΕΕ (45,5%) κα-

ταγράφεται **μείωση** των εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά -71,2%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-62,5%), η **Τσεχία** (-21,6%), η **Ρουμανία** (-9,1%) και η **Ουγγαρία** (κατά -2,4%). Αξίζει να σημειωθεί ότι μείωση καταγράφεται και στην **Ολλανδία** (κατά -35,5%) την περίοδο 2011-2012, στη **Σλοβενία** (κατά -43,2%) την περίοδο 2003-2008, και για την περίοδο 2008-2009 στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -13,7%).

Γράφημα 2.71: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

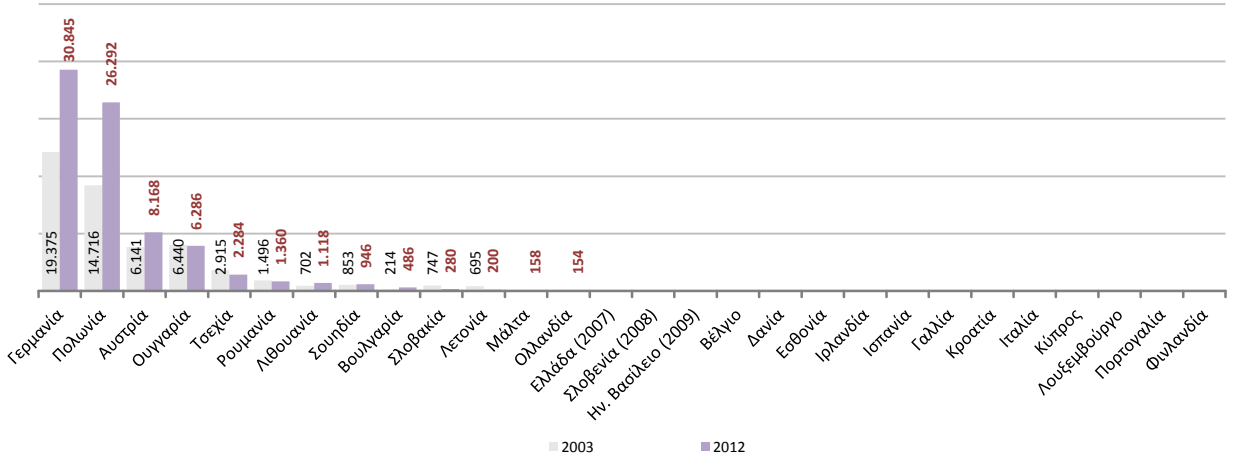

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **6** από τα 11 κράτη-μέλη της ΕΕ (55,5%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **αύξηση** των εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Βουλγαρία** (κατά 127,1%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (κατά 78,7%), η **Λιθουανία** (59,3%), η **Γερμανία** (59,2%), η **Αυστρία** (33,0%) και η **Σουηδία** (10,9%). Αξίζει να σημειωθεί ότι αύξηση καταγράφεται και στη **Μάλτα** (κατά 22,5%) την περίοδο 2010-2012, και στην **Ελλάδα** (κατά 20,8%) την περίοδο 2004-2007.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.72: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

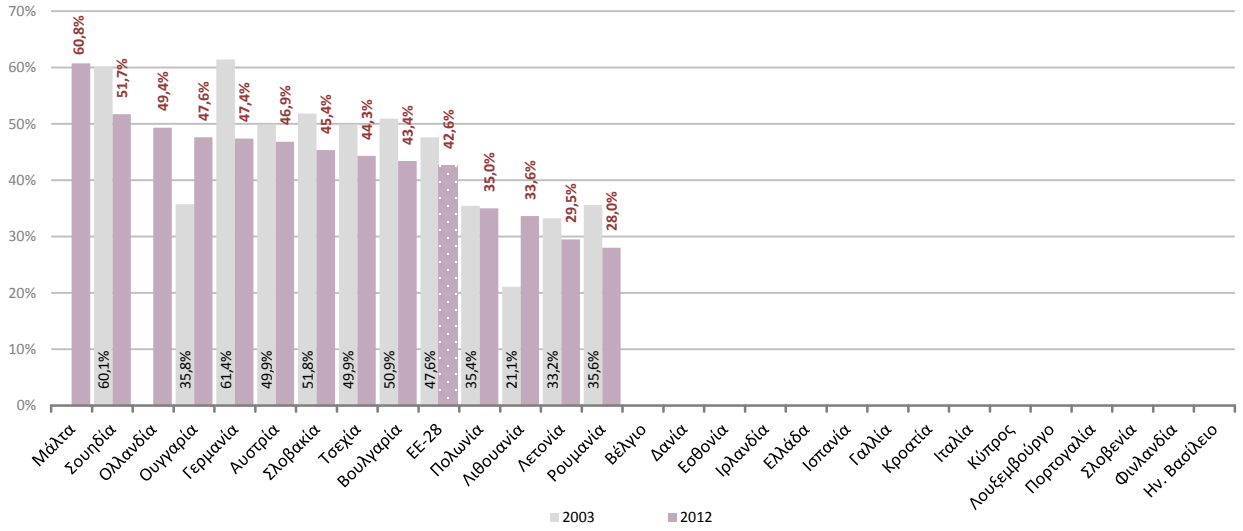

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 οι άνδρες εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (721.073 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχούν στο **42,6%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στα 13 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα το 2007 κατέχει την **3η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (6.599 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **53,1%** των εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 κατά **5,9** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της

περιόδου αναφοράς 2004-2007 η Ελλάδα υπερέχει σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (μέση τιμή διαφοράς 6,5 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **51,4%** είναι η **Μάλτα** (60,8%), η **Σουηδία** (51,7%), η **Ολλανδία** (49,4%), η **Ουγγαρία** (47,6%) και η **Γερμανία** (47,4%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **33,9%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** (28,0%), η **Λετονία** (29,5%), η **Λιθουανία** (33,6%), η **Πολωνία** (35,0%) και η **Βουλγαρία** (43,4%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,51** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2007 η αναλογία των ανδρών εκπαιδευτικών στη Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση στην **Ελλάδα** (**53,1%**) ήταν υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής του top 5 των κρατών-μελών (51,4%).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-10,6%** (ή κατά **5,0** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 από 47,6% το 2003 σε 42,6% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **2** από τα 12 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται στοιχεία καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (κατά 59,5%) και στην **Ουγγαρία** (κατά 33,1%). Στον αντίποδα βρίσκονται **10** από τα 12 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται στοιχεία στα οποία, την περίοδο 2003-2012, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Γερμανία** (κατά -22,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (-21,4%), η **Βουλγαρία** (κατά-14,8%),η **Σουηδία** (-14,0%),η **Σλοβακία** (-12,5%), η **Λετονία** και η **Τσεχία** (-11,2%), η **Αυστρία** (-6,1%), η **Ολλανδία** (-1,3%) και η **Πολωνία** (-1,2%). Αξίζει να σημειωθεί ότι μείωση καταγράφεται και στη **Σλοβενία** (κατά -50,7%) την περίοδο 2003-2008, στην **Ελλάδα** (κατά -3,4%) την περίοδο 2004-2008, ενώ στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το ποσοστό των ανδρών εκπαιδευτικών παραμένει αμετάβλητο (35,2%) την περίοδο 2008-2009.

2.2.5 Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (σε χιλ. εκπαιδευτικούς), αφού για τη **Δανία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Γράφημα 2.73: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

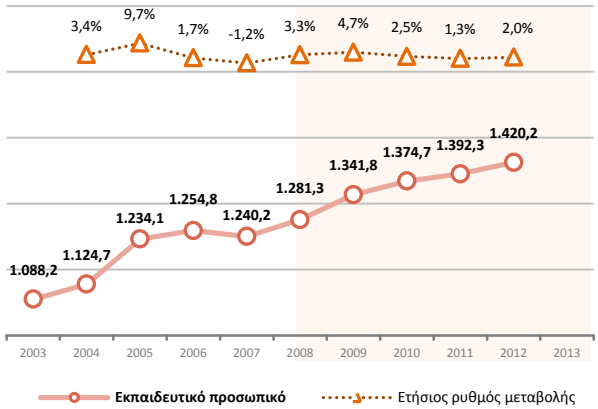

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.**
Επεξεργασία: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-27 καταγράφει σημαντική -και ετήσια σταθερή- **αύξηση** συνολικά κατά **30,5**% (ή 331.950 εκπαιδευτικούς) από 1.088.203 εκπαιδευτικούς το 2003 σε 1.420.153 εκπαιδευτικούς το 2012. Από την ετήσια μεταβολή του πλήθους των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Τριτοβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **9,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-2,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί και το μόνο έτος κατά το οποίο καταγράφεται μείωση της τιμής του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του πλήθους του **εκπαιδευτικού προσωπικού** που υπηρετεί στην **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** η ποσοστιαία κατανομή του δείκτη ανά κράτος μέλος επί του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 το έτος 2012, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2012. Το 2012 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 είναι: η **Γερμανία** (28,6%), η **Ισπανία** (11,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (9,8%), η **Γαλλία** (8,1%), η **Ιταλία** (7,3%), και η **Πολωνία** (7,1%). Το **72,0%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 αντιστοιχεί στις έξι συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **38,0%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-27.

Πίνακας 2.14: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2012	
											Εκπ.Προσωπ ISCED 5-6	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**1.088.203**	**1.124.694**	**1.234.105**	**1.254.820**	**1.240.167**	**1.281.284**	**1.341.758**	**1.374.660**	**1.392.315**	**1.420.153**	**1.420.153**	**100,0%**	**30,5%**	▲
Γερμανία	284.116	290.430	287.251	287.745	295.447	304.686	339.807	368.421	392.507	406.365	406.365	28,6%	43,0%	▲
Ισπανία	136.436	140.740	144.973	146.229	144.091	145.673	151.598	155.239	153.364	155.538	155.538	11,0%	14,0%	▲
Ην. Βασίλειο	101.040	111.830	122.305	125.585	129.930	134.170	137.950	140.353	139.758	139.785	139.785	9,8%	38,3%	▲
Γαλλία	121.406	135.783	136.929	109.975	110.279	110.441	110.700	112.974	115.049	115.511	115.511	8,1%	-4,9%	▼
Ιταλία	87.215	91.978	94.371	99.594	104.421	103.283	110.314	106.120	103.468	103.468	103.468	7,3%	18,6%	▲
Πολωνία	1.820	1.820	95.144	98.223	99.014	100.500	101.390	102.595	102.621	101.407	101.407	7,1%	5471,8	▲
Ολλανδία	44.092	44.768	44.656	44.414	44.632	47.389	50.029	51.675	51.675	59.431	59.431	4,2%	34,8%	▲
Αυστρία	28.698			40.186	29.367	32.686	34.800	46.651	43.807	50.431	50.431	3,6%	75,7%	▲
Πορτογαλία	36.187	36.393	36.773	37.434	36.069	35.178	35.380	36.215	38.064	37.078	37.078	2,6%	2,5%	▲
Σουηδία	37.963	37.963	37.684	36.386	36.479	36.569	36.230	29.174	30.831	30.831	30.831	2,2%	-18,8%	▼
Βέλγιο	25.364	25.602	25.774	26.067	26.298	26.619	27.418	28.957	28.579	28.859	28.859	2,0%	13,8%	▲
Ρουμανία	29.619	30.137	30.857	31.543	30.583	31.964	31.973	31.103	29.746	28.365	28.365	2,0%	-4,2%	▼
Ουγγαρία	23.798	24.708	25.413	24.712	23.454	23.634	23.744	24.596	22.697	24.279	24.279	1,7%	2,0%	▲
Βουλγαρία	19.104	20.944	21.102	22.306	21.447	21.380	20.848	20.855	20.648	22.955	22.955	1,6%	20,2%	▲
Ελλάδα	**23.231**	**24.219**	**25.301**	**25.432**	**25.093**	**25.337**	**25.851**	**25.857**	**24.085**	**19.583**	**19.583**	**1,4%**	**-15,7%**	▼
Τσεχία	22.096	22.096	24.298	22.549	0	15.897	16.351	16.656	18.002	17.476	17.476	1,2%	-20,9%	▼
Κροατία	8.132	7.917	8.764	9.486	13.075	13.866	14.995	15.721	16.319	16.319	16.319	1,1%	100,7%	▲
Φινλανδία	17.988	18.520	18.605	14.370	13.535	14.225	14.545	15.414	16.480	16.164	16.164	1,1%	-10,1%	▼
Λιθουανία	13.522	13.415	13.157	13.382	15.802	14.934	14.762	14.116	13.926	13.923	13.923	1,0%	3,0%	▲
Σλοβακία	12.601	12.635	12.709	13.101	13.606	12.284	12.573	13.333	13.080	12.887	12.887	0,9%	2,3%	▲
Σλοβενία	3.109	4.143	4.475	5.246	5.609	5.939	6.259	6.947	7.214	7.348	7.348	0,5%	136,3%	▲
Λετονία	5.360	5.716	6.268	6.188	6.867	7.348	7.731	6.924	6.340	6.435	6.435	0,5%	20,1%	▲
Κύπρος	1.335	1.460	1.451	1.723	1.824	2.339	2.366	2.553	2.669	2.710	2.710	0,2%	103,0%	▲
Λουξεμβούργο								1.004		1.619	1.619	0,1%	61,3%	▲
Μάλτα	579	593	825	849	849	968	1.271	1.207	1.386	1.386	1.386	0,1%	139,4%	▲
Εσθονία	3.392	6.630	3.392											
Ιρλανδία	0	14.254	11.628	12.095	12.396	13.975	12.873							
Δανία														

Πηγή: **(α) EUROSTAT – UOE (β) για την ΕΛΛΑΔΑ στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του πληθυσμού του 2012.
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία.

Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** και το **Λουξεμβούργο** (0,1%), η **Κύπρος** (0,2%), η **Σλοβενία** και η **Λετονία** (0,5%), η **Λιθουανία** (0,9%) και η **Σλοβακία** (1,0%). Η **Ελλάδα**, το 2012, κατατάσσεται στην **15η θέση** καταγράφοντας πλήθος 19.583 εκπαιδευτικούς, που αντιστοιχεί στο **1,4%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το 2012 το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα **μειώθηκε** κατά **-18,7%** (ή κατά 4.502 εκπαιδευτικούς) από 24.085 το 2011 σε 19.583 εκπαιδευτικούς το 2012, μετά τη **μείωση** κατά **-6,9%** (ή 1.772 εκπαιδευτικούς) που κατέγραψε ο συγκεκριμένος δείκτης ένα χρόνο πριν (2011).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.74: **Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012**

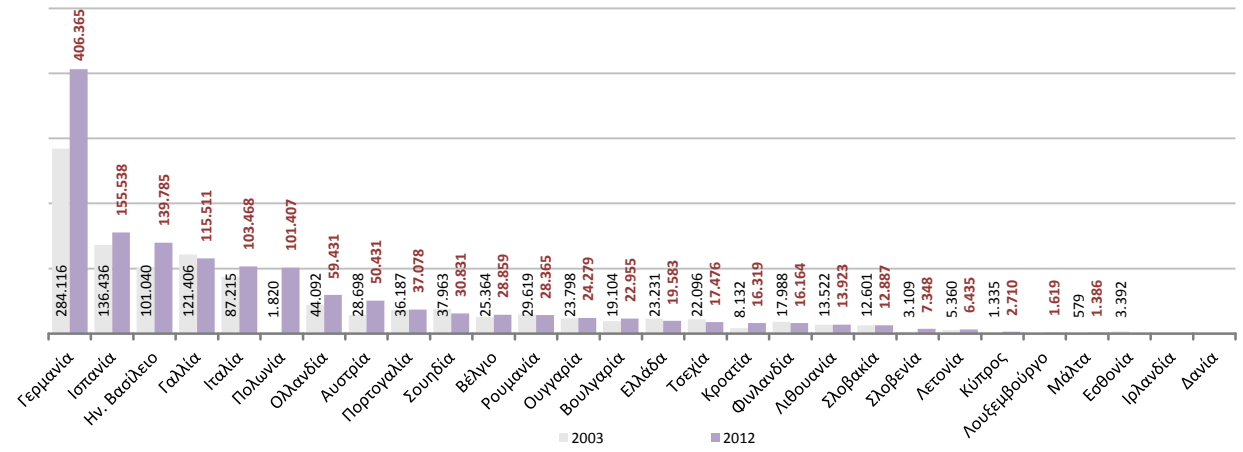

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) το πλήθος των εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **30,5%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **19** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (70,4%) καταγράφεται **αύξηση** των εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Μάλτα** (κατά 139,4%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (136,3%), η **Κύπρος** (103,0%), η **Κροατία** (100,7%), η **Αυστρία** (75,7%), το **Λουξεμβούργο** (61,3%) για την περίοδο 2004-2012, η **Γερμανία** (43,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (38,3%), η **Ολλανδία** (34,8%), η **Βουλγαρία** (20,2%), η **Λετονία** (20,1%), η **Ιταλία** (18,6%), η **Ισπανία** (14,0%), το **Βέλγιο** (13,8%), η **Πολωνία** (6,6%) για την περίοδο 2005-2012, η **Λιθουανία** (3,0%), η **Πορτογαλία** (2,5%), η **Σλοβακία** (2,3%) και η **Ουγγαρία** (2,0%).

Στον αντίποδα βρίσκονται τα υπόλοιπα **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (29,6%) στα οποία την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** των εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά -20,9%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (-18,8%), η **Ελλάδα** (-15,7%), η **Φινλανδία** (-10,1%), η **Ιρλανδία** (-9,7%) για την περίοδο 2004-2010, η **Γαλλία** (-4,9%) & η **Ρουμανία** (-4,2%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την **Εσθονία** δεν διατίθεται σχετικά στοιχεία την περίοδο 2005-2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των **ανδρών** στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012.

Γράφημα 2.75: **Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσηςστα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012**

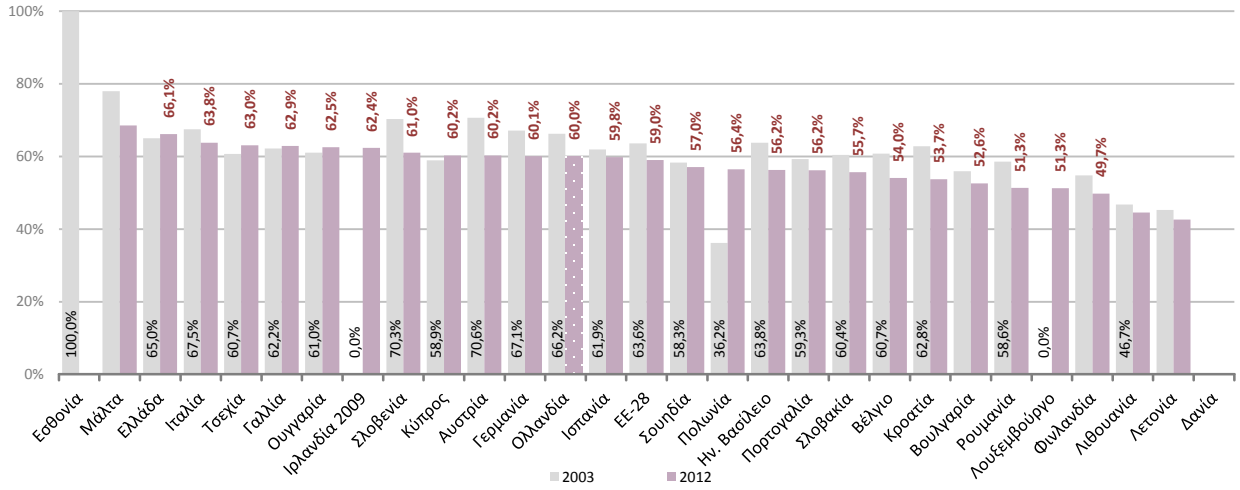

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2012 οι άνδρες εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (721.073 εκπαιδευτικοί) αντιστοιχούν στο **59,0%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει το 2012 την **2η θέση** με το πλήθος των ανδρών εκπαιδευτικών (12.951 εκπαιδευτικοί) να αντιστοιχεί στο **66,1%** των εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα, τιμή που **υπερέχει** της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 κατά **7,1** ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2012 η Ελλάδα υπερέχει σε ποσοστό ανδρών εκπαιδευτικών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27 (μέση τιμή διαφοράς 4,3 ποσοστιαίες μονάδες).

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του συγκεκριμένου δείκτη το 2012 και με μέση τιμή **64,9%** είναι η **Μάλτα** (68,5%), η **Ελλάδα** (66,1%), η **Ιταλία** (63,8%), η **Τσεχία** (63,0%) και η **Γαλλία** (62,9%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **47,9%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Λετονία** (42,6%), η **Λιθουανία** (44,5%), η **Φινλανδία** (49,7%), το **Λουξεμβούργο** και η **Ρουμανία** (51,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,35** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού (ISCED 0-6) των 26 κρατών-μελών της ΕΕ ως προς την αναλογία του φύλου των εκπαιδευτικών.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **μείωση** κατά **-7,2%** (ή κατά **4,6** ποσοστιαίες μονάδες) της αναλογίας των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό τα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26 (για τη **Δανία** και την **Εσθονία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία) από 63,6% το 2003 σε 59,0% το 2012.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **7** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (26,9%) καταγράφεται **αύξηση** των ανδρών εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (56,1%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (3,9%), η **Ουγγαρία** (2,5%), η **Κύπρος** (2,3%), η **Ιρλανδία** (2,3%) για την περίοδο 2004-2009, η **Ελλάδα** (1,8%) και η **Γαλλία** (1,2%). Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (73,1%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** των ανδρών

εκπαιδευτικών της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Αυστρία** (κατά -14,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (-14,4%), η **Σλοβενία** (-13,2%), η **Ρουμανία** (-12,4%), η **Μάλτα** (-12,1%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-11,8%), το **Βέλγιο** (-11,0%), το **Λουξεμβούργο** (-10,6%) για την περίοδο 2010-2012, η **Γερμανία** (-10,5%), η **Φινλανδία** (-9,1%), η **Σλοβακία** (-7,9%), η **Βουλγαρία** και η **Λετονία** (-5,9%), η **Ιταλία** (-5,5%), η **Πορτογαλία** (-5,2%), η **Λιθουανία** (-4,8%), η **Ισπανία** (κατά -3,4%), η **Σουηδία** (-2,2%) και οριακά η **Ολλανδία** (-0,7%).

2.3 Δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση στην ΕΕ-28

Το 2013 το **10,3%** των συνολικών ετήσιων δαπανών του κράτους (**6,6** τρισ.€) των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28) αφορούσε στον τομέα της εκπαίδευσης και συνακόλουθα απαρτίζουν τη **δημόσια δαπάνη** της ΕΕ-28 **για εκπαίδευση** (**675,3** δισ.€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 την περίοδο αναφοράς 2003-2013, όπως αποτυπώνονται στην ετήσια ανάλυση (ESA2010) των οικονομικών στατιστικών της κυβέρνησης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ από την Eurostat[3].

Γράφημα 2.76: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013**

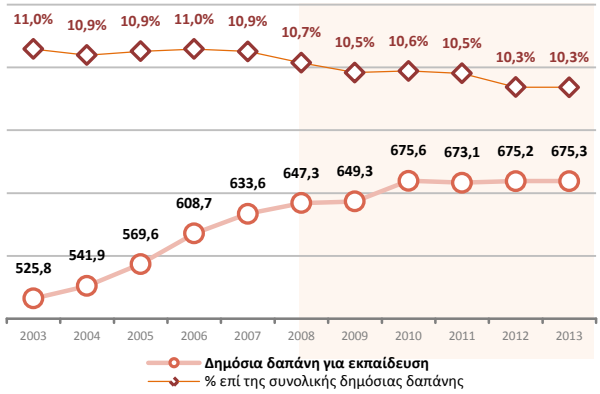

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το σύνολο της **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** στην ΕΕ-28 καταγράφει σημαντική συνολικά -και συνεχή σε ετήσια βάση- **αύξηση** κατά **28,4**% (ή κατά 149,4 δισ.€), από 525,8 δισ.€ το 2003 σε 675,3 δισ.€ το 2013, ενώ αντίθετα καταγράφεται **μείωση** κατά **-6,4%** (ή κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών τους, από 11,0% το 2003 σε 10,3% το 2013. Η μείωση αυτή αφενός οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **37,2%** (ή 1.783,0 δισ.€) του συνόλου των δημοσίων δαπανών των κρατών-μελών της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς, από 4.789,8 δισ.€. πολίτες το 2003 σε **6.572,8** δισ.€ το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **6,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-0,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί -έστω και οριακά- το μόνο έτος κατά το οποίο καταγράφεται μείωση της τιμής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στην **Ελλάδα**[4], καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική της δημόσια δαπάνη της χώρας κατά την περίοδο 2006-2013 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 2.77: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης της χώρας την περίοδο 2006-2013**

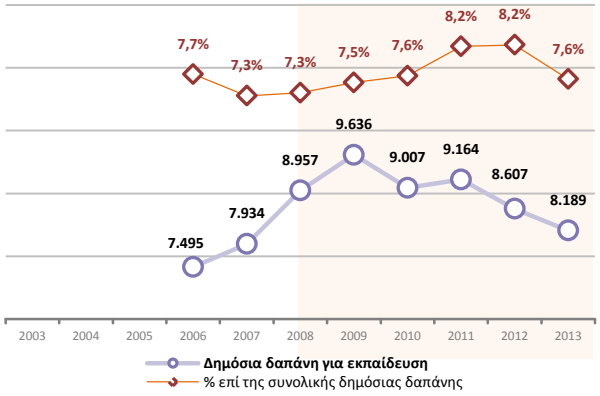

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 και επί του συνόλου των δημοσιών δαπανών της **Ελλάδας** (**108,01** δισ. €) το **7,6%** (ή **8,2** δισ.€) αφορά στις **δημόσιες δαπάνες** της χώρας για **εκπαίδευση**. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2006-2013, η αναλογία των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση της Ελλάδας ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης ευρωπαϊκής (ΕΕ-28) τιμής με μέση απόκλιση της περιόδου 2006-2013 κατά **2,9** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2012 καταγράφεται η ελάχιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς (κατά **2,0** ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **9,3**% (ή 694,0 εκ.€), από 7.495,0 εκ.€ το 2006 σε 8.189,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** του συνόλου της δημόσιας δαπάνης στην Ελλάδα κατά **28,6%** (ή 2.141 εκ.€), από 7.495 εκ.€ το 2006 σε 9.636 εκ.€ το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη σε όλη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 8.189 εκ.€ το 2013.

[3] Eurostat Database (2015)-Government finance statistics (ESA2010) - Government revenue, expenditure & main aggregates (gov_10a_main)

[4] Στην παρούσα ενότητα και για λόγους σύγκρισης με τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 οι δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση αντλούνται από την Eurostat. Ωστόσο, ήδη έχουν αναφερθεί σημαντικές διαφοροποιήσεις του συγκεκριμένου δείκτη (βλ. Ενότητα 1.3.1. του 1ου Κεφαλαίου)

Την ίδια περίοδο αναφοράς (2006-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-1,2%** (ή κατά 0,1 π.μ.) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση στην Ελλάδα ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της χώρας, από 7,7% το 2006 σε 7,6% το 2013, κυρίως λόγω της αύξησης κατά **10,6%** (ή κατά 10,4 δισ.€) του συνόλου της δημόσιας δαπάνης της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς, από 97,6 δισ.€ το 2006 σε 108,01 δισ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2006-2013 αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **12,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-6,5%** αντίστοιχα).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος επί της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** στην ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 2.15: **Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**525.836,2**	**541.852,6**	**569.590,9**	**608.650,1**	**633.581,7**	**647.283,3**	**649.320,2**	**675.631,5**	**673.105,6**	**675.227,8**	**675.290,1**	**100,0%**	**28,4**	▲
Γερμανία	92.099,0	92.685,0	93.892,0	96.034,0	98.044,0	100.323,0	106.094,0	112.602,0	116.520,0	117.037,0	120.789,0	**17,9%**	**31,2**	▲
Γαλλία	93.959,0	94.564,0	97.433,0	101.194,0	102.984,0	107.339,0	109.781,0	112.591,0	112.801,0	114.426,0	116.472,0	**17,2%**	**24,0**	▲
Ην. Βασίλειο	96.997,1	104.510,4	112.408,6	123.108,9	128.401,1	117.335,6	109.785,2	119.057,2	112.157,2	118.127,4	110.120,6	**16,3%**	**13,5**	▲
Ιταλία	64.228,0	63.604,0	67.281,0	68.960,0	72.668,0	71.274,0	72.062,0	70.133,0	66.861,0	65.663,0	65.563,0	**9,7%**	**2,1**	▲
Ισπανία	32.306,0	35.117,0	36.751,0	39.838,0	43.336,0	47.044,0	49.692,0	48.492,0	47.137,0	43.297,0	42.393,0	**6,3%**	**31,2**	▲
Ολλανδία	26.897,0	27.807,0	28.631,0	30.140,0	31.459,0	33.672,0	34.972,0	35.923,0	35.755,0	35.743,0	35.631,0	**5,3%**	**32,5**	▲
Σουηδία	20.123,4	20.631,6	21.002,0	22.022,0	22.512,7	22.769,0	21.142,6	24.066,5	26.164,3	27.722,0	28.869,7	**4,3%**	**43,5**	▲
Βέλγιο	16.477,9	16.622,3	17.620,4	18.346,0	18.963,1	20.128,8	20.990,8	22.308,0	23.765,9	24.566,0	25.286,2	**3,7%**	**53,5**	▲
Πολωνία	11.743,2	11.652,9	14.968,6	16.315,9	17.873,0	20.631,4	17.141,1	20.053,1	20.636,8	20.917,1	20.823,6	**3,1%**	**77,3**	▲
Δανία	12.696,8	13.420,1	13.570,7	13.963,3	13.865,7	14.751,8	16.040,8	17.341,5	16.902,1	17.764,4	17.755,9	**2,6%**	**39,8**	▲
Αυστρία	12.137,3	11.875,9	12.187,5	12.829,6	13.284,6	14.227,0	14.681,8	15.113,3	15.457,0	15.742,7	16.138,5	**2,4%**	**33,0**	▲
Φινλανδία	9.546,0	9.873,0	10.050,0	10.321,0	10.790,0	11.309,0	11.779,0	12.311,0	12.725,0	12.871,0	13.076,0	**1,9%**	**37,0**	▲
Πορτογαλία	10.112,5	10.755,3	11.270,5	11.425,2	11.299,8	12.107,5	12.941,1	13.908,5	12.776,5	10.985,5	11.596,9	**1,7%**	**14,7**	▲
Ελλάδα				**7.495,0**	**7.934,0**	**8.957,0**	**9.636,0**	**9.007,0**	**9.164,0**	**8.607,0**	**8.189,0**	**1,2%**	**9,3%**	▲
Τσεχία	4.595,3	4.574,0	5.205,4	6.074,0	6.463,0	7.536,4	7.487,5	7.930,6	8.403,6	8.075,9	8.112,1	**1,2%**	**76,5**	▲
Ιρλανδία	6.460,4	6.819,7	7.487,6	8.397,9	8.697,0	9.323,7	8.273,5	8.144,1	8.008,0	7.616,5	7.218,4	**1,1%**	**11,7**	▲
Ουγγαρία	4.791,3	4.906,9	5.429,5	5.418,3	5.591,3	5.660,3	5.019,8	5.469,0	5.146,9	4.654,1	4.744,2	**0,7%**	**-1,0**	▼
Ρουμανία	1.864,5	2.198,2	2.891,5	4.030,0	4.995,1	6.419,5	4.877,9	4.222,3	5.476,6	4.022,1	4.091,2	**0,6%**	**119,4**	▲
Σλοβακία	1.275,8	1.342,6	1.588,4	1.961,4	2.386,5	2.447,1	2.987,4	3.312,2	3.219,1	3.210,5	3.677,2	**0,5%**	**188,2**	▲
Λουξεμβούργο	1.286,3	1.397,9	1.484,6	1.543,6	1.665,1	1.837,0	1.989,1	2.063,3	2.146,1	2.350,1	2.536,5	**0,4%**	**97,2**	▲
Σλοβενία	1.662,1	1.771,4	1.934,6	2.001,2	2.078,9	2.307,7	2.377,8	2.407,2	2.425,0	2.299,4	2.345,3	**0,3%**	**41,1**	▲
Κροατία	1.592,2	1.448,6	1.800,0	1.931,8	2.052,0	2.276,3	2.248,9	2.240,9	2.255,9	2.215,1	2.302,4	**0,3%**	**44,6**	▲
Λιθουανία		1.051,5	1.134,8	1.290,6	1.541,1	2.007,0	1.950,0	1.799,5	1.898,5	1.938,4	1.948,2	**0,3%**	**85,3**	▲
Βουλγαρία	780,7	835,7	995,6	989,8	1.166,0	1.470,3	1.523,0	1.367,8	1.395,9	1.398,2	1.544,7	**0,2%**	**97,9**	▲
Λετονία	558,3	690,2	745,5	980,7	1.263,8	1.541,1	1.276,2	1.124,4	1.198,2	1.264,0	1.318,3	**0,2%**	**136,1**	▲
Κύπρος	788,7	816,8	868,9	934,5	1.005,7	1.166,5	1.220,4	1.297,1	1.284,2	1.184,7	1.178,4	**0,2%**	**49,4**	▲
Εσθονία	575,3	612,0	680,8	809,0	960,1	1.103,8	1.020,2	974,7	1.032,6	1.111,6	1.125,4	**0,2%**	**95,6**	▲
Μάλτα	282,1	268,6	277,4	294,4	301,1	317,5	329,1	371,3	392,2	418,1	443,4	**0,1%**	**57,2**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της δαπάνης του 2013.

Το 2013 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (17,9%), η **Γαλλία** (17,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (16,3%), η **Ιταλία** (9,7%) και η **Ισπανία** (6,3%). Το **67,4%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **32,6%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,1%), η **Εσθονία**, η **Κύπρος,** η **Λετονία** και η **Βουλγαρία** (0,2%), η **Λιθουανία**, η **Κροατία** και η **Σλοβενία** (0,3%), το **Λουξεμβούργο** (0,4%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **14η θέση** καταγράφοντας σύνολο δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ύψους 8.189,0 εκ.€, που αντιστοιχεί στο **1,2%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση στην Ε.Ε-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **28,4%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **1** μόνο κράτος-μέλος από τα 28 της ΕΕ στην **Ουγγαρία** καταγράφεται **μείωση -1,0%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση, ενώ στα υπόλοιπα 27 κράτη μέλη της ΕΕ την ίδια περίοδο καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (188,2%), και κατά σειρά ακολουθούν η **Λετονία** (136,1%), η **Ρουμανία** (119,4%), η **Βουλγαρία** (97,9%), το **Λουξεμβούργο** (97,2%), η **Εσθονία** (95,6%), η **Λιθουανία** (85,3%) την περίοδο 2004-2013,

η **Πολωνία** (77,3%), η **Τσεχία** (76,5%), η **Μάλτα** (57,2%), το **Βέλγιο** (53,5%), η **Κύπρος** (49,4%), η **Κροατία** (44,6%), η **Σουηδία** (43,5%), η **Σλοβενία** (41,1%), η **Δανία** (39,8%), η **Φινλανδία** (37,0%), η **Αυστρία** (33,0%), η **Ολλανδία** (32,5%), η **Ισπανία** και η **Γερμανία** (31,2%), η **Γαλλία** (24,0%), η **Πορτογαλία** (14,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (13,5%), η **Ιρλανδία** (11,7%), η **Ελλάδα** (9,3%) την περίοδο 2006-2013 και η **Ιταλία** (2,1%). Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.78: **Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013**

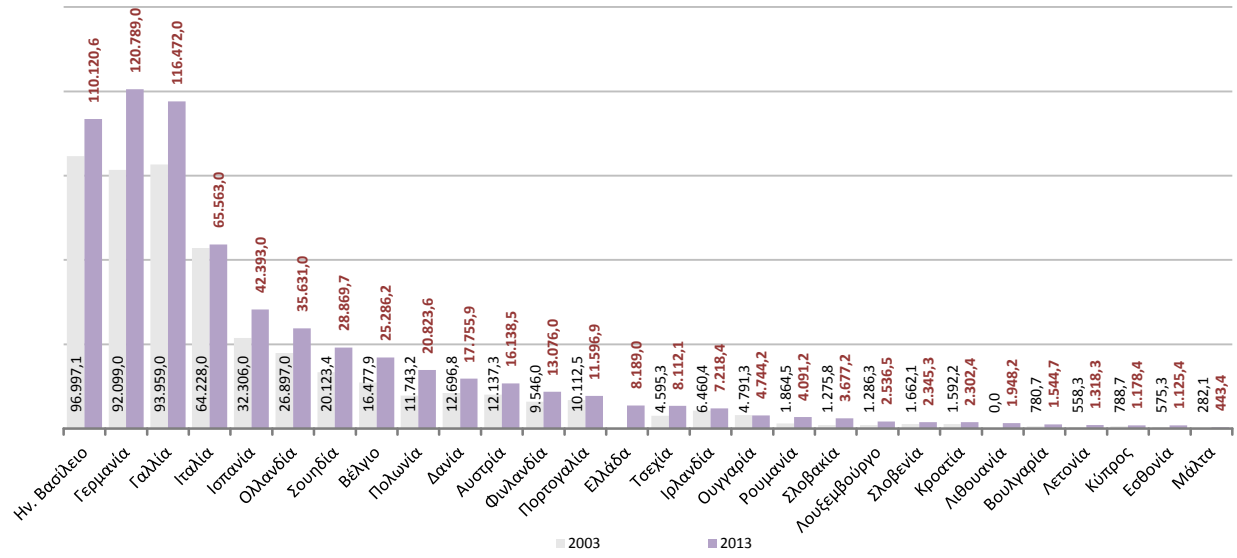

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.79: **Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013**

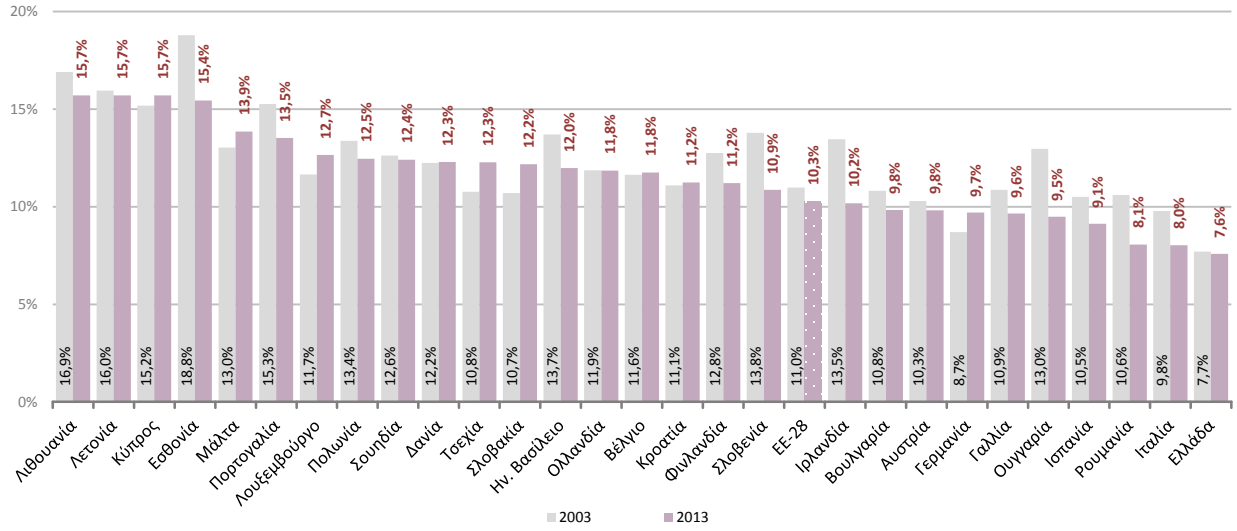

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στο **10,3%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **28η θέση** με το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **7,6%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης, υπολειπόμενη της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **2,7** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **15,3%** είναι η **Λιθουανία**, η **Λετονία** και η **Κύπρος** (15,7%), η **Εσθονία** (15,4%) και η **Μάλτα** (13,9%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **8,5%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ελλάδα** (7,6%), η **Ιταλία** (8,0%), η **Ρουμανία** (8,1%), η **Ισπανία** (9,1%) και η **Ουγγαρία** (9,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,81** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης

για εκπαίδευση των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί της συνολικής τους δημόσιας δαπάνης.
Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-6,4%** (ή κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες) της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς τη συνολική της δημόσια δαπάνη, από 11,0% το 2003 σε 10,7% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά 14,0%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (13,8%), η **Γερμανία** (11,5%), το **Λουξεμβούργο** (8,6%), η **Μάλτα** (6,4%), η **Κύπρος** (3,4%), η **Κροατία** (1,4%), το **Βέλγιο** (1,0%), και οριακά η **Δανία** (0,5%).
Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (-26,8) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (-24,4%), η **Ρουμανία** (-23,9%),η **Σλοβενία** (-21,2%), η **Ιταλία** (-18,0%), η **Εσθονία** (-17,8%), η **Ισπανία** (-13,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-12,5%), η **Φινλανδία** (-12,1%), η **Πορτογαλία** (-11,4%), η **Γαλλία** (-11,3%), η **Βουλγαρία** (-9,1%), η **Λιθουανία** (-7,2%) την περίοδο 2004-2013, η **Πολωνία** (-6,8%), η **Αυστρία** (-4,6%), η **Σουηδία** (-1,6%), η **Λετονία** (-1,5%), η **Ελλάδα** (-1,2%) την περίοδο 2006-2013, και οριακά η **Ολλανδία** (-0,2%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** στην ΕΕ-28 ανά βασική κατηγορία δαπάνης (Προσχολική & Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, Τριτοβάθμια εκπαίδευση, δαπάνες μη κατηγοριοποιημένες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, υποστηρικτικές υπηρεσίες για εκπαίδευση, δαπάνες για Έρευνα & Ανάπτυξη) τα έτη 2003 και 2013.
Το 2013 και σε σύνολο 28 κρατών-μελών της ΕΕ το **38,0%** (ή 256.417,6 εκ.€) της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για **εκπαίδευση** αφορά σε δαπάνες για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 2-3, και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 0-1 (το **31,2%** ή 210.805,5 εκ.€), για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 5-6 (το **16,1%** ή 108.824,0 εκ.€), για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (το **5,4%** ή 36.163,6 εκ.€), για **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (το **3,6%** ή 24.392,5 εκ.€), για **Μεταδευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 4 (το **2,3%** ή 15.575,2 εκ.€), για **έρευνα και ανάπτυξη** (το **0,8%** ή 5.582,0 εκ.€), ενώ το υπόλοιπο **2,6%** (ή 17.529,7 εκ.€) του συνόλου των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση αφορά σε **λοιπές δαπάνες** που δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις παραπάνω κατηγορίες.

Γράφημα 2.80: **Κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28(*) ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2003 και 2013**

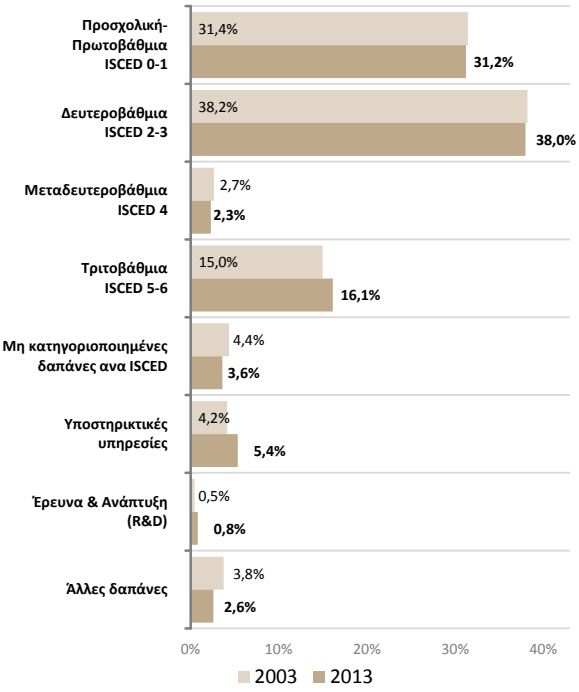

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται στοιχεία το 2003 για την Ελλάδα και τη Λιθουανία

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2012) καταγράφεται **αύξηση** κατά **28,4%** (ή κατά **149.454,0** εκ.€) της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για εκπαίδευση στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **3** από τις 8 επιμέρους κατηγορίες δαπανών για εκπαίδευση, καταγράφεται **αύξηση** της ποσοστιαίας αναλογίας τους ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στις δαπάνες για **έρευνα και ανάπτυξη** κατά **82,7%** (ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες), και ακολουθεί η κατηγορία δαπάνης για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (κατά **29,0%** ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) και οι δαπάνες για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση (κατά **7,6%** ή κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες). Την ίδια περίοδο στις υπόλοιπες **5** από τις 8 κατηγορίες δημόσιας δαπάνης καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας τους ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στις **λοιπές δαπάνες** για εκπαίδευση κατά **-30,9%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες), και κατά σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: για **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (κατά **-17,1%** ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες), για **Μεταδευτεροβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-13,3%** ή κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες), για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-0,7%** ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες) και για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-0,6%** ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης των τριών **βασικών βαθμίδων** της εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 το έτος 2013.

Γράφημα 2.81: **Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ανά βασική βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013**

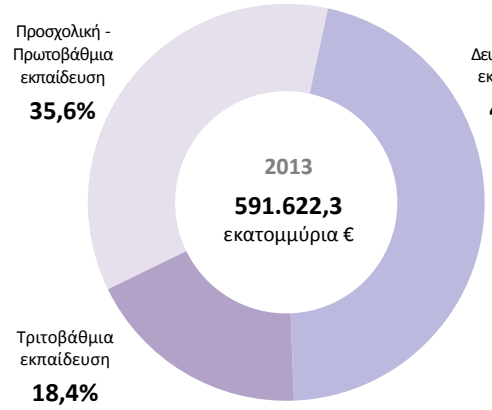

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 και στο σύνολο της **δημόσιας δαπάνης της επιμερισμένης στις βασικές βαθμίδες** της εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια[5], Δευτεροβάθμια[6] και Τριτοβάθμια εκπαίδευση) στην ΕΕ-28, που ανέρχεται σε **591.622,33** εκ.€, το **46,0%** (ή 271.992,8 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2-4), το **35,6%** (ή 210.805,5 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), και το **18,4%** (ή 108.824,0 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 5-6).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** στην **Ελλάδα** ανά βασική κατηγορία δαπάνης το έτος 2003 και 2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δημόσιες δαπάνες για τη **Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση** έχουν ενσωματωθεί στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Το 2013 στην Ελλάδα το **31,9%** (ή 2.610,0 εκ.€) της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για **εκπαίδευση** αφορά σε δαπάνες για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 2-4, και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 0-1 (το **30,6%** ή 2.502,0 εκ.€), για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 5-6 (το **19,9%** ή 1.632,0 εκ.€), για **έρευνα και ανάπτυξη** (το **7,0%** ή 570,0 εκ.€), για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (το **5,0%** ή 411,0 εκ.€), για **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (το **0,04%** ή 3,0 εκ.€), ενώ το υπόλοιπο **5,6%** (ή 461,0 εκ.€) του συνόλου των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση αφορά σε **λοιπές δαπάνες** που δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις παραπάνω κατηγορίες.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2006-2013) καταγράφεται **αύξηση** κατά **9,3%** (ή κατά **694,0** εκ.€) της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Γράφημα 2.82: **Κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2006 και 2013**

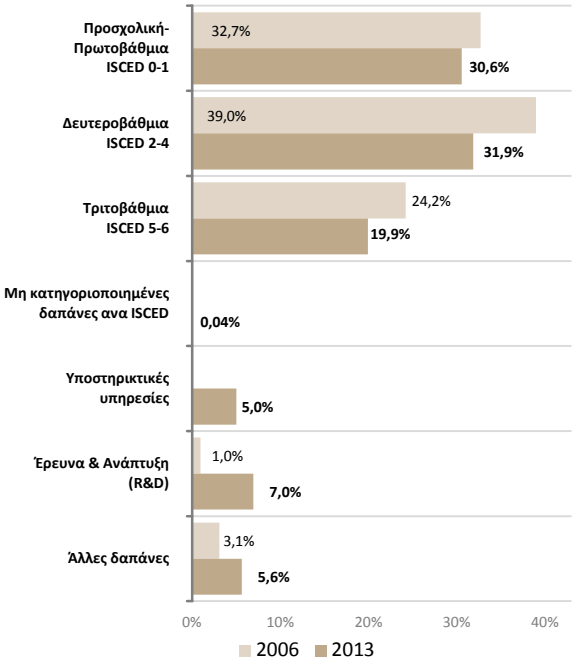

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **3** από τις 7 επιμέρους κατηγορίες δαπανών για εκπαίδευση, καταγράφεται **μείωση** της ποσοστιαίας αναλογίας τους ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στις δαπάνες για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-18,2%** ή κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες δαπανών: για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-17,7%** ή κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες) και η δαπάνη για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (κατά **-6,6%** ή κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Την ίδια περίοδο στις υπόλοιπες **4** από τις 7 κατηγορίες δημόσιας δαπάνης καταγράφεται **αύξηση** της ποσοστιαίας αναλογίας τους ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην κατηγορία δαπανών για **έρευνα και ανάπτυξη** κατά **614,6%** (ή κατά 6,0 ποσοστιαίες μονάδες) και ακολουθεί η κατηγορία για **λοιπές δαπάνες** για εκπαίδευση (**-81,1%** ή κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά αύξηση καταγράφουν οι κατηγορίες δαπάνης για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (κατά **338,0** εκ.€) και οι **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (κατά **3,0** εκ.€) έναντι μηδενικών τιμών το 2006 αντίστοιχα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης των τριών **βασικών βαθμίδων** της εκπαίδευσης στην **Ελλάδα** το έτος 2013.

[5] Περιλαμβάνεται και η Προσχολική εκπαίδευση

[6] Περιλαμβάνεται και η Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση

Γράφημα 2.83: **Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013**

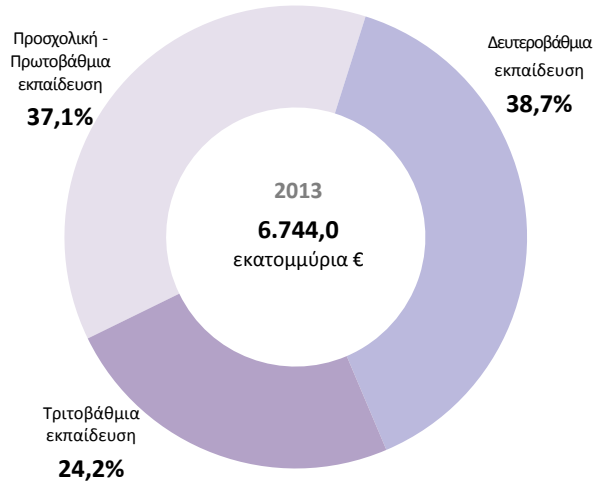

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 και στο σύνολο της **δημόσιας δαπάνης της επιμερισμένης στις βασικές βαθμίδες** της εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια[7], Δευτεροβάθμια[8] και Τριτοβάθμια εκπαίδευση) στην Ελλάδα, που ανέρχεται σε **6.744,0** εκ.€, το **38,7%** (ή 2.620,0 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2-4), τιμή υπολειπόμενη έναντι της αντίστοιχης ποσοστιαίας τιμής της ΕΕ-28 (**46,0%**) κατά **7,3** ποσοστιαίες μονάδες, το **37,1%** (ή 2.502,0 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), τιμή υπερέχουσα έναντι της αντίστοιχης ποσοστιαίας τιμής της ΕΕ-28 (**35,6%**) κατά **1,5** ποσοστιαίες μονάδες, και το **24,2%** (ή 1.632,0 εκ.€) αφορά σε δαπάνες για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 5-6), τιμή υπερέχουσα έναντι της αντίστοιχης ποσοστιαίας τιμής της ΕΕ-28 (**18,4%**) κατά **5,8** ποσοστιαίες μονάδες.

[7] Περιλαμβάνεται και η Προσχολική εκπαίδευση
[8] Περιλαμβάνεται και η Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση

2.3.1 Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1** (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 2.84: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013**

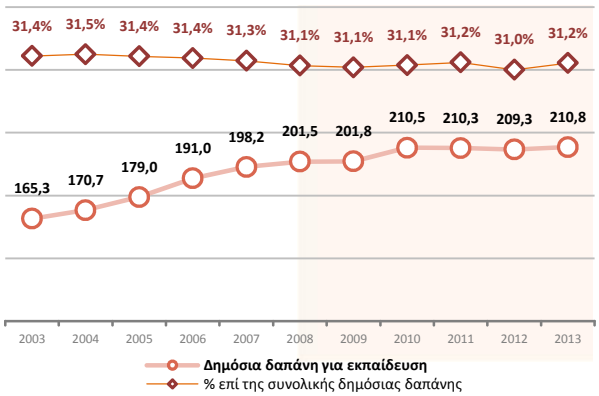

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το σύνολο της **δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 0-1) στην ΕΕ-28 καταγράφει συνολικά **αύξηση** κατά **27,5**% (ή κατά 45,5 δισ.€), από 165,3 δισ.€ το 2003 σε 210,8 δισ.€ το 2013, ενώ αντίθετα καταγράφεται οριακή **μείωση -0,7%** (ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση, από 31,4% το 2003 σε 31,2% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,4%** (ή 149,5 δισ.€) του συνόλου των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς, παρά την αύξηση (κατά 27,5%) που την ίδια περίοδο σημείωσαν οι δημόσιες δαπάνες για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28.

Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **6,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη είναι οριακό και καταγράφεται το 2012 (κατά **-0,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 0-1) στην **Ελλάδα** (τρέχουσες τιμές σε εκ.€), καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη της χώρας για εκπαίδευση κατά την περίοδο 2006-2013 έτη για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2013 και επί του συνόλου των δημοσιών δαπανών για εκπαίδευση της **Ελλάδας** (**8.189,0** εκ. €) το **30,6%** (ή **2,5** δισ.€) αφορά στις **δημόσιες δαπάνες** της χώρας για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση**. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2006-2013, η αναλογία των δημοσίων δαπανών για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση συνολικά προσεγγίζει αρκετά την αντίστοιχη ευρωπαϊκής (ΕΕ-28) τιμή με μέση απόκλιση της περιόδου 2006-2013 κατά **0,5** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2007 καταγράφεται η μέγιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς κατά **2,0** ποσο-

στιαίες μονάδες υπέρ της Ελλάδας (33,3% έναντι 31,3% της αντίστοιχης τιμή της ΕΕ-28).

Γράφημα 2.85: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013**

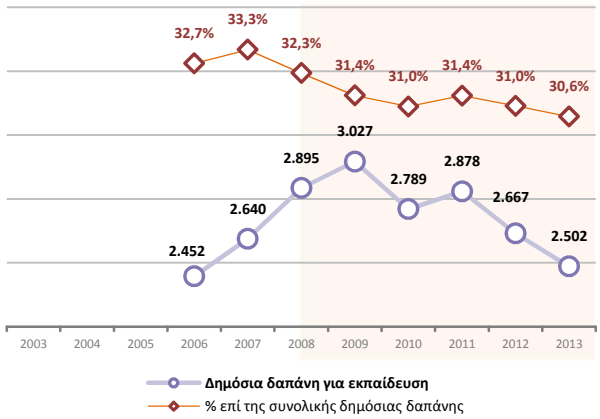

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην Ελλάδα καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **2,0**% (ή 50,0 εκ.€), από 2.452,0 εκ.€ το 2006 σε 2.502,0 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται **αύξηση** του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά **23,5%** (ή 575,0 εκ.€), από 2.452,0 εκ.€ το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της συνολικής περιόδου αναφοράς 2006-2013, σε 3.207,0 εκ.€ το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Αντίθετα, την περίοδο 2009-2013 η δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-17,3%** (ή 525,0 εκ.€), από 3.027,0 εκ.€ το 2009, σε 2.502,0 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη του 2007.

Την περίοδο αναφοράς 2006-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-6,6%** (ή κατά 2,1 π.μ.) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση της χώρας, από 32,7% το 2006 σε 30,6% το 2013, κυρίως λόγω της αύξησης κατά **9,3%** (ή κατά 0,7 δισ.€) του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς, από 7,5 δισ.€ το 2006 σε 8,2 δισ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2006-2013 αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **9,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-7,9%** αντίστοιχα).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 0-1 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος επί της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 0-1 στην ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 2.16: **Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**165.327,3**	**170.666,8**	**179.026,0**	**190.970,5**	**198.248,2**	**201.545,4**	**201.794,9**	**210.456,3**	**210.279,5**	**209.336,7**	**210.805,5**	**100,0%**	**27,5** ▲
Γερμανία	23.732,0	23.843,0	24.030,0	24.814,0	25.375,0	26.321,0	27.442,0	29.858,0	30.782,0	31.088,0	32.528,0	**15,4%**	**37,1** ▲
Ην. Βασίλειο	28.964,3	31.743,4	34.090,4	37.822,9	38.555,4	34.878,4	32.553,3	35.395,9	33.305,3	33.110,1	31.207,2	**14,8%**	**7,7** ▲
Γαλλία	23.802,0	24.012,0	24.574,0	25.205,0	25.637,0	26.489,0	26.626,0	27.334,0	28.030,0	28.591,0	29.046,0	**13,8%**	**22,0** ▲
Ιταλία	23.628,0	23.070,0	24.431,0	24.998,0	26.219,0	24.441,0	25.949,0	25.305,0	24.541,0	24.172,0	24.498,0	**11,6%**	**3,7** ▲
Σουηδία	11.278,4	11.561,5	11.815,4	12.376,6	12.839,8	13.105,8	11.985,5	13.758,4	15.011,7	16.231,1	17.082,6	**8,1%**	**51,5** ▲
Ισπανία	12.052,0	13.639,0	14.384,0	15.450,0	16.868,0	18.144,0	19.265,0	18.806,0	18.086,0	16.744,0	16.394,4	**7,8%**	**36,0** ▲
Ολλανδία	8.273,0	8.732,0	9.060,0	9.891,0	10.022,0	10.811,0	11.215,0	11.685,0	11.598,0	11.366,0	11.347,0	**5,4%**	**37,2** ▲
Δανία	6.165,9	6.438,7	6.765,2	6.973,5	7.030,7	7.351,8	7.957,4	8.230,0	8.101,1	8.230,2	8.091,0	**3,8%**	**31,2** ▲
Βέλγιο	5.280,2	5.406,4	5.740,2	5.924,3	6.148,2	6.592,3	6.675,5	7.060,0	7.399,1	7.702,5	7.968,4	**3,8%**	**50,9** ▲
Πολωνία	4.329,9	4.159,7	5.051,5	5.431,1	5.956,6	6.885,6	5.790,3	6.745,2	6.788,3	6.942,0	7.090,4	**3,4%**	**63,8** ▲
Αυστρία	3.162,1	3.094,0	3.187,6	3.283,0	3.411,9	3.732,6	3.955,3	4.152,2	4.241,2	4.288,2	4.444,2	**2,1%**	**40,5** ▲
Πορτογαλία	3.803,2	3.893,1	4.118,2	3.646,7	3.483,6	3.465,2	3.437,9	3.540,5	3.338,9	2.898,8	3.248,0	**1,5%**	**-14,6** ▼
Ιρλανδία	2.045,3	2.296,3	2.482,9	2.699,5	3.107,9	3.442,2	3.270,1	3.285,0	3.151,9	3.037,7	3.134,1	**1,5%**	**53,2** ▲
Φινλανδία	1.861,0	1.888,0	1.908,0	1.950,0	2.030,0	2.183,0	2.219,0	2.428,0	2.486,0	2.513,0	2.582,0	**1,2%**	**38,7** ▲
Ελλάδα				**2.452,0**	**2.640,0**	**2.895,0**	**3.027,0**	**2.789,0**	**2.878,0**	**2.667,0**	**2.502,0**	**1,2%**	**2,0** ▲
Τσεχία	987,9	399,2	450,2	534,8	580,7	1.558,3	1.609,9	1.711,3	1.735,5	1.753,7	1.782,2	**0,8%**	**80,4** ▲
Σλοβακία	541,7	552,0	634,6	721,0	915,8	1.043,5	1.159,5	1.219,5	1.166,2	1.179,8	1.265,1	**0,6%**	**133,5** ▲
Ρουμανία	555,6	655,0	861,6	1.200,9	1.488,5	1.603,3	1.278,8	1.083,2	1.721,5	1.093,6	1.046,0	**0,5%**	**88,3** ▲
Κροατία	722,8	616,5	840,8	903,9	966,8	1.054,1	1.069,2	1.075,9	1.068,2	1.040,0	1.013,9	**0,5%**	**40,3** ▲
Ουγγαρία	2.314,2	2.444,3	2.145,6	2.088,4	2.092,9	2.155,2	1.935,7	1.777,8	1.506,9	1.310,3	920,2	**0,4%**	**-60,2** ▼
Σλοβενία	583,7	610,2	694,0	707,7	731,9	822,3	811,5	829,0	843,3	830,9	863,6	**0,4%**	**48,0** ▲
Λουξεμβούργο	500,9	543,5	591,0	573,1	606,1	636,4	674,5	646,9	683,9	682,9	765,0	**0,4%**	**52,7** ▲
Λετονία	165,2	204,2	220,6	290,1	373,9	535,1	452,5	382,1	389,6	420,5	481,3	**0,2%**	**191,4** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία	
Εσθονία	174,9	217,2	245,0	278,1	348,5	412,2	361,6	339,8	354,6	389,2	431,9	**0,2%**	**146,9** ▲
Κύπρος	210,8	218,4	232,4	251,3	268,3	323,7	363,7	394,9	425,5	398,1	375,1	**0,2%**	**77,9** ▲
Βουλγαρία	126,8	146,1	182,9	169,8	198,3	262,3	285,5	274,2	275,2	283,1	316,2	**0,1%**	**149,4** ▲
Λιθουανία		220,9	219,7	254,0	283,4	328,9	345,6	265,3	274,2	268,4	276,8	**0,1%**	**25,3** ▲
Μάλτα	65,5	62,2	69,2	79,8	68,0	72,2	78,6	84,2	96,4	104,6	104,9	**0,05%**	**60,2** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της δαπάνης του 2013.

Το 2013 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (15,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,8%), η **Γαλλία** (13,8%), η **Ιταλία** (11,6%), και η **Σουηδία** (8,1%). Το **63,7%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **36,3%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,05%), η **Λιθουανία** και η **Βουλγαρία** (0,1%), η **Κύπρος,** η **Εσθονία** και η **Λετονία** (0,2%), το **Λουξεμβούργο**, η **Σλοβενία** και η **Ουγγαρία** (0,4%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **15η θέση** καταγράφοντας σύνολο δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ύψους 2.502,0 εκ.€, που αντιστοιχεί στο **1,2%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) της ΕΕ-28. Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.86: **Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013**

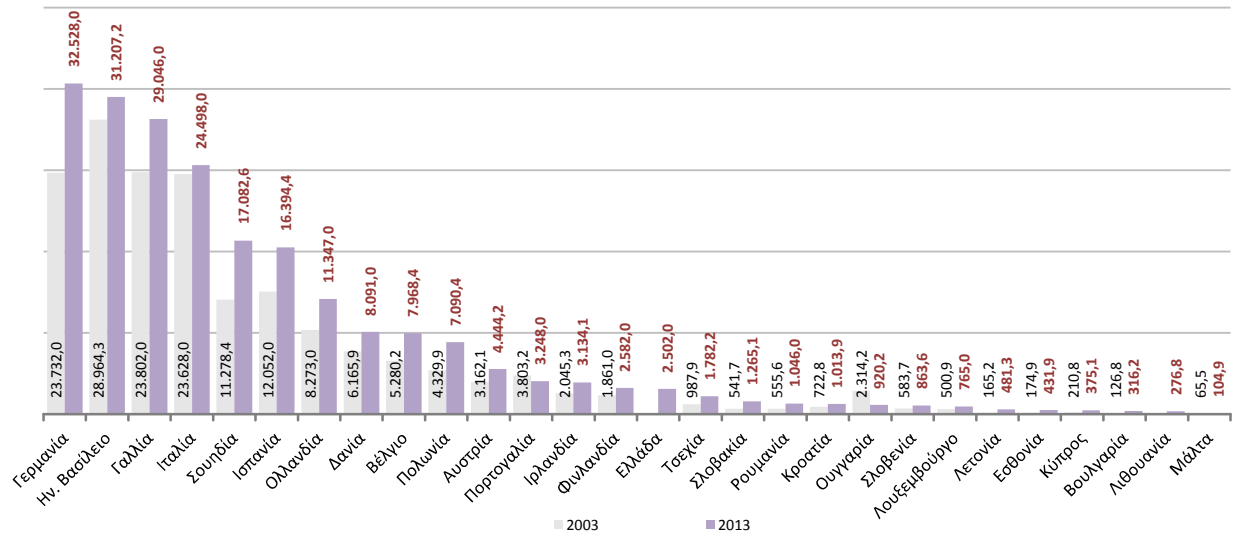

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η συνολική δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ε.Ε-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **27,5%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε **2** μόνο κράτη-μέλη από τα 28 της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στην **Ουγγαρία** κατά **-60,2%** και στην **Πορτογαλία** κατά -14,6%, ενώ στα υπόλοιπα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ την ίδια περίοδο καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (191,4%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (149,4%), η **Εσθονία** (146,9%), η **Σλοβακία** (133,5%), η **Ρουμανία** (88,3%), η **Τσεχία** (80,4%), η **Κύπρος** (77,9%), η **Πολωνία** (63,8%), η **Μάλτα** (60,2%), η **Ιρλανδία** (53,2%), το **Λουξεμβούργο** (52,7%), η **Σουηδία** (51,5%), το **Βέλγιο** (50,9%), η **Σλοβενία** (48,0%), η **Αυστρία** (40,5%), η **Κροατία** (40,3%), η **Φινλανδία** (38,7%), η **Ολλανδία** (37,2%), η **Γερμανία** (37,1%), η **Ισπανία** (36,0%), η **Δανία** (31,2%), η **Λιθουανία** (25,3%) την περίοδο 2004-2013, η **Γαλλία** (22,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (7,7%), η **Ιταλία** (3,7%) και η **Ελλάδα** (2,0%) την περίοδο 2006-2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.87: **Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013**

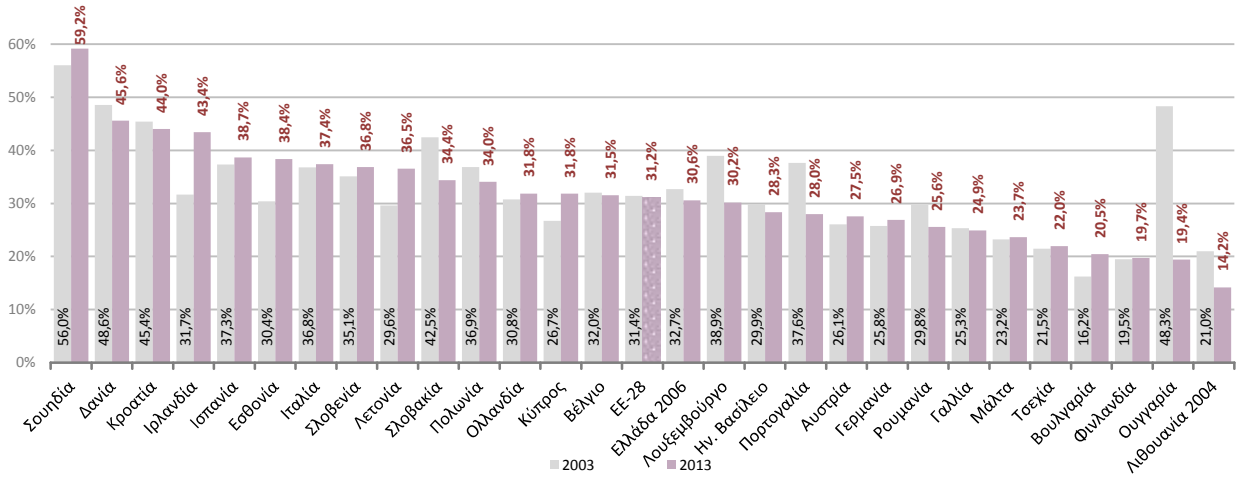

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) αντιστοιχεί στο **31,2%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **15η θέση** με το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **30,6%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση, υπολειπόμενη οριακά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **46,2%** είναι η **Σουηδία** (59,2%), η **Δανία** (45,6%), η **Κροατία** (44,0%), η **Ιρλανδία** (43,4%) και η **Ισπανία** (38,7%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **19,2%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Λιθουανία** (14,2%), η **Ουγγαρία** (19,4%), η **Φινλανδία** (19,7%), η **Βουλγαρία** (20,5%), και η **Τσεχία** (22,0%). Η τιμή του λόγου top5/bottom5 είναι υψηλή (**2,41** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί της συνολικής τους δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-0,7%** (ή κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες) της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς τη συνολική της δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, από 31,4% το 2003 σε 31,2% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά 37,1%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (26,2%), η **Βουλγαρία** (26,0%), η **Λετονία** (23,4%), η **Κύπρος** (19,1%), η **Αυστρία** (5,7%), η **Σουηδία** (5,6%), η **Σλοβενία** (4,9%), η **Γερμανία** (4,5%), η **Ισπανία** (3,7%), η **Ολλανδία** (3,5%), η **Τσεχία** (2,2%), η **Μάλτα** (1,9%), η **Ιταλία** (1,6%), και η **Φινλανδία** (1,3%).

Στον αντίποδα βρίσκονται **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά -59,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (-32,4%) την περίοδο 2004-2013, η **Πορτογαλία** (-25,5%), το **Λουξεμβούργο** (-22,6%), η **Σλοβακία** (-19,0%), η **Ρουμανία** (-14,2%), η **Πολωνία** (-7,7%), η **Ελλάδα** (-6,6%) την περίοδο 2006-2013, η **Δανία** (κατά -6,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-5,1%), η **Κροατία** (κατά -3,0%), το **Βέλγιο** (-1,7%), και η **Γαλλία** (-1,6%).

2.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4** (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το σύνολο της **δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) στην ΕΕ-28 καταγράφει συνολικά **αύξηση** κατά **26,6%** (ή κατά 57,1 δισ.€), από 214,9 δισ.€ το 2003 σε 272,0 δισ.€ το 2013, ενώ αντίθετα καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-1,4%** (ή κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση, από 40,9% το 2003 σε 40,3% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,4%** (ή 149,5 δισ.€) του συνόλου των δημοσίων δα-

πανών για εκπαίδευση της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς, παρά την αύξηση (κατά 26,6%) που την ίδια περίοδο σημείωσαν οι δημόσιες δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28.

Γράφημα 2.88: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013**

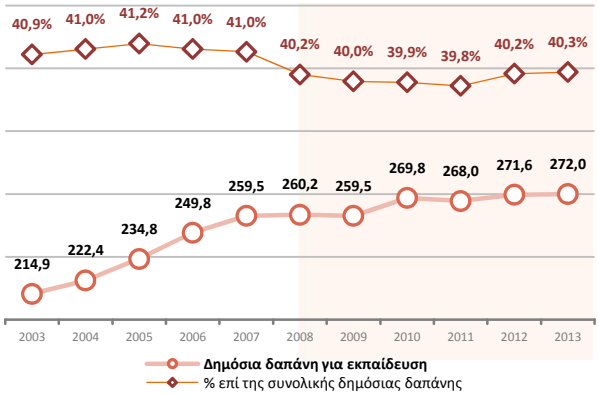

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη είναι μικρό και καταγράφεται το 2011 (κατά **-0,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) στην **Ελλάδα** (τρέχουσες τιμές σε εκ.€), καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη της χώρας για εκπαίδευση κατά την περίοδο 2006-2013 έτη για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2013 και επί του συνόλου των δημοσιών δαπανών για εκπαίδευση της **Ελλάδας** (**8.189,0** εκ. €) το **31,9%** (ή **2,6** δισ.€) αφορά στις **δημόσιες δαπάνες** της χώρας για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση**. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2006-2013, η αναλογία των δημοσίων δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση συνολικά υπολειπόταν σημαντικά από την αντίστοιχη ευρωπαϊκή (ΕΕ-28) τιμή με μέση απόκλιση της περιόδου 2006-2013 κατά **3,5** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2013 καταγράφεται η μέγιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς κατά **8,4** ποσοστιαίες μονάδες υπέρ της ΕΕ-28 (40,3% έναντι 31,9% της αντίστοιχης τιμή της Ελλάδας).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-10,7**% (ή 312,0 εκ.€), από 2.922,0 εκ.€ το 2006 σε 2.610,0 εκ.€ το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της περιόδου αναφοράς. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην Ελλάδα.

Γράφημα 2.89: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013**

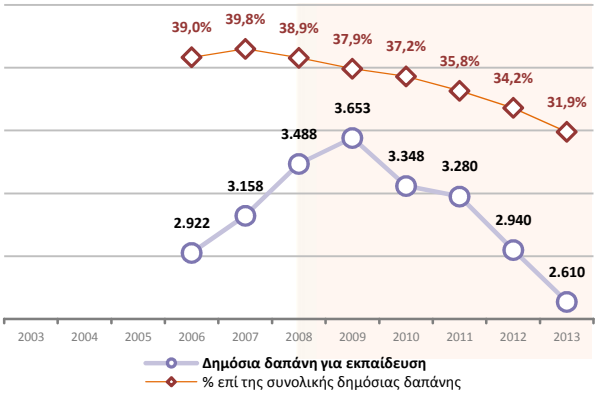

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται **αύξηση** του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά **25,0%** (ή 731,0 εκ.€), από 2.922,0 εκ.€ το 2006, σε 3.653,0 εκ.€ το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Αντίθετα, την περίοδο 2009-2013 η δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-28,6%** (ή 1.043,0 εκ.€), από 3.653,0 εκ.€ το 2009, σε 2.610,0 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη του 2006.

Την περίοδο αναφοράς 2006-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-18,2%** (ή κατά 7,1 π.μ.) στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση της χώρας, από 39,0% το 2006 σε 31,9% το 2013, κυρίως λόγω της αύξησης κατά **9,3%** (ή κατά 0,7 δισ.€) του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς, από 7,5 δισ.€ το 2006 σε 8,2 δισ.€ το 2013, αφού η μείωση της συνολικής δημόσια δαπάνης ήταν ηπιότερη (-10,7%). Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2006-2013 αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **10,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-11,2%** αντίστοιχα).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** ISCED 2-4 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος επί της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** ISCED 2-4 στην ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 2.17: **Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**214.864,4**	**222.413,3**	**234.821,6**	**249.835,1**	**259.487,4**	**260.184,6**	**259.514,1**	**269.792,9**	**268.006,3**	**271.574,2**	**271.992,8**	**100,0%**	**26,6**	▲
Ην. Βασίλειο	37.293,9	41.642,3	47.491,9	50.754,7	53.239,7	46.859,1	45.448,7	50.909,2	50.098,0	55.431,8	54.005,8	**19,9%**	**44,8**	▲
Γαλλία	44.052,0	44.515,0	45.752,0	47.354,0	48.180,0	49.711,0	50.096,0	50.783,0	51.067,0	51.771,0	52.538,0	**19,3%**	**19,3**	▲
Γερμανία	42.298,0	42.429,0	42.430,0	43.384,0	43.827,0	44.230,0	43.537,0	45.789,0	46.521,0	46.707,0	47.951,0	**17,6%**	**13,4**	▲
Ιταλία	29.317,0	28.710,0	30.300,0	31.495,0	32.739,0	32.749,0	32.800,0	32.064,0	30.328,0	30.073,0	29.772,0	**10,9%**	**1,6**	▲
Ισπανία	12.338,0	13.253,0	13.716,0	14.986,0	16.128,0	17.573,0	18.138,0	17.706,0	17.193,0	15.842,0	15.511,2	**5,7%**	**25,7**	▲
Ολλανδία	10.681,0	10.813,0	11.164,0	11.730,0	12.496,0	12.910,0	13.350,0	13.716,0	13.579,0	13.560,0	13.670,0	**5,0%**	**28,0**	▲
Βέλγιο	6.821,6	6.967,7	7.252,4	7.556,5	7.744,9	8.383,5	8.535,0	8.928,5	9.275,4	9.548,6	9.770,2	**3,6%**	**43,2**	▲
Αυστρία	5.741,9	5.776,3	5.844,4	6.091,1	6.278,7	6.580,7	6.961,1	6.874,6	7.128,8	7.291,9	7.428,4	**2,7%**	**29,4**	▲
Πολωνία	3.541,5	3.477,3	4.117,8	4.630,5	4.911,3	5.602,9	4.889,5	5.725,6	5.750,9	5.824,5	5.715,1	**2,1%**	**61,4**	▲
Φινλανδία	4.100,0	4.290,0	4.321,0	4.477,0	4.698,0	5.053,0	5.224,0	5.184,0	5.453,0	5.452,0	5.319,0	**2,0%**	**29,7**	▲
Σουηδία	3.694,2	3.851,9	3.911,1	4.197,0	4.525,8	4.519,2	4.143,1	4.693,6	4.898,3	5.002,4	5.126,8	**1,9%**	**38,8**	▲
Δανία	3.025,7	3.330,7	3.390,3	3.429,2	3.339,7	3.518,9	3.804,1	4.529,1	4.244,1	4.618,4	4.763,0	**1,8%**	**57,4**	▲
Πορτογαλία	2.969,2	3.026,3	3.122,7	3.554,6	3.585,8	3.828,9	4.353,1	4.803,1	3.761,6	3.298,2	3.688,1	**1,4%**	**24,2**	▲
Τσεχία	2.209,2	2.562,8	2.808,3	3.284,4	3.321,4	3.142,3	3.081,5	3.133,0	3.361,1	2.954,1	2.897,0	**1,1%**	**31,1**	▲
Ιρλανδία	2.500,0	2.783,0	2.934,4	2.956,3	3.272,1	3.343,2	3.223,0	2.955,3	2.721,2	2.828,0	2.737,5	**1,0%**	**9,50**	▲
Ελλάδα				**2.922,0**	**3.158,0**	**3.488,0**	**3.653,0**	**3.348,0**	**3.280,0**	**2.940,0**	**2.610,0**	**1,0%**	**-10,7**	▼
Ρουμανία	722,8	852,1	1.120,9	1.562,3	1.936,4	2.112,8	1.712,3	1.426,2	2.106,9	1.460,6	1.503,8	**0,6%**	**108,1**	▲
Ουγγαρία	536,9	515,8	1.148,3	1.133,0	1.285,3	1.312,4	1.097,4	1.816,9	1.729,0	1.575,8	1.493,1	**0,5%**	**178,1**	▲
Σλοβενία	628,3	676,7	720,9	762,3	778,8	864,0	888,4	895,9	885,2	826,8	884,6	**0,3%**	**40,8**	▲
Λουξεμβούργο	536,0	522,6	559,0	598,7	635,3	709,6	735,1	765,0	744,8	822,8	816,6	**0,3%**	**52,4**	▲
Βουλγαρία	408,0	443,8	488,5	488,6	560,8	720,7	690,9	677,1	686,9	690,8	752,0	**0,3%**	**84,3**	▲
Λιθουανία		521,3	558,9	576,9	658,1	826,0	849,1	808,0	807,8	760,1	748,0	**0,3%**	**43,5**	▲
Σλοβακία	315,2	304,2	383,3	443,1	530,3	337,5	558,6	602,7	690,1	601,6	639,9	**0,2%**	**103,0**	▲
Κύπρος	270,8	280,1	297,9	322,7	337,4	391,3	425,6	438,4	452,2	444,5	437,2	**0,2%**	**61,4**	▲
Κροατία	299,8	269,1	335,9	359,9	389,1	443,7	441,8	416,7	418,1	419,1	418,7	**0,2%**	**39,7**	▲
Λετονία	208,4	257,6	278,3	366,0	471,7	476,2	400,8	339,8	350,9	344,2	317,3	**0,1%**	**52,3**	▲
Εσθονία	244,4	229,1	260,0	295,2	334,1	351,3	334,0	307,7	322,5	326,3	311,2	**0,1%**	**27,3**	▲
Μάλτα	110,6	112,5	113,4	124,1	124,7	146,4	143,0	156,5	151,5	158,7	167,3	**0,1%**	**51,3**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της δαπάνης του 2013.

Το 2013 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην ΕΕ-28 είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (19,9%), η **Γαλλία** (19,3%), η **Γερμανία** (17,6%), η **Ιταλία** (10,9%), και η **Ισπανία** (5,7%). Το **73,4%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **26,6%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα**, η **Εσθονία** και η **Λετονία** (0,1%), η **Κροατία**, η **Κύπρος**, και η **Σλοβακία** (0,2%), η **Λιθουανία**, η **Βουλγαρία**, το **Λουξεμβούργο** και η **Σλοβενία** (0,3%), και η **Ουγγαρία** (0,5%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **16η θέση** καταγράφοντας σύνολο δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ύψους 2.610,0 εκ.€, που αντιστοιχεί στο **1,0%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η συνολική δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ε.Ε-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **26,6%**. Την συγκεκριμένη περίοδο μόνο στην **Ελλάδα** (2006-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-10,7%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στα υπόλοιπα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ την ίδια περίοδο καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά 178,1%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (108,1%), η **Σλοβακία** (103,0%), η **Βουλγαρία** (84,3%), η **Κύπρος** και η **Πολωνία** (61,4%), η **Δανία** (57,4%), το **Λουξεμβούργο** (52,4%), η **Λετονία** (52,3%), η **Μάλτα** (51,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (44,8%), η **Λιθουανία** (43,5%) την περίοδο 2004-2013, το **Βέλγιο** (43,2%), η **Σλοβενία** (40,8%), η **Κροατία** (39,7%), η **Σουηδία** (38,8%), η **Τσεχία** (31,1%), η **Φινλανδία** (29,7%), η **Αυστρία** (29,4%), η **Ολλανδία** (28,0%), η **Εσθονία** (27,3%), η **Ισπανία** (25,7%), η **Πορτογαλία** (24,2%), η **Γαλλία** (19,3%), η **Γερμανία** (13,4%), η **Ιρλανδία** (9,5%) και η **Ιταλία** (1,6%).

Γράφημα 2.90: **Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013**

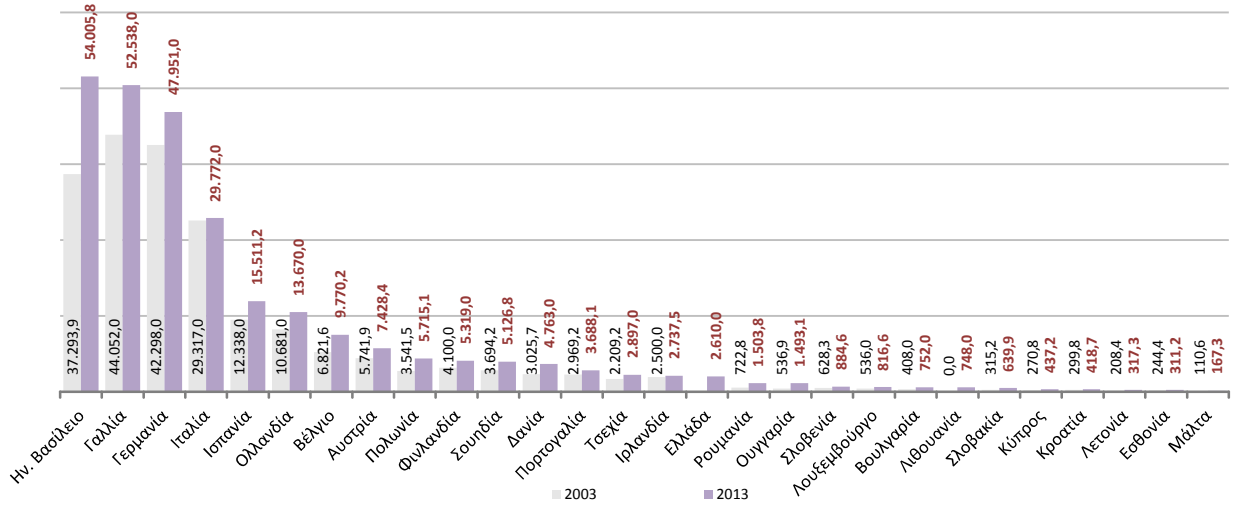

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.91: **Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013**

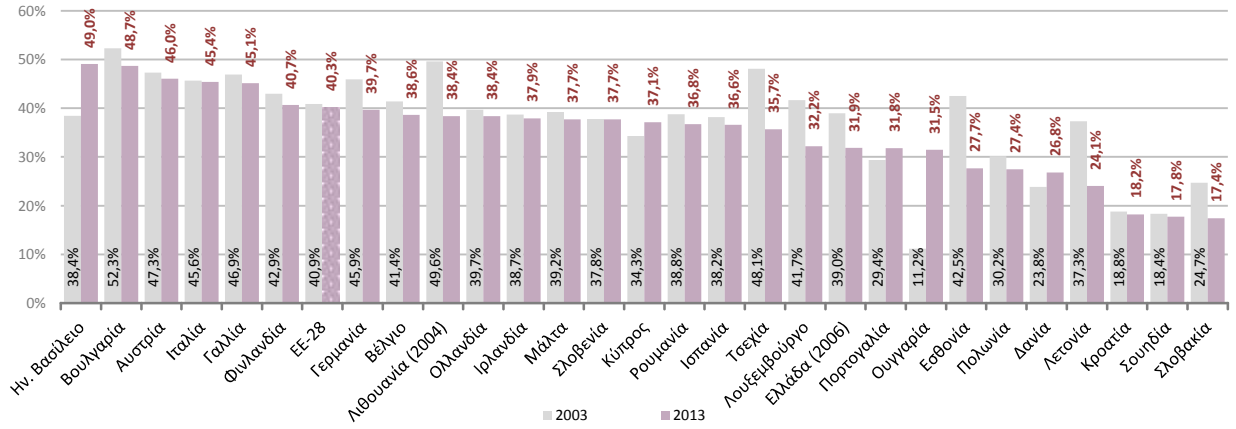

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) αντιστοιχεί στο **40,3%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **19η θέση** με το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **31,9%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση, υπολειπόμενη της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **8,4** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **46,9%** είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** (49,0%), η **Βουλγαρία** (48,7%), η **Αυστρία** (46,0%), η **Ιταλία** (45,4%) και η **Γαλλία** (45,1%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **20,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Σλοβακία** (17,4%), η **Σουηδία** (17,8%), η **Κροατία** (18,2%), η **Λετονία** (24,1%), και η **Δανία** (26,80%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,25** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί της συνολικής τους δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται μικρή **μείωση** κατά **-1,4%** (ή κατά **0,6** ποσοστιαίες μονάδες) της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς τη συνολική της δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, από 40,9% το 2003 σε 40,3% το 2013. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **5** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (17,9%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά 180,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (27,6%), η **Δανία** (12,6%), η **Πορτογαλία** (8,3%), και η **Κύπρος** (8,1%). Στον αντίποδα βρίσκονται **23** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (82,1%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημό-

σιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (-35,5%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (-34,9%),%), η **Σλοβακία** (-29,6%), η **Τσεχία**(-25,7%), το **Λουξεμβούργο**(-22,7%), η **Λιθουανία** (-22,6%) την περίοδο 2004-2013, η **Ελλάδα** (-18,2%) την περίοδο 2006-2013, η **Γερμανία** (κατά -13,6%), η **Πολωνία** (-9,0%), η **Βουλγαρία** (-6,8%), το **Βέλγιο** (-6,7%), η **Φινλανδία** (-5,3%), η **Ρουμανία** (κατά -5,2%), η **Ισπανία** (-4,2%), η **Γαλλία** και η **Μάλτα** (κατά -3,8%), η **Κροατία** και η **Ολλανδία** (-3,4%), η **Σουηδία** (-3,3%), η **Αυστρία** (-2,7%),η **Ιρλανδία**(-2,0%), και οριακά η **Ιταλία** (-0,5%) και η **Σλοβενία** (-0,2%).

2.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6** (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 2.92: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013**

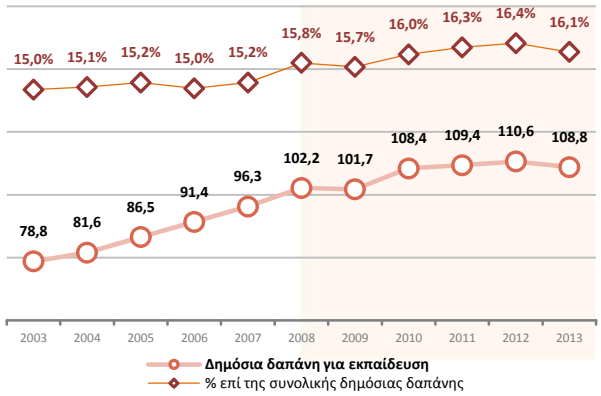

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το σύνολο της **δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 καταγράφει συνολικά σημαντική **αύξηση** κατά **38,2**% (ή κατά 30,1 δισ.€), από 78,8 δισ.€ το 2003 σε 108,8 δισ.€ το 2013, ενώ **αύξηση** κατά **7,6%** (ή κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται και στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση, από 15,0% το 2003 σε 16,1% το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** των δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28, παρά την αύξηση (κατά 28,4%) των συνολικών δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-1,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί και τη μόνη χρονιά της περιόδου αναφοράς 2003-2013 όπου καταγράφεται μείωση της τιμής του δείκτη.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) στην **Ελλάδα** (τρέχουσες τιμές σε εκ.€), καθώς και η ετήσια ποσοστιαία αναλογία της ως προς τη συνολική δημόσια δαπάνη της χώρας για εκπαίδευση κατά την περίοδο 2006-2013 έτη για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 2.93: **Ετήσια δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013**

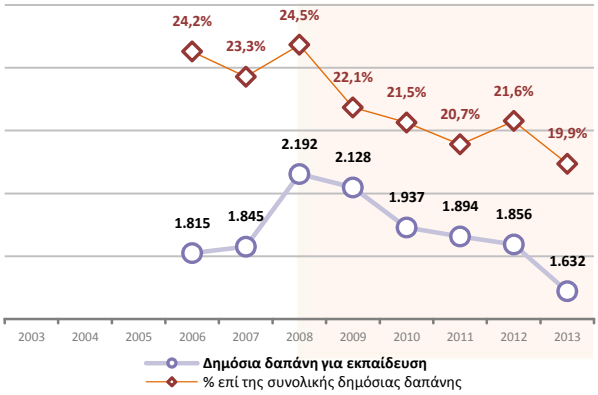

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 και επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών για εκπαίδευση της **Ελλάδας** (**8.189,0** εκ. €) το **19,9%** (ή **1,6** δισ.€) αφορά στις **δημόσιες δαπάνες** της χώρας για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση**. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2006-2013, η αναλογία των δημοσίων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών της για εκπαίδευση συνολικά υπερείχε σημαντικά από την αντίστοιχη ευρωπαϊκή (ΕΕ-28) τιμή με μέση απόκλιση της περιόδου 2006-2013 κατά **6,4** ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2006 καταγράφεται η μέγιστη τιμή του εύρους της συγκεκριμένης διαφοράς κατά **9,2** ποσοστιαίες μονάδες υπέρ της Ελλάδας (24,2% έναντι 15,0% της αντίστοιχης τιμή της ΕΕ-28).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-10,1**% (ή 183,0 εκ.€), από 1.815,0 εκ.€ το 2006 σε 1.632,0 εκ.€ το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της περιόδου αναφοράς. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-

2008 καταγράφεται **αύξηση** του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά **20,8%** (ή 377,0 εκ.€), από 1.815,0 εκ.€ το 2006, σε 2.192,0 εκ.€ το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Αντίθετα, την περίοδο 2008-2013 η δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά **-25,5%** (ή 560,0 εκ.€), από 2.192,0 εκ.€ το 2008, σε 1.632,0 εκ.€ το 2013, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη του 2006.

Την περίοδο αναφοράς 2006-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-17,7%** (ή κατά 4,3 π.μ.) και στο ποσοστό των δημόσιων δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ως προς το σύνολο των δημόσιων δαπανών για εκπαίδευση της χώρας, από 24,2% το 2006 σε 19,9% το 2013, λόγω και της και της μείωσης της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και της αύξησης κατά **9,3%** (ή κατά 0,7 δισ.€) του συνόλου της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την ίδια περίοδο αναφοράς, από 7,5 δισ.€ το 2006 σε 8,2 δισ.€ το 2013. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2006-2013 αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **18,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-12,1%** αντίστοιχα).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της **δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 5-6 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος επί της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 5-6 στην ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 2.18: **Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**78.772,3**	**81.575,4**	**86.520,5**	**91.397,2**	**96.265,2**	**102.186,8**	**101.730,0**	**108.412,9**	**109.426,3**	**110.608,0**	**108.824,0**	**100,0%**	**38,2**	▲
Γερμανία	18.150,0	18.365,0	18.857,0	19.167,0	20.217,0	20.601,0	21.560,0	22.757,0	24.467,0	24.422,0	25.173,0	**23,1%**	**38,7**	▲
Γαλλία	9.897,0	9.637,0	9.964,0	10.352,0	10.068,0	10.993,0	11.869,0	13.920,0	14.272,0	14.021,0	14.492,0	**13,3%**	**46,4**	▲
Ην. Βασίλειο	10.845,5	11.870,5	13.189,5	13.198,8	14.191,8	14.307,8	13.804,5	14.303,4	11.748,2	13.518,8	10.352,5	**9,5%**	**-4,5**	▼
Ολλανδία	6.043,0	6.367,0	6.515,0	6.705,0	7.168,0	8.026,0	8.327,0	8.596,0	8.703,0	8.976,0	8.933,0	**8,2%**	**47,8**	▲
Ισπανία	5.219,0	5.684,0	5.524,0	5.819,0	6.356,0	6.953,0	7.369,0	7.264,0	7.095,0	6.557,0	6.420,1	**5,9%**	**23,0**	▲
Ιταλία	5.672,0	5.903,0	6.248,0	6.224,0	7.339,0	7.290,0	6.795,0	6.539,0	6.181,0	5.893,0	5.875,0	**5,4%**	**3,6**	▲
Πολωνία	2.671,2	2.904,3	4.273,4	4.662,6	5.132,3	5.783,1	4.452,8	5.260,2	5.784,1	5.742,3	5.564,0	**5,1%**	**108,3**	▲
Σουηδία	4.191,3	4.259,8	4.327,4	4.469,4	4.138,9	4.154,0	4.054,8	4.548,0	5.088,8	5.272,2	5.349,1	**4,9%**	**27,6**	▲
Βέλγιο	2.337,0	2.138,7	2.336,6	2.346,3	2.475,3	2.569,3	2.974,5	3.869,3	4.445,1	4.627,1	4.674,9	**4,3%**	**100,0**	▲
Φινλανδία	2.917,0	3.018,0	3.136,0	3.183,0	3.314,0	3.322,0	3.579,0	3.910,0	3.991,0	4.080,0	4.320,0	**4,0%**	**48,1**	▲
Δανία	2.531,8	2.715,7	2.473,8	2.392,1	2.625,8	2.949,7	3.201,9	3.421,7	3.587,1	3.980,3	4.080,0	**3,7%**	**61,2**	▲
Αυστρία	1.876,9	1.624,3	1.753,6	1.975,2	2.086,4	2.202,5	2.050,4	2.177,6	2.328,1	2.420,4	2.531,3	**2,3%**	**34,9**	▲
Πορτογαλία	1.653,7	1.831,0	2.037,6	1.870,9	1.682,8	1.720,1	1.809,0	1.904,1	1.917,4	1.569,3	1.835,7	**1,7%**	**11,0**	▲
Ελλάδα				**1.815,0**	**1.845,0**	**2.192,0**	**2.128,0**	**1.937,0**	**1.894,0**	**1.856,0**	**1.632,0**	**1,5%**	**-10,1**	▼
Ρουμανία	394,5	465,2	611,9	852,8	1.057,0	1.890,9	1.291,6	1.159,9	1.146,7	1.044,4	1.031,4	**0,9%**	**161,4**	▲
Τσεχία	580,9	809,0	798,5	938,0	1.142,2	1.252,2	1.177,3	1.278,2	889,0	1.067,9	1.006,9	**0,9%**	**73,3**	▲
Ουγγαρία	834,9	856,9	924,6	939,9	1.034,5	988,4	907,5	892,6	958,6	928,7	960,6	**0,9%**	**15,1**	▲
Σλοβακία	179,9	242,1	283,4	393,0	523,7	568,0	657,6	828,9	709,1	687,1	929,7	**0,9%**	**416,8**	▲
Ιρλανδία	1.530,9	1.353,3	1.640,1	2.237,9	1.751,6	1.968,7	1.220,5	1.368,9	1.672,9	1.291,2	869,9	**0,8%**	**-43,2**	▼
Κροατία	357,9	385,6	412,1	444,5	495,2	538,0	546,0	552,7	570,4	526,7	561,7	**0,5%**	**56,9**	▲
Λιθουανία		196,9	213,4	278,9	307,0	367,7	343,4	336,8	309,1	459,5	483,8	**0,4%**	**145,7**	▲
Σλοβενία	313,0	336,3	348,2	355,6	376,0	401,9	448,4	430,5	455,9	427,1	449,8	**0,4%**	**43,7**	▲
Βουλγαρία	177,7	176,0	190,1	215,6	248,9	296,5	352,3	312,4	324,8	308,6	329,1	**0,3%**	**85,2**	▲
Εσθονία	113,0	122,1	136,2	172,6	212,2	272,9	237,0	220,3	244,5	278,0	268,0	**0,2%**	**137,2**	▲
Λετονία	90,2	111,5	120,4	158,4	204,1	251,6	201,1	180,5	224,7	239,7	229,9	**0,2%**	**155,0**	▲
Λουξεμβούργο	34,6	37,9	38,8	49,4	71,0	79,3	109,7	126,2	140,8	161,2	203,9	**0,2%**	**489,3**	▲
Κύπρος	118,8	122,6	127,7	139,0	158,6	201,7	212,8	255,6	204,8	179,9	182,4	**0,2%**	**53,5**	▲
Μάλτα	40,6	41,8	39,2	41,4	42,9	45,5	49,9	62,1	73,2	72,6	84,3	**0,1%**	**107,6**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της δαπάνης του 2013.

Το 2013 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (23,1%), η **Γαλλία** (13,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (9,5%), η **Ολλανδία** (8,2%), και η **Ισπανία** (5,9%). Το **60,1%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **39,9%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα** (0,1%), η **Κύπρος**, το **Λουξεμβούργο**, η **Λετονία και** η **Εσθονία** (0,2%), η **Βουλγαρία** (0,3%), η **Σλοβενία** και η **Λιθουανία**(0,4%), και η **Κροατία** (0,5%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **14η θέση** καταγράφοντας σύνολο δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ύψους 1.632,0 εκ.€, που αντιστοιχεί στο **1,5%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 2.94: **Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013**

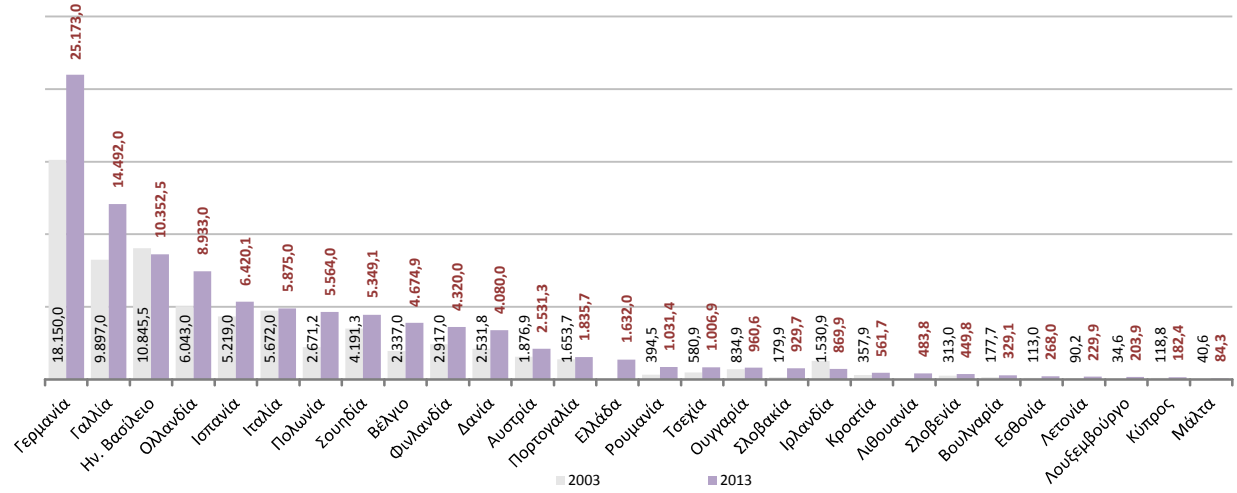

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η συνολική δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ε.Ε-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **38,2%**. Την συγκεκριμένη περίοδο σε **3** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά -43,2%) και κατά σειρά ακολουθούν: **Ελλάδα** (-10,1%) την περίοδο 2006-2013, και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-4,5%). Την ίδια περίοδο στα υπόλοιπα **25** από τα 28 (89,3%) κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 489,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (416,8%), η **Ρουμανία** (161,4%), η **Λετονία** (155,0%), η **Λιθουανία** (145,7%) την περίοδο 2004-2013, η **Εσθονία** (137,2%), η **Πολωνία** (108,3%), η **Μάλτα** (107,6%), το **Βέλγιο** (100,0%), η **Βουλγαρία** (85,2%), η **Τσεχία** (73,3%), η **Δανία** (61,2%), η **Κροατία** (56,9%), η **Κύπρος** (53,5%), η **Φινλανδία** (48,1%), η **Ολλανδία** (47,8%), η **Γαλλία** (46,4%), η **Σλοβενία** (43,7%), η **Γερμανία** (38,7%), η **Αυστρία** (34,9%), η **Σουηδία** (27,6%), η **Ισπανία** (23,0%), η **Ουγγαρία** (15,1%), η **Πορτογαλία** (11,0%), και η **Ιταλία** (3,6%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2013. Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) αντιστοιχεί στο **16,1%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση.

Γράφημα 2.95: **Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013**

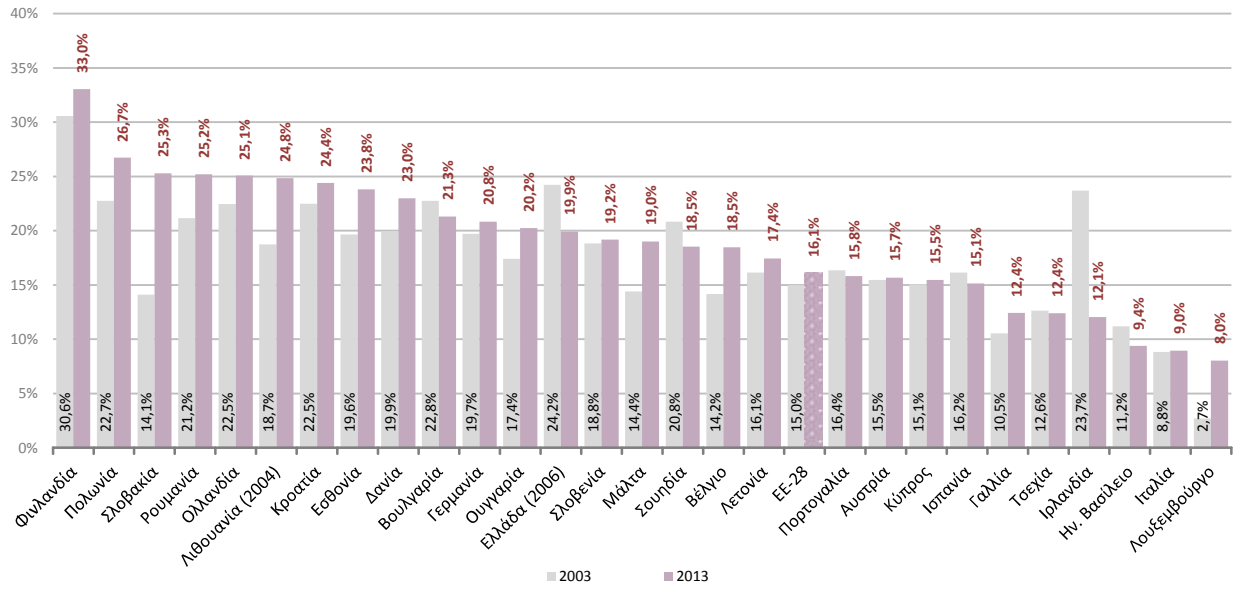

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την **13η θέση** με το σύνολο της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **19,9%** της συνολικής της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση, υπερέχουσα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά **3,8** ποσοστιαίες μονάδες. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **27,1%** είναι η **Φινλανδία** (33,0%), η **Πολωνία** (26,7%), η **Σλοβακία** (25,3%), η **Ρουμανία** (25,2%) και η **Ολλανδία** (25,1%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,2%**, στα οποία περιλαμβάνονται το **Λουξεμβούργο** (8,0%), η **Ιταλία** (9,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (9,4%), η **Ιρλανδία** (12,1%), και η **Τσεχία** (12,41%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,66** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί της συνολικής τους δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **αύξηση** κατά **7,6%** (ή κατά **1,1** ποσοστιαίες μονάδες) της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς τη συνολική της δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, από 15,0% το 2003 σε 16,1% το 2013.

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **8** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (28,6%) καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά -49,1%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (-17,7%) την περίοδο 2006-2013, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-15,9%), η **Σουηδία** (-11,0%), η **Βουλγαρία** (-6,4%), η **Ισπανία** (-6,3%), η **Πορτογαλία** (-3,2%), και η **Τσεχία** (-1,8%). Στον αντίποδα βρίσκονται **20** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (71,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς τη συνολική τους δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 198,8%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (79,3%), η **Λιθουανία** (22,6%) την περίοδο 2004-2013, η **Μάλτα** (32,1%), το **Βέλγιο** (30,4%), η **Εσθονία** (21,2%), η **Ρουμανία** (19,1%), η **Γαλλία** (18,1%), η **Πολωνία** (17,5%), η **Ουγγαρία** (16,2%), η **Δανία** (15,2%), η **Ολλανδία** (11,6%), η **Κροατία** (8,5%), η **Φινλανδία** (8,1%), η **Λετονία** (8,0%), η **Γερμανία** (5,8%), η **Κύπρος** (2,8%), η **Σλοβενία** (1,8%), η **Ιταλία** (1,5%) και η **Αυστρία** (1,4%).

Κεφάλαιο 3ο

Μεγέθη εισροών – εκροών στα συστήματα εκπαίδευσης στην ΕΕ-28

3.1 Δείκτες εισροών στην εκπαίδευση 236

3.1.1 Δείκτες επένδυσης στους οικονομικούς πόρους (ISCED 0-6) 236

3.1.1.1 Δημόσια δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ 237

3.1.1.2 Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή 251

3.1.1.3 Δαπάνη μισθοδοσίας εκπαιδευτικών (ISCED 0-3) 263

3.1.2 Δείκτες επένδυσης στους υλικούς πόρους (ISCED 2-3) 294

3.1.2.1 Ποιότητα φυσικών υποδομών 296

3.1.2.2 Ποιότητα εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου 302

3.1.2.3 Ενσωμάτωση στο σχολείο των τεχνολογιών πληροφορίας & επικοινωνίας 310

3.1.3 Δείκτες επένδυσης στους ανθρώπινους πόρους 317

3.1.3.1 Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (ISCED 1-3) 317

3.1.3.2 Επάρκεια σχολείων σε κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό (ISCED 2-3) 327

3.1.4 Δείκτες επένδυσης στο χρόνο για μάθηση (ISCED 1-3) 335

3.1.4.1 Μέγεθος τμήματος στην υποχρεωτική εκπαίδευση (ISCED 1-2) 336

3.1.4.2 Δαπανώμενος ενδοσχολικός χρόνος μάθησης (ISCED 1-3) 344

3.1.4.3 Δαπανώμενος εξωσχολικός χρόνος μάθησης (ISCED 2-3) 368

3.1.4.4 Επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο σχολείο (ISCED 2-3) 387

3.1.4.5 Συμμετοχή στην Προσχολική εκπαίδευση 399

3.2 Δείκτες εκροών στην εκπαίδευση 404

3.2.1 Πρόωρη εγκατάλειψη από την εκπαίδευση & κατάρτιση (ISCED 1-3) 404

3.2.2 Επίδοση μαθητικού πληθυσμού (ISCED 2-3) 424

3.2.2.1 Επίδοση των μαθητών στα Μαθηματικά 424

3.2.2.2 Επίδοση των μαθητών στην Ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου 435

3.2.2.3 Επίδοση των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες 444

3.2.3 Επιπλέον ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς στην εκπαίδευση 453

3.2.3.1 Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου ISCED 5-6 455

3.2.3.2 Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση ISCED 0 465

3.2.3.3 Συμμετοχή στη Δια βίου μάθηση 469

3.3 Αποτίμηση της ελληνικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς 483

Επισκόπηση κεφαλαίου

Στο κεφάλαιο επιχειρείται η αποτύπωση των βασικών μεγεθών των κρατών-μελών της ΕΕ-28 καθώς και η εξέλιξή τους με βάση τα ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς. Η προσέγγιση των βασικών μεγεθών σε ευρωπαϊκό επίπεδο διακρίνεται σε μεγέθη επενδύσεων-εισροών στην εκπαίδευση και σε μεγέθη εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων-εκροών, στο βαθμό που το επιτρέπει η διαθεσιμότητα των σχετικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι η εξέταση σημαντικών πτυχών των εισροών (inputs) στην εκπαίδευση, όπως είναι η δημόσια χρηματοδότηση, οι επενδύσεις στην υλικοτεχνική υποδομή και στο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και η προσέγγιση των παραγόμενων αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης (educational outcomes) των κρατών-μελών της ΕΕ-28, με σκοπό να αναδειχθούν σημαντικά στοιχεία για την επιδιωκόμενη πρόοδο, τη σύγκλιση και την συνοχή των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών-μελών της Ε.Ε.. στην πορεία τους για την επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση του 2020.

Τα στοιχεία για τα μεγέθη που παρουσιάζονται στο κεφάλαιο έχουν αντληθεί από την Eurostat και τον ΟΟΣΑ, αλλά και από τις εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020», ενώ η περίοδος αναφοράς διαφοροποιείται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων ανά δείκτη και βαθμίδα εκπαίδευσης (Προσχολική εκπαίδευση ISCED 0, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 1, Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2, Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 3 με διάκριση σε Γενική ISCED 3A και SE Τεχνική/επαγγελματική ISCED 3B όπου είναι διαθέσιμη) και κυμαίνεται σε εύρος από το 2002 έως και το 2013. Κατά την παρουσίαση των στοιχείων, γίνεται λεπτομερής αναφορά για τη θέση και την πορεία της Ελλάδας σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη.

Η δομή του κεφαλαίου αρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες ως εξής: η πρώτη ενότητα αφορά στους δείκτες εισροών στην εκπαίδευση (χρηματοδότηση, υλικοτεχνική υποδομή, ανθρώπινο δυναμικό που υπηρετεί στην εκπαίδευση, και δαπανώμενος χρόνος για μάθηση) συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) όπου διατίθενται σχετικά στοιχεία για την περίοδο αναφοράς (2002-2013), η δεύτερη ενότητα αφορά στους δείκτες εκροών/παραγόμενων αποτελεσμάτων (πρόωρη σχολική εγκατάλειψη και επίδοση των μαθητών σε τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα) συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) όπου διατίθενται σχετικά στοιχεία για την περίοδο αναφοράς (2002-2013), προκειμένου να καταλήξει στην τρίτη ενότητα στη σύνοψη των συμπερασμάτων που απορρέουν από την παρούσα ανάλυση αναφορικά με τη συνολική πορεία της Ε.Ε., τη θέση της Ελλάδας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες, αλλά και τη φύση της σχέσης εισροών και εκροών των εκπαιδευτικών συστημάτων.

3.1 Δείκτες εισροών στην εκπαίδευση

Οι βασικές μεταβλητές που διαχρονικά παρακολουθούνται από την **Ελληνική Στατιστική Αρχή** (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) για την εκπαίδευση, διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) στις μεταβλητές που αφορούν επένδυση που πραγματοποιείται στην εκπαίδευση, τις οποίες θα ομαδοποιήσουμε με τον όρο **Δείκτες Εισροών**, και β) στις μεταβλητές που αφορούν στα παραγόμενα αποτελέσματα στην εκπαίδευση, τις οποίες ομαδοποιούμε με τον όρο **Δείκτες Εκροών**.

Οι συγκεκριμένες μεταβλητές καταγράφονται συστηματικά και διαχρονικά σε κάθε βαθμίδα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, και στους δύο τομείς δραστηριότητας (Δημόσιος – Ιδιωτικός), καθώς και σε όλους τους τύπους σχολείων (Ημερήσια – Εσπερινά).

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για την εκπαίδευση μια τόσο αναλυτική διάκριση δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί, ακριβώς λόγω του διαφορετικού νομοθετικού πλαισίου για την εκπαίδευση που ισχύει σε κάθε χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να διευκολύνουμε, ωστόσο, τη σύνδεση του παρόντος κεφαλαίου της έκθεσης με τα επόμενα, στα οποία γίνεται πλήρης παρουσίαση της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, διατηρείται, στο μέτρο του εφικτού, η κατηγοριοποίηση των δεικτών σε δείκτες εισροών και εκροών για την εκπαίδευση, αναζητώντας στις ευρωπαϊκές και διεθνείς βάσεις εκπαιδευτικών δεδομένων τις πλησιέστερες προς αυτές μεταβλητές.

Οι **δείκτες εισροών** (επενδύσεων) στην εκπαίδευση διακρίνονται σε τέσσερεις επί μέρους κατηγορίες όρων: (α) στους **οικονομικούς** πόρους (χρηματοδότηση της εκπαίδευσης), (β) στους **υλικούς** πόρους (φυσικές υποδομές και εκπαιδευτικοί πόροι) στην εκπαίδευση, (γ) στους **ανθρώπινους** πόρους στην εκπαίδευση, και (δ) στον απαιτούμενο **εκπαιδευτικό χρόνο** για την ανάπτυξη της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

3.1.1 Δείκτες επένδυσης στους οικονομικούς πόρους (ISCED 0-6)

Θα πρέπει ιδιαίτερα να σημειωθεί ότι το κοινωνικό, αλλά και οικονομικό, όφελος από την επένδυση στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελεί βασικό προσδόκιμο της στρατηγικής της Λισσαβόνας. «*Τα συμπεράσματα της Λισσαβόνας ζητούν ουσιαστική ετήσια αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό, επισημαίνοντας ότι το μέλλον της ευρωπαϊκής οικονομίας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις δεξιότητες των πολιτών της, οι οποίες με τη σειρά τους χρειάζονται συνεχή ανανέωση, κάτι που χαρακτηρίζει τις κοινωνίες της γνώσης*» (Συμβούλιο, 2002). Ταυτόχρονα, όμως, τα στοιχεία δείχνουν πως η αύξηση της χρηματοδότησης δεν αποτελεί από μόνη της εγγύηση για θετικά αποτελέσματα. Η Ε.Ε. κάνει λόγο για τη «βέλτιστη χρήση των πόρων», και την θέτει ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης (δεύτερος στρατηγικός στόχος του προγράμματος «Εκπαίδευση & Κατάρτιση 2010»). Στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2003) διατυπώνεται με σαφήνεια η άποψή της για το νέο πρότυπο επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Τρεις είναι οι βασικές προκλήσεις που επισημαίνει η ανακοίνωση αυτή για την χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης (Επιτροπή, 2003):

Επάρκεια επενδύσεων (νέες επενδύσεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση, στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται στοχευμένες δημόσιες δαπάνες και υψηλότερες ιδιωτικές επενδύσεις που θα συμπληρώνουν τη δημόσια χρηματοδότηση),

Αποδοτικότερη χρήση των υφιστάμενων πόρων, με ταυτόχρονη αντιμετώπιση των παραγόντων - ενδείξεων μη αποδοτικών επενδύσεων (όπως, υψηλά ποσοστά αποτυχίας, σχολικής διαρροής και ανεργίας των αποφοίτων, υπερβολικά μεγάλη διάρκεια σπουδών, χαμηλά επίπεδα επιδόσεων), και

Αποτελεσματική διαχείριση των πόρων, μέσω εκπαιδευτικής αποκέντρωσης, συμπράξεων και καλύτερου συντονισμού.

Τα κράτη-μέλη καλούνται να εξασφαλίσουν υψηλό επίπεδο δημοσίων επενδύσεων που απαιτούνται από το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, να συνάψουν εταιρικές σχέσεις και να δημιουργήσουν κίνητρα για περισσότερες και συνεχείς επενδύσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων και των ιδιωτών, να εστιάσουν την χρηματοδότηση σε περιοχές με μεγαλύτερες πιθανότητες βέλτιστης ποιότητας, με στόχο τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητάς τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η οικονομική ύφεση θέτει τις προκλήσεις αυτές ακόμη περισσότερο στο επίκεντρο, ενώ ταυτόχρονα καθιστά επείγουσα την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις και συνεχείς στοχευμένες επενδύσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Την ώρα που οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί προϋπολογισμοί υφίστανται έντονη πίεση, το θέμα της αποδοτικότερης χρήσης των υφιστάμενων πόρων γίνεται πιο ζωτικό από ποτέ (European Commission, 2009). Η αναγκαιότητα αυτή τονίζεται και στην τελευταία έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων: "Οι επενδύσεις θα πρέπει επίσης να γίνουν πιο αποτελεσματικές μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών διασφάλισης της ποιότητας, με την υποστήριξη της ενισχυμένης συνεργασίας, όπως προβλέπεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020»" (Συμβούλιο, 2010β).

Τα ευρήματα των εκθέσεων «Education at a Glance» του ΟΟΣΑ, ενισχύουν την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» που υιοθέτησε. Στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ αναδεικνύεται η ανα-

γκαιότητα της **επένδυσης** στην εκπαίδευση, ιδίως σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης (μείωσης του ΑΕΠ). Οι νέοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι εκείνοι που έχουν πληγεί περισσότερο, αφού το ποσοστό ανεργίας μεταξύ των ετών 2008 και 2009, εκείνων που δεν έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αυξήθηκε στις χώρες της Ε.Ε. κατά 5 περίπου ποσοστιαίες μονάδες (European Commission, 2010).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης της εκπαίδευσης σε επίπεδο κρατών-μελών στο **σύνολο** της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) και ανά **επίπεδο/βαθμίδα** εκπαίδευσης (ISCED) χωριστά. Οι οικονομικοί δείκτες που έχουν επιλεγεί για την αποτύπωση των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση αφορούν στην αποτύπωση, ανά κράτος-μέλος της ΕΕ, του συνόλου της ετήσιας **δημόσιας δαπάνης** για εκπαίδευση:

του συνόλου της ετήσιας **δημόσιας δαπάνης** για εκπαίδευση **ως ποσοστό επί του Α.Ε.Π**.

του συνόλου της ετήσιας **δημόσιας δαπάνης** για εκπαίδευση ανά **μαθητή/ φοιτητή** (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι σχετικοί δείκτες περιλαμβάνονται σε εκείνους που έχουν προταθεί από την SGIB (Standing Group of Indicators and Benchmarks) για την περιγραφή της επένδυσης στην εκπαίδευση και κατάρτιση, και την παρακολούθηση της επίδοσης και πορείας των κρατών-μελών της Ε.Ε. (Badescu, 2006). Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί πως οι δείκτες αυτοί αναφέρονται καθαρά στο επίπεδο της χρηματοδότησης, και όχι απαραίτητα στην αποδοτικότητα της επένδυσης στην εκπαίδευση. Για αυτόν ακριβώς το λόγο, στη συνέχεια της ενότητας προσεγγίζεται ευρύτερα η επένδυση στην εκπαίδευση και επιπλέον δείκτες εισροών, όχι υποχρεωτικά χρηματοοικονομικού χαρακτήρα, που συνδέονται αμεσότερα με τη λειτουργία της εκπαίδευσης και τα παραγόμενα σε αυτήν αποτελέσματα.

3.1.1.1 Δημοσια δαπανη ως ποσοστο του ΑΕΠ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος** της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€), όπως αποτυπώνονται στην ετήσια ανάλυση (ESA2010) των ετήσιων εθνικών λογαριασμών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ από την Eurostat[1], καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** (ΑΕΠ) των 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28) είναι **13.521,0** δισ.€. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** της ΕΕ-28 καταγράφει συνολικά σημαντική **αύξηση** κατά **28,9**% (ή κατά 3.031,1 δισ.€), από 10.489,8 δισ.€ το 2003 σε 13.521,0 δισ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του ΑΕΠ της ΕΕ-28. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008 καταγράφεται **αύξηση** του ΑΕΠ στην ΕΕ-28 κατά **23,8%** (ή 2.496,6 δισ.€), από 10.489,8 δισ.€ το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 12.986,4 δισ.€ το 2008, ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά καταγράφεται **μείωση** του ΑΕΠ στην ΕΕ-28 κατά **-5,7%** (ή κατά 740,5 δισ.€) από 12.986,4 το 2008 σε 12.245,9 το 2009. Την περίοδο 2009-2013, τέλος, το ΑΕΠ της ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **10,4%** (ή 1.275,1 δισ.€), από 12.245,9 δισ.€ το 2009, σε 13.521,0 δισ.€ το 2013, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013).

Γράφημα 3.1: **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

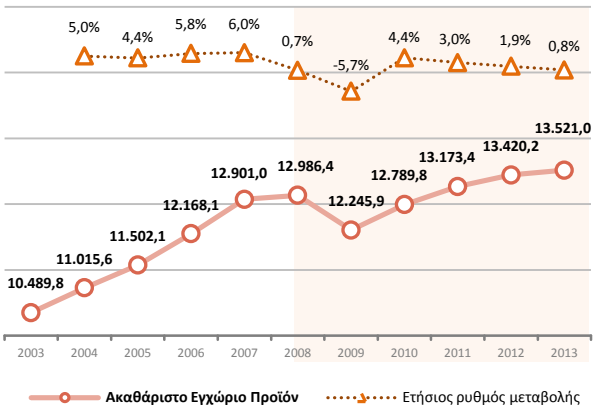

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από την ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **6,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **-5,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί το μόνο έτος κατά το οποίο καταγράφεται μείωση της τιμής του οικονομικού δείκτη, έναντι του προηγουμένου έτους, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος** της **Ελλάδας** (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013, για την οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη χώρα. Το 2013 το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** (ΑΕΠ) της **Ελλάδας** είναι **182.438,3** εκ.€. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το ΑΕΠ της Ελλάδας καταγράφει συνολικά **αύξηση** κατά **2,2**% (ή κατά 3.867,4 εκ.€), από 178.570,9 εκ.€ το 2003, σε 182.438,3 εκ.€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του ΑΕΠ της Ελλάδας.

[1] Eurostat Database (2015)-Annual national Accounts (ESA2010) - GDP and main components (output, expenditure and income) [nama_10_gdp]

Γράφημα 3.2: **Ετήσιο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της ΕΛΛΑΔΑΣ (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

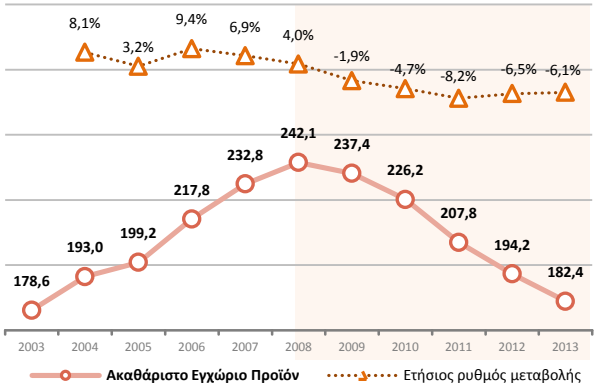

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008 καταγράφεται **αύξηση** του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά **11,1%** (ή 24.265,6 εκ.€), από 178.570,9 εκ.€ το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 242.096,1 εκ.€ το 2008, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς, ενώ την περίοδο 2008-2013, το ΑΕΠ της Ελλάδας καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-24,6%** (ή κατά 59.657,8 εκ.€) από 242.096,1 εκ.€ το 2008, σε 182.438,3 εκ.€ το 2013, τιμή οριακά υψηλότερη από την τιμή του οικονομικού δείκτη το 2003. Από την ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **9,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-8,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος** (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία κατανομή ανά κράτος μέλος επί του συνολικού **Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος** της ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη χρονοσειρά των τιμών του ΑΕΠ των 28 κρατών μελών της ΕΕ, είναι υπογραμμισμένη σε κάθε κράτος-μέλος η μέγιστη τιμή του ΑΕΠ του κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς 2003-2013, που σε ορισμένα κράτη-μέλη οριοθετεί το σημείο έναρξης μιας -μικρής ή μεγαλύτερης- ύφεσης κατά την περίοδο αναφοράς.

Πίνακας 3.1: **Ετήσια εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
											Ποσό σε εκ.€	Ποσοστιαία αναλογία		
ΕΕ-28	**10.489.822,3**	**11.015.561,6**	**11.502.133,1**	**12.168.081,7**	**12.900.956,7**	**12.986.407,6**	**12.245.901,4**	**12.789.849,3**	**13.173.449,7**	**13.420.178,5**	**13.520.970,2**	**100,0%**	**28,9**	▲
Γερμανία	2.217.050,0	2.267.580,0	2.297.820,0	2.390.200,0	2.510.110,0	2.558.020,0	2.456.660,0	2.576.220,0	2.699.100,0	2.749.900,0	2.809.480,0	**20,8%**	**26,7**	▲
Γαλλία	1.637.438,0	1.710.760,0	1.771.978,0	1.853.267,0	1.945.670,0	1.995.850,0	1.939.017,0	1.998.481,0	2.059.284,0	2.086.929,0	2.116.565,0	**15,7%**	**29,3**	▲
Ην. Βασίλειο	1.720.436,7	1.849.513,7	1.940.128,7	2.059.064,4	2.164.064,6	1.907.212,3	1.663.573,3	1.816.615,0	1.863.940,9	2.041.491,2	2.017.193,8	**14,9%**	**17,2**	▲
Ιταλία	1.391.312,8	1.449.016,0	1.490.409,4	1.549.188,0	1.610.304,9	1.632.933,4	1.573.655,1	1.605.694,4	1.638.857,3	1.615.131,2	1.609.462,2	**11,9%**	**15,7**	▲
Ισπανία	803.472,0	861.420,0	930.566,0	1.007.974,0	1.080.807,0	1.116.207,0	1.079.034,0	1.080.913,0	1.075.147,0	1.055.158,0	1.049.181,0	**7,8%**	**30,6**	▲
Ολλανδία	505.833,0	520.322,0	540.656,0	573.444,0	608.729,0	635.794,0	617.650,0	631.512,0	642.929,0	640.644,0	642.851,0	**4,8%**	**27,1**	▲
Σουηδία	293.444,5	307.433,4	313.218,0	334.876,5	356.434,3	352.317,1	309.678,7	369.076,6	404.945,5	423.340,7	436.342,4	**3,2%**	**48,7**	▲
Πολωνία	192.274,3	204.848,0	244.822,0	273.418,0	313.654,1	363.691,8	314.689,4	359.816,0	377.028,1	386.143,3	396.111,5	**2,9%**	**106,0**	▲
Βέλγιο	282.256,0	298.357,0	311.150,0	327.368,0	345.069,0	355.066,0	349.703,0	365.747,0	379.915,0	388.171,0	395.242,0	**2,9%**	**40,0**	▲
Αυστρία	230.999,2	241.505,0	253.009,3	266.478,0	282.346,9	291.930,4	286.188,4	294.207,9	308.675,0	317.213,1	322.594,6	**2,4%**	**39,7**	▲
Δανία	193.353,4	202.317,4	212.906,5	225.592,0	233.439,5	241.087,3	230.213,3	241.516,9	246.074,7	250.786,4	252.938,9	**1,9%**	**30,8**	▲
Φινλανδία	151.569,0	158.477,0	164.387,0	172.614,0	186.584,0	193.711,0	181.029,0	187.100,0	196.869,0	199.793,0	201.995,0	**1,5%**	**33,3**	▲
Ελλάδα	**178.570,9**	**193.013,1**	**199.152,7**	**217.830,5**	**232.831,1**	**242.096,1**	**237.431,0**	**226.209,6**	**207.751,9**	**194.203,7**	**182.438,3**	**1,3%**	**2,2**	▲
Ιρλανδία	144.839,8	155.470,2	169.152,9	183.759,2	196.748,5	186.870,2	168.114,0	164.928,4	171.042,3	172.754,7	174.791,3	**1,3%**	**20,7**	▲
Πορτογαλία	146.158,3	152.371,6	158.652,6	166.248,7	175.467,7	178.872,6	175.448,2	179.929,8	176.166,6	168.398,0	169.394,9	**1,3%**	**15,9**	▲
Τσεχία	87.959,6	95.878,5	109.394,0	123.743,2	138.004,0	160.961,5	148.357,4	156.369,7	163.579,1	160.947,8	157.284,8	**1,2%**	**78,8**	▲
Ρουμανία	52.931,0	61.404,0	80.225,6	98.418,6	125.403,4	142.396,3	120.409,2	126.746,4	133.305,9	133.806,1	144.282,2	**1,1%**	**172,6**	▲
Ουγγαρία	74.944,4	83.106,6	90.027,4	90.950,7	101.240,9	107.150,1	93.371,7	97.814,8	100.350,9	98.699,4	100.536,5	**0,7%**	**34,1**	▲
Σλοβακία	30.115,5	34.756,2	39.335,1	45.435,7	56.063,5	65.679,0	63.798,9	67.204,0	70.159,8	72.184,7	73.593,2	**0,5%**	**144,4**	▲
Λουξεμβούργο	25.778,2	27.551,0	29.771,4	33.303,8	35.953,2	37.522,5	36.093,9	39.370,8	42.410,4	43.812,0	45.288,1	**0,3%**	**75,7**	▲
Κροατία	30.702,7	33.464,5	36.508,4	40.197,8	43.925,8	48.129,8	45.090,7	45.004,3	44.708,6	43.933,7	43.561,5	**0,3%**	**41,9**	▲
Βουλγαρία	18.759,5	20.901,1	23.582,2	26.827,8	31.883,8	36.450,2	36.078,4	36.764,3	40.103,1	40.926,7	41.047,9	**0,3%**	**118,8**	▲
Σλοβενία	26.303,1	27.736,7	29.235,4	31.561,2	35.152,6	37.951,2	36.166,2	36.219,6	36.868,4	36.006,0	36.144,0	**0,3%**	**37,4**	▲
Λιθουανία		18.237,4	21.002,4	24.079,2	29.040,7	32.696,3	26.934,8	28.001,3	31.247,3	33.314,0	34.955,6	**0,3%**	**91,7**	▲
Λετονία	10.476,5	11.735,6	13.733,3	17.239,8	22.623,6	24.403,2	18.816,1	18.015,1	20.197,0	22.217,0	23.265,0	**0,2%**	**122,1**	▲
Εσθονία	8.698,5	9.706,4	11.260,2	13.518,0	16.241,1	16.511,0	14.138,2	14.709,1	16.403,8	17.636,7	18.738,8	**0,1%**	**115,4**	▲
Κύπρος	12.780,9	13.812,5	14.906,3	16.097,9	17.406,5	18.768,8	18.423,1	19.062,9	19.486,7	19.411,1	18.118,9	**0,1%**	**41,8**	▲
Μάλτα	4.794,7	4.867,2	5.142,1	5.386,1	5.757,5	6.128,7	6.138,6	6.599,5	6.892,9	7.203,1	7.508,3	**0,1%**	**56,6**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 τα κράτη-μέλη με το υψηλότερο ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ-28 είναι: η **Γερμανία** (20,8%), η **Γαλλία** (15,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,9%), η **Ιταλία** (11,9%) και η **Ισπανία** (7,8%). Το **71,0%** του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ-28 αντιστοιχεί στις πέντε συγκεκριμένες χώρες, ενώ το **29,0%** αντιστοιχεί στα υπόλοιπα 23 κράτη-μέλη της ΕΕ-28. Στον αντίποδα, τα κράτη-μέλη

με το χαμηλότερο ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ-28 είναι: η **Μάλτα**, η **Κύπρος** και η **Εσθονία** (0,1%), η **Λετονία** (0,2%), η **Λιθουανία**, η **Σλοβενία**, η **Βουλγαρία**, η **Κροατία** και το **Λουξεμβούργο** (0,3%), και η **Σλοβακία** (0,5%). Η **Ελλάδα**, την ίδια χρονιά, κατατάσσεται στην **13η θέση** καταγράφοντας ΑΕΠ ύψους 182.438,3 εκ.€, που αντιστοιχεί στο **1,3%** του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ΕΕ-28 καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **28,9%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **αύξηση** του ΑΕΠ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (κατά 172,6%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (144,4%), η **Λετονία** (122,1%), η **Βουλγαρία** (118,8%), η **Εσθονία** (115,4%), η **Πολωνία** (106,0%), η **Λιθουανία** (91,7%) την περίοδο 2004-2013, η **Τσεχία** (78,8%), το **Λουξεμβούργο** (75,7%), η **Μάλτα** (56,6%), η **Σουηδία** (48,7%), η **Κροατία** (41,9%), η **Κύπρος** (41,8%), το **Βέλγιο** (40,0%), η **Αυστρία** (39,7%), η **Σλοβενία** (37,4%), η **Ουγγαρία** (34,1%), η **Φινλανδία** (33,3%), η **Δανία** (30,8%), η **Ισπανία** (30,6%), η **Γαλλία** (29,3%), η **Ολλανδία** (27,1%), η **Γερμανία** (26,7%), η **Ιρλανδία** (20,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (17,2%), η **Πορτογαλία** (15,9%), η **Ιταλία** (15,7%) και η **Ελλάδα** (2,2%).

Η μέγιστη τιμή του ΑΕΠ της ΕΕ-28 (**13.520.970,2** εκ.€) καταγράφεται το 2013. Την ίδια χρονιά, καταγράφεται η μέγιστη τιμή του ΑΕΠ σε **16** από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ (**Γερμανία**, **Γαλλία**, **Ολλανδία**, **Σουηδία**, **Πολωνία**, **Βέλγιο**, **Αυστρία**, **Δανία**, **Φινλανδία**, **Ρουμανία**, **Σλοβακία**, **Λουξεμβούργο**, **Σλοβενία**, **Λιθουανία**, **Εσθονία** και **Μάλτα**). Αντίθετα, σε **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέγιστη τιμή του ΑΕΠ καταγράφεται το 2008 (**Ισπανία**, **Ελλάδα**, **Ιρλανδία**, **Ουγγαρία**, **Κροατία**, **Σλοβενία** και **Λετονία**). Την περίοδο 2008-2013 το ΑΕΠ καταγράφει μείωση και στα 8 συγκεκριμένα κράτη-μέλη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (-24,6%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (-9,5%), η **Ιρλανδία** (-6,5%), η **Ουγγαρία** (-6,2%), η **Ισπανία** (-6,0%), η **Σλοβενία** (-4,8%) και η **Λετονία** (κατά -4,7%). Τέλος, σε **5** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέγιστη τιμή του ΑΕΠ καταγράφεται σε μεταγενέστερα του 2008 έτη και συγκεκριμένα στην **Πορτογαλία** το 2010 (καταγράφοντας μέχρι το 2013 μείωση του ΑΕΠ κατά -5,9%), στην **Ιταλία**, στην **Τσεχία** και στην **Κύπρο** το 2011 (καταγράφοντας μέχρι το 2013 μείωση του ΑΕΠ -1,8%, -3,8% και -7,0% αντίστοιχα), και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το 2012 (με μείωση του ΑΕΠ το 2012-2013 κατά -1,2%).

Στη συνέχεια της ενότητας η **δημόσια δαπάνη** των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση, συνολικά (ISCED 0-6) και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED), εκφράζονται ως **ποσοστό** επί του αντίστοιχου **Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος** των κρατών-μελών.

Δημοσια Δαπανη για Εκπαιδευση ISCED 0-6

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.1: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ISCED 0-6 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

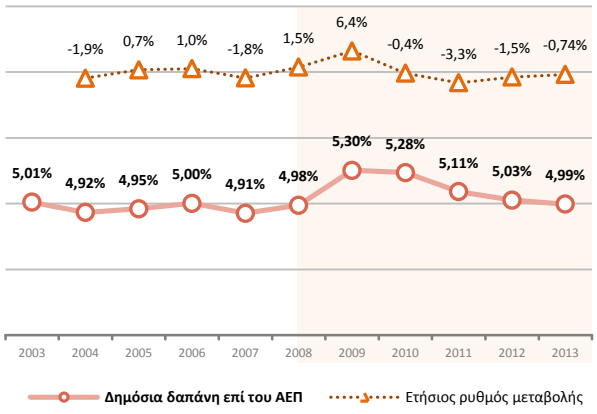

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) αντιστοιχεί στο **4,99%** του ΑΕΠ της. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καταγράφει οριακή **μείωση** κατά **-0,4%** (ή κατά 0,02 ποσοστιαίες μονάδες), από 5,01% το 2003 σε 4,99% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,9%** (ή 3.031 δισ.€) του ΑΕΠ της ΕΕ-28, αφού οι δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση στην ΕΕ-28, καταγράφουν **αύξηση** κατά **28,4%** (149,5 δισ.€) την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2009 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της, κατά **5,8%** (ή 0,29 ποσοστιαίες μονάδες), από 5,01% το 2003, σε 5,30% το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2009-2013) καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **-5,8%** (ή κατά 0,31 ποσοστιαίες μονάδες) από 5,30% το 2009 σε 4,99%.

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-3,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για **εκπαίδευ-**

ση (ISCED 0-6), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της χώρας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.3: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για εκπαίδευση ISCED 0-6 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

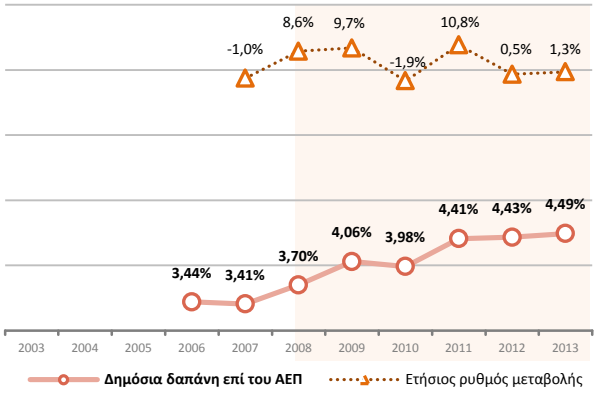

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) αντιστοιχεί στο **4,49%** του ΑΕΠ της χώρας.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6), ως προς το ΑΕΠ της χώρας, καταγράφει **αύξηση** κατά **30,5**% (ή κατά 1,05 ποσοστιαίες μονάδες), από 3,44% το 2006 σε 4,99% το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-16,2%** (ή 35,9 δισ.€) του ΑΕΠ της Ελλάδας, και λιγότερο στην **αύξηση** κατά **9,3%** (694,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για εκπαίδευση, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της χώρας, κατά την περίοδο αναφοράς 2006-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **10,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-1,9%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.2: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ISCED 0-6 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**5,01%**	**4,92%**	**4,95%**	**5,00%**	**4,91%**	**4,98%**	**5,30%**	**5,28%**	**5,11%**	**5,03%**	**4,99%**	**5,05%**	**-0,4** ▼
Δανία	6,57%	6,63%	6,37%	6,19%	5,94%	6,12%	6,97%	7,18%	6,87%	7,08%	7,02%	**6,63%**	**6,9** ▲
Πορτογαλία	6,92%	7,06%	7,10%	6,87%	6,44%	6,77%	7,38%	7,73%	7,25%	6,52%	6,85%	**6,99%**	**-1,1** ▼
Σουηδία	6,86%	6,71%	6,71%	6,58%	6,32%	6,46%	6,83%	6,52%	6,46%	6,55%	6,62%	**6,60%**	**-3,5** ▼
Κύπρος	6,17%	5,91%	5,83%	5,81%	5,78%	6,22%	6,62%	6,80%	6,59%	6,10%	6,50%	**6,21%**	**5,4** ▲
Σλοβενία	6,32%	6,39%	6,62%	6,34%	5,91%	6,08%	6,57%	6,65%	6,58%	6,39%	6,49%	**6,39%**	**2,7** ▲
Φινλανδία	6,30%	6,23%	6,11%	5,98%	5,78%	5,84%	6,51%	6,58%	6,46%	6,44%	6,47%	**6,25%**	**2,8** ▲
Βέλγιο	5,84%	5,57%	5,66%	5,60%	5,50%	5,67%	6,00%	6,10%	6,26%	6,33%	6,40%	**5,90%**	**9,6** ▲
Εσθονία	6,61%	6,31%	6,05%	5,98%	5,91%	6,69%	7,22%	6,63%	6,29%	6,30%	6,01%	**6,36%**	**-9,2** ▼
Μάλτα	5,88%	5,52%	5,39%	5,47%	5,23%	5,18%	5,36%	5,63%	5,69%	5,80%	5,91%	**5,55%**	**0,4** ▲
Λετονία	5,33%	5,88%	5,43%	5,69%	5,59%	6,32%	6,78%	6,24%	5,93%	5,69%	5,67%	**5,87%**	**6,3** ▲
Λουξεμβούργο	4,99%	5,07%	4,99%	4,63%	4,63%	4,90%	5,51%	5,24%	5,06%	5,36%	5,60%	**5,09%**	**12,2** ▲
Λιθουανία (2004)		5,77%	5,40%	5,36%	5,31%	6,14%	7,24%	6,43%	6,08%	5,82%	5,57%	**5,91%**	**-3,3** ▼
Ολλανδία	5,32%	5,34%	5,30%	5,26%	5,17%	5,30%	5,66%	5,69%	5,56%	5,58%	5,54%	**5,43%**	**4,2** ▲
Γαλλία	5,74%	5,53%	5,50%	5,46%	5,29%	5,38%	5,66%	5,63%	5,48%	5,48%	5,50%	**5,51%**	**-4,1** ▼
Ην. Βασίλειο	5,64%	5,65%	5,79%	5,98%	5,93%	6,15%	6,60%	6,55%	6,02%	5,79%	5,46%	**5,96%**	**-3,2** ▼
Κροατία	5,19%	4,33%	4,93%	4,81%	4,67%	4,73%	4,99%	4,98%	5,05%	5,04%	5,29%	**4,91%**	**1,9** ▲
Πολωνία	6,11%	5,69%	6,11%	5,97%	5,70%	5,67%	5,45%	5,57%	5,47%	5,42%	5,26%	**5,67%**	**-13,9** ▼
Τσεχία	5,22%	4,77%	4,76%	4,91%	4,68%	4,68%	5,05%	5,07%	5,14%	5,02%	5,16%	**4,95%**	**-1,3** ▼
Αυστρία	5,25%	4,92%	4,82%	4,81%	4,71%	4,87%	5,13%	5,14%	5,01%	4,96%	5,00%	**4,97%**	**-4,8** ▼
Σλοβακία	4,24%	3,86%	4,04%	4,32%	4,26%	3,73%	4,68%	4,93%	4,59%	4,45%	5,00%	**4,37%**	**17,9** ▲
Ουγγαρία	6,39%	5,90%	6,03%	5,96%	5,52%	5,28%	5,38%	5,59%	5,13%	4,72%	4,72%	**5,51%**	**-26,2** ▼
Ελλάδα (2006)				**3,44%**	**3,41%**	**3,70%**	**4,06%**	**3,98%**	**4,41%**	**4,43%**	**4,49%**	**3,99%**	**30,5** ▲
Γερμανία	4,15%	4,09%	4,09%	4,02%	3,91%	3,92%	4,32%	4,37%	4,32%	4,26%	4,30%	**4,16%**	**3,5** ▲
Ιρλανδία	4,46%	4,39%	4,43%	4,57%	4,42%	4,99%	4,92%	4,94%	4,68%	4,41%	4,13%	**4,58%**	**-7,4** ▼
Ιταλία	4,62%	4,39%	4,51%	4,45%	4,51%	4,36%	4,58%	4,37%	4,08%	4,07%	4,07%	**4,36%**	**-11,8** ▼
Ισπανία	4,02%	4,08%	3,95%	3,95%	4,01%	4,21%	4,61%	4,49%	4,38%	4,10%	4,04%	**4,17%**	**0,5** ▲
Βουλγαρία	4,16%	4,00%	4,22%	3,69%	3,66%	4,03%	4,22%	3,72%	3,48%	3,42%	3,76%	**3,85%**	**-9,6** ▼
Ρουμανία	3,52%	3,58%	3,60%	4,09%	3,98%	4,51%	4,05%	3,33%	4,11%	3,01%	2,84%	**3,69%**	**-19,5** ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για εκπαίδευση (ISCED 0-6) αντιστοιχεί στο **4,99%** του ΑΕΠ της. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **22η θέση** με το ποσοστό της δημόσιας δαπάνης της για εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **4,49%** του ΑΕΠ της χώρας, τιμή υπολειπόμενη **οριακά** κατά **0,5** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του

συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **6,7%** του ΑΕΠ τους είναι η **Δανία** (7,02% του ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (6,85% του ΑΕΠ), η **Σουηδία** (6,62% του ΑΕΠ), η **Κύπρος** (6,50% του ΑΕΠ), και η **Σλοβενία** (6,49% του ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **3,8%**, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (2,84% του ΑΕΠ), η **Βουλγαρία** (3,76% του ΑΕΠ), η **Ισπανία** (4,04% του ΑΕΠ), η **Ιταλία** (4,07% του ΑΕΠ), και η **Ιρλανδία** (4,13% του ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,78** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση (ISCED 0-6) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστό επί του ΑΕΠ τους.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της συνολικής **δημόσια δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση**, ως ποσοστού επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.4: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση (ISCED 0-6) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

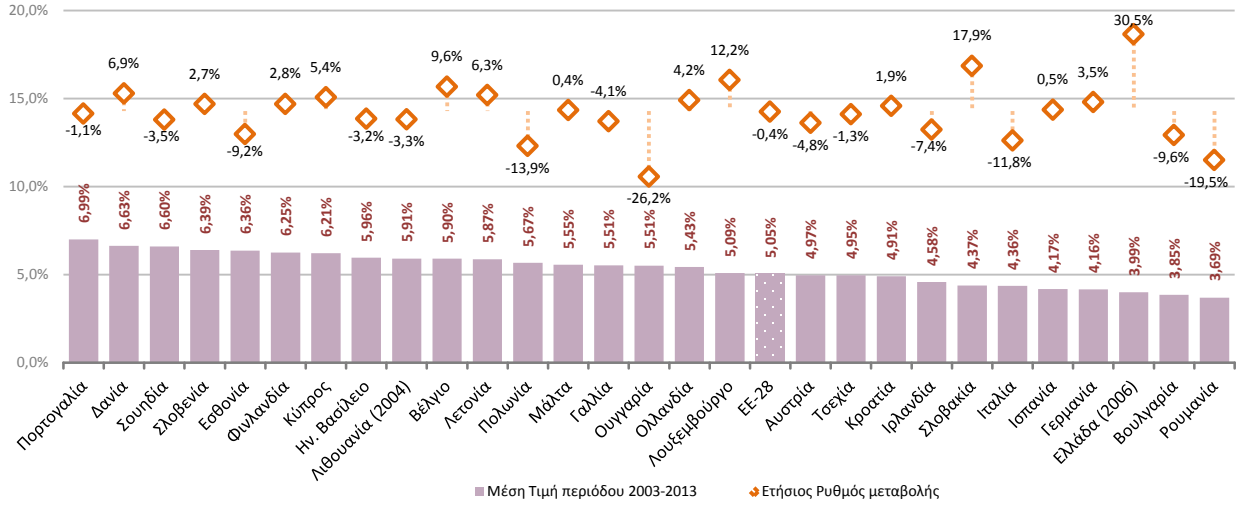

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** ISCED 0-6, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, είναι **5,05%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς 2003-2013 σε **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (60,7%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (6,99%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (6,63%), η **Σουηδία** (6,60%), η **Σλοβενία** (6,39%), η **Εσθονία** (6,36%), η **Φινλανδία** (6,25%), η **Κύπρος** (6,21%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,96%), η **Λιθουανία** (5,91%) την περίοδο 2004-2013, το **Βέλγιο** (5,90%), η **Λετονία** (5,87%), η **Πολωνία** (5,67%), η **Μάλτα** (5,55%), η **Γαλλία** και η **Ουγγαρία** (5,51%), η **Ολλανδία** (5,43%) και το **Λουξεμβούργο** (5,09%). Στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (39,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (3,69%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (3,85%), η **Ελλάδα** (3,99%) την περίοδο 2006-2013, η **Γερμανία** (4,16%), η **Ισπανία** (4,17%), η **Ιταλία** (4,36%), η **Σλοβακία** (4,37%), η **Ιρλανδία** (4,58%), η **Κροατία** (4,91%), η **Τσεχία** (4,95%) και η **Αυστρία** (4,97%).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-0,4%** (ή κατά **0,02** ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς το ΑΕΠ της. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς 2003-2013 σε **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά 30,5%) την περίοδο 2006-2013, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (17,9%), το **Λουξεμβούργο** (12,2%), το **Βέλγιο** (9,6%), η **Δανία** (6,9%), η **Λετονία** (6,3%), η **Κύπρος** (5,4%), η **Ολλανδία** (4,2%), η **Γερμανία** (3,5%), η **Φινλανδία** (2,8%), η **Σλοβενία** (2,7%), η **Κροατία** (1,9%), και οριακά η **Ισπανία** (0,5%) και η **Μάλτα** (0,4%). Στον αντίποδα βρίσκονται **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά -26,2%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία**(-19,2%), η **Πολωνία**(-13,9%), η **Ιταλία**(-11,8%), η **Βουλγαρία**(-9,6%), η **Εσθονία** (κατά -9,2%), η **Ιρλανδία** (κατά -7,4%), η **Αυστρία** (-4,8%), η **Γαλλία** (-4,1%), η **Σουηδία** (-3,5%), η **Λιθουανία** (κατά -3,3%) την περίοδο 2004-2013, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-3,2%), η **Τσεχία** (-1,3%) και η **Πορτογαλία** (κατά -1,1%).

Στο ακόλουθο γράφημα επιμερίζεται η ποσοστιαία κατανομή της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** της ΕΕ-28 **για εκπαίδευση** ως προς το ΑΕΠ της, ανά βασική κατηγορία δαπάνης (Προσχολική & Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, Τριτοβάθμια εκπαίδευση, δαπάνες μη κατηγοριοποιημένες ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, υποστηρικτικές υπηρεσίες για εκπαίδευση, δαπάνες για Έρευνα & Ανάπτυξη) τα έτη 2003 και 2013.

Γράφημα 3.5: **Ποσοστιαία κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευ-ση στην ΕΕ-28(*) ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2003 και 2013**

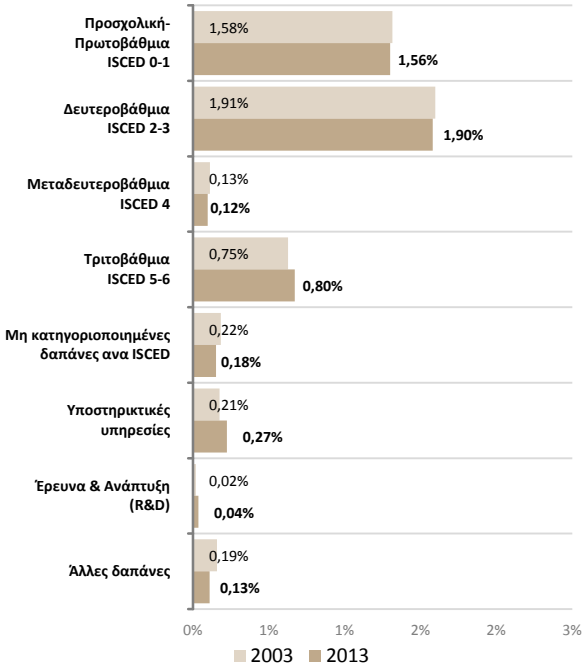

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται στοιχεία το 2003 για την Ελλάδα και τη Λιθουανία

Το 2013 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ το υψηλότερο ποσοστό της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για **εκπαίδευση** της ΕΕ-28, ως προς το ΑΕΠ της, καταγράφεται στην κατηγορία δαπάνης για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 2-3 (**1,90%** του ΑΕΠ) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 0-1 (**1,56%** του ΑΕΠ), για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 5-6 (το **0,80%** του ΑΕΠ), για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (το **0,27%** του ΑΕΠ), για **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (το **0,18%** του ΑΕΠ), για **Μεταδευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 4 (το **0,12%** του ΑΕΠ), για **έρευνα και ανάπτυξη** (το **0,04%** του ΑΕΠ), ενώ το **0,13%** του ΑΕΠ αντιστοιχεί στην κατηγορία **λοιπές δαπάνες** που δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις παραπάνω κατηγορίες.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) δεν καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις της κατανομής του ποσοστού των δημόσιων δαπανών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της, στις επιμέρους κατηγορίες δαπανών για εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα επιμερίζεται το συνολικό ποσοστό της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της, στις τρεις **βασικές βαθμίδες** της εκπαίδευσης το έτος 2013.

Γράφημα 3.6: **Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της ανά βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013**

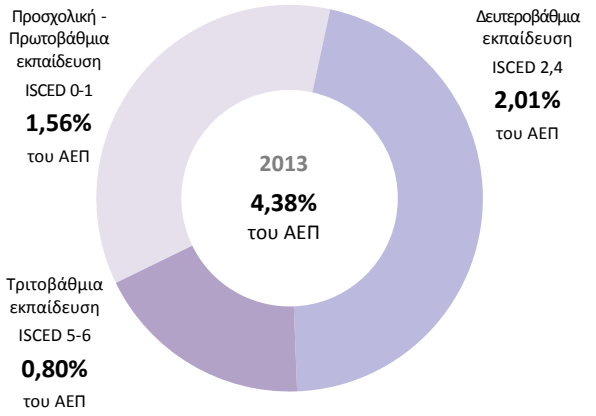

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή της συνολικής **δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση** στην **Ελλάδα** ανά βασική κατηγορία δαπάνης το έτος 2003 και 2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δημόσιες δαπάνες για τη **Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση** έχουν ενσωματωθεί στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Γράφημα 3.7: **Ποσοστιαία κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2006 και 2013**

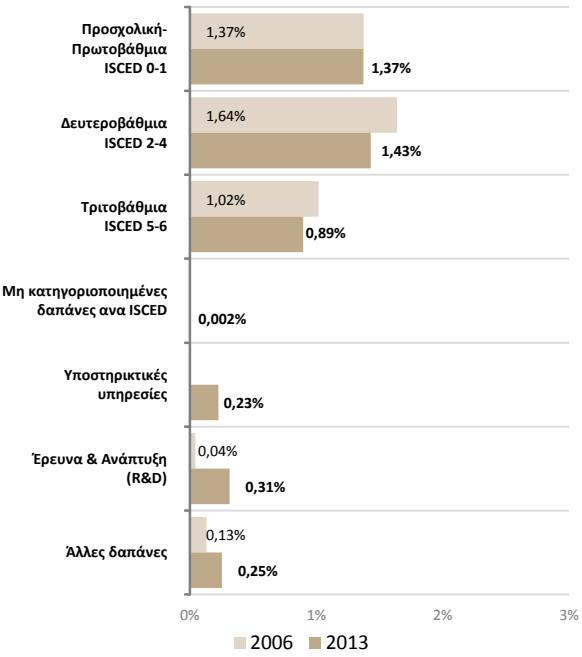

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 το υψηλότερο ποσοστό της συνολικής **δημόσιας δαπάνης** για **εκπαίδευση** στην Ελλάδα, ως προς το ΑΕΠ της, καταγράφεται στην κατηγορία δαπάνης για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 2-4 (**1,43%** του ΑΕΠ) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν οι κατηγορίες δαπάνης: για **Προσχολική & Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 0-1 (**1,37%** του ΑΕΠ), για

Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 (το **0,89%** του ΑΕΠ), για **έρευνα και ανάπτυξη** (το **0,31%** του ΑΕΠ), για **υποστηρικτικές υπηρεσίες** της εκπαίδευσης (το **0,23%** του ΑΕΠ), και για **μη κατηγοριοποιημένες** ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δαπάνες (το **0,002%** του ΑΕΠ), ενώ το **0,25%** του ΑΕΠ αντιστοιχεί στην κατηγορία **λοιπές δαπάνες** που δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις παραπάνω κατηγορίες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίοδο αναφοράς (2006-2013) καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** ως προς το ΑΕΠ της χώρας (κατά **-12,6%**) και του αντίστοιχου ποσοστού της κατηγορίας δαπάνης για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (κατά **-12,6%**), ενώ δεν καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις της κατανομής του ποσοστού των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της χώρας στις υπόλοιπες επιμέρους κατηγορίες δαπανών για εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας**, ως προς το ΑΕΠ της χώρας, των τριών **βασικών βαθμίδων** της εκπαίδευσης (Προσχολική και Πρωτοβάθμιας ISCED 0-1, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ΚΑΙ Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6) το έτος 2013.

Γράφημα 3.8: **Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ως ποσοστού επί του ΑΕΠ ανά βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013**

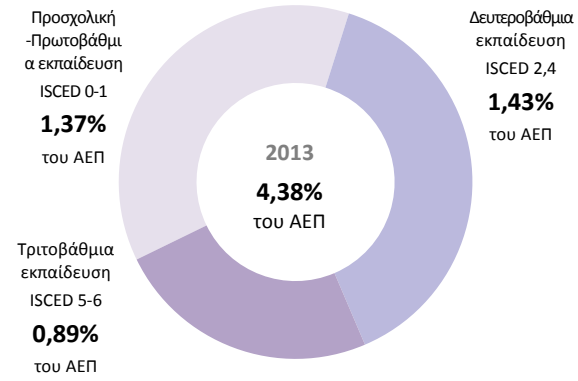

Πηγή: **Eurostat-UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1) αντιστοιχεί στο **1,56%** του ΑΕΠ της. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), ως ποσοστό επί του ΑΕΠ της, καταγράφει οριακή **μείωση** κατά **-1,1**% (ή κατά 0,02 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,58% το 2003 σε 1,56% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,9%** (ή 3.031 δισ.€) του ΑΕΠ της ΕΕ-28, αφού οι δημόσιες δαπάνες της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καταγράφουν **αύξηση** κατά **27,5%** (45,5 δισ.€) την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 3.9: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

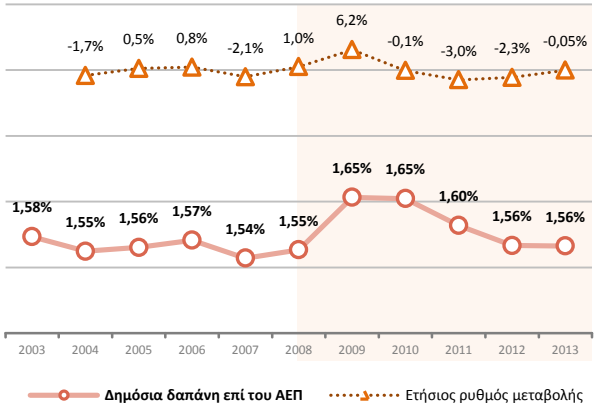

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2009 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της, κατά **4,6%** (ή 0,07 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,58% το 2003, σε 1,65% το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2009-2013) καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **-5,4%** (ή κατά 0,09 ποσοστιαίες μονάδες) από 1,65% το 2009 σε 1,56% το 2013, που προσεγγίζει οριακά την ελάχιστη τιμή του δείκτη το 2008 (1,55%).

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **6,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-3,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1) επί του ΑΕΠ της χώρας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1) αντιστοιχεί στο **1,37%** του ΑΕΠ της. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), ως προς το ΑΕΠ της χώρας, καταγράφει **αύξηση** κατά **21,28**% (ή κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,13% το 2006 σε 1,37% το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-16,2%** (ή 35,9 δισ.€) του ΑΕΠ της Ελλάδας, και

λιγότερο στην **αύξηση** κατά **2,0%** (50,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Γράφημα 3.10: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

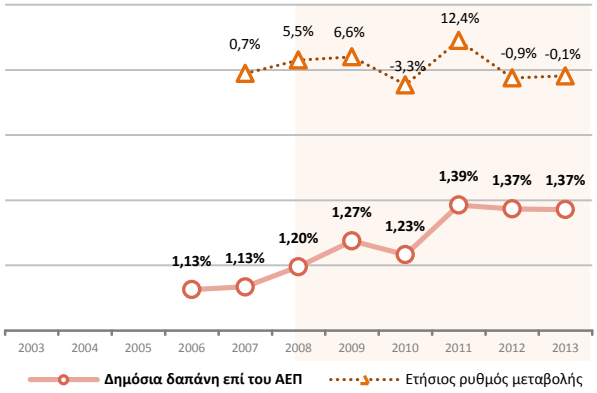

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της χώρας, κατά **13,3%** (ή 0,15 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,13% το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 1,37% το 2009, ενώ την αμέσως επόμενη διετία (2009-2011) καταγράφεται **αυξομείωση** του δείκτη (συνολικά αύξηση κατά **8,7%**) από 1,27% το 2009, σε 1,23% το 2010 και σε 1,39% το 2011, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Τέλος, κατά την περίοδο 2011-2013 καταγράφεται οριακή **μείωση** του δείκτη κατά **-1,0%** (ή 0,02 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,39% το 2011 σε 1,37% το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της χώρας, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **12,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-3,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1) επί του ΑΕΠ στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.3: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**1,58%**	**1,55%**	**1,56%**	**1,57%**	**1,54%**	**1,55%**	**1,65%**	**1,65%**	**1,60%**	**1,56%**	**1,56%**	**1,58%**	**-1,1** ▼
Σουηδία	3,84%	3,76%	3,77%	3,70%	3,60%	3,72%	3,87%	3,73%	3,71%	3,83%	3,91%	**3,77%**	**1,9** ▲
Δανία	3,19%	3,18%	3,18%	3,09%	3,01%	3,05%	3,46%	3,41%	3,29%	3,28%	3,20%	**3,21%**	**0,3** ▲
Σλοβενία	2,22%	2,20%	2,37%	2,24%	2,08%	2,17%	2,24%	2,29%	2,29%	2,31%	2,39%	**2,25%**	**7,7** ▲
Κροατία	2,35%	1,84%	2,30%	2,25%	2,20%	2,19%	2,37%	2,39%	2,39%	2,37%	2,33%	**2,27%**	**-1,1** ▼
Εσθονία	2,01%	2,24%	2,18%	2,06%	2,15%	2,50%	2,56%	2,31%	2,16%	2,21%	2,30%	**2,24%**	**14,6** ▲
Κύπρος	1,65%	1,58%	1,56%	1,56%	1,54%	1,72%	1,97%	2,07%	2,18%	2,05%	2,07%	**1,82%**	**25,5** ▲
Λετονία	1,58%	1,74%	1,61%	1,68%	1,65%	2,19%	2,40%	2,12%	1,93%	1,89%	2,07%	**1,90%**	**31,2** ▲
Βέλγιο	1,87%	1,81%	1,84%	1,81%	1,78%	1,86%	1,91%	1,93%	1,95%	1,98%	2,02%	**1,89%**	**7,8** ▲
Πορτογαλία	2,60%	2,56%	2,60%	2,19%	1,99%	1,94%	1,96%	1,97%	1,90%	1,72%	1,92%	**2,12%**	**-26,3** ▼
Ιρλανδία	1,41%	1,48%	1,47%	1,47%	1,58%	1,84%	1,95%	1,99%	1,84%	1,76%	1,79%	**1,69%**	**27,0** ▲
Πολωνία	2,25%	2,03%	2,06%	1,99%	1,90%	1,89%	1,84%	1,87%	1,80%	1,80%	1,79%	**1,93%**	**-20,5** ▼
Ολλανδία	1,64%	1,68%	1,68%	1,72%	1,65%	1,70%	1,82%	1,85%	1,80%	1,77%	1,77%	**1,73%**	**7,9** ▲
Σλοβακία	1,80%	1,59%	1,61%	1,59%	1,63%	1,59%	1,82%	1,81%	1,66%	1,63%	1,72%	**1,68%**	**-4,4** ▼
Λουξεμβούργο	1,94%	1,97%	1,99%	1,72%	1,69%	1,70%	1,87%	1,64%	1,61%	1,56%	1,69%	**1,76%**	**-13,1** ▼
Ισπανία	1,50%	1,58%	1,55%	1,53%	1,56%	1,63%	1,79%	1,74%	1,68%	1,59%	1,56%	**1,61%**	**4,2** ▲
Ην. Βασίλειο	1,68%	1,72%	1,76%	1,84%	1,78%	1,83%	1,96%	1,95%	1,79%	1,62%	1,55%	**1,77%**	**-8,1** ▼
Ιταλία	1,70%	1,59%	1,64%	1,61%	1,63%	1,50%	1,65%	1,58%	1,50%	1,50%	1,52%	**1,58%**	**-10,4** ▼
Μάλτα	1,37%	1,28%	1,35%	1,48%	1,18%	1,18%	1,28%	1,28%	1,40%	1,45%	1,40%	**1,33%**	**2,3** ▲
Αυστρία	1,37%	1,28%	1,26%	1,23%	1,21%	1,28%	1,38%	1,41%	1,37%	1,35%	1,38%	**1,32%**	**0,6** ▲
Γαλλία	1,45%	1,40%	1,39%	1,36%	1,32%	1,33%	1,37%	1,37%	1,36%	1,37%	1,37%	**1,37%**	**-5,6** ▼
Ελλάδα (2006)				**1,13%**	**1,13%**	**1,20%**	**1,27%**	**1,23%**	**1,39%**	**1,37%**	**1,37%**	**1,26%**	**21,8** ▲
Φινλανδία	1,23%	1,19%	1,16%	1,13%	1,09%	1,13%	1,23%	1,30%	1,26%	1,26%	1,28%	**1,20%**	**4,1** ▲
Γερμανία	1,07%	1,05%	1,05%	1,04%	1,01%	1,03%	1,12%	1,16%	1,14%	1,13%	1,16%	**1,09%**	**8,2** ▲
Τσεχία	1,12%	0,42%	0,41%	0,43%	0,42%	0,97%	1,09%	1,09%	1,06%	1,09%	1,13%	**0,84%**	**0,9** ▲
Ουγγαρία	3,09%	2,94%	2,38%	2,30%	2,07%	2,01%	2,07%	1,82%	1,50%	1,33%	0,92%	**2,04%**	**-70,4** ▼
Λιθουανία (2004)		1,21%	1,05%	1,05%	0,98%	1,01%	1,28%	0,95%	0,88%	0,81%	0,79%	**1,00%**	**-34,6** ▼
Βουλγαρία	0,68%	0,70%	0,78%	0,63%	0,62%	0,72%	0,79%	0,75%	0,69%	0,69%	0,77%	**0,71%**	**14,0** ▲
Ρουμανία	1,05%	1,07%	1,07%	1,22%	1,19%	1,13%	1,06%	0,85%	1,29%	0,82%	0,72%	**1,04%**	**-30,9** ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί στο **1,56%** του ΑΕΠ της. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση** με το ποσοστό

της δημόσιας δαπάνης της για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **1,37%** του ΑΕΠ της χώρας, τιμή υπολειπόμενη **οριακά** κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **2,8%** του ΑΕΠ τους είναι η **Σουηδία** (3,91% του ΑΕΠ), η **Δανία** (3,20% του ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (2,39% του ΑΕΠ), η **Κροατία** (2,33% του ΑΕΠ), και η **Εσθονία** (2,30% του ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **0,9%**, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (0,72% του ΑΕΠ), η **Βουλγαρία** (0,77% του ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,79% του ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,92% του ΑΕΠ), και η **Τσεχία** (1,13% του ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,26** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστού επί του ΑΕΠ τους.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 0-1) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.11: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

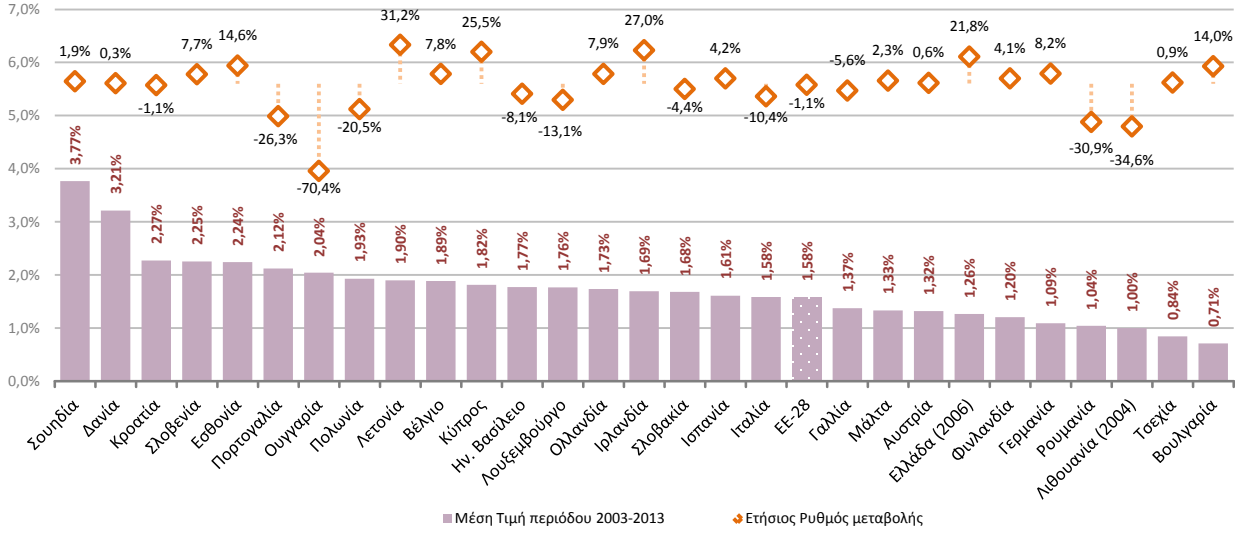

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 0-6, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, είναι **1,58%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **18** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (64,3%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σουηδία** (3,77%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (3,21%), η **Κροατία** (2,27%), η **Σλοβενία** (2,25%), η **Εσθονία** (2,24%), η **Πορτογαλία** (2,12%), η **Ουγγαρία** (2,04%), η **Πολωνία** (1,93%), η **Λετονία** (1,90%), το **Βέλγιο** (1,89%), η **Κύπρος** (1,82%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,77%), το **Λουξεμβούργο** (1,76%), η **Ολλανδία** (1,73%), η **Ιρλανδία** (1,69%), η **Σλοβακία** (1,68%), η **Ισπανία** (1,61%) και η **Ιταλία** (1,58%). Στον αντίποδα βρίσκονται **10** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (35,7%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (0,71%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (0,84%), η **Λιθουανία** (1,00%) την περίοδο 2004-2013, η **Ρουμανία** (1,04%), η **Γερμανία** (1,09%), η **Φινλανδία** (1,20%), η **Ελλάδα** (1,26%) την περίοδο 2006-2013, η **Αυστρία** (1,32%), η **Μάλτα** (1,33%), και η **Γαλλία** (1,37%).

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-1,1%** (ή κατά **0,02** ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (60,7%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά 31,2%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (27,0%), η **Κύπρος** (25,5%), η **Ελλάδα** (21,8%) την περίοδο 2006-2013, η **Εσθονία** (14,6%), η **Βουλγαρία** (14,0%), η **Γερμανία** (8,2%), η **Ολλανδία** (7,9%), το **Βέλγιο** (7,8%), η **Σλοβενία** (7,7%), η **Ισπανία** (4,2%), η **Φινλανδία** (4,1%), η **Μάλτα** (2,3%), η **Σουηδία** (1,9%), η **Τσεχία** (0,9%), και οριακά η **Αυστρία** (0,6%) και η **Δανία** (0,3%).Στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (39,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το

ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (-70,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (-34,6%) την περίοδο 2004-2013, η **Ρουμανία** (-30,9%), η **Πορτογαλία** (-26,3%), η **Πολωνία** (κατά -20,5%), το **Λουξεμβούργο** (-13,1%), η **Ιταλία** (κατά -10,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-8,1%), η **Γαλλία** (-5,6%), η **Σλοβακία** (-4,4%) και η **Κροατία** (-1,1%).

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 2-4

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) αντιστοιχεί στο **2,01%** του ΑΕΠ της.

Γράφημα 3.12: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

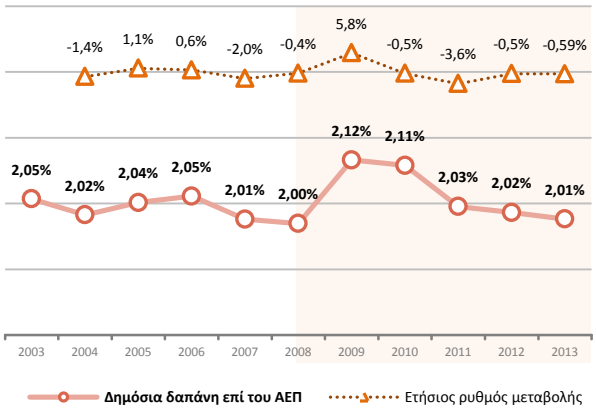

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-1,8**% (ή κατά 0,04 ποσοστιαίες μονάδες), από 2,05% το 2003 σε 2,01% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,9%** (ή 3.031 δισ.€) του ΑΕΠ της ΕΕ-28, αφού οι δημόσιες δαπάνες της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καταγράφουν **αύξηση** κατά **26,5%** (57,1 δισ.€) την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2009 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της, κατά **3,5%** (ή 0,07 ποσοστιαίες μονάδες), από 2,05% το 2003, σε 2,12% το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2009-2013) καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **-5,1%** (ή κατά 0,11 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,12% το 2009 σε 2,01% το 2013, που προσεγγίζει οριακά την ελάχιστη τιμή του δείκτη το 2008 (2,00%). Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **5,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-3,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) επί του ΑΕΠ της χώρας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) αντιστοιχεί στο **1,43%** του ΑΕΠ της.

Γράφημα 3.13: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

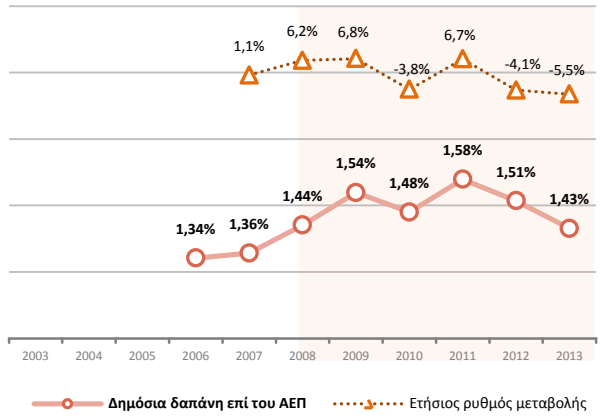

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4), ως προς το ΑΕΠ της χώρας, καταγράφει **αύξηση** κατά **6,7**% (ή κατά 0,09 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,34% το 2006 σε 1,37% το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-16,2%** (ή 35,9 δισ.€) του ΑΕΠ της Ελλάδας, αφού η δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την ίδια περίοδο, καταγράφει **μείωση** κατά **-10,7%** (ή 312,0 εκ.€). Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2011 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της χώρας, κατά **17,7%** (ή 0,24 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,34% το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 1,58% το 2011, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ την αμέσως επόμενη διετία (2011-2012) καταγράφεται **μείωση** του δείκτη κατά **-9.4%** (ή 0,15 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,58% το 2011 σε 1,43% το 2013. Από την ετήσια μεταβολή του

ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της χώρας, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **6,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-5,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) επί του ΑΕΠ στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.4: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**2,05%**	**2,02%**	**2,04%**	**2,05%**	**2,01%**	**2,00%**	**2,12%**	**2,11%**	**2,03%**	**2,02%**	**2,01%**	**2,04%**	**-1,8**	▼
Ην. Βασίλειο	2,17%	2,25%	2,45%	2,46%	2,46%	2,46%	2,73%	2,80%	2,69%	2,72%	2,68%	**2,53%**	**23,5**	▲
Φινλανδία	2,71%	2,71%	2,63%	2,59%	2,52%	2,61%	2,89%	2,77%	2,77%	2,73%	2,63%	**2,69%**	**-2,7**	▼
Γαλλία	2,69%	2,60%	2,58%	2,56%	2,48%	2,49%	2,58%	2,54%	2,48%	2,48%	2,48%	**2,54%**	**-7,7**	▼
Βέλγιο	2,42%	2,34%	2,33%	2,31%	2,24%	2,36%	2,44%	2,44%	2,44%	2,46%	2,47%	**2,39%**	**2,3**	▲
Σλοβενία	2,39%	2,44%	2,47%	2,42%	2,22%	2,28%	2,46%	2,47%	2,40%	2,30%	2,45%	**2,39%**	**2,5**	▲
Κύπρος	2,12%	2,03%	2,00%	2,00%	1,94%	2,08%	2,31%	2,30%	2,32%	2,29%	2,41%	**2,16%**	**13,9**	▲
Αυστρία	2,49%	2,39%	2,31%	2,29%	2,22%	2,25%	2,43%	2,34%	2,31%	2,30%	2,30%	**2,33%**	**-7,4**	▼
Μάλτα	2,31%	2,31%	2,21%	2,30%	2,17%	2,39%	2,33%	2,37%	2,20%	2,20%	2,23%	**2,27%**	**-3,4**	▼
Πορτογαλία	2,03%	1,99%	1,97%	2,14%	2,04%	2,14%	2,48%	2,67%	2,14%	1,96%	2,18%	**2,16%**	**7,2**	▲
Λιθουανία (2004)		2,86%	2,66%	2,40%	2,27%	2,53%	3,15%	2,89%	2,59%	2,28%	2,14%	**2,58%**	**-25,1**	▼
Ολλανδία	2,11%	2,08%	2,06%	2,05%	2,05%	2,03%	2,16%	2,17%	2,11%	2,12%	2,13%	**2,10%**	**0,7**	▲
Δανία	1,56%	1,65%	1,59%	1,52%	1,43%	1,46%	1,65%	1,88%	1,72%	1,84%	1,88%	**1,65%**	**20,3**	▲
Ιταλία	2,11%	1,98%	2,03%	2,03%	2,03%	2,01%	2,08%	2,00%	1,85%	1,86%	1,85%	**1,99%**	**-12,2**	▼
Τσεχία	2,51%	2,67%	2,57%	2,65%	2,41%	1,95%	2,08%	2,00%	2,05%	1,84%	1,84%	**2,23%**	**-26,7**	▼
Βουλγαρία	2,17%	2,12%	2,07%	1,82%	1,76%	1,98%	1,91%	1,84%	1,71%	1,69%	1,83%	**1,90%**	**-15,8**	▼
Λουξεμβούργο	2,08%	1,90%	1,88%	1,80%	1,77%	1,89%	2,04%	1,94%	1,76%	1,88%	1,80%	**1,88%**	**-13,3**	▼
Γερμανία	1,91%	1,87%	1,85%	1,82%	1,75%	1,73%	1,77%	1,78%	1,72%	1,70%	1,71%	**1,78%**	**-10,5**	▼
Εσθονία	2,81%	2,36%	2,31%	2,18%	2,06%	2,13%	2,36%	2,09%	1,97%	1,85%	1,66%	**2,16%**	**-40,9**	▼
Ιρλανδία	1,73%	1,79%	1,73%	1,61%	1,66%	1,79%	1,92%	1,79%	1,59%	1,64%	1,57%	**1,71%**	**-9,3**	▼
Ουγγαρία	0,72%	0,62%	1,28%	1,25%	1,27%	1,22%	1,18%	1,86%	1,72%	1,60%	1,49%	**1,29%**	**107,3**	▲
Ισπανία	1,54%	1,54%	1,47%	1,49%	1,49%	1,57%	1,68%	1,64%	1,60%	1,50%	1,48%	**1,55%**	**-3,7**	▼
Πολωνία	1,84%	1,70%	1,68%	1,69%	1,57%	1,54%	1,55%	1,59%	1,53%	1,51%	1,44%	**1,60%**	**-21,7**	▼
Ελλάδα (2006)				**1,34%**	**1,36%**	**1,44%**	**1,54%**	**1,48%**	**1,58%**	**1,51%**	**1,43%**	**1,46%**	**6,7**	▲
Λετονία	1,99%	2,20%	2,03%	2,12%	2,08%	1,95%	2,13%	1,89%	1,74%	1,55%	1,36%	**1,91%**	**-31,4**	▼
Σουηδία	1,26%	1,25%	1,25%	1,25%	1,27%	1,28%	1,34%	1,27%	1,21%	1,18%	1,17%	**1,25%**	**-6,7**	▼
Ρουμανία	1,37%	1,39%	1,40%	1,59%	1,54%	1,48%	1,42%	1,13%	1,58%	1,09%	1,04%	**1,37%**	**-23,7**	▼
Κροατία	0,98%	0,80%	0,92%	0,90%	0,89%	0,92%	0,98%	0,93%	0,94%	0,95%	0,96%	**0,92%**	**-1,6**	▼
Σλοβακία	1,05%	0,88%	0,97%	0,98%	0,95%	0,51%	0,88%	0,90%	0,98%	0,83%	0,87%	**0,89%**	**-16,9**	▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί στο **2,01%** του ΑΕΠ της. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **23η θέση** με το ποσοστό της δημόσιας δαπάνης της για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **1,43%** του ΑΕΠ της χώρας, τιμή υπολειπόμενη κατά **0,58** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **2,5%** του ΑΕΠ τους είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,68% του ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (2,63% του ΑΕΠ), η **Γαλλία** (2,48% του ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (2,47% του ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (2,45% του ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **1,1%**, περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (0,87% του ΑΕΠ), η **Κροατία** (0,96% του ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (1,04% του ΑΕΠ), η **Σουηδία** (1,17% του ΑΕΠ) και η **Λετονία** (1,36% του ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,35** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστού επί του ΑΕΠ τους.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2-4) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** ISCED 2-4, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, είναι **2,04%**.

Γράφημα 3.14: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (2,69%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (2,58%) την περίοδο 2004-2013, η **Γαλλία** (2,54%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,53%), η **Σλοβενία** και το **Βέλγιο** (2,39%), η **Αυστρία** (2,33%), η **Μάλτα** (2,27%), η **Τσεχία** (2,23%), η **Κύπρος**, η **Εσθονία** και η **Πορτογαλία** (2,16%) και η **Ολλανδία** (2,10%). Στον αντίποδα βρίσκονται **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (0,89%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (0,92%), η **Σουηδία** (1,25%), η **Ουγγαρία** (1,29%), η **Ρουμανία** (1,37%), η **Ελλάδα** (1,46%) την περίοδο 2006-2013, η **Ισπανία** (1,55%), η **Πολωνία** (1,60%), η **Δανία** (1,65%), η **Ιρλανδία**(1,71%), η **Γερμανία**(1,78%), το **Λουξεμβούργο** (1,88%), η **Βουλγαρία** (1,90%), η **Λετονία** (1,91%) και η **Ιταλία** (1,99%).Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-1,8%** (ή κατά **0,04** ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (-70,4%) και κατά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (23,5%), η **Δανία**(20,3%), η **Κύπρος**(13,9%), η **Πορτογαλία** (7,2%), η **Ελλάδα** (6,7%) την περίοδο 2006-2013, η **Σλοβενία** (2,5%), το **Βέλγιο** (2,3%) και η **Ολλανδία** (0,7%). Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (-40,9%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (-31,4%), η **Τσεχία** (-26,7%), η **Λιθουανία** (-25,1%) την περίοδο 2004-2013, η **Ρουμανία** (-23,7%), η **Πολωνία** (-21,7%), η **Σλοβακία** (-16,9%), η **Βουλγαρία** (-15,8%), το **Λουξεμβούργο** (-13,3%), η **Ιταλία** (-12,2%), η **Γερμανία** (κατά -10,5%), η **Ιρλανδία** (-9,3%), η **Γαλλία** (-7,7%), η **Αυστρία** (-7,4%), η **Σουηδία** (-6,7%), η **Ισπανία** (-3,7%), η **Μάλτα** (-3,4%), η **Φινλανδία** (-2,7%) και η **Κροατία** (κατά -1,6%).

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 5-6

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 0-1), ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) αντιστοιχεί στο **2,01%** του ΑΕΠ της.

Γράφημα 3.15: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

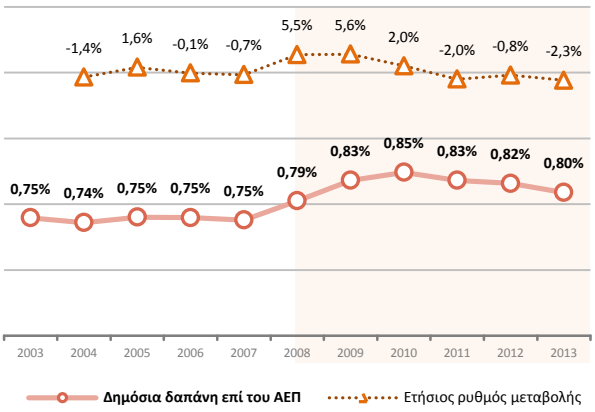

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6), ως ποσοστό επί του ΑΕΠ της, καταγράφει **αύξηση** κατά **7,2**% (ή κατά 0,05 ποσοστιαίες μονάδες), από 0,75% το 2003 σε 0,80% το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,9%** (ή 3.031 δισ.€) του ΑΕΠ της ΕΕ-28, αφού οι δημόσιες δαπάνες της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, καταγράφουν σημαντική **αύξηση** κατά **38,2%** (30,1 δισ.€) την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2010 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της, κατά **12,9%** (ή 0,10 ποσοστιαίες μονάδες), από 0,75% το 2003, σε 0,85% το 2010, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2010-2013) καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **-5,0%** (ή κατά 0,05 ποσοστιαίες μονάδες) από 0,85% το 2010 σε 0,80% το 2013. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **5,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-2,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) επί του ΑΕΠ της χώρας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) αντιστοιχεί στο **0,89%** του ΑΕΠ της. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6), ως προς το ΑΕΠ της χώρας, καταγράφει **αύξηση** κατά **7,4**% (ή κατά 0,06 ποσοστιαίες μονάδες), από 0,83% το 2006 σε 0,89% το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-16,2%** (ή 35,9 δισ.€) του ΑΕΠ της Ελλάδας, αφού η δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, την ίδια περίοδο, καταγράφει **μείωση** κατά **-10,1%** (ή 183,0 εκ.€).

Γράφημα 3.16: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

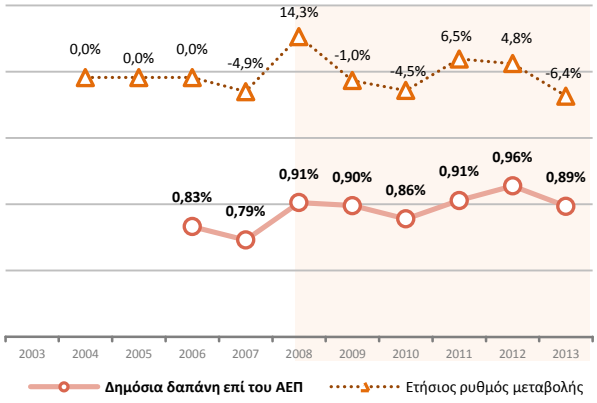

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2012 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ της χώρας, κατά **14,7%** (ή 0,13 ποσοστιαίες μονάδες), από 0,83% το 2006, σε 0,96% το 2012, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά καταγράφεται **μείωση** του δείκτη κατά **-6.4%** (ή 0,07 ποσοστιαίες μονάδες), από 0,96% το 2012 σε 1,43% το 0,89%.

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ της χώρας, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **14,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) επί του ΑΕΠ στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.5: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**0,75%**	**0,74%**	**0,75%**	**0,75%**	**0,75%**	**0,79%**	**0,83%**	**0,85%**	**0,83%**	**0,82%**	**0,80%**	**0,8%**	**7,2** ▲
Φινλανδία	1,92%	1,90%	1,91%	1,84%	1,78%	1,71%	1,98%	2,09%	2,03%	2,04%	2,14%	**1,9%**	**11,1** ▲
Δανία	1,31%	1,34%	1,16%	1,06%	1,12%	1,22%	1,39%	1,42%	1,46%	1,59%	1,61%	**1,3%**	**23,2** ▲
Εσθονία	1,30%	1,26%	1,21%	1,28%	1,31%	1,65%	1,68%	1,50%	1,49%	1,58%	1,43%	**1,4%**	**10,1** ▲
Πολωνία	1,39%	1,42%	1,75%	1,71%	1,64%	1,59%	1,41%	1,46%	1,53%	1,49%	1,40%	**1,5%**	**1,1** ▲
Ολλανδία	1,19%	1,22%	1,21%	1,17%	1,18%	1,26%	1,35%	1,36%	1,35%	1,40%	1,39%	**1,3%**	**16,3** ▲
Λιθουανία (2004)		1,08%	1,02%	1,16%	1,06%	1,12%	1,27%	1,20%	0,99%	1,38%	1,38%	**1,2%**	**28,2** ▲
Κροατία	1,17%	1,15%	1,13%	1,11%	1,13%	1,12%	1,21%	1,23%	1,28%	1,20%	1,29%	**1,2%**	**10,6** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
Σλοβακία	0,60%	0,70%	0,72%	0,86%	0,93%	0,86%	1,03%	1,23%	1,01%	0,95%	1,26%	**0,9%**	**111,5** ▲
Σλοβενία	1,19%	1,21%	1,19%	1,13%	1,07%	1,06%	1,24%	1,19%	1,24%	1,19%	1,24%	**1,2%**	**4,6** ▲
Σουηδία	1,43%	1,39%	1,38%	1,33%	1,16%	1,18%	1,31%	1,23%	1,26%	1,25%	1,23%	**1,3%**	**-14,2** ▼
Βέλγιο	0,83%	0,72%	0,75%	0,72%	0,72%	0,72%	0,85%	1,06%	1,17%	1,19%	1,18%	**0,9%**	**42,9** ▲
Μάλτα	0,85%	0,86%	0,76%	0,77%	0,75%	0,74%	0,81%	0,94%	1,06%	1,01%	1,12%	**0,9%**	**32,6** ▲
Πορτογαλία	1,13%	1,20%	1,28%	1,13%	0,96%	0,96%	1,03%	1,06%	1,09%	0,93%	1,08%	**1,1%**	**-4,2** ▼
Κύπρος	0,93%	0,89%	0,86%	0,86%	0,91%	1,07%	1,16%	1,34%	1,05%	0,93%	1,01%	**1,0%**	**8,3** ▲
Λετονία	0,86%	0,95%	0,88%	0,92%	0,90%	1,03%	1,07%	1,00%	1,11%	1,08%	0,99%	**1,0%**	**14,8** ▲
Ουγγαρία	1,11%	1,03%	1,03%	1,03%	1,02%	0,92%	0,97%	0,91%	0,96%	0,94%	0,96%	**1,0%**	**-14,2** ▼
Γερμανία	0,82%	0,81%	0,82%	0,80%	0,81%	0,81%	0,88%	0,88%	0,91%	0,89%	0,90%	**0,8%**	**9,4** ▲
Ελλάδα (2006)				**0,83%**	**0,79%**	**0,91%**	**0,90%**	**0,86%**	**0,91%**	**0,96%**	**0,89%**	**0,9%**	**7,4** ▲
Βουλγαρία	0,95%	0,84%	0,81%	0,80%	0,78%	0,81%	0,98%	0,85%	0,81%	0,75%	0,80%	**0,8%**	**-15,4** ▼
Αυστρία	0,81%	0,67%	0,69%	0,74%	0,74%	0,75%	0,72%	0,74%	0,75%	0,76%	0,78%	**0,7%**	**-3,4** ▼
Ρουμανία	0,75%	0,76%	0,76%	0,87%	0,84%	1,33%	1,07%	0,92%	0,86%	0,78%	0,71%	**0,9%**	**-4,1** ▼
Γαλλία	0,60%	0,56%	0,56%	0,56%	0,52%	0,55%	0,61%	0,70%	0,69%	0,67%	0,68%	**0,6%**	**13,3** ▲
Τσεχία	0,66%	0,84%	0,73%	0,76%	0,83%	0,78%	0,79%	0,82%	0,54%	0,66%	0,64%	**0,7%**	**-3,1** ▼
Ισπανία	0,65%	0,66%	0,59%	0,58%	0,59%	0,62%	0,68%	0,67%	0,66%	0,62%	0,61%	**0,6%**	**-5,8** ▼
Ην. Βασίλειο	0,63%	0,64%	0,68%	0,64%	0,66%	0,75%	0,83%	0,79%	0,63%	0,66%	0,51%	**0,7%**	**-18,6** ▼
Ιρλανδία	1,06%	0,87%	0,97%	1,22%	0,89%	1,05%	0,73%	0,83%	0,98%	0,75%	0,50%	**0,9%**	**-52,9** ▼
Λουξεμβούργο	0,13%	0,14%	0,13%	0,15%	0,20%	0,21%	0,30%	0,32%	0,33%	0,37%	0,45%	**0,2%**	**235,4** ▲
Ιταλία	0,41%	0,41%	0,42%	0,40%	0,46%	0,45%	0,43%	0,41%	0,38%	0,36%	0,37%	**0,4%**	**-10,5** ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί στο **0,80%** του ΑΕΠ της. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση** με το ποσοστό της δημόσιας δαπάνης της για Τριτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί στο **0,89%** του ΑΕΠ της χώρας, τιμή υπερέχουσα οριακά κατά **0,09** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **1,6%** του ΑΕΠ τους είναι η **Φινλανδία** (2,14% του ΑΕΠ), η **Δανία** (1,61% του ΑΕΠ), η **Εσθονία** (1,43% του ΑΕΠ), η **Πολωνία** (1,40% του ΑΕΠ) και η **Ολλανδία** (1,39% του ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **0,37%**, περιλαμβάνονται: η **Ιταλία** (0,37% του ΑΕΠ), το **Λουξεμβούργο** (0,45% του ΑΕΠ), η **Ιρλανδία** (0,50% του ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51% του ΑΕΠ) και η **Ισπανία** (0,61% του ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ως ποσοστού επί του ΑΕΠ τους.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 5-6) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.17: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

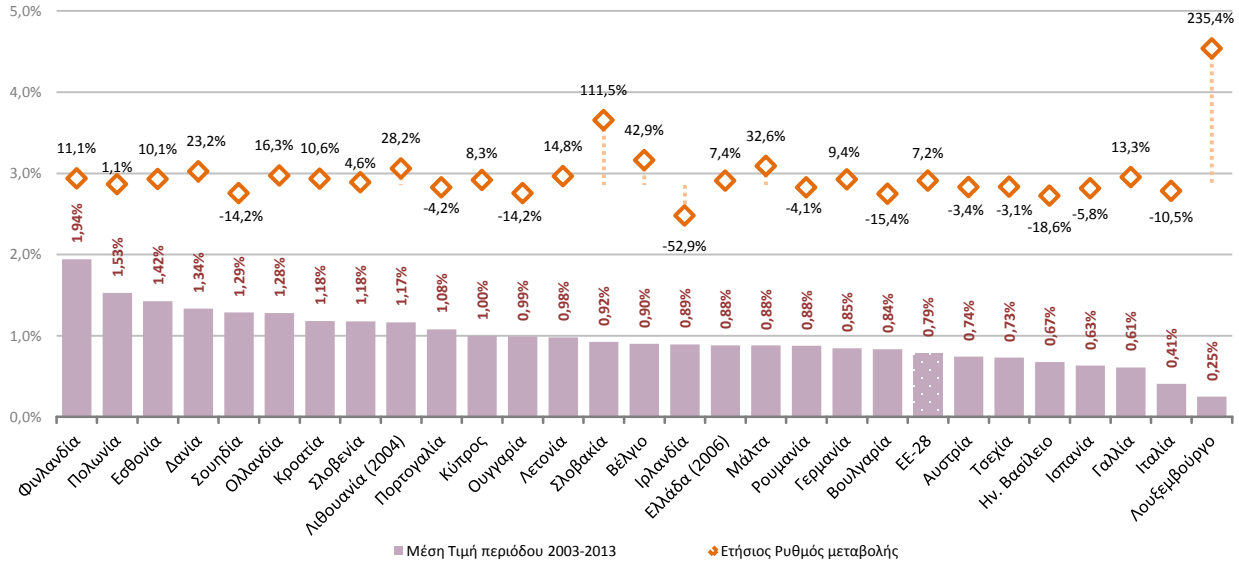

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** ISCED 5-6, ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της, είναι **0,8%**. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **21** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (75,0%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (1,94%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (1,53%), η **Εσθονία** (1,42%), η **Δανία** (1,34%), η **Σουηδία** (1,29%), η **Ολλανδία** (1,28%), η **Κροατία** και η **Σλοβενία** (1,18%), η **Λιθουανία** (1,17%) την περίοδο 2004-2013, η **Πορτογαλία** (1,08%), η **Κύπρος** (1,00%), η **Ουγγαρία** (0,99%), η **Λετονία** (0,98%), η **Σλοβακία** (0,92%), το **Βέλγιο** (0,90%), η **Ιρλανδία** (0,89%), η **Ελλάδα** (0,88%) την περίοδο 2006-2013, η **Μάλτα** και η **Ρουμανία** (0,88%), η **Γερμανία** (0,85%) και η **Βουλγαρία** (0,84%). Στον αντίποδα βρίσκονται **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (25,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ως προς το ΑΕΠ τους, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (0,25%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (0,41%), η **Γαλλία** (0,61%), η **Ισπανία** (0,63%), το **Ηνωμένο Βασίλειο**(0,67%), η **Τσεχία**(0,73%) και η **Αυστρία** (0,74%).

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **αύξηση** κατά **7,2%** (ή κατά **0,05** ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ της. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (60,7%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 235,4%), και κατά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (111,5%), το **Βέλγιο** (42,9%), η **Μάλτα** (32,6%), η **Λιθουανία** (28,2%) την περίοδο 2004-2013, η **Δανία** (23,2%), η **Ολλανδία** (16,3%), η **Λετονία** (14,8%), η **Γαλλία** (13,3%), η **Φινλανδία** (11,1%), η **Κροατία** (10,6%), η **Εσθονία** (10,1%), η **Γερμανία** (9,4%), η **Κύπρος** (8,3%), η **Ελλάδα** (7,4%) την περίοδο 2006-2013, η **Σλοβενία** (4,6%), και η **Πολωνία** (1,1%). Στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (39,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το ΑΕΠ τους, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά -9,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-18,6%), η **Βουλγαρία** (-15,4%), η **Ουγγαρία** και η **Σουηδία** (κατά -14,2%), η **Ιταλία** (-10,5%), η **Ισπανία** (-5,8%), η **Πορτογαλία** (-4,2%), η **Ρουμανία** (κατά -4,1%), η **Αυστρία** (-3,4%) και η **Τσεχία** (-3,1%).

3.1.1.2 Δημόσια δαπανη για εκπαιδευση ανα μαθητη/ φοιτητη

Στη συγκεκριμένη ενότητα η **δημόσια δαπάνη** των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση, εκφράζεται ως **δαπάνη ανά μαθητή/ φοιτητή**, συνολικά (ISCED 0-6) και ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευσης ISCED 0-1, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4, και Τριτοβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δημόσια δαπάνη αποδίδεται σε τρέχουσες τιμές, ενώ το πλήθος του μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού αποδίδεται σε ισοδύναμο **πλήρους** φοίτησης.

Δημόσια Δαπανη για Εκπαιδευση ISCED 0-6

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.18: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

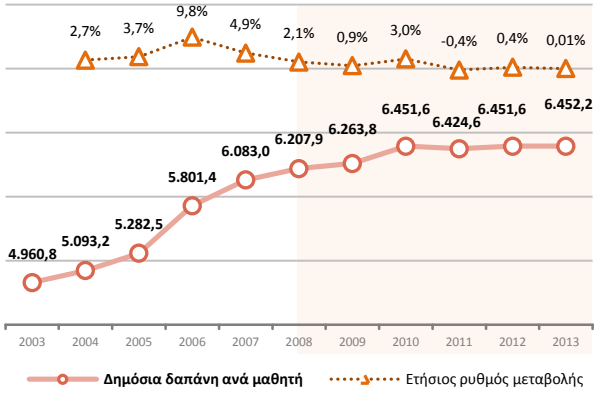

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6), ύψους **675,3** δισ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **104.660.957** μαθητών/ φοιτητών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **6.542,2€** ανά μαθητή/φοιτητή. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **30,1%** (ή 1.491,3€ ανά μαθητή/ φοιτητή), από 4.960,8€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2003 σε 6.452,2€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **28,4%** (ή 149,5 δισ.€) της δημόσια δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση, αλλά και στη **μείωση** κατά **-1,3%** (ή κατά 1.336.403 μαθητές/ φοιτητές) του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) της ΕΕ-28 την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2010 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ανά μαθητή/φοιτητή, κατά **30,0%** (ή 1.490,7€ ανά μαθητή/ φοιτητή), από 4.960,8€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 6.451,6€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2010, ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2010-2013) η τιμή του δείκτη παραμένει ουσιαστικά **αμετάβλητη** αφού καταγράφεται οριακή **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **0,01%** (ή κατά 0,6€ ανά μαθητή/φοιτητή) από 6.451,6€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2010 σε 6.452,2 ανά μαθητή/ φοιτητή το 2013, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013).

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **9,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-0,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί και τη μόνη χρονιά μείωσης του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/φοιτητή, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.19: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

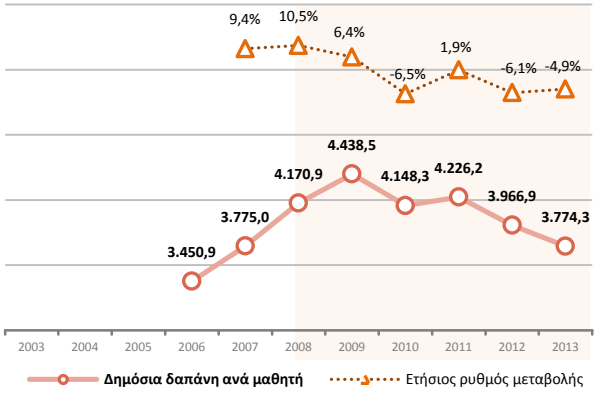

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6), ύψους **8.189,0** εκ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **2.169.682** μαθητών/ φοιτητών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **3.774,3€** ανά μαθητή/ φοιτητή. Τη συγκεκριμένη χρονιά η ετήσια δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή υπολειπόταν κατά **2.677,9€** ανά μαθητή/ φοιτητή της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 αντιστοιχώντας στο **58,5%** της τιμής της. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 σε όλη την περίοδο αναφοράς (2006-2013) με τη μέση διαφορά της περιόδου 2006-2013 να αντιστοιχεί σε **2.273,1€** ανά μαθητή/φοιτητή, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 (1.825,2€ ανά μαθητή/ φοιτητή), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (2.677,9€ ανά μαθητή/φοιτητή).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/φοιτητή, καταγράφει **αύξηση** κατά **9,4%** (ή κατά 323,4€ ανά μαθητή/ φοιτητή), από 3.450,9€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2006 σε 3.774,3€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **9,3%** (ή 694,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για εκπαίδευση, αφού την ίδια περίοδο καταγράφεται **αύξηση** κατά **3,9%** (ή κατά 81.028 μαθητές/φοιτητές) στο συνολικό μαθητικό/φοιτητικό πληθυσμό της χώρας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για εκπαίδευση ανά μαθητή/φοιτητή, κατά **28,6%** (ή 987,6€ ανά μαθητή/φοιτητή), από 3.450,9€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 4.438,5€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ **μείωση** του δείκτη κατά **-15,0%** (ή 664,3€ ανά μαθητή/ φοιτητή) καταγράφεται την περίοδο 2009-2013, από 4.438,5€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2009 σε 3.774,3€ ανά μαθητή/ φοιτητή το 2013, τιμή οριακά χαμηλότερη της τιμής του δείκτη το 2007. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, κατά την περίοδο αναφοράς 2006-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **10,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-6,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.6: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**4.960,8**	**5.093,2**	**5.282,5**	**5.801,4**	**6.083,0**	**6.207,9**	**6.263,8**	**6.451,6**	**6.424,6**	**6.451,6**	**6.452,2**	**5.952,0**	**30,1**	▲
Λουξεμβούργο	14.746,6	16.390,3	16.953,5	17.288,5	18.403,2	19.977,2	21.367,3	21.667,2	22.295,1	23.997,8	25.901,2	**19.908,0**	**75,6**	▲
Σουηδία	8.993,5	9.162,3	9.435,8	10.127,9	10.167,1	10.330,5	9.542,2	11.041,6	12.031,9	12.684,0	13.209,1	**10.611,4**	**46,9**	▲
Δανία	9.683,2	10.028,0	10.032,6	12.688,0	12.428,4	13.241,5	14.294,1	12.411,7	11.847,8	12.240,6	12.234,7	**11.921,0**	**26,4**	▲
Φινλανδία	7.612,8	7.798,5	7.759,4	7.909,6	8.232,0	8.613,6	9.005,6	9.367,5	9.693,0	9.821,5	9.977,9	**8.708,3**	**31,1**	▲
Αυστρία	7.361,2	7.115,5	7.261,4	7.602,5	8.395,2	8.937,4	9.152,9	9.241,3	9.481,9	9.598,1	9.839,4	**8.544,3**	**33,7**	▲
Βέλγιο	6.535,8	6.613,5	6.580,2	7.182,8	7.379,6	7.809,2	8.103,4	8.539,2	9.015,2	9.237,0	9.507,8	**7.864,0**	**45,5**	▲
Ολλανδία	7.657,9	7.841,4	7.996,9	8.349,5	8.528,5	9.049,9	9.363,4	9.527,0	9.021,4	9.012,8	8.984,6	**8.666,7**	**17,3**	▲
Ην. Βασίλειο	6.723,5	7.107,6	7.486,6	9.629,1	10.254,2	9.191,5	8.553,0	9.085,2	8.503,4	8.759,3	8.165,6	**8.496,3**	**21,4**	▲
Γαλλία	6.584,7	6.603,2	6.527,6	6.775,5	6.922,2	7.237,8	7.417,1	7.570,6	7.558,8	7.638,4	7.775,0	**7.146,4**	**18,1**	▲
Γερμανία	5.505,2	5.548,5	5.675,4	5.758,0	5.938,5	6.149,4	6.549,9	6.990,2	7.273,6	7.325,5	7.560,4	**6.388,6**	**37,3**	▲
Κύπρος	4.887,6	5.008,6	5.356,3	5.676,2	6.132,4	6.975,9	7.149,2	7.585,5	7.557,9	7.020,4	6.983,1	**6.393,9**	**42,9**	▲
Ιρλανδία	6.650,7	6.751,9	7.396,8	8.291,6	8.408,1	8.990,0	7.810,3	7.300,9	7.081,8	6.723,5	6.372,1	**7.434,3**	**-4,2**	▼
Σλοβενία	3.975,3	4.262,3	4.802,9	5.019,4	5.306,5	5.956,4	6.188,4	6.247,4	6.336,3	5.996,9	6.116,6	**5.473,5**	**53,9**	▲
Ιταλία	5.914,3	5.787,5	6.097,0	6.214,2	6.533,3	6.401,7	6.473,8	6.274,7	5.984,7	5.932,9	5.923,8	**6.139,8**	**0,2**	▲
Μάλτα	3.235,9	3.045,7	3.215,4	3.498,6	3.658,2	3.967,9	4.129,5	4.617,0	5.132,6	5.400,3	5.727,1	**4.148,0**	**77,0**	▲
Πορτογαλία	7.100,0	4.891,1	5.187,0	5.378,4	5.268,0	5.098,5	6.293,9	5.780,5	5.484,8	4.900,4	5.173,1	**5.505,1**	**-27,1**	▼
Ισπανία	3.855,3	4.149,8	4.313,4	4.661,1	5.014,4	5.355,4	5.586,9	5.298,9	5.051,9	4.596,8	4.500,8	**4.762,2**	**16,7**	▲
Εσθονία	1.691,9	1.800,7	2.019,8	2.522,9	3.078,2	3.643,3	3.431,2	3.345,3	3.569,8	3.883,7	3.931,9	**2.992,6**	**132,4**	▲
Τσεχία	2.109,0	2.099,9	2.411,8	2.858,8	3.073,6	3.583,4	3.553,6	3.758,9	3.991,7	3.866,4	3.883,7	**3.199,2**	**84,1**	▲
Ελλάδα				**3.450,9**	**3.775,0**	**4.170,9**	**4.438,5**	**4.148,3**	**4.226,2**	**3.966,9**	**3.774,3**	**3.993,9**	**9,4**	▲
Σλοβακία	1.014,7	1.064,4	1.266,9	1.590,1	1.951,1	2.034,8	2.538,6	2.870,4	2.863,2	2.910,2	3.333,3	**2.130,7**	**228,5**	▲
Λετονία	1.040,8	1.290,8	1.461,7	1.947,7	2.617,6	3.313,8	2.822,9	2.590,6	2.837,8	3.084,7	3.217,2	**2.384,1**	**209,1**	▲
Κροατία	2.018,6	1.834,0	2.265,2	2.437,4	2.596,7	2.895,3	2.897,8	2.874,2	2.912,2	2.862,2	2.975,0	**2.597,2**	**47,4**	▲
Λιθουανία		1.241,8	1.361,7	1.586,0	1.958,2	2.632,1	2.624,1	2.500,0	2.749,4	2.919,8	2.934,6	**2.250,8**	**136,3**	▲
Πολωνία	1.220,9	1.268,9	1.650,6	1.857,7	2.091,6	2.481,2	2.120,7	2.511,9	2.630,8	2.682,3	2.670,3	**2.107,9**	**118,7**	▲
Ουγγαρία	2.226,0	2.267,7	2.523,2	2.542,6	2.656,6	2.717,3	2.459,0	2.692,9	2.549,5	2.328,2	2.373,3	**2.485,1**	**6,6**	▲
Βουλγαρία	545,6	593,0	720,9	733,6	878,4	1.139,4	1.210,5	1.102,0	1.129,9	1.143,3	1.263,1	**950,9**	**131,5**	▲
Ρουμανία	418,5	495,0	659,7	927,8	1.157,2	1.485,5	1.139,9	997,7	1.325,0	1.031,1	1.048,8	**971,5**	**150,6**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για εκπαίδευση αντιστοιχεί σε **6.452,2€** ανά μαθητή/ φοιτητή. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **20η θέση** με τη δημόσια δαπάνη της για εκπαίδευση να αντιστοιχεί σε **3.774,9€** ανά μαθητή/ φοιτητή.

Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **14.232,5€** ανά μαθητή/ φοιτητή είναι το **Λουξεμβούργο** (25.901,2€ ανά μαθητή/ φοιτητή), η **Σουηδία** (13.209,1€ ανά μαθητή/ φοιτητή), η **Δανία** (12.234,7€ ανά μαθητή/ φοιτητή), η **Φιλανδία** (9.977,9€ ανά μαθητή/ φοιτητή), και η **Αυστρία** (9.839,4€ ανά μαθητή/-τρια).

Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **2.058€** ανά μαθητή/ φοιτητή, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (1.048,8€ ανά μαθητή/ φοιτητή), η **Βουλγαρία** (1.263,1€ ανά μαθητή/ φοιτητή), η **Ουγγαρία** (2.373,3), η **Πολωνία** (2.670,3€ ανά μαθητή/φοιτητή) και η **Λιθουανία** (2.934,6€ ανά μαθητή/φοιτητή. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,92** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ανά μαθητή/φοιτητή που καταβάλλουν τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για **εκπαίδευση** ISCED 0-6 αντιστοιχεί σε **5.952,0€** ανά μαθητή/ φοιτητή. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (46,4%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (19.908,0€ ανά μαθητή/ φοιτητή), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (11.921,0€), η **Σουηδία** (10.611,4€), η **Φινλανδία** (8.708,3€), η **Ολλανδία** (8.666,7€), η **Αυστρία** (8.544,3€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8.496,3€), το **Βέλγιο** (7.864,0€), η **Ιρλανδία** (7.434,3€), η **Γαλλία** (7.146,4€), η **Κύπρος** (6.393,9€), η **Γερμανία** (6.388,6€) και η **Ιταλία** (6.139,8€).

Στον αντίποδα βρίσκονται **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (950,9€ ανά μαθητή/ φοιτητή) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (971,5€), η

Πολωνία (2.107,9€), η **Σλοβακία** (2.130,7€), η **Λιθουανία** (2.250,8€) την περίοδο 2004-2013, η **Λετονία** (2.384,1€), η **Ουγγαρία** (2.485,1€), η **Κροατία** (2.597,2€), η **Εσθονία** (2.992,6€), η **Τσεχία** (3.199,2€), η **Ελλάδα** (3.993,9€) την περίοδο 2006-2013, η **Μάλτα** (4.148,0€), η **Ισπανία** (4.762,2€), η **Σλοβενία** (5.473,5€) και η **Πορτογαλία** (5.505,1€).

Γράφημα 3.20: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

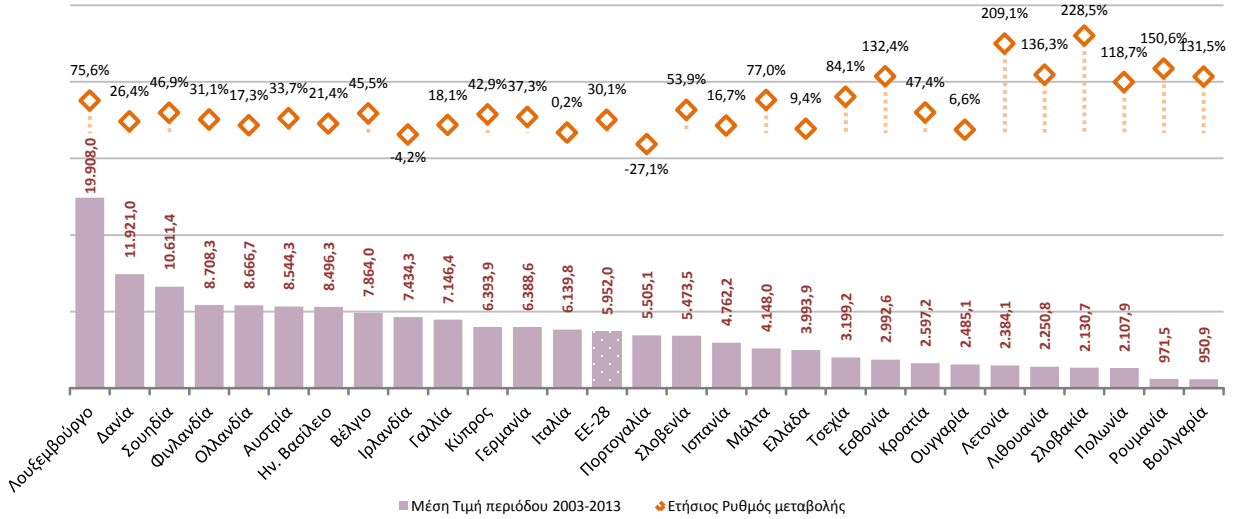

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **30,1%** (ή κατά **1.491,3€** ανά μαθητή/ φοιτητή) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **26** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (92,9%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 228,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (209,1%), η **Ρουμανία** (150,6%), η **Λιθουανία** (136,3%) την περίοδο 2004-2013, η **Εσθονία** (132,4%), η **Βουλγαρία** (131,5%), η **Πολωνία** (118,7%), η **Τσεχία** (84,1%), η **Μάλτα** (77,0%), το **Λουξεμβούργο** (75,6%), η **Σλοβενία** (53,9%), η **Κροατία** (47,4%), η **Σουηδία** (46,9%), το **Βέλγιο** (45,5%), η **Κύπρος** (42,9%), η **Γερμανία** (37,3%), η **Αυστρία** (33,7%), η **Φινλανδία** (31,1%), η **Δανία** (26,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (21,4%), η **Γαλλία** (18,1%), η **Ολλανδία** (17,3%), η **Ισπανία** (16,7%), η **Ελλάδα** (9,4%) την περίοδο 2006-2013, η **Ουγγαρία** (6,6%) και οριακά η **Ιταλία** (0,2%).
Στον αντίποδα βρίσκονται **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (7,1%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ανά μαθητή/ φοιτητή, και συγκεκριμένα η **Πορτογαλία** (κατά -27,1%) και η **Ιρλανδία** (-4,2%).

Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **ΕΕ-28** για **Προσχολική και Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1), ύψους **210,8** δισ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **43.302.365** μαθητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **4.868,2€** ανά μαθητή/-τρια.

Γράφημα 3.21: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

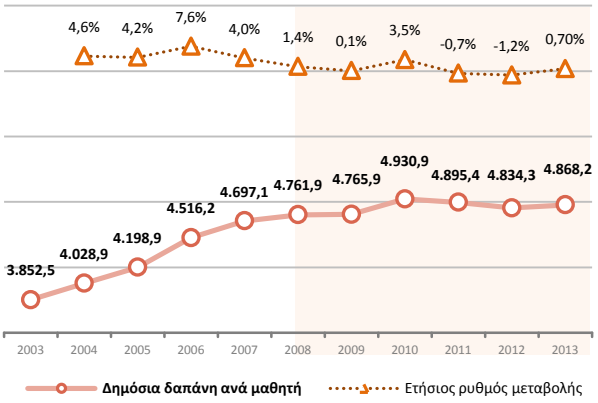

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια, καταγράφει **αύξηση** κατά **26,4**% (ή 1.015,7€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.852,5€ ανά μαθητή/-τρια το 2003 σε 4.868,2€ ανά μαθητή/-τρια το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** κατά **27,5%** (ή 45,5 δισ.€) της δημόσια δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρά την οριακή **αύξηση** κατά **0,9%** (ή κατά 388.474 μαθητές/-τριες) του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής και

Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-1) της ΕΕ-28 την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2010 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά **28,0%** (ή 1.078,4€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.852,5€ ανά μαθητή/-τρια το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 4.930,9€ ανά μαθητή/-τρια το 2010, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο (2010-2013) η τιμή του δείκτη καταγράφει μικρή **μείωση** κατά **-1,2%** (ή κατά 62,7€ ανά μαθητή/-τρια) από 4.930,9€ ανά μαθητή/-τρια το 2010 σε 4.868,2€ ανά μαθητή/-τρια το 2013. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **7,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (**-1,24%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.22: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

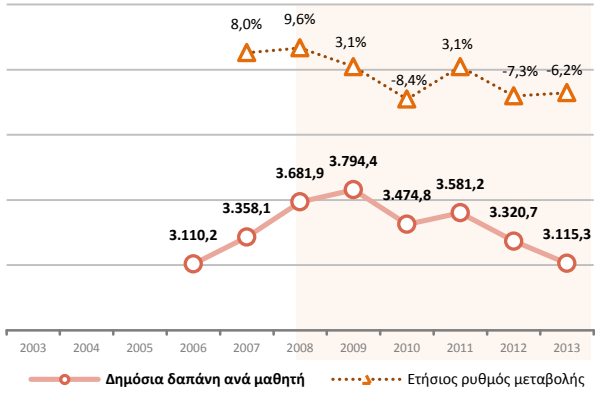

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1), ύψους **2.502,0** εκ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **803.136** μαθητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **3.115,3€** ανά μαθητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη χρονιά η ετήσια δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια υπολειπόταν κατά **1.752,9€** ανά μαθητή/-τρια της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 αντιστοιχώντας στο **64,0%** της τιμής της. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 σε όλη την περίοδο αναφοράς (2006-2013) με τη μέση διαφορά της περιόδου 2006-2013 να αντιστοιχεί σε **1.354,2€** ανά μαθητή/-τρια, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 (971,6€ ανά μαθητή/-τρια), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (1.752,9€ ανά μαθητή/-τρια).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια, παραμένει ουσιαστικά **αμετάβλητη** αφού καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **0,2%** (ή κατά 5,1€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.110,2€ ανά μαθητή/-τρια το 2006 σε 3.115,3€ ανά μαθητή/-τρια το 2013. Η οριακή αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη μικρή **αύξηση** κατά **2,0%** (ή 50,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε συνδυασμό με τη μικρή **αύξηση** κατά **1,1%** (ή κατά 9.033 μαθητές) που καταγράφεται την ίδια περίοδο στο μαθητικό πληθυσμό της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-1) της χώρας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά **22,0%** (ή 684,2€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.110,2€ ανά μαθητή/-τρια το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 3.794,4€ ανά μαθητή/-τρια το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ **μείωση** του δείκτη κατά **-17,9%** (ή 679,1€ ανά μαθητή/-τρια) καταγράφεται την περίοδο 2009-2013, από 3.794,4€ ανά μαθητή/-τρια το 2009 σε 3.115,3€ ανά μαθητή/-τρια το 2013, τιμή οριακά υψηλότερη της τιμής του δείκτη το 2006. Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς 2006-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **9,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-8,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.7: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**3.852,5**	**4.028,9**	**4.198,9**	**4.516,2**	**4.697,1**	**4.761,9**	**4.765,9**	**4.930,9**	**4.895,4**	**4.834,3**	**4.868,2**	**4577,3**	**26,4** ▲
Σουηδία	10.330,0	10.744,8	11.264,4	12.120,4	12.442,5	12.632,4	11.425,9	13.437,7	14.468,6	15.102,6	15.894,9	**12.714,9**	**53,9** ▲
Λουξεμβούργο	10.249,2	11.090,0	11.863,7	11.388,0	12.045,6	12.619,0	13.376,6	12.780,0	13.509,4	13.246,8	14.839,4	**12.455,2**	**44,8** ▲
Δανία	9.297,8	9.611,0	10.130,0	16.771,6	16.909,1	17.913,7	19.569,5	12.413,3	12.187,9	12.299,5	12.091,5	**13.563,2**	**30,0** ▲
Αυστρία	5.272,2	5.247,8	5.502,2	5.738,6	6.029,0	6.634,2	6.999,3	7.307,1	7.494,0	7.490,5	7.763,0	**6.498,0**	**47,2** ▲
Ολλανδία	5.059,6	5.347,9	5.547,0	6.057,3	5.959,6	6.419,8	6.674,7	6.985,2	6.850,3	6.790,0	6.778,6	**6.224,5**	**34,0** ▲
Βέλγιο	4.573,1	4.715,4	4.988,8	5.176,2	5.372,6	5.732,7	5.772,4	6.054,8	6.265,0	6.436,8	6.659,0	**5.613,3**	**45,6** ▲
Γερμανία	4.222,5	4.301,0	4.338,8	4.298,4	4.427,4	4.661,7	4.956,4	5.501,6	5.751,4	5.874,1	6.146,2	**4.952,7**	**45,6** ▲
Ιρλανδία	4.569,3	5.098,2	5.468,2	5.848,3	6.531,5	7.069,3	6.555,4	6.162,2	5.731,5	5.474,2	5.647,9	**5.832,4**	**23,6** ▲
Ην. Βασίλειο	5.381,9	5.963,6	6.217,5	7.129,9	7.487,3	6.554,2	6.147,1	6.636,2	6.113,4	5.878,2	5.540,4	**6.277,2**	**2,9** ▲
Ιταλία	5.378,2	5.215,3	5.507,9	5.602,9	5.842,9	5.427,4	5.780,7	5.596,6	5.413,7	5.334,3	5.406,2	**5.500,6**	**0,5** ▲
Σλοβενία	4.337,5	4.525,2	5.145,5	5.171,2	5.285,5	5.712,5	5.281,5	5.307,5	5.296,1	5.053,8	5.252,7	**5.124,5**	**21,1** ▲
Φινλανδία	3.507,6	3.583,5	3.674,8	3.808,6	3.994,8	4.328,8	4.415,2	4.820,5	4.906,5	4.898,4	5.032,9	**4.270,2**	**43,5** ▲
Κύπρος	2.665,5	2.812,6	2.989,1	3.170,8	3.471,0	4.191,1	4.773,8	5.204,9	5.606,0	5.211,1	4.910,1	**4.091,5**	**84,2** ▲
Γαλλία	3.803,6	3.822,4	3.700,9	3.773,4	3.826,6	3.948,1	3.970,1	4.073,4	4.164,1	4.254,6	4.322,3	**3.969,0**	**13,6** ▲
Κροατία	2.675,2	2.273,4	3.064,5	3.302,5	3.560,7	3.962,6	4.107,5	4.186,9	4.213,3	4.121,8	4.018,3	**3.589,7**	**50,2** ▲
Σλοβακία	1.280,0	1.351,0	1.606,6	1.895,6	2.447,0	2.835,4	3.221,0	3.429,5	3.303,7	3.291,8	3.529,8	**2.562,8**	**175,8** ▲
Ισπανία	3.196,7	3.511,6	3.642,8	3.835,6	4.063,6	4.213,9	4.298,8	4.118,2	3.870,8	3.517,8	3.444,3	**3.792,2**	**7,7** ▲
Εσθονία	1.157,0	1.499,2	1.751,2	2.208,2	2.823,0	3.333,0	2.903,6	2.805,5	2.884,6	3.075,5	3.413,0	**2.532,2**	**195,0** ▲
Πορτογαλία	3.691,8	3.765,5	3.990,7	3.596,8	3.413,7	3.335,0	3.322,7	3.446,9	3.276,6	2.920,3	3.272,1	**3.457,5**	**-11,4** ▼
Μάλτα	1.594,5	1.547,1	1.814,0	2.107,8	1.881,3	2.053,4	2.399,5	2.513,4	2.936,8	3.199,4	3.208,5	**2.296,0**	**101,2** ▲
Ελλάδα				**3.110,2**	**3.358,1**	**3.681,9**	**3.794,4**	**3.474,8**	**3.581,2**	**3.320,7**	**3.115,3**	**3.429,6**	**0,2** ▲
Λετονία	1.012,3	1.333,2	1.498,6	2.022,6	1.984,5	2.882,4	2.441,7	2.067,5	2.068,9	2.194,0	2.511,2	**2.001,5**	**148,1** ▲
Τσεχία	1.157,3	485,1	569,0	706,2	774,0	2.068,7	2.106,1	2.193,9	2.169,2	2.130,2	2.164,8	**1.502,2**	**87,0** ▲
Πολωνία	1.042,3	1.127,9	1.420,7	1.577,9	1.779,4	2.120,5	1.801,9	2.088,9	2.088,0	2.073,6	2.118,0	**1.749,0**	**103,2** ▲
Λιθουανία		854,5	895,3	1.060,6	1.228,8	1.473,9	1.578,8	1.259,0	1.350,5	1.338,1	1.380,0	**1.242,0**	**61,5** ▲
Ουγγαρία	2.908,8	3.156,8	2.835,5	2.812,3	2.878,7	3.000,2	2.705,8	2.480,7	2.077,7	1.804,4	1.267,2	**2.538,9**	**-56,4** ▼
Ρουμανία	342,9	398,9	533,5	756,4	949,1	1.058,0	846,0	716,6	1.146,0	737,2	705,1	**744,5**	**105,7** ▲
Βουλγαρία	237,4	283,5	371,2	354,3	418,2	557,7	603,2	573,4	575,5	589,7	658,6	**474,8**	**177,5** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί σε **4.868,2€** ανά μαθητή/-τρια. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση** με τη δημόσια δαπάνη της για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί σε **3.115,3€** ανά μαθητή/-τρια. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **11.473,5€** ανά μαθητή/-τρια είναι: η **Σουηδία** (15.894,9€ ανά μαθητή/-τρια), το **Λουξεμβούργο** (14.839,4€ ανά μαθητή/-τρια), η **Δανία** (12.091,5€ ανά μαθητή/-τρια), η **Αυστρία** (7.763,0€ ανά μαθητή/-τρια), και η **Ολλανδία** (6.778,6€ ανά μαθητή/-τρια). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **1.225,8€** ανά μαθητή/-τρια, περιλαμβάνονται: η **Βουλγαρία** (658,6€ ανά μαθητή/-τρια), η **Ρουμανία** (705,1€ ανά μαθητή/-τρια), η **Ουγγαρία** (1.267,2€ ανά μαθητή/-τρια), η **Λιθουανία** (1.380,0€ ανά μαθητή/-τρια, και η **Πολωνία** (2.118,0€ ανά μαθητή/-τρια). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**9,36** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια που καταβάλλουν τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 αντιστοιχεί σε **4.577,3€** ανά μαθητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (39,3%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Δανία** (13.563,2€ ανά μαθητή/-τρια), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (12.714,9€), το **Λουξεμβούργο** (12.455,2€), η **Αυστρία** (6.498,0€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6.277,2€), η **Ολλανδία** (6.224,5€), η **Ιρλανδία** (5.832,4€), το **Βέλγιο** (5.613,3€), η **Ιταλία** (5.500,6€), η **Σλοβενία** (5.124,5€) και η **Γερμανία** (4.952,7€). Στον αντίποδα βρίσκονται **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (60,7%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (474,8€

ανά μαθητή/-τρια) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (744,5€), η **Λιθουανία** (1.242,0€) την περίοδο 2004-2013, η **Τσεχία** (1.502,2€), η **Πολωνία** (1.749,0€), η **Λετονία** (2.001,5€), η **Μάλτα** (2.296,0€), η **Εσθονία** (2.532,2€), η **Ουγγαρία** (2.538,9€), η **Σλοβακία** (2.562,8€), η **Ελλάδα** (3.429,6€) την περίοδο 2006-2013, η **Πορτογαλία** (3.457,5€), η **Κροατία** (3.589,7€), η **Ισπανία** (3.792,2€), η **Γαλλία** (3.969,0€), η **Κύπρος** (4.091,5€) και η **Φινλανδία** (4.270,2€).

Γράφημα 3.23: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

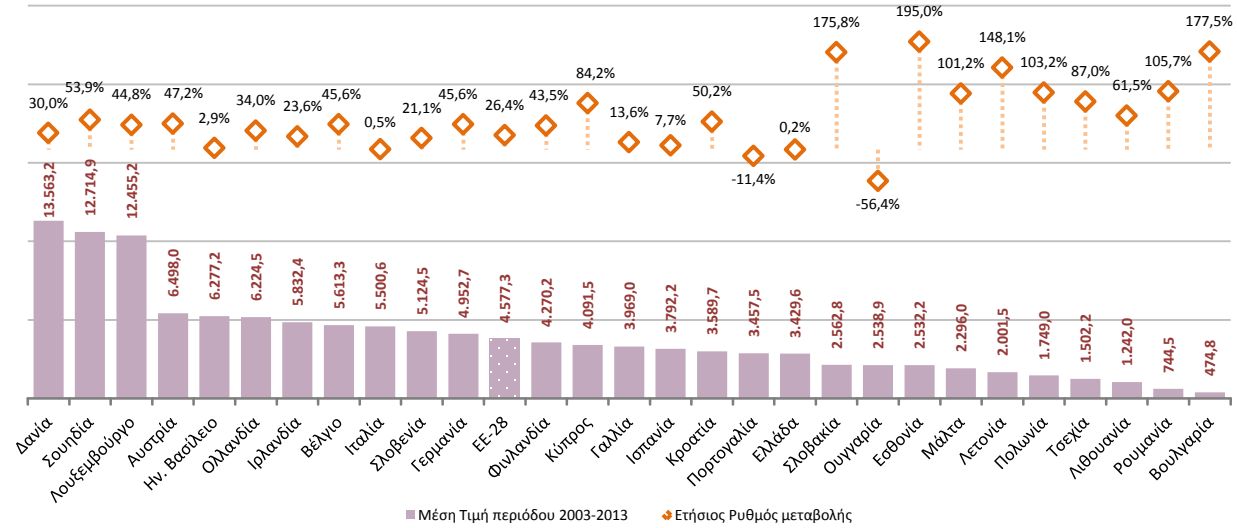

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **αύξηση** κατά **26,4%** (ή κατά **1.015,7€** ανά μαθητή/-τρια) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **26** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (92,9%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (κατά 195,0%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (177,5%), η **Σλοβακία** (175,8%), η **Λετονία** (148,1%), η **Ρουμανία** (150,7%), η **Πολωνία** (103,2%), η **Μάλτα** (101,2%), η **Τσεχία** (87,0%), η **Κύπρος** (84,2%), η **Λιθουανία** (61,5%) την περίοδο 2004-2013, η **Σουηδία** (53,9%), η **Κροατία** (50,2%), η **Αυστρία** (47,2%), το **Βέλγιο** και η **Γερμανία** (45,6%), το **Λουξεμβούργο** (44,8%), η **Φινλανδία** (43,5%), η **Ολλανδία** (34,0%), η **Δανία** (30,0%), η **Ιρλανδία** (23,6%), η **Σλοβενία** (21,1%), η **Γαλλία** (13,6%), η **Ισπανία** (7,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,9%), και οριακά η **Ιταλία** (0,5%) και η **Ελλάδα** (0,2%) την περίοδο 2006-2013. Στον αντίποδα βρίσκονται **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (7,1%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, και συγκεκριμένα η **Ουγγαρία** (κατά -56,4%) και η **Πορτογαλία** (κατά -11,4%).

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 2-4

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **ΕΕ-28** για **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.24: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

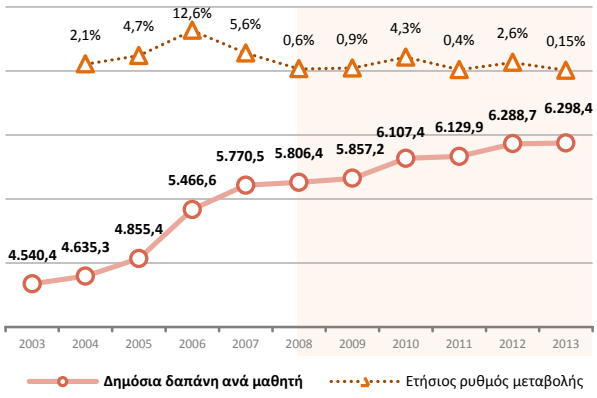

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4), ύψους **272,0** δισ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **43.184.763** μαθητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **6.298,4€** ανά μαθητή/-τρια, υπερέχοντας κατά **1.430,1€** ανά μαθητή/-τρια (ή κατά 29,4%) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο έτος.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια, καταγράφει σημαντικότατη **αύξηση** κατά **38,7**% (ή 1.757,9€ ανά μαθητή/-τρια), από 4.540.4€ ανά μαθητή/-τρια το 2003 σε 6.298,4€ ανά μαθητή/-τρια το 2013. Η αύξηση

αυτή οφείλεται αφενός στην **αύξηση** κατά **26,6%** (ή 57,1 δισ.€) της δημόσια δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά και στη **μείωση -8,7%** (ή κατά 4.137.656 μαθητές/-τριες) του μαθητικού πληθυσμού της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2-4) της ΕΕ-28 την ίδια περίοδο.

Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **12,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ δεν καταγράφεται ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη έναντι του προηγούμενου έτους κατά την περίοδο αναφοράς.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.25: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

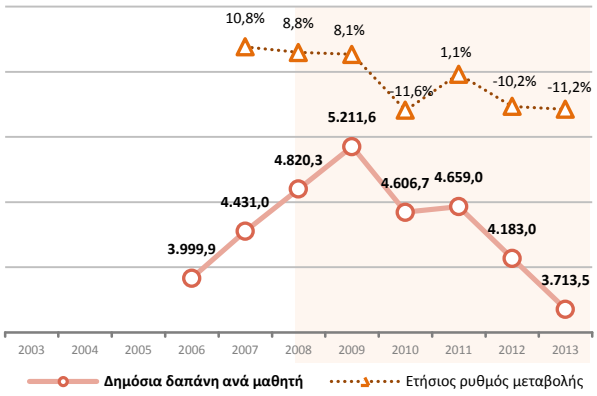

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4), ύψους **2.610,0** εκ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **702.848** μαθητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **3.713,5€** ανά μαθητή/-τρια, υπερέχοντας κατά **598,2€** ανά μαθητή/-τρια (ή κατά **19,2**%) της δημόσιας δαπάνης της χώρας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο έτος.

Τη συγκεκριμένη χρονιά η ετήσια δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια υπολειπόταν κατά **2.584,9€** ανά μαθητή/-τρια της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 αντιστοιχώντας στο **59,0%** της τιμής της. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 σε όλη την περίοδο αναφοράς (2006-2013) με τη μέση διαφορά της περιόδου 2006-2013 να αντιστοιχεί σε **1.512,5€** ανά μαθητή/-τρια, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 (645,6€ ανά μαθητή/-τρια), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (2.584,9€ ανά μαθητή/-τρια).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια, καταγράφει **μείωση** κατά **-7,2%** (ή κατά 286,5€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.999,9€ ανά μαθητή/-τρια το 2006 σε 3.713,5€ ανά μαθητή/-τρια το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-10,7%** (ή 312,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αφού την ίδια περίοδο καταγράφεται **μείωση** κατά **-4,3%** (ή κατά 31.525 μαθητές) στο μαθητικό πληθυσμό της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2-4) της χώρας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά **30,3%** (ή 1.211,7€ ανά μαθητή/-τρια), από 3.999,9€ ανά μαθητή/-τρια το 2006, σε 5.211,6€ ανά μαθητή/-τρια το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ σημαντική **μείωση** του δείκτη **-28,7%** (ή κατά 1.498,2€ ανά μαθητή/-τρια) καταγράφεται την περίοδο 2009-2013, από 5.211,6€ ανά μαθητή/-τρια το 2009 σε 3.713,5€ ανά μαθητή/-τρια το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς 2006-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **10,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.8: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**4.540,4**	**4.635,3**	**4.855,4**	**5.466,6**	**5.770,5**	**5.806,4**	**5.857,2**	**6.107,4**	**6.129,9**	**6.288,7**	**6.298,4**	**5.614,2**	**38,7** ▲
Λουξεμβούργο	15.193,6	14.404,6	14.806,8	15.367,0	15.818,4	17.089,3	17.228,8	17.149,0	16.320,8	17.741,2	17.607,5	**16.247,9**	**15,9** ▲
Αυστρία	7.008,6	6.869,1	6.838,3	7.063,6	8.310,4	8.771,1	9.525,2	9.588,4	10.148,9	10.549,5	10.747,0	**8.674,6**	**53,3** ▲
Φινλανδία	8.069,9	8.274,2	7.826,2	7.919,0	8.138,9	8.649,3	8.870,5	8.803,0	9.376,1	9.520,4	9.288,2	**8.612,3**	**15,1** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
Βέλγιο	6.657,2	6.844,2	6.168,3	7.071,5	7.177,6	7.792,9	8.004,9	8.426,0	8.789,8	9.074,3	9.284,8	**7.753,8**	**39,5**	▲
Ην. Βασίλειο	5.051,7	5.401,4	6.067,9	8.725,5	9.351,2	8.152,9	7.847,2	8.574,3	8.513,8	9.445,2	9.202,2	**7.848,5**	**82,2**	▲
Δανία	6.779,2	7.222,2	7.110,8	7.216,7	6.874,6	7.149,2	7.567,2	8.785,5	7.978,0	8.668,4	8.939,8	**7.662,9**	**31,9**	▲
Γαλλία	7.476,1	7.572,3	7.501,6	7.821,3	8.032,5	8.345,7	8.460,0	8.582,9	8.608,3	8.680,7	8.809,3	**8.171,9**	**17,8**	▲
Ολλανδία	7.628,8	7.612,1	7.795,5	8.115,0	8.542,5	8.726,8	9.015,0	9.187,2	8.675,9	8.602,7	8.672,5	**8.415,8**	**13,7**	▲
Κύπρος	4.184,8	4.277,6	4.563,8	4.914,7	5.128,4	5.938,7	6.547,5	6.835,4	7.091,8	7.084,8	6.968,4	**5.776,0**	**66,5**	▲
Ιρλανδία	6.924,8	7.130,3	7.533,8	7.731,0	8.507,6	8.683,9	8.245,0	7.375,2	6.871,8	7.140,2	6.911,7	**7.550,5**	**-0,2**	▼
Σουηδία	4.375,5	4.461,5	4.433,4	4.933,7	5.082,8	5.130,3	4.753,6	5.624,6	6.049,0	6.336,9	6.494,5	**5.243,2**	**48,4**	▲
Ιταλία	6.438,7	6.268,8	6.609,3	6.837,1	7.114,5	7.093,8	7.083,2	6.858,4	6.492,4	6.523,0	6.457,7	**6.707,0**	**0,3**	▲
Σλοβενία	3.046,1	3.368,4	3.732,2	4.114,6	4.446,7	5.246,2	5.866,0	6.077,9	6.124,9	5.839,8	6.248,1	**4.919,2**	**105,1**	▲
Γερμανία	4.755,4	4.789,0	4.820,4	4.997,4	5.117,1	5.208,7	5.246,7	5.577,5	5.751,8	5.880,6	6.037,2	**5.289,3**	**27,0**	▲
Ισπανία	4.262,0	4.608,1	4.739,8	5.222,3	5.647,3	6.178,3	6.391,7	6.108,2	5.831,2	5.328,7	5.217,4	**5.412,3**	**22,4**	▲
Μάλτα	2.886,9	2.758,4	2.866,7	3.219,9	3.360,8	4.016,8	3.788,2	4.205,7	4.358,7	4.691,8	4.946,0	**3.736,4**	**71,3**	▲
Πορτογαλία	7.533,7	3.930,2	4.109,0	4.783,7	4.731,9	3.993,6	4.261,6	4.825,7	4.114,8	3.840,3	4.294,3	**4.583,5**	**-43,0**	▼
Ελλάδα				**3.999,9**	**4.431,0**	**4.820,3**	**5.211,6**	**4.606,7**	**4.659,0**	**4.183,0**	**3.713,5**	**4.453,1**	**-7,2**	▼
Τσεχία	2.112,0	2.448,3	2.696,7	3.185,9	3.319,5	3.244,2	3.294,2	3.469,1	3.861,7	3.534,1	3.465,8	**3.148,3**	**64,1**	▲
Εσθονία	1.860,7	1.735,4	1.963,2	2.305,2	2.744,2	3.109,2	3.137,2	2.979,5	3.248,7	3.460,8	3.300,7	**2.713,1**	**77,4**	▲
Λετονία	747,0	929,3	1.023,5	1.418,1	2.419,7	2.617,9	2.352,1	2.132,8	2.372,1	2.520,7	2.323,7	**1.896,1**	**211,1**	▲
Λιθουανία		1.153,5	1.253,9	1.342,2	1.597,7	2.099,1	2.264,5	2.232,6	2.333,9	2.338,9	2.301,7	**1.891,8**	**99,5**	▲
Πολωνία	929,0	920,0	1.105,4	1.292,7	1.424,7	1.696,1	1.533,3	1.863,1	1.949,8	2.048,1	2.009,6	**1.524,7**	**116,3**	▲
Ουγγαρία	508,2	484,1	1.084,3	1.081,0	1.239,3	1.284,6	1.097,5	1.831,1	1.772,9	1.650,1	1.563,5	**1.236,0**	**207,7**	▲
Βουλγαρία	576,6	629,6	706,9	731,7	877,1	1.197,2	1.231,1	1.272,9	1.312,6	1.361,0	1.481,5	**1.034,4**	**156,9**	▲
Σλοβακία	466,3	442,1	565,8	676,2	840,5	557,7	960,1	1.069,0	1.266,2	1.149,1	1.222,3	**837,8**	**162,1**	▲
Κροατία	739,0	669,9	847,7	918,0	1.001,3	1.146,0	1.141,8	1.088,3	1.107,1	1.116,6	1.115,6	**990,1**	**50,9**	▲
Ρουμανία	319,3	389,2	529,9	769,9	989,4	1.089,8	915,8	774,6	1.161,8	824,1	848,5	**782,9**	**165,7**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί σε **6.298,4€** ανά μαθητή/-τρια. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση** με τη δημόσια δαπάνη της για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί σε **3.713,5€** ανά μαθητή/-τρια. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **11.225,9€** ανά μαθητή/-τρια είναι: το **Λουξεμβούργο** (17.607,5€ ανά μαθητή/-τρια), η **Αυστρία** (10.747,5€ ανά μαθητή/-τρια), η **Φινλανδία** (9.288,2€ ανά μαθητή/-τρια), το **Βέλγιο** (9.284,8€ ανά μαθητή/-τρια) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (9.202,2€ ανά μαθητή/-τρια). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **1.246,3€** ανά μαθητή/-τρια, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (848,5€ ανά μαθητή/-τρια) η **Κροατία** (1.115,6,0€ ανά μαθητή/-τρια), η **Σλοβακία** (1.222,3€ ανά μαθητή/-τρια), η **Βουλγαρία** (1.481,5€ ανά μαθητή/-τρια) και η **Ουγγαρία** (1.563,5€ ανά μαθητή/-τρια),. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**9,01** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια που καταβάλλουν τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.26: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

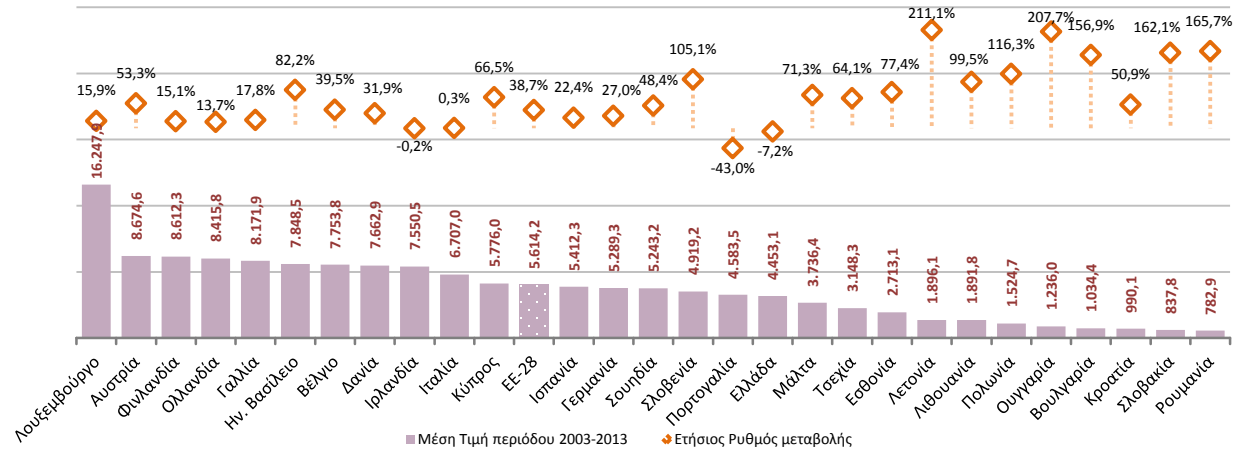

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 αντιστοιχεί σε **5.614,2€** ανά μαθητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (39,3%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (16.247,9€ ανά μαθητή/-τρια), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (8.674,6€), η **Φινλανδία** (8.612,3€), η **Ολλανδία** (8.415,8€), η **Γαλλία** (8.171,9€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (7.848,5€), το **Βέλγιο** (7.753,8€), η **Δανία** (7.662,9€), η **Ιρλανδία** (7.550,5€), η **Ιταλία** (6.707,0€), και η **Κύπρος** (5.776,0€). Στον αντίποδα βρίσκονται **17** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (60,7%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (782,9€ ανά μαθητή/-τρια), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (837,8€), η **Κροατία** (990,1€), η **Βουλγαρία** (1.034,4€), η **Ουγγαρία** (1.236,0€), η **Πολωνία** (1.524,7€), η **Λιθουανία** (1.891,8€) την περίοδο 2004-2013, η **Λετονία** (1.896,1€), η **Εσθονία** (2.713,1€), η **Τσεχία** (3.148,3€), η **Μάλτα** (3.736,4€), η **Ελλάδα** (4.453,1€) την περίοδο 2006-2013, η **Πορτογαλία** (4.583,5€), η **Σλοβενία** (4.919,2€), η **Σουηδία** (5.243,2€), η **Γερμανία** (5.289,3€), και η **Ισπανία** (5.412,3€).

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **38,7%** (ή **1.757,9€** ανά μαθητή/-τρια) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (89,3%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά 211,1%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (207,7%), η **Ρουμανία** (165,7%), η **Σλοβακία**(162,1%), η **Βουλγαρία** (156,9%), η **Πολωνία** (116,3%), η **Σλοβενία** (105,1%), η **Λιθουανία** (99,5%) την περίοδο 2004-2013, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (82,2%), η **Εσθονία** (77,4%), η **Μάλτα** (71,3%), η **Κύπρος** (66,5%), η **Τσεχία** (64,1%), η **Αυστρία** (53,3%), η **Κροατία** (50,9%), η **Σουηδία** (48,4%), το **Βέλγιο** (39,5%), η **Δανία** (31,9%), η **Γερμανία** (27,0%), η **Ισπανία** (22,4%), η **Γαλλία** (17,8%), το **Λουξεμβούργο** (15,9%), η **Φινλανδία** (15,1%), η **Ολλανδία** (13,7%), και οριακά η **Ιταλία** (0,3%). Στον αντίποδα βρίσκονται **3** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (10,7%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή/-τρια, και συγκεκριμένα η **Πορτογαλία** (κατά -43,0%), η **Ελλάδα** (-7,2%) την περίοδο 2006-2013 και οριακά η **Ιρλανδία** (-0,2%).

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 5-6

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **ΕΕ-27**[2] για **Τριτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.27: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

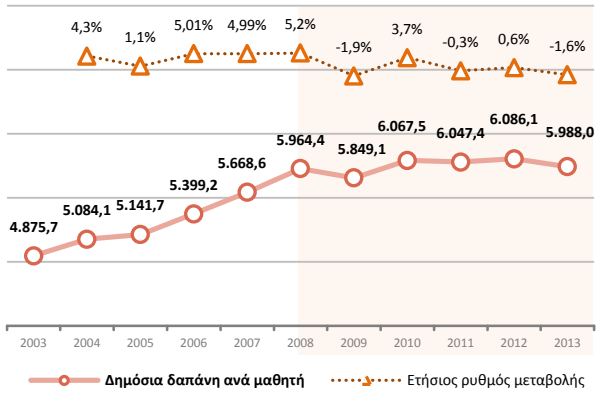

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Λουξεμβούργο την περίοδο 2004-2013

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6), ύψους **108,8** δισ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **18.173.829** φοιτητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **5.998,0€** ανά φοιτητή/-τρια, υπερέχοντας κατά **1.119,7€** ανά φοιτητή/-τρια (ή κατά 23,0%) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο έτος, ενώ υπολείπεται κατά **310,4€** ανά φοιτητή/-τρια (ή κατά **17,8%**) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο έτος.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια, καταγράφει **αύξηση** κατά **22,8**% (ή 1.112,3€ ανά φοιτητή/-τρια), από 4.875,7€ ανά φοιτητή/-τρια το 2003 σε 5.988,0€ ανά φοιτητή/-τρια το 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται αφενός στη σημαντική **αύξηση** κατά **38,2%** (ή 30,1 δισ.€) της δημόσια δαπάνης της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρά την **αύξηση** κατά **12,5%** (ή κατά 2.017.716 φοιτητές/-τριες) του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) της ΕΕ-28 την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2008 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, κατά **22,3%** (ή 1.088,7€ ανά φοιτητή/-τρια), από 4.875,7€ ανά φοιτητή/-τρια το 2006, που αποτελεί και

[2] Στη συγκεκριμένη ενότητα δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Λουξεμβούργο την περίοδο 2004-2013

την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), σε 5.964,4€ ανά φοιτητή/-τρια το 2008, που **αυξομειώθηκε** την περίοδο 2009-2010 από 5.964,4€ ανά φοιτητή/τρια το 2008 σε 6.067,5 ανά φοιτητή/τρια το 2010, και τελικά σε 6.086,1€ ανά φοιτητή/τρια το 2012, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013). Τέλος, την περίοδο 2012-2013 καταγράφεται **μείωση** κατά **-1,6%** από 6.086,1€ ανά φοιτητή/-τρια το 2012, από 5.988,0€ ανά φοιτητή/-τρια το 2013.
Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **5,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-1,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης της **Ελλάδας** για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.28: **Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

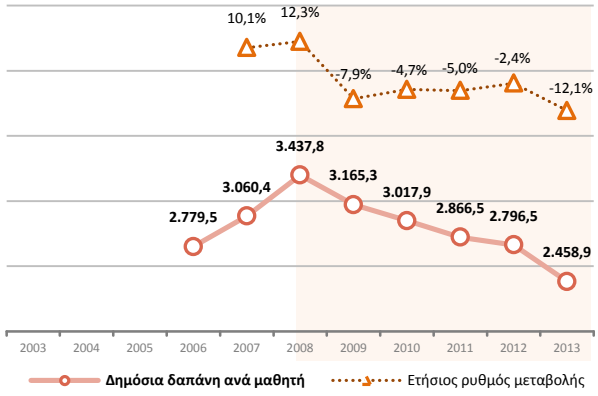

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η συνολική δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6), ύψους **1.632,0** εκ.€, που επενδύθηκαν για τη φοίτηση συνολικά **663.698** φοιτητών/-τριών (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) αντιστοιχεί στο ποσό των **2.458,9€** ανά φοιτητή/-τρια, τιμή υπολειπόμενη κατά **656,3€** ανά φοιτητή/-τρια, (ή κατά **21,1**%) της δημόσιας δαπάνης της χώρας για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια το αντίστοιχο έτος, και κατά **1.254,5€** ανά φοιτητή/-τρια (ή κατά 33,8%) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο έτος. Τη συγκεκριμένη χρονιά (2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια υπολειπόταν κατά **3.529,0€** ανά φοιτητή/-τρια της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 αντιστοιχώντας στο **41,1%** της τιμής της. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 σε όλη την περίοδο αναφοράς (2006-2013) με τη μέση διαφορά της περιόδου 2006-2013 να αντιστοιχεί σε **2.935,9€** ανά φοιτητή/-τρια, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2008 (2.526,1€ ανά φοιτητή/-τρια), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (3.529,0€ ανά φοιτητή/-τρια).
Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2006-2013) η ετήσια δημόσια δαπάνη της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια, καταγράφει **μείωση** κατά **-11,5%** (ή κατά 320,5€ ανά φοιτητή/-τρια), από 2.779,5€ ανά φοιτητή/-τρια το 2006 σε 2.458,9€ ανά φοιτητή/-τρια το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη **μείωση** κατά **-10,1%** (ή 183,0 εκ.€) των δημόσιων δαπανών της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά -και κυρίως- στην **αύξηση** κατά **18,5%** (ή κατά 103.520 φοιτητές) που την ίδια περίοδο καταγράφεται στο φοιτητικό πληθυσμό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) της χώρας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.
Συγκεκριμένα, την περίοδο 2006-2008 καταγράφεται **αύξηση** της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, κατά **23,7%** (ή 658,3€ ανά φοιτητή/-τρια), από 2.779,5€ ανά φοιτητή/-τρια το 2006, σε 3.437,8 ανά φοιτητή/-τρια το 2008, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013), ενώ σημαντική **μείωση** του δείκτη **-28,5%** (ή κατά 978,8€ ανά φοιτητή/-τρια) καταγράφεται την περίοδο 2008-2013, από 3.437,8€ ανά φοιτητή/-τρια το 2008 σε 2.458,9€ ανά φοιτητή/-τρια το 2013, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2006-2013).
Από την ετήσια μεταβολή της δημόσιας δαπάνης της Ελλάδας για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, κατά την περίοδο αναφοράς 2006-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **12,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-12,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Λουξεμβούργο), καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.9: **Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28(*)	**4.875,7**	**5.084,1**	**5.141,7**	**5.399,2**	**5.668,6**	**5.964,4**	**5.849,1**	**6.067,5**	**6.047,4**	**6.086,1**	**5.988,0**	**5.652,0**	**22,8** ▲
Φινλανδία	13.548,0	13.676,3	14.007,9	13.989,7	14.705,6	14.802,3	16.533,9	17.639,8	17.773,5	18.149,0	19.216,6	**15.822,1**	**41,8** ▲
Σουηδία	13.903,7	13.634,2	14.685,4	14.770,9	14.177,7	14.540,5	13.738,8	14.155,9	15.549,5	16.400,7	16.640,0	**14.745,2**	**19,7** ▲
Δανία	12.549,4	13.109,1	11.891,0	11.415,7	12.267,6	13.950,1	15.041,9	15.647,6	15.599,6	15.963,5	16.363,3	**13.981,7**	**30,4** ▲
Ολλανδία	12.666,3	12.917,8	12.654,8	12.617,4	13.171,0	14.399,8	14.510,2	14.210,9	12.342,5	12.543,2	12.483,1	**13.137,9**	**-1,4** ▼
Βέλγιο	6.836,4	6.132,0	6.648,7	6.879,7	7.148,3	7.302,3	8.089,6	10.004,5	11.114,6	11.269,1	11.385,6	**8.437,3**	**66,5** ▲
Γερμανία	8.197,0	7.981,1	8.559,0	8.618,0	9.132,1	9.466,0	9.123,5	9.206,5	9.485,5	8.907,7	9.181,6	**8.896,2**	**12,0** ▲
Μάλτα	5.212,5	5.806,4	4.575,7	5.343,3	4.736,1	5.410,9	5.430,4	6.395,5	8.289,0	6.658,7	7.731,8	**5.962,8**	**48,3** ▲
Αυστρία	8.167,5	6.809,9	7.174,8	7.802,8	7.994,6	7.895,8	6.653,9	6.218,3	6.434,8	6.428,7	6.723,3	**7.118,6**	**-17,7** ▼
Γαλλία	4.670,3	4.461,0	4.555,2	4.702,9	4.619,4	5.078,7	5.462,4	6.200,2	6.316,6	6.105,9	6.311,0	**5.316,7**	**35,1** ▲
Κύπρος	6.761,9	6.146,0	6.652,1	7.048,0	7.584,5	8.372,1	7.209,4	8.248,1	6.770,0	6.074,2	6.158,6	**7.002,3**	**-8,9** ▼
Σλοβενία	4.050,7	4.211,5	4.657,3	4.643,9	4.811,4	5.100,8	5.666,2	5.268,2	5.773,4	5.515,1	5.808,2	**5.046,1**	**43,4** ▲
Ην. Βασίλειο	6.524,0	7.100,6	7.736,7	7.934,6	8.452,4	8.433,2	7.895,8	7.802,2	6.325,2	6.812,5	5.216,9	**7.294,0**	**-20,0** ▼
Ιρλανδία	9.406,7	7.992,2	9.721,2	13.254,9	10.071,5	11.916,3	7.198,0	7.534,5	9.049,2	7.101,1	4.784,1	**8.911,8**	**-49,1** ▼
Πορτογαλία	4.185,9	4.634,7	5.348,9	5.093,5	4.588,7	4.563,6	4.799,5	4.963,4	4.838,6	4.021,0	4.703,6	**4.703,8**	**12,4** ▲
Σλοβακία	1.138,0	1.470,2	1.562,1	1.985,4	2.402,8	2.475,2	2.798,3	3.534,4	3.133,4	3.105,9	4.202,5	**2.528,0**	**269,3** ▲
Εσθονία	1.964,8	1.938,6	2.104,4	2.588,9	3.180,8	4.115,5	3.572,9	3.289,7	3.646,3	4.251,3	4.098,4	**3.159,2**	**108,6** ▲
Κροατία	3.169,0	3.296,0	3.323,2	3.505,1	3.806,0	4.044,0	4.238,3	3.953,7	3.976,1	3.600,9	3.840,2	**3.704,8**	**21,2** ▲
Ισπανία	3.043,9	3.338,9	3.292,3	3.528,4	3.886,4	4.254,2	4.678,4	4.308,4	4.149,9	3.888,7	3.807,5	**3.834,3**	**25,1** ▲
Λιθουανία		1.444,6	1.500,7	1.931,2	2.125,1	2.520,9	2.300,9	2.288,4	2.186,8	3.322,2	3.497,9	**2.311,9**	**142,1** ▲
Πολωνία	1.617,3	1.693,0	2.390,4	2.650,6	2.931,9	3.277,4	2.650,1	3.129,4	3.518,5	3.574,1	3.463,2	**2.808,7**	**114,1** ▲
Ιταλία	2.964,4	2.971,6	3.100,7	3.067,5	3.608,8	3.619,9	3.377,7	3.301,9	3.141,4	3.059,8	3.050,5	**3.205,8**	**2,9** ▲
Ουγγαρία	2.780,1	2.644,0	2.750,8	2.761,8	3.037,8	2.881,2	2.783,4	2.772,2	3.011,7	2.921,5	3.021,9	**2.851,5**	**8,7** ▲
Λετονία	956,2	1.068,5	1.323,4	1.553,5	2.052,0	2.580,1	2.086,9	2.007,8	2.613,2	2.939,1	2.819,0	**2.000,0**	**194,8** ▲
Ελλάδα				**2.779,5**	**3.060,4**	**3.437,8**	**3.165,3**	**3.017,9**	**2.866,5**	**2.796,5**	**2.458,9**	**2.947,8**	**-11,5** ▼
Τσεχία	2.079,9	2.622,6	2.452,1	2.788,0	3.245,9	3.284,3	2.891,2	2.995,8	2.044,5	2.485,8	2.343,8	**2.657,6**	**12,7** ▲
Ρουμανία	691,7	763,9	937,4	1.173,5	1.336,3	2.180,5	1.438,7	1.319,2	1.402,7	1.619,0	1.598,8	**1.314,7**	**131,1** ▲
Βουλγαρία	940,3	931,2	963,4	1.066,1	1.164,4	1.359,0	1.575,9	1.352,4	1.388,0	1.311,6	1.398,7	**1.222,8**	**48,7** ▲
Λουξεμβούργο	11.244,7												

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Λουξεμβούργο την περίοδο 2004-2013

Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί σε **5.988,0€** ανά φοιτητή/-τρια. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **24η θέση** με τη δημόσια δαπάνη της για Τριτοβάθμια εκπαίδευση να αντιστοιχεί σε **2.458,9€** ανά φοιτητή/-τρια. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **15.217,7€** ανά φοιτητή/-τρια είναι: η **Φινλανδία** (19.216,6€ ανά φοιτητή/-τρια), η **Σουηδία** (16.640,0€ ανά φοιτητή/-τρια), η **Δανία** (16.363,3€ ανά φοιτητή/-τρια), η **Ολλανδία** (12.483,1€ ανά φοιτητή/-τρια) και το **Βέλγιο** (11.385,6€ ανά φοιτητή/-τρια). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **2.123,8**€ ανά φοιτητή/-τρια, περιλαμβάνονται: η **Βουλγαρία** (1.481,5€ ανά φοιτητή/-τρια), η **Ρουμανία** (848,5€ ανά φοιτητή/-τρια) η **Τσεχία** (2.343,8€ ανά φοιτητή/-τρια), η **Ελλάδα** (2.458,9€ ανά φοιτητή/-τρια) την περίοδο 2006-2013, και η **Λετονία** (1.563,5€ ανά φοιτητή/-τρια).

Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**7,17** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια που καταβάλλουν τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση τιμή της **δημόσιας δαπάνης** των κρατών μελών της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 αντιστοιχεί σε **5.652,0€** ανά φοιτητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (40,7%) καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (15.822,1€ ανά φοιτητή/-τρια) και ακολουθούν: η **Σουηδία** (14.745,2€), η **Δανία** (13.981,7€), η **Ολλανδία**(13.137,9€), η **Ιρλανδία** (8.911,8€), η **Γερμανία** (8.896,2€), το **Βέλγιο** (8.437,3€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (7.294,0€), η **Αυστρία** (7.118,6€), η **Κύπρος** (7.002,3€) και η **Μάλτα** (5.962,8€). Στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (59,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (1.222,8€ ανά φοιτητή/-τρια) και κατά σει-

ρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (1.314,7€), η **Λετονία** (2.000,0€), η **Λιθουανία** (2.311,9€) την περίοδο 2004-2013, η **Σλοβακία** (2.528,0€), η **Τσεχία** (2.657,6€), η **Πολωνία** (2.808,7€), η **Ουγγαρία** (2.851,5€), η **Ελλάδα** (2.947,8€) την περίοδο 2006-2013, η **Εσθονία** (2.713,1€), η **Ιταλία** (3.205,8€), η **Κροατία** (3.704,8€), η **Ισπανία** (3.834,3€), η **Πορτογαλία** (4.703,8€), η **Σλοβενία** (5.046,1€) και η **Γαλλία** (5.316,7€).

Γράφημα 3.29: **Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

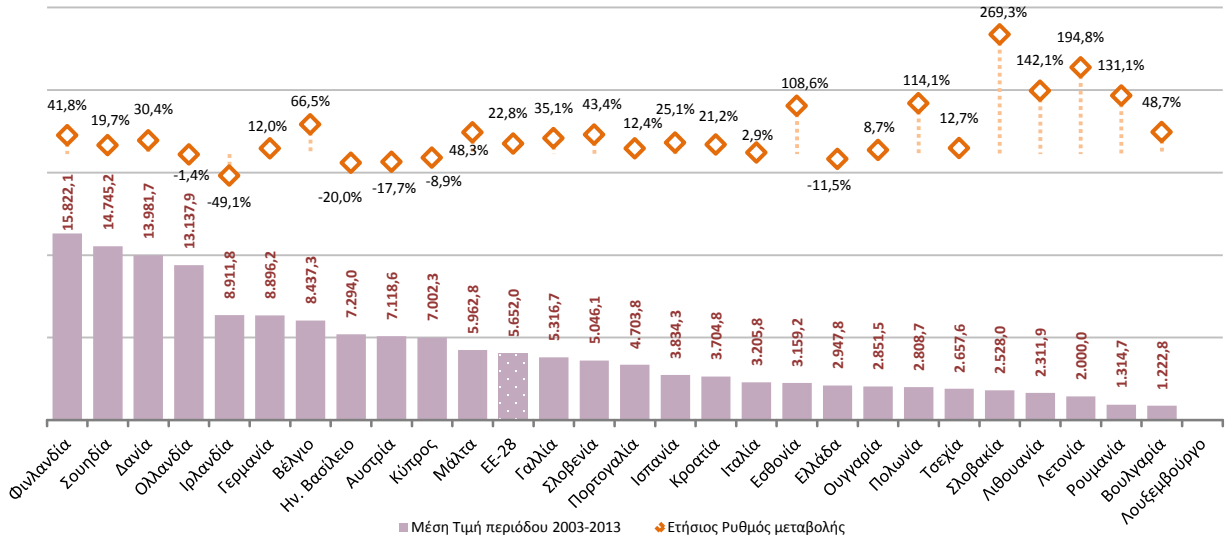

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Λουξεμβούργο την περίοδο 2004-2013

Κατά την ίδια περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **αύξηση** κατά **22,8%** (ή **1.112,3€** ανά φοιτητή/-τρια) της δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **21** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (77,8%) καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στ η **Σλοβακία** (κατά 269,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (194,8%), η **Λιθουανία** (142,1%) την περίοδο 2004-2013, η **Ρουμανία** (131,1%), η **Πολωνία** (114,1%), η **Εσθονία** (108,6%), το **Βέλγιο** (66,5%), η **Βουλγαρία** (48,7%), η **Μάλτα** (48,3%), η **Σλοβενία** (43,4%), η **Φινλανδία** (41,8%), η **Γαλλία** (35,1%), η **Δανία** (30,4%), η **Ισπανία** (25,1%), η **Κροατία** (21,2%), η **Σουηδία** (19,7%), η **Τσεχία** (12,7%), η **Πορτογαλία** (12,4%), η **Γερμανία** (12,0%), η **Ουγγαρία** (8,7%) και η **Ιταλία** (2,9%). Στον αντίποδα βρίσκονται **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (22,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή/-τρια, και συγκεκριμένα στην **Ιρλανδία** (-49,1%), στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (-20,0%), στην **Αυστρία** (-17,7%), στην **Ελλάδα** (-11,5%) την περίοδο 2006-2013, στην **Κύπρο** (-8,9%) και στην **Ολλανδία** (-1,4%).

3.1.1.3 Δαπανη μισθοδοσιας εκπαιδευτικων (ISCED 0-3)

Ο μισθός των εκπαιδευτικών αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο διακριτό κόστος των **συνολικών δαπανών** για την εκπαίδευση (ΟΟΣΑ, 2013). Τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς το ύψος των ετήσιων αποδοχών των εκπαιδευτικών, όχι μόνο λόγω του διαφοροποιημένου μεταξύ των κρατών-μελών ύψους του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ή της διαφοροποίησης του ύψους των ετήσιων αποδοχών γενικότερα των δημοσίων υπάλληλων με αντίστοιχα των εκπαιδευτικών ακαδημαϊκά προσόντα, αλλά και της βαθμίδας της εκπαίδευσης στην οποία υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί. Οι διαφοροποιήσεις των κρατών-μελών ως προς τις ετήσιες αποδοχές των εκπαιδευτικών τους που υπηρετούν στην δημόσια εκπαίδευσης εκφράζονται και ως αναλογία ως προς το ετήσιο **κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** (ΑΕΠ) της χώρας, συγκριτικός δείκτης των αποδοχών των εκπαιδευτικών που αναδεικνύει τις διαφοροποιήσεις του ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε €), όπως αποτυπώνονται στην ετήσια ανάλυση (ESA 2010) των ετήσιων εθνικών λογαριασμών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ από την Eurostat[3], καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 το μέσο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της ΕΕ-28 είναι **25.700**€. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το μέσο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της ΕΕ-28 καταγράφει συνολικά **αύξηση** κατά **24,8**% (ή κατά 5.100€), από 20.600€ το 2003 σε 25.700€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του ΑΕΠ της ΕΕ-28.

[3] Eurostat Database (2015)-Annual national Accounts (ESA2010) - GDP and main components – Current prices [nama_gdp_c]

Γράφημα 3.30: **Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

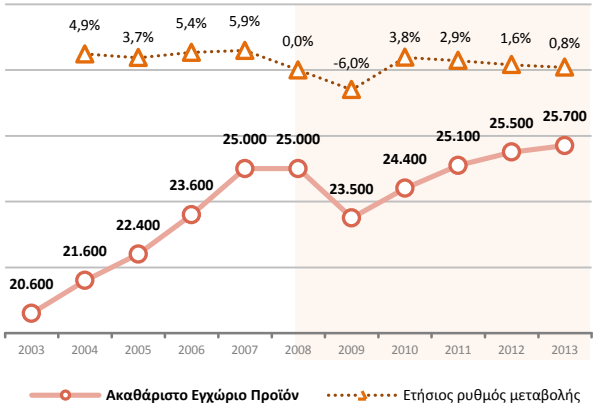

Πηγή: **EUROSTAT – ΥΟΕ** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008 καταγράφεται **αύξηση** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-28 κατά **21,4%** (ή 4.400€), από 20.600€ το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 25.000€ το 2008, ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά καταγράφεται **μείωση** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-28 κατά **-6,0%** (ή κατά 1.500€) από 25.000€ το 2008 σε 23.500€ το 2009. Την περίοδο 2009-2013, τέλος, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **9,4%** (ή 2.200€), από 23.500€ το 2009, σε 25.700€ το 2013, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013). Από την ετήσια μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **5,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **-6,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), που αποτελεί το μόνο έτος κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2012, όπου καταγράφεται μείωση της τιμής του οικονομικού δείκτη, έναντι του προηγουμένου έτους,.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της **Ελλάδας** (τρέχουσες τιμές σε €), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013, για την οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη χώρα. Το 2013 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της **Ελλάδας** είναι **16.598**€. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας καταγράφει συνολικά μικρή **αύξηση** κατά **1,1**% (ή κατά 400€), από 15.600€ το 2003, σε 16.598€ το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του ΑΕΠ της Ελλάδας.

Γράφημα 3.31: **Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 της ΕΛΛΑΔΑΣ (τρέχουσες τιμές σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

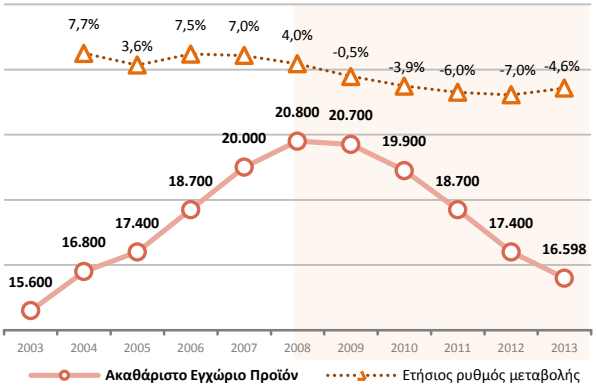

Πηγή: **EUROSTAT – ΥΟΕ** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2008 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας κατά **33,3%** (ή κατά 5.200€), από 15.600€ το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 20.800€ το 2008, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, ενώ την περίοδο 2008-2013, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας καταγράφει **μείωση** κατά **-20,2%** (ή κατά 4.202€), από 20.800€ το 2008, σε 16.598€ το 2013, τιμή οριακά χαμηλότερη από την τιμή του οικονομικού δείκτη το 2004. Από την ετήσια μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας κατά την περίοδο αναφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **7,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-7,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** (τρέχουσες τιμές σε €) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, η ποσοστιαία αναλογία ανά κράτος μέλος ως προς το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της ΕΕ-28 το έτος 2013, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.10: **Ετήσια εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές σε€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013
											Ποσό σε €	Ποσοστιαία αναλογία	
ΕΕ-28	**20.600**	**21.600**	**22.400**	**23.600**	**25.000**	**25.000**	**23.500**	**24.400**	**25.100**	**25.500**	**25.700**	**100,0%**	**24,8** ▲
Λουξεμβούργο	57.100	59.900	65.000	71.700	78.000	76.400	71.400	77.400	80.300	80.700	83.400	**324,5%**	**46,1** ▲
Δανία	35.000	36.500	38.300	40.200	41.700	42.800	40.500	42.600	43.200	43.900	44.400	**172,8%**	**26,9** ▲
Σουηδία	31.100	32.400	33.000	35.000	36.900	36.100	31.500	37.300	40.800	42.800	43.800	**170,4%**	**40,8** ▲
Αυστρία	27.700	28.700	29.800	31.300	33.000	34.000	33.100	34.100	35.700	36.400	37.000	**144,0%**	**33,6** ▲
Ολλανδία	29.400	30.200	31.500	33.100	34.900	36.200	34.700	35.300	35.900	35.800	35.900	**139,7%**	**22,1** ▲
Ιρλανδία	35.200	36.900	39.200	41.600	43.100	40.100	35.800	34.700	35.500	35.700	35.600	**138,5%**	**1,1** ▲
Φινλανδία	27.900	29.100	30.000	31.500	34.000	34.900	32.300	33.300	35.000	35.500	35.600	**138,5%**	**27,6** ▲
Βέλγιο	26.600	28.000	29.000	30.200	31.600	32.400	31.600	32.700	33.600	34.000	34.500	**134,2%**	**29,7** ▲

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Μεταβολή περιόδου 2003-2013
											Ποσό σε €	Ποσοστιαία αναλογία	
Γερμανία	26.000	26.600	27.000	28.100	29.500	30.100	29.000	30.500	31.900	32.600	33.300	**129,6%**	**28,1** ▲
Γαλλία	25.600	26.500	27.300	28.400	29.600	30.100	29.300	29.900	30.700	31.100	31.300	**121,8%**	**22,3** ▲
Ην. Βασίλειο	27.900	29.900	31.000	32.700	34.200	29.900	25.700	27.800	28.200	30.200	29.600	**115,2%**	**6,1** ▲
Ιταλία	23.300	24.000	24.500	25.300	26.200	26.300	25.200	25.700	26.000	25.700	25.600	**99,6%**	**9,9** ▲
Ισπανία	18.600	19.700	21.000	22.400	23.500	23.900	22.800	22.700	22.700	22.300	22.300	**86,8%**	**19,9** ▲
Κύπρος	16.200	17.300	18.400	19.500	20.700	21.800	20.900	21.000	21.000	20.500	19.000	**73,9%**	**17,3** ▲
Μάλτα	11.600	11.600	12.200	12.800	13.700	14.600	14.400	15.600	16.100	16.500	17.200	**66,9%**	**48,3** ▲
Σλοβενία	12.900	13.600	14.400	15.500	17.100	18.400	17.300	17.300	17.600	17.200	17.100	**66,5%**	**32,6** ▲
Ελλάδα	**15.600**	**16.800**	**17.400**	**18.700**	**20.000**	**20.800**	**20.700**	**19.900**	**18.700**	**17.400**	**16.598**	**64,6%**	**6,4** ▲
Πορτογαλία	13.700	14.200	14.600	15.200	16.000	16.200	15.900	16.300	16.100	15.600	15.800	**61,5%**	**15,3** ▲
Τσεχία	8.300	9.000	10.200	11.500	12.800	14.800	13.600	14.300	14.800	14.600	14.200	**55,3%**	**71,1** ▲
Εσθονία	6.400	7.200	8.300	10.000	12.000	12.100	10.400	10.800	12.100	13.000	13.900	**54,1%**	**117,2** ▲
Σλοβακία	5.500	6.300	7.100	8.300	10.200	11.900	11.600	12.100	12.800	13.200	13.300	**51,8%**	**141,8** ▲
Λιθουανία	4.900	5.400	6.300	7.400	8.900	10.100	8.400	8.900	10.200	11.000	11.700	**45,5%**	**138,8** ▲
Λετονία	4.300	4.900	5.800	7.200	9.600	10.500	8.600	8.600	9.800	10.900	11.600	**45,1%**	**169,8** ▲
Κροατία	7.000	7.700	8.400	9.200	10.100	11.000	10.400	10.300	10.300	10.200	10.100	**39,3%**	**44,3** ▲
Πολωνία	5.000	5.300	6.400	7.100	8.200	9.500	8.100	9.200	9.600	9.900	10.100	**39,3%**	**102,0** ▲
Ουγγαρία	7.300	8.100	8.800	8.900	9.900	10.500	9.100	9.600	9.900	9.800	9.900	**38,5%**	**35,6** ▲
Ρουμανία	2.400	2.800	3.700	4.600	6.000	6.800	5.800	6.100	6.500	6.600	7.100	**27,6%**	**195,8** ▲
Βουλγαρία	2.400	2.600	3.000	3.400	4.000	4.600	4.600	4.800	5.200	5.500	5.500	**21,4%**	**129,2** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 σε **11** από τα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται κατά κεφαλήν ΑΕΠ υψηλότερο από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28, ενώ σε **17** από τα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28.

Τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ (top 5) της ΕΕ-28 και μέση τιμή **48.900**€, που αντιστοιχεί στο **190,3%** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28, είναι: το **Λουξεμβούργο** (με τιμή **83.400**€ που αντιστοιχεί στο 324,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Δανία** (με τιμή **44.400**€ που αντιστοιχεί στο 172,8% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Σουηδία** (με τιμή **43.800**€ που αντιστοιχεί στο 170,4% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Αυστρία** (με τιμή **37.000**€ που αντιστοιχεί στο 144,0% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28) και η **Ολλανδία** (με τιμή **35.900**€ που αντιστοιχεί στο 139,7% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), ενώ ακολουθούν: η **Ιρλανδία** και η **Φινλανδία** (με 35.600€ που αντιστοιχεί στο 138,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), το **Βέλγιο** (με 34.550€ που αντιστοιχεί στο 134,2% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Γερμανία** (με 33.300€ που αντιστοιχεί στο 129,6% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Γαλλία** (με 31.300€ που αντιστοιχεί στο 121,8% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (με 29.600€ που αντιστοιχεί στο 115,2% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28).

Στον αντίποδα, τα 5 κράτη-μέλη με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) της ΕΕ-28, και μέση τιμή **8.540**€, που αντιστοιχεί στο **33,2%** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28, είναι: η **Βουλγαρία** (με τιμή **5.500**€ που αντιστοιχεί στο 21,4% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Ρουμανία** (με τιμή **7.100**€ που αντιστοιχεί στο 27,6% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Ουγγαρία** (με τιμή **9.900**€ που αντιστοιχεί στο 38,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Πολωνία** και η **Κροατία** (με τιμή **10.100**€ που αντιστοιχεί στο 39,3% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28) και η **Λετονία** (με τιμή **11.600**€ που αντιστοιχεί στο 45,1% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), ενώ ακολουθούν: η **Λιθουανία** (με 11.700€ που αντιστοιχεί στο 45,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Σλοβακία** (με 13.300€ που αντιστοιχεί στο 51,8% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Εσθονία** (με 13.900€ που αντιστοιχεί στο 54,1% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Τσεχία** (με 14.200€ που αντιστοιχεί στο 55,3% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Πορτογαλία** (με 15.800€ που αντιστοιχεί στο 61,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Ελλάδα** (με 16.598€ που αντιστοιχεί στο 64,6% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Σλοβενία** (με 17.100€ που αντιστοιχεί στο 66,5% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Μάλτα** (με 17.200€ που αντιστοιχεί στο 66,9% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Κύπρος** (με 19.000€ που αντιστοιχεί στο 73,9% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28), η **Ισπανία** (με 22.300€ που αντιστοιχεί στο 86,8% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28) και η **Ιταλία** (με 25.600€ που αντιστοιχεί στο 99,6% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,73** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 καταγράφει **αύξηση** κατά **24,8**%. Τη συγκεκριμένη περίοδο σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **αύξηση** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (κατά 195,8%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (169,8%), η **Σλοβακία** (141,8%), η **Λιθουανία** (138,8%), η **Βουλγαρία** (129,2%), η **Εσθονία** (117,2%), η **Πολωνία** (102,0%), η **Τσεχία** (71,1%), η **Μάλτα** (48,3%), το **Λουξεμβούργο** (46,1%), η **Κροατία** (44,3%), η **Σουηδία** (40,8%), η **Ουγγαρία** (35,6%), η **Αυστρία** (33,6%), η

Σλοβενία (32,6%), το **Βέλγιο** (29,7%), η **Γερμανία** (28,1%), η **Φινλανδία** (27,6%), η **Δανία** (26,9%), η **Γαλλία** (22,3%), η **Ολλανδία** (22,1%), η **Ισπανία** (19,9%), η **Κύπρος** (17,3%), η **Πορτογαλία** (15,3%), η **Ιταλία** (9,9%), η **Ελλάδα** (6,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6,1%) και οριακά η **Ιρλανδία** (1,1%).

Το 2014 δημοσιοποιήθηκε από το δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ της ΕΕ σχετική με τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών μελέτη (Eurydice, 2014), στην οποία αποτυπώνεται ανά κράτος- μέλος και βαθμίδα της εκπαίδευσης ο μισθός των **εκπαιδευτικών** και των **διευθυντών** που υπηρετούσαν σε δημόσιες σχολικές μονάδες, με συγκεκριμένη αναφορά στον ετήσιο ακαθάριστο κατώτερο και ανώτερο **βασικό μισθό**, αλλά και στο μέσο **πραγματικό μισθό** των εκπαιδευτικών. Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί συγκριτική των στοιχείων προγενέστερης μελέτης που είχε δημοσιοποιηθεί από το δίκτυο Ευρυδίκη το 2009. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με τον όρο βασικός μισθός των εκπαιδευτικών στη μελέτη νοείται «*το ποσό που καταβάλλεται από τον εργοδότη σε ετήσια βάση, συμπεριλαμβανομένων των γενικών αυξήσεων στις μισθολογικές κλίμακες, του 13ου μισθολογικού μήνα και των επιδομάτων εορτών και αδείας -όπου ισχύουν-, εξαιρουμένων των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης, ενώ στο συγκεκριμένο ποσό δεν περιλαμβάνονται άλλα μισθολογικά επιδόματα ή οικονομικά οφέλη (όπως, επιδόματα γάμου/τέκνων, επιπλέον προσόντων, υπερωρίες ή επίδομα ευθύνης, γεωγραφικής θέσης, υπηρεσίας σε δύσκολες συνθήκες, ή επιδόματα για διαμονής, ιατρικής κάλυψης ή μεταφορικών εξόδων)*», ενώ με τον όρο πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών νοείται «*το σύνολο των ετήσιων ακαθάριστων αποδοχών των εκπαιδευτικών/διευθυντών σχολικών μονάδων σε μια βαθμίδα της εκπαίδευσης, στο οποίο περιλαμβάνεται ο ακαθάριστος βασικός μισθός προσαυξημένος με όλα τα επιδόματα, δώρα ή οικονομικά οφέλη*». Για τον προσδιορισμό του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών η συνολική δαπάνη για τον πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών, που υπηρετούν σε συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης, διαιρείται με το συνολικό αριθμό των εκπαιδευτικών πλήρους κατάρτισης και σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου που υπηρετούν στη συγκεκριμένη βαθμίδα. Στη μελέτη διευκρινίζεται ότι σε ορισμένες χώρες, όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης εξετάζονται από κοινού, ενώ τα δεδομένα της μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών εξάγονται, με αντιπροσωπευτική δειγματοληψία, από τα εθνικά μητρώα της διοίκησης της εκπαίδευσης και στατιστικές βάσεις δεδομένων, ή και από άλλες αντιπροσωπευτικές πηγές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε **24** κράτη-μέλη της ΕΕ-26[4], η απόφαση για τον καθορισμό του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στα **δημόσια** σχολεία λαμβάνεται σε κεντρικό επίπεδο κυβέρνησης, για την **Πρωτοβάθμια**, **Κατώτερη** και **Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση**, ενώ σε **3** από τα 23 κράτη-μέλη (**Εσθονία**, **Κροατία** και **Αυστρία**) η σχετική απόφαση για την **Προσχολική** εκπαίδευση λαμβάνεται είτε σε **περιφερειακό** επίπεδο (**Αυστρία**) είτε σε τοπικό επίπεδο/δήμου (**Εσθονία** και **Κροατία**). Σε **2** κράτη-μέλη της ΕΕ-26 (**Φιλανδία** και **Σουηδία**) και για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης η λήψη απόφασης για τον καθορισμό του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στα δημόσια σχολεία λαμβάνεται σε τοπικό επίπεδο/δήμου, ενώ στην **Ισπανία** και για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης η αντίστοιχη απόφαση λαμβάνεται ταυτόχρονα σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο κυβέρνησης.

Ως προς τον **ιδιωτικό τομέα** της εκπαίδευσης (ανεξάρτητα και εξαρτώμενα από το κράτος ιδιωτικά σχολεία) θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε **5** κράτη-μέλη (**Ουγγαρία**, **Μάλτα**, **Πολωνία**, **Σλοβακία** και **Ελλάδα**) από τα 22 της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η απόφαση για τον καθορισμό του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στα **ανεξάρτητα** από το κράτος ιδιωτικά σχολεία λαμβάνεται από το κράτος, σε **4** κράτη-μέλη (**Σουηδία**, **Δανία**, **Ισπανία** και **Λετονία**) η αντίστοιχη απόφαση λαμβάνεται με διαπραγμάτευση με τα συνδικάτα των εκπαιδευτικών, σε **2** κράτη-μέλη (**Κύπρος** και **Τσεχία**) οι εκπαιδευτικοί υπογράφουν ατομικές συμβάσεις, ενώ στα υπόλοιπα **11** κράτη-μέλη (**Ηνωμένο Βασίλειο**, **Βέλγιο**, **Εσθονία**, **Γαλλία**, **Κροατία**, **Λιθουανία**, **Λουξεμβούργο**, **Αυστρία**, **Πορτογαλία**, **Ρουμανία** και **Σλοβενία**) τα σχολεία καθορίζουν μόνα τους το μισθολόγιο των εκπαιδευτικών. Στα **εξαρτώμενα** από το κράτος ιδιωτικά σχολεία σημειώνεται ότι σε **13** κράτη-μέλη (**Ηνωμένο Βασίλειο**, **Βέλγιο**, **Δανία**, **Γαλλία**, **Λιθουανία**, **Ουγγαρία**, **Μάλτα**, **Ολλανδία**, **Αυστρία**, **Πολωνία**, **Σλοβενία**, **Σλοβακία** και **Φινλανδία**) από τα 18 της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η λήψη απόφασης για τον καθορισμό του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών καθορίζεται από το κράτος, σε **2** κράτη-μέλη (**Σουηδία** και **Ισπανία**) η αντίστοιχη απόφαση λαμβάνεται με διαπραγμάτευση με τα συνδικάτα των εκπαιδευτικών, ενώ στα υπόλοιπα **3** κράτη-μέλη (**Λουξεμβούργο**, **Πορτογαλία** και **Ρουμανία**) τα ιδιωτικά σχολεία καθορίζουν το μισθολόγιο των εκπαιδευτικών.

Στη συνέχεια της ενότητας και με βάση τα στοιχεία της συγκεκριμένης μελέτης αποτυπώνονται οι ετήσιες αποδοχές (κατώτερος-ανώτερος και μέσος **βασικός** και **πραγματικός** μισθός) των εκπαιδευτικών και διευθυντών (πλήρους κατάρτισης και με ισοδύναμα πλήρους ωραρίου) των σχολικών μονάδων ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (**Προσχολική** εκπαίδευση ISCED 0, **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση ISCED 1, **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 2 και **Ανώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση ISCED 3) το σχολικό έτος 2013-2014 στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και η αναλογία των οικονομικών αυτών δεικτών ως προς το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** του αντίστοιχου κράτους-μέλους τη συγκεκριμένη χρονιά.

[4] Για τη Βουλγαρία και την Ιρλανδία δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία

Δαπανη μισθοδοσιας των εκπαιδευτικων της Προσχολικης εκπαιδευσης ISCED 0

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο κατώτερος, και ο μέγιστος βασικός μισθός, το εύρος και η μέση τιμή του βασικού μισθού και ο μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) των διευθυντών σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών, με πλήρη προσόντα και ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, που υπηρετούν στην **Προσχολική εκπαίδευση** (ISCED 0) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 3.11: **Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28(*) και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014**

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
ΕΕ-28	**25.312**	**31.084**	**38.432**	**13.120**	**32.970**	**20.110**	**26.120**	**32.129**	**12.019**	**22.538**	
Λουξεμβούργο						70.450	97.456	124.462	54.012		
Δανία	54.992	60.569	66.146	11.154	90.919	39.724	42.125	44.525	4.801	54.682	
Βέλγιο	38.724	51.729	64.735	26.011	63.181	30.584	41.381	52.177	21.592	44.375	
Κύπρος	48.724	58.972	69.220	20.496		23.885	40.996	58.107	34.222	39.837	
Γαλλία	31.285	40.513	49.741	18.456		24.724	34.768	44.811	20.087	31.625	
Ην. Βασίλειο	59.415	75.789	92.163	32.748	65.340	26.725	34.254	41.783	15.059	40.713	
Ισπανία	33.250	39.091	44.933	11.683		27.754	33.547	39.340	11.586		
Σουηδία		32.614	65.228	65.228	45.035	28.562	32.814	37.065	8.503	32.813	
Πορτογαλία	27.558	37.411	47.264	19.706		21.458	31.311	41.164	19.706		
Φινλανδία	28.162	29.289	30.415	2.253	39.808	27.424	28.521	29.617	2.193	32.295	
Ιταλία						23.048	28.467	33.885	10.837	27.700	
Σλοβενία	25.050	30.154	35.258	10.208		16.810	20.930	25.050	8.240	18.060	
Ελλάδα	**17.772**	**21.864**	**25.956**	**8.184**	**19.387**	**13.104**	**18.930**	**24.756**	**11.652**	**15.732**	
Μάλτα	22.268	24.057	25.846	3.578		13.782	15.832	17.883	4.102		
Τσεχία	6.557	8.361	10.164	3.607	14.136	6.557	8.361	10.164	3.607	9.748	
Ουγγαρία	10.630	13.757	16.883	6.253		4.696	8.289	11.881	7.185	7.118	
Πολωνία	6.933	8.013	9.092	2.159	17.199	5.449	7.271	9.092	3.643	11.709	
Λιθουανία	7.611	12.328	17.045	9.434		4.664	6.615	8.565	3.901		
Σλοβακία	8.076	9.801	11.526	3.450	8.104	5.430	6.447	7.464	2.034	8.104	
Ρουμανία	3.306	6.736	10.166	6.860		2.876	5.504	8.132	5.256	5.505	
Λετονία					9.879	4.610	4.696	4.781	171	6.697	
Γερμανία											
Εσθονία					11.414					7.720	
Ιρλανδία											
Κροατία					11.244					11.244	
Ολλανδία											
Αυστρία											
Βουλγαρία											

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία και την Αυστρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός**[5] των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **26.120**€, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος βασικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-18[6] είναι **31.084**€, υψηλότερος κατά **19,0**% (ή 4.965€) του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **12.019**€, που αντιστοιχεί στο **59,8**% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **13.120**€, που αντιστοιχεί στο **51,8**% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών **18.930**€, υπολειπόμενη κατά 7.190€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στην ΕΕ-21, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει επίσης την **13η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων **21.864**€, υπολειπόμενη κατά 9.220€ του αντίστοιχου μέσου βασικού

[5] Ορίζεται ως η μέση τιμή μεταξύ κατώτερου και ανώτερου βασικού μισθού

[6] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Λετονία, την Κροατία, την Εσθονία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Γερμανία και το Λουξεμβούργο

μισθού των διευθυντών στην ΕΕ-21. Το 2014 στην Ελλάδα το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης είναι **11.652**€, που αντιστοιχεί στο **88,9**% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι **8.184**€, που αντιστοιχεί στο **46,0**% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-21 (top 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης **51.345**€ είναι: το **Λουξεμβούργο** (97.456€), η **Δανία** (42.125€), το **Βέλγιο** (41.381€), η **Κύπρος** (40.996€) και η **Γαλλία** (34.768€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-21 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης **6.106**€, περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (4.696€), η **Ρουμανία** (5.504€), η **Σλοβακία** (6.447€), η **Λιθουανία** (6.615€) και η **Πολωνία** (7.271€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**8,41** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **29.924**€ είναι: το **Λουξεμβούργο** (54.012€ που αντιστοιχεί στο 76,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Κύπρος** (34.222€ που αντιστοιχεί στο 143,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), το **Βέλγιο** (21.592€ που αντιστοιχεί στο 70,6% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Γαλλία** (20.087€ που αντιστοιχεί στο 81,2% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Πορτογαλία** (19.706€ που αντιστοιχεί στο 91,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **2.330**€, είναι: η **Λετονία** (171€ που αντιστοιχεί στο 3,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Σλοβακία** (2.034€ που αντιστοιχεί στο 37,5% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Φινλανδία** (2.193€ που αντιστοιχεί στο 8,0% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Τσεχία** (3.607€ που αντιστοιχεί στο 55,0% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Πολωνία** (3.643€ που αντιστοιχεί στο 66,9% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**12,85** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (top 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης **57.514**€ είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (75.789€), η **Δανία** (60.569€), η **Κύπρος** (58.972€), το **Βέλγιο** (51.729€) και η **Γαλλία** (40.153€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης **9.048**€, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (6.736€), η **Πολωνία** (8.013€), η **Τσεχία** (8.361€), η **Σλοβακία** (9.801€) και η **Λιθουανία** (12.328€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,36** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **32.838**€ είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32.748€ που αντιστοιχεί στο 55,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), το **Βέλγιο** (26.011€ που αντιστοιχεί στο 67,2% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Κύπρος** (20.496€ που αντιστοιχεί στο 42,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Πορτογαλία** (19.706€ που αντιστοιχεί στο 71,5% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Γαλλία** (18.456€ που αντιστοιχεί στο 59,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **2.860**€, είναι: η **Πολωνία** (2.159€ που αντιστοιχεί στο 31,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Φινλανδία** (2.253€ που αντιστοιχεί στο 8,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Σλοβακία** (3.450€ που αντιστοιχεί στο 42,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Μάλτα** (3.578€ που αντιστοιχεί στο 16,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Τσεχία** (3.607€ που αντιστοιχεί στο 55,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**12,85** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την

ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **22.538**€, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-12[7] είναι **32.970**€, υψηλότερος κατά **46,3**% (ή 10.433€) του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 υπολείπεται κατά **3.582**€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ αντίθετα ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 υπερέχει κατά **1.886**€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

[7] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Κύπρο, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Σλοβενία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ισπανία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Ολλανδία, την Αυστρία και την Πορτογαλία

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση** με ετήσιο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών **15.732**€, υπολειπόμενη κατά 6.806€ του αντίστοιχου μέσου πραγματικού μισθού στην ΕΕ-18, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **6η θέση** με ετήσιο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων **19.387**€, υπολειπόμενη κατά 13.583€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού στην ΕΕ-21. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **3.198**€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ και ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **2.477**€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην **Προσχολική εκπαίδευση** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.32: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

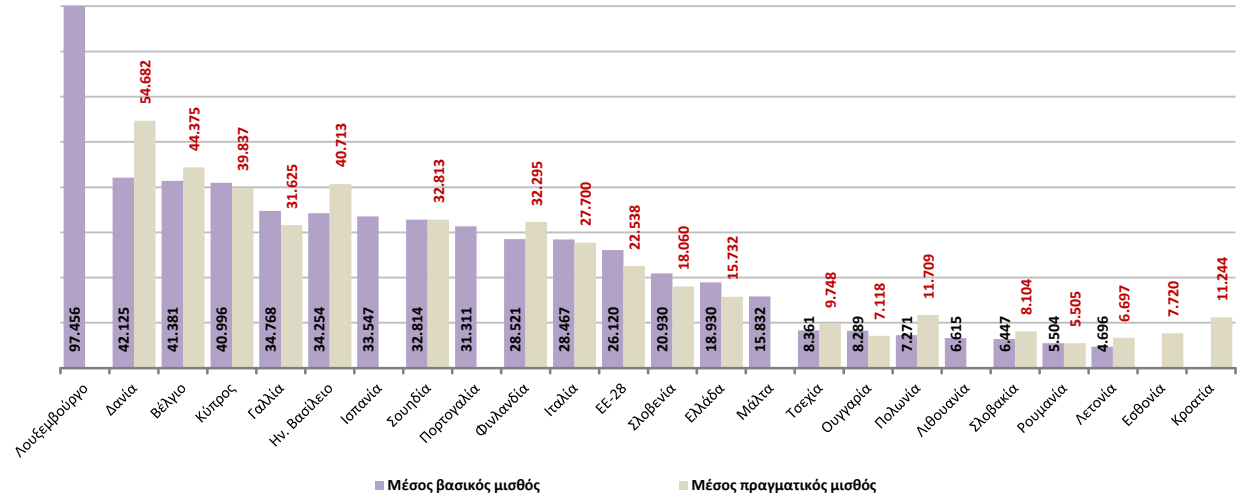

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία και την Αυστρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης **42.484**€ είναι: η **Δανία** (54.682€), το **Βέλγιο** (44.375€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (40.713€), η **Κύπρος** (39.837€) και η **Σουηδία** (32.813€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης **7.029**€, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (5.505€), η **Λετονία** (6.697€), η **Ουγγαρία** (7.118€), η **Εσθονία** (7.720€) και η **Σλοβακία** (8.104€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**6,04** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **8** από τα 16 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της

Προσχολικής εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **12.558**€ και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 6.459€), η **Πολωνία** (κατά 4.439€), η **Φινλανδία** (κατά 3.775€), το **Βέλγιο** (κατά 2.995€), η **Λετονία** (κατά 2.002€), η **Σλοβακία** (κατά 1.657€) και η **Τσεχία** (κατά 1.388€). Στον αντίποδα βρίσκονται **6** από τα 16 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στην **Ελλάδα** κατά **3.198**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (κατά 3.143€), η **Σλοβενία** (κατά 2.870€), η **Ουγγαρία** (κατά 1.171€), η **Κύπρος** (κατά 1.159€) και η **Ιταλία** (κατά 767€). Τέλος, σε **2** από τα 16 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, τη **Ρουμανία** και τη **Σουηδία** ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ταυτίζεται με τον αντίστοιχο μέσο βασικό τους μισθό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Προσχολικής εκπαίδευσης** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης **60.857**€ είναι: η **Δανία** (90.919€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (65.340€), το **Βέλγιο** (63.181€), η **Σουηδία** (45.035€) και η **Φινλανδία** (39.808€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης **10.995**€, περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (8.104€), η **Λετονία** (9.879€), η **Κροατία** (11.244€), η **Εσθονία** (11.414€) και η **Τσεχία** (14.136€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,55** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.33: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

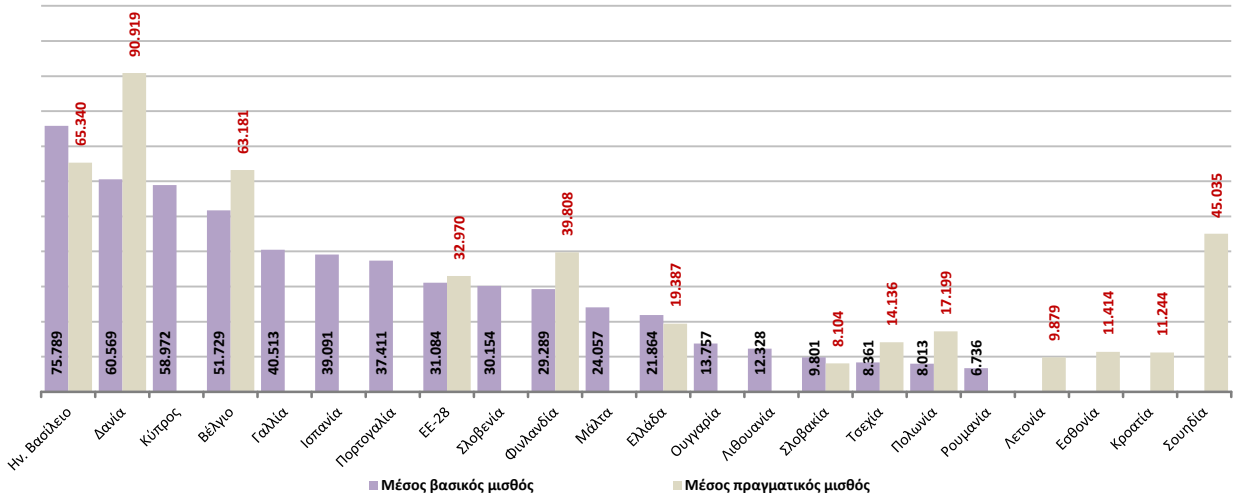

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία την Αυστρία και τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβενία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα, την Κύπρο και τη Λιθουανία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **5** από τα 8 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **30.350**€ και κατά σειρά ακολουθούν: το **Βέλγιο** (κατά 11.452€), η **Φινλανδία** (κατά 10.520€), η **Πολωνία** (κατά 9.187€) και η **Τσεχία** (κατά 5.776€). Στον αντίποδα βρίσκονται **3** από τα 8 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά **10.449**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (κατά 2.477€) και η **Σλοβακία** (κατά 1.697€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της **Προσχολικής εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.34: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

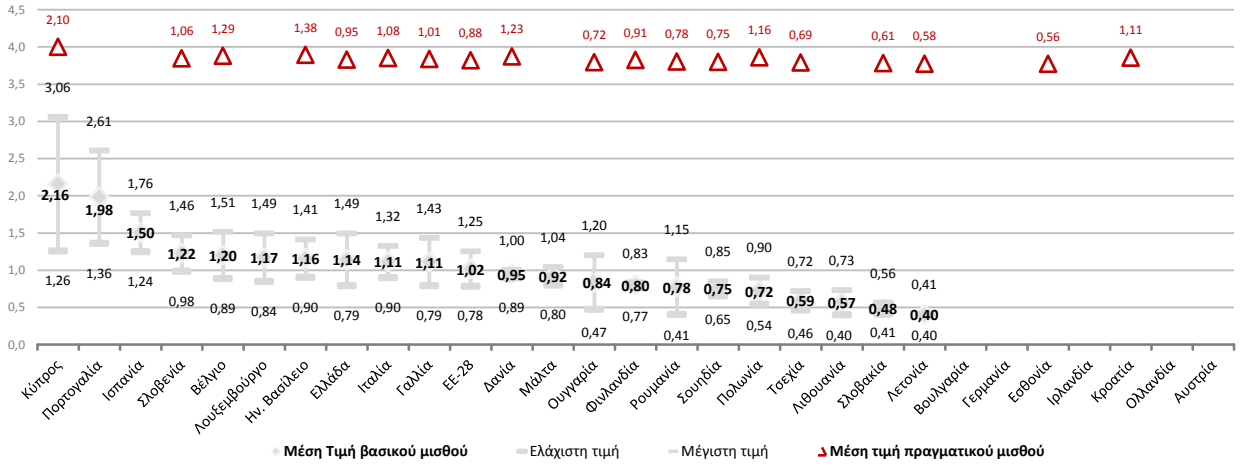

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία και την Αυστρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβενία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα, την Κύπρο και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,02** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **0,88** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **46,7%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ.

Το 2014 και στην κατανομή του **μέσου βασικού μισθού** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης των κρατών-μελών ως προς το ΑΕΠ τους, η **Ελλάδα** κατέχει την **8η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της να αντιστοιχεί στο **1,14** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπερέχουσα κατά 0,12 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-21, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην Ελλάδα, αντιστοιχεί στο **0,95** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας. Τέλος, το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **70,2%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-21, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,72** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,98 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (1,50 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (1,22 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και το **Βέλγιο** (1,20 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-21 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,55** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,48 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,57 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,59 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Πολωνία** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,08** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται στην **Κύπρο** και αντιστοιχεί στο **1,80** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Λουξεμβούργο** (0,65 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,64 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,63 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,52 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,48 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (0,42 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,36 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,33 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Μάλτα** (0,24 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,19 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,15 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η

Δανία (0,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και οριακά η **Φινλανδία** (0,06 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Λετονία** (0,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-18, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,43** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,38 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (1,29 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (1,23 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Πολωνία** (1,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-18 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,63** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Εσθονία** (0,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λετονία** (0,58 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,61 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,69 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ουγγαρία** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Προσχολικής εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.35: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

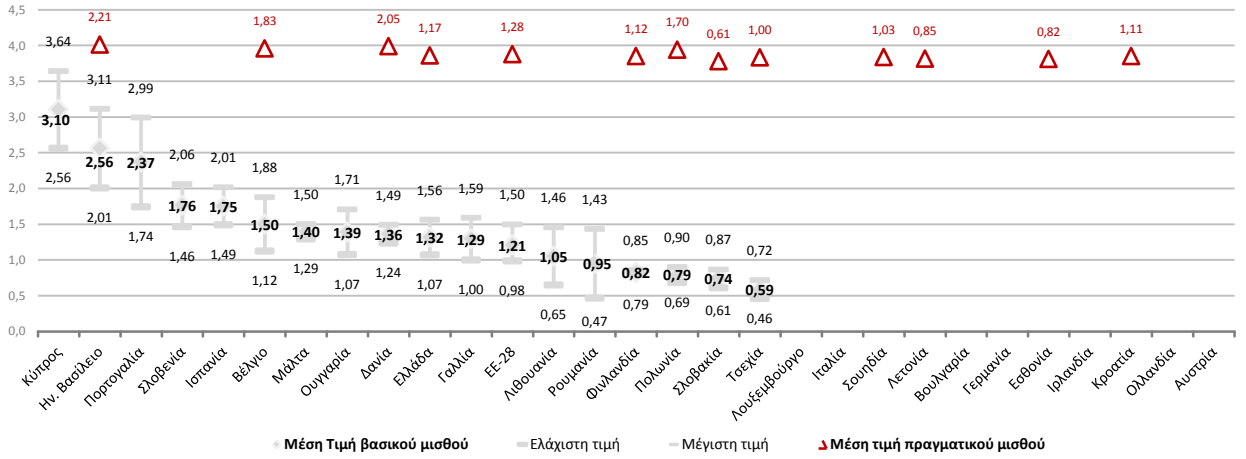

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία και την Αυστρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβενία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα, την Κύπρο και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,21** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερος κατά **19,0%** του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα **12** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,28** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 αντιστοιχεί στο **0,51** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ανάλογο αν και οριακά υψηλότερο του αντίστοιχου εύρους των μισθών των εκπαιδευτικών (**0,47** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-21).

Το 2014 και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων να αντιστοιχεί στο **1,32** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπερέχουσα κατά 0,11 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-18, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **1,17** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της. Την ίδια χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **49,3%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-18, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή

του βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,31** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (2,37 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (1,76 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ισπανία** (1,75 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-18 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,78** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Τσεχία** (0,59 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,79 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φιλανδία** (0,82 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ρουμανία** (0,95 του κατά κεφαλή ΑΕΠ. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,97** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-18 καταγράφεται στην **Πορτογαλία** και αντιστοιχεί στο **1,25** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κύπρος** (1,08 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (0,97 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,81 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,75 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,63 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,59 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,52 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,49 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,26 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** και η **Δανία** (0,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** και η **Μάλτα** (0,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και οριακά η **Φινλανδία** (0,06 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-12, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,79** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (2,05 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (1,83 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (1,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ελλάδα** (1,17 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-12 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,86** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (0,61 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (0,82 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λετονία** (0,85 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (1,00 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σουηδία** (1,03 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,08** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Προσχολικής εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Δαπανη μισθοδοσιας των εκπαιδευτικων της Πρωτοβαθμιας εκπαιδευσης ISCED 1

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο κατώτερος, και ο μέγιστος βασικός μισθός, το εύρος και η μέση τιμή του βασικού μισθού και ο μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) των διευθυντών σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών, με πλήρη προσόντα και ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, που υπηρετούν στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 3.12: **Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28(*) και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014**

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
ΕΕ-28	**28.071**	**36.259**	**44.888**	**16.817**	**40.451**	**21.810**	**28.537**	**35.264**	**13.454**	**24.887**	**4,1%** ▲
Λουξεμβούργο						70.450	97.456	124.462	54.012		-1,2% ▼
Γερμανία						42.891	49.178	55.465	12.574		4,4% ▲
Δανία	54.992	60.569	66.146	11.154	90.919	41.734	46.644	51.553	9.819	11.204	-2,9% ▼
Ιρλανδία	37.124	68.630	100.135	63.011		27.814	43.587	59.359	31.545	9.534	-14,7% ▼
Αυστρία	38.165	50.680	63.196	25.031		29.802	43.417	57.032	27.230	40.714	-2,3% ▼
Ολλανδία	39.945	57.057	74.169	34.224		32.225	41.609	50.993	18.768		-7,8% ▼
Βέλγιο	39.614	51.729	63.845	24.231	62.982	30.584	41.381	52.177	21.592	63.985	0,8% ▲
Κύπρος	48.724	58.972	69.220	20.496	60.267	23.885	40.996	58.107	34.222	39.297	-8,0% ▼
Φινλανδία	46.707	51.675	56.643	9.937	60.207	31.699	36.463	41.227	9.528		-2,3% ▼
Σουηδία		32.614	65.228	65.228	45.035	29.359	35.138	40.917	11.558	44.908	6,6% ▲
Γαλλία	31.285	40.513	49.741	18.456		24.724	34.768	44.811	20.087	43.919	2,6% ▲
Ην. Βασίλειο	59.415	75.789	92.163	32.748	65.340	26.725	34.254	41.783	15.059		-9,2% ▼
Ισπανία	33.250	39.091	44.933	11.683		27.754	33.547	39.340	11.586	27.700	-13,3% ▼

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
Πορτογαλία	27.558	37.411	47.264	19.706		21.458	31.311	41.164	19.706	31.625	-6,9% ▼
Ιταλία	47.167	47.167	47.167	0	63.030	23.048	28.467	33.885	10.837		-8,0% ▼
Σλοβενία	26.020	32.693	39.366	13.346	33.716	16.810	21.920	27.029	10.219		-16,8% ▼
Μάλτα	22.268	24.057	25.846	3.578		18.254	21.126	23.997	5.743	24.132	0,3% ▲
Ελλάδα	**17.772**	**23.064**	**28.356**	**10.584**		**13.104**	**18.930**	**24.756**	**11.652**	35.205	**-41,0%** ▼
Κροατία	16.386	17.450	18.513	2.127	10.791	8.692	10.571	12.449	3.757		
Εσθονία	:				14.833	9.260	9.964	10.668	1.408	**15.732**	9,2% ▲
Τσεχία	8.896	10.372	11.847	2.951	17.537	8.896	9.946	10.995	2.099	10.791	27,0% ▲
Ουγγαρία	10.630	13.757	16.883	6.253		6.253	9.067	11.881	5.628		12,3% ▲
Σλοβακία	9.882	11.991	14.100	4.218	10.994	6.732	7.923	9.114	2.382	7.941	1,9% ▲
Πολωνία	6.933	8.013	9.092	2.159	18.286	5.449	7.271	9.092	3.643	10.994	6,0% ▲
Ρουμανία	3.306	6.736	10.166	6.860		2.876	5.504	8.132	5.256	11.354	-7,8% ▼
Λιθουανία	9.434	13.918	18.402	8.968		3.774	5.364	6.954	3.180	13.420	-0,7% ▼
Λετονία	10.154				12.379	4.610	4.696	4.781	171	5.505	5,1% ▲
Βουλγαρία											

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Αυστρία, την Ολλανδία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **28.537€**, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος βασικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-18 είναι **36.259€**, υψηλότερος κατά **27,1%** (ή 7.722€) του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **13.454€**, που αντιστοιχεί στο **61,7%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **16.817€**, που αντιστοιχεί στο **59,9%** του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών **18.930€**, υπολειπόμενη κατά 9.607€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στην ΕΕ-27, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **19η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων **23.064€**, υπολειπόμενη κατά 13.915€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών στην ΕΕ-27. Το 2014 στην Ελλάδα το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι **11.652€**, που αντιστοιχεί στο **88,9%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι **10.584€**, που αντιστοιχεί στο **59,6%** του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (top 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **56.056€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (97.456€), η **Γερμανία** (49.178€), η **Δανία** (46.644€), η **Ιρλανδία** (43.587€) και η **Αυστρία** (43.417€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **6.151€**, περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (4.696€), η **Λιθουανία** (5.364€), η **Ρουμανία** (5.504€), η **Πολωνία** (7.271€) και η **Σλοβακία** (7.923€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**9,11** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **33.720€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (54.012€ που αντιστοιχεί στο 76,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Κύπρος** (34.222€ που αντιστοιχεί στο 143,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Ιρλανδία** (31.545€ που αντιστοιχεί στο 113,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Αυστρία** (27.230€ που αντιστοιχεί στο 91,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και το **Βέλγιο** (21.592€ που αντιστοιχεί στο 70,6% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευ-

τικών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **1.848**€, είναι: η **Λετονία** (171€ που αντιστοιχεί στο 3,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Εσθονία** (1.408€ που αντιστοιχεί στο 15,2% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Τσεχία** (2.099€ που αντιστοιχεί στο 23,6% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Σλοβακία** (2.382€ που αντιστοιχεί στο 35,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Λιθουανία** (3.180€ που αντιστοιχεί στο 84,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**18,25** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **αύξηση** κατά **4,1%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26[8]. Τη συγκεκριμένη περίοδο, σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **αύξηση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (27,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (12,3%), η **Εσθονία** (9,2%), η **Σουηδία** (6,6%), η **Πολωνία** (6,0%), η **Λετονία** (5,1%), η **Γερμανία** (4,4%), η **Γαλλία** (2,6%), η **Σλοβακία** (1,9%) και οριακά το **Βέλγιο** (0,8%) και η **Μάλτα** (0,3%). Την ίδια περίοδο, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **μείωση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά -41,0%%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (-16,8%), η **Ιρλανδία** (-14,7%), η **Ισπανία** (-13,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-9,2%), η **Ιταλία** και η **Κύπρος** (-8,0%), η **Ρουμανία** και η **Ολλανδία** (-7,8%), η **Πορτογαλία** (-6,9%), η **Δανία** (-2,9%), η **Φινλανδία** και η **Αυστρία** (-2,3%),το **Λουξεμβούργο** (κατά -1,2%), και οριακά η **Λιθουανία** (-0,7%).

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) στα **23** κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **64.203**€ είναι: η **Ισπανία** (75.789€), η **Ιρλανδία** (68.630€), η **Δανία** (60.569€), η **Κύπρος** (58.972€) και η **Ολλανδία** (57.057€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **10.174**€, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (6.736€), η **Πολωνία** (8.013€), η **Τσεχία** (10.372€), η **Σλοβακία** (11.991€) και η **Ουγγαρία** (13.757€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,31** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **35.849**€ είναι: η **Ιρλανδία** (63.011€ που αντιστοιχεί στο 169,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Ολλανδία** (34.224€ που αντιστοιχεί στο 85,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32.748€ που αντιστοιχεί στο 55,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Αυστρία** (25.031€ που αντιστοιχεί στο 65,6% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και το **Βέλγιο** (24.231€ που αντιστοιχεί στο 61.2% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο μη μηδενικό εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **3.007**€, είναι: η **Κροατία** (2.127€ που αντιστοιχεί στο 13,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Πολωνία** (2.159€ που αντιστοιχεί στο 31,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Τσεχία** (2.951€ που αντιστοιχεί στο 33,2% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Μάλτα** (3.578€ που αντιστοιχεί στο 16,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Σλοβακία** (4.218€ που αντιστοιχεί στο 42,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**11,92** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **24.887**€, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-12 είναι **40.451**€, υψηλότερος κατά **62,5**% (ή 15.564€) του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 υπολείπεται κατά **3.650**€ του

[8] Για τη Βουλγαρία και την Κροατία δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία

αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ αντίθετα ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 υπερέχει κατά **4.193€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση** με ετήσιο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών **15.732€**, υπολειπόμενη κατά 9.155€ του αντίστοιχου μέσου πραγματικού μισθού στην ΕΕ-18. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **3.198€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** δεν ανακοινώνει σχετικά στοιχεία.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **46.565€** είναι κατά σειρά: η **Δανία** (63.985€), το **Βέλγιο** (44.908€), η **Φινλανδία** (43.919€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (40.714€) και η **Κύπρος** (39.297€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **8.953€** περιλαμβάνονται κατά σειρά: η **Ρουμανία** (5.505€), η **Ουγγαρία** (7.941€), η **Λετονία** (9.534€), η **Κροατία** (10.791€) και η **Σλοβακία** (10.994€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,20** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.36: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

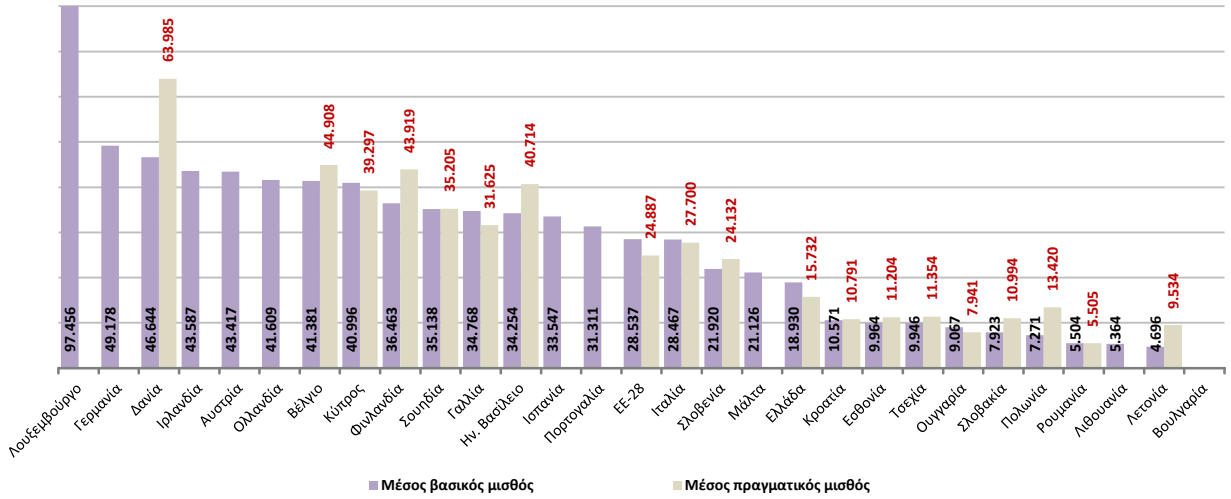

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Αυστρία, την Ολλανδία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **17.342€** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (κατά 7.456€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 6.460€), η **Πολωνία** (κατά 6.150€), η **Λετονία** (κατά 4.839€), το **Βέλγιο** (κατά 3.528€), η **Σλοβακία** (κατά 3.071€), η **Σλοβενία** (κατά 2.213€), η **Τσεχία** (κατά 1.409€), η **Εσθονία** (κατά 1.240€), η **Κροατία** (κατά 221€) και η **Σουηδία** (κατά 67€). Στον αντίποδα βρίσκονται **5** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στην **Ελλάδα** κατά **3.198€** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (κατά 3.143€), η **Κύπρος** (κατά 1.699€), η **Ουγγαρία** (κατά 1.126€) και η **Ιταλία** (κατά 767€). Τέλος, στη **Ρουμανία** ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οριακά ταυτίζεται με τον αντίστοιχο μέσο βασικό τους μισθό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.37: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

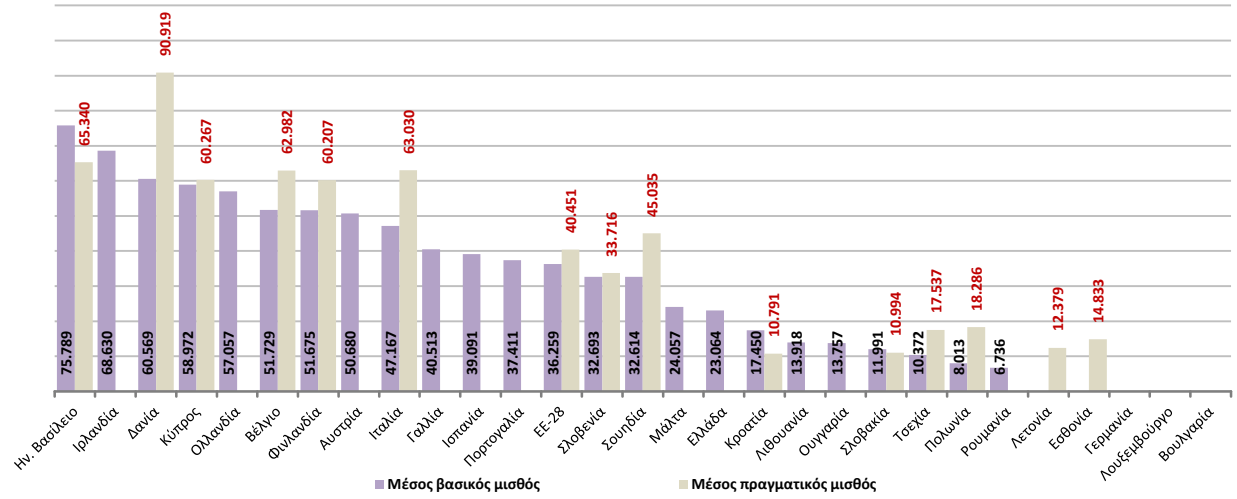

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο, και τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για την Ιρλανδία, την Ολλανδία, την Αυστρία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα, την Ελλάδα, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και τη Λιθουανία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **68.508**€ είναι: η **Δανία** (90.919€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (65.340€), η **Ιταλία** (63.030€), το **Βέλγιο** (62.982€), και η **Κύπρος** (60.627€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **13.307**€, περιλαμβάνονται: η **Κροατία** (10.791€),η **Σλοβακία** (10.994€), η **Λετονία** (12.379€), η **Εσθονία** (14.833€) και η **Τσεχία** (17.537€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,15** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **9** από τα 12 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **30.350**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (15.863€), η **Σουηδία** (12.421€), το **Βέλγιο** (κατά 11.253€), η **Πολωνία** (κατά 10.274€), η **Φινλανδία** (κατά 8.532€), η **Τσεχία** (κατά 7.166€), η **Κύπρος** (κατά 1.295€) και η **Σλοβενία** (κατά 1.023€). Στον αντίποδα βρίσκονται **3** από τα 11 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά **10.449**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (κατά 6.659€) και η **Σλοβακία** (κατά 997€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,11** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **0,99** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **52,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ.

Το 2014 και στην κατανομή του **μέσου βασικού μισθού** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των κρατών-μελών ως προς το ΑΕΠ τους, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της να αντιστοιχεί στο **1,14** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπερέχουσα οριακά κατά 0,03 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-27, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην Ελλάδα, αντιστοιχεί στο **0,95** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας. Τέλος, το εύρος της διαφοράς μεταξύ

κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **70,2**% του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,74** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,98 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (1,50 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (1,48 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (1,28 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,94** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Εσθονία** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,92** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.38: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

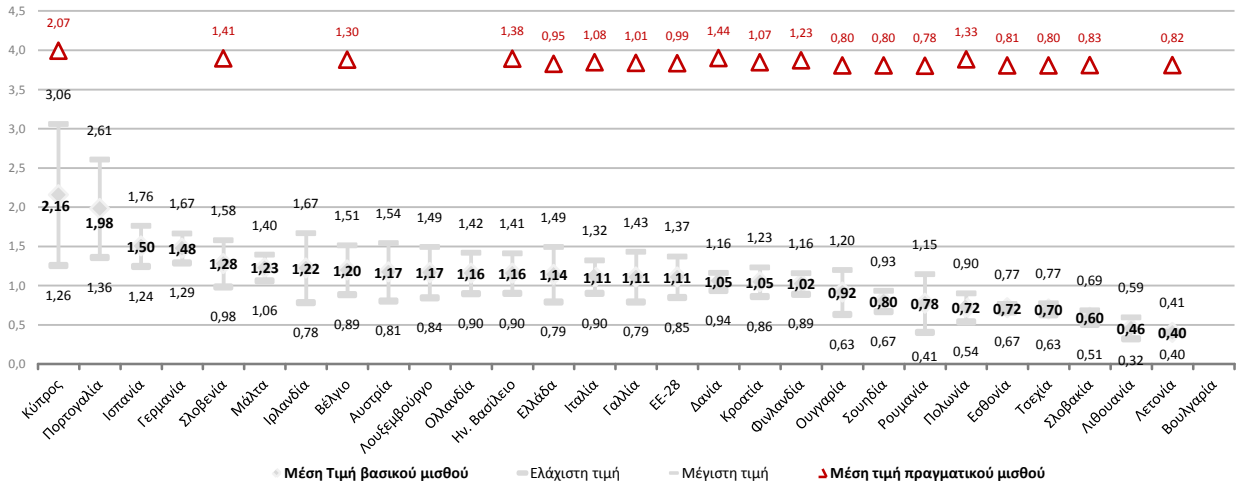

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία, τη Γερμανία, την Αυστρία, την Ολλανδία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Την ίδια χρονιά το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται στην **Κύπρο** και αντιστοιχεί στο **1,80** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιρλανδία** (0,89 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** και η **Αυστρία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Λουξεμβούργο** (0,65 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,64 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,63 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,57 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ολλανδία** και η **Ισπανία** (0,52 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (0,42 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (0,38 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία** (0,37 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,36 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Μάλτα** (0,33 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** και η **Φινλανδία** (0,27 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,26 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (0,22 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,18 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,15 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (0,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και οριακά η **Λετονία** (0,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-18, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,52** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (1,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (1,41 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,38 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Πολωνία** (1,33 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-18 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της

Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,80** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (0,78 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία,** η **Ουγγαρία** και η **Σουηδία** (0,80 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), και η **Εσθονία** (0,81 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,91** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.39: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

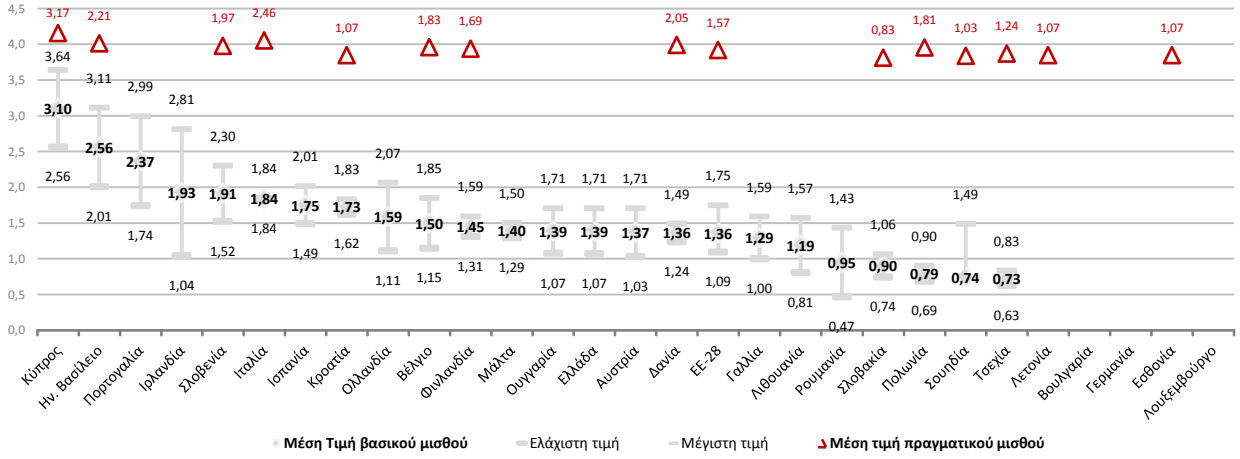

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, τη Λετονία, την Εσθονία και το Λουξεμβούργο, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για την Πορτογαλία, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Ολλανδία, τη Μάλτα, την Ουγγαρία, την Ελλάδα, την Αυστρία, τη Γαλλία, τη Ρουμανία και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **23** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,36** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερος κατά **22,5%** του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,57** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 αντιστοιχεί στο **65,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερο του αντίστοιχου εύρους των μισθών των εκπαιδευτικών (**52,4%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-27).

Το 2014 και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων να αντιστοιχεί στο **1,39** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπερέχουσα οριακά κατά 0,03 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-23, ενώ δεν διατίθενται στοιχεία για τον ετήσιο **μέσο πραγματικό μισθό** των διευθυντών στην Ελλάδα. Την ίδια χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **63,8%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-23, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,37** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (2,37 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιρλανδία** (1,93 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (1,91 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-23 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,82** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Τσεχία** (0,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,79 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,90 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ρουμανία** (0,95 του κατά κεφαλή ΑΕΠ. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,88** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-22 καταγράφεται στην **Ιρλανδία** και αντιστοιχεί στο **1,77** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κύπρος** (1,08 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (0,97 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ολλανδία** (0,95 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,78 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,77 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (0,68 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,64 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,63 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,59 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,52 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,32 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (0,28 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (0,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία**, η **Μάλτα**, η **Τσεχία** και η **Κροατία** (0,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-14, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,37** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,17 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (2,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (2,05 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (1,97 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-14 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,01** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (0,83 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (1,03 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία**, η **Λετονία** και η **Κροατία** (1,07 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/bottom5 είναι υψηλή (**2,35** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Δαπανη μισθοδοσιας των εκπαιδευτικων της Κατωτερης Δευτεροβαθμιας εκπαιδευσης ISCED 2

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο κατώτερος, και ο μέγιστος βασικός μισθός, το εύρος και η μέση τιμή του βασικού μισθού και ο μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) των διευθυντών σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών, με πλήρη προσόντα και ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, που υπηρετούν στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 3.13: **Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28(*) και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014**

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
ΕΕ-28	**33.895**	**41.248**	**52.038**	**18.143**	**41.571**	**22.883**	**30.275**	**37.668**	**14.786**	**27.414**	**0,2%** ▲
Λουξεμβούργο	126.811	139.727	152.642	25.831		79.844	109.316	138.787	58.943		**-1,1%** ▼
Γερμανία	:		:		:	46.697	54.097	61.497	14.800		**3,0%** ▲
Ολλανδία	44.367	67.341	90.315	45.948	:	34.230	52.344	70.458	36.228		**-8,3%** ▼
Αυστρία	38.165	50.680	63.196	25.031		31.284	47.083	62.881	31.597	59.639	**-2,4%** ▼
Δανία	54.992	60.569	66.146	11.154	90.919	41.734	46.644	51.553	9.819	63.985	**-2,9%** ▼
Ιρλανδία	37.124	69.476	101.828	64.704		27.814	43.587	59.359	31.545		**-17,4%** ▼
Βέλγιο	45.911	59.306	72.701	26.790	64.751	30.584	41.381	52.177	21.592	43.980	**0,8%** ▲
Κύπρος	57.694	64.527	71.359	13.665	70.695	23.885	40.996	58.107	34.222	40.077	**-8,0%** ▼
Φινλανδία	51.024	56.452	61.880	10.856	68.294	34.235	39.381	44.526	10.291	48.377	**-2,2%** ▼
Ισπανία	40.252	47.815	55.377	15.125		32.127	38.529	44.931	12.804		**-15,0%** ▼
Γαλλία	38.081	51.731	65.380	27.299	57.143	27.425	37.544	47.663	20.238	36.913	**3,0%** ▲
Σουηδία		32.614	65.228	65.228	45.035	29.359	35.138	40.917	11.558	35.205	**4,0%** ▲
Ην. Βασίλειο	59.415	75.789	92.163	32.748	65.340	26.725	34.254	41.783	15.059	42.515	**-9,2%** ▼
Πορτογαλία	27.558	37.411	47.264	19.706		21.458	31.311	41.164	19.706		**-6,9%** ▼
Ιταλία	47.167	47.167	47.167	0	63.030	24.846	31.029	37.212	12.366	29.207	**-7,9%** ▼
Σλοβενία	26.020	32.693	39.366	13.346	33.716	16.810	21.920	27.029	10.219	24.612	**-16,8%** ▼
Μάλτα	22.268	24.057	25.846	3.578		18.254	21.126	23.997	5.743		**0,3%** ▲
Ελλάδα	**19.572**	**23.964**	**28.356**	**8.784**	**21.306**	**13.104**	**18.930**	**24.756**	**11.652**	**15.332**	**-41,0%** ▼
Κροατία	16.386	17.450	18.513	2.127	10.791	8.692	11.452	14.212	5.520	10.791	
Εσθονία	:		:		14.833	9.260	9.964	10.668	1.408	11.204	**9,2%** ▲
Τσεχία	8.896	10.372	11.847	2.951	17.537	8.896	9.946	10.995	2.099	11.332	**27,0%** ▲
Ουγγαρία	10.630	14.565	18.499	7.869		6.253	9.636	13.018	6.765	7.941	**5,8%** ▲
Πολωνία	7.863	9.115	10.367	2.504	18.742	6.137	8.252	10.367	4.230	13.638	**6,0%** ▲
Σλοβακία	9.882	11.991	14.100	4.218	10.994	6.732	7.923	9.114	2.382	10.994	**1,9%** ▲
Ρουμανία	3.825	7.402	10.979	7.154		3.060	5.596	8.132	5.072	5.597	**-16,3%** ▼
Λιθουανία	9.434	13.918	18.402	8.968		3.774	5.364	6.954	3.180		**-0,7%** ▼

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
Λετονία	10.154				12.003	4.610	4.696	4.781	171	9.534	**5,1%** ▲
Βουλγαρία											

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Αυστρία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **30.275€**, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος βασικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-26 είναι **41.248€**, υψηλότερος κατά **36,2%** (ή 10.973€) του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **14.786€**, που αντιστοιχεί στο **64,6%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **18.143€**, που αντιστοιχεί στο **53,5%** του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών **18.930€**, υπολειπόμενη κατά 11.345€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στην ΕΕ-27, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων **23.964€**, υπολειπόμενη κατά 17.284€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών στην ΕΕ-27. Το 2014 στην Ελλάδα το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι **11.652€**, που αντιστοιχεί στο **88,9%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι **8.784€**, που αντιστοιχεί στο **44,9%** του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (top 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **61.897€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (109.316€), η **Γερμανία** (54.097€), η **Ολλανδία** (52.334€), η **Αυστρία** (47.083€) και η **Δανία** (46.644€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **6.366€**, περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (4.696€), η **Λιθουανία** (5.364€), η **Ρουμανία** (5.596€), η **Σλοβακία** (7.923€) και η **Πολωνία** (8.252€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**9,72** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **38.507€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (58.943€ που αντιστοιχεί στο 73,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Ολλανδία** (36.228€ που αντιστοιχεί στο 105,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Κύπρος** (34.222€ που αντιστοιχεί στο 143,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Αυστρία** (31.597€ που αντιστοιχεί στο 101,0% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Ιρλανδία** (31.545€ που αντιστοιχεί στο 113,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **1.848€**, είναι: η **Λετονία** (171€ που αντιστοιχεί στο 3,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Εσθονία** (1.408€ που αντιστοιχεί στο 15,2% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Τσεχία** (2.099€ που αντιστοιχεί στο 23,6% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Σλοβακία** (2.382€ που αντιστοιχεί στο 35,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Λιθουανία** (3.180€ που αντιστοιχεί στο 84,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**20,84** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη

σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **αύξηση** κατά **0,2%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26[9]. Τη συγκεκριμένη περίοδο, σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **αύξηση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (27,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (9,2%), η **Πολωνία** (6,0%), η **Ουγγαρία** (5,8%), η **Λετονία** (5,1%), η **Σουηδία** (4,0%), η **Γαλλία** και η **Γερμανία** (3,0%), η **Σλοβακία** (1,9%) και οριακά το **Βέλγιο** (0,8%) και η **Μάλτα** (0,3%). Την ίδια περίοδο, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **μείωση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά -41,0%%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (-17,4%), η **Σλοβενία** (-16,8%), η **Ρουμανία**(-16,3%), η **Ισπανία** (-15,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-9,2%), η **Ολλανδία** (-8,3%), η **Κύπρος** (-8,0%), η **Ιταλία** (-7,9%), η **Πορτογαλία** (-6,9%), η **Δανία** (-2,9%), η **Αυστρία** (κατά -2,4%), η **Φινλανδία** (-2,2%), το **Λουξεμβούργο** (κατά -1,1%), και οριακά η **Λιθουανία** (-0,7%).

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) στα **24** κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **83.372€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (139.727€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (75.789€), η **Ιρλανδία** (69.476€), η **Ολλανδία** (με 67.341€) και η **Κύπρος** (64.527€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **10.560€**, περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (7.402€), η **Πολωνία** (9.115€), η **Τσεχία** (10.372€), η **Σλοβακία** (11.991€) και η **Ουγγαρία** (13.918€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**7,90** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

[9] Για τη Βουλγαρία και την Κροατία δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **39.498€** είναι: η **Ιρλανδία** (64.704€ που αντιστοιχεί στο 174,3% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Ολλανδία** (45.948€ που αντιστοιχεί στο 103,6% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32.748€ που αντιστοιχεί στο 55,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Γαλλία** (27.299€ που αντιστοιχεί στο 71,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και το **Βέλγιο** (26.790€ που αντιστοιχεί στο 58,4% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο μη μηδενικό εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **3.076€**, είναι: η **Κροατία** (2.127€ που αντιστοιχεί στο 13,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Πολωνία** (2.504€ που αντιστοιχεί στο 31,8% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Τσεχία** (2.951€ που αντιστοιχεί στο 33,2% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Μάλτα** (3.578€ που αντιστοιχεί στο 16,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Σλοβακία** (4.218€ που αντιστοιχεί στο 42,7% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**12,84** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **27.414€**, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-12 είναι **41.571€**, υψηλότερος κατά **51,6%** (ή 14.156€) του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-19 υπολείπεται κατά **2.861€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ αντίθετα ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 υπερέχει κατά **322€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **11η θέση** με ετήσιο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών **15.332€**, υπολειπόμενη κατά 12.082€ του αντίστοιχου μέσου πραγματικού μι-

σθού στην ΕΕ-18. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **3.598€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **2.658€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.40: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

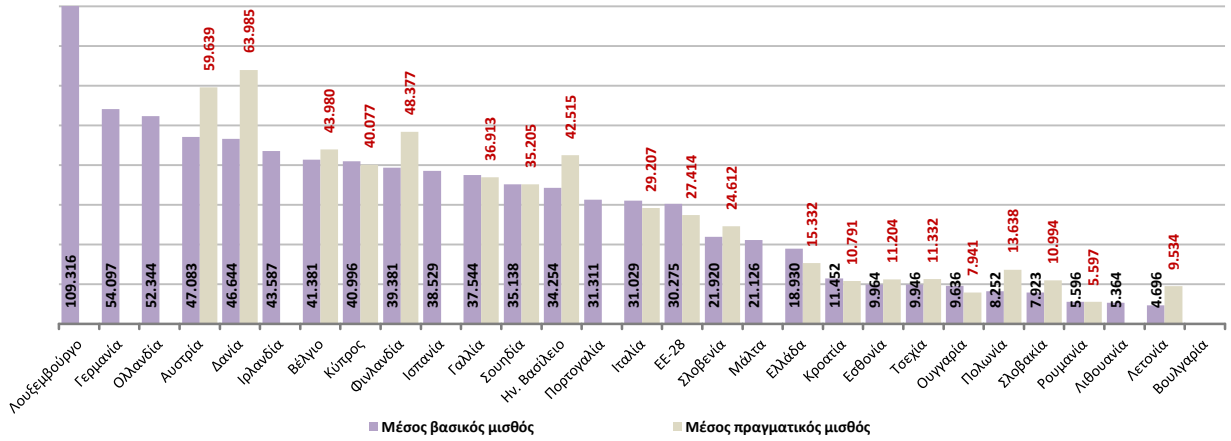

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Αυστρία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **51.699€** είναι κατά σειρά: η **Δανία** (63.985€), η **Αυστρία** (59.639€), η **Φινλανδία** (48.377€), το **Βέλγιο** (43.980€) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (42.515€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **8.971€** περιλαμβάνονται κατά σειρά: η **Ρουμανία** (5.597€), η **Ουγγαρία** (7.941€), η **Λετονία** (9.534€), η **Κροατία** (10.791€) και η **Σλοβακία** (10.994€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,76** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **12** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **17.342€** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 12.557€), η **Φινλανδία** (κατά 8.997€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 8.261€), η **Πολωνία** (κατά 5.386€), η **Λετονία** (κατά 4.839€), η **Σλοβακία** (κατά 3.071€), η **Σλοβενία** (κατά 2.693€), το **Βέλγιο** (κατά 2.600€), η **Τσεχία** (κατά 1.387€), η **Εσθονία** (κατά 1.240€) και οριακά η **Σουηδία** (κατά 67€). Στον αντίποδα βρίσκονται **6** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στην **Ελλάδα** κατά **3.598€** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (κατά 1.822€), η **Ουγγαρία** (κατά 1.695€), η **Κύπρος** (κατά 919€), η **Κροατία** (κατά 661€) και η **Γαλλία** (κατά 631€). Τέλος, στη **Ρουμανία** ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ουσιαστικά ταυτίζεται με τον αντίστοιχο μέσο βασικό τους μισθό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **72.000€** είναι: η **Δανία** (90.919€), η **Κύπρος** (70.695€), η **Φιλανδία** (68.294€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (65.340€) και το **Βέλγιο** (64.751€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματι-

κού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **13.232**€, περιλαμβάνονται: η **Κροατία** (10.791€),η **Σλοβακία** (10.994€), η **Λετονία** (12.003€), η **Εσθονία** (14.833€) και η **Τσεχία** (17.537€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,44** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.41: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

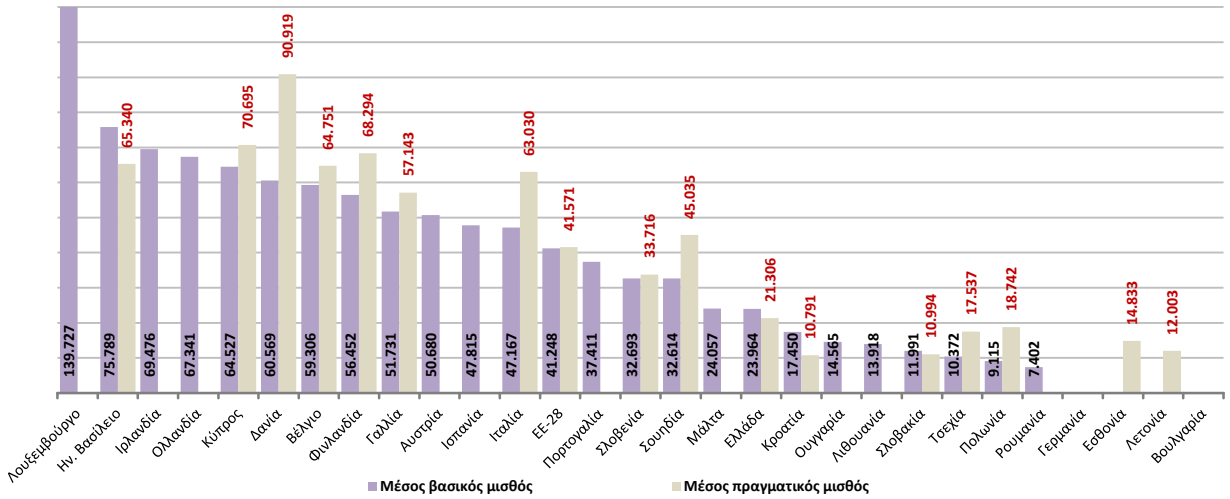

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Γερμανία, Εσθονία, τη Λετονία και τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και τη Λιθουανία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **11** από τα 15 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Δανία** κατά **30.350**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (15.863€), η **Σουηδία** (12.421€), η **Φινλανδία** (κατά 11.842€), η **Πολωνία** (κατά 9.627€), η **Τσεχία** (κατά 7.166€), η **Λετονία** (κατά 6.926€), η **Κύπρος** (κατά 6.169€), το **Βέλγιο** (κατά 5.445€), η **Γαλλία** (κατά 5.413€) και η **Σλοβενία** (κατά 1.023€). Στον αντίποδα βρίσκονται **4** από τα 15 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά **10.449**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (κατά 6.659€), η **Ελλάδα** (κατά 2.658€) και η **Σλοβακία** (κατά 997€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της **Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,18** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,07** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **57,5%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ.

Το 2014 και στην κατανομή του **μέσου βασικού μισθού** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των κρατών-μελών ως προς το ΑΕΠ τους, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της να αντιστοιχεί στο **1,14** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπερέχουσα οριακά κατά 0,04 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-27, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην Ελλάδα, αντιστοιχεί στο **0,92** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας. Τέλος, το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **70,2%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκ-

παιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,79** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,98 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (1,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (1,62 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ολλανδία** (1,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Γράφημα 3.42: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

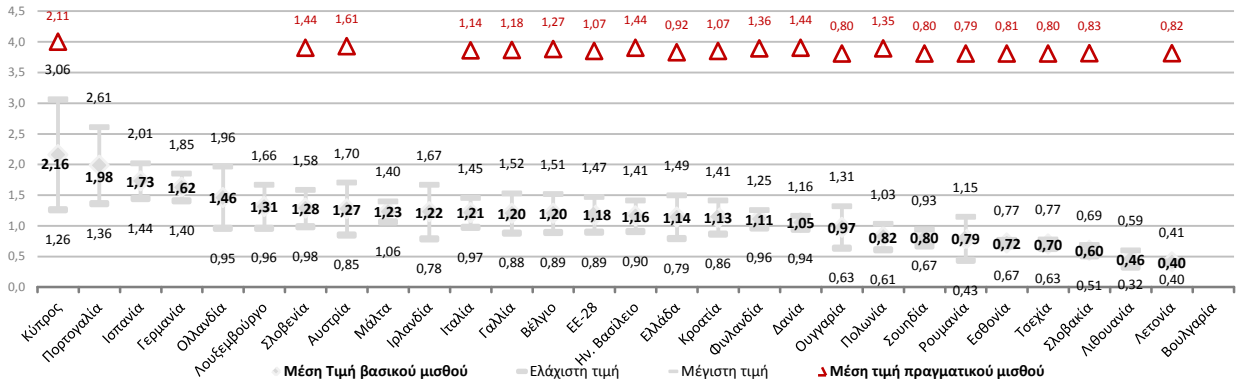

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για την Πορτογαλία, την Ισπανία, τη Γερμανία, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Ιρλανδία, και τη Λιθουανία.

Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,58** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Εσθονία** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,11** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται στην **Κύπρο** και αντιστοιχεί στο **1,80** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ολλανδία** (1,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιρλανδία** (0,89 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** και το **Λουξεμβούργο** (0,71 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,68 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,65 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,63 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,57 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία** (0,55 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (0,48 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (0,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,42 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Μάλτα** (0,33 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (0,29 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία**(0,27 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,26 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (0,22 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,18 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,15 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (0,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και οριακά η **Λετονία** (0,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-19, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,61** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (1,61 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία**, η **Σλοβενία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-18 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,80** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (0,79 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία,** η **Ουγγαρία** και η **Σουηδία** (0,80 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), και η **Εσθονία** (0,81 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,01** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευ-

τικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.
Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.43: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

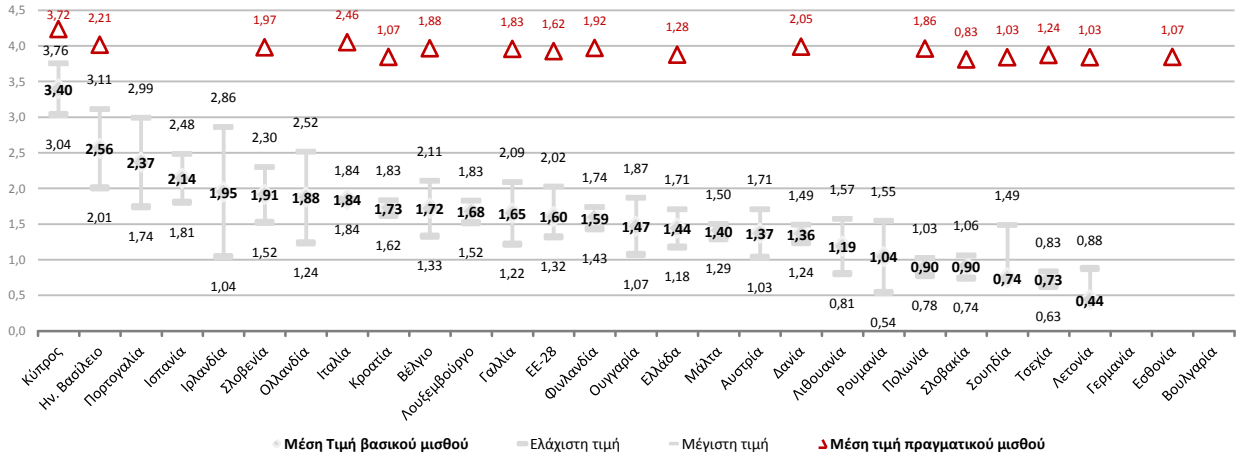

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Εσθονία και τη Γερμανία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Αυστρία, τη Ρουμανία και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,60** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερος κατά **36,2**% του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα **16** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,62** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 αντιστοιχεί στο **70,6%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερο του αντίστοιχου εύρους των μισθών των εκπαιδευτικών (**57,5%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-27).
Το 2014 και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων να αντιστοιχεί στο **1,44** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπολειπόμενη κατά 0,33 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-23, ενώ ο ετήσιος μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **1,28** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της. Την ίδια χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **52,9**% του κατά κεφαλή ΑΕΠ.
Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-25, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,48** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (2,37 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (2,14 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Ιρλανδία** (1,95 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-23 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,74** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** και η **Πολωνία** (0,90 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,34** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.
Το 2014 το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως

προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-22 καταγράφεται στην **Ιρλανδία** και αντιστοιχεί στο **1,82** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Σουηδία** (1,82 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ολλανδία** (1,28 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (1,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,87 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,79 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** και το **Βέλγιο** (0,78 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,77 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κύπρος** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** και η **Αυστρία** (0,68 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,53 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,32 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Λουξεμβούργο** (0,31 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (0,30 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** και η **Πολωνία** (0,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία**, η **Τσεχία** και η **Μάλτα** (0,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Τέλος, στην **Ιταλία** καταγράφεται μηδενικό εύρος διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-16, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,48** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (2,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (2,05 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (1,97 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-14 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,01** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (0,83 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** και η **Λετονία** (1,03 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** και η **Κροατία** (1,07 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/bottom5 είναι υψηλή (**2,47** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Δαπανη μισθοδοσιας των εκπαιδευτικων της Ανωτερης Δευτεροβαθμιας εκπαιδευσης ISCED 3

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο κατώτερος, και ο μέγιστος βασικός μισθός, το εύρος και η μέση τιμή του βασικού μισθού και ο μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) των διευθυντών σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών, με πλήρη προσόντα και ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, που υπηρετούν στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 3) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014..

Πίνακας 3.14: **Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28(*) και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014**

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
ΕΕ-28	**35.691**	**41.370**	**52.693**	**17.002**	**41.022**	**23.938**	**31.747**	**39.557**	**15.619**	**27.037**	**8,5%** ▲
Λουξεμβούργο	126.811	139.727	152.642	25.831		79.844	109.316	138.787	58.943		**-1,1%** ▼
Γερμανία	:		:			50.449	60.048	69.646	19.197		**3,3%** ▲
Δανία	75.890	37.945				51.227	58.902	66.577	15.350		**16,2%** ▲
Ολλανδία	44.367	67.341	90.315	45.948		34.230	52.344	70.458	36.228		**-8,9%** ▼
Βέλγιο	48.474	62.958	77.442	28.968	76.500	38.189	52.138	66.087	27.898	57.294	**0,7%** ▲
Αυστρία	51.003	64.730	78.458	27.455		32.767	50.749	68.730	35.963	59.639	**-2,5%** ▼
Ιρλανδία	37.124	69.476	101.828	64.704		27.814	43.587	59.359	31.545		**-17,4%** ▼
Φινλανδία	53.224	58.886	64.548	11.324	72.382	36.303	42.184	48.064	11.761	54.327	**0,6%** ▲
Κύπρος	57.694	64.527	71.359	13.665	70.695	23.885	40.996	58.107	34.222	40.077	**-8,0%** ▼
Ισπανία	40.252	47.815	55.377	15.125		32.127	38.529	44.931	12.804		**-15,0%** ▼
Σουηδία		32.614	65.228	65.228	45.035	32.548	38.194	43.840	11.292	38.127	**14,1%** ▲
Γαλλία	39.939	53.893	67.846	27.907	57.143	27.824	37.962	48.101	20.278	36.913	**2,6%** ▲
Ην. Βασίλειο	59.415	75.789	92.163	32.748	65.340	26.725	34.254	41.783	15.059	42.515	**-9,2%** ▼
Πορτογαλία	27.558	37.411	47.264	19.706		21.458	31.311	41.164	19.706		**-6,9%** ▼
Ιταλία	47.167	47.167	47.167	0	63.030	23.947	30.416	36.885	12.938	31.622	**-0,8%** ▼
Σλοβενία	26.020	33.449	40.877	14.857	35.286	16.810	21.920	27.029	10.219	26.616	**-16,8%** ▼
Μάλτα	22.268	24.057	25.846	3.578		18.254	21.126	23.997	5.743		**0,3%** ▲
Ελλάδα	**20.172**	**24.564**	**28.956**	**8.784**		**13.104**	**18.930**	**24.756**	**11.652**	**15.332**	**-41,0%** ▼
Κροατία	16.386	17.450	18.513	2.127	11.662	8.692	11.452	14.212	5.520	11.602	
Εσθονία	:		:		14.833	9.260	9.964	10.668	1.408	11.204	**9,2%** ▲
Τσεχία	8.896	10.372	11.847	2.951	19.119	8.896	9.946	10.995	2.099	11.992	**27,0%** ▲
Ουγγαρία	11.647	15.073	18.499	6.852		6.851	9.935	13.018	6.167	9.050	**15,9%** ▲
Πολωνία	8.985	10.426	11.867	2.882	18.885	6.939	9.403	11.867	4.928	13.337	**6,1%** ▲
Σλοβακία	9.882	12.198	14.514	4.632	10.938	6.732	7.923	9.114	2.382	10.938	**1,9%** ▲
Ρουμανία	3.825	7.402	10.979	7.154		3.060	5.596	8.132	5.072	5.597	**-16,3%** ▼

Κράτη-μέλη	Διευθυντών σχολικών μονάδων					Εκπαιδευτικών					
	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Κατώτερος βασικός μισθός	Μέση Τιμή βασικού μισθού	Μέγιστος βασικός μισθός	Εύρος βασικού μισθού	Μέσος πραγματικός μισθός	Ποσοστιαία μεταβολή ΚΑΤ βασικού μισθού 2009-2014
Λιθουανία	9.434	13.918	18.402	8.968		3.774	5.364	6.954	3.180		-0,7% ▼
Λετονία	10.154	5.077			13.455	4.610	4.696	4.781	171	10.492	5,1% ▲
Βουλγαρία											

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, , την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **31.747**€, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος βασικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-27 είναι **41.370**€, υψηλότερος κατά **39,3**% (ή 9,623€) του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **15.619**€, που αντιστοιχεί στο **65,3**% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **17.002**€, που αντιστοιχεί στο **47,6**% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσηςΤην ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών **18.930**€, υπολειπόμενη κατά 12.817€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών στην ΕΕ-27, ενώ στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση** με ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων **24.564**€, υπολειπόμενη κατά 16.806€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών στην ΕΕ-27. Το 2014 στην Ελλάδα το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι **11.652**€, που αντιστοιχεί στο **88,9**% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι **8.784**€, που αντιστοιχεί στο **43,5**% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (top 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **66.549**€ είναι: το **Λουξεμβούργο** (109.316€), η **Γερμανία** (60.048€), η **Δανία** (58.902€), η **Ολλανδία** (52.334€) και το **Βέλγιο** (52.138€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-27 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **6.596**€, περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (4.696€), η **Λιθουανία** (5.364€), η **Ρουμανία** (5.596€), η **Σλοβακία** (7.923€) και η **Πολωνία** (9.403€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**10,09** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.
Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **39.380**€ είναι: το **Λουξεμβούργο** (58.943€ που αντιστοιχεί στο 73,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Ολλανδία** (36.228€ που αντιστοιχεί στο 105,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Αυστρία** (35.963€ που αντιστοιχεί στο 109,8% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Κύπρος** (34.222€ που αντιστοιχεί στο 143,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Ιρλανδία** (31.545€ που αντιστοιχεί στο 113,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **1.848**€, είναι: η **Λετονία** (171€ που αντιστοιχεί στο 3,7% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Εσθονία** (1.408€ που αντιστοιχεί στο 15,2% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Τσεχία** (2.099€ που αντιστοιχεί στο 23,6% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών), η **Σλοβακία** (2.382€ που αντιστοιχεί στο 35,4% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών) και η **Λιθουανία** (3.180€ που αντιστοιχεί στο 84,3% του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών). Η τιμή του λόγου top5/ bot-

tom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**21,31** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **αύξηση** κατά **8,5%** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-26[10]. Τη συγκεκριμένη περίοδο, σε **13** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **αύξηση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (27,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (16,2%), η **Ουγγαρία** (15,9%), η **Σουηδία** (14,1%), η **Εσθονία** (9,2%), η **Πολωνία** (6,1%), η **Λετονία** (5,1%), η **Γερμανία** (3,0%), η **Γαλλία** (2,6%), η **Σλοβακία** (1,9%) και οριακά το **Βέλγιο** (0,7%), η **Φινλανδία** (0,6%) και η **Μάλτα** (0,3%). Την ίδια περίοδο, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **μείωση** του κατώτερου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά -41,0%%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (-17,4%), η **Σλοβενία** (-16,8%), η **Ρουμανία**(-16,3%), η **Ισπανία** (κατά -15,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-9,2%), η **Ολλανδία** (-8,9%), η **Κύπρος** (-8,0%), η **Πορτογαλία** (-6,9%), η **Αυστρία** (-2,5%), το **Λουξεμβούργο** (-1,1%) και οριακά η **Ιταλία** (κατά -0,8%) και η **Λιθουανία** (-0,7%).

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **83.412€** είναι: το **Λουξεμβούργο** (139.727€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (75.789€), η **Ιρλανδία** (69.476€), η **Ολλανδία** (με 67.341€) και η **Αυστρία** (64.730€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 (bottom 5) και με μέση τιμή βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **9.095€**, περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (5.077€), η **Ρουμανία** (7.402€), η **Τσεχία** (10.372€), η **Πολωνία** (10.426€) και η **Σλοβακία** (12.198€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**9,17** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά τα 5 κράτη-μέλη με το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (top 5) και με μέση τιμή εύρους **40.055€** είναι: η **Ιρλανδία** (64.704€ που αντιστοιχεί στο 174,3% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Ολλανδία** (45.948€ που αντιστοιχεί στο 103,6% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32.748€ που αντιστοιχεί στο 55,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), το **Βέλγιο** (28.968€ που αντιστοιχεί στο 59,8% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Γαλλία** (27.907€ που αντιστοιχεί στο 69,9% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη το χαμηλότερο μη μηδενικό εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (bottom 5) και με μέση τιμή εύρους **3.234€**, είναι: η **Κροατία** (2.127€ που αντιστοιχεί στο 13,0% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Πολωνία** (2.882€ που αντιστοιχεί στο 32,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Τσεχία** (2.951€ που αντιστοιχεί στο 33,2% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών), η **Μάλτα** (3.578€ που αντιστοιχεί στο 16,1% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών) και η **Σλοβακία** (4.632€ που αντιστοιχεί στο 46,9% του κατώτερου βασικού μισθού των διευθυντών). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**12,39** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **27.037€**, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της συγκεκριμένης βαθμίδας στην ΕΕ-12 είναι **41.022€**, υψηλότερος κατά **51,7%** (ή 13.984€) του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 υπολείπεται κατά **4.710€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ και ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-12 υπολείπεται κατά **349€** του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών.

Την ίδια χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση** με ετήσιο μέσο πραγμα-

[10] Για τη Βουλγαρία και την Κροατία δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία

τικό μισθό των εκπαιδευτικών **15.332**€, υπολειπόμενη κατά 11.705€ του αντίστοιχου μέσου πραγματικού μισθού στην ΕΕ-18. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπολείπεται κατά **3.598**€ του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών, ενώ για μέσο πραγματικός μισθός των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.44: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

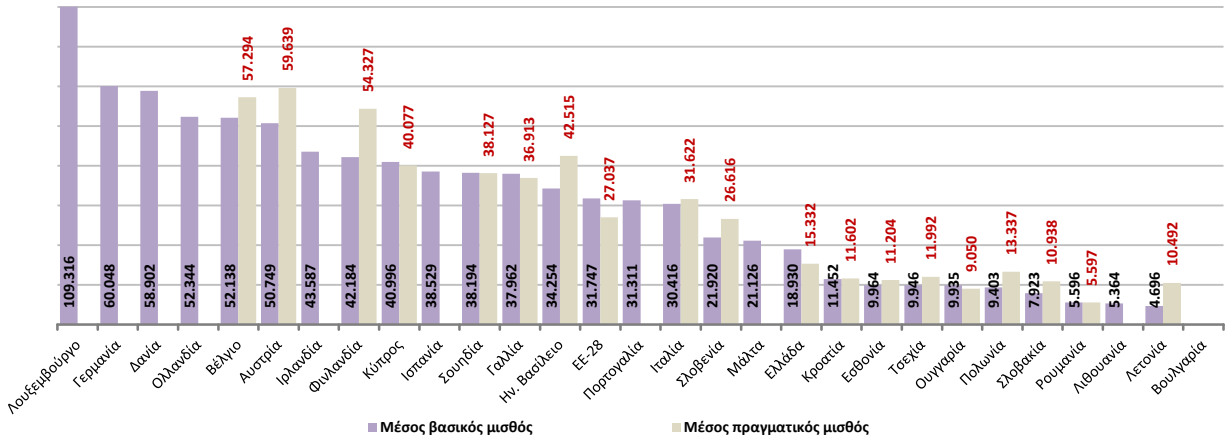

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, , την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **50.770**€ είναι κατά σειρά: η **Αυστρία** (59.639€), το **Βέλγιο** (57.294€), η **Φινλανδία** (54.327€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (42.515€) και η **Κύπρος** (40.077€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-18 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **9.456**€ περιλαμβάνονται κατά σειρά: η **Ρουμανία** (5.597€), η **Ουγγαρία** (9.050€), η **Λετονία** (10.492€), η **Σλοβακία** (10.938€) και η **Εσθονία** (11.204€). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**5,37** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **12** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στη **Φινλανδία** κατά **12.144**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 8.891€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 8.261€), η **Λετονία** (κατά 5.797€), το **Βέλγιο** (κατά 5.156€), η **Σλοβενία** (κατά 4.697€), η **Πολωνία** (κατά 3.934€), η **Σλοβακία** (κατά 3.015€), η **Τσεχία** (κατά 2.047€), η **Εσθονία** (κατά 1.240€), η **Ιταλία** (κατά 1.206€) και η **Κροατία** (κατά 150€). Στον αντίποδα βρίσκονται **5** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στην **Ελλάδα** κατά **3.598**€ και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (κατά 1.049€), η **Κύπρος** (κατά 919€), η **Ουγγαρία** (κατά 885€) και οριακά η **Σουηδία** (κατά 67€).

Τέλος, στη **Ρουμανία** ο μέσος πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ουσιαστικά ταυτίζεται με τον αντίστοιχο μέσο βασικό τους μισθό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος **βασικός** και **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (top 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **69.589**€ είναι: το **Βέλγιο** (76.500€), η **Φινλανδία** (72.382€), η **Κύπρος** (70.695€), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (65.340€) και η **Ιταλία** (63.030€). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη τον χαμηλότερο μέσο πραγματικό μισθό των διευθυντών των σχολικών

μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-14 (bottom 5) και με μέση τιμή πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **13.955€**, περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (10.938€), η **Κροατία** (11.662€), η **Λετονία** (13.455€), η **Εσθονία** (14.833€) και η **Πολωνία** (18.885€).

Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**4,99** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.45: **Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

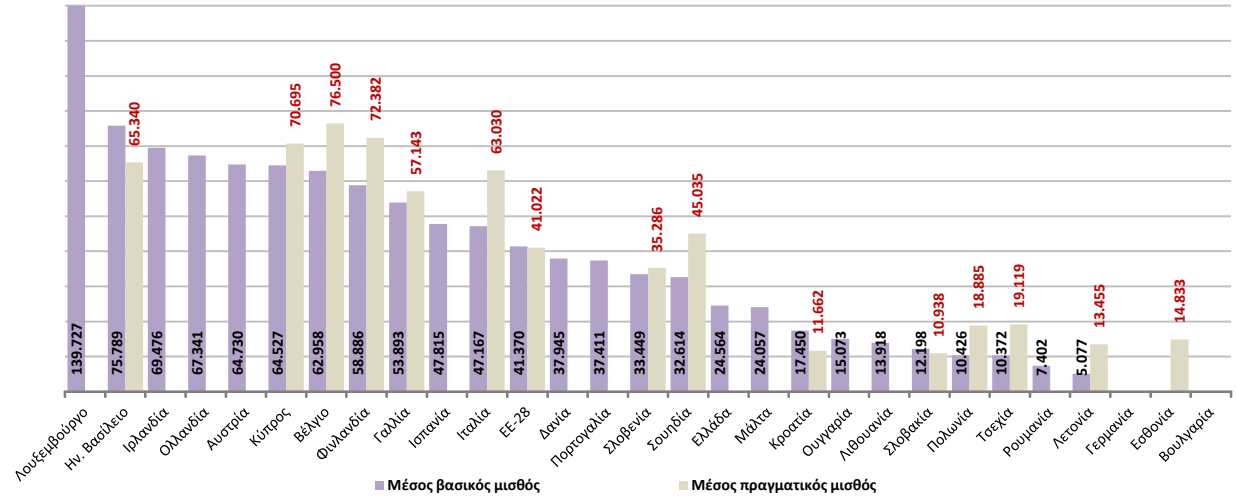

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Γερμανία, Εσθονία και τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Ισπανία, τη Δανία την Πορτογαλία, την Ελλάδα, τη Μάλτα, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και τη Λιθουανία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **10** από τα 13 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπερέχει του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών με τη μεγαλύτερη διαφορά υπεροχής να σημειώνεται στην **Ιταλία** κατά **15.863€** και κατά σειρά ακολουθούν: το **Βέλγιο** (κατά 13.542€), η **Φινλανδία** (κατά 13.496€), η **Σουηδία** (12.421€), η **Τσεχία** (κατά 8.748€), η **Πολωνία** (κατά 8.459€), η **Λετονία** (κατά 8.378€), η **Κύπρος** (κατά 6.169€), η **Γαλλία** (κατά 3.251€) και η **Σλοβενία** (κατά 1.838€). Στον αντίποδα βρίσκονται **3** από τα 13 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία ο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών με τη μεγαλύτερη διαφορά υστέρησης να σημειώνεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά **10.449€** και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (κατά 5.778€) και η **Σλοβακία** (κατά 1.260€).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.46: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

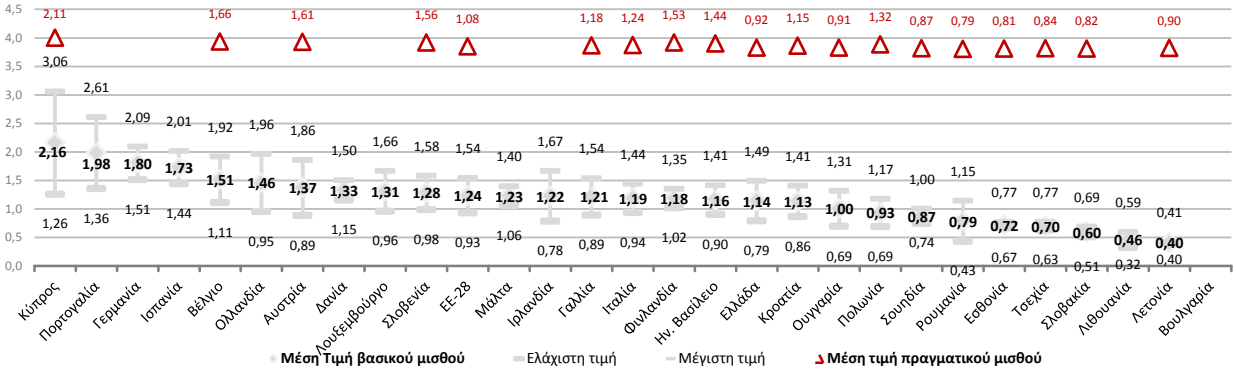

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, , την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Μάλτα και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,24** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,08** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **60,8%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ.

Το 2014 και στην κατανομή του **μέσου βασικού μισθού** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των κρατών-μελών ως προς το ΑΕΠ τους, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των εκπαιδευτικών της να αντιστοιχεί στο **1,14** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπολειπόμενη οριακά κατά 0,09 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-27, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα, αντιστοιχεί στο **0,92** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας. Τέλος, το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **70,2**% του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,84** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,98 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (1,80 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (1,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και το **Βέλγιο** (1,51 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,58** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Εσθονία** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,19** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται στην **Κύπρο** και αντιστοιχεί στο **1,80** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ολλανδία** (1,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (0,97 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιρλανδία** (0,89 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (0,81 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** και το **Λουξεμβούργο** (0,71 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,70 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,65 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,62 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,60 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γερμανία** (0,58 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,57 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία** (0,55 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Ιταλία** (0,51 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,49 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (0,35 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Μάλτα** και η **Φινλανδία** (0,33 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία**(0,27 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,26 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,18 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,15 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (0,10 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και οριακά η **Λετονία** (0,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-18, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,69** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (2,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (1,66 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (1,61 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (1,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (1,53 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-18 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,83** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (0,79 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (0,81 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,82 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,84 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σουηδία** (0,87 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,05** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο μέγιστος (max), ο ελάχιστος, ο μέσος και το εύρος (max-min) του **βασικού** μισθού και ο **πραγματικός μισθός** των διευθυντών των σχολικών μονάδων της **Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** ως προς το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** το σχολικό έτος 2013-2014 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.47: **Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το σχολικό έτος 2013-2014**

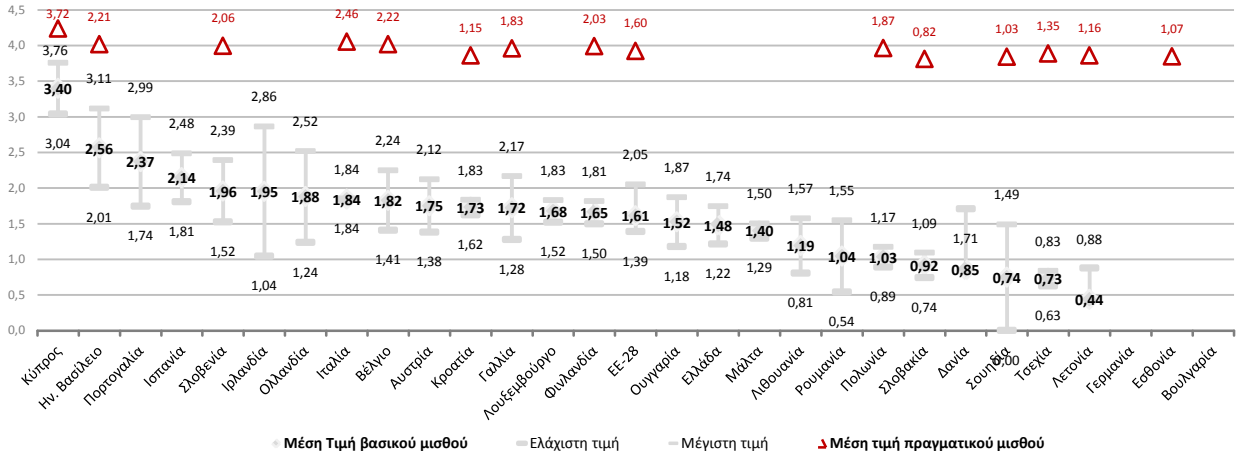

Πηγή: **EU EURYDICE Network 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του βασικού μισθού. Για τη Σουηδία τα στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2012-13. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Γερμανία, Εσθονία και τη Βουλγαρία, ενώ για τον μέσο πραγματικό μισθό δεν διατίθενται στοιχεία για το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Ισπανία, τη Δανία την Πορτογαλία, την Ελλάδα, τη Μάλτα, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και τη Λιθουανία.

Το 2014 ο ετήσιος **μέσος βασικός μισθός** των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,61** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερος κατά **30,3%** του μέσου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ ο ετήσιος **μέσος πραγματικός μισθός** των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα **14** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **1,60** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-23 αντιστοιχεί στο **66,2%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ, υψηλότερο του αντίστοιχου εύρους των μισθών των εκπαιδευτικών (**60,8%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ) της ΕΕ-27.

Το 2014 και στην κατανομή των κρατών-μελών ως προς το μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η **Ελλάδα** κατέχει την **16η θέση** με τον ετήσιο μέσο βασικό μισθό των διευθυντών των σχολικών μονάδων να αντιστοιχεί στο **1,48** του κατά κεφαλή ΑΕΠ της, υπολειπόμενη κατά 0,13 μονάδες του αντίστοιχου μέσου βασικού μισθού των διευθυντών ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-23, ενώ για τον ετήσιο μέσος πραγματικός μισθός των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία. Την ίδια χρονιά το εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο **52,9%** του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-25, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,48** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,40 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,56 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (2,37 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (2,14 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (1,96 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-23 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **0,74** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (0,44 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Τσεχία** (0,73 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Δανία** (0,85 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβακία** (0,92 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,37** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014 το υψηλότερο εύρος της διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΕΕ-22 καταγράφεται στην **Ιρλανδία** και αντιστοιχεί στο **1,82** του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και κατά φθίνουσα σειρά εύρους ακο-

λουθούν: η **Ολλανδία** (1,28 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πορτογαλία** (1,25 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,11 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ρουμανία** (1,01 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Γαλλία** (0,89 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβενία** (0,87 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), και το **Βέλγιο** (0,84 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Λιθουανία** (0,77 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Αυστρία** (0,74 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κύπρος** (0,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ουγγαρία** (0,69 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ισπανία** (0,68 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ελλάδα** (0,53 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σλοβακία** (0,35 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Φινλανδία** (0,32 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Λουξεμβούργο** (0,31 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Πολωνία** (0,29 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία**, η **Μάλτα** και η **Τσεχία** και (0,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ).

Τέλος, στην **Ιταλία** καταγράφεται μηδενικό εύρος διαφοράς μεταξύ κατώτερου και μέγιστου βασικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη στην ΕΕ-14, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, που καταγράφουν την υψηλότερη αναλογία του μέσου **πραγματικού** μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους (top 5) με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **2,53** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους είναι: η **Κύπρος** (3,72 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Ιταλία** (2,46 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Βέλγιο** (2,22 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,21 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Σλοβενία** (2,06 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-14 με τη χαμηλότερη αναλογία του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (bottom 5) και με τη μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αντιστοιχεί στο **1,05** του κατά κεφαλή ΑΕΠ τους περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (0,82 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Σουηδία** (1,03 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Εσθονία** (1,07 του κατά κεφαλή ΑΕΠ), η **Κροατία** (1,15 του κατά κεφαλή ΑΕΠ) και η **Λετονία** (1,16 του κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τιμή του λόγου top5/bottom5 είναι υψηλή (**2,42** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του μέσου πραγματικού μισθού των διευθυντών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

3.1.2 Δείκτες επένδυσης στους υλικούς πόρους (ISCED 2-3)

Η μελέτη του Διεθνούς **Προγράμματος PISA**[11] **2012** (OECD, 2013) αποτελεί την 5η κατά σειρά μελέτη[12] του προγράμματος και αφορά στην αξιολόγηση των ικανοτήτων μαθητών ηλικίας 15 ετών από 65 διαφορετικές χώρες/ οικονομίες στην ανάγνωση, στα μαθηματικά και στις επιστήμες (με εστίαση στα μαθηματικά). Το 2012 μετείχαν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα 510.000 μαθητές που εκπροσωπούν περίπου 28 εκατομμύρια μαθητές/-τριες παγκοσμίως. Την ίδια χρονιά από την ΕΕ-28 μετείχαν στο πρόγραμμα **27** κράτη-μέλη (δεν μετείχε η **Μάλτα**) μεταξύ των οποίων και η **Ελλάδα**.

Στις μελέτες του Προγράμματος PISA αποτυπώνεται ανά μαθητή, σχολική μονάδα και χώρα/οικονομία ένας μεγάλος αριθμός μεταβλητών/δεικτών που αφορά στα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά των μαθητών, αλλά και στην οργάνωση, στη λειτουργία, και στις εισροές που επενδύονται στην εκπαίδευση. Οι συγκεκριμένοι δείκτες εισροών, που τεκμηριώνονται από τις απαντήσεις σε σχετικά ερωτηματολόγια, μαθητών, γονέων και διευθυντών σχολικών μονάδων, συσχετίζονται με τις συγκεκριμένες ανά μαθησιακό αντικείμενο επιδόσεις των μαθητών, νοουμένων ως εκπαιδευτικών εισροών, προκειμένου να αναδειχθεί η **στατιστική σημαντικότητα** (ή μη) της αναδυόμενης μεταξύ τους σχέσης.

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης αξιοποιούνται οι δείκτες που αναφέρονται στους **υλικούς πόρους** που επενδύονται στην εκπαίδευση, προκειμένου να αναδειχθεί η θέση της **Ελλάδας**, ως προς την επάρκεια και την ποιότητα των υλικών πόρων που επενδύει στην εκπαίδευση, σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τους οποίους δεν γίνεται αναφορά στην ετήσια βάση δεδομένων της EUROSTAT. Ωστόσο, η ΕΛΣΤΑΤ καταγράφει, σε ετήσια βάση, τις βασικές υποδομές (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, βιβλιοθήκες και γυμναστήρια στην Πρωτοβάθμια, στην Κατώτερη και στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια (Γενική και Τεχνική/ Επαγγελματική) εκπαίδευση. Σε κάθε περίπτωση, οι συγκεκριμένοι δείκτες αναφέρονται σε σχολικές μονάδες της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή –σε ορισμένες χώρες- και της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επομένως δεν μπορούν να γενικευτούν στο σύνολο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στα σχετικά συμπεράσματα της μελέτης καταγράφεται ότι «τα (εκπαιδευτικά) συστήματα που καταγράφουν υψηλές επιδόσεις έχουν την τάση να διασφαλίζουν περισσότερο ισότιμα τους διαθέσιμους πόρους μεταξύ των κοινωνικο-οικονομικά προνομιούχων σχολείων και των μη προνομιούχων σχολείων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα σχολεία διακρίνονται, σύμφωνα με το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο (ESCS)[13] των μαθητών τους, σε τρεις επιμέρους κατηγορίες σχολείων:

(α) σε **μη-προνομιούχα** σχολεία: στα οποία η μέση τιμή του κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου των μαθητών

[11] PISA: Programme for International Student Assessment

[12] Οι προηγούμενες μελέτες υλοποιήθηκαν τα έτη 2000, 2003, 2006 και 2009.

[13] ESCS: Economical Social and Cultural Status index (OECD, 2013)

του υπολείπεται σημαντικά, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας, του μέσου κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου της χώρας/οικονομίας,
(β) σε **προνομιούχα** σχολεία: στα οποία η μέση τιμή του κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου των μαθητών του υπερέχει σημαντικά, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας, του μέσου κοινωνικού-οικονομικού επιπέδου της χώρας/οικονομίας, και
(γ) σε **ενδιάμεσα** σχολεία: στα οποία η μέση τιμή του κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου των μαθητών του δεν διαφέρει σημαντικά, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας, του μέσου κοινωνικού-οικονομικού επιπέδου της χώρας/οικονομίας).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα **κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά** του σχολείου στο οποίο φοιτούν, στην ΕΕ-28.

Γράφημα 3.48: **Κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά του σχολείου στο οποίο φοιτούν, στην ΕΕ-28**

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 το **27,0%** των μαθητών (ηλικίας 15 ετών) των 27 κρατών-μελών της ΕΕ που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτούσε σε **μη προνομιούχα** σχολεία, ενώ το **26,7%** των μαθητών φοιτούσε αντίστοιχα σε **προνομιούχα** σχολεία και το **46,3%** των μαθητών σε **ενδιάμεσα** σχολεία. Την ίδια χρονιά και επί των 34 κρατών μελών του ΟΟΣΑ η κατανομή των μαθητών, ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά των σχολείων τους, δεν διαφοροποιείται από την αντίστοιχη των σχολείων της ΕΕ-27 (με ποσοστά αντίστοιχα ανά κατηγορία σχολείων **26.4%**, **26.7%** και **47.2%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα **κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά** του σχολείου που φοιτούν, ανά κράτος μέλος της ΕΕ-28.

Συνολικά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε **μη-προνομιούχα** σχολεία υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (27,0%), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε μη-προνομιούχα σχολεία υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

Γράφημα 3.49: **Κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά του σχολείου που φοιτούν, ανά κράτος μέλος της ΕΕ-28**

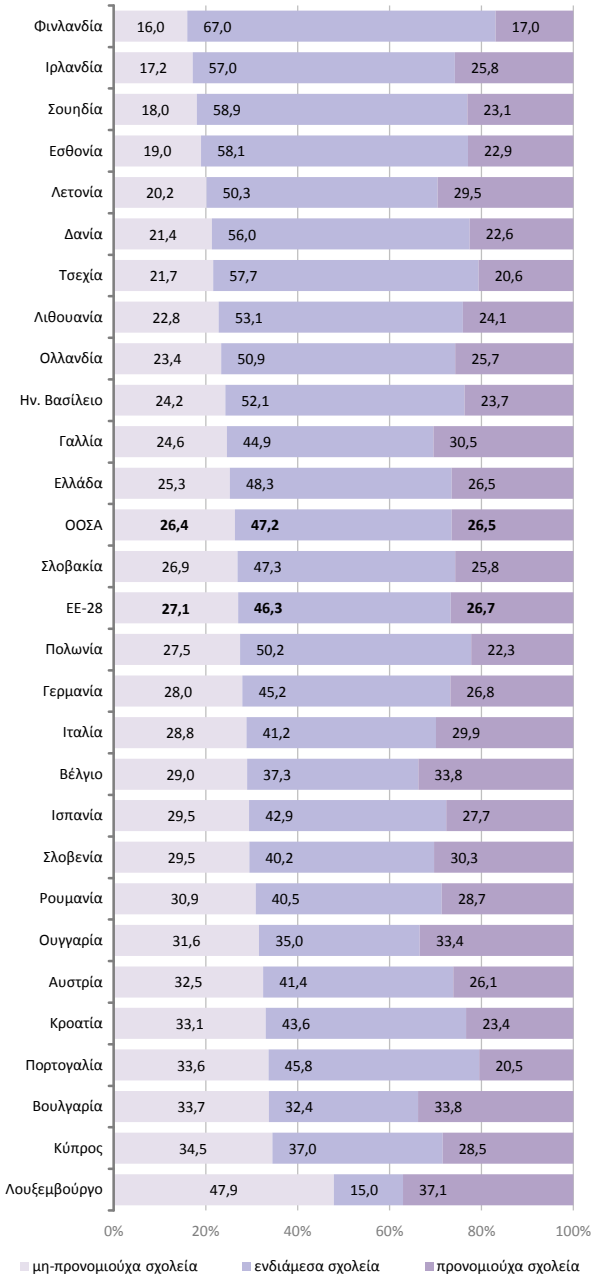

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **16η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **25,3%** των μαθητών να φοιτούν σε μη προνομιούχα σχολεία, τιμή υπολειπόμενη κατά **1,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **36,6%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (47,9%), η **Κύπρος** (34,5%), η **Βουλγαρία** (33,7%), η **Πορτογαλία** (33,6%), και η **Κροατία** (33,1%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **18,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η

Φινλανδία(16,0%), η **Ιρλανδία**(17,2%), η **Σουηδία** (18,0%), η **Εσθονία** (19,0%), και η **Λετονία** (20,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,39** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.Την ίδια χρονιά, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε **προνομιούχα** σχολεία υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (26,7%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε προνομιούχα σχολεία υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 . Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **26,5%** των μαθητών να φοιτούν σε προνομιούχα σχολεία, τιμή υπολειπόμενη οριακά κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **33,7%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (37,1%), η **Βουλγαρία** και το **Βέλγιο** (33,8%), η **Ουγγαρία** (33,4%), και η **Γαλλία** (30,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **20,6%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (17,0%), η **Πορτογαλία** (20,5%), η **Τσεχία** (20,6%), η **Πολωνία** (19,0%), και η **Δανία** (22,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,64** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, τέλος, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, το ποσοστό των μαθητών που φοιτούν σε **ενδιάμεσα** σχολεία υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (46,3%), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε μη-προνομιούχα σχολεία υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 . Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **12η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **48,3%** των μαθητών να φοιτούν σε προνομιούχα σχολεία, τιμή υπερέχουσα κατά **2,0** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **59,7%** των μαθητών είναι: η **Φιλανδία** (67,0%), η **Σουηδία** (58,9%), η **Εσθονία** (58,1%), η **Τσεχία** (57,7%), και η **Ιρλανδία** (57,0%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **31,3%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: το **Λουξεμβούργο** (15,0%), η **Βουλγαρία** (32,4%), η **Ουγγαρία** (35,0%), η **Κύπρος** (37,0%), και το **Βέλγιο** (37,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,91** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στα συμπεράσματα της μελέτης του ΟΟΣΑ (OECD, 2013) σημειώνεται ότι «*η διασφάλιση κατάλληλης υλικοτεχνικής και εκπαιδευτικής υποδομής στις σχολικές μονάδες δεν συνεπάγεται και την προσδοκώμενη επίδοση των εκπαιδευομένων. Η έλλειψη, ωστόσο, τέτοιων υποδομών σίγουρα επηρεάζει αρνητικά τη διαδικασία της μάθησης*». Αναφορικά με τη σχέση των επενδυόμενων πόρων (φυσικών υποδομών και εκπαιδευτικών πόρων), στη μελέτη σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι «*το μείζον σχετικά με την επίδοση των μαθητών και τα ευρύτερα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα δεν είναι η διαθεσιμότητα των πόρων, αλλά η ποιότητά τους και το πόσο αποτελεσματικά αυτοί αξιοποιούνται (Gamoran, Secada and Marrett, 2000)*».

Στη συνέχεια της ενότητας οι **υλικοί πόροι** (material resources) που επενδύονται στην εκπαίδευση, ως συνθετικοί δείκτες ποιότητας επιμέρους πόρων, διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες πόρων: (α) τις **φυσικές υποδομές** (physical infrastructures) που αναφέρονται στα σχολικά κτήρια και χώρους, και (β) σους **εκπαιδευτικούς πόρους** που αναφέρονται στις βιβλιοθήκες, τα εργαστήρια και στον εργαστηριακό εξοπλισμό, διδακτικά μέσα κ.α. Οι συγκεκριμένοι συνθετικοί δείκτες ποιότητας, συσχετίζουν τις αναφορές των διευθυντών για το κατά πόσο η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια των επιμέρους φυσικών υποδομών και εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο τους εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Οι επιμέρους δείκτες υποδομών εκφράζονται αριθμητικά ως ποσοστό επί του μαθητικού πληθυσμού που μετείχε στο Πρόγραμμα PISA 2012. Τέλος, η ενότητα με τους δείκτες εισροών των υλικών πόρων, ολοκληρώνεται με την εξειδικευμένη αναφορά στους **δείκτες ενσωμάτωσης** στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασίας του σχολείου των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ICT).

3.1.2.1 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Στο ερωτηματολόγιο σχολικής μονάδας του Προγράμματος PISA 2012, ο διευθυντής του σχολείου στον οποίον απευθυνόταν ρωτήθηκε για τη διαθεσιμότητα των σχολικών πόρων, και επί της ουσίας για το πώς η διαθεσιμότητα (ή μη) των συγκεκριμένων πόρων επηρεάζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο του. Πιο συγκεκριμένα οι διευθυντές κλήθηκαν να αναφέρουν (απαντώντας «καθόλου», «πολύ λίγο», «ως ένα βαθμό», ή «πολύ») στο κατά πόσο εμποδίστηκε η διδακτική δυνατότητα του σχολείου τους από την έλλειψη ή την ανεπάρκεια των **φυσικών υποδομών**, όπως των σχολικών κτηρίων και χώρων, του συστήματος θέρμανσης/ψύξης και φωτισμού, και των χώρων εκπαίδευσης (όπως αίθουσες διδασκαλίας).

Στη συνέχεια οι απαντήσεις των διευθυντών συνδυάστηκαν προκειμένου να δημιουργήσουν ένα συνθετικό δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών** των σχολικών μονάδων που έχει μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0» μεταξύ των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. Οι **θετικές τιμές** του συγκεκριμένου δείκτη αποδίδουν την εκτίμηση των διευθυντών ότι η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των φυσικών υποδομών εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία σε έκταση μικρότερη από αυτήν που υποδηλώνεται από τη **μέση τιμή** του ΟΟΣΑ, ενώ αντίθετα οι **αρνητικές τιμές** του δείκτη υποδηλώνουν ότι την εμποδίζει σε έκταση μεγαλύτερη από τη μέση τιμή του ΟΟΣΑ. Σημειώνεται ότι θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία του συγκεκριμένου δείκτη, αφού δεν αποτελεί δείκτη μέτρησης της έλλειψης, ανεπάρκειας, ή ποιότητας, της φυσικής υποδομής των σχολικών μονάδων, αλλά δείκτη τάσης στις εκτιμήσεις των διευθυντών για τη σχέση «ποιότητας υποδομών» και «διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας» στο σχολείο τους.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της **έλλειψης ή ανεπάρκειας** φυσικών υποδομών ανά κατηγορία υποδομών (σχολικά κτήρια και χώροι, συστήματα θέρμανσης/ψύξης και φωτισμού, και χώροι εκπαίδευσης), παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και η μέση τιμή του δείκτη ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Πίνακας 3.15: **Μέση τιμή του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά τύπο και έδρα σχολείου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της έλλειψης/ ανεπάρκειας στις φυσικές υποδομές παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία**

Κράτη-μέλη (*	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των επιμέρους υποδομών παρεμποδίζει **«καθόλου»** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία			Μέση τιμή δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών	Μέση τιμή δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών ανά κατηγορία σχολείου				Μέση τιμή δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών σε σχολείο με έδρα:		Διαφορά μέσης τιμής μεταξύ κατηγορίας σχολείων (α)-(β)		
	σχολικά κτήρια & χώροι %	**συστήματα θέρμανσης/ψύξης & φωτισμού** %	**χώροι εκπαίδευσης** (π.χ. αίθουσες) %	Μέση τιμή δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών	**μη-προνομιούχα** κοινωνικο/ οικονομικά σχολεία	**προνομιούχα** κοινωνικο/ οικονομικά σχολεία	**δημόσια** σχολεία	**ιδιωτικά** σχολεία	σε **χωριό** κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	σε **μεγάλη πόλη** με περισσότερους από 100.000 κατ.	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**64,8**	**76,5**	**67,1**	**0,0**	**-0,1**	**0,1**	**-0,1**	0,3	**0,1**	**0,0**	**0.13***	**0.37***	**-0,09**
ΕΕ-28	**64,3**	**76,6**	**69,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,2**	**0,1**	**0,0**	**-0,03**	**0,27**	**-0,18**
Πολωνία	78,6	89,1	91,4	**0,5**	0,6	0,3	0,5	0,4	0,6	0,5	-0,25	-0,06	-0,10
Τσεχία	86,5	87,7	87,0	**0,4**	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6	-0,12	-0,04	0,16
Λετονία	86,7	83,7	90,7	**0,4**	0,6	0,2	0,4	c	0,6	0,3	-0.40*	c	-0,22
Σουηδία	73,0	76,6	79,4	**0,2**	0,0	0,6	0,2	0,5	0,3	0,2	0.60*	0,36	-0,06
Ουγγαρία	74,4	88,7	78,6	**0,2**	0,2	0,1	0,2	0,2	0,6	0,2	-0,10	0,04	-0,43
Γαλλία	68,4	82,0	73,2	**0,2**	0,4	0,2	0,2	0,2	0,4	0,1	-0,18	-0,04	-0,27
Βουλγαρία	68,1	81,2	80,0	**0,2**	0,4	0,0	0,2	c	0,3	0,2	-0.39*	c	-0,13
Ρουμανία	78,3	84,0	83,3	**0,2**	0,0	0,2	0,2	c	0,2	0,3	0,18	c	0,09
Εσθονία	69,9	83,3	66,6	**0,1**	0,1	-0,2	0,1	1,1	0,5	0,1	-0,30	1.04*	-0,41
Σλοβενία	69,5	78,4	76,5	**0,1**	0,2	0,0	0,0	0,5	-0,7	-0,1	-0.20*	0.42*	0,61
Ην. Βασίλειο	59,9	80,1	70,3	**0,0**	0,6	0,1	0,0	0,1	-0,3	0,2	-0.45*	0,17	0,51
Ισπανία	68,5	74,2	69,8	**0,0**	-0,2	0,4	-0,2	0,5	-0,1	0,1	0.57*	0.79*	0,19
Λιθουανία	64,5	72,3	78,6	**0,0**	0,2	-0,3	0,0	c	0,1	-0,2	-0.50*	c	-0,26
Κύπρος				**0,0**	-0,1	-0,1	-0,1	0,4	0,1	0,1	0,04	0,47*	-0,09
Γερμανία	68,9	83,2	60,2	**0,0**	0,0	-0,1	-0,1	0,3	c	-0,3	-0,14	0,33	c
Ιρλανδία	58,0	85,6	61,3	**0,0**	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,3	-0,11	-0,01	0,16
Σλοβακία	56,3	72,8	67,7	**-0,1**	-0,1	-0,3	-0,1	-0,4	-0,1	-0,1	-0,12	-0,29	-0,48
Βέλγιο	57,1	75,7	58,5	**-0,1**	-0,2	0,0	-0,1	-0,2	0,3	-0,3	0,13	-0,12	-0,51
Αυστρία	61,4	74,3	51,6	**-0,2**	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1	0,3	-0,5	-0,07	0,03	-0,83
Δανία	62,7	76,2	68,9	**-0,2**	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,1	-0,5	-0,04	0,27	-0,56
Ελλάδα	53,1	78,6	65,2	**-0,2**	**-0,4**	**0,1**	**-0,2**	**c**	**-0,2**	**0,2**	**0.53***	**c**	**0,37**
Πορτογαλία	58,3	49,1	68,5	**-0,3**	-0,6	0,2	-0,4	0,5	-0,2	0,0	0.73*	0.83*	0,16
Ολλανδία	65,0	55,5	56,0	**-0,3**	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	c	-0,4	0,11	-0,18	c
Φινλανδία	58,7	60,7	58,2	**-0,3**	0,0	-0,4	-0,3	0,3	0,0	-0,3	-0,38	0.66*	-0,23
Ιταλία	57,7	61,1	59,9	**-0,3**	-0,4	-0,3	-0,4	0,5	0,0	-0,3	0,04	0.90*	-0,31
Λουξεμβούργο	35,1	85,7	42,7	**-0,5**	-0,6	-0,4	-0,5	-0,3	c	c	0.20*	0.25*	c
Κροατία	34,4	72,1	48,7	**-0,6**	-0,5	-0,7	-0,6	c	c	-0,8	-0,24	c	c
Μάλτα													

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και την Κύπρο (για τις επιμέρους κατηγορίες φυσικών υποδομών).

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 και σύμφωνα με την εκτίμηση των διευθυντών των σχολείων, το **64,3%** έως και **76,6%** των μαθητών της ΕΕ-27[14] ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο

Πρόγραμμα PISA φοιτά σε σχολεία στα οποία ο διευθυντής του αναφέρει ότι η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των φυσικών τους υποδομών δεν παρεμποδίζει («καθόλου»), ή παρεμποδίζει «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο, υποδεικνύοντας στον αντίποδα ότι το **23,4%** έως και **35,7%** των υπολοίπων μαθητών της ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία στα οποία η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των φυσικών τους υποδομών παρεμποδίζει «πολύ», ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Στη δεύτερη αυτή ανάγνωση των απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων πρέπει να σημειωθεί ότι από τις τρεις επιμέρους κατηγορίες φυσικών πόρων που συνθέτουν το συνολικό δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών, το υψηλότερο ποσοστό (**35,7%** των μαθητών) συγκεντρώνει η κατηγορία «σχολικά κτήρια και χώροι» και ακολουθούν οι κατηγορίες «χώροι εκπαίδευσης» (**31,7%**) και «συστήματα θέρμανσης/ψύξης και φωτισμού» (**23,2%**). Το γεγονός ότι το 1/4 έως και 1/3 περίπου των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία οι διευθυντές των οποίων εκτιμούν ότι η έλλειψη ή ανεπάρκεια των στοιχειωδών **φυσικών υποδομών** (συστήματα θέρμανσης/ψύξης και φωτισμού) εμποδίζουν τη διδακτική μαθησιακή διαδικασία, θέτει εκ των πραγμάτων την επένδυση στις υποδομές της εκπαίδευσης ως μείζον ζήτημα για τη διασφάλιση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Το 2012 σε **12** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ[15] η τιμή της κατηγορίας **«σχολικά κτήρια και χώροι»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (35,7%), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «σχολικά κτήρια και χώροι» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **3η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **46,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «σχολικών κτηρίων και χώρων» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **11,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **52,8%** των μαθητών είναι: η **Κροατία** (65,6%), το **Λουξεμβούργο** (64,9%), η **Ελλάδα** (46,9%), η **Σλοβακία** (43,7%), και το **Βέλγιο** (42,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **19,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (13,3%), η **Τσεχία** (13,5%), η **Πολωνία** (21,4%), η **Ρουμανία** (21,7%), και η **Ουγγαρία** (25,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,76** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«χώροι εκπαίδευσης»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (31,0%), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «χώροι εκπαίδευσης» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **11η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **34,8%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «χώρων εκπαίδευσης» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **3,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **48,6%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (57,3%), η **Κροατία** (51,3%), η **Αυστρία** (48,4%), η **Ολλανδία** (44,0%) και η **Φινλανδία** (41,8%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **13,5%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** (8,6%), η **Λετονία** (9,3%), η **Τσεχία** (13,0%), η **Ρουμανία** (16,7%), και η **Βουλγαρία** (20,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,59** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, τέλος, σε **12** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«συστήματα θέρμανσης/ ψύξης και φωτισμού»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (23,2%), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «συστήματα θέρμανσης/ ψύξης και φωτισμού» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **21,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης και φωτισμού» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπολειπόμενη κατά **2,0** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **40,3%** των μαθητών είναι: η **Πορτογαλία** (50,9%), η **Ολλανδία** (44,5%), η **Φινλανδία** (39,3%), η **Ιταλία** (38,9%), και η **Κροατία** (27,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **12,6%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** (10,6%), η **Ουγγα-**

[14] Σημειώνεται ότι η μέση τιμή των 3 κατηγοριών φυσικών υποδομών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (35.2%, 23.5% και 32,9%) προσεγγίζει τις αντίστοιχες της ΕΕ-27 (36.6%, 23.7% και 31,9%)

[15] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και την Κύπρο

ρία (11,3%), η **Τσεχία** (12,3%), το **Λουξεμβούργο** (14,3%), και η **Ιρλανδία** (14,4%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,19** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Από τις τιμές των τριών κατηγοριών φυσικών υποδομών κατασκευάστηκε ο συνθετικός **δείκτης ποιότητας των φυσικών υποδομών**, ο οποίος έχει στο σύνολο των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι την ίδια χρονιά η μέση τιμή του δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών στην ΕΕ-28 ήταν επίσης «0,0».

Το 2012, σε **12** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών** είναι θετική (υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών** είναι αρνητική (υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28). Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αρνητική τιμή του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών (**-0,19** μονάδες), τιμή υπολειπόμενη κατά **0,17** μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **0,35** μονάδες είναι: η **Πολωνία** (0,50 μονάδες), η **Τσεχία** (0,45 μονάδες), η **Λετονία** (0,38 μονάδες), η **Σουηδία** και η **Ουγγαρία** (0,21 μονάδες). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **-0,40 μονάδες**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Κροατία** (-0,57 μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (-0,49 μονάδες), η **Ιταλία**(-0,33 μονάδες), η **Φινλανδία** (-0,32 μονάδες) και η **Ολλανδία** (-0,29 μονάδες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,87** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στην τιμή του δείκτη ανά κατηγορία σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- σε **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των μη-προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των **φυσικών υποδομών** των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των προνομιούχων σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ προνομιούχων και μη-προνομιούχων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στην **Πορτογαλία** (διαφορά κατά 0,73 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (0,60 μονάδες), η **Ισπανία** (0,57 μονάδες), η **Ελλάδα** (0,53 μονάδες) και το **Λουξεμβούργο** (0,20 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **7** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των φυσικών υποδομών των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των μη-προνομιούχων σχολείων. Στο ίδιο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%), η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των αντίστοιχων δεικτών καταγράφεται στη **Λιθουανία** (διαφορά κατά 0,50 μονάδες), στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,45 μονάδες), στη **Λετονία** (0,40 μονάδες), στη **Βουλγαρία** (0,39 μονάδες) και στη **Σλοβενία** (0,20 μονάδες).
- σε **13** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των δημοσίων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των **φυσικών υποδομών** των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των ιδιωτικών σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντικές –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στη **Εσθονία** (διαφορά κατά 1,40 μονάδες), στην **Ιταλία** (0,90 μονάδες), στην **Πορτογαλία** (0,83 μονάδες), στην **Ισπανία** (0,79 μονάδες), στη **Φιλανδία** (0,66 μονάδες), στην **Κύπρο** (0,47 μονάδες), στη **Σλοβενία** (0,42 μονάδες) και στο **Λουξεμβούργο** (0,25 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **8** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των φυσικών υποδομών των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των δημοσίων σχολείων, χωρίς καμία από τις προκύπτουσες διαφορές να χαρακτηρίζεται ως σημαντική στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Ελλάδα**, **Ρουμανία**, **Βουλγαρία**, **Λετονία**, **Λιθουανία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά στοιχεία.
- Τέλος, σε **13** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή τείνουν να αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των **φυσικών υποδομών** των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη και σε χωριό ή αγροτική ανά κράτος-μέλος, η υψηλότερη καταγράφεται στη **Σλοβενία** (κατά 0,61 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 μονάδες), και η **Ελλάδα** (0,37 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των φυσικών υποδομών των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στην **Αυστρία** (διαφορά κατά 0,83 μονάδες), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία**

(0,56 μονάδες), το **Βέλγιο** (0,51 μονάδες), η **Σλοβακία** (0,48 μονάδες), η **Ουγγαρία** (0,43 μονάδες), η **Εσθονία** (0,41 μονάδες) και η **Ιταλία** (0,31 μονάδες), ενώ σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Γερμανία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά στοιχεία. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η διαφοροποίηση των τιμών του δείκτη ως προς την έδρα του σχολείου δεν επιβεβαιώνεται στο επίπεδο της προαναφερθείσας στατιστικής σημαντικότητας για την πλειονότητα των κρατών-μελών.

Το ακόλουθο γράφημα επικεντρώνεται στην παρουσίαση ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28 της συνολικής μέσης τιμής, και των τιμών του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών** των σχολικών μονάδων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, όπως και η απόλυτη διαφοροποίηση του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2013 για όσα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 κατέγραψαν τιμές του δείκτη και στα δύο συγκεκριμένα έτη αναφοράς.

Το 2012 η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών** των σχολείων των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 είναι οριακά **μηδενική** (**-0,02** μονάδες), συμπίπτοντας με την επίσης οριακά μηδενική μέση τιμή των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (**-0,03** μονάδες), γεγονός που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27 οι διευθυντές των σχολείων δεν πιστεύουν πως η έλλειψη, ή η ακαταλληλότητα, των υποδομών, επηρεάζει αρνητικά/θετικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους. Στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-27 ως προς τη μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων** η **Ελλάδα** κατέχει την **21η** θέση με τιμή **-0,19** μονάδες, υπολειπόμενη κατά **0,16** μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-27, που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο οι διευθυντές των σχολείων στη συγκεκριμένη χώρα πιστεύουν πως η έλλειψη, ή η ακαταλληλότητα, των υποδομών, επηρεάζει αρνητικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους.

Γράφημα 3.50: **Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

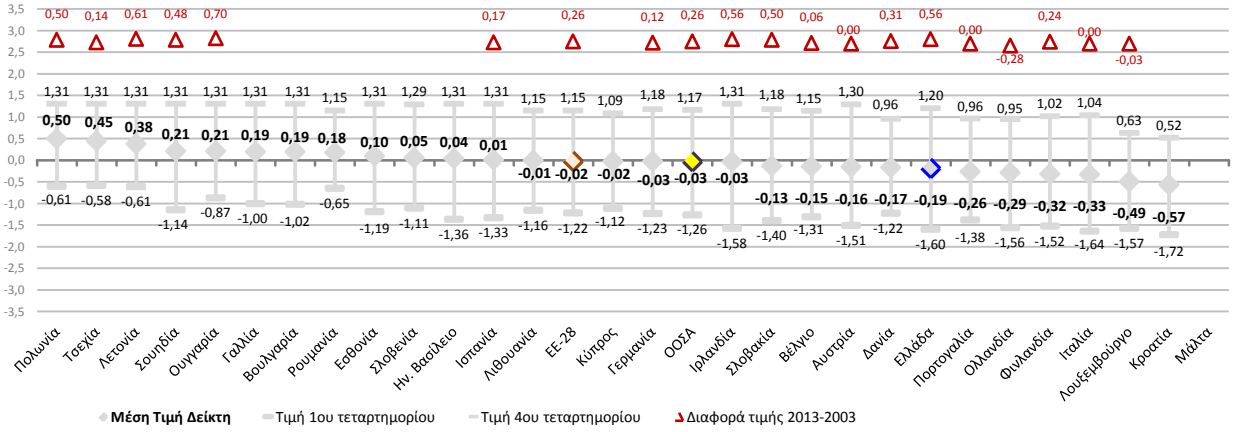

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων** το 2012 είναι θετική σε πρόσημο σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στην **Πολωνία** (0,50 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (0,45 μονάδες), η **Λετονία** (0,38 μονάδες), η **Σουηδία** και η **Ουγγαρία** (0,31 μονάδες), η **Γαλλία** και η **Βουλγαρία** (0,19 μονάδες), η **Ρουμανία** (0,18 μονάδες), η **Εσθονία** (0,10 μονάδες) και η **Σλοβενία** (0,5 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (22,2%) η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων** είναι επίσης οριακά μηδενική και συγκεκριμένα στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,04 μονάδες), στην **Ισπανία** (0,01 μονάδες), στη **Λιθουανία** (-0,01 μονάδες), στην **Κύπρο** (-0,02 μονάδες), στη **Γερμανία** και στην **Ιρλανδία** (-0,03 μονάδες). Τέλος, η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων** το 2012 είναι αρνητική σε πρόσημο σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη αρνητικότερη τιμή να καταγράφεται στην **Κροατία** (-0,57 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (-0,49 μονάδες),η **Ιταλία**(-0,33 μονάδες), η **Φινλανδία** (-0,32 μονάδες), η **Ολλανδία** (-0,29 μονάδες), η **Πορτογαλία** (-0,26 μονάδες), η **Ελλάδα** (-0,19 μονάδες), η **Δανία** (-0,17 μονάδες), η **Αυστρία** (-0,16 μονάδες), το **Βέλγιο** (-0,15 μονάδες) και η **Σλοβακία** (-0,13 μονάδες). Υπενθυμίζεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **0,35** μονάδες, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **-0,40** μονάδες. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι υψηλή (**1,87** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2003-2013 ο δείκτης ποιότητας των φυσικών υποδομών στην εκπαίδευση στην ΕΕ-27 καταγράφει **αύξηση** κατά **0,26** μονάδες, έναντι ισόποσης αύξησης (κατά 0,26 μονάδες) της τιμής του δείκτη του ΟΟΣΑ. Την ίδια περίοδο, σε **13** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη και για τα δύο έτη αναφοράς, καταγράφεται αύξηση του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών στην εκπαίδευση, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά 0,70 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά 0,61 μονάδες), η **Ιρλανδία** και η **Ελλάδα** (κατά 0,56 μονάδες), η **Πολωνία** και η **Σλοβακία** (κατά 0,50 μονάδες), η **Σουηδία** (κατά 0,48 μονάδες), η **Δανία** (κατά 0,31 μονάδες), η **Φινλανδία** (κατά 0,24 μονάδες), η **Ισπανία** (κατά 0,17 μονάδες), η **Τσεχία** (κατά 0,14 μονάδες), η **Γερμανία** (κατά 0,12 μονάδες) και το **Βέλγιο** (κατά 0,06 μονάδες). Την ίδια περίοδο αμετάβλητη παρέμεινε η τιμή του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων σε **4** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη και για τα δύο έτη αναφοράς (στην **Πορτογαλία**, την **Αυστρία,** την **Ιταλία** και οριακά στο **Λουξεμβούργο**). Τέλος, την περίοδο 2003-2013 καταγράφεται μείωση του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων στην **Ολλανδία** (κατά -0,28 μονάδες).

Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτυπώνεται το εύρος της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών** των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και η τυπική απόκλιση (standard deviation) του δείκτη την ίδια χρονιά. Εκτός από τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών**, και τις παρατηρούμενες διαφοροποιήσεις **μεταξύ** των κρατών-μελών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των σχολείων **εντός** των κρατών-μελών, όπως αυτές εκφράζονται από την τυπική απόκλιση του δείκτη, αλλά και το εύρος της διαφοράς της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι τιμή εύρους υψηλότερη της μονάδας, υποδηλώνει αντίστοιχα διαφοροποιήσεις υψηλότερες μιας τυπικής απόκλισης του δείκτη. Η διαφοροποίηση περί τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών** και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή της τυπικής απόκλισης του συγκεκριμένου δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών.

Γράφημα 3.51: **Εύρος της μέσης τιμής του 1ου από 4ο τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*)το έτος 2012**

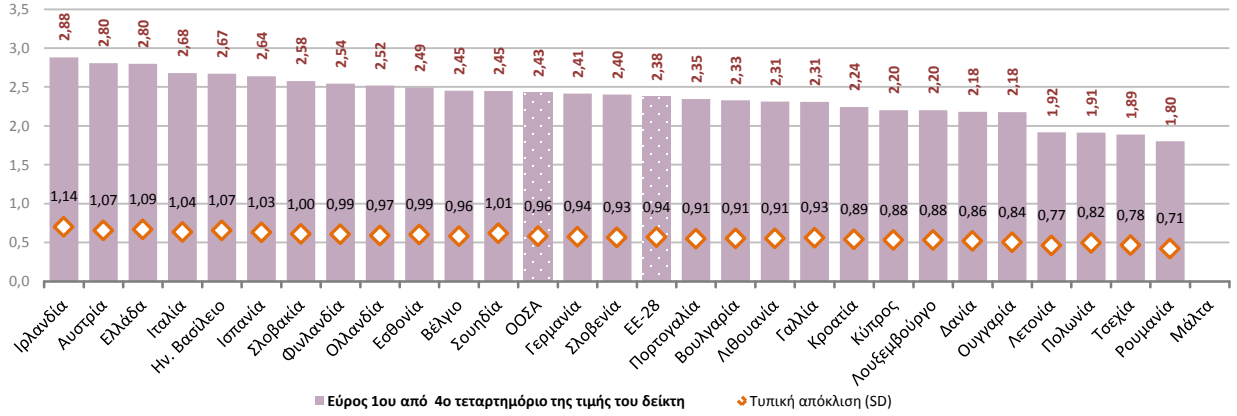

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά εύρους μεταξύ 1ου και 4ου τεταρτημορίου της τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 η τιμή της τυπικής απόκλισης των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **0,94** μονάδες οριακά υπολειπόμενη κατά **0,02** μονάδες της αντίστοιχης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (0,96 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην **Ιρλανδία** (1,14) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (1,09), η **Αυστρία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,07), η **Ιταλία** (1,04), η **Ισπανία** (1,03), η **Σουηδία** (1,01), η **Σλοβακία** (1,00), η **Φινλανδία** και η **Εσθονία** (0,99), η **Ολλανδία** (0,97), το **Βέλγιο** (0,96) και η **Γερμανία** (0,94). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στη **Ρουμανία** (0,71) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (0,77), η **Τσεχία** (0,78), η **Πολωνία** (0,82), η **Ουγγαρία** (0,84), η **Δανία** (0,86), η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (0,88), η **Κροατία** (0,89), η **Πορτογαλία**, η **Λιθουανία** και η **Βουλγαρία** (0,91), η **Γαλλία** και η **Σλοβενία** (0,93).

Η διαφοροποίηση των ακραίων τιμών του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών** και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυ-

ντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή του εύρους της διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή του εύρους διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **2,38** μονάδες οριακά υπολειπόμενη κατά **0,05** μονάδες της αντίστοιχης τιμής εύρους των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (2,43 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με την υψηλότερη να σημειώνεται στην **Ιρλανδία** (2,88) και ακολουθούν: η **Αυστρία** και η **Ελλάδα** (2,80), η **Ιταλία** (2,68), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,67), η **Ισπανία** (2,64), η **Σλοβακία** (2,58), η **Φινλανδία** (2,54), η **Ολλανδία** (2,52), η **Εσθονία** (2,49), το **Βέλγιο** και η **Σουηδία** (2,45), η **Γερμανία** (2,41) και η **Σλοβενία** (2,40). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με τη μικρότερη να σημειώνεται στη **Ρουμανία** (1,80) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (1,89), η **Πολωνία** (1,91), η **Λετονία** (1,92), η **Ουγγαρία** και η **Δανία** (2,18), η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (2,20), η **Κροατία** (2,24), η **Γαλλία** και η **Λιθουανία** (2,31), η **Βουλγαρία** (2,33), και η **Πορτογαλία** (2,35).

3.1.2.2 Ποιοτητα εκπαιδευτικων πορων του σχολειου

Στο ερωτηματολόγιο σχολικής μονάδας του Προγράμματος PISA 2012, ο διευθυντής του σχολείου στον οποίον απευθυνόταν, εκτός από τις **φυσικές υποδομές** του σχολείου του, ρωτήθηκε και για τη διαθεσιμότητα των **εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου, και ακριβέστερα για το πώς η διαθεσιμότητα (ή μη) συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πόρων επηρεάζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο του. Πιο συγκεκριμένα, οι διευθυντές κλήθηκαν να αναφέρουν (απαντώντας «καθόλου», «πολύ λίγο», «ως ένα βαθμό», ή «πολύ») στο κατά πόσο η διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους εμποδίστηκε από την έλλειψη ή την ανεπάρκεια των εκπαιδευτικών του πόρων, όπως του εξοπλισμού των εργαστηρίων, διδακτικών μέσων και υλικών (π.χ. σχολικά εγχειρίδια), ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδακτική χρήση, συνδεσιμότητα στο Internet, εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτικούς λόγους, και εξοπλισμός βιβλιοθήκης.

Στη συνέχεια οι απαντήσεις των διευθυντών συνδυάστηκαν προκειμένου να δημιουργήσουν ένα συνθετικό δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου που έχει μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0» μεταξύ των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. Οι **θετικές τιμές** του συγκεκριμένου δείκτη αποδίδουν την εκτίμηση των διευθυντών ότι η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου εμποδίζει τη μαθησιακή διαδικασία σε έκταση μικρότερη από αυτήν που υποδηλώνεται από τη **μέση τιμή** του ΟΟΣΑ, ενώ αντίθετα οι **αρνητικές τιμές** του δείκτη υποδηλώνουν ότι την εμποδίζει σε έκταση μεγαλύτερη από τη μέση τιμή του ΟΟΣΑ. Σημειώνεται ότι θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία του συγκεκριμένου δείκτη, αφού δεν αποτελεί δείκτη μέτρησης της έλλειψης, ανεπάρκειας, ή ποιότητας, των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων, αλλά δείκτη τάσης στις εκτιμήσεις των διευθυντών για τη σχέση «ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων» και «διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας» στο σχολείο τους.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της **έλλειψης ή ανεπάρκειας** εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου ανά κατηγορία πόρων (εξοπλισμός εργαστηρίων, διδακτικών μέσων και υλικών, ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδακτική χρήση, συνδεσιμότητα στο Internet, εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση και εξοπλισμός βιβλιοθήκης), παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και η μέση τιμή του δείκτη ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Πίνακας 3.16: **Μέση τιμή του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της έλλειψης/ ανεπάρκειας στους εκπαιδευτικούς πόρους του σχολείου παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή του διαδικασία**

Κράτη-μέλη (*)	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των επιμέρους εκπαιδευτικών πόρων παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία						Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου	Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου ανά κατηγορία σχολείου				Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου σε σχολείο με έδρα:		Διαφορά μέσης τιμής μεταξύ κατηγορίας σχολείων (α)-(β)		
	εξοπλισμός εργαστηρίων	διδακτικών μέσων και υλικών	Ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδακτική χρήση	Συνδεσιμότητα στο Internet	Εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση	Εξοπλισμός βιβλιοθήκης	Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου	μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	δημόσια σχολεία	ιδιωτικά σχολεία	σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**74,3**	**68,1**	**78,6**	**66,2**	**80,4**	**69,5**	**0,1**	-0,1	0,2	0,0	0,4	-0,1	0,1	**0.31***	**0.39***	**0,17**
ΕΕ-28	**74,8**	**68,5**	**82,4**	**67,3**	**79,3**	**70,0**	**0,1**	**0,0**	**0,2**	**0,0**	**0,3**	**0,1**	**0,1**	**0,20**	**0,29**	**0,05**
Ην. Βασίλειο	83,9	82,9	81,4	75,7	89,3	81,5	0,5	0,7	0,6	0,3	0,7	0,1	0,6	-0,07	0.39*	0,46
Σλοβενία	88,5	82,0	95,8	88,9	78,2	87,2	0,4	0,5	0,5	0,4	1,2	0,1	0,4	0.09*	0.76*	0,29

Κράτη-μέλη (*)	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των επιμέρους εκπαιδευτικών πόρων παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία						Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου	Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου ανά κατηγορία σχολείου				Μέση τιμή δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου σε σχολείο με έδρα:		Διαφορά μέσης τιμής μεταξύ κατηγορίας σχολείων (α)-(β)		
	εξοπλισμός εργαστηρίων	διδακτικών μέσων και υλικών	Ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδακτική χρήση	Συνδεσιμότητα στο Internet	Εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση	Εξοπλισμός βιβλιοθήκης		μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	δημόσια σχολεία	ιδιωτικά σχολεία	σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
Γαλλία	88,5	78,8	77,1	69,0	87,4	88,1	0,4	0,3	0,6	0,4	0,2	0,3	0,5	0,26	-0,17	0,19
Πολωνία	86,6	73,1	92,5	74,5	88,3	71,4	0,4	0,2	0,6	0,4	0,4	0,3	0,6	0.43*	0,00	0,32
Βέλγιο	79,4	79,6	78,1	70,6	89,6	83,1	0,3	0,1	0,4	0,2	0,4	-0,2	0,0	0,27	0,18	0,19
Κύπρος							0,3	0,0	0,6	0,1	1,0	1,0	0,4	0,65	0,87	-0,63
Αυστρία	88,0	71,8	82,3	73,2	84,9	61,8	0,2	0,0	0,1	0,2	0,1	0,6	-0,1	0,06	-0,16	-0,64
Ρουμανία	83,4	81,6	94,3	74,4	71,4	74,4	0,2	-0,1	0,5	0,2	*c*	-0,2	0,4	0.53*	*c*	0,61
Ολλανδία	84,1	67,0	70,8	53,7	90,9	81,6	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	*c*	0,1	0,12	-0,06	*c*
Ουγγαρία	83,3	75,7	80,3	82,0	87,9	58,5	0,2	0,1	0,2	0,1	0,3	0,2	0,3	0,10	0,21	0,04
Πορτογαλία	84,4	65,3	81,1	75,5	91,2	72,3	0,2	0,2	0,4	0,1	0,8	0,6	0,4	0,24	0.70*	-0,24
Λιθουανία	83,8	67,9	94,4	80,7	87,8	68,9	0,1	0,1	0,3	0,1	*c*	0,1	0,1	0,22	*c*	0,03
Ιρλανδία	54,8	60,7	76,7	69,6	86,7	75,5	0,1	-0,1	0,4	0,2	0,0	0,2	0,5	0,46	-0,23	0,25
Γερμανία	82,3	69,3	70,5	68,0	89,4	70,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	*c*	-0,2	-0,03	-0,04	*c*
Σουηδία	79,9	73,6	75,9	49,6	84,0	81,3	0,0	-0,2	0,4	0,0	0,3	-0,1	0,2	0.52*	0,27	0,32
Τσεχία	68,4	72,5	92,9	81,1	72,0	66,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,15	-0,02	0,10
Ιταλία	72,6	65,7	82,6	74,6	88,4	63,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,3	-0,1	0,1	0,15	0,27	0,26
Λουξεμβούργο	70,2	91,6	93,2	59,2	77,0	75,9	0,0	-0,1	0,2	-0,1	0,6	*c*	*c*	0.31*	0.64*	*c*
Λετονία	77,1	77,0	90,5	69,6	78,2	73,9	0,0	-0,1	-0,1	0,0	*c*	0,0	-0,1	0,03	*c*	-0,10
Ισπανία	72,8	57,8	69,6	60,6	90,8	68,7	0,0	0,0	0,2	-0,1	0,2	0,0	0,1	0.22*	0.22*	0,07
Βουλγαρία	69,1	67,0	90,1	63,1	75,4	52,7	0,0	-0,2	0,3	0,0	*c*	-0,1	0,1	0.49*	*c*	0,18
Δανία	81,4	64,4	66,2	57,8	76,9	79,9	-0,1	-0,4	-0,1	-0,3	0,3	-0,1	-0,3	0,21	0.56*	-0,15
Εσθονία	64,5	67,7	96,2	63,0	60,1	53,3	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	-0,3	0,0	0,11	0,19	0,23
Φινλανδία	66,0	51,0	76,5	57,0	80,7	73,6	-0,2	0,0	-0,4	-0,2	0,1	-0,2	0,0	-0.36*	0.35*	0,15
Ελλάδα	**46,0**	**52,6**	**79,1**	**44,7**	**70,1**	**71,0**	**-0,3**	**-0,5**	**-0,1**	**-0,4**	***c***	**-0,2**	**-0,2**	**0.45***	***c***	**-0,05**
Κροατία	58,5	35,8	74,5	49,8	64,6	42,7	-0,5	-0,5	-0,6	-0,5	*c*	*c*	-0,5	-0,11	*c*	*c*
Σλοβακία	46,2	49,7	79,1	64,0	19,9	43,2	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,1	-0,7	-0,6	0,01	0.44*	0,05
Μάλτα																

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και την Κύπρο (για τις επιμέρους κατηγορίες φυσικών υποδομών).

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 και σύμφωνα με την εκτίμηση των διευθυντών των σχολείων, το **67,3%** έως και **82,4%** των μαθητών της ΕΕ-27[16] ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτά σε σχολεία στα οποία ο διευθυντής του αναφέρει ότι η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο δεν παρεμποδίζει («καθόλου»), ή παρεμποδίζει «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο, υποδεικνύοντας στον αντίποδα ότι το **17,6%** έως και **32,7%** των υπολοίπων μαθητών της ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία στα οποία η έλλειψη, ή η ανεπάρκεια, των εκπαιδευτικών τους πόρων παρεμποδίζει «πολύ», ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Στη δεύτερη αυτή ανάγνωση των απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων πρέπει να σημειωθεί ότι από τις έξι επιμέρους κατηγορίες εκπαιδευτικών πόρων που συνθέτουν το συνολικό δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο, το υψηλότερο ποσοστό (**32,7%** των μαθητών) συγκεντρώνει η κατηγορία «συνδεσιμότητα στο Internet» και κατά σειρά ακολουθούν οι κατηγορίες πόρων: «διδακτικά μέσα & υλικά» (**31,5%**), «εξοπλισμός βιβλιοθήκης» (**30,0%**), «εξοπλισμός εργαστηρίων» (**25,2%**), «εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση» (**20,7%**) και «ηλεκτρικών υπολογιστών για χρήση στην τάξη» (**17,6%**). Το γεγονός ότι το 1/4 έως και 1/3 περίπου των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία οι διευθυντές των οποίων εκτιμούν ότι η έλλειψη, ή ανεπάρκεια, αυτών των **εκπαιδευτικών πόρων** εμποδίζουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, θέτει -επιπλέον της επένδυσης στις φυσικές υποδομές των σχολείων- και την επένδυση στους εκπαιδευτικούς πόρους των σχολικών μονάδων, ως εξίσου σημαντικό ζήτημα για τη διασφάλιση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Το 2012 σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ[17] η τιμή της κατηγορίας **«συνδεσιμότητα στο Internet»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (32,7%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της

[16] Σημειώνεται ότι η μέση τιμή των 3 κατηγοριών φυσικών υποδομών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (35.2%, 23.5% και 32,9%) προσεγγίζει τις αντίστοιχες της ΕΕ-27 (36.6%, 23.7% και 31,9%)

[17] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και την Κύπρο

κατηγορίας «συνδεσιμότητα στο Internet» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **55,3%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια στην «συνδεσιμότητα στο Internet» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **22,6** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **49,0%** των μαθητών είναι: η **Ελλάδα**(55,3%), η **Σουηδία** (50,4%), η **Κροατία** (50,2%), η **Ολλανδία** (46,3%) και η **Φινλανδία** (43,0%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **21,0%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σλοβενία** (11,1%), η **Ουγγαρία** (18,0%), η **Τσεχία** (18,9%), η **Λιθουανία** (19,3%), και η **Ουγγαρία** (24,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,33** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«διδακτικά μέσα & υλικά»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (31,5%), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «διδακτικά μέσα & υλικά» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **4η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **47,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «διδακτικά μέσα & υλικά» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **15,9** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **50,6%** των μαθητών είναι: η **Κροατία** (64,2%), η **Σλοβακία**(50,3%), η **Φινλανδία**(49,0%), η **Ελλάδα** (47,4%), και η **Ισπανία** (42,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **19,0%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **το Λουξεμβούργο** (8,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (17,1%), η **Σλοβενία** (18,0%), η **Ρουμανία** (18,4%), και το **Βέλγιο** (20,4%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,66** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **10** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας**«εξοπλισμός βιβλιοθήκης»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (30,0%), ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «εξοπλισμός βιβλιοθήκης» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **12η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **29,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «εξοπλισμός βιβλιοθήκης» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπολειπόμενη κατά **1,0** ποσοστιαία μονάδα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **49,9%** των μαθητών είναι: η **Κροατία**(57,3%), η **Σλοβακία**(56,8%), η **Βουλγαρία** (47,3%), η **Εσθονία** (46,7%) και η **Ουγγαρία** (41,8%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **17,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Γαλλία** (11,9%), η **Σλοβενία** (12,8%), το **Βέλγιο** (16,9%), η **Ολλανδία** (18,4%), και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (18,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,93** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«εξοπλισμός εργαστηρίων»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (25,2%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «εξοπλισμός εργαστηρίων» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **54,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «εξοπλισμός εργαστηρίων» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **28,8** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **46,0%** των μαθητών είναι: η **Ελλάδα** (54,0%), η **Σλοβακία** (53,8%), η **Ιρλανδία** (45,2%), η **Κροατία** (41,5%) και η **Εσθονία** (35,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **13,7%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Γαλλία** και η **Σλοβενία** (11,5%), η **Αυστρία** (12,0%), η **Πολωνία** (13,4%) και η **Πορτογαλία** (15,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,36**φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (20,7%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 26 κράτη-μέλη

της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **4η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **29,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **9,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **42,8%** των μαθητών είναι: Σλοβακία (80,1%), η **Εσθονία** (39,9%), η **Κροατία** (35,4%), η **Ελλάδα** (29,9%) και η **Ρουμανία** (28,6%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,0%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πορτογαλία** (8,8%), η **Ολλανδία** (9,1%), η **Ισπανία** (9,2%), το **Βέλγιο** (10,4%), και η **Γερμανία** (10,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,28** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, τέλος, σε **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας **«ηλεκτρονικοί υπολογιστές για διδακτική χρήση»** υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (17,6%), ενώ στα υπόλοιπα **10** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «ηλεκτρονικοί υπολογιστές για διδακτική χρήση» υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **12η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **20,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη/ ανεπάρκεια των «ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδακτική χρήση» εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **3,3** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **29,7%** των μαθητών είναι: η **Δανία** (33,8%), η **Ισπανία** (30,4%), η **Γερμανία** (29,5%), η **Ολλανδία** (29,2%) και η **Κροατία** (25,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **5,9%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Εσθονία** (3,8%), η **Σλοβενία** (4,2%), η **Λιθουανία** (5,6%), η **Ρουμανία** (5,7%) και το **Λουξεμβούργο** (6,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,07** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Από τις τιμές των τριών κατηγοριών φυσικών υποδομών κατασκευάστηκε ο συνθετικός **δείκτης ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου, ο οποίος έχει στο σύνολο των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι την ίδια χρονιά η μέση τιμή του δείκτη ποιότητας φυσικών υποδομών στην ΕΕ-28 ήταν επίσης «0,0».

Το 2012, σε **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28, ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **25η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αρνητική τιμή του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων (**-0,35** μονάδες), τιμή υπολειπόμενη κατά **0,42** μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **0,40** μονάδες είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 μονάδες), η **Σλοβενία** (0,43 μονάδες), η **Γαλλία** (0,38 μονάδες), η **Πολωνία** (0,36 μονάδες) και το **Βέλγιο** (0,30 μονάδες). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **-0,35 μονάδες**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σλοβακία** (-0,54 μονάδες), η **Κροατία** (-0,50 μονάδες), η **Ελλάδα (**-0,35 μονάδες), η **Φινλανδία** (-0,20 μονάδες) και η **Εσθονία** (με -0,17 μονάδες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,13** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στην τιμή του δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου ανά κατηγορία, τύπο και έδρα του σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- σε **24** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των μη-προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των προνομιούχων σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ προνομιούχων και μη-προνομιούχων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στην **Κύπρο** (διαφορά κατά 0,65 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (0,53 μονάδες), η **Σουηδία** (0,52 μονάδες), η **Βουλγαρία** (0,49 μονάδες), η **Ελλάδα** (0,45 μονάδες), η **Πολωνία** (0,43 μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (0,31 μονάδες), η **Ισπανία** (0,22 μονάδες) και η **Σλοβενία** (0,09 μονάδες). Στον

αντίποδα, σε **3** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των φυσικών υποδομών των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των μη-προνομιούχων σχολείων. Ωστόσο, στο ίδιο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%), η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των αντίστοιχων δεικτών καταγράφεται μόνο στη **Φινλανδία** (κατά 0,36 μονάδες).

- σε **15** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των δημοσίων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των ιδιωτικών σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντικές –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στην **Κύπρο** (διαφορά κατά 0,87 μονάδες), στη **Σλοβενία** (0,76 μονάδες), στην **Πορτογαλία** (0,70 μονάδες), στο **Λουξεμβούργο** (0,64 μονάδες), στη **Δανία** (0,56 μονάδες), στη **Σλοβακία** (0,44 μονάδες), στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,39 μονάδες), στη **Φιλανδία** (0,35 μονάδες) και στην **Ισπανία** (0,22 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των δημοσίων σχολείων, χωρίς καμία από τις προκύπτουσες διαφορές να χαρακτηρίζεται ως σημαντική στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Ελλάδα**, **Ρουμανία**, **Βουλγαρία**, **Λετονία**, **Λιθουανία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά στοιχεία.
- Τέλος, σε **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή τείνουν να αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των δεικτών ποιότητας μεταξύ σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη και σε χωριό ή αγροτική ανά κράτος-μέλος, η υψηλότερη καταγράφεται στη **Ρουμανία** (κατά 0,61 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,46 μονάδες), η **Πολωνία** και η **Σουηδία** (0,32 μονάδες), η **Σλοβενία** (0,29 μονάδες), η **Ιταλία** (0,26 μονάδες) και η **Ιρλανδία** (0,25 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις ή ανεπάρκειες των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, με τις υψηλότερες διαφορές να καταγράφονται στην **Αυστρία** (διαφορά κατά 0,64 μονάδες), και κατά σειρά ακολουθούν η **Κύπρος** (0,63 μονάδες), η **Πορτογαλία** (0,24 μονάδες) και η **Εσθονία** (0,23 μονάδες), ενώ σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Γερμανία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά στοιχεία. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η διαφοροποίηση των τιμών του δείκτη ως προς την έδρα του σχολείου δεν επιβεβαιώνεται στο επίπεδο της προαναφερθείσας στατιστικής σημαντικότητας για την πλειονότητα των κρατών-μελών.

Το ακόλουθο γράφημα επικεντρώνεται στην παρουσίαση ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28 της συνολικής μέσης τιμής, και των τιμών του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** των σχολικών μονάδων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, όπως και η απόλυτη διαφοροποίηση του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2013 για όσα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 κατέγραψαν τιμές του δείκτη και στα δύο συγκεκριμένα έτη αναφοράς.

Γράφημα 3.52: **Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοροποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

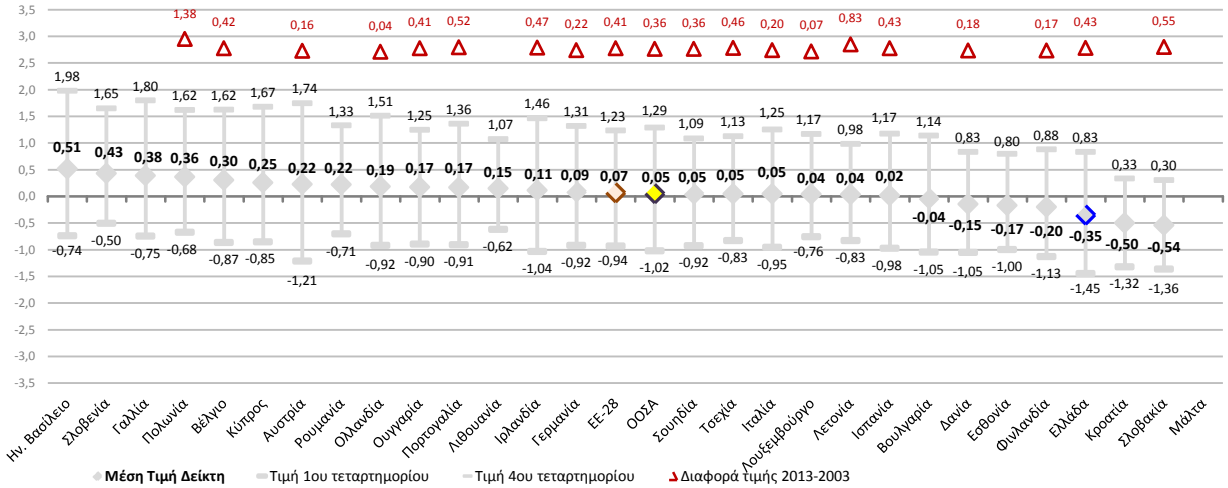

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 είναι οριακά **θετική** (**0,07** μονάδες), συμπίπτοντας με την επίσης οριακά θετική μέση τιμή των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (**0,05** μονάδες), γεγονός που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27 οι διευθυντές των σχολείων δεν πιστεύουν πως η έλλειψη, ή η ακαταλληλότητα, των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων, επηρεάζει αρνητικά/θετικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους. Στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-27 ως προς τη μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου η **Ελλάδα** κατέχει την **25η** θέση με τιμή δείκτη **-0,35** μονάδες, υπολειπόμενη κατά **0,42** μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-27, που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο οι διευθυντές των σχολείων στη συγκεκριμένη χώρα πιστεύουν πως η έλλειψη, ή η ακαταλληλότητα, των υποδομών, επηρεάζει αρνητικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους.

Η μέση τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο το 2012 είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή της ΕΕ-27 σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,51 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (0,43 μονάδες), η **Γαλλία** (0,38 μονάδες), η **Πολωνία** (0,36 μονάδες), το **Βέλγιο** (0,30 μονάδες), η **Κύπρος** (0,25 μονάδες), η **Αυστρία** και η **Ρουμανία** (0,22 μονάδες), η **Ολλανδία** (0,19 μονάδες), η **Ουγγαρία** και η **Λιθουανία** (0,17 μονάδες), η **Πορτογαλία** (0,15 μονάδες), η **Ιρλανδία** (0,11 μονάδες) και η **Γερμανία** (0,09 μονάδες). Την ίδια χρονιά σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται θετική, αλλά οριακά χαμηλότερη της μέσης τιμής της ΕΕ-27, τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** του σχολείου (**Σουηδία**, **Τσεχία**, **Ιταλία**, **Λουξεμβούργο**, **Λετονία** και **Ισπανία**). Το 2012, τέλος και στον αντίποδα, σε **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται αρνητική τιμή του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο, με την αρνητικότερη μεταξύ τους τιμή να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (-0,54 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (-0,50 μονάδες), η **Ελλάδα** (με -0,35 μονάδες), η **Φινλανδία** (με -0,20 μονάδες), η **Εσθονία** (-0,17 μονάδες), η **Δανία** (-0,15 μονάδες), και η **Βουλγαρία** (-0,04 μονάδες). Υπενθυμίζεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **0,40** μονάδες, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **-0,35** μονάδες. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι υψηλή (**2,13** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2003-2013 ο δείκτης ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο στην ΕΕ-27 καταγράφει αύξηση κατά **0,41** μονάδες, έναντι ισόποσης αύξησης (κατά 0,36 μονάδες) της τιμής του δείκτη του ΟΟΣΑ. Την ίδια περίοδο, και στα **18** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη και για τα δύο έτη αναφοράς, καταγράφεται αύξηση της τιμής του δείκτη, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά 1,38 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά 0,83 μονάδες), η **Σλοβακία** (κατά 0,55 μονάδες), η **Πορτογαλία** (κατά 0,52 μονάδες), η **Ιρλανδία** (κατά 0,47 μονάδες), η **Τσεχία** (κατά 0,46 μονάδες), η **Ελλάδα** και η **Ισπανία** (κατά 0,43 μονάδες), το **Βέλγιο** (κατά 0,42 μονάδες), η **Ουγγαρία** (κατά 0,41 μονάδες), η **Σουηδία** (κατά 0,36 μονάδες), η **Γερμανία** (κατά 0,22 μονάδες), η **Ιταλία** (κατά 0,20 μονάδες), η **Δανία** (κατά 0,18 μονάδες), η **Φινλανδία** (κατά 0,16 μονάδες), η **Αυστρία** (κατά 0,16 μονάδες) και οριακά το **Λουξεμβούργο** (κατά 0,07 μονάδες) και η **Ολλανδία** (κατά 0,04 μονάδες).

Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτυπώνεται το εύρος της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και η τυπική απόκλιση (standard deviation) του δείκτη την ίδια χρονιά.

Εκτός από τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο, και τις παρατηρούμενες διαφοροποιήσεις **μεταξύ** των κρατών-μελών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των σχολείων **εντός** των κρατών-μελών, όπως αυτές εκφράζονται από την τυπική απόκλιση του δείκτη, αλλά και το εύρος της διαφοράς της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι τιμή εύρους υψηλότερη της μονάδας, υποδηλώνει αντίστοιχα διαφοροποιήσεις υψηλότερες μιας τυπικής απόκλισης του δείκτη. Η διαφοροποίηση περί τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή της τυπικής απόκλισης του συγκεκριμένου δείκτη, που αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή της τυπικής απόκλισης των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **0,87** μονάδες οριακά υπολειπόμενη κατά **0,05** μονάδες της αντίστοιχης τιμής των κρατών μελών του ΟΟΣΑ (0,92 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην **Αυστρία** (1,16) και κατά σειρά

ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,06), η **Κύπρος** (1,00), το **Βέλγιο** και η **Γαλλία** (0,98), η **Ιρλανδία** (0,97), η **Ελλάδα** (0,96), η **Ολλανδία** (0,95), η **Πορτογαλία** (0,91), η **Πολωνία** (0,90), η **Ιταλία**, η **Γερμανία** και η **Βουλγαρία** (0,88). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Κροατία** (0,66) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** και η **Λιθουανία** (0,69), η **Λετονία** (0,73), η **Εσθονία** (0,74), η **Δανία** και το **Λουξεμβούργο** (0,78), η **Τσεχία** (0,80), η **Ρουμανία** και η **Φινλανδία** (0,82), η **Σουηδία** (0,83), η **Ουγγαρία** και η **Σλοβενία** (0,84) και η **Ισπανία** (0,86).

Γράφημα 3.53: **Εύρος της μέσης τιμής του 1ου από 4ο τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*)το έτος 2012**

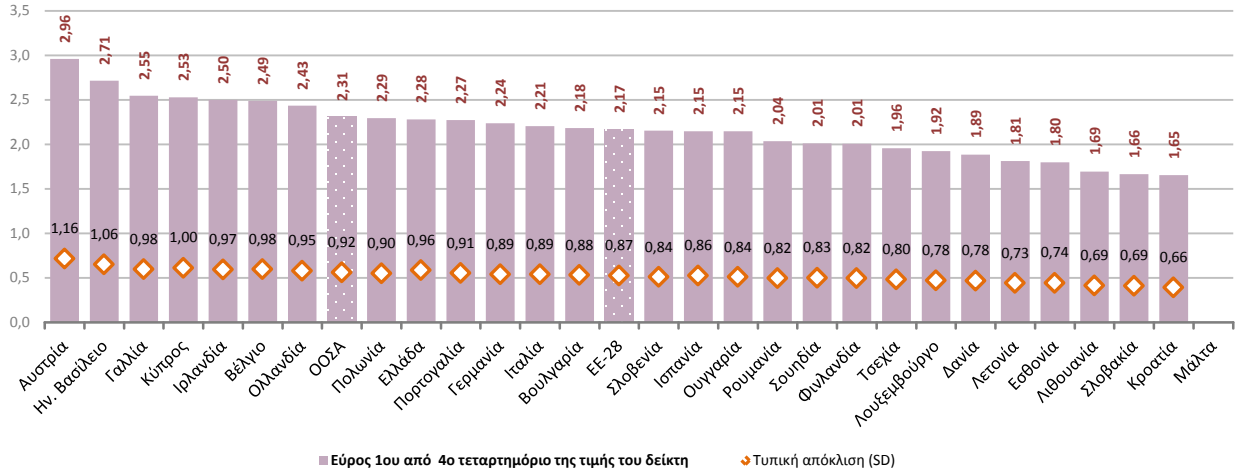

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά εύρους μεταξύ 1ου και 4υυ τεταρτημορίου της τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Η διαφοροποίηση των ακραίων τιμών του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή του εύρους της διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή του εύρους διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **2,17** μονάδες υπολειπόμενη κατά **0,14** μονάδες της αντίστοιχης τιμής εύρους των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (2,31 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με την υψηλότερη να σημειώνεται στη **Αυστρία** (2,96) και ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,71), η **Γαλλία** (2,55), η **Κύπρος** (2,53), η **Ιρλανδία** (2,50), το **Βέλγιο** (2,49), η **Ολλανδία** (2,43), η **Πολωνία** (2,29), η **Ελλάδα** (2,28), η **Πορτογαλία** (2,27), η **Γερμανία** (2,24), η **Ιταλία** (2,21) και η **Βουλγαρία** (2,18). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με τη μικρότερη να σημειώνεται στην **Κροατία** (1,65) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (1,66), η **Λιθουανία** (1,69), η **Εσθονία** (1,80), η **Λετονία** (1,81), η **Δανία** (1,89), το **Λουξεμβούργο** (1,92), η **Τσεχία** (1,96), η **Φινλανδία** και η **Σουηδία** (2,01), η **Ρουμανία** (2,04), και η **Ουγγαρία**, η **Ισπανία** και η **Σλοβενία** (2,15).

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του συνθετικού **δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων** στο σχολείο και της προκύπτουσας **απόλυτης διαφοράς** των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των προνομιούχων από τα μη-προνομιούχα σχολεία στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το έτος 2012 (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη **Μάλτα**). Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** της τιμής του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου στην ΕΕ-27 (**0,07**), και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**0,20**) της προκύπτουσας **απόλυτης διαφοράς** των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη- προνομιούχων σχολείων στην ΕΕ-27, μέγεθος που λειτουργεί ως δείκτης **ισότιμης κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων** μεταξύ των σχολείων (OECD 2012). Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν απόλυτη διαφορά των τιμών του δείκτη ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο μεταξύ προνομιούχων

και μη προνομιούχων σχολείων **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που απόλυτη διαφορά των τιμών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων σχολείων **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27.

Γράφημα 3.54: **Συσχετισμός του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο και της προκύπτουσας απόλυτης διαφοράς των τιμών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων & μη-προνομιούχων σχολείων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

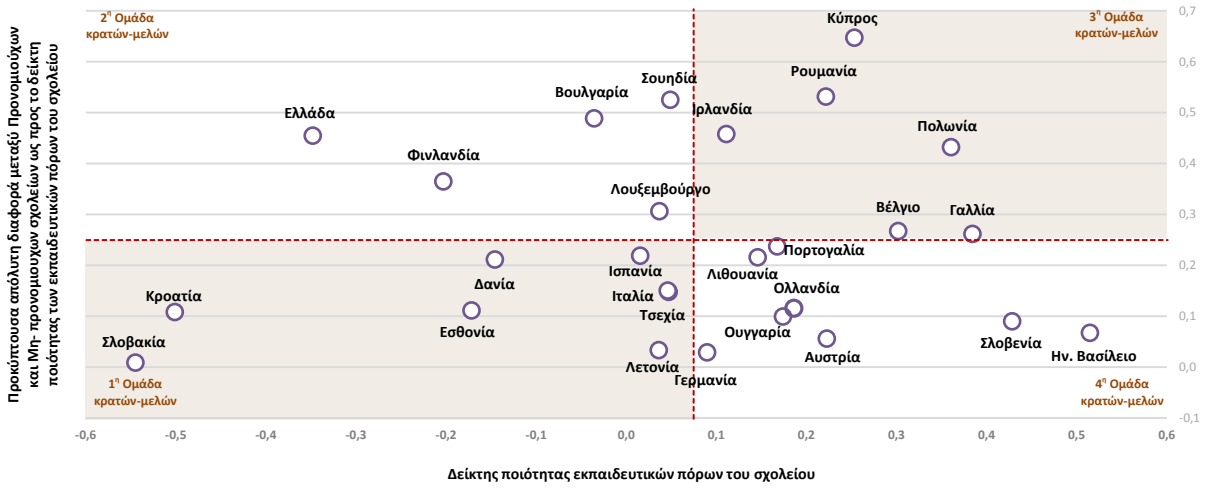

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Τα **27** κράτη-μέλη ως προς τον συσχετισμό του δείκτη **ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο** με το δείκτη **ισότιμης κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ σχολείων**, με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-27 διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης ποιότητας** των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει χαμηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των εκπαιδευτικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης** κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μικρότερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **8** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Σλοβακία**, η **Κροατία**, η **Δανία**, η **Εσθονία**, η **Ισπανία**, η **Ιταλία,** η **Τσεχία,** και η **Λετονία**.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης ποιότητας** των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει χαμηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των εκπαιδευτικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης** κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Ελλάδα**, η **Φιλανδία**, η **Βουλγαρία,** η **Σουηδία** και το **Λουξεμβούργο**. Στην αντίστοιχη ανάλυση του ΟΟΣΑ επί του συνόλου των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (OECD 2013) η συγκεκριμένη ομάδα κρατών-μελών παρουσιάζει σε εντονότερο βαθμό το φαινόμενο «*όσο χαμηλότερο το επίπεδο των διαθέσιμων εκπαιδευτικών πόρων, τόσο μεγαλύτερη εμφανίζεται η υπεροχή των πόρων στα προνομιούχα σχολεία έναντι των μη-προνομιούχων*».
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης ποιότητας** των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει υψηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των εκπαιδευτικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα **δείκτης ισότιμης** κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: το **Βέλγιο**, η **Γαλλία**, η **Πολωνία**, η **Ιρλανδία**, η **Ρουμανία** και η **Κύπρος**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης ποιότητας** των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει υψηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των εκπαιδευτικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης** κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μικρότερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Πορτογαλία**, η **Λιθουανία**, η **Ολλανδία**, η **Ουγγαρία**, η **Αυστρία**, η **Γερμανία**, η **Σλοβενία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.

3.1.2.3 Ενσωμάτωση στο σχολείο των Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνίας

Η ενσωμάτωση στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ICT) μέσω της επένδυσης σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αποδίδεται από τρεις εξειδικευμένους δείκτες εισροών: (α) **αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση στο σχολείο ανά μαθητή**, (β) **αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών** επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου, και (γ) **εκπαιδευτική χρήση του Internet**, που αποδίδει την εκτιμώμενη (από τους διευθυντές των σχολείων των οποίων οι μαθητές πήραν μέρος στο Πρόγραμμα PIZA 2012) **εργασία για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet**, ως ποσοστό επί της συνολικής εργασίας, όπως αυτή προβλέπεται από το επίσημο πρόγραμμα σπουδών για τους μαθητές ηλικίας 15 ετών σε όλα τα μαθησιακά αντικείμενα. Ο συγκεκριμένος δείκτης αναφέρεται διακριτά σε τρεις **δείκτες εργασίες** που σχετίζονται με το σχολείο: εργασία στην τάξη, προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για το σχολείο (homework), και ανάθεση επιμέρους εργασίας στο μαθητή ή εργασίας σε προγράμματα (projects).

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28 τη μέση τιμή ανά κράτος-μέλος του δείκτη **αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση ανά μαθητή**, των σχολικών μονάδων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012.

Το 2012 η μέση τιμή του δείκτη **αναλογία ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή** στο σχολείο των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 είναι **0,68**, τιμή που συμπίπτοντας με την μέση τιμή των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (**0,68**), γεγονός που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο στα σχολεία στην ΕΕ-27, αντιστοιχούν περίπου **7,0** ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανά 10 μαθητές. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις της τιμής του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27. Στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-27 ως προς τη μέση τιμή του δείκτη **αναλογία ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή** στο σχολείο η **Ελλάδα** κατέχει την **27η** θέση με τιμή δείκτη **0,24** μονάδες, υπολειπόμενη κατά **0,44** μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-27, που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο οι διευθυντές των σχολείων στην Ελλάδα δηλώνουν πως στο σχολείο τους αντιστοιχούν περίπου **2,5** ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανά 10 μαθητές.

Η μέση τιμή του δείκτη **αναλογία ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή** στο σχολείο το 2012 είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή της ΕΕ-27 σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στην **Αυστρία** στην οποία κατά μέσο όρο αντιστοιχούν **15,0** ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανά 10 μαθητές στο σχολείο (τιμή 1,47 υπολογιστές ανά μαθητή) και κατά φθίνουσα σειρά τιμής ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,02 υπολ.), η **Λετονία** (0,98 υπολ.), η **Τσεχία** (0,92 υπολ.), το **Λουξεμβούργο** (0,87 υπολ.), η **Λιθουανία** (0,85 υπολ.), η **Δανία** (0,83 υπολ.), η **Σλοβακία** (0,77 υπολ.), η **Κύπρος** (0,74 υπολ.), το **Βέλγιο** (0,72 υπολ.), η **Εσθονία** (0,69 υπολ.) και η **Ολλανδία** (0,68 υπολ.). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του δείκτη **αναλογία ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή** στο σχολείο από την αντίστοιχη μέση τιμή της ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στην **Ελλάδα** στην οποία κατά μέσο όρο αντιστοιχούν **2,4** ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανά 10 μαθητές στο σχολείο (τιμή 0,24 υπολογιστές ανά μαθητή) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Κροατία** (0,32 υπολ.), η **Πολωνία** (0,36 υπολ.), η **Φινλανδία** και η **Πορτογαλία** (0,46 υπολ.), η **Ιταλία** (0,48 υπολ.), η **Ρουμανία** (0,54 υπολ.), η **Βουλγαρία** (0,56), η **Γαλλία** (0,60 υπολ.), η **Σλοβενία** (0,62 υπολ.), η **Σουηδία** (0,63 υπολ.), η **Ιρλανδία** και η **Ουγγαρία** (0,64 υπολ.), η **Γερμανία** (0,65) και η **Ισπανία** (0,67 υπολ.).

Γράφημα 3.55: **Μέση τιμή ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*) του δείκτη αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση ανά μαθητή στο σχολείο που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012**

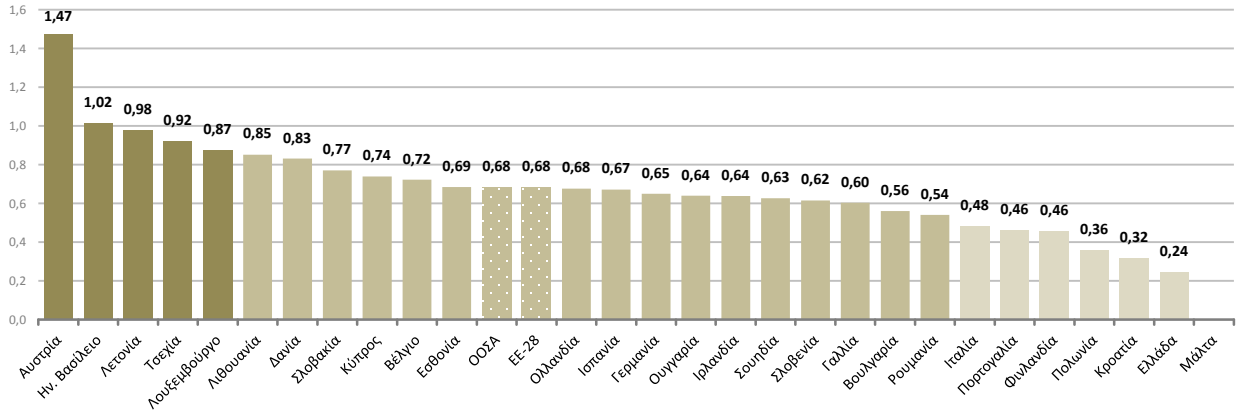

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του δείκτη αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση ανά μαθητή στο σχολείο (top 5) καταγράφουν μέση

τιμή του δείκτη **1,05** ηλεκτρινούς υπολογιστές ανά μαθητή, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή του δείκτη **0,37** ηλεκτρινούς υπολογιστές ανά μαθητή. Ο λόγος top5/bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι υψηλή (**2,86** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28 τη μέση τιμή ανά κράτος-μέλος του δείκτη **αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών** επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών των σχολικών μονάδων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012.

Γράφημα 3.56: **Μέση τιμή ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*) του δείκτη αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012**

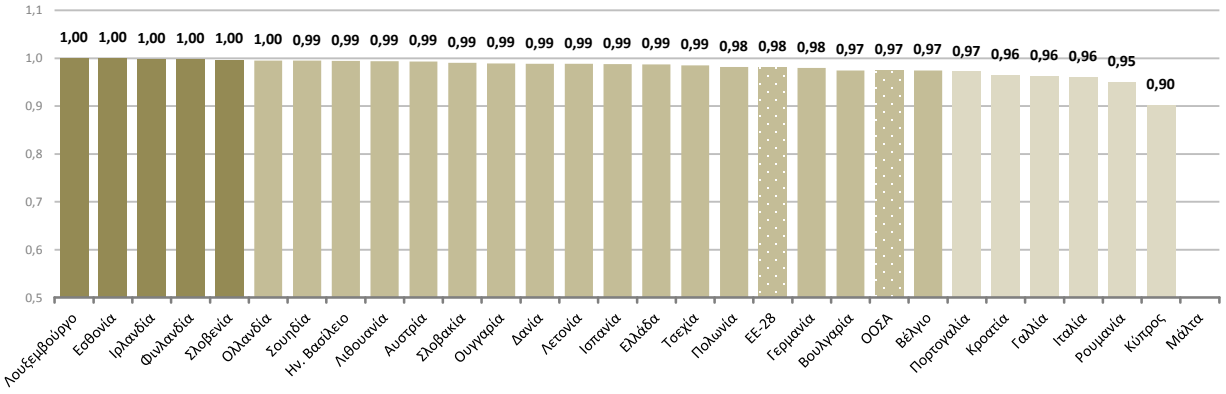

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012, το **98,2%** του συνολικού αριθμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 είναι συνδεδεμένοι με το Internet (**0,98**), ποσοστό ελαφρά υψηλότερο από το αντίστοιχο των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (**97,4%**). Στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-27 ως προς τη μέση τιμή του δείκτη **αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών** επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο η **Ελλάδα** κατέχει την **16η** θέση με ποσοστό **98,7%** των ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου να είναι συνδεδεμένοι με το Internet, υπερέχουσα κατά **0,6** ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-27.

Η μέση τιμή του δείκτη **αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών** επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο το 2012 είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή της ΕΕ-27 σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** και στην **Εσθονία** στις οποίες το **100,0%** των ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου να είναι συνδεδεμένοι με το Internet και κατά φθίνουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (99,9%), η **Φινλανδία** (99,8%), η **Σλοβενία** (99,7%), η **Ολλανδία**, η **Σουηδία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (99,5%), η **Λιθουανία** (99,4%), η **Αυστρία** (99,3%), η **Σλοβακία** (99,1%), η **Ουγγαρία**, η **Δανία** και η **Λετονία** (98,9%), η **Ισπανία** (98,8%), η **Ελλάδα** (98,7%), η **Τσεχία** (98,5%) και η **Πολωνία** (98,2%). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή του δείκτη **αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών** επί του συνολικού αριθμού από την αντίστοιχη μέση τιμή της ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στην **Κύπρο** με το **90,1%** των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο να είναι συνδεδεμένοι με το Internet και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Ρουμανία** (95,0%), η **Ιταλία** (96,2%), η **Γαλλία** (96,3%),) η **Κροατία** (96,4%), η **Πορτογαλία** (97,2%), το **Βέλγιο** (97,4%), η **Βουλγαρία** (97,5%) και η **Γερμανία** (98,0%). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του δείκτη (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **99,9%** των ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου να είναι συνδεδεμένοι στο Internet, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **94,8%** των ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου να είναι συνδεδεμένοι στο Internet. Ο λόγος top5/bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι χαμηλή (**1,05** φορές), γεγονός που δεν υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, ο **δείκτης εκπαιδευτικής χρήσης του Internet** αποδίδει την εκτιμώμενη (κατά την άποψη του Διευθυντή του σχολείου) **εργασία για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως ποσοστό επί της συνολικής εργασίας (όπως αυτή προβλέπεται από το επίσημο πρόγραμμα σπουδών για τους μαθητές ηλικίας 15 ετών) σε όλα τα μαθησιακά αντικείμενα. Ο συγκεκριμένος δείκτης δεν είναι συνθετικός, αλλά αναφέρεται διακριτά σε τρεις συγκεκριμένους **δείκτες εργασίες** που αφορούν στο σχολείο: εργασίας στην τάξη, προετοιμασίας των μαθημάτων από το μαθητή στο σπίτι (homework), και ανάθεσης επιμέρους εργασιών στο μαθητή ή συμμετοχής του σε προγράμματα (projects) του σχολείου. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο ότι οι

τρεις συγκεκριμένοι δείκτες, επί της ουσίας δεν αποτιμούν την έλλειψη ή την ανεπάρκεια συνδεσιμότητας των υπολογιστών του σχολείου στο Internet, αλλά επί της ουσίας θέτουν ζήτημα **προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών** στην αξιοποίηση (στην τάξη, στην προετοιμασία του μαθητή στο σπίτι, αλλά και στις ειδικές εργασίες που ανατίθενται στο μαθητή στο πλαίσιο ενός ή περισσοτέρων διδασκόμενων μαθησιακών αντικειμένων ή/και της συμμετοχής του σε ειδικά προγράμματα του σχολείου) των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας και των δεξιοτήτων αποτελεσματικού χειρισμού και αξιοποίησης πολλαπλών πηγών αναφοράς, στοιχείων και μεγάλων/ σύνθετων βάσεων δεδομένων, που αποτελούν σε ισχυρό βαθμό στοιχεία εκσυγχρονισμού της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας στο σχολείο του 21ου αιώνα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών.

Γράφημα 3.57: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

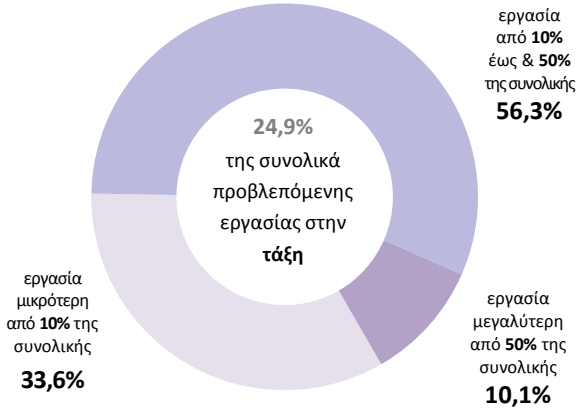

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το σύνολο των μαθητών ηλικίας 15 ετών των 27 κρατών-μελών της ΕΕ που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** αντιστοιχεί κατά μέση τιμή στο **24,9%** της συνολικά προβλεπόμενης από το πρόγραμμα σπουδών εργασίας στην τάξη. Πιο συγκεκριμένα, το **33,6%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** ήταν μικρότερο από το 10% της συνολικής εργασίας στην τάξη, το **56,3%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το αντίστοιχο ποσοστό εργασίας στην τάξη κυμαινόταν από 10% έως και 50%, ενώ το **10,1%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το ποσοστό εργασίας στην **τάξη που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** υπερέβαινε το 50% της συνολικά προβλεπόμενης από το πρόγραμμα σπουδών εργασίας στην τάξη.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών.

Γράφημα 3.58: **Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

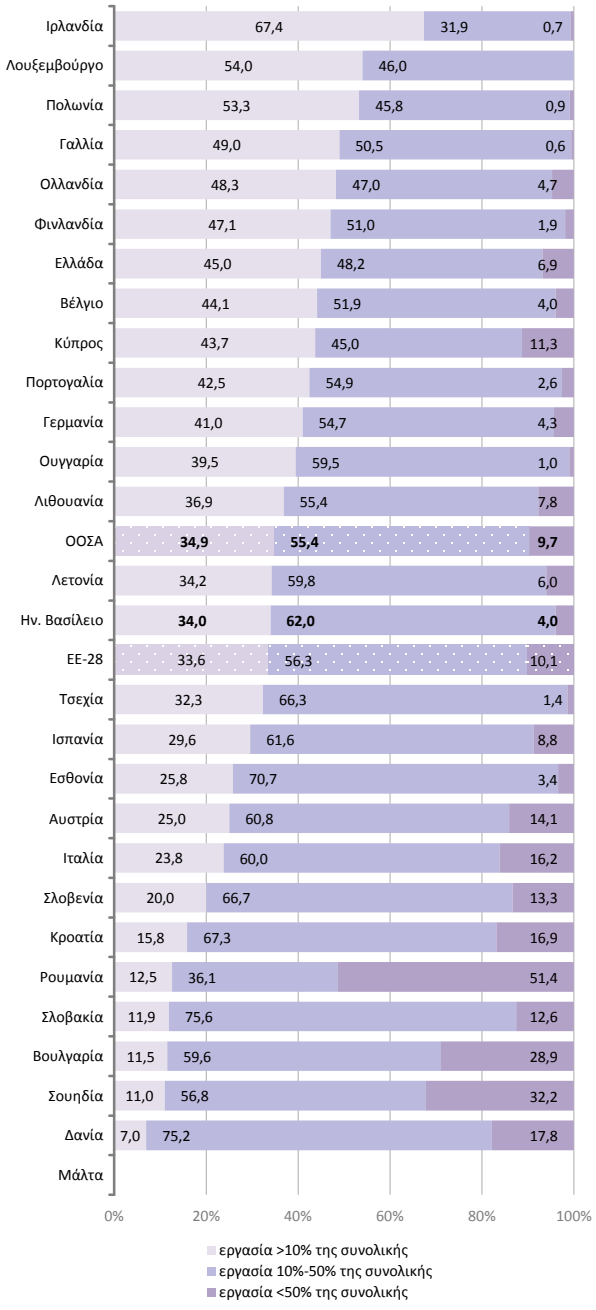

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών, που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% της συνολικής εργασίας στην τάξη, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (33,6%), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολεί-

πεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **7η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **45,0%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% της συνολικής εργασίας στην τάξη, τιμή υπερέχουσα κατά **11,4** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **54,4%** των μαθητών είναι: η **Ιρλανδία** (67,4%), το **Λουξεμβούργο** (54,0%), η **Πολωνία** (55,3%), η **Γαλλία** (49,0%), και η **Ολλανδία** (48,3%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,8%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (7,0%), η **Σουηδία** (11,0%), η **Βουλγαρία** (11,5%), η **Σλοβακία** (11,9%) και η **Ρουμανία** (12,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,05** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% της συνολικής εργασίας στην τάξη, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (56,3%), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **48,2%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% της συνολικής εργασίας στην τάξη, τιμή υπολειπόμενη κατά **8,1** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **71,1%** των μαθητών είναι: η **Σλοβακία** (75,6%), η **Δανία** (75,2%), η **Εσθονία** (70,7%), η **Κροατία** (67,3%) και η **Σλοβενία** (66,7%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **41,0%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ιρλανδία** (31,9%), η **Ρουμανία** (36,1%), η **Κύπρος** (45,0%), η **Πολωνία** (45,8%) και το **Λουξεμβούργο** (46,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,74** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, τέλος, σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% της συνολικής εργασίας στην τάξη, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (10,1%), ενώ στα υπόλοιπα **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **6,9%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας στη τάξη **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% της συνολικής εργασίας στην τάξη, τιμή υπολειπόμενη κατά **3,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **29,4%** των μαθητών είναι: η **Ρουμανία** (51,4%), η **Σουηδία** (32,2%), η **Βουλγαρία** (28,9%), η **Δανία** (17,8%) και η **Κροατία** (16,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **0,6%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: το **Λουξεμβούργο** (0,0%), η **Γαλλία** (0,6%), η **Ιρλανδία** (0,7%), η **Πολωνία** (0,9%) και η **Ουγγαρία** (1,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**46,89** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι (homework) για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών.

Γράφημα 3.59: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για την οποία απαιτείται προσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

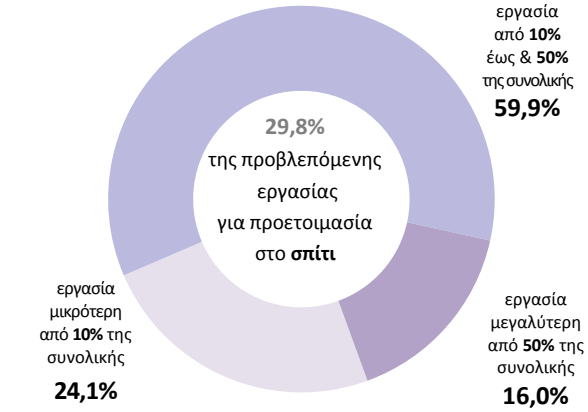

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το σύνολο των μαθητών ηλικίας 15 ετών των 27 κρατών-μελών της ΕΕ που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων

στο σπίτι που απαιτεί πρόσβαση στο Internet αντιστοιχεί κατά μέση τιμή στο 29,8% της συνολικής εργασίας του μαθητή για προετοιμασία στο σπίτι, τιμή υπερέχουσα κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της αντίστοιχης μέσης τιμής (25,2%) για εργασία στην τάξη. Πιο συγκεκριμένα, το 24,1% των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι που απαιτεί πρόσβαση στο Internet ήταν μικρότερο από το 10% της συνολικής εργασίας στο σπίτι, το 59,9% των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το αντίστοιχο ποσοστό εργασίας για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι κυμαινόταν από 10% έως και 50%, ενώ το 16,0% των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι που απαιτεί πρόσβαση στο Internet υπερέβαινε το 50% της συνολικά προβλεπόμενης από το πρόγραμμα σπουδών εργασίας στο σπίτι.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών.

Το 2012, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών, που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας για προετοιμασία από το μαθητή στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% της συνολικής εργασίας για προετοιμασία, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (24,1%), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **24,8%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% της συνολικής προετοιμασίας στο σπίτι, τιμή υπερέχουσα **οριακά** κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **42,0%** των μαθητών είναι: η **Φινλανδία** (48,1%), η **Ιρλανδία** (45,6%), το **Λουξεμβούργο** (45,4%), το **Βέλγιο** (38,1%) και η **Τσεχία** (32,7%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **9,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σλοβενία** (7,8%), η **Δανία** (8,4%), η **Κροατία** (8,7%), η **Βουλγαρία** (9,6%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,1%). Η τιμή του λόγου top5/bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,59** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.60: **Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

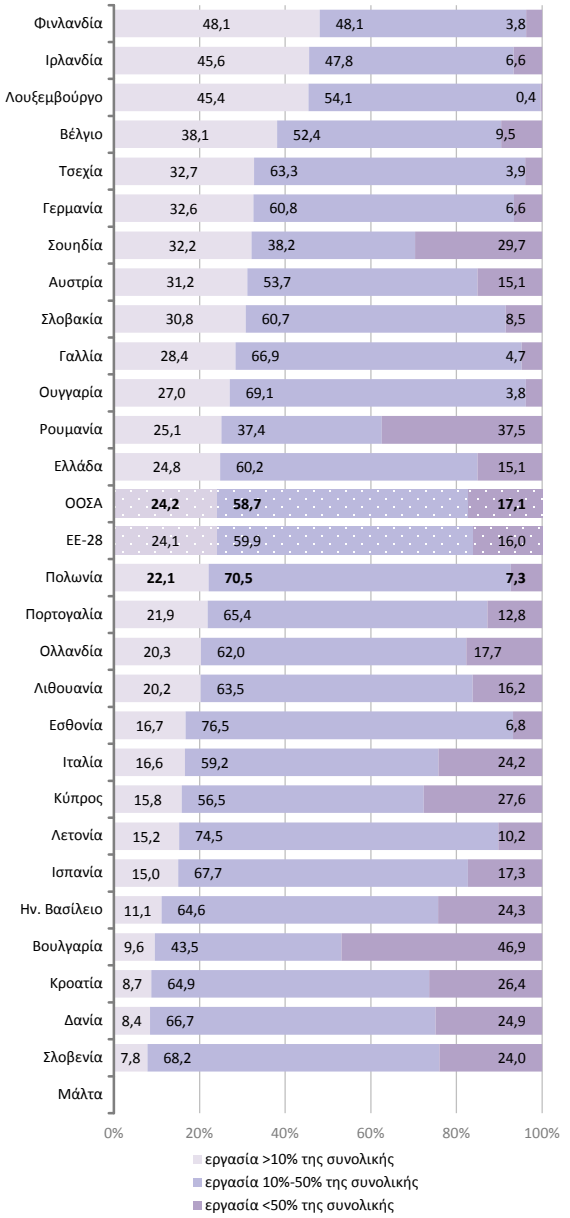

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Την ίδια χρονιά, σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% της συνολικής προετοιμασίας στο σπίτι, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (56,3%), ενώ στα υπόλοιπα **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **60,2%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το πο-

σοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% της συνολικής προετοιμασίας στο σπίτι, τιμή οριακά υπολειπόμενη κατά **0,3** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **71,8%** των μαθητών είναι: η **Εσθονία** (76,5%), η **Λετονία** (74,5%), η **Πολωνία** (70,5%), η **Ουγγαρία** (69,1%) και η **Σλοβενία** (68,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **43,0%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ρουμανία** (37,4%), η **Σουηδία** (38,2%), η **Βουλγαρία** (43,5%), η **Ιρλανδία** (47,8%) και η **Φινλανδία** (48,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,67** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, τέλος, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% της συνολικής προετοιμασίας στο σπίτι, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (16,0%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **15,1%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% της συνολικής εργασίας για προετοιμασία στο σπίτι, τιμή οριακά υπολειπόμενη κατά **0,9** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **33,6%** των μαθητών είναι: η **Βουλγαρία** (46,9%), η **Ρουμανία** (37,5%), η **Σουηδία** (29,7%), η **Κύπρος** (27,6%) και η **Κροατία** (26,4%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **3,3%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: το **Λουξεμβούργο** (0,4%), η **Φινλανδία** και η **Ουγγαρία** (3,8%), η **Τσεχία** (3,9%) και η **Γαλλία** (4,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**10,06** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος, για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών.

Γράφημα 3.61: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος για την οποία απαιτείται προσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

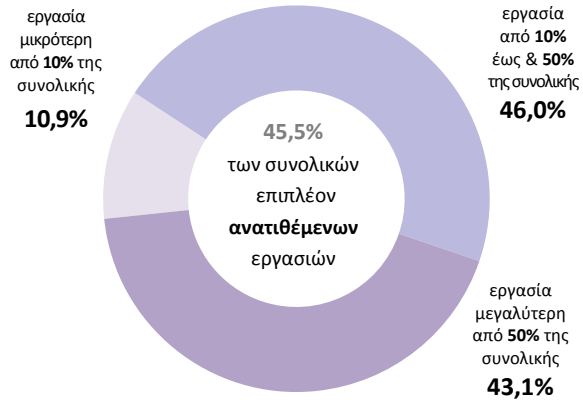

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το σύνολο των μαθητών ηλικίας 15 ετών των 27 κρατών-μελών της ΕΕ που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** αντιστοιχεί κατά μέση τιμή στο **45,5%** των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, τιμή υπερέχουσα κατά **20,3** ποσοστιαίες μονάδες έναντι της αντίστοιχης μέσης τιμής (25,2%) για εργασία στην τάξη και κατά **15,7** ποσοστιαίες μονάδες έναντι της αντίστοιχης μέσης τιμής (29,8%) για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι.

Πιο συγκεκριμένα, το **10,9%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία στα οποία το ποσοστό επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** ήταν μικρότερο από το 10% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, το **59,9%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το αντίστοιχο ποσοστό επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος κυμαινόταν από 10% έως και 50%, ενώ το **16,0%** των μαθητών φοιτούσε σε σχολεία όπου το ποσοστό επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** υπερέβαινε το 50% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο

πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος για την οποία **απαιτείται πρόσβαση στο Internet** ως προς τις συνολικές επιπλέον ανατιθέμενες στους μαθητές εργασίες.

Γράφημα 3.62: **Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών**

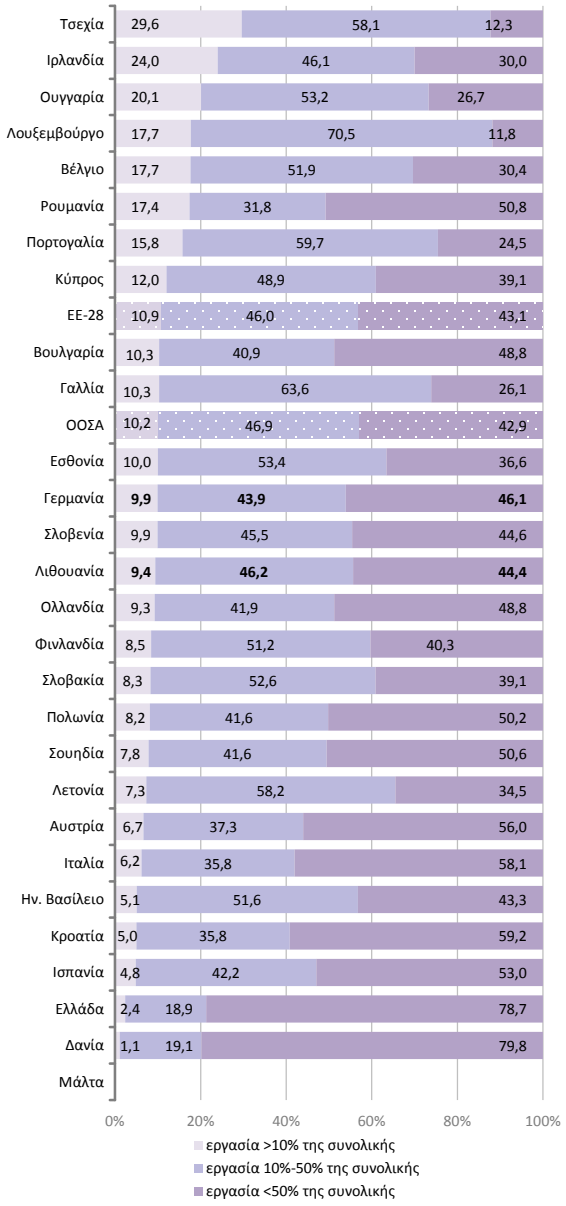

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, σε **8** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών, που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (10,9%), ενώ στα υπόλοιπα **19** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.
Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **26η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **2,4%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μικρότερο από το 10% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, τιμή υπολειπόμενη **οριακά** κατά **8,5** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **21,8%** των μαθητών είναι: η **Τσεχία** (29,6%), η **Ιρλανδία** (24,0%), η **Ουγγαρία** (20,1%), και το **Λουξεμβούργο** και το **Βέλγιο** (17,7%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **3,7%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (1,1%), η **Ελλάδα** (2,4%), η **Ισπανία** (4,8%), η **Κροατία** (5,0%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,93** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (46,0%), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **27η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **18,9%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** κυμαίνεται από 10% έως και 50% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, τιμή υπολειπόμενη κατά **27,1** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **62,0%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (70,5%), η **Γαλλία** (63,6%), η **Πορτογαλία** (59,7%), η **Λετονία** (58,2%) και η **Τσεχία** (58,1%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **28,3%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ελλάδα** (18,9%), η **Δανία** (19,1%), η **Ρουμανία** (31,8%), η **Ιταλία** (35,8%) και η **Κροατία** (35,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,19** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών

στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, τέλος, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών που φοιτά σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (43,1%), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει τη **2η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **78,7%** των μαθητών να φοιτούν σε σχολεία στα οποία το ποσοστό της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος **που απαιτεί πρόσβαση στο Internet** είναι μεγαλύτερο από το 50% των συνολικών επιπλέον ανατιθέμενων στους μαθητές εργασιών, τιμή οριακά υπερέχουσα κατά **35,6** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **66,4%** των μαθητών είναι: η **Δανία** (79,8%), η **Ελλάδα** (78,7%), η **Κροατία** (59,2%), η **Ιταλία** (58,1%) και η **Αυστρία** (56,0%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **20,3%** των μαθητών στα οποία περιλαμβάνονται: το **Λουξεμβούργο** (11,8%), η **Τσεχία** (12,3%), η **Πορτογαλία** (24,5%), η **Γαλλία** (26,1%) και η **Ουγγαρία** (26,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

3.1.3 Δείκτες επένδυσης στους ανθρώπινους πόρους

Το εκπαιδευτικό προσωπικό αποτελεί το σημαντικότερο μέγεθος των εισροών στην εκπαίδευση και είναι άμεσα συνδεδεμένο με την ποιότητα των παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

Η βελτίωση της ποιότητας της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και η εξασφάλιση της καθολικής συμμετοχής τους στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση θεωρείται βασικός παράγοντας διασφάλισης της ποιότητας στην εκπαίδευση (European Commission, 2009). Πολύτιμα στοιχεία για τη διδασκαλία και τη μάθηση σε διεθνές επίπεδο παρέχει η έρευνα TALIS, που αποτελεί την πρώτη διεθνή μελέτη με αντικείμενο τη σχέση περιβάλλοντος μάθησης και συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών στο σχολείο. Η Ελλάδα δεν συμμετέχει στη μελέτη TALIS και επομένως σχετικά στοιχεία και συμπεράσματα της έρευνας αυτής στην έκθεση αυτή είναι περιορισμένα.

Στην ενότητα αυτή ως βασικές μεταβλητές παρουσιάζονται: α) η **αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό** στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1-3), και β) η **επάρκεια των σχολείων σε κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό** (ISCED 2-3).

Και οι δύο δείκτες εμφανίζονται στη βιβλιογραφία ανάμεσα στους παράγοντες που επηρεάζουν τα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (OECD, 2013; OECD, 2009; OECD, 2007a) και μας επιτρέπουν να αναδείξουμε πιθανές διαφοροποιήσεις μεταξύ διαφορετικών εκπαιδευτικών βαθμίδων.

3.1.3.1 Αναλογια μαθητων ανα εκπαιδευτικο (ISCED 1-3)

Ο δείκτης «αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό», ορίζεται ως το πηλίκο του πλήθους του μαθητικού πληθυσμού (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) προς το πλήθος των εκπαιδευτικών (σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης). Θα πρέπει να σημειωθεί, για την ακριβέστερη απόδοση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας του συγκεκριμένου δείκτη στην Ελλάδα, το πλήθος των εκπαιδευτικών του Δημοσίου τομέα εκπαίδευσης σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης ανά βαθμίδα εκπαίδευση σε **2η προσέγγιση** υπολογίστηκε από το σύνολο των Μονίμων και των Αναπληρωτών εκπαιδευτικών πλήρους ωραρίου και ως εκ τούτου δεν συμπεριέλαβε τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς που δεν καλύφθηκαν τη συγκεκριμένη χρονιά από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς.

Πρωτοβαθμια εκπαιδευση ISCED 1

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 1) στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.63: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

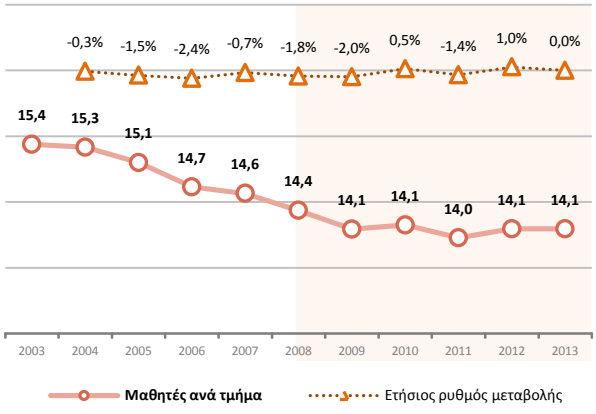

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 είναι **14,1** μαθητές/εκπαιδευτικό. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, καταγράφει **μείωση** κατά **-8,4**% (ή κατά 1,3 μαθητές/εκπαιδευτικό), από 15,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003 σε 14,1 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2013. Η μείωση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται τόσο στη **μείωση** κατά **-3,9%** του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης, όσο και στην **αύξηση** κατά **4,5%** του πλήθους των εκπαιδευτικών της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **1,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-1,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Στο συγκεκριμένο γράφημα ο δείκτης της χώρας αποδίδεται και από τις δύο προαναφερθείσες προσεγγίσεις[18] για τον πληθυσμό των εκπαιδευτικών του δημόσιου τομέα της βαθμίδας.

Γράφημα 3.64: **Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαί-δευση (ISCED 1) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

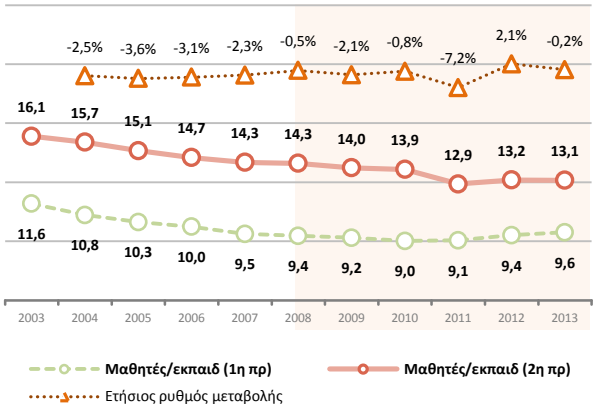

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

[18] 1η προσέγγιση: το σύνολο των εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου, 2η προσέγγιση: το σύνολο των Μόνιμων και Αναπληρωτών εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου. Και στις δύο προσεγγίσεις ο πληθυσμός των εκπαιδευτικών του Ιδιωτικού τομέα αποδίδεται από το σύνολο των εκπαιδευτικών σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα είναι **13,1** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **1,0** μαθητή/εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο 2003-2004 υπερείχε της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 κατά 0,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό, ενώ την περίοδο 2005-2013 υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **0,4** μαθητές/εκπαιδευτικό, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2005 όπου η τιμή του δείκτη της χώρας ταυτίστηκε με τον αντίστοιχο της ΕΕ-28, και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2011 (1,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα, καταγράφει **μείωση** κατά **-18,5**% (ή κατά 3,0 μαθητές/εκπαιδευτικό), από 16,1 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2003 σε 13,1% το 2013. Η μείωση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται τόσο στη **μείωση** κατά **-2,8%** του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης, όσο - και κυρίως- στην **αύξηση** κατά **19,2%** του πλήθους των εκπαιδευτικών της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2011 καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών/εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **-20,1%** (ή 3,2 μαθητές/εκπαιδευτικό), από 16,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 12,9 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2011, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ **αύξηση** του δείκτη **2,0%** (ή κατά 0,2 μαθητές/εκπαιδευτικό) καταγράφεται την περίοδο 2011-2013, από 12,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2011 σε 13,1 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2013. Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **2,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-7,2%** έναντι του προηγούμενου έτους). Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι η μέση τιμή του **εύρους** της διαφοράς μεταξύ των δύο διαφορετικών προσεγγίσεων των τιμών του εκπαιδευτικού δείκτη στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 4,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό, ενώ η μέγιστη τιμή του εύρους

καταγράφεται το 2004 και το 2008 (4,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η ελάχιστη τιμή το 2013 (3,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013. Στην Ελλάδα για τις τιμές του δείκτη έχει επιλεγεί η 2η προσέγγιση.

Πίνακας 3.17: **Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**15,4**	**15,3**	**15,1**	**14,7**	**14,6**	**14,4**	**14,1**	**14,1**	**14,0**	**14,1**	**14,1**	**14,5**	**-8,4**	▼
Ην. Βασίλειο	20,0	21,1	20,7	19,8	19,4	20,2	19,9	19,8	19,9	21,1	21,1	**20,3**	**5,5**	▲
Τσεχία	18,3	17,9	17,5	17,3	18,7	18,1	18,4	18,7	18,7	18,9	18,9	**18,3**	**3,3**	▲
Γαλλία	19,4	19,4	19,4	19,3	19,7	19,9	19,7	18,7	18,4	18,9	18,9	**19,2**	**-2,6**	▼
Ρουμανία	17,8	17,8	17,4	17,1	16,9	16,3	16,4	16,7	17,8	18,1	18,1	**17,3**	**1,7**	▲
Βουλγαρία	17,2	16,8	16,3	15,8	16,0	16,1	17,4	17,6	17,5	17,5	17,5	**16,9**	**1,7**	▲
Σλοβακία	19,4	18,9	18,9	18,6	17,9	18,6	17,7	17,1	16,9	16,8	16,8	**18,0**	**-13,4**	▼
Ιρλανδία	18,7	18,3	17,9	19,4	17,9	17,8	15,9	15,9	15,7	16,2	16,2	**17,3**	**-13,4**	▼
Γερμανία	18,7	18,8	18,8	18,7	18,3	18,0	17,4	16,7	16,3	16,0	16,0	**17,6**	**-14,4**	▼
Σλοβενία	12,8	15,2	15,0	14,9	15,2	15,8	16,7	16,2	16,0	15,9	15,9	**15,4**	**24,2**	▲
Ολλανδία	16,0	15,9	15,9	15,3	15,6	15,8	15,8	15,7	15,8	15,8	15,8	**15,8**	**-1,3**	▼
Κροατία	18,0	18,3	18,1	17,7	17,3	16,6	15,4	14,7	14,3	14,2	14,2	**16,3**	**-21,1**	▼
Κύπρος	19,2	17,8	17,9	16,8	15,9	15,0	14,5	14,0	13,6	14,0	14,0	**15,7**	**-27,1**	▼
Φινλανδία	16,6	16,3	15,9	15,0	15,0	14,4	13,6	14,0	13,7	13,6	13,6	**14,7**	**-18,1**	▼
Ισπανία	14,3	14,3	14,3	14,2	13,6	13,1	13,3	13,2	13,2	13,4	13,4	**13,7**	**-6,3**	▼
Ελλάδα	**16,1**	**15,7**	**15,1**	**14,7**	**14,3**	**14,3**	**14,0**	**13,9**	**12,9**	**13,2**	**13,1**	**14,3**	**-18,5**	▼
Εσθονία 2006				14,1	14,4	16,4	16,2	16,2	16,3	13,1	13,1	**15,0**	**-7,1**	▼
Βέλγιο	13,1	12,9	12,8	12,6	12,6	12,6	12,5	12,4	12,4	12,5	12,5	**12,6**	**-4,6**	▼
Ιταλία	10,9	10,7	10,5	10,5	10,5	10,6	10,7	11,3	11,7	12,1	12,1	**11,1**	**11,0**	▲
Αυστρία	14,4	15,1	14,1	13,9	13,6	12,9	12,6	12,2	12,1	12,0	12,0	**13,2**	**-16,7**	▼
Πορτογαλία	11,3	11,1	10,8	10,6	11,8	11,3	11,3	10,9	11,2	11,9	11,9	**11,3**	**5,3**	▲
Σουηδία	12,3	12,1	12,2	12,1	12,3	12,2	12,1	11,7	11,3	11,8	11,8	**12,0**	**-4,1**	▼
Μάλτα	18,4	19,0	12,1	13,7		10,6	9,4	14,4	10,3	11,5	11,5	**13,1**	**-37,5**	▼
Λετονία	15,9	14,9	12,2	11,8	11,0	12,8	11,4	11,9	11,4	11,0	11,0	**12,3**	**-30,8**	▼
Πολωνία	11,9	11,9	11,7	11,4	11,0	10,5	10,2	10,0	11,0	11,0	11,0	**11,1**	**-7,6**	▼
Ουγγαρία	10,6	10,7	10,6	10,4	10,2	10,6	10,7	10,8	10,7	10,7	10,7	**10,6**	**0,9**	▲
Λιθουανία	12,2	11,0	11,3	10,7	10,0	9,7	9,7	9,9	9,9	10,1	10,1	**10,4**	**-8,2**	▼
Λουξεμβούργο	10,8	10,7		11,3	11,2	12,1	11,6	10,1	9,9	9,2	9,2	**10,6**	**-14,8**	▼
Δανία έως 2011	10,8	11,3				10,1	9,9	11,5	11,8			**10,9**	**9,3**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 είναι **14,1** μαθητές/εκπαιδευτικό. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αναλογία **13,1** μαθητές ανά εκπαιδευτικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1), τιμή υπολειπόμενη κατά **1,0** μαθητής/ εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **18,9** μαθητές/εκπαιδευτικό είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** (21,1 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Τσεχία** και η **Γαλλία** (18,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ρουμανία** (18,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Βουλγαρία** (17,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,4** μαθητές/εκπαιδευτικό, στα οποία περιλαμβάνονται: το **Λουξεμβούργο** (9,2 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Λιθουανία** (10,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ουγγαρία** (10,7 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Πολωνία** και η **Λετονία** (11,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,82** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, είναι **14,5** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (50,0%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (με **24,6** μαθητές/εκπαιδευτικό) και κατά σειρά ακολου-

θούν: η **Γαλλία** (19,2 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Τσεχία** (18,3 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Σλοβακία** (18,0 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Γερμανία** (17,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ρουμανία** και η **Ιρλανδία** (17,3 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Βουλγαρία** (16,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Κροατία** (16,3 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Ολλανδία** (15,8 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Κύπρος** (15,7 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Σλοβενία** (15,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Εσθονία** (15,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2006-2013 και η **Φινλανδία** (14,7 μαθητές/εκπαιδευτικό). Στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (50,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (10,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (10,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), το **Λουξεμβούργο** (10,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Δανία** (10,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2003-2011, η **Πολωνία** και η **Ιταλία** (11,1 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Πορτογαλία** (11,3 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Σουηδία** (12,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Λετονία** (12,3 μαθητές/εκπαιδευτικό), το **Βέλγιο** (12,6 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Μάλτα** (13,1 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Αυστρία** (13,2 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ισπανία** (13,7 μαθητές/εκπαιδευτικό), και η **Ελλάδα** (14,3 μαθητές/εκπαιδευτικό).

Γράφημα 3.65: **Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

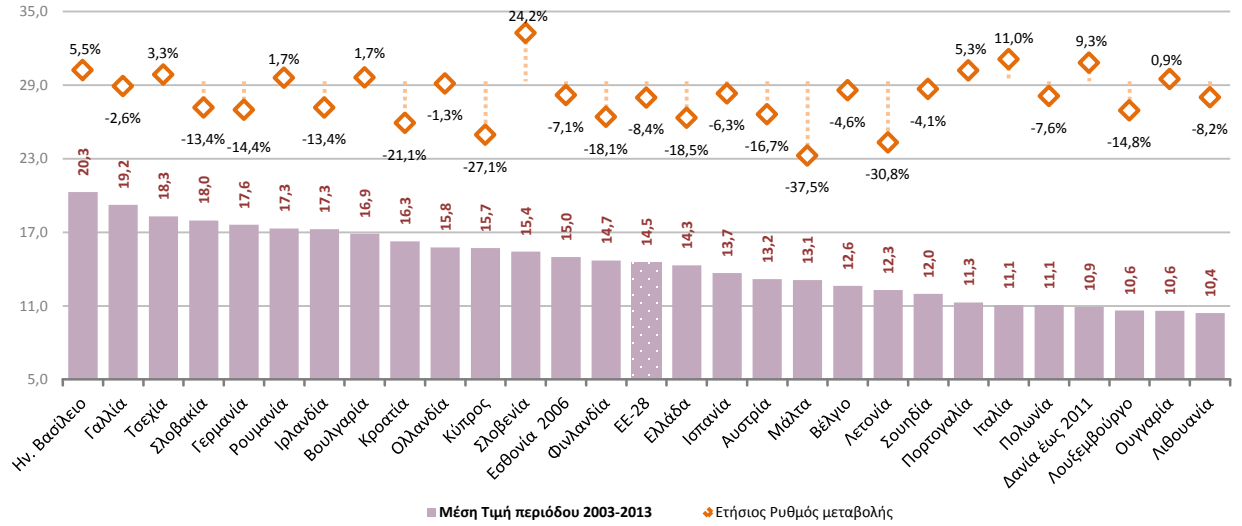

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-28 κατά **-2,0%** (ή κατά **0,4** μαθητές/εκπαιδευτικό). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (32,1%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβενία** (κατά **24,2%**) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (11,0%), η **Δανία** (9,3%) την περίοδο 2003-2011, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,5%), η **Πορτογαλία** (5,3%), η **Τσεχία** (3,3%), η **Βουλγαρία** και η **Ρουμανία** (1,7%) και οριακά η **Ουγγαρία** (0,9%). Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (67,9%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Μάλτα** (κατά -37,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (-30,8%), η **Κύπρος** (-27,1%), η **Κροατία** (-21,1%), η **Ελλάδα** (-18,5%), η **Φινλανδία** (-18,1%), η **Αυστρία** (-16,7%), το **Λουξεμβούργο** (-14,8%), η **Γερμανία** (-14,4%), η **Σλοβακία** και η **Ιρλανδία** (-13,4%), η **Λιθουανία** (-8,2%), η **Πολωνία** (-7,6%), η **Εσθονία** (-7,1%) την περίοδο 2006-2013, η **Ισπανία** (-6,3%), το **Βέλγιο** (-4,6%), η **Σουηδία** (-4,1%), η **Γαλλία** (-2,6%) και η **Ολλανδία** (-1,3%).

Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2) στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28 είναι **10,5** μαθητές/εκπαιδευτικό. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-27, καταγράφει **μείωση** κατά **-13,6%** (ή κατά 1,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), από 12,2 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003 σε 10,5 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2013. Η μείωση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται τόσο στη **μείωση** κατά **-11,1%** του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης, όσο και στην **αύξηση** κατά **1,3%** του πλή-

θους των εκπαιδευτικών της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης την ίδια περίοδο.

Γράφημα 3.66: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-27(*) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

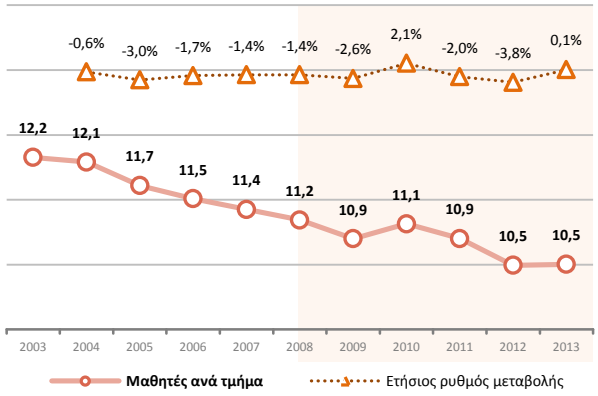

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία την περίοδο 2004-2013

Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-27 κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **2,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (**-3,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Στο συγκεκριμένο γράφημα ο δείκτης της χώρας αποδίδεται και από τις δύο προαναφερθείσες προσεγγίσεις[19] για τον πληθυσμό των εκπαιδευτικών του δημόσιου τομέα της βαθμίδας.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της Ελλάδας είναι **9,6** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της Ελλάδας υπολειπόταν κατά **0,9** μαθητές/ εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο 2003-2013 υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **1,8** μαθητές/ εκπαιδευτικό, με την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (0,9 μαθητές/εκπαιδευτικό), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2004 και 2005 (2,4 μαθητές/εκπαιδευτικό).

Γράφημα 3.67: **Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

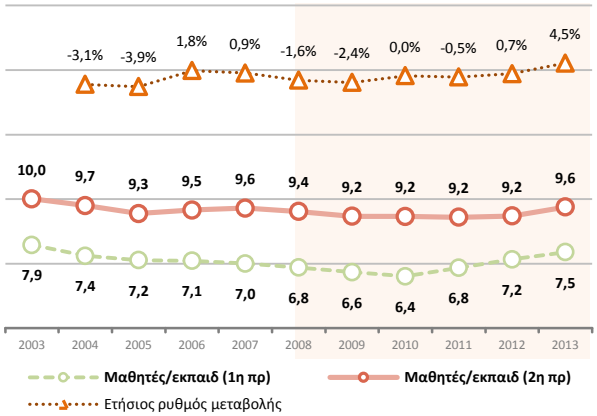

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην Ελλάδα, καταγράφει **μείωση** κατά **-3,8%** (ή κατά 0,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό), από 10,0 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2003 σε 9,6% το 2013. Η μείωση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται τόσο στη **μείωση** κατά **-1,7%** του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης, όσο και στην **αύξηση** κατά **2,2%** του πλήθους των εκπαιδευτικών της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών/εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **-6,9%** (ή 0,7 μαθητές/εκπαιδευτικό), από 10,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), σε 9,3 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2011, ενώ **αύξηση** του δείκτη **3,3%** (ή κατά 0,3 μαθητές/εκπαιδευτικό) καταγράφεται την περίοδο 2005-2013, από 9,3 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2011 σε 9,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **2,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-7,2%** έναντι του προηγούμενου έτους). Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι η μέση τιμή του **εύρους** της διαφοράς μεταξύ των δύο διαφορετικών προσεγγίσεων των τιμών του

[19] 1η προσέγγιση: το σύνολο των εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου, 2η προσέγγιση: το σύνολο των Μόνιμων και Αναπληρωτών εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου. Και στις δύο προσεγγίσεις ο πληθυσμός των εκπαιδευτικών του Ιδιωτικού τομέα αποδίδεται από το σύνολο των εκπαιδευτικών σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου

εκπαιδευτικού δείκτη στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι 2,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό, ενώ η μέγιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2010 (2,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η ελάχιστη τιμή το 2003 (2,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013. Στην Ελλάδα για τις τιμές του δείκτη έχει επιλεγεί η 2η προσέγγιση.

Πίνακας 3.18: **Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**12,2**	**12,1**	**11,7**	**11,5**	**11,4**	**11,2**	**10,9**	**11,1**	**10,9**	**10,5**	**10,5**	**11,3**	**-13,6**	▼
Ολλανδία 2011									15,3	15,6	15,6	**15,5**	**2,0**	▲
Γαλλία	13,7	14,1	14,2	14,1	14,3	14,6	14,9	15,0	14,8	15,5	15,5	**14,6**	**13,1**	▲
Ην. Βασίλειο	17,4	17,1	17,0	16,7	16,7	15,0	16,1	17,1	15,2	14,2	14,2	**16,1**	**-18,4**	▼
Γερμανία	15,6	15,6	15,5	15,5	15,2	15,0	15,1	14,9	14,2	13,9	13,9	**14,9**	**-10,9**	▼
Ρουμανία	13,7	13,4	12,4	12,2	12,2	12,5	12,2	12,2	13,1	13,0	13,0	**12,7**	**-5,1**	▼
Βουλγαρία	13,3	12,9	12,6	12,3	12,1	12,0	12,5	12,7	12,6	12,8	12,8	**12,6**	**-3,8**	▼
Σλοβακία	13,9	13,9	14,1	13,7	13,9	14,5	14,0	13,6	13,1	12,8	12,8	**13,7**	**-7,9**	▼
Ιταλία	10,3	10,3	10,5	10,4	9,5	9,7	10,0	11,9	11,5	11,8	11,8	**10,7**	**14,6**	▲
Σουηδία	12,1	11,9	12,0	11,4	11,5	11,4	11,3	11,4	11,3	11,3	11,3	**11,5**	**-6,6**	▼
Τσεχία	14,3	13,5	13,5	12,3	12,3	11,8	11,5	11,2	11,1	11,1	11,1	**12,2**	**-22,4**	▼
Λουξεμβούργο 2009	9,0						8,9	11,7	10,5	10,7	10,7	**10,5**	**20,2**	▲
Ισπανία	13,3	12,9	12,5	12,5	11,7	10,3	10,1	10,1	10,3	10,6	10,6	**11,4**	**-20,3**	▼
Ουγγαρία	10,6	10,2	10,4	10,2	10,2	10,9	10,8	10,7	10,5	10,6	10,6	**10,5**	**0,0**	—
Κύπρος	12,8	12,1	11,9	11,6	11,2	10,8	10,2	10,0	10,0	10,0	10,0	**11,0**	**-21,9**	▼
Εσθονία 2006				12,3	11,4	16,0	15,7	14,9	14,7	9,9	9,9	**13,1**	**-19,5**	▼
Πολωνία	12,6	12,6	12,7	12,6	12,4	12,9	12,9	12,7	10,0	9,9	9,9	**11,9**	**-21,4**	▼
Ελλάδα	**10,0**	**9,7**	**9,3**	**9,5**	**9,6**	**9,4**	**9,2**	**9,2**	**9,2**	**9,2**	**9,6**	**9,4**	**-3,8**	▼
Κροατία	12,6	13,2	13,2	12,8	12,6	12,1	11,0	10,6	10,3	9,6	9,6	**11,6**	**-23,8**	▼
Πορτογαλία	8,9	10,0	8,2	8,3	7,9	8,1	7,6	7,9	8,2	9,6	9,6	**8,6**	**7,9**	▲
Αυστρία	10,0	10,4	10,6	10,4	10,3	9,9	9,6	9,3	9,1	9,0	9,0	**9,8**	**-10,0**	▼
Φινλανδία	9,8	10,0	10,0	9,7	9,9	10,6	10,1	9,8	9,3	8,9	8,9	**9,7**	**-9,2**	▼
Βέλγιο	10,6	10,6	9,4	9,4	9,2	8,1	8,1	8,1	8,1	8,2	8,2	**8,9**	**-22,6**	▼
Μάλτα	10,0	10,2	8,4	9,3		7,1	6,5	8,1	7,6	8,0	8,0	**8,3**	**-20,0**	▼
Λετονία	13,1	12,8	11,2	10,5	9,5	9,2	8,7	9,3	8,1	7,9	7,9	**9,8**	**-39,7**	▼
Σλοβενία	13,0	11,8	11,1	10,2	9,5	8,9	7,9	8,0	7,9	7,9	7,9	**9,5**	**-39,2**	▼
Λιθουανία	9,3	8,7	8,8	8,5	8,0	7,7	7,6	7,8	7,5	7,5	7,5	**8,1**	**-19,4**	▼
Δανία 2012										3,7	3,7	**3,7**	**0,0**	—
Ιρλανδία	13,9													

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-27 είναι **10,5** μαθητές/εκπαιδευτικό. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αναλογία **9,6** μαθητές ανά εκπαιδευτικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2), τιμή υπολειπόμενη κατά **0,9** μαθητές/ εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **14,4** μαθητές/εκπαιδευτικό είναι η **Ολλανδία** (15,6 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Γαλλία** (15,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,2 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Γερμανία** (13,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Ρουμανία** (13,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **7,0** μαθητές/εκπαιδευτικό, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (3,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Λιθουανία** (7,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Σλοβενία** και η **Λετονία** (7,9 μαθητές/εκπαιδευτικό) και η **Μάλτα** (8,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,06** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28, είναι **11,3** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (48,1%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μα-

θητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (με **16,1** μαθητές/εκπαιδευτικό) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (15,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2011-2013, η **Γερμανία** (14,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Γαλλία** (14,6 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Σλοβακία** (13,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Εσθονία** (13,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2006-2013, η **Ρουμανία** (12,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Βουλγαρία** (12,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Τσεχία** (12,2 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Πολωνία** (11,9 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Κροατία** (11,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Σουηδία** (11,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Ισπανία** (11,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό).

Γράφημα 3.68: **Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-27(*) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

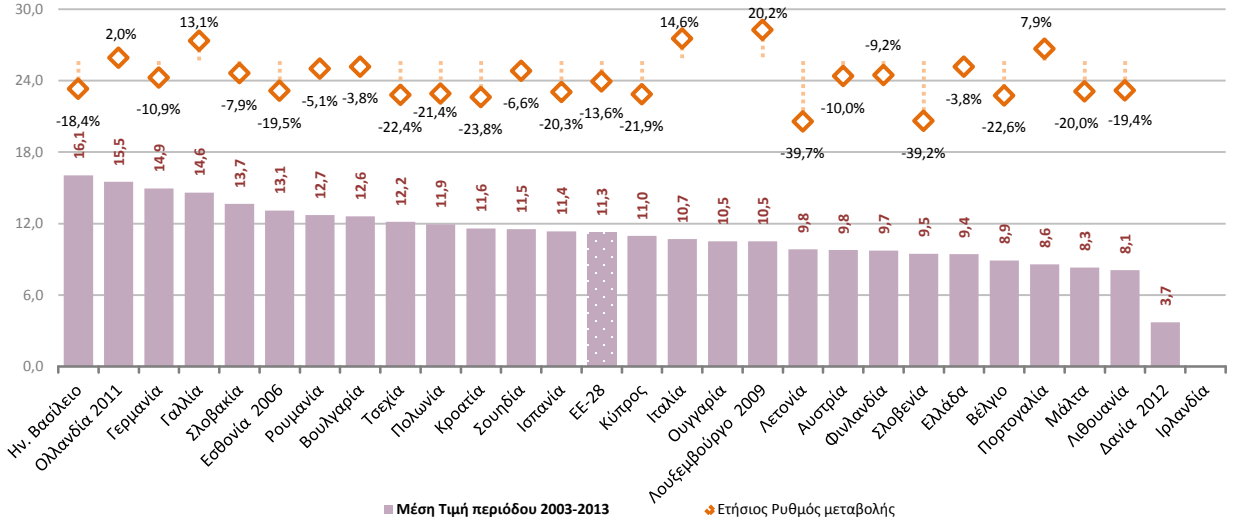

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία την περίοδο 2004-2013

Στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (51,8%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Δανία** (3,7 μαθητές/εκπαιδευτικό) την περίοδο 2012-2013 και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (8,1 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Μάλτα** (8,3 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Πορτογαλία** (8,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), το **Βέλγιο** (8,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ελλάδα** (9,4 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Σλοβενία** (9,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Φινλανδία** (9,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Αυστρία** και η **Λετονία** (9,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό), το **Λουξεμβούργο** και η **Ουγγαρία** (10,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2009-2013, η **Ιταλία** (10,7 μαθητές/εκπαιδευτικό) και η **Κύπρος** (11,0 μαθητές/εκπαιδευτικό).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-27 κατά **-13,6%** (ή κατά **1,7** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **5** από τα 27κράτη-μέλη της ΕΕ (14,8%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 20,2%) την περίοδο 2009-2013 και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (14,6%), η **Γαλλία** (13,1%), η **Πορτογαλία** (7,9%) και η **Ολλανδία** (2,0%). Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (70,4%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά -39,7%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (-39,2%), η **Κροατία** (κατά -23,8%), το **Βέλγιο** (-22,6%), η **Τσεχία** (-22,4%), η **Κύπρος** (-21,9%), η **Πολωνία** (-21,4%), η **Ισπανία** (κατά -20,3%), η **Μάλτα** (κατά -20,0%), η **Εσθονία** (-19,5%) την περίοδο 2006-2013, η **Λιθουανία** (-19,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-18,4%), η **Γερμανία** (-10,9%), η **Αυστρία** (-10,0%), η **Φινλανδία** (-9,2%), η **Σλοβακία** (κατά -7,9%), η **Σουηδία** (-6,6%), η **Ρουμανία** (-5,1%), η **Ελλάδα** και η **Βουλγαρία** (-3,8%). Τέλος, την ίδια περίοδο στη **Δανία** και στην **Ουγγαρία** η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) παρέμεινε αμετάβλητη.

Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 3

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 3) στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-28 είναι **12,0** μαθητές/ εκπαιδευτικό. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-

2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-27, καταγράφει **μείωση** κατά **-3,7%** (ή κατά 0,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό), από 12,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003 σε 12,0 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2013. Η μείωση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-7,3%** του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης, παρά τη **μείωση** κατά **-6,9%** του πλήθους των εκπαιδευτικών της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης την ίδια περίοδο.

Γράφημα 3.69: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-27(*) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

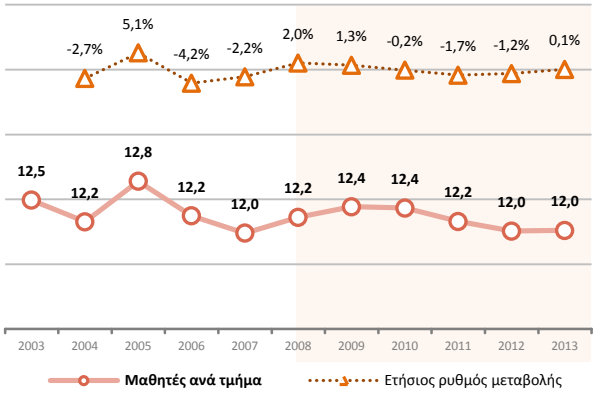

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία την περίοδο 2004-2013

Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-27 κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **5,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (**-4,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013. Στο συγκεκριμένο γράφημα ο δείκτης της χώρας αποδίδεται και από τις δύο προαναφερθείσες προσεγγίσεις[20] για τον πληθυσμό των εκπαιδευτικών του δημόσιου τομέα της βαθμίδας.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της Ελλάδας είναι **10,5** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της Ελλάδας υπολειπόταν κατά **1,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο 2003-2013 υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **2,6** μαθητές/ εκπαιδευτικό, με την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2013 (1,5 μαθητές/εκπαιδευτικό), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2005 (3,6 μαθητές/εκπαιδευτικό).

Γράφημα 3.70: **Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

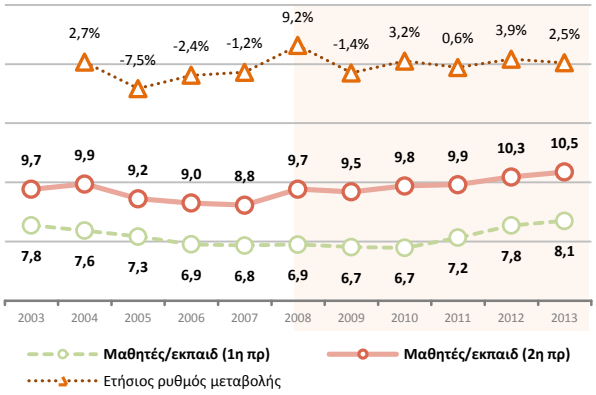

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην Ελλάδα, καταγράφει **αύξηση** κατά **9,1%** (ή κατά 0,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό), από 9,7 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2003 σε 10,5% το 2013. Η αύξηση του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-3013) οφείλεται κυρίως στη **μείωση** κατά **-9,6%** του πλήθους των εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, παρά τη **μείωση** κατά **-1,4%** του μαθητικού πληθυσμού της συγκεκριμένης βαθμίδας σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης την ίδια περίοδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2007 καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών/εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **-8,3%** (ή 0,9 μαθητές/εκπαιδευτικό), από 9,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2003, σε 8,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2007, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ **αύξηση** του δείκτη **19,0%** (ή κατά 1,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό) καταγράφεται την περίοδο 2007-2013, από 8,8 μαθητές/εκπαιδευτικό το 2011 σε 10,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό το 2013, που αποτελεί και τη μέγιστη τι-

[20] 1η προσέγγιση: το σύνολο των εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου, 2η προσέγγιση: το σύνολο των Μόνιμων και Αναπληρωτών εκπαιδευτικών του Δημόσιου τομέα σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου. Και στις δύο προσεγγίσεις ο πληθυσμός των εκπαιδευτικών του Ιδιωτικού τομέα αποδίδεται από το σύνολο των εκπαιδευτικών σε ισοδύναμα πλήρους ωραρίου

μή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013).

Από την ετήσια μεταβολή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **9,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **-7,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι η μέση τιμή του **εύρους** της διαφοράς μεταξύ των δύο διαφορετικών προσεγγίσεων των τιμών του εκπαιδευτικού δείκτη στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι 3,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό, ενώ η μέγιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2010 (3,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η ελάχιστη τιμή το 2003, το 2012 και το 2013 (2,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013. Στην Ελλάδα για τις τιμές του δείκτη έχει επιλεγεί η 2η προσέγγιση.

Πίνακας 3.19: **Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**12,5**	**12,2**	**12,8**	**12,2**	**12,0**	**12,2**	**12,4**	**12,4**	**12,2**	**12,0**	**12,0**	**12,3**	**-3,7**	▼
Ολλανδία	15,7	15,8	16,2	15,8	15,7	15,8	16,1	16,5	18,2	18,6	18,6	**16,6**	**18,5**	▲
Ην. Βασίλειο	20,3	12,6		11,4	11,2	12,4	12,3	15,2	17,3	17,1	17,1	**14,7**	**-15,8**	▼
Φινλανδία	15,9	16,2	18,0	15,8	15,9	15,9	16,6	17,1	16,3	16,1	16,1	**16,4**	**1,3**	▲
Ρουμανία	15,8	16,8	16,0	15,7	15,3	14,8	14,4	14,9	15,6	15,9	15,9	**15,6**	**0,6**	▲
Ιρλανδία	13,9	14,3	15,6	14,6	13,2	12,9	12,6	14,4	14,4	15,0	15,0	**14,2**	**7,9**	▲
Εσθονία 2006				13,3	12,2	12,4	16,8	16,6	17,0	14,1	14,1	**14,6**	**6,0**	▲
Σλοβενία	14,6	14,3	14,5	14,0	13,7	13,5	14,3	14,3	14,3	14,1	14,1	**14,2**	**-3,4**	▼
Σλοβακία	14,0	14,2	14,3	14,2	14,1	15,1	15,1	14,6	14,3	13,9	13,9	**14,3**	**-0,7**	▼
Γερμανία	13,7	13,9	14,0	14,3	14,3	14,0	13,9	13,2	13,8	13,7	13,7	**13,9**	**0,0**	—
Σουηδία	14,1	14,0	14,0	13,8	13,6	14,7	13,2	13,1	13,0	13,2	13,2	**13,6**	**-6,4**	▼
Ιταλία	10,8	11,5	12,0	11,9	11,7	11,8	11,8	12,1	12,8	13,0	13,0	**12,0**	**20,4**	▲
Ουγγαρία	13,2	12,3	12,2	12,3	12,1	12,3	12,8	12,5	12,4	12,5	12,5	**12,5**	**-5,3**	▼
Βουλγαρία	11,9	12,1	11,9	11,7	11,6	11,5	12,0	11,9	12,4	12,3	12,3	**12,0**	**3,4**	▲
Τσεχία	12,6	12,6	12,8	11,9	14,0	14,0	14,0	14,0	11,7	11,3	11,3	**12,7**	**-10,3**	▼
Πολωνία	13,5	13,5	12,9	12,7	12,2	12,2	12,0	12,1	11,1	10,9	10,9	**12,2**	**-19,3**	▼
Λετονία	12,2	12,1	12,1	11,7	11,2	11,9	11,5	12,1	10,9	10,7	10,7	**11,6**	**-12,3**	▼
Ελλάδα	**9,7**	**9,9**	**9,2**	**9,0**	**8,8**	**9,7**	**9,5**	**9,8**	**9,9**	**10,3**	**10,5**	**9,7**	**9,1**	▲
Βέλγιο	9,6	9,2	9,9	10,2	10,2	10,8	10,2	10,1	10,1	10,1	10,1	**10,0**	**5,2**	▲
Κύπρος	12,0	11,3	11,5	12,7	11,1	10,6	10,2	10,1	10,1	10,1	10,1	**10,9**	**-15,8**	▼
Ισπανία	7,9	8,0	8,1	7,8	7,7	8,7	9,3	9,6	9,8	9,9	9,9	**8,8**	**25,3**	▲
Γαλλία	10,6	10,3	10,3	9,7	9,6	9,4	9,6	9,7	10,0	9,9	9,9	**9,9**	**-6,6**	▼
Αυστρία	10,2	11,0	11,3	11,3	11,0	10,5	10,2	10,1	9,8	9,8	9,8	**10,5**	**-3,9**	▼
Κροατία	11,7	11,5	10,7	11,8	11,6	11,3	10,9	10,6	9,6	9,7	9,7	**10,8**	**-17,1**	▼
Μάλτα	10,1	10,1	17,4	14,3		15,3	15,8	12,1	9,4	9,1	9,1	**12,3**	**-9,9**	▼
Λιθουανία 2011									7,9	7,8	7,8	**7,8**	**-1,3**	▼
Λουξεμβούργο	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,2	7,6	8,9	7,6	7,6	**8,6**	**-15,6**	▼
Πορτογαλία	8,3	7,3		7,5	8,4	7,3	7,7	7,2	7,3	7,6	7,6	**7,6**	**-8,4**	▼
Δανία	13,4													

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

Το 2013 η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-27 είναι **12,0** μαθητές/εκπαιδευτικό. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αναλογία **10,5** μαθητές ανά εκπαιδευτικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), τιμή υπολειπόμενη κατά **1,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **16,5** μαθητές/εκπαιδευτικό είναι η **Ολλανδία** (18,6 μαθητές/εκπαιδευτικό), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (17,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Φινλανδία** (16,1 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ρουμανία** (15,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Ιρλανδία** (15,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **8,4** μαθητές/εκπαιδευτικό, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πορτογαλία** και το **Λουξεμβούργο** (7,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Λιθουανία** (7,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Μάλτα** (9,1 μαθητές/εκπαιδευτικό) και η **Κροατία** (9,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,98** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.71: **Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) των κρατών-μελών της ΕΕ-27(*) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

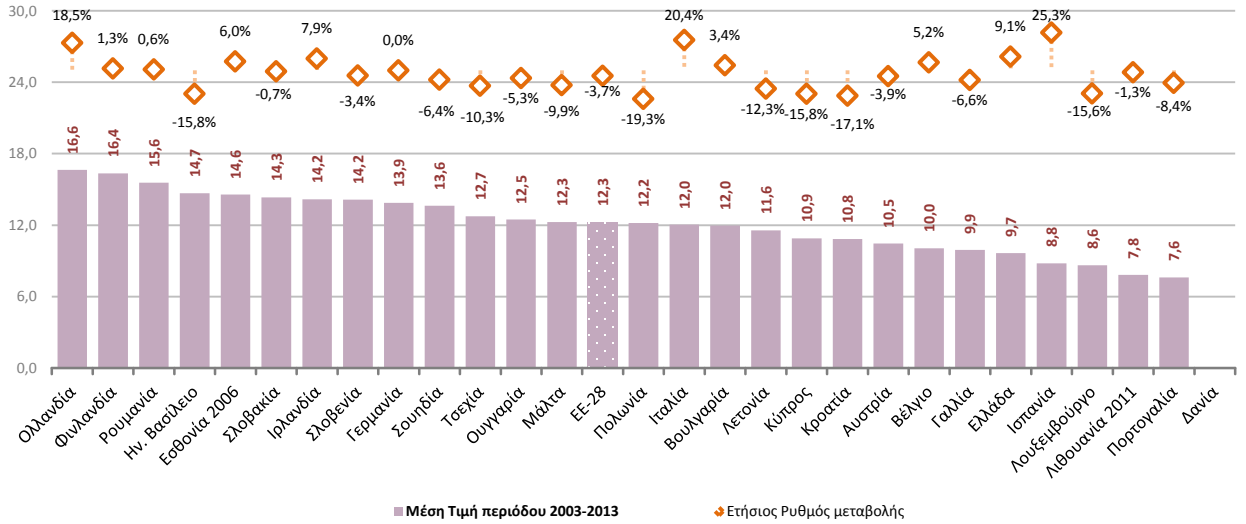

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Δανία την περίοδο 2004-2013

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-28, είναι **12,3** μαθητές/εκπαιδευτικό. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (48,1%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (με **16,6** μαθητές/εκπαιδευτικό) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (16,4 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ρουμανία** (15,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Εσθονία** (14,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2006-2013, η **Σλοβακία** (14,3 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ιρλανδία** και η **Σλοβενία** (14,2 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Γερμανία** (13,9 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Σουηδία** (13,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Τσεχία** (12,7 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Ουγγαρία** (12,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Μάλτα** (12,3 μαθητές/ εκπαιδευτικό). Στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (51,8%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (7,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (7,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό) την περίοδο 2011-2013, το **Λουξεμβούργο** (8,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ισπανία** (8,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Ελλάδα** (9,7 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Γαλλία** (9,9 μαθητές/εκπαιδευτικό), το **Βέλγιο** (10,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Αυστρία** (10,5 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Κροατία** (10,8 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Κύπρος** (10,9 μαθητές/εκπαιδευτικό), η **Λετονία** (11,6 μαθητές/ εκπαιδευτικό), η **Βουλγαρία** και η **Ιταλία** (12,0 μαθητές/ εκπαιδευτικό) και η **Πολωνία** (12,2 μαθητές/εκπαιδευτικό).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην ΕΕ-27 κατά **-3,7%** (ή κατά **0,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **10** από τα 27κράτη-μέλη της ΕΕ (37,0%) καταγράφεται **αύξηση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ισπανία** (κατά 25,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (20,4%), η **Ολλανδία** (18,5%), η **Ελλάδα** (9,1%), η **Ιρλανδία** (7,9%), η **Εσθονία** (6,0%) την περίοδο 2006-2013, το **Βέλγιο** (5,2%), η **Βουλγαρία** (3,4%), η **Φινλανδία** (1,3%) και οριακά η **Ρουμανία** (0,6%). Στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ (59,3%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -19,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (κατά -17,1%), η **Κύπρος** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-15,8%), το **Λουξεμβούργο**(-15,6%), η **Λετονία**(-12,3%), η **Τσεχία** (-10,3%), η **Μάλτα** (-9,9%), η **Πορτογαλία** (-8,4%), η **Γαλλία** (κατά -6,6%), η **Σουηδία** (-6,4%), η **Ουγγαρία** (-5,3%), η **Αυστρία** (-3,9%), η **Σλοβενία** (-3,4%), η **Λιθουανία** (κατά -1,3%) την περίοδο 2011-2013, και οριακά η **Σλοβακία** (κατά -0,7%). Τέλος, την ίδια περίοδο στη **Γερ-**

μανία η αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) παρέμεινε αμετάβλητη.

3.1.3.2 Επαρκεια σχολειων σε καταλληλο εκπαιδευτικο προσωπικο (ISCED 2-3)

Στο ερωτηματολόγιο σχολικής μονάδας στην οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο του Προγράμματος PISA 2012, ο διευθυντής του σχολείου ρωτήθηκε για την **επάρκεια** του σχολείου του σε **πιστοποιημένο** (certified), με **ακαδημαϊκά προσόντα** (ISCED 5A) και **καταρτισμένο/ εξειδικευμένο** (qualified) εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου πρόγραμμα το 2012. Στη συγκεκριμένη ενότητα η επάρκεια των σχολείων σε «κατάλληλο» εκπαιδευτικό προσωπικό θα επιμεριστεί ως προς τις τρεις διαστάσεις του όρου.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η μέση ποσοστιαία κατανομή σε **πιστοποιημένο εκπαιδευτικό προσωπικό** ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28, των σχολείων στο οποίο φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012, σύμφωνα με την αναφορά του διευθυντή του σχολείου.

Γράφημα 3.72: **Μέση ποσοστιαία κατανομή των πιστοποιημένων εκπαιδευτικών των σχολείων στα οποία φοιτουσαν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA σύμφωνα με δήλωση του διευθυντή του σχολείου ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*)**

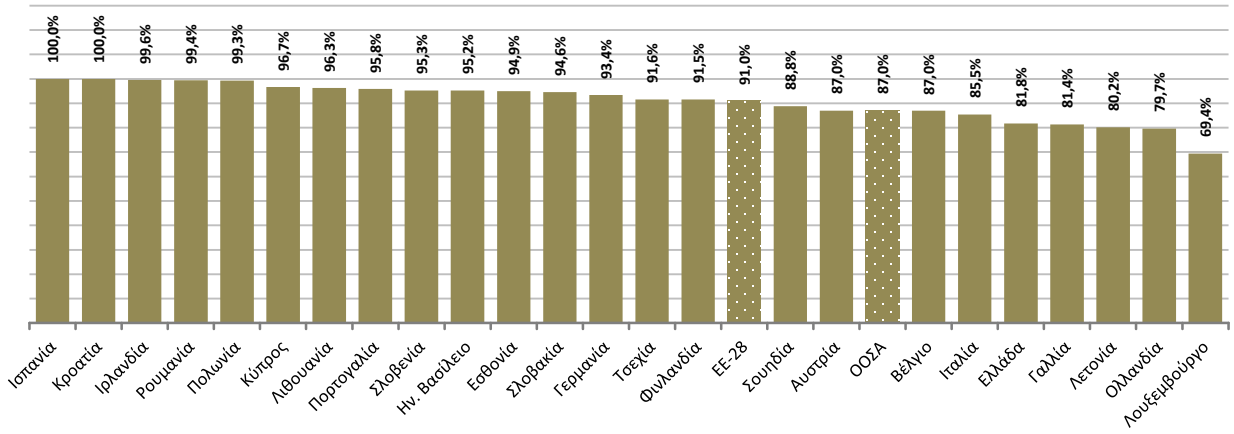

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Ουγγαρία, τη Δανία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα

Το 2012, το μέσο ποσοστό των **πιστοποιημένων εκπαιδευτικών** αντιστοιχούσε στο **91,0%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί σε σχολεία των κρατών μελών της ΕΕ-24 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία κατά δήλωση των διευθυντών τους, υπερέχουσα κατά **4,0** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής του ΟΟΣΑ (**87,0%**). Ως προς τη συγκεκριμένη κατανομή των κρατών μελών της ΕΕ-24 η **Ελλάδα** κατέχει την **20η** θέση με το ποσοστό των **πιστοποιημένων εκπαιδευτικών** να αντιστοιχεί στο 81,8% του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού, υπολειπόμενη κατά **9,3** ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-24. Στα κράτη-μέλη με τα 5 υψηλότερα ποσοστά πιστοποιημένων εκπαιδευτικών (top 5) και με μέση τιμή **99,7%** περιλαμβάνονται: η **Ισπανία** και η **Κροατία** (100,0%), η **Ιρλανδία** (99,6%), η **Ρουμανία** (99,4%), και η **Πολωνία** (99,3%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **78,5%**, στα οποία περιλαμβάνονται το **Λουξεμβούργο** (69,4%), η **Ολλανδία** (79,7%), η **Λετονία** (80,2%), η **Γαλλία** (81,4%), και η **Ελλάδα** (81,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή πιστοποιημένου εκπαιδευτικού προσωπικού στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η μέση ποσοστιαία κατανομή του **εκπαιδευτικού προσωπικού** με **ακαδημαϊκά προσόντα** (ISCED 5A) ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28, των σχολείων στο οποίο φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012, σύμφωνα με την αναφορά του διευθυντή του σχολείου.

Το 2012, το μέσο ποσοστό των **εκπαιδευτικών με ακαδημαϊκά προσόντα** (ISCED 5A) αντιστοιχούσε στο **82,1%** του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί σε σχολεία των κρατών μελών της ΕΕ-24 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία κατά δήλωση των διευθυντών τους, υπολειπόμενη κατά **3,4** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής του ΟΟΣΑ (**85,5%**). Ως προς τη συγκεκριμένη κατανομή των κρατών μελών της ΕΕ-24 η **Ελλάδα** κατέχει την **8η** θέση με το ποσοστό των **εκπαιδευτικών με ακαδημαϊκά προσόντα** (ISCED 5A) να αντιστοιχεί στο 93,5% του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού, υπερέχουσα κατά **11,4** ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-24.

Στα κράτη-μέλη με τα 5 υψηλότερα ποσοστά εκπαιδευτικών με ακαδημαϊκά προσόντα επιπέδου ISCED 5A (top 5) και με μέση τιμή **97,3%** περιλαμβάνονται: η **Ιρλανδία** (99,7%), η **Ουγγαρία** (99,3%), η **Ρουμανία** (95,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (95,8%) και η **Κύπρος** (95,7%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-

μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **47,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ολλανδία** (32,0%), το **Βέλγιο** (39,1%), η **Λετονία** (49,7%), η **Αυστρία** (52,6%) και η **Γαλλία** (65,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,03** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού με ακαδημαϊκά προσόντα (ISCED 5A) στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 3.73: **Μέση ποσοστιαία κατανομή των εκπαιδευτικών με ακαδημαϊκά προσόντα (ISCED 5A) των σχολείων στα οποία φοιτουσαν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA σύμφωνα με δήλωση του διευθυντή του σχολείου ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*)**

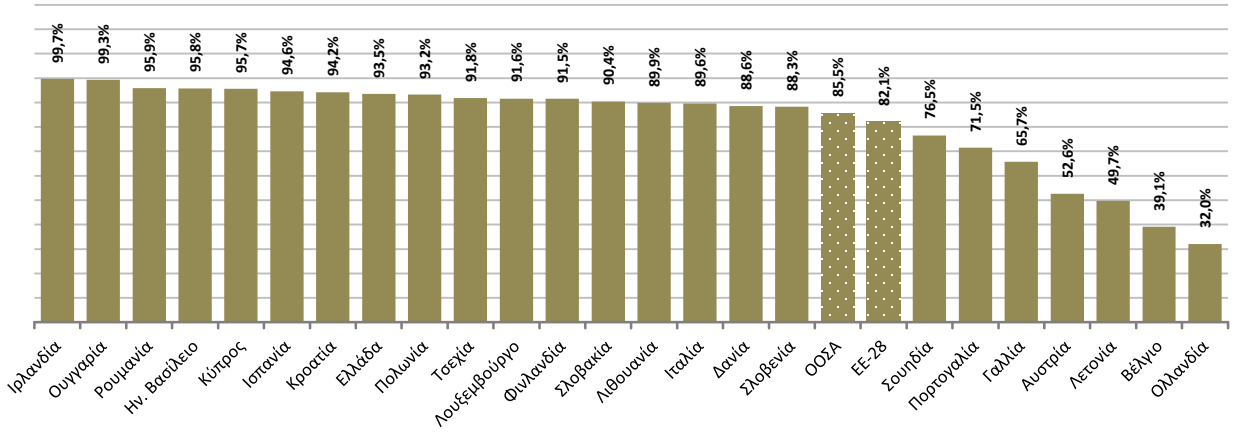

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Εσθονία, τη Γερμανία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα

Στο ερωτηματολόγιο σχολικής μονάδας του Προγράμματος PISA 2012, ο διευθυντής του σχολείου στον οποίον απευθυνόταν ρωτήθηκε επιπλέον και για την επάρκεια του σχολείου σε **καταρτισμένο/ εξειδικευμένο** (qualified) **εκπαιδευτικό προσωπικό** και ειδικότερα για το αν και κατά πόσο η έλλειψη καταρτισμένου/ εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού επηρεάζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο του. Πιο συγκεκριμένα οι διευθυντές κλήθηκαν να αναφέρουν (απαντώντας «καθόλου», «πολύ λίγο», «ως ένα βαθμό», ή «πολύ») στο κατά πόσο εμποδίστηκε η διδακτική δυνατότητα του σχολείου τους από την έλλειψη **καταρτισμένου/εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού** για τη διδασκαλία των Μαθηματικών, των Φυσικών επιστημών, των Γλωσσικών μαθημάτων και εκπαιδευτικών λοιπών ειδικοτήτων. Στη συνέχεια οι απαντήσεις των διευθυντών συνδυάστηκαν προκειμένου να δημιουργήσουν ένα συνθετικό δείκτη **έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού** των σχολικών μονάδων, ο οποίος έχει μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0» σε επίπεδο κράτους-μέλους του ΟΟΣΑ. Οι **θετικές τιμές** του συγκεκριμένου δείκτη αποδίδουν την εκτίμηση των διευθυντών ότι η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία σε έκταση μεγαλύτερη από αυτήν που υποδηλώνεται από τη **μέση τιμή** του ΟΟΣΑ, ενώ αντίθετα οι **αρνητικές τιμές** του δείκτη υποδηλώνουν ότι την εμποδίζει σε έκταση μικρότερη από τη μέση τιμή του ΟΟΣΑ. Σημειώνεται ότι θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία του συγκεκριμένου δείκτη, αφού δεν αποτελεί δείκτη μέτρησης της έλλειψης του εκπαιδευτικού προσωπικού των σχολικών μονάδων, αλλά δείκτη τάσης στις εκτιμήσεις των διευθυντών για τη σχέση «επάρκειας σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό» και «διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας» στο σχολείο τους.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της **έλλειψης καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού** ανά μαθησιακό αντικείμενο (Μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες, Γλωσσικά μαθήματα και λοιπά αντικείμενα), παρεμποδίζουν «πολύ» ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, η μέση τιμή του δείκτη **έλλειψης καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και η μέση τιμή του δείκτη ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Το 2012 και σύμφωνα με την εκτίμηση των διευθυντών των σχολείων, το **83,9%** έως και **94,5%** των μαθητών της ΕΕ-28[21] ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα PISA φοιτά σε σχολεία στα οποία ο διευθυντής του αναφέρει ότι η έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού δεν παρεμποδίζει («καθόλου»), ή παρεμποδίζει «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο, υποδεικνύοντας στον αντίποδα ότι το **5,5%** έως και **16,1%** των υπολοίπων μαθητών της ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία στα οποία έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού παρεμποδίζει «πολύ», ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική

[21] Σημειώνεται ότι η μέση τιμή των 4 κατηγοριών εκπαιδευτικού προσωπικού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (16.9%, 17.2%, 9.5% και 20.7%) υπερβαίνει σημαντικά τις αντίστοιχες της ΕΕ-27 (11.7%, 12.5%. 5,5% και 16.1%) με απόκλιση 4.0 έως και 5.3 ποσοστιαίων μονάδων

και μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Στη δεύτερη αυτή ανάγνωση των απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων πρέπει να σημειωθεί ότι από τις τέσσερις επιμέρους κατηγορίες μαθησιακών αντικειμένων που συνθέτουν το συνολικό δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού, το υψηλότερο ποσοστό (**16,1%** των μαθητών) συγκεντρώνει η κατηγορία «λοιπά αντικείμενα» και ακολουθούν οι κατηγορίες «Φυσικές επιστήμες» (**12,5%**), «Μαθηματικά» (**11,7%**) και «Γλωσσικά μαθήματα» (**5,5%**). Το γεγονός ότι περισσότεροι από 1/9 μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-27 φοιτά σε σχολεία οι διευθυντές των οποίων εκτιμούν ότι η έλλειψη **καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού** (σε όλα τα μαθησιακά αντικείμενα εκτός των Γλωσσικών μαθημάτων) εμποδίζουν τη διδακτική μαθησιακή διαδικασία κατά κύριο λόγο στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), θέτει εκ των πραγμάτων την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό της εκπαίδευσης ως υψηλής προτεραιότητας ζήτημα για τη διασφάλιση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του συνολικά παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Πίνακας 3.20: **Μέση τιμή του δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά τύπο και έδρα σχολείου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «πολύ» ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία**

Κράτη-μέλη (*	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «**πολύ**» ή «**ως ένα βαθμό**» τη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο στα αντικείμενα				Μέση τιμή δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού	Μέση τιμή δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού ανά κατηγορία σχολείου				Μέση τιμή δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού σε σχολείο με έδρα:		Διαφορά μέσης τιμής μεταξύ κατηγορίας σχολείων (α)-(β)		
	Μαθηματικά %	**Φυσικές Επιστήμες** %	**Γλωσσικά μαθήματα** %	**Λοιπά αντικείμενα** %	**Μέση τιμή δείκτη** έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού	**μη-προνομιούχα** κοινωνικο/ οικονομικά σχολεία	**προνομιούχα** κοινωνικο/ οικονομικά σχολεία	**δημόσια** σχολεία	**ιδιωτικά** σχολεία	σε **χωριό** κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	σε **μεγάλη πόλη** με περισσότερους από 100.000 κατ.	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	σε έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**16,9**	**17,2**	**9,5**	**20,7**	**0,0**	**0,1**	**-0,2**	**0,0**	**-0,3**	**0,1**	**-0,1**	**-0,32***	**0,25***	**-0,22**
ΕΕ-28	**11,7**	**12,5**	**5,5**	**16,1**	**-0,3**	**-0,1**	**-0,4**	**-0,2**	**-0,3**	**-0,3**	**-0,4**	**-0,23**	**0,14**	**-0,11**
Λουξεμβούργο	68,9	71,1	17,9	40,3	1,1	1,3	0,9	1,3	-0,1	c	c	-0,44	1,41*	c
Ολλανδία	45,3	32,0	22,8	37,4	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	c	0,6	-0,05	0,00	c
Γερμανία	18,1	38,4	6,8	39,4	0,4	0,5	0,2	0,4	0,0	c	0,3	-0,33	0,41	c
Βέλγιο	24,8	20,9	9,5	41,5	0,3	0,5	0,0	0,3	0,2	0,01	0,4	-0,48*	0,08	0,37
Ιταλία	15,6	14,4	14,7	25,0	0,2	0,2	0,3	0,3	-0,3	0,0	0,2	0,06	0,55*	0,18
Εσθονία	17,0	17,9	6,3	16,2	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,4	0,1	0,1	0,19	0,37	0,01
Σουηδία	14,2	20,0	4,1	22,4	-0,1	0,4	-0,4	-0,1	-0,1	0,2	-0,1	-0,76*	0,01	-0,35
Αυστρία	13,5	16,4	13,8	21,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	-0,4	-0,1	-0,2	-0,27	0,26	-0,05
Ιρλανδία	14,0	5,6	4,6	30,2	-0,1	0,1	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	-0,3	-0,54*	-0,05	-0,24
Γαλλία	8,2	4,8	7,4	20,9	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	-0,1	-0,2	-0,10	-0,27	-0,15
Δανία	3,2	7,1	2,1	14,7	-0,2	0,0	-0,4	-0,1	-0,4	-0,1	-0,2	-0,39*	0,28*	-0,09
Ην. Βασίλειο	15,8	13,9	7,5	10,8	-0,2	-0,1	-0,5	-0,1	-0,3	0,0	-0,3	-0,43*	0,23	-0,30
Σλοβακία	5,3	5,0	2,2	25,1	-0,3	0,1	-0,6	-0,3	-0,4	0,3	-0,4	-0,70*	0,06	-0,68
Λετονία	3,3	6,4	4,6	3,8	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	c	-0,5	-0,2	0,09	c	0,23
Ελλάδα	**5,3**	**9,3**	**6,8**	**8,5**	**-0,4**	**-0,3**	**-0,5**	**-0,4**	**c**	**-0,2**	**-0,5**	**-0,20**	**c**	**-0,25**
Τσεχία	5,4	3,9	1,2	9,7	-0,4	-0,3	-0,9	-0,4	-0,8	0,0	-0,4	-0,60*	0,41*	-0,44
Κροατία	12,1	9,9	0,5	9,3	-0,4	-0,3	-0,6	-0,4	c	c	-0,5	-0,29	c	c
Φινλανδία	4,3	3,9	1,3	11,7	-0,4	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	-0,6	-0,6	-0,11	-0,10	-0,04
Κύπρος					-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,9	-0,4	-0,5	0,12	-0,49	-0,12
Ρουμανία	1,3	7,6	3,8	4,6	-0,5	-0,5	-0,7	-0,5	c	-0,8	-0,7	-0,21	c	0,15
Ουγγαρία	2,7	7,0	1,2	5,0	-0,6	-0,4	-0,8	-0,7	-0,5	0,0	-0,8	-0,40*	-0,21	-0,78
Λιθουανία	0,9	2,7	0,6	1,7	-0,7	-0,6	-0,7	-0,7	c	-0,6	-0,8	-0,12	c	-0,18
Σλοβενία	0,8	0,4	0,4	1,8	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,4	-0,3	-0,6	0,07*	-0,30*	-0,29
Ισπανία	2,2	2,2	1,3	6,5	-0,7	-0,7	-0,9	-0,7	-0,8	-0,5	-0,8	-0,17*	0,09	-0,26
Πορτογαλία	0,8	1,2	0,8	2,1	-0,8	-0,7	-0,8	-0,8	-0,9	-0,8	-0,8	-0,05	0,12	-0,01
Βουλγαρία	0,6	1,0	0,0	7,9	-0,8	-0,8	-0,9	-0,8	c	-0,5	-0,8	-0,07	c	-0,36
Πολωνία	0,0	0,7	0,0	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0	-0,02	0,04	0,01
Μάλτα														

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και την Κύπρο (για τις επιμέρους κατηγορίες εκπαιδευτικού προσωπικού).

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η τιμή της κατηγορίας «έλλειψη καταρτισμένων εκπαιδευτικών στα **Μαθηματικά**» υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (11,7%) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **23,6%**, ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **3,0%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **5,3%%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη σε καταρτισμένο στα Μαθηματικά εκπαιδευτικό προσωπικό εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπολειπόμενη κατά **6,4** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τι-

μές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **34,8%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (68,9%), η **Ολλανδία** (45,3%), το **Βέλγιο** (24,8%), η **Γερμανία** (18,1%) και η **Εσθονία** (17,0%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **0,6%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** (0,0%), η **Βουλγαρία** (0,6%), η **Σλοβενία** και η **Πορτογαλία** (0,8%) και η **Λιθουανία** (0,9%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**56,0** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **9** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «έλλειψη καταρτισμένων εκπαιδευτικών στις **Φυσικές επιστήμες**» υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (12,5%) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **27,2%**, ενώ στα υπόλοιπα **17** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **4,6%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **11η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **9,3%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη σε καταρτισμένο στις Φυσικές επιστήμες εκπαιδευτικό προσωπικό εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπολειπόμενη κατά **3,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **34,8%** των μαθητών είναι: το **Λουξεμβούργο** (71,1%), η **Γερμανία** (38,4%), η **Ολλανδία** (32,0%), το **Βέλγιο** (20,9%) και η **Σουηδία** (20,0%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **1,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σλοβενία** (0,4%), η **Πολωνία** (0,7%), η **Βουλγαρία** (1,0%), η **Πορτογαλία** (1,2%) και η **Ισπανία** (2,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**32,6** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 σε **10** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «έλλειψη καταρτισμένων εκπαιδευτικών στα **Γλωσσικά μαθήματα**» υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (5,5%) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **11,3%**, ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **1,8%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **9η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **6,8%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη σε καταρτισμένο στα Γλωσσικά μαθήματα εκπαιδευτικό προσωπικό εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπερέχουσα κατά **1,3** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **34,8%** των μαθητών είναι: η **Ολλανδία** (22,8%), το **Λουξεμβούργο** (17,9%), η **Ιταλία** (14,7%), η **Αυστρία** (13,8%) και το **Βέλγιο** (9,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **0,3%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** και η **Βουλγαρία** (0,0%), η **Σλοβενία** (0,4%), η **Κροατία** (0,5%) και η **Λιθουανία** (0,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**53,5** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, τέλος, σε **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας «έλλειψη καταρτισμένων εκπαιδευτικών σε **Λοιπά αντικείμενα**» υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (16,1%) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **29,0%**, ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή της κατηγορίας υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **6,5%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **8,5%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών να φοιτά σε σχολεία όπου κατά τον διευθυντή του σχολείου η έλλειψη σε καταρτισμένο στα Λοιπά αντικείμενα εκπαιδευτικό προσωπικό εμποδίζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, τιμή υπολειπόμενη κατά **7,5** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **34,8%** των μαθητών είναι: το **Βέλγιο** (41,5%), το **Λουξεμβούργο** (40,3%), η **Γερμανία** (39,4%), η **Ολλανδία** (37,4%) και η **Ιρλανδία** (30,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **1,9%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** (0,0%), η **Λιθουανία** (1,7%), η **Σλοβενία** (1,8%), η **Πορτογαλία** (2,1%) και η **Λετονία** (3,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**20,1** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στη συγκεκριμένη κατηγορία σχολείων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Από τις τιμές του δείκτη έλλειψης των τεσσάρων κατηγοριών εκπαιδευτικού προσωπικού κατασκευάστηκε ο συνθετικός **δείκτης έλλειψης σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό**, ο οποίος έχει στο σύνολο των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ μέση τιμή «0,0» και τυπική απόκλιση «1,0». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι την ίδια χρονιά η μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-28 ήταν επίσης **-0,3**.

Το 2012, σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη έλλειψης σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** είναι θετική (υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **0,4%**, ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του **δείκτη έλλειψης σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** είναι αρνητική (υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28) με τη μέση τιμή της έλλειψης να είναι **-0,5%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αρνητική τιμή του δείκτη έλλειψης καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού (**-0,4** μονάδες), τιμή υπολειπόμενη κατά **0,1** μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **0,5** μονάδες είναι: το **Λουξεμβούργο** (1,1 μονάδες), η **Ολλανδία** (0,6 μονάδες), η **Γερμανία** (0,4 μονάδες), το **Βέλγιο** (0,3 μονάδες) και η **Ιταλία** (0,2 μονάδες). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **-0,8 μονάδες**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Πολωνία** (-1,0 μονάδες), η **Βουλγαρία** και η **Πορτογαλία** (-0,8 μονάδες), η **Ισπανία,** η **Λιθουανία** και η **Σλοβενία** (-0,7 μονάδες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,65** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στην τιμή του δείκτη ανά κατηγορία σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- σε **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των μη-προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των προνομιούχων σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές των τιμών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη-προνομιούχων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στη **Σουηδία** (διαφορά κατά -0,76 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-0,70 μονάδες), η **Τσεχία** (-0,60 μονάδες), η **Ιρλανδία** (-0,54 μονάδες), το **Βέλγιο** (-0,48 μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-0,43 μονάδες), η **Ουγγαρία** (-0,40 μονάδες), η **Δανία** (-0,39 μονάδες), η **Ισπανία** (-0,17 μονάδες) και Σλοβενία (0,07). Στον αντίποδα, σε **2** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, είτε οι διευθυντές των προνομιούχων σχολείων αναφέρουν οριακά περισσότερες ελλείψεις σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των μη-προνομιούχων σχολείων (**Κύπρος**), είτε αναφέρουν οριακά μηδενική διαφορά μεταξύ των αντίστοιχων τιμών του δείκτη (**Πολωνία**).
- σε **13** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των δημοσίων σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό**, έναντι των διευθυντών των ιδιωτικών σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές των τιμών του δείκτη μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντικές –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στο **Λουξεμβούργο** (διαφορά κατά 1,41 μονάδες), στην **Ιταλία** (0,55 μονάδες), στην **Τσεχία και** στη **Γερμανία** (0,41 μονάδες) και στη **Δανία** (0,28 μονάδες. Στον αντίποδα, σε **8** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των δημοσίων σχολείων, με την προκύπτουσα διαφορά να χαρακτηρίζεται ως σημαντική στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, μόνη στην περίπτωση της **Σλοβενίας**, ενώ σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Ελλάδα**, **Ρουμανία**, **Βουλγαρία**, **Λετονία**, **Λιθουανία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά στοιχεία.
- Τέλος, σε **15** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή τείνουν να αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών των σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη. Από τις προκύπτουσες διαφορές των τιμών του δείκτη μεταξύ σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη και σε χωριό ή αγροτική ανά κράτος-μέλος, η υψηλότερη καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά 0,78 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-0,68 μονάδες), η **Τσεχία** (-0,44 μονάδες), η **Βουλγαρία** (-0,36 μονάδες), η **Σουηδία** (-0,35 μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-0,30 μονάδες), η **Σλοβενία** (-0,29 μονάδες), η **Ισπανία** (-0,26 μονάδες), η **Ελλάδα** (-0,25 μονάδες), η **Ιρλανδία** (-0,24 μονάδες), η **Λιθουανία** (-0,18 μονάδες), η **Γαλλία** (κατά -0,15 μονάδες), και οριακά η **Κύπρος** (-0,12 μονάδες), η **Δανία** (-0,09 μονάδες) και η **Αυστρία** (κατά -0,05 μονάδες), ενώ σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Εσθονία**, **Πολωνία**, **Πορτογαλία** και **Φινλανδία**) αναφέρεται μηδενική διαφορά μεταξύ των αντίστοιχων τιμών του δείκτη. Στον αντίποδα, σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι διευθυντές σχολείων με έδρα σε μεγάλη πόλη αναφέρουν περισσότερες ελλείψεις σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων τους, έναντι των διευθυντών σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (διαφορά κατά 0,37 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (0,23 μονάδες), η **Ιταλία** (0,18 μονάδες) και η **Ρουμανία** (0,15 μονάδες), ενώ σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Γερμανία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Κροατία**) δεν διατίθενται επαρκή ή πλήρη σχετικά

στοιχεία. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η διαφοροποίηση των τιμών του δείκτη ως προς την έδρα του σχολείου δεν επιβεβαιώνεται στο επίπεδο της προαναφερθείσας στατιστικής σημαντικότητας για την πλειονότητα των κρατών-μελών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ανά κράτος-μέλος της ΕΕ-28 η μέση τιμή, και οι τιμές του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολικών μονάδων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές/-τριες ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοροποίηση του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2013 για όσα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 κατέγραψαν τιμές του δείκτη και στα δύο συγκεκριμένα έτη αναφοράς.

Το 2012 η μέση τιμή του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 είναι **-0,28** μονάδες, υπολειπόμενη της οριακά μηδενικής μέσης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (**-0,03** μονάδες), γεγονός που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27 οι διευθυντές των σχολείων δεν εκτιμούν πως η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό επηρεάζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους. Στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-27 ως προς τη μέση τιμή του ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** η **Ελλάδα** κατέχει την **13η** θέση με τιμή **-0,42** μονάδες, υπολειπόμενη κατά **0,13** μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-27, που υποδηλώνει πως κατά μέσο όρο οι διευθυντές των σχολείων στη συγκεκριμένη χώρα πιστεύουν πως η σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό επηρεάζει -ως ένα βαθμό- αρνητικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία του σχολείου τους.

Γράφημα 3.74: **Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοροποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012**

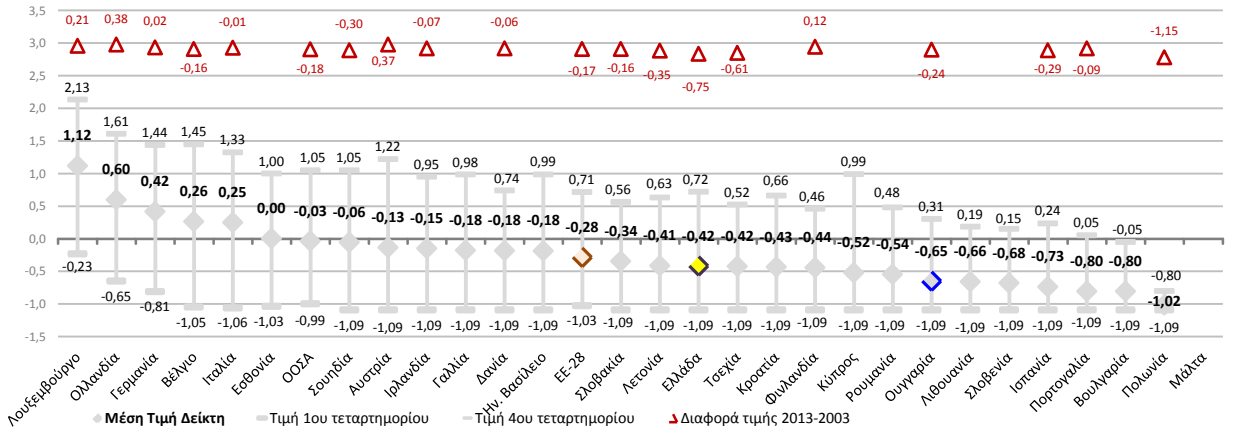

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 η μέση τιμή του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** είναι θετική σε πρόσημο σε **5** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (1,12 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (με 0,60 μονάδες), η **Γερμανία** (0,42 μονάδες), το **Βέλγιο** (0,26 μονάδες) και η **Ιταλία** (0,25 μονάδες), ενώ σε **2** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται οριακά μηδενική τιμή του δείκτη, στην **Εσθονία** (0,00 μονάδες) και στη **Σουηδία** (0,02 μονάδες).

Την ίδια χρονιά, τέλος, η μέση τιμή του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** το 2012 είναι αρνητική σε πρόσημο σε **20** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη αρνητικότερη τιμή να καταγράφεται στην **Πολωνία** (-1,02 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** και η **Πορτογαλία** (-0,80 μονάδες), η **Ισπανία** (-0,73 μονάδες), η **Σλοβενία** (-0,68 μονάδες), η **Λιθουανία** (-0,66 μονάδες), η **Ουγγαρία** (-0,65 μονάδες), η **Ρουμανία** (-0,54 μονάδες), η **Κύπρος** (-0,52 μονάδες), η **Φινλανδία** (με -0,44 μονάδες), η **Κροατία** (-0,43 μονάδες), η **Τσεχία** και η **Ελλάδα** (με -0,42 μονάδες), η **Λετονία** (-0,41 μονάδες), η **Σλοβακία** (-0,34 μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Δανία** και η **Γαλλία** (-0,18 μονάδες,), η **Ιρλανδία** (-0,15 μονάδες) και η **Αυστρία** (-0,13 μονάδες). Υπενθυμίζεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **0,53** μονάδες, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **-0,81** μονάδες. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι υψηλή (**1,65** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2003-2013 ο δείκτης ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων στην ΕΕ-27 καταγράφει **μείωση** κατά **-0,17** μονάδες, έναντι ισόποσης μείωσης (κατά -0,18 μονάδες) της τιμής του δείκτη του ΟΟΣΑ. Την ίδια περίοδο, σε **5** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται

τιμές του συγκεκριμένου δείκτη και για τα δύο έτη αναφοράς, καταγράφεται αύξηση του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στην εκπαίδευση, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία**(κατά 0,38 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 0,37 μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (κατά 0,21 μονάδες), η **Φινλανδία** (κατά 0,12 μονάδες) και οριακά η **Γερμανία** (κατά 0,02 μονάδες). Στον αντίποδα, σε **13** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη και για τα δύο έτη αναφοράς, καταγράφεται αύξηση του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στην εκπαίδευση, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -1,15 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (κατά -0,75 μονάδες), η **Τσεχία** (κατά -0,61 μονάδες), η **Λετονία** (κατά -0,35 μονάδες), η **Σουηδία** (κατά -0,30 μονάδες), η **Ισπανία** (κατά -0,29 μονάδες), η **Ουγγαρία** (κατά -0,24 μονάδες), η **Σλοβακία** και το **Βέλγιο** (κατά -0,16 μονάδες), και οριακά η **Πορτογαλία** (κατά -0,09 μονάδες), η **Ιρλανδία** (κατά -0,07 μονάδες), η **Δανία** (κατά -0,06 μονάδες) και η **Ιταλία** (κατά -0,01 μονάδες).

Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτυπώνεται το εύρος της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 το έτος 2012, καθώς και η τυπική απόκλιση (standard deviation) του δείκτη την ίδια χρονιά. Εκτός από τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό**, και τις παρατηρούμενες διαφοροποιήσεις **μεταξύ** των κρατών-μελών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των σχολείων **εντός** των κρατών-μελών, όπως αυτές εκφράζονται από την τυπική απόκλιση του δείκτη, αλλά και το εύρος της διαφοράς της μέσης τιμής του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι τιμή εύρους υψηλότερη της μονάδας, υποδηλώνει αντίστοιχα διαφοροποιήσεις υψηλότερες μιας τυπικής απόκλισης του δείκτη. Η διαφοροποίηση περί τη μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή της τυπικής απόκλισης του συγκεκριμένου δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών.

Γράφημα 3.75: **Εύρος της μέσης τιμής του 1ου από 4ο τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28(*)το έτος 2012**

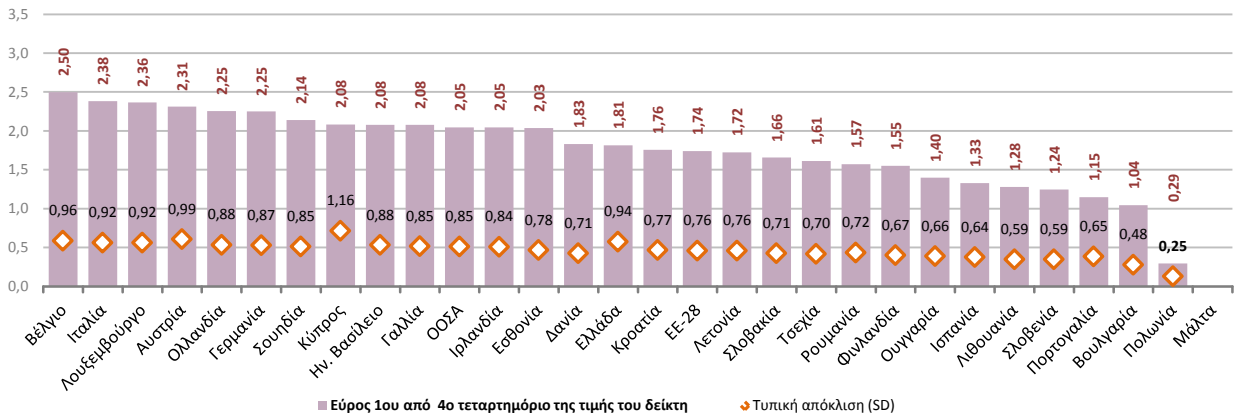

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά εύρους μεταξύ 1ου και 4ου τεταρτημορίου της τιμής του δείκτη. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 η τιμή της τυπικής απόκλισης των τιμών του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στην ΕΕ-27 ήταν **0,76** μονάδες οριακά υπολειπόμενη κατά **0,08** μονάδες της αντίστοιχης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (0,85 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην **Κύπρο** (1,16) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (0,99), το **Βέλγιο** (0,96), η **Ελλάδα** (0,94), η **Ιταλία** και το **Λουξεμβούργο** (0,92), η **Ολλανδία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,88), η **Γερμανία** (0,87), η **Γαλλία** και η **Σουηδία** (0,85). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Πολωνία** (0,25) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (0,48), η **Λιθουανία** και η **Σλοβενία** (0,59), η **Ισπανία** (0,64), η **Πορτογαλία** (0,65), η **Ουγγαρία** (0,66), η **Φινλανδία** (0,67), η **Τσεχία** (0,70), η **Σλοβακία** και η **Δανία** (0,71), η **Ρουμανία** (0,72), η **Λετονία** (0,76), η **Κροατία** (0,77), η **Εσθονία** (0,78) και η **Ιρλανδία**(0,84).

Η διαφοροποίηση των ακραίων τιμών του συνθετικού **δείκτη** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** και των επιπτώσεών του επί της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή του εύρους της διαφοράς του 1ου από το

4ο τεταρτημόριο των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή του εύρους διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **1,74** μονάδες οριακά υπολειπόμενη κατά **0,31** μονάδες της αντίστοιχης τιμής εύρους των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (2,05 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **15** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27 με μέση τιμή εύρους **2,13** και με την υψηλότερη να σημειώνεται στο **Βέλγιο** (2,50) ενώ κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (2,38), το **Λουξεμβούργο** (2,36), η **Αυστρία** (2,31), η **Ολλανδία** και η **Γερμανία** (2,25), η **Σουηδία** (2,14), η **Κύπρος**, το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Γαλλία** (2,08), η **Ιρλανδία** (2,05), η **Εσθονία** (2,03), η **Δανία** (1,83), η **Ελλάδα** (1,81) και η **Κροατία** (1,76). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **12** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με μέση τιμή εύρους **132** και με τη μικρότερη να σημειώνεται στην **Πολωνία** (1,91), ενώ κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (1,04), η **Πορτογαλία** (1,15), η **Σλοβενία** (1,24), η **Λιθουανία** (1,28), η **Ισπανία** (1,33), η **Ουγγαρία** (1,40), η **Φινλανδία** (1,55), η **Ρουμανία** (1,57), η **Τσεχία** (1,61), η **Σλοβακία** (1,66) και η **Λετονία** (1,72).

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του συνθετικού **δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο και της προκύπτουσας **απόλυτης διαφοράς** των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη- προνομιούχων σχολείων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το έτος 2012 (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη **Μάλτα**).

Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** του σχολείου στην ΕΕ-27 (**-0,26**), και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**0,27**) της προκύπτουσας **απόλυτης διαφοράς** των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη- προνομιούχων σχολείων στην ΕΕ-27, μέγεθος που λειτουργεί ως δείκτης **ισότιμης κατανομής των ανθρώπινων πόρων** μεταξύ σχολείων. Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν απόλυτη διαφορά των τιμών του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων σχολείων **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν απόλυτη διαφορά των τιμών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων σχολείων **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27.

Γράφημα 3.76: **Συσχετισμός του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό στο σχολείο και της προκύπτουσας απόλυτης διαφοράς των τιμών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων & μη-προνομιούχων σχολείων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

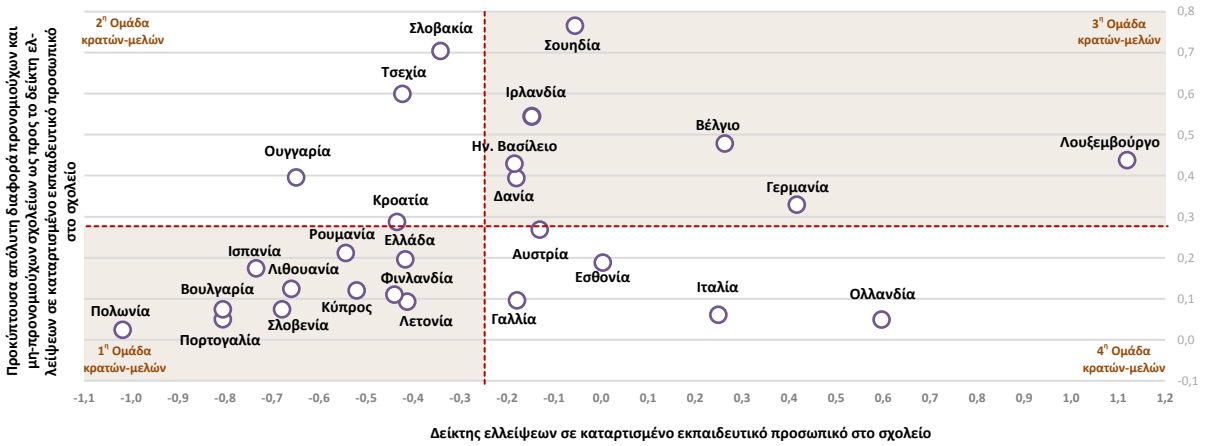

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Τα **27** κράτη-μέλη ως προς τον συσχετισμό του δείκτη ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο με το δείκτη **ισότιμης κατανομής των ανθρώπινων πόρων** μεταξύ των σχολείων, με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-27 διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει

χαμηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των ανθρώπινων πόρων στο σχολείο, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης κατανομής** των ανθρώπινων πόρων υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μικρότερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **11** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Πολωνία**, η **Πορτογαλία**, η **Βουλγαρία**, η **Ισπανία**, η **Λιθουανία**, η **Σλοβενία**, η **Ρουμανία**, η **Κύπρος**, η **Ελλάδα**, η **Φιλανδία** και η **Λετονία**.

- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης ποιότητας** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει χαμηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των ανθρώπινων πόρων στο σχολείο, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης κατανομής** των ανθρώπινων πόρων υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Σλοβακία**, η **Τσεχία**, η **Ουγγαρία** και η **Κροατία**
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει υψηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των ανθρώπινων πόρων στο σχολείο, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης κατανομής** των ανθρώπινων πόρων υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **7** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Σουηδία**, η **Ιρλανδία**, το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Δανία**, το **Βέλγιο**, η **Γερμανία** και το **Λουξεμβούργο**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **δείκτης** ελλείψεων σε **καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει υψηλότερη ποιότητα στη διασφάλιση των ανθρώπινων πόρων στο σχολείο, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης ισότιμης κατανομής** των ανθρώπινων πόρων υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει μικρότερες διαφορές στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Αυστρία**, η **Γαλλία**, η **Εσθονία**, η **Ιταλία** και η **Ολλανδία**.

3.1.4 Δείκτες επένδυσης στο χρόνο για μάθηση (ISCED 1-3)

«*Ενώ η διαδικασία της μάθησης αναπτύσσεται σε μια ποικιλία τυπικών και άτυπων δομών μάθησης, η έρευνα υποδεικνύει ότι ο δομημένος χρόνος μάθησης στο σχολείο αποτελεί ένα σημαντικό προαπαιτούμενο για τους μαθητές να αναπτύξουν τις ικανότητες που αξιολογούνται στο πλαίσιο του PISA 2012 (Scheerens & Bosker, 1997; Seidel & Shavelson, 2007). Όμως η αποδοτικότητα του διαθέσιμου χρόνο για μάθηση, καθίσταται δύσκολη και από το γεγονός ότι είναι πολλοί οι παράγοντες που μπορούν να την επηρεάσουν. Ωστόσο, από την έρευνα διαπιστώνεται ότι κατά μέσο όρο, όσο περισσότερο χρόνο μάθησης αναλώνουν οι μαθητές, τόσο υψηλότερη είναι και η επίδοσή τους (Fisher et al, 1980; Clark &Linn, 2003; Smith, 2002; Lavy, 2010). Λιγότερο σαφές, ωστόσο, είναι το πώς τα εξωσχολικά μαθήματα και η ατομική μελέτη μπορούν να προωθήσουν την ακαδημαϊκή επίδοση, ή το πώς η καλύτερη οργάνωσή τους μπορεί να διευκολύνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Ενώ τα σχολεία αποτελούν δομημένα περιβάλλοντα μάθησης με μικρότερη δυνατότητα διαφοροποίησης από τα εξωσχολικά προγράμματα (Entwisle, Alexander & Olson, 1997), τόσο η ποσότητα όσο και η ποιότητα των ευκαιριών μάθησης στις **μη τυπικές** δομές μάθησης παρουσιάζουν υψηλότερη διαφοροποίηση. Έμμεση απόδειξη του συμπεράσματος αυτού προέρχεται από μελέτες που εξετάζουν τις πιθανές αιτίες των διαφορών στις γνωστικές δεξιότητες των μικρών παιδιών που εισέρχονται στην εκπαίδευση που σχετίζονται με την κοινωνικο-οικονομικήκατάσταση (Hart & Risley, 1995; Natriello,* McDill & Pallas*, 1990; Huttenlocher et al, 1991; Jencks & Phillips, 1998; Levin & Belfield, 2002). Στις συγκεκριμένες μελέτες οι παρατηρούμενες διαφορές στις ευκαιρίες άτυπης μάθησης μπορούν να αποδοθούν: στο περιορισμένο λεξιλόγιο που χρησιμοποιούν οι ενήλικες στα κοινωνικά δίκτυα παιδιών που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, στα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση των παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, στην έλλειψη εκπαιδευτικών πόρων που παρέχονται για γονείς με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, καθώς και στο ότι το χάσμα στην επίδοση των μαθητών από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες φαίνεται να διευρύνεται κατά τις σχολικές διακοπές, γεγονός που αντανακλά διαφορές στα ερεθίσματα στα οποία εκτίθενται τα παιδιά στο εκτός σχολείου και τυπικής μάθησης περιβάλλον*».[22]

Η επένδυση στο χρόνο για μάθηση αποτελεί μια σημαντική κατηγορία εισροών στην εκπαίδευση. Το μικρό ή μεγάλο **μέγεθος του τμήματος** (και αντίστοιχα του μεγαλύτερου ή μικρότερου διαθέσιμου χρόνου του εκπαιδευτικού προς κάθε μαθητή), ο διαθέσιμος **χρόνος μάθησης για το μαθητή στο σχολείο**, ο διαθέσιμος **χρόνος μάθησης για το μαθητή σε εξωσχολικά μαθήματα**, οι επιπλέον **δραστηριότητες εκτός σχολικού προγράμματος** και η **συμμετοχή των μαθητών στην προσχολική εκπαίδευση**, αποτελούν επιμέρους

[22] ΟΟΣΑ, 2013a

δείκτες επένδυσης στο χρόνο μάθησης των μαθητών, που θα αναλυθούν στην παρούσα ενότητα.

3.1.4.1 Μεγεθος τμηματος στην υποχρεωτικη εκπαιδευση (ISCED 1-2)

Το «μέγεθος του τμήματος» αποτελεί σημαντικό **δείκτη εισροών** του εκπαιδευτικού συστήματος. Στη σχετική βιβλιογραφία[23] αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη διερεύνηση της σχέσης του συγκεκριμένου δείκτη με την ποιότητα των παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, παρότι τα ευρήματα των σχετικών μελετών δεν συγκλίνουν όλα προς την ίδια κατεύθυνση. Επιπλέον, το μέγεθος του τμήματος[24] αποτελεί αναμφίβολα παράγοντα που προσδιορίζει και τον αριθμό των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην εκπαίδευση, και συνακόλουθα διαμορφώνει το συνολικό κόστος της επένδυσης στην εκπαίδευση[25]. Ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός δείκτης αναλύεται ανά βαθμίδα υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Πρωτοβαθμια εκπαιδευση ISCED 1

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 1) σε **26** κράτη-μέλη της ΕΕ (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Βέλγιο και τη Σουηδία), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.77: **Αντιστοιχία μαθητών ανάτμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-26(*) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

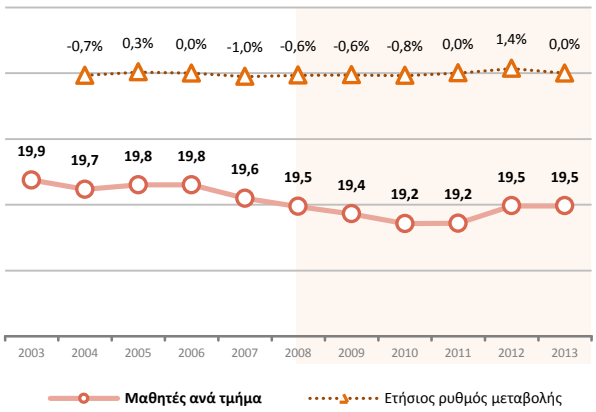

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Για την περίοδο 2003-2013 δεν διατίθενται στοιχεία για το Βέλγιο και τη Σουηδία*

Το 2013 η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 είναι **19,5** μαθητές/τμήμα. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, καταγράφει **μείωση** κατά **-2,0**% (ή κατά 0,4 μαθητές/ τμήμα), από 19,9 μαθητές/τμήμα το 2003 σε 19,5 μαθητές/ τμήμα το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή της αντιστοιχίας μαθητών **ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **1,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-1,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.78: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

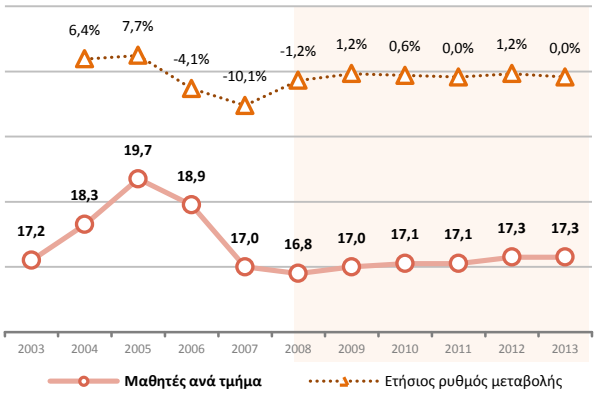

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα είναι **17,3** μαθητές/τμήμα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **2,18** μαθητές/τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπολείπεται σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 σε όλη την περίοδο αναφοράς (2003-2013) με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **1,94** μαθητές/τμήμα, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2005 (0,10 μαθητές/τμήμα), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2003 και το 2008 (2,67 μαθητές/τμήμα). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην Ελλάδα, καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **0,6**% (ή κατά 0,1 μαθητές/τμήμα), από 17,2 μαθητές/τμήμα το 2003 σε 17,3% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιο-

[23] Schanzenbach, 2010; Babcock & Betts, 2009; Chaudhary, 2009; OECD, 2007a; Schneider, 2002; Ehrenberg et al., 2001; Hoxby, 2000

[24] Ο δείκτης «μέγεθος τμήματος», ορίζεται ως το πηλίκο του πλήθους του μαθητικού πληθυσμού (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) προς το πλήθος των τμημάτων

[25] Schneider, 2002

σημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **14,5%** (ή 2,5 μαθητές/τμήμα), από 17,2 μαθητές/τμήμα το 2003, σε 19,7 μαθητές/τμήμα το 2005, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ **μείωση** του δείκτη **-14,7%** (ή κατά 2,9 μαθητές/τμήμα) καταγράφεται την περίοδο 2005-2008, από 19,7 μαθητές/τμήμα το 2005 σε 16,8 μαθητές/τμήμα το 2008, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013). Τέλος, την περίοδο 2008-2013 καταγράφεται **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **3,0%** (ή 0,5 μαθητές/τμήμα), από 16,8 μαθητές/τμήμα το 2008, σε 17,3 μαθητές/τμήμα το 2013, τιμή οριακά υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη το 2003. Από την ετήσια μεταβολή της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **7,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-10,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας **μαθητών ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.21: **Ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
ΕΕ-28	**19,9**	**19,7**	**19,8**	**19,8**	**19,6**	**19,5**	**19,4**	**19,2**	**19,2**	**19,5**	**19,5**	**19,5**	**-2,0**	▼
Ην. Βασίλειο 2004		24,3	24,2	24,5	24,6	24,6	24,5	24,4	24,8	25,1	25,1	**24,6**	**3,3**	▲
Ιρλανδία	24,0	23,9	23,9	24,5	24,5	24,3	24,2	24,1		24,4	24,4	**24,2**	**1,7**	▲
Γαλλία	22,6			22,5	22,6	22,7	22,7	22,7	22,7	22,7	22,7	**22,7**	**0,4**	▲
Ολλανδία	22,2	22,2	22,0	22,4						22,6	22,6	**22,3**	**1,8**	▲
Ισπανία	20,8	20,7	20,8	20,7	20,8	21,0	21,1	21,2	21,3	21,4	21,4	**21,0**	**2,9**	▲
Γερμανία	22,0	22,1	22,0	22,1	22,1	21,9	21,7	21,5	21,2	21,0	21,0	**21,7**	**-4,5**	▼
Ουγγαρία	20,4	20,2	20,0	20,0	20,0	21,2	20,7	20,8	20,9	20,9	20,9	**20,5**	**2,5**	▲
Πορτογαλία	18,9	16,4	18,5	19,0	19,7	18,8	20,2	20,1	20,8	20,8	20,8	**19,5**	**10,1**	▲
Βουλγαρία	20,2	20,4	20,2	20,1	20,2	20,2	20,9	21,0	20,9	20,7	20,7	**20,5**	**2,5**	▲
Δανία	19,4	19,5	19,5	19,5	19,5	19,6	19,4	19,3	20,4	20,6	20,6	**19,8**	**6,2**	▲
Τσεχία	20,8	20,6	20,5	20,2	20,0	19,9	19,9	19,9	19,9	19,8	19,8	**20,1**	**-4,8**	▼
Μάλτα	21,6	21,7	21,6	21,7	22,4		20,4	18,7	19,9	19,8	19,8	**20,8**	**-8,3**	▼
Ρουμανία	18,7	18,6	18,4	18,1	18,1		17,9	18,4	19,3	19,4	19,4	**18,6**	**3,7**	▲
Φινλανδία 2007					19,8	19,8	19,8	19,4	19,4	19,4	19,4	**19,6**	**-2,0**	▼
Ιταλία	18,1	18,4	18,3	18,4	18,1	18,7	18,8	18,8	18,9	19,0	19,0	**18,6**	**5,0**	▲
Σλοβενία	18,4	18,3	18,2	18,1	17,5	18,5	18,5	18,4	18,5	18,7	18,7	**18,3**	**1,6**	▲
Κύπρος	21,7	21,0	21,1	20,3	19,6	19,0	18,6	17,5	17,0	18,4	18,4	**19,3**	**-15,2**	▼
Πολωνία	20,6	20,4	20,4	20,1	19,6	19,0	18,7	18,6	18,3	18,4	18,4	**19,3**	**-10,7**	▼
Αυστρία	20,1	19,5	20,1	19,7	19,9	19,3	18,9	18,4	18,2	18,3	18,3	**19,2**	**-9,0**	▼
Ελλάδα	**17,2**	**18,3**	**19,7**	**18,9**	**17,0**	**16,8**	**17,0**	**17,1**	**17,1**	**17,3**	**17,3**	**17,6**	**0,6**	▲
Σλοβακία	20,2	19,9	19,8	19,7	19,6	19,3	18,4	17,8	17,5	17,3	17,3	**18,8**	**-14,4**	▼
Εσθονία	21,1	20,3	19,7	19,3	18,9	18,3	18,1	17,9	17,4	17,0	17,0	**18,6**	**-19,4**	▼
Κροατία 2004		19,9	20,1	19,8	19,5		18,0	17,5	19,9	16,9	16,9	**18,7**	**-15,1**	▼
Λετονία	17,2	16,3	15,6	14,8	15,5	15,3	15,1	15,9	15,9	15,7	15,7	**15,7**	**-8,7**	▼
Λουξεμβούργο	15,7	15,8	15,8	15,8	15,8	15,7	15,6	15,6	15,7	15,7	15,7	**15,7**	**0,0**	—
Λιθουανία	15,2	14,9	14,8	14,8	14,6	14,5	14,9	15,3	15,3	15,2	15,2	**15,0**	**2,0**	▲
Βέλγιο														
Σουηδία														

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

(*) *Για την περίοδο 2003-2013 δεν διατίθενται στοιχεία για το Βέλγιο και τη Σουηδία*

Το 2013 η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 είναι 19,5 μαθητές/τμήμα. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **20η θέση**, μεταξύ των 26 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αντιστοιχία **17,3** μαθητών ανά τμήμα Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1), τιμή υπολειπόμενη κατά **2,18** μαθητές/τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **23,24** μαθητές/τμήμα είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** (25,1 μαθητές/τμήμα), η **Ιρλανδία** (24,4 μαθητές/τμήμα), η **Γαλλία** (22,7 μαθητές/τμήμα), η **Ολλανδία** (22,6 μαθητές/τμήμα), και η **Ισπανία** (21,4 μαθητές/τμήμα). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **16,10** μαθητές/τμήμα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Λιθουανία** (15,2 μαθητές/τμήμα), το **Λουξεμβούργο** και η **Λετονία** (15,7 μαθητές/τμήμα), η **Κροατία** (16,9 μαθη-

τές/τμήμα), και η **Εσθονία** (17,0 μαθητές/τμήμα). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,44** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της αντιστοιχίας **μαθητών ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.79: **Μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών **ανά τμήμα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΕ-28, είναι **19,5** μαθητές/τμήμα. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (50,0%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (24,6 μαθητές/ τμήμα) την περίοδο 2004-2013, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (24,2 μαθητές/τμήμα), η **Γαλλία** (22,7 μαθητές/τμήμα), η **Ολλανδία** (22,3 μαθητές/ τμήμα), η **Γερμανία** (21,7 μαθητές/τμήμα), η **Ισπανία** (21,0 μαθητές/τμήμα), η **Μάλτα** (20,8 μαθητές/ τμήμα), η **Ουγγαρία** και η **Βουλγαρία** (20,5 μαθητές/ τμήμα), η **Τσεχία** (20,1 μαθητές/τμήμα), η **Δανία** (19,8 μαθητές/τμήμα), η **Φινλανδία** (19,6 μαθητές/ τμήμα) την περίοδο 2007-2013, και η **Πορτογαλία** (19,5 μαθητές/τμήμα). Στον αντίποδα βρίσκονται **13** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (50,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (15,0 μαθητές/τμήμα), και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** και η **Λετονία** (15,7 μαθητές/τμήμα), η **Ελλάδα** (17,6 μαθητές/ τμήμα), η **Σλοβενία** (18,3 μαθητές/τμήμα), η **Ιταλία,** η **Ρουμανία** και η **Εσθονία** (18,6 μαθητές/τμήμα), η **Κροατία** (18,7 μαθητές/τμήμα) την περίοδο 2004-2013, η **Σλοβακία** (18,8 μαθητές/τμήμα), η **Αυστρία** (19,2 μαθητές/τμήμα), η **Πολωνία** και η **Κύπρος** (με 19,3 μαθητές/ τμήμα).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-2,0%** (ή κατά **0,40** μαθητές/τμήμα) της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **14** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,8%) καταγράφεται **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (κατά 10,1%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (6,2%), η **Ιταλία** (5,0%), η **Ρουμανία** (3,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (3,3%) την περίοδο 2004-2013, η **Ισπανία** (2,9%), η **Βουλγαρία** και η **Ουγγαρία** (2,5%), η **Λιθουανία** (2,0%), η **Ολλανδία** (1,8%), η **Ιρλανδία** (1,7%), η **Σλοβενία** (1,6%), και οριακά η **Ελλάδα** (κατά 0,6%) και η **Γαλλία** (0,4%). Στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (53,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (κατά -19,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (-15,2%), η **Κροατία** (-15,1%) την περίοδο 2004-2013, η **Σλοβακία** (-14,4%), η **Πολωνία** (-10,7%), η **Αυστρία** (-9,0%), η **Λετονία** (-8,7%), η **Μάλτα** (-8,3%), η **Τσεχία** (-4,8%), η **Γερμανία** (-4,5%), και η **Φινλανδία** (-2,0%) την περίοδο 2007-2013. Τέλος, κατά την περίοδο αναφοράς η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στο **Λουξεμβούργο** παρέμεινε **αμετάβλητη**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός της μέσης τιμής του εκπαιδευτικού δείκτη **αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό** στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 1) με τη διαφορά της μέσης τιμής της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση

αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στη συγκεκριμένη βαθμίδα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 (για το **Βέλγιο** και τη **Σουηδία** δεν διατίθενται στοιχεία για την αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα) την ίδια περίοδο. Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην ΕΕ-26 την περίοδο 2003-2013 (**5,0** μαθητές) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** της αναλογίας **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** στην ΕΕ-26 την ίδια περίοδο (**14,5** μαθητές/εκπαιδευτικό). Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν διαφορά μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα την περίοδο 2003-2013 **χαμηλότερη** από τη συγκεκριμένη διαφορά των δεικτών στην ΕΕ-26, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν διαφορά δεικτών **υψηλότερη** από τη μέση διαφορά στην ΕΕ-26 την ίδια περίοδο. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν μέση αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-26, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν μέση τιμή του δείκτη **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-26 την ίδια περίοδο.

Γράφημα 3.80: **Συσχετισμός της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) την περίοδο 2003-2013 και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια περίοδο στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

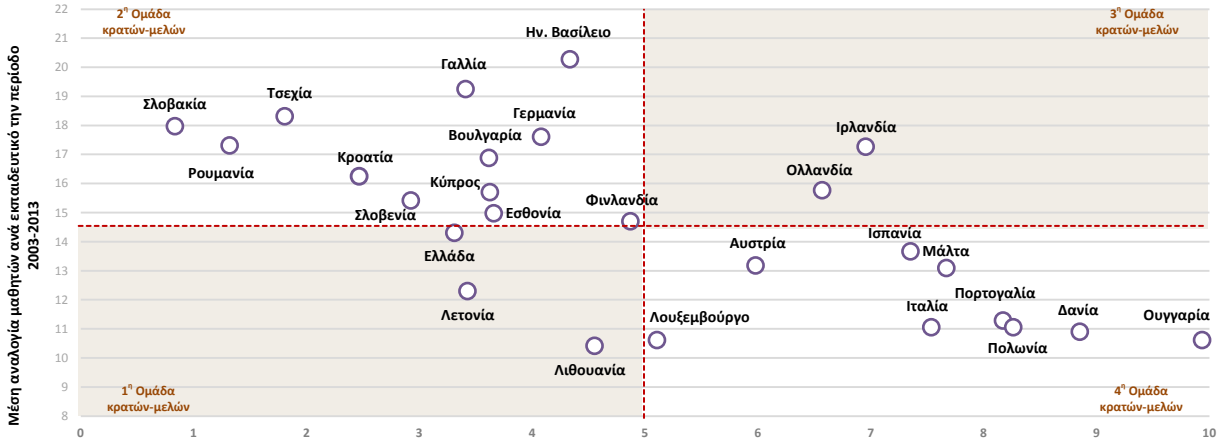

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία και το Βέλγιο

Παρατηρείται μια αρνητική γραμμική συσχέτιση (τιμή του συντελεστή συσχετισμού Pearson 0,428) μεταξύ της μέσης αναλογίας **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** στην **Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 1) την περίοδο 2003-2013, με τη **διαφορά** της μέσης αναλογία μαθητές ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια περίοδο. Με άλλα λόγια **κράτη-μέλη με υψηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό τείνουν να έχουν χαμηλή διαφορά αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από την αντίστοιχη ανά τμήμα, που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος** και αντίστροφα.

Με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα την περίοδο 2003-2013, τα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπολείπεται της μέσης διαφοράς της ΕΕ-26 (**5,0** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26 (**14,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **3** κράτη-μέλη της ΕΕ-26: η **Λιθουανία**, η **Λετονία** και η **Ελλάδα**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με χαμηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**12,3** μαθητές/ εκπαιδευτικό) και ταυτόχρονα χαμηλή διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **3,8** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπολείπεται της μέσης διαφοράς της ΕΕ-26 (**5,0** μαθητές), ενώ η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26 (**14,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό).

Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **12** κράτη-μέλη της ΕΕ-26: η **Σλοβακία**, η **Ρουμανία**, η **Τσεχία**, η **Κροατία**, η **Σλοβενία**, η **Κύπρος**, η **Βουλγαρία**, η **Γερμανία**, η **Γαλλία**, το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Εσθονία** και η **Φιλανδία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με την υψηλότερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**16,8** μαθητές/εκπαιδευτικό) μεταξύ των 4 ομάδων κρατών και ταυτόχρονα τη χαμηλότερη διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **3,1** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.

- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπερέχει της μέσης διαφοράς της ΕΕ-26 (**5,0** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26 (**14,5** μαθητές/εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **2** κράτη-μέλη της ΕΕ-26: η **Ιρλανδία** και η **Ολλανδία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με υψηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**16,5** μαθητές/ εκπαιδευτικό) και ταυτόχρονα υψηλή διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **6,8** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει αυξημένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπερέχει της μέσης διαφοράς της ΕΕ-26 (**5,0** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26 (**14,5** μαθητές/εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-26: η **Ουγγαρία**, η **Ισπανία**, η **Δανία,** η **Πολωνία**, η **Ιταλία**, η **Πορτογαλία**, η **Μάλτα**, η **Αυστρία** και το **Λουξεμβούργο**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με τη χαμηλότερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**11,7** μαθητές/εκπαιδευτικό) μεταξύ των 4 ομάδων κρατών και ταυτόχρονα με την υψηλότερη διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **7,7** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει αυξημένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.

ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 2

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια **εκπαίδευση** (ISCED 2) σε **26** κράτη-μέλη της ΕΕ (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για το Βέλγιο και τη Σουηδία), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.81: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-26(*) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

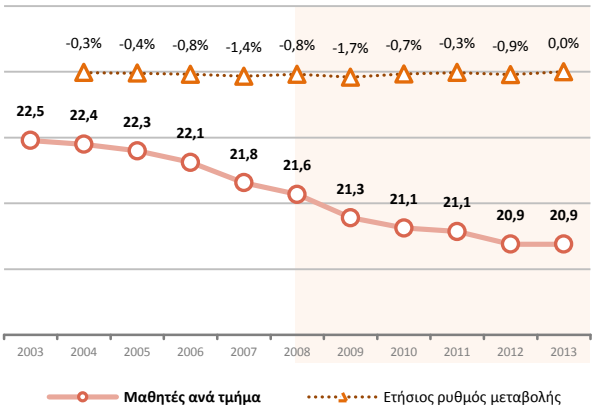

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Για την περίοδο 2003-2013 δεν διατίθενται στοιχεία για το Βέλγιο , την Ολλανδία και τη Σουηδία, ενώ για την Ιρλανδία δεν διατίθενται στοιχεία για την περίοδο 2008-2013

Το 2013 η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28 είναι **20,9** μαθητές/τμήμα. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28, καταγράφει **μείωση** κατά **-7,0**% (ή κατά 1,6 μαθητές/ τμήμα), από 22,5 μαθητές/τμήμα το 2003 σε 20,9 μαθητές/ τμήμα το 2013.

Από την ετήσια μεταβολή της αντιστοιχίας μαθητών **ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν καταγράφεται ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2003-2013, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-1,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Το 2013 η αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της Ελλάδας είναι **21,9** μαθητές/τμήμα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της Ελλάδας υπερείχε κατά **1,02** μαθητές/τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας υπερέχει σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 στα περισσότερα έτη της περιόδου αναφοράς 2003-2013 (εκτός των ετών 2006 και 2007 όπου υπερείχε οριακά κατά 0,32 και 0,21 μαθητές/τμήμα αντίστοιχα), με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **0,82** μαθητές/τμήμα, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2007 (0,21 μαθητές/ τμήμα), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2005 (2,80 μαθητές/τμήμα).

Γράφημα 3.82: **Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

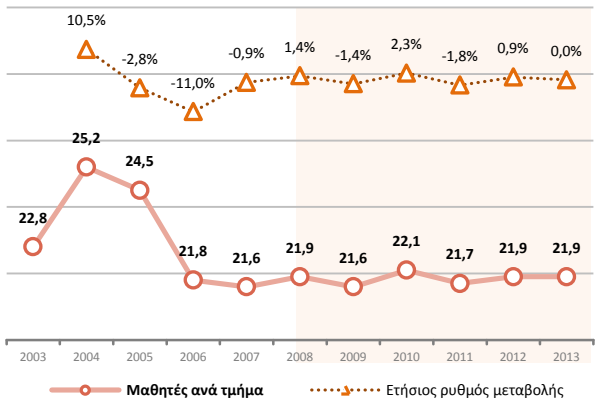

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της Ελλάδας, καταγράφει **μείωση** κατά **-3,9%** (ή κατά 0,9 μαθητές/ τμήμα), από 22,8 μαθητές/τμήμα το 2003 σε 21,9% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **10,5%** (ή 2,4 μαθητές/τμήμα), από 22,8 μαθητές/ τμήμα το 2003, σε 25,2 μαθητές/τμήμα το 2004, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013), ενώ **μείωση** του δείκτη **-14,3%** (ή κατά 3,6 μαθητές/τμήμα) καταγράφεται την περίοδο 2004-2007, από 25,2 μαθητές/τμήμα το 2005, σε 21,6 μαθητές/ τμήμα το 2007, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του οικονομικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013) και η οποία καταγράφεται και το 2009. Τέλος, την περίοδο 2007-2013 καταγράφεται μικρή **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά **1,4%** (ή 0,3 μαθητές/ τμήμα), από 21,6 μαθητές/τμήμα το 2007, σε 21,9 μαθητές/τμήμα το 2013. Από την ετήσια μεταβολή της αντιστοιχίας μαθητές ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **10,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (**-11,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η μέση τιμή και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Το 2013 η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28 είναι 20,9 μαθητές/τμήμα. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **7η θέση**, μεταξύ των 24 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με αντιστοιχία **21,9** μαθητών ανά τμήμα Κατώτερη Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2), τιμή υπολειπόμενη κατά **1,02** μαθητές/τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

Πίνακας 3.22: **Ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**22,5**	**22,4**	**22,3**	**22,1**	**21,8**	**21,6**	**21,3**	**21,1**	**21,1**	**20,9**	**20,9**	**21,6**	**-7,0%** ▼
Γαλλία	24,2	24,1	23,7	24,3	24,3	24,3	24,5	24,5	24,7	25,1	25,1	**24,4**	**3,7%** ▲
Γερμανία	24,7	24,7	24,7	24,7	24,7	24,7	24,7	24,7	24,6	24,5	24,5	**24,7**	**-0,8%** ▼
Ισπανία	24,5	24,9	24,7	24,7	24,5	24,4	24,3	24,3	24,3	24,5	24,5	**24,5**	**0,0%** —
Πορτογαλία	22,3	23,5	22,6	22,7	22,3	22,3	22,6	22,1	22,8	22,5	22,5	**22,6**	**0,9%** ▲
Πολωνία	24,3	24,3	24,9	24,7	24,3	23,2	23,3	22,9	22,5	22,4	22,4	**23,6**	**-7,8%** ▼
Βουλγαρία	22,3	22,4	22,0	21,6	21,7	21,7	22,2	22,2	22,1	22,1	22,1	**22,0**	**-0,9%** ▼
Ελλάδα	**22,8**	**25,2**	**24,5**	**21,8**	**21,6**	**21,9**	**21,6**	**22,1**	**21,7**	**21,9**	**21,9**	**22,5**	**-3,9%** ▼
Τσεχία	23,2	23,2	23,4	23,3	22,9	22,5	22,0	21,4	21,3	21,3	21,3	**22,3**	**-8,2%** ▼
Κύπρος	25,2	24,4	23,8	23,1	22,8	22,1	21,3	21,1	21,0	21,2	21,2	**22,5**	**-15,9%** ▼
Ουγγαρία	21,6	21,5	21,4	21,4	21,0	22,6	21,7	21,4	21,1	21,2	21,2	**21,5**	**-1,9%** ▼
Δανία	19,2	19,4	19,7	20,1	19,9	20,0	19,9	20,0	20,8	21,1	21,1	**20,1**	**9,9%** ▲
Αυστρία	24,0	23,0	24,2	23,9	24,1	23,4	22,6	22,0	21,3	21,1	21,1	**22,8**	**-12,1%** ▼
Ιταλία	20,9	20,9	20,9	21,0	20,2	21,0	21,5	21,3	21,6	21,0	21,0	**21,0**	**0,5%** ▲
Μάλτα	22,8	23,2	22,7	22,6	22,1		19,6	20,2	21,9	21,0	21,0	**21,7**	**-7,9%** ▼
Ρουμανία	21,7	21,0	20,5	20,2	19,8	19,9	19,9	20,3	21,2	20,9	20,9	**20,6**	**-3,7%** ▼
Κροατία 2004		22,6	22,6	22,4	22,2		21,9	21,6	21,3	20,8	20,8	**21,8**	**-8,0%** ▼
Φινλανδία 2007					20,1	20,1	20,1	20,3	20,3	20,3	20,3	**20,2**	**1,0%** ▲
Λιθουανία	22,1	22,2	22,1	21,7	21,3	20,8	20,6	20,4	20,2	19,8	19,8	**21,0**	**-10,4%** ▼
Σλοβενία	21,2	20,9	20,6	20,5	19,2	20,4	19,8	19,6	19,2	19,6	19,6	**20,1**	**-7,5%** ▼
Σλοβακία	23,0	22,9	23,0	22,8	22,5	22,0	21,1	20,5	20,3	19,6	19,6	**21,6**	**-14,8%** ▼
Λουξεμβούργο	20,3	19,7	19,5	19,8	20,0	19,8	19,5	19,4	19,7	19,3	19,3	**19,7**	**-4,9%** ▼
Ην. Βασίλειο 2004		21,0	22,1	22,4	22,6	20,4	19,6	19,4	19,5	19,3	19,3	**20,6**	**-8,1%** ▼
Εσθονία	23,5	23,3	22,8	23,1	22,8	21,4	20,1	18,5	16,7	15,7	15,7	**20,3**	**-33,2%** ▼
Λετονία	19,8	19,4	19,0	18,0	18,1	17,1	16,3	16,8	15,6	14,9	14,9	**17,3**	**-24,7%** ▼

Κράτη-μέλη (*)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Μέση Τιμή περιόδου 2003-2013	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
Ιρλανδία έως 2007	20,4	19,8	19,7	20,1	20,3							20,1	-0,5% ▼
Βέλγιο													
Ολλανδία													
Σουηδία													

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013.

(*) Για την περίοδο 2003-2013 δεν διατίθενται στοιχεία για το Βέλγιο , την Ολλανδία και τη Σουηδία, ενώ για την Ιρλανδία δεν διατίθενται στοιχεία για την περίοδο 2008-2013.

Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **23,80** μαθητές/τμήμα είναι η **Γαλλία** (25,1 μαθητές/τμήμα), η **Γερμανία** και η **Ισπανία** (24,5 μαθητές/τμήμα), η **Πορτογαλία** (22,5 μαθητές/τμήμα) και η **Πολωνία** (22,4 μαθητές/τμήμα). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **17,76** μαθητές/τμήμα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Λετονία** (14,9 μαθητές/ τμήμα), η **Εσθονία** (15,7 μαθητές/τμήμα), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και το **Λουξεμβούργο** (19,3 μαθητές/τμήμα), και η **Σλοβακία** (19,6 μαθητές/τμήμα). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,34** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** της αντιστοιχίας **μαθητών ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Γράφημα 3.83: **Μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013**

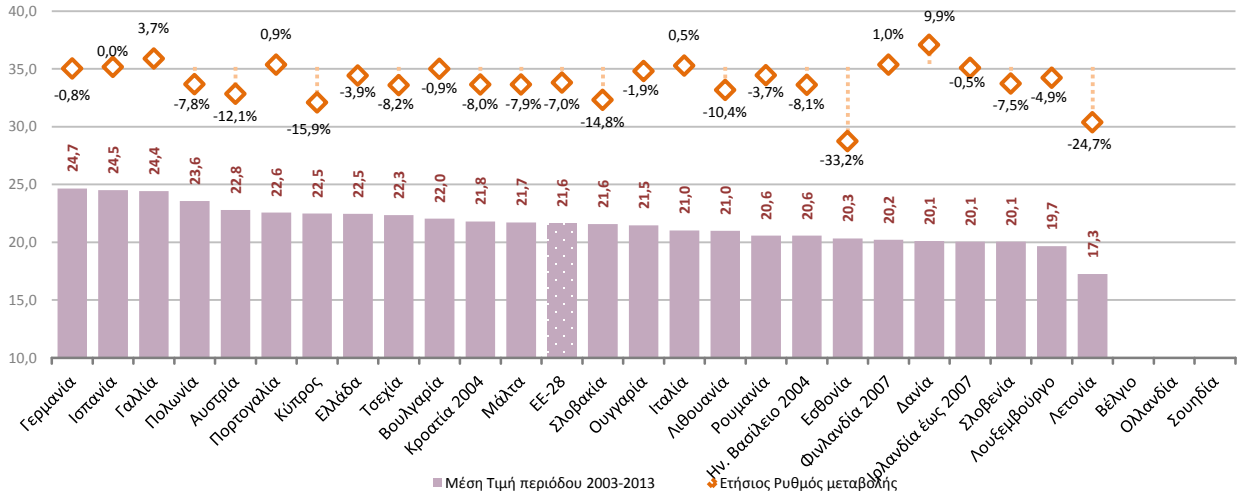

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) η μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών **ανά τμήμα** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-28, είναι **21,6** μαθητές/τμήμα. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **13** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (42,0%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερη μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Γερμανία** (24,7 μαθητές/τμήμα) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (24,5 μαθητές/τμήμα), η **Γαλλία** (24,4 μαθητές/ τμήμα), η **Πολωνία** (23,6 μαθητές/τμήμα), η **Αυστρία** (22,8 μαθητές/ τμήμα), η **Πορτογαλία** (22,6 μαθητές/ τμήμα), η **Κύπρος** και η **Ελλάδα** (με 22,5 μαθητές/ τμήμα), η **Τσεχία** (22,3 μαθητές/τμήμα), η **Βουλγαρία** (22,0 μαθητές/ τμήμα), η **Κροατία** (21,8 μαθητές/ τμήμα) την περίοδο 2004-2013, η **Μάλτα** (21,7 μαθητές/ τμήμα), και η **Σλοβακία** (21,6 μαθητές/τμήμα). Στον αντίποδα βρίσκονται **12** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (48,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερη μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28, με τη μικρότερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (17,3 μαθητές/τμήμα), και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** και (19,7 μαθητές/ τμήμα), η **Σλοβενία**, η **Δανία** και η **Ιρλανδία** την περίοδο 2003-2007 (20,1 μαθητές/τμήμα), η **Φινλανδία** (20,2 μαθητές/ τμήμα) την περίοδο 2007-2013, η **Εσθονία** (20,3 μαθητές/τμήμα), η **Ρουμανία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** την περίοδο 2004-2013 (20,6 μαθητές/ τμήμα), η **Ιταλία** και η **Λιθουανία** (21,0 μαθητές/τμήμα) και η **Ουγγαρία** (21,5 μαθητές/τμήμα).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **μείωση** κατά **-7,0%** (ή κατά **1,6** μαθητές/τμήμα)

της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **5** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (20,0%) καταγράφεται **αύξηση** της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Δανία** (κατά 9,9%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (3,7%), η **Φινλανδία** (1,0%) την περίοδο 2007-2013, η **Πορτογαλία** (0,9%), και οριακά η **Ιταλία** (0,5%). Στον αντίποδα βρίσκονται **19** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (76,0%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται **μείωση** της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (κατά -33,2%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (-24,7%), η **Κύπρος** (-15,9%), η **Σλοβακία** (-14,8%), η **Αυστρία** (-12,1%), η **Λιθουανία** (κατά -10,4%), η **Τσεχία** (-8,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-8,1%) την περίοδο 2004-2013, η **Κροατία** (-8,0%) την περίοδο 2004-2013, η **Μάλτα** (-7,9%), η **Πολωνία** (κατά -7,8%), η **Σλοβενία** (-7,5%), το **Λουξεμβούργο** (κατά -4,9%), η **Ελλάδα**(-3,9%), η **Ρουμανία** (-3,7%), η **Ουγγαρία** (-1,9%), η **Βουλγαρία** (-0,9%), η **Γερμανία** (κατά -0,8%) και η **Ιρλανδία** (1,7%) την περίοδο 2003-2007. Τέλος, κατά την περίοδο αναφοράς η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην **Ισπανία** παρέμεινε **αμετάβλητη**.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός της μέσης τιμής του εκπαιδευτικού δείκτη **αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2) την περίοδο 2003-2013, με τη διαφορά της μέσης τιμής της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στη συγκεκριμένη βαθμίδα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 (για την **Ιρλανδία**, την **Ολλανδία**, τη **Σουηδία** και το **Βέλγιο** δεν διατίθενται στοιχεία για έναν από τους δύο δείκτες) την ίδια περίοδο.

Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία **μαθητών ανά τμήμα** στην ΕΕ-24 την περίοδο 2003-2013 (**10,4** μαθητές) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** της αναλογίας **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** στην ΕΕ-24 την ίδια περίοδο (**11,3** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν διαφορά μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα την περίοδο 2003-2013 **χαμηλότερη** από τη συγκεκριμένη διαφορά των δεικτών στην ΕΕ-26, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν διαφορά δεικτών **υψηλότερη** από τη μέση διαφορά στην ΕΕ-24 την ίδια περίοδο. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν μέση αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-24, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν μέση τιμή του δείκτη **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-24 την ίδια περίοδο.

Γράφημα 3.84: **Συσχετισμός της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) την περίοδο 2003-2013 και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια περίοδο στα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

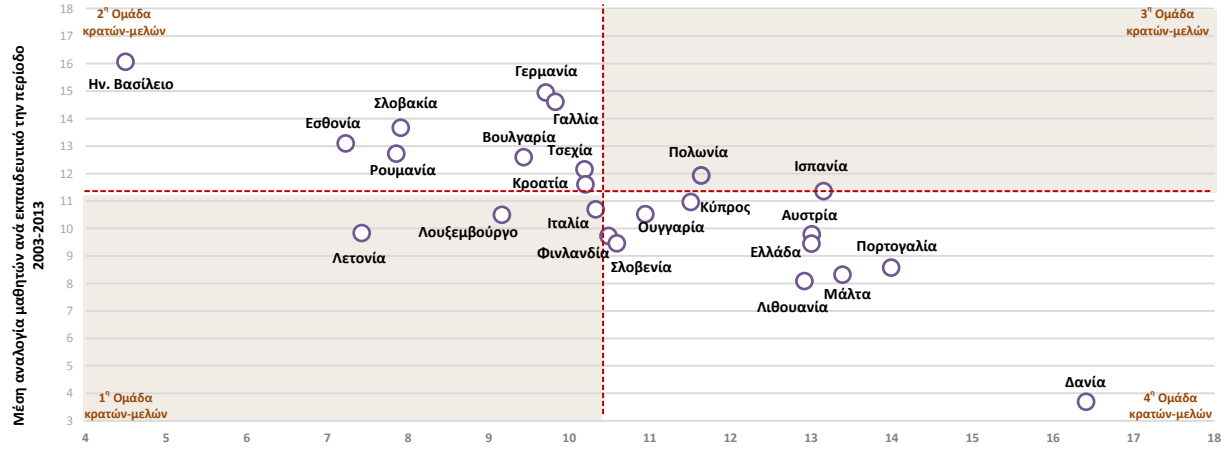

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Ιρλανδία, την Ολλανδία, τη Σουηδία και το Βέλγιο

Παρατηρείται μια αρνητική γραμμική συσχέτιση (τιμή του συντελεστή συσχετισμού Pearson 0,617) μεταξύ της μέσης αναλογίας **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (ISCED 2) την περίοδο 2003-2013, με τη **διαφορά** της μέσης αναλογία μαθητές ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια περίοδο. Με άλλα λόγια **κράτη-μέλη με υψηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό τείνουν να έχουν χαμηλή διαφορά αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από την αντίστοιχη ανά τμήμα, που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος** και αντίστροφα.

Με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα την περίοδο 2003-2013, τα **24** κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπολείπεται της μέσης διαφοράς της ΕΕ-24 (**10,4** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24 (**11,3** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **3** κράτη-μέλη της ΕΕ-24: η **Ιταλία**, το **Λουξεμβούργο** και η **Λετονία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με χαμηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**10,3** μαθητές/ εκπαιδευτικό) και ταυτόχρονα χαμηλή διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **9,0** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπολείπεται της μέσης διαφοράς της ΕΕ-24 (**10,4** μαθητές), ενώ η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24 (**11,3** μαθητές/ εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-24: το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Γερμανία**, η **Γαλλία**, η **Σλοβακία**, η **Εσθονία**, η **Ρουμανία**, η **Βουλγαρία**, η **Τσεχία** και η **Κροατία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με την υψηλότερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**13,5** μαθητές/εκπαιδευτικό) μεταξύ των 4 ομάδων κρατών και ταυτόχρονα τη χαμηλότερη διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **8,5** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπερέχει της μέσης διαφοράς της ΕΕ-24 (**10,4** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24 (**11,3** μαθητές/εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **2** κράτη-μέλη της ΕΕ-24: η **Πολωνία** και η **Ισπανία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με υψηλή αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**11,6** μαθητές/ εκπαιδευτικό) και ταυτόχρονα υψηλή διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **12,4** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει αυξημένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου η **διαφορά** της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα υπερέχει της μέσης διαφοράς της ΕΕ-24 (**10,4** μαθητές), ενώ και η μέση αναλογία του δείκτη **μαθητές ανά εκπαιδευτικό** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24 (**11,3** μαθητές/εκπαιδευτικό). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-24: η **Κύπρος**, η **Ουγγαρία**, η **Αυστρία**, η **Φιλανδία**, η **Σλοβενία**, η **Ελλάδα**, η **Πορτογαλία**, η **Μάλτα**, η **Λιθουανία** και η **Δανία**. Πρόκειται για ομάδα κρατών με τη χαμηλότερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό (**8,9** μαθητές/εκπαιδευτικό) μεταξύ των 4 ομάδων κρατών και ταυτόχρονα με την υψηλότερη διαφορά της συγκεκριμένης αναλογίας από την αντιστοιχία μαθητές ανά τμήμα (κατά **12,6** μαθητές) γεγονός που υποδηλώνει αυξημένη δυνατότητα αξιοποίησης εκπαιδευτικών ειδικότητας στο πρόγραμμα του τμήματος.

3.1.4.2 ΔΑΠΑΝΩΜΕΝΟΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ (ISCED 1-3)

Κατά μέσο όρο το **θεωρητικό έτος έναρξης** της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία[26], είναι το **6ο έτος** της ηλικίας, που αποτελεί και την αντίστοιχο μέσο **θεωρητικό έτος έναρξης** της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 καταγράφονται διαφοροποιήσεις ως προς το θεωρητικό έτος έναρξης της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, σε **16** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (**Αυστρία**, **Βέλγιο** γαλλ., **Βέλγιο** φλαμ., **Γαλλία**, **Γερμανία**, **Δανία**, **Ελλάδα**, **Ιρλανδία**, **Ισπανία**, **Ιταλία**, **Λουξεμβούργο**, **Ουγγαρία**, **Ολλανδία**, **Πορτογαλία** και **Σλοβακία**) είναι το **6ο έτος** της ηλικίας, ενώ σε **4** από τα 20 κράτη μέλη της ΕΕ-28 (**Λετονία**, **Πολωνία**, **Σουηδία**, **Τσεχία** και **Φινλανδία**) είναι το **7ο έτος** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** το **5ο έτος** της ηλικίας των μαθητών.

Για τη φοίτηση των μαθητών/τριών στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το μέσο **θεωρητικό έτος έναρξης** είναι το **12ο έτος** της ηλικίας τους, που αποτελεί και την αντίστοιχο μέσο **θεωρητικό έτος έναρξης** της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, μόνο σε **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (**Βέλγιο** γαλλ., **Βέλγιο** φλαμ.,

[26] Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ το Βέλγιο εκπροσωπείται διακριτά από 2 κοινότητες (γαλλόφωνη και φλαμανδική)

EU-20

Ιρλανδία, **Ελλάδα**, **Ηνωμένο Βασίλειο**, **Ισπανία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Πορτογαλία**) το θεωρητικό έτος έναρξης της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι το **12ο έτος** της ηλικίας τους, ενώ σε **4** κράτη-μέλη (**Αυστρία**, **Γερμανία**, **Ουγγαρία** και **Σλοβακία**) είναι το **10ο έτος** της ηλικίας, σε **3** κράτη-μέλη (**Γαλλία**, **Ιταλία** και **Τσεχία**) το **11ο έτος** της ηλικίας και σε **5** κράτη-μέλη (**Δανία**, **Λετονία**, **Πολωνία**, **Σουηδία** και **Φιλανδία**) το **13ο έτος** της ηλικίας των μαθητών.

Τέλος, κατά μέσο όρο το **θεωρητικό έτος έναρξης** της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα **12** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία η συγκεκριμένη βαθμίδα είναι υποχρεωτική για όλους τους μαθητές και διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι το **15ο έτος** της ηλικίας, που αποτελεί και την αντίστοιχο μέσο **θεωρητικό έτος έναρξης** της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, σε **7** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (**Γαλλία**, **Ηνωμένο Βασίλειο**, **Ιρλανδία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία**, **Πορτογαλία** και **Σλοβακία**) είναι το **15ο έτος** της ηλικίας, ενώ σε **5** από τα 20 κράτη μέλη της ΕΕ-28 (**Αυστρία**, **Βέλγιο** γαλλ., **Βέλγιο** φλαμ., **Ιταλία** και **Ουγγαρία**) είναι το **14ο έτος** της ηλικίας των μαθητών. Αντίθετα, σε **9** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (**Δανία**, **Γερμανία**, **Ελλάδα**, **Ισπανία**, **Λετονία**, **Πολωνία**, **Σουηδία**, **Τσεχία** και **Φινλανδία**) η φοίτηση στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) δεν είναι υποχρεωτική.

«Η παροχή του **διδακτικού έργου** στις μονάδες της τυπικής εκπαίδευσης καλύπτει σημαντικό μέρος των συνολικών δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση. Το πόσος διδακτικός χρόνος απαιτείται, αλλά και το ποια μαθησιακά αντικείμενα θεωρούνται υποχρεωτικά, ποικίλει από χώρα σε χώρα. Αυτές οι διαφοροποιήσεις αντανακλούν εθνικές ή/και περιφερειακές προτεραιότητες και επιλογές σχετικά με το ποια αντικείμενα θα πρέπει να διδαχθούν στους μαθητές και σε ποια ηλικία. Ο συγκεκριμένος αυτός διδακτικός χρόνος σε κάθε χώρα προβλέπεται από νομοθετικές ή άλλες κανονιστικές διατάξεις και προσδιορίζεται ως ο ελάχιστος αριθμός ωρών διδασκαλίας που θα πρέπει να παρέχεται από ένα σχολείο, προκειμένου να διασφαλίζεται η παραγωγή αντίστοιχα καλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Η σύνδεση των επενδυόμενων πόρων με τις ανάγκες των μαθητών καθώς και η βέλτιστη χρήση του απαιτούμενου χρόνου αποτελούν κεντρικά ζητήματα στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι αμοιβές των εκπαιδευτικών, η συντήρηση της υποδομής των μονάδων και η παροχή των αναγκαίων εκπαιδευτικών πόρων, αποτελούν τις βασικές κατηγορίες κόστους στην εκπαίδευση. Η **χρονική διάρκεια** αξιοποίησης των συγκεκριμένων πόρων από τους μαθητές αποτελεί σημαντικά παράγοντα για τον καθορισμό του τρόπου κατανομής των κονδυλίων στην εκπαίδευση» (OECD, Education at a glance, 2014).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συγκριτική κατανομή του **διδακτικού χρόνου** (σε ώρες διδασκαλίας) για **υποχρεωτικά** μαθήματα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) και στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), και συνολικά στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) στα **21** κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και οι αντίστοιχες μέσες τιμές για τα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ, και ενδεικτικά οι αντίστοιχες τιμές στις **ΗΠΑ** και την **Ιαπωνία** με σχολικό έτος αναφοράς το 2013-2014, για τις οποίες ταυτίζεται το θεωρητικό έτος έναρξης της φοίτησης των μαθητών στην υποχρεωτική Γενική εκπαίδευση (6ο έτος) με το αντίστοιχο μέσο έτος ηλικίας των κρατών-μελών της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ, όπως και η αντίστοιχη διάρκεια σε έτη της Πρωτοβάθμιας (6 έτη) και Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (3 έτη). Με τον όρο **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** (compulsory instruction time) εννοείται η διάρκεια και η κατανομή ανά αντικείμενο του διδακτικού χρόνου που πρέπει να παρέχεται στα δημόσια σχολεία και που πρέπει να παρακολουθείται από όλους τους μαθητές (OECD, Education at a glance, 2014).

Γράφημα 3.85: **Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στην Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνολικά στην Γενική εκπαίδευση (ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21(*) του ΟΟΣΑ της ΗΠΑ και της Ιαπωνίας το σχολικό έτος το 2013-2014**

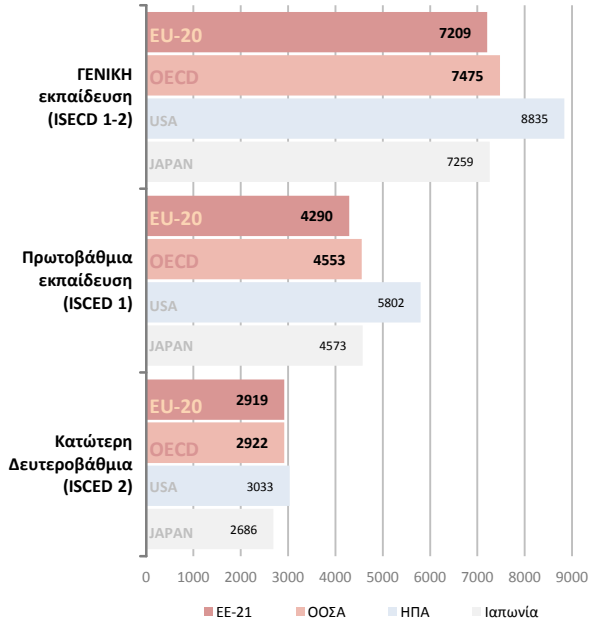

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Από το γράφημα γίνεται εμφανής η σημαντική διαφοροποίηση των **ΗΠΑ** ως προς τον **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (5.802 ώρες), τιμή που το 2014 υπερείχε κατά **1.229** ώρες της τιμής του δείκτη στην **Ιαπωνία** και κατά **1.249** ώρες της τιμής **ΟΟΣΑ** (και κατά 1.512 της τιμής της ΕΕ-21), γεγονός που κατά κύριο λόγο επηρεάζει τη διαφοροποίηση των ΗΠΑ ως προς τον **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** της Γενικής εκπαίδευσης ως προς τις αντίστοι-

χες τιμές των κρατών/ομάδων κρατών, αφού ο αντίστοιχος χρόνος στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση συγκριτικά δεν διαφοροποιείται σημαντικά. Οι αντίστοιχοι μέσοι δείκτες της **Ιαπωνίας**, των κρατών-μελών του **ΟΟΣΑ** και της **ΕΕ-21** δεν καταγράφουν αξιοσημείωτες διαφορές.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο **διδακτικός χρόνος** (σε ώρες διδασκαλίας) για **υποχρεωτικά** μαθήματα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και συνολικά στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) των κρατών-μελών της ΕΕ-21 και ο αριθμός ετών που διαρκεί η φοίτηση στη Γενική Εκπαίδευση ανά κράτος-μέλος με σχολικό έτος αναφοράς το 2013-2014. Με τον όρο **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** (compulsory instruction time) εννοείται η διάρκεια και η κατανομή ανά αντικείμενο του διδακτικού χρόνου που πρέπει να παρέχεται στα δημόσια σχολεία και που πρέπει να παρακολουθείται από όλους τους μαθητές (OECD, Education at a glance, 2014).

Γράφημα 3.86: **Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στην Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνολικά στην Γενική εκπαίδευση (ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21(*) με σχολικό έτος αναφοράς το 2013-2014**

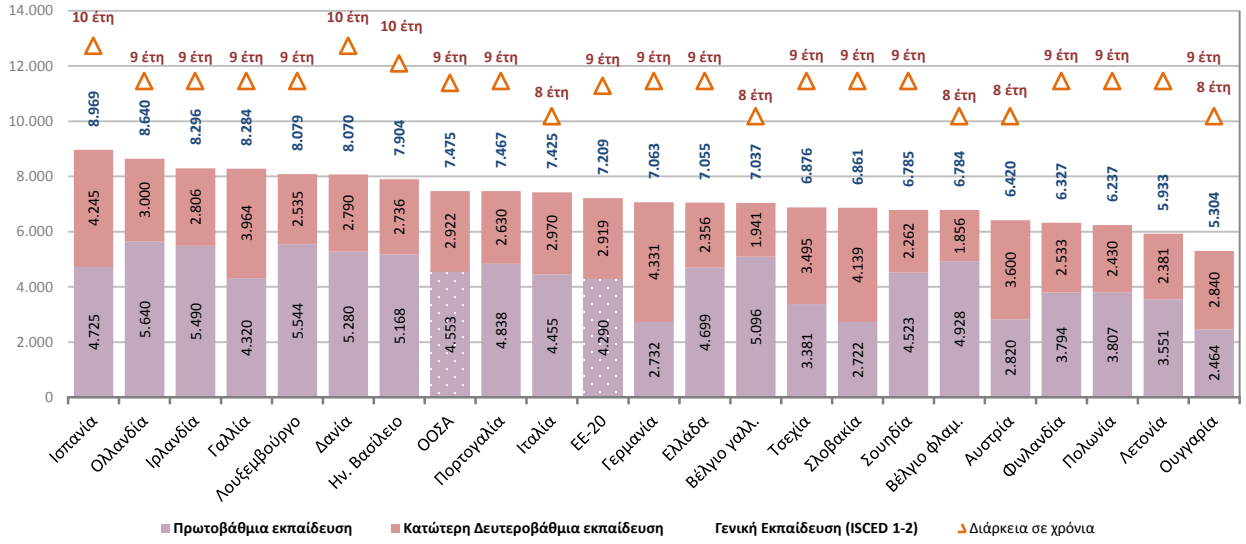

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στη Γενική Εκπαίδευση (ISCD 1-2) το 2013-2014.

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.

Το 2014 ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **7.209** ώρες, ενώ ο αντίστοιχος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ είναι **7.475** ώρες, υψηλότερος κατά **3,7**% (ή κατά 266 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 1) στα **21 κράτη-μέλη** της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **4.290** ώρες, ενώ ο αντίστοιχος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ είναι **4.553** ώρες, υψηλότερος κατά **6,2**% (ή κατά 264 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21.

Την ίδια χρονιά, τέλος, ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2) στα **21 κράτη-μέλη** της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **2.919** ώρες, ενώ ο αντίστοιχος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ είναι **2.922** ώρες, οριακά υψηλότερος κατά **0,1**% (ή κατά 3 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21.

Το 2014 ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) στην **Ελλάδα** είναι **7.065** ώρες, χαμηλότερος κατά **2,2**% (ή κατά 154 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21 (κατέχοντας την **10η** θέση στην ΕΕ-21) και χαμηλότερος κατά **5,9**% (ή κατά 419 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στον ΟΟΣΑ. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 1) στην **Ελλάδα** είναι **4.699** ώρες, υψηλότερος κατά **8,7**% (ή κατά 409 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21 (κατέχοντας την **8η** θέση στην ΕΕ-21) και υψηλότερος κατά **3,1**% (ή κατά 146 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στον ΟΟΣΑ. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κατηγορία **μη-υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη συγκεκριμένη βαθμίδα η Ελλάδα καταγράφει επιπλέον **1.690** ώρες, που αποτελεί και την υψηλότερη τιμή διδακτικού χρόνου στη συγκεκριμένη κατηγορία στην ΕΕ-21, που οφείλεται στη μη-υποχρεωτική εφαρμογή του Ολοήμερου σχολείου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η υποχρεωτικότητα φοίτησης σε Ολοήμερο Δημοτικό σχολείο θα διαμόρφωνε τον ετήσιο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση της Ελλάδας σε **6.390** ώρες που θα αποτελούσε και τη μέγιστη τιμή του συγκεκριμένου δείκτη για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση μετα-

ξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-21[27]. Την ίδια χρονιά, τέλος, ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην Κατώτερη **Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2) στην **Ελλάδα** είναι **2.356** ώρες, χαμηλότερος κατά **24,0**% (ή κατά 563 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21 (κατέχοντας την **17η** θέση στην ΕΕ-21) και χαμηλότερος κατά **24,0**% (ή κατά 565 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στον ΟΟΣΑ.

Το 2014 τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) στην ΕΕ-21 (top 5) και με μέση τιμή **8.454** ώρες είναι: η **Ισπανία** (8.969 ώρες) με διάρκεια 10 ετών στη βαθμίδα, ενώ με διάρκεια 9 ετών ακολουθούν η **Ολλανδία** (8.640 ώρες), η **Ιρλανδία** (8.296 ώρες), η **Γαλλία** (8.284 ώρες) και το **Λουξεμβούργο** (8.079 ώρες). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) στην ΕΕ-21 (bottom 5) και με μέση τιμή υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου **6.044** ώρες περιλαμβάνονται: η **Ουγγαρία** (5.304 ώρες) με διάρκεια 8 ετών στη βαθμίδα, ενώ με διάρκεια 9 ετών στη βαθμίδα ακολουθούν, η **Λετονία** (5.933 ώρες), η **Πολωνία** (6.237 ώρες), η **Φινλανδία** (6.327 ώρες) και η **Αυστρία** (6.420 ώρες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,40** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του ετήσιου μέσου υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στη Γενική εκπαίδευση (ISCED 1-2) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-21 (top 5) και με μέση τιμή **5.424** ώρες και διάρκεια 6 ετών στη βαθμίδα είναι: η **Ολλανδία** (5.640 ώρες), το **Λουξεμβούργο** (5.544 ώρες), η **Ιρλανδία** (5.490 ώρες), ενώ με διάρκεια 7 ετών στη βαθμίδα ακολουθούν η **Δανία** (5.280 ώρες) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5.168 ώρες). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στην **Πρωτοβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-21 (bottom 5) και με μέση τιμή υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου **2.824** ώρες με διάρκεια 4 ετών στη βαθμίδα περιλαμβάνονται: η **Ουγγαρία** (2.464 ώρες), η **Σλοβακία** (2.722 ώρες), η **Γερμανία** (2.732 ώρες), η **Αυστρία** (2.820 ώρες) και η **Τσεχία** (3.381 ώρες) με διάρκεια 5 ετών στη βαθμίδα. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,92** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του ετήσιου μέσου υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το 2014, τέλος, τα 5 κράτη-μέλη με τον υψηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-21 (top 5) και με μέση τιμή **4.056** ώρες είναι: η **Γερμανία** (4.331 ώρες) με διάρκεια 5 ετών στη βαθμίδα, η **Ισπανία** (4.245 ώρες) με διάρκεια 4 ετών στη βαθμίδα, η **Σλοβακία** (4.139 ώρες) με διάρκεια 5 ετών στη βαθμίδα, ενώ διάρκεια 4 ετών στη βαθμίδα ακολουθούν η **Γαλλία** (3.964 ώρες) και η **Αυστρία** (3.600 ώρες). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τον χαμηλότερο ετήσιο μέσο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνος** στην **Κατώτερη Δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-21 (bottom 5) και με μέση τιμή υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου **2.159** ώρες περιλαμβάνονται: το **Βέλγιο φλαμ.** (1.856 ώρες) και το **Βέλγιο γαλλ.** (1.941 ώρες) με διάρκεια 2 ετών στη βαθμίδα, ενώ με διάρκεια 3 ετών στη βαθμίδα ακολουθούν, η **Σουηδία** (2.262 ώρες), η **Ελλάδα** (2.356 ώρες) και η **Λετονία** (2.381 ώρες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,88** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ του ετήσιου μέσου υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η **διάρκεια σε έτη** και ο **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) ανά ηλικία μαθητών και βαθμίδα εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Κατώτερη και Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), καθώς και ο **συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) για τους μαθητές **ηλικίας από 6 έως και 14 ετών** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

[27] Αντίστοιχο φαινόμενο με την Ελλάδα καταγράφεται και στην Πορτογαλία όπου στην κατηγορία μη-υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφονται επιπλέον 1.133 ώρες, με τον συνολικά προσδοκώμενο (intended) διδακτικό χρόνο στη συγκεκριμένη βαθμίδα να ανέρχεται σε 5.971 ώρες

Πίνακας 3.23: **Διάρκεια σε έτη και υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) ανά ηλικία μαθητών και βαθμίδα εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Κατώτερη και Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), καθώς και ο συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) για τους μαθητές ηλικίας από 6 έως και 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 κατά το σχολικό έτος 2013-2014**

Κράτη-μέλη (*)	Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (isced 1-2) ανά ηλικία στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28														
	Διάρκεια σε έτη	Ηλικίας 5 ετών	(1) Ηλικίας 6 ετών	(2) Ηλικίας 7 ετών	(3) Ηλικίας 8 ετών	(4) Ηλικίας 9 ετών	(5) Ηλικίας 10 ετών	(6) Ηλικίας 11 ετών	(7) Ηλικίας 12 ετών	(8) Ηλικίας 13 ετών	(9) Ηλικίας 14 ετών	Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος ηλικίες 6-14 ετών	(10) Ηλικίας 15 ετών	(11) Ηλικίας 16 ετών	(12) Ηλικίας 17 ετών
ΟΟΣΑ	**9**		**776**	**766**	**778**	**788**	**823**	**837**	**877**	**902**	**904**	**7.450**	**917**		
ΕΕ-21	**9**		**769**	**754**	**765**	**775**	**813**	**832**	**863**	**887**	**888**	**7.347**	**900**		
Ολλανδία	**11**		940	940	940	940	940	940	1.000	1.000	1.000	**8.640**	1.000	851	*a*
Ιταλία	**10**		891	891	891	891	891	990	990	990	904	**8.329**	904	*a*	*a*
Ιρλανδία	**10**		915	915	915	915	915	915	935	935	935	**8.296**	935	*a*	*a*

Κράτη-μέλη (*)	Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (isced 1-2) ανά ηλικία στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28														
	Διάρκεια σε έτη	Ηλικίας 5 ετών	(1) Ηλικίας 6 ετών	(2) Ηλικίας 7 ετών	(3) Ηλικίας 8 ετών	(4) Ηλικίας 9 ετών	(5) Ηλικίας 10 ετών	(6) Ηλικίας 11 ετών	(7) Ηλικίας 12 ετών	(8) Ηλικίας 13 ετών	(9) Ηλικίας 14 ετών	Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος ηλικίες 6-14 ετών	(10) Ηλικίας 15 ετών	(11) Ηλικίας 16 ετών	(12) Ηλικίας 17 ετών
Γαλλία	10		864	864	864	864	864	964	928	1.036	1.036	**8.284**	1.036	α	α
Λουξεμβούργο	9		899	949	924	924	924	924	845	845	845	**8.079**	845	α	α
Ην. Βασίλειο	11	798	798	893	893	893	893	912	912	912	950	**8.056**	950	α	α
Ισπανία	10		788	787	787	787	787	787	1.066	1.063	1.060	**7.914**	1.055	α	α
Βέλγιο (γαλλ.)	9		849	849	849	849	849	849	971	971	849	**7.887**	α	α	α
Βέλγιο (φλαμ.)	9		821	821	821	821	821	821	928	928	928	**7.712**	α	α	α
Πορτογαλία	12		810	810	810	810	810	788	918	891	821	**7.467**	918	893	604
Αυστρία	9		690	690	720	720	852	894	908	946	936	**7.356**	α	α	α
Δανία	10		600	690	713	803	803	833	840	870	990	**7.140**	930	α	α
Γερμανία	9(*)		613	639	733	748	851	866	868	866	881	**7.063**	887	α	α
Ελλάδα	9		740	740	794	794	815	815	785	785	785	**7.055**	α	α	α
Τσεχία	9		625	625	711	711	711	874	874	874	874	**6.876**	α	α	α
Σλοβακία	10		680	680	680	680	828	828	828	828	828	**6.861**	879	α	α
Ουγγαρία	12		675	608	557	625	756	692	696	697	945	**6.249**	829	834	720
Σουηδία	9		α	754	754	754	754	754	754	754	754	**6.031**	754	α	α
Φινλανδία	9		α	610	610	629	629	681	635	844	844	**5.483**	844	α	α
Πολωνία	9		α	558	558	558	711	711	711	810	810	**5.427**	810	α	α
Λετονία	9		α	484	521	567	612	657	710	748	793	**5.093**	840	α	α

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στη Γενική Εκπαίδευση (ηλικίες 6-14 ετών). Με σκουρότερη διαβάθμιση του πράσινου φόντου απεικονίζονται ανά κράτος-μέλος (κατά σειρά η Πρωτοβάθμια, η Κατώτερη δευτεροβάθμια και η Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) οι ηλικίες που συμπεριλαμβάνονται στην υποχρεωτική Γενική εκπαίδευση

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα. Στη Γερμανία το τελευταίο έτος περιλαμβάνεται κατά περίπτωση στην Κατώτερη ή στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.*

(α) *Η συγκεκριμένη ηλικία δεν εντάσσεται στην Υποχρεωτική Γενική Εκπαίδευση στο συγκεκριμένο κράτος-μέλος και ως εκ τούτου δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία*

Το 2014 ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) για τις ηλικίες 6-14 ετών στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **7.347** ώρες, ενώ ο αντίστοιχος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1- 3) για τις ηλικίες 6-14 ετών στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ είναι **7.450** ώρες, υψηλότερος κατά **1,4%** (ή κατά 103 ώρες) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-21. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση**, μεταξύ των 20 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ετήσιο **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-3) για τις ηλικίες 6-14 ετών τις **7.055** ώρες, τιμή υπολειπόμενη κατά **4,0%** (ή κατά 291 ώρες) της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-21 και υπολειπόμενη κατά **5,3%** (ή κατά 394 ώρες) της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένο έτος αναφοράς σε **11** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ (52,4%), για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται υψηλότερος ετήσιος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) για τις ηλικίες 6-14 ετών, έναντι της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21, με το μεγαλύτερο να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (8.640 ώρες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (8.329 ώρες), η **Ιρλανδία** (8.296 ώρες), η **Γαλλία** (8.284 ώρες), το **Λουξεμβούργο** (8.079 ώρες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8.056 ώρες), η **Ισπανία** (7.914 ώρες), το **Βέλγιο γαλλ.** (7.887 ώρες), το **Βέλγιο φλαμ.** (7.712 ώρες), η **Πορτογαλία** (7.467 ώρες) και η **Αυστρία** (7.356 ώρες). Στον αντίποδα βρίσκονται **10** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ (47,6%) στα οποία, την ίδια περίοδο, καταγράφεται χαμηλότερος ετήσιος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στη **Γενική εκπαίδευση** (ISCED 1-2) για τις ηλικίες 6-14 ετών, έναντι της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21, με το μικρότερο να καταγράφεται στη **Λετονία** (5.093 ώρες), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (5.427 ώρες), η **Φινλανδία** (5.483 ώρες), η **Σουηδία** (6.031 ώρες), η **Ουγγαρία** (6.249 ώρες), η **Σλοβακία** (6.861 ώρες), η **Τσεχία** (6.876 ώρες), η **Ελλάδα** (7.055 ώρες), η **Γερμανία** (7.063 ώρες) και η **Δανία** (7.140 ώρες).

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των **υποχρεωτικών** μαθησιακών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την **ευελιξία** (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα **επιλογής** τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014.

Το **80,1%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **81,8%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και μη-ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων, το **15,3%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **13,9%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων που προβλέπονται από αποφάσεις της κεντρικής ή περιφερειακής διοίκησης της εκπαίδευσης, το **4,2%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της

Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **3,9%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων προσφέρονται με απόφαση της σχολικής μονάδας, ενώ **αμελητέο** είναι το ποσοστό (το **0,4%** του συνολικού υποχρεωτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τόσο της ΕΕ-21 όσο και του ΟΟΣΑ) των **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων που επιλέγονται από τους μαθητές/-τριες.

Γράφημα 3.87: **Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματός τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014**

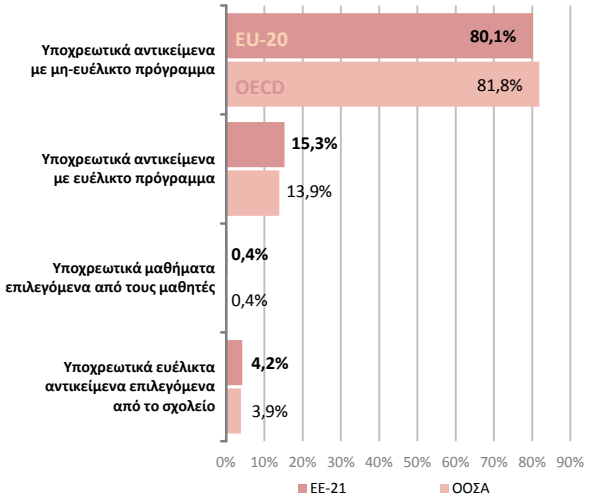

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Τέλος, ο συνολικός **μη-υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 αντιστοιχεί στο **5,3%** του αντίστοιχου συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ το αντίστοιχο ποσοστό είναι ελαφρά μικρότερο (**3,5%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των **υποχρεωτικών** μαθησιακών αντικείμενων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την **ευελιξία** (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα **επιλογής** τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφονται ξεχωριστά η φλαμανδική και γαλλόφωνη κοινότητα του **Βελγίου**, αφού διαφοροποιούνται σημαντικά στην αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικειμένων ως προς τις κατηγορίες της **ευελιξίας** (ή μη) και τη δυνατότητα **επιλογής** τους από το σχολείο ή τους μαθητές/-τριες.

Το 2014 σε **15** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του **υποχρεωτικού μη ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπερβαίνει την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-20 (80,1%), με το υψηλότερο ποσοστό (**100,0%**) να καταγράφεται στη **Γαλλία**, στην **Αυστρία**, στην **Ιρλανδία** και στο **Λουξεμβούργο**, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γερμανία** (99,0%), η **Ουγγαρία** (97,2%), η **Πορτογαλία** (94,9%), η **Λετονία** (93,8%), η **Ελλάδα** (91,7%), η **Δανία** (88,6%), η **Τσεχία** (88,1%), το **Βέλγιο φλαμ.** (87,8%), η **Φινλανδία** (87,2%), η **Πολωνία** (86,7%) και η **Ισπανία**.

Γράφημα 3.88: **Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014**

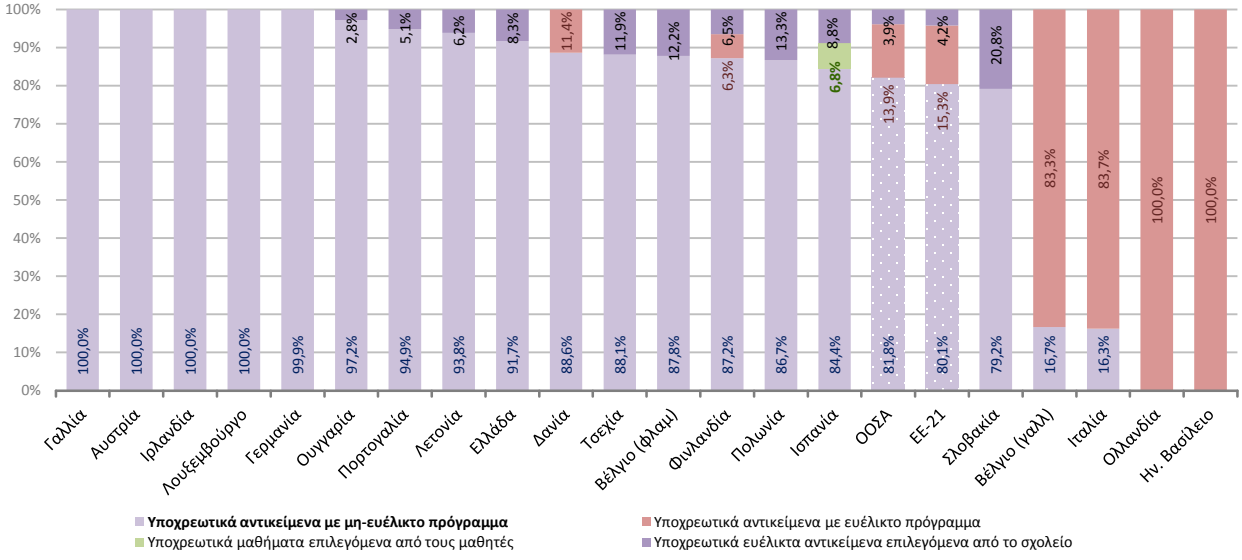

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του ποσοστού του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCD 1) το 2013-2014.

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.

Την ίδια χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται **5** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία το ποσοστό του **υποχρεωτικού μη ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπολείπεται της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21 (80,1%), με το χαμηλότερο ποσοστό (**0,0%**) να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στην **Ολλανδία** και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (16,3%), το **Βέλγιο γαλλ.** (16,7%) και η **Σλοβακία** (79,2%).

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **4** από τα 6 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπερβαίνει την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-21 (15,3%), με το υψηλότερο ποσοστό (**100,0%**) να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στην **Ολλανδία** και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (83,7%) και το **Βέλγιο γαλλ.** (83,3%). Στον αντίποδα καταγράφονται **2** από τα 6 της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία το ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπολείπεται της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21 (15,3%): η **Φινλανδία** (6,3%) και η **Δανία** (11,4%).

Το 2014 σε **9** από τα 10 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου για επιλεγόμενα από το σχολείο** μαθησιακά αντικείμενα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπερβαίνει την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-21 (4,2%), με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (20,8%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (13,3%), το **Βέλγιο φλαμ.** (12,2%), η **Τσεχία** (11,9%), η **Ισπανία** (8,8%), η **Ελλάδα** (8,3%), η **Φινλανδία** (6,5%), η **Λετονία** (6,2%) και η **Πορτογαλία** (5,1%). Στην **Ουγγαρία** το ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου για επιλεγόμενα από το σχολείο μαθησιακά αντικείμενα** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) υπολείπεται της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21 (4,2%) με τιμή 2,8%. Την ίδια χρονιά, μόνο στην **Ισπανία** καταγράφεται ποσοστό (6,8%) **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου για επιλεγόμενα από τους μαθητές/-τριες** μαθησιακά αντικείμενα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ενώ στη Σλοβακία και στην Τσεχία η συγκεκριμένη κατηγορία ποσοστού έχει συνυπολογιστεί στο δηλωθέν από τις συγκεκριμένες χώρες συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο για μαθησιακά αντικείμενα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι το 2014 σε **4** από τα κράτη μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **μη υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** για μαθησιακά αντικείμενα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως ποσοστό επί του συνολικού δηλωθέντος υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (36,0%), που αφορά στην προαιρετική λειτουργία τμημάτων Ολοήμερου σχολείου, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (23,4%), η **Πολωνία** (8,6%) και η **Φινλανδία** (4,5%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συγκριτική ποσοστιαία κατανομή του **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-20** και του **ΟΟΣΑ** για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.89: **Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά μαθησιακό αντικείμενο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014**

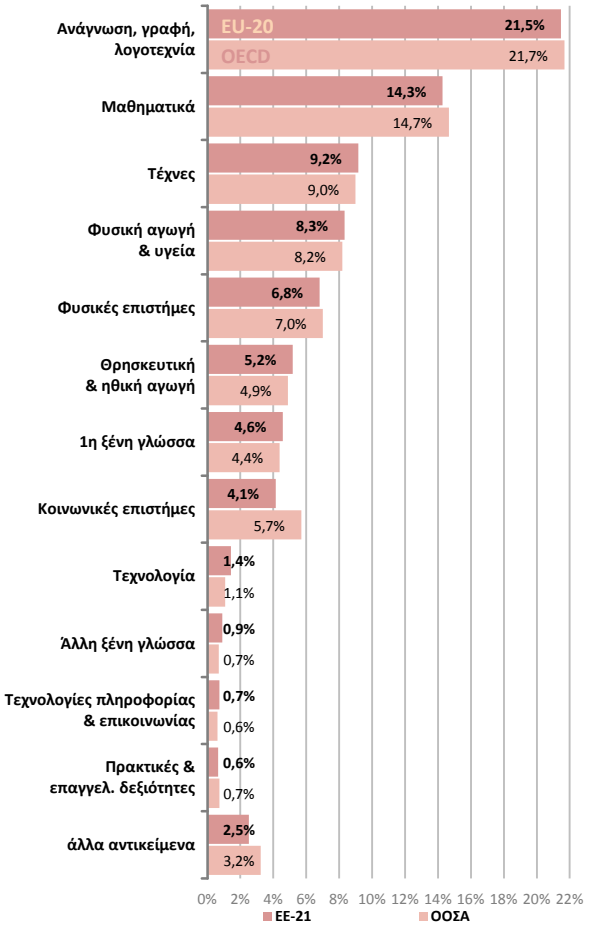

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Γίνεται εμφανές ότι δεν καταγράφεται σημαντική διαφοροποίηση της ποσοστιαίας κατανομής του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στις μέσες τιμές των κρατών-μελών της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014, αφού το **εύρος** της μεταξύ τους διαφοράς στα περισσότερα μαθησιακά αντικείμενα υπολείπεται της μισής ποσοστιαίας ομάδας, εκτός του αντικειμένου των κοινωνικών επιστημών (όπου η τιμή του ΟΟΣΑ υπερέχει κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης της ΕΕ-21) και των διάφορων άλλων διδασκόμενων μαθησιακών αντικειμένων (όπου η τιμή του ΟΟΣΑ υπερέχει κατά 0,7 πο-

σοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης της ΕΕ-19). Κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού του διδακτικού χρόνου των **μαθησιακών αντικειμένων** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-19 το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** (ανάγνωση, γραφή, λογοτεχνία) με τιμή **21,5%** και ακολουθούν τα μαθησιακά αντικείμενα: **Μαθηματικά** (14,3%), **Τέχνες** (9,2%), **Φυσική αγωγή & υγεία** (8,3%), **Φυσικές επιστήμες** (6,8%), **Θρησκευτική & ηθική αγωγή** (5,2%), **1η διδασκόμενη ξένη γλώσσα** (4,6%), **Κοινωνικές επιστήμες** (4,1%), **Τεχνολογία** (1,4%), **άλλη διδασκόμενη ξένη γλώσσα** (0,9%), **Τεχνολογίες πληροφορίας & επικοινωνίας** (0,7%), **Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες** (0,6%) και διάφορα **άλλα διδασκόμενα μαθησιακά αντικείμενα** (2,5%).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ζήτημα της ποσοστιαίας κατανομής του διδακτικού χρόνου ως προς τα μαθησιακά αντικείμενα στο υποχρεωτικό (και μη) πρόγραμμα σπουδών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ είναι αρκετά σύνθετο, αφού περίπου το **15,3%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφορά σε μαθησιακά αντικείμενα με **ευέλικτο πρόγραμμα και χρόνο**, ενώ επιπλέον το **4,2%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά σε μαθησιακά αντικείμενα που **επιλέγονται από την ίδια τη σχολική μονάδα**. Στη σχετική με το ζήτημα υπογράμμιση της μελέτης του ΟΟΣΑ αναφέρεται ότι, «περίπου στο 1/3 των κρατών μελών του ΟΟΣΑ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η κατανομή του διδακτικού χρόνου σε συγκεκριμένα διδακτικά αντικείμενα είτε καθορίζεται συνολικά για ένα επιμέρους αριθμό τάξεων, είτε καθορίζεται για το σύνολο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, χωρίς να κατανέμεται σε επιμέρους τάξεις» (OECD - Education at a glance 2014).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η **ποσοστιαία κατανομή** του **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στα **20 κράτη-μέλη** της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 3.24: **Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά μαθησιακό αντικείμενο στην ΕΕ-20 κατά το σχολικό έτος 2013-2014**

Μαθησιακά αντικείμενα	Γλωσσικά αντικείμενα	Μαθηματικά	Φυσικές επιστήμες	ΜΕΡΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ μαθησιακών αντικειμένων	Κοινωνικές επιστήμες	1η Ξένη Γλώσσα	Άλλες Ξένες Γλώσσες	Φυσικής Αγωγή & Υγεία	Τέχνες	Θρησκευτική αι Ηθική αγωγή	Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας	Τεχνολογία	Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες	άλλα μαθησιακά αντικείμενα	ΣΥΝΟΛΟ υποχρεωτικών αντικειμένων με μη-ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα επιλογής από τους μαθητές	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο διδακτικό χρόνο επιλεγόμενα από το σχολείο	ΣΥΝΟΛΟ Υποχρεωτικού προγράμματος
	1	2	3	1+2+3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1+2+...+13	14	15	16	17
ΟΟΣΑ	**21,7**	**14,7**	**7,0**	**43,4**	**5,7**	**4,4**	**0,7**	**8,2**	**9,0**	**4,9**	**0,6**	**1,1**	**0,7**	**3,2**	**81,8**	**13,9**	***n***	**3,9**	**100,0**
ΕΕ-21	**21,5**	**14,3**	**6,8**	**42,6**	**4,1**	**4,6**	**0,9**	**8,3**	**9,2**	**5,2**	**0,7**	**1,4**	**0,6**	**2,5**	**80,1**	**15,3**	***n***	**4,2**	**100,0**
Γαλλία	36,7	20,8	9,2	**66,7**	5,4	6,3	*n*	12,5	9,2	*x(17)*	*x(3)*	*x(3)*	*n*	*n*	100,0	*n*	*n*	*n*	**100,0**
Πορτογαλία	27,0	27,0	7,0	**61,0**	7,5	3,1	*n*	7,8	8,9	*x(18)*	*x(18)*	2,2	*a*	4,5	94,9	*a*	*n*	5,1	**100,0**
Βέλγιο (φλαμ.)	22,6	19,6	17,6	**59,8**	*x(3)*	3,6	*n*	7,1	10,1	7,1	*n*	*n*	*n*	*n*	87,8	*n*	*n*	12,2	**100,0**
Αυστρία	29,8	17,0	12,8	**59,6**	*x(3)*	2,1	*n*	10,6	8,5	8,5	*n*	*x(3)*	6,4	4,3	100,0	*a*	*n*	*a*	**100,0**
Τσεχία	29,7	16,9	10,2	**56,8**	*x(3)*	7,6	*n*	8,5	10,2	*x(13)*	0,8	4,2	*x(11)*	*x(16)*	88,1	*a*	*x(16)*	11,9	**100,0**
Ουγγαρία	33,0	16,2	6,2	**55,4**	*n*	3,4	*n*	17,7	14,0	1,1	1,2	4,5	*a*	*n*	97,2	*a*	*a*	2,8	**100,0**
Λουξεμβούργο	26,5	19,0	7,1	**52,7**	2,4	*x(1)*	17,6	9,5	10,7	7,1	*a*	*a*	*a*	*a*	100,0	*a*	*a*	*a*	**100,0**
Φινλανδία	23,7	16,2	10,5	**50,3**	2,3	6,0	*n*	9,9	13,2	5,4	*a*	*a*	*a*	*n*	87,2	6,3	*a*	6,5	**100,0**
Ελλάδα	25,5	13,0	10,4	**48,8**	7,2	8,4	2,1	8,4	9,9	4,1	2,7	*n*	*n*	*a*	91,7	*a*	*a*	8,3	**100,0**
Δανία	27,3	15,3	5,7	**48,3**	4,0	5,7	*n*	8,0	9,7	4,5	*n*	*n*	5,7	2,8	88,6	11,4	*n*	*n*	**100,0**
Ισπανία	24,2	16,4	7,0	**47,5**	8,1	10,3	*n*	9,1	9,3	*x(15)*	*n*	*n*	*a*	*n*	84,4	*a*	6,8	8,6	**100,0**
Σλοβακία	27,1	14,6	3,1	**44,8**	3,1	6,3	*x(16)*	8,3	8,3	4,2	3,1	*n*	1,0	*x(16)*	79,2	*a*	*x(16)*	20,8	**100,0**
Λετονία	21,0	17,2	5,1	**43,2**	5,7	6,8	0,9	7,6	11,7	1,9	1,3	*a*	4,2	10,5	93,8	*a*	*a*	6,2	**100,0**
Πολωνία	17,9	13,5	10,2	**41,7**	4,6	10,2	*n*	13,5	6,7	*x(18)*	3,3	3,3	*a*	3,3	86,7	*n*	*a*	13,3	**100,0**
Ιρλανδία	20,0	16,7	4,0	**40,7**	8,0	*n*	*a*	4,0	12,0	10,0	*x(17)*	*x(3)*	*n*	25,3	100,0	*a*	*a*	*m*	**100,0**
Γερμανία (2013)	20,2	15,6	2,9	**38,6**	4,3	5,9	*n*	11,7	15,0	7,7	*x(11)*	0,7	*n*	16,1	99,9	*a*	*n*	*a*	**100,0**
Βέλγιο (γαλλ.)	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	***x(14)***	*x(14)*	2,4	*n*	7,1	*x(14)*	7,1	*n*	*x(14)*	*a*	*n*	16,7	83,3	*n*	*n*	**100,0**
Ιταλία	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	***x(14)***	*x(14)*	8,9	*n*	*x(14)*	*x(14)*	7,4	*n*	*x(14)*	*a*	*n*	16,3	83,7	*a*	*a*	**100,0**
Ολλανδία	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	***x(14)***	*x(14)*	*x(14)*	*n*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*a*	0,0	100,0	*a*	*a*	**100,0**
Ην. Βασίλειο	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	***x(14)***	*x(14)*	*n/x(14)*	*a/n*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*n*	*n*	0,0	100,0	*n/a*	*a*	**100,0**

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του μερικού αθροίσματος των τριών πρώτων μαθησιακών αντικειμένων.

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα. Στην Πολωνία έχουν εξαιρεθεί οι 3 πρώτες τάξεις της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες ένα μεγάλο μέρος του χρόνου για τα υποχρεωτικά μαθησιακά αντικείμενα είναι ευέλικτος*

(*a*) *Η συγκεκριμένη κατηγορία δεν έχει εφαρμογή στο συγκεκριμένο κράτος-μέλος και ως εκ τούτου δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία*

(*n*) *Το συγκεκριμένο μέγεθος είναι είτε αμελητέο είτε μηδενικό*

(*x*) *Τα συγκεκριμένα δεδομένα συμπεριλαμβάνονται στη στήλη που υποδηλώνεται με τον αριθμό που ακολουθεί το Χ σε παρένθεση (τα κελιά αναφοράς υποδηλώνονται με ανοικτό πράσινο φόντο*

Το 2014 στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ-20 περίπου το **42,6%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφορά στη διδασκαλία τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες), παρότι καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών με το παραπάνω ποσοστό να κυμαίνεται από **66,7%** στη Γαλλία έως και **38,6%** στη Γερμανία. Πιο συγκεκριμένα στα **20** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ανάγνωση, γραφή και λογοτεχνία) κυμαίνεται από **36,7%** (Γαλλία) έως και **17,9%** (Πολωνία), το αντίστοιχο ποσοστό για τα **Μαθηματικά** κυμαίνεται από **27,0%** (Πορτογαλία) έως και **13,0%** (Ελλάδα), ενώ το ποσοστό για τα αντικείμενα των **Φυσικών επιστημών** κυμαίνεται από **17,6%** (Βέλγιο φλαμανδική κοινότητα) έως και **2,9%** (Γερμανία). Την ίδια χρονιά στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ περίπου το **43,4%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες), υπερέχοντας οριακά (κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-20, με το μέσο ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον ΟΟΣΑ (ανάγνωση, γραφή και λογοτεχνία) να είναι **21,7%** (έναντι **21,5%** της ΕΕ-20), το αντίστοιχο ποσοστό για τα **Μαθηματικά** να είναι **14,7%** (έναντι **14,3%** της ΕΕ-20) και των **Φυσικών επιστημών** αντίστοιχα **7,0%** (έναντι **6,8%** της ΕΕ-20).

Τη συγκεκριμένη χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ ως προς το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) η **Ελλάδα** κατέχει την **9η θέση**, μεταξύ των 20 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **48,8%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου (με κατανομή **25,5%** για Γλωσσικά μαθήματα, **13,0**% για Μαθηματικά και **10,4%** για Φυσικές επιστήμες), υπερέχουσα κατά **6,3** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-20 (υπεροχή **4,0** ποσοστιαίων μονάδων στα Γλωσσικά αντικείμενα, έλλειμμα **1,3** ποσοστιαίων μονάδων στα Μαθηματικά και υπεροχή **3,6** ποσοστιαίων μονάδων στις Φυσικές Επιστήμες) και υπερέχουσα κατά **5,5** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ (υπεροχή **3,8** ποσοστιαίων μονάδων στα Γλωσσικά αντικείμενα, έλλειμμα **1,7** ποσοστιαίων μονάδων στα Μαθηματικά και υπεροχή **3,4** ποσοστιαίων μονάδων στις Φυσικές Επιστήμες).

Το συγκεκριμένο έτος αναφοράς το υψηλότερο ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) στην ΕΕ-21 καταγράφεται στη **Γαλλία** (66,7%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (61,0%), το **Βέλγιο** φλαμ. (59,8%), η **Αυστρία** (59,6%), η **Τσεχία** (56,8%), η **Ουγγαρία** (55,4%), το **Λουξεμβούργο** (52,7%), η **Φινλανδία** (50,3%), η **Ελλάδα** (48,8%), η **Δανία** (48,3%), η **Ισπανία** (47,5%), η **Σλοβακία** (44,8%), η **Λετονία** (43,2%), η **Πολωνία** (41,7%), η **Ιρλανδία** (40,7%) και η **Γερμανία** (38,6%), ενώ για το **Βέλγιο** γαλλ., την **Ιταλία**, την **Ολλανδία**, το **Ηνωμένο Βασίλειο** και τη **Σουηδία** δεν μπορεί να καθοριστεί το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες).

Πιο συγκεκριμένα, ως προς την ποσοστιαία αναλογία του διδακτικού χρόνου των επιμέρους **μαθησιακών αντικειμένων** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 το 2013-2014, θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- *Γλωσσικά αντικείμενα* (ανάγνωση, γραφή, λογοτεχνία): Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στη **Γαλλία** (36,7%) και κατά σειρά ακολουθούν **15** κράτη-μέλη: η **Ουγγαρία** (33,0%), η **Αυστρία** (29,8%), η **Τσεχία** (29,7%), η **Δανία** (27,3%), η **Σλοβακία** (27,1%), η **Πορτογαλία** (27,0%), το **Λουξεμβούργο** (26,5%), η **Ελλάδα** (25,5%), η **Ισπανία** (24,2%), η **Φινλανδία** (23,7%), το **Βέλγιο** φλαμ. (22,6%), η **Λετονία** (21,0%), η **Γερμανία** (20,2%), η **Ιρλανδία** (20,0%) και η **Πολωνία** (17,9%). Η τιμή του λόγου top5 (**31,3%**)/ bottom5 (**20,3%**) είναι υψηλή (**1,54** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Μαθηματικά*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (27,0%) και κατά σειρά ακολουθούν **15** κράτη-μέλη: η **Γαλλία** (20,8%), το **Βέλγιο** φλαμ. (19,6%), το **Λουξεμβούργο** (19,0%), η **Λετονία** (17,2%), η **Αυστρία** (17,0%), η **Τσεχία** (16,9%), η **Ιρλανδία** (16,7%), η **Ισπανία** (16,4%), η **Ουγγαρία** και η **Φινλανδία** (16,2%), η **Γερμανία** (15,6%), η **Δανία** (15,3%), η **Σλοβακία** (14,6%), η **Πολωνία** (13,5%) και η **Ελλάδα** (13,0%). Η τιμή του λόγου top5 (**20,7%**)/ bottom5 (**14,4%**) είναι υψηλή (**1,44** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσε-

ται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.

- *Τέχνες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στη **Γερμανία** (15,0%) και κατά σειρά ακολουθούν **15** κράτη-μέλη: η **Ουγγαρία** (14,0%), η **Φινλανδία** (13,2%), η **Ιρλανδία** (12,0%), η **Λετονία** (11,7%), το **Λουξεμβούργο** (10,7%), η **Τσεχία** (10,2%), το **Βέλγιο** φλαμ. (10,1%), η **Ελλάδα** (9,9%), η **Δανία** (9,7%), η **Ισπανία** (9,3%), η **Γαλλία** (9,2%), η **Πορτογαλία** (8,9%), η **Αυστρία** (8,5%), η **Σλοβακία** (8,3%) και η **Πολωνία** (13,5%). Η τιμή του λόγου top5 (**13,2**%)/ bottom5 (**8,3**%) είναι υψηλή (**1,59** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Φυσική αγωγή & υγεία*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (17,7%) και κατά σειρά ακολουθούν **16** κράτη-μέλη: η **Πολωνία** (13,5%), η **Γαλλία** (12,5%), η **Γερμανία** (11,7%), η **Αυστρία** (10,6%), η **Φινλανδία** (9,9%), το **Λουξεμβούργο** (9,5%), η **Ισπανία** (9,1%), η **Τσεχία** (8,5%), η **Ελλάδα** (8,4%), η **Σλοβακία** (8,3%), η **Δανία** (8,0%), η **Πορτογαλία** (7,8%), η **Λετονία** (7,6%), το **Βέλγιο** φλαμ. & γαλλ (7,1%) και η **Ιρλανδία** (4,0%). Η τιμή του λόγου top5 (**13,2**%)/ bottom5 (**6,5**%) είναι υψηλή (**2,04** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία**, στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Φυσικές επιστήμες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στο **Βέλγιο** φλαμ. (17,6%) και κατά σειρά ακολουθούν **15** κράτη-μέλη: η **Αυστρία** (12,8%), η **Φινλανδία** (10,5%), η **Ελλάδα** (10,4%), η **Πολωνία** και η **Τσεχία** (10,2%), η **Γαλλία** (9,2%), το **Λουξεμβούργο** (7,1%), η **Ισπανία** και η **Πορτογαλία** (7,0%), η **Ουγγαρία** (6,2%), η **Δανία** (5,7%), η **Λετονία** (5,1%), η **Ιρλανδία** (4,0%), η **Σλοβακία** (3,1%) και η **Γερμανία** (2,9%). Η τιμή του λόγου top5 (**12,3**%)/ bottom5 (**4,2**%) είναι υψηλή (**2,96** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Θρησκευτικά & ηθική αγωγή*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (10,0%) και κατά σειρά ακολουθούν **12** κράτη-μέλη: η **Αυστρία** (8,5%), η **Γερμανία** (7,7%), η **Ιταλία** (7,4%), το **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ. και το **Λουξεμβούργο** (7,1%), η **Φινλανδία** (5,4%), η **Δανία** (4,5%), η **Σλοβακία** (4,2%), η **Ελλάδα** (4,1%), η **Λετονία** (1,9%) και η **Ουγγαρία** (1,1%). Η τιμή του λόγου top5 (**8,1**%)/ bottom5 (**3,2**%) είναι υψηλή (**2,57** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Πολωνία** και στην **Πορτογαλία** περιλαμβάνεται στο μη-υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών, στην **Ισπανία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές, στην **Τσεχία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία άλλα αντικείμενα, ενώ στη **Γαλλία,** στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *1η ξένη γλώσσα*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ισπανία** (10,3%) και κατά σειρά ακολουθούν **15** κράτη-μέλη: η **Πολωνία** (10,2%), η **Ιταλία** (8,9%), η **Ελλάδα** (8,4%), η **Τσεχία** (7,6%), η **Λετονία** (6,8%), η **Γαλλία** και η **Σλοβακία** (6,3%), η **Φινλανδία** (6,0%), η **Γερμανία** (5,9%), η **Δανία** (5,7%), το **Βέλγιο** φλαμ. (3,6%), η **Ουγγαρία** (3,4%), η **Πορτογαλία** (3,1%), το **Βέλγιο** γαλλ. (2,4%) και η **Αυστρία** (2,1%). Η τιμή του λόγου top5 (**9,1**%)/ bottom5 (**2,9**%) είναι υψηλή (**3,12** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στην **Ιρλανδία** ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό, στο **Λουξεμβούργο** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Γλωσσικά αντικείμενα, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Κοινωνικές επιστήμες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ισπανία** (8,1%) και κατά σειρά ακολουθούν **11** κράτη-μέλη: η **Ιρλανδία** (8,0%), η **Πορτογαλία** (7,5%), η **Ελλάδα** (7,2%), η **Λετονία** (5,7%), η **Γαλλία** (5,4%), η **Πολωνία** (4,6%), η **Γερμανία** (4,3%), η **Δανία** (4,0%), η **Σλοβακία** (3,1%), το **Λουξεμβούργο** (2,4%) και η **Φινλανδία** (2,3%), Η τιμή του λόγου top5 (**7,3**%)/ bottom5 (**3,2**%) είναι υψηλή (**2,29** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Τσεχία**, στην **Αυστρία** και στο **Βέλγιο** φλαμ. συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες, στην **Ουγγαρία** ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό, ενώ στην **Ιταλία**, στην **Ολλανδία**, στο **Βέλγιο** γαλλ. και στο **Ηνωμένο Βασίλειο**

εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.

- *Τεχνολογία*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (4,5%) και κατά σειρά ακολουθούν **4** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Τσεχία** (4,2%), η **Πολωνία** (3,3%), η **Πορτογαλία** (2,2%) και η **Γερμανία** (0,7%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Λετονία**, στο **Λουξεμβούργο** και στη **Φινλανδία**, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στην **Ελλάδα**, στη **Δανία**, στη **Σλοβακία**, στο **Βέλγιο** φλαμ. και στην **Ισπανία**, συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες στην **Ιρλανδία**, στη **Γαλλία** και στην **Αυστρία**, ενώ στην **Ιταλία**, στην **Ολλανδία**, στο **Βέλγιο** γαλλ. και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Άλλες ξένες γλώσσες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (17,6%) και ακολουθούν η **Ελλάδα** (2,1%) και η **Λετονία** (0,9%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στη **Σλοβακία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από το σχολείο, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στη **Δανία**, στη **Φινλανδία**, στην **Ουγγαρία**, στην **Τσεχία**, στην **Πολωνία**, στην **Πορτογαλία**, στη **Γερμανία**, στο **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ., στην **Ιρλανδία**, στη **Γαλλία**, στην **Ισπανία**, στην **Ιταλία**, στην **Ολλανδία**, στην **Αυστρία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο**.
- *Τεχνολογίες πληροφορίας & επικοινωνίας*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Πολωνία** (3,3%) και ακολουθούν **5** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Σλοβακία** (3,1%), η **Ελλάδα** (2,7%), η **Λετονία** (1,3%), η **Ουγγαρία** (1,2%) και η **Τσεχία** (0,8%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη **Φινλανδία** και στο **Λουξεμβούργο**, συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες στη **Γαλλία**, στη **Γερμανία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Τεχνολογία, στην **Πορτογαλία** συμπεριλαμβάνεται στα μη-υποχρεωτικά προγράμματα της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στο **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ., στη **Δανία**, στην **Ισπανία**, στην **Αυστρία** και στην **Ιταλία**, ενώ στην **Ιρλανδία** στην **Ολλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Αυστρία** (6,4%) και ακολουθούν **3** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Δανία** (5,7%), η **Λετονία** (4,2%) και η **Σλοβακία** (1,0%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Πολωνία**, στο **Λουξεμβούργο**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ουγγαρία**, στην **Πορτογαλία**, στην **Ισπανία**, στην **Ιταλία** και στη **Φινλανδία**, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στο **Βέλγιο** φλαμ., στη **Γαλλία**, στην **Ελλάδα**, στη **Γερμανία**, στην **Ιρλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Τεχνολογία στην **Τσεχία**, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Άλλα μαθησιακά αντικείμενα*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (25,3%) και ακολουθούν **6** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Γερμανία** (16,1%), η **Λετονία** (10,5%), η **Πορτογαλία** (4,5%), η **Αυστρία** (4,3%), η **Πολωνία** (3,3%) και η **Δανία** (2,8%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο κατηγορία μαθησιακών αντικείμενων δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ολλανδία**, στην **Ελλάδα** και στο **Λουξεμβούργο**, στην **Τσεχία** και στη **Σλοβακία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από το σχολείο, ενώ ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στο **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ., στη **Γαλλία**, στην **Ουγγαρία**, στην **Ισπανία**, στην **Ιταλία**, στη **Φινλανδία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο**.

ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των **υποχρεωτικών** μαθησιακών αντικείμενων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την **ευελιξία** (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα **επιλογής** τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014.

Το **88,2%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **86,2%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και μη-ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων, το **4,7%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **6,4%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων που προβλέπονται από αποφάσεις της κεντρικής ή περιφερειακής διοίκησης της εκπαίδευσης, το **4,0%** του συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **3,8%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ)

αφορά στη διδασκαλία **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων προσφέρονται με απόφαση της σχολικής μονάδας, ενώ το **3,1%** του συνολικού υποχρεωτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ-21 (και αντίστοιχα το **3,6%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία των **υποχρεωτικών και ευέλικτων** μαθησιακών αντικειμένων που επιλέγονται από τους μαθητές/-τριες.

Γράφημα 3.90: **Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματός τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014**

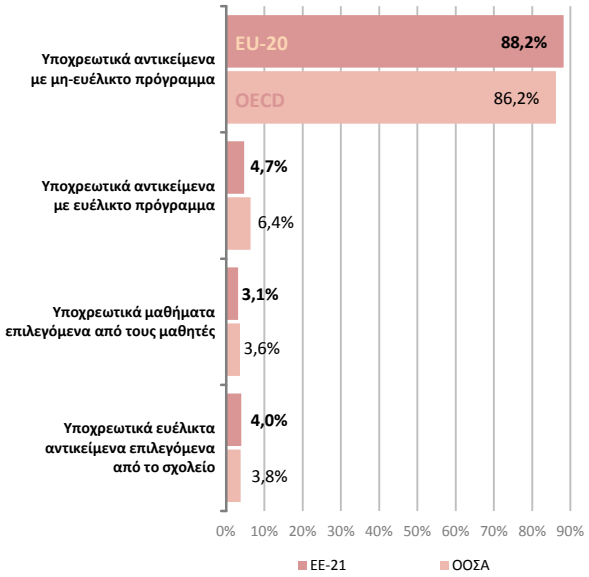

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Τέλος, ο συνολικός **μη-υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 αντιστοιχεί στο **2,4%** του αντίστοιχου συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στη συγκεκριμένη βαθμίδα, ενώ στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ το αντίστοιχο ποσοστό είναι ελαφρά μικρότερο (**1,6%**).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των **υποχρεωτικών** μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την **ευελιξία** (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα **επιλογής** τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφονται ξεχωριστά η φλαμανδική και γαλλόφωνη κοινότητα του **Βελγίου**, αφού διαφοροποιούνται σημαντικά στην αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικειμένων ως προς τις κατηγορίες της **ευελιξίας** (ή μη) και τη δυνατότητα **επιλογής** τους από το σχολείο ή τους μαθητές/-τριες.

Το 2014 σε **11** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του **υποχρεωτικού μη ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) υπερβαίνει την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-20 (88,2%), με το υψηλότερο ποσοστό (**100,0%**) να καταγράφεται στην **Ιταλία**, στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στο **Λουξεμβούργο**, και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γερμανία** (99,9%), η **Αυστρία** (99,2%), η **Ελλάδα** (99,0%), η **Ουγγαρία** (97,1%), η **Γαλλία** (95,5%), η **Πορτογαλία** (93,2%), και η **Λετονία** και η **Φινλανδία** (91,1%).

Γράφημα 3.91: **Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014**

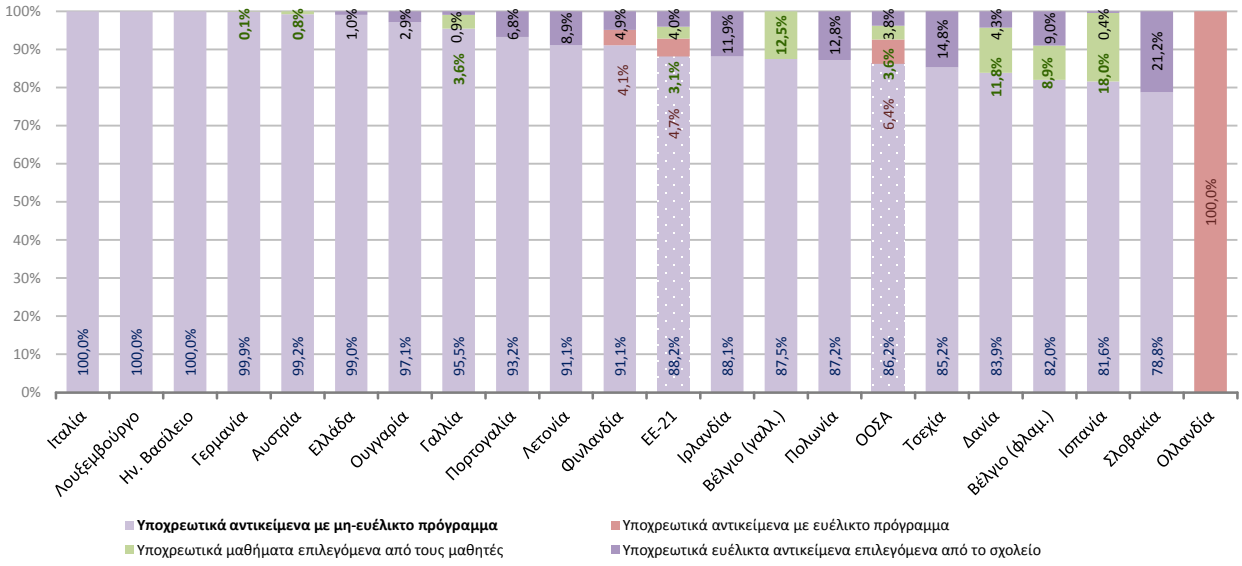

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του ποσοστού του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCD 1) το 2013-2014.

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Την ίδια χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται **9** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στα οποία το ποσοστό του **υποχρεωτικού μη ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) υπολείπεται της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-21 (88,2%), με το χαμηλότερο ποσοστό (**0,0%**) να καταγράφεται στην **Ολλανδία** και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (78,8%), η **Ισπανία** (81,6%), το **Βέλγιο φλαμ.** (82,0%), η **Δανία** (83,9%), η **Τσεχία** (85,2%), η **Πολωνία** (87,2%), το **Βέλγιο γαλλ.** (87,5%) και η **Ιρλανδία** (88,1%).

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **2** από τα 8 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται μη μηδενικό ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου** των μαθησιακών αντικειμένων στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) και συγκεκριμένα στην **Ολλανδία** (100,0%) και στην **Φινλανδία** (4,1%), ενώ στα υπόλοιπα **6** από τα 8 κράτη-μέλη το αντίστοιχο ποσοστό είναι αμελητέο ή και μηδενικό.

Το 2014 σε **12** από τα 14 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το υψηλότερο μη μηδενικό ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου για επιλεγόμενα από το σχολείο** μαθησιακά αντικείμενα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) καταγράφεται στη **Σλοβακία** (21,2**%**) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (14,8%), η **Πολωνία** (12,8%), η **Ιρλανδία** (11,9%), το **Βέλγιο φλαμ.** (9,0%), η **Λετονία** (8,9%), η **Πορτογαλία** (6,8%), η **Φινλανδία** (4,9%), η **Δανία** (4,3%), η **Ουγγαρία** (2,9%), η **Ελλάδα** (1,0%) και η **Γαλλία** (0,9%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην **Ισπανία** και στο **Βέλγιο γαλλ.** είναι αμελητέο ή και μηδενικό. Την ίδια χρονιά, σε **6** από τα 10 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το υψηλότερο μη μηδενικό ποσοστό του **υποχρεωτικού αλλά ευέλικτου διδακτικού χρόνου για επιλεγόμενα από τους μαθητές/-τριες** μαθησιακά αντικείμενα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) καταγράφεται στην **Ισπανία** (18,0%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: το **Βέλγιο γαλλ.** (12,5%), η **Δανία** (11,8%), το **Βέλγιο φλαμ.** (8,9%), η **Γαλλία** (3,6%) και η **Αυστρία** (0,8%). Στην **Σλοβακία** και στην **Τσεχία** η συγκεκριμένη κατηγορία μαθησιακών αντικειμένων έχει συνυπολογιστεί στα αντίστοιχα μαθησιακά αντικείμενα που επιλέγονται από τη σχολική μονάδα, ενώ το ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας στη **Γερμανία** και στην **Πορτογαλία** είναι αμελητέο ή και μηδενικό.

Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι το 2014 σε **6** από τα κράτη μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **μη υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** για μαθησιακά αντικείμενα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ως ποσοστό επί του συνολικού δηλωθέντος υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη **Γαλλία** (10,0%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (8,6%), η **Φινλανδία** (6,8%) και η **Πορτογαλία** (3,1%), ενώ το ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας στην **Ελλάδα** και στο **Βέλγιο φλαμ.** είναι αμελητέο ή και μηδενικό.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συγκριτική ποσοστιαία κατανομή του **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-20** και του **ΟΟΣΑ** για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία.

Γράφημα 3.92: **Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά μαθησιακό αντικείμενο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014**

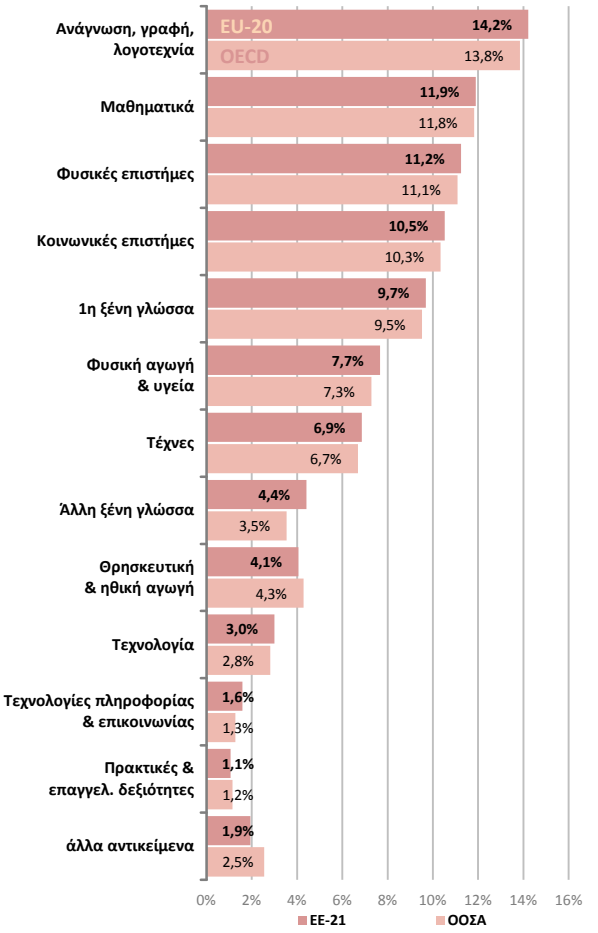

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα.*

Γίνεται εμφανές ότι δεν καταγράφεται σημαντική διαφοροποίηση της ποσοστιαίας κατανομής του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στις μέσες τιμές των κρατών-μελών της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014, αφού το **εύρος** της μεταξύ τους διαφοράς στα περισσότερα μαθησιακά αντικείμενα υπολείπεται της μισής ποσοστιαίας ομάδας, εκτός του αντικειμένου της άλλης ξένης γλώσσας (όπου η τιμή της ΕΕ-21 υπερέχει κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης του ΟΟΣΑ) και των διάφορων άλλων διδασκόμενων μαθησιακών αντικειμένων (όπου η τιμή του ΟΟΣΑ υπερέχει κατά 0,6

ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης της ΕΕ-21). Κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού του διδακτικού χρόνου των **μαθησιακών αντικειμένων** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** (ανάγνωση, γραφή, λογοτεχνία) με τιμή **14,2%** (έναντι 21,5% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και ακολουθούν τα μαθησιακά αντικείμενα: **Μαθηματικά** (**11,9%** έναντι 14,3% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Φυσικές επιστήμες** (**11,2%** έναντι 6,8% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Κοινωνικές επιστήμες** (**10,5%** έναντι 4,1% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **1η διδασκόμενη ξένη γλώσσα** (**9,7%** έναντι 4,6% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Φυσική αγωγή & υγεία** (**7,7%** έναντι 8,3% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Τέχνες** (**6,9%** έναντι 9,2% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **άλλη διδασκόμενη ξένη γλώσσα** (**4,4%** έναντι 0,9% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Θρησκευτική & ηθική αγωγή** (**4,1%** έναντι 5,2% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Τεχνολογία** (**3,0%** έναντι 1,4% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Τεχνολογίες πληροφορίας & επικοινωνίας** (**1,6%** έναντι 0,7% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), **Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες** (**1,1%** έναντι 0,6% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και διάφορα **άλλα διδασκόμενα μαθησιακά αντικείμενα** (**1,9%** έναντι 2,5% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση το ζήτημα της ποσοστιαίας κατανομής του διδακτικού χρόνου ως προς τα μαθησιακά αντικείμενα στο υποχρεωτικό (και μη) πρόγραμμα σπουδών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ είναι σύνθετο, αλλά μικρότερης έκτασης από το αντίστοιχο της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αφού το 4,7% του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αφορά σε μαθησιακά αντικείμενα με **ευέλικτο πρόγραμμα και χρόνο** (έναντι **15,3%** της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), ενώ επιπλέον το **4,0%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά σε μαθησιακά αντικείμενα που **επιλέγονται από την ίδια τη σχολική μονάδα** (έναντι **4,2%** της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Αντίθετα, στην κατηγορία μαθησιακά αντικείμενα που **επιλέγονται από τους μαθητές/-τριες** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ-21 καταγράφεται ποσοστό **3,1%**, έναντι αμελητέου ή και μηδενικού ποσοστού που καταγράφεται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ-21 την ίδια χρονιά. Στη σχετική με το ζήτημα υπογράμμιση της μελέτης του ΟΟΣΑ αναφέρεται ότι, «περίπου στο 1/3 των κρατών μελών του ΟΟΣΑ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η κατανομή του διδακτικού χρόνου σε συγκεκριμένα διδακτικά αντικείμενα είτε καθορίζεται συνολικά για ένα επιμέρους αριθμό τάξεων, είτε καθορίζεται για το σύνολο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, χωρίς να κατανέμεται σε επιμέρους τάξεις» (OECD - Education at a glance 2014).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η **ποσοστιαία κατανομή** του **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά **μαθησιακό αντικείμενο** στα **20 κράτη-μέλη** της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά το σχολικό έτος 2013-2014.

Πίνακας 3.25: **Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά μαθησιακό αντικείμενο στην ΕΕ-20 κατά το σχολικό έτος 2013-2014**

Μαθησιακά αντικείμενα	Γλωσσικά αντικείμενα	Μαθηματικά	Φυσικές επιστήμες	ΜΕΡΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ μαθησιακών αντικειμένων	Κοινωνικές επιστήμες	1η Ξένη Γλώσσα	Άλλες Ξένες Γλώσσες	Φυσικής Αγωγή & Υγεία	Τέχνες	Θρησκευτική αι Ηθική αγωγή	Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας	Τεχνολογία	Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες	άλλα μαθησιακά αντικείμενα	ΣΥΝΟΛΟ υποχρεωτικών αντικειμένων με μη-ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα επιλογής από τους μαθητές	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο διδακτικό χρόνο επιλεγόμενα από το σχολείο	ΣΥΝΟΛΟ Υποχρεωτικού προγράμματος
	1	2	3	1+2+3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1+2+...+13	14	15	16	17
ΟΟΣΑ	**13,8**	**11,8**	**11,1**	**36,8**	**10,3**	**9,5**	**3,5**	**7,3**	**6,7**	**4,3**	**1,3**	**2,8**	**1,2**	**2,5**	**86,2**	**6,4**	**3,6**	**3,8**	**100,0**
ΕΕ-21	**14,2**	**11,9**	**11,2**	**37,3**	**10,5**	**9,7**	**4,4**	**7,7**	**6,9**	**4,1**	**1,6**	**3,0**	**1,1**	**1,9**	**88,2**	**4,7**	**3,1**	**4,0**	**100,0**
Ιταλία	33,3	20,0	*x(2)*	**53,3**	*x(1)*	10,0	6,7	6,7	13,3	3,3	*n*	6,7	*a*	*n*	**100,0**	*n*	*a*	*a*	**100,0**
Δανία	19,4	12,9	17,2	**49,5**	9,7	9,7	*x(15)*	6,5	*x(15)*	2,2	*x(15)*	*x(15)*	3,2	3,2	**83,9**	*n*	11,8	4,3	**100,0**
Ελλάδα	25,7	11,4	10,5	**47,6**	12,4	5,7	5,7	6,7	5,7	5,7	2,9	1,9	4,8	*a*	**99,0**	*a*	*a*	1,0	**100,0**
Πορτογαλία	13,4	13,4	18,3	**45,2**	14,6	9,2	9,2	6,7	6,1	*x(18)*	2,4	*n*	*a*	*n*	**93,2**	*a*	*n*	6,8	**100,0**
Τσεχία	12,3	12,3	17,2	**41,8**	9,0	9,8	4,9	8,2	8,2	*x(13)*	0,8	2,5	*x(11)*	*x(16)*	**85,2**	*a*	*x(16)*	14,8	**100,0**
Βέλγιο (γαλλ.)	17,2	14,1	9,4	**40,6**	12,5	12,5	*n*	9,4	3,1	6,3	*m*	3,1	*a*	*x(15)*	**87,5**	*n*	12,5	*n*	**100,0**
Λετονία	14,6	15,5	9,9	39,9	13,7	7,8	5,9	5,8	5,8	*n*	1,0	*a*	3,6	7,7	91,1	*a*	*a*	8,9	100,0
Φινλανδία	11,8	11,8	15,8	**39,4**	7,9	9,0	6,8	8,8	9,5	4,2	*a*	*a*	*a*	5,6	**91,1**	4,1	*a*	4,9	**100,0**
Ουγγαρία	14,6	12,6	12,2	**39,4**	12,7	11,6	*n*	14,9	7,8	2,0	2,9	3,4	*a*	2,5	**97,1**	*a*	*a*	2,9	**100,0**
Αυστρία	13,7	13,5	12,1	**39,3**	10,9	11,8	*n*	11,3	11,8	6,7	*n*	*n*	7,4	*n*	**99,2**	*a*	0,8	*a*	**100,0**
Ην. Βασίλειο	13,7	13,4	12,2	**39,3**	13,8	4,9	3,8	8,8	10,5	3,5	4,1	8,3	*n*	2,9	**100,0**	*a*	*a*	*a*	**100,0**
Γαλλία	15,4	13,6	10,0	**39,1**	11,4	11,8	5,4	11,8	7,3	*x(4)*	*x(11)*	5,9	*x(15)*	2,8	**95,5**	*n*	3,6	0,9	**100,0**
Γερμανία	13,9	13,4	11,7	**39,0**	11,4	18,5	*x(5)*	9,3	9,6	5,6	*x(11)*	2,6	2,3	1,5	**99,9**	*a*	*n*	*a*	**100,0**
Σλοβακία	15,8	13,0	9,6	**38,4**	10,3	10,3	2,7	6,8	4,8	2,7	1,4	*x(16)*	1,4	*x(16)*	**78,8**	*a*	*x(16)*	21,2	**100,0**

Μαθησιακά αντικείμενα	Γλωσσικά αντικείμενα	Μαθηματικά	Φυσικές επιστήμες	ΜΕΡΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ μαθησιακών αντικειμένων	Κοινωνικές επιστήμες	1η Ξένη Γλώσσα	Άλλες Ξένες Γλώσσες	Φυσικής Αγωγή & Υγεία	Τέχνες	Θρησκευτική αι Ηθική αγωγή	Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας	Τεχνολογία	Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες	άλλα μαθησιακά αντικείμενα	ΣΥΝΟΛΟ υποχρεωτικών αντικειμένων με μη-ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο πρόγραμμα	Υποχρεωτικά αντικείμενα επιλογής από τους μαθητές	Υποχρεωτικά αντικείμενα με ευέλικτο διδακτικό χρόνο επιλεγόμενα από το σχολείο	ΣΥΝΟΛΟ Υποχρεωτικού προγράμματος
Πολωνία	13,9	11,9	12,0	**37,8**	11,9	13,9	*x(5)*	11,9	3,9	*x(18)*	2,0	2,0	*a*	3,9	**87,2**	*n*	*a*	12,8	**100,0**
Λουξεμβούργο	15,0	13,3	7,8	**36,1**	11,1	16,7	12,8	7,8	8,9	6,7	a	a	a	a	**100,0**	*a*	*a*	*a*	**100,0**
Ισπανία	15,8	12,0	8,3	**36,0**	11,6	11,0	*n*	6,6	7,3	1,2	*x(11)*	4,6	*a*	3,3	**81,6**	*a*	18,0	*n*	**100,0**
Ιρλανδία	11,9	11,9	9,5	**33,3**	16,7	9,5	*m*	7,1	*m*	7,1	4,8	*m*	*m*	9,5	**88,1**	*m*	*m*	11,9	**100,0**
Βέλγιο (φλαμ.)	14,1	13,3	5,5	**32,8**	9,4	9,4	6,3	6,3	5,5	6,3	*x(15)*	6,3	*x(15)*	*x(15)*	**82,0**	*n*	8,9	9,0	**100,0**
Ολλανδία	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	***x(14)***	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*x(14)*	*a*	**0,0**	100,0	*a*	*a*	**100,0**

Πηγή δεδομένων: **OECD - Education at a glance 2014** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί του μερικού αθροίσματος των τριών πρώτων μαθησιακών αντικειμένων.

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Σκωτία και στο Βέλγιο για τη Γερμανόφωνη κοινότητα. Στην Πολωνία έχουν εξαιρεθεί οι 3 πρώτες τάξεις της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες ένα μεγάλο μέρος του χρόνου για τα υποχρεωτικά μαθησιακά αντικείμενα είναι ευέλικτος*

(*a*) *Η συγκεκριμένη κατηγορία δεν έχει εφαρμογή στο συγκεκριμένο κράτος-μέλος και ως εκ τούτου δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία*

(*n*) *Το συγκεκριμένο μέγεθος είναι είτε αμελητέο είτε μηδενικό*

(*x*) *Τα συγκεκριμένα δεδομένα συμπεριλαμβάνονται στη στήλη που υποδηλώνεται με τον αριθμό που ακολουθεί το Χ σε παρένθεση (τα κελιά αναφοράς υποδηλώνονται με ανοικτό πράσινο φόντο. Το σύμβολο x(18) σε πορτοκαλί φόντο παραπέμπει στην κατηγορία των μαθησιακών αντικειμένων εκτός υποχρεωτικού προγράμματος*

Το 2014 στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ-20 περίπου το **37,3%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αφορά στη διδασκαλία τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) έναντι ποσοστού 21,5% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρότι καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών με το παραπάνω ποσοστό να κυμαίνεται από **53,3%** στην Ιταλία έως και **32,8%** στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου. Πιο συγκεκριμένα στα **14** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ανάγνωση, γραφή και λογοτεχνία) κυμαίνεται από **33,3%** (Ιταλία) έως και **11,8%** (Φινλανδία), το αντίστοιχο ποσοστό για τα **Μαθηματικά** κυμαίνεται από **20,0%** (Ιταλία)[28] έως και **11,4%** (Ελλάδα), ενώ το ποσοστό για τα αντικείμενα των **Φυσικών επιστημών** κυμαίνεται από **18,3%** (Πορτογαλία) έως και **5,5%** (φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου). Την ίδια χρονιά στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ περίπου το **36,8%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) έναντι ποσοστού 43,4% της αντίστοιχης κατηγορίας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, υπερέχοντας οριακά (κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-20, με το μέσο ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στα **Γλωσσικά αντικείμενα** της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον ΟΟΣΑ (ανάγνωση, γραφή και λογοτεχνία) να είναι **13,8%** (έναντι **14,2%** της ΕΕ-20), το αντίστοιχο ποσοστό για τα **Μαθηματικά** να είναι **11,8%** (έναντι **11,9%** της ΕΕ-20) και των **Φυσικών επιστημών** αντίστοιχα **11,1%** (έναντι **11,2%** της ΕΕ-20).

Τη συγκεκριμένη χρονιά και στην κατανομή των κρατών-μελών της ΕΕ-20 ως προς το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) η **Ελλάδα** κατέχει την **3η θέση**, μεταξύ των 20 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **47,6%** του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου (με κατανομή **25,7%** για Γλωσσικά μαθήματα, **11,4%** για Μαθηματικά και **10,5%** για Φυσικές επιστήμες), υπερέχουσα κατά **1,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-20 (υπεροχή **11,5** ποσοστιαίων μονάδων στα Γλωσσικά αντικείμενα, έλλειμμα **0,5** ποσοστιαίων μονάδων στα Μαθηματικά και έλλειμμα **0,8** ποσοστιαίων μονάδων στις Φυσικές Επιστήμες) και υπερέχουσα κατά **10,9** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ (υπεροχή **11,9** ποσοστιαίων μονάδων στα Γλωσσικά αντικείμενα, έλλειμμα **0,4** ποσοστιαίων μονάδων στα Μαθηματικά και έλλειμμα **0,6** ποσοστιαίων μονάδων στις Φυσικές Επιστήμες).

Το συγκεκριμένο έτος αναφοράς το υψηλότερο ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες) στην ΕΕ-21 καταγράφεται στην **Ιταλία** (53,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (49,5%), η **Ελλάδα** (47,6%), η **Πορτογαλία** (45,2%), η **Τσεχία** (41,8%), το **Βέλγιο** γαλλ. (40,6%), η **Λετονία** (39,9%), η **Φινλανδία** και η **Ουγγαρία** (39,4%), η **Αυστρία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (39,3%), η **Γαλλία** (39,1%), η **Γερμανία** (39,0%), η **Σλοβακία** (38,4%), η **Πολωνία** (37,8%), το **Λουξεμβούργο** (36,1%), η **Ισπανία** (36,0%), η **Ιρλανδία** (33,3%) και το **Βέλγιο** φλαμ. (32,8%), ενώ για την **Ολ-**

[28] Στο συγκεκριμένο ποσοστό συμπεριλαμβάνονται και τα αντικείμενα των Φυσικών επιστημών

λανδία και τη **Σουηδία** δεν μπορεί να καθοριστεί το ποσοστό του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που αφορά στη διδασκαλία των τριών κύριων μαθησιακών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες).

Πιο συγκεκριμένα, ως προς την ποσοστιαία αναλογία του διδακτικού χρόνου των επιμέρους **μαθησιακών αντικειμένων** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 το 2013-2014, θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- *Γλωσσικά αντικείμενα* (ανάγνωση, γραφή, λογοτεχνία): Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιταλία** (36,7% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **18** κράτη-μέλη: η **Ελλάδα** (25,7% έναντι 25,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (19,4% έναντι 27,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (17,2% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (15,8% έναντι 24,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (15,8% έναντι 27,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (15,4% έναντι 36,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (15,0% έναντι 26,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (14,6% έναντι 33,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (14,6% έναντι 21,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (14,1% έναντι 22,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (13,9% έναντι 17,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (13,9% έναντι 20,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (13,7% έναντι 25,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (13,7% έναντι 29,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (13,4% έναντι 27,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (12,3% έναντι 29,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιρλανδία** (11,9% έναντι 20,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Φινλανδία** (11,8% έναντι 23,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**22,3%** έναντι 31,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**12,6%** έναντι 20,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**1,77** φορές έναντι 1,54 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Μαθηματικά*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιταλία** (20,0% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **18** κράτη-μέλη: %), η **Λετονία** (15,5% έναντι 17,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (14,1% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (13,6% έναντι 20,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (13,5% έναντι 17,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (13,4% έναντι 15,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (13,4% έναντι 27,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (13,4% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (13,3% έναντι 19,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (13,3% έναντι 19,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (13,0% έναντι 14,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (12,9% έναντι 15,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (12,6% έναντι 16,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (12,3% έναντι 16,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (12,0% έναντι 16,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιρλανδία** (11,9% έναντι 16,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (11,9% έναντι 13,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (11,8% έναντι 16,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Ελλάδα** (11,4% έναντι 13,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**15,3%** έναντι 20,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**11,8%** έναντι 14,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**1,30** φορές έναντι 1,44 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Φυσικές επιστήμες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (18,3% έναντι 7,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **17** κράτη-μέλη: η **Τσεχία** (17,2% έναντι 10,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (17,2% έναντι 5,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (15,8% έναντι 10,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (12,2% έναντι 6,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (12,2% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (12,1% έναντι 12,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (12,0% έναντι 9,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (11,7% έναντι 2,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (10,5% έναντι 10,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (10,0% έναντι 9,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (9,9% έναντι 5,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (9,6% έναντι 3,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιρλανδία** (9,5% έναντι 4,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση),

το **Βέλγιο** γαλλ. (9,4% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (8,3% έναντι 7,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (7,8% έναντι 7,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και το **Βέλγιο** φλαμ. (5,5% έναντι 17,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**16,1**% έναντι 12,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**8,1**% έναντι 4,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**1,99** φορές έναντι 2,96 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Μαθηματικά, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.

- *Κοινωνικές επιστήμες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (16,7% έναντι 8,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **17** κράτη-μέλη: η **Πορτογαλία** (14,6% έναντι 7,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (13,8% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (13,7% έναντι 5,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (12,7% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (12,5% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (12,4% έναντι 7,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (11,9% έναντι 4,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (11,6% έναντι 8,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (11,4% έναντι 4,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (11,4% έναντι 5,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (11,1% έναντι 2,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (10,9% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες), η **Σλοβακία** (10,3% έναντι 3,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (9,7% έναντι 4,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (9,4% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες), η **Τσεχία** (9,0% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες) και η **Φινλανδία** (7,9% έναντι 2,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**14,3**% έναντι 7,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**9,2**% έναντι 3,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**1,55** φορές έναντι 2,29 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ιταλία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Γλωσσικά αντικείμενα, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *1η ξένη γλώσσα*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στη **Γερμανία** (18,5% έναντι 5,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), και κατά σειρά ακολουθούν **18** κράτη-μέλη: το **Λουξεμβούργο** (16,7% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Γλωσσικά αντικείμενα), η **Πολωνία** (13,9% έναντι 10,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (12,5% έναντι 2,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (11,8% έναντι 6,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (11,8% έναντι 2,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (11,6% έναντι 3,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (11,0% έναντι 10,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (10,3% έναντι 6,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιταλία** (10,0% έναντι 8,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (9,8% έναντι 7,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (9,7% έναντι 5,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιρλανδία** (9,5% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (9,4% έναντι 3,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (9,2% έναντι 3,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (9,0% έναντι 6,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (7,8% έναντι 6,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (5,7% έναντι 8,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (4,9% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**14,7**% έναντι 9,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**7,2**% έναντι 2,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**2,01** φορές έναντι 3,12 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.
- *Φυσική αγωγή & υγεία*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (14,9% έναντι 17,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **18** κράτη-μέλη: η **Πολωνία** (11,9% έναντι 13,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (11,8% έναντι 12,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (11,3% έναντι 10,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (9,4% έναντι 7,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (9,3% έναντι 11,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,8% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (8,8% έναντι 9,9% στην Πρωτο-

βάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (8,2% έναντι 8,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (7,8% έναντι 9,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιρλανδία** (7,1% έναντι 4,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (6,8% έναντι 8,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιταλία** (6,7% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (6,7% έναντι 8,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (6,7% έναντι 7,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (6,6% έναντι 9,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (6,5% έναντι 8,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (6,3% έναντι 7,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Λετονία** (5,8% έναντι 7,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**11,9**% έναντι 13,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**6,4**% έναντι 6,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**1,87**φορές) γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του.

- *Τέχνες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιταλία** (13,3% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **16** κράτη-μέλη: η **Αυστρία** (11,8% έναντι 8,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,5% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (9,6% έναντι 15,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (9,5% έναντι 13,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Λουξεμβούργο** (8,9% έναντι 10,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (8,2% έναντι 10,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (7,8% έναντι 14,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (7,3% έναντι 9,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (7,3% έναντι 9,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (6,1% έναντι 8,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (5,8% έναντι 11,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (5,7% έναντι 9,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (5,5% έναντι 10,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (4,8% έναντι 8,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (3,9% έναντι 13,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και το **Βέλγιο** γαλλ. (3,1% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Η τιμή του λόγου top5 (**10,9**% έναντι 13,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**4,3**% έναντι 8,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**2,54** φορές έναντι 1,59 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του, στη **Δανία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές, ενώ για την **Ιρλανδία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.
- *Άλλες ξένες γλώσσες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (12,8% έναντι 17,6% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **10** κράτη-μέλη: η **Πορτογαλία** (9,2% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (6,8% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιταλία** (6,7% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (6,3% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (5,9% έναντι 0,9% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (5,7% έναντι 2,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (5,4% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (4,9% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (3,8% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Σλοβακία** (2,7% ενώ το συγκεκριμένο αντικείμενο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από το σχολείο). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στη **Γερμανία** και στην **Πολωνία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία 1η ξένη γλώσσα, στη **Δανία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στην **Αυστρία,** στην **Ουγγαρία**, στην **Ισπανία** και στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του, ενώ για την **Ιρλανδία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.
- *Θρησκευτικά & ηθική αγωγή*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (7,1% έναντι 10,0% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **13** κράτη-μέλη: το **Λουξεμβούργο** (6,7% έναντι 7,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Αυστρία** (6,7% έναντι 8,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ. (6,3% έναντι 5,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (5,7% έναντι 4,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (5,6% έναντι 7,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (4,2% έναντι 5,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (3,5% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ιταλία** (3,3%

έναντι 7,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (2,7% έναντι 4,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (2,2% έναντι 4,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (2,0% έναντι 1,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Ισπανία** (3,3% ενώ το συγκεκριμένο αντικείμενο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές). Η τιμή του λόγου top5 (**6,6**% έναντι 8,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση)/ bottom5 (**2,3**% έναντι 3,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι υψηλή (**2,89** φορές έναντι 2,57 φορές στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των τιμών του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στη **Γαλλία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Κοινωνικές επιστήμες, στην **Πολωνία** και στην **Πορτογαλία** περιλαμβάνεται στο μη-υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών, στην **Τσεχία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία άλλα αντικείμενα, στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του, ενώ για τη **Λετονία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.

- *Τεχνολογία*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,8% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατά σειρά ακολουθούν **10** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Ιταλία** (6,7% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** φλαμ. (6,3% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες), η **Γαλλία** (5,9% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Φυσικές επιστήμες), η **Ισπανία** (4,6% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (3,4% έναντι 4,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Βέλγιο** γαλλ. (3,1% ενώ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του), η **Γερμανία** (2,6% έναντι 0,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Τσεχία** (2,5% έναντι 4,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (2,0% έναντι 3,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Ελλάδα** (1,9% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην **Λετονία**, στο **Λουξεμβούργο** και στη **Φινλανδία**, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στην **Πορτογαλία** και στην **Αυστρία**, στη **Δανία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές/-τριες, στη **Σλοβακία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από το σχολείο, στην **Ολλανδία**, εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του, ενώ για την **Ιρλανδία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.
- *Τεχνολογίες πληροφορίας & επικοινωνίας*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (4,8% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και ακολουθούν **8** επιπλέον κράτη-μέλη: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (4,1% χωρίς ανάλυση της αντίστοιχης ποσοστιαίας κατανομής στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ουγγαρία** (2,9% έναντι 1,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ελλάδα** (2,9% έναντι 2,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πορτογαλία** (2,4% ενώ το αντικείμενο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνεται στο μη-υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών), η **Πολωνία** (2,0% έναντι 3,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Σλοβακία** (1,4% έναντι 3,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (1,0% έναντι 1,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Τσεχία** (0,8% έναντι 0,8% και στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο στη **Φινλανδία**, στο **Βέλγιο** γαλλ. και στο **Λουξεμβούργο** δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην **Αυστρία** και στην **Ιταλία** ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό, στη **Γαλλία**, στη **Γερμανία** και στην **Ισπανία** συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Τεχνολογία, στο **Βέλγιο** φλαμ. και στη **Δανία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές/-τριες, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του
- *Πρακτικές & επαγγελματικές δεξιότητες*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Αυστρία** (7,4% έναντι 6,4% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και ακολουθούν **5** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Ελλάδα** (4,8% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Λετονία** (3,6% έναντι 4,2% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (3,2% έναντι 5,7% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γερμανία** (2,3% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Σλοβακία** (1,4%). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην **Ουγγαρία**, στην **Πορτογαλία**, στην **Πολωνία**, στο **Λουξεμβούργο**, στη **Φινλανδία**, στο **Βέλγιο** γαλλ., στην **Ιταλία** και στην **Ισπανία**, ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Τεχνολογία στην **Τσεχία**, στη **Γαλλία** και στο **Βέλγιο** φλαμ. περι-

λαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές/-τριες, ενώ στην **Ολλανδία** εντάσσεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς ανάλυση της ποσοστιαίας κατανομής του. Τέλος, για την **Ιρλανδία** δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία.

- *Άλλα μαθησιακά αντικείμενα*: Το υψηλότερο ποσοστό του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (9,5% έναντι 25,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και ακολουθούν **9** επιπλέον κράτη-μέλη: η **Λετονία** (7,75% έναντι 10,5% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Φινλανδία** (5,6% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Πολωνία** (3,9% έναντι 3,3% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Ισπανία** (3,3% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Δανία** (3,2% έναντι 2,8% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,9% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), η **Γαλλία** (2,8% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση), ην **Ουγγαρία** (2,5% έναντι αμελητέου ή μηδενικού ποσοστού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και η **Γερμανία** (1,5% έναντι 16,1% στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο κατηγορία μαθησιακών αντικείμενων δεν συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα (υποχρεωτικά ή μη) της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο **Λουξεμβούργο**, στην **Ελλάδα** και στην **Ολλανδία**, στην **Τσεχία** και στη **Σλοβακία** περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από το σχολείο, στο **Βέλγιο** γαλλ. & φλαμ. περιλαμβάνεται στο υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών ως αντικείμενο επιλογής από τους μαθητές/-τριες, ενώ ως προς την ποσοστιαία κατανομή του είναι αμελητέο ή μηδενικό στην **Ιταλία**, στην **Πορτογαλία** και στην **Αυστρία**.

Η ενότητα σχετικά με τον δαπανώμενο **ενδοσχολικό χρόνο μάθησης** ολοκληρώνεται με την παράθεση σχετικών στοιχείων βασισμένες στα ερωτηματολόγια των μαθητών ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο **Πρόγραμμα PISA 2012** (OECD 2013) σε συνδυασμό με το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο των μαθητών της ηλικιακής 14 ετών -ηλικία κατά τη οποία ολοκληρώνεται ο κύκλος της υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης (ISCED 1-2)- στο σύνολο σχεδόν των κρατών-μελών της ΕΕ, όπως αυτός αποτυπώνεται στην έκθεση *Education at a glance* του ΟΟΣΑ (OECD 2014). Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συγκριτική παράθεση των στοιχείων του Προγράμματος PISA 2012 σχετικά με τον δαπανώμενο υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο των μαθητών της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας καταγράφονται στοιχεία για **27** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, ενώ δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** (όλα τα μαθησιακά αντικείμενα) των μαθητών ηλικίας 14 ετών σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014, καθώς και η μέση τιμή και διασπορά του διδακτικού χρόνου σε τρία **βασικά μαθησιακά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.93: **Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014, μέση τιμή και διασπορά του διδακτικού χρόνου σε τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

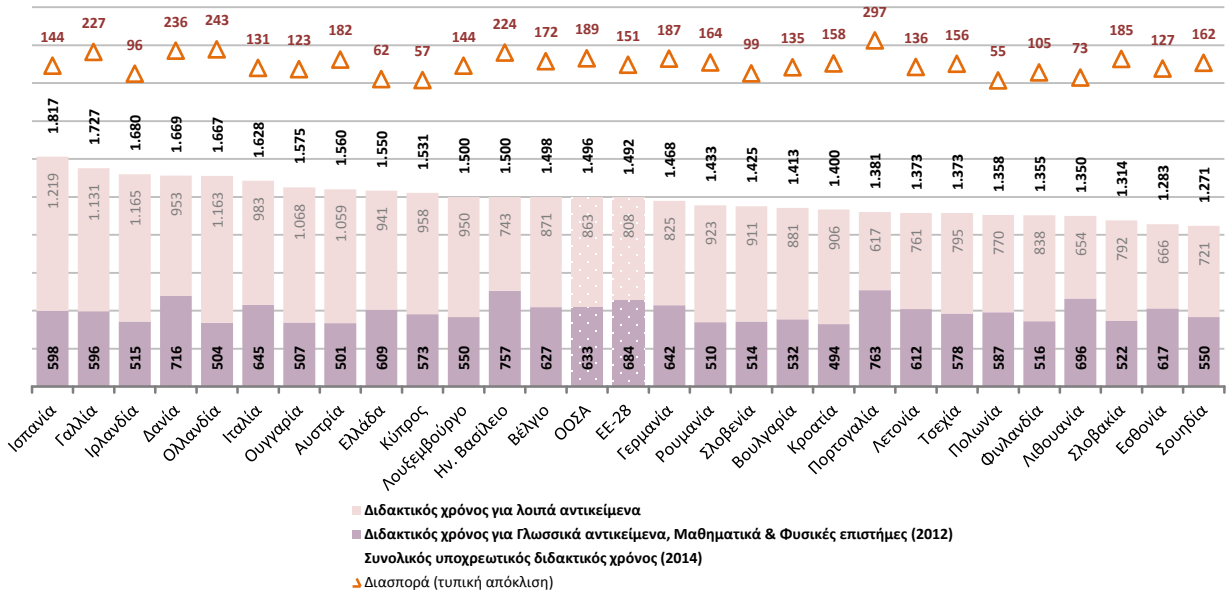

Πηγή: **(α) OECD Education at a glance 2014, (β) OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου των μαθητών ηλικίας 14 ετών. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα ενώ για την Εσθονία, τη Λιθουανία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία, τη Σλοβενία, τη Ρουμανία και την Κροατία ο μέσος υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος έχει εκτιμηθεί με βάση τις τιμές του 2011-2012 της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας (EURYDICE Recommended Annual Taught Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2012/2013)

Το 2014 ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** όλων των μαθησιακών αντικειμένων (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα) των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **1.492,3** λεπτά, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **1.495,7** λεπτά, οριακά υψηλότερος κατά **3,4** λεπτά του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη υψηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον υψηλότερο ετήσιο μέσο συνολικό **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** (όλων των μαθησιακών αντικειμένων) των μαθητών ηλικίας 14 ετών να καταγράφεται στην **Ισπανία** (1.817,1 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (1.726,7 λεπτά), η **Ιρλανδία** (1.680,0 λεπτά), η **Δανία** (1.668,5 λεπτά), η **Ολλανδία**(1.666,7 λεπτά), η **Ιταλία** (1.627,8 λεπτά), η **Ουγγαρία** (1.575,0 λεπτά), η **Αυστρία** (1.560,0 λεπτά), η **Ελλάδα** (1.537,0 λεπτά), η **Κύπρος** (1.531,3 λεπτά), το **Λουξεμβούργο** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1500,0 λεπτά) και το **Βέλγιο** (1.498,3 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη χαμηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το χαμηλότερο ετήσιο μέσο συνολικό **υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο** (όλων των μαθησιακών αντικειμένων) των μαθητών ηλικίας 14 ετών να καταγράφεται στη **Σουηδία** (1.270,6 λεπτά) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Εσθονία** (1.283,3 λεπτά), η **Σλοβακία** (1.314,0 λεπτά), η **Λιθουανία** (1.350,0 λεπτά), η **Φινλανδία** (1.354,6 λεπτά), η **Πολωνία** (1.357,5 λεπτά), η **Τσεχία** (1.372,5 λεπτά), η **Λετονία** (1.373,1 λεπτά), η **Πορτογαλία** (1.380,7 λεπτά), η **Κροατία** (1.400,0 λεπτά), η **Βουλγαρία** (1.412,5 λεπτά), η **Σλοβενία** (1.425,0 λεπτά), η **Ρουμανία** (1.433,3 λεπτά) και η **Γερμανία** (1.467,7 λεπτά).

Το 2012 ο ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** για τα τρία **βασικά μαθησιακά αντικείμενα** (Γλωσσικά, μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες) των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **684** λεπτά, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος μέσος **υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** για τα τρία **βασικά μαθησιακά αντικείμενα** των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **632,7** λεπτά, υψηλότερος κατά **46,5** λεπτά του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη υψηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (763,5 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (756,8 λεπτά), η **Δανία** (715,7 λεπτά), η **Λιθουανία** (695,9 λεπτά), η **Ιταλία** (644,8 λεπτά), η **Γερμανία** (642,3 λεπτά), το **Βέλγιο** (626,9 λεπτά), η **Εσθονία** (617,1 λεπτά), η **Λετονία** (611,7 λεπτά), η **Ελλάδα** (608,7 λεπτά), η **Ισπανία** (597,9 λεπτά), η **Γαλλία** (595,6 λεπτά) και η **Πολωνία** (587 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη χαμηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τη χαμηλότερη να καταγράφεται στην **Κροατία** (493,8 λεπτά) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Αυστρία** (500,5 λεπτά), η **Ολλανδία** (504,1λεπτά), η **Ουγγαρία** (507,2 λεπτά), η **Ρουμανία** (509,9), η **Σλοβενία** (514,2), η **Ιρλανδία** (514,8 λεπτά), η **Φινλανδία** (516,2),), η **Σλοβακία** (521,7 λεπτά), η **Βουλγαρία** (531,9 λεπτά), η **Σουηδία** (549,5 λεπτά), το **Λουξεμβούργο** (549,7 λεπτά), η **Κύπρος** (573,3 λεπτά) και η **Τσεχία** (577,8 λεπτά).

Το 2012 η τιμή της **τυπικής απόκλισης** των τιμών του ετήσιου μέσου **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** για τα τρία **βασικά μαθησιακά αντικείμενα** (Γλωσσικά, μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες) των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ήταν **151,1** μονάδες υπολειπόμενη κατά **37,6** μονάδες της αντίστοιχης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (188,7 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη υψηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην **Πορτογαλία** (297,0 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (243,3), η **Δανία** (235,7), η **Γαλλία** (227,5), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (223,9), η **Γερμανία** (187,5), η **Σλοβακία** (184,8), η **Αυστρία** (182,0), το **Βέλγιο** (171,6), η **Ρουμανία** (163,9), η **Σουηδία** (162,4), η **Κροατία** (157,7) και η **Τσεχία** (155,6). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του δείκτη χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Πολωνία** (55,5) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Κύπρος** (57,3), η **Ελλάδα** (62,0), η **Λιθουανία** (73,2), η **Ιρλανδία** (96,4), η **Σλοβενία** (98,6), η **Φινλανδία** (104,7), η **Ουγγαρία** (123,0), η **Εσθονία** (127,1), η **Ιταλία** (130,7), η **Βουλγαρία** (135,0), η **Λετονία** (136,3), η **Ισπανία** (143,6) και το **Λουξεμβούργο** (143,7).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μαθητών ηλικίας 14 ετών (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2013-2014 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και η **ποσοστιαία κατανομή** του συγκεκριμένου διδακτικού χρόνου συνολικά και αναλυτικά στα τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα στο πρόγραμμα σπουδών των μαθητών της συγκεκριμένης ηλικία (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, η μέση τιμή και η διασπορά του δείκτη που αποδίδει το **συνολικό διδακτικό χρόνο στα τρία μαθησιακά αντικείμενα** (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα), καθώς και η μέση τιμή του δείκτη και οι προκύπτουσες διαφορές ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Πίνακας 3.26: **Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 και η ποσοστιαία κατανομή του σε τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, μέση τιμή και διασπορά του δείκτη που αποδίδει το συνολικό διδακτικό χρόνο στα τρία μαθησιακά αντικείμενα (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα), καθώς και η μέση τιμή του δείκτη και οι προκύπτουσες διαφορές ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου στην ΕΕ-28 το 2012.**

Κράτη-μέλη (*)	Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μαθητών ηλικίας 14 ετών σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα (στοιχεία OECD Education at a glance 2014)	Διδακτικός χρόνος για κανονικά μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων (ποσοστό επί του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου σε λεπτά ανά εβδομάδα)	Διδακτικός χρόνος για κανονικά μαθήματα Μαθηματικών (ποσοστό επί του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου σε λεπτά ανά εβδομάδα)	Διδακτικός χρόνος για κανονικά μαθήματα Φυσικών επιστημών (ποσοστό επί του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου σε λεπτά ανά εβδομάδα)	Διδακτικός χρόνος για κανονικά μαθήματα και των τριών μαθησιακών αντικειμένων (ποσοστό επί του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου σε λεπτά ανά εβδομάδα)	Διδακτικός χρόνος για τα τρία μαθησιακά αντικείμενα σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα		Μέση τιμή διδακτικού χρόνου για τα τρία μαθησιακά αντικείμενα σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα σε σχολεία:				Μέση τιμή διδακτικού χρόνου για τα τρία μαθησιακά αντικείμενα σε σχολείο με έδρα:		Διαφορά μέσης τιμής διδακτικού χρόνου μεταξύ κατηγορίας σχολείων (α)-(β)		
						Μέση τιμή	Διασπορά (τυπική απόκλιση)	μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	Δημόσια σχολεία	Ιδιωτικά σχολεία	σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**1.496**	**14,4%**	**14,6%**	**13,4%**	**42,3%**	**632,7**	**188,7**	**612,0**	**656,9**	**631,7**	**644,5**	**643,7**	**635,5**	**44,9**	**12,8**	**-8,2**
ΕΕ-28	**1.492**	**13,0%**	**13,0%**	**13,4%**	**39,3%**	**586,2**	**151,1**	**571,2**	**611,5**	**585,6**	**597,5**	**608,1**	**592,6**	**40,3**	**11,9**	**-15,5**
Ισπανία	1.817	11,2%	11,6%	10,1%	32,9%	597,9	143,6	596,6	615,2	586,0	617,7	561,1	606,7	18,6	31,6*	45,6*
Γαλλία	1.727	12,4%	12,0%	10,1%	34,5%	595,6	227,5	543,4	641,7	598,8	593,2	548,2	612,3	98,3*	-5,6	64,2*
Ιρλανδία	1.680	10,8%	11,2%	8,7%	30,6%	514,8	96,4	502,4	514,2	516,0	513,9	521,9	504,1	**11,8**	**-2,1**	**-17,8**
Δανία	1.669	18,9%	13,4%	10,6%	42,9%	715,7	235,7	713,7	711,7	711,2	719,3	707,4	716,2	-2,0	8,0*	8,8
Ολλανδία	**1.667**	10,1%	10,2%	9,9%	30,2%	504,1	243,3	534,6	488,4	498,1	499,0	c	506,3	-46,2	0,9	c
Ιταλία	1.628	17,0%	14,3%	8,3%	39,6%	644,8	130,7	662,7	634,3	646,7	628,3	646,7	644,3	-28,4	-18,4	-2,3
Ουγγαρία	1.575	10,4%	9,5%	12,3%	32,2%	507,2	123,0	491,8	521,3	509,3	521,9	522,8	503,5	29,6*	12,6*	-19,3
Αυστρία	1.560	9,3%	10,0%	12,8%	32,1%	500,5	182,0	501,7	531,4	500,8	482,5	491,9	508,6	29,7*	-18,2	16,8
Ελλάδα	**1.550**	**11,0%**	**13,5%**	**14,8%**	**39,3%**	**608,7**	**62,0**	**602,7**	**633,7**	**623,1**	**c**	**624,8**	**628,7**	**31,0***	**c**	**3,9***
Κύπρος	**1.531**	12,9%	12,3%	12,2%	37,4%	573,3	57,3	568,0	579,8	562,6	610,0	580,0	572,8	11,8	47,4	-7,2
Λουξεμβούργο	1.500	12,6%	13,6%	10,4%	36,6%	549,7	143,7	544,8	579,2	549,8	573,2	c	c	34,4	23,4	c
Ην. Βασίλειο	1.500	15,5%	15,3%	19,7%	50,5%	756,8	223,9	746,9	779,3	738,0	755,2	770,4	766,7	32,4*	17,2*	-3,7
Βέλγιο	1.498	14,5%	14,5%	12,8%	41,8%	626,9	171,6	574,7	664,9	635,4	628,7	666,3	642,0	90,2	-6,7*	-24,3
Γερμανία	1.468	13,0%	13,4%	17,4%	43,8%	642,3	187,5	653,3	655,3	641,2	626,8	c	649,5	2,0*	-14,4	c
Ρουμανία	**1.433**	12,5%	11,8%	11,3%	35,6%	509,9	163,9	479,6	566,6	512,5	c	538,8	526,3	87,0*	c	-12,5
Σλοβενία	**1.425**	11,9%	11,3%	13,0%	36,1%	514,2	98,6	447,9	578,7	514,7	561,7	531,8	516,7	130,7	47,0	-15,1
Βουλγαρία	**1.413**	10,0%	9,5%	18,2%	37,7%	531,9	135,0	545,2	522,3	530,0	c	603,3	522,6	-23,0	c	-80,7
Κροατία	**1.400**	11,7%	10,5%	13,0%	35,3%	493,8	157,7	419,8	632,4	492,1	c	c	539,0	212,6	c	c
Πορτογαλία	1.381	17,2%	20,9%	17,2%	55,3%	763,5	297,0	775,3	825,4	789,5	784,1	882,1	746,9	50,0	-5,4	-135,2
Λετονία	1.373	11,5%	16,3%	16,7%	44,5%	611,7	136,3	590,1	646,5	608,3	c	593,7	611,3	56,5	c	17,6
Τσεχία	1.373	13,0%	13,3%	15,8%	42,1%	577,8	155,6	549,1	616,0	582,6	503,0	624,5	579,1	66,9*	-79,6	-45,4
Πολωνία	1.358	16,2%	14,6%	12,5%	43,3%	587,1	55,5	579,9	603,0	584,9	653,6	574,0	601,9	23,1	68,7	28,0*
Φινλανδία	1.355	11,2%	13,0%	13,9%	38,1%	516,2	104,7	507,7	518,6	512,4	567,6	501,6	527,9	10,9	55,1	26,3*
Λιθουανία	**1.350**	15,1%	12,7%	23,8%	51,5%	695,9	73,2	690,8	708,8	694,1	c	691,8	692,5	17,9	c	0,6
Σλοβακία	1.314	13,6%	13,8%	12,3%	39,7%	521,7	184,8	441,5	567,3	506,1	553,8	640,7	502,7	125,8	47,7*	-138,0
Εσθονία	**1.283**	15,4%	17,4%	15,3%	48,1%	617,1	127,1	616,6	622,4	616,4	623,4	625,3	622,2	5,8*	7,0	-3,1
Σουηδία	1.271	14,1%	14,3%	14,8%	43,2%	549,5	162,4	540,3	550,9	550,2	531,3	536,8	556,7	10,5*	-19,0	19,8*
Μάλτα																

Πηγή: **(α) OECD Education at a glance 2014, (β) OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου των μαθητών ηλικίας 14 ετών. Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου των μαθητών ηλικίας 14 ετών. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα ενώ για την Εσθονία, τη Λιθουανία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία, τη Σλοβενία, τη Ρουμανία και την Κροατία ο μέσος υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος έχει εκτιμηθεί με βάση τις τιμές του 2011-2012 της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας (EURYDICE Recommended Annual Taught Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2012/2013)

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 και σύμφωνα με την αναφορά των μαθητών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA (2012) το **39,3%** του μέσου συνολικού **υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** του προγράμματος σπουδών των μαθητών ηλικία 14 ετών στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2013-2014 (**1.492** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα) αφορά στη διδασκαλία των τριών βασικών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα το **13,0%**, Μαθηματικά το **13,0%** και Φυσικές επιστήμες το **13,3%**). Την ίδια χρονιά, το **42,3%** του μέσου συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου του προγράμματος σπουδών των μαθητών ηλικία 14 ετών στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** (**1.496** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα τιμή) αφορά στη διδασκαλία των τριών βασικών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα το **14,4%**, Μαθηματικά το **14,6%** και Φυσικές επιστήμες το **13,4%**). Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **39,3%** του μέσου συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου του προγράμματος σπουδών των μαθητών ηλικία 14 ετών στην **Ελλάδα** (**1.550** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα τιμή υπερέχουσα κατά 57,9 λεπτά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 54,5 λεπτά της τιμής του ΟΟΣΑ) αφορά στη διδασκαλία των τριών βασικών αντικειμένων (Γλωσσικά αντικείμενα το **11,0%**, Μαθηματικά το **13,5%** και Φυσικές επιστήμες το **14,8%**).

Το 2012 σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού διδακτικού χρόνου για τα τρία **βασικά μαθησιακά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (39,3%), ενώ στα υπόλοιπα

13 από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **39,3%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά στη διδασκαλία των τριών βασικών αντικειμένων, τιμή ταυτόσημη της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **50,5%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου είναι: η **Πορτογαλία** (55,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (50,5%), η **Εσθονία** (48,1%) η **Λετονία** (44,5%) και η **Γερμανία** (43,8%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **31,6%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ολλανδία** (30,2%), η **Ιρλανδία** (30,6%), η **Αυστρία** (32,1%), η **Ουγγαρία** (32,2%) και η **Ισπανία** (32,9%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,58** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού διδακτικού χρόνου για τα **Γλωσσικά αντικείμενα** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (13,0%), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **22η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **11,0%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά στη διδασκαλία των Γλωσσικών αντικειμένων, τιμή υπολειπόμενη κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **16,9%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου είναι: η **Δανία** (18,9%), η **Πορτογαλία** (17,2%), η **Ιταλία** (17,0%), η **Πολωνία** (16,2%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (15,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,1%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Αυστρία** (9,3%), η **Βουλγαρία** (10,0%), η **Ολλανδία** (10,1%), η **Ουγγαρία** (10,4%) και η **Ιρλανδία** (10,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,68** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Επιπλέον το 2012, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού διδακτικού χρόνου για τα **Μαθηματικά** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (13,0%), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **11η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **13,5%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά στη διδασκαλία των Μαθηματικών, τιμή υπερέχουσα κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και υπολειπόμενη κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **16,9%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου είναι: η **Πορτογαλία** (20,9%), η **Εσθονία** (17,4%), η **Λετονία** (16,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (15,3%) και η **Πολωνία** (14,6%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,0%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Βουλγαρία** και η **Ουγγαρία** (9,5%), η **Αυστρία** (10,0%), η **Ολλανδία** (10,2%) και η **Κροατία** (10,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,70** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, τη συγκεκριμένη χρονιά σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού διδακτικού χρόνου για τις **Φυσικές επιστήμες** ως προς το συνολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (13,4%), ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **14,8%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου αφορά στη διδασκαλία των Φυσικών επιστημών, τιμή υπερέχουσα κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **19,2%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου είναι: η **Λιθουανία** (23,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (19,7%), η **Βουλγαρία** (18,1%), η **Γερμανία** (17,4%) και η **Πορτογαλία** (17,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **9,4%** του συνολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ιταλία** (8,3%), η **Ιρλανδία** (8,7%), η **Ολλανδία** (9,9%), η **Γαλλία** και η **Ισπανία** (10,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,05** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του **διδακτικού χρόνου συνολικά για τα τρία δι-**

δακτικά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**586,2** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **10η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **608,7** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα μονάδες), τιμή υπερέχουσα κατά **22,5** λεπτά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 (586,2 λεπτά) και υπολειπόμενη κατά **24** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα αντίστοιχα της τιμής του ΟΟΣΑ (632,7 λεπτά). Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **715,4** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα είναι: η **Πορτογαλία** (763,5 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (756,8 λεπτά), η **Δανία** (715,7 λεπτά), η **Λιθουανία** (695,9 λεπτά) και η **Ιταλία** (644,8 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **503,1** λεπτά, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Κροατία** (493,8 λεπτά), η **Αυστρία** (500,5 λεπτά), η **Ολλανδία** (504,1 λεπτά), η **Ουγγαρία** (507,2 λεπτά) και η **Ρουμανία** (509,9 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,42** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του **διδακτικού χρόνου συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα ανά κατηγορία, τύπο και έδρα του σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- σε **23** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών των μη-προνομιούχων σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων δεικτών διδακτικού χρόνου μεταξύ προνομιούχων και μη-προνομιούχων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στη **Γαλλία** (διαφορά κατά 98,3 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (87,0 λεπτά), η **Τσεχία** (66,9 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32,4 λεπτά), η **Ελλάδα** (31,0 λεπτά), η **Αυστρία** (29,7 λεπτά), η **Ουγγαρία** (29,6 λεπτά), η **Σουηδία** (10,5 λεπτά) και οριακά η **Εσθονία** (5,8 λεπτά) και η **Γερμανία** (2,0 λεπτά). Στον αντίποδα, σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Ολλανδία** κατά 46,2 λεπτά, **Ιταλία** κατά 28,4 λεπτά, **Βουλγαρία** κατά 23,0 λεπτά και οριακά η **Δανία** κατά 2,0 λεπτά) οι μαθητές των μη προνομιούχων σχολείων αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών των προνομιούχων σχολείων. Ωστόσο, καμία από αυτές τις διαφορές δεν καταγράφεται ως στατιστικά σημαντική στο ίδιο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%).
- σε **12** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των ιδιωτικών σχολείων αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών των δημόσιων σχολείων. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων δεικτών διδακτικού χρόνου μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στη **Σλοβακία** (διαφορά κατά 47,7 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (31,6 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (17,2 λεπτά), η **Ουγγαρία** (12,6 λεπτά) και οριακά η **Δανία** (8,0 λεπτά). Στον αντίποδα, σε **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Τσεχία** κατά 79,6 λεπτά, **Σουηδία** κατά 19,0 λεπτά, **Ιταλία** κατά 18,4 λεπτά, **Αυστρία** κατά 18,2 λεπτά, **Γερμανία** κατά 14,4 λεπτά, **Βέλγιο** κατά 6,7 λεπτά, **Γαλλία** κατά 5,6 λεπτά, **Πορτογαλία** κατά 5,4 λεπτά και οριακά η **Ιρλανδία** κατά 2,1 λεπτά) οι μαθητές των δημόσιων σχολείων αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων. Ωστόσο, από τις προαναφερθείσες διαφορές ως στατιστικά σημαντική στο ίδιο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%) καταγράφεται μόνο η αντίστοιχη του Βελγίου. Τέλος, σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Ρουμανία**, **Λετονία**, **Ελλάδα**, **Λιθουανία** και **Βουλγαρία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.
- σε **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή. Από τις προκύπτουσες διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων δεικτών διδακτικού χρόνου μεταξύ σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη από τα σχολεία με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή ανά κράτος-μέλος, ως σημαντική –σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%- καταγράφεται η σχετική διαφορά στη **Γαλλία** (διαφορά κατά 64,2 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (45,6 λεπτά), η **Πολωνία** (28,0 λεπτά), η **Φινλανδία** (26,3 λεπτά), η **Σουηδία** (19,8 λε-

πτά) και οριακά η **Ελλάδα** (3,9 λεπτά) και η **Λιθουανία** (0,6 λεπτά). Στον αντίποδα, σε **13** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Σλοβακία** κατά 138,0 λεπτά, **Πορτογαλία** κατά 135,2 λεπτά, **Βουλγαρία** κατά 80,7 λεπτά, **Τσεχία** κατά 45,4 λεπτά, **Βέλγιο** κατά 24,3 λεπτά, **Ουγγαρία** κατά 19,3 λεπτά, **Ιρλανδία** κατά 17,8 λεπτά, **Σλοβενία** κατά 15,1 λεπτά, **Ρουμανία** κατά 12,5λεπτά, **Κύπρος** κατά 7,2 λεπτά και οριακά το **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά 3,7 λεπτά, η **Εσθονία** κατά 3,1 λεπτά και η **Ιταλία** κατά 2,3 λεπτά,) οι μαθητές σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή αναφέρουν περισσότερο **διδακτικό χρόνο συνολικά για τα τρία διδακτικά αντικείμενα** (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, έναντι των μαθητών σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη. Ωστόσο, από τις προαναφερθείσες διαφορές καμία δεν καταγράφεται ως στατιστικά σημαντική στο ίδιο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%). Τέλος, σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Γερμανία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.

3.1.4.3 Δαπανώμενος εξωσχολικός χρονος μαθησης (ISCED 2-3)

Στα ερωτηματολόγια μαθητών του Προγράμματος PISA 2012 οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα κλήθηκαν να αναφέρουν τον αριθμό των ωρών που συνήθως αφιερώνουν ανά εβδομάδα για την παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) στα τρία βασικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών (Γλωσσικά αντικείμενα, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές επιστήμες) της τάξης τους, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, στο σπίτι, ή αλλού.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την παρακολούθηση (ή μη) επιπλέον μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για **Γλωσσικά αντικείμενα**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού.

Το 2012, το **73,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, δεν παρακολουθούσε εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων**, έναντι του **26,6%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων εκτός σχολικού ωραρίου, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού. Το **21,9%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 82,3% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το **4,7%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 17,7% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω.

Γράφημα 3.94: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Γλωσσικά αντικείμενα**

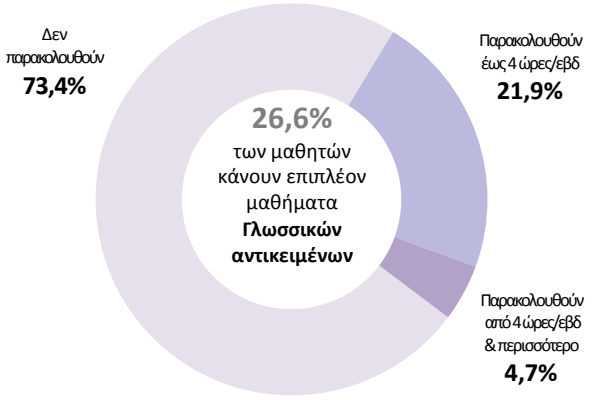

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου **επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι ή αλλού, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Το 2014 το **26,6%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων**, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **27,4%**, υψηλότερο κατά **0,8** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (46,9%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (42,8%), η **Δανία** (39,3%), η **Ιταλία** (38,1%), η **Ρουμανία** (37,4%), η **Σουηδία** (36,3%), η **Ελλάδα** (35,9%), η **Πολωνία** (35,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (33,4%), η **Λιθουανία** (33,3%), η **Τσεχία** (31,0%), η **Βουλγαρία** (30,7%), η **Γαλλία** (27,9%) και η **Λετονία** (27,0%). Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** να καταγράφεται στην **Αυστρία** (8,4%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κροατία** (11,5%), η **Ουγγαρία** (12,0%), η **Σλοβενία** (12,2%), η **Ιρλανδία** (12,4%), η **Γερμανία** (16,0%), η **Κύπρος** (18,0%), η **Ισπανία** (18,8%), η **Ολλανδία** (20,7%), το **Λουξεμβούργο** και η **Σλοβακία** (22,7%), το **Βέλγιο** (24,1%) και η **Εσθονία** (25,1%). Η τιμή του λό-

γου top5 (**40,9%**)/ bottom5 (**11,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,62** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.95: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

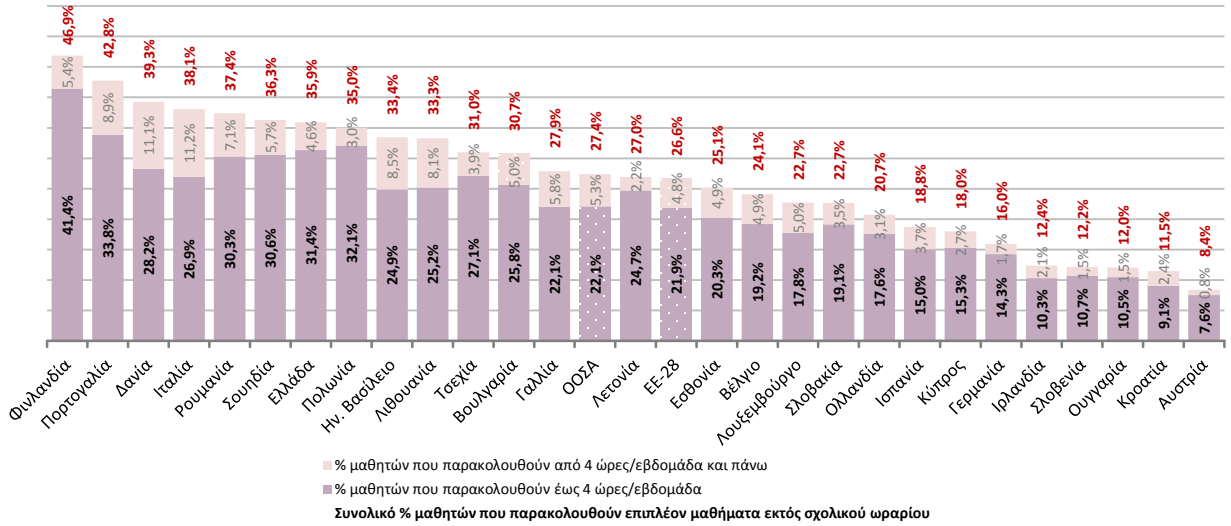

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού ποσοστού των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **21,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **22,1%**, οριακά υψηλότερο κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (41,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (33,8%), η **Πολωνία** (32,1%), η **Ελλάδα** (31,4%), η **Σουηδία** (30,6%), η **Ρουμανία** (30,3%), η **Δανία** (28,2%), η **Τσεχία** (27,1%), η **Ιταλία** (26,9%), η **Βουλγαρία** (25,8%), η **Λιθουανία** (25,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (24,9%), η **Λετονία** (24,7%) και η **Γαλλία** (22,1%). Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στην **Αυστρία** (7,6%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κροατία** (9,1%), η **Ιρλανδία** (10,3%), η **Ουγγαρία** (10,5%), η **Σλοβενία** (10,7%), η **Γερμανία** (14,3%), η **Ισπανία** (15,0%), η **Κύπρος** (15,3%), η **Ολλανδία** (17,6%), το **Λουξεμβούργο** (17,8%), η **Σλοβακία** (19,1%), το **Βέλγιο** (19,2%) και η **Εσθονία** (20,3%). Η τιμή του λόγου top5 (**33,9%**)/ bottom5 (**9,6%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,52** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, την ίδια χρονιά το **4,8%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **5,3%**, οριακά υψηλότερο κατά **0,5** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Ιταλία** (11,2%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (11,1%), η **Πορτογαλία** (8,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,5%), η **Λιθουανία** (8,1%), η **Ρουμανία** (7,1%), η **Γαλλία** (5,8%), η **Σουηδία** (5,7%), η **Φινλανδία** (5,4%), το **Λουξεμβούργο** και η **Βουλγαρία** (5,0%), το **Βέλγιο** και η **Εσθονία** (4,9%).Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Γλωσσικών αντικειμένων** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Αυστρία** (0,8%), και κατά αύξουσα

σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Σλοβενία** και η **Ουγγαρία** (1,5%), η **Γερμανία** (1,7%), η **Ιρλανδία** (2,1%), η **Λετονία** (2,2%), η **Κροατία** (2,4%), η **Κύπρος** (2,7%), η **Πολωνία** (3,0%), η **Ολλανδία** (3,1%), η **Σλοβακία** (3,5%), η **Ισπανία** (3,7%), η **Τσεχία** (3,9%) και η **Ελλάδα** (4,6%). Η τιμή του λόγου top5 (**9,6%**)/ bottom5 (**1,5%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την παρακολούθηση (ή μη) επιπλέον μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για **Μαθηματικά**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού.

Γράφημα 3.96: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Μαθηματικά**

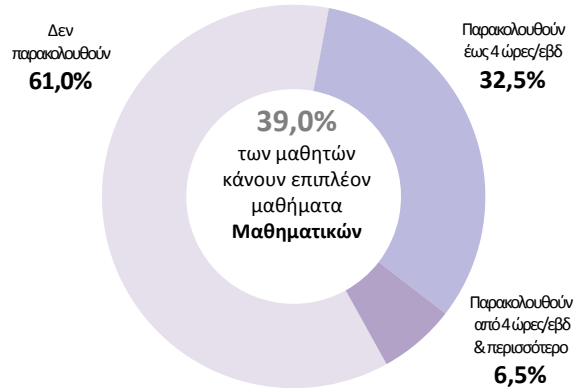

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το **61,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, δεν παρακολουθούσε εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών**, έναντι του **39,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών εκτός σχολικού ωραρίου, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού. Το **32,5%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 83,3% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το **6,5%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 16,7% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου **επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι ή αλλού, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/ εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/ εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Το 2012 το **39,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών**, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **37,9%**, χαμηλότερο κατά **1,1** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** να καταγράφεται στην **Κύπρο** (62,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (55,3%), η **Πορτογαλία** (53,6%), η **Ιταλία** (51,2%), η **Πολωνία** (47,6%), η **Φινλανδία** (47,4%), η **Λετονία** (44,4%) η **Ρουμανία** (42,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (41,7%), η **Δανία** (41,0%), η **Λιθουανία** (40,4%), η **Βουλγαρία** (39,9%) και η **Σουηδία** (39,6%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** να καταγράφεται στην **Αυστρία** (23,1%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (24,1%), η **Σλοβενία** (27,4%), η **Ολλανδία** (28,2%), η **Γερμανία** (28,6%), η **Σλοβακία** (30,5%), η **Ουγγαρία** (30,6%), το **Βέλγιο** (34,5%), η **Κροατία** (34,8%), η **Γαλλία** (35,6%), η **Τσεχία** και η **Εσθονία** (36,8%), το **Λουξεμβούργο** (37,0%) και η **Ισπανία** (38,7%). Η τιμή του λόγου top5 (**54,1%**)/ bottom5 (**26,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,06** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **32,5%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **30,0%**, χαμηλότερο κατά **2,5** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έως 4ώρες/ εβδομάδα να καταγράφεται στην **Κύπρο** (57,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (44,1%), η **Ιταλία**, η **Λετονία** και η **Ελλάδα** (39,8%), η **Πορτογαλία** (39,3%), η **Φινλανδία** (37,8%), η **Ρουμανία** (35,1%), η **Βουλγαρία** (33,9%), η **Λιθουανία** και η **Σουηδία** (33,6%), η **Δανία** (32,9%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (32,8%).

Γράφημα 3.97: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

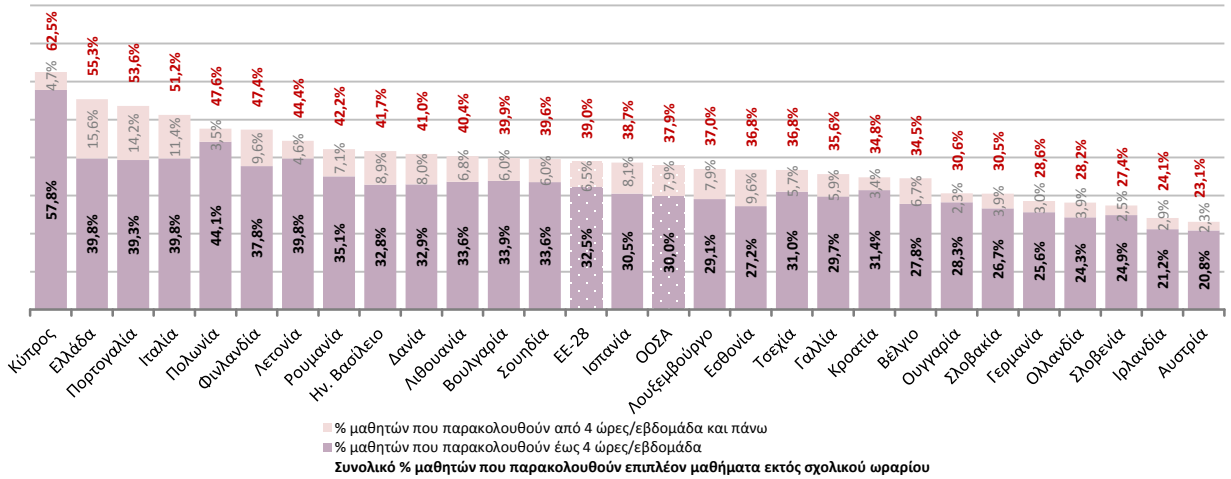

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού ποσοστού των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στην **Αυστρία** (20,8%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (21,2%), η **Ολλανδία** (24,3%), η **Σλοβενία** (24,9%), η **Γερμανία** (25,6%), η **Σλοβακία** (26,7%), η **Εσθονία** (27,2%), το **Βέλγιο** (27,8%), η **Ουγγαρία** (28,3%), το **Λουξεμβούργο** (29,1%), η **Γαλλία** (29,7%), η **Ισπανία** (30,5%), η **Τσεχία** (31,0%) και η **Κροατία** (31,4%). Η τιμή του λόγου top5 (**44,3%**)/ bottom5 (**23,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,90** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, την ίδια χρονιά το **6,5%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **7,9%**, υψηλότερο κατά **1,4** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (15,6%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (14,2%), η **Ιταλία** (11,4%), η **Εσθονία** και η **Φινλανδία** (9,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,9%), η **Ισπανία** (8,1%), η **Δανία** (8,0%), το **Λουξεμβούργο** (7,9%), η **Ρουμανία** (7,1%), η **Λιθουανία** (6,8%) και το **Βέλγιο** (6,7%). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Αυστρία** και στην **Ουγγαρία** (2,3%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Σλοβενία** (2,5%), η **Ιρλανδία** (2,9%), η **Γερμανία** (3,0%), η **Κροατία** (3,4%), η **Πολωνία** (3,5%), η **Σλοβακία** και η **Ολλανδία** (3,9%), η **Λετονία** (4,6%), η **Κύπρος** (4,7%), η **Τσεχία** (5,7%), η **Γαλλία** (5,9%), η **Σουηδία** και η **Βουλγαρία** (6,0%). Η τιμή του λόγου top5 (**12,1%**)/ bottom5 (**2,6%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,63** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την παρακολούθηση (ή μη) επιπλέον μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για **Φυσικές επιστήμες**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού.

Το 2012, το **73,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, δεν παρακολουθούσε εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών**, έναντι του **26,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα Φυσικών επιστημών εκτός σχολικού ωραρίου, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού. Το **21,9%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 83,0% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Φυσικών επιστημών έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το **4,5%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 17,0% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορί-

ας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω.

Γράφημα 3.98: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Φυσικές επιστήμες**

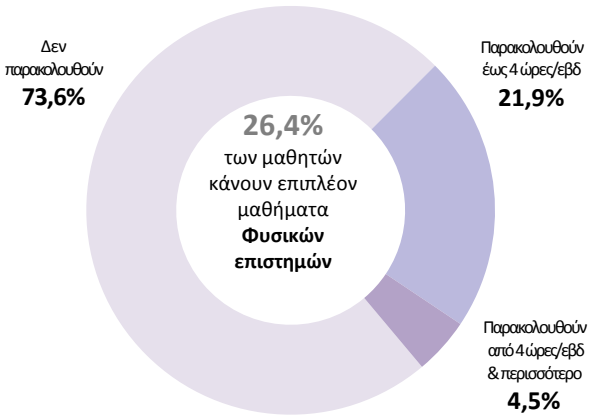

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου **επιπλέον μαθήματα Φυσικών επιστημών**, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι ή αλλού, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Το 2012 το **26,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών**, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι ταυτόσημο. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (47,7%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (46,0%), η **Δανία** και η **Ιταλία** (36,3%), η **Σουηδία** (36,0%), η **Πολωνία** (35,7%), η **Βουλγαρία** (35,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (34,9%), η **Λιθουανία** (32,9%), η **Τσεχία** (32,8%), η **Ρουμανία** (31,8%), η **Πορτογαλία** (30,8%) και η **Εσθονία** (29,3%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** να καταγράφεται στην **Αυστρία** (5,4%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (11,9%), η **Ουγγαρία** (12,9%), η **Κροατία** (14,2%), η **Σλοβενία** (15,2%), η **Γερμανία** (15,3%), η **Σλοβακία** και η **Λετονία** (18,0%), η **Κύπρος** (19,0%), η **Ολλανδία** (19,3%), το **Λουξεμβούργο** (22,8%), η **Ισπανία** (23,9%), το **Βέλγιο** (24,9%) και η **Γαλλία** (26,3%). Η τιμή του λόγου top5 (**40,5%**)/ bottom5 (**11,9%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,40** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.99: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Φυσικών επιστημών, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

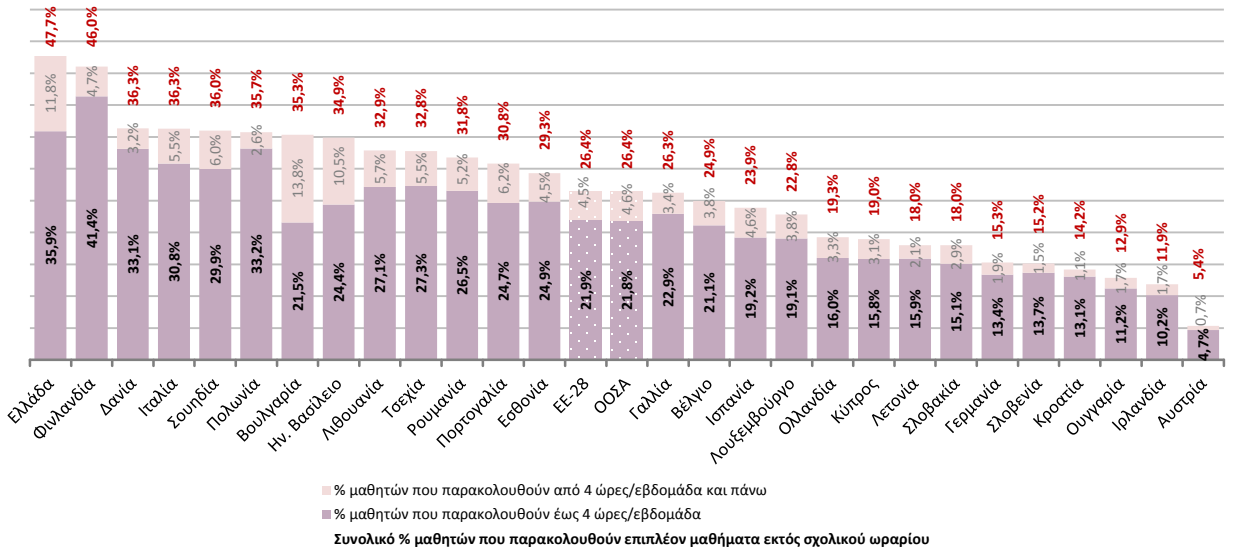

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού ποσοστού των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **21,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επι-**

στημών έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι οριακά ταυτόσημο **21,8%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (41,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (35,9%), η **Πολωνία** (33,2%), η **Δανία** (33,1%), η **Ιταλία** (30,8%), η **Σουηδία** (29,9%), η **Τσεχία** (27,3%), η **Λιθουανία** (27,1%), η **Ρουμανία** (26,5%), η **Εσθονία** (24,9%), η **Πορτογαλία** (24,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (24,4%) και η **Γαλλία** (22,9%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στην **Αυστρία** (4,7%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (10,2%), η **Ουγγαρία** (11,2%), η **Κροατία** (13,1%), η **Γερμανία** (13,4%), η **Σλοβενία** (13,7%), η **Σλοβακία** (15,1%), η **Κύπρος** (15,8%), η **Λετονία** (15,9%), η **Ολλανδία** (16,0%), το **Λουξεμβούργο** (19,1%), η **Ισπανία** (19,2%), το **Βέλγιο** (21,1%) και η **Βουλγαρία** (21,5%). Η τιμή του λόγου top5 (**34,9%**)/ bottom5 (**10,5%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,32** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, την ίδια χρονιά το **4,5%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι οριακά ταυτόσημο **4,6%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (13,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (11,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,5%), η **Πορτογαλία** (6,2%), η **Σουηδία** (6,0%), η **Λιθουανία** (5,7%), η **Ιταλία** και η **Τσεχία** (5,5%), η **Ρουμανία** (5,2%), η **Φινλανδία** (4,7%), η **Ισπανία** (4,6%) και η **Εσθονία** (4,5%). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Φυσικών επιστημών** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Αυστρία** (0,7%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κροατία** (1,1%), η **Σλοβενία** (1,5%), η **Ουγγαρία** και η **Ιρλανδία** (1,7%), η **Γερμανία** (1,9%), η **Λετονία** (2,1%), η **Πολωνία** (2,6%), η **Σλοβακία** (2,9%), η **Κύπρος** (3,1%), η **Δανία** (3,2%), η **Ολλανδία** (3,3%), η **Γαλλία** (3,4%), το **Λουξεμβούργο** και το **Βέλγιο** (3,8%). Η τιμή του λόγου top5 (**9,6%**)/ bottom5 (**1,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**7,32** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την παρακολούθηση (ή μη) επιπλέον μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για **άλλα γνωστικά αντικείμενα** (εκτός των τριών βασικών), είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού.

Γράφημα 3.100: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για άλλα γνωστικά αντικείμενα (εκτός των τριών βασικών)**

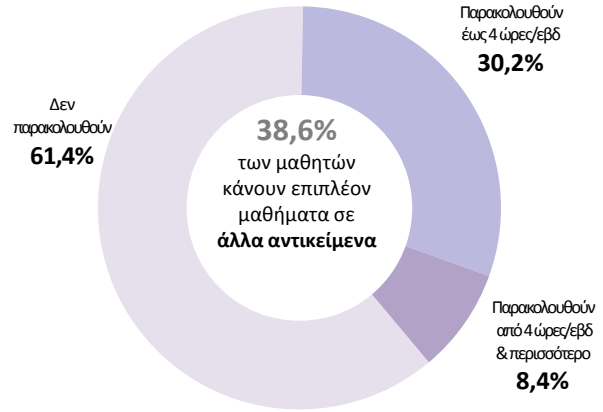

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το **61,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, δεν παρακολουθούσε εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλα γνωστικά αντικείμενα** (εκτός των τριών βασικών), έναντι του **38,6%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα άλλα γνωστικά αντικείμενα εκτός σχολικού ωραρίου, είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι, ή αλλού. Το **30,2%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 83,3% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα **άλλα γνωστικά αντικείμενα** (εκτός των τριών βασικών) έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το **8,4%** εξ αυτών, που αντιστοιχεί στο 16,7% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου **επιπλέον μαθήματα άλλων**

αντικειμένων (εκτός των τριών βασικών), είτε τα μαθήματα αυτά παρέχονται στο σχολείο τους, είτε στο σπίτι ή αλλού, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/ εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/ εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.101: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα άλλων αντικειμένων (εκτός των τριών βασικών), με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

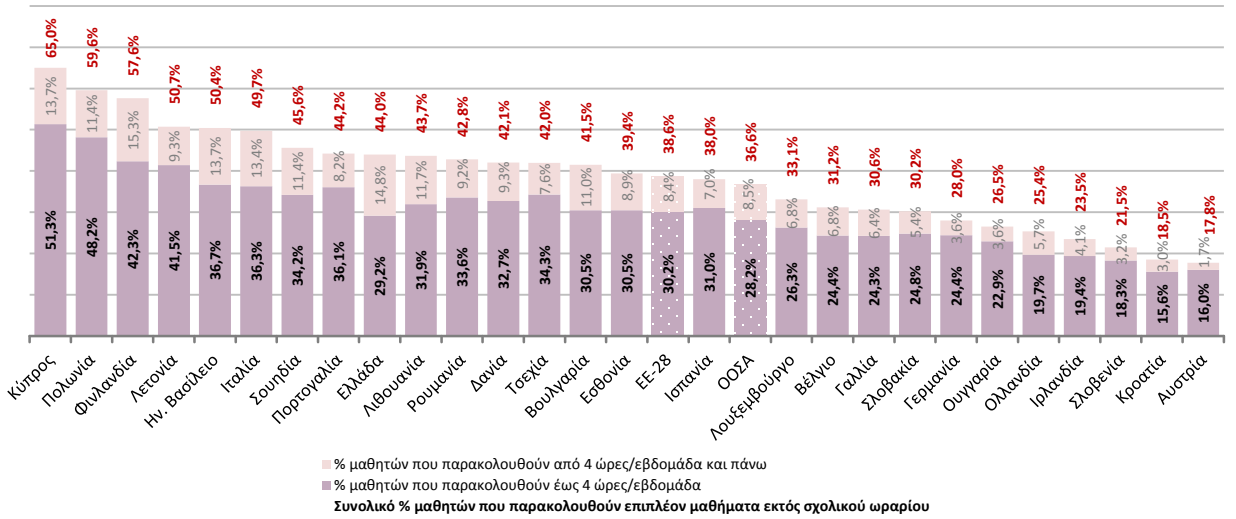

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού ποσοστού των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 το **38,6%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων**, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **36,6%** υπολειπόμενο κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** να καταγράφεται στην **Κύπρο** (65,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (59,6%), η **Φινλανδία** (57,6%), η **Λετονία** (50,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (50,4%), η **Ιταλία** (49,7%), η **Σουηδία** (45,6%), η **Πορτογαλία** (44,2%), η **Ελλάδα** (44,0%), η **Λιθουανία** (43,7%), η **Ρουμανία** (42,8%), η **Δανία** (42,1%), η **Τσεχία** (42,0%), η **Βουλγαρία** (41,5%) και η **Εσθονία** (39,4%). Την ίδια χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** να καταγράφεται στην **Αυστρία** (17,8%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (18,5%), η **Σλοβενία** (21,5%), η **Ιρλανδία** (23,5%), η **Ολλανδία** (25,4%), η **Ουγγαρία** (26,5%), η **Γερμανία** (28,0%), η **Σλοβακία** (30,2%), η **Γαλλία** (30,6%), το **Βέλγιο** (31,2%), το **Λουξεμβούργο** (33,1%) και η **Ισπανία** (38,0%). Η τιμή του λόγου top5 (**56,5%**)/ bottom5 (**21,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,66** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **30,2%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** έως 4 ώρες/εβδομάδα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **36,6%** υπολειπόμενο κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** έως 4ώρες/ εβδομάδα να καταγράφεται στην **Κύπρο** (51,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (48,2%), η **Φινλανδία** (42,3%), η **Λετονία** (41,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (36,7%), η **Ιταλία** (36,3%), η **Πορτογαλία** (36,1%), η **Τσεχία** (34,3%), η **Σουηδία** (34,2%), η **Ρουμανία** (33,6%), η **Δανία** (32,7%), η **Λιθουανία** (31,9%), η **Ισπανία** (31,0%), η **Βουλγαρία** και η **Εσθονία** (30,5%). Την ίδια χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** έως 4ώρες/εβδομάδα να καταγράφεται στην **Κροατία** (15,6%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Αυστρία** (16,0%), η **Σλοβενία** (18,3%), η **Ιρλανδία** (19,4%), η **Ολλανδία** (19,7%), η **Ουγγαρία** (22,9%), η **Γαλλία** (24,3%), το **Βέλ-**

γιο και η **Γερμανία** (24,4%), η **Σλοβακία** (24,8%), το **Λουξεμβούργο** (26,3%) και η **Ελλάδα** (29,2%). Η τιμή του λόγου top5 (**44,0%**)/ bottom5 (**17,8%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,47** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, την ίδια χρονιά το **8,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι οριακά ταυτόσημο **8,5%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (15,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (14,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Κύπρος** (13,7%), η **Ιταλία** (13,4%), η **Λιθουανία** (11,7%), η **Σουηδία** και η **Πολωνία** (11,4%), η **Βουλγαρία** (11,0%), η **Δανία** και η **Λετονία** (9,3%), η **Ρουμανία** (9,2%) και η **Εσθονία** (8,9%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **άλλων αντικειμένων** από 4 ώρες/ εβδομάδα και πάνω να καταγράφεται στην **Αυστρία** (1,7%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κροατία** (3,0%), η **Σλοβενία** (3,2%), η **Ουγγαρία** και η **Γερμανία** (3,6%), η **Ιρλανδία** (4,1%), η **Σλοβακία** (5,4%), η **Ολλανδία** (5,7%), η **Γαλλία** (6,4%), το **Λουξεμβούργο** και το **Βέλγιο** (6,8%), η **Ισπανία** (7,0%), η **Τσεχία** (7,6%) και η **Πορτογαλία** (8,2%). Η τιμή του λόγου top5 (**14,2%**)/ bottom5 (**3,0%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,72** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Προκειμένου να αναδειχθούν οι κοινωνικο- οικονομικών διαφοροποιήσεων των μαθητών ως προς την επιλογή τους να παρακολουθήσουν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών (κατηγορία μαθησιακού αντικειμένου στην οποία καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό παρακολούθησης των μαθητών έναντι των υπολοίπων) παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας στον οποίο αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που **παρακολουθούν** εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και οι προκύπτουσες **διαφορές** των ποσοστών ως προς την **κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών** (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά **κατηγορία**, **τύπο** και **έδρα σχολείου** (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Πίνακας 3.27: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και οι προκύπτουσες διαφορές ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή)**

Κράτη-μέλη (*)	Ποσοστό μαθητών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών εκτός σχολικού ωραρίου			Ποσοστό μαθητών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών εκτός σχολικού ωραρίου και φοιτούν σε σχολεία:						Διαφορά ποσοστού Μεταξύ κατηγορίας μαθητών/σχολείων (α)-(β)			
	Μέση τιμή	TOP τεταρτημόριο δείκτη ESC προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	BOTTOM τεταρτημόριο δείκτη ESCS Μη-προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	Ιδιωτικά σχολεία	Δημόσια σχολεία	με έδρα σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	με έδρα σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	(α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**37,9%**	**39,9**	**35,9**	**38,6**	**37,6**	**38,0**	**37,8**	**37,8**	**36,6**	**4,0***	**1,0**	**0,2**	**1,2**
ΕΕ-28	**39,0%**	**40,3**	**37,0**	**37,6**	**39,6**	**36,0**	**39,4**	**38,4**	**41,7**	**3,3**	**2,0**	**-3,4**	**-3,3**
Ελλάδα	**55,3%**	**69,3**	**40,6**	**66,4**	**38,4**	***c***	**55,5**	**55,4**	**49,0**	**28,7***	**28,0**	***c***	**6,4**
Ρουμανία	**42,2%**	50,1	35,7	45,1	40,9	*c*	42,1	44,2	40,0	**14,4***	4,2	*c*	4,2
Κροατία	**34,8%**	40,4	28,4	38,0	28,1	*c*	34,3	39,3	*c*	**12,0***	9,9	*c*	*c*
Ουγγαρία	**30,6%**	35,6	24,0	32,3	28,5	34,9	29,8	30,2	29,4	**11,6***	3,8	5,1	0,8
Ιρλανδία	**24,1%**	27,6	18,4	27,4	22,6	24,2	24,0	23,5	22,6	**9,2***	4,8	0,2	0,9
Τσεχία	**36,8%**	41,0	33,4	35,7	34,5	39,4	35,8	34,9	27,1	**7,6***	1,2	3,6	7,8
Βουλγαρία	**39,9%**	42,8	36,7	38,9	42,8	*c*	40,0	38,8	47,8	**6,1***	3,9	*c*	-9,0
Ολλανδία	**28,2%**	30,2	25,1	25,9	32,2	27,8	28,5	32,4	*c*	**5,1**	6,3	-0,7	c
Βέλγιο	**34,5%**	37,2	32,3	33,3	36,3	32,3	37,9	38,6	35,0	**4,9***	3,0	-5,6	3,6
Λετονία	**44,4%**	47,2	42,5	41,5	47,4	*c*	43,6	40,1	51,1	**4,7**	5,9	*c*	-11,0
Ισπανία	**38,7%**	38,6	34,0	39,1	37,6	36,7	39,7	35,1	42,2	**4,6***	1,5	-3,0	-7,1
Αυστρία	**23,1%**	25,4	22,3	27,8	19,7	25,9	22,7	25,9	18,2	**3,1**	8,1	3,2	7,7
Γαλλία	**35,6%**	37,1	34,3	36,0	36,0	38,1	35,8	39,3	31,2	**2,8**	0,0	2,3	8,1

Κράτη-μέλη (*)	**Ποσοστό μαθητών** που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών εκτός σχολικού ωραρίου			**Ποσοστό μαθητών** που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών εκτός σχολικού ωραρίου και φοιτούν σε σχολεία:						**Διαφορά ποσοστού** Μεταξύ κατηγορίας μαθητών/σχολείων (α)-(β)			
	Μέση τιμή	TOP τεταρτημόριο δείκτη ESC προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	BOTTOM τεταρτημόριο δείκτη ESCS Μη-προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	Ιδιωτικά σχολεία	Δημόσια σχολεία	με έδρα σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	με έδρα σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	(α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
Λιθουανία	**40,4%**	41,6	39,7	37,9	38,2	*c*	40,3	38,6	41,1	**1,9**	0,3	*c*	-2,5
Σλοβακία	**30,5%**	31,9	30,1	23,7	35,7	28,8	30,7	26,8	39,1	**1,8**	12,0	-1,9	-12,3
Εσθονία	**36,8%**	35,2	33,6	33,5	38,2	37,9	36,9	33,8	37,7	**1,6**	4,7	1,0	-3,9
Γερμανία	**28,6%**	27,9	27,1	23,6	30,8	26,9	28,7	25,0	*c*	**0,8**	7,2	-1,8	*c*
Σλοβενία	**27,4%**	28,0	27,4	25,5	29,6	27,5	27,1	27,1	42,6	**0,6**	4,1	0,4	-15,5
Ιταλία	**51,2%**	50,7	50,8	49,6	54,1	41,5	51,7	50,4	45,4	**-0,1**	4,5	-10,2	5,0
Φινλανδία	**47,4%**	47,5	47,9	43,9	47,5	49,2	47,3	48,5	44,2	**-0,4**	3,6	1,9	4,3
Ην. Βασίλειο	**41,7%**	40,4	41,2	34,9	49,3	38,9	42,9	45,0	43,3	**-0,8**	14,4	-4,0	1,7
Λουξεμβούργο	**37,0%**	35,7	38,8	33,9	39,8	38,0	36,9	*c*	*c*	**-3,1**	5,9	1,1	*c*
Σουηδία	**39,6%**	38,6	42,3	40,2	41,6	40,3	39,4	37,9	38,8	**-3,7**	1,4	0,9	-0,9
Πορτογαλία	**53,6%**	51,1	55,2	51,0	57,2	53,6	53,5	48,9	68,8	**-4,1**	6,2	0,1	-19,9
Πολωνία	**47,6%**	44,1	49,4	42,2	54,6	44,6	48,0	40,3	51,0	**-5,3**	12,4	-3,4	-10,7
Δανία	**41,0%**	38,7	44,4	38,8	43,1	40,4	40,8	40,7	42,4	**-5,7***	4,3	-0,4	-1,7
Κύπρος	**62,5%**	54,2	62,7	49,8	65,6	29,6	68,7	58,8	70,0	**-8,5***	15,8	-39,1	-11,2
Μάλτα													

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής της διαφοράς ποσοστού του bottom από το top τεταρτημόριο του δείκτη ESCS (δείκτη του κοινωνικού/οικονομικού και μορφωτικού/πολιτιστικού επιπέδου) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών.

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 το **39,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών**, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **37,9%**, χαμηλότερο κατά **1,1** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Λαμβάνοντας υπόψη την αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή ως προς τον κοινωνικο-οικονομικό δείκτη ESCS σε τεταρτημόρια των μαθητών παρατηρείται διαφορά **3,3** ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ του ποσοστού του bottom-τεταρτημορίου του δείκτη (**37,0%**), που αντιστοιχεί στους κοινωνικο- οικονομικά μη- προνομιούχους μαθητές, από το top-τεταρτημόριο (**40,3%**) του δείκτη, που αντιστοιχεί στους κοινωνικο- οικονομικά προνομιούχους μαθητές, ως προς την παρακολούθηση από τους μαθητές ηλικίας 15-ετών εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθημάτων για **Μαθηματικά**. Αντίστοιχη τάση καταγράφεται και στη μέση ποσοστιαία κατανομή των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ με την ποσοστιαία διαφορά bottom-τεταρτημόριου (**35,9%**) του δείκτη ESCS από το αντίστοιχο top- τεταρτημόριο (**39,9%**) να διευρύνεται στις **4,0** ποσοστιαίες μονάδες.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται θετικές ποσοστιαίες διαφορές του bottom- τεταρτημόριου του δείκτη ESCS από το αντίστοιχο top- τεταρτημόριο, γεγονός που υποδηλώνει **υψηλότερο** ποσοστό παρακολούθησης εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθημάτων για **Μαθηματικά**, από τους προνομιούχους μαθητές ηλικίας 15-ετών έναντι των μη- προνομιούχων μαθητών. Η υψηλότερη τιμή της συγκεκριμένης διαφοράς καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά 28,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακλουθούν: η **Ρουμανία** (14,4 π.μ.), η **Κροατία** (12,0 π.μ.), η **Ουγγαρία** (11,6 π.μ.), η **Ιρλανδία** (9,2 π.μ.), η **Τσεχία** (7,6 π.μ.), η **Βουλγαρία** (6,1 π.μ.), η **Ολλανδία** (5,1 π.μ.), το **Βέλγιο** (4,9 π.μ.), η **Λετονία** (4,7 π.μ.), η **Ισπανία** (4,6 π.μ.), η **Αυστρία** (3,1 π.μ.), η **Γαλλία** (2,8 π.μ.), η **Λιθουανία** (1,9 π.μ.), η **Σλοβακία** (1,8 π.μ.), η **Εσθονία** (1,6 π.μ.), και οριακά η **Γερμανία** (0,8 π.μ.) και η **Σλοβενία** (0,6 π.μ.). Την ίδια χρονιά σε **9** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται αρνητικές ποσοστιαίες διαφορές του bottom- τεταρτημόριου του δείκτη ESCS από το αντίστοιχο top- τεταρτημόριο, γεγονός που υποδηλώνει **υψηλότερο** ποσοστό παρακολούθησης εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθημάτων για **Μαθηματικά**, από τους μη-προνομιούχους μαθητές ηλικίας 15-ετών έναντι των προνομιούχων μαθητών. Η υψηλότερη απόλυτη τιμή της συγκεκριμένης διαφοράς καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 8,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (5,7 π.μ.), η **Πολωνία** (5,3 π.μ.), η **Πορτογαλία** (4,1 π.μ.), η **Σουηδία** (3,7 π.μ.), το **Λουξεμβούργο** (3,1 π.μ.), και οριακά το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,8 π.μ.), η **Φινλανδία** (0,5 π.μ.) και η **Ιταλία** (0,1 π.μ.).

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές της μέσης τιμής του ποσοστού των μαθητών ηλικία 15-ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** ανά κατηγορία, τύπο και έδρα του σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) και λαμβάνοντας υπόψη τις υ-

παρκτές επιδράσεις του δείκτη ESCS των μαθητών στα σχολεία, θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- σε **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των προνομιούχων σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έναντι των μαθητών των μη-προνομιούχων σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά 27,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (9,9 π.μ.), η **Αυστρία** (8,1 π.μ.), η **Ιρλανδία** (4,8 π.μ.), η **Ρουμανία** (4,2 π.μ.), η **Ουγγαρία** (3,8 π.μ.), η **Ισπανία** (1,5 π.μ.), η **Τσεχία** (1,2 π.μ.), ενώ μηδενική καταγράφεται στη **Γαλλία**. Την ίδια χρονιά σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ οι μαθητές των μη-προνομιούχων σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών**, έναντι των μαθητών των προνομιούχων σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 15,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,4 π.μ.), η **Πολωνία** (12,4 π.μ.), η **Σλοβακία** (12,0 π.μ.), η **Γερμανία** (7,2 π.μ.), η **Ολλανδία** (6,3 π.μ.), η **Πορτογαλία** (6,2 π.μ.), η **Λετονία** (5,9 π.μ.), το **Λουξεμβούργο** (5,9 π.μ.), η **Εσθονία** (4,7 π.μ.), η **Ιταλία** (4,5 π.μ.), η **Δανία** (4,3 π.μ.), η **Σλοβενία** (4,1 π.μ.), η **Βουλγαρία** (3,9 π.μ.), η **Φινλανδία** (3,6 π.μ.), το **Βέλγιο** (3,0 π.μ.), η **Σουηδία** (1,4 π.μ.), και οριακά η **Λιθουανία** (0,3 π.μ.).
- σε **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των ιδιωτικών σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έναντι των μαθητών των δημόσιων σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (3,6 π.μ.), η **Αυστρία** (3,2 π.μ.), η **Γαλλία** (2,3 π.μ.), η **Φινλανδία** (1,9 π.μ.), το **Λουξεμβούργο** (1,1 π.μ.), η **Εσθονία** (1,0 π.μ.) και οριακά η **Σουηδία** (0,9 π.μ.), η **Σλοβενία** (0,4 π.μ.), η **Πορτογαλία** και η **Ιρλανδία** (0,1 π.μ.). Την ίδια χρονιά σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ οι μαθητές των δημόσιων σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έναντι των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 39,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (10,2 π.μ.), το **Βέλγιο** (5,6 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (4,0 π.μ.), η **Πολωνία** (3,4 π.μ.), η **Ισπανία** (3,0 π.μ.), η **Σλοβακία** (1,9 π.μ.), η **Γερμανία** (1,8 π.μ.), και οριακά η **Ολλανδία** (0,7 π.μ.) και η **Δανία** (0,4 π.μ.). Τέλος, σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Ρουμανία**, **Λετονία**, **Ελλάδα**, **Λιθουανία** & **Βουλγαρία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.
- σε **11** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στη **Γαλλία** (κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Τσεχία** (7,8 π.μ.), η **Αυστρία** (7,7 π.μ.), η **Ελλάδα** (6,4 π.μ.), η **Ιταλία** (5,0 π.μ.), η **Φινλανδία** (4,3 π.μ.), η **Ρουμανία** (4,2 π.μ.), το **Βέλγιο** (3,6 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,7 π.μ.), και οριακά η **Ιρλανδία** (0,9 π.μ.) και η **Ουγγαρία** (0,8 π.μ.). Την ίδια χρονιά σε **12** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό παρακολούθησης για εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (κατά 19,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (15,5 π.μ.), η **Σλοβακία** (12,3 π.μ.), η **Κύπρος** (11,2 π.μ.), η **Λετονία** (11,0 π.μ.), η **Πολωνία** (10,7 π.μ.), η **Βουλγαρία** (9,0 π.μ.), η **Ισπανία** (7,1 π.μ.), η **Εσθονία** (3,9 π.μ.), η **Λιθουανία** (2,5 π.μ.), η **Δανία** (1,7 π.μ.) και οριακά η **Σουηδία** (0,9 π.μ.). Τέλος, σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Γερμανία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.

Στο ερωτηματολόγιο μαθητών του Προγράμματος PISA 2012 οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα κλήθηκαν να αναφέρουν του χρόνου (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που συνήθως αφιερώνουν για εργασία προετοιμασίας (homework) ή για επιπλέον υποστήριξη επί των σχολικών μαθησιακών αντικειμένων, στο σχολείο στο σπίτι ή αλλού.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνολικός **εξωσχολικός χρόνος** (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που καταβάλλουν για **προετοιμασία ή υποστήριξη** των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, και η **ποσοστιαία αναλογία** του ως προς το συνολικό ενδοσχολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Το 2012 ο μέσος συνολικός **εξωσχολικός χρόνος** των μαθητών ηλικίας 15 ετών, που καταβάλλουν για **προετοιμασία ή υποστήριξη** των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **617,2** λεπτά ανά εβδομάδα, ενώ ο αντίστοιχος μέσος συνολικός **εξωσχολικός χρόνος** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **575,2** λεπτά, υπολειπόμενος κατά **40,0** λεπτά του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη υψηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον υψηλότερο μέσο συνολικό **εξωσχολικό χρόνο**

των μαθητών ηλικίας 15 ετών που καταβάλλουν για **προετοιμασία ή υποστήριξη** των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, να καταγράφεται στην **Ιταλία** (902,9 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (874,2 λεπτά), η **Λετονία** (811,0 λεπτά), η **Ρουμανία** (806,3 λεπτά), η **Πολωνία** (805,8 λεπτά), η **Βουλγαρία** (789,0 λεπτά), η **Ισπανία** (771,4 λεπτά), η **Εσθονία** (739,4 λεπτά), η **Λιθουανία** (738,0 λεπτά), η **Ουγγαρία** (732,9 λεπτά), η **Κύπρος** (668,6 λεπτά), η **Κροατία** (662,9 λεπτά) και η **Ιρλανδία** (661,4 λεπτά).

Γράφημα 3.102: **Συνολικός εξωσχολικός χρόνος (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που καταβάλλουν για προετοιμασία ή υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, και ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό ενδοσχολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

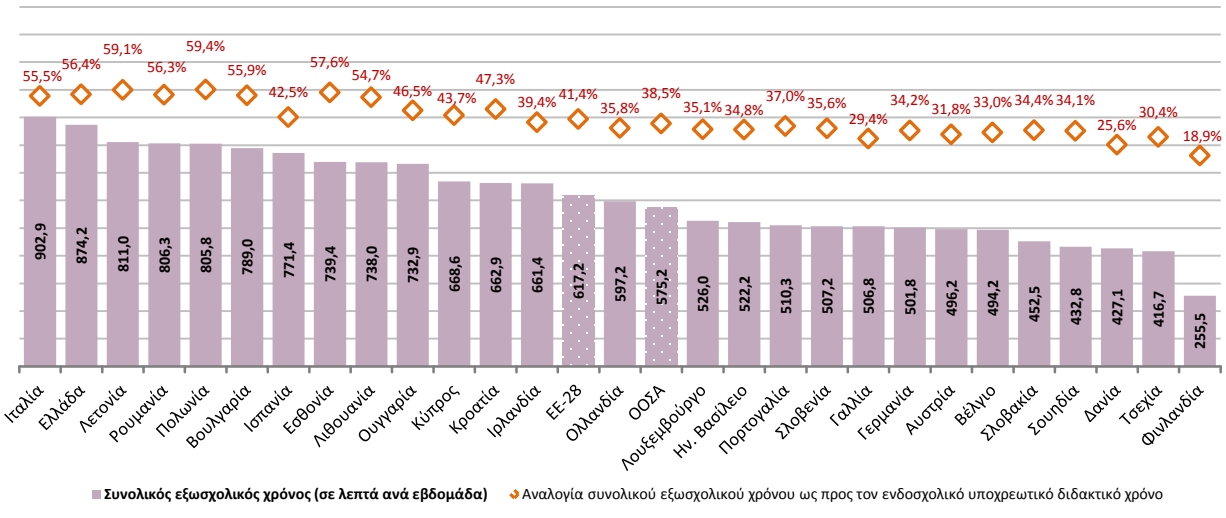

Πηγή: ***OECD PISA 2012*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του συνολικού ποσοστού των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές του συγκεκριμένου δείκτη χαμηλότερες από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το χαμηλότερο μέσο συνολικό **εξωσχολικός χρόνος** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που καταβάλλουν για **προετοιμασία ή υποστήριξη** των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (255,5 λεπτά) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Τσεχία** (416,7 λεπτά), η **Δανία** (427,1 λεπτά), η **Σουηδία** (432,8 λεπτά), η **Σλοβακία** (452,5 λεπτά), το **Βέλγιο** (494,2 λεπτά), η **Αυστρία** (496,2 λεπτά), η **Γερμανία** (501,8 λεπτά), η **Γαλλία** (506,8 λεπτά), η **Σλοβενία** (507,2), η **Πορτογαλία** (510,3 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (522,2 λεπτά), το **Λουξεμβούργο** (526,0 λεπτά) και η **Ολλανδία** (597,2 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (**840,0** λεπτά) /bottom5 (**396,9** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,12** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 ο συνολικός **εξωσχολικός χρόνος** (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που καταβάλλουν για **προετοιμασία ή υποστήριξη** των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, οι μαθητές ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχεί στο **41,4%** του συνολικού **ενδοσχολικού υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου** όλων των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **38,5%** υπολειπόμενο κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές υψηλότερες από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Πολωνία** (59,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (59,1%), η **Εσθονία** (57,6%), η **Ελλάδα** (56,4%), η **Ρουμανία** (56,3%), η **Βουλγαρία** (55,9%), η **Ιταλία** (55,5%), η **Λιθουανία** (54,7%), η **Κροατία** (47,3%), η **Ουγγαρία** (46,5%), η **Κύπρος** (43,7%) και η **Ισπανία** (42,5%). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται τιμές χαμηλότερες από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Φινλανδία** (18,9%), και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (25,6%), η **Γαλλία** (29,4%), η **Τσεχία** (30,4%), η **Αυστρία** (31,8%), το **Βέλγιο** (33,0%), η **Σουηδία** (34,1%), η **Γερμανία** (34,2%), η **Σλοβακία** (34,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (34,8%), το **Λουξεμβούργο** (35,1%), η **Σλοβενία** (35,6%), η **Ολλανδία** (35,8%), η **Πορτογαλία** (37,0%) και η **Ιρλανδία** (39,4%). Η τιμή του λόγου top5 (**57,7%**)/ bottom5 (**26,0%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,22** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται ο συνολικός **χρόνος** εκτός σχολικού ωραρίου που αφιερώνουν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα): (α) για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους **εκπαιδευτικούς** (homework), (β) για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς (επιπλέον της προηγούμενης) με την **επίβλεψη και υποστήριξη** (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού (guided homework), (γ) για εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), (δ) για παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, (ε) για μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, και (στ) για **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο (π.χ. εξάσκηση λεξιλογίου μέσω εκπαιδευτικού λογισμικού) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2013-2014, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και οι προκύπτουσες **διαφορές** στο δαπανώμενο εξωσχολικό χρόνο ως προς την **κοινωνικο-οικονομική** κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS).

Πίνακας 3.28: **Συνολικός χρόνος εκτός σχολικού ωραρίου που αφιερώνουν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα) για προετοιμασία και υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά κατηγορία απασχόλησης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 201, καθώς και οι προκύπτουσες διαφορές του δαπανώμενου εξωσχολικού χρόνου ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) ανά κατηγορία απασχόλησης**

Κράτη-μέλη (*)	Χρόνος (σε λεπτά) για: **(α) εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί από τους εκπαιδευτικούς**		Χρόνος (σε λεπτά) για: **(β) επιπλέον εργασία/ μελέτη που έχει ανατεθεί με την επίβλεψη/υποστήριξη προσώπου στο σχολείο στο σπίτι ή αλλού**		Χρόνος (σε λεπτά) για: **(γ) εργασία με προσωπικό δάσκαλο (επί πληρωμή ή άνευ)**		Χρόνος (σε λεπτά) για: **(δ) παρακολούθηση επιπλέον μαθημάτων σε εμπορική επιχείρηση με την καταβολή δίδακτρα**		Χρόνος (σε λεπτά) για: **(ε) μελέτη με γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**		Χρόνος (σε λεπτά) για: **(στ) πρακτική άσκηση σε Η/Υ με εκπαιδευτικό περιεχόμενο**	
	Μέσος χρόνος	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	**Μέσος χρόνος**	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	**Μέσος χρόνος**	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	**Μέσος χρόνος**	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	**Μέσος χρόνος**	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	**Μέσος χρόνος**	**Διαφορά τιμής (α)-(β) όπου:** (α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC
ΟΟΣΑ	**292,9**	**96,1**	**75,5**	**4,9**	**39,0**	**13,7**	**37,3**	**16,6**	**59,2**	**8,1**	**71,2**	**2,0**
ΕΕ-28	**317,0**	**109,9**	**78,1**	**1,6**	**43,8**	**17,4**	**40,2**	**15,3**	**57,8**	**5,8**	**78,3**	**-1,2**
Ιταλία	**524,1**	238,7	113,4	42,1	57,7	24,0	28,2	2,1	69,9	27,2	109,6	-6,8
Ιρλανδία	**438,6**	135,0	98,1	11,8	24,2	9,4	16,4	6,1	40,2	8,3	43,8	1,6
Ρουμανία	**436,8**	212,5	102,0	2,8	49,1	36,7	34,2	9,2	63,5	1,3	120,8	33,9
Εσθονία	**415,7**	60,7	92,6	1,9	35,6	18,9	50,3	19,9	55,1	0,0	90,2	-2,3
Λιθουανία	**401,6**	100,5	88,4	-3,5	36,8	12,8	38,5	19,7	65,1	0,9	107,5	-3,2
Πολωνία	**396,1**	55,7	117,0	-28,4	65,2	44,9	40,1	43,6	74,2	-15,2	113,3	-22,1
Ισπανία	**389,8**	106,5	103,0	-16,6	77,6	10,5	68,5	33,7	60,2	3,6	72,3	-0,8
Ουγγαρία	**373,4**	177,5	128,2	-1,1	56,6	46,2	18,5	7,9	78,1	-8,6	78,2	7,1
Λετονία	**372,3**	111,3	109,7	-27,2	46,6	39,9	98,3	84,2	66,7	-13,5	117,3	0,1
Κροατία	**355,2**	130,7	77,7	-9,6	55,8	17,6	19,6	6,0	67,4	15,1	87,4	-3,7
Ολλανδία	**350,6**	88,8	59,6	11,4	26,5	8,0	19,1	7,3	60,4	15,5	81,0	-2,4
Βουλγαρία	**338,3**	230,8	114,0	2,3	60,2	21,9	91,6	55,4	66,0	-8,6	118,9	15,7
Βέλγιο	**327,7**	148,2	40,6	0,2	20,6	3,5	12,1	-1,1	40,2	-5,1	53,0	-9,8
Ελλάδα	**315,7**	**138,2**	**122,1**	**44,3**	**128,3**	**86,5**	**182,6**	**71,1**	**53,3**	**17,0**	**72,2**	**-5,0**
Γαλλία	**303,4**	131,4	58,1	-10,3	25,9	4,6	14,7	-5,1	52,9	0,5	51,7	-16,8
Ην. Βασίλειο	**291,7**	166,6	61,1	4,2	22,5	7,1	18,0	-2,1	54,8	12,2	74,1	-1,8
Γερμανία	**280,2**	41,3	11,8	-2,0	32,1	18,3	36,8	2,2	61,2	10,7	79,7	18,5
Λουξεμβούργο	**274,8**	92,0	65,2	17,6	31,6	15,9	24,4	8,1	61,3	40,5	68,6	-9,3
Αυστρία	**271,5**	80,4	61,0	28,1	24,1	13,6	14,4	0,6	63,3	3,4	61,9	-16,7
Δανία	**257,7**	41,5	52,0	-14,5	10,3	-6,5	7,6	-3,9	57,4	4,9	42,1	3,1
Πορτογαλία	**229,2**	112,5	78,4	4,4	63,0	44,2	22,4	14,8	49,4	8,3	68,0	4,0
Κύπρος	**228,0**	116,4	74,7	-9,9	120,0	-17,3	132,0	-0,7	42,0	5,4	71,9	-11,1
Σλοβενία	**223,1**	43,4	72,8	-6,7	37,7	0,4	30,3	15,6	57,8	-3,0	85,6	-2,9
Σουηδία	**214,0**	73,2	70,0	23,1	11,4	6,2	11,6	5,2	71,0	28,7	54,9	6,9
Σλοβακία	**193,5**	50,0	58,1	-16,4	32,7	-5,7	27,4	0,7	49,9	-7,7	90,9	-1,8
Τσεχία	**188,3**	57,2	50,8	-0,5	23,8	11,9	23,6	8,5	53,9	3,5	76,4	-11,7
Φινλανδία	**166,9**	26,1	28,4	-3,1	5,9	-3,8	5,5	1,9	26,5	10,5	22,3	4,3
Μάλτα												

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της μέσης τιμής του δαπανώμενου χρόνου για την κατηγορία απασχόλησης (α) εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 και σύμφωνα με την αναφορά των μαθητών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA (2012) το **51,5%** (ή **317,0** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε **εργασία/μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους **εκπαιδευτικούς** της τάξης (homework). Την ίδια χρονιά, το **50,9%** (ή **292,9** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού

χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε **εργασία/μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους **εκπαιδευτικούς** της τάξης, τιμή υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 24,0 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **36,1%** (ή **315,7** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε **εργασία/μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους **εκπαιδευτικούς** της τάξης**,** τιμή υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 15,4 ποσοστιαίες μονάδες (και σε διάρκεια κατά 1,2 λεπτά) των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 14,8 ποσοστιαίες μονάδες (και υπερέχουσα σε διάρκεια κατά 22,8 λεπτά) των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (homework) σε λεπτά ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**317,0** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **14η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **315,7** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **443,4** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ιταλία** (524,1 λεπτά), η **Ιρλανδία** (438,6 λεπτά), η **Ρουμανία** (436,8 λεπτά), η **Εσθονία** (415,7 λεπτά) και η **Λιθουανία** (401,6 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **197,1** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (166,9 λεπτά), η **Τσεχία** (188,3 λεπτά), η **Σλοβακία** (193,5 λεπτά), η **Σουηδία** (214,0 λεπτά) και η **Σλοβενία** (223,1 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,25** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (homework) ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**51,5%**), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **26η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **36,1%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **63,6%** είναι: η **Ιρλανδία** και το **Βέλγιο** (66,3%), η **Φινλανδία** (65,3%), η **Δανία** (60,3%) και η **Γαλλία** (59,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **40,0%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Κύπρος** (34,1%), η **Ελλάδα** (36,1%), η **Σλοβακία** (42,8%), η **Βουλγαρία** (42,9%) και η **Σλοβενία** (44,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,59** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (homework) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινωνικο-οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι και στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (homework), έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών με τη μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** να αντιστοιχεί σε **109,9** λεπτά περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι μέσης διαφοράς **96,1** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Από τις προκύπτουσες διαφορές του δαπανώμενου χρόνου μεταξύ προνομιούχων και μη-προνομιούχων μαθητών ανά κράτος-μέλος, η υψηλότερη καταγράφεται στην **Ιταλία** (κατά 238,7 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (κατά 230,8 λεπτά), η **Ρουμανία** (κατά 212,5 λεπτά), η **Ουγγαρία** (κατά 177,5 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 166,6 λεπτά), το **Βέλγιο** (κατά 148,2 λεπτά), η **Ελλάδα** (κατά 138,2 λεπτά), η **Ιρλανδία** (κατά 135,0 λεπτά), η **Γαλλία** (κατά 131,4 λεπτά), η **Κροατία** (κατά 130,7 λεπτά), η **Κύπρος** (κατά 116,4 λεπτά), η **Πορτογαλία** (κατά 112,5 λεπτά), η **Λετονία** (κατά 111,3 λεπτά), η **Ισπανία** (κατά 106,5 λεπτά), η **Λιθουανία** (κατά 100,5 λεπτά), το **Λουξεμβούργο** (κατά 92,0 λεπτά), η **Ολλανδία** (κατά 88,8 λεπτά), η **Αυστρία** (κατά 80,4 λεπτά), η **Σουηδία** (κατά 73,2 λεπτά), η **Εσθονία** (κατά 60,7 λεπτά), η **Τσεχία** (κατά 57,2 λεπτά) και η **Πολωνία** (κατά 55,7 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στη **Σλοβακία** (κατά 50,0 λεπτά), στη **Σλοβενία** (κατά 43,4 λεπτά), στη **Δανία** (κατά

41,5 λεπτά), στη **Γερμανία** (κατά 41,3 λεπτά) και στην **Φινλανδία** (κατά 26,1 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (κατά **205,2** λεπτά)/ bottom5 (κατά **40,5** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,07** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 το **12,7%** (ή **78,1** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε **εργασία/μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την **επίβλεψη και υποστήριξη** (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού (guided homework). Την ίδια χρονιά, το **13,1%** (ή **75,5** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε **εργασία/μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την **επίβλεψη και υποστήριξη** (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, τιμή οριακά υπερέχουσα σε αναλογία κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες και υπολειπόμενη σε διάρκεια κατά 2,6 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **14,0%** (ή **122,1** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε **εργασία/ μελέτη** που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, τιμή υπερέχουσα σε αναλογία κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 44,0 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπερέχουσα σε αναλογία κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 46,5 λεπτά των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για **εργασία/ μελέτη** που τους έχει ανατεθεί από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, σε λεπτά ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**78,1** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **2η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **122,1** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **118,9** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ουγγαρία** (128,2 λεπτά), η **Ελλάδα** (122,1 λεπτά), η **Πολωνία** (117,0 λεπτά), η **Βουλγαρία** (114,0 λεπτά) και η **Ιταλία** (113,4 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **36,7** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Γερμανία** (11,8 λεπτά), η **Φινλανδία** (28,4 λεπτά), το **Βέλγιο** (40,6 λεπτά), η **Τσεχία** (50,8 λεπτά) και η **Δανία** (52,0 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,24** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για **εργασία/ μελέτη** που τους έχει ανατεθεί από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**12,7%**), ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **8η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **14,0%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **15,7%** είναι: η **Ουγγαρία** (17,5%), η **Σουηδία** (16,2%), η **Πορτογαλία** (15,4%), η **Ιρλανδία** (14,8%) και η **Πολωνία** (14,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **8,6%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Γερμανία** (2,4%), το **Βέλγιο** (8,2%), η **Ολλανδία** (10,0%), η **Φινλανδία** (11,1%) και η **Κύπρος** (11,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,83** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινω-

νικο-οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-27** είναι οριακή (**1,6** λεπτά) περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι οριακής αντίστοιχα μέσης διαφοράς **4,9** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή διαφοράς **44,3** λεπτά περισσότερο χρόνο ανά εβδομάδα των προνομιούχων μαθητών έναντι των μη-προνομιούχων. Συνολικά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες θετικές τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **31,0** λεπτά ανά εβδομάδα περισσότερο χρόνο των προνομιούχων μαθητών έναντι των μη- προνομιούχων είναι: η **Ελλάδα** (κατά 44,3 λεπτά), η **Ιταλία** (κατά 42,1 λεπτά), η **Αυστρία** (κατά 28,1 λεπτά), η **Σουηδία** (κατά 23,1 λεπτά) και το **Λουξεμβούργο** (κατά 17,6 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι μη-προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, έναντι των προνομιούχων μαθητών. Τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες αρνητικές τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **-20,6** λεπτά ανά εβδομάδα περισσότερο χρόνο των μη-προνομιούχων μαθητών έναντι των προνομιούχων είναι: η **Πολωνία** (κατά -28,4 λεπτά), η **Λετονία** (κατά -27,2 λεπτά), η **Ισπανία** (κατά -16,6 λεπτά), η **Σλοβακία** (κατά -16,4 λεπτά) και η **Δανία** (κατά -14,5 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,51** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 το **7,1%** (ή **43,8** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς). Την ίδια χρονιά, το **6,8%** (ή **39,0** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), τιμή οριακά υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 4,7 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **14,7%** (ή **128,3** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), τιμή υπερέχουσα σε αναλογία κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 84,5 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπερέχουσα σε αναλογία κατά 7,9 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 89,2 λεπτά των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές σε εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), σε λεπτά ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**43,8** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **128,3** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **90,8** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ελλάδα** (128,3 λεπτά), η **Κύπρος** (120,0 λεπτά), η **Ισπανία** (77,6 λεπτά), η **Πολωνία** (65,2 λεπτά) και η **Πορτογαλία** (63,0 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **14,2** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (5,9 λεπτά), η **Δανία** (10,3 λεπτά), η **Σουηδία** (11,4 λεπτά), το **Βέλγιο** (20,6 λεπτά), και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (22,5 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,41** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**7,1%**), ενώ στα υπόλοιπα **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **2η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **14,7%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμέ-

νου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **12,7%** είναι: η **Κύπρος** (17,9%), η **Ελλάδα** (14,7%), η **Πορτογαλία** (12,4%), η **Ισπανία** (10,1%) και η **Κροατία** (8,4%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **3,0%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (2,3%), η **Δανία** (2,4%), η **Σουηδία** (2,6%), η **Ιρλανδία** (3,7%) και το **Βέλγιο** (4,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,17** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για εργασία με **προσωπικό δάσκαλο** (επί πληρωμή ή χωρίς), σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινωνικο-οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-27** είναι **17,4** λεπτά περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι αντίστοιχα μέσης διαφοράς **13,7** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Συνολικά σε **23** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία με προσωπικό δάσκαλο (επί πληρωμή ή χωρίς), έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά 86,5 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (κατά 46,2 λεπτά), η **Πολωνία** (κατά 44,9 λεπτά), η **Πορτογαλία** (κατά 44,2 λεπτά), η **Λετονία** (κατά 39,9 λεπτά), η **Ρουμανία** (κατά 36,7 λεπτά), η **Ιταλία** (κατά 24,0 λεπτά), η **Βουλγαρία** (κατά 21,9 λεπτά), η **Εσθονία** (κατά 18,9 λεπτά), η **Γερμανία** (κατά 18,3 λεπτά), η **Κροατία** (κατά 17,6 λεπτά), το **Λουξεμβούργο** (κατά 15,9 λεπτά), η **Αυστρία** (κατά 13,6 λεπτά), η **Λιθουανία** (κατά 12,8 λεπτά), η **Τσεχία** (κατά 11,9 λεπτά) και η **Ισπανία** (κατά 10,5 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στην **Ιρλανδία** (κατά 9,4 λεπτά), στην **Ολλανδία** (κατά 8,0 λεπτά), στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 7,1 λεπτά), στη **Σουηδία** (κατά 6,2 λεπτά), στη **Γαλλία** (κατά 4,6 λεπτά), στο **Βέλγιο** (κατά 3,5 λεπτά) και οριακά στη **Σλοβενία** (κατά 0,4 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **4** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι μη-προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία/μελέτη που έχει ανατεθεί στους μαθητές από τους εκπαιδευτικούς της τάξης (επιπλέον της προηγούμενης) με την επίβλεψη και υποστήριξη (όπου χρειαστεί) προσώπου είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι είτε αλλού, έναντι των προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά -17,3 λεπτά) και ακολουθούν: η **Δανία** (κατά -6,5 λεπτά), η **Σλοβακία** (κατά -5,7 λεπτά) και η **Φινλανδία** (κατά -3,8 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (κατά **52,4** λεπτά)/ bottom5 (κατά **-6,6** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**8,96** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ

Το 2012 το **6,5%** (ή **40,2** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς. Την ίδια χρονιά, το **6,5%** (ή **37,3** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από εμπορική επιχείρηση για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, τιμή οριακά υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 3,0 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **20,9%** (ή **182,6** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς τιμή υπερέχουσα σε αναλογία κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 142,4 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπερέχουσα σε αναλογία κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 145,3 λεπτά των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές σε παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, σε λεπτά ανά εβδομάδα, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**40,2** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **21** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **182,6** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **114,6** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ελλάδα** (182,6 λεπτά), η **Κύπρος** (132,0 λεπτά), η **Λετονία** (98,3 λεπτά), η **Βουλγαρία** (91,6 λεπτά) και η **Ισπανία** (68,5 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **10,2** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η

Φινλανδία (5,5 λεπτά), η **Δανία** (7,6 λεπτά), η **Σουηδία** (11,6 λεπτά), το **Βέλγιο** (12,1 λεπτά), και η **Αυστρία** (14,4 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**11,22** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**6,5%**), ενώ στα υπόλοιπα **20** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **1η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **20,9%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **14,6%** είναι: η **Ελλάδα** (20,9%), η **Κύπρος** (19,7%), η **Λετονία** (12,1%), η **Βουλγαρία** (11,6%) και η **Ισπανία** (8,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **2,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (1,8%), η **Φινλανδία** (2,1%), το **Βέλγιο** (2,4%), η **Ιρλανδία** και η **Ουγγαρία** (2,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,44** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινωνικο-οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-27** είναι **15,3** λεπτά περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι αντίστοιχα μέσης διαφοράς **16,6** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Συνολικά σε **22** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για εργασία με προσωπικό δάσκαλο (επί πληρωμή ή χωρίς), έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά 84,2 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (κατά 71,1 λεπτά), η **Βουλγαρία** (κατά 55,4 λεπτά), η **Πολωνία** (κατά 43,6 λεπτά), η **Ισπανία** (κατά 33,7 λεπτά), η **Εσθονία** (κατά 19,9 λεπτά), η **Λιθουανία** (κατά 19,7 λεπτά), η **Σλοβενία** (κατά 15,6 λεπτά), η **Πορτογαλία** (κατά 14,8 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στη **Ρουμανία** (κατά 9,2 λεπτά), στην **Τσεχία** (κατά 8,5 λεπτά), στο **Λουξεμβούργο** (κατά 8,1 λεπτά), στην **Ουγγαρία** (κατά 7,9 λεπτά), στην **Ολλανδία** (κατά 7,3 λεπτά), στην **Ιρλανδία** (κατά 6,1 λεπτά), στην **Κροατία** (κατά 6,0 λεπτά), στη **Σουηδία** (κατά 5,2 λεπτά), στη **Γερμανία** (κατά 2,2 λεπτά), στην **Ιταλία** (κατά 2,1 λεπτά), στη **Φινλανδία** (κατά 1,9 λεπτά) και οριακά στη **Σλοβακία** (κατά 0,7 λεπτά) και στην **Αυστρία** (κατά 0,6 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **5** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι μη-προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού χρόνου που παραδίδονται από **εμπορική επιχείρηση** για τα οποία καταβάλλονται δίδακτρα από τους γονείς, έναντι των προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Γαλλία** (κατά -5,1 λεπτά) και ακολουθούν: η **Δανία** (κατά -3,9 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -2,1 λεπτά), το **Βέλγιο** (-1,1 λεπτά) και οριακά στην **Κύπρο** (κατά -0,7 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (κατά **57,6** λεπτά)/ bottom5 (**-2,6** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**23,42** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ

Το 2012 το **9,4%** (ή **57,8** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**. Την ίδια χρονιά, το **10,3%** (ή **59,2** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, τιμή οριακά υπερέχουσα σε αναλογία κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 1,4 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **6,1%** (ή **53,3** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο** τιμή υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 4,6 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 6,0 λεπτά των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχο-**

λικού ωραρίου που αφιερώνουν οι μαθητές σε μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, σε λεπτά ανά εβδομάδα, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**57,84** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **20η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **53,3** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **72,1** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ουγγαρία** (78,1 λεπτά), η **Πολωνία** (74,2 λεπτά), η **Σουηδία** (71,0 λεπτά), η **Ιταλία** (69,9 λεπτά) και η **Κροατία** (67,4 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **39,7** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (26,5 λεπτά), το **Βέλγιο** και η **Ιρλανδία** (40,2 λεπτά), η **Κύπρος** (42,0 λεπτά) και η **Πορτογαλία** (49,4 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,82** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**9,4%**), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **26η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **6,1%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **13,5%** είναι: η **Σουηδία** (16,4%), η **Δανία** (13,4%), η **Τσεχία** (12,9%), η **Αυστρία** (12,8%) και η **Γερμανία** (12,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **6,7%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ιρλανδία** και η **Ελλάδα** (6,1%), η **Κύπρος** (6,3%), η **Εσθονία** (7,5%) και η **Ιταλία** (7,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,01** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινωνικο- οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-27** είναι **5,8** λεπτά περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι αντίστοιχα μέσης διαφοράς **8,1** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Συνολικά σε **19** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 40,5 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (κατά 28,7 λεπτά), η **Ιταλία** (κατά 27,2 λεπτά), η **Ελλάδα** (κατά 17,0 λεπτά), η **Ολλανδία** (κατά 15,5 λεπτά), η **Κροατία** (κατά 15,1 λεπτά), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 12,2 λεπτά), η **Γερμανία** (κατά 10,7 λεπτά) και η **Φινλανδία** (κατά 10,5 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στην **Πορτογαλία** και στην **Ιρλανδία** (κατά 8,3 λεπτά), στην **Κύπρο** (κατά 5,4 λεπτά), στη **Δανία** (κατά 4,9 λεπτά), στην **Ισπανία** (κατά 3,6 λεπτά), στην **Τσεχία** (κατά 3,5 λεπτά), στην **Αυστρία** (κατά 3,4 λεπτά) και στη **Ρουμανία** (κατά 1,3 λεπτά), και οριακά στη **Λιθουανία** (κατά 0,9 λεπτά) και στη **Γαλλία** (κατά 0,5 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **8** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι μη-προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για μελέτη με **γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο**, έναντι των προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -15,2 λεπτά) και ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά -13,5 λεπτά), η **Ουγγαρία** και η **Βουλγαρία** (κατά -8,6 λεπτά), η **Σλοβακία** (κατά -7,7 λεπτά), το **Βέλγιο** (-5,1 λεπτά), η **Σλοβενία** (κατά -3,0 λεπτά) και οριακά η **Εσθονία** (κατά -0,01 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (κατά **25,8** λεπτά)/ bottom5 (**-10,7** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**3,41** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ

Τέλος, το 2012 το **12,7%** (ή **78,3** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-28** το 2011-2012 αφορά σε **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Την ίδια χρονιά, το **12,4%** (ή **71,2** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέσου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στα κράτη-μέλη του **ΟΟΣΑ** αφορά σε **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, τιμή οριακά υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 7,1 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **8,3%** (ή **72,2** λεπτά ανά εβδομάδα) του μέ-

σου συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους στην **Ελλάδα** αφορά σε **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο τιμή υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 4,5 ποσοστιαίες μονάδες και σε διάρκεια κατά 6,1 λεπτά των αντίστοιχων τιμών της ΕΕ-28 και υπολειπόμενη σε αναλογία κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες και οριακά ταυτόσημη σε διάρκεια (κατά 0,9 λεπτά) των αντίστοιχων τιμών του ΟΟΣΑ.

Το συγκεκριμένη χρονιά, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές σε **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, σε λεπτά ανά εβδομάδα, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**78,3** λεπτά), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **17η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **72,2** λεπτά ανά εβδομάδα. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **116,0** λεπτά ανά εβδομάδα είναι: η **Ρουμανία** (120,8 λεπτά), η **Βουλγαρία** (118,9 λεπτά), η **Λετονία** (117,3 λεπτά), η **Πολωνία** (113,3 λεπτά) και η **Ιταλία** (109,6 λεπτά). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **42,6** λεπτά ανά εβδομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Φινλανδία** (22,3 λεπτά), η **Δανία** (42,1 λεπτά), η **Ιρλανδία** (43,8 λεπτά), η **Γαλλία** (51,7 λεπτά) και το **Βέλγιο** (53,0 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,72** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, ως προς το συνολικό **χρόνο εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για προετοιμασία & υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά εβδομάδα υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**12,7%**), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη υπολείπεται της τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **26η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με ποσοστό **8,3%**. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή ποσοστού **17,2%** είναι: η **Σλοβακία** (20,1%), η **Τσεχία** (18,3%), η **Σλοβενία** (16,9%), η **Γερμανία** (15,9%) και η **Βουλγαρία** (15,1%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή ποσοστού **8,6%**, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ιρλανδία** (6,6%), η **Ελλάδα** (8,3%), η **Φινλανδία** (8,7%), η **Ισπανία** (9,4%) και η **Δανία** (9,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,01** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές στη μέση τιμή του συνολικού **χρόνου εκτός σχολικού ωραρίου** που αφιερώνουν οι μαθητές για **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, μεταξύ του **bottom** από το **top τεταρτημόριο** του **δείκτη ESCS**, που αφορά στον κοινωνικο- οικονομικό και μορφωτικό δείκτη των μαθητών (προνομιούχοι & μη-προνομιούχα μαθητές) θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση διαφορά στα κράτη-μέλη της **ΕΕ-27** είναι **οριακή** (**1,2** λεπτά περισσότερο χρόνο που καταβάλλουν οι προνομιούχοι μαθητές, έναντι αντίστοιχα μέσης διαφοράς **2,0** λεπτών που καταγράφεται αντίστοιχα στα κράτη μέλη του **ΟΟΣΑ**. Συνολικά σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, έναντι των μη-προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (κατά 33,9 λεπτά) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γερμανία** (κατά 18,5 λεπτά), η **Βουλγαρία** (κατά 15,7 λεπτά), η **Ουγγαρία** (κατά 7,1 λεπτά), η **Σουηδία** (κατά 6,9 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στη **Φινλανδία** (κατά 4,3 λεπτά), στην **Πορτογαλία** (κατά 4,0 λεπτά), στη **Δανία** (κατά 3,1 λεπτά), στην **Ιρλανδία** (κατά 1,6 λεπτά) και οριακά στη **Λετονία** (κατά 0,1 λεπτά). Την ίδια χρονιά σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, οι μη- προνομιούχοι μαθητές αναφέρουν **περισσότερο** χρόνο για **πρακτική άσκηση σε Η/Υ** με εκπαιδευτικό περιεχόμενο, έναντι των προνομιούχων μαθητών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -22,1 λεπτά) και ακολουθούν: η **Γαλλία** (κατά -16,8 λεπτά), η **Αυστρία** (κατά -16,7 λεπτά), η **Τσεχία** (κατά -11,7 λεπτά) και η **Κύπρος** (κατά -11,1 λεπτά), ενώ μικρότερες διαφορές καταγράφονται στο **Βέλγιο** (-9,8 λεπτά), στο **Λουξεμβούργο** (κατά -9,3 λεπτά), στην **Ιταλία** (κατά -6,8 λεπτά), στην **Ελλάδα** (κατά -5,0 λεπτά), στην **Κροατία** (κατά -3,7 λεπτά), στη **Λιθουανία** (κατά -3,2 λεπτά), στη **Σλοβενία** (κατά -2,9 λεπτά), στην **Ολλανδία** (-2,4 λεπτά), στην **Εσθονία** (κατά -2,3 λεπτά), στη **Σλοβακία** και στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -1,8 λεπτά), και οριακά στην **Ισπανία** (κατά -0,8 λεπτά). Η τιμή του λόγου top5 (κατά **16,4** λεπτά)/ bottom5 (**-15,7** λεπτά), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**2,05** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ

3.1.4.4 Επιπλεον εκπαιδευτικες δραστηριοτητες στο σχολειο (ISCED 2-3)

Στο ερωτηματολόγιο για τη «σχολική μονάδα» στην οποία φοιτούσαν οι μαθητές ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012, ο διευθυντής του σχολείου στον οποίον απευθυνόταν ρωτήθηκε για το αν το σχολείο παρείχε στους μαθητές επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών, πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου, και σε περίπτωση που παρείχε του ζητούσε να διευκρινίσει τους βασικούς στόχους στους οποίους απέβλεπε η συγκεκριμένη παροχή και πιο συγκεκριμένα αν αφορούσε: (α) αποκλειστικά σε περαιτέρω **εμβάθυνση** (enrichment) στο αντικείμενο, (β) αποκλειστικά σε **ενισχυτική** (remedial) διδασκαλία του αντικειμένου, (γ) ταυτόχρονα σε **εμβάθυνση & ενίσχυση** της διδασκαλίας του αντικειμένου, ή (δ) χωρίς λόγο διαφοροποίησης ως προς την ήδη σημειωθείσα **επίδοση των μαθητών** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο. Ο δείκτης που αποδίδει την παρακολούθηση **επιπλέον μαθημάτων για Μαθηματικά** στο σχολείο εκφράζεται ως ποσοστό επί του συνόλου των μαθητών που μετείχαν στο πρόγραμμα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου, επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή.

Γράφημα 3.103: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή**

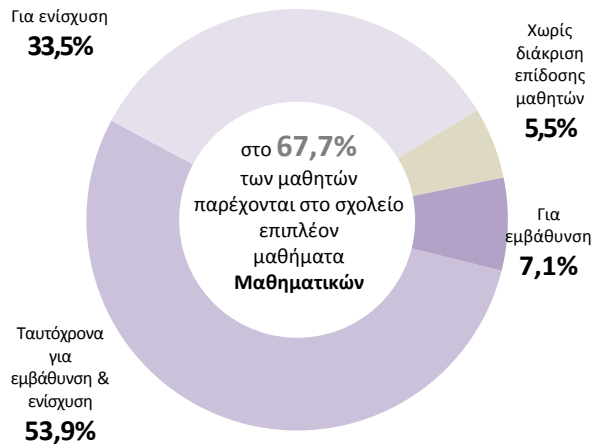

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012, το **67,7%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, φοιτούσαν σε σχολεία στα οποία παρέχονταν **επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου, έναντι του **32,3%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που δεν παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου στο σχολείο τους. Τη συγκεκριμένη χρονιά, το **65,8%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, φοιτούσαν σε σχολεία στα οποία παρέχονταν **επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου, έναντι του **34,2%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που δεν παρακολουθούσε επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου στο σχολείο τους, τιμή ποσοστού που υπερτερεί κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες του έναντι της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-27.Από τους μαθητές ηλικίας 15-ετών στην ΕΕ-27 που παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** το **53,9%** (αντιστοιχεί στο 79,6% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας) παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών που αποβλέπουν ταυτόχρονα σε **εμβάθυνση & ενίσχυση της διδασκαλίας του αντικειμένου**, το **33,5%** (αντιστοιχεί στο 49,5% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας) παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών που αποβλέπουν αποκλειστικά σε **ενίσχυση της διδασκαλίας του αντικειμένου** και συνήθως απευθύνονται σε μαθητές με μέτρια/χαμηλή επίδοση στα Μαθηματικά, το **7,1%** (αντιστοιχεί στο 10,5% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας) παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών που αποβλέπουν αποκλειστικά σε **εμβάθυνση της διδασκαλίας του αντικειμένου** και συνήθως απευθύνονται σε μαθητές με πολύ καλή/καλή επίδοση στα Μαθηματικά, ενώ το **5,5%** (που αντιστοιχεί στο 10,5% των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας) παρακολουθούν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών στα οποία δεν υπήρχε λόγος **διαφοροποίησης** ως προς τη ήδη σημειωθείσα **επίδοση των μαθητών** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία στα οποία παρέχονταν **επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθησιακού αντικειμένου, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012. Το 2012 σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία, στα οποία παρέχονταν επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου, είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του συγκεκριμένου δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό μαθητών να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (95,7%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (92,2%), η **Πορτογαλία** (89,5%), η **Ιταλία** και η **Κροατία** (89,0%), η **Πολωνία** (87,3%), η **Ουγγαρία** (84,9%), η **Σλοβενία** (79,2%), η **Λιθουανία**

(78,6%), η **Ρουμανία** (77,1%), η **Λετονία** (73,9%) και η **Εσθονία** (70,8%). Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που φοιτούσαν σε σχολεία, στα οποία παρέχονταν επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (28,2%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (38,9%), η **Ισπανία** (40,0%), η **Αυστρία** (47,8%), η **Τσεχία** (51,4%), η **Ιρλανδία** (53,9%), η **Ολλανδία** (56,2%), η **Φινλανδία** (59,3%), η **Βουλγαρία** (60,0%), το **Βέλγιο** (61,0%), η **Γερμανία** (63,3%), η **Κύπρος** (63,9%), η **Γαλλία** (64,7%), η **Σλοβακία** (65,2%) και η **Σουηδία** (66,8%). Η τιμή του λόγου top5 (**91,1%**)/ bottom5 (**28,2%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,21** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.104: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία στα οποία παρέχονταν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012**

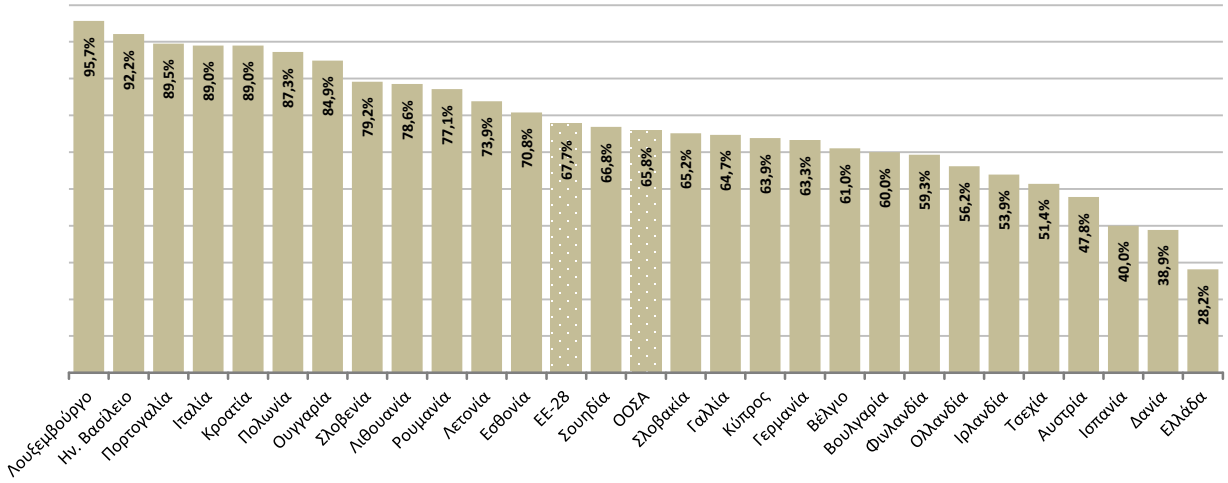

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήματα **Μαθηματικών** (πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου) επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή και συγκεκριμένα αν αφορούσε: (α) αποκλειστικά σε περαιτέρω **εμβάθυνση** (enrichment) στο αντικείμενο, (β) αποκλειστικά σε **ενισχυτική** (remedial) διδασκαλία του αντικειμένου, (γ) ταυτόχρονα σε **εμβάθυνση & ενίσχυση** της διδασκαλίας του αντικειμένου, ή (δ) χωρίς λόγο διαφοροποίησης ως προς την ήδη σημειωθείσα **επίδοση των μαθητών** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το 2012.

Το 2012 το μέσο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών τα οποία αποβλέπουν αποκλειστικά σε **ενίσχυση της διδασκαλίας του αντικειμένου** ως προς το σύνολο των μαθητών που φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών (πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου) είναι **33,5%**, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **32,5%**, υπολειπόμενο κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό μαθητών είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό μαθητών να καταγράφεται στην **Κύπρο** (75,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (71,4%), η **Αυστρία** (68,4%), το **Βέλγιο** (61,7%), η **Ολλανδία** (58,9%), η **Ισπανία** (57,3%), η **Δανία** (51,2%), η **Γερμανία** (48,8%), η **Φινλανδία** (41,7%), η **Σουηδία** (39,4%), η **Ελλάδα** (38,4%), η **Γαλλία** (34,9%) και η **Ιρλανδία** (34,0%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (2,5%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (6,6%), η **Πορτογαλία** (7,7%), η **Λετονία** (8,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,0%), η **Σλοβακία** (11,7%), η **Κροατία** (13,3%), η **Ουγγαρία** (13,4%), η **Σλοβενία** (19,9%), η **Εσθονία** (21,8%), η **Βουλγαρία** (22,9%), η **Ιταλία** (23,2%), η **Τσεχία** (29,4%) και η **Ρουμανία** (77,1%). Η τιμή του λόγου top5 (**67,1%**)/ bottom5 (**7,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**10,20** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.105: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήματα Μαθηματι-κών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή**

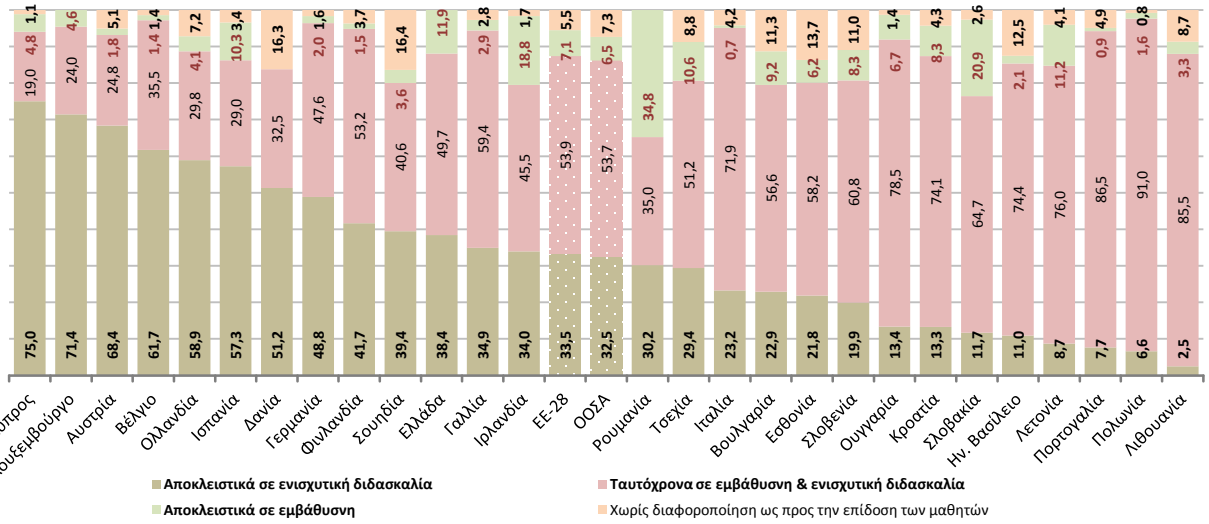

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά του ποσοστού μαθητών που παρακολουθούν αποκλειστικά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας Μαθηματικών.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 το μέσο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών τα οποία αποβλέπουν ταυτόχρονα σε **εμβάθυνση & ενίσχυση της διδασκαλίας του αντικειμένου** ως προς το σύνολο τω μαθητών που φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών (πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου) είναι **53,9%**, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι σχεδόν ταυτόσημο (**53,7%**) του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό μαθητών είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό μαθητών να καταγράφεται στην **Πολωνία** (91,0%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (86,5%), η **Λιθουανία** (85,5%), η **Ουγγαρία** (78,5%), η **Λετονία** (76,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (74,4%), η **Κροατία** (74,1%), η **Ιταλία** (71,9%), η **Σλοβακία** (64,7%), η **Σλοβενία** (60,8%), η **Γαλλία** (59,4%), η **Εσθονία** (58,2%) και η **Βουλγαρία** (56,6%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Κύπρο** (19,0%) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (24,0%), η **Αυστρία** (24,8%), η **Ισπανία** (29,0%), η **Ολλανδία** (29,8%), η **Δανία** (32,5%), η **Ρουμανία** (35,0%), το **Βέλγιο** (35,5%), η **Σουηδία** (40,6%), η **Ιρλανδία** (45,5%), η **Γερμανία** (47,6%), η **Ελλάδα** (49,7%), η **Τσεχία** (51,2%) και η **Φινλανδία** (53,2%). Η τιμή του λόγου top5 (**83,5%**)/ bottom5 (**25,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,30** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 το μέσο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών τα οποία αποβλέπουν αποκλειστικά σε **εμβάθυνση του αντικειμένου** ως προς το σύνολο των μαθητών που φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών (πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου) είναι **7,1%**, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **6,5%**, υπολειπόμενο οριακά κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό μαθητών είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό μαθητών να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (34,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (20,9%), η **Ιρλανδία** (18,8%), η **Ελλάδα** (11,9%), η **Λετονία** (11,2%), η **Τσεχία** (10,6%), η **Ισπανία** (10,3%), η **Βουλγαρία** (9,2%), η **Σλοβενία** και η **Κροατία** (8,3%). Την ίδια χρονιά σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο (μη μηδενικό) ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Ιταλία** (0,7%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (0,9%), το **Βέλγιο** (1,4%), η **Φινλανδία** (1,5%), η **Πολωνία** (1,6%), η **Αυστρία** (1,8%), η **Γερμανία** (2,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,1%), η **Γαλλία** (2,9%), η **Λιθουανία** (3,3%), η **Σουηδία** (3,6%), η **Ολλανδία** (4,1%), το **Λουξεμβούργο** (4,6%), η **Κύπρος** (4,8%), η **Εσθονία** (6,2%) και η **Ουγγαρία** (6,7%), ενώ μηδενική τιμή του ποσοστού της συγκεκριμένης κατηγορίας καταγράφεται στη **Δανία**. Η τιμή του λόγου top5 (**19,5%**)/ bottom5 (**0,9%**), που

EU-20

αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**23,00** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, το 2012 το μέσο ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών χωρίς **λόγο διαφοροποίησης** ως προς την ήδη σημειωθείσα **επίδοση των μαθητών** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, ως προς το σύνολο των μαθητών που φοιτούσαν σε σχολεία που παρείχαν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών (πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου) είναι **5,5%**, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **7,3%**, που υπερέχει κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου δείκτη στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **9** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό μαθητών είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό μαθητών να καταγράφεται στη **Σουηδία** (16,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (16,3%), η **Εσθονία** (13,7%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (12,5%), η **Βουλγαρία** (11,3%), η **Σλοβενία** (11,0%), η **Τσεχία** (8,8%), η **Λιθουανία** (8,7%) και η **Ολλανδία** (7,2%). Την ίδια χρονιά σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο μη μηδενικό ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Πολωνία** (1,6%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (1,1%), η **Ουγγαρία** και το **Βέλγιο** (1,4%), η **Γερμανία** (1,6%), η **Ιρλανδία** (1,7%), η **Σλοβακία** (2,6%), η **Γαλλία** (2,8%), η **Ισπανία** (3,4%), η **Φινλανδία** (3,7%), η **Λετονία** (4,1%), η **Ιταλία** (4,2%), η **Κροατία** (4,3%), η **Πορτογαλία** (4,9%) και η **Αυστρία** (5,1%), ενώ μηδενική τιμή του ποσοστού της συγκεκριμένης κατηγορίας καταγράφεται στη **Ρουμανία**, στην **Ελλάδα** και στο **Λουξεμβούργο**. Η τιμή του λόγου top5 (**14,0%**)/ bottom5 (**0,4%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**37,04** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Όμως, «η διδακτική διαδικασία δεν εξαντλείται στα μαθησιακά αντικείμενα εντός των σχολικών αιθουσών. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες εκτός του προβλεπόμενου προγράμματος σπουδών (extracurricular activities), όπως οι αθλητικές δραστηριότητες και ομάδες, οι όμιλοι συζήτησης και ανταλλαγής επιχειρημάτων, οι όμιλοι για ακαδημαϊκά αντικείμενα, οι μπάντες, οι ορχήστρες και οι χορωδίες, μπορούν να βελτιώσουν τις γνωστικές και μη-γνωστικές δεξιότητες των μαθητών. Δεξιότητες, όπως η επιμονή, η ανεξαρτησία, το να ακολουθείς οδηγίες, το να λειτουργείς καλά στο πλαίσιο μιας ομάδας, η αντιμετώπιση προσώπων εξουσίας ή κύρους, και η ενσωμάτωση στους συνομηλίκους είναι αναγκαίες προκειμένου οι μαθητές να πετύχουν στο σχολείο αλλά και ευρύτερα (Farkas, 2003 - Carneiro και Heckman, 2005 - Covay & Carbonaro, 2009 - Howie et al., 2010)[29].

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **ποσοστιαία κατανομή των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθους προγράμματος σπουδών **επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες** στους μαθητές, διακρινόμενες σε 10 κατηγορίες (αθλητικές ομάδες ή δραστηριότητες, σχολική φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία, καλλιτεχνικοί όμιλοι ή δραστηριότητες, όμιλοι θεατρικού ή μουσικού παιχνιδιού, όμιλοι σύνταξης σχολικού λευκώματος/ εφημερίδας/ περιοδικού, όμιλοι δραστηριοτήτων εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών, και όμιλοι για σκάκι, κομπιούτερ & ΤΠΕ, Μαθηματικά, και Μαθηματικών διαγωνισμών) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 και του ΟΟΣΑ το 2012.

Γράφημα 3.106: **Μέση ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία τα οποία εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών παρείχαν επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στους μαθητές, ανά κατηγορία δραστηριοτήτων, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 και του ΟΟΣΑ**

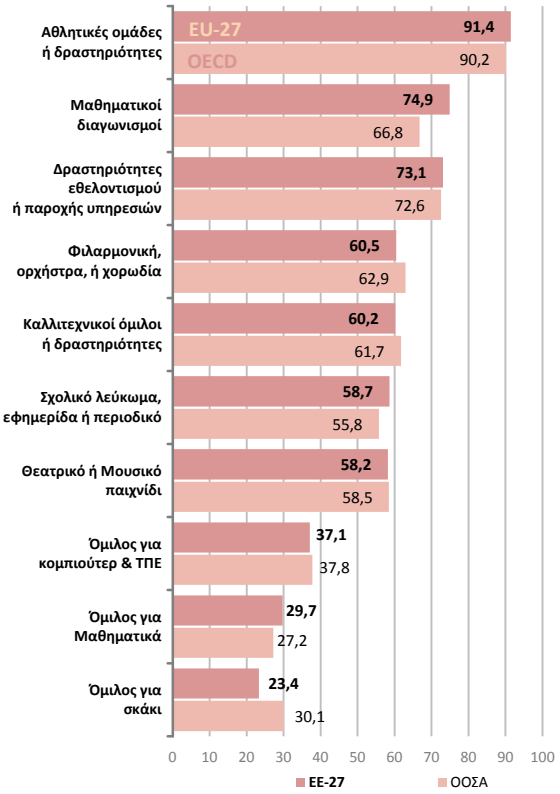

Πηγή δεδομένων: **OECD – PISA 2013** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) *Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.*

Το 2012 το **91,4%** των μαθητών ηλικία 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, φοιτούσε σε σχολεία της ΕΕ-27, που εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών παρέχουν επιπλέον εκπαιδευτικές δραστη-

[29] OECD, PISA Resources invested in education, 2013

ριότητες στους μαθητές για **αθλητικές ομάδες ή δραστηριότητες** (αντίστοιχα το **90,2%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **66,8%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **Μαθηματικούς διαγωνισμούς** (αντίστοιχα το **74,9%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **73,1%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **δραστηριότητες εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών** (αντίστοιχα το **72,6%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **60,5%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν **φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία** (αντίστοιχα το **62,9%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **60,2%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν **καλλιτεχνικούς ομίλους ή δραστηριότητες** (αντίστοιχα το **61,7%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **58,7%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για σύνταξη **σχολικών λευκωμάτων/ εφημερίδας/ περιοδικού** (αντίστοιχα το **55,8%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **58,2%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι** (αντίστοιχα το **58,5%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **37,1%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **κομπιούτερ και ΤΠΕ** (αντίστοιχα το **37,8%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), το **29,7%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **Μαθηματικά** (αντίστοιχα το **27,2%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ), και το **23,4%** των μαθητών της ΕΕ-27 φοιτούσε σε σχολεία που διαθέτουν ομίλους για **σκάκι** (αντίστοιχα το **30,1%** των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **ποσοστιαία κατανομή των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών **επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες** στους μαθητές, διακρινόμενες σε 10 κατηγορίες δραστηριοτήτων (αθλητικές ομάδες ή δραστηριότητες, σχολική φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία, καλλιτεχνικοί όμιλοι ή δραστηριότητες, όμιλοι θεατρικού ή μουσικού παιχνιδιού, όμιλοι σύνταξης σχολικού λευκώματος/ εφημερίδας/ περιοδικού, όμιλοι δραστηριοτήτων εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών, και όμιλοι για σκάκι, κομπιούτερ & ΤΠΕ, Μαθηματικά, και Μαθηματικών διαγωνισμών) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία το 2012.

Πίνακας 3.29: **Ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία τα οποία εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών παρείχαν επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στους μαθητές, ανά κατηγορία δραστηριοτήτων, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 το 2012**

Κράτη-μέλη (*)	Αθλητικές ομάδες ή δραστηριότητες	Διαγωνισμοί στα Μαθηματικά	Δραστηριότητες εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών	Φιλαρμονική, ορχήστρα, ή χορωδία	Καλλιτεχνικοί όμιλοι ή δραστηριότητες	Σχολικό λεύκωμα, εφημερίδα ή περιοδικό	Θεατρικό ή Μουσικό παιχνίδι	Όμιλος για κομπιούτερ & ΤΠΕ	Όμιλος για Μαθηματικά	Όμιλος για σκάκι	ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΟΟΣΑ	**90,2**	**66,8**	**72,6**	**62,9**	**61,7**	**55,8**	**58,5**	**37,8**	**27,2**	**30,1**	**56,4**
ΕΕ-28	**91,4**	**74,9**	**73,1**	**60,5**	**60,2**	**58,7**	**58,2**	**37,1**	**29,7**	**23,4**	**56,7**
Ην. Βασίλειο	99,6	93,7	93,0	95,9	91,5	80,0	89,6	77,3	72,8	53,8	**84,7**
Κύπρος	97,5	93,6	99,9	98,2	91,3	95,9	89,8	82,7	48,4	48,4	**84,6**
Πολωνία	98,5	99,8	99,8	81,5	86,5	67,2	87,5	78,2	94,2	21,4	**81,4**
Σλοβενία	98,5	99,1	77,7	73,9	74,0	88,1	75,4	58,8	63,7	31,0	**74,0**
Σλοβακία	99,3	91,4	83,9	31,1	56,9	74,4	47,7	92,6	84,8	24,9	**68,7**
Λουξεμβούργο	97,9	78,7	94,1	74,2	79,1	63,8	79,0	34,1	19,5	46,7	**66,7**
Λετονία	95,0	91,6	89,3	76,4	90,8	60,4	66,9	29,4	35,3	16,3	**65,1**
Γερμανία	94,4	58,2	94,4	83,5	78,6	59,7	64,4	59,9	21,2	30,5	**64,5**
Εσθονία	96,5	92,0	83,7	82,8	75,1	59,2	58,3	41,8	30,3	18,4	**63,8**
Λιθουανία	98,1	93,2	65,6	92,3	87,9	66,2	58,8	34,1	19,7	12,5	**62,8**
Βουλγαρία	99,0	79,9	89,7	49,2	61,7	69,2	51,5	58,2	36,1	22,5	**61,7**
Ουγγαρία	99,2	78,8	60,9	68,5	65,4	65,6	50,9	56,8	50,7	18,8	**61,6**
Ρουμανία	70,1	68,1	73,6	51,2	63,0	79,7	56,2	49,3	43,5	52,9	**60,8**
Πορτογαλία	97,7	97,8	83,2	29,8	52,0	77,3	54,4	12,2	44,9	33,0	**58,2**
Κροατία	99,3	71,5	95,1	44,7	48,1	66,2	62,3	39,7	20,4	16,2	**56,3**
Γαλλία	96,9	73,5	61,7	42,1	82,7	27,7	71,8	23,8	11,0	21,4	**51,3**
Ολλανδία	91,1	46,5	95,4	58,3	65,3	66,2	63,0	5,0	2,7	9,7	**50,3**
Τσεχία	86,3	85,5	57,9	40,7	51,6	54,1	24,5	37,6	33,3	14,2	**48,6**
Ιρλανδία	99,8	61,1	39,6	66,5	56,8	37,1	38,6	26,2	19,1	40,3	**48,5**
Ιταλία	95,0	66,6	68,5	29,7	36,5	61,2	72,2	21,2	5,7	11,1	**46,8**
Βέλγιο	89,0	70,5	77,8	31,3	40,2	42,9	52,3	9,2	1,5	16,1	**43,1**
Φινλανδία	75,4	88,3	29,4	80,0	37,1	38,6	43,4	11,7	8,2	10,1	**42,2**
Ελλάδα	**78,7**	**74,9**	**51,8**	**56,6**	**42,7**	**25,5**	**45,5**	**16,7**	**8,9**	**14,1**	**41,5**
Αυστρία	86,3	32,9	92,0	51,9	28,2	49,7	35,5	19,7	1,5	16,6	**41,4**
Ισπανία	79,6	66,0	54,4	28,9	22,2	48,2	45,4	13,3	8,4	15,0	**38,1**
Σουηδία	81,0	58,2	46,3	68,1	29,7	23,4	46,5	2,6	9,5	5,9	**37,1**
Δανία	69,3	10,6	14,5	45,8	30,3	36,5	39,4	9,2	7,3	9,2	**27,2**
Μάλτα											

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά του μέσου ποσοστού μαθητών των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ανά κράτος-μέλος.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών κάποια **κατηγορία επιπλέον εκπαιδευτική δραστηριότητα**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**56,7%**), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **23η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **41,5%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει κατά μέση τιμή των κατηγοριών **επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες**, τιμή υπερέχουσα κατά 15,2 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 14,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **78,7%** των μαθητών είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (84,7%), η **Κύπρος** (84,6%), η **Πολωνία** (81,4%), η **Σλοβενία** (74,0%) και η **Σλοβακία** (68,7%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **37,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (27,2%), η **Σουηδία** (37,1%), η **Ισπανία** (38,1%), η **Αυστρία** (41,4%) και η **Ελλάδα** (41,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,12** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **αθλητικές ομάδες και δραστηριότητες**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**91,4%**), ενώ στα υπόλοιπα **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **24η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **78,7%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **αθλητικές ομάδες και δραστηριότητες**, τιμή υπερέχουσα κατά 11,9 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 10,6 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **99,4%** των μαθητών είναι: η **Ιρλανδία** (99,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (99,6%), η **Σλοβακία** (99,3%), η **Κροατία** (99,3%) και η **Ουγγαρία** (99,2%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **74,6%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (69,3%), η **Ρουμανία** (70,1%), η **Φινλανδία** (75,4%), η **Ελλάδα** (78,7%) και η **Ισπανία** (79,6%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,33** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **διαγωνισμούς στα Μαθηματικά**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**74,9%**), ενώ στα υπόλοιπα **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **74,9%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **διαγωνισμούς στα Μαθηματικά**, τιμή ταυτόσημη της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και υπερέχουσα κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **96,8%** των μαθητών είναι: η **Πολωνία** (99,8%), η **Σλοβενία** (99,1%), η **Πορτογαλία** (97,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (93,7%) και η **Κύπρος** (93,6%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **41,3%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (10,6%), η **Αυστρία** (32,9%), η **Ολλανδία** (46,5%), η **Σουηδία** (58,2%) και η **Γερμανία** (58,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,34** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **δραστηριότητες εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**73,1%**), ενώ στα υπόλοιπα **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **23η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **51,8%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **δραστηριότητες εθελοντισμού ή παροχής υπηρεσιών**, τιμή υπολειπόμενη κατά 21,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 20,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **96,9%** των μαθητών είναι: η **Κύπρος** (99,9%), η **Πολωνία** (99,8%), η **Ολλανδία** (95,4%), η **Κροατία** (95,1%) και η **Γερμανία** (94,4%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγρά-

φονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **36,3%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Δανία** (14,5%), η **Φινλανδία** (29,4%), η **Ιρλανδία** (39,6%), η **Σουηδία** (46,3%) και η **Ελλάδα** (51,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,67** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**60,5%**), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **15η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **56,6%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία**, τιμή υπολειπόμενη κατά 3,9 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **90,5%** των μαθητών είναι: η **Κύπρος** (98,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (95,9%), η **Λιθουανία** (92,3%), η **Γερμανία** (83,5%) και η **Εσθονία** (82,8%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **30,2%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ισπανία** (28,9%), η **Ιταλία** (29,7%), η **Πορτογαλία** (29,8%), η **Σλοβακία** (31,1%) και το **Βέλγιο** (31,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,00** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών **καλλιτεχνικούς ομίλους ή δραστηριότητες**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**60,2%**), ενώ στα υπόλοιπα **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **20η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **42,7%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει **καλλιτεχνικούς ομίλους ή δραστηριότητες**, τιμή υπολειπόμενη κατά 23,7 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 25,2 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **89,6%** των μαθητών είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (91,5%), η **Κύπρος** (91,3%), η **Λετονία** (90,8%), η **Λιθουανία** (87,9%) και η **Πολωνία** (86,5%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **29,4%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Ισπανία** (22,2%), η **Αυστρία** (28,2%), η **Σουηδία** (29,7%), η **Δανία** (30,3%) και η **Ιταλία** (36,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**3,05** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για σύνταξη σχολικών **λευκωμάτων/ εφημερίδας/ περιοδικού**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**58,7%**), ενώ στα υπόλοιπα **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **26η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **25,5%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για σύνταξη σχολικών **λευκωμάτων/ εφημερίδας/ περιοδικού**, τιμή υπολειπόμενη κατά 33,2 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 30,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **84,2%** των μαθητών είναι: η **Κύπρος** (95,9%), η **Σλοβενία** (88,1%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (80,0%), η **Ρουμανία** (79,7%) και η **Πορτογαλία** (77,3%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **30,1%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σουηδία** (23,4%), η **Ελλάδα** (25,5%), η **Γαλλία** (27,7%), η **Δανία** (36,5%) και η **Ιρλανδία** (37,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,80** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**58,2%**), ενώ στα υπόλοιπα **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **45,5%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο

που παρέχει ομίλους για **θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι**, τιμή υπολειπόμενη κατά 12,7 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 13,0 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **84,3%** των μαθητών είναι: η **Κύπρος** (89,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (89,6%), η **Πολωνία** (87,5%), το **Λουξεμβούργο** (79,0%) και η **Σλοβενία** (75,4%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **36,3%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Τσεχία** (24,5%), η **Αυστρία** (35,5%), η **Ιρλανδία** (38,6%), η **Δανία** (39,4%) και η **Φινλανδία** (43,4%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,32** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **κομπιούτερ και ΤΠΕ**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**37,1%**), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **20η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **16,7%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **κομπιούτερ και ΤΠΕ**, τιμή υπολειπόμενη κατά 20,4 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 21,1 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **78,1%** των μαθητών είναι: η **Σλοβακία** (92,6%), η **Κύπρος** (82,7%), η **Πολωνία** (78,2%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (77,3%) και η **Γερμανία** (59,9%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **7,5%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σουηδία** (2,6%), η **Ολλανδία** (5,0%), η **Δανία** και το **Βέλγιο** (9,2%) και η **Φινλανδία** (11,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**10,35** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **Μαθηματικά**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**29,7%**), ενώ στα υπόλοιπα **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **19η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **8,9%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **Μαθηματικά**, τιμή υπολειπόμενη κατά 20,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 18,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **73,2%** των μαθητών είναι: η **Πολωνία** (94,2%), η **Σλοβακία** (84,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (72,8%), η **Σλοβενία** (63,7%) και η **Ουγγαρία** (50,7%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **4,5%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: το **Βέλγιο** και η **Αυστρία** (1,5%), η **Ολλανδία** (2,7%), η **Ιταλία** (5,7%) και η **Δανία** (7,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**19,54** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **9** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το **μέσο ποσοστό των μαθητών** ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία ο διευθυντής των οποίων ανέφερε ότι παρείχαν εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών ομίλους για **σκάκι**, υπερβαίνει την αντίστοιχη τιμή της ΕΕ-28 (**23,4%**), ενώ στα υπόλοιπα **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του αντίστοιχου ποσοστού υπολείπεται της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **21η θέση**, μεταξύ των 27 κρατών-μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με το **14,1%** των μαθητών να φοιτά σε σχολείο που παρέχει ομίλους για **σκάκι**, τιμή υπολειπόμενη κατά 9,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 και κατά 16,0 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη (top 5) και με μέση τιμή **48,4%** των μαθητών είναι: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (53,8%), η **Ρουμανία** (52,9%), η **Κύπρος** (48,4%), το **Λουξεμβούργο** (46,7%) και η **Ιρλανδία** (40,3%). Την ίδια χρονιά, και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) και με μέση τιμή **9,2%** των μαθητών, στα οποία περιλαμβάνονται: η **Σουηδία** (5,9%), η **Δανία** (9,2%), η **Ολλανδία** (9,7%), η **Φινλανδία** (10,1%) και η **Ιταλία** (11,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,26** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως το συγκεκριμένο δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Με βάση το συνδυασμό ορισμένων κατηγοριών απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων σχετικά με την παροχή/ή μη στους μαθητές που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA 2012 επιπλέον **εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** πέραν των προβλεπομένων από το πρόγραμμα σπουδών, δημιουργήθηκαν δύο συνθετικοί

δείκτες: (α) ο συνθετικός δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο που προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων για το αν παρέχει το σχολείο: φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία, θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι, ομίλους τέχνης ή καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, και (β) ο συνθετικός δείκτης **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο που προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων των διευθυντών των σχολείων για το αν παρέχει το σχολείο: ομίλους για Μαθηματικά, διαγωνισμών στα Μαθηματικά, ομίλους για κομπιούτερ και ΤΠΕ, καθώς και μία επιπλέον κατηγορία για παρεχόμενη δυνατότητα επιπλέον Μαθηματικών στο σχολείο (που απέβλεπαν είτε αποκλειστικά για εμβάθυνση, είτε αποκλειστικά για ενισχυτική διδασκαλία, είτε ταυτόχρονα και για τα δύο), όπως περιγράφηκαν στην αρχή της παρούσας ενότητας. Ως εκ τούτου εκ κατασκευής ο δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** λαμβάνει τιμές από 0-3 και ο δείκτης **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** λαμβάνει τιμές από 0-5 (διευκρινίζεται ότι οι απαντήσεις για επιπλέον μαθήματα αποκλειστικά για εμβάθυνση, αποκλειστικά για ενισχυτική διδασκαλία και χωρίς διαφοροποίηση ως προς την επίδοση των μαθητών, καταγράφεται ως μία κατηγορία απάντησης, ενώ η απάντηση για επιπλέον μαθήματα ταυτόχρονα για εμβάθυνση και ενισχυτική διδασκαλία νοείται καταγράφεται ως διπλή).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνθετικός δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και η μέση τιμή, το εύρος διαφοράς (μεταξύ bottom και top τεταρτημορίου) και η τυπική απόκλιση του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.107: **Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου και τυπική απόκλιση του συνθετικού δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012**

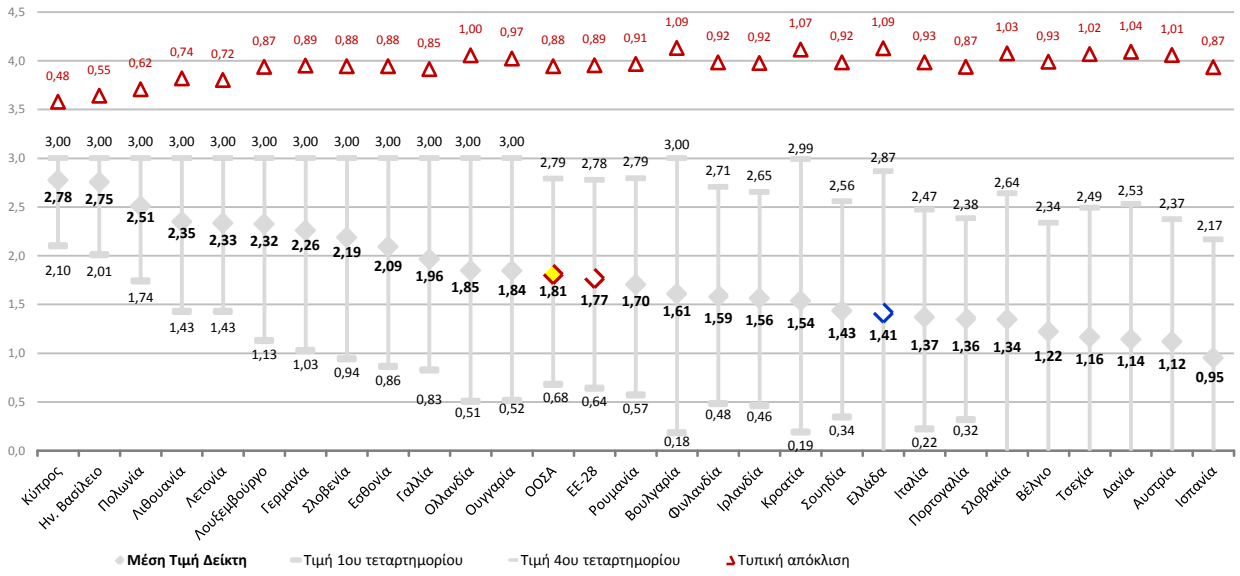

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Το 2012 η μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, υπερβαίνει τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-28 (**1,77** μονάδες) με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στην **Κύπρο** (2,78 μονάδες), και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (2,75 μονάδες), η **Πολωνία** (2,51 μονάδες), η **Λιθουανία** (2,35 μονάδες), η **Λετονία** (2,33 μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (2,32 μονάδες), η **Γερμανία** (2,26 μονάδες), η **Σλοβενία** (2,19 μονάδες), η **Εσθονία** (2,09 μονάδες), η **Γαλλία** (1,96 μονάδες), η **Ολλανδία** (1,85 μονάδες) και η **Ουγγαρία** (1,84 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, η μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων, υπολείπεται της μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-28 με τη μικρότερη τιμή να καταγράφεται στην **Ισπανία** (0,95 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (1,12 μονάδες), η **Δανία** (1,14 μονάδες), η **Τσεχία** (1,16 μονάδες), το **Βέλγιο** (1,22 μονάδες), η **Σλοβακία** (1,34 μονάδες), η **Πορτογαλία** (1,36 μονάδες), η **Ιταλία** (1,37 μονάδες), η **Ελλάδα** (1,41 μονάδες), η **Σουηδία** (1,43 μονάδες), η **Κροατία** (1,54 μονάδες), η **Ιρλανδία** (1,56 μονάδες), η **Φινλανδία** (1,59 μονάδες), η **Βουλγαρία** (1,61 μονάδες) και η **Ρουμανία** (1,70 μονάδες). Σημειώνεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **2,54** μονάδες, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **1,12** μονάδες. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι υψηλή

(**2,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, η τιμή της τυπικής απόκλισης των τιμών του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων στην ΕΕ-27 ήταν **0,89** οριακά ταυτόσημη της αντίστοιχης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (0,88). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη **Βουλγαρία** και στην **Ελλάδα** (1,09) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (1,07), η **Δανία** (1,04), η **Σλοβακία** (1,03), η **Τσεχία** (1,02), η **Αυστρία** (1,01), η **Ολλανδία** (1,00), η **Ουγγαρία** (0,97), το **Βέλγιο** και η **Ιταλία** (0,93), η **Φινλανδία**, η **Σουηδία** και η **Ιρλανδία** (0,92), η **Ρουμανία** (0,91) και η **Γερμανία** (0,89). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Κύπρο** (0,48) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,55), η **Πολωνία** (0,62), η **Λετονία** (0,72), η **Λιθουανία** (0,74), η **Γαλλία** (0,85), η **Ισπανία**, η **Πορτογαλία** και το **Λουξεμβούργο** (0,87), η **Σλοβενία** και η **Εσθονία** (0,88).

Η διαφοροποίηση των ακραίων τιμών του συνθετικού **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων**, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή του εύρους της διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του συνθετικού δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή του εύρους διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **2,14** μονάδες οριακά υπερέχουσα της αντίστοιχης τιμής εύρους των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (2,11 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **18** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27 με μέση τιμή εύρους **2,41** και με την υψηλότερη να σημειώνεται στην **Ελλάδα** (2,87) ενώ κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (2,82), η **Κροατία** (2,80), η **Σλοβακία** (2,64), η **Δανία** (2,53), η **Ολλανδία**, η **Τσεχία** και η **Ουγγαρία** (2,49), η **Αυστρία** (2,37), το **Βέλγιο** (2,34), η **Ιταλία** (2,25), η **Φινλανδία** και η **Ρουμανία** (2,22), η **Σουηδία** (2,21), η **Ιρλανδία** (2,19), η **Ισπανία** και η **Γαλλία** (2,17), και η **Εσθονία** (2,14). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **9** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολικών μονάδων χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με μέση τιμή εύρους **1,58** και με τη μικρότερη να σημειώνεται στην **Κύπρος** (0,90), ενώ κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (0,99), η **Πολωνία** (1,26), η **Λετονία** και η **Λιθουανία** (1,57), το **Λουξεμβούργο** (1,87), η **Γερμανία** (1,97), η **Σλοβενία** και η **Πορτογαλία** (2,06).

Τέλος, ως προς τη σχέση του δείκτη **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 με την **επίδοση στα Μαθηματικά** των μαθητών ηλικίας 15-ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, αξίζει να σημειωθεί ότι καταγράφεται **αυξημένη** πιθανότητα κατά **1,4 φορές** των μαθητών του bottom τεταρτημορίου του δείκτη να έχουν αντίστοιχα επίδοση στο bottom τεταρτημόριο της κατανομής της επίδοσης στα Μαθηματικά. Συγκεκριμένα, αυξημένη πιθανότητα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας μεγαλύτερης του 95% καταγράφεται σε **13** από 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Γερμανία** (κατά **2,1** φορές που εξηγεί το 10,2% της παρατηρούμενης διακύμανσης στην επίδοση) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (κατά 1,9 φορές που εξηγεί το 5,6% της διακύμανσης), η **Ουγγαρία** (κατά 1,9 φορές που εξηγεί το 6,6% της διακύμανσης), η **Κροατία** (κατά 1,8 φορές που εξηγεί το 7,9% της διακύμανσης), η **Κύπρος** (κατά 1,8 φορές που εξηγεί το 2,8% της διακύμανσης), η **Αυστρία** (κατά 1,8 φορές που εξηγεί το 10,2% της διακύμανσης), η **Σλοβενία** (κατά 1,7 φορές που εξηγεί το 9,6% της διακύμανσης), το **Βέλγιο** (κατά 1,6 φορές που εξηγεί το 2,9% της διακύμανσης), το **Λουξεμβούργο** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 2,2% της διακύμανσης), η **Βουλγαρία** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 4,3% της διακύμανσης), η **Λιθουανία** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 3,0% της διακύμανσης), η **Εσθονία** (κατά 1,3 φορές που εξηγεί το 1,1% της διακύμανσης) και η **Ιταλία** (κατά 1,2 φορές που εξηγεί το 1,2% της διακύμανσης).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο συνθετικός δείκτης **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** στο σχολείο των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και η μέση τιμή, το εύρος διαφοράς (μεταξύ bottom και top τεταρτημορίου) και η τυπική απόκλιση του δείκτη στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Το 2012 η μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, υπερβαίνει τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-28 (**2,48** μονάδες) με τη μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στην **Πολωνία** (4,31 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (3,96 μονάδες), η **Σλοβενία** (3,78 μονάδες), η **Σλοβακία** (3,69 μονάδες), η **Ουγγαρία** (3,39 μονάδες), η **Πορτογαλία** (3,26 μονάδες), η **Κύπρος** (2,98 μονάδες), η **Ρουμανία** (2,92 μονάδες), η **Λιθουανία** (2,86 μονάδες), η **Λετονία** και η **Κροατία** (2,78 μονάδες), η **Εσθονία** (2,74 μονάδες), η **Βουλγαρία** (2,62 μονάδες) και το **Λουξεμβούργο** (2,49 μονάδες).

Γράφημα 3.108: **Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου και τυπική απόκλιση του συνθετικού δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28(*) κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012**

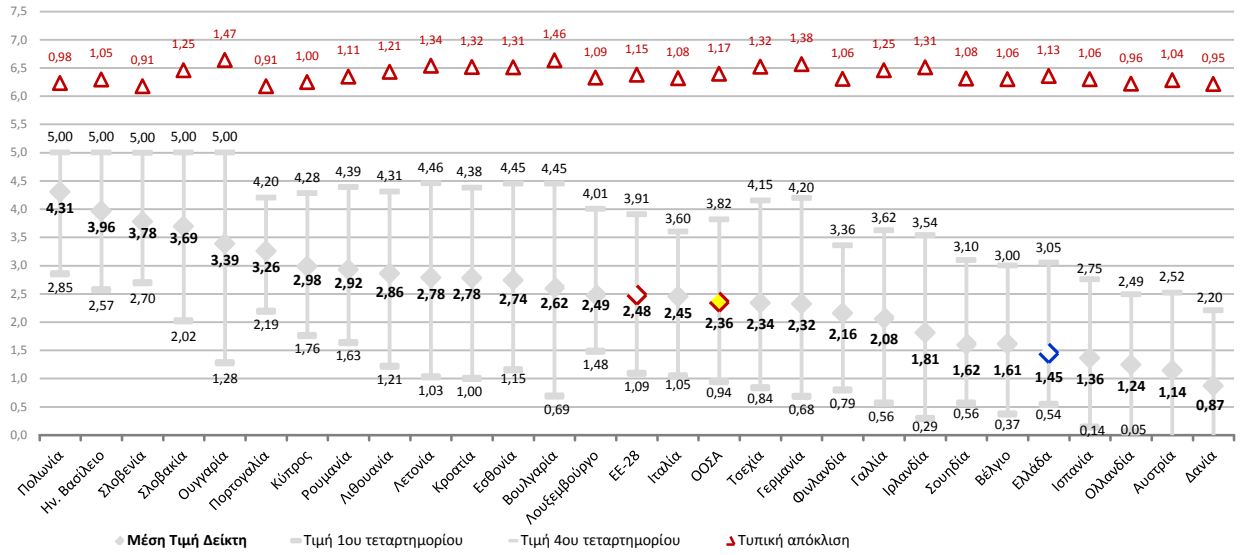

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Την ίδια χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, η μέση τιμή του συνθετικού **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων, υπολείπεται της μέσης τιμής του δείκτη στην ΕΕ-28 με τη μικρότερη τιμή να καταγράφεται στη **Δανία** (0,87 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (1,14 μονάδες), η **Ολλανδία** (1,24 μονάδες), η **Ισπανία** (1,36 μονάδες), η **Ελλάδα** (1,45 μονάδες), το **Βέλγιο** (1,61 μονάδες), η **Σουηδία** (1,62 μονάδες), η **Ιρλανδία** (1,81 μονάδες), η **Γαλλία** (2,08 μονάδες), η **Φινλανδία** (2,16 μονάδες), η **Γερμανία** (2,32 μονάδες), η **Τσεχία** (2,34 μονάδες) και η **Ιταλία** (2,45 μονάδες). Σημειώνεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων (top 5) καταγράφουν μέση τιμή **3,82** μονάδες, έναντι των 5 κρατών-μελών που καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη (bottom 5) με μέση τιμή **1,57** μονάδες. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5, που αποδίδει τη διασπορά των ακραίων τιμών του δείκτη, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,44** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά, η τιμή της τυπικής απόκλισης των τιμών του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων στην ΕΕ-27 ήταν **1,15** οριακά ταυτόσημη της αντίστοιχης τιμής των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (1,17). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στην **Ουγγαρία** (1,47) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (1,46), η **Γερμανία** (1,38), η **Λετονία** (1,34), η **Τσεχία** και η **Κροατία** (1,32), η **Εσθονία** και η **Ιρλανδία** (1,31) η **Σλοβακία** και η **Γαλλία** (1,25) και η **Λιθουανία** (1,21). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Πορτογαλία** και στη **Σλοβενία** (0,91) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (0,95), η **Ολλανδία** (0,96), η **Πολωνία** (0,98), η **Κύπρος** (1,00), η **Αυστρία** (1,04), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (1,05), το **Βέλγιο**, η **Ισπανία** και η **Φινλανδία** (1,06), η **Σουηδία** και η **Ιταλία** (1,08), το **Λουξεμβούργο** (1,09), η **Ρουμανία** (1,11) και η **Ελλάδα** (1,13).

Η διαφοροποίηση των ακραίων τιμών του συνθετικού **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων**, όπως αυτή διατυπώθηκε από τους διευθυντές των σχολείων, αποδίδεται από την τιμή του εύρους της διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του συνθετικού δείκτη, και αποτελεί ισχυρό μέτρο διασποράς των τιμών του δείκτη μεταξύ των κρατών μελών. Το 2012 η τιμή του εύρους διαφοράς του 1ου από το 4ο τεταρτημόριο των τιμών του δείκτη στην ΕΕ-27 ήταν **2,82** μονάδες οριακά υπολειπόμενη της αντίστοιχης τιμής εύρους των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (2,87 μονάδες). Την ίδια χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων υψηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27 με μέση τιμή εύρους **3,34** και με την υψηλότερη να σημειώνεται στη **Βουλγαρία** (3,76) ενώ κατά σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (3,72), η **Γερμανία** (3,51), η **Λετονία** (3,43), η **Κροατία** (3,39), η **Τσεχία** (3,31), η **Εσθονία** (3,30), η **Ιρλανδία** (3,25), η **Λιθουανία** (3,09), η **Γαλλία** (3,06) και

η **Σλοβακία** (2,98). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τιμή εύρους του δείκτη **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά** των σχολικών μονάδων χαμηλότερη της αντίστοιχης τιμής εύρους της ΕΕ-27, με μέση τιμή εύρους **2,45** και με τη μικρότερη να σημειώνεται στην **Πορτογαλία** (2,01) ενώ κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (2,15), η **Δανία** (2,20), η **Σλοβενία** (2,30), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Ολλανδία** (2,43), η **Ελλάδα** (2,51), η **Αυστρία**, η **Κύπρος** και το **Λουξεμβούργο** (2,52), η **Σουηδία** (2,54), η **Ιταλία** (2,56), η **Φινλανδία** (2,57), η **Ισπανία** (2,61), το **Βέλγιο** (2,63) και η **Ρουμανία** (2,75).

Τέλος, ως προς τη σχέση του δείκτη **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 με την **επίδοση στα Μαθηματικά** των μαθητών ηλικίας 15-ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA, αξίζει να σημειωθεί ότι καταγράφεται **αυξημένη** πιθανότητα κατά **1,4 φορές** των μαθητών του bottom τεταρτημορίου του δείκτη να έχουν αντίστοιχα επίδοση στο bottom τεταρτημόριο της κατανομής της επίδοσης στα Μαθηματικά. Συγκεκριμένα, αυξημένη πιθανότητα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας μεγαλύτερης του 95% καταγράφεται σε **15** από 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (κατά **2,3** φορές που εξηγεί το 9,9% της παρατηρούμενης διακύμανσης στην επίδοση) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Γερμανία** (κατά 2,1 φορές που εξηγεί το 8,3% της διακύμανσης), το **Βέλγιο** (κατά 2,0 φορές που εξηγεί το 4,5% της διακύμανσης), η **Κροατία** (κατά 2,0 φορές που εξηγεί το 8,5% της διακύμανσης), η **Βουλγαρία** (κατά 1,7 φορές που εξηγεί το 7,1% της διακύμανσης), η **Ουγγαρία** (κατά 1,6 φορές που εξηγεί το 4,3% της διακύμανσης), η **Σλοβενία** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 4,6% της διακύμανσης), η **Ιταλία** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 4,4% της διακύμανσης), η **Αυστρία** (κατά 1,5 φορές που εξηγεί το 4,2% της διακύμανσης), το **Λουξεμβούργο** (κατά 1,4 φορές που εξηγεί το 4,1% της διακύμανσης), η **Τσεχία** (κατά 1,4 φορές που εξηγεί το 0,5% της διακύμανσης), η **Κύπρος** (κατά 1,3 φορές που εξηγεί το 1,4% της διακύμανσης), η **Ελλάδα** (κατά 1,2 φορές που εξηγεί το 1,1% της διακύμανσης) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 0,8 φορές που εξηγεί το 1,1% της διακύμανσης).

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του συνθετικού **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο και του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στα σχολεία των 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA το έτος 2012 (δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη **Μάλτα**). Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** των σχολείων στην ΕΕ-27 (**1,77**), και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στην ΕΕ-27 (**2,48**). Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν τιμές του **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27.

Γράφημα 3.109: **Συσχετισμός του δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο σχολείο και του δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά στα σχολεία στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

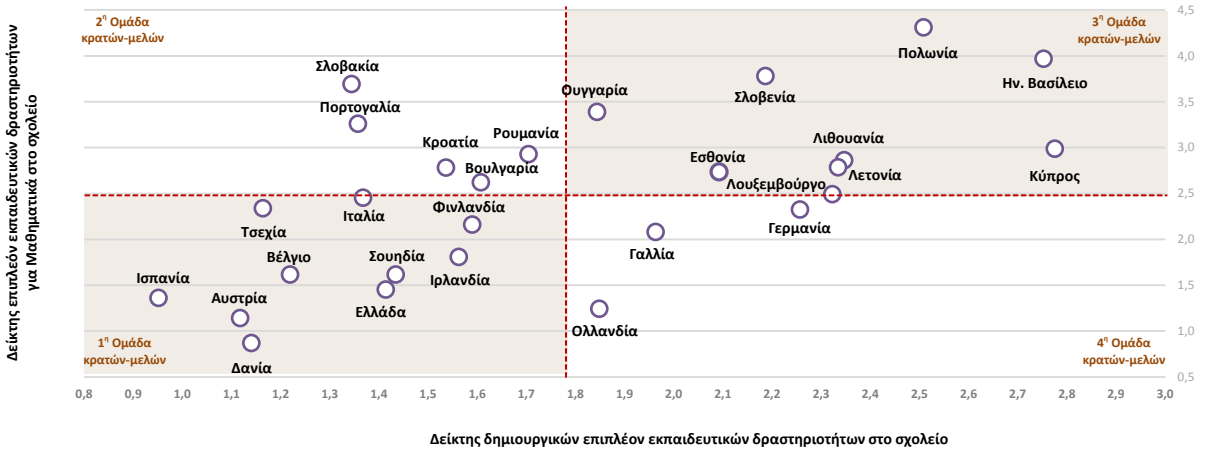

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα

Παρατηρείται μια σχετική (θετική γραμμική συσχέτιση τιμή συντελεστή συσχέτισης Pearson 0,361) μεταξύ του δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο σχολείο, με το δείκτη επιπλέον

εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά στο σχολείο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27. Με άλλα λόγια κράτη-μέλη με υψηλό **δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο τείνουν να έχουν και υψηλό **δείκτη επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά στο σχολείο** και αντίστροφα.

Ως προς τον συσχετισμό του δείκτη **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο με το δείκτη **επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο και με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-27 τα **27** κράτη-μέλη διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, ενώ ταυτόχρονα και ο **δείκτης επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτική υστέρηση των σχολείων σε επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες ευρύτερα (δημιουργικές και Μαθηματικών). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Ισπανία**, η **Αυστρία**, η **Δανία**, η **Τσεχία**, το **Βέλγιο**, η **Ιταλία** η **Σουηδία**, η **Ελλάδα**, η **Ιρλανδία** και η **Φιλανδία**.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτική υπεροχή των σχολείων σε επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες για Μαθηματικά αλλά όχι για δημιουργικές δραστηριότητες. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Σλοβακία**, η **Πορτογαλία**, η **Κροατία,** η **Βουλγαρία** και η **Ρουμανία**.
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, ενώ ταυτόχρονα και ο **δείκτης επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτική υπεροχή των σχολείων σε επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες ευρύτερα (δημιουργικές και Μαθηματικών). Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Κύπρος**, η **Πολωνία**, η **Λιθουανία**, η **Λετονία**, η **Σλοβενία**, η **Εσθονία**, το **Λουξεμβούργο** και η **Ουγγαρία**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, ενώ ταυτόχρονα ο **δείκτης επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά** στο σχολείο υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτική υπεροχή των σχολείων σε δημιουργικές επιπλέον εκπαιδευτικές αλλά όχι για δραστηριότητες για Μαθηματικά. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **3** κράτη-μέλη της ΕΕ-27: η **Γερμανία**, η **Γαλλία** και η **Ολλανδία**.

3.1.4.5 Συμμετοχη στην Προσχολικη εκπαιδευση

Μία εξίσου σημαντική διάσταση της επένδυσης στο χρόνο για μάθηση αφορά στον αν και για πόσο χρόνο οι μαθητές/-τριες φοιτούν στην Προσχολική εκπαίδευση (Early childhood education and care – ECEC). «*Πολλές από τις ανισότητες που υπάρχουν στο εσωτερικό των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι ήδη υπαρκτές κατά την εισαγωγή των μαθητών στην τυπική εκπαίδευση και διατηρούνται κατά την εξέλιξη τους στο σχολείο (Entwisle, Alexander and Olson 1997; Downey, Von Hippel and Broh 2004; Mistry et al., 2010). Μια και η έρευνα δείχνει ότι οι ανισότητες τείνουν να αυξάνονται όταν οι μαθητές δεν πηγαίνουν στο σχολείο, όπως για παράδειγμα κατά τη διάρκεια των πολυήμερων διακοπών (Entwisle, Alexander and Olson, 1997; Alexander, Entwisle and Olson, 2001; Downey, Von Hippel and Broh, 2004), η επίσπευση της εισόδου των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να μειώσει τις ανισότητες στην εκπαίδευση, με την προϋπόθεση ότι η συμμετοχή των μαθητών στην προσχολική εκπαίδευση να αναγνωριστεί διεθνώς και οι παρεχόμενες ευκαιρίες μάθησης στις μονάδες της προσχολικής εκπαίδευσης να είναι υψηλής ποιότητας και σχετικά ομοιογενείς. Πρόωρη ένταξη των μαθητών στην Προσχολική εκπαίδευση τους προετοιμάζει καλύτερα για την είσοδό τους - και την επιτυχία τους - στην τυπική εκπαίδευση (Hart and Risley, 1995; Heckman, 2000; Chetty et al., 2011)*» (OECD, PISA, 2013).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται το **ποσοστό μαθητών** ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 για τα οποία υπάρχουν σχετικά στοιχεία που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και ανέφεραν: είτε ότι **δεν φοίτησαν** στην Προσχολική εκπαίδευση, είτε ότι **φοίτησαν για ένα χρόνο ή λιγότερο** ή **για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση.

Το 2012 το 92,7% των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 δήλωσαν ότι **φοίτησαν** στην Προσχολική εκπαίδευση, ενώ το **7,3%** των μαθητών δήλωσαν ότι **δεν φοίτησαν** στην Προσχολική εκπαίδευση. Τα αντίστοιχα μέσα ποσοστά των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι οριακά ταυτόσημο (**92,8%** και **7,2%**) του αντίστοιχου στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **9** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό μαθητών που **δεν φοίτησαν** στην Προσχολική εκπαίδευση είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη

Λιθουανία (30,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (26,8%), η **Πορτογαλία** (15,0%), η **Σλοβενία** (14,7%), η **Ιρλανδία** (13,6%), η **Λετονία** (11,3%), η **Βουλγαρία** (10,2%), η **Σουηδία** (8,2%) και η **Εσθονία** (7,3%).

Γράφημα 3.110: **Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2012 που ανέφεραν ότι δεν φοίτησαν, ή φοίτησαν για ένα χρόνο (ή λιγότερο), ή για περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση**

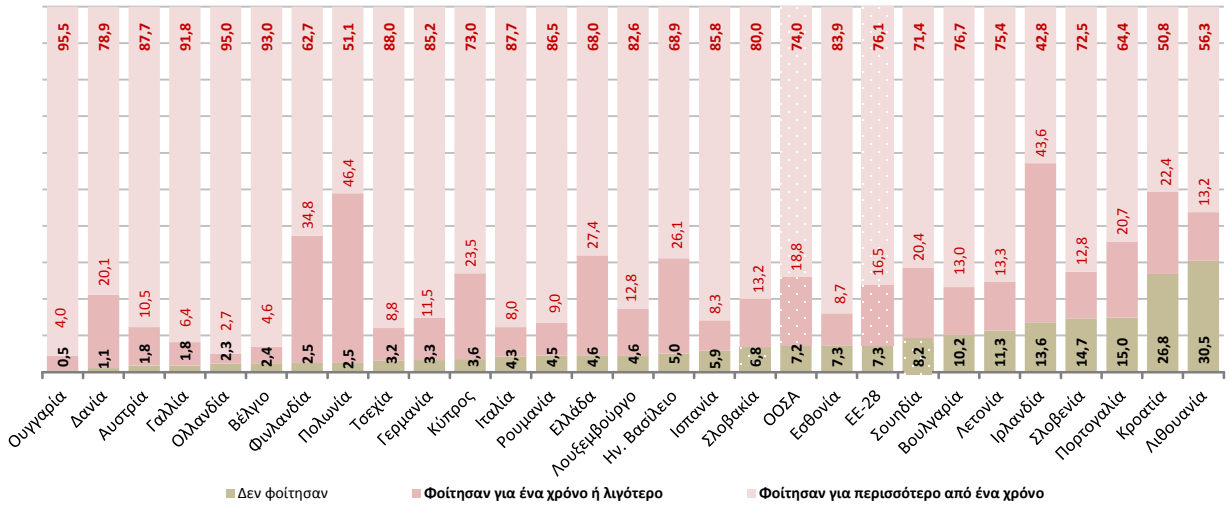

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά αύξουσα σειρά του ποσοστού μαθητών που δεν φοίτησαν στην Προσχολική εκπαίδευση.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Την ίδια χρονιά σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (0,5%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (1,1%), η **Αυστρία** και η **Γαλλία** (1,8%), η **Ολλανδία** (2,3%), το **Βέλγιο** (2,4%), η **Φινλανδία** και η **Πολωνία** (2,5%), η **Τσεχία** (3,2%), η **Γερμανία** (3,3%), η **Κύπρος** (3,6%), η **Ιταλία** (4,3%), η **Ρουμανία** (4,5%), η **Ελλάδα** και το **Λουξεμβούργο** (4,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (5,0%), η **Ισπανία** (5,9%) και η **Σλοβακία** (6,8%). Η τιμή του λόγου top5 (**20,1%**)/ bottom5 (**1,5%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**13,48** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά το **16,5%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 δήλωσαν ότι **φοίτησαν ένα χρόνο ή λιγότερο** στην Προσχολική εκπαίδευση, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **18,8%**, τιμή υπερέχουσα κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό μαθητών που **φοίτησαν ένα χρόνο ή λιγότερο** στην Προσχολική εκπαίδευση είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Πολωνία** (46,4%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (43,6%), η **Φινλανδία** (34,8%), η **Ελλάδα** (27,4%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (26,1%), η **Κύπρος** (23,5%), η **Κροατία** (22,4%), η **Πορτογαλία** (20,7%), η **Σουηδία** (20,4%) και η **Δανία** (20,1%).Την ίδια χρονιά σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (2,7%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ουγγαρία** (4,0%), το **Βέλγιο** (4,6%), η **Γαλλία** (6,4%), η **Ιταλία** (8,0%), η **Ισπανία** (8,3%), η **Εσθονία** (8,7%), η **Τσεχία** (8,8%), η **Ρουμανία** (9,0%), η **Αυστρία** (10,5%), η **Γερμανία** (11,5%), το **Λουξεμβούργο** και η **Σλοβενία** (12,8%), η **Βουλγαρία** (13,0%), η **Σλοβακία** και η **Λιθουανία** (13,2%) και η **Λετονία** (13,3%). Η τιμή του λόγου top5 (**35,6%**)/ bottom5 (**5,1%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,94** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τέλος, το 2012 το **76,1%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA το 2012 δήλωσαν ότι **φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των μαθητών στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **74,0%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης στην ΕΕ-28. Τη συγκεκριμένη χρονιά σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ το ποσοστό μαθητών που **φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση είναι υψηλότερο από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Ουγγαρία** (95,5%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (95,0%), το **Βέλγιο** (93,0%), η **Γαλλία** (91,8%), η **Τσεχία** (88,0%), η **Αυστρία** και η **Ιταλία** (87,7%), η **Ρουμανία** (86,5%), η **Ισπανία** (85,8%), η **Γερμανία** (85,2%), η **Εσθονία** (83,9%), το **Λουξεμβούργο** (82,6%), η **Σλοβακία** (80,0%), η **Δανία** (78,9%) και η **Βουλγαρία**

(76,7%). Την ίδια χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφονται ποσοστά χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη στην ΕΕ-27 με τον χαμηλότερο ποσοστό των μαθητών να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (42,8%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (50,8%), η **Πολωνία** (51,1%), η **Λιθουανία** (56,3%), η **Φινλανδία** (62,7%), η **Πορτογαλία** (64,4%), η **Ελλάδα** (68,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (68,9%), η **Σουηδία** (71,4%), η **Σλοβενία** (72,5%), η **Κύπρος** (73,0%) και η **Λετονία** (75,4%). Η τιμή του λόγου top5 (**92,7%**)/ bottom5 (**52,7%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,76** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στον ακόλουθο πίνακα και προκειμένου να αναδειχθούν οι κοινωνικο-οικονομικές διαφοροποιήσεις των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 ως προς την φοίτησή τους στην Προσχολική εκπαίδευση, αποδίδεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών που δήλωσαν ότι **φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση (κατηγορία στην οποία καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό φοίτησης των μαθητών), καθώς και οι προκύπτουσες **διαφορές** των τιμών του δείκτη ως προς την **κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών** (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά **κατηγορία**, **τύπο** και **έδρα σχολείου** (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή).

Πίνακας 3.30: **Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, και προκύπτουσες διαφορές ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή)**

Κράτη-μέλη (*)	Ποσοστό μαθητών που φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση			Ποσοστό μαθητών ου φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση και φοιτούν σε σχολεία:						Διαφορά ποσοστού Μεταξύ κατηγορίας μαθητών/σχολείων (α)-(β)			
	Μέση τιμή	TOP τεταρτημόριο δείκτη ESC προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	BOTTOM τεταρτημόριο δείκτη ESCS Μη-προνομιούχοι κοινωνικο/οικονομικά μαθητές	προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	μη-προνομιούχα κοινωνικο/οικονομικά σχολεία	Ιδιωτικά σχολεία	Δημόσια σχολεία	με έδρα σε μεγάλη πόλη με περισσότερους από 100.000 κατ.	με έδρα σε χωριό κωμόπολη, αγροτική περιοχή, με λιγότερους από 3.000 κατ.	(α) TOP τεταρτημόριο ESC & (β) BOTTOM τεταρτημόριο ESC	(α) Προνομιούχων & (β) Μη προνομιούχων	(α) Ιδιωτικών & (β) Δημόσιων	με έδρα (α) στην Πόλη & (β) στο Χωριό
ΟΟΣΑ	**74,0**	**81,1**	**66,3**	**80,8**	**67,4**	**79,2**	**73,3**	**76,0**	**67,6**	**14,8**	13,4	5,9	8,5
ΕΕ-28	**76,1**	**83,6**	**67,1**	**83,8**	**68,0**	**81,2**	**75,6**	**79,8**	**68,5**	**16,6**	**15,8**	**5,6**	**11,3**
Ουγγαρία	**95,5**	96,3	94,8	96,9	94,2	95,7	95,6	94,8	95,4	**1,4**	2,7	0,1	-0,6
Ολλανδία	**95,0**	95,9	92,7	95,6	93,3	94,7	94,8	93,9	c	**3,2**	2,2	0,0	c
Βέλγιο	**93,0**	96,1	89,2	96,0	87,3	94,3	90,0	91,4	88,3	**6,9**	8,7	4,3	3,1
Γαλλία	**91,8**	95,2	87,5	96,0	83,9	91,2	91,7	91,2	87,8	**7,8**	12,1	-0,5	3,4
Τσεχία	**88,0**	89,5	84,4	89,8	84,0	85,9	87,8	87,3	88,1	**5,0**	5,8	-1,9	-0,8
Αυστρία	**87,7**	93,2	80,7	93,2	82,1	92,1	87,3	87,9	85,1	**12,4**	11,1	4,8	2,8
Ιταλία	**87,7**	89,9	84,2	91,1	84,0	86,1	87,8	85,4	85,0	**5,7**	7,0	-1,7	0,4
Ρουμανία	**86,5**	92,3	79,3	92,8	80,8	c	86,5	87,4	76,7	**13,0**	12,1	c	10,7
Ισπανία	**85,8**	91,3	80,1	89,5	82,7	89,9	83,9	86,0	90,4	**11,2**	6,8	5,9	-4,3
Γερμανία	**85,2**	91,2	79,2	92,0	75,8	89,2	84,8	85,0	c	**12,0**	16,2	4,5	c
Εσθονία	**83,9**	88,9	76,7	89,0	75,9	86,1	83,8	87,2	74,6	**12,2**	13,2	2,3	12,6
Λουξεμβούργο	**82,6**	85,1	74,8	85,7	78,4	79,1	83,2	c	c	**10,3**	7,3	-4,0	c
Σλοβακία	**80,0**	89,8	63,9	89,4	63,6	81,0	79,9	88,9	66,7	**25,8**	25,8	1,2	22,2
Δανία	**78,9**	85,2	72,6	85,5	73,1	82,4	77,8	78,8	77,7	**12,6**	12,3	4,6	1,1
Βουλγαρία	**76,7**	80,4	66,2	81,7	69,0	c	76,8	80,6	59,3	**14,2**	12,8	c	21,3
Λετονία	**75,4**	83,3	60,6	83,3	58,5	c	75,3	80,2	59,9	**22,6**	24,8	c	20,4
Κύπρος	**73,0**	77,4	66,9	75,9	68,3	67,2	73,7	76,0	67,3	**10,5**	7,6	-6,6	8,7
Σλοβενία	**72,5**	82,6	61,4	80,2	63,5	65,9	72,8	77,0	60,2	**21,2**	16,7	-6,9	16,8
Σουηδία	**71,4**	77,3	61,9	80,5	70,5	75,2	70,8	72,3	71,5	**15,4**	10,0	4,4	0,8
Ην. Βασίλειο	**68,9**	76,9	61,1	74,3	60,3	71,1	67,5	67,8	66,7	**15,8**	14,0	3,7	1,1
Ελλάδα	**68,0**	74,8	59,9	73,4	61,8	c	68,3	67,9	69,6	**14,9**	11,7	c	-1,6
Πορτογαλία	**64,4**	78,9	52,5	75,9	59,5	78,1	62,8	65,9	58,9	**26,5**	16,4	15,2	7,0
Φινλανδία	**62,7**	72,0	51,4	78,2	47,6	81,1	62,0	77,3	49,1	**20,6**	30,6	19,1	28,2
Λιθουανία	**56,3**	72,4	38,6	76,3	32,6	c	56,0	73,8	26,8	**33,7**	43,6	c	47,0
Πολωνία	**51,1**	76,6	28,4	75,9	31,9	76,5	50,4	72,9	32,4	**48,2**	43,9	26,1	40,5
Κροατία	**50,8**	73,5	27,4	71,2	32,3	c	50,2	66,9	c	**46,1**	38,9	c	c
Ιρλανδία	**42,8**	52,4	34,2	53,3	41,2	43,1	40,8	50,9	38,4	**18,2**	12,1	2,3	12,5
Μάλτα													

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της τιμής της διαφοράς ποσοστού του bottom από το top τεταρτημόριο του δείκτη ESCS (δείκτη του κοινωνικού/οικονομικού και μορφωτικού/πολιτιστικού επιπέδου) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών.

(c) Δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων (π.χ. λιγότεροι από 30 μαθητές ή από 5 σχολεία με έγκυρα δεδομένα)

(*) Με αστερίσκο σημειώνονται διαφορές σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% (p<0.05)

Το 2012 το **76,1%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ανάφερε ότι **φοίτησε για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ είναι **74,0%**, χαμηλότερο κατά **2,1** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του δείκτη στην ΕΕ-28. Λαμβάνοντας υπόψη την αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή ως προς τον κοινωνικο-οικονομικό δείκτη ESCS σε τεταρτημόρια των μαθητών παρατηρείται διαφορά **16,5** ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ του ποσοστού του bottom- τεταρτημορίου του δείκτη (**67,1%**), που αντιστοιχεί στους κοινωνικο- οικονομικά μη- προνομιούχους μαθητές, από το top-τεταρτημόριο (**83,6%**) του δείκτη, που αντιστοιχεί στους κοινωνικο- οικονομικά προνομιούχους μαθητές, ως προς τη **φοίτηση για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση. Αντίστοιχη τάση καταγράφεται και στη μέση ποσοστιαία κατανομή των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ με την ποσοστιαία διαφορά bottom- τεταρτημόριου (**66,3%**) του δείκτη ESCS από το αντίστοιχο top- τεταρτημόριο (**67,4%**) να περιορίζεται στις **14,8** ποσοστιαίες μονάδες.

Τη συγκεκριμένη χρονιά και στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 καταγράφονται θετικές ποσοστιαίες διαφορές του bottom- τεταρτημόριου του δείκτη ESCS από το αντίστοιχο top- τεταρτημόριο, γεγονός που υποδηλώνει **υψηλότερο** ποσοστό μαθητών από τους προνομιούχους μαθητές ηλικίας 15-ετών έναντι των μη- προνομιούχων μαθητών να έχει **φοιτήσει για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση. Η υψηλότερη τιμή της συγκεκριμένης διαφοράς καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά 48,2 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Κροατία** (46,1 π.μ.), η **Λιθουανία** (33,7 π.μ.), η **Πορτογαλία** (26,5 π.μ.), η **Σλοβακία** (25,8 π.μ.), η **Λετονία** (22,6 π.μ.), η **Σλοβενία** (21,2 π.μ.), η **Φινλανδία** (20,6 π.μ.), η **Ιρλανδία** (18,2 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (15,8 π.μ.), η **Σουηδία** (15,4 π.μ.), η **Ελλάδα** (14,9 π.μ.) στη **12η** θέση των κρατών-μελών της ΕΕ-27, η **Βουλγαρία** (14,2 π.μ.), η **Ρουμανία** (13,0 π.μ.), η **Δανία** (12,6 π.μ.), η **Αυστρία** (12,4 π.μ.), η **Εσθονία** (12,2 π.μ.), η **Γερμανία** (12,0 π.μ.), η **Ισπανία** (11,2 π.μ.), η **Κύπρος** (10,5 π.μ.) και το **Λουξεμβούργο** (10,3 π.μ.), ενώ με μικρότερες διαφορές έπονται: η **Γαλλία** (7,8 π.μ.), το **Βέλγιο** (6,9 π.μ.), η **Ιταλία** (5,7 π.μ.), η **Τσεχία** (5,0 π.μ.) και η **Ολλανδία** (3,2 π.μ.), και οριακά η **Ουγγαρία** (1,4 π.μ.).

Κατά την περίοδο 2003-2012 στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των προνομιούχων μαθητών ηλικίας 15-ετών που έχουν **φοιτήσει για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μη- προνομιούχων μαθητών, διευρύνεται υπέρ των πρώτων κατά **2,3** ποσοστιαίες μονάδες. Συνολικά σε **13** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται διεύρυνση της διαφοράς υπέρ των προνομιούχων μαθητών με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 14,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά 13,5%), η **Πολωνία** (κατά 13,3%), η **Ελλάδα** (κατά 6,0%), η **Ιρλανδία** και το **Λουξεμβούργο** (κατά 5,1%) και η **Φινλανδία** (κατά 4,8%). Στον αντίποδα, σε **6** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται συρρίκνωση της διαφοράς υπέρ των προνομιούχων μαθητών με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στην **Αυστρία** (κατά 11,1%) και στην **Γερμανία** (κατά 6,9%).

Ως προς τις προκύπτουσες διαφορές της μέσης τιμής του ποσοστού των μαθητών ηλικία 15-ετών που **φοίτησαν για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση ανά κατηγορία, τύπο και έδρα του σχολείου (προνομιούχα & μη-προνομιούχα, ιδιωτικά & δημόσια, με έδρα σε πόλη & με έδρα σε χωριά ή αγροτική περιοχή) και λαμβάνοντας υπόψη τις υπαρκτές επιδράσεις του δείκτη ESCS των μαθητών στα σχολεία, θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- και στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 οι μαθητές των προνομιούχων σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό **φοίτησης για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των μη-προνομιούχων σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά 43,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (43,6 π.μ.), η **Κροατία** (38,9 π.μ.), η **Φινλανδία** (30,6 π.μ.), η **Σλοβακία** (25,8 π.μ.), η **Λετονία** (24,8 π.μ.), η **Σλοβενία** (16,7 π.μ.), η **Πορτογαλία** (16,4 π.μ.), η **Γερμανία** (16,2 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (14,0 π.μ.), η **Εσθονία** (13,2 π.μ.), η **Βουλγαρία** (12,8 π.μ.), η **Δανία** (12,3 π.μ.), η **Ιρλανδία**, η **Γαλλία** και η **Ρουμανία** (12,1 π.μ.), η **Ελλάδα** (11,7 π.μ.) στη **17η** θέση των κρατών-μελών της ΕΕ-27, η **Αυστρία** (11,1 π.μ.) και η **Σουηδία** (10,0 π.μ.), ενώ με μικρότερες διαφορές έπονται: το **Βέλγιο** (8,7 π.μ.), η **Κύπρος** (7,6 π.μ.), το **Λουξεμβούργο** (7,3 π.μ.), η **Ιταλία** (7,0 π.μ.), η **Ισπανία** (6,8 π.μ.) και η **Τσεχία** (5,8 π.μ.), και οριακά η **Ουγγαρία** (2,7 π.μ.) και η **Ολλανδία** (2,2 π.μ.).

Κατά την περίοδο 2003-2012 στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των μαθητών των προνομιούχων σχολείων που έχουν **φοιτήσει για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των προνομιούχων σχολείων, διευρύνεται υπέρ των πρώτων κατά **2,7** ποσοστιαίες μονάδες. Συνολικά σε **13** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται διεύρυνση της διαφοράς υπέρ των μαθητών των προνομιούχων σχολείων με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 18,3%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (κατά 16,1%), η **Φινλανδία** (κατά 7,2%), η **Γαλλία** (κατά 6,3%), η **Πορτογαλία** (κατά 4,7%) και η **Ελλάδα** (κατά 3,8%). Στον αντίποδα, σε **6** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται συρρίκνωση της διαφοράς των μαθητών των προνομιούχων σχολείων με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στη **Σουηδία** (κατά 5,1%) και ακολουθούν η **Αυστρία** (κατά 4,4%) και η **Ιρλανδία** (κατά 3,4%).

- σε **15** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των ιδιωτικών σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό **φοίτησης για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των μη-προνομιούχων σχολείων έναντι των μαθητών των δημόσιων σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά 26,1 ποσοστιαίες μονάδες), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (19,1 π.μ.) και η **Πορτογαλία** (15,2 π.μ.), ενώ με μικρότερες διαφορές έπονται: η **Ισπανία** (5,9 π.μ.), η **Αυστρία** (4,8 π.μ.), η **Δανία** (4,6 π.μ.), η **Γερμανία** (4,5 π.μ.), η **Σουηδία** (4,4 π.μ.), το **Βέλγιο** (4,3 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (3,7 π.μ.), η **Εσθονία** και η **Ιρλανδία** (2,3 π.μ.) και οριακά η **Σλοβακία** (1,2 π.μ.), η **Ουγγαρία** (κατά 0,1 π.μ.) και η **Ολλανδία** (0,0 π.μ.). Την ίδια χρονιά σε **6** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ οι μαθητές των δημόσιων σχολείων καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό **φοίτησης για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων, με την υψηλότερη ποσοστιαία απόλυτη διαφορά να καταγράφεται στη **Σλοβενία** (κατά 6,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (6,6 π.μ.), το **Λουξεμβούργο** (4,0 π.μ.), η **Τσεχία** (1,9 π.μ.), η **Ιταλία** (1,7 π.μ.) και οριακά η **Γαλλία** (0,5 π.μ.). Τέλος, σε **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Ρουμανία**, **Λετονία**, **Ελλάδα**, **Λιθουανία** & **Βουλγαρία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.
  Κατά την περίοδο 2003-2012 στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων που έχουν **φοιτήσει για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των δημοσίων σχολείων, διευρύνεται οριακά υπέρ των πρώτων κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες. Συνολικά σε **8** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται διεύρυνση της διαφοράς υπέρ των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 10,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (κατά 8,9%) και η **Δανία** (κατά 4,6%). Στον αντίποδα, σε **7** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται συρρίκνωση της διαφοράς υπέρ των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 10,4%) και ακολουθούν η **Ιταλία** (κατά 4,9%) και η **Ιρλανδία** (κατά 3,2%).
- σε **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό **φοίτησης για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, με την υψηλότερη ποσοστιαία διαφορά να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (κατά 47,0 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (40,5 π.μ.), η **Φινλανδία** (28,2 π.μ.), η **Σλοβακία** (22,2 π.μ.), η **Βουλγαρία** (21,3 π.μ.), η **Λετονία** (20,4 π.μ.), η **Σλοβενία** (16,8 π.μ.), η **Εσθονία** (12,6 π.μ.), η **Ιρλανδία** (12,5 π.μ.) και η **Ρουμανία** (10,7 π.μ.), ενώ με μικρότερες διαφορές έπονται: η **Κύπρος** (8,7 π.μ.), η **Πορτογαλία** (7,0 π.μ.), η **Γαλλία** (3,4 π.μ.), το **Βέλγιο** (3,1 π.μ.), η **Αυστρία** (2,8 π.μ.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Δανία** (1,1 π.μ.), και οριακά η **Σουηδία** (0,8 π.μ.) και η **Ιταλία** (0.4 π.μ.). Την ίδια χρονιά σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27, οι μαθητές των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή καταγράφουν **μεγαλύτερο** ποσοστό **φοίτησης για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη, με την υψηλότερη ποσοστιαία απόλυτη διαφορά να καταγράφεται στην **Ισπανία** (κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (1,6 π.μ.) στην **26η** θέση των κρατών-μελών της ΕΕ-27, και οριακά η **Τσεχία** (0,8 π.μ.) και η **Ουγγαρία** (0,6 π.μ.). Τέλος, σε **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-27 (**Κροατία**, **Λουξεμβούργο**, **Ολλανδία** και **Γερμανία**) δεν διατίθενται επαρκείς, ή καθόλου, παρατηρήσεις για την εξαγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων.
  Κατά την περίοδο 2003-2012 στα **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των μαθητών των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη που έχουν **φοιτήσει για περισσότερο από ένα χρόνο** στην Προσχολική εκπαίδευση έναντι των μαθητών των σχολείων με έδρα σε χωριό ή αγροτική περιοχή, διευρύνεται οριακά υπέρ των πρώτων κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες. Συνολικά σε **6** από τα 19 κράτη- μέλη της ΕΕ καταγράφεται διεύρυνση της διαφοράς υπέρ των μαθητών των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά 13,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (κατά 8,8%), η **Ιταλία** (κατά 6,8%) και η **Πορτογαλία** (κατά 5,4%). Στον αντίποδα, σε **9** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται συρρίκνωση της διαφοράς υπέρ των μαθητών των σχολείων με έδρα σε πόλη ή μεγάλη πόλη με την υψηλότερη διαφορά να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά 8,8%) και ακολουθούν η **Ιρλανδία** (κατά 5,9%), η **Ουγγαρία** (κατά 4,7%), η **Δανία** (κατά 4,1%), η **Ισπανία** (κατά 4,0%) και η **Φινλανδία** (κατά 3,7%).

3.2 Δείκτες εκροών στην εκπαίδευση

Στην ενότητα αυτή θα αναφερθούμε συνολικά στα παραγόμενα αποτελέσματα (εκροές) μέσα από την επεξεργασία συγκεκριμένων δεικτών εκροών. Οι δείκτες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: α) πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης από την εκπαίδευση και την κατάρτιση, που αποτελεί και ευρωπαϊκό επίπεδο αναφοράς (ΕΕ-2020), β) επίδοσης μαθητικού πληθυσμού που αποτελεί και ευρωπαϊκό επίπεδο αναφοράς (ΕΕ-2020), και γ) βαθμοί επίτευξης τριών επιπλέον ευρωπαϊκών επιπέδων αναφοράς στην εκπαίδευση (ΕΕ-2020).

Στην πρώτη κατηγορία ως δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** (σχολική διαρροή) ορίζεται η αντίστοιχη μεταβλητή της έρευνας Εργατικού Δυναμικού της Eurostat. Η μέτρηση της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης αντικατοπτρίζει την ικανότητα των συστημάτων να αναγνωρίζουν τα άτομα με υψηλό κίνδυνο διαρροής και να αναλαμβάνουν τις κατάλληλες ενέργειες προκειμένου να τα συγκρατήσουν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η μείωση της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης αποτελεί επίσης δείκτη παρακολούθησης προόδου της εφαρμογής του προγράμματος «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020».

Στη δεύτερη κατηγορία ως **δείκτης επίδοσης** του μαθητικού πληθυσμού παρουσιάζεται η επίδοση των μαθητών σύμφωνα με τα αποτέλεσμα του προγράμματος PISA 2006. Παράλληλα, η επάρκεια δεξιοτήτων των μαθητών σε βασικά γνωστικά πεδία, όπως η ανάγνωση, τα μαθηματικά και οι φυσικές επιστήμες, αποτελεί έναν από τους πέντε βασικούς δείκτες παρακολούθησης για την επίτευξη της στρατηγικής της Λισαβόνας, και ταυτόχρονα κατέχει κεντρική θέση ανάμεσα στις δεξιότητες, που σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο βασικών ικανοτήτων της δια βίου μάθησης (European Council, 2006), κρίνονται απαραίτητες για την προσωπική ολοκλήρωση του ατόμου, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση.

Στην τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται, ως δείκτες επίτευξης των ευρωπαϊκών **επιπέδων αναφοράς** στην εκπαίδευση, οι μεταβλητές που αποδίδουν κατ' έτος την πορεία των κρατών-μελών και τη μέση τιμή της Ε.Ε. των 28 για κάθε επιπλέον στόχο που έχει τεθεί για το 2020 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.2.1 Πρόωρη εγκατάλειψη από την εκπαίδευση & κατάρτιση (ISCED 1-3)

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη μέτρηση της σχολικής διαρροής χρησιμοποιείται ο **δείκτης πρόωρης (σχολικής) εγκατάλειψης** από την εκπαίδευση και κατάρτιση, ο οποίος αποδίδει το ποσοστό των νέων (πληθυσμιακή ομάδα: 18 – 24 ετών) με επίπεδο εκπαίδευσης μέχρι και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (απόφοιτοι επιπέδου ISCED 0, 1, 2 ή 3C). Συγκεκριμένα στοιχεία για τη μέτρηση του φαινομένου συλλέγονται μέσω της έρευνας «Εργατικού Δυναμικού» της Eurostat. Στη συγκεκριμένη έρευνα ορίζεται ως πρόωρη σχολική εγκατάλειψη ο αριθμός των νέων της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας που έχουν εγκαταλείψει την εκπαίδευση χωρίς να έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια βαθμίδα και επιπλέον δεν συμμετέχουν τις τελευταίες 4 εβδομάδες από την στιγμή διεξαγωγής της έρευνας σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης, ή κατάρτισης.

Η μείωση της σχολικής διαρροής στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα θεωρείται ζωτικής σημασίας για τα κράτη μέλη της ΕΕ-28, αφού θα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή των κρατών μελών (European Commission 2009). Συγκεκριμένα, ο περιορισμός του ποσοστού σε επίπεδα κάτω του **10%**, στόχος που είχε τεθεί για το 2010, διατηρείται και στους στόχους για το 2020 (ΕΕ-2020), αφού την περίοδο 2000-2010 τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ αντιμετώπισαν σοβαρές δυσκολίες κατά την προσπάθεια μείωσης του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.111: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης της ΕΕ-28 είναι **11,2%**, υπολειπόμενος κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης της ΕΕ-28, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-31,7%** (ή κατά 5,2 ποσοστιαίες μονάδες), από 16,4% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,2% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη

τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται αύξηση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-6,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.112: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

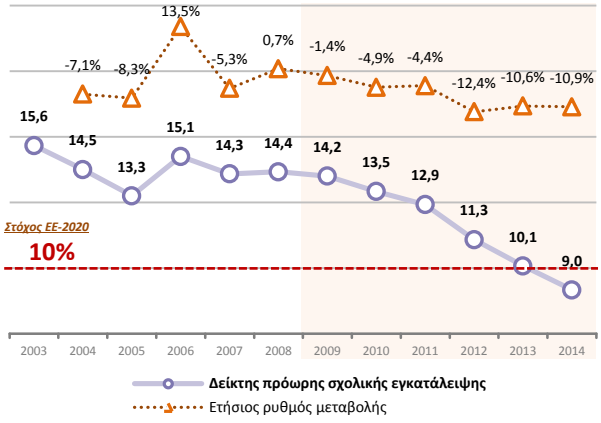

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην Ελλάδα είναι **9,0**%, υπερκαλύπτοντας ήδη κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα το στόχο ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **2,2** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **1,0** ποσοστιαία μονάδα, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 όπου η τιμή του δείκτη της χώρας ταυτίστηκε με τον αντίστοιχο της ΕΕ-28, και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2014 (2,2 ποσοστιαίες μονάδες). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντικότατη **μείωση** κατά **-42,3**% (ή κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες), από 15,6% το 2003 σε 9,0% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην Ελλάδα, κατά **-14,7%** (ή 2,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 15,6% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014), σε 13,3% το 2005, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **13,5%** (ή κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2005-2006, από 13,3% το 2011 σε 15,1% το 2006. Την επόμενη περίοδο 2006-2014 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** του δείκτη κατά **-40,4%** (ή κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 15,1% το 2006 σε 9,0% το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **13,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-12,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η απόσταση της τιμής του 2014 από το στόχο ΕΕ-2020 (10%) και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.31: **Ετήσια εξέλιξη του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 10,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2014
ΕΕ-28	**16,4**	**16,0**	**15,7**	**15,3**	**14,9**	**14,6**	**14,2**	**13,9**	**13,4**	**12,7**	**11,9**	**11,2**	**-1,2**	**-31,7** ▼
Ισπανία	31,7	32,2	31,0	30,3	30,8	31,7	30,9	28,2	26,3	24,7	23,6	21,9	**-11,9**	**-30,9** ▼
Μάλτα	49,9	42,1	33,0	32,2	30,2	27,2	25,7	23,8	22,7	21,1	20,5	20,3	**-10,3**	**-59,3** ▼
Ρουμανία	22,5	22,4	19,6	17,9	17,3	15,9	16,6	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1	**-8,1**	**-19,6** ▼
Πορτογαλία	41,2	39,3	38,3	38,5	36,5	34,9	30,9	28,3	23,0	20,5	18,9	17,4	**-7,4**	**-57,8** ▼
Ιταλία	23,0	23,1	22,1	20,4	19,5	19,6	19,1	18,6	17,8	17,3	16,8	15,0	**-5,0**	**-34,8** ▼
Βουλγαρία	21,9	21,4	20,4	17,3	14,9	14,8	14,7	13,9	11,8	12,5	12,5	12,9	**-2,9**	**-41,1** ▼
Ην. Βασίλειο	12,1	12,1	11,6	11,3	16,6	16,9	15,7	14,8	14,9	13,4	12,3	11,8	**-1,8**	**-2,5** ▼
Εσθονία	13,7	13,9	14,0	13,4	14,4	14,0	13,5	11,0	10,6	10,3	9,7	11,4	**-1,4**	**-16,8** ▼
Ουγγαρία	12,0	12,6	12,5	12,5	11,4	11,7	11,5	10,8	11,4	11,8	11,9	11,4	**-1,4**	**-5,0** ▼
Βέλγιο	14,3	13,1	12,9	12,6	12,1	12,0	11,1	11,9	12,3	12,0	11,0	9,8	**0,2**	**-31,5** ▼
Γερμανία	12,8	12,1	13,5	13,7	12,5	11,8	11,1	11,9	11,6	10,5	9,8	9,5	**0,5**	**-25,8** ▼
Φινλανδία	10,1	10,0	10,3	9,7	9,1	9,8	9,9	10,3	9,8	8,9	9,3	9,5	**0,5**	**-5,9** ▼
Ελλάδα	**15,6**	**14,5**	**13,3**	**15,1**	**14,3**	**14,4**	**14,2**	**13,5**	**12,9**	**11,3**	**10,1**	**9,0**	**1,0**	**-42,3** ▼
Γαλλία	12,7	12,3	12,5	12,7	12,8	11,8	12,4	12,7	12,3	11,8	9,7	9,0	**1,0**	**-29,1** ▼

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 10,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2014	
Ολλανδία	14,3	14,1	13,5	12,6	11,7	11,4	10,9	10,0	9,2	8,9	9,3	8,7	**1,3**	**-39,2**	▼
Λετονία	18,8	15,9	15,4	15,6	15,6	15,5	14,3	12,9	11,6	10,6	9,8	8,5	**1,5**	**-54,8**	▼
Δανία	10,4	8,8	8,7	9,1	12,9	12,5	11,3	11,0	9,6	9,1	8,0	7,8	**2,2**	**-25,0**	▼
Αυστρία	9,0	9,8	9,3	10,0	10,8	10,2	8,8	8,3	8,5	7,8	7,5	7,0	**3,0**	**-22,2**	▼
Ιρλανδία	13,1	13,1	12,5	12,2	11,8	11,4	11,7	11,5	10,8	9,7	8,4	6,9	**3,1**	**-47,3**	▼
Κύπρος	17,3	20,6	18,2	14,9	12,5	13,7	11,7	12,7	11,3	11,4	9,1	6,8	**3,2**	**-60,7**	▼
Σλοβακία	5,3	6,8	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7	**3,3**	**26,4**	▲
Σουηδία	9,2	9,2	10,8	8,6	8,0	7,9	7,0	6,5	6,6	7,5	7,1	6,7	**3,3**	**-27,2**	▼
Λουξεμβούργο	12,3	12,7	13,3	14,0	12,5	13,4	7,7	7,1	6,2	8,1	6,1	6,1	**3,9**	**-50,4**	▼
Λιθουανία	11,4	10,3	8,4	8,8	7,8	7,5	8,7	7,9	7,4	6,5	6,3	5,9	**4,1**	**-48,2**	▼
Τσεχία	6,5	6,3	6,2	5,1	5,2	5,6	5,4	4,9	4,9	5,5	5,4	5,5	**4,5**	**-15,4**	▼
Πολωνία	6,0	5,6	5,3	5,4	5,0	5,0	5,3	5,4	5,6	5,7	5,6	5,4	**4,6**	**-10,0**	▼
Σλοβενία	4,6	4,3	4,9	5,6	4,1	5,1	5,3	5,0	4,2	4,4	3,9	4,4	**5,6**	**-4,3**	▼
Κροατία	7,9	5,4	5,1	4,7	4,5	4,4	5,2	5,2	5,0	5,1	4,5	2,7	**7,3**	**-65,8**	▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2014.

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** της ΕΕ-28 είναι **11,2**%. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **13η θέση**, μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, με ποσοστό **9,0%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για την πρόωρη σχολική εγκατάλειψη έχει ήδη επιτευχθεί σε **19** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 67,9%) με τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην **Κροατία** (2,7%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (4,4%), η **Πολωνία** (5,4%), η **Τσεχία** (5,5%), η **Λιθουανία** (5,9%), το **Λουξεμβούργο** (6,1%), η **Σουηδία** και η **Σλοβακία**(6,7%), η **Κύπρος** (6,8%), η **Ιρλανδία** (6,9%), η **Αυστρία** (7,0%), η **Δανία** (7,8%), η **Λετονία** (8,5%), η **Ολλανδία** (8,7%), η **Γαλλία** & η **Ελλάδα** (9,0%), η **Φινλανδία** & η **Γερμανία** (9,5%) και το **Βέλγιο** (9,8%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα υπόλοιπα **9** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία η τιμή του δείκτη υπερέχει του στόχου ΕΕ-2020 με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην **Ισπανία** (21,9%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,9 ποσοστιαίες μονάδες και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Μάλτα** (20,3%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 10,3 ποσοστιαίες μονάδες, η **Ρουμανία** (18,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες, η **Πορτογαλία** (17,4%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,4 ποσοστιαίες μονάδες, η **Ιταλία** (15,0%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,0 ποσοστιαίες μονάδες, η **Βουλγαρία** (12,9%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,8%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες, η **Εσθονία** και η **Ουγγαρία** (11,4%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες. Η τιμή του λόγου top5 (**18,5%**)/ bottom5 (**4,8%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,88** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2003 ο στόχος ΕΕ-2020 για την πρόωρη σχολική εγκατάλειψη έχει ήδη επιτευχθεί σε **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 25,0%) με τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στη **Σλοβενία** (4,6%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (5,3%), η **Πολωνία** (6,0%), η **Τσεχία** (6,5%), **Κροατία** (7,9%), η **Αυστρία** (9,0%) και η **Σουηδία** (9,2%), ενώ σε **2** επιπλέον κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του δείκτη είναι οριακή του στόχου ΕΕ-2020 (**Φιλανδία** 10,1% και **Δανία** 10,4%). Τη συγκεκριμένη χρονιά στα υπόλοιπα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του δείκτη υπερτερεί του στόχου ΕΕ-2020 με την υψηλότερη τιμή να καταγράφεται στη **Μάλτα** (49,9%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (41,2%), η **Ισπανία** (31,7%), η **Ιταλία** (23,0%), η **Ρουμανία** (22,5%), η **Βουλγαρία** (21,9%), η **Λετονία** (18,8%), η **Κύπρος** (17,3%), η **Ελλάδα** (15,6%), το **Βέλγιο** και η **Ολλανδία** (14,3%), η **Εσθονία** (13,7%), η **Ιρλανδία** (13,1%), η **Γερμανία** (12,8%), η **Γαλλία** (12,7%), το **Λουξεμβούργο** (12,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (12,1%), η **Ουγγαρία** (12,0%) και η **Λιθουανία** (11,4%). Το 2003 η τιμή του λόγου top5 (**33,7%**)/ bottom5 (**6,1%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,55** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται σημαντική **μείωση** του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στην ΕΕ-28 κατά **-31,7%** (ή κατά **5,2** ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς μόνο στη **Σλοβακία** καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης κατά **26,4%**. Αντίθετα στα υπόλοιπα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Κροατία** (κατά -65,8%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (-60,7%), η **Μάλτα** (-59,3%), η **Πορτογαλία** (κατά -57,8%), η **Λετονία** (-54,8%), το **Λουξεμβούργο** (κατά -50,4%), η **Λιθουανία** (-48,2%), η **Ιρλανδία** (κατά -47,3%), η **Ελλάδα** (-42,3%), η **Βουλγαρία** (-41,1%), η **Ολλανδία** (-39,2%), η **Ιταλία** (κατά -34,8%), το **Βέλγιο** (κατά -31,5%), η **Ισπανία** (-30,9%), η **Γαλλία** (-29,1%), η **Σουηδία** (κατά -27,2%), η **Γερμανία** (-

25,8%), η **Δανία** (κατά -25,0%), η **Αυστρία** (κατά -22,2%), η **Ρουμανία** (κατά -19,6%), η **Εσθονία** (-16,9%), η **Τσεχία** (-15,4%), η **Πολωνία** (-10,0%), η **Φινλανδία** (-5,9%), η **Ουγγαρία** (κατά -5,0%), η **Σλοβενία** (-4,3%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-2,5%).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των στατιστικών παραμέτρων **θέσης** (μέση τιμή, διάμεσος, μέγιστη και ελάχιστη τιμή, μέση τιμή των top5 και bottom5 κρατών-μελών και του εύρους της διαφοράς τους) και **διασποράς** (τυπική απόκλιση, συντελεστής συσχέτισης και λόγος ακραίων τιμών) του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των στατιστικών παραμέτρων κατά την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.32: **Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014**

Στατιστικές παράμετροι	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Μεταβολή περιόδου 2003-2014
Μέση Τιμή (μ)	**15,7**	**15,1**	**14,4**	**14,0**	**13,6**	**13,4**	**12,7**	**12,2**	**11,5**	**11,1**	**10,4**	**9,9**	**-37,2** ▼
Διάμεσος (σ)	12,8	12,7	12,7	12,6	12,5	11,9	11,4	11,3	11,1	10,4	9,5	8,9	**-30,6** ▼
Τυπική Απόκλιση (stv)	10,4	9,5	8,3	8,1	7,8	7,4	6,9	6,4	5,7	5,1	4,9	4,8	**-53,7** ▼
Συντελεστής Διακύμανσης (CV)	**0,66**	**0,63**	**0,58**	**0,58**	**0,57**	**0,55**	**0,55**	**0,53**	**0,50**	**0,46**	**0,48**	**0,49**	**-26,3** ▼
Μέγιστη τιμή (max)	49,9	42,1	38,3	38,5	36,5	34,9	30,9	28,3	26,3	24,7	23,6	21,9	**-56,1** ▼
Ελάχιστη τιμή (min)	4,6	4,3	4,9	4,7	4,1	4,4	4,9	4,7	4,2	4,4	3,9	2,7	**-41,3** ▼
Εύρος (max - min)	**45,3**	**37,8**	**33,4**	**33,8**	**32,4**	**30,5**	**26,0**	**23,6**	**22,1**	**20,3**	**19,7**	**19,2**	**-57,6** ▼
Λόγος max/min	10,8	9,8	7,8	8,2	8,9	7,9	6,3	6,0	6,3	5,6	6,1	8,1	**-25,2** ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών top5	**33,7**	**31,8**	**29,0**	**27,9**	**26,9**	**26,1**	**24,6**	**23,6**	**21,6**	**20,3**	**19,4**	**18,5**	**-44,9** ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών ενδιάμεσης κατ.	**15,5**	**15,2**	**14,6**	**14,2**	**13,9**	**13,8**	**13,1**	**12,7**	**12,1**	**11,6**	**10,6**	**10,3**	**-33,3** ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών bottom5	**6,1**	**5,7**	**5,6**	**5,5**	**5,1**	**5,2**	**5,2**	**5,0**	**5,0**	**5,2**	**5,1**	**4,8**	**-21,1** ▼
Εύρος (top5 - bottom5)	9,4	9,5	9,1	8,7	8,8	8,6	7,9	7,6	7,1	6,4	5,5	5,5	**-41,2** ▼
Λόγος top5/ bottom5	**5,6**	**5,6**	**5,2**	**5,1**	**5,3**	**5,0**	**4,7**	**4,7**	**4,4**	**3,9**	**3,8**	**3,9**	**-30,2** ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών top5	**11,9**	**9,0**	**7,6**	**8,6**	**8,1**	**7,7**	**6,6**	**4,7**	**3,6**	**3,0**	**2,8**	**2,7**	**-77,5** ▼
Τυπική απόκλιση κρατών ενδιάμεσης κατ.	**3,3**	**3,4**	**2,9**	**2,5**	**2,4**	**2,4**	**2,4**	**2,4**	**2,3**	**1,9**	**1,9**	**2,0**	**-39,5** ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών bottom5	**1,3**	**1,0**	**0,6**	**0,7**	**0,9**	**0,6**	**0,2**	**0,3**	**0,5**	**0,5**	**0,9**	**1,3**	**2,6** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η Μέση Τιμή υπολογίζεται ως απλός μέσος όρος των τιμών των διοικητικών περιφερειών των 28 κρατών-μελών και διαφέρει από την τιμή της ΕΕ-28, η οποία υπολογίζεται ως σταθμισμένος μέσος όρος των τιμών των χωρών. Επίσης, η κατανομή των 27 κρατών-μελών έχει χωριστεί σε 3 ομάδες: α) το top5, που περιλαμβάνει τις πέντε υψηλότερες τιμές κατ' έτος, β) το bottom5 που περιλαμβάνει τις πέντε χαμηλότερες τιμές κατ' έτος και γ) την ενδιάμεση κατηγορία, που περιλαμβάνει τις χώρες που δεν ανήκουν ούτε στο top5 ούτε στο bottom5. Το πλήθος των χωρών που ανήκουν στην ενδιάμεση κατηγορία μεταβάλλεται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τα 28 κράτη-μέλη, τότε στην ενδιάμεση κατηγορία περιλαμβάνονται 18 χώρες). Στον πίνακα, πέραν των κοινών περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων παρουσιάζονται η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση και για τις τρεις αυτές κατηγορίες.

Από τη μελέτη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2014:

- Ως προς τους δείκτες θέσης: Η **μέση τιμή** της ΕΕ-28 κινείται πτωτικά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **-4,1%**. Κατά την περίοδο αναφοράς σημειώνεται ότι η συνολική **μείωση** της μέσης τιμής της κατηγορίας top5 (μείωση κατά -15,1 ποσοστιαίες μονάδες), ήταν πολλαπλάσια της μείωσης της μέσης τιμής της τόσο της κατηγορίας bottom5 (κατά -1,3 ποσοστιαίες μονάδες), όσο και της ενδιάμεσης κατηγορίας κρατών-μελών (κατά -4,5 μονάδες). Με άλλα λόγια, τα κράτη με τα υψηλότερα ποσοστά πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης το 2003 εμφάνισαν σημαντικά μεγαλύτερη βελτίωση σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη.
- Ως προς τους δείκτες διασποράς: (α) Το **εύρος** του δείκτη παρουσιάζει σημαντική μείωση (κατά 26,1 ποσοστιαίες μονάδες) και διαμορφώνεται το 2014 στο **19,2** ποσοστιαίες μονάδες. (β) Η **τυπική απόκλιση** των κρατών- μελών της ΕΕ-28 μειώθηκε κατά 5,6 μονάδες την περίοδο 2003-2014. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της τυπικής απόκλισης της κατηγορίας top-5 (κατά 9,2 μονάδες) την περίοδο 2003-2014. Με άλλα λόγια, πέραν της συνολικής μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των μαθητών, παρατηρείται σημαντικότατη μείωση των διαφορών μεταξύ των χωρών που εμφάνιζαν τα υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία, με τις τελευταίες να μειώνουν κατά πολύ περισσότερο τη μέση τιμής τους στην κατηγορία σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Συνολικά, ωστόσο, ο βαθμός διαφοροποίησης των κρατών-μελών καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς είναι σημαντικός με την τιμή του **συντελεστή συσχέτισης** (CV) να διαμορφώνεται στο 0,49 το 2014, μειωμένος κατά **-26,2** της τιμής του 2003 (0,66).

Στη συνέχεια της ενότητας διερευνώνται βασικές διαφοροποιήσεις των τιμών του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως προς το φύλο των μαθητών, το διοικητικό πλαίσιο αναφοράς των σχολικών μονάδων (επίπεδο διοικητικής περιφέρειας NUTS2), την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) και την εργασιακή κατάσταση των νέων που διαρρέουν.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** συνολικά και ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ , καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών της ΕΕ-28 είναι **12,8%**, υπολειπόμενος κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπερέχοντας κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**9,6%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών της ΕΕ-28, που υπερέχει σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-30,8%** (ή κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες), από 18,5% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 12,8% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται αύξηση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-6,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Γράφημα 3.113: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των ανδρών μαθητών την περίοδο 2003-2014**

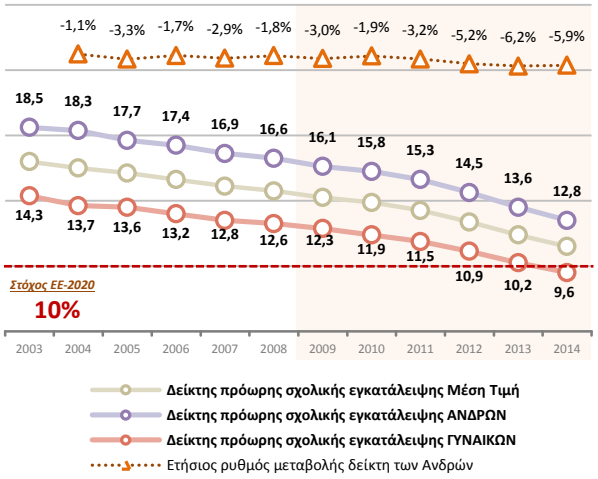

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών της ΕΕ-28, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-32,9%** (ή κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες), από 14,3% το 2003 σε 9,6% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται αύξηση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης ανδρών και γυναικών καταγράφει **μείωση** κατά **-23,8%** (ή κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα), από 4,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 3,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς, ενώ η μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών καταγράφεται το 2004 (κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** συνολικά και ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.114: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των ανδρών μαθητών την περίοδο 2003-2014**

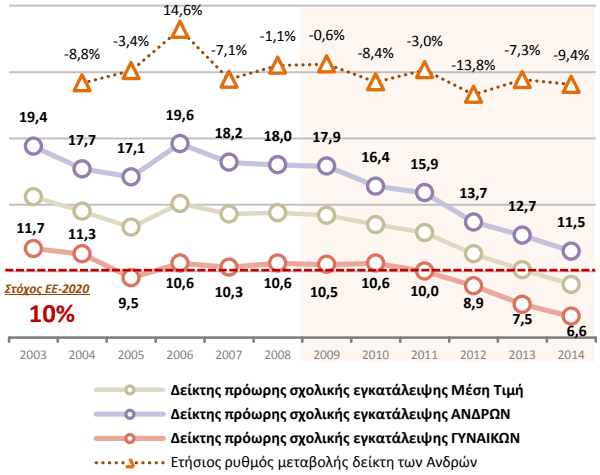

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών στην Ελλάδα είναι **11,5%**, υπολειπόμενος κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπερέχοντας κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**6,6%**) στην Ελλάδα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **1,3** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των ανδρών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2014 δεν υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των ανδρών στην ΕΕ-28, αφού την περίοδο 2006-2011 υπερείχε της τιμής του δείκτη στη ΕΕ-28, με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να είναι μικρή (0,3 ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται τα έτη 2004, 2005, 2010 και 2011 (κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2006 (2,2 ποσοστιαίες μονάδες).

Το 2014 ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **3,0** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των γυναικών στην Ελλάδα την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των γυναικών στην ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **2,4** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2010 (κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες), και την αντί-

στοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2014 (κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών στην Ελλάδα, που υπερέχει σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-40,7**% (ή κατά 7,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 19,4% το 2003 σε 11,5% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών στην Ελλάδα, κατά **-11,9%** (ή 2,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 19,4% το 2003 σε 17,1% το 2005, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **14,6%** (ή κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2005-2006, από 17,1% το 2005 σε 19,6% το 2006, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Την επόμενη περίοδο 2006-2014 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** του δείκτη κατά **-41,3%** (ή κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 19,6% το 2006 σε 11,5% το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **14,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (**-13,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντικότατη **μείωση** κατά **-43,6**% (ή κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 11,7% το 2003 σε 6,6% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στην Ελλάδα, κατά **-18,8%** (ή 2,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 11,7% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014), σε 9,5% το 2005, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **11,6%** (ή κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα) καταγράφεται την περίοδο 2005-2006, από 9,5% το 2005 σε 10,6% το 2006. Την επόμενη περίοδο 2006-2014 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** του δείκτη κατά **-37,7%** (ή κατά 4,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 10,6% το 2006 σε 6,6% το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στην Ελλάδα κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**-15,7%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης ανδρών και γυναικών καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-36,4**% (ή κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 7,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 4,9 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, με την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς να καταγράφεται το 2012 (κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες), και τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών καταγράφεται το 2006 (κατά 9,0 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2014.

Γράφημα 3.115: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

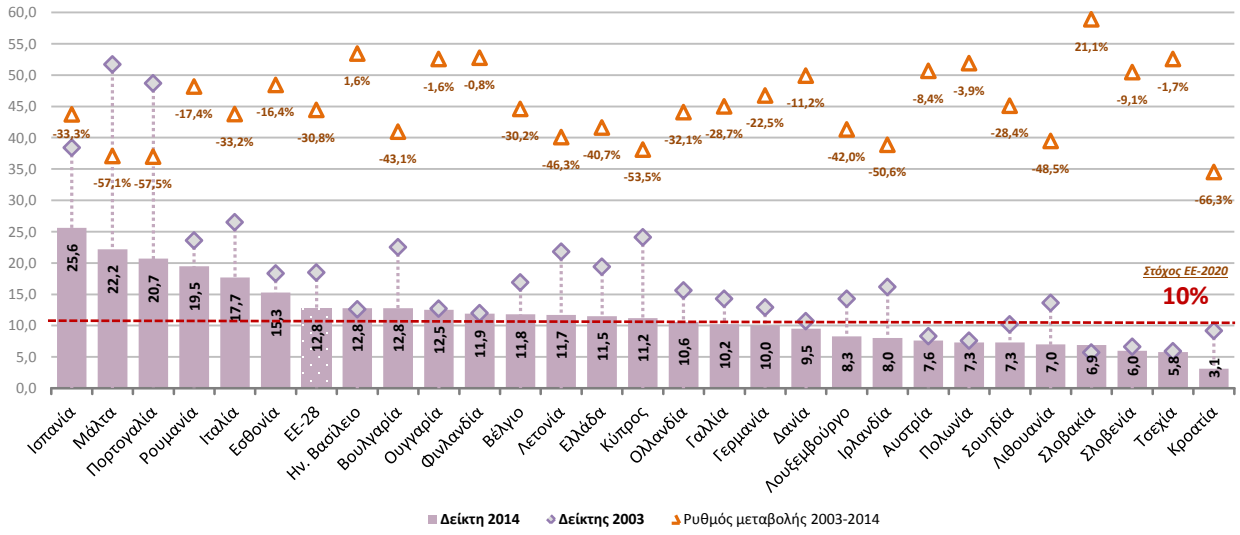

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών της ΕΕ-28 είναι **12,8%**, υπολειπόμενος κατά **2,8** ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά και ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **6η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **11,5%**. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ανδρών και με μέση τιμή **21,1%** είναι η **Ισπανία** (25,6%), η **Μάλτα** (22,2%), η **Πορτογαλία** (20,7%), η **Ρουμανία** (19,5%) και η **Ιταλία** (17,7%).Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **5,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Κροατία** (0,3%), η **Τσεχία** (0,3%), η **Σλοβενία** (6,0%), η **Σλοβακία** (6,9%) και η **Λιθουανία** (7,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,67** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται σημαντική **μείωση** κατά **-30,8%** (ή κατά **5,7** ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών στην ΕΕ-28 από 18,5% το 2003 σε 12,8% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **26** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (92,9%), καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Κροατία** (κατά -66,3%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (-57,5%), η **Μάλτα** (κατά -57,1%), η **Κύπρος** (-53,5%), η **Ιρλανδία** (-50,6%), η **Λιθουανία** (-48,5%), η **Λετονία** (-46,3%), η **Βουλγαρία** (-43,1%), το **Λουξεμβούργο** (-42,0%), η **Ελλάδα** (κατά -40,7%) κατέχοντας ως προς τη μεταβλητή τη 10η θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, η **Ισπανία** (-33,3%), η **Ιταλία** (-33,2%), η **Ολλανδία** (-32,1%), το **Βέλγιο** (-30,2%), η **Γαλλία** (-28,7%), η **Σουηδία** (-28,4%), η **Γερμανία** (-22,5%), η **Ρουμανία** (-17,4%), η **Εσθονία** (-16,4%), η **Δανία** (-11,2%), ενώ μικρότερες μειώσεις καταγράφουν η **Σλοβενία** (κατά -9,1%), η **Αυστρία** (κατά -8,4%), η **Πολωνία** (-3,9%), η **Τσεχία** (-1,7%), η **Ουγγαρία** (-1,6%) και οριακά η **Φινλανδία** (-0,8%).

Στον αντίποδα σε **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ανδρών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 21,1) και έπεται το **Ηνωμένο Βασίλειο** με μικρή αύξηση κατά 1,6%.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των γυναικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2014.

Γράφημα 3.116: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

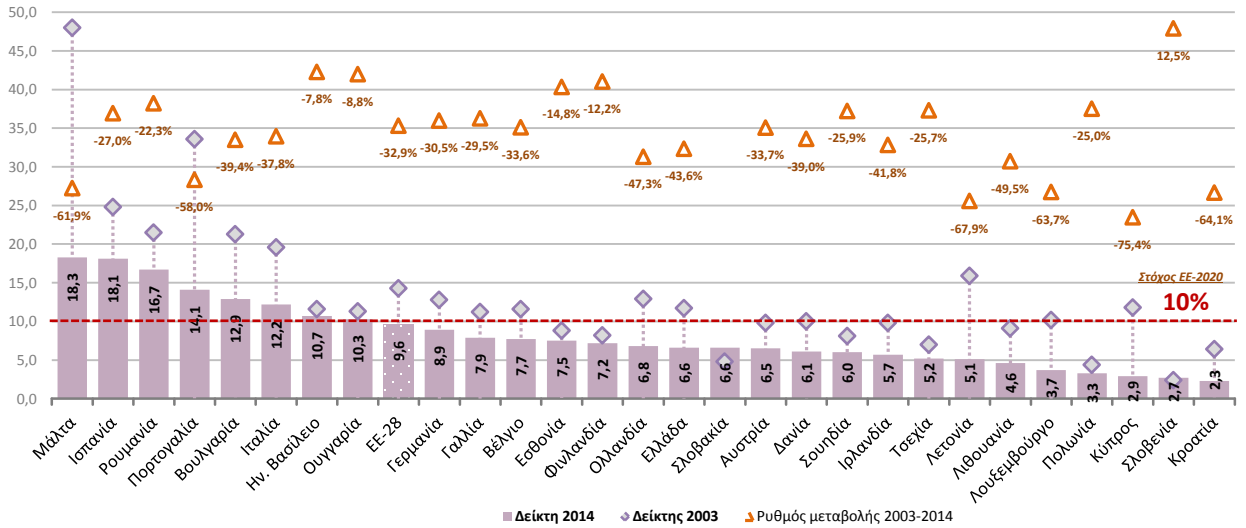

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των γυναικών της ΕΕ-28 είναι **9,6%**, υπερκαλύπτοντας ήδη κατά **0,4** ποσοστιαίες μονάδες το στόχο ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά και ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **15η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **6,6%**. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των γυναικών και με μέση τιμή **16,0%** είναι η **Μάλτα** (18,3%), η **Ισπανία** (18,1%), η **Ρουμανία** (16,7%), η **Πορτογαλία** (14,1%) και η **Βουλγαρία** (12,9%).Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **3,0%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Κροατία** (2,3%), η **Σλοβενία** (2,7%), η **Κύπρος** (2,9%), η **Πολωνία** (3,3%) και το **Λουξεμβούργο** (3,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,38** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται σημαντική **μείωση** κατά **-32,9%** (ή κατά **4,7** ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών στην ΕΕ-28 από 14,3% το 2003 σε 9,6% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **26** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (92,9%), καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά -75,4%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (-67,93%), η **Κροατία** (κατά -64,1%), το **Λουξεμβούργο** (-63,7%), η **Μάλτα** (κατά -61,9%), η **Πορτογαλία** (-58,0%), η **Λιθουανία** (-49,5%), η **Ολλανδία** (-47,3%), η **Ελλάδα** (κατά -43,6%) κατέχοντας ως προς τη μεταβλητή την 9η θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, η **Ιρλανδία** (-41,8%), η **Βουλγαρία** (-39,4%), η **Δανία** (-39,0%), η **Ιταλία** (-37,8%), η **Αυστρία** (-33,7%), το **Βέλγιο** (-33,6%), η **Γερμανία** (κατά -30,5%), η **Γαλλία** (-29,5%), η **Ισπανία** (-27,0%), η **Σουηδία** (-25,9%), η **Τσεχία** (-25,7%), η **Πολωνία** (κατά -25,0%), η **Ρουμανία** (-22,3%), η **Εσθονία** (-14,8%), η **Φινλανδία** (-12,2%), ενώ μικρότερες μειώσεις καταγράφουν η **Ουγγαρία** (-8,8%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-7,8%). Στον αντίποδα σε **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυναικών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 37,5) και έπεται η **Σλοβενία** (κατά 12,5%).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014.

Γράφημα 3.117: **Μέση τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014**

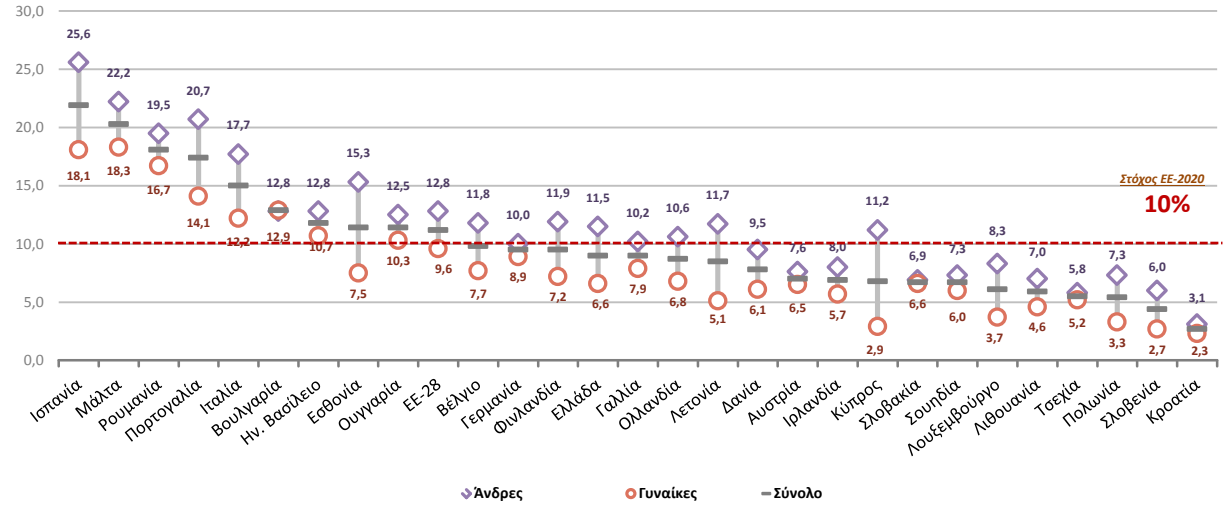

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ το ποσοστό της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των γυναικών είναι **9,6%** και υπολείπεται του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**12,8%**) κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια χρονιά το ποσοστό της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των γυναικών **υπολείπεται** του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών σε **27** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 96,4%), ενώ υπερέχει οριακά (κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) μόνο στη **Βουλγαρία**. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η μεγαλύτερη απόκλιση του ποσοστού της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ ανδρών και γυναικών υπέρ των πρώτων καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (κατά 7,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ισπανία** (κατά 7,5 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λετονία** και η **Πορτογαλία** (κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιταλία** (κατά 5,5 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ελλάδα** (κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Φινλανδία** (κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** (κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Πολωνία** (κατά 4,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Μάλτα** (κατά 3,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ολλανδία** (κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Δανία** (κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σλοβενία** (κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ρουμανία** (κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λιθουανία** (κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιρλανδία** και η **Γαλλία** (2,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ουγγαρία** (κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σουηδία** (κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** και η **Αυστρία** (κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες), και οριακά υπέρ των ανδρών η **Κροατία** (κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Τσεχία** (κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Σλοβακία** (κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά την περίοδο 2003-2014 η παρατηρούμενη διαφορά μεταξύ του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** ανδρών/γυναικών στην ΕΕ-28 υπέρ των ανδρών **μειώθηκε** κατά **-23,8%** (ή κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα) από 4,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 3,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Την ίδια περίοδο, σε **15** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται **μείωση**

της διαφοράς του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ ανδρών και γυναικών υπέρ των ανδρών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (κατά -8,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (κατά -6,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιρλανδία** (κατά -4,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κύπρος** (κατά -4,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ελλάδα** (κατά -2,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λιθουανία** (κατά -2,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κροατία** (κατά -2,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Εσθονία** (κατά -1,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιταλία** (κατά -1,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Βουλγαρία** (κατά -1,3 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** (κατά -1,2 ποσοστιαίες μονάδες), και οριακά η **Σλοβενία** (κατά -0,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γαλλία** και η **Σουηδία** (κατά -0,8 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Σλοβακία** (κατά -0,6 ποσοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** της διαφοράς του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ ανδρών και γυναικών υπέρ των ανδρών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Δανία** (κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Τσεχία** (κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Ολλανδία** (κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** (κατά 1,0 ποσοστιαίες μονάδες), και οριακά η **Φινλανδία** (κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ουγγαρία** και η **Πολωνία** (κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ρουμανία** και η **Λετονία** (κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Μάλτα** (κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (NUTS2)

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις **241** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **11,4%**[30], τιμή υπολειπόμενη κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **35,3%** τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 25,3 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη είναι **2,9%** τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**10,7** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.118: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

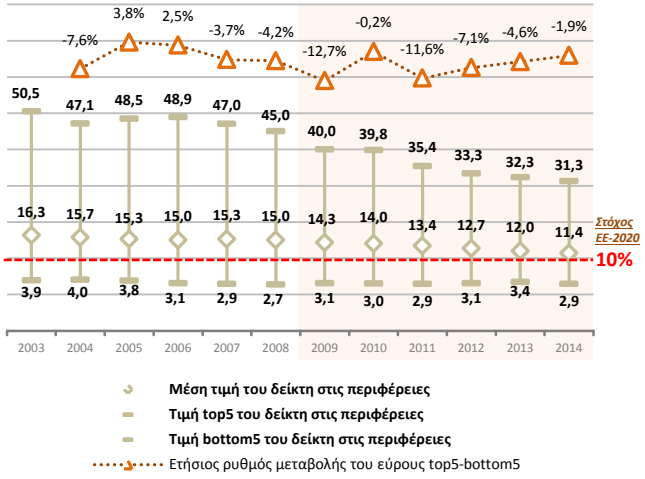

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ2-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει **μείωση** κατά **-29,9%** (ή κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες), από 16,3% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,4% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης καταγράφεται το 2007 (κατά **1,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **-6,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-39,2%** (ή κατά 18,3 ποσοστιαίες μονάδες), από 46,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 28,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περι-

[30] Η μέση τιμή των διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 (37,0%), όπως και των κρατών-μελών, διαφέρει από τη συνολική μέση τιμή της ΕΕ-28 (11,2%) αφού οι διοικητικές περιφέρειες μετέχουν χωρίς πληθυσμιακό κριτήριο στον υπολογισμό της μέσης τιμής

φέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (**3,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (**-12,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**[31], καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.119: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

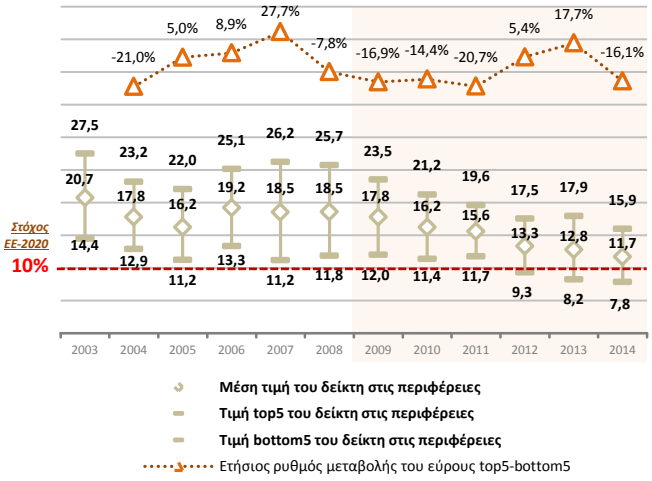

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας** είναι **11,7%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **15,9%** τιμή υπολειπόμενη κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη είναι **7,8%** τιμή υπερέχουσα κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/ bot-tom5 είναι υψηλή (**2,0** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** της Ελλάδας.

[31] Το 2014 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας και την περιφέρεια Ηπείρου και έχουν αξιοποιηθεί οι τιμές του δείκτη της προηγούμενης χρονιάς (2013)

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-43,4%** (ή κατά 9,0 ποσοστιαίες μονάδες), από 20,7% το 2003, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,7% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της μέσης τιμής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2005 καταγράφεται **μείωση** της μέσης τιμής του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας**, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά **-21,9%** (ή 4,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 20,7% το 2003 σε 16,2% το 2005, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **18,6%** (ή κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2005-2006, από 16,2% το 2005 σε 19,2% το 2006. Την επόμενη περίοδο 2006-2014 καταγράφεται σημαντική **μείωση** του δείκτη κατά **-38,8%** (ή κατά 7,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 19,2% το 2006 σε 11,7% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **18,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (κατά **-14,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο (2003-2014) το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-37,6%** (ή κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες), από 13,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, σε 8,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας**, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά **-21,0%** (ή 2,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 13,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 10,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2004, ενώ σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **46,0%** (ή κατά 4,7ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2004-2007, από 10,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2004 σε 15,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2007, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς. Την επόμενη περίοδο 2007-2014 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** του δείκτη κατά **-45,9%** (ή κατά 6,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 15,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2007 σε 8,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετή-

σια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (**27,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-21,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η τιμή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.120: **Τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

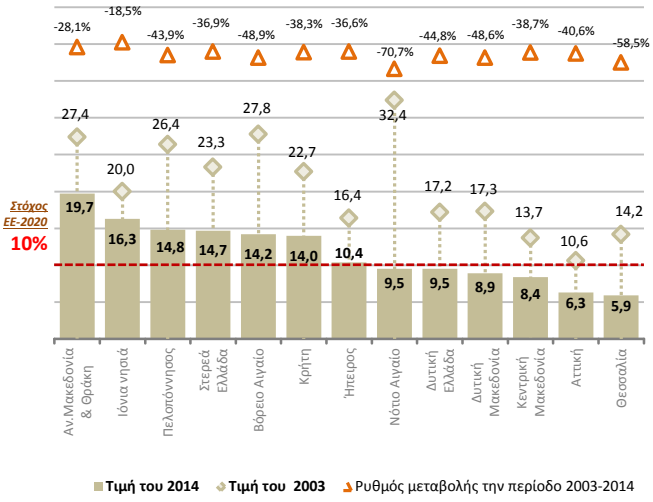

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 σε **6** από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας** η τιμή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση έχει υπερκαλύψει το στόχο ΕΕ-2020 (10%) με τη μικρότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην περιφέρεια της **Θεσσαλίας** (με ποσοστό **5,9%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπερκαλύπτοντας κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες το στόχο) και ακολουθούν η περιφέρεια της **Αττικής** (με ποσοστό **6,3%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπερκαλύπτοντας κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες το στόχο), η περιφέρεια της **Κεντρικής Μακεδονίας** (με ποσοστό **8,4%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπερκαλύπτοντας κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες το στόχο), η περιφέρεια της **Δυτικής Μακεδονίας** και η περιφέρεια της **Δυτικής Ελλάδας** και του **Νοτίου Αιγαίου** (με ποσοστό **9,5%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπερκαλύπτοντας κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες το στόχο). Το συγκεκριμένο έτος η διοικητική περιφέρεια της **Ηπείρου** προσεγγίζει οριακά το στόχο ΕΕ-2020 με το ποσοστό της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση να είναι **10,4%** (τιμή υπολειπόμενη κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου), ενώ στις υπόλοιπες **6** από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020, με την υψηλότερη απόκλιση να καταγράφεται στην περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (με τιμή δείκτη **19,7%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 9,7 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου) και κατά φθίνουσα τιμή ποσοστού ακλουθούν: η περιφέρεια **Ιονίων νήσων** (με τιμή δείκτη **16,3%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου), η περιφέρεια **Πελοποννήσου** (με τιμή δείκτη **14,8%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου), η περιφέρεια **Στερεάς Ελλάδας** (με τιμή δείκτη **14,8%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου), η περιφέρεια **Βορείου Αιγαίου** (με τιμή δείκτη **14,2%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου) και η περιφέρεια **Κρήτης** (με τιμή δείκτη **14,0%** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση υπολειπόμενη κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου).

Κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014) καταγράφεται **μείωση** του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και στις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην περιφέρεια του **Νοτίου Αιγαίου** (κατά **-70,7%** ή κατά 22,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η περιφέρεια της **Θεσσαλίας** (κατά **-58,5%** ή κατά 8,3 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια του **Βορείου Αιγαίου** (κατά **-48,0%** ή κατά 13,6 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Δυτικής Μακεδονίας** (κατά **-48,6%** ή κατά 8,4 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Δυτικής Ελλάδας** (κατά **-44,8%** ή κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Πελοποννήσου** (κατά **-43,9%** ή κατά 11,6 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Αττικής** (κατά **-40,6%** ή κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Κεντρικής Μακεδονίας** (κατά **-38,7%** ή κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Κρήτης** (κατά **-38,3%** ή κατά 8,7 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Στερεάς Ελλάδας** (κατά **-36,9%** ή κατά 8,6 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Ηπείρου** (κατά **-36,6%** ή κατά 6,0 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (κατά **-28,1%** ή κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες) και η περιφέρεια των **Ιονίων νήσων** (μείωση κατά **-18,5%** ή κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** συνολικά και ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση (ημεδαποί και αλλοδαποί μαθητές) στα **21** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα

οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2004-2014.

Γράφημα 3.121: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28(*) ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των αλλοδαπών νέων την περίοδο 2004-2014**

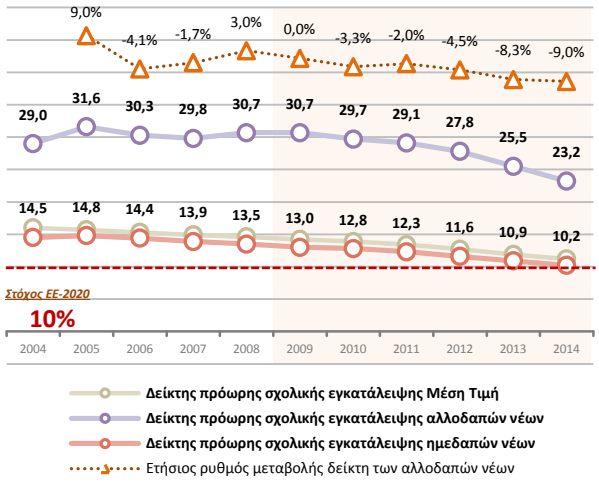

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία.

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων στην ΕΕ-28 είναι **23,3**%, υπολειπόμενος κατά 13,3 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπερέχοντας κατά 13,1 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των ημεδαπών νέων (**10,2%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2014) ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στην ΕΕ-28, που υπερέχει σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη ημεδαπών νέων, καταγράφει **μείωση** κατά **-20,8**% (ή κατά 5,8 ποσοστιαίες μονάδες), από 29,0% το 2004 σε 23,2% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2004-2005 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στην ΕΕ-28, κατά **9,0%** (ή 2,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 29,0% το 2004 σε 31,6% το 2005, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014), ενώ την περίοδο 2005-2009 -με αυξομειώσεις- καταγράφεται συνολική **μείωση** του δείκτη κατά **-2,8%** (ή κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 31,6% το 2005 σε 30,7% το 2009. Την επόμενη περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη κατά **-24,4%** (ή κατά 7,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 30,7% το 2009 σε 23,2% το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2004-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **9,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2014 (**-9,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στην ΕΕ-28, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-29,7**% (ή κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 14,5% το 2004 σε 10,2% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί αύξηση του δείκτη έναντι του προηγούμενου έτους καταγράφεται μόνο το 2005 (κατά **2,1%**), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2014 (**-6,4%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2004-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης αλλοδαπών και ημεδαπών νέων καταγράφει **μείωση** κατά **-10,3**% (ή κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα) από 14,5 ποσοστιαίες μονάδες το 2004 σε 13,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς, ενώ η μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και ημεδαπών νέων καταγράφεται το 2009 (κατά 17,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** συνολικά και ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των αλλοδαπών νέων την περίοδο αναφοράς 2004-2014.

Γράφημα 3.122: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των αλλοδαπών νέων την περίοδο 2004-2014**

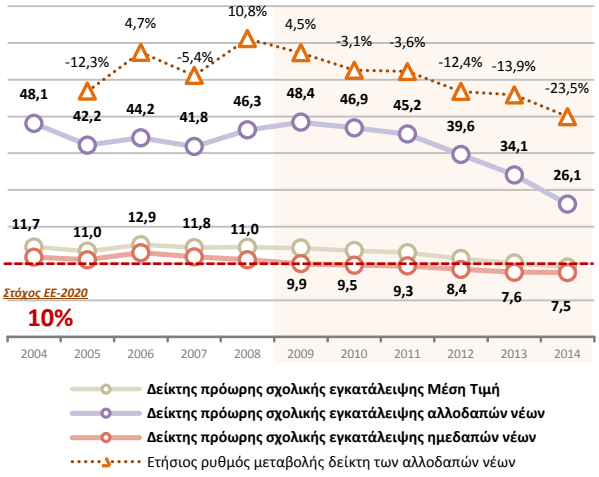

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα είναι **26,1**%, υπολειπόμενος κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπερέχοντας κατά 18,6 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των ημεδαπών νέων (**7,5%**) στην Ελλάδα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα υπερείχε κατά **2,9** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να

σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2004-2014 υπερείχε σταθερά της αντίστοιχης τιμής των αλλοδαπών νέων στην ΕΕ-28, με τη μέση διαφορά της περιόδου 2004-2014 να αντιστοιχεί σε 13,2 ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2014 (κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2004 (19,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Το 2014 ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **2,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των ημεδαπών νέων στην Ελλάδα την περίοδο αναφοράς 2004-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των ημεδαπών νέων στην ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2004-2014 να αντιστοιχεί σε **2,9** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2006 (κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2004 (κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2004-2014) ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα, που υπερέχει ισχυρά σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη ημεδαπών νέων, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-45,7**% (ή κατά 22,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 48,1% το 2004 σε 26,1% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2004-2007 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα, κατά **-13,1%** (ή 6,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 48,1% το 2004 σε 41,8% το 2007, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **15,8%** (ή κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2007-2009, από 41,8% το 2007 σε 48,4% το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014). Την επόμενη περίοδο 2009-2014 καταγράφεται σημαντικότατη **μείωση** του δείκτη κατά **-46,1%** (ή κατά 22,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 48,4% το 2009 σε 26,1% το 2014, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2004-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **10,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2014 (**-23,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-35,9**% (ή κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 11,7% το 2004 σε 7,5% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2004-2006 καταγράφεται **αύξηση** κατά **10,3%** (ή 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στην Ελλάδα, από 11,7% το 2004 σε 12,9% το 2006, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014), ενώ ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** του δείκτη κατά **41,9%** (ή κατά 5,4 ποσοστιαία μονάδα) καταγράφεται την περίοδο 2005-2014 από 12,9% το 2006 σε 7,5% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στην Ελλάδα κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (κατά **17,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (**-10,0%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2004-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης αλλοδαπών και ημεδαπών νέων καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** κατά **-48,9**% (ή κατά 17,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 36,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2004 σε 18,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, με την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς να καταγράφεται το 2014 (κατά 18,6 ποσοστιαίες μονάδες), και τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη αλλοδαπών και ημεδαπών νέων καταγράφεται το 2009 (κατά 38,5 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, τα έτη 2004 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2004-2014 (ή άλλη διαθέσιμη περίοδο).

Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **23,2**%, υπολειπόμενος κατά 13,2 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για τους αλλοδαπούς μαθητές έχει επιτευχθεί μόνο σε **2** κράτη-μέλη από 21 της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία. Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **4η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **26,1%**, υπολειπόμενη αντίστοιχα κατά 16,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των αλλοδαπών νέων και με μέση τιμή δείκτη **30,5%** είναι η **Ισπανία** (41,6% υπολειπόμενη του στόχου κατά 31,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιταλία** (34,9% υπολειπόμενη του στόχου κατά 24,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Πορτογαλία** (26,2% υπολειπόμενη του στόχου κατά 16,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ελλάδα** (26,1% υπολειπόμενη του στόχου κατά 16,1 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Κύπρος** (23,9% υπολειπόμενη του στόχου κατά 13,9 πο-

σοστιαίες μονάδες). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στο συγκεκριμένο δείκτη και με μέση τιμή δείκτη **9,9%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ιρλανδία** (6,5% υπερτερούσα του στόχου κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (8,7% υπερτερούσα του στόχου κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,9% υπολειπόμενη του στόχου κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Δανία** (11,6% υπολειπόμενη του στόχου κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Τσεχία** (12,0% υπολειπόμενη του στόχου κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,07** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Γράφημα 3.123: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) τα έτη 2004 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2014 (ή άλλη διαθέσιμη)**

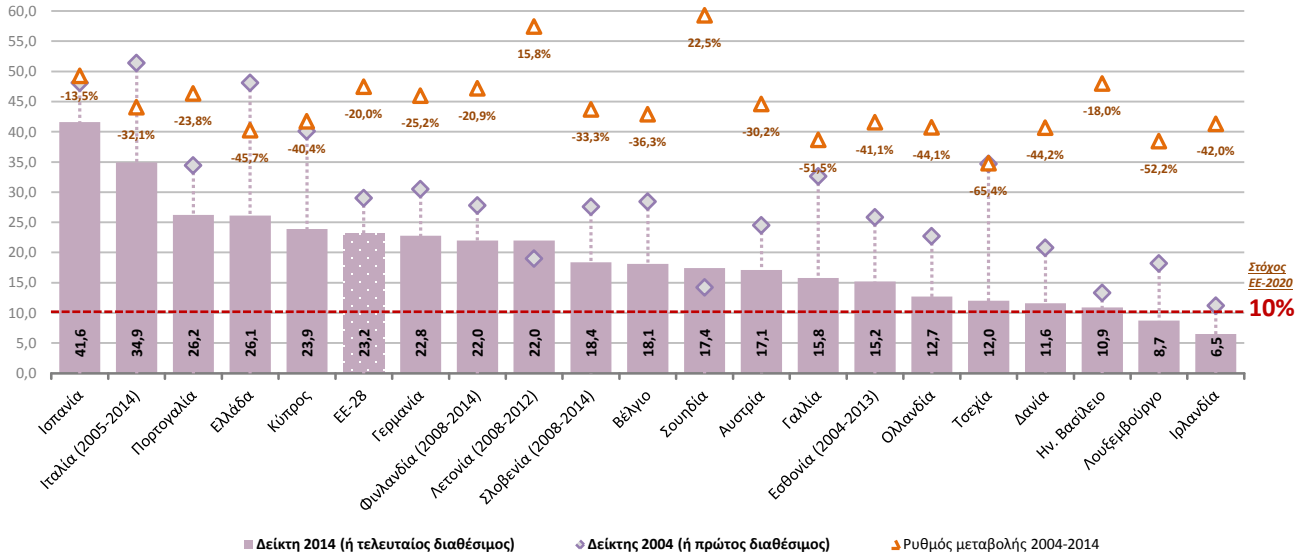

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014) καταγράφεται **μείωση** κατά **-20,0%** (ή κατά 5,8 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 29,0% το 2004 σε 23,2% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **19** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ (95,0%), καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (-65,4% ή κατά 22,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (-52,2% ή κατά 9,5 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γαλλία** (-51,5% ή κατά 16,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ελλάδα** (-45,7% ή κατά 22,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Δανία** (-44,2% ή κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ολλανδία** (-44,1% ή κατά 10,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιρλανδία** (-42,0% ή κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Εσθονία** (-41,1% ή κατά 10,6 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2004-2013, η **Κύπρος** (-40,4% ή κατά 16,2 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** (-36,3% ή κατά 10,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σλοβενία** (-33,3% ή κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2008-2014, η **Ιταλία** (-32,1% ή κατά 16,5 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2005-2014, η **Αυστρία** (-30,2% ή κατά 7,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** (-25,2% ή κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Πορτογαλία** (-23,8% ή κατά 8,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Φινλανδία** (-20,9% ή κατά 5,8 ποσοστιαίες μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-18,0% ή κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Ισπανία** (-13,5% ή κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες). Στον αντίποδα σε **2** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σουηδία** (κατά 22,5% ή κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες) και έπεται η **Λετονία** (κατά 15,8% ή κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2008-2012.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ημεδαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, τα έτη 2004 και 2014 (ή πρώτο διαθέσιμο μεταγενέστερο έτος), καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2004-2014 (ή άλλη διαθέσιμη περίοδο).
Το 2014 ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ημεδαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 είναι **10,2**%, υπολειπόμενος οριακά (κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες) του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για τους ημεδαπούς μαθητές έχει ήδη επιτευχθεί σε **19** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (67,9%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **17η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **7,5%**, υπερέχουσα αντίστοιχα κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top

5) του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ημεδαπών νέων και με μέση τιμή δείκτη **17,5%** είναι η **Μάλτα** (20,3% υπολειπόμενη του στόχου κατά 10,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ισπανία** (19,1% υπολειπόμενη του στόχου κατά 9,1 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2005-2014, η **Ρουμανία** (18,1% υπολειπόμενη του στόχου κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Πορτογαλία** (17,1% υπολειπόμενη του στόχου κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Ιταλία** (13,1% υπολειπόμενη του στόχου κατά 3,1 ποσοστιαίες μονάδες). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στο συγκεκριμένο δείκτη και με μέση τιμή δείκτη **4,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Κροατία** (2,3% υπερτερούσα του στόχου κατά 7,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σλοβενία** (4,0% υπερτερούσα του στόχου κατά 6,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κύπρος** (4,5% υπερτερούσα του στόχου κατά 5,5 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (4,9% υπερτερούσα του στόχου κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες) και με το ίδιο ποσοστό ισοβαθμούν η **Πολωνία**, η **Αυστρία** και η **Τσεχία** (με τιμή 5,4% υπερτερούσα του στόχου κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,08** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Γράφημα 3.124: **Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2004 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2014**

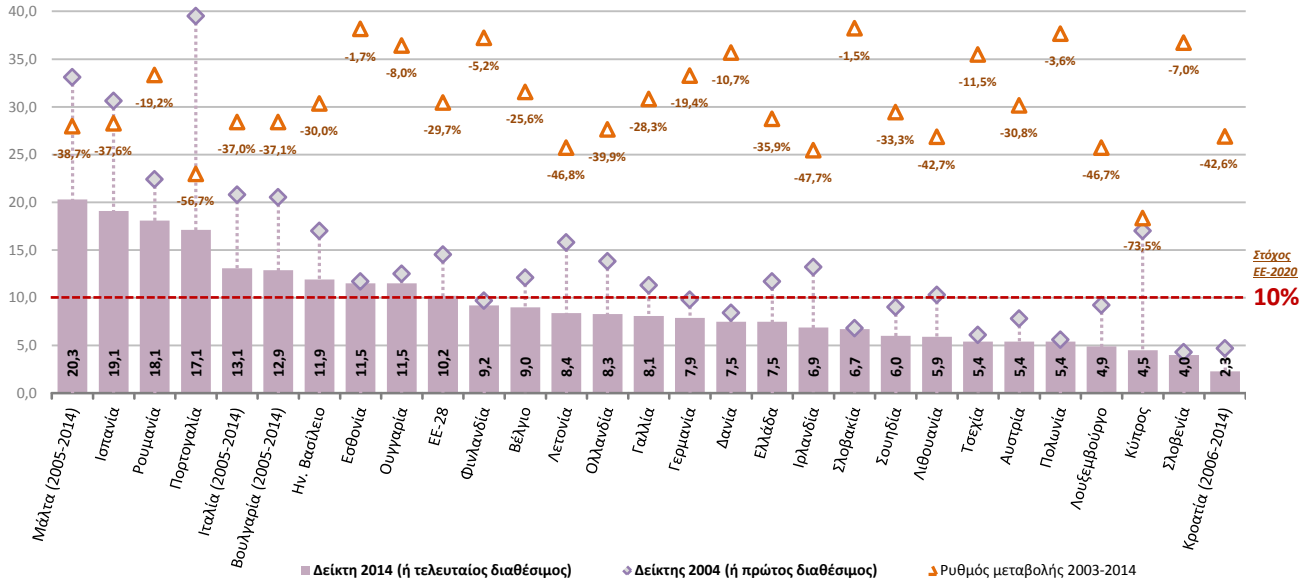

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014) καταγράφεται σημαντική **μείωση** κατά **-29,7%** (ή κατά 5,8 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 29,0% το 2004 σε 23,2% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς και στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημεδαπών νέων, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Κύπρο** (-73,5% ή κατά 12,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (-56,7% ή κατά 22,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιρλανδία** (-47,7% ή κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λετονία** (-46,8% ή κατά 7,4 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (-46,7% ή κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λιθουανία** (-42,7% ή κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κροατία** (-42,6% ή κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2006-2014, η **Ολλανδία** (-39,9% ή κατά 5,5 ποσοστιαίες μονάδες), η **Μάλτα** (-38,7% ή κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ισπανία** (-37,6% ή κατά 11,5 ποσοστιαίες μονάδες), η **Βουλγαρία** (-37,1% ή κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιταλία** (-37,0% ή κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2005-2014, η **Ελλάδα** (-35,9% ή κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σουηδία** (-33,3% ή κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Αυστρία** (-30,8% ή κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-30,0% ή κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γαλλία** (-28,3% ή κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** (-25,6% ή κατά 3,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** (-19,4% ή κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ρουμανία** (-19,2% ή κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Τσεχία** (-11,5% ή κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Δανία** (-10,7% ή κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ουγγαρία** (-8,0% ή κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα), η **Σλοβενία** (-7,0% ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες), η **Φινλανδία** (-5,2% ή κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες), και οριακά η **Πολωνία** (-3,6% ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Εσθονία** (-1,7% ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Σλοβακία** (-1,5% ή κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** του δείκτη **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την **εθνικότητα** (αλλοδαποί/ ημεδαποί) των νέων που διαρρέουν από την εκ-

παίδευση στα **20** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 για τα οποία διατίθενται τιμές του δείκτη και για τους ημεδαπούς και για τους αλλοδαπούς μαθητές ενώ για τα υπόλοιπα 9 κράτη-μέλη αποτυπώνεται η μέση τιμή του δείκτη για το σύνολο και τους ημεδαπούς μαθητές. Προφανώς, οι μέσες τιμές του δείκτη για το σύνολο και τους ημεδαπούς μαθητές συνόλου διαφέρουν οριακά.

Το 2014 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ το ποσοστό της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ημεδαπών νέων είναι **10,2%** και υπολείπεται κατά 13,0 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού των αλλοδαπών νέων (**23,2%**). Την ίδια χρονιά το ποσοστό της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** των ημεδαπών νέων **υπολείπεται** του αντίστοιχου ποσοστού των αλλοδαπών νέων σε **18** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ενώ υπερέχει οριακά στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα) και στην **Ιρλανδία** (κατά 0,4 ποσοστιαία μονάδα).

Γράφημα 3.125: **Μέση τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης και αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ημεδαποί) των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) το 2014**

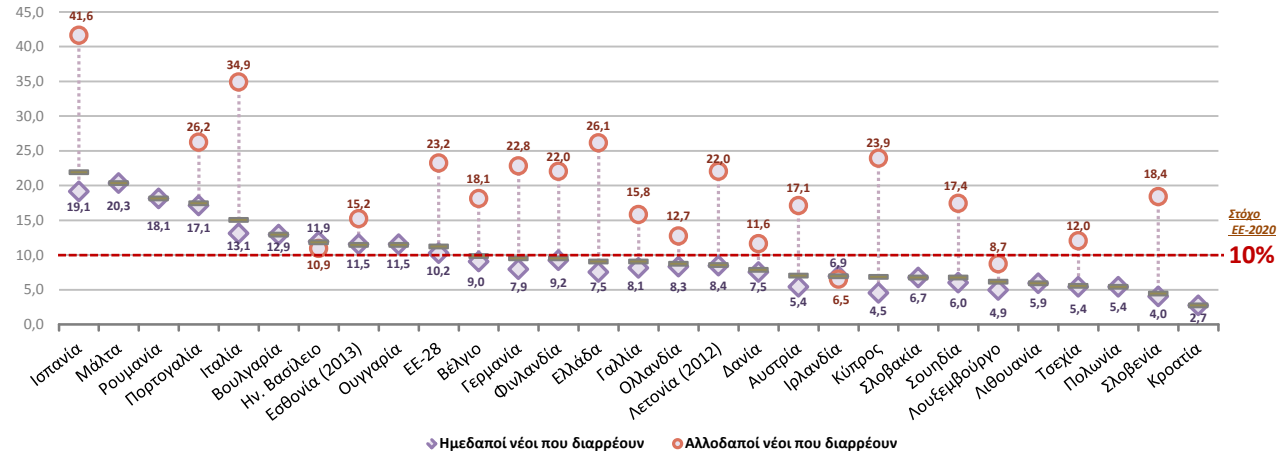

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται στοιχεία για το ποσοστό πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αλλοδαπών νέων για τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, η μεγαλύτερη απόκλιση του ποσοστού της **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών νέων υπέρ των πρώτων καταγράφεται στην **Ισπανία** (κατά 22,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (κατά 21,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κύπρος** (κατά 19,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ελλάδα** (κατά 18,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** (κατά 14,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σλοβενία** (κατά 14,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Λετονία** (κατά 13,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Φινλανδία** (κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Αυστρία** (κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Σουηδία** (κατά 11,4 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** και η **Πορτογαλία** (κατά 9,1 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γαλλία** (κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες), η **Τσεχία** (κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ολλανδία** (κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες), η **Δανία** (κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Εσθονία** (κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά την περίοδο 2004-2014 η παρατηρούμενη διαφορά μεταξύ του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** αλλοδαπών/ημεδαπών νέων στην ΕΕ-28 υπέρ των αλλοδαπών νέων **μειώθηκε** κατά **-10,3%** (ή κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 14,5 ποσοστιαίες μονάδες το 2004 σε 13,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Την ίδια περίοδο, σε **11** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφεται **μείωση** της διαφοράς του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών νέων υπέρ των αλλοδαπών νέων, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά -22,0 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ελλάδα** (-17,8 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γαλλία** (κατά -13,6 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ιταλία** (-8,8 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2005-2014, η **Δανία** (κατά -8,3 ποσοστιαίες μονάδες), το **Βέλγιο** (κατά -7,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Γερμανία** (κατά -5,8 ποσοστιαίες μονάδες), το **Λουξεμβούργο** (κατά -5,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Αυστρία** (κατά -5,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ολλανδία** (κατά -4,5 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Κύπρος** (κατά -3,7 ποσοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, σε **9** από τα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία καταγράφεται **αύξηση** της διαφοράς του ποσοστού **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών νέων υπέρ των αλλοδαπών νέων, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (κατά 14,2 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (κατά 14,1 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2008-2014, η **Φινλανδία** (κατά 12,3 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2008-2014, η **Λετονία** (κατά 10,4 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2008-2012, η **Σουηδία** (κατά 6,2 ποσοστιαίες μονάδες), η **Ισπανία** (κατά 5,0 ποσοστιαίες μονάδες), η **Εσθονία** (κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2004-2013, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες) και η **Ιρλανδία** (κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες).

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 18-24 ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ ως προς την εργασιακή κατάσταση (εργαζόμενοι και άνεργοι ή εργασιακά μη ενεργοί νέοι) που είχαν κατά το έτος διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την περίοδο αναφοράς 2005-2014.

Γράφημα 3.126: **Ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς την εργασιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την περίοδο 2005-2014**

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 το **59,8%** των νέων που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση** στην ΕΕ-28 είναι άνεργοι ή εργασιακά μη ενεργοί, υπερέχοντας κατά 19,6 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού των εργαζόμενων νέων (**40,2%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2005-2014) το ποσοστό των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην ΕΕ-28, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **30,4%** (ή κατά 14,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 45,9% το 2005 σε 59,8% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του δείκτη, αφού την περίοδο 2005-2008 το ποσοστό των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση στην ΕΕ-28 **υπολειπόταν** του αντίστοιχου ποσοστού των εργαζόμενων νέων, ενώ την περίοδο 2009-2014 η διάταξη αντιστρέφεται. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2007 καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην ΕΕ-28, κατά **-3,4%** (ή 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 45,9% το 2005 σε 44,3% το 2007, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014), ενώ την περίοδο 2007-2014 καταγράφεται συνεχής και σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **35,1%** (ή κατά 15,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 44,3% το 2007 σε 59,8% το 2014, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014). Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (κατά **15,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (**-1,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, το ποσοστό των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην ΕΕ-28, καταγράφει **μείωση** κατά **-25,8%** (ή κατά 14,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 54,1% το 2005 σε 40,2% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του δείκτη, αφού την περίοδο 2005-2008 το ποσοστό των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση στην ΕΕ-28 **υπερείχε** του αντίστοιχου ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων, ενώ την περίοδο 2009-2014 η διάταξη αντιστρέφεται. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2007 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην ΕΕ-28, κατά **2,9%** (ή 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 54,1% το 2005 σε 55,7% το 2007, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014), ενώ την περίοδο 2007-2014 καταγράφεται συνεχής **μείωση** του δείκτη κατά **-27,9%** (ή κατά 15,5ποσοστιαίες μονάδες) από 55,7% το 2007 σε 40,2% το 2014, που αποτελεί αντίστοιχα και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014). Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **1,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2009 (**-12,6%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2005-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών και εργαζόμενων νέων καταγράφει **αύξηση** κατά **137,2%** (ή κατά 11,4 ποσοστιαίες μονάδες) από 8,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2005 σε 19,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς, ενώ αντίστοιχα η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2009 (κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στην **Ελλάδα** ως προς την εργασιακή κατάσταση (εργαζόμενοι και άνεργοι ή εργασιακά μη ενεργοί νέοι) που είχαν κατά το έτος διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την περίοδο αναφοράς 2005-2014.

Γράφημα 3.127: **Ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς την εργασιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την περίοδο 2005-2014**

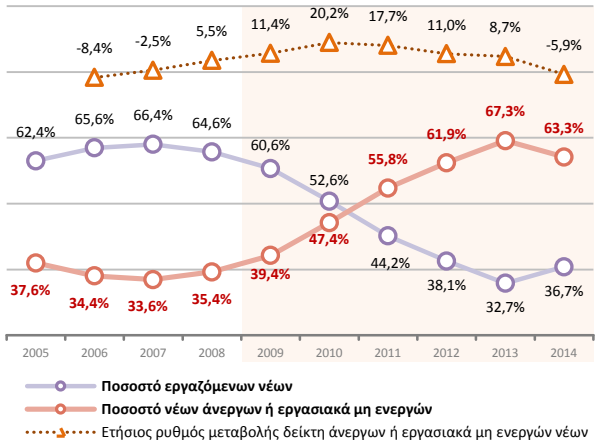

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 το **63,3%** των νέων που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση** στην **Ελλάδα** είναι άνεργοι ή εργασιακά μη ενεργοί, υπερέχοντας κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού στην ΕΕ-28 (59,8%), και υπερέχοντας κατά 26,7 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού των εργαζόμενων νέων στην Ελλάδα (**36,7%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2005-2014) το ποσοστό των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **68,5%** (ή κατά 25,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 37,6% το 2005 σε 63,3% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις του δείκτη, αφού την περίοδο 2005-2010 το ποσοστό των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση στην Ελλάδα **υπολειπόταν** του αντίστοιχου ποσοστού των εργαζόμενων νέων, ενώ την περίοδο 2010-2014 η διάταξη αντιστρέφεται. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2007 καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά **-10,7%** (ή 4,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 37,6% το 2005 σε 33,6% το 2007, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014), ενώ την περίοδο 2007-2013 καταγράφεται συνεχής και ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **100,6%** (ή κατά 33,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 33,6% το 2007 σε 67,3% το 2013, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014). Τέλος, την περίοδο 2013-2014 καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά **-5,9%** (ή 4,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 67,3% το 2013 σε 63,3% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **20,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (**-8,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, το ποσοστό των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντική **μείωση** κατά **-41,2%** (ή κατά 25,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 62,4% το 2005 σε 36,7% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις του δείκτη, αφού την περίοδο 2005- 2010 το ποσοστό των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/κατάρτιση στην Ελλάδα **υπερείχε** του αντίστοιχου ποσοστού των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων, ενώ την περίοδο 2010-2014 η διάταξη αντιστρέφεται. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2007 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά **6,5%** (ή 4,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 62,4% το 2005 σε 66,4% το 2007, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014), ενώ την περίοδο 2007-2013 καταγράφεται συνεχής και ιδιαίτερα σημαντική **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **-50,8%** (ή κατά 33,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 66,4% το 2007 σε 32,7% το 2013, που αποτελεί αντίστοιχα και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014). Τέλος, την περίοδο 2013-2014 καταγράφεται **αύξηση** του ποσοστού των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά **12,2%** (ή 4,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 32,7% το 2013 σε 36,7% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργαζόμενων νέων που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2014 (κατά **12,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **-16,0%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2005-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών και εργαζόμενων νέων στην Ελλάδα καταγράφει **αύξηση** κατά **7,5%** (ή κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 24,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2005 σε 26,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, ενώ η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2010 (κατά 5,2 ποσοστιαίες μονάδες) και η μέγιστη τιμή του εύρους το 2007 (κατά 32,9 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2005 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2005-2014.

Γράφημα 3.128: **Ποσοστιαία αναλογία των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2005 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2005-2014**

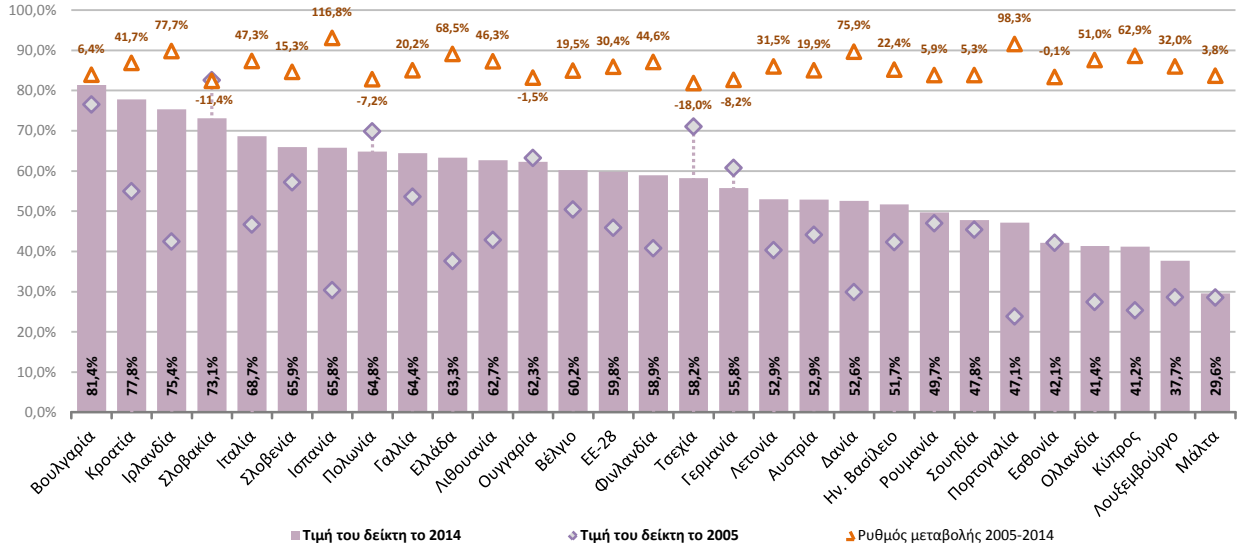

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 η μέση ποσοστιαία αναλογία των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 είναι **59,8%**, έναντι ποσοστού **41,8%** των εργαζόμενων νέων αντίστοιχα. Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **10η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **63,3%**, υπερέχουσα κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **75,3%** είναι η **Βουλγαρία** (81,4%), η **Κροατία** (77,8%), η **Ιρλανδία** (75,4%), η **Σλοβακία** (73,1%) και η **Ιταλία** (68,7%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **38,4%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Μάλτα** (29,6%), το **Λουξεμβούργο**(37,7%), η **Κύπρος** (41,2%), η **Ολλανδία** (41,4%) και η **Εσθονία** (42,1%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,96** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του ποσοστού των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2005-2014) καταγράφεται **αύξηση** κατά **30,4%** (ή κατά 13,9 ποσοστιαίες μονάδες) του ποσοστού των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, από 45,9% το 2005 σε 59,8% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **22** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (78,6%), καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ισπανία** (116,8% ή κατά 35,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πορτογαλία** (98,3% ή κατά 23,4 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (77,7% ή κατά 33,0 ποσ.μον), η **Δανία** (75,9% ή κατά 22,7 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (68,5% ή κατά 25,7 ποσ.μον), η **Κύπρος** (62,9% ή κατά 15,9 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (51,0% ή κατά 14,0 ποσ.μον), η **Ιταλία** (47,3% ή κατά 22,1 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (46,3% ή κατά 19,9 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (44,6% ή κατά 18,2 ποσ.μον), η **Κροατία** (41,7% ή κατά 22,9 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (32,0% ή κατά 9,1 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά 31,5% ή κατά 12,7 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (22,4% ή κατά 9,5 ποσ.μον), η **Γαλλία** (20,2% ή κατά 10,8 ποσ.μον), η **Αυστρία** (19,9% ή κατά 8,8 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (19,5% ή κατά 9,8 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (15,3% ή κατά 8,8 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (6,4% ή κατά 4,9 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (5,9% ή κατά 2,8 ποσ.μον), η **Σουηδία** (5,3% ή κατά 2,4 ποσ.μον) και η **Μάλτα** (3,8% ή κατά 1,1 ποσ.μον). Στον αντίποδα σε **6** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των ανέργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά -65,4% ή κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-11,4% ή κατά 9,4 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-8,2% ή κατά 5,0 ποσ.μον), η **Πολωνία** (-7,2% ή κατά 5,0 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (-1,5% ή κατά 0,9 ποσ.μον) και οριακά η **Εσθονία** (κατά -0,1%).

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι οι συνέπειες της πρόωρης διαρροής των νέων από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 δεν περιορίζονται στην αύξηση των ποσοστών ανεργίας της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι πιθανότερο να απασχολούνται σε επισφαλείς και χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας, ή να υποχρεωθούν κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου να καταφύγουν στην πρόνοια και σε άλλα κοινω-

νικά προγράμματα, ή να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στη διεκδίκηση μιας θέσης στην επαγγελματική κατάρτιση, ενώ φαίνεται είναι λιγότερο πιθανό να εκφραστούν ως «ενεργοί πολίτες» ή να μετάσχουν στη δια βίου μάθηση.

Γενικότερα, η σχολική διαρροή μπορεί να αποδειχθεί μακροπρόθεσμα, μια σημαντική απώλεια δυνατοτήτων για τα ίδια τα άτομα, αλλά και το κοινωνικό σύνολο και την οικονομική ανάπτυξη των κρατών (NESSE, 2009). Οι ατομικές συνέπειες για τους νέους που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι σημαντικές, και, σύμφωνα με στοιχεία σχετικών ερευνών, σε αυτές συγκαταλέγονται: μεγαλύτερες πιθανότητες μετάπτωσης στην ανεργία, υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας, βίας, κατανάλωσης αλκοόλ και χρήσης ναρκωτικών, ή χαμηλότερου δείκτη προσδόκιμου ζωής σε σχέση με τους αποφοίτους της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι αξιοσημείωτο, επίσης, πως οι αιτίες και οι συνέπειες του φαινομένου είναι αλληλένδετες, με αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας σε έναν φαύλο κύκλο: η φτώχεια είναι ένας παράγοντας που συμβάλει στην πρόωρη σχολική εγκατάλειψη, η οποία, με τη σειρά της, συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο φτώχειας. Είναι χαρακτηριστικό πως έρευνες έχουν δείξει ότι το πρόσθετο οικονομικό όφελος κάθε μαθητή που παραμένει στο σχολείο για ένα επιπλέον έτος υπολογίζεται παραπάνω από **70.000€** (European Youth Forum, 2008). Παράλληλα, οι κοινωνικές και μακροοικονομικές συνέπειες είναι τεράστιες: αυξημένη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες, αυξημένη εγκληματικότητα, μειωμένη πολιτική συμμετοχή, μειωμένη παραγωγικότητα κ.α. (NESSE, 2009; European Youth Forum, 2008; Schleicher 2006; GHK, 2005). Κατά συνέπεια, η **μείωση της σχολικής διαρροής περιορίζει τα κοινωνικά και οικονομικά κόστη**, ενώ η αδυναμία αντιμετώπισής της αποτελεί αποτυχία όχι μόνο του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής των χωρών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** και της **ποσοστιαίας αναλογίας** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014.

Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** στην ΕΕ-28 το 2014 (**11,2%**) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**59,8%**) **ποσοστιαίας αναλογίας** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το ίδιο έτος. Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-28, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-28. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν **ποσοστιαία αναλογία** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-27, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν αντίστοιχα ποσοστιαία αναλογία των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-28.

Γράφημα 3.129: **Συσχετισμός του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης και της ποσοστιαίας αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014**

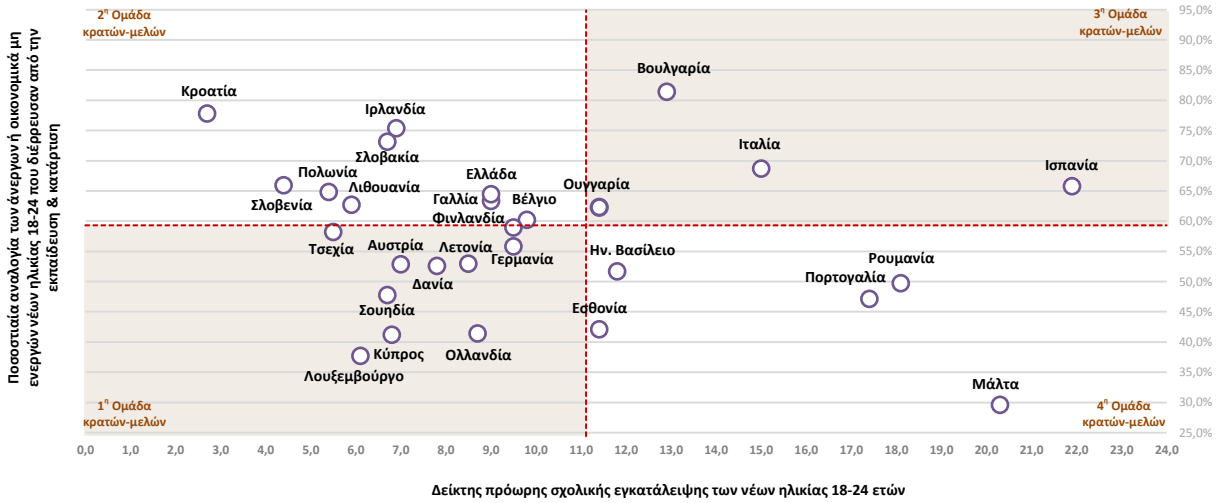

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 τα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ ως προς τον συσχετισμό του **δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** και της **ποσοστιαίας αναλογίας** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 και με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές

των δεικτών στην ΕΕ-28 διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό του φαινομένου της διαρροής νέων από την εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ ταυτόχρονα και η **ποσοστιαία αναλογία** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά υψηλότερη απασχολησιμότητα (employability) της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας νέων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη διαρροής **7,4%** και δείκτη ανεργίας ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών **48,9%**): το **Λουξεμβούργο**, η **Κύπρος**, η **Ολλανδία**, η **Σουηδία**, η **Δανία**, η **Τσεχία**, η **Αυστρία**, η **Λετονία** και η **Γερμανία**.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό του φαινομένου της διαρροής νέων από την εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ ταυτόχρονα η **ποσοστιαία αναλογία** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά χαμηλότερη απασχολησιμότητα (employability) της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας νέων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη διαρροής **6,9%** και δείκτη ανεργίας ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών **66,7%**): η **Κροατία**, η **Ιρλανδία**, η **Σλοβακία**, η **Σλοβενία**, η **Πολωνία**, η **Λιθουανία**, η **Ελλάδα**, η **Γαλλία**, το **Βέλγιο**, και η **Φιλανδία**.
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση του φαινομένου της διαρροής νέων από την εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ ταυτόχρονα και η **ποσοστιαία αναλογία** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά χαμηλότερη απασχολησιμότητα (employability) της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας νέων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη διαρροής **15,3%** και δείκτη ανεργίας ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών **69,5%**): η **Ισπανία**, η **Ιταλία**, η **Βουλγαρία** και η **Ουγγαρία**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση του φαινομένου της διαρροής νέων από την εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ ταυτόχρονα η **ποσοστιαία αναλογία** των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που **διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά υψηλότερη απασχολησιμότητα (employability) της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας νέων. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη διαρροής **15,8%** και δείκτη ανεργίας ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών **44,0%**): η **Μάλτα**, η **Πορτογαλία**, η **Ρουμανία**, το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Εσθονία**.

3.2.2 Επίδοση μαθητικού πληθυσμού (ISCED 2-3)

Όπως έχει ήδη σημειωθεί, το Πρόγραμμα PISA (Programme for International Student Assessment) είναι μια διεθνής εκπαιδευτική έρευνα που διεξάγεται από τον ΟΟΣΑ με σκοπό τη συστηματική καταγραφή των αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών συστημάτων. Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα PISA μετράει τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών ηλικίας 15 ετών, που στην πλειοψηφία των κρατών-μελών που μετέχουν στο πρόγραμμα ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος PISA τυγχάνουν διεθνούς αποδοχής ως προς την αξιοπιστία τους και την εγκυρότητά τους. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται και ως δείκτες παρακολούθησης για την επίτευξη της στρατηγικής της Λισαβόνας και του προγράμματος «Ευρώπη 2020». Συγκεκριμένα, ο στόχος για την επίδοση των μαθητών στην ΕΕ μέχρι το 2020, προβλέπει το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην **ανάγνωση/κατανόηση**, στα **Μαθηματικά** και στις **φυσικές επιστήμες** στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να είναι χαμηλότερο του **15%**.

3.2.2.1 Επιδοση των μαθητων στα Μαθηματικα

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση επίδοση (σε μονάδες) και το ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στα **Μαθηματικά** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27. Συνολικά καταγράφονται **6** επί μέρους **επίπεδα επάρκειας** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο: Επίπεδο 6 (επίδοση πάνω από 669,30 μονάδες), Επίπεδο 5 (επίδοση από 606,99 μονάδες έως 669,30 μονάδες), Επίπεδο 4 (επίδοση από 544,68 μονάδες έως 606,99 μονάδες), Επίπεδο 3 (επίδοση από 482,38 μονάδες έως 544,68 μονάδες), Επίπεδο 2 (επίδοση από 420,07 μονάδες έως 482,38 μονάδες) και Επίπεδο 1 (επίδοση από 357,77 μονάδες έως 420,07

μονάδες), ενώ επιδόσεις χαμηλότερες από 357,77 μονάδες ομαδοποιούνται στην κατηγορία κάτω από το Επίπεδο 1. Ως μαθητές **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στα Μαθηματικά **χαμηλότερη** του Επιπέδου 2 (Επίπεδο 1 και Κάτω), ενώ ως μαθητές **υψηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά αντίστοιχα νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στα Μαθηματικά υψηλότερη του Επιπέδου 5 (Επίπεδα 5 και 6).

Γράφημα 3.130: **Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στα Μαθηματικά των μαθητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

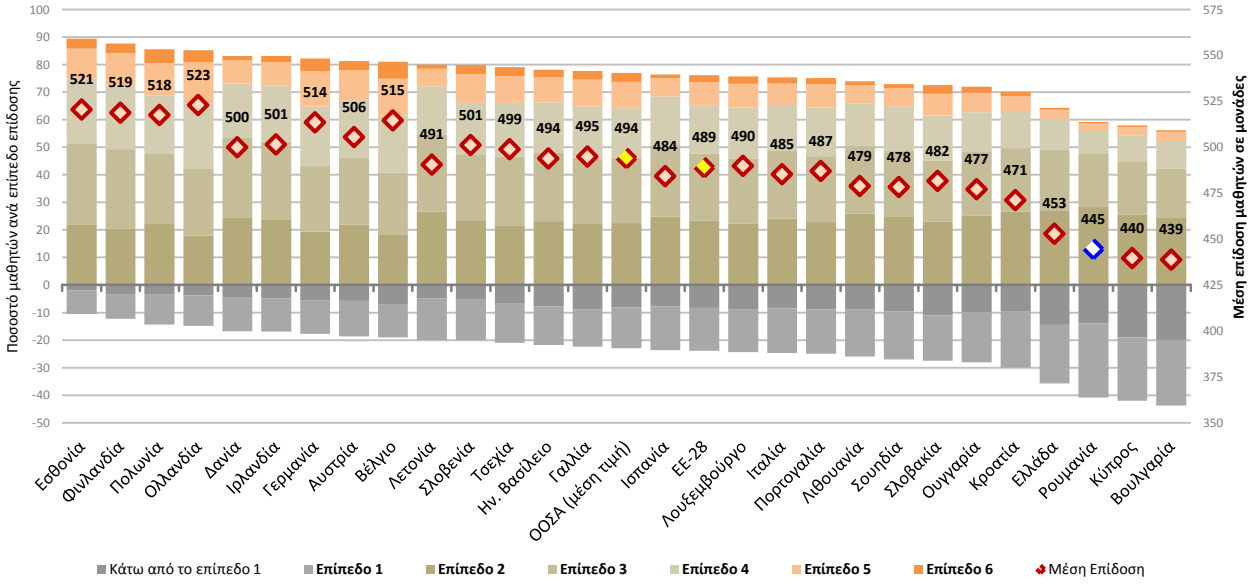

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά αύξουσα σειρά του ποσοστού μαθητών με επίδοση χαμηλότερη από το Επίπεδο 2 (επίπεδο 1 και κάτω).
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα (δεν μετέχει στο πρόγραμμα).

Το 2012 η **μέση τιμή** της επίδοσης των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα **Μαθηματικά** στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ, είναι **489** μονάδες, τιμή υπερέχουσα κατά 5,0 μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής των κρατών μελών του ΟΟΣΑ (494 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **15** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στα Μαθηματικά υψηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ-28, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (523 μον.) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (521 μον.), η **Φινλανδία** (519 μον.), η **Πολωνία** (518 μον.), το **Βέλγιο** (515 μον.), η **Γερμανία** (514 μον.), η **Αυστρία** (506 μον.), η **Ιρλανδία** και η **Σλοβενία** (501 μον.), η **Δανία** (500 μον.), η **Τσεχία** (499 μον.), η **Γαλλία** (495 μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (494 μον.), η **Λετονία** (491 μον.) και το **Λουξεμβούργο** (490 μον.). Την ίδια χρονιά σε **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στα Μαθηματικά χαμηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ, με τη χαμηλότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (439 μον.) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (440 μον.), η **Ρουμανία** (445 μον.), η **Ελλάδα** (453 μον.), η **Κροατία** (471 μον.), η **Ουγγαρία** (477 μον.), η **Σουηδία** (478 μον.), η **Λιθουανία** (479 μον.), η **Σλοβακία** (482 μον.), η **Ισπανία** (484 μον.), η **Ιταλία** (485 μον.) και η **Πορτογαλία** (487 μον.). Η τιμή του λόγου top5 (**519** μον.)/ bottom5 (**449** μον.), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,15** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA ως προς τις κύριες **κατηγορίες επίδοσης** στα Μαθηματικά χαμηλή (κάτω από το Επίπεδο 2), μέση (Επίπεδα 2,3 & 4) και υψηλή (πάνω από το Επίπεδο 4), καθώς και η τυπική απόκλιση του δείκτη επίδοσης στα Μαθηματικά (σε μονάδες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012. Οι συγκεκριμένες κατηγορίες επίδοσης στα Μαθηματικά στο εξής θα αναφέρονται ως δείκτες **χαμηλής**, **μεσαίας** και **υψηλής** επίδοσης στα Μαθηματικά.

Το 2012 το **23,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** (χαμηλότερη του Επιπέδου 2) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, αναλογία υπολειπόμενη κατά 8,9 ποσοστιαίες μονάδες του ευρωπαϊκού στόχου **ΕΕ-2020** (**15,0**%) και υπερέχουσα οριακά κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (23,0%). Τη συγκεκριμένη χρονιά ο ευρωπαϊκός στόχος που ορίζει το ποσοστό των μαθητών που καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** στα Μαθηματικά να μην υπερβαίνει το 15,0%, έχει επιτευχθεί σε **4** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με το χαμηλότερο ποσοστό χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά να καταγράφεται στην **Εσθονία** (10,5%), και ακολουθούν η **Φινλανδία** (12,3%), η **Πολωνία** (14,4%) και η **Ολλανδία** (14,8%). Την ίδια χρονιά σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ,

καταγράφεται ποσοστό χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά που υπερέχει του ευρωπαϊκού στόχου ΕΕ-2020 αλλά είναι χαμηλότερο του μέσου ποσοστού **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά της ΕΕ-27 (23,9%) με το χαμηλότερο ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας κρατών-μελών να καταγράφεται στη **Δανία** (16,8%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (16,9%), η **Γερμανία** (17,7%), η **Αυστρία** (18,7%), το **Βέλγιο** (19,0%), η **Λετονία** (19,9%), η **Σλοβενία** (20,1%), η **Τσεχία** (21,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (21,8%), η **Γαλλία** (22,4%) και η **Ισπανία** (23,6%). Ωστόσο, στον αντίποδα καταγράφονται **12** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ που το 2012 καταγράφουν ποσοστό μαθητών με **χαμηλή επίδοση** στα Μαθηματικά υψηλότερο από το αντίστοιχο μέσο ποσοστό της ΕΕ, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (43,8%) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κύπρος** (42,0%), η **Ρουμανία** (40,8%), η **Ελλάδα** (35,7%), η **Κροατία** (29,9%), η **Ουγγαρία** (28,1%), η **Σλοβακία** (27,5%), η **Σουηδία** (27,1%), η **Λιθουανία** (26,0%), η **Πορτογαλία** (24,9%), η **Ιταλία** (24,7%) και το **Λουξεμβούργο** (24,3%). Η τιμή του λόγου top5 (**38,4%**)/ bottom5 (**13,8%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,79** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.131: **Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στα Μαθηματικά και τυπική απόκλιση του συνολικού δείκτη επίδοσης στα Μαθηματικά (σε μονάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

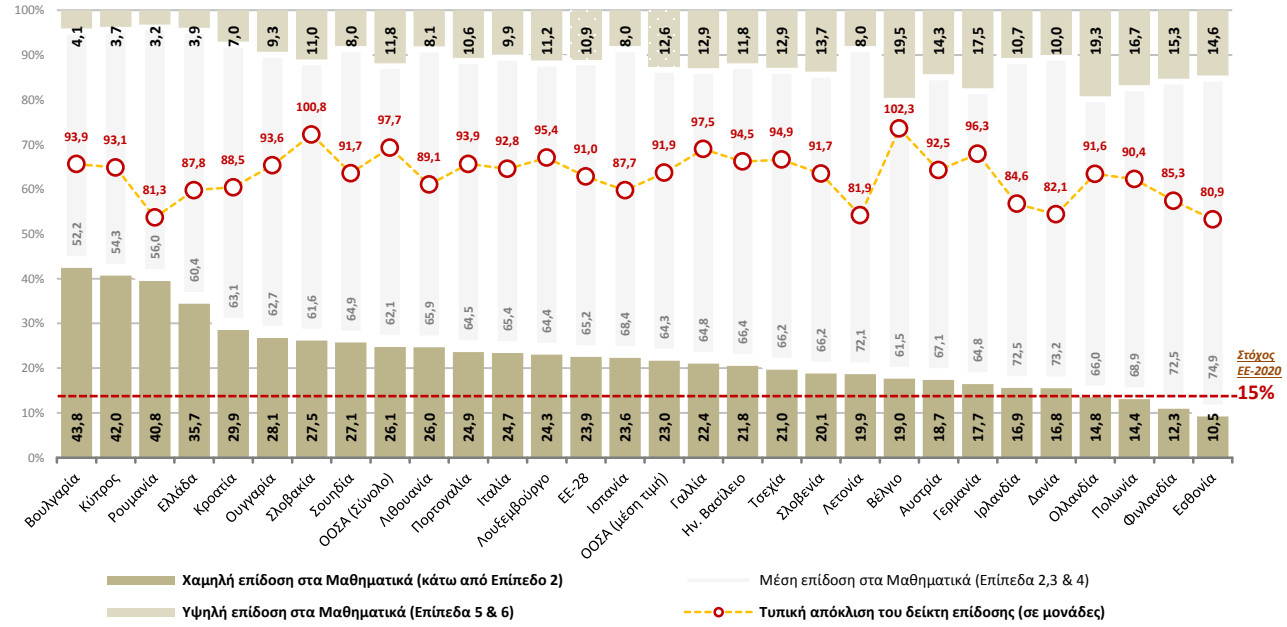

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 και στον αντίποδα της χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά το **10,9%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν **υψηλή επίδοση** (υψηλότερη του Επιπέδου 4) στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, αναλογία υπολειπόμενη κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (12,6%). Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (10,9%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (19,5%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (19,3%), η **Γερμανία** (17,5%), η **Πολωνία** (14,4%), η **Φινλανδία** (15,3%), η **Εσθονία** (14,6%), η **Αυστρία** (14,3%), η **Σλοβενία** (20,1%), η **Γαλλία** και η **Τσεχία** (12,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,8%), το **Λουξεμβούργο** (11,2%) και η **Σλοβακία** (11,0%). Τη συγκεκριμένη χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (10,9%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (3,2%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κύπρος** (3,7%), η **Ελλάδα** (3,9%), η **Βουλγαρία** (4,1%), η **Κροατία** (7,0%), η **Λετονία**, η **Ισπανία** και η **Σουηδία** (8,0%), η **Λιθουανία** (8,1%), η **Ουγγαρία** (9,3%), η **Ιταλία** (9,9%), η **Δανία** (10,0%), η **Πορτογαλία** (10,6%) και η **Ιρλανδία** (10,7%). Η τιμή του λόγου top5 (**17,6%**)/ bottom5 (**4,4%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,04** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, η πλειονότητα (**65,2%**) των μαθητών ηλικίας 15 ετών, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφουν **με-**

σαία επίδοση (Επίπεδα 2,3&4) στα Μαθηματικά, αναλογία υπερέχουσα κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (64,3%). Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (65,2%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στην **Εσθονία** (74,9%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (73,2%), η **Φινλανδία** και η **Ιρλανδία** (72,5%), η **Λετονία** (72,1%), η **Πολωνία** (68,9%), η **Ισπανία** (68,4%), η **Αυστρία** (67,1%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (66,4%), η **Σλοβενία** και η **Τσεχία** (66,2%), η **Ολλανδία** (66,0%), η **Λιθουανία** (65,9%) και η **Ιταλία** (65,4%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (65,2%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (52,2%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κύπρος** (54,3%), η **Ρουμανία** (56,0%), η **Ελλάδα** (60,4%), το **Βέλγιο** (61,5%), η **Σλοβακία** (61,6%), η **Ουγγαρία** (62,7%), η **Κροατία** (63,1%), το **Λουξεμβούργο** (64,4%), η **Πορτογαλία** (64,5%), η **Γαλλία** και η **Γερμανία** (64,8%) και η **Σουηδία** (64,9%). Η τιμή του λόγου top5 (**73,0%**)/ bottom5 (**56,9%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,28** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, η τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 ήταν **91** μονάδες, οριακά υπολειπόμενη (κατά 0,9 μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τυπικής απόκλισης των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (91,9 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στο **Βέλγιο** (102,3 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (100,8), η **Γαλλία** (97,5), η **Γερμανία** (96,3), το **Λουξεμβούργο** (95,4), η **Τσεχία** (94,9), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (94,5), η **Πορτογαλία** και η **Βουλγαρία** (93,9), η **Ουγγαρία** (93,6), η **Κύπρος** (93,1), η **Ιταλία** (92,8), η **Αυστρία** (92,5), η **Σουηδία** και η **Σλοβενία** (91,7) και η **Ολλανδία** (91,6). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Εσθονία** (80,9) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (81,3), η **Λετονία** (81,9), η **Δανία** (82,1), η **Ιρλανδία** (84,6), η **Φινλανδία** (85,3), η **Ισπανία** (87,7), η **Ελλάδα** (87,8), η **Κροατία** (88,5), η **Λιθουανία** (89,1) και η **Πολωνία** (90,4).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ρυθμός μεταβολής του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο **PISA 2012-2009** και την περίοδο **PISA 2012-2006** στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (δεν διατίθενται στοιχεία για την Αυστρία 2009, την Κύπρο και τη Μάλτα).

Γράφημα 3.132: **Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο PISA 2012-2009 και την περίοδο PISA 2012-2006 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία**

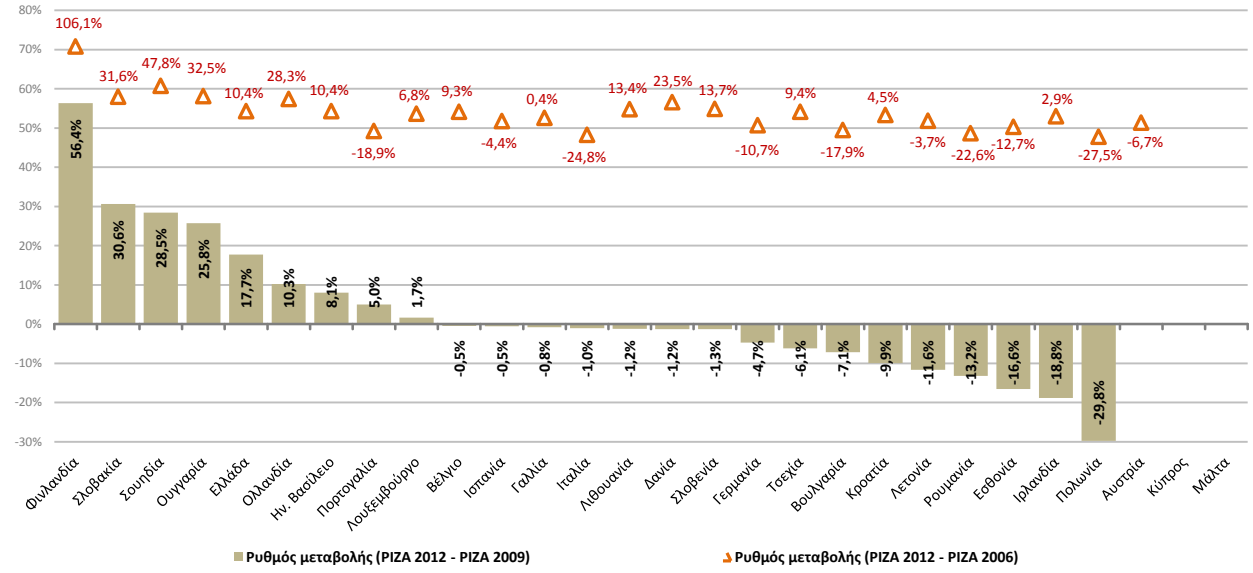

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά του ρυθμού μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά την περίοδο PISA 2012-2009.

(*) Για την περίοδο 2009-2012 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Κύπρο, τη Μάλτα και την Αυστρία (2009).

Κατά την τριετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2009) καταγράφεται οριακή **μείωση** κατά **-0,5%** (ή κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 23,3% το 2009 σε 23,2% το 2012. Τη συγκεκριμένη πε-

ρίοδο αναφοράς σε **16** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (65,4%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -29,8% ή κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (κατά -18,8% ή κατά 3,9 ποσ.μον), η **Εσθονία** (-16,6% ή κατά 2,1 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-13,2% ή κατά 6,2 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά -11,6% ή κατά 2,6 ποσ.μον), η **Κροατία** (-9,9% ή κατά 3,3 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-7,1% ή κατά 3,4 ποσ.μον), η **Τσεχία** (-6,1% ή κατά 1,4 ποσ.μον) και η **Γερμανία** (-4,7% ή κατά 0,9 ποσ.μον), ενώ μικρότερες μειώσεις καταγράφουν η **Σλοβενία** (-1,3% ή κατά 0,3 ποσ.μον), η **Δανία** (-1,2% ή κατά 0,2 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (-1,2% ή κατά 0,3 ποσ.μον), η **Ιταλία** (-1,0% ή κατά 0,3 ποσ.μον), η **Γαλλία** (-0,8% ή κατά 0,2 ποσ.μον) και η **Ισπανία** και το **Βέλγιο** (-0,5% ή κατά 0,1 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά σε **9** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 56,4% ή κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (30,6% ή κατά 6,4 ποσ.μον), η **Σουηδία** (28,5% ή κατά 6,0 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (25,8% ή κατά 5,8 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (17,7% ή κατά 5,4 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (10,3% ή κατά 1,4 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,1% ή κατά 1,6 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (5,0% ή κατά 1,2 ποσ.μον) και οριακά το **Λουξεμβούργο** (1,7% ή κατά 0,4 ποσ.μον).

Κατά την εξαετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2006) καταγράφεται οριακή **αύξηση** κατά **0,8%** (ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά στα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 23,0% το 2006 σε 23,2% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **10** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (38,5%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -27,5% ή κατά 5,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ιταλία** (-24,8% ή κατά 8,2 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-22,6% ή κατά 11,9 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά -18,9% ή κατά 5,8 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-17,9% ή κατά 9,5 ποσ.μον), η **Εσθονία** (-12,7% ή κατά 1,5 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-10,7% ή κατά 2,1 ποσ.μον), η **Αυστρία** (-6,7% ή κατά 1,3 ποσ.μον), η **Ισπανία** (-4,4% ή κατά 1,1 ποσ.μον) και η **Λετονία** (-3,7% ή κατά 0,8 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα, καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά σε **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 106,1% ή κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (47,8% ή κατά 8,8 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (32,5% ή κατά 6,9 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (31,6% ή κατά 6,6 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (28,3% ή κατά 3,3 ποσ.μον), η **Δανία** (23,5% ή κατά 3,2 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (13,7% ή κατά 2,4 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (13,4% ή κατά 3,1 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (10,4% ή κατά 2,1 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (10,4% ή κατά 3,3 ποσ.μον), η **Τσεχία** (9,4% ή κατά 1,8 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (9,3% ή κατά 1,6 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (6,8% ή κατά 1,5 ποσ.μον), η **Κροατία** (4,5% ή κατά 1,3 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (2,9% ή κατά 0,5 ποσ.μον) και οριακά η **Γαλλία** (0,4% ή κατά 0,1 ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.133: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

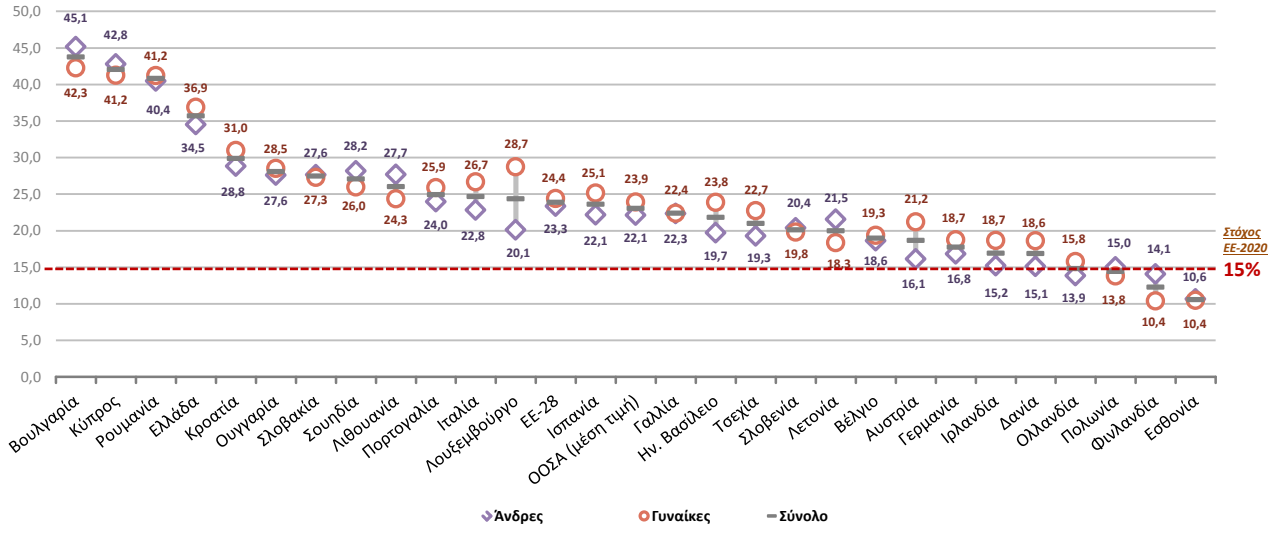

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των γυναικών είναι **24,4%** και υπερέχει του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**23,3%**) κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των γυναικών **υπερέχει** του αντίστοιχου δείκτη των ανδρών σε **16** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 57,1%), ενώ οριακά ταυτίζεται με τον δείκτη των ανδρών στη **Γαλλία** (διαφορά κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, η μεγαλύτερη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά μεταξύ γυναικών και ανδρών υπέρ των πρώτων καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 8,6 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 5,1 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 4,1 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 3,9 ποσ.μον), η **Ιρλανδία**, η **Δανία** και η **Τσεχία** (κατά 3,5 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 3,0 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 2,4 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 2,1 ποσ.μον), η **Ολλανδία**, η **Πορτογαλία** και η **Γερμανία** (κατά 1,9 ποσ.μον),), η **Ουγγαρία** (κατά 0,9 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (κατά 0,8 ποσ.μον) και το **Βέλγιο** (κατά 0,7 ποσ. μον). Αντίθετα, τη συγκεκριμένη χρονιά σε **11** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 57,1%) ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των γυναικών **υπολείπεται** του αντίστοιχου δείκτη των ανδρών, με τη μεγαλύτερη απόκλιση υπέρ των ανδρών να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Λιθουανία** (κατά 3,3 ποσ.μον), η **Λετονία** και (κατά 3,2 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (κατά 2,9 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 2,2 ποσ.μον), η **Κύπρος** (κατά 1,6 ποσ.μον), η **Πολωνία** (κατά 1,2 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 0,6 ποσ.μον) και οριακά η **Σλοβακία** (κατά 0,3 ποσ.μον) και η **Εσθονία** (κατά 0,2 ποσ.μον).

Κατά τη δεκαετή περίοδο (PISA 2003-PISA 2012) η παρατηρούμενη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά στην ΕΕ-28 μεταξύ ανδρών και γυναικών **αυξήθηκε** οριακά κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 1,7 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των γυναικών το 2003 σε 1,9 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των γυναικών το 2012. Την ίδια περίοδο, σε **8** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **αύξηση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 4,3 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 2,6 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 2,0 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 1,9 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 1,0 ποσ.μον) και οριακά η **Τσεχία** (κατά 0,5 ποσ.μον) και η **Ολλανδία** (κατά 0,4 ποσ.μον). Αντίθετα, σε **10** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **μείωση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (κατά -3,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (-3,6 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (κατά -0,8 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά -0,7 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** και η **Δανία** (κατά 0,6 ποσ.μον), και οριακά η **Ιταλία** (κατά -0,4 ποσ.μον), η **Γαλλία** και η **Ιρλανδία** (κατά -0,3 ποσ.μον) και η **Πολωνία** (κατά -0,1 ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, για τα οποία διατίθενται επαρκή στοιχεία για τους αλλοδαπούς μαθητές[32].

Το 2012 και στο σύνολο των **21** κρατών-μελών της ΕΕ-28 ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών είναι **36,9%** και υπερέχει του αντίστοιχου ποσοστού των ημεδαπών μαθητών (**21,7%**) κατά 15,2 ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών υπερέχει του αντίστοιχου δείκτη των ημεδαπών μαθητών και στα **21** από τα κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται επαρκή στοιχεία, ενώ σε **12** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ (57,1%) καταγράφεται τιμή του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών υψηλότερη της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-21, με την με την υψηλότερη όλων να καταγράφεται στην **Ελλάδα** (57,9%) και κατά φθίνουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Κύπρος** (57,9%), η **Σουηδία** (52,2%), η **Φινλανδία** (45,1%), η **Γαλλία** (43,5%), η **Ισπανία** (42,9%), η **Πορτογαλία** (42,7%), η **Ιταλία** (42,4%), η **Δανία** (42,0%), το **Βέλγιο** (38,8%), η **Σλοβενία** (37,3%) και η **Αυστρία** (37,0%). Στον αντίποδα, σε **9** από τα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται τιμή του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών χαμηλότερη της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ-21, με την με τη χαμηλότερη όλων να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (17,8%), τιμή υπολειπόμενη κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Εσθονία** (19,1%), η **Λετονία** (22,6%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (27,5%), η **Ολλανδία** (29,1%), η **Τσεχία** (30,3%), η **Γερμανία** (31,3%), το **Λουξεμβούργο** (32,9%) και η **Κροατία** (35,6%). Η τιμή του λόγου top5 (**49,2%**)/ bottom5 (**23,2%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,12** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

[32] Δεν διατίθενται επαρκή ή και καθόλου στοιχεία για αλλοδαπούς μαθητές για τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβακία, τη Λιθουανία και την Πολωνία, ενώ η Μάλτα δε μετέχει στο Πρόγραμμα PISA

Γράφημα 3.134: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά και μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) των μαθητών ηλικίας 15 τών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

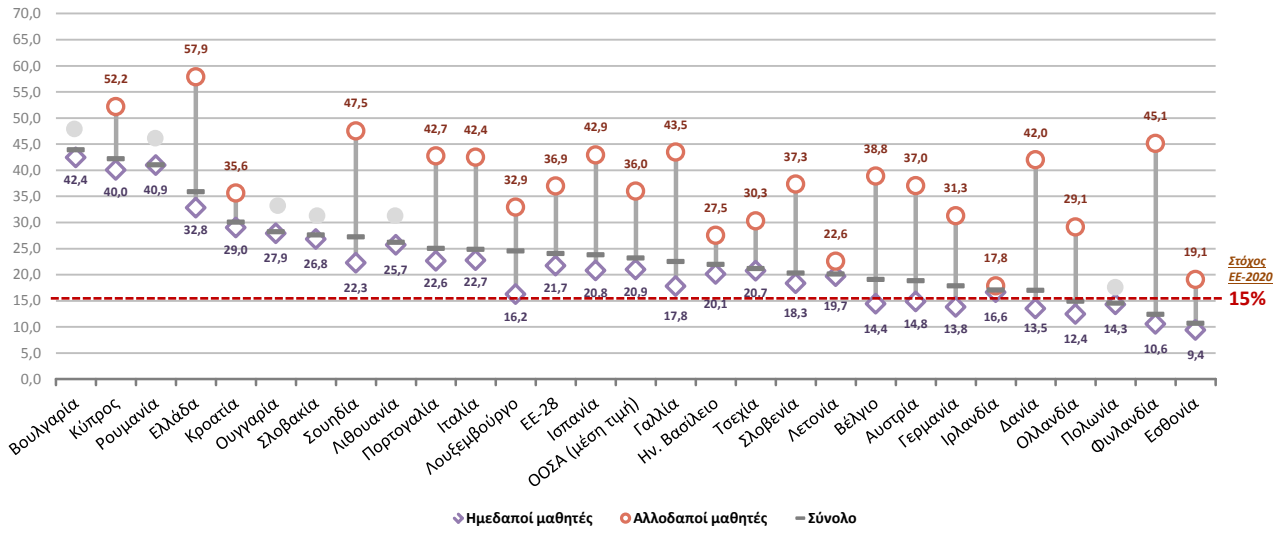

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα, ενώ δεν διατίθενται επαρκή ή και καθόλου στοιχεία για αλλοδαπούς μαθητές για τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβακία, τη Λιθουανία και την Πολωνία.

Την ίδια χρονιά το υψηλότερο εύρος απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στα Μαθηματικά μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών μαθητών υπέρ των πρώτων καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 34,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Δανία** (κατά 28,5 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 25,7 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 25,2 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 25,1 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά 24,4 ποσ. μον), η **Αυστρία** (κατά 22,2 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 22,1 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 20,1 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 19,7 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 19,0 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 17,5 ποσ.μον), η **Ολλανδία** και το **Λουξεμβούργο** (κατά 16,7 ποσ.μον), η **Κύπρος** (κατά 12,2 ποσ.μον), η **Εσθονία** (κατά 9,7 ποσ. μον), η **Τσεχία** (κατά 9,6 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 7,5 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 6,6 ποσ.μον), και οριακά η **Λετονία** (κατά 2,9 ποσ.μον) και η **Ιρλανδία** (κατά 1,2 ποσ.μον).

Κατά τη δεκαετή περίοδο (PISA 2003-PISA 2012) η τιμή της **συνολικής επίδοσης** των αλλοδαπών μαθητών στα Μαθηματικά στην ΕΕ-28 παρέμεινε οριακά **αμετάβλητη** (αύξηση κατά 3 μονάδες) από 458 μονάδες το 2003 σε 461 μονάδες το 2012. Την ίδια περίοδο, σε **3** από τα 19 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **αύξηση** της **επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών, σε **5** κράτη-μέλη καταγράφεται **μείωση** της **επίδοσης** στα Μαθηματικά των αλλοδαπών μαθητών, ενώ σε **11** κράτη-μέλη καταγράφονται οριακές μεταβολές (μικρότερες των 10 μονάδων) της επίδοσης των αλλοδαπών μαθητών στα Μαθηματικά. Στατιστικά σημαντικές μεταβολές του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη (σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας υψηλότερο του 95%) καταγράφονται: στη **Γερμανία** (αύξηση κατά 54 μονάδες), τη **Σουηδία** (αύξηση κατά 18 μονάδες),τη **Φινλανδία** (μείωση κατά 34 μονάδες), τη **Γαλλία** (μείωση κατά 26 μονάδες) και στην **Ισπανία** (μείωση κατά 21 μονάδες).

Σύμφωνα με την έκθεση αποτελεσμάτων του προγράμματος PISA 2012 (OECD, 2013), μόλις το **29%** της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά εξηγείται από τις διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ που μετέχουν στο πρόγραμμα. Το υπόλοιπο μέρος της διακύμανσης οφείλεται στις διαφοροποιήσεις **μεταξύ σχολείων** (between schools), αλλά και **μεταξύ μαθητών** μέσα στο ίδιο σχολείο (within schools). Επομένως, η απευθείας σύγκριση της μέσης επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των κρατών-μελών δεν επαρκεί για να τις ερμηνεύσει. Σημαντικός δείκτης των παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων θα πρέπει να θεωρηθεί και το εύρος των διαφοροποιήσεων που σημειώνονται μέσα σε κάθε χώρα, ο βαθμός δηλαδή στον οποίο συγκλίνουν ή αποκλίνουν οι μαθητές μιας χώρας προς ή από τη μέση τιμή της. Ενδεικτικό είναι πως το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο, 2010α) καλεί τα κράτη μέλη «**να βελτιώσουν την ποιότητα των παροχών στα σχολεία και να μειώσουν τις διαφορές μεταξύ τους και εντός τους, με σκοπό την καταπολέμηση ενδεχόμενης κοινωνικοοικονομικής ή πολιτιστικής περιθωριοποίησης**».

Η διαφοροποίηση της επίδοσης των μαθητών ενός κράτους οφείλεται στο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (πάνω από 50% των παρατηρούμενων διαφοροποιήσεων), στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και μεταφέρεται η διδασκαλία στις τάξεις (σε αρκετές χώρες ερμηνεύει το 40% των παρατηρούμενων διαφοροποιήσεων), στους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που έχουν επενδυθεί στα σχολεία και σε άλλους βασικούς παράγοντες του συστήματος, όπως τις διαφορές στη διδα-

κτέα ύλη ή τις οργανωτικές και πολιτικές επιλογές/ πρακτικές που έχουν υιοθετηθεί. Επομένως, η γνώση των χαρακτηριστικών των μαθητών, των σχολείων και των εκπαιδευτικών συστημάτων, που καταγράφουν καλές επιδόσεις σε ένα μειονεκτικό κοινωνικο- οικονομικό πλαίσιο αναφοράς, συμβάλλει σημαντικά στη χάραξη πολιτικών για την αντιμετώπιση των παρατηρούμενων εκπαιδευτικών ανισοτήτων (OECD, 2013).

Ο τρόπος αντιμετώπισης των σημαντικών διαφοροποιήσεων στην επίδοση του μαθητικού πληθυσμού ποικίλει από χώρα σε χώρα. Κάποιες χώρες έχουν ενιαία σχολεία (comprehensive schools), σχολεία δηλαδή που δεν προβαίνουν σε επιλογή αλλά δέχονται (εγγράφουν) μαθητές ανεξαρτήτως των ικανοτήτων τους. Στα σχολεία αυτά οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να καλύψουν όλο το εύρος των ικανοτήτων των μαθητών τους, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις όψεις της διαφορετικότητάς τους με σκοπό την παροχή **ίσων μαθησιακών ευκαιριών σε όλους**. Άλλες, πάλι χώρες απαντούν στη διαφορετικότητα των μαθητών ως προς την επίδοσή τους, κατανέμοντας τους μαθητές βάσει των ικανοτήτων τους, είτε σε διαφορετικά σχολεία, είτε σε διαφορετικά τμήματα (επίπεδα) μέσα στην ίδια τάξη του σχολεία. Ωστόσο, ακόμα και σε χώρες όπου κυριαρχούν τα ενιαία σχολεία, οι διαφορές στην επίδοση σε επίπεδο σχολικής μονάδας μπορεί να είναι σημαντικές, λόγω ακριβώς της επίδρασης των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της τοπικής κοινωνίας, ή των γεωγραφικών διαφορών (π.χ. αστικές και αγροτικές περιοχές). Τέτοιου είδους διαφορές είναι φανερές κατά την σύγκριση της μαθητικής επίδοσης μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων.

Στο επόμενο γράφημα εμφανίζονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. ως προς το βαθμό στον οποίο η μαθητική επίδοση στα Μαθηματικά διαφοροποιείται σε κάθε χώρα. Το συνολικό μήκος κάθε στήλης δηλώνει τη συνολική παρατηρούμενη διακύμανση. Η διακύμανση κάθε χώρας ανάγεται σε ποσοστό ως προς τη μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ που το 2012 ήταν **8.438** μονάδες. Τιμές υψηλότερες από το 100% υποδηλώνουν ότι η διακύμανση στην επίδοση του συγκεκριμένου κράτους-μέλους είναι υψηλότερη της μέσης διακύμανσης των κρατών μελών του ΟΟΣΑ. Αντίστοιχα, τιμές χαμηλότερες από το 100% υποδηλώνουν πως η διακύμανση στην επίδοση του κράτους-μέλους είναι χαμηλότερη της μέσης διακύμανσης του ΟΟΣΑ. Στο διάγραμμα και για κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ-28 γίνεται διάκριση μεταξύ: α) της **διακύμανσης που οφείλεται στις διαφορές της επίδοση από μαθητές μεταξύ διαφορετικών σχολείων** (διακύμανση μεταξύ σχολείων), και β) εκείνης που οφείλεται στο **εύρος των διαφορών των επιδόσεων των μαθητών που φοιτούν στην ίδια σχολική μονάδα** (διακύμανση εντός των σχολείων). Τέλος, και με βάση τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών μεταξύ και εντός των σχολείων στο διάγραμμα αποδίδεται ο συνθετικός **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης**[33] (index of academic inclusion) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Το 2012 η μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχούσε στο **98,0%** (υπολειπόμενη κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης διακύμανσης των κρατών- μελών του ΟΟΣΑ. Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **20η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-26 με τιμή **90,9%**, υπολειπόμενη κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-26 και κατά 9,1 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **111,8%** είναι το **Βέλγιο** (123,3%), η **Σλοβακία** (119,9%), η **Γαλλία** (112,0%), η **Γερμανία** (109,4%) και το **Λουξεμβούργο** (107,3%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **81,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Εσθονία** (77,2%), η **Ρουμανία** (78,0%), η **Λετονία** (79,1%), η **Δανία** (79,5%) και η **Ιρλανδία** (84,4%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,37** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Όπως φαίνεται από το γράφημα, όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στην επίδοση μεταξύ μαθητών που φοιτούν στο ίδιο σχολείο. Συγκεκριμένα, η διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25, αντιστοιχεί στο **60,2%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα μαθηματικά, έναντι του **37,4%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 που αντιστοιχεί σε διακυμάνσεις της επίδοσης μεταξύ των σχολείων. Ως προς την κατανομή των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών δεικτών η **Ελλάδα** κατέχει την **13η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-26 με το **61,0%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά, να αφορά σε διαφοροποιήσεις της επίδοσης εντός των σχολείων, ενώ το υπόλοιπο **28,8%** των παρατηρούμενων διαφοροποιήσεων (η χώρα κατέχει την **17η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-

[33] Ο δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης υπολογίζεται από το γινόμενο 100*(1-*rho*), όπου το *rho* συμβολίζει την διαταξική (intra-class) συσχέτιση της επίδοσης στα Μαθηματικά, που προκύπτει από το πηλίκο της διακύμανσης της επίδοσης μεταξύ σχολείων προς το άθροισμα της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ και εντός των σχολείων (OECD PISA 2012)

μελών της ΕΕ-25) αφορά σε διαφοροποιήσεις της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων.

Γράφημα 3.135: **Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ σχολείων και εντός των σχολείων και αναλογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (δείκτης ESCSS), καθώς και ο δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26(*) για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία το 2012**

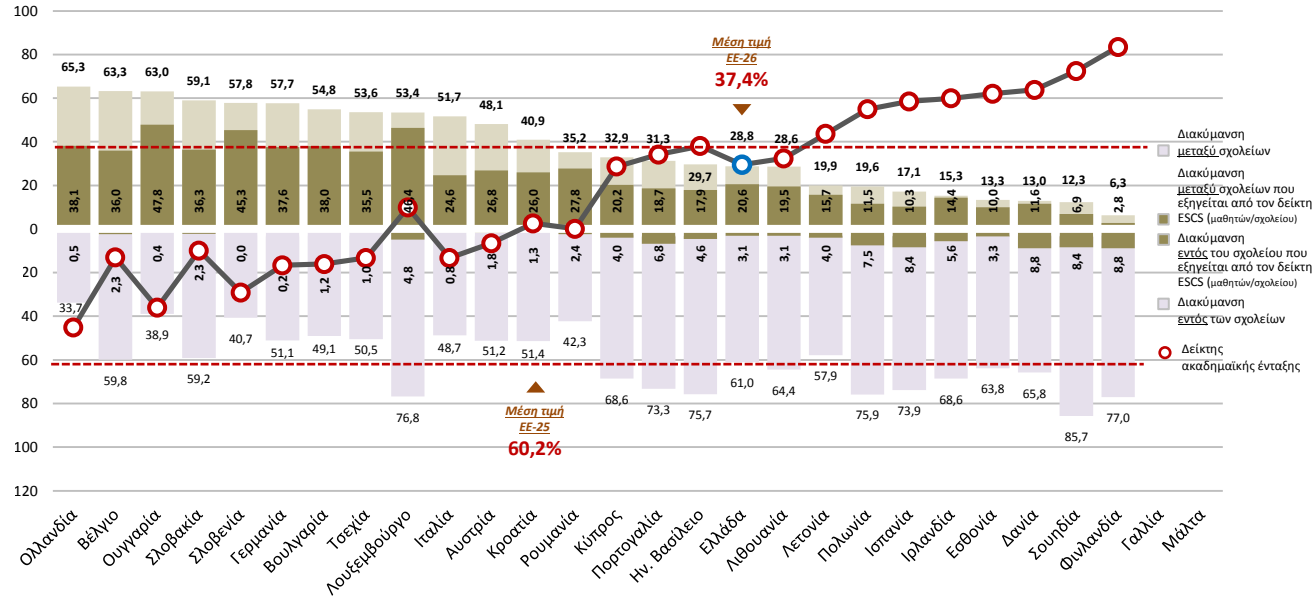

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η διακύμανση εκφράζεται ως ποσοστό της μέσης συνολικής διακύμανσης μεταξύ σχολείων στη μαθητική επίδοση στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ. Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της διακύμανσης μεταξύ σχολείων. Ο Δείκτης ESCSS (index of the Economic, Social and Cultural Status of students) αποτελεί συνθετικό δείκτη που κατασκευάστηκε για την απεικόνιση πολλαπλών όψεων του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου των μαθητών.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και τη Γαλλία.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **70,8%** είναι η **Σουηδία** (85,7%), η **Φινλανδία** (77,0%), το **Λουξεμβούργο** (76,8%), η **Πολωνία** (75,9%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (75,7%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **40,9%,** στα οποία περιλαμβάνονται η **Ολλανδία** (33,7%), η **Ουγγαρία** (38,9%), η **Σλοβενία** (40,7%), η **Ρουμανία** (42,3%) και η **Ιταλία** (48,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,73** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά εντός των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Την ίδια χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **62,3%** είναι η **Ολλανδία** (65,3%), το **Βέλγιο** (63,3%), η **Ουγγαρία** (63,0%), η **Σλοβακία** (59,1%) και η **Σλοβενία** (57,8%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **12,0%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (6,3%), η **Σουηδία** (12,3%), η **Δανία** (13,0%), η **Εσθονία** (13,3%) και η **Ιρλανδία** (15,3%). Αξίζει να σημειωθεί και τα 5 συγκεκριμένα κράτη-μέλη σημειώνουν ταυτόχρονα και **υψηλή επίδοση** (ή τουλάχιστον πάνω από το μέσο όρο) στο πρόγραμμα PISA 2012. Οι μαθητές σε αυτές τις χώρες ωφελούνται των υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών των σχολικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος, με αποτέλεσμα οι γονείς να ανησυχούν λιγότερο για την επιλογή του σχολείου φοίτησης των παιδιών τους, σε σχέση με άλλες χώρες που εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στη μαθητική επίδοση από σχολείο σε σχολείο, που καταγράφηκαν στην κατηγορία των top-5 κρατών-μελών. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,18** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Τα στοιχεία αυτά έρχονται σε αντίθεση με την κυριαρχούσα άποψη πως εκχωρώντας περισσότερους βαθμούς ελευθερία στα σχολεία **οξύνονται** οι ανισότητες στα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Στη Φινλανδία, για παράδειγμα, όπου τα σχολεία έχουν μια σχετική αυτονομία ως προς τη διαμόρφωση του μαθησιακού περιβάλλοντος αλλά και τη διαχείριση των πόρων, εντοπίζονται **οι λιγότερες διαφοροποιήσεις στην επίδοση** μεταξύ σχολείων. Αντίθετα, κάποια από τα πιο συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα εμφανίζουν ιδιαίτερα μεγάλες διακυμάνσεις στην επίδοση

διαφορετικών σχολικών μονάδων. Κάτι τέτοιο αποτελεί ένδειξη πως **η ισότητα στις επενδύσεις δεν ερμηνεύεται αυτόματα σε ίσα εκπαιδευτικά αποτελέσματα**. (Schleicher, 2006).

Τέλος, αν συνεκτιμηθεί ως προς την παρατηρούμενη επίδοση το συνολικό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των **μαθητών** και των **σχολείω**ν, φαίνεται πως και αυτό συμβάλλει σημαντικά στη διακύμανση της επίδοσης στα Μαθηματικά που παρατηρείται μεταξύ των σχολείων (μέση τιμή της ΕΕ-26 **24,7%**), ενώ η συμβολή του στη διακύμανση εντός των σχολείων είναι ελάχιστη στις περισσότερες χώρες, με τη μέση διακύμανση της επίδοσης εντός των σχολείων που εξηγείται από τον δείκτη ESCS να αντιστοιχεί στο **3,3%**, ενώ σε κάποιες άλλες είναι αμελητέα ή και ανύπαρκτη (**Ιταλία** 0,8%, **Ολλανδία** 0,5%, **Ουγγαρία** 0,4%, **Γερμανία** 0,2%, **Σλοβενία** 0,03%), ενώ η τιμή του δείκτη στην **Ελλάδα** είναι **2,8%**. Στον αντίποδα καταγράφονται: η **Δανία** (10,6%), η **Ισπανία** (10,4%), η **Φινλανδία** (4,4%) και η **Σουηδία** (9,8%), η **Πορτογαλία** (9,6%) και η **Πολωνία** (9,5%).

Αναφορικά με το ποσοστό της διακύμανσης μεταξύ σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου, σημειώνεται ότι τα 5 κράτη-μέλη που το 2012 καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **42,3%** είναι η **Ουγγαρία** (47,8%),το **Λουξεμβούργο** (46,4%), η **Σλοβενία** (45,3%), η **Ολλανδία** (38,1%) και η **Βουλγαρία** (38,0%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **14η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-26 με το **20,6%** της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων να εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου. Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 και με μέση τιμή ποσοστού **8,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (2,8%), η **Σουηδία** (6,9%), η **Εσθονία** (10,0%), η **Ισπανία** (10,3%) και η **Πολωνία** (11,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,09** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Παρά την διεύρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση τις τελευταίες δεκαετίες παγκοσμίως, οι ανισότητες στα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, καθώς και στην εκπαιδευτική και κοινωνική κινητικότητα, σε πολλές χώρες συνεχίζουν να υφίστανται. Το 2012 ο **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης**, που λαμβάνει υπόψη τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ και εντός των σχολείων ενός κράτους μέλους, επιχειρεί να αναδείξει τα κράτη-μέλη που καταγράφουν χαμηλά ποσοστά ακαδημαϊκής ένταξης από τα κράτη-μέλη με υψηλά αντίστοιχα ποσοστά στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία καταγράφει μέση τιμή δείκτη **62,8%**, υπολειπόμενη οριακά (κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (63,2%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **12η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-26 με τιμή δείκτη **67,9%**, τιμή υπερέχουσα κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες της τιμής της ΕΕ-26 και κατά 4,7 της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-26 που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές (top 5) του δείκτη και με μέση τιμή **77,0%** είναι η **Φινλανδία** (92,5%), η **Σουηδία** (87,5%), η **Δανία** (83,5%), η **Εσθονία** (82,7%) και η **Ιρλανδία** (81,8%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες (bottom 5) τιμές του δείκτη της ΕΕ-26 με μέση τιμή **41,4%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ολλανδία** (34,0%), η **Ουγγαρία** (38,1%), η **Σλοβενία** (41,3%), η **Γερμανία** (47,0%), και η **Βουλγαρία** (47,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,85** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη ακαδημαϊκής ένταξης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Δεδομένου ότι η εκπαίδευση καθορίζει σημαντικά την ανάπτυξη **ευκαιριών ζωής** στον άνθρωπο, η ενίσχυση της ισότητας στην εκπαίδευση ενισχύει συνακόλουθα και την ισότητα των ευκαιριών στη ζωή (OECD, 2007a). Το ζήτημα επίδοσης των μαθητών είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο, ενώ ο εντοπισμός των παραγόντων που συμβάλουν στη διαφοροποίησή της είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξάλειψη των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. **Μόνο όταν γίνει δυνατό να αντιμετωπιστούν οι παράγοντες που εμποδίζουν το μαθητικό πληθυσμό να αναδείξει και να καλλιεργήσει τις ικανότητες και τις κλίσεις του θα μπορούμε να μιλάμε για ισότητα στις μαθησιακές ευκαιρίες.** Η επιτυχημένη προσφορά και διάθεση κατάλληλων και ίσων ευκαιριών σε ένα ποικιλόμορφο μαθητικό πληθυσμό αποτελεί σημαντικό κριτήριο αξιολόγησης των αποτελεσμάτων που παράγουν τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο** (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου, θεωρουμένης ως **δείκτη ανισότητας** εκπαιδευτικών ευκαιριών, των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για

τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τους δύο δείκτες, το 2012.

Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** στην ΕΕ-26 το 2012 (**23,9%**) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**24,2%**) της **διακύμανσης της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 το ίδιο έτος. Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-26, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-26. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν διακύμανση της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-26, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν αντίστοιχα διακύμανση **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-26.

Γράφημα 3.136: **Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26(*) το 2009**

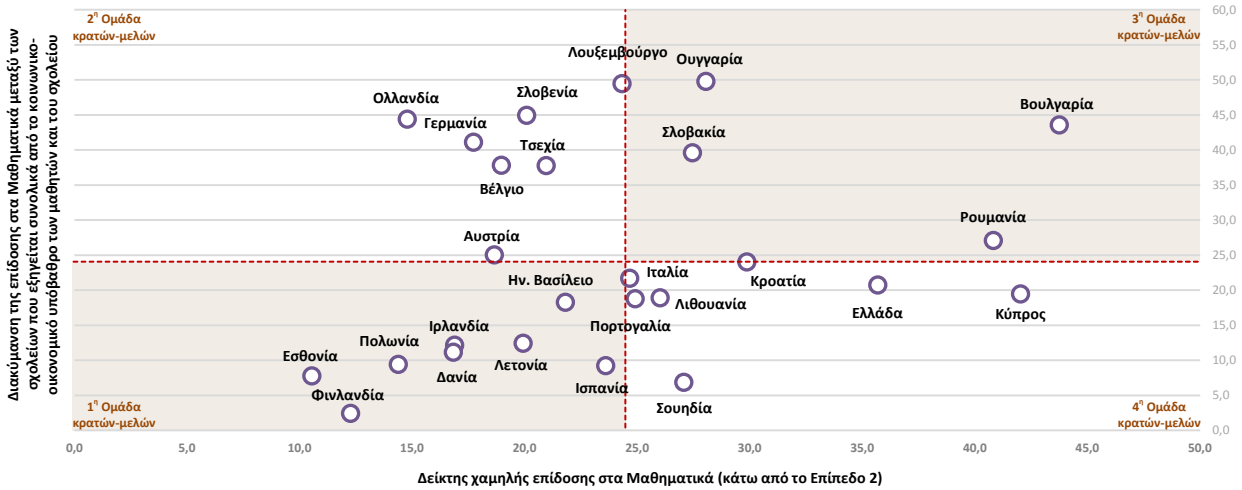

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα και τη Γαλλία).

Το 2012 τα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ως προς τον συσχετισμό του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης** της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** και με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-28 διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **8** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **17,0%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **10,3%**): η **Εσθονία**, η **Φινλανδία**, η **Πολωνία**, η **Ιρλανδία**, η **Δανία**, η **Λετονία**, η **Ισπανία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα η **διακύμανση** της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο- οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **7** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **19,4%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **40,0%**): η **Ολλανδία**, η **Γερμανία**, η **Αυστρία**, το **Βέλγιο**, η **Σλοβενία**, το **Λουξεμβούργο** και η **Τσεχία**.
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που

εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **4** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **35,0%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **40,0%**): η **Βουλγαρία,** η **Ουγγαρία**, η **Ρουμανία** και η **Σλοβακία**.

- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-26, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **7** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **30,0%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **18,6%**): η **Κύπρος**, η **Ελλάδα**, η **Κροατία**, η **Πορτογαλία**, η **Λιθουανία**, η **Ιταλία** και η **Σουηδία**.

3.2.2.2 Επίδοση των μαθητών στην Ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση επίδοση (σε μονάδες) και το ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στην **ανάγνωση/κατανόηση κειμένου** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27.

Συνολικά καταγράφονται **7** επί μέρους **επίπεδα επάρκειας** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο: Επίπεδο 6 (επίδοση πάνω από 698,32 μονάδες), Επίπεδο 5 (επίδοση από 625,61 μονάδες έως 698,32 μονάδες), Επίπεδο 4 (επίδοση από 552,89 μονάδες έως 625,61 μονάδες), Επίπεδο 3 (επίδοση από 480,18 μονάδες έως 552,89 μονάδες), Επίπεδο 2 (επίδοση από 407,47 μονάδες έως 480,18 μονάδες), Επίπεδο 1a (επίδοση από 334,75 μονάδες έως 407,47 μονάδες) και Επίπεδο 1b (επίδοση από 262,04 μονάδες έως 334,75 μονάδες), ενώ επιδόσεις χαμηλότερες από 262,04 μονάδες ομαδοποιούνται στην κατηγορία κάτω από το Επίπεδο 1b. Ως μαθητές **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου **χαμηλότερη** του Επιπέδου 2 (Επίπεδα 1a, 1β και κάτω), ενώ ως μαθητές **υψηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου αντίστοιχα νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου υψηλότερη του Επιπέδου 5 (Επίπεδα 5 και 6).

Γράφημα 3.137: **Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου των μαθητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

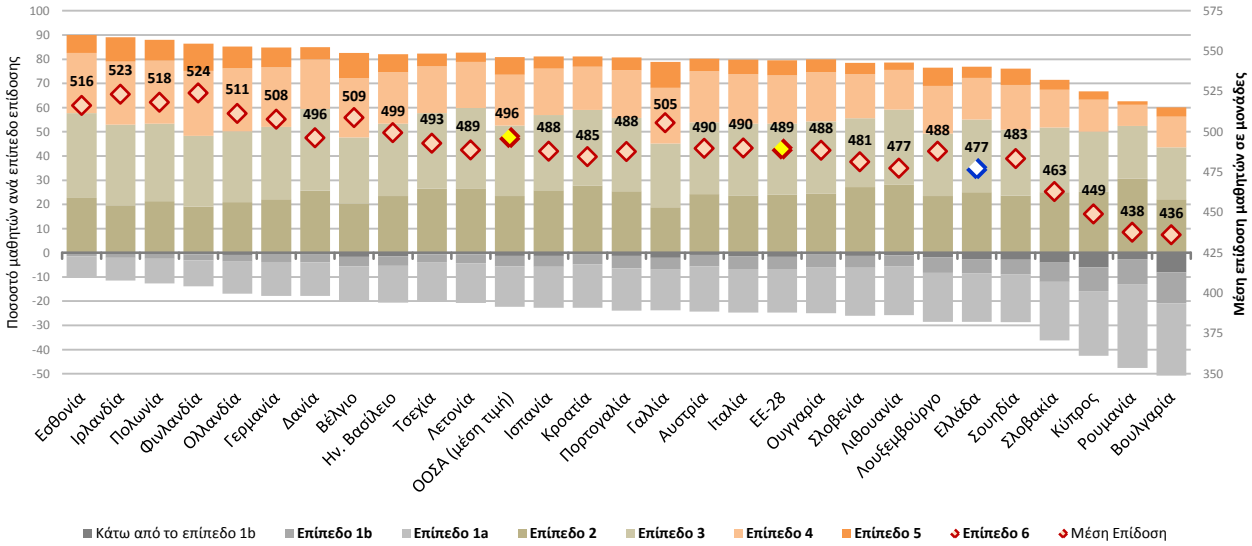

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά αύξουσα σειρά του ποσοστού μαθητών με επίδοση χαμηλότερη από το Επίπεδο 2 (επίπεδα 1a, 1b και κάτω).

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα (δεν μετέχει στο πρόγραμμα).

Το 2012 η **μέση τιμή** της επίδοσης των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στην **ανάγνωση/κατανόηση κειμένου** στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ, είναι **489** μονάδες, τιμή υπολειπόμενη κατά 7,1 μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής των κρατών μελών του ΟΟΣΑ (496 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου υψηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ-28, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (524 μον.) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (523 μον.), η **Πολωνία** (518 μον.), η **Εσθονία** (516 μον.), η **Ολλανδία** (511 μον.), το **Βέλγιο** (509 μον.), η **Γερμανία** (508 μον.), η **Γαλλία** (505 μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (499 μον.), η **Δανία** (496 μον.), η **Τσεχία** (493 μον.), η **Ιταλία** και η **Αυστρία** (490 μον.).

Την ίδια χρονιά σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου χαμηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ, με τη χαμηλότερη να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (436 μον.) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (438 μον.), η **Κύπρος** (449 μον.), η **Σλοβακία** (463 μον.), η **Ελλάδα** και η **Λιθουανία** (477 μον.), η **Σλοβενία** (481 μον.), η **Σουηδία** (483 μον.), η **Κροατία** (485 μον.), η **Πορτογαλία**, το **Λουξεμβούργο**, η **Ισπανία** και η **Ουγγαρία** (488 μον.), και η **Λετονία** (489 μον.). Η τιμή του λόγου top5 (**519** μον.)/ bottom5 (**453** μον.), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,15** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA ως προς τις κύριες **κατηγορίες επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου χαμηλή (κάτω από το Επίπεδο 2), μέση (Επίπεδα 2,3 & 4) και υψηλή (πάνω από το Επίπεδο 4), καθώς και η τυπική απόκλιση του δείκτη επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (σε μονάδες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012. Οι συγκεκριμένες κατηγορίες επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στο εξής θα αναφέρονται ως δείκτες **χαμηλής**, **μεσαίας** και **υψηλής** επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση.

Γράφημα 3.138: **Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου και τυπική απόκλιση του συνολικού δείκτη επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου (σε μονάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

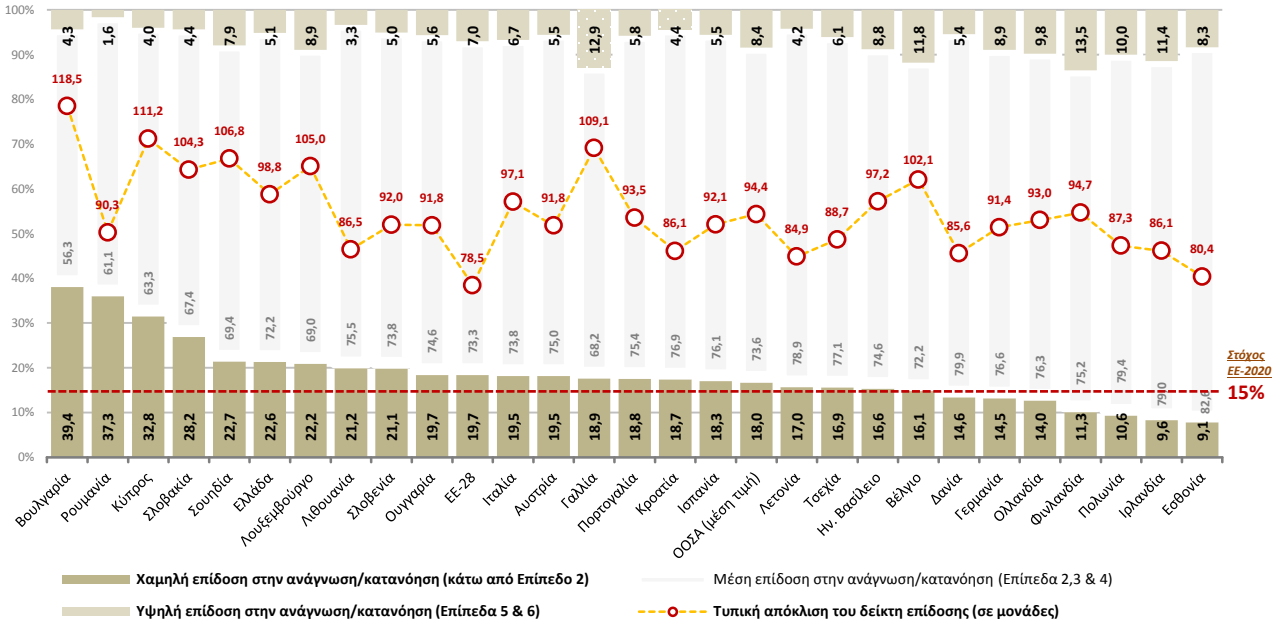

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 το **19,7%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** (χαμηλότερη του Επιπέδου 2) στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου, αναλογία υπολειπόμενη κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες του ευρωπαϊκού στόχου **ΕΕ-2020** (**15,0**%) και υπερέχουσα κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (18,0%). Τη συγκεκριμένη χρονιά ο ευρωπαϊκός στόχος που ορίζει το ποσοστό των μαθητών που καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου να μην υπερβαίνει το 15,0%, έχει επιτευχθεί σε **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με το χαμηλότερο ποσοστό χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου να καταγράφεται στην **Εσθονία** (9,1%), και ακολουθούν η **Ιρλανδία** (9,6%), η **Πολωνία** (10,6%), η **Φινλανδία** (11,3%), η **Ολλανδία** (14,0%), η **Γερμανία** (14,5%) και η **Δανία** (14,6%),. Την ίδια χρονιά σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου που υπερέχει του ευρωπαϊκού στόχου ΕΕ-2020 αλλά είναι χαμηλότερο του μέσου ποσοστού **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου της ΕΕ-27 (19,7%) με το χαμηλότερο ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας κρατών-μελών να καταγράφεται στο **Βέλγιο** (16,1%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (16,6%), η **Τσεχία** (16,9%), η **Λετονία** (17,0%), η **Ισπανία** (18,3%), η **Κροατία** (18,7%), η **Πορτογαλία** (18,8%), η **Γαλλία** (18,9%), η **Αυστρία** και η **Ιταλία** (19,5%). Ωστόσο, στον αντίποδα καταγράφονται **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ που το 2012 καταγράφουν ποσοστό μαθητών με **χαμηλή επίδοση** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου υψηλότερο από το αντίστοιχο μέσο ποσοστό της ΕΕ, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (39,4%) και

κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ρουμανία** (37,3%), η **Κύπρος** (32,8%), η **Σλοβακία** (28,2%), η **Σουηδία** (22,7%), η **Ελλάδα** (22,6%), το **Λουξεμβούργο** (22,2%), η **Λιθουανία** (21,2%), η **Σλοβενία** (21,1%) και η **Ουγγαρία** (19,7%). Η τιμή του λόγου top5 (**32,1%**)/ bottom5 (**10,9%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,94** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 και στον αντίποδα της χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου το **7,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν **υψηλή επίδοση** (υψηλότερη του Επιπέδου 4) στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, αναλογία υπολειπόμενη κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (8,4%). Την ίδια χρονιά σε **11** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (7,0%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (13,5%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Γαλλία** (12,9%), το **Βέλγιο** (11,8%), η **Ιρλανδία** (11,4%), η **Πολωνία** (10,0%), η **Ολλανδία** (9,8%), η **Γερμανία** και το **Λουξεμβούργο** (8,9%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (8,8%), η **Εσθονία** (8,3%) και η **Σουηδία** (7,9%).Τη συγκεκριμένη χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται **16** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (7,0%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (1,6%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Λιθουανία** (3,3%), η **Κύπρος** (4,0%), η **Λετονία** (4,2%), η **Βουλγαρία** (4,3%), η **Σλοβακία** και η **Κροατία** (4,4%), η **Σλοβενία** (5,0%), η **Ελλάδα** (5,1%), η **Δανία** (5,4%), η **Αυστρία** και η **Ισπανία** (5,5%), η **Ουγγαρία** (5,6%), η **Πορτογαλία** (5,8%), η **Τσεχία** (6,1%) και η **Ιταλία** (6,7%). Η τιμή του λόγου top5 (**11,9%**)/ bottom5 (**3,5%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,43** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, η πλειονότητα (**73,3%**) των μαθητών ηλικίας 15 ετών, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφουν **μεσαία επίδοση** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου (Επίπεδα 2,3&4), αναλογία οριακά υπολειπόμενη (κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες) του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (73,6%). Την ίδια χρονιά σε **18** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (73,3%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στην **Εσθονία** (82,6%), και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (79,9%), η **Πολωνία** (79,4%), η **Ιρλανδία** (79,0%), η **Λετονία** (78,9%), η **Τσεχία** (77,1%), η **Κροατία** (76,9%), η **Γερμανία** (76,6%), η **Ολλανδία** (76,3%), η **Ισπανία** (76,1%), η **Λιθουανία** (75,5%), η **Πορτογαλία** (75,4%), η **Φινλανδία** (75,2%), η **Αυστρία** (75,0%), η **Ουγγαρία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (74,6%), η **Σλοβενία** και η **Ιταλία** (73,8%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται **9** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (73,3%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (56,3%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ρουμανία** (61,1%), η **Κύπρος** (63,3%), η **Σλοβακία** (67,4%), η **Γαλλία** (68,2%), το **Λουξεμβούργο** (69,0%), η **Σουηδία** (69,4%), το **Βέλγιο** και η **Ελλάδα** (72,2%). Η τιμή του λόγου top5 (**80,0%**)/ bottom5 (**63,3%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,26** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, η τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 ήταν **95,0** μονάδες, οριακά υπερέχουσα (κατά 0,6 μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τυπικής απόκλισης των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (94,4 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **11** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη **Βουλγαρία** (118,5 μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Κύπρος** (111,2), η **Γαλλία** (109,1), η **Σουηδία** (106,8), το **Λουξεμβούργο** (105,0), η **Σλοβακία** (104,3), το **Βέλγιο** (102,1), η **Ελλάδα** (98,8), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (97,2), η **Ιταλία** (97,1) και η **Φινλανδία** (94,7). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **16** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στην **Εσθονία** (80,4) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (84,9), η **Δανία** (85,6), η **Κροατία** και η **Ιρλανδία** (86,1), η **Λιθουανία** (86,5), η **Πολωνία** (87,3), η **Τσεχία** (88,7), η **Ρουμανία** (90,3), η **Γερμανία** (91,4), η **Αυστρία** και η **Ουγγαρία** (91,8), η **Σλοβενία** (92,0), η **Ισπανία** (92,1), η **Ολλανδία** (93,0) και η **Πορτογαλία** (93,5).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ρυθμός μεταβολής του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο **PISA 2012-2006** και την περίοδο **PISA 2012-2006** στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρ-

χουν διαθέσιμα στοιχεία (δεν διατίθενται στοιχεία για την Αυστρία 2009, την Κύπρο και τη Μάλτα).

Γράφημα 3.139: **Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο 2012-2009 και την περίοδο 2012-2006 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία**

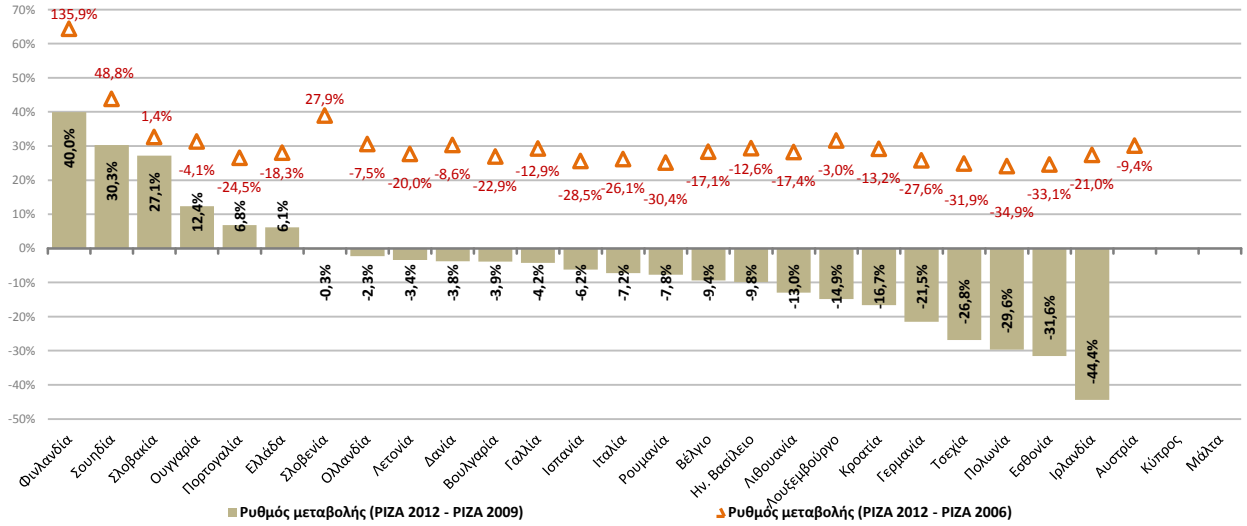

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά του ρυθμού μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου την περίοδο PISA 2012-2009.
(*) Για την περίοδο 2009-2012 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Κύπρο, τη Μάλτα και την Αυστρία (2009).

Κατά την τριετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2009) καταγράφεται **μείωση** κατά **-6,1%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 20,4% το 2009 σε 19,2% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **19** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (76,0%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ιρλανδία** (κατά -44,4% ή κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (κατά -31,6% ή κατά 4,2 ποσ.μον), η **Πολωνία** (-29,6% ή κατά 4,5 ποσ.μον), η **Τσεχία** (-26,8% ή κατά 6,2 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-21,5% ή κατά 4,0 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά -16,7% ή κατά 3,7 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (-14,9% ή κατά 3,9 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (-13,0% ή κατά 3,2 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-9,8% ή κατά 1,8 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (-9,4% ή κατά 1,7 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-7,8% ή κατά 3,1 ποσ.μον), η **Ιταλία** (-7,2% ή κατά 1,5 ποσ.μον), η **Ισπανία** (-6,2% ή κατά 1,2 ποσ.μον), η **Γαλλία** (-4,2% ή κατά 0,8 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-3,9% ή κατά 1,6 ποσ.μον), η **Δανία** (-3,8% ή κατά 0,6 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά -3,4% ή κατά 0,6 ποσ.μον), ενώ μικρότερες μειώσεις καταγράφουν η **Ολλανδία** (-2,3% ή κατά 0,3 ποσ.μον) και οριακά η **Σλοβενία** (-0,3% ή κατά 0,1 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου σε **6** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 40,0% ή κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (30,3% ή κατά 5,3 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (27,1% ή κατά 6,0 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (12,4% ή κατά 2,2 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (6,8% ή κατά 1,2 ποσ.μον) και η **Ελλάδα** (6,1% ή κατά 1,3 ποσ.μον).

Κατά την εξαετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2006) καταγράφεται **μείωση** κατά **-14,8%** (ή κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 22,5% το 2006 σε 19,2% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **21** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (80,8%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -34,9% ή κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (κατά -33,1% ή κατά 4,5 ποσ.μον), η **Τσεχία** (κατά -31,9% ή κατά 7,9 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-30,4% ή κατά 16,2 ποσ.μον), η **Ισπανία** (-28,5% ή κατά 7,3 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-27,6% ή κατά 5,5 ποσ.μον), η **Ιταλία** (-26,1% ή κατά 6,9 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (-24,5% ή κατά 6,1 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-22,9% ή κατά 11,7 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (-21,0% ή κατά 2,5 ποσ.μον), η **Λετονία** (-20,0% ή κατά 4,2 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (-18,3% ή κατά 5,1 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (-17,4% ή κατά 4,5 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (-17,1% ή κατά 3,3 ποσ.μον), η **Κροατία** (-13,2% ή κατά 2,8 ποσ.μον), η **Γαλλία** (-12,9% ή κατά 2,8 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-12,6% ή κατά 2,4 ποσ.μον), η **Αυστρία** (-9,4% ή κατά 2,0 ποσ.μον), η **Δανία** (-8,6% ή κατά 1,4 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (-7,5% ή κατά 1,1 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (-4,1% ή κατά 0,8 ποσ.μον) και το **Λουξεμβούργο** (-3,0% ή κατά 0,7 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα, καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου σε **16** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 135,9% ή κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακο-

λουθούν: η **Σουηδία** (48,8% ή κατά 7,5 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (27,9% ή κατά 4,6 ποσ.μον) και οριακά η **Σλοβακία** (1,4% ή κατά 0,4 ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.140: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

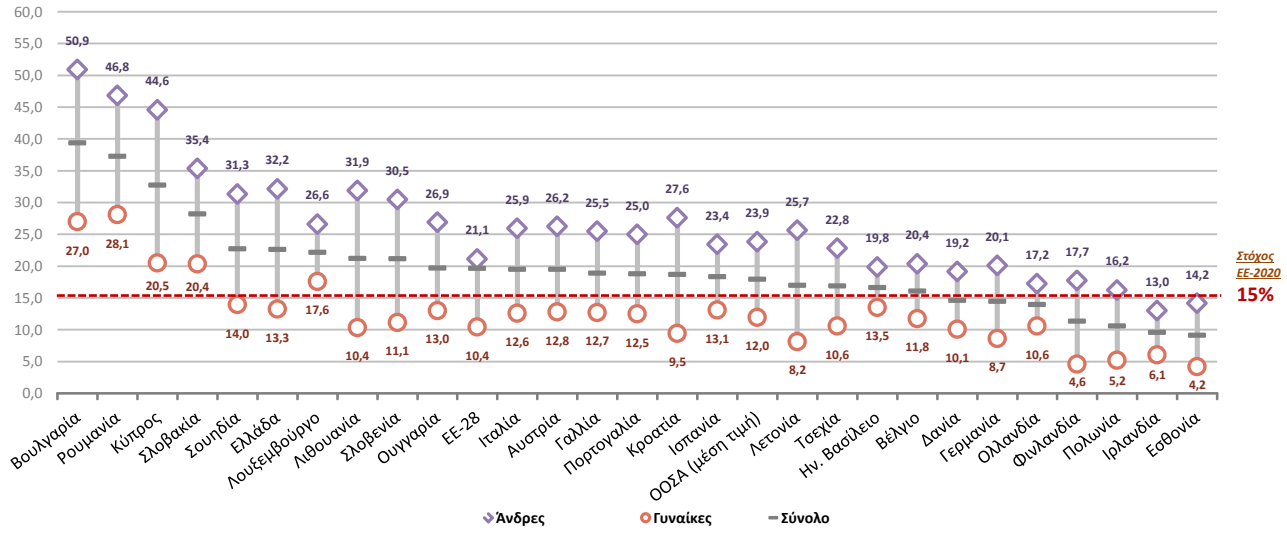

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου των γυναικών είναι **12,7%** και υπολείπεται σημαντικά του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**23,9%**) κατά 13,9 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου των γυναικών **υπολείπεται** του αντίστοιχου δείκτη των ανδρών και στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η μεγαλύτερη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ γυναικών και ανδρών υπέρ των ανδρών καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 24,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (κατά 23,9 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (κατά 21,5 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 19,3 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 18,9 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (κατά 18,7 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 18,1 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά 17,5 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 17,4 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (κατά 15,0 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (κατά 13,9 ποσ.μον), η **Αυστρία** και η **Ιταλία** (κατά 13,4 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 13,1 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 12,8 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 12,5 ποσ.μον), η **Τσεχία** (κατά 12,2 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 11,5 ποσ.μον), η **Πολωνία** (κατά 11,0 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 10,3 ποσ.μον), η **Εσθονία** (κατά 10,0 ποσ.μον), η **Δανία** (κατά 9,1 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (κατά 9,0 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά 8,6 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 7,0 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (κατά 6,6 ποσ.μον) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 6,3 ποσ.μον).

Κατά τη δωδεκαετή περίοδο (PISA 2012-PISA 2000) η παρατηρούμενη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στην ΕΕ-28 μεταξύ ανδρών και γυναικών **αυξήθηκε** κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 10,7 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των ανδρών το 2000 σε 13,1 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των ανδρών το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο, σε **15** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **αύξηση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (κατά 13,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (κατά 8,3 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 5,7 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 5,3 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (κατά 4,6 ποσ.μον), η **Αυστρία** (κατά 4,3 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (κατά 3,4 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 3,3 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 3,1 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 2,4 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 1,7 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 1,4 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 1,3 ποσ.μον), και οριακά η **Δανία** (κατά 0,7 ποσ.μον) και η **Τσεχία** (κατά 0,2 ποσ.μον). Αντίθετα, σε **3** από τα 18 κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **μείωση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -3,4 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά -3,1 ποσ.μον) και οριακά το **Βέλγιο** (κατά -0,1 ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) στα 21 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2009, για τα οποία διατίθενται επαρκή στοιχεία για τους αλλοδαπούς μαθητές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση τιμή των αλλοδαπών ορίστηκε ως η μέγιστη τιμή του δείκτη των αλλοδαπών μαθητών 1ης και 2ης γενιάς αντίστοιχα για τις οποίες διατίθενται στοιχεία ανά επίπεδο επάρκειας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου.

Γράφημα 3.141: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου και μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ημεδαποί) των μαθητών ηλικίας 15 τών που το 2009 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

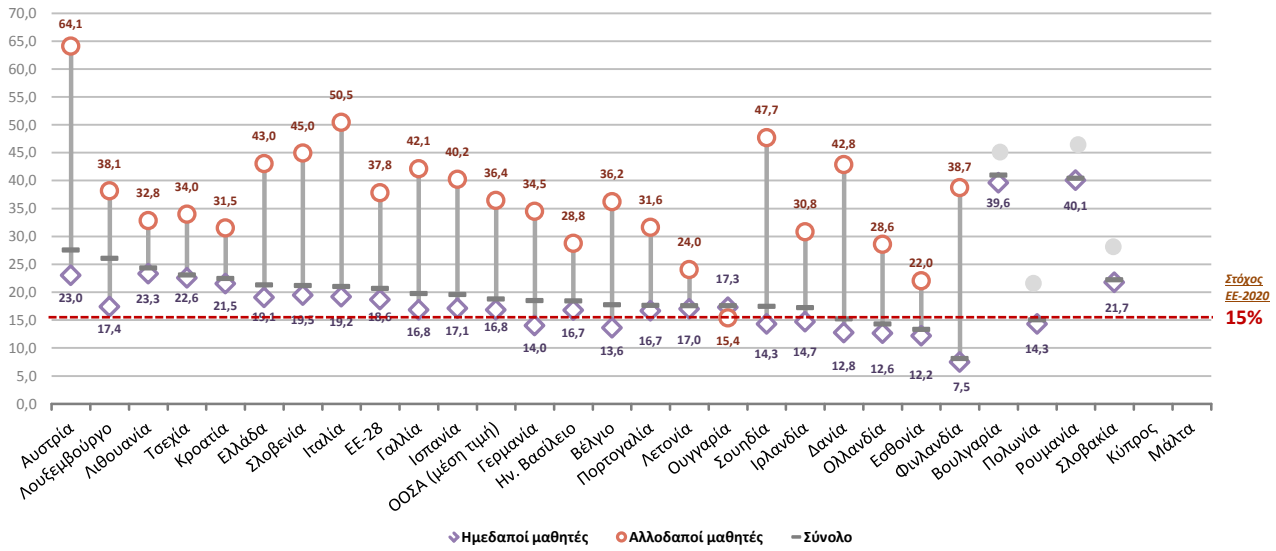

Πηγή: **OECD PISA 2009** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου.
(*) Δεν διατίθενται επαρκή ή και καθόλου στοιχεία για αλλοδαπούς μαθητές για τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβακία, τη Λιθουανία και την Πολωνία, ενώ η Μάλτα δε μετέχει στο Πρόγραμμα PISA.

Το 2009 και στο σύνολο των **22** κρατών-μελών της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου των αλλοδαπών μαθητών είναι **37,8%** και υπερέχει σημαντικά του αντίστοιχου ποσοστού των ημεδαπών μαθητών (**18,6%**) κατά 19,2 ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου των αλλοδαπών μαθητών υπολείπεται του αντίστοιχου δείκτη των ημεδαπών μαθητών μόνο στην **Ουγγαρία** (15,4%) κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ στα υπόλοιπα **21** από τα 22 κράτη-μέλη της ΕΕ ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου των αλλοδαπών μαθητών υπερέχει του αντίστοιχου δείκτη των ημεδαπών μαθητών, με την υψηλότερη όλων να καταγράφεται στην **Αυστρία** (64,1%) και κατά φθίνουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Ιταλία** (50,5%), η **Σουηδία** (47,7%), η **Σλοβενία** (45,0%), η **Ελλάδα** (43,0%), η **Δανία** (42,8%), η **Γαλλία** (42,1%), η **Ισπανία** (40,2%), η **Φινλανδία** (38,7%), το **Λουξεμβούργο** (38,1%), το **Βέλγιο** (36,2%), η **Γερμανία** (34,5%), η **Τσεχία** (34,0%), η **Λιθουανία** (32,8%), η **Πορτογαλία** (31,6%), η **Κροατία** (31,5%), η **Ιρλανδία** (30,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (28,8%), η **Ολλανδία** (28,6%), η **Λετονία** (24,0%) και η **Εσθονία** (22,0%). Η τιμή του λόγου top5 (**50,0%**)/ bottom5 (**23,8%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,11** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά σε **21** από τα 22 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα σχετικά στοιχεία, καταγράφεται απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών μαθητών υπέρ των πρώτων με το υψηλότερο εύρος απόκλισης να καταγράφεται στη **Αυστρία** (κατά 41,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Σουηδία** (κατά 33,4 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 31,3 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 31,2 ποσ.μον), η **Δανία** (κατά 30,1 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 25,5 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 25,3 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 23,9 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 23,1 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά 22,6 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (κατά 20,7 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 20,5 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 16,1ποσ.μον), η **Ολλανδία** (κατά 16,0 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 14,9 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 12,1 ποσ.μον), η **Τσεχία** (κατά 11,4 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 9,9 ποσ.μον), η **Εσθονία** (κατά 9,8 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (κατά 9,5 ποσ.μον) και η **Λετονία** (κατά 7,1 ποσ.μον), ενώ την ίδια χρονιά στην **Ουγγαρία** καταγράφεται μικρή απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών μαθητών (υπέρ των τελευταίων) κατά 1,9 ποσ.μον.

Στο επόμενο γράφημα εμφανίζονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. ως προς το βαθμό στον οποίο η μαθητική επίδοση στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου διαφοροποιείται σε κάθε χώρα. Το συνολικό μήκος κάθε στήλης δηλώνει τη συνολική παρατηρούμενη διακύμανση. Η διακύμανση κάθε χώρας ανάγεται σε ποσοστό ως προς τη μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ που το 2009 ήταν **8.718** μονάδες. Τιμές υψηλότερες από το 100% υποδηλώνουν ότι η διακύμανση στην επίδοση του συγκεκριμένου κράτους-μέλους είναι υψηλότερη της μέσης διακύμανσης των κρατών μελών του ΟΟΣΑ. Αντίστοιχα, τιμές χαμηλότερες από το 100% υποδηλώνουν πως η διακύμανση στην επίδοση του κράτους-μέλους είναι χαμηλότερη της μέσης διακύμανσης του ΟΟΣΑ.

Γράφημα 3.142: **Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ σχολείων και εντός των σχολείων και αναλογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (δείκτης ESCS), καθώς και ο δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24(*) για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία το 2009**

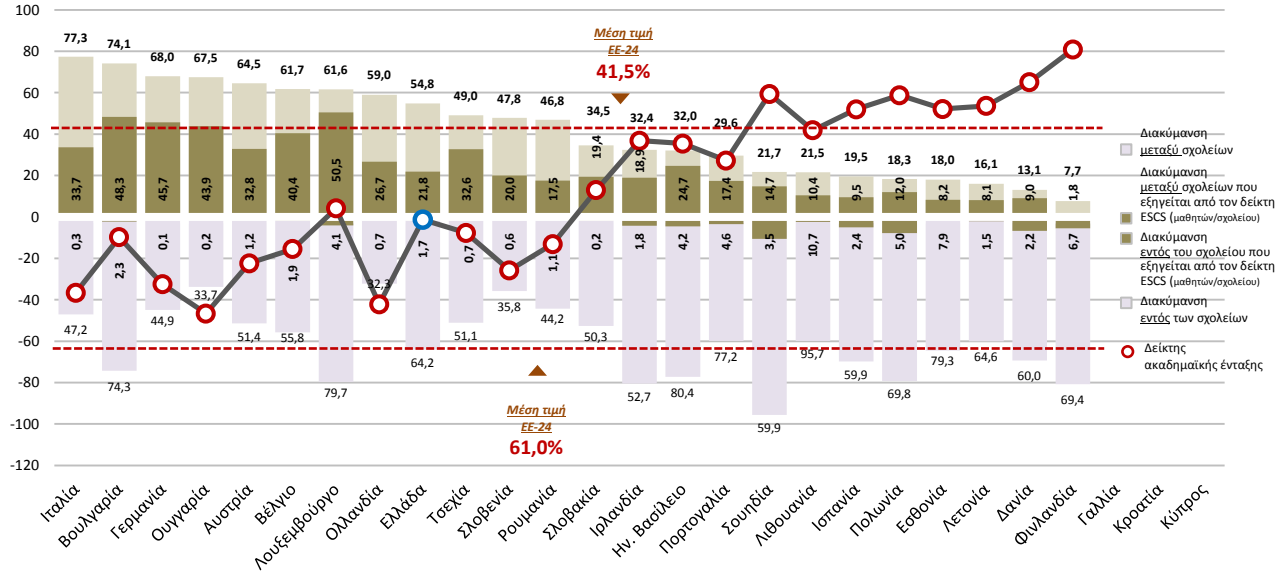

Πηγή: **OECD PISA 2009** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η διακύμανση εκφράζεται ως ποσοστό της μέσης συνολικής διακύμανσης μεταξύ σχολείων στη μαθητική επίδοση στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ. Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της διακύμανσης μεταξύ σχολείων. Ο Δείκτης ESCSS (index of the Economic, Social and Cultural Status of students) αποτελεί συνθετικό δείκτη που κατασκευάστηκε για την απεικόνιση πολλαπλών όψεων του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου των μαθητών.

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα, την Κύπρο, την Κροατία και τη Γαλλία.

Στο διάγραμμα και για κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ-28 γίνεται διάκριση μεταξύ: α) της **διακύμανσης που οφείλεται στις διαφορές της επίδοση από μαθητές μεταξύ διαφορετικών σχολείων** (διακύμανση μεταξύ σχολείων), και β) εκείνης που οφείλεται στο **εύρος των διαφορών των επιδόσεων των μαθητών που φοιτούν στην ίδια σχολική μονάδα** (διακύμανση εντός των σχολείων). Τέλος, και με βάση τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών μεταξύ και εντός των σχολείων στο διάγραμμα αποδίδεται ο συνθετικός **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Το 2009 η μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου στα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχούσε στο **98,6%** (υπολειπόμενη κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης διακύμανσης των κρατών- μελών του ΟΟΣΑ.

Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **8η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-24 με τιμή **104,5%**, υπερέχουσα κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-25 και κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **124,0%** είναι η **Βουλγαρία** (148,0%), το **Λουξεμβούργο** (124,2%), το **Βέλγιο** (119,6%), η **Αυστρία** (115,8%) και η **Σουηδία** (112,3%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **80,4%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Λετονία** (73,8%), η **Εσθονία** (80,0%), η **Δανία** (80,6%), η **Κύπρος** (81,5%) και η **Φινλανδία** (86,3%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,54** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Όπως φαίνεται από το γράφημα, όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στην επίδοση μεταξύ μαθητών που φοιτούν στο ίδιο σχολείο. Συγκεκριμένα, η διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24, αντιστοιχεί στο **61,0%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης

των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου, έναντι του **41,5%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 που αντιστοιχεί σε διακυμάνσεις της επίδοσης μεταξύ των σχολείων. Ως προς την κατανομή των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών δεικτών η **Ελλάδα** κατέχει την **11η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-24 με το **64,2%** της μέσης συνολικής διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου, να αφορά σε διαφοροποιήσεις της επίδοσης εντός των σχολείων, ενώ το **54,2%** των παρατηρούμενων διαφοροποιήσεων (η χώρα κατέχει την **9η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-24) αφορά σε διαφοροποιήσεις της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **83,2%** είναι η **Σουηδία** (95,7%), η **Φινλανδία** (80,7%), η **Ιρλανδία** (80,4%), το **Λουξεμβούργο** (79,7%) και η **Πολωνία** (79,3%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **38,2%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ολλανδία** (32,3%), η **Ουγγαρία** (33,7%), η **Σλοβενία** (35,8%), η **Ρουμανία** (44,4%) και η **Γερμανία** (44,9%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,18** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου εντός των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Την ίδια χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **70,3%** είναι η **Ιταλία** (77,3%), η **Βουλγαρία** (74,1%), η **Γερμανία** (68,0%), η **Ουγγαρία** (67,5%) και η **Αυστρία** (64,5%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **14,6%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (7,7%), η **Δανία** (13,1%), η **Λετονία** (16,1%), η **Εσθονία** (18,0%) και η **Πολωνία** (18,3%). Αξίζει να σημειωθεί και τα 5 συγκεκριμένα κράτη-μέλη σημειώνουν ταυτόχρονα και **υψηλή επίδοση** (ή τουλάχιστον πάνω από το μέσο όρο) στο πρόγραμμα PISA 2009. Οι μαθητές σε αυτές τις χώρες ωφελούνται των υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών των σχολικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος, με αποτέλεσμα οι γονείς να ανησυχούν λιγότερο για την επιλογή του σχολείου φοίτησης των παιδιών τους, σε σχέση με άλλες χώρες που εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στη μαθητική επίδοση από σχολείο σε σχολείο, που καταγράφηκαν στην κατηγορία των top-5 κρατών-μελών. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**4,81** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Το συνολικό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των **μαθητών** και των **σχολείων**, φαίνεται πως ερμηνεύει μέρος της παρατηρούμενης διακύμανσης της επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων (μέση τιμή της ΕΕ-24 **23,7%**), ενώ αντίθετα η συμβολή του στην ερμηνεία της διακύμανσης εντός των σχολείων είναι ελάχιστη στις περισσότερες χώρες, με τη μέση διακύμανση της επίδοσης εντός των σχολείων που εξηγείται από τον δείκτη ESCS στην ΕΕ-24 να αντιστοιχεί μόλις στο **3,0%**, ενώ σε κάποιες άλλες η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη είναι αμελητέα ή και ανύπαρκτη (**Γερμανία** 0,06%, **Ουγγαρία** 0,17%, **Ιταλία** 0,32%, **Σλοβενία** 0,60%, **Τσεχία** 0,69% και **Ολλανδία** 0,72%). Στον αντίποδα καταγράφονται κράτη-μέλη όπως: η **Σουηδία**(10,7%), η **Πολωνία** (7,9%), η **Δανία** (6,7%), η **Φινλανδία** (5,5%) και η **Ισπανία** (5,0%), ενώ η τιμή του δείκτη στην **Ελλάδα** είναι **1,7%**.

Τα 5 κράτη-μέλη που το 2009 καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **45,8%** είναι το **Λουξεμβούργο** (50,5%), η **Βουλγαρία** (48,3%), η **Γερμανία** (45,7%), η **Ουγγαρία** (43,9%) και το **Βέλγιο** (40,4%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **11η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-24 με το **21,8%** της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων να εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου. Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 και με μέση τιμή ποσοστού **7,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (1,8%), η **Λετονία** (8,1%), η **Εσθονία** (8,2%), η **Δανία** (9,0%) και η **Ισπανία** (9,5%).Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**6,25** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγεί-

ται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Το 2009 ο **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης**, που λαμβάνει υπόψη τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ και εντός των σχολείων ενός κράτους μέλους, επιχειρεί να αναδείξει τα κράτη-μέλη που καταγράφουν χαμηλά ποσοστά ακαδημαϊκής ένταξης από τα κράτη-μέλη με υψηλά αντίστοιχα ποσοστά στα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει μέση τιμή δείκτη **60,7%**, ταυτόσημη με την αντίστοιχη μέση τιμή του δείκτη στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (60,7%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **14η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-24 με τιμή δείκτη **53,9%**, τιμή υπερέχουσα κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες της τιμής της ΕΕ-24 και της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-24 που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές (top 5) του δείκτη και με μέση τιμή **82,8%** είναι η **Φινλανδία** (91,3%), η **Δανία** (84,1%), η **Σουηδία** (81,5%), η **Πολωνία** (81,2%) και η **Λετονία** (78,9%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες (bottom 5) τιμές του δείκτη της ΕΕ-24 με μέση τιμή **37,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ουγγαρία** (33,3%), η **Ολλανδία** (35,4%), η **Ιταλία** (37,9%), η **Γερμανία** (39,8%) και η **Σλοβενία** (42,8%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**2,20** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη ακαδημαϊκής ένταξης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο** (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου, θεωρουμένης ως **δείκτη ανισότητας** εκπαιδευτικών ευκαιριών, των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τους δύο δείκτες, το 2009. Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** στην ΕΕ-24 το 2009 (**20,7%**) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**9,5%**) της **διακύμανσης της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 το ίδιο έτος. Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-24, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-24. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν διακύμανση της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-24, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν αντίστοιχα διακύμανση **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-24.

Γράφημα 3.143: **Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου με-ταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24(*) το 2009**

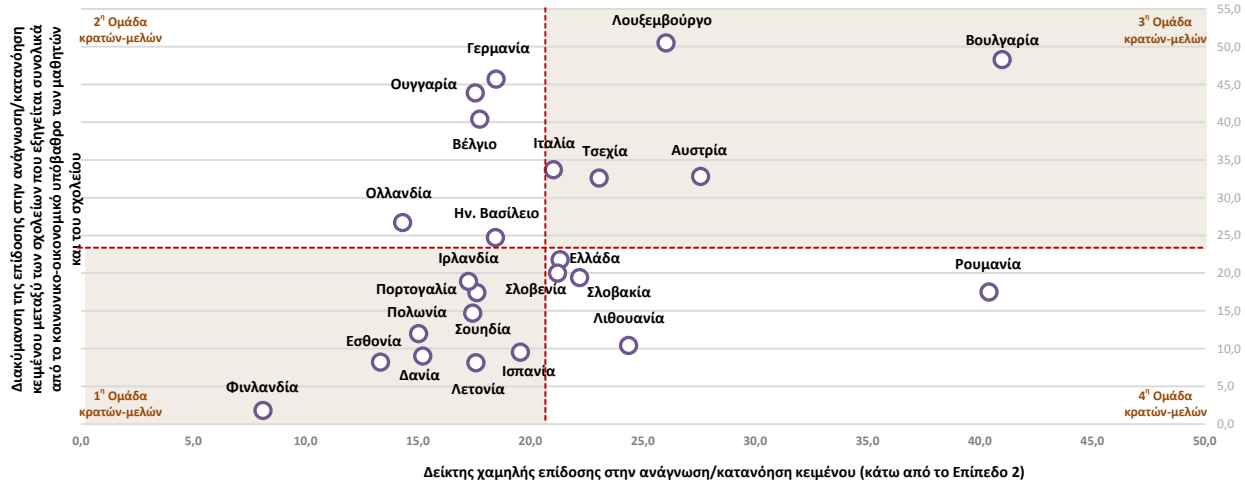

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα, την Κύπρο, την Κροατία και τη Γαλλία.

Το 2009 τα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ως προς τον συσχετισμό του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης** της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά

από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** και με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-28, διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **15,7%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **11,1%**): η **Φινλανδία**, η **Εσθονία**, η **Πολωνία**, η **Δανία**, η **Πορτογαλία**, η **Ιρλανδία**, η **Σουηδία**, η **Λετονία**, και η **Ισπανία** .
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα η **διακύμανση** της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **17,3%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **36,3%**): η **Γερμανία**, η **Ουγγαρία**, το **Βέλγιο,** η **Ολλανδία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **27,7%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **39,6%**): το **Λουξεμβούργο**, η **Βουλγαρία,** η **Αυστρία**, η **Τσεχία** και η **Ιταλία**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-24, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **25,9%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **17,8%**): η **Ρουμανία**, η **Ελλάδα**, η **Σλοβενία**, η **Σλοβακία** και η **Λιθουανία**.

3.2.2.3 Επιδοση των μαθητων στις Φυσικες επιστημες

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η μέση επίδοση (σε μονάδες) και το ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στις Φυσικές επιστήμες των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27. Συνολικά καταγράφονται **6** επί μέρους **επίπεδα επάρκειας** στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο: Επίπεδο 6 (επίδοση πάνω από 707,93 μονάδες), Επίπεδο 5 (επίδοση από 633,33 μονάδες έως 707,93 μονάδες), Επίπεδο 4 (επίδοση από 558,73 μονάδες έως 633,33 μονάδες), Επίπεδο 3 (επίδοση από 484,14 μονάδες έως 558,73 μονάδες), Επίπεδο 2 (επίδοση από 409,54 μονάδες έως 484,14 μονάδες) και Επίπεδο 1 (επίδοση από 334,75 μονάδες έως 409,54 μονάδες), ενώ επιδόσεις χαμηλότερες από 262,04 μονάδες ομαδοποιούνται στην κατηγορία κάτω από το Επίπεδο 1. Ως μαθητές **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στις Φυσικές επιστήμες **χαμηλότερη** του Επιπέδου 2 (Επίπεδα 1a, 1β και κάτω), ενώ ως μαθητές **υψηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες αντίστοιχα νοούνται οι μαθητές που καταγράφουν επίδοση στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερη του Επιπέδου 5 (Επίπεδα 5 και 6).

Το 2012 η **μέση τιμή** της επίδοσης των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στις **Φυσικές επιστήμες** στα **27** κράτη-μέλη της ΕΕ, είναι **497** μονάδες, τιμή υπολειπόμενη κατά 4 μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής των κρατών μελών του ΟΟΣΑ (501 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ-28, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (545 μον.) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (541 μον.), η **Πολωνία** (526 μον.), η **Γερμανία** (524 μον.), η **Ολλανδία** και η **Ιρλανδία** (522 μον.), η **Σλοβενία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (514 μον.), η **Τσεχία** (508 μον.), η **Αυστρία** (506 μον.), το **Βέλγιο** (505 μον.), η **Λετονία** (502 μον.), η **Γαλλία** (499 μον.) και η **Δανία** (498 μον.). Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται επίδοση των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες χαμηλότερη από τη μέση τιμή της ΕΕ, με τη χαμηλότερη να καταγράφεται στην **Κύπρο** (438 μον.) και κατά αύξουσα σειρά α-

κολουθούν: η **Ρουμανία** (439 μον.), η **Βουλγαρία** (446 μον.), η **Ελλάδα** (467 μον.), η **Σλοβακία** (471 μον.), η **Σουηδία** (485 μον.), η **Πορτογαλία** (489 μον.), το **Λουξεμβούργο** και η **Κροατία** (491 μον.), η **Ιταλία** και η **Ουγγαρία** (494 μον.), η **Λιθουανία** και η **Ισπανία** (485 μον.). Η τιμή του λόγου top5 (**519** μον.)/ bottom5 (**452** μον.), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,18** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.144: **Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επίπεδο επάρκειας στις Φυσικές επιστήμες των μαθητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*)**

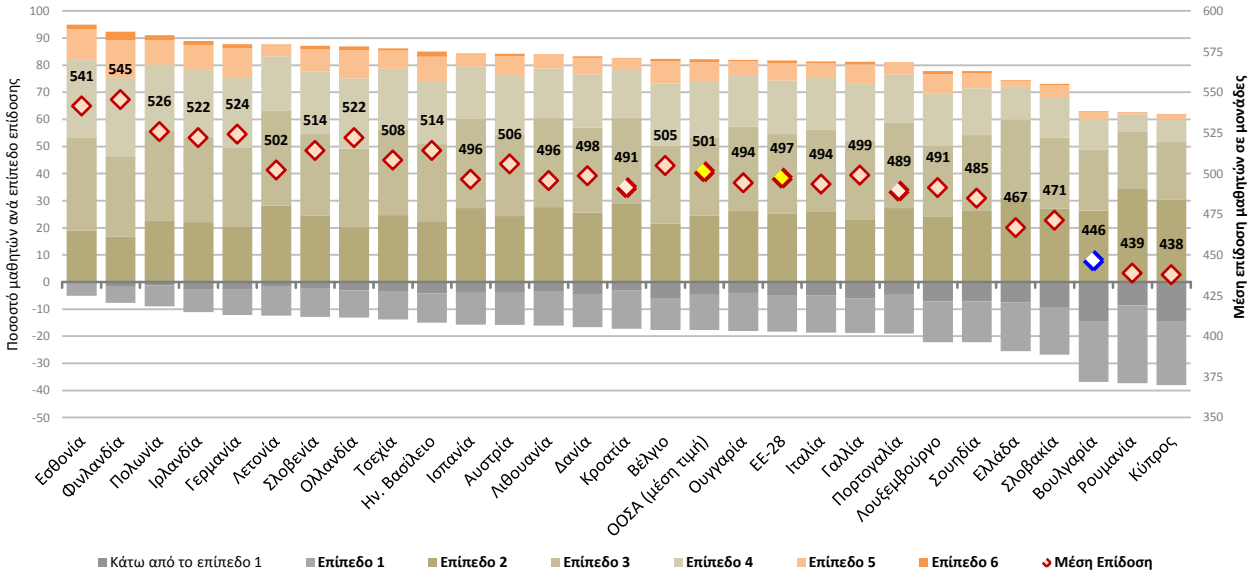

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά αύξουσα σειρά του ποσοστού μαθητών με επίδοση χαμηλότερη από το Επίπεδο 2 (επίπεδα 1a, 1b και κάτω).
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα (δεν μετέχει στο πρόγραμμα).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA ως προς τις κύριες **κατηγορίες επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες χαμηλή (κάτω από το Επίπεδο 2), μέση (Επίπεδα 2,3 & 4) και υψηλή (πάνω από το Επίπεδο 4), καθώς και η τυπική απόκλιση του δείκτη επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (σε μονάδες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012. Οι συγκεκριμένες κατηγορίες επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες στο εξής θα αναφέρονται ως δείκτες **χαμηλής**, **μεσαίας** και **υψηλής** επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες.

Γράφημα 3.145: **Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στις Φυσικές επιστήμες και τυπική απόκλιση του συνολικού δείκτη επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (σε μονάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

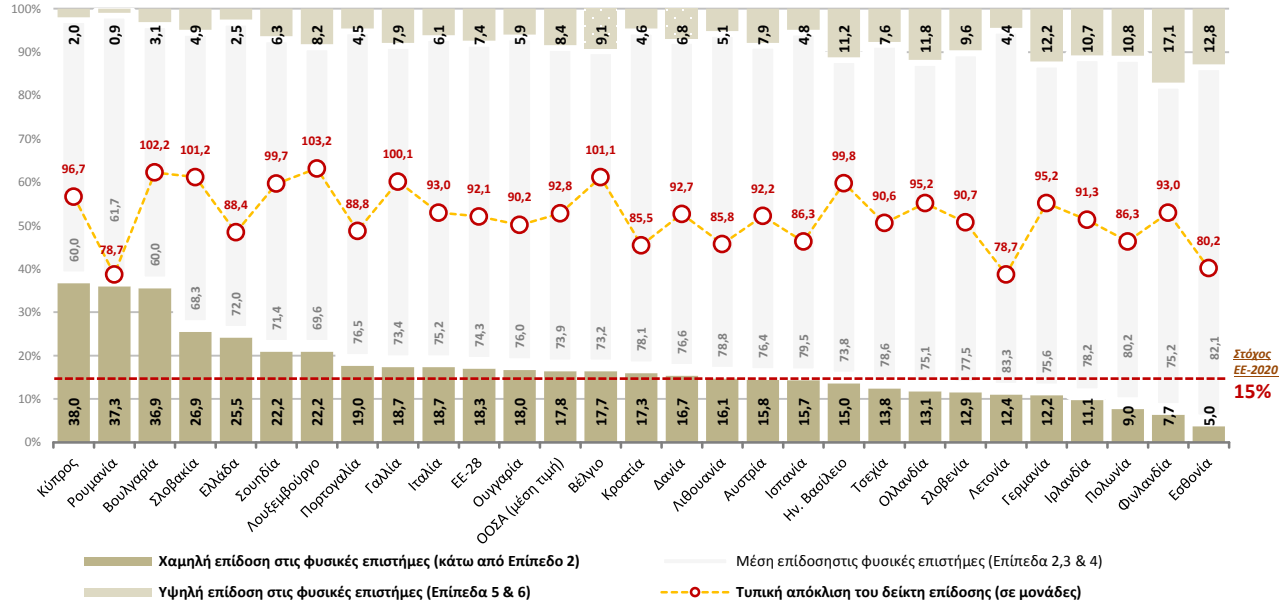

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στην ανάγνωση/ κατανόηση.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 το **18,3%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** (χαμηλότερη του Επιπέδου 2) στις Φυσικές επιστήμες, αναλογία υπολειπόμενη κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες του ευρωπαϊκού στόχου **ΕΕ-2020** (**15,0**%) και οριακά υπερέχουσα κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (17,8%). Τη συγκεκριμένη χρονιά ο ευρωπαϊκός στόχος που ορίζει το ποσοστό των μαθητών που καταγράφουν **χαμηλή επίδοση** στις Φυσικές επιστήμες να μην υπερβαίνει το 15,0%, έχει επιτευχθεί σε **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, με το χαμηλότερο ποσοστό χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες να καταγράφεται στην **Εσθονία** (5,0%) και ακολουθούν η **Φινλανδία** (7,7%), η **Πολωνία** (9,0%), η **Ιρλανδία** (11,1%), η **Γερμανία** (12,2%), η **Λετονία** (12,4%), η **Σλοβενία** (12,9%), η **Ολλανδία** (13,1%) η **Τσεχία** (13,8%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (15,0%). Την ίδια χρονιά σε **7** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό χαμηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες που υπερέχει του ευρωπαϊκού στόχου ΕΕ-2020 αλλά είναι χαμηλότερο του μέσου ποσοστού **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες της ΕΕ-27 (18,3%) με το χαμηλότερο ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας κρατών-μελών να καταγράφεται στην **Ισπανία** (15,7%), και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Αυστρία** (15,8%), η **Λιθουανία** (16,1%), η **Δανία** (16,7%), η **Κροατία** (17,3%), το **Βέλγιο** (17,7%) και η **Ουγγαρία** (18,0%). Ωστόσο, στον αντίποδα καταγράφονται **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ που το 2012 καταγράφουν ποσοστό μαθητών με **χαμηλή επίδοση** στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερο από το αντίστοιχο μέσο ποσοστό της ΕΕ, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην **Κύπρο** (38,0%) και κατά φθίνουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ρουμανία** (37,3%), η **Βουλγαρία** (36,9%), η **Σλοβακία** (26,9%), η **Ελλάδα** (25,5%), η **Σουηδία** και το **Λουξεμβούργο** (22,2%), η **Πορτογαλία** (19,0%), η **Γαλλία** και η **Ιταλία** (18,7%). Η τιμή του λόγου top5 (**32,9%**)/ bottom5 (**9,0%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,65** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012 και στον αντίποδα της χαμηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες το **7,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν **υψηλή επίδοση** (υψηλότερη του Επιπέδου 4) στο συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, αναλογία υπολειπόμενη κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (8,4%). Την ίδια χρονιά σε **13** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (7,4%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (17,1%) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (12,8%), η **Γερμανία** (12,2%), η **Ολλανδία** (11,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (11,2%), η **Πολωνία** (10,8%), η **Ιρλανδία** (10,7%), η **Σλοβενία** (9,6%), το **Βέλγιο** (9,1%), το **Λουξεμβούργο** (8,2%), η **Γαλλία** και η **Αυστρία** (7,9%) και η **Τσεχία** (7,6%).Τη συγκεκριμένη χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται **14** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό υψηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (7,4%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (0,9%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Κύπρος** (2,0%), η **Ελλάδα** (2,5%), η **Βουλγαρία** (3,1%), η **Λετονία** (4,4%), η **Πορτογαλία** (4,5%), η **Κροατία** (4,6%), η **Ισπανία** (4,8%), η **Σλοβακία** (4,9%), η **Λιθουανία** (5,1%), η **Ουγγαρία** (5,9%), η **Ιταλία** (6,1%), η **Σουηδία** (6,3%) και η **Δανία** (6,8%). Η τιμή του λόγου top5 (**13,0%**)/ bottom5 (**2,6%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,07** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, η πλειονότητα (**74,3%**) των μαθητών ηλικίας 15 ετών, που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφουν **μεσαία επίδοση** στις Φυσικές επιστήμες (Επίπεδα 2,3&4), αναλογία οριακά υπερέχουσα (κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες) του αντίστοιχου μέσου ποσοστού στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (73,9%). Την ίδια χρονιά σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (74,3%) με το υψηλότερο να καταγράφεται στη **Λετονία** (83,3%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (82,1%), η **Πολωνία** (80,2%), η **Ισπανία** (79,5%), η **Λιθουανία** (78,8%), η **Τσεχία** (78,6%), η **Ιρλανδία** (78,2%), η **Κροατία** (78,1%), η **Σλοβενία** (77,5%), η **Δανία** (76,6%), η **Πορτογαλία** (76,5%), η **Αυστρία** (76,4%), η **Ουγγαρία** (76,0%), η **Γερμανία** (75,6%), η **Φινλανδία** και η **Ιταλία** (75,2%) και η **Ολλανδία** (75,1%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται **10** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται ποσοστό μεσαίας επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού της ΕΕ-27 (74,3%) με το χαμηλότερο να καταγράφεται στην **Κύπρο** και στη **Βουλγαρία** (60,0%) και κατά αύξουσα σειρά ποσοστού ακολουθούν: η **Ρουμανία** (61,7%), η **Σλοβακία** (68,3%), το **Λουξεμβούργο** (69,6%), η **Σουηδία** (71,4%), η **Ελλάδα** (72,0%), το **Βέλγιο** (73,20%), η **Γαλλία** (73,4%) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (73,8%). Η τιμή του λόγου top5 (**80,8%**)/ bottom5 (**63,9%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι υψηλή (**1,26** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2012, η τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 ήταν **92,1** μονάδες, οριακά υπολειπόμενη (κατά 0,7 μονάδες) της αντίστοιχης μέσης τυπικής απόκλισης των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ (92,8 μονάδες). Τη συγκεκριμένη χρονιά, σε **14** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες υψηλότερη (ή ίση) της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στο **Λουξεμβούργο** (103,2 μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (102,2), η **Σλοβακία** (101,2), το **Βέλγιο** και η **Γαλλία** (101,1), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (99,8), η **Σουηδία** (99,7), η **Κύπρος** (96,7), η **Ολλανδία** και η **Γερμανία** (95,2), η **Ιταλία** και η **Φινλανδία** (93,0), η **Δανία** (92,7) και η **Αυστρία** (92,2). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα βρίσκονται **13** από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία καταγράφεται τυπική απόκλιση των τιμών του **δείκτη επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες χαμηλότερη της αντίστοιχης τυπικής απόκλισης της ΕΕ-27, με την χαμηλότερη να σημειώνεται στη **Ρουμανία** και στη **Λετονία** (78,7 μονάδες) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (80,2), η **Κροατία** (85,5), η **Λιθουανία** (85,8), η **Ισπανία** και η **Πολωνία** (86,3), η **Ελλάδα** (88,4), η **Πορτογαλία** (88,8), η **Ουγγαρία** (90,2), η **Τσεχία** (90,6), η **Σλοβενία** (90,7) και η **Ιρλανδία** (91,3).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο **PISA 2012-2006** και την περίοδο **PISA 2012-2006** στα **25** κράτη- μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (δεν διατίθενται στοιχεία για την Αυστρία 2009, την Κύπρο και τη Μάλτα).

Γράφημα 3.146: **Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο 2012-2009 και την περίοδο 2012-2006 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία**

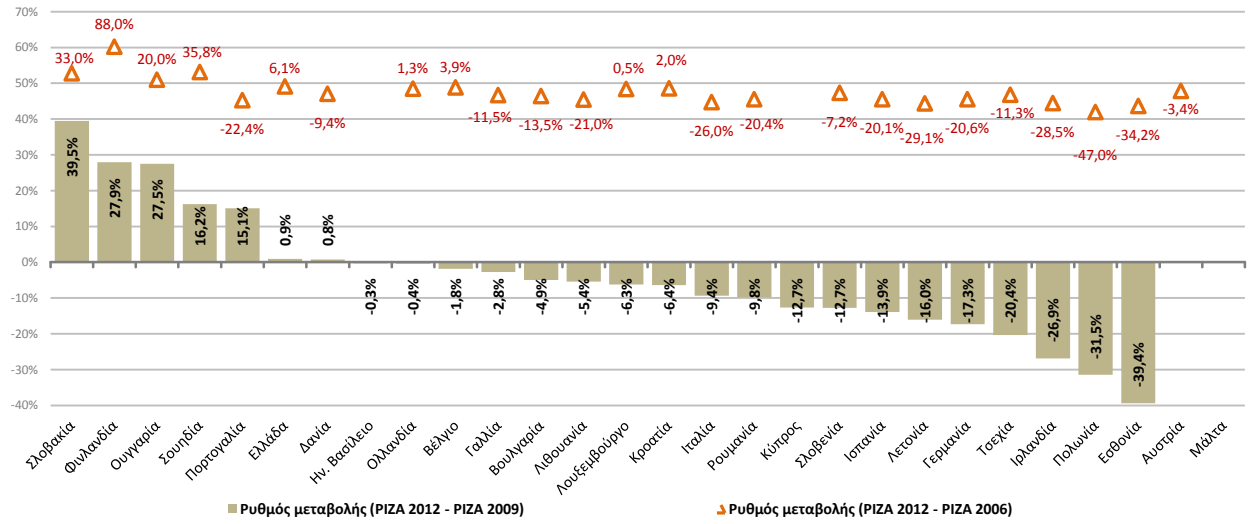

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά του ρυθμού μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες την περίοδο PISA 2012-2006.
(*) Για την περίοδο 2006-2012 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την Κύπρο, και τη Μάλτα.

Κατά την τριετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2009) καταγράφεται **μείωση** κατά **-4,2%** (ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες στα **25** κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 18,4% το 2009 σε 17,6% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **17** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ (76,0%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Εσθονία** (κατά -39,4% ή κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (-31,5% ή κατά 4,1 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά -26,9% ή κατά 4,1 ποσ.μον), η **Τσεχία** (-20,4% ή κατά 3,5 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-17,3% ή κατά 2,6 ποσ.μον), η **Λετονία** (-16,0% ή κατά 2,4 ποσ.μον), η **Ισπανία** (-13,9% ή κατά 2,5 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (-12,7% ή κατά 1,9 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-9,8% ή κατά 4,1 ποσ.μον), η **Ιταλία** (-9,4% ή κατά 1,9 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά -6,4% ή κατά 1,2 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (κατά -6,3% ή κατά 1,5 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (-5,4% ή κατά 0,9 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-4,9% ή κατά 1,9 ποσ.μον), ενώ μικρότερες μειώσεις καταγράφουν η **Γαλλία** (-2,8% ή κατά 0,5 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (-1,8% ή κατά 0,3 ποσ.μον) και οριακά η **Ολλανδία** (κατά -0,4% ή κατά 0,1 ποσ.μον) και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (-0,3% ή κατά 0,05 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες σε **7** από τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σλοβακία** (κατά 39,5% ή κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Φινλανδία** (27,9% ή κατά 1,7 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (27,5% ή κατά 3,9ποσ.μον), η **Σουηδία** (16,2% ή κατά 3,1 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (15,1% ή κατά 1,2 ποσ.μον) και οριακά η **Ελλάδα** (0,9% ή κατά 0,2 ποσ.μον) και η **Δανία** (-0,8% ή κατά 0,1 ποσ.μον).

Κατά την εξαετή περίοδο αναφοράς (PISA 2012-2006) καταγράφεται **μείωση** κατά **-9,2%** (ή κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες στα **26** κράτη-μέλη

της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 19,45% το 2006 σε 17,6% το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **17** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ (65,4%), καταγράφεται **μείωση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Πολωνία** (κατά -47,0% ή κατά 8,0 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Εσθονία** (κατά -34,2% ή κατά 2,6 ποσ.μον), η **Λετονία** (-29,1% ή κατά 5,1 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (-28,5% ή κατά 4,4 ποσ.μον), η **Ιταλία** (-26,0% ή κατά 6,6 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (-22,4% ή κατά 5,5 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (-21,0% ή κατά 4,3 ποσ.μον), η **Γερμανία** (-20,6% ή κατά 3,2 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (-20,4% ή κατά 9,6 ποσ.μον), η **Ισπανία** (-20,1% ή κατά 3,9 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (-13,5% ή κατά 5,7 ποσ.μον), η **Γαλλία** (-11,5% ή κατά 2,4 ποσ.μον), η **Τσεχία** (-11,3% ή κατά 1,8 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά -10,5% ή κατά 1,8 ποσ.μον), η **Δανία** (-9,4% ή κατά 1,7 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (-7,2% ή κατά 1,0 ποσ.μον) και η **Αυστρία** (-3,4% ή κατά 0,6 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο και στον αντίποδα, καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες σε **9** από τα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Φινλανδία** (κατά 88,0% ή κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (35,8% ή κατά 5,9 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (33,0% ή κατά 6,7 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** (20,0% ή κατά 3,0 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (6,1% ή κατά 1,5 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (3,9% ή κατά 0,7 ποσ.μον) και οριακά η **Κροατία** (2,0% ή κατά 0,3 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (1,3% ή κατά 0,2 ποσ.μον) και το **Λουξεμβούργο** (0,5% ή κατά 0,1ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.

Γράφημα 3.147: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

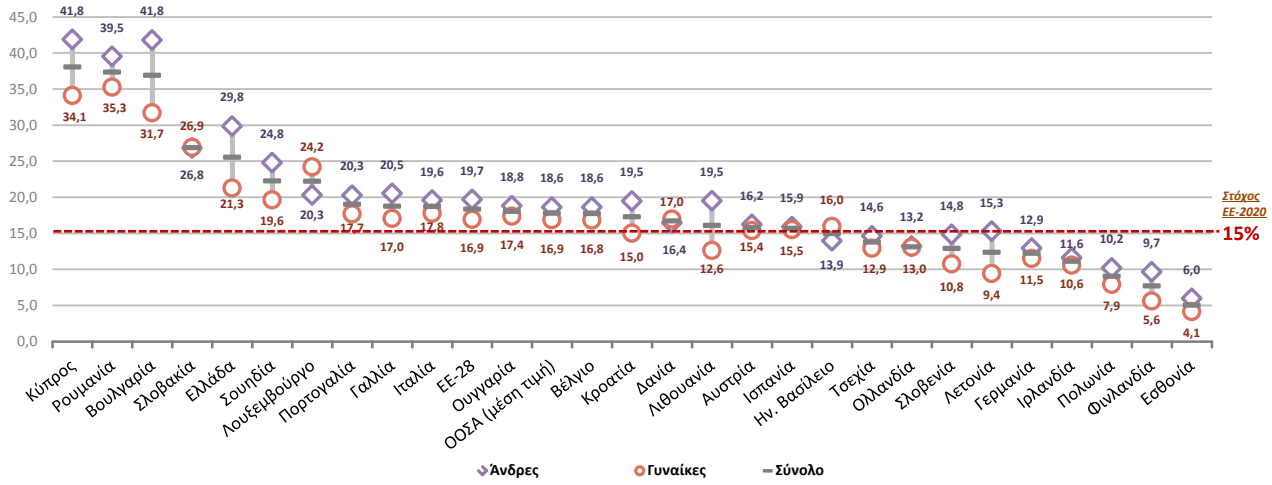

Πηγή: **OECD PISA 2012** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα.

Το 2012 και στο σύνολο των **27** κρατών-μελών της ΕΕ-28[34] ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες των γυναικών είναι **16,9%** και υπολείπεται του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**19,7%**) κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες των γυναικών **υπολείπεται** του αντίστοιχου δείκτη των ανδρών σε **23** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία. Τη συγκεκριμένη χρονιά, η μεγαλύτερη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ γυναικών και ανδρών υπέρ των ανδρών καταγράφεται στη **Βουλγαρία** (κατά 10,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Ελλάδα** (κατά 8,6 ποσ.μον), η **Κύπρος** (κατά 7,7 ποσ.μον), η **Λιθουανία** (κατά 6,9 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά 5,9 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 5,2 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 4,4 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (κατά 4,2 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 4,1 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 4,0 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 3,5 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 2,6 ποσ.μον), η **Πολωνία** (κατά 2,3 ποσ.μον), η **Εσθονία**, η **Ιταλία** και το **Βέλγιο** (κατά 1,8 ποσ.μον), η **Τσεχία** (κατά 1,7 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** και η **Γερμανία** (κατά 1,4 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 1,1 ποσ.μον), και οριακά η **Αυστρία** και (κατά 0,8 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 0,4 ποσ.μον) και η **Ολλανδία** (κατά 0,2 ποσ.μον). Την ίδια χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες των γυναικών **υπερέχει** του αντίστοιχου δείκτη των ανδρών σε **4** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τη μεγαλύτερη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ γυναικών και ανδρών υπέρ των γυναικών να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 3,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 2,0 ποσ.μον) και οριακά η

[34] Δεν διατίθενται στοιχεία για τη Μάλτα που δεν μετέχει στο Πρόγραμμα PISA

Δανία (κατά 0,5 ποσ.μον) και η **Σλοβακία** (κατά 0,1 ποσ.μον).

Κατά τη εξαετή περίοδο (PISA 2012-PISA 2006) η παρατηρούμενη απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες στην ΕΕ-28 μεταξύ ανδρών και γυναικών **αυξήθηκε** κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 0,9 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των ανδρών το 2006 σε 2,4 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των ανδρών το 2012. Τη συγκεκριμένη περίοδο, σε **17** από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **αύξηση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Κύπρο** (κατά 9,4 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά 7,0 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (κατά 3,7 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (κατά 3,5 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 3,4 ποσ.μον), η **Φινλανδία** (κατά 2,3 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 2,1 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 2,0 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 1,9 ποσ.μον), η **Πολωνία** (κατά 1,6 ποσ.μον), η **Λιθουανία** και η **Ιταλία** (κατά 1,4 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 1,3 ποσ.μον), και οριακά η **Γερμανία** (κατά 0,5 ποσ.μον), η **Ουγγαρία** και η **Ελλάδα** (κατά 0,4 ποσ.μον), και η **Ισπανία** (κατά 1,4 ποσ.μον). Την ίδια περίοδο αναφοράς σε **10** από τα από τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τα 2 έτη αναφοράς, καταγράφεται **μείωση** της απόκλισης του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ ανδρών και γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Κροατία** (κατά -4,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ρουμανία** (κατά -3,1 ποσ.μον), η **Αυστρία** (κατά -1,5 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (κατά -1,3 ποσ.μον), η **Τσεχία** (κατά -1,2 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά -1,0 ποσ.μον), και οριακά η **Δανία** (κατά -0,7 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (κατά -0,2 ποσ.μον) και η **Εσθονία** και το **Βέλγιο** (κατά -0,1 ποσ.μον).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η συνολική **μέση τιμή** και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) στα **17** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2006, για τα οποία διατίθενται επαρκή στοιχεία για τους αλλοδαπούς μαθητές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μέση τιμή των αλλοδαπών ορίστηκε ως η μέγιστη τιμή του δείκτη των αλλοδαπών μαθητών 1ης και 2ης γενιάς αντίστοιχα για τις οποίες διατίθενται στοιχεία ανά επίπεδο επάρκειας της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες.

Γράφημα 3.148: **Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες και μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ημεδαποί) των μαθητών ηλικίας 15 τών που το 2006 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28**

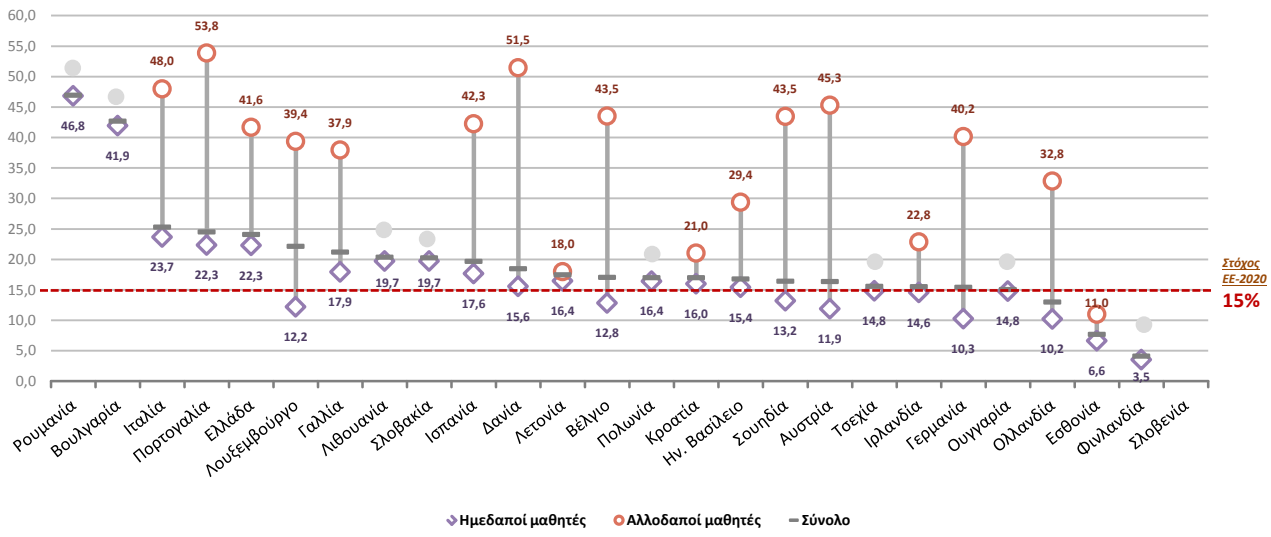

Πηγή: **OECD PISA 2006** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της Μέσης τιμής του δείκτη χαμηλής επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες.
(*) Δεν διατίθενται επαρκή ή και καθόλου στοιχεία για αλλοδαπούς μαθητές για τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία, τη Σλοβακία, τη Λιθουανία, την Τσεχία, τη Φιλανδία και την Πολωνία, ενώ η Μάλτα δε μετέχει στο Πρόγραμμα PISA.

Το 2006 και στο σύνολο των **17** κρατών-μελών της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες των αλλοδαπών μαθητών είναι **38,8%** και υπερέχει σημαντικά του αντίστοιχου ποσοστού των ημεδαπών μαθητών (**15,6%**) κατά 23,2 ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη χρονιά ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες των αλλοδαπών μαθητών υπερέχει του αντίστοιχου δείκτη των ημεδαπών μαθητών και στα 17 κράτη-μέλη για τα οποία διατίθενται στοιχεία για τους αλλοδαπούς μαθητές, ενώ σε **10** κράτη-μέλη της ΕΕ-17 καταγράφεται τιμή του δείκτη υψηλότερη της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ (38,8%) με την υψηλότερη να καταγράφεται στην **Πορτογαλία** (53,8%) και κατά φθίνουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Δανία** (51,5%), η **Ιταλία** (48,0%), η **Αυστρία** (45,3%), το **Βέλγιο** και η **Σουηδία** (43,5%), η **Ισπανία** (42,3%), η **Ελλάδα** (41,6%), η **Γερμανία** (40,2%) και το **Λουξεμβούργο** (39,4%). Την ίδια χρονιά και στον αντίποδα σε **7** κράτη-μέλη της ΕΕ-17 καταγράφεται τι-

μή του δείκτη χαμηλότερη της αντίστοιχης μέσης τιμής της ΕΕ (38,8%) με την χαμηλότερη όλων να καταγράφεται στην **Εσθονία** (11,0%) και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Λετονία** (18,0%), η **Κροατία** (21,0%), η **Ιρλανδία** (22,8%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (29,4%), η **Ολλανδία** (32,8%) και η **Γαλλία** (37,9%). Η τιμή του λόγου top5 (**48,4%**)/ bottom5 (**20,4%**), που αποδίδει τη διαφοροποίηση των ακραίων τιμών της μεταβλητής, είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,37** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς την τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Την ίδια χρονιά και στα **17** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα σχετικά στοιχεία, καταγράφεται απόκλιση του δείκτη **χαμηλής επίδοσης** στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών μαθητών υπέρ των πρώτων με το υψηλότερο εύρος απόκλισης να καταγράφεται στη **Δανία** (κατά 35,91 ποσοστιαίες μονάδες), και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης ακολουθούν: η **Αυστρία** (κατά 33,4 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 31,5 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά 30,6 ποσ.μον), η **Σουηδία** (κατά 30,3 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 29,9 ποσ.μον), το **Λουξεμβούργο** (κατά 27,2 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 24,6 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 24,3 ποσ.μον), η **Ολλανδία** (κατά 22,6 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 20,0 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 19,4 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 14,0 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 8,3 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 5,1 ποσ.μον), η **Εσθονία** (κατά 4,4 ποσ.μον), ενώ οριακή απόκλιση καταγράφεται στην **Λετονία** (κατά 1,5 ποσ.μον).

Στο επόμενο γράφημα εμφανίζονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. ως προς το βαθμό στον οποίο η μαθητική επίδοση στις Φυσικές επιστήμες διαφοροποιείται σε κάθε χώρα. Το συνολικό μήκος κάθε στήλης δηλώνει τη συνολική παρατηρούμενη διακύμανση. Η διακύμανση κάθε χώρας ανάγεται σε ποσοστό ως προς τη μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ που το 2006 ήταν **8.971** μονάδες. Τιμές υψηλότερες από το 100% υποδηλώνουν ότι η διακύμανση στην επίδοση του συγκεκριμένου κράτους-μέλους είναι υψηλότερη της μέσης διακύμανσης των κρατών μελών του ΟΟΣΑ. Αντίστοιχα, τιμές χαμηλότερες από το 100% υποδηλώνουν πως η διακύμανση στην επίδοση του κράτους-μέλους είναι χαμηλότερη της μέσης διακύμανσης του ΟΟΣΑ. Στο διάγραμμα και για κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ-28 γίνεται διάκριση μεταξύ: α) της **διακύμανσης που οφείλεται στις διαφορές της επίδοση από μαθητές μεταξύ διαφορετικών σχολείων** (διακύμανση μεταξύ σχολείων), και β) εκείνης που οφείλεται στο **εύρος των διαφορών των επιδόσεων των μαθητών που φοιτούν στην ίδια σχολική μονάδα** (διακύμανση εντός των σχολείων). Τέλος, και με βάση τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών μεταξύ και εντός των σχολείων στο διάγραμμα αποδίδεται ο συνθετικός **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.

Γράφημα 3.149: **Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ σχολείων και εντός των σχολείων και αναλογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (δείκτης ESCS), καθώς και ο δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25(*) για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία το 2006**

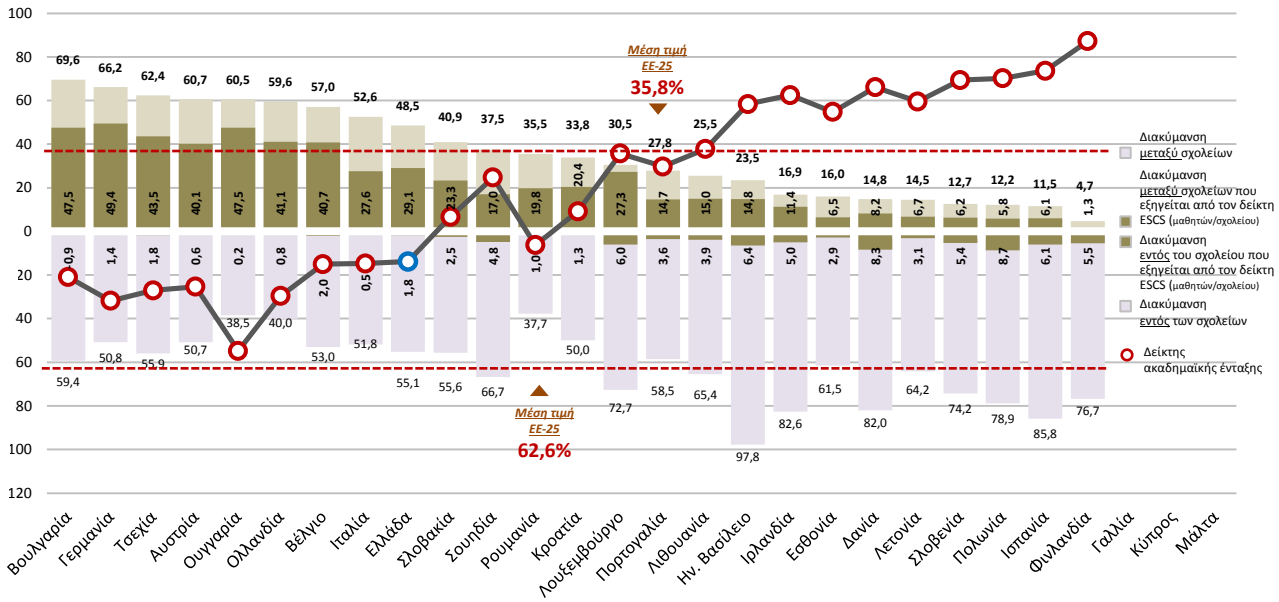

Πηγή: **OECD PISA 2006** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η διακύμανση εκφράζεται ως ποσοστό της μέσης συνολικής διακύμανσης μεταξύ σχολείων στη μαθητική επίδοση στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ. Η κατάταξη των κρατών-μελών έχει γίνει κατά φθίνουσα σειρά της διακύμανσης μεταξύ σχολείων που εξηγείται από το δείκτη ESCS. Ο Δείκτης ESCSS (index of the Economic, Social and Cultural Status of students) αποτελεί συνθετικό δείκτη που κατασκευάστηκε για την απεικόνιση πολλαπλών όψεων του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου των μαθητών.
(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα, την Κροατία και τη Γαλλία.

Το 2006 η μέση διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στις **Φυσικές επιστήμες** στα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, αντιστοιχούσε στο **96,8%** (υπολειπόμενη κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης μέσης διακύμανσης των κρατών- μελών του ΟΟΣΑ. Ως προς την κατανομή του

συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **15η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-25 με τιμή **93,9%**, υπολειπόμενη κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-25 και κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **116,0%** είναι η **Βουλγαρία** (126,5%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (124,4%), η **Γερμανία** (110,4%), η **Σουηδία** (109,6%) και το **Βέλγιο** (109,1%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **78,7%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** (73,4%), η **Εσθονία** (77,9%), η **Λετονία** (78,7%), η **Φινλανδία** (81,4%) και η **Κροατία** (82,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι υψηλή (**1,47** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Τη συγκεκριμένη χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **85,4%** είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** (97,8%), η **Ισπανία** (85,8%), η **Ιρλανδία** (82,6%), η **Δανία** (82,0%) και η **Πολωνία** (78,9%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες εντός των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **43,4%**, περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** (37,7%), η **Ουγγαρία** (38,5%), η **Ολλανδία** (40,0%), η **Κροατία** (50,0%) και η **Αυστρία** (50,7%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**1,97** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες εντός των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Την ίδια χρονιά, τα 5 κράτη-μέλη που καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **63,9%** είναι η **Βουλγαρία** (69,6%), η **Γερμανία** (66,2%), η **Τσεχία** (62,4%), η **Αυστρία** (60,7%) και η **Ουγγαρία** (60,5%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **11,1%**, περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (4,7%), η **Ισπανία** (11,5%), η **Πολωνία** (12,2%), η **Σλοβενία** (12,70%) και η **Λετονία** (14,5%).

Αξίζει να σημειωθεί και τα 5 συγκεκριμένα κράτη-μέλη σημειώνουν ταυτόχρονα και **υψηλή επίδοση** (ή τουλάχιστον πάνω από το μέσο όρο) στο πρόγραμμα PISA 2006. Οι μαθητές σε αυτές τις χώρες ωφελούνται των υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών των σχολικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος, με αποτέλεσμα οι γονείς να ανησυχούν λιγότερο για την επιλογή του σχολείου φοίτησης των παιδιών τους, σε σχέση με άλλες χώρες που εμφανίζουν σημαντικές διαφορές στη μαθητική επίδοση από σχολείο σε σχολείο, που καταγράφηκαν στην κατηγορία των top-5 κρατών-μελών. Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**5,75** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Τέλος, αν συνεκτιμηθεί ως προς την παρατηρούμενη επίδοση το συνολικό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των **μαθητών** και των **σχολείων**, φαίνεται πως συμβάλλει σχετικά στη διακύμανση της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες που παρατηρείται μεταξύ των σχολείων (μέση τιμή της ΕΕ-25 **22,8%**), ενώ η συμβολή του στη διακύμανση εντός των σχολείων είναι ελάχιστη στις περισσότερες χώρες, με τη μέση διακύμανση της επίδοσης εντός των σχολείων που εξηγείται από τον δείκτη ESCS να αντιστοιχεί στο **3,4%**, ενώ σε κάποιες άλλες είναι αμελητέα ή και ανύπαρκτη (**Ουγγαρία** 0,2%, **Ιταλία** 0,5%, **Αυστρία** 0,6%, **Ολλανδία** 0,8%, **Βουλγαρία** 0,9% και **Ρουμανία** 1,0%). Η αντίστοιχη τιμή για την Ελλάδα είναι **1,8%**. Στον αντίποδα καταγράφονται: η **Πολωνία** (8,7%), η **Δανία** (8,3%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6,4%), η **Ισπανία** (6,1%) και το **Λουξεμβούργο** (6,0%).

Τα 5 κράτη-μέλη που το 2006 καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **45,8%** είναι η **Γερμανία** (49,4%), η **Ουγγαρία** και η **Βουλγαρία** (47,5%), η **Τσεχία** (43,5%) και η **Ολλανδία** (41,1%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **8η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-25 με το **29,1%** της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων να εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου. Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 και με μέση τιμή ποσοστού **5,2%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Φινλανδία** (1,3%), η **Πολωνία** (5,8%), η **Ισπανία** (6,1%), η **Σλοβενία** (6,2%) και η **Εσθονία** (6,5%). Η τιμή

του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**8,85** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη ιδιαίτερα σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς το ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου ως προς τη μέση διακύμανση του ΟΟΣΑ.

Το 2006 ο **δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης**, που λαμβάνει υπόψη τη διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ και εντός των σχολείων ενός κράτους μέλους, επιχειρεί να αναδείξει τα κράτη-μέλη που καταγράφουν χαμηλά ποσοστά ακαδημαϊκής ένταξης από τα κράτη-μέλη με υψηλά αντίστοιχα ποσοστά στα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει μέση τιμή δείκτη **63,7%**, υπολειπόμενη κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης μέσης τιμής του δείκτη στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (66,9%). Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **17η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-25 με τιμή δείκτη **48,3%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 15,5 ποσοστιαίες μονάδες της τιμής της ΕΕ-25 και κατά 18,6 της αντίστοιχης τιμής του ΟΟΣΑ. Τα 5 κράτη-μέλη της ΕΕ-25 που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές (top 5) του δείκτη και με μέση τιμή **87,9%** είναι η **Φινλανδία** (94,2%), η **Ισπανία** (88,0%), η **Πολωνία** (86,4%), η **Σλοβενία** (86,1%) και η **Δανία** (84,6%). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τις χαμηλότερες (bottom 5) τιμές του δείκτη της ΕΕ-25 με μέση τιμή **39,2%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ουγγαρία** (29,6%), η **Γερμανία** (40,1%), η **Ολλανδία** (41,1%), η **Τσεχία** (42,2%) και η **Αυστρία** (43,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,24** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη ακαδημαϊκής ένταξης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Στο ακόλουθο γράφημα αποδίδεται ο συσχετισμός του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο** (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου, θεωρουμένης ως **δείκτη ανισότητας** εκπαιδευτικών ευκαιριών, των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία και για τους δύο δείκτες, το 2006.

Το γράφημα χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους πεδία από δύο διασταυρούμενες γραμμές, εκ των οποίων η κάθετη αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** στην ΕΕ-25 το 2006 (**23,9%**) και η οριζόντια αντιπροσωπεύει τη **μέση τιμή** (**22,8%**) της **διακύμανσης της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων** που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο (δείκτης ESCS) των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 το ίδιο έτος. Αριστερά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες **χαμηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-25, ενώ δεξιά της κάθετης γραμμής περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν τιμές του δείκτη **υψηλότερες** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-25. Πάνω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη, που καταγράφουν διακύμανση της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο- οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου **υψηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-25, ενώ κάτω από την οριζόντια γραμμή περιλαμβάνονται κράτη-μέλη που καταγράφουν αντίστοιχα διακύμανση **χαμηλότερη** από την αντίστοιχη μέση τιμή στην ΕΕ-25.

Γράφημα 3.150: **Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25(*) το 2006**

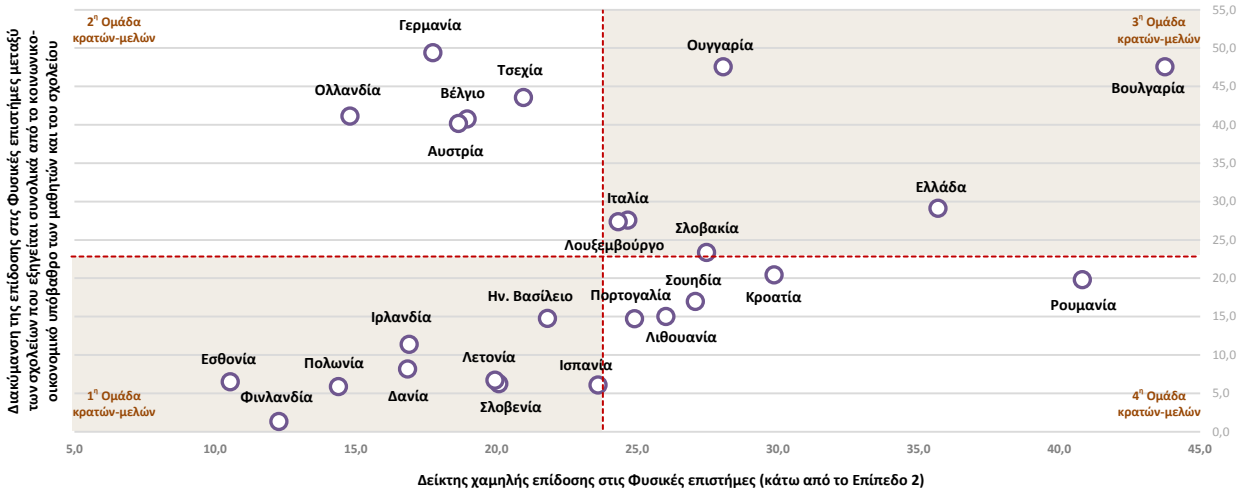

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Μάλτα, την Κύπρο και τη Γαλλία.

Το 2006 τα 25 κράτη-μέλη της ΕΕ, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, ως προς τον συσχετισμό του **δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** (κάτω από το Επίπεδο 2) και της **διακύμανσης** της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** και με βάση την κάθετη και την οριζόντια γραμμή που ορίζονται από τις αντίστοιχες μέσες τιμές των δεικτών στην ΕΕ-28, διακρίνονται στις ακόλουθες **4 ομάδες**:

- Η **1η ομάδα** (κάτω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **9** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **17,4%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **7,4%**): η **Φινλανδία**, η **Εσθονία**, η **Πολωνία**, η **Δανία**, η **Ιρλανδία**, η **Λετονία**, η **Σλοβενία**, η **Ισπανία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.
- Η **2η ομάδα** (πάνω και αριστερά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά περιορισμό της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα η **διακύμανση** της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **18,2%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **43,0%**): η **Γερμανία**, η **Ολλανδία**, το **Βέλγιο**, η **Αυστρία** και η **Τσεχία**
- Η **3η ομάδα** (πάνω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο **χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά μειωμένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **6** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **30,7%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **33,7%**): η **Βουλγαρία,** η **Ουγγαρία**, η **Ελλάδα**, η **Σλοβακία**, η **Ιταλία** και το **Λουξεμβούργο**.
- Η **4η ομάδα** (κάτω και δεξιά) περιλαμβάνει κράτη-μέλη όπου ο δείκτης **χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες** υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά διεύρυνση της χαμηλής επίδοσης, ενώ ταυτόχρονα και η **διακύμανση** της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου** υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-25, γεγονός που υποδηλώνει συγκριτικά αυξημένη ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Στη συγκεκριμένη ομάδα περιλαμβάνονται **5** κράτη-μέλη της ΕΕ-28 (μέση τιμή δείκτη χαμηλής επίδοσης **29,7%** και δείκτη ανισότητας ευκαιριών **17,4%**): η **Ρουμανία**, η **Κροατία,** η **Σουηδία**, η **Λιθουανία** και η **Πορτογαλία**.

3.2.3 Επιπλέον ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς στην εκπαίδευση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εδώ και χρόνια αντιμετωπίζει την εκπαίδευση ως βασικό μέσο για την προώθηση κοινών πολιτισμικών και πολιτικών στόχων. Ήδη από το Μάρτιο του 2000, με τη θέσπιση της στρατηγικής της Λισαβόνας, οι αρχηγοί των κρατών-μελών και των κυβερνήσεων έθεσαν ως στρατηγικό στόχο[35] για την Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι το 2010 «να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης, ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Για τη μετάβαση αυτή θεωρήθηκε απαραίτητο εργαλείο η **επένδυση στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης**.

[35] Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, 23-24 Μαρτίου 2000 (έγγρ. SN 100/1/00 REV 1).

Στο πλαίσιο αυτό το Συμβούλιο της Στοκχόλμης υιοθέτησε τους ακόλουθους τρεις βασικούς στρατηγικούς στόχους (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2001):

- τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη,
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στο σύστημα, και
- το άνοιγμα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στον ευρύτερο πληθυσμό

Για την υλοποίηση των στόχων αυτών συγκροτήθηκε ένα πλήρες πρόγραμμα εργασίας με τίτλο «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010», που εγκρίθηκε το 2002 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, και αποτελεί το πρώτο «στέρεο πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, βάσει κοινών στόχων και με κύριο σκοπό τη στήριξη της βελτίωσης των εθνικών συστημάτων εκ-

παίδευσης και κατάρτισης χάρη στην ανάπτυξη αλληλοσυμπληρούμενων ενωσιακών μέσων, της αμοιβαίας αξιοποίησης των διδαγμάτων και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού» (Συμβούλιο, 2009). Τον Μάιο του 2003 (Συμβούλιο, 2003) υιοθετήθηκαν 5 απλοί μετρήσιμοι στόχοι (επίπεδα αναφοράς μέσων ευρωπαϊκών επιδόσεων) για την παρακολούθηση της προόδου σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010». Οι στόχοι αυτοί ήταν:

- **Μείωση του μέσου ευρωπαϊκού ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε επίπεδα κατώτερα του 10%.**
- **Αύξηση τουλάχιστον κατά 15% του συνολικού αριθμού αποφοίτων των σχολών μαθηματικών, θετικών επιστημών και τεχνολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και παράλληλα μείωση της ανισορροπίας μεταξύ των φύλων.**
- **Αύξηση του ποσοστού των νέων που έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο 85%.**
- **Μείωση τουλάχιστον κατά 20% σε σύγκριση με το 2000 του ποσοστού των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις ανάγνωσης/κατανόησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.**
- **Αύξηση του μέσου επιπέδου συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση τουλάχιστον στο 12,5% του πληθυσμού των ενηλίκων σε ηλικία εργασίας (25 έως 64 ετών).**

Πρέπει να σημειωθεί πως τα επίπεδα αναφοράς δεν θεωρούνται ως εθνικοί στόχοι προς επίτευξη. Ωστόσο, οι εθνικές δράσεις, βάσει την ιεράρχηση των εθνικών προτεραιοτήτων, αλλά και τον καθορισμό των εθνικών στόχων από τα ίδια τα κράτη-μέλη για κάθε προτεινόμενο στόχο, συμβάλλουν στην κοινή προσπάθεια των κρατών για την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων.

Μέσο για τη συνεργασία των κρατών μελών αποτελεί η **ανοικτή μέθοδος συντονισμού** (ΑΜΣ), η οποία δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της πολιτικής για την απασχόληση κατά τη διαδικασία του Λουξεμβούργου. Η μέθοδος αυτή ορίστηκε ως μέσο της στρατηγικής της Λισσαβόνας (2000), και παρέχει ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών με αντικείμενο τη σύγκλιση των εθνικών πολιτικών προκειμένου να επιτευχθούν οι ορισμένοι κοινοί στόχοι.

Η ΑΜΣ βασίζεται κατά κύριο λόγο:

- στον από κοινού προσδιορισμό των προς επίτευξη στόχων (αποφασίζονται από το Συμβούλιο),
- σε μέσα μέτρησης που έχουν οριστεί από κοινού (στατιστικές, δείκτες, κατευθυντήριες γραμμές),
- στη συγκριτική αξιολόγηση, στη σύγκριση δηλαδή των επιδόσεων των κρατών μελών και στην ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών (εποπτεία που διενεργείται από την Επιτροπή).

Παρότι η χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής παραμένει στην αρμοδιότητα των κρατών-μελών, η υιοθέτηση της ΑΜΣ στα θέματα εκπαίδευσης αντικατοπτρίζει την πεποίθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν μπορούν να αναπτύξουν πλήρως τη δυναμική τους όταν σχεδιάζονται αποκλειστικά για ένα εθνικό πλαίσιο, αγνοώντας το ευρύτερο ευρωπαϊκό.

Το Μάιο του 2009 το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόνισε στα συμπεράσματά του (Συμβούλιο, 2009) ότι η ευρωπαϊκή συνεργασία στο πλαίσιο της εφαρμογής του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» συνέβαλλε σημαντικά στη βελτίωση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, μέσα από την στήριξη μεταρρυθμίσεων, εκσυγχρονισμών, δράσεων και ενεργειών για την προαγωγή της ποιότητας, της διαφάνειας και της κινητικότητας στην εκπαίδευση. Αναγνώρισε, ωστόσο, ότι οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα κράτη μέλη για την υλοποίηση της φιλοδοξίας της Ευρώπης να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης, εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Για το λόγο αυτό υιοθετήθηκε ένα νέο επικαιροποιημένο πλαίσιο με τίτλο «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020» που έθετε και αυτό με τη σειρά του 4 Στρατηγικούς Στόχους (Συμβούλιο, 2009):

- την υλοποίηση της δια βίου μάθησης και κινητικότητας,
- τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης,
- την προαγωγή της ισοτιμίας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, και
- την ενίσχυση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας καθώς και του επιχειρηματικού πνεύματος σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Οι παραπάνω στρατηγικοί στόχοι συνοδεύονται από πέντε νέα επίπεδα αναφοράς μέσων ευρωπαϊκών επιδόσεων («Ευρωπαϊκά κριτήρια αξιολόγησης») ως μέσα για την παρακολούθηση της προόδου κατά την περίοδο 2010-2020, τον εντοπισμό των προκλήσεων, καθώς και για τη διευκόλυνση της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής. Τα πέντε νέα **επίπεδα αναφοράς** (EE-2020 benchmarks) είναι:

- **Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να είναι χαμηλότερο του 10%** (ο συγκεκριμένος δείκτης παρουσιάστηκε σε προηγούμενη ενότητα ως δείκτης εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των συστημάτων στην ΕΕ-28).
- **Το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες θα πρέπει να είναι χαμηλότερο από 15%** (ο συγκεκριμένος δείκτης παρουσιάστηκε σε προηγούμενη ενότητα ως δείκτης εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των συστημάτων στην ΕΕ-28).
- **Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών με τριτοβάθμιο μορφωτικό επίπεδο θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 40%.**
- **Το 95% τουλάχιστον των παιδιών ηλικίας μεταξύ 4 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής**

πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να συμμετέχει σε προσχολική εκπαίδευση.

- **Τουλάχιστον το 15% των ενηλίκων κατά μέσο όρο θα πρέπει να συμμετέχει σε προγράμματα δια βίου μάθησης.**

Στην ενότητα αυτή αναλύονται τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για την πρόοδο των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 28, ως προς τους επιπλέον στόχους που έχουν τεθεί για το 2020 από το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Κατάρτιση 2020» στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και οι οποίοι δεν έχουν αναπτυχθεί ήδη σε προηγούμενες ενότητες του παρόντος κεφαλαίου.

Είναι εμφανές ότι όλοι οι στόχοι που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής ΕΕ-2020 δεν αφορούν άμεσα σε μεγέθη **εισροών** στην εκπαίδευση (χρηματοδότηση, υποδομές, ανθρώπινο δυναμικό), αλλά αναφέρονται σε ποιοτικά στοιχεία των **εκροών** (παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων) τόσο σε βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης, όσο και της δια βίου εκπαίδευσης. Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι με την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας (MoU) της Ελλάδας με την ΕΕ-28, η χώρα δεσμεύτηκε για την πορεία υλοποίησης μόνο 2 από τους παραπάνω στόχους (α) τη μείωση του δείκτη πρόωρης εγκατάλειψης από την εκπαίδευση & κατάρτιση, και (β) την αύξηση του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου που αναπτύσσεται στη συνέχεια.

3.2.3.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ISCED 5-6

Επιδιωκόμενος στόχος (ΕΕ-2020):

«Μέχρι το 2020 το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών με τριτοβάθμιο μορφωτικό επίπεδο θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 40%» (Συμβούλιο, 2009).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο **δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου**, αποδίδει το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED11 5-8). Συγκεκριμένα στοιχεία για τη μέτρηση του φαινομένου συλλέγονται σε ετήσια βάση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 μέσω της έρευνας «Εργατικού Δυναμικού - LFS» της Eurostat.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 η τιμή του δείκτη **τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** στην ΕΕ-28 είναι **37,9**% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών, υπολειπόμενη κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **51,0**% (ή κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες), από 25,1% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 37,9% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς.

Γράφημα 3.151: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

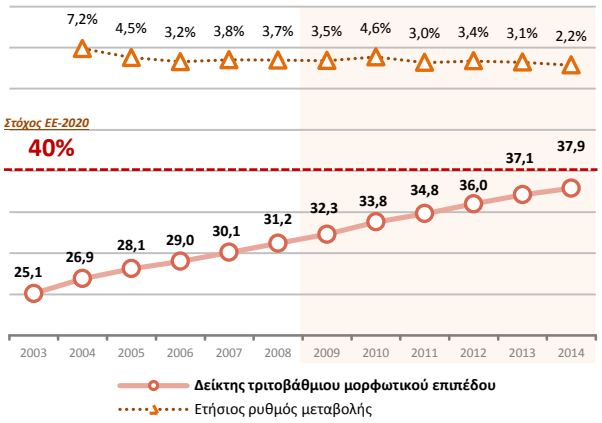

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται μείωση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**7,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.152: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

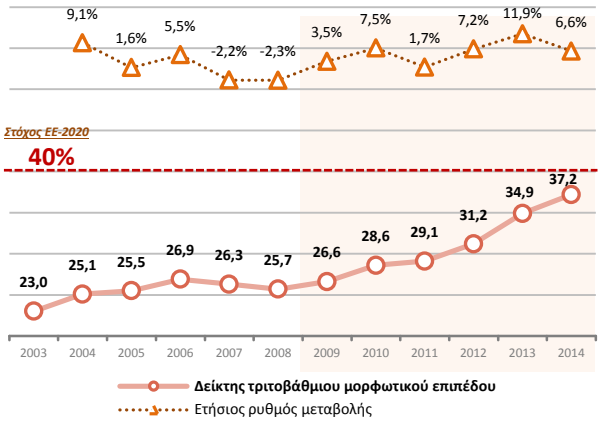

Πηγή: ***EUROSTAT – UOE*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Το 2014 η τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην Ελλάδα είναι **37,2**%, υπολειπόμενη κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην Ελλάδα υπολειπόταν οριακά (κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με

τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **3,5** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2014, και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 και το 2011 (διαφορά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντικότατη **αύξηση** κατά **61,7**% (ή κατά 14,2 ποσοστιαίες μονάδες), από 23,0% το 2003 σε 37,2% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην Ελλάδα, κατά **17,0%** (ή 3,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 23,0% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014), σε 26,9% το 2006, ενώ **μείωση** του δείκτη κατά **-4,5%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2006-2008, από 26,9% το 2006 σε 25,7% το 2008. Την επόμενη περίοδο 2008-2014 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **44,7%** (ή κατά 11,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 25,7% το 2008 σε 37,2% το 2014, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **11,9%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **-2,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η απόσταση της τιμής του δείκτη το 2014 από το στόχο ΕΕ-2020 (40%) αλλά και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.33: **Ετήσια εξέλιξη του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014(*)**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 40,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2014	
ΕΕ-28	**25,1**	**26,9**	**28,1**	**29,0**	**30,1**	**31,2**	**32,3**	**33,8**	**34,8**	**36,0**	**37,1**	**37,9**	**-2,1**	**51,0**	▲
Λιθουανία	25,2	30,9	37,7	39,4	36,4	39,9	40,4	43,8	45,7	48,6	51,3	53,3	**3,8**	**16,2**	▲
Λουξεμβούργο	17,3	31,4	37,6	35,5	35,3	39,8	46,6	46,1	48,2	49,6	52,5	52,7	**-9,1**	**30,9**	▲
Κύπρος	39,9	41,0	40,8	46,1	46,2	47,1	45,0	45,3	46,2	49,9	47,8	52,5	**-11,8**	**123,8**	▲
Ιρλανδία	35,1	38,6	39,2	41,3	43,3	46,3	48,9	50,1	49,7	51,1	52,6	52,2	**4,9**	**17,5**	▲
Σουηδία	31,0	33,9	37,6	39,5	41,0	42,0	43,9	45,3	46,8	47,9	48,3	49,9	**-8,6**	**25,1**	▲
Ην. Βασίλειο	31,5	33,6	34,6	36,4	38,3	39,5	41,4	43,1	45,5	46,9	47,4	47,7	**3,2**	**54,3**	▲
Φινλανδία	41,7	43,4	43,7	46,2	47,3	45,7	45,9	45,7	46,0	45,8	45,1	45,3	**12,2**	**48,7**	▲
Δανία	38,2	41,4	43,1	43,0	38,1	39,2	40,7	41,2	41,2	43,0	43,4	44,9	**-2,8**	**61,7**	▲
Ολλανδία	31,7	33,6	34,9	35,8	36,4	40,2	40,5	41,4	41,2	42,2	43,2	44,8	**2,3**	**20,5**	▲
Βέλγιο	37,7	39,9	39,1	41,4	41,5	42,9	42,0	44,4	42,6	43,9	42,7	43,8	**3,7**	**25,6**	▲
Γαλλία	34,8	35,6	37,7	39,7	41,4	41,0	43,0	43,2	43,1	43,3	44,0	43,7	**-7,8**	**90,5**	▲
Εσθονία	28,0	28,3	31,7	32,5	33,5	34,4	36,3	40,2	40,2	39,5	42,5	43,2	**-16,1**	**71,9**	▲
Ισπανία	35,1	36,9	39,9	39,4	40,9	41,3	40,7	42,0	41,9	41,5	42,3	42,3	**12,5**	**31,6**	▲
Πολωνία	17,2	20,4	22,7	24,7	27,0	29,7	32,8	34,8	36,5	39,1	40,5	42,1	**-0,1**	**118,0**	▲
Σλοβενία	23,6	25,1	24,6	28,1	31,0	30,9	31,6	34,8	37,9	39,2	40,1	41,0	**13,3**	**111,5**	▲
Αυστρία (2004)	20,9	20,9	20,7	21,1	20,9	21,9	23,4	23,4	23,6	26,1	27,1	40,0	**12,7**	**204,6**	▲
Λετονία	18,3	18,2	18,5	19,3	25,7	26,3	30,5	32,6	35,9	37,2	40,7	39,9	**-5,9**	**109,2**	▲
Ελλάδα	**23,0**	**25,1**	**25,5**	**26,9**	**26,3**	**25,7**	**26,6**	**28,6**	**29,1**	**31,2**	**34,9**	**37,2**	**-13,5**	**93,4**	▲
Ουγγαρία	16,3	18,5	17,9	19,4	20,6	22,8	24,0	26,1	28,2	29,8	32,3	34,1	**4,8**	**41,3**	▲
Κροατία	16,9	16,8	17,4	16,7	16,8	18,5	21,3	24,5	23,9	23,1	25,6	32,2	**0,0**	**91,4**	▲
Γερμανία	25,1	26,8	26,1	25,8	26,5	27,7	29,4	29,8	30,6	31,8	32,9	31,4	**2,1**	**144,8**	▲
Πορτογαλία	14,7	16,3	17,5	18,3	19,5	21,6	21,3	24,0	26,7	27,8	30,0	31,3	**-8,7**	**112,9**	▲
Βουλγαρία	23,6	25,2	24,9	25,3	26,0	27,1	27,9	27,7	27,3	26,9	29,4	30,9	**-15,0**	**180,9**	▲
Τσεχία	12,6	12,7	13,0	13,1	13,3	15,4	17,5	20,4	23,7	25,6	26,7	28,2	**1,0**	**73,7**	▲
Σλοβακία	11,5	12,9	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	**-13,1**	**133,9**	▲
Μάλτα	13,7	17,6	17,6	20,7	20,8	21,0	21,9	22,1	23,4	24,9	26,0	26,5	**5,3**	**8,6**	▲
Ρουμανία	8,9	10,3	11,4	12,4	13,9	16,0	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	**9,9**	**61,0**	▲
Ιταλία	13,9	15,6	17,1	17,6	18,6	19,2	19,0	19,9	20,4	21,9	22,5	23,9	**7,7**	**51,4**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2014.

(*) Η δημοσιευμένες τιμές από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (στο ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2011 σελ. 87) της μεταβλητής και συνακόλουθα η κατάταξη των χωρών έχει τροποποιηθεί έκτοτε από την Eurostat.

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου της ΕΕ-28 είναι **37,9**%. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **18η θέση**, μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, με ποσοστό **37,2%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για την πρόωρη σχολική εγκατάλειψη έχει ήδη επιτευχθεί σε **16** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 57,1%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στη **Λιθουανία** (53,3%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 13,3 ποσοστιαίες μονάδες και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (52,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,7 ποσ.

μον, η **Κύπρος** (52,5%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,5 ποσ.μον, η **Ιρλανδία** (52,2%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,2 ποσ.μον, η **Σουηδία** (49,9%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 9,9 ποσ.μον, το **Ηνωμένο Βασίλειο** (47,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,7 ποσ. μον, η **Φινλανδία** (47,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,3 ποσ.μον, η **Δανία** (44,9%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,9 ποσ.μον, η **Ολλανδία** (44,8%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,8 ποσ.μον, το **Βέλγιο** (43,8%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,8 ποσ.μον, η **Γαλλία** (43,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,7 ποσ.μον, η **Εσθονία** (43,2%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,2 ποσ.μον, η **Ισπανία** (42,3%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,3 ποσ. μον, η **Πολωνία** (42,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,1 ποσ.μον, η **Σλοβενία** (41,0%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα και η **Αυστρία** (40,0%) τιμή ταυτόσημη του στόχου ΕΕ-2020. Στον αντίποδα καταγράφονται τα υπόλοιπα **12** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020 με τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην **Ιταλία** (23,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 16,1 ποσοστιαίες μονάδες και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Ρουμανία** (25,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 15,0 ποσ.μον, η **Μάλτα** (26,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 16,1 ποσ.μον, η **Σλοβακία** (26,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 13,1 ποσ.μον, η **Τσεχία** (28,2%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,8 ποσ.μον, η **Βουλγαρία** (30,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 9,1 ποσ.μον, η **Πορτογαλία** (31,3%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,7 ποσ.μον, η **Γερμανία** (31,4%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,6 ποσ.μον, η **Κροατία** (32,2%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,8 ποσ.μον, η **Ουγγαρία** (34,1%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,9 ποσ.μον, η **Ελλάδα** (37,2%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,8 ποσ.μον, και η **Λετονία** (39,9%) τιμή οριακά ταυτόσημη του στόχου ΕΕ-2020. Η τιμή του λόγου top5 (**52,1%**)/ bottom5 (**26,1%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,00** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2003 ο στόχος ΕΕ-2020 για το δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου έχει ήδη επιτευχθεί σε **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 25,0%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην **Φιλανδία** (41,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες και οριακά στην **Κύπρο** (39,9%). Τη συγκεκριμένη χρονιά στα υπόλοιπα **26** κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020 με τη χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (8,9%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβακία** (11,5%), η **Τσεχία** (12,6%), η **Μάλτα** (13,7%), η **Ιταλία** (13,9%), η **Πορτογαλία** (14,7%), η **Ουγγαρία** (16,3%), η **Κροατία** (16,9%), η **Πολωνία** (17,2%), το **Λουξεμβούργο** (17,3%), η **Λετονία** (18,3%), η **Αυστρία** (20,9%) στοιχεία 2004, η **Ελλάδα** (23,0%), η **Βουλγαρία** και η **Σλοβενία** (23,6%), η **Γερμανία** (25,1%), η **Λιθουανία** (25,2%), η **Εσθονία** (28,0%), η **Σουηδία** (31,0%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (31,5%), η **Ολλανδία** (31,7%), η **Γαλλία** (34,8%), ενώ πλησιέστερα στον στόχο ΕΕ-2020 ήταν ήδη η **Ισπανία** και η **Ιρλανδία** (35,1%), το **Βέλγιο** (37,7%) και η **Δανία** (38,2%). Το 2003 η τιμή του λόγου top5 (**38,5%**)/ bottom5 (**12,1%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,18** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28 κατά **51,0%** (ή κατά **12,8** ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς και στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 35,4 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (κατά 28,1 ποσ.μον), η **Πολωνία** (κατά 24,9 ποσ.μον), η **Λετονία** (κατά 24,9 ποσ.μον), η **Αυστρία** (κατά 19,1 ποσ.μον) την περίοδο 2004-2014, η **Σουηδία** (κατά 18,9 ποσ. μον), η **Ουγγαρία** (κατά 17,8 ποσ.μον), η **Σλοβενία** (κατά 17,4 ποσ.μον), η **Ιρλανδία** (κατά 17,1 ποσ.μον), η **Πορτογαλία** (κατά 16,6 ποσ.μον), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 16,2 ποσ.μον), η **Ρουμανία** (κατά 16,1 ποσ. μον), η **Τσεχία** (κατά 15,6 ποσ.μον), η **Σλοβακία** (κατά 15,4 ποσ.μον), η **Κροατία** (κατά 15,3 ποσ.μον), η **Εσθονία** (κατά 15,2 ποσ.μον), η **Ελλάδα** (κατά 14,2 ποσ. μον), η **Ολλανδία** (κατά 13,1 ποσ.μον), η **Μάλτα** (κατά 12,8 ποσ.μον), η **Κύπρος** (κατά 12,6 ποσ.μον), η **Ιταλία** (κατά 10,0 ποσ.μον), η **Γαλλία** (κατά 8,9 ποσ.μον), η **Βουλγαρία** (κατά 7,3 ποσ.μον), η **Ισπανία** (κατά 7,2 ποσ.μον), η **Δανία** (κατά 6,7 ποσ.μον), η **Γερμανία** (κατά 6,3 ποσ.μον), το **Βέλγιο** (κατά 6,1 ποσ.μον) και η **Φινλανδία** (κατά 3,6 ποσ.μον).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των στατιστικών παραμέτρων **θέσης** (μέση τιμή, διάμεσος, μέγιστη και ελάχιστη τιμή, μέση τιμή των top5 και bottom5 κρατών-μελών και του εύρους της διαφοράς τους) και **διασποράς** (τυπική απόκλιση, συντελεστής συσχέτισης και λόγος ακραίων τιμών) του δείκτη **τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των στατιστικών παραμέτρων κατά την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.34: **Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014**

Στατιστικές παράμετροι	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Μεταβολή περιόδου 2003-2014
Μέση Τιμή (μ)	24,6	26,8	28,1	29,3	30,0	31,4	32,7	34,3	35,3	36,5	37,9	39,5	61,0 ▲
Διάμεσος (σ)	23,6	26,0	25,8	27,5	29,0	30,3	32,2	34,8	37,2	39,2	40,6	41,6	76,1 ▲
Τυπική Απόκλιση (stv)	9,7	10,0	10,4	10,9	10,6	10,5	10,5	10,1	9,8	9,9	9,5	9,1	-6,4 ▼
Συντελεστής Διακύμανσης (CV)	0,40	0,37	0,37	0,37	0,35	0,33	0,32	0,29	0,28	0,27	0,25	0,23	-41,9 ▼
Μέγιστη τιμή (max)	41,7	43,4	43,7	46,2	47,3	47,1	48,9	50,1	49,7	51,1	52,6	53,3	27,8 ▲
Ελάχιστη τιμή (min)	8,9	10,3	11,4	12,4	13,3	15,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,5	23,9	168,5 ▲
Εύρος (max - min)	32,8	33,1	32,3	33,8	34,0	31,7	32,1	31,8	29,4	29,4	30,1	29,4	-10,4 ▼
Λόγος max/min	4,7	4,2	3,8	3,7	3,6	3,1	2,9	2,7	2,4	2,4	2,3	2,2	-52,4 ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών top5	38,5	40,9	41,3	43,6	43,9	44,8	46,1	46,5	47,4	49,4	50,5	52,1	35,3 ▲
Μέση τιμή κρατών-μελών ενδιάμεσης κατ.	24,1	26,6	28,2	29,3	30,2	31,7	33,0	34,8	35,6	36,7	38,1	39,8	64,9 ▲
Μέση τιμή κρατών-μελών bottom5	12,1	13,6	14,6	14,8	15,5	17,0	18,4	20,6	22,2	23,1	24,7	26,1	115,3 ▲
Εύρος (top5 - bottom5)	12,0	13,0	13,5	14,5	14,8	14,7	14,6	14,2	13,4	13,7	13,3	13,7	13,9 ▲
Λόγος top5/ bottom5	3,2	3,0	2,8	2,9	2,8	2,6	2,5	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0	-37,2 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών top5	2,5	1,8	2,0	2,4	2,7	2,2	1,9	2,0	1,6	1,2	2,3	1,3	-47,3 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών ενδιάμεσης κατ.	6,7	6,7	8,1	7,9	7,4	7,7	7,7	7,8	7,6	7,3	6,7	5,5	-17,0 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών bottom5	2,0	2,4	2,6	2,3	2,2	1,7	1,8	1,6	1,7	1,3	1,9	1,7	-17,8 ▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
Η Μέση Τιμή υπολογίζεται ως απλός μέσος όρος των τιμών των διοικητικών περιφερειών των 28 κρατών-μελών και διαφέρει από την τιμή της ΕΕ-28, η οποία υπολογίζεται ως σταθμισμένος μέσος όρος των τιμών των χωρών. Επίσης, η κατανομή των 27 κρατών-μελών έχει χωριστεί σε 3 ομάδες: α) το top5, που περιλαμβάνει τις πέντε υψηλότερες τιμές κατ' έτος, β) το bottom5 που περιλαμβάνει τις πέντε χαμηλότερες τιμές κατ' έτος και γ) την ενδιάμεση κατηγορία, που περιλαμβάνει τις χώρες που δεν ανήκουν ούτε στο top5 ούτε στο bottom5. Το πλήθος των χωρών που ανήκουν στην ενδιάμεση κατηγορία μεταβάλλεται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τα 28 κράτη-μέλη, τότε στην ενδιάμεση κατηγορία περιλαμβάνονται 18 χώρες). Στον πίνακα, πέραν των κοινών περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων παρουσιάζονται η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση και για τις τρεις αυτές κατηγορίες.

Από τη μελέτη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2014:

- Ως προς τους δείκτες θέσης: Η **μέση τιμή** της ΕΕ-28 κινείται αυξητικά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **4,4%**. Κατά την περίοδο αναφοράς σημειώνεται ότι η συνολική **αύξηση** της μέσης τιμής της κατηγορίας top5 (αύξηση κατά 13,6 ποσοστιαίες μονάδες), υπολειπόταν οριακά της αύξησης της μέσης τιμής της κατηγορίας bottom5 (κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες), όσο και της ενδιάμεσης ομάδας κατηγορίας (κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες). Με άλλα λόγια, η αύξηση της τιμής του δείκτη αποδεικνύεται σημαντική και στις τρεις ομάδες κρατών με σχετικά ισχυρότερη εκείνη της ενδιάμεσης ομάδας κρατών-μελών.
- Ως προς τους δείκτες διασποράς: (α) Το **εύρος** του δείκτη παρουσιάζει μείωση (κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες) και διαμορφώνεται το 2014 στις **29,4** ποσοστιαίες μονάδες. (β) Η **τυπική απόκλιση** των κρατών- μελών της ΕΕ-28 μειώθηκε οριακά κατά 0,6 μονάδες την περίοδο 2003-2014. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της τυπικής απόκλισης της κατηγορίας top-5 (κατά 1,2 μονάδες) και της ενδιάμεσης κατηγορίας (κατά 1,1 μονάδες) την περίοδο 2003-2014. Με άλλα λόγια, πέραν της συνολικής μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς το δείκτη τριτοβάθμιου επιπέδου, παρατηρείται μείωση των διαφορών μεταξύ των χωρών που εμφάνιζαν μεσαία και υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία. Συνολικά, ωστόσο, ο βαθμός διαφοροποίησης των κρατών-μελών καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς είναι σχετικός με την τιμή του **συντελεστή συσχέτισης** (CV) να διαμορφώνεται στο 0,23 το 2014, μειωμένος σημαντικά κατά **-41,9%** της τιμής του 2003 (0,40).

Στη συνέχεια της ενότητας διερευνώνται βασικές διαφοροποιήσεις των τιμών του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως προς το φύλο των μαθητών και ως προς το διοικητικό πλαίσιο αναφοράς των σχολικών μονάδων (επίπεδο διοικητικής περιφέρειας NUTS2).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ συνολικά και ως προς το φύλο, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΕ-28 είναι **33,6**%, υπολειπόμενος κατά 6,4 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και κατά 8,7 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**42,3%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών της ΕΕ-28, που υπολείπεται σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **40,0%** (ή κατά 9,6 ποσοστιαίες μονάδες), από 24,0% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 33,6% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται μείωση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύ-

ξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**5,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Γράφημα 3.153: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014**

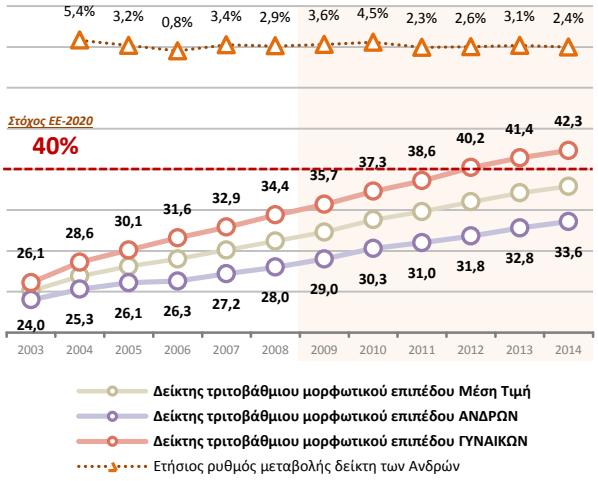

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών της ΕΕ-28, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **62,1**% (ή κατά 16,2 ποσοστιαίες μονάδες), από 26,1% το 2003 που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 42,3% το 2014 που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται μείωση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται επίσης το 2004 (**9,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου ανδρών και γυναικών καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **314,3**% (ή κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες), από 2,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς των φύλων, σε 8,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην **Ελλάδα** συνολικά και ως προς το φύλο, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην Ελλάδα είναι **32,9**%, υπολειπόμενος κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπολειπόμενος κατά 8,7 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**41,6%**) στην Ελλάδα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των ανδρών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των ανδρών στην ΕΕ-28, με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να είναι 2,7 ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2006 (κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 (4,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Γράφημα 3.154: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014**

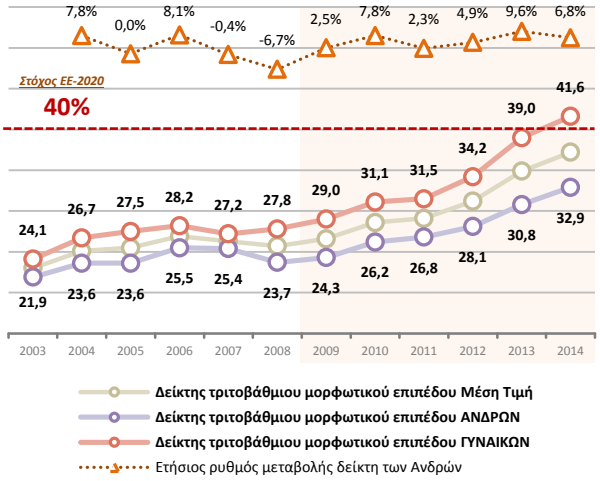

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην Ελλάδα υπολειπόταν επίσης κατά **0,7** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των γυναικών στην Ελλάδα την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των γυναικών στην ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **4,3** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2004 (κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες), και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2011 (κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην Ελλάδα, που υπολείπεται σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **50,2**% (ή κατά 11,0 ποσοστιαίες μονάδες) από 21,9% το 2003 σε 32,9% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην Ελλάδα, κατά **7,8%** (ή 3,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 21,9% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 25,5% το 2006, ενώ **μείωση** του δείκτη

κατά **-7,1%** (ή κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2006-2008, από 25,5% το 2006 σε 23,7% το 2008. Την επόμενη περίοδο 2008-2014 καταγράφεται σημαντικότατη **αύξηση** του δείκτη κατά **38,8%** (ή κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 23,7% το 2008 σε 32,9% το 2014, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **9,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (**-6,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντικότατη **αύξηση** κατά **62,1**% (ή κατά 16,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 24,1% το 2003 σε 41,6% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην Ελλάδα, κατά **14,1%** (ή 4,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 24,1% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 28,2% το 2006, ενώ **μείωση** του δείκτη κατά **-3,5%** (ή κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα) καταγράφεται την περίοδο 2006-2007, από 28,2% το 2006 σε 27,2% το 2007. Την επόμενη περίοδο 2007-2014 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **52,9%** (ή κατά 14,4 ποσοστιαίες μονάδες) από 27,2% το 2007 σε 41,6% το 2014, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην Ελλάδα κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **14,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (**-3,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου ανδρών και γυναικών καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **295,5**% (ή κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 8,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, με την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς να καταγράφεται το 2007 (κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες), και τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών καταγράφεται το 2014 (κατά 8,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2014.

Γράφημα 3.155: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και μεταβολή του δείκτη (σε ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2003-2014**

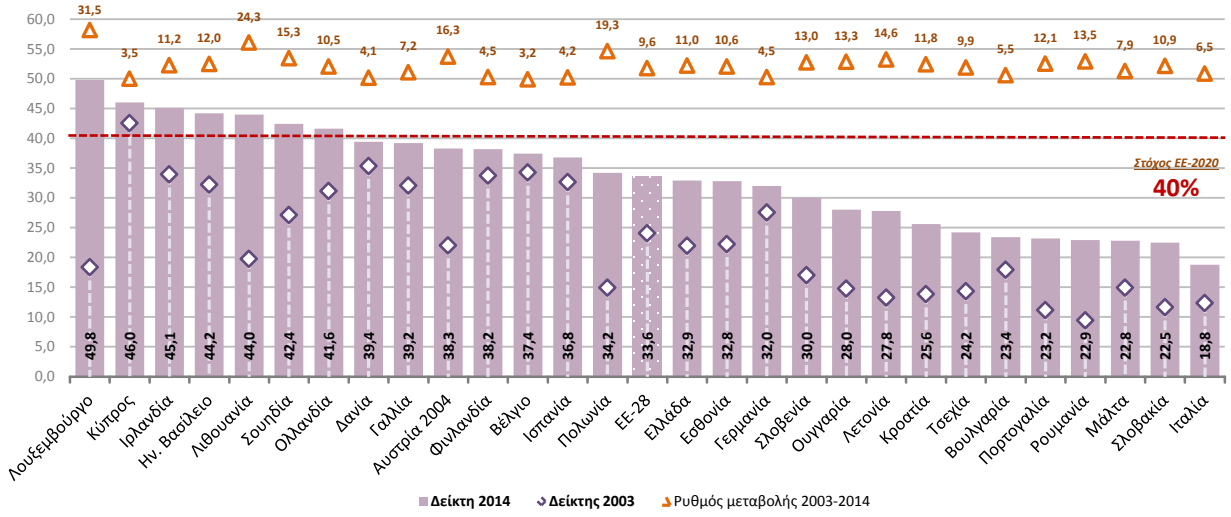

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών της ΕΕ-28 είναι **33,6**%, υπολειπόμενος κατά **6,4** ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά και ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **15η** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **32,9%**. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών και με μέση τιμή **45,8%** είναι το **Λουξεμβούργο** (49,8%), η **Κύπρος** (46,0%), η **Ιρλανδία** (45,1%), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (44,2%) και η **Λιθουανία** (44,0%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **22,0%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ιταλία** (18,8%), η **Σλοβακία** (22,5%), η **Μάλτα** (22,8%), η **Ρουμανία** (22,9%) και η **Πορτογαλία** (23,2%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαί-

τερα υψηλή (**2,08** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται σημαντική **αύξηση** κατά **40,0%** (ή κατά **9,6** ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών στην ΕΕ-28 από 24,0% το 2003 σε 33,6% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς και στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 31,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (κατά 31,5 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (κατά 19,3 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 16,3 ποσ.μον.) την περίοδο 2004-2014, η **Σουηδία** (κατά 15,3 ποσ.μον.), η **Λετονία** (κατά 14,6 ποσ.μον.), η **Ρουμανία** (κατά 13,5 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (κατά 13,3 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** (κατά 13,0 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 12,1 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 12,0 ποσ.μον.), η **Κροατία** (κατά 11,8 ποσ.μον.), η **Ιρλανδία** (κατά 11,25 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (κατά 11,0 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (κατά 10,9 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 10,6 ποσ.μον.), η **Ολλανδία** (κατά 10,5 ποσ.μον.), η **Τσεχία** (κατά 9,9 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 7,9 ποσ.μον.), η **Γαλλία** (κατά 7,2 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (κατά 6,5 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (κατά 5,5 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** και η **Γερμανία** (κατά 4,5 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (κατά 4,25 ποσ.μον.), η **Δανία** (κατά 4,1 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (κατά 3,5 ποσ.μον.) και το **Βέλγιο** (κατά 3,2 ποσ.μον.).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη την περίοδο 2003-2014.

Το 2014 ο δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην ΕΕ-28 είναι **42,3**%, υπερκαλύπτοντας ήδη κατά **2,3** ποσοστιαίες μονάδες το στόχο ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά και ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **17** θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **41,6%**. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών και με μέση τιμή **58,6%** είναι η **Λιθουανία** (62,7%), η **Ιρλανδία** (58,6%), η **Κύπρος** (58,2%), η **Σουηδία** (57,9%) και το **Λουξεμβούργο** (55,4%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) στη συγκεκριμένη κατηγορία και με μέση τιμή **29,8%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** (27,2%), η **Ιταλία** (29,1%), η **Μάλτα** (30,5%), η **Γερμανία** (30,8%) και η **Σλοβακία** (31,5%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**1,96** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Γράφημα 3.156: **Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και μεταβολή του δείκτη (σε ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2003-2014**

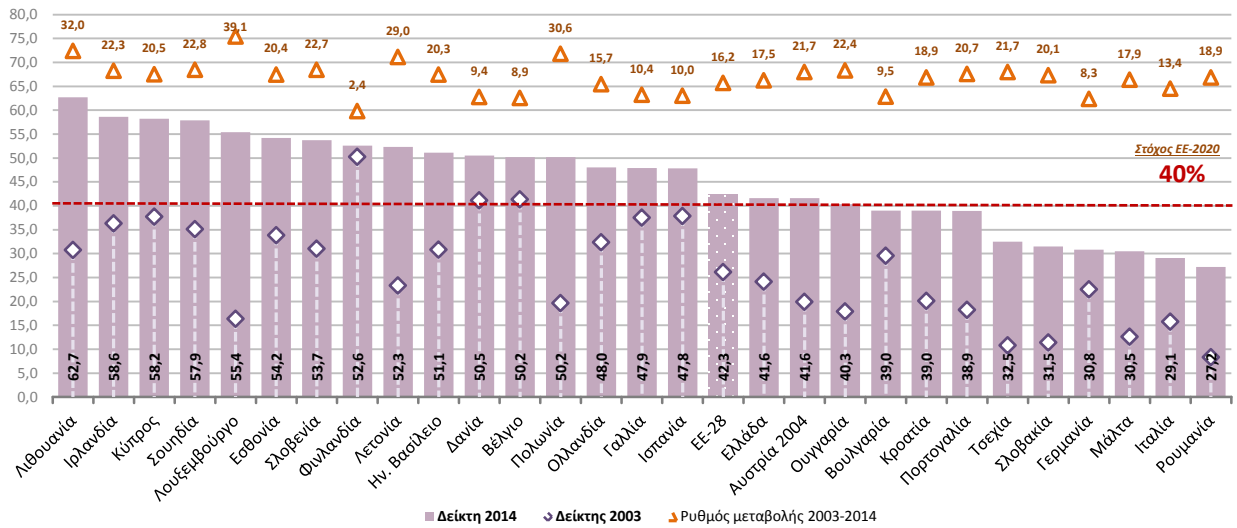

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **62,1%** (ή κατά **16,2** ποσοστιαίες μονάδες) του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών στην ΕΕ-28 από 26,1% το 2003 σε 42,3% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς και στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Λουξεμβούργο** (κατά 39,1 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά μεταβολής ακολουθούν: η **Λιθουανία** (κατά 32,0 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (κατά 30,6 ποσ.μον.), η **Λετονία** (κατά 29,0 ποσ.μον.), η **Σουηδία** (κατά 22,8 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** (κατά 22,7 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (κατά 22,4 ποσ.μον.), η **Ιρλανδία** (κατά 22,3 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 21,7 ποσ.μον.) την περίοδο 2004-2014, η **Τσεχία** (κατά 21,7

ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 20,7 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (κατά 20,5 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 20,4 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 20,3 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (κατά 20,1 ποσ.μον.), η **Κροατία** και η **Ρουμανία** (κατά 18,9 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 17,9 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (κατά 17,5 ποσ.μον.), η **Ολλανδία** (κατά 15,7 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (κατά 13,4 ποσ.μον.), η **Γαλλία** (κατά 10,4 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (κατά 10,0 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (κατά 9,5 ποσ.μον.), η **Δανία** (κατά 9,4 ποσ.μον.), το **Βέλγιο** (κατά 8,9 ποσ.μον.), η **Γερμανία** (κατά 8,3 ποσ.μον.) και η **Φινλανδία** (κατά 2,4 ποσ.μον.).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο το 2014.

Το 2014 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου των γυναικών είναι **42,3%** και υπερέχει του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**33,6%**) κατά 8,7 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια χρονιά το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου των γυναικών **υπερέχει** του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών και στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, με τη μεγαλύτερη απόκλιση του ποσοστού του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ ανδρών και γυναικών υπέρ των πρώτων να καταγράφεται στη **Λετονία** (24,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σλοβενία** (23,7 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (21,4 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** (18,7 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (16,0 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (15,7 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (15,6 ποσ.μον.), η **Σουηδία** (15,5 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** (14,4 ποσ.μον.), η **Ιρλανδία** (13,5 ποσ.μον.), η **Κροατία** (13,4 ποσ.μον.), το **Βέλγιο** (12,8 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (12,3 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (12,2 ποσ.μον.), η **Δανία** (11,1 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (11,0 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (10,3 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (9,0 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** και η **Γαλλία** (8,7 ποσ.μον.), η **Τσεχία** (8,3 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (7,7 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (6,9 ποσ.μον.), η **Ολλανδία** (6,4 ποσ.μον.), το **Λουξεμβούργο** (5,6 ποσ.μον.), η **Ρουμανία** (4,3 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (3,3 ποσ.μον.) και οριακά υπέρ των ανδρών η **Γερμανία** (1,2 ποσ.μον.).

Γράφημα 3.157: **Μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των ατόμων με τριτοβάθμιο ακαδημαϊκό επίπεδο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014**

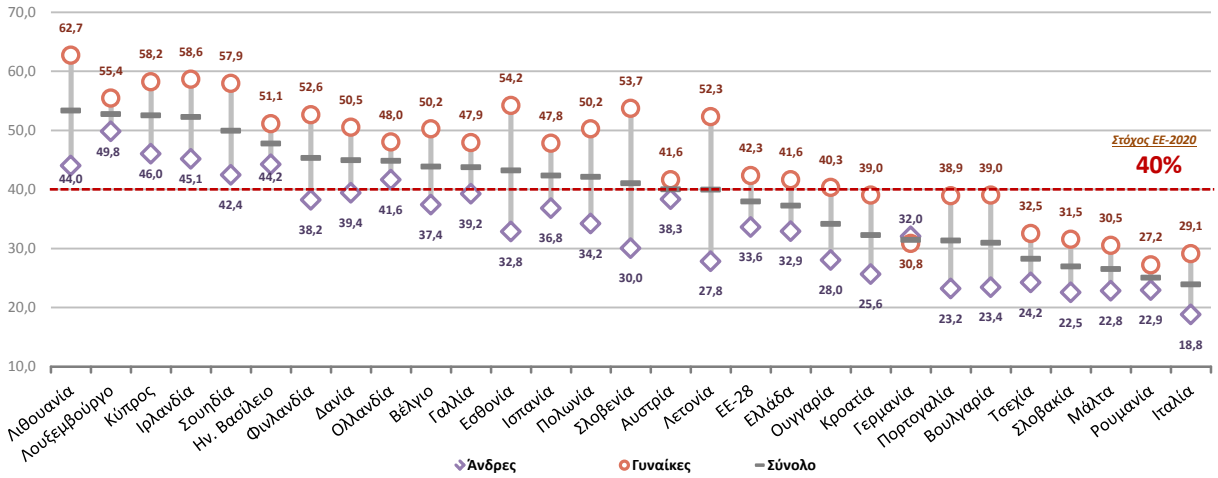

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο 2003-2014 η παρατηρούμενη διαφορά μεταξύ του ποσοστού **τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου** ανδρών/γυναικών στην ΕΕ-28 υπέρ των ανδρών **αυξήθηκε** κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες, από 2,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 8,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Την ίδια περίοδο, σε **26** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται **αύξηση** της διαφοράς του ποσοστού τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ ανδρών/γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Λετονία** (κατά 14,4 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (κατά 11,3 ποσ.μον.), η **Ιρλανδία** (κατά 11,1 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 9,8 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** (κατά 9,7 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (κατά 9,1 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (κατά 8,8 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 8,6 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** (κατά 7,7 ποσ.μον.), η **Σουηδία** (κατά 7,5 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (κατά 7,4 ποσ.μον.), η **Κροατία** (κατά 7,1 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (κατά 6,9 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (κατά 6,5 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (κατά 5,8 ποσ. μον.), το **Βέλγιο** (κατά 5,7 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 5,5 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 5,4 ποσ.μον.), η **Δανία** (κατά 5,3 ποσ.μον.), η **Ολλανδία** (κατά 5,2 ποσ.μον.), η **Τσεχία** (κατά 4,8 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (κατά 4,0 ποσ.μον.), το **Λουξεμβούργο** (κατά 3,6 ποσ.μον.), η **Ρουμανία** και η **Γαλλία** (κατά 3,2 ποσ.μον.) και η **Αυστρία** (κατά 1,2 ποσ.μον.). Αντίθετα, σε **2** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** της διαφοράς του ποσοστού τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ ανδρών/γυναικών με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Γερμανία** (κατά 3,8 ποσ.μον.) και στη **Φινλανδία** (κατά 0,9 ποσ.μον.).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (NUTS2)

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.158: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

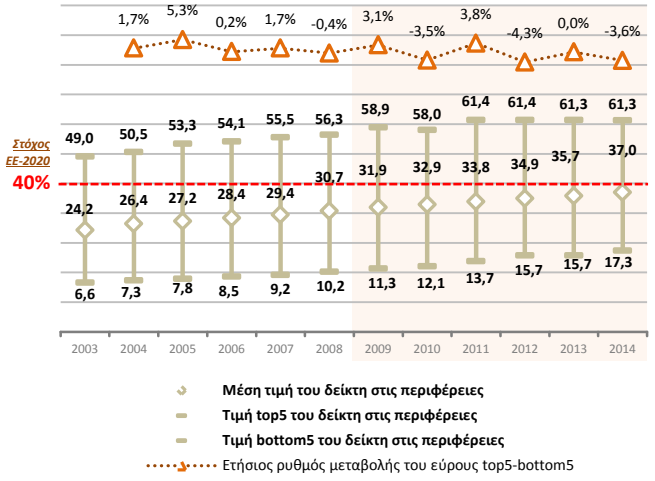

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις **253** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **37,0%**[36], υπολειπόμενη κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **61,3%** τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 21,3 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή bottom5) είναι **17,3%** τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 22,7 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**3,55** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** των κρατών-μελών της ΕΕ.

[36] Η μέση τιμή των διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 (37,0%), όπως και των κρατών-μελών, διαφέρει από τη συνολική μέση τιμή της ΕΕ-28 (37,9%) αφού οι διοικητικές περιφέρειες μετέχουν χωρίς πληθυσμιακό κριτήριο στον υπολογισμό της μέσης τιμής

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ2-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **53,2%** (ή κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες), από 24,2% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 37,0% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης καταγράφεται το 2004 (κατά **9,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ σε κανένα έτος δεν καταγράφεται μείωση της μέσης τιμής του δείκτη έναντι του προηγούμενου έτους.

Την ίδια περίοδο το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **3,5%** (ή κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες), από **42,5** ποσοστιαίες μονάδες το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε **44,0** ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2011 (κατά 47,7 ποσ.μον.). Από την ετήσια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (**5,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2012 (**-4,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**[37], καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας** είναι **31,0%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 9,0 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, και διαφέρουσα σημαντικά από την αντίστοιχη συνολική μέση τιμή του δείκτη σε εθνικό επίπεδο (37,2%), γεγονός που υποδεικνύει σημαντικές αποκλίσεις της τιμής του δείκτη μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας. Αναλυτικότερα, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών

[37] Το 2003 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για την περιφέρεια των Ιονίων νήσων και έχουν αξιοποιηθεί οι τιμές του δείκτη του 2004

περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **37,9%** τιμή υπολειπόμενη κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη είναι **24,6%** υπολειπόμενη κατά 15,4 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/ bot-tom5 είναι υψηλή (**1,54** φορές), γεγονός που επιβεβαιώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** της Ελλάδας.

Γράφημα 3.159: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθ-μιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της δια-φοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφο-ράς 2003-2014.**

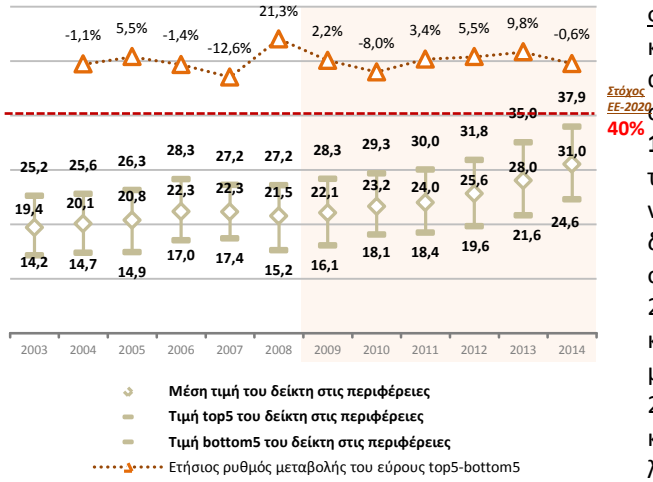

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **65,8**% (ή κατά 12,3 ποσοστιαίες μονάδες), από 18,7% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 31,0% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις της μέσης τιμής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται **αύξηση** της μέσης τιμής του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας**, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά **19,3%** (ή 3,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 18,7% το 2003 σε 22,3% το 2006, ενώ **μείωση** του δείκτη κατά **3,7%** (ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2006-2008 από 22,3% το 2006 σε 21,5% το 2008. Την επόμενη περίοδο 2006-2014 καταγράφεται σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **44,3%** (ή κατά 9,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 21,5% το 2008 σε 31,0% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2014 (κατά **10,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-3,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο (2003-2014) το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, καταγράφει **αύξηση** κατά **11,0**% (ή κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες), από 12,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, σε 13,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται **μείωση** του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας**, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, κατά **-10,1%** (ή 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 12,0 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 10,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2004, ενώ **αύξηση** του δείκτη κατά **12,8%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2004-2009, από 10,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2004, που αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 12,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2009. Την επόμενη περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη κατά **9,5%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 12,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2007 σε 13,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**9,8%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-10,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η τιμή του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας** ο στόχος ΕΕ-2020 για την τιμή του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών έχει επιτευχθεί μόνο στη διοικητική περιφέρεια της **Αττικής** (τιμή δείκτη 45,7% υπερέχουσα του στόχου κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες). Από τις υπόλοιπες 12 διοικητικές περιφέρειες της χώρας η υψηλότερη τιμή του δείκτη καταγράφεται στην περιφέρεια της **Κεντρικής Μακεδονίας** (38,1% υπολειπόμενη κατά 1,9 ποσ.μον. του στόχου) και κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του δείκτη ακολουθούν: η περιφέρεια της **Θεσσαλίας** (37,4% υπολειπόμενη κατά 2,6

ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια της **Δυτικής Μακεδονίας** (35,4% υπολειπόμενη κατά 4,6 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια της **Ηπείρου** (33,1% υπολειπόμενη κατά 6,9 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια της **Δυτικής Ελλάδας** (31,3% υπολειπόμενη κατά 8,7 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Πελοποννήσου** (30,4% υπολειπόμενη κατά 9,6 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Κρήτης** (28,8% υπολειπόμενη κατά 11,2 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Βορείου Αιγαίου** (28,1% υπολειπόμενη κατά 11,9 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Στερεάς Ελλάδας** (26,3% υπολειπόμενη κατά 13,7 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Νοτίου Αιγαίου** (24,3% υπολειπόμενη κατά 15,7 ποσ.μον. του στόχου), η περιφέρεια **Ιονίων νήσων** (22,5% υπολειπόμενη κατά 17,3 ποσ.μον. του στόχου) και η περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (21,7% υπολειπόμενη κατά 18,3 ποσ.μον. του στόχου).

Γράφημα 3.160: **Τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών ανά διοικητική περιφέρεια (NUTS2) στην ΕΛΛΑΔΑ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δεί-κτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014**

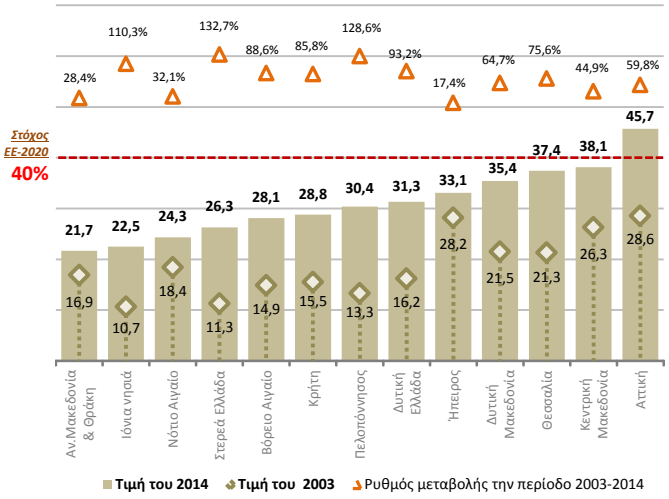

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014) καταγράφεται **αύξηση** του **δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου** των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών και στις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην περιφέρεια της **Στερεάς Ελλάδας** (κατά 132,7% ή κατά 15,0 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η περιφέρεια της **Πελοποννήσου** (κατά 128,6% ή κατά 17,1 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια των **Ιονίων νήσων** (κατά 110,3% ή κατά 11,8 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Δυτικής Ελλάδας** (κατά 93,2% ή κατά 15,1 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια του **Βορείου Αιγαίου** (κατά 88,6% ή κατά 13,2 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Κρήτης** (κατά 85,8% ή κατά 13,3 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Θεσσαλίας** (κατά 75,6% ή κατά 16,1 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Δυτικής Μακεδονίας** (κατά 64,7% ή κατά 13,9 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Αττικής** (κατά 59,8% ή κατά 17,1 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Κεντρικής Μακεδονίας** (κατά 44,9% ή κατά 11,8 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια του **Νοτίου Αιγαίου** (κατά 32,1% ή κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες), η περιφέρεια της **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (κατά 28,4% ή κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες) και η περιφέρεια της **Ηπείρου** (κατά 17,4% ή κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες).

3.2.3.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ISCED 0

Επιδιωκόμενος στόχος (ΕΕ-2020):

*«Μέχρι το 2020 θα πρέπει τουλάχιστον το **95%** των παιδιών ηλικίας μεταξύ 4 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να συμμετέχει στην προσχολική εκπαίδευση» (Συμβούλιο, 2009).*

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο **δείκτης συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση**, αποδίδει το ποσοστό των νηπίων ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης που φοιτούν στην **Προσχολική εκπαίδευση** (ISCED 0) ως προς το σύνολο των νηπίων της ηλικιακής τους ομάδας. Συγκεκριμένα στοιχεία για τη μέτρηση του φαινομένου συλλέγονται σε ετήσια βάση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 από την Eurostat.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.161: **Δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

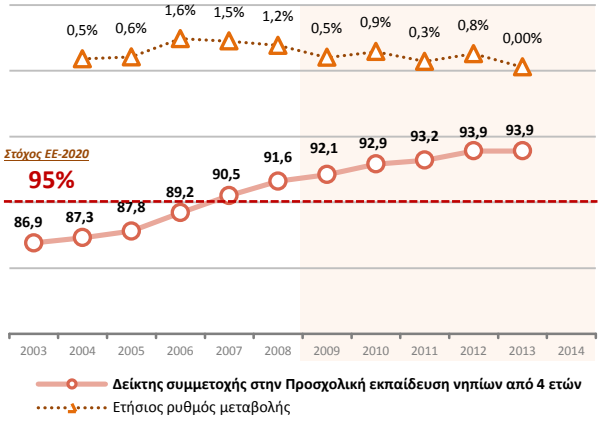

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2013 η τιμή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 είναι **93,9%**, υπολειπόμενη κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κατανομή των νηπίων από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην ΕΕ-28 ως προς το **φύλο** των νηπίων είναι οριακά ταυτόσημη της συνολικής κατανομής τους.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) ο δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΕ-28, καταγράφει ιδιαίτερα **αύξηση** κατά **8,1**% (ή κατά 7,0 ποσοστιαίες μονάδες), από 86,9% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 93,9% το 2013, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι σε κανένα έτος δεν καταγράφεται μείωση του δείκτη έναντι του προηγούμενου, ενώ το υψηλότερο ποσοστό αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2006 (**1,6%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2013.

Γράφημα 3.162: **Δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013**

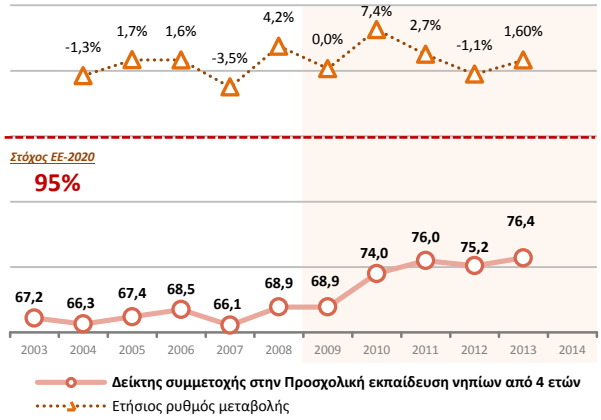

Πηγή: ***EUROSTAT – UOE*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Το 2013 η τιμή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι **76,4**%, υπολειπόμενη κατά 18,6 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην Ελλάδα υπολειπόταν οριακά (κατά **17,5** ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο αναφοράς 2003-2013 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2013 να αντιστοιχεί σε **20,4** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2011 (διαφορά 17,2 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2008 (διαφορά 22,7 ποσοστιαίες μονάδες). Αξίζει να σημειωθεί ότι η κατανομή των νηπίων από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το **φύλο** των νηπίων είναι οριακά ταυτόσημη της συνολικής κατανομής τους.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2013) ο δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην Ελλάδα, καταγράφει **αύξηση** κατά **13,7**% (ή κατά 9,2 ποσοστιαίες μονάδες), από 67,2% το 2003 σε 76,4% το 2013. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2009, με μικρές ετήσιες αυξομειώσεις καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην Ελλάδα, κατά **2,5%** (ή 1,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 67,2% το 2003, σε 68,9% το 2009, ενώ η ελάχιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται το 2007 (66,1%). Την επόμενη περίοδο 2009-2011 καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη κατά **10,3%** (ή κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 68,9% το 2008 σε 76,0% το 2011, , ενώ μικρή **μείωση** κατά **-1,1%** (ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται το 2012 (από 76,0% το 2011, σε 75,2% το 2012) και στη συνέχεια **αύξηση** το 2013 κατά **1,6%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες), που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2013). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2013, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (κατά **7,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **-3,5%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων** ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η απόσταση της τιμής του δείκτη το 2013 από το στόχο ΕΕ-2020 (95%) αλλά και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.35: **Ετήσια εξέλιξη του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013(*)**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 95,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
ΕΕ-28	**86,9**	**87,3**	**87,8**	**89,2**	**90,5**	**91,6**	**92,1**	**92,9**	**93,2**	**93,9**	**93,9**		**-1,1**	**8,1** ▲
Γαλλία	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		**5,0**	**0,0** —

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 95,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2013	
Μάλτα	98,7	97,5	94,4	98,2	99,2	97,8	94,6	98,6	100,0	100,0	100,0	97,7	**5,0**	**1,3**	▲
Ολλανδία	73,0	74,0	73,4	74,2	98,9	99,5	99,5	99,6	99,6	99,6	99,5	97,6	**4,5**	**36,3**	▲
Λουξεμβούργο	83,5	89,5	94,8	95,0	93,9	94,3	94,6	94,6	95,6	97,8	99,4		**4,4**	**19,0**	▲
Ιταλία	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,8	99,0	99,1	99,2	98,7		**3,7**	**-1,3**	▼
Δανία	94,9	96,9	91,8	92,0	92,7	91,8	91,9	98,1	97,9	98,0	98,3		**3,3**	**3,6**	▲
Βέλγιο	100,0	99,8	100,0	99,9	99,7	99,5	99,3	99,1	98,1	98,0	98,1		**3,1**	**-1,9**	▼
Ιρλανδία	72,5	71,3	70,4	70,9	71,6	72,2	73,6	100,0	98,6	99,1	97,2		**2,2**	**34,1**	▲
Ισπανία	100,0	99,6	99,3	98,2	97,9	98,4	98,4	97,9	97,7	97,4	97,1	97,3	**2,1**	**-2,9**	▼
Γερμανία	86,4	85,5	86,6	93,0	94,5	95,6	96,0	96,2	96,4	96,5	97,0		**2,0**	**12,3**	▲
Ην. Βασίλειο	94,7	91,8	90,5	90,1	90,2	97,3	97,3	95,7	95,8	97,3	96,1		**1,1**	**1,5**	▲
Σουηδία	89,4	92,4	92,8	91,3	94,0	94,6	94,7	95,1	95,3	95,9	95,7	95,9	**0,7**	**7,0**	▲
Ουγγαρία	94,7	95,1	93,9	94,5	95,1	94,6	94,8	94,3	94,5	94,5	94,7		**-0,3**	**0,0**	—
Λετονία	85,7	85,5	88,4	88,4	89,4	90,5	91,7	90,3	92,7	93,3	94,1		**-0,9**	**9,8**	▲
Αυστρία	88,0	87,6	87,5	88,1	88,8	90,3	91,3	92,1	94,3	93,8	93,9	94,0	**-1,1**	**6,7**	▲
Πορτογαλία	81,9	82,8	84,0	84,5	87,9	88,7	90,1	91,1	93,8	95,0	93,9		**-1,1**	**14,7**	▲
Εσθονία	91,8	95,8	97,9	94,7	93,8	95,3	96,1	90,4	89,9	90,0	90,4		**-4,6**	**-1,5**	▼
Σλοβενία	86,2	86,4	86,6	81,6	84,1	86,3	87,7	88,5	89,8	90,9	89,8		**-5,2**	**4,2**	▲
Βουλγαρία	83,9	83,2	82,5	80,5	83,9	84,4	84,2	85,3	86,6	87,1	87,8	89,3	**-7,2**	**4,6**	▲
Λιθουανία	69,3	70,5	72,3	78,1	79,7	82,1	84,3	83,8	84,2	84,8	86,5	88,8	**-8,5**	**24,8**	▲
Ρουμανία	75,0	82,1	82,6	82,9	85,0	88,5	88,0	87,2	86,4	85,5	86,4		**-8,6**	**15,2**	▲
Τσεχία	93,8	94,1	94,4	93,0	93,3	91,5	90,6	89,5	87,8	86,1	85,7		**-9,3**	**-8,6**	▼
Κύπρος	68,0	70,3	73,6	83,0	82,7	86,7	84,7	85,3	85,0	83,8	84,3	82,6	**-10,7**	**24,0**	▲
Φινλανδία	65,5	66,9	66,9	68,1	69,8	70,9	71,9	73,1	74,0	75,1	84,0	83,6	**-11,0**	**28,2**	▲
Πολωνία	59,6	60,9	62,1	64,0	66,8	67,5	70,9	76,3	78,4	84,3	83,8		**-11,2**	**40,6**	▲
Σλοβακία	77,1	78,1	79,3	78,7	78,8	78,7	77,4	76,9	76,9	77,1	77,5	77,4	**-17,5**	**0,5**	▲
Ελλάδα	**67,2**	**66,3**	**67,4**	**68,5**	**66,1**	**68,9**	**68,9**	**74,0**	**76,0**	**75,2**	**76,4**		**-18,6**	**13,7**	▲
Κροατία	55,9	57,9	61,3	64,1	66,5	68,5	69,2	70,4	71,0	71,7	71,4	71,5	**-23,6**	**27,7**	▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2013. Η Eurostat δεν έχει ανακοινώσει πλήρη στοιχεία για το 2014.
(*) Η δημοσιευμένες τιμές από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (στο ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2011 σελ. 82) της μεταβλητής και συνακόλουθα η κατάταξη των κρατών-μελών έχει τροποποιηθεί έκτοτε από την Eurostat.

Το 2013 ο δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών της ΕΕ-28 είναι **93,9%**. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **27η θέση**, μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, με ποσοστό **76,4%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για το συγκεκριμένο δείκτη έχει ήδη επιτευχθεί σε **12** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 42,3%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στη **Γαλλία** και στη **Μάλτα** (100,0%) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ολλανδία** (99,5%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,5 ποσ.μον., το **Λουξεμβούργο** (99,4%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,4 ποσ.μον., η **Ιταλία** (98,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,2 ποσ.μον., η **Δανία** (98,3%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,3 ποσ.μον., το **Βέλγιο** (98,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,1 ποσ. μον., η **Ιρλανδία** (97,2%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,2 ποσ.μον., η **Ισπανία** (97,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,1 ποσ. μον., η **Γερμανία** (97,0%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,0 ποσ.μον., το **Ηνωμένο Βασίλειο** (96,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,1 ποσ. μον. και η **Σουηδία** (95,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 0,9 ποσ.μον.. Στον αντίποδα καταγράφονται τα υπόλοιπα **16** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ στα οποία η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020 με τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στην **Κροατία** (71,4%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 23,6 ποσ. μον. και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Ελλάδα** (76,4%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 18,6 ποσ.μον., η **Σλοβακία** (77,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 17,5 ποσ.μον., η **Πολωνία** (83,8%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,2 ποσ.μον., η **Φινλανδία** (84,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,0 ποσ.μον., η **Κύπρος** (84,3%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 10,7 ποσ.μον., η **Τσεχία** (85,7%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 9,3 ποσ. μον., η **Ρουμανία** (86,4%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,6 ποσ.μον., η **Λιθουανία** (86,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,5 ποσ. μον., η **Βουλγαρία** (87,8%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,2 ποσ.μον., η **Σλοβενία** (89,8%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,1 ποσ.μον., η **Εσθονία** (90,4%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 4,6 ποσ.μον., η **Πορτογαλία** και η **Αυστρία** (93,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,1 ποσ.μον., η **Λετονία** (94,1%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 0,9 ποσ. μον. και η **Ουγγαρία** (94,7%) τιμή υπολειπόμενη οριακά του στόχου ΕΕ-2020 κατά 0,3 ποσ.μον.. Η τιμή του λόγου top5 (**99,5%**)/ bottom5 (**78,6%**)/ είναι υψηλή (**1,27** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2003 ο στόχος ΕΕ-2020 για το δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από

4 ετών έχει ήδη επιτευχθεί σε **5** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 17,9%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στη **Γαλλία**, την **Ιταλία**, το **Βέλγιο** και την **Ισπανία** (100,0%), η **Μάλτα** (98,7%), ενώ οριακά ακολουθεί και η **Δανία** (94,9%). Τη συγκεκριμένη χρονιά στα υπόλοιπα **22** κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020 με τη χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στην **Κροατία** (55,9%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Πολωνία** (59,6%), η **Φιλανδία** (65,5%), η **Ελλάδα** (67,2%), η **Κύπρος** (68,0%), η **Λιθουανία** (69,3%), η **Ιρλανδία** (72,5%), η **Ολλανδία** (73,0%), η **Ρουμανία** (75,0%), η **Σλοβακία** (77,1%), η **Πορτογαλία** (81,9%), το **Λουξεμβούργο** (83,5%), η **Βουλγαρία** (83,9%), η **Λετονία** (85,7%), η **Σλοβενία** (86,2%), η **Γερμανία** (86,4%), η **Αυστρία** (88,0%), η **Σουηδία** (89,4%), η **Εσθονία** (91,8%), η **Τσεχία** (93,8%) και η **Ουγγαρία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (94,7%). Το 2003 η τιμή του λόγου top5 (**99,7%**)/ bottom5 (**63,2%**)/ είναι υψηλή (**1,58** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς τις τιμές του συγκεκριμένου δείκτη μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2013) καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΕ-28 κατά **8,1%** (ή κατά **7,0** ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **21** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Ολλανδία** (κατά 26,5 ποσ.μον.) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (κατά 24,7 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (κατά 24,2 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** (κατά 18,5 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** (κατά 17,2 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (κατά 16,3 ποσ.μον.), το **Λουξεμβούργο** (κατά 15,9 ποσοστιαίες μονάδες), η **Κροατία** (κατά 15,5 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 12,0 ποσ.μον.), η **Ρουμανία** (κατά 11,4 ποσ.μον.), η **Γερμανία** (κατά 10,6 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (κατά 9,2 ποσ.μον.), η **Λετονία** (κατά 8,4 ποσ.μον.), η **Σουηδία** (κατά 6,3 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 5,9 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (κατά 3,9 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** (κατά 3,6 ποσ.μον.), η **Δανία** (κατά 3,4 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 1,4 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 1,3 ποσ.μον.) και οριακά η **Σλοβακία** (κατά 0,4 ποσ.μον.). Την ίδια χρονιά σε **5** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στην **Τσεχία** (κατά 8,1 ποσ.μον.) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Ισπανία** (κατά 2,9 ποσ.μον.), το **Βέλγιο** (κατά 1,9 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 1,4 ποσ.μον.) και η **Ιταλία** (κατά 1,3 ποσ.μον.), ενώ σε 2 από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, την **Ουγγαρία** και τη **Γαλλία** η τιμή του δείκτη παρέμεινε αμετάβλητη κατά την περίοδο αναφοράς.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των στατιστικών παραμέτρων **θέσης** (μέση τιμή, διάμεσος, μέγιστη και ελάχιστη τιμή, μέση τιμή των top5 και bottom5 κρατών-μελών και του εύρους της διαφοράς τους) και **διασποράς** (τυπική απόκλιση, συντελεστής συσχέτισης και λόγος ακραίων τιμών) του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας 4 ετών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και ο ρυθμός μεταβολής των στατιστικών παραμέτρων κατά την περίοδο 2003-2013.

Πίνακας 3.36: **Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας 4 ετών στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2013**

Στατιστικές παράμετροι	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Μεταβολή περιόδου 2003-2013
Μέση Τιμή (μ)	83,5	84,4	84,8	85,6	87,3	88,4	88,6	90,1	90,6	91,0	91,3		9,5 ▲
Διάμεσος (σ)	86,0	86,0	87,1	88,3	89,8	91,0	91,5	91,6	94,1	94,2	94,0		9,4 ▲
Τυπική Απόκλιση (stv)	13,1	12,8	12,1	11,3	10,9	10,5	10,0	9,0	8,7	8,5	7,9		-40,1 ▼
Συντελεστής Διακύμανσης (CV)	0,16	0,15	0,14	0,13	0,13	0,12	0,11	0,10	0,10	0,09	0,09		-45,3 ▼
Μέγιστη τιμή (max)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		0,0 —
Ελάχιστη τιμή (min)	55,9	57,9	61,3	64,0	66,1	67,5	68,9	70,4	71,0	71,7	71,4		27,7 ▲
Εύρος (max - min)	44,1	42,1	38,7	36,0	33,9	32,5	31,1	29,6	29,0	28,3	28,6		-35,1 ▼
Λόγος max/min	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4		-21,7 ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών top5	99,7	99,4	99,4	99,3	99,6	99,5	99,4	99,5	99,5	99,6	99,5		-0,2 ▼
Μέση τιμή κρατών-μελών ενδιάμεσης κατ.	84,5	85,7	86,1	86,9	89,2	90,5	90,6	91,9	92,3	92,6	92,6		9,5 ▲
Μέση τιμή κρατών-μελών bottom5	63,2	64,5	65,6	67,1	68,2	69,6	70,9	74,1	75,3	76,6	78,6		24,3 ▲
Εύρος (top5 - bottom5)	21,3	21,2	20,5	19,7	21,0	20,9	19,7	17,7	17,1	16,0	14,0		-34,3 ▼
Λόγος top5/ bottom5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3		-19,7 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών top5	0,6	1,1	0,9	1,0	0,5	0,7	0,6	0,5	0,6	0,4	0,5		-7,9 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών ενδιάμεσης κατ.	8,3	8,2	7,5	6,6	5,7	5,3	5,3	4,7	4,7	5,0	4,7		-42,5 ▼
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών bottom5	5,3	5,0	3,8	3,0	2,4	1,9	1,9	2,6	2,9	4,5	5,3		1,6 ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η Μέση Τιμή υπολογίζεται ως απλός μέσος όρος των τιμών των διοικητικών περιφερειών των 28 κρατών-μελών και διαφέρει από την τιμή της ΕΕ-28, η οποία υπολογίζεται ως σταθμισμένος μέσος όρος των τιμών των χωρών. Επίσης, η κατανομή των 27 κρατών-μελών έχει χωριστεί σε 3 ομάδες: α) το top5, που περιλαμβάνει τις πέντε υψηλότερες τιμές κατ' έτος, β) το bottom5 που περιλαμβάνει τις πέντε χαμηλότερες τιμές κατ' έτος και γ) την ενδιάμεση κατηγορία, που περιλαμβάνει τις χώρες που δεν ανήκουν ούτε στο top5 ούτε στο bottom5. Το πλήθος των χωρών που ανήκουν στην ενδιάμεση κατηγορία μεταβάλλεται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τα 28 κράτη-μέλη, τότε στην ενδιάμεση κατηγορία περιλαμβάνονται 18 χώρες). Στον πίνακα, πέραν των κοινών περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων παρουσιάζονται η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση και για τις τρεις αυτές κατηγορίες.

Από τη μελέτη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2013:

- Ως προς τους δείκτες θέσης: Η **μέση τιμή** της ΕΕ-28 κινείται αυξητικά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου

με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **1,0%**, που αν διατηρηθεί ο στόχος ΕΕ-2020 θα καλυφθεί το 2017. Κατά την περίοδο αναφοράς σημειώνεται ότι η μέση τιμή της κατηγορίας top5 καταγράφει οριακή **μείωση** κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες), και υπολειπόταν σημαντικά της **αύξησης** της μέσης τιμής της κατηγορίας bottom5 (κατά 15,4 ποσοστιαίες μονάδες), όσο και της ενδιάμεσης κατηγορίας κρατών-μελών (κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες). Με άλλα λόγια, η αύξηση της τιμής του δείκτη αποδεικνύεται σημαντική κυρίως κράτη-μέλη που υστερούσαν στην τιμή του συγκεκριμένου δείκτη.

- Ως προς τους δείκτες διασποράς: (α) Το **εύρος** του δείκτη παρουσιάζει σημαντική **μείωση** (κατά 15,5 ποσοστιαίες μονάδες) και διαμορφώνεται το 2013 στις **28,6** ποσοστιαίες μονάδες. (β) Η **τυπική απόκλιση** των κρατών- μελών της ΕΕ-28 επίσης **μειώθηκε** σημαντικά κατά 5,3 μονάδες την περίοδο 2003-2013. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της τυπικής απόκλισης της ενδιάμεσης κατηγορίας κρατών-μελών (κατά 3,5 μονάδες), αφού η κατηγορία top-5 κατέγραψε οριακή μείωση (κατά 0,05 μονάδες) και η κατηγορίας bottom-5 κατέγραψε οριακή αύξηση της τυπικής απόκλισης (κατά 1,1 μονάδες) την περίοδο 2003-2013. Με άλλα λόγια, πέραν της συνολικής μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό δείκτη, παρατηρείται κυρίως μείωση των διαφορών μεταξύ των χωρών που εμφάνιζαν μεσαία ποσοστά στην κατηγορία. Συνολικά, ωστόσο, ο βαθμός διαφοροποίησης των κρατών-μελών καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς είναι χαμηλός με την τιμή του **συντελεστή συσχέτισης** (CV) να διαμορφώνεται στο 0,10 το 2013, μειωμένος σημαντικά κατά **-45,3%** της τιμής του 2003 (0,16).

3.2.3.3 Συμμετοχη στη Δια βιου μαθηση

Επιδιωκόμενος στόχος (ΕΕ-2020):

*«Μέχρι το 2020 το μέσο επίπεδο συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να φθάνει τουλάχιστον το **15,0%** του πληθυσμού των ενηλίκων σε ηλικία εργασίας από 25 έως 64 ετών» (Επιτροπή, 2009).*

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση**, αποδίδει το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που (κατά τις 4 τελευταίες εβδομάδες) παρακολουθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης (εκπαίδευσης ενηλίκων), ως προς το σύνολο της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Συγκεκριμένα στοιχεία για τη μέτρηση του φαινομένου συλλέγονται σε ετήσια βάση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 μέσω της έρευνας «Εργατικού Δυναμικού - LFS» της Eurostat.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα **28** κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.163: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

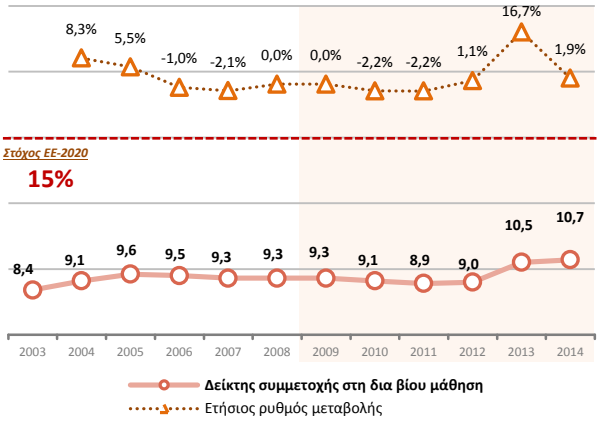

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 η τιμή του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** στην ΕΕ-28 είναι **10,7**% των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών, υπολειπόμενη κατά 4,3 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28, καταγράφει **αύξηση** κατά **27,4**% (ή κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες), από 8,4% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 10,7% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό μείωσης του δείκτη καταγράφεται τα έτη 2010 και 2011 (**-2,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**16,7%** έναντι του προηγούμενου έτους). Η διαχρονική μεταβολή του δείκτη προειδοποιεί για σημαντικές διαφοροποιήσεις των κρατών-μελών στην αποτελεσματική ενσωμάτωση της δια βίου μάθησης στην ανάπτυξη της εθνική τους πολιτική για την εκπαίδευση.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην **Ελλάδα**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 η τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα είναι **3,0**%, υπολειπόμενη κατά 12,0 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα υπολειπόταν (κατά **7,7** ποσοστιαίες μονάδες) της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη της Ελλάδας την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **6,8** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της δια-

φοράς να σημειώνεται το 2003 (διαφορά κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 και το 2011 (διαφορά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, καταγράφει **αύξηση** κατά **11,1**% (ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες), από 2,7% το 2003 σε 3,0% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη.

Γράφημα 3.164: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014**

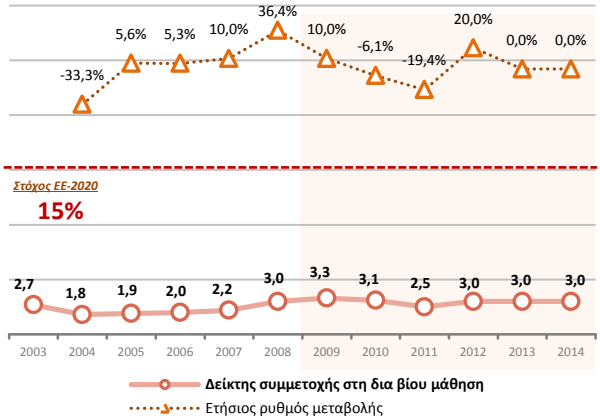

Πηγή: ***EUROSTAT – UOE*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται σημαντική **μείωση** του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά **-33,3%** (ή 0,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,7% το 2003 σε 1,8% το 2004, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εκπαιδευτικού δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014), ενώ ιδιαίτερη σημαντική **αύξηση** του δείκτη κατά **83,3%** (ή κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες) καταγράφεται την περίοδο 2004-2009, από 1,8% το 2004 σε 3,3% το 2009, που αποτελεί και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την περίοδο αναφοράς (2003-2014).Την επόμενη περίοδο 2009-2011 καταγράφεται **μείωση** του δείκτη **-9,1%** (ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 3,3% το 2009 σε 3,0% το 2011 τιμή που διατηρήθηκε μέχρι και το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **36,4%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **-33,3%** έναντι του προηγούμενου έτους). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο η τιμή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη το 2014 σε συνδυασμό με τον μέσο ετήσιο ρυθμό της περιόδου αναφοράς (μεταβολή κατά 2,6%, αλλά μείωση το 2011 και παραμονή στην αυτή τιμή μέχρι το 2014), συνηγορούν στο ότι η χώρα δεν θα καλύψει εύκολα το συγκεκριμένο στόχο ΕΕ-2020.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη του **δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών** στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, καθώς και η απόσταση της τιμής του δείκτη το 2014 από το στόχο ΕΕ-2020 (40%) αλλά και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.37: **Ετήσια εξέλιξη του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014(*)**

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 15,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2014	
ΕΕ-28	**8,4**	**9,1**	**9,6**	**9,5**	**9,3**	**9,3**	**9,3**	**9,1**	**8,9**	**9,0**	**10,5**	**10,7**	**-4,3**	**27,4**	▲
Δανία	24,2	25,6	27,4	29,2	29,0	29,9	31,2	32,5	32,3	31,6	31,4	31,7	**16,7**	**31,0**	▲
Σουηδία (2006)			17,4	18,4	18,6	22,2	22,2	24,4	24,9	26,7	28,1	28,9	**13,9**	**66,1**	▲
Φινλανδία	22,4	22,8	22,5	23,1	23,4	23,1	22,1	23,0	23,8	24,5	24,9	25,1	**10,1**	**12,1**	▲
Γαλλία	6,8	6,0	5,9	6,4	6,1	6,0	5,7	5,0	5,5	5,7	17,7	18,3	**3,3**	**169,1**	▲
Ολλανδία	16,4	16,4	15,9	15,6	16,6	17,0	17,0	16,6	16,7	16,5	17,4	17,8	**2,8**	**8,5**	▲
Ην. Βασίλειο	27,2	29,0	27,6	26,7	20,0	19,9	20,1	19,5	15,7	15,8	16,1	15,8	**0,8**	**-41,9**	▼
Αυστρία 2004	8,6	11,6	12,9	13,1	12,8	13,2	13,8	13,8	13,4	14,1	14,0	14,2	**-0,8**	**65,1**	▲
Λουξεμβούργο	6,5	9,8	8,5	8,2	7,0	8,5	13,4	13,4	13,6	13,9	14,4	14,0	**-1,0**	**115,4**	▲
Σλοβενία	13,3	16,2	15,3	15,0	14,8	13,9	14,6	16,2	15,9	13,8	12,4	11,9	**-3,1**	**-10,5**	▼
Εσθονία	6,8	6,6	6,0	6,5	7,0	9,7	10,5	10,9	11,9	12,7	12,6	11,5	**-3,5**	**69,1**	▲
Ισπανία	4,8	4,8	10,8	10,6	10,6	10,6	10,6	11,0	11,0	11,0	11,1	9,8	**-5,2**	**104,2**	▲
Πορτογαλία	3,2	4,2	4,1	4,2	4,4	5,3	6,4	5,7	11,5	10,5	9,7	9,6	**-5,4**	**200,0**	▲
Τσεχία	5,1	5,8	5,6	5,6	5,7	7,8	6,8	7,5	11,4	10,8	9,7	9,3	**-5,7**	**82,4**	▲
Ιταλία	4,5	6,3	5,8	6,1	6,2	6,3	6,0	6,2	5,7	6,6	6,2	8,0	**-7,0**	**77,8**	▲
Γερμανία	6,0	7,4	7,7	7,5	7,8	7,9	7,8	7,7	7,8	7,9	7,8	7,9	**-7,1**	**31,7**	▲
Βέλγιο	7,0	8,6	8,3	7,5	7,2	6,8	6,8	7,2	7,1	6,6	6,7	7,1	**-7,9**	**1,4**	▲
Μάλτα	4,2	4,3	5,2	5,5	5,9	6,2	6,1	6,0	6,4	6,9	7,6	7,1	**-7,9**	**69,0**	▲
Κύπρος	7,9	9,3	5,9	7,1	8,4	8,5	7,8	7,7	7,5	7,4	6,9	6,9	**-8,1**	**-12,7**	▼
Ιρλανδία	5,9	6,1	7,4	7,4	7,5	6,9	6,3	6,8	6,8	7,1	7,3	6,7	**-8,3**	**13,6**	▲
Λετονία	7,7	8,4	7,8	6,8	6,9	6,6	5,4	5,1	5,1	6,9	6,5	5,5	**-9,5**	**-28,6**	▼
Λιθουανία	3,8	6,0	6,1	4,7	5,2	4,8	4,4	3,9	5,7	5,2	5,7	5,0	**-10,0**	**31,6**	▲
Πολωνία	4,4	5,0	4,9	4,7	5,1	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	**-11,0**	**-9,1**	▼
Ουγγαρία	4,5	4,0	3,9	3,7	3,6	3,1	2,7	2,7	2,6	2,7	3,0	3,2	**-11,8**	**-28,9**	▼
Ελλάδα	**2,7**	**1,8**	**1,9**	**2,0**	**2,2**	**3,0**	**3,3**	**3,1**	**2,5**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**-12,0**	**11,1**	▲
Σλοβακία	3,7	4,3	4,6	4,1	3,9	3,3	2,8	2,8	3,9	3,1	2,9	3,0	**-12,0**	**-18,9**	▼

Κράτη-μέλη	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Απόσταση από στόχο ΕΕ-2020 15,0%	Μεταβολή περιόδου 2003-2014
Κροατία	1,8	1,9	2,1	2,9	2,7	2,4	2,6	2,5	2,6	2,8	2,9	2,5	**-12,5**	**38,9** ▲
Βουλγαρία	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	**-13,2**	**38,5** ▲
Ρουμανία	1,1	1,5	1,6	1,3	1,3	1,5	1,5	1,2	1,4	1,3	1,8	1,5	**-13,5**	**36,4** ▲

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η κατάταξη των κρατών μελών έγινε με φθίνουσα σειρά επί της τιμής του δείκτη το 2014.

(*) Η δημοσιευμένες τιμές από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (στο ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2011 σελ. 87) της μεταβλητής και συνακόλουθα η κατάταξη των χωρών έχει τροποποιηθεί έκτοτε από την Eurostat.

Το 2014 ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση της ΕΕ-28 είναι **10,7**% των ατόμων της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η **Ελλάδα** κατέχει την **24η θέση**, μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, με ποσοστό **3,0%**. Τη συγκεκριμένη χρονιά ο στόχος ΕΕ-2020 για τη συμμετοχή στη δια βίου μάθηση έχει ήδη επιτευχθεί σε **6** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 21,4%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στη **Δανία** (31,7%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 16,7 ποσοστιαίες μονάδες, και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (28,9%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 13,9 ποσ.μον., η **Φινλανδία** (25,1%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 10,1 ποσ.μον., η **Γαλλία** (18,3%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,3 ποσ.μον., η **Ολλανδία** (17,8%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 2,8 ποσ.μον. και το **Ηνωμένο Βασίλειο** (15,8%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 0,8 ποσ.μον.. Την ίδια χρονιά, σε **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 14,3%) η τιμή του δείκτη υπερέχει της μέσης τιμής της ΕΕ-28 (10,7%) παρότι υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020, με την υψηλότερη τιμή της κατηγορίας αυτής να καταγράφεται στην **Αυστρία** (14,2%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 0,8 ποσ.μον., και κατά σειρά ακολουθούν: το **Λουξεμβούργο** (14,0%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 1,0 ποσ.μον., η **Σλοβενία** (11,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,1 ποσοστιαία μονάδα η **Εσθονία** (11,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 3,5 ποσ.μον.. Στα υπόλοιπα **18** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 64,3%) η τιμή του δείκτη υπολείπεται της μέσης τιμής της ΕΕ-28 (10,7%) με την χαμηλότερη τιμή της κατηγορίας αυτής να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (1,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 13,5 ποσοστιαίες μονάδες και κατά αύξουσα σειρά τιμής ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (1,8%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 13,2 ποσ.μον., η **Κροατία** (2,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,5 ποσ. μον., η **Σλοβακία** και η **Ελλάδα** (3,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,0 ποσ.μον., η **Ουγγαρία** (3,2%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,8 ποσ.μον., η **Πολωνία** (4,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 11,0 ποσ.μον., η **Λιθουανία** (5,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 10,0 ποσ.μον., η **Λετονία** (5,5%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 9,5 ποσ.μον., η **Ιρλανδία** (6,7%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,3 ποσ.μον., η **Κύπρος** (6,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 8,1 ποσ.μον., η **Μάλτα** και το **Βέλγιο** (7,1%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,9 ποσ.μον., η **Γερμανία** (7,9%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,1 ποσ. μον., η **Ιταλία** (8,0%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 7,0 ποσ.μον., η **Τσεχία** (9,3%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,7 ποσ.μον., η **Πορτογαλία** (9,6%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,4 ποσ.μον. και η **Ισπανία** (9,8%) τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 5,2 ποσ.μον.. Η τιμή του λόγου top5 (**24,4%**)/ bottom5 (**2,4%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**2,00** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το 2003 ο στόχος ΕΕ-2020 για το δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση έχει ήδη επιτευχθεί σε **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (στο 14,3%) με την υψηλότερη τιμή του δείκτη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (27,2%) τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 12,2 ποσοστιαίες μονάδες και κατά σειρά ακολουθούν: η **Δανία** (24,2%), η **Φιλανδία** (22,4%) και η **Ολλανδία** (16,4%).Τ η συγκεκριμένη χρονιά στα υπόλοιπα **24** κράτη-μέλη της ΕΕ η τιμή του δείκτη υπολείπεται του στόχου ΕΕ-2020 με τη χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στη **Ρουμανία** (1,1%) και κατά αύξουσα σειρά ακολουθούν: η **Βουλγαρία** (1,3%), η **Κροατία** (1,8%), η **Ελλάδα** (2,7%), η **Πορτογαλία** (3,2%), η **Σλοβακία** (3,7%), η **Λιθουανία** (3,8%), η **Μάλτα** (4,2%), η **Πολωνία** (4,4%), η **Ουγγαρία** και η **Ιταλία** (4,5%), η **Ισπανία** (4,8%), η **Τσεχία** (5,1%), η **Ιρλανδία** (5,9%), η **Γερμανία** (6,0%), το **Λουξεμβούργο** (6,5%), η **Εσθονία** και η **Γαλλία** (6,8%), το **Βέλγιο** (7,0%), η **Λετονία** (7,7%), η **Κύπρος** (7,9%), η **Αυστρία** (8,6%) και η **Σλοβενία** (13,3%), ενώ για το συγκεκριμένο έτος δεν διατίθενται στοιχεία για τη **Σουηδία**. Το 2003 η τιμή του λόγου top5 (**20,7%**)/ bottom5 (**1,7%**)/ είναι ιδιαίτερα υψηλή (**12,00** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28 κατά **27,4%** (ή κατά **2,3** ποσοστιαίες μονάδες). Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **21** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Γαλλία** και στη **Σουηδία** (την περίοδο 2004-2014) κατά 11,5 ποσοστιαίες

μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Δανία** και το **Λουξεμβούργο** (κατά 7,5 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 6,4 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 5,6 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (κατά 5,0 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 4,7 ποσ.μον.), η **Τσεχία** (κατά 4,2 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (κατά 3,5 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 2,9 ποσ. μον.), η **Φινλανδία** (κατά 2,7 ποσ.μον.), η **Γερμανία** (κατά 1,9 ποσ.μον.), η **Ολλανδία** (κατά 1,4 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** (κατά 1,2 ποσ.μον.), και με οριακές αυξήσεις η **Ιρλανδία** (κατά 0,8 ποσ.μον.), η **Κροατία** (κατά 0,7 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (κατά 0,5 ποσ.μον.), η **Ρουμανία** (κατά 0,4 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (κατά 0,3 ποσ.μον.) και το **Βέλγιο** (κατά 0,1 ποσ.μον.). Στον αντίποδα, σε **7** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 11,4 ποσ.μον.) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Λετονία** (κατά 2,2 ποσ. μον.), η **Σλοβενία** (κατά 1,4 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (κατά 1,3 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (κατά 1,0 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (κατά 0,7 ποσ.μον.) και οριακά η **Πολωνία** (κατά 0,1 ποσ.μον.).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται η ετήσια εξέλιξη των στατιστικών παραμέτρων **θέσης** (μέση τιμή, διάμεσος, μέγιστη και ελάχιστη τιμή, μέση τιμή των top5 και bottom5 κρατών-μελών και του εύρους της διαφοράς τους) και **διασποράς** (τυπική απόκλιση, συντελεστής συσχέτισης και λόγος ακραίων τιμών) του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των στατιστικών παραμέτρων κατά την περίοδο 2003-2014.

Πίνακας 3.38: **Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014**

Στατιστικές παράμετροι	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Μεταβολή περιόδου 2003-2014	
Μέση Τιμή (μ)	7,8	8,7	9,1	9,1	9,0	9,3	9,4	9,6	9,9	10,0	10,5	10,4	32,5	▲
Διάμεσος (σ)	5,9	6,1	6,1	6,7	7,0	6,9	6,6	7,0	7,3	7,3	7,7	8,0	34,7	▲
Τυπική Απόκλιση (stv)	6,9	7,3	7,3	7,4	6,9	7,2	7,4	7,8	7,6	7,6	7,8	8,0	15,6	▲
Συντελεστής Διακύμανσης (CV)	0,88	0,84	0,80	0,81	0,77	0,77	0,78	0,81	0,77	0,76	0,75	0,77	-12,7	▼
Μέγιστη τιμή (max)	27,2	29,0	27,6	29,2	29,0	29,9	31,2	32,5	32,3	31,6	31,4	31,7	16,5	▲
Ελάχιστη τιμή (min)	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,2	1,3	1,3	1,7	1,5	36,4	▲
Εύρος (max - min)	26,1	27,7	26,3	27,9	27,7	28,5	29,8	31,3	31,0	30,3	29,7	30,2	15,7	▲
Λόγος max/min	24,7	22,3	21,2	22,5	22,3	21,4	22,3	27,1	24,8	24,3	18,5	21,1	-14,5	▼
Μέση τιμή κρατών-μελών top5	20,7	22,0	22,2	22,6	21,5	22,4	22,5	23,2	22,7	23,0	23,9	24,4	17,7	▲
Μέση τιμή κρατών-μελών ενδιάμεσης κατ.	5,6	6,6	7,4	7,3	7,4	7,6	7,8	7,9	8,6	8,6	9,0	8,8	55,3	▲
Μέση τιμή κρατών-μελών bottom5	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,3	2,2	2,1	2,1	2,3	2,5	2,4	16,8	▲
Εύρος (top5 - bottom5)	3,6	4,5	5,2	5,0	5,1	5,3	5,6	5,8	6,5	6,3	6,5	6,4	76,8	▲
Λόγος top5/ bottom5	10,2	10,5	10,3	10,1	9,7	9,8	10,2	11,2	10,9	10,2	9,7	10,3	0,7	▲
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών top5	5,7	5,6	5,5	5,6	4,9	4,8	5,3	6,0	6,7	6,8	6,2	6,2	8,9	▲
Τυπική απόκλιση κρατών ενδιάμεσης κατ.	1,6	2,2	3,0	2,9	2,8	2,8	3,4	3,7	3,6	3,4	3,7	3,6	123,3	▲
Τυπική απόκλιση κρατών-μελών bottom5	0,9	1,1	1,0	1,0	1,0	0,8	0,7	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	-23,9	▼

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Η Μέση Τιμή υπολογίζεται ως απλός μέσος όρος των τιμών των διοικητικών περιφερειών των 28 κρατών-μελών και διαφέρει από την τιμή της ΕΕ-28, η οποία υπολογίζεται ως σταθμισμένος μέσος όρος των τιμών των χωρών. Επίσης, η κατανομή των 27 κρατών-μελών έχει χωριστεί σε 3 ομάδες: α) το top5, που περιλαμβάνει τις πέντε υψηλότερες τιμές κατ' έτος, β) το bottom5 που περιλαμβάνει τις πέντε χαμηλότερες τιμές κατ' έτος και γ) την ενδιάμεση κατηγορία, που περιλαμβάνει τις χώρες που δεν ανήκουν ούτε στο top5 ούτε στο bottom5. Το πλήθος των χωρών που ανήκουν στην ενδιάμεση κατηγορία μεταβάλλεται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τα 28 κράτη-μέλη, τότε στην ενδιάμεση κατηγορία περιλαμβάνονται 18 χώρες). Στον πίνακα, πέραν των κοινών περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων παρουσιάζονται η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση και για τις τρεις αυτές κατηγορίες.

Από τη μελέτη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς 2003-2014:

- Ως προς τους δείκτες θέσης: Η **μέση τιμή** της ΕΕ-28 κινείται αυξητικά σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της περιόδου με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **2,6%**. Κατά την περίοδο αναφοράς σημειώνεται ότι η συνολική **αύξηση** της μέσης τιμής της κατηγορίας top5 (αύξηση κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες) υπερτερούσε οριακά της **αύξησης** της μέσης τιμής της ενδιάμεσης ομάδας κατηγορίας (κατά 3,1 ποσοστιαίες μονάδες), και σημαντικά της μικρής **αύξησης** της κατηγορίας bottom5 (κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες) και. Με άλλα λόγια, η αύξηση της τιμής του δείκτη αποδεικνύεται σημαντική στα κράτη με σχετικά υψηλές και μεσαίες τιμές του δείκτη.
- Ως προς τους δείκτες διασποράς: (α) Το **εύρος** του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς καταγράφει **αύξηση** (κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες) και διαμορφώνεται το 2014 στις **30,2** ποσοστιαίες μονάδες. (β) Η **τυπική απόκλιση** των κρατών- μελών της ΕΕ-28 **αυξήθηκε** κατά 1,1 μονάδες την περίοδο 2003-2014. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην **αύξηση** της τυπικής απόκλισης της ενδιάμεσης κατηγορίας κρατών-μελών (κατά 2,0 μονάδες) και της κατηγορίας t5 (**αύξηση** (κατά 0,5 μονάδες) την περίοδο 2003-2014, ενώ μικρή **μείωση** καταγράφει την ίδια περίοδο η τυπική απόκλιση της κατηγορίας b5 (κατά 0,2 μονάδες). Με άλλα λόγια, πέραν της συνολικής μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς το δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, παρατηρείται μείωση των διαφορών μεταξύ των χωρών που εμφάνιζαν μεσαία και υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία. Συνολικά, ο βαθμός διαφοροποίησης των κρατών-μελών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς είναι ισχυρός με την τιμή του **συντελεστή συσχέτισης** (CV) να διαμορφώνεται στο 0,77 το 2014, μειωμένος κατά **-12,7%** της τιμής του 2003 (0,88).

Στη συνέχεια της ενότητας διερευνώνται βασικές διαφοροποιήσεις των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως προς το φύλο των μαθητών, το διοικητικό πλαίσιο αναφοράς των σχολικών μονάδων (επίπεδο διοικητικής περιφέρειας NUTS2) και το μορφωτικό επίπεδο και την εργασιακή κατάσταση των ατόμων ηλικίας 25-64 που μετέχουν στη δια βίου μάθηση.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών** στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ συνολικά και ως προς το φύλο, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.165: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014**

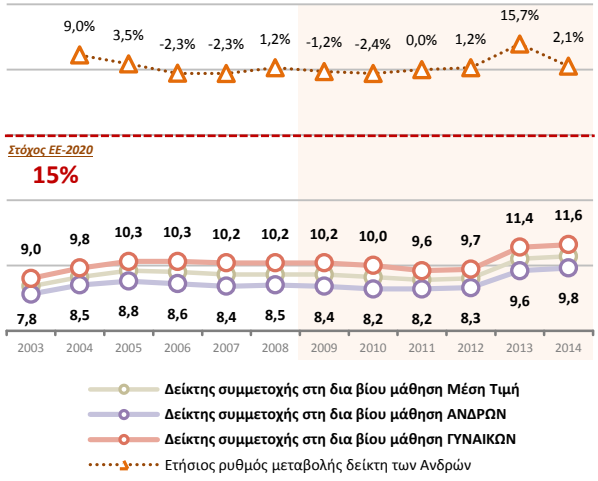

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΕ-28 είναι **9,8**%, υπολειπόμενος κατά 5,2 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**11,6%**). Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών της ΕΕ-28, που υπολείπεται σε όλα τα έτη της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών, καταγράφει **αύξηση** κατά **25,6**% (ή κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες), από 7,8% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 9,8% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**15,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (**-2,4%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών της ΕΕ-28, καταγράφει σημαντικότερη **αύξηση** κατά **28,9**% (ή κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες), από 9,0% το 2003 που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,6% το 2014 που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (**17,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ αντίστοιχα το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-4,0%** έναντι του προηγούμενου έτους). Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση ανδρών και γυναικών καταγράφει ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** κατά **50,0**% (ή κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς των φύλων, σε 1,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών.

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή του **δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών** στην **Ελλάδα** συνολικά και ως προς το φύλο, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τιμής του δείκτη των ανδρών την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.166: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014**

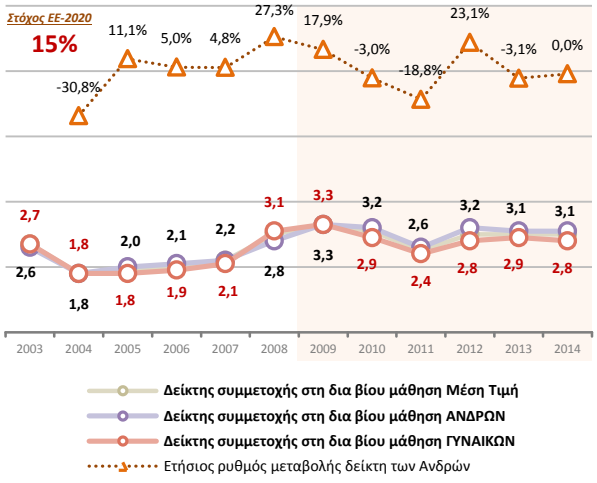

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών στην Ελλάδα είναι **3,1**%, τιμή υπολειπόμενη κατά 11,9 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 και υπερέχουσα οριακά κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής του δείκτη των γυναικών (**2,8%**) στην Ελλάδα. Τη συγκεκριμένη χρονιά, ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών στην Ελλάδα υπολειπόταν κατά **6,7** ποσοστιαίες μο-

νάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των ανδρών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των ανδρών στην ΕΕ-28, με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να είναι 5,9 ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2009 (κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2005 (6,8 ποσοστιαίες μονάδες).

Το 2014 ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών στην Ελλάδα επίσης υπολειπόταν κατά **8,8** ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η τιμή του δείκτη των γυναικών στην Ελλάδα την περίοδο αναφοράς 2003-2014 υπολειπόταν σταθερά της αντίστοιχης τιμής των γυναικών στην ΕΕ-28 με τη μέση διαφορά της περιόδου 2003-2014 να αντιστοιχεί σε **7,7** ποσοστιαίες μονάδες, την ελάχιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2003 (κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες) και την αντίστοιχη μέγιστη τιμή της διαφοράς να σημειώνεται το 2014 (κατά 8,8 ποσοστιαίες μονάδες).

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών στην Ελλάδα, που υπολείπεται τα περισσότερα έτη της περιόδου αναφοράς της αντίστοιχης τιμής του δείκτη γυναικών[38], καταγράφει **αύξηση** κατά **19,2**% (ή κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,6% το 2003 σε 3,1% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται μικρές αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη, (1,8%) και αντίστοιχα τη μέγιστη τιμή του να καταγράφεται το 2009 (3,3%). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ανδρών στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **27,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-30,8%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, ο δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών στην Ελλάδα, καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **3,7**% (ή κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,7% το 2003 σε 2,8% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς καταγράφονται αυξομειώσεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη, με την ελάχιστη τιμή του να καταγράφεται τα έτη 2004 και 2005 (1,8%) και αντίστοιχα τη μέγιστη τιμή του να καταγράφεται το 2009 (3,3%). Από την ετήσια μεταβολή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών στην Ελλάδα κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (κατά **10,5%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-33,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση ανδρών και γυναικών καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **0,2** ποσοστιαίες μονάδες) από 0,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 0,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, με την ελάχιστη τιμή του εύρους της διαφοράς να είναι μηδενική και να καταγράφεται το 2004 και το 2009 και τη μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη ανδρών και γυναικών να καταγράφεται το 2012 (κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η **μέση τιμή** του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και η αντίστοιχη μέση τιμή ως προς το φύλο το 2014.

[38] Η τιμή του δείκτη συμμετοχής των γυναικών στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα υπερέχει οριακά των ανδρών τα έτη 2003, 2004, 2008 και 2009

Γράφημα 3.167: **Μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των ατόμων με τριτοβάθμιο ακαδημαϊκό επίπεδο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014**

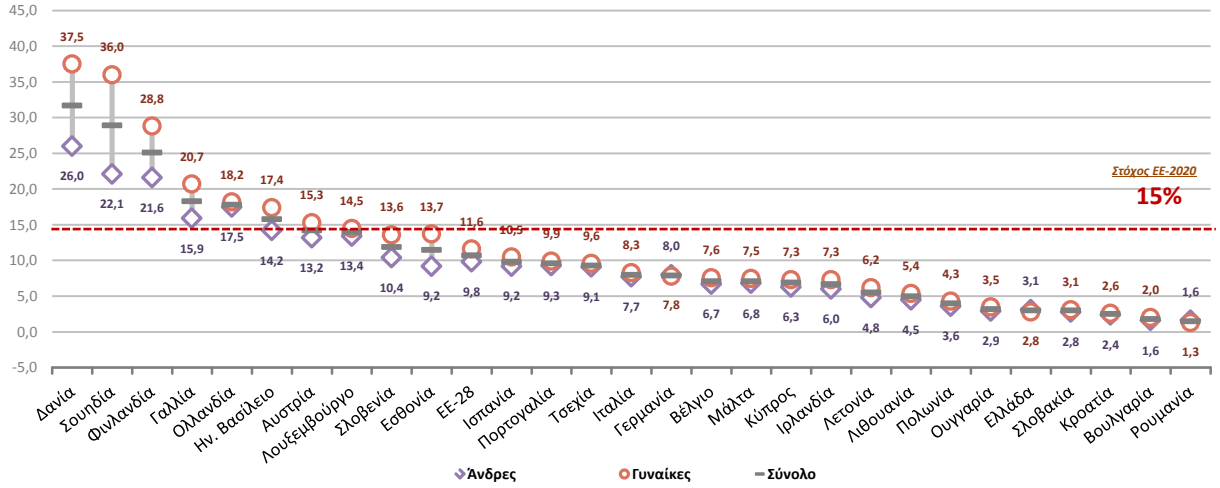

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 και στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ το ποσοστό της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών είναι **11,6%** και υπερέχει του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών (**9,8%**) κατά 1,8 ποσοστιαίες

μονάδες. Τη συγκεκριμένη χρονιά το ποσοστό της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των γυναικών **υπερέχει** του αντίστοιχου ποσοστού των ανδρών στα **25** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, ενώ σε **3** κράτη-μέλη (**Ελλάδα**, **Ρουμανία** και **Γερμανία**) καταγράφεται οριακή απόκλιση (της τάξης των 0,3 - 0,2 ποσ.μον.) υπέρ των ανδρών. Η μεγαλύτερη απόκλιση του ποσοστού της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ ανδρών και γυναικών να καταγράφεται στη **Σουηδία** (13,9 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά απόκλισης των φύλων ακολουθούν: η **Δανία** (11,5 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** (7,2 ποσ.μον.), η **Γαλλία** (4,8 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (4,5 ποσ.μον.), το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Σλοβενία** (3,2 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (2,1 ποσ.μον.), η **Λετονία** (1,4 ποσ.μον.), **η Ισπανία** και η **Ιρλανδία** (1,3 ποσ.μον.), το **Λουξεμβούργο** (1,1 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (1,0 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** και το **Βέλγιο** (0,9 ποσ. μον.), η **Μάλτα**, η **Πολωνία** και η **Ολλανδία** (0,7 ποσ.μον.), η **Ιταλία**, η **Ουγγαρία** και η **Πορτογαλία** (0,6 ποσ.μον.) και η **Τσεχία,** ενώ οριακές αποκλίσεις καταγράφονται στη **Βουλγαρία** (0,4 ποσ. μον.), τη **Σλοβακία** (0,3 ποσ.μον.) και την **Κροατία** (0,2 ποσ.μον.).

Κατά την περίοδο 2003-2014 η παρατηρούμενη απόκλιση μεταξύ του ποσοστού **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** ανδρών/γυναικών στην ΕΕ-28 **αυξήθηκε** κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες, από 1,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 1,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Την ίδια περίοδο, σε **16** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, καταγράφεται **αύξηση** της απόκλισης του ποσοστού συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ ανδρών/ γυναικών, με την υψηλότερη να καταγράφεται στη **Δανία** (κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η **Σουηδία** (κατά 5,1 ποσ.μον.) την περίοδο 2006-2014, η **Γαλλία** (κατά 4,5 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 2,1 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (κατά 1,3 ποσ.μον.), το **Βέλγιο** (κατά 0,8 ποσ.μον.) και η **Σλοβενία** (κατά 0,5 ποσ.μον.), ενώ οριακές αποκλίσεις καταγράφουν η **Ισπανία** και το **Λουξεμβούργο** (κατά 0,4 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** και η **Ρουμανία** (κατά 0,2 ποσ. μον.). Αντίθετα, σε **10** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** της διαφοράς του ποσοστού συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ ανδρών/γυναικών με την υψηλότερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (κατά 4,5 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά μεταβολής της απόκλισης ακολουθούν η **Λετονία** (κατά 3,1 ποσ.μον.), η **Λιθουανία** (κατά 1,0 ποσ.μον.), η **Γερμανία** (κατά 0,6 ποσ.μον.), η **Κύπρος**, η **Ιρλανδία**, η **Μάλτα** και η **Φινλανδία** (κατά 0,4 ποσ.μον.), η **Πολωνία** και η **Ουγγαρία** (κατά 0,3 ποσ.μον.). Τέλος, σε **7** από 28 κράτη-μέλη (**Κροατία Βουλγαρία Πορτογαλία Ιταλία Ολλανδία Σλοβακία** και **Τσεχία**) καταγράφονται αυξομειώσεις οριακά μηδενικές (κατά 0,1 ποσ.μον και μικρότερες.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (NUTS2)

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών** στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις **258** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, είναι **11,0%**[39], υπολειπόμενη κατά 4,0 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020. Ωστόσο, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **31,9%** τιμή υπερέχουσα του στόχου ΕΕ-2020 κατά 16,9 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή bottom5) είναι **0,8%** τιμή υπολειπόμενη του στόχου ΕΕ-2020 κατά 14,2 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/ bot-tom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**38,99** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικότατων διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** των κρατών-μελών της ΕΕ.

Γράφημα 3.168: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

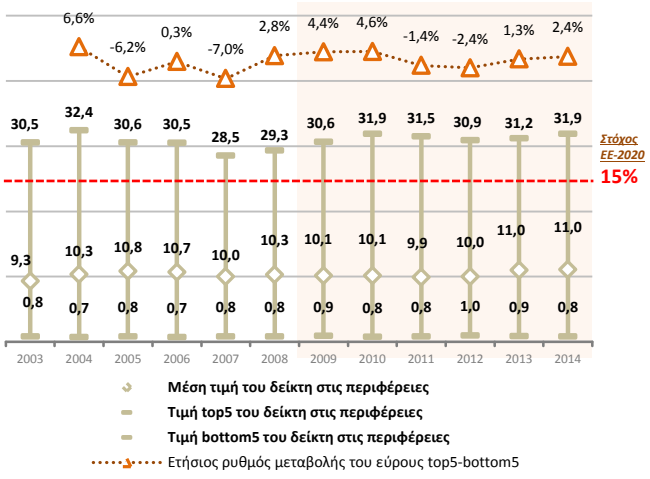

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

[39] Η μέση τιμή των διοικητικών περιφερειών της ΕΕ-28 (11,0%), όπως και των κρατών-μελών, διαφέρει από τη συνολική μέση τιμή της ΕΕ-28 (10,7%) αφού οι διοικητικές περιφέρειες μετέχουν χωρίς πληθυσμιακό κριτήριο στον υπολογισμό της μέσης τιμής

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει **αύξηση** κατά **19,02**% (ή κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες), από 9,3% το 2003, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του εύρους κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,0% το 2014, που αντίστοιχα αποτελεί τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης καταγράφεται το 2004 (κατά **6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης καταγράφεται το 2007 (κατά **-7,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).
Την ίδια περίοδο το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, για τις οποίες διατίθενται σχετικά στοιχεία, καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **4,5**% (ή κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες), από **29,7** ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε **31,1** ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2004 (37,7 ποσ.μον.), ενώ η ελάχιστη τιμή της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς καταγράφεται το 2007 (27,7 ποσ.μον). Από την ετήσια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**6,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2007 (**-7,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η κατανομή της μέσης τιμής, της top5 και της bottom5 τιμής του **δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**[40], καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014. Το 2014 η μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας** είναι **2,3**%, τιμή υπολειπόμενη κατά 12,7 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, και διαφέρουσα σημαντικά από την αντίστοιχη συνολική μέση τιμή του δείκτη σε εθνικό επίπεδο (3,0%), γεγονός που υποδεικνύει σημαντικές αποκλίσεις της τιμής του δείκτη μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας. Αναλυτικότερα, τη συγκεκριμένη χρονιά, η μέση τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **υψηλότερα** ποσοστά του δείκτη (τιμή top5) είναι **3,3%** τιμή υπολειπόμενη κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020, ενώ η bottom5 τιμή των 5 διοικητικών περιφερειών της **Ελλάδας** στις οποίες καταγράφονται τα **χαμηλότερα** ποσοστά του δείκτη είναι **1,4%** υπολειπόμενη κατά 13,6 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020 αντίστοιχα. Η τιμή του λόγου top5/bot-tom5 είναι υψηλή (**2,39** φορές), γεγονός που επιβεβαιώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων ως προς το ποσοστό του τριτοβάθμιου ακαδημαϊκού επιπέδου μεταξύ των **διοικητικών περιφερειών** της Ελλάδας.

Γράφημα 3.169: **Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.**

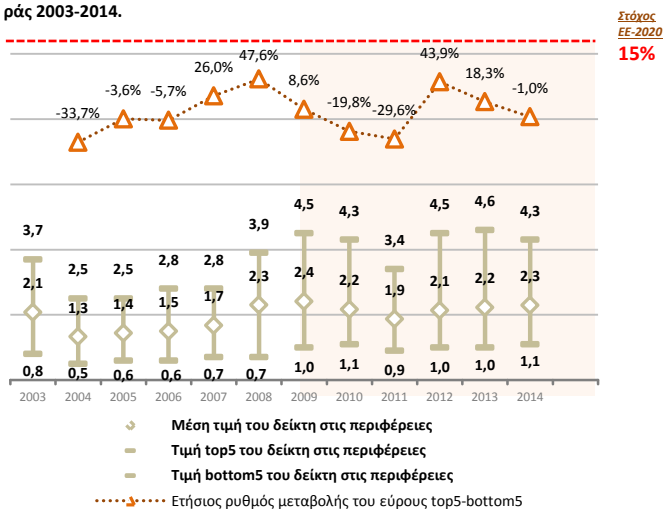

Πηγή: **EUROSTAT – ΙΟΕ** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) η μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, καταγράφει **αύξηση** κατά **11,1**% (ή κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες), από 2,1% το 2003 σε 2,3% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή της μέσης τιμής του δείκτη, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **37,3%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **-33,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).
Την ίδια περίοδο (2003-2014) το εύρος της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας, καταγράφει **αύξηση** κατά **15,7**% (ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες), από 1,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2003, σε 1,9 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του εύρους της διαφοράς top5-bottom5 των τιμών του δείκτη στις διοικητικές περιφέρειες της ΕΕ-28, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (**47,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης

[40] Το 2003 δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τις περιφέρειες των Ιονίων νήσων και Δυτικής Μακεδονίας και έχουν αξιοποιηθεί οι πλησιέστερες διαθέσιμε τιμές του δείκτη

του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-33,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η τιμή του **δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών** στις **13** διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της **Ελλάδας**, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Το 2014 από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της **Ελλάδας** η υψηλότερη τιμή του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών καταγράφεται στη διοικητική περιφέρεια **Αττικής** (4,3%) και κατά φθίνουσα σειρά της τιμής του δείκτη ακολουθούν: η περιφέρεια **Δυτικής Μακεδονίας** (3,9%), η περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (3,0%), η περιφέρεια **Θεσσαλίας** (2,7%), η περιφέρεια **Ιονίων νήσων** (2,6%), η περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** (2,5%), η περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** (2,2%), η περιφέρεια **Βορείου Αιγαίου** (2,0%), η περιφέρεια **Κρήτης** (1,9%), η περιφέρεια **Ηπείρου** (1,4%), η περιφέρεια **Νοτίου Αιγαίου** (1,3%), η περιφέρεια **Στερεάς Ελλάδας** (1,2%) και η περιφέρεια **Πελοποννήσου** (1,1%).

Γράφημα 3.170: **Τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών ανά διοικητική περιφέρεια (NUTS2) στην ΕΛΛΑΔΑ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014**

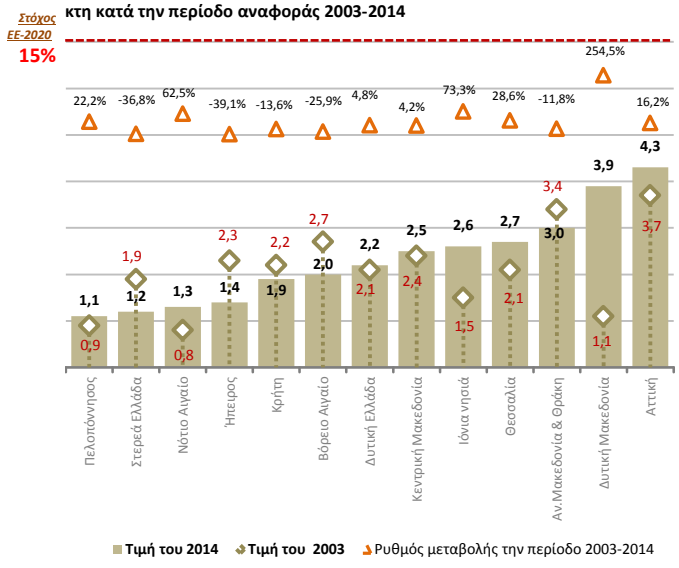

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Κατά την περίοδο αναφοράς (2004-2014) καταγράφεται **αύξηση** του δείκτη **συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών σε **8** από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην περιφέρεια **Δυτικής Μακεδονίας** (κατά 254,5% ή κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες) και κατά φθίνουσα σειρά ακολουθούν: η περιφέρεια **Ιονίων νήσων** (κατά 73,3% ή κατά 1,1 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Νοτίου Αιγαίου** (κατά 62,5% ή κατά 0,5 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Θεσσαλίας** (κατά 28,6% ή κατά 0,6 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Πελοποννήσου** (κατά 22,2% ή κατά 0,2 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Αττικής** (κατά 16,2% ή κατά 0,6 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** (κατά 4,8% ή κατά 0,1 ποσ.μον.) και η περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** (κατά 4,2% ή κατά 0,1 ποσ.μον.). Στον αντίποδα, καταγράφεται **μείωση** του δείκτη σε **5** από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, με την υψηλότερη να καταγράφεται στην περιφέρεια **Ηπείρου** (κατά -39,1% ή κατά 0,9 ποσ.μον.) και κατά φθίνουσα σειρά μείωσης ακολουθούν: η περιφέρεια **Στερεάς Ελλάδας** (κατά -36,8% ή κατά 0,7 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Βορείου Αιγαίου** (κατά -25,9% ή κατά 0,7 ποσ.μον.), η περιφέρεια **Κρήτης** (κατά -13,6% ή κατά 0,3 ποσ.μον.) και η περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης** (κατά -11,8% ή κατά 0,4 ποσ.μον.).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, ως προς την εργασιακή κατάσταση (εργασιακά ενεργοί και μη-ενεργοί) κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.171: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς την εργασιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο 2003-2014**

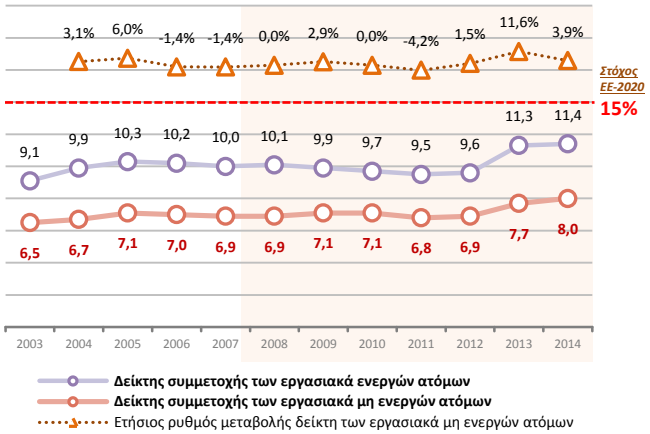

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 είναι **8,0%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της τιμής του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των εργασιακά ενεργών ατόμων (**11,4%**), και κατά 7,0 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) το ποσοστό των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28, καταγράφει **αύξηση** κατά **23,1%** (ή κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες) από 6,5% το 2003, που αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 8,0% το 2014, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση, κατά την περίοδο ανα-

φοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **11,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2010 (**-4,2%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο αναφοράς, το ποσοστό των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28, καταγράφει **αύξηση** κατά **25,3**% (ή κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 9,1% το 2003, που αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 11,4% το 2014, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **17,7%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-2,1%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Τη συγκεκριμένη περίοδο (2003-2014) το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση εργασιακά μη-ενεργών και ενεργών ατόμων καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **30,8**% (ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,6 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 3,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς καταγράφεται το 2013 (κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ αντίστοιχα η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2003 και το 2010 (κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην **Ελλάδα**, ως προς την εργασιακή κατάσταση (εργασιακά ενεργοί και μη-ενεργοί) κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.172: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς την εργασιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο 2003-2014**

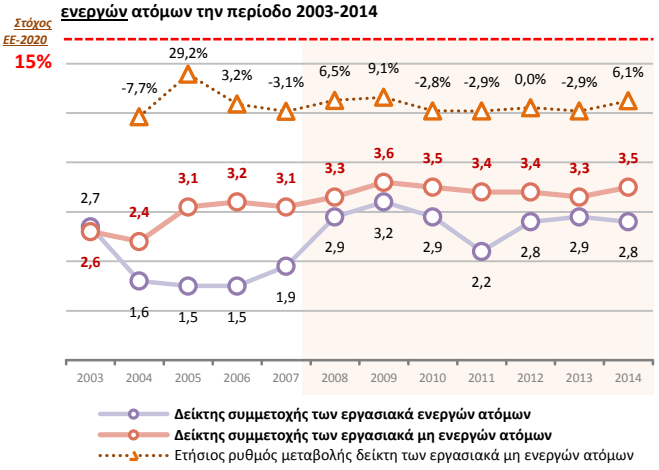

Πηγή: ***EUROSTAT – UOE*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Το 2014 ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην Ελλάδα είναι **3,5%**, τιμή υπερέχουσα κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της τιμής του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των εργασιακά ενεργών ατόμων (**2,8%**), και υπολειπόμενη κατά 11,5 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) το ποσοστό των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **34,6%** (ή κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,6% το 2003 σε 3,5% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2005 (κατά **29,2%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (**-7,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, το ποσοστό των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, καταγράφει οριακή **αύξηση** κατά **3,7**% (ή κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,7% το 2003 σε 2,8% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις του δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2006 καταγράφεται σημαντική **μείωση** του ποσοστού των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα κατά **44,4%** (ή 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,7%% το 2003, τιμή υπερέχουσα οριακά της αντίστοιχης τιμής των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων (2,6%), σε 1,5% το 2006, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014), ενώ την περίοδο 2006-2009 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **113,3%** (ή κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 1,5% το 2006 σε 3,2% το 2009, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014). Την περίοδο 2009-2011 καταγράφεται σημαντική **μείωση** του ποσοστού των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά **31,3%** (ή 1,0 ποσοστιαία μονάδα) από 3,6% το 2009 σε 2,6% το 2011, ενώ την αμέσως επόμενη διετία 2011-2013 ο δείκτης καταγράφει αύξηση κατά 31,8% (ή 0,7 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,2% το 2011 σε 3,9% το 2013 που οριακά μειώνεται σε 2,8% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των εργασιακά ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **52,6%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **-40,7%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς μεταξύ των τιμών του δείκτη συμμετοχής

στη δια βίου μάθηση εργασιακά μη-ενεργών και ενεργών ατόμων στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες, από 0,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 0,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, ενώ η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2003 (κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) και η μέγιστη τιμή του εύρους το 2005 (κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.

Γράφημα 3.173: **Ποσοστιαία αναλογία των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014**

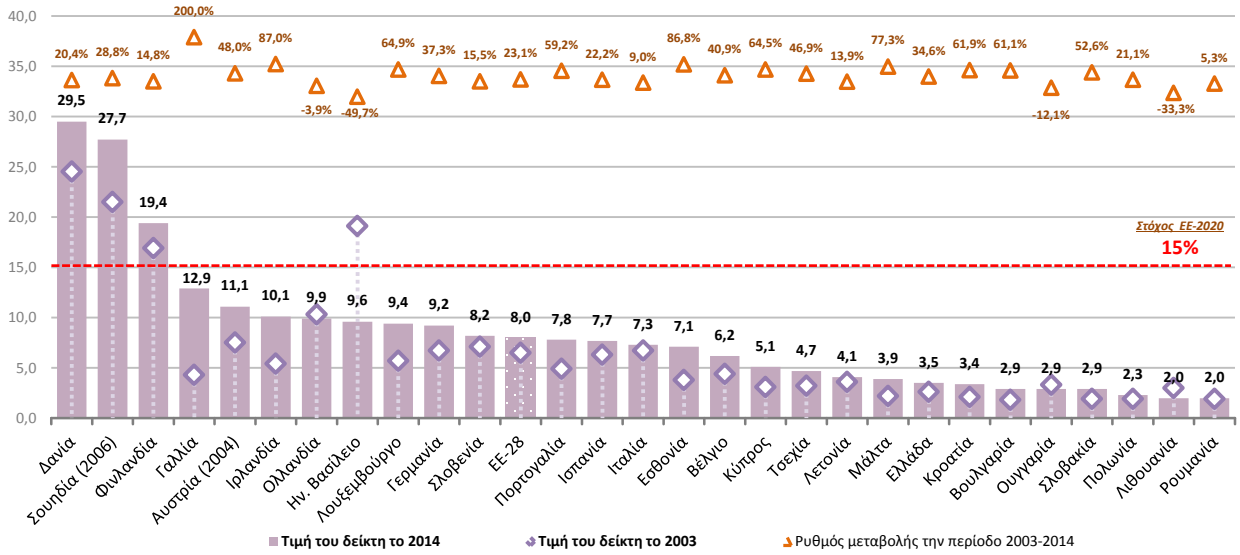

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 η μέση ποσοστιαία αναλογία των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 είναι **8,0**%, έναντι ποσοστού **11,4%** των εργασιακά ενεργών ατόμων αντίστοιχα. Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **21η** υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28 με τιμή **3,5%**, υπολειπόμενη κατά 11,5 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **20,1%** είναι η **Δανία** (29,5%), η **Σουηδία** (27,7%), η **Φιλανδία** (19,4%), η **Γαλλία** (12,9%) και η **Αυστρία** (11,1%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **2,4%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** και η **Λιθουανία** (2,0%), η **Πολωνία** (2,3%), η **Σλοβακία** (2,9%) και η **Ουγγαρία** και η **Βουλγαρία** (2,9%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**8,31** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του ποσοστού των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται **αύξηση** κατά **23,1%** (ή κατά 1,5 ποσ.μον.) του ποσοστού των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, από 6,5 το 2003 σε 8,0% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **24** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (85,7%), καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Γαλλία** (200,0% ή κατά 8,6 ποσ.μον.) και κατά φθίνουσα σειρά μεταβολής ακολουθούν: η **Ιρλανδία** (87,0% ή κατά 4,7 ποσ.μον.), η **Εσθονία** (86,8% ή κατά 3,3 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (77,3% ή κατά 1,7 ποσ.μον.), το **Λουξεμβούργο** (64,9% ή κατά 3,7 ποσ.μον.), η **Κύπρος** (64,5% ή κατά 2,0 ποσ.μον.), η **Κροατία** (61,9% ή κατά 1,3 ποσ.μον.), η **Βουλγαρία** (61,1% ή κατά 1,1 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (59,2% ή κατά 2,9 ποσ.μον.), η **Σλοβακία** (52,6% ή κατά 1,0 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (48,0% ή κατά 3,6 ποσ.μον.), η **Τσεχία** (κατά 46,9% ή κατά 1,5 ποσ. μον.), το **Βέλγιο** (40,9% ή κατά 1,8 ποσ.μον.), η **Γερμανία** (37,3% ή κατά 2,5 ποσ.μον.), η **Ελλάδα** (34,6% ή κατά 0,9 ποσ.μον.), η **Σουηδία** (28,8% ή κατά 6,2 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (22,2% ή κατά 1,4 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (21,1% ή κατά 0,4 ποσ.μον.), η **Δανία** (20,4% ή κατά 5,0 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** (15,5% ή κατά 1,1 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** (14,8% ή κατά 2,5 ποσ.μον.), η **Λετονία** (κατά 14,8% ή κατά 0,5 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (9,0% ή κατά 0,6 ποσ.μον.) και η **Ρουμανία** (5,3% ή κατά 0,1 ποσ. μον.). Στον αντίποδα σε **4** από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων που μετέχουν στη δια βίου εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (-49,7% ή κατά 9,5 ποσ.μον.) και κατά σειρά ακολουθούν: η **Λιθουανία** (-33,3% ή κατά 1,0

ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (-12,1% ή κατά 0,4 ποσ.μον.) και η **Ολλανδία** (-3,9% ή κατά 0,4 ποσ.μον.).

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, ως προς το μορφωτικό επίπεδο αναπτυγμένο σε δυο κατηγορίες αποφοίτων: (α) στοιχειώδους εκπαίδευσης (το πολύ μέχρι κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-2), και (β) μέσης εκπαίδευσης (απόφοιτοι ανώτερης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ISCED 3-4) που έχουν κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.174: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το μορφωτικό επίπεδο που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης την περίοδο 2003-2014**

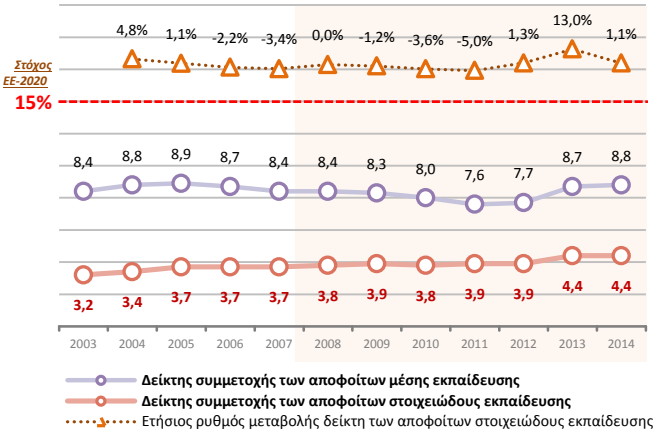

Πηγή: **EUROSTAT – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 είναι **4,4%**, τιμή υπολειπόμενη κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της τιμής του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης (**8,8%**) και κατά 10,5 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) το ποσοστό των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28, καταγράφει σημαντική **αύξηση** κατά **37,5%** (ή κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 3,2% το 2003, που αποτελεί την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς, σε 4,4% το 2014, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη την ίδια περίοδο. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **13,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (**-5,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο αναφοράς, το ποσοστό των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28, καταγράφει μικρή **αύξηση** κατά **4,8%** (ή κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες) από 8,4% το 2003 σε 8,8% το 2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος δείκτης καταγράφει τη μέγιστη τιμή της περιόδου αναφοράς το 2005 (8,9%), ενώ την ελάχιστη τιμή του αντίστοιχα την καταγράφει το 2011 (7,6%). Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2013 (κατά **13,0%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2011 (κατά **-5,0%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Τη συγκεκριμένη περίοδο (2003-2014) το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ των αποφοίτων στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης καταγράφει **μείωση** κατά **-15,4%** (ή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες) από 5,2 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 4,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέγιστη τιμή του εύρους της διαφοράς καταγράφεται το 2004 (κατά 5,4 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ αντίστοιχα η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2003 και το 2011 (κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην **Ελλάδα**, ως προς το μορφωτικό επίπεδο κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης την περίοδο αναφοράς 2003-2014.

Γράφημα 3.175: **Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το μορφωτικό επίπεδο που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης την περίοδο 2003-2014**

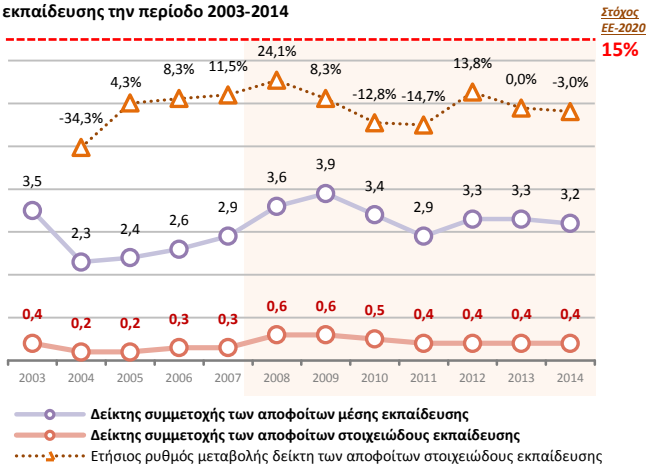

Πηγή: ***EUROSTAT – UOE*** Επεξεργασία: ***ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ***

Το 2014 ο **δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση** των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών στην Ελλάδα είναι **3,2%**, τιμή υπερέχουσα κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της τιμής του δεί-

κτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης (**2,8%**), και υπολειπόμενη κατά 11,5 ποσοστιαίες μονάδες του στόχου ΕΕ-2020.

Κατά τη συνολική περίοδο αναφοράς (2003-2014) το ποσοστό των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, παραμένει **αμετάβλητο**, ενώ η ετήσια κατανομή των τιμών του συγκεκριμένου δείκτη καταγράφει οριακές αυξομειώσεις. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **0,3** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **-0,2** ποσοστιαίες μονάδες έναντι του προηγούμενου έτους).

Την ίδια περίοδο, το ποσοστό των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, καταγράφει **μείωση** κατά **-8,6**% (ή κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες) από 3,5% το 2003 σε 3,2% το 2014. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις του δείκτη. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2003-2004 καταγράφεται σημαντική **μείωση** του ποσοστού των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα κατά **-34,3%** (ή 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) από 3,5% το 2003, σε 2,3% το 2004, που αποτελεί και την ελάχιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014), ενώ την περίοδο 2004-2009 καταγράφεται ιδιαίτερα σημαντική **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη κατά **69,6%** (ή κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) από 2,3% το 2004 σε 3,9% το 2009, που αποτελεί αντίστοιχα και τη μέγιστη τιμή του δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς. Την περίοδο 2009-2014 καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά **-17,9%** (ή 0,7 ποσοστιαία μονάδα) από 3,9% το 2009 σε 3,2% το 2014. Από την ετήσια μεταβολή του ποσοστού των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα, κατά την περίοδο αναφοράς, αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας αύξησης του δείκτη καταγράφεται το 2008 (κατά **24,1%** έναντι του προηγούμενου έτους), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ετήσιας μείωσης του δείκτη καταγράφεται το 2004 (κατά **-34,3%** έναντι του προηγούμενου έτους).

Την περίοδο 2003-2014 το **εύρος** της παρατηρούμενης διαφοράς των τιμών του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ των αποφοίτων στοιχειώδους μέσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα καταγράφει **μείωση** κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες, από 3,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2003 σε 2,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2014, ενώ η ελάχιστη τιμή του εύρους καταγράφεται το 2004 (κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες) και η μέγιστη τιμή του εύρους το 2009 (κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο ακόλουθο γράφημα αποτυπώνεται η ποσοστιαία αναλογία των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.

Το 2014 η μέση ποσοστιαία αναλογία των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 είναι **4,4**%, έναντι ποσοστού **8,8%** των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης αντίστοιχα. Ως προς την κατανομή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού δείκτη η **Ελλάδα** κατέχει την **23η** υψηλότερη θέση μεταξύ των 24 κρατών-μελών της ΕΕ-28 για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, με τιμή **0,4%**, υπολειπόμενη κατά 4,0 ποσοστιαίες μονάδες της μέσης τιμής της ΕΕ-28. Τα 5 κράτη-μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά (top 5) των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **14,5%** είναι η **Δανία** (23,0%), η **Σουηδία** (19,6%), η **Φιλανδία** (13,0%), η **Ολλανδία** (8,8%) και η **Γαλλία** (7,9%). Την ίδια χρονιά, στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη-μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά (bottom 5) των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 και με μέση τιμή ποσοστού **0,3%**, στα οποία περιλαμβάνονται η **Ρουμανία** (0,3%), η **Ελλάδα** (0,4%), η **Πολωνία** (0,7%), η **Κύπρος** (1,3%) και η **Ουγγαρία** (2,0%). Η τιμή του λόγου top5/ bottom5 είναι ιδιαίτερα υψηλή (**48,20** φορές), γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικών διαφοροποιήσεων του ποσοστού των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28.

Κατά την περίοδο αναφοράς (2003-2014) καταγράφεται **αύξηση** κατά **37,5%** (ή κατά 1,2 ποσ.μον.) του ποσοστού των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα **24** κράτη-μέλη της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, από 3,2 το 2003 σε 4,4% το 2014. Τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς σε **20** από τα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ (83,7%), καταγράφεται **αύξηση** του συγκεκριμένου δείκτη, με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στη **Σουηδία** (κατά 7,4 ποσ.μον.) την περίοδο 2006-2014, και κατά φθίνουσα σειρά μεταβολής ακολουθούν: η **Δανία** (κατά 7,4 ποσ.μον.), η **Γαλλία** (κατά 4,8 ποσ.μον.) το **Λουξεμβούργο** (κατά 4,5 ποσ.μον.), η **Πορτογαλία** (κατά 3,5 ποσ.μον.), η **Φινλανδία** (κατά 3,0 ποσ.μον.), η **Ισπανία** (κατά 2,4 ποσ.μον.), η **Αυστρία** (κατά 2,3 ποσ. μον.), η **Τσεχία** (κατά 1,5 ποσ. μον.), η **Εσθονία** (κατά 1,4 ποσ.μον.) την περίοδο 2008-2014, η **Γερμανία** (κατά 1,3 ποσ.μον.), η **Ιταλία** (κατά 1,2 ποσ.μον.), η **Ουγγαρία** (κατά 1,1 ποσ.μον.), η **Μάλτα** (κατά 0,6 ποσ. μον.), το **Βέλγιο** (κατά 0,4 ποσ.μον.), η **Πολωνία** (κατά 0,3 ποσ.μον.), η **Σλοβενία** και η **Ιρλανδία** (κατά 0,2

ποσ.μον.), ενώ η **Ελλάδα** καταγράφει μηδενική μεταβολή.

Γράφημα 3.176: **Ποσοστιαία αναλογία των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28(*) τα έτη 2003 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014**

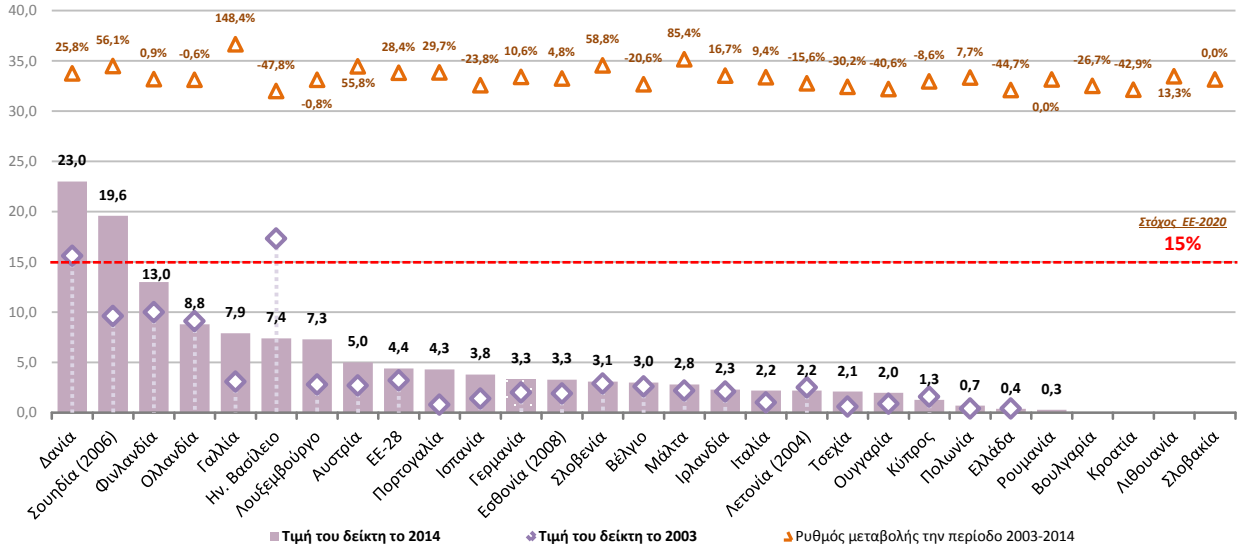

Πηγή: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

(*) Δεν διατίθενται σχετικά στοιχεία για τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Λιθουανία και τη Σλοβακία.

Στον αντίποδα σε **4** από τα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφεται **μείωση** του ποσοστού των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης που μετέχουν στη δια βίου εκπαίδευση με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στο **Ηνωμένο Βασίλειο** κατά 9,9 ποσ.μον.) και κατά σειρά ακολουθούν με οριακές μειώσεις η **Κύπρος**, η **Λετονία** για την περίοδο 2004-2014 και η **Ολλανδία** (κατά 0,3 ποσ.μον.).

3.3 Η ταυτότητα της ελληνικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς

Όπως σημειώνεται στην έκθεση της ΕΕ του 2009, ένα μόλις χρόνο πριν ολοκληρωθεί η αποτίμηση των στόχων ΕΕ-2010 σχετικά με την επιτευχθείσα πρόοδο των κρατών-μελών ως προς τα ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς (European Commission, 2009) για το 2010, η Επιτροπή ζήτησε για κάθε ευρωπαϊκό επίπεδο αναφοράς να αναγνωριστούν οι τρείς χώρες με την υψηλότερη επίδοση. Στη συγκεκριμένη αναφορά σημειώνεται ότι περίπου τα **μισά** κράτη-μέλη εμφανίζονται τουλάχιστον σε ένα ευρωπαϊκό επίπεδο αναφοράς να κατέχουν θέση στην πρώτη τριάδα.

Στην Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2010 του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, που επίσης αφορούσε την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχε υιοθετηθεί μια παρόμοια προσέγγιση με την προσθήκη της διεύρυνσης των θέσεων καταγραφή από τρεις σε οκτώ, και για τους 7 διαθέσιμους στόχους (benchmarks), δημιουργώντας μια διάταξη συνολικά 72 θέσεων διάκρισης των κρατών-μελών. Στην παρούσα μελέτη επίσης υιοθετείται παρόμοια προσέγγιση, αλλά με δύο νέες προσθήκες: (α) ο αριθμός των προς διάκριση θέσεων των κρατών-μελών μειώθηκε από οκτώ σε έξι, δημιουργώντας μια νέα διάταξη 48 θέσεων διάκρισης, ενώ (β) επιλέχθηκαν από τους στόχους εκείνοι που παραπέμπουν άμεσα σε παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Εκροές) της **υποχρεωτικής εκπαίδευσης** (Πρωτοβάθμια και Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) με παράλληλη ενσωμάτωση σε αυτόν του ποιοτικού χαρακτηριστικού της κατεύθυνσης του δείκτη, όπως είναι η μείωση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων, ή της προσθήκης και επιμέρους δεικτών που αναδεικνύουν την ισότητα στη κατανομή των πόρων. Σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού η μείωση των παρατηρούμενων ανισοτήτων αναβαθμίζει σημαντικά την ποιότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων και υπηρετεί τον πυρήνα της συνταγματικής επιταγής για την κατοχύρωση της Παιδείας ως βασικό -και διασφαλισμένο από το κράτος- **κοινωνικό αγαθό** και **ατομικό δικαίωμα** κάθε πολίτη.

Στο ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται οι 6 πρώτες θέσεις (top-6) για οκτώ επιμέρους δείκτες και υποδείκτες ποιότητας των παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Τις 48 συνολικά θέσεις διάκρισης αναφέρονται συνολικά 18 από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (64,3%). Εξ αυτών, η **Εσθονία** καταλαμβάνει την **1η** θέση με 7 αναφορές, η **Φινλανδία** καταλαμβάνει τη **2η** θέση με 6 αναφορές, η **Πολωνία** καταλαμβάνει την **3η** θέση επίσης με 6 αναφορές αφού η Φιλανδία κατέχει την 1η θέση στο (top-6) σε αρκετούς δείκτες, η *Ολλανδία* καταλαμβάνει την **4η** θέση με 4 αναφορές, και η Ισπανία την **5η** διακριτή θέση με 3 αναφορές. Από 2 αναφορές έχουν η **Ιρλανδία**, η **Δανία**, η **Λιθουανία**, η **Λετονία**, η **Γερμανία**, το **Βέλγιο**, και το **Λουξεμβούργο**. Τέλος από 1 αναφορά έχουν η **Σουηδία**, η **Τσεχία**, η **Σλοβακία**, η **Σλοβενία**, η **Κροατία**, η **Πορτογαλία**, η **Μάλτα** και η **Κύπρος**. Τέλος, στον πίνακα καταγράφεται για κάθε δείκτη και υποδείκτη εκροών η κατάταξη της **Ελλάδας** μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ.

Πίνακας 3.39: **Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 στις 6 πρώτες θέσης (top-6) ως προς την τιμή και την κατεύθυνση των δεικτών ΕΚΡΟΩΝ**

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Κατάταξη των 6 πρώτων σε τιμή κρατών-μελών της ΕΕ-28 ανά δείκτη						Κατάταξη της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΚΡΟΩΝ
		1η χώρα	2η χώρα	3η χώρα	4η χώρα	5η χώρα	6η χώρα	
1	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ποσοστά ΠΡΟΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ της εκπαίδευσης/ κατάρτισης	ΚΡΟΑΤΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝ	ΛΟΥΞΕΜΒ	13η
2	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ποσοστά άνεργων και εργασιακά μη-ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών που διέρρευσαν από την εκπαίδευση /κατάρτιση	ΜΑΛΤΑ	ΛΟΥΞΕΜΒ	ΚΥΠΡΟΣ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛ	20η
3	ΥΨΗΛΗ επίδοση στα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (2012)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	24η
4	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	13η
5	ΥΨΗΛΗ επίδοση στην ΑΝΑΓΝΩΣΗ/ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ κειμένου (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	23η
6	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στην ΑΝΑΓΝΩΣΗ/ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ κειμένου που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2009)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝ	14η
7	ΥΨΗΛΗ επίδοσης στις ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	24η
8	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στις ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2006)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	18η

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία*: **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 και ως προς την κατάταξη της **Ελλάδας** μεταξύ των **28** κρατών-μελών ανά δείκτη και υποδείκτη εκροών θα πρέπει να σημειωθεί ότι την υψηλότερη τιμή κατάταξης της χώρας κατέγραψε το 2013 στο δείκτη για τη μείωση κάτω από το 10% της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης/ κατάρτισης η χώρα με τιμή **9,0%** καταλαμβάνει την **13η** υψηλότερη θέση στην ΕΕ-28. Την ίδια χρονιά, η **Ελλάδα** (με τιμή **63,3%**) καταλαμβάνει την **20η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των 28 κρατών της ΕΕ στον υποδείκτη για τη μείωση στο ποσοστό των άνεργων και εργασιακά μη-ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/ κατάρτιση.

Το 2012 η **Ελλάδα** (με τιμή **20,6%**) καταλαμβάνει τη **13η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιό-

τητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των **26** κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη Μικρή διακύμανση της χαμηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στα Μαθηματικά που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Με απλά λόγια η συγκεκριμένη τιμή της χώρας δηλώνει ότι το **65,0%** των διαφοροποιήσεων της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά μεταξύ των σχολείων της χώρας εξηγείται συνολικά από το κοινωνικό οικονομικό και πολιτιστικό υπόβαθρο (στάτους) των μαθητών και του σχολείου. Η τιμή της **Φιλανδίας** που κατέχει την **1η** χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,8%,** ενώ η **Σλοβενία** που κατέχει την **1η** υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **45,3%**. Την ίδια χρονιά, και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στα Μαθηματικά η **Ελλάδα** καταλαμβάνει την **24η** θέση με τιμή **473** μονάδες.

Επιπλέον, το 2009 η **Ελλάδα** (με τιμή **21,8%** καταλαμβάνει τη **14η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των **24** κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη Μικρή διακύμανση της χαμηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Η τιμή της **Φιλανδίας** που κατέχει την **1η** χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,8%,** ενώ το **Λουξεμβούργο** που κατέχει την **1η** υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **50,5%**. Την ίδια χρονιά, και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου η Ελλάδα καταλαμβάνει την **24η** θέση με τιμή **473** μονάδες. Την ίδια χρονιά (2009) και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου η Ελλάδα καταλαμβάνει την **17η** θέση με τιμή **483** μονάδες.

Τέλος, το 2006 η **Ελλάδα** (με τιμή **55,1%**) καταλαμβάνει τη **18η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των **25** κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη Μικρή διακύμανση της χαμηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στις Φυσικές επιστήμες που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Η τιμή της **Φιλανδίας** που κατέχει την **1η** χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,3%,** ενώ η **Γερμανία** που κατέχει την **1η** υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **49,4%**. Την ίδια χρονιά (2006) και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στις Φυσικές επιστήμες η **Ελλάδα** καταλαμβάνει την **23η** θέση με τιμή **473** μονάδες.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται **34** δείκτες και υποδείκτες **εισροών** (δείκτες επένδυσης πόρων και χρόνου στην εκπαίδευση), η τιμή κάθε δείκτη στα 5 επιλεγμένα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που καταγράφουν υψηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, καθώς και η μέση τιμή τους. Με αυτή τη μέση τιμή συγκρίνεται η τιμή της **Ελλάδας** με τη σύγκριση αυτή να αποτελεί το μέτρο για την αποτύπωση της θέσης της χώρας στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για την υποχρεωτική εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι η χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής κάθε κράτους-μέλους αποτελεί εθνική υπόθεση, οι δε αποφάσεις της Επιτροπής οφείλουν να εξειδικεύουν στόχους ποιότητας προς την κοινή ευρωπαϊκή πορεία για την αναβάθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης στην Ευρώπη, την οποία στηρίζουν με συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, και αφορούν το σύνολο των εισροών (υποδομές, εκπαιδευτικοί πόροι, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης, καθώς και ανάπτυξης των ΤΠΕ, των ξένων γλωσσών, της καινοτομίας και της ανάπτυξης και διάχυσης των καλών εκπαιδευτικών πρακτικών).

Πίνακας 3.40: **Μέσες τιμές των εικτών και υποδεικτών ΕΙΣΡΟΩΝ στην εκπαίδευση στα 5 κράτη-μέλη που αναδείχθηκαν ως εκείνα με τα καλύτερα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, και σύγκριση της μέσης τιμής τους με την τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ**

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξάδα της κατανομής ΕΚΡΟΩΝ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΟΩΝ						Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΟΩΝ
			ΕΣΘΟΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	
1	Συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	2013	6,47%	6,40%	5,26%	5,54%	4,07%	5,55%	4,49% (3,20%)
2	Ποσοστό μαθητών που φοιτούν σε **μη-προνομιούχα** σχολεία	2012	19,0%	16,0%	27,5%	23,4%	29,5%	19,9%	25,3%
3	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των **σχολικών κτηρίων & χώρων** παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	69,9%	58,7%	78,6%	65,0%	68,5%	68,14%	53,1%
4	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των **συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης & φωτισμού** παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	83,3%	60,7%	89,1%	55,5%	74,2%	72,56%	78,6%
5	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των **χώροι εκπαίδευσης** (αίθουσες κ.α) παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	66,6%	58,2%	91,4%	56,0%	69,8%	68,40%	65,2%
6	Δείκτης ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων	2012	0,1	-0,3	0,5	-0,3	0,0	0,0	-0,2

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξάδα της κατανομής ΕΚΡΟΩΝ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΟΩΝ						Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΟΩΝ
			ΕΣΘΟΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	
7	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια στον εξοπλισμό των εργαστηρίων παρεμποδίζει **«καθόλου»** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	64,5%	66,0%	86,6%	84,1%	72,8%	74,80%	46,0%
8	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε διδακτικά μέσα και υλικά παρεμποδίζει **«καθόλου »** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	67,7%	51,0%	73,1%	67,0%	57,8%	63,32%	52,6%
9	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές για διδακτική χρήση παρεμποδίζει **«καθόλου »** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	96,2%	76,5%	92,5%	70,8%	69,6%	81,12%	79,1%
10	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια Συνδεσιμότητας στο Internet παρεμποδίζει **«καθόλου »** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	63,0%	57,0%	74,5%	53,7%	60,6%	61,76%	44,7%
11	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση παρεμποδίζει **«καθόλου »** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	60,1%	80,7%	88,3%	90,9%	90,8%	82,16%	70,1%
12	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε εξοπλισμό βιβλιοθήκης παρεμποδίζει **«καθόλου »** ή **«πολύ λίγο»** τη μαθησιακή διαδικασία	2012	53,3%	73,6%	71,4%	81,6%	68,7%	69,72%	71,0%
13	Δείκτης ισότητας στην κατανομή των **εκπαιδευτικών πόρων** (εύρος απόκλισης μεταξύ Προνομιούχων και μη-Προνομιούχων σχολείων)	2012	0,11	0,36	0,43	0,12	0,22	0,25	0,45
14	Αντιστοιχία ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση στο σχολείο ανά μαθητή	2012	0,69	0,46	0,36	0,68	0,67	0,57	0,24
15	Ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στην κατηγορία αναλογία εργασίας στην τάξη μικρότερη του **10%** για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών	2012	25,8%	47,1%	53,3%	48,3%	29,6%	40,8%	45,0%
16	*ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ*: Αναλογία **μαθητών** (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) **ανά εκπαιδευτικό** (σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/ωραρίου) **2η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**	2012	13,1	13,6	11,0	15,8	13,4	13,4	13,1
17	*Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ*: Αναλογία **μαθητών** (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) **ανά εκπαιδευτικό** (σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/ωραρίου) **2η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**	2013	9,9	8,9	9,9	15,6	10,6	11,0	9,2
18	*Ανώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ*: Αναλογία **μαθητών** (σε ισοδύναμο πλήρους φοίτησης) **ανά εκπαιδευτικό** (σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/ωραρίου) **2η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**	2012	14,1	16,1	11,1	18,6	9,9	14,0	10,3
19	Μέση ποσοστιαία κατανομή των **πιστοποιημένων εκπαιδευτικών** των σχολείων (ISCED 2-3) κατά δήλωση των διευθυντών	2012	94,9%	91,5%	99,3%	79,7%	100,0%	93,1%	81,8%
20	Μέση ποσοστιαία κατανομή των εκπαιδευτικών με **ακαδημαϊκά προσόντα** (ISCED 5A) των σχολείων κατά δήλωση των διευθυντών	2012	-	91,5%	93,2%	32,0%	94,5%	77,8%	93,5%
21	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «**πολύ**» ή «**ως ένα βαθμό**» τη μαθησιακή διαδικασία στα Μαθηματικά	2012	17,0%	4,3%	0,0%	45,3%	2,2%	13,7%	5,3%
22	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «**πολύ**» ή «**ως ένα βαθμό**» τη μαθησιακή διαδικασία στα Γλωσσικά μαθήματα	2012	6,3%	1,3%	0,05	22,8%	1,3%	7,3%	6,8%
23	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «πολύ» ή «ως ένα βαθμό» τη μαθησιακή διαδικασία στις Φυσικές επιστήμες	2012	17,9%	3,9%	0,7%	32,0%	2,2%	11,3%	9,3%
24	Δείκτης ισότητας στην κατανομή των **ανθρώπινων πόρων** (εύρος απόκλισης μεταξύ Προνομιούχων και μη-Προνομιούχων σχολείων)	2012	0,19	0,11	0,02	0,05	0,17	0,11	0,20
25	*ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ:* Μέγεθος τμήματος στην υποχρεωτική εκπαίδευση (ισοδύναμο πλήρους φοίτησης προς το πλήθος των τμημάτων)	2012	17,0	19,4	18,4	22,6	21,4	19,8	17,3
26	*Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ:* Μέγεθος τμήματος στην υποχρεωτική εκπαίδευση	2012	15,7	20,3	22,4	-	24,5	20,7	21,9

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξάδα της κατανομής ΕΚΡΟΩΝ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΟΩΝ						Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΟΩΝ
			ΕΣΘΟΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	
27	**Συνολικός ετήσιος υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος** στην **Γενική εκπαίδευση** (Πρωτοβάθμια & κατώτερη Δευτεροβάθμια ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες	2014	-	6.327	6.237	8.640	8.969	7.543	7.055
28	*Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ*: Συνολικός υποχρεωτικός **διδακτικός χρόνος** στα τρία βασικά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα	2012	617	516	587	504	598	564	609
29	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για γλωσσικά αντικείμενα του σχολείου έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	20,3%	41,4%	32,1%	17,6%	15,0%	25,3%	31,4%
30	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για Μαθηματικά έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	27,2%	37,8%	44,1%	24,3%	30,5%	32,8%	39,8%
31	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για Φυσικές επιστήμες έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	24,9%	41,4%	33,2%	16,0%	19,2%	26,9%	35,9%
32	Συνολικός **εξωσχολικός χρόνος** (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που καταβάλλουν οι μαθητές για προετοιμασία ή υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού	2012	739,4	255,5	805,8	597,2	771,4	633,9	874,2
33	Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου αποβλέποντας αποκλειστικά σε **ενισχυτική διδασκαλία**	2012	21,8%	41,7%	6,6%	58,9%	57,3%	37,3%	38,4%
34	Δείκτης **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** στο σχολείο (φιλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία, θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι, ομίλους τέχνης ή καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων) με τιμές από 0-5	2012	2,1	1,6	2,5	1,9	1,0	1,8	1,4

Πηγή δεδομένων: **Eurostat – UOE** *Επεξεργασία:* **ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Από τη σύγκριση της μέσης τιμής των top-5 κρατών-μελών ως προς τους δείκτες εκροών με τη μέση τιμή της **Ελλάδας** προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η ελληνική εκπαίδευση υποχρηματοδοτείται. Σύμφωνα με τους **οικονομικούς απολογισμούς** του κράτους που υποβάλλονται στη Βουλή των Ελλήνων δεν επαληθεύονται μέχρι στιγμής τα στοιχεία της Eurostat και συνακόλουθα η εκτίμησή της ότι το 2013 η **δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση** αντιστοιχούσε στο **4,5%** του ΑΕΠ[41].
  Σύμφωνα με την προσέγγιση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, που αποτιμά όχι την προϋπολογισθείσα δαπάνη, αλλά την τελικά πληρωθείσα, όπως δημοσιοποιούνται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους[42], η **δημόσια δαπάνη** για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 αντιστοιχεί στο **3,20%** του ΑΕΠ (182.438 εκ.€)**.** Με την εκτίμηση αυτή συμφωνεί και το ευρωπαϊκό δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ στις ετήσιες αναφορές του ειδικές ετήσιες εκδόσεις του σχετικά με τις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση που ταυτίζεται συνολικά και ανά κράτος-μέλος. Στις εκδόσεις του 2013, 2014 και του 2015 η εκτίμηση για το ύψος της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα επιβεβαιώνει με το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Προφανώς η διαφορά του **1,3%** του ΑΕΠ (**2,37 εκ.€**) είναι υπερβολικά υψηλή, δεν τεκμηριώνεται και δεν είναι επιτρεπτή.
- Υπάρχει πρόβλημα με την επάρκεια, τη συντήρηση και την ποιότητα των **φυσικών υποδομών** της εκπαίδευσης. Παράλληλα, η συνεχής μείωση του προϋπολογισμού στο Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Παιδείας μεταθέτει το πρόβλημα σε βάθος δύο δεκαετιών. Εντονότερα εμφανίζεται το πρόβλημα στις υποδομές της **Προσχολικής εκπαίδευσης** που η συστέγαση των μονάδων της στα Δημοτικά σχολεία, ως λύση ανάγκης, το 2007 δεν κάλυψε της ανάγκες των Νηπίων (ηλικίας από 5 ετών), στο σύνολό τους με επάρκεια. Εξάλλου η προοπτική της νομοθέτησης της υποχρεωτικότητας για φοίτηση στην Προσχολική εκπαίδευση και των Προνηπίων (ηλικίας από 4 ετών) που περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα στο πλαίσιο των στόχων ΕΕ-2020 διογκώνει το πρόβλημα επικίνδυνα. Πρόβλημα με τις φυσικές υποδομές (σχολικά κτήρια) θα προκύψει και με την επέκταση του θεσμού του **Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου** στο σύνολο των πολυθεσιών Δημοτικών σχολείων της χώρας, αφού εκ κατασκευής και επιλογής τα κτήρια των ελληνικών σχολείων δεν προβλέπουν άλλους χώρους για παροχή υπηρεσιών (services) προς τους γονείς τους μαθητές και το προσωπικό που υπηρετεί στην εκπαίδευση, πέραν των σχολικών αιθουσών. Η διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας όμως των Δημοτικών σχολείων, προϋποθέτει την ουσιαστική κάλυψη των αναγκών για σίτιση των μαθη-

[41] Βλέπε αναλυτικά στην ενότητα 1.3.1 του 1ου Κεφαλαίου που αφορά στη «Διαφοροποιημένη εκτίμηση του ύψους των δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση» στην Ελλάδα

[42] Δύο χρόνια μετά τη λήξη του οικονομικού έτους

τών, επιπλέον ανάγκες διοίκησης και επικοινωνίας, και χώρους εστίασης και αποθήκευσης υλικών. Ο εκσυγχρονισμός δε των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Δημοτικά σχολεία, επιβάλλει αξιοποίηση εργαστηριακών δομών (πληροφορικής, καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, φυσικών επιστημών και τεχνολογίας, και βιβλιοθηκών με πλήρη εκπαιδευτική χρήση κ.α.) και αίθουσες πολλαπλών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και εργαστηρίων.

Χαρακτηριστικό των προβλημάτων στην ποιότητα των φυσικών υποδομών στην **Κατώτερη δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (Γυμνάσια), οι διευθυντές απάντησαν σε σχετικά ερωτηματολόγια που δημοσιοποιούνται από το Πρόγραμμα PISA ανά διετία, ότι το **21,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών φοιτά σε σχολεία όπου το πρόβλημα της έλλειψης ή ανεπάρκειας, των συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης και φωτισμού παρεμποδίζει «πάρα πολύ» ή «πολύ» την ίδια τη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο τους. Το ποσοστό αυτό αυξάνει στο **34,8%** των μαθητών όταν αναφέρονται ζητήματα ελλείψεων ή ανεπάρκειας στους χώρους εκπαίδευσης (σχολικές αίθουσες, διάδρομοι, σκάλες, ζητήματα στεγανότητας, καθαριότητα κ.α) σε βαθμό που να παρεμποδίζεται η ομαλότητα στη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Το ότι αντίστοιχα ζητήματα θίγουν και οι διευθυντές των σχολείων της **Φιλανδίας** για παράδειγμα δείχνει απλά την ιδιαιτερότητα και την ταχύτητα φθοράς των υποδομών της εκπαίδευσης, και τη διαχρονική ανάγκη όλων των κρατών να επενδύουν στην κατασκευή, συντήρηση και εκσυγχρονισμό των φυσικών υποδομών της εκπαίδευσης.

- Επιπλέον η μαθησιακή διαδικασία τίθεται σε μεγαλύτερη δοκιμασία, όταν γίνεται αναφορά στις ελλείψεις ή στην ανεπάρκεια των διαθέσιμων **εκπαιδευτικών πόρων** στα σχολεία και πιο συγκεκριμένα η αναφορά των διευθυντών ότι η μαθησιακή διαδικασία παρεμποδίζεται: σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές για διδακτική χρήση στο **21,1%** των μαθητών, σε εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση στο **29,9%** των μαθητών, η συνδεσιμότητα των Η/Υ στο Internet στο **55,3%** των μαθητών και η έλλειψη σε διδακτικά μέσα και υλικά στο **47,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών. Τέλος, η μαθησιακή διαδικασία παρεμποδίζεται επιπλέον από ελλείψεις ή ανεπάρκειες του εξοπλισμού των εργαστηρίων (στο **54,0%** των μαθητών) και στον εξοπλισμό των βιβλιοθηκών (στο 29,0% των μαθητών). Οι συγκεκριμένες δαπάνες ,είτε βαρύνουν το Πρόγραμμα Δημοσίων επενδύσεων (ανεπάρκειες), είτε τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας. Η καταπολέμηση της σπατάλης του δημοσίου χρήματος, πρέπει να αποτελεί τον κύριο στόχο της προσπάθειας του εξορθολογισμού των δαπανών του κράτους. Όταν τίθεται εν αμφιβόλω η ίδια η λειτουργία και η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης δεν μπορεί να γίνει συζήτηση για την ποιοτική της αναβάθμιση. Αντίστοιχα προβλήματα τέθηκαν και στην περσινή Ετήσια Έκθεση για την εκπαίδευση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και αφορούσαν στις υποδομές, στη συντήρηση και τους εκπαιδευτικούς πόρους της **τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**.

Τέλος, από τους δείκτες που καταγράφονται στον πίνακα η Ελλάδα σημειώνει το υψηλότερο εύρος ανισομερούς κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ **προνομιούχων** (κοινωνικο-οικονομικά και πολιτιστικά) σχολείων και **μη-προνομιούχων** σχολείων. Στα μη-προνομιούχα σχολεία της χώρας (ορεινά, απομακρυσμένα, νησιωτικών περιοχών, υποβαθμισμένων περιοχών και εντός του λεκανοπεδίου) φοιτά το **25,3%** των μαθητών ηλικίας 15-ετών, που αντιστοιχεί σε 1 προς 4 μαθητές, ενώ και οι top-5 χώρες του πίνακα σημειώνουν ανάλογο πρόβλημα στην ισότητα κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων αλλά σχετικά μειωμένο (1 στους 5 μαθητές). Το μικρότερο ποσοστό στη συγκεκριμένη κατηγορία καταγράφεται στη **Φινλανδία** με ποσοστό **16,0%**.

- Στο ζήτημα της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό τα προηγούμενα χρόνια έχει γίνει μεγάλη συζήτηση, αλλά ωστόσο χωρίς ουσιαστικό βάθος. Σημαντικότατες παράμετροι του εκπαιδευτικού σχεδιασμού (νησιώτικες, δυσπρόσιτες, υποβαθμισμένες και υπο-εκπροσωπούμενες περιοχές και ομάδες) δεν μέτρησαν με το ειδικό τους βάρος τον πολιτικό μας προβληματισμό. Όμως στο τεχνικό τμήμα της μέτρησης είχε γίνει ένα σημαντικό λάθος: επί της ουσίας ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός δείκτης επιχειρεί να αποτυπώσει την αναλογία των μαθητών που αντιστοιχούν σε ένα (παρόντα στην τάξη) εκπαιδευτικό, όχι εκείνον που απουσιάζει, έχει αποσπαστεί άλλου, και σε κάθε περίπτωση δεν μετέχει της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά αναπληρώνεται. Ο δείκτης στην περίπτωση αυτή καλύπτεται από τον αναπληρωτή του. Η 2^{η} προσέγγιση που προτείνουμε στην παρούσα έκθεση και αποτυπώθηκε και στον παραπάνω πίνακα έχει προβεί στη σχετική διόρθωση και αμέσως έγινε εμφανές ότι η χώρα δεν υπολείπεται σημαντικά αλλά αντιστοιχεί στη μέση τιμή της αναλογίας των top-5 κρατών-μελών. Το ανάγλυφο όμως της χώρας που περίπου στο 1/3 της είναι ορεινή και νησιωτική περιοχές με έντονα φαινόμενα γήρανσης του πληθυσμού και υποεκπροσώπησης του παιδικού πληθυσμού και των νέων, επηρεάζει την αναλογία των μαθητών προς τους εκπαιδευτικούς και συμπιέζει αναγκαστικά το συγκεκριμένο δείκτη -όπως και τον δείκτη μαθητές ανά τμήμα - προς τα κάτω.
- Οι δείκτες που αφορούν στη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην εκπαίδευση δεν είναι στο σημείο που θα έπρεπε. Θα έπρεπε τουλάχιστον μια δεκαετία νωρίτερα οι συγκεκριμένοι δείκτες να έχουν τεθεί ως βασικοί στόχοι του προγράμματος της Κοινωνίας της Πληροφορίας στην εκπαίδευση, και μάλιστα με προτεραιότητα στα **μη- προνομιούχα σχολεία**, στα **μονοθέσια & ολιγοθέσια**

Δημοτικά σχολεία και στην **Τεχνική και Επαγγελματική** εκπαίδευση. Η ανάπτυξη των σύγχρονων τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι ένας επιπλέον τρόπος για να μετατραπεί το εκπαιδευτικό μειονέκτημα σε πλεονέκτημα και να αναβαθμιστούν στην κοινωνική συνείδηση πολύτιμες βαθμίδες και μονάδες της εκπαίδευσης.

- Το **45,3%** των μαθητών ηλικίας 15-ετών στην **Ολλανδία** κατά δήλωση του διευθυντή του σχολείου τους θεωρούν ότι εμποδίζεται από την έλλειψη **καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού** στα Μαθηματικά, το **22,8%** των μαθητών αναφέρεται σε έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού στα Γλωσσικά αντικείμενα, και το **32,0%** σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό στις Φυσικές επιστήμες. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ελλάδα είναι μικρά **5,3%**, **6,8%** και **9,3%** αντίστοιχα, και κυρίως δείχνουν να αφορούν σε έγκαιρες προσλήψεις αναπληρωτών, τοποθετήσεις, αναπληρώσεις και σε δεύτερες και τρίτες αναθέσεις διδασκαλίας των μαθημάτων.
- Ως προς την επένδυση σε χρόνο για μάθηση ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι στην **Ελλάδα** το σύνολο του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου για τα 3 μεγαλύτερα σε χρόνο μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) είναι **609** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, ενώ ο αντίστοιχος εξωσχολικός χρόνος (σε λεπτά ανά εβδομάδα), που αφορά στην εξωσχολική υποστήριξη κυρίως των συγκεκριμένων αντικειμένων είναι υψηλότερος κατά **43,5%** του υποχρεωτικού ενδοσχολικού διδακτικού χρόνου (**874** λεπτά).
- Τέλος, ο δείκτης των **δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων**, τομέας γενικά υποτιμημένος στα εκπαιδευτικά συστήματα του κόσμου, καταγράφεται υποτιμημένο ακόμα και σε χώρες με ιδιαίτερη αγάπη και δημιουργικότητα στα θέματα τέχνης όπως η **Ισπανία** (τιμή δείκτη **1,0** στα 5,0) και η **Ελλάδα** (τιμή δείκτη **1,4** στα 5,0), έναντι των υπολοίπων 4 προς σύγκριση κρατών μελών της συνολικής κατηγορίας top-5 του παραπάνω πίνακα.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι. Συντμήσεις 491
Παράρτημα ΙΙ. Διεθνής τυποποιημένη ταξινόμηση εκπαίδευσης ISCED 1997 493

Παράρτημα Ι. Συντμήσεις

ISCED	Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης
ISCO	Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων (International Standard Classification of Occupations)
ΑΔΙΠ	Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση
ΑΕΑ	Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΝ	Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΘ	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ΑΣΚΤ	Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
ΑΣΠΑΙΤΕ	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής & Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΑΣΤΕ	Ανωτέρα Σχολή Τουριστικών Επαγγελμάτων
ΑΤΕΙ	Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΓΓΕΤ	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
ΓΕΛ	Γενικό Λύκειο
ΓΣΕΣ	Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης
ΔΔ	Διδακτορικά Διπλώματα
ΔΕ	Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΔΕΕΤ	Διυπουργική Επιτροπή για την Έρευνα και την Τεχνολογία
ΔΕΠ	Διδακτικό – Ερευνητικό Προσωπικό
ΔΙΚΑΤΣΑ	Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Αλλοδαπής
ΔΚΤ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΟΑΤΑΠ	Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών & Πληροφόρησης
ΔΠ	Διοικητικό Προσωπικό
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΕΔΤΠ	Ειδικό Διοικητικό - Τεχνικό Προσωπικό
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση (EU)
ΕΕΑ	Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης
ΕΕΔΙΠ	Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΕΔΙΠ)
ΕΕΠ	Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό
ΕΕΣ	Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
ΕΚΤ	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
ΕΛΚΕ	Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΜΥ	Ειδικοί Μεταπτυχιακοί Υπότροφοι
ΕΟΕΤ	Εθνικός Οργανισμός Έρευνας και Τεχνολογίας
ΕΟΠ	Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑΛ	Επαγγελματικό Λύκειο
ΕΠΕΑΕΚ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΕΠΕΤ	Εθνικό Πρόγραμμα Έρευνας και Τεχνολογίας
ΕΠΙ	Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα
ΕΡΔΙΠ	Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό
ΕΣΑΕΑ	Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία
ΕΣΑΠ	Εθνικό Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας
ΕΣΕΤ	Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας
ΕΣΚ	Ενιαίο Σύστημα Κριτηρίων
ΕΣΣΕΕΚΑ	Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση
ΕΣΥΠ	Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας

ΕΤΕΠ	Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό
ΕΤΠ	Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΕΧΑΕ	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΙΕΚ	Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΙΕΠ	Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ΙΚΕ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΙΚΥ	Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
ΚΑΤΕΕ	Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
ΚΕΕ	Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας
ΚΘΒΕ	Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος
ΚΥΣΔΕ	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως
ΚΥΣΜΕ	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Μέσης Εκπαιδεύσεως
ΜΔΕ	Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης
ΜΟΔΙΠ	Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΟΜ	Ομάδες Μαθημάτων
ΟΜΕΑ	Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΟΣΧΣ	Ομάδα Στρατηγικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού
ΠΕ	Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΠΜΣ	Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΠΟΣΔΕΠ	
ΠΣΕ	Προγράμματα Σπουδών Επιλογής
ΠΣΤΕ	Περιφερειακό Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΣΑΤΕ	Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΣΔΕ	Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕ	Συντονιστική Επιτροπή
ΣΕΛΕΤΕ	Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης
ΣΕΠ	Συνεργαζόμενο Ερευνητικό Προσωπικό
ΣΕΣ	Σύγκλητος Ειδικής Σύνθεσης ή Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης
ΣΤΕ	Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΤΕ	Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΤΕΛ	Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας
ΥΕ	Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης
ΥΠΑΙΘ	Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων

Παράρτημα ΙΙ. Διεθνής τυποποιημένη ταξινόμηση εκπαίδευσης ISCED 1997

Σύμφωνα με την ταξινόμηση ISCED 1997 της UNESCO http://www.uis.unesco.org

ISCED 0 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αρχικό στάδιο εκπαίδευσης, σχεδιασμένο για να εισάγει πολύ μικρά παιδιά σε ένα είδος σχολικού περιβάλλοντος.

ISCED 1 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προγράμματα σχεδιασμένα για να προσφέρουν στους μαθητές θεμελιώδεις γνώσεις ανάγνωσης, γραφής και μαθηματικών.

ISCED 2 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΤΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προγράμματα που εν γένει αποτελούν συνέχεια των προγραμμάτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά εστιάζουν περισσότερο σε ειδικότερα θέματα και συχνά διδάσκονται από εξειδικευμένους καθηγητές.

ISCED 3 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τα προγράμματα αυτά ξεκινούν εν γένει μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, και συνήθως περιλαμβάνουν πιο εξειδικευμένα προγράμματα σε σχέση με την υποχρεωτική εκπαίδευση.

ISCED 4 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΜΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προγράμματα που δεν είναι, εν γένει, ιδιαίτερα πιο προχωρημένα από τα προγράμματα Επιπέδου 3 αλλά διευρύνουν τις γνώσεις των αποφοίτων του Επιπέδου 3, προφέροντας προγράμματα με πιο εξειδικευμένο και λεπτομερές περιεχόμενο. Για την εισαγωγή σε αυτά απαιτείται συνήθως, αλλά όχι απαραίτητα, η ολοκλήρωση του Επιπέδου 3.

ISCED 5A – ΕΠΙΠΕΔΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Στο επίπεδο ISCED 5A υπάγονται προγράμματα σπουδών θεωρητικής κατεύθυνσης τα οποία προετοιμάζουν τους φοιτητές για έρευνα ή παρέχουν πρόσβαση σε «επαγγέλματα υψηλού βαθμού ειδίκευσης».

ISCED 5B – ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Στο επίπεδο ISCED 5B υπάγονται προγράμματα σπουδών τα ο-ποία είναι συνήθως μικρότερης διάρκειας από τα προγράμματα ακαδημαϊκής κατεύθυνσης (ISCED 5A) περισσότερο πρακτικής κατεύθυνσης και είναι σχεδιασμένα για να παρέχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

ISCED 6 – ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΗΓΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο επίπεδο ISCED 6 υπάγονται προγράμματα σπουδών που οδηγούν απευθείας στην απονομή ενός τίτλου σπουδών προηγμένης έρευνας (διδακτορικό). Μόνο τα προγράμματα σπουδών ISCED 5A παρέχουν πρόσβαση σε διδακτορικές σπουδές επιπέδου ISCED 6.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος (2013), «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» - Ετήσιος Απολογισμός 2013.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2014), *Τα βασικά μεγέθη της ελληνικής εκπαίδευσης 2012-2013 – Η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση Μέρος Α: το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2001-2012)*, ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα, Νοέμβριος 2014.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2013), *Τα βασικά μεγέθη της ελληνικής εκπαίδευσης 2012-2013 – Η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση Μέρος Α: το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2001-2012)*, ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα, Αύγουστος 2013.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2012), *Τα βασικά μεγέθη της ελληνικής εκπαίδευσης 2011 – Δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση*, ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα, Ιανουάριος 2012.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2011), *Τα βασικά μεγέθη της ελληνικής εκπαίδευσης 2010 (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση)*, ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα, Ιανουάριος 2011.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, (2009), «Οι τοπικές κοινωνίες στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής πολιτικής, Δελτίο Τύπου», 6 Απριλίου 2009, ΓΣΕΕ.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2007), «Το ελληνικό σύστημα πρόσβασης - Επίδοση των υποψηφίων σε επίπεδο Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΙ)», *Μελέτη του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση – Γενικές εξετάσεις 2004-2005-2006*, Τόμος ,ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα.

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2006), «Δαπάνες για την εκπαίδευση: Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004-2005», *Μελέτη συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση – Γενικές εξετάσεις 2004-2005-2006*, Τόμος 11, ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Αθήνα.

Κλαδική Επιτροπή Εκπαίδευσης ΙΝΕ/ΓΣΕΕ – ΟΙΕΛΕ (2011), *Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου*, στο www.oiele.gr

Υπουργείο Παιδείας (2014α), ΕΥΔ ΕΠ «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση», Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης ΕΠ 2013, Αθήνα, Μάιος 2014.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

European Commission (2013), *Innovation Union Scoreboard 2013*, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2013_en.pdf

European Commission (2014), *Education & Training Monitor 2013*, European Commission.ec.europa.eu/education/monitor

European Commission (2013), *Education & Training Monitor 2013*, European Commission.ec.europa.eu/education/monitor

European Commission (2012), *Education & Training Monitor 2012*, European Commission, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012

Eurydice (2015), National Sheets on Education Budgets in Europe 2015, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/National_Budgets.pdfEurydice (2015), National Sheets on Education Budgets in Europe 2015,

Eurydice (2014), National Sheets on Education Budgets in Europe 2014, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/National_Budgets.pdfEurydice (2014), National Sheets on Education Budgets in Europe 2014,

Eurydice (2013), National Sheets on Education Budgets in Europe 2013, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/National_Budgets.pdfEurydice (2013), National Sheets on Education Budgets in Europe 2013,

Eurydice (2015), Teachers' and School heads' Salaries and Allowances in Europe 2014/15, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts and figures

Eurydice (2014), Teachers' and School heads' Salaries and Allowances in Europe 2013/14, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures

NESET (2013), *Drop-out and completion in higher education in Europe among students from under-represented groups*, European Commission: Brussels.

NESSE (2011), *The challenge of shadow education: Private tutoring and its implications for policy makers in the European Union*, European Commission: Brussels.

OECD (2014), *Education at a glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing.

OECD (2013), *Education at a glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing.

OECD (2012), *Education at a glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing.

OECD (2013), Program PISA 2012: OECD Indicators, OECD Publishing.

OECD (2010), *Program PISA 2009: OECD Indicators*, OECD Publishing.

OECD (2007), *Program PISA 2006: OECD Indicators*, OECD Publishing.

Ευρετήριο Πινάκων

Κεφαλαιο 1ο

Πίνακας 1.1: Διαχρονική εξέλιξη βασικών μεγεθών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Συνολικά) 15
Πίνακας 1.2: Προσχολική Αγωγή – ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013 17
Πίνακας 1.3: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση– ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013..... 20
Πίνακας 1.4: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΓΥΜΝΑΣΙΑ– Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013..... 25
Πίνακας 1.5: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ– Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 και 2013..... 30
Πίνακας 1.6: Σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης ανά Υπουργείο εποπτείας, την περίοδο 2001-2013 ... 33
Πίνακας 1.7: Διαχρονική εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (2001-2013)..... 34
Πίνακας 1.8: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση– ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013..... 35
Πίνακας 1.9: Διδακτικό προσωπικό και αναλογία σπουδαστών ανά διδάσκοντα στην Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2004-2007..... 40
Πίνακας 1.10: Αναλογία τακτικών φοιτητών ανά διδάσκοντα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2001-2013..... 42
Πίνακας 1.11: Αναλογία φοιτητών ανά μέλος Διοικητικού Τεχνικού και Βοηθητικού προσωπικού στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την περίοδο 2002-2013..... 44
Πίνακας 1.12: Τριτοβάθμια εκπαίδευση— Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2010, 2011, 2012 & 2013 45
Πίνακας 1.13: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και Δημόσιες Δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2013 (ESA 2010)..... 52
Πίνακας 1.14: Δημόσιες πραγματοποιηθείσες δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2013 (σύμφωνα με τους Προϋπολογισμούς/ Απολογισμούς του κράτους)..... 53
Πίνακας 1.15: Δημόσιες Δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο 2005-2012 (εύρος προκύπτουσες διαφορές))..... 54
Πίνακας 1.16: Προϋπολογισμός δημοσίων δαπανών για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά κατηγορία δαπάνης και βαθμίδα εκπαίδευσης (σε €)..... 55
Πίνακας 1.17: Επιμερισμός των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 ανά βαθμίδα εκπαίδευσης) 56
Πίνακας 1.18: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός (ανάλυση κατά Φορέα)..... 59
Πίνακας 1.19: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)..... 60
Πίνακας 1.20: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)..... 62
Πίνακας 1.21: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης)..... 63
Πίνακας 1.22: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Τακτικός Προϋπολογισμός ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Ειδικό Φορέα) 64
Πίνακας 1.23: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Περιφερειακές υπηρεσίες Υπουργείων (Νομοί) – Ανάλυση ανά Ειδικό Φορέα) 66
Πίνακας 1.24: Κωδικοί μη έκτακτων πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική αύξηση κατά την τριετία 2011-2013 68
Πίνακας 1.25: Κωδικοί εκτάκτων πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική αύξηση το έτος 2013..... 68
Πίνακας 1.26: Κωδικοί Πληρωμών Τακτικού προϋπολογισμού με σημαντική μείωση κατά την τριετία 2011-2013 69
Πίνακας 1.27: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ανάλυση κατά Τομέα) 73
Πίνακας 1.28: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ του ΥΠΑΙΘ (ανάλυση κατά Τομέα)..... 73
Πίνακας 1.29: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ άλλων Φορέων/Υπουργείων (ανάλυση κατά Τομέα) 75
Πίνακας 1.30: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΚΩΔΙΚΟΣ 75 για τις Υποδομές της εκπαίδευσης (ανάλυση κατά Κατηγορία) την περίοδο 2011-2013 86
Πίνακας 1.31: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα).....87
Πίνακας 1.32: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 88
Πίνακας 1.33: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα).....89
Πίνακας 1.34: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 90
Πίνακας 1.35: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ για ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα).....91
Πίνακας 1.36: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 94
Πίνακας 1.37: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Τεχνολογικός Τομέας (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 94
Πίνακας 1.38: Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης – Πληρωμές Τακτικού Προϋπολογισμού – Πανεπιστημιακός Τομέας (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 95
Πίνακας 1.39: Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη μισθοδοσίας της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα).....96
Πίνακας 1.40: Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη μισθοδοσίας της ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης) 97
Πίνακας 1.41: Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη για ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ των φοιτητών (ανάλυση κατά Ειδικό φορέα).....100
Πίνακας 1.42: Πληρωμές ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – Δαπάνη για ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ των φοιτητών (ανάλυση κατά Κατηγορία Δαπάνης).....101
Πίνακας 1.43: Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Νηπιαγωγεία & Δημοτικά) την περίοδο 2011-2013.....102
Πίνακας 1.44: Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, Επαγγελματική εκπαίδευση) την περίοδο 2011-2013 103
Πίνακας 1.45: Χρηματοδότηση ΥΠΕΠΘ – Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ) την περίοδο 2011-2013 104
Πίνακας 1.46: Δαπάνες ανά μαθητή/φοιτητή κατά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013 104
Πίνακας 1.47: Δαπάνες ανά διδάσκοντα κατά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013.....104
Πίνακας 1.48: Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013 111
Πίνακας 1.49: Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2011-2013 114
Πίνακας 1.50: Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013.....115
Πίνακας 1.51: Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013.....118
Πίνακας 1.52: Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για αγορά αγαθών/υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013 120

Πίνακας 1.53: Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για αγορά αγαθών/ υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013 123
Πίνακας 1.54: Ετήσιες δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών/ υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης την περίοδο 2011-2013 124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2Ο

Πίνακας 2.1: Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012 159
Πίνακας 2.2: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012 163
Πίνακας 2.3: Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012.. 170
Πίνακας 2.4: Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 174
Πίνακας 2.5: Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 179
Πίνακας 2.6: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012 185
Πίνακας 2.7: Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012.. 189
Πίνακας 2.8: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012 194
Πίνακας 2.9: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 199
Πίνακας 2.10: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 202
Πίνακας 2.11: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 205
Πίνακας 2.12: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012 208
Πίνακας 2.13: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 211
Πίνακας 2.14: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2012..... 214
Πίνακας 2.15: Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013..... 218
Πίνακας 2.16: Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013..... 223
Πίνακας 2.17: Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013..... 227
Πίνακας 2.18: Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013..... 230

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3Ο

Πίνακας 3.1: Ετήσια εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013..... 238
Πίνακας 3.2: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ISCED 0-6 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 240
Πίνακας 3.3: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 244
Πίνακας 3.4: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 247
Πίνακας 3.5: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 249
Πίνακας 3.6: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 253
Πίνακας 3.7: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 256
Πίνακας 3.8: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 258
Πίνακας 3.9: Ετήσια εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 262
Πίνακας 3.10: Ετήσια εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές σε€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ την περίοδο 2003-2013 264
Πίνακας 3.11: Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014 267
Πίνακας 3.12: Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014 273
Πίνακας 3.13: Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014 280
Πίνακας 3.14: Κατώτερος και μέγιστος βασικός μισθός, εύρος και μέση τιμή βασικού μισθού και μέσος πραγματικός μισθός (τρέχουσες τιμές σε €) διευθυντών σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) με πλήρη προσόντα και πλήρη απασχόληση το σχολικό έτος 2013-2014 στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του κατώτατου βασικού μισθού των εκπαιδευτικών την περίοδο 2009-2014 287
Πίνακας 3.15: Μέση τιμή του δείκτη ποιότητας των φυσικών υποδομών στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά τύπο και έδρα σχολείου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της έλλειψης/ ανεπάρκειας στις φυσικές υποδομές παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία 297
Πίνακας 3.16: Μέση τιμή του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων του σχολείου στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολεί-ου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι τα φαινόμενα της έλλειψης/ανεπάρκειας στους εκπαιδευτικούς πόρους του σχολείου παρεμποδίζουν «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη διδακτική και μαθησιακή του διαδικασία 302
Πίνακας 3.17: Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 319
Πίνακας 3.18: Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα

κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 322
Πίνακας 3.19: Ετήσια εξέλιξη της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 325
Πίνακας 3.20: Μέση τιμή του δείκτη έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού στην ΕΕ-28 ανά κράτος-μέλος και ανά τύπο και έδρα σχολείου το 2012, καθώς και η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό παρεμποδίζει «πολύ» ή «ως ένα βαθμό» τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία 329
Πίνακας 3.21: Ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 337
Πίνακας 3.22: Ετήσια εξέλιξη της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 341
Πίνακας 3.23: Διάρκεια σε έτη και υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) ανά ηλικία μαθητών και βαθμίδα εκπαίδευσης (Πρωτο-βάθμια, Κατώτερη και Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), καθώς και ο συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στη Γενική Εκπαίδευση (ISCED 1-2) για τους μαθητές ηλικίας από 6 έως και 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 κατά το σχολικό έτος 2013-2014 347
Πίνακας 3.24: Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά μαθησιακό αντικείμενο στην ΕΕ-20 κατά το σχολικό έτος 2013-2014 351
Πίνακας 3.25: Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά μαθησιακό αντικείμενο στην ΕΕ-20 κατά το σχολικό έτος 2013-2014..... 357
Πίνακας 3.26: Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μαθητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 και η ποσοστιαία κατανομή του σε τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, μέση τιμή και διασπορά του δείκτη που αποδίδει το συνολικό διδακτικό χρόνο στα τρία μαθησιακά αντικείμενα (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα), καθώς και η μέση τιμή του δείκτη και οι προκύπτουσες διαφορές ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου στην ΕΕ-28 το 2012. 365
Πίνακας 3.27: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, καθώς και οι προκύπτουσες διαφορές ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή)..... 375
Πίνακας 3.28: Συνολικός χρόνος εκτός σχολικού ωραρίου που αφιερώνουν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών (σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα) για προετοιμασία και υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους ανά κατηγορία απασχόλησης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 201, καθώς και οι προκύπτουσες διαφορές του δαπανώμενου εξωσχολικού χρόνου ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) ανά κατηγορία απασχόλησης 379
Πίνακας 3.29: Ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία τα οποία εκτός του συνή-θως προγράμματος σπουδών παρείχαν επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στους μαθητές, ανά κατηγορία δραστηριοτήτων, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 το 2012..... 391
Πίνακας 3.30: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που φοίτησαν περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012, και προκύπτουσες διαφορές ως προς την κοινωνικο-οικονομική κατηγοριοποίηση των μαθητών (top & bottom τεταρτημόρια του δείκτη ESCS) και ανά κατηγορία, τύπο και έδρα σχολείου (προνομιούχα και μη-προνομιούχα, δημόσια και ιδιωτικά, με έδρα σε μεγάλη πόλη και με έδρα σε χωριό & αγροτική περιοχή) 401
Πίνακας 3.31: Ετήσια εξέλιξη του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014.....405
Πίνακας 3.32: Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014 407
Πίνακας 3.33: Ετήσια εξέλιξη του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014 456
Πίνακας 3.34: Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014 458
Πίνακας 3.35: Ετήσια εξέλιξη του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 466
Πίνακας 3.36: Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας 4 ετών στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2013 468
Πίνακας 3.37: Ετήσια εξέλιξη του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28, μέση τιμή και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014 470
Πίνακας 3.38: Ετήσια εξέλιξη των περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής των συγκεκριμένων παραμέτρων την περίοδο 2003-2014 472
Πίνακας 3.39: Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 στις 6 πρώτες θέ-σεις (top-6) ως προς την τιμή και την κατεύθυνση των δεικτών ΕΚΡΟΩΝ.....483
Πίνακας 3.40: Μέσες τιμές των εικτών και υποδεικτών ΕΙΣΡΟΩΝ στην εκπαίδευση στα 5 κράτη-μέλη που αναδείχθηκαν ως εκείνα με τα καλύτερα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, και σύγκριση της μέσης τιμής τους με την τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ 484

Ευρετήριο Γραφημάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1Ο

Γράφημα 1.1: Νηπιαγωγεία: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013) 16
Γράφημα 1.2: Νηπιαγωγεία: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013) 16
Γράφημα 1.3: Νηπιαγωγεία: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013 16
Γράφημα 1.4: Νηπιαγωγεία: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013) 16
Γράφημα 1.5: Δημοτικά: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)..19
Γράφημα 1.6: Δημοτικά: Αριθμός ολιγοθέσιων (Μονοθέσιων έως και Πενταθέσιων) σχολικών μονάδων (2001-2013) 19
Γράφημα 1.7: Δημοτικά: Αριθμός Εξαθέσιων έως και Δωδεκαθέσιων σχολικών μονάδων (2001-2013) 19
Γράφημα 1.8: Δημοτικά: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013)19
Γράφημα 1.9: Δημοτικά: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013.....20
Γράφημα 1.10: Δημοτικά: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013) 20
Γράφημα 1.11: Γυμνάσια: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013)23
Γράφημα 1.12: Γυμνάσια: Αριθμός σχολικών μονάδων Συνολικές – Δημόσιες Ημερήσιες (2001-2013) 23
Γράφημα 1.13: Γυμνάσια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013) 24
Γράφημα 1.14: Γυμνάσια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013.....24
Γράφημα 1.15: Γυμνάσια: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013) 24

Γράφημα 1.16: Γενικά Λύκεια: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013) 28
Γράφημα 1.17: Γενικά Λύκεια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013) 28
Γράφημα 1.18: Γενικά Λύκεια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο- Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013 29
Γράφημα 1.19: Γενικά Λύκεια: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013) 29
Γράφημα 1.20: Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2013) 33
Γράφημα 1.21: Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Σύνολο διδακτικού προσωπικού (2001-2013) 34
Γράφημα 1.22: Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2013) 34
Γράφημα 1.23: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού ανά τομέα (Δημόσιο - Ιδιωτικό) την περίοδο 2001-2013 35
Γράφημα 1.24: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης ανά τομέα (Δημόσιο-Ιδιωτικό) την περίοδο 2001–2013 39
Γράφημα 1.25: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιου επιπέδου εκπαίδευσης ανά φύλο την περίοδο 2001 – 2013 40
Γράφημα 1.26: Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2001-2013 41
Γράφημα 1.27: Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Τακτικός φοιτητικός πληθυσμός την περίοδο 2001-2013 42
Γράφημα 1.28: Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο διδακτικού προσωπικού ανά κατηγορία ιδρύματος την περίοδο 2001-2013 42
Γράφημα 1.29: Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Σύνολο Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΔΤΠ) και Διοικητικού και Βοηθητικού Προσωπικού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την περίοδο 2002-2013 44
Γράφημα 1.30 : Ετήσια απόλυτη και ποσοστιαία μεταβολή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ ESA 2010) της χώρας την περίοδο 2001-2013 51
Γράφημα 1.31: Διαφοροποιημένη προσέγγιση της δημόσιας δαπάνης για τον τομέα Εκπαίδευση & Κατάρτιση την περίοδο 2005-2014 57
Γράφημα 1.32: Σύνολο δημοσίων πληρωμών για την εκπαίδευση σε εκ.€ και ως ποσοστό επί του ετήσιου ΑΕΠ την περίοδο 2001-2013 .. 58
Γράφημα 1.33: Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού για την εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2001-2013 58
Γράφημα 1.34: Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 59
Γράφημα 1.35: Σύνολο πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές για υπηρεσίες (Κ.Α. 0000) των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 61
Γράφημα 1.36: Σύνολο πληρωμών της κατηγορίας Πληρωμές Μεταβιβαστικές (Κ.Α. 2000) των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ.€και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 ... 62
Γράφημα 1.37 : Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΙΘ σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 65
Γράφημα 1.38: Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών για την εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 66
Γράφημα 1.39: Σύνολο πληρωμών Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2001-2013 71
Γράφημα 1.40: Σύνολο πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από ΕΘΝΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8200) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 71
Γράφημα 1.41: Σύνολο πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης για έργα χρηματοδοτούμενα από ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8300) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 72
Γράφημα 1.42: Κατανομή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ για έργα χρηματοδοτούμενα από ΕΘΝΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8200) το έτος 2013 74
Γράφημα 1.43: Κατανομή των πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠΑΙΘ για έργα χρηματοδοτούμενα από ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥΣ πόρους (ΚΑ 8300) το έτος 2013 74
Γράφημα 1.44: Κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά Στρατηγικό Στόχο την περίοδο 2007-2013 76
Γράφημα 1.45 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 76
Γράφημα 1.46 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών των Στρατηγικών Στόχων και της Τεχνικής Βοήθειας του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013» και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 77
Γράφημα 1.47 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013 79
Γράφημα 1.48 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 79
Γράφημα 1.49 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά κατηγορία δράσης και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 ..80
Γράφημα 1.50 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013 82
Γράφημα 1.51: Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Αρχική Επαγγελματική εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 83
Γράφημα 1.52 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ποσοστό απορρόφησης επί του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων την περίοδο 2007-2013 84
Γράφημα 1.53 : Κατανομή των συνολικών πληρωμών του ΕΠ για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής την περίοδο 2011-2014 84
Γράφημα 1.54 : Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 87
Γράφημα 1.55 : Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 89
Γράφημα 1.56: Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 91
Γράφημα 1.57: Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Τεχνολογικό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 92
Γράφημα 1.58 : Σύνολο πληρωμών Τακτικού Προϋπολογισμού του κράτους για τον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 92
Γράφημα 1.59 : Συνολικές δημόσιες δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή την περίοδο 2005-2012 93
Γράφημα 1.60 : Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 96
Γράφημα 1.61 : Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 96
Γράφημα 1.62 : Σύνολο δαπάνης μισθοδοσίας του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 97
Γράφημα 1.63 : Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 98
Γράφημα 1.64: Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 98

Γράφημα 1.65 : Σύνολο επιχορήγησης λειτουργικών δαπανών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 99
Γράφημα 1.66 : Σύνολο δαπάνης οικονομικής στήριξης των φοιτητών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 99
Γράφημα 1.67 : Σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Τεχνολογικού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013.. 100
Γράφημα 1.68 : Σύνολο της δαπάνης για οικονομική ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημιακού τομέα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 101
Γράφημα 1.69 : Υποδείκτες Τιμών Καταναλωτή για υπηρεσίες ΤΥΠΙΚΗΣ Εκπαίδευσης (δίδακτρα εκπαιδευτηρίων) την περίοδο 2004-2014 (σε μηνιαία βάση) 105
Γράφημα 1.70 : Υποδείκτες Τιμών Καταναλωτή για υπηρεσίες ΑΤΥΠΗΣ Εκπαίδευσης (φροντιστήρια-ξένες γλώσσες) την περίοδο 2004-2014 107
Γράφημα 1.71: Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών (συνολικά) των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 108
Γράφημα 1.72 : Ποσοστό των δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης στο σύνολο των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 1974-2013 109
Γράφημα 1.73: Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 109
Γράφημα 1.74 : Σύνολο δαπανών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης των νοικοκυριών σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 110
Γράφημα 1.75 : Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 112
Γράφημα 1.76 : Σύνολο δαπανών για Δίδακτρα εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών (γενικά μαθήματα) σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013..... 113
Γράφημα 1.77: Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013..... 115
Γράφημα 1.78: Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Προσχολικής εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013..... 116
Γράφημα 1.79: Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013..... 117
Γράφημα 1.80 : Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 118
Γράφημα 1.81: Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 119
Γράφημα 1.82: Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 121
Γράφημα 1.83 : Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 122
Γράφημα 1.84: Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 123
Γράφημα 1.85 : Σύνολο δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκ. € και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013..... 124
Γράφημα 1.86 : Κατανομή των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης και αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2013 125
Γράφημα 1.87 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 127
Γράφημα 1.88 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 127
Γράφημα 1.89: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 128
Γράφημα 1.90: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή/ μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 129
Γράφημα 1.91: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση ανά φοιτητή/ μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 130
Γράφημα 1.92: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 131
Γράφημα 1.93: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 131
Γράφημα 1.94 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 132
Γράφημα 1.95: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 133
Γράφημα 1.96 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 134
Γράφημα 1.97: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 135
Γράφημα 1.98: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 135
Γράφημα 1.99: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 136
Γράφημα 1.100 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά μαθητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 137
Γράφημα 1.101: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά μαθητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 138
Γράφημα 1.102: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 139
Γράφημα 1.103: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές (σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 139
Γράφημα 1.104: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 140
Γράφημα 1.105 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σταθερές τιμές ανά φοιτητή και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 141
Γράφημα 1.106: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά φοιτητή ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 142
Γράφημα 1.107 : Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στο σύνολο της εκπαίδευσης (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των συνολικών δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013..... 143
Γράφημα 1.108 : Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013 144
Γράφημα 1.109: Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία

της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013 145
Γράφημα 1.110: Συνολική δαπάνη για τη «σκιώδη εκπαίδευση» στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (σε εκ.€) και ποσοστιαία αναλογία της επί των δημόσιων και ιδιωτικών τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013..... 146
Γράφημα 1.111 : Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 148
Γράφημα 1.112: Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για εκπαίδευση, για τις δαπάνες που μπορούν να επιμερισθούν ή αναχθούν σε βαθμίδα εκπαίδευσης την περίοδο 2005-2013..... 149
Γράφημα 1.113: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 150
Γράφημα 1.114: Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013 151
Γράφημα 1.115: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ. €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013..... 152
Γράφημα 1.116: Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013 152
Γράφημα 1.117: Συνολικές, δημόσιες και ιδιωτικές Κατηγορίας (Α) και (Β) δαπάνες για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2005-2013 153
Γράφημα 1.118: Δείκτης απόδοσης των συνολικών (δημόσιων & ιδιωτικών) τρεχουσών δαπανών για Τριτοβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 2005-2013..... 154

Κεφαλαιο 2ο

Γράφημα 2.1: Εξέλιξη του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΕ-28 (σε εκατ.) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του πληθυσμού την περίοδο 2003-2012 158
Γράφημα 2.2: Εξέλιξη του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού στην ΕΛΛΑΔΑ (σε χιλ. μαθητές/φοιτητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολι-κού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012..... 158
Γράφημα 2.3: Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) σε χιλ. μαθητές/φοιτητές στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003& 2012 . 160
Γράφημα 2.4: Μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012..... 160
Γράφημα 2.5: Κατανομή του μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012..... 161
Γράφημα 2.6: Συνολικός μαθητικός/φοιτητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 162
Γράφημα 2.7: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. νηπίων) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012..... 163
Γράφημα 2.8: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΛΛΑΔΑ (σε χιλ. νηπίων) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012 163
Γράφημα 2.9: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) σε χιλ. νηπίων στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012..... 164
Γράφημα 2.10: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012 165
Γράφημα 2.11: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012..... 166
Γράφημα 2.12: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012.....166
Γράφημα 2.13: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) στην ΕΕ-28 ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 3 ετών και μικρότερα, ηλικίας 4 έως και 5 ετών, ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών)το έτος 2012 167
Γράφημα 2.14: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0) ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 3 ετών και μικρότερα, ηλικίας 4 έως και 5 ετών, ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012.....167
Γράφημα 2.15: Μαθητικός πληθυσμός της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα νηπίων (ηλικίας 4 και 5 ετών) την περίοδο 2003-2012 168
Γράφημα 2.16: Ποσοστιαία αναλογία του μαθητικού πληθυσμού ηλικίας 4 και 5 ετών της Προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ως προς το συνολικό πληθυσμό (αντίστοιχης ηλικίας) της χώρας την περίοδο 2003-2012 168
Γράφημα 2.17: Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συν-ολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012 169
Γράφημα 2.18: Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012 169
Γράφημα 2.19: Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 171
Γράφημα 2.20: Μαθητικός πληθυσμός της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012.....171
Γράφημα 2.21: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012 172
Γράφημα 2.22: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμε-να από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 172
Γράφημα 2.23: Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012.....173
Γράφημα 2.24: Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012.....174
Γράφημα 2.25: Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 175
Γράφημα 2.26: Μαθητικός πληθυσμός της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012 176
Γράφημα 2.27: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012.....176
Γράφημα 2.28: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 177
Γράφημα 2.29: Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. μαθητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012.....178
Γράφημα 2.30: Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012.....178

Γράφημα 2.31: Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) σε χιλ. μαθητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 180
Γράφημα 2.32: Μαθητικός πληθυσμός της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012 181
Γράφημα 2.33: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012 181
Γράφημα 2.34: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012 182
Γράφημα 2.35: Μαθητικός πληθυσμός του Γενικού προγράμματος σπουδών ISCED 3G της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους την περίοδο 2003-2012 182
Γράφημα 2.36: Μαθητικός πληθυσμός του Τεχνικού/ Επαγγελματικού πργράμματος σπουδών ISCED 3V της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους την περίοδο 2003-2012 183
Γράφημα 2.37: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού του Γενικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012 183
Γράφημα 2.38: Κατανομή του μαθητικού πληθυσμού του Τεχνικού/ Επαγγελματικού προγράμματος σπουδών της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) στην Ελλάδα ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012 183
Γράφημα 2.39: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτο-άθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. σπουδαστές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012 184
Γράφημα 2.40: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012 184
Γράφημα 2.41: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) σε χιλ. σπουδαστές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 186
Γράφημα 2.42: Σπουδαστικός πληθυσμός της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012 187
Γράφημα 2.43: Κατανομή του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το έτος 2012 187
Γράφημα 2.44: Κατανομή του σπουδαστικού πληθυσμού της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4) ανά τύπο ιδρύματος (δημό-σια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος & ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ το έτος 2012.187
Γράφημα 2.45: Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. φοιτητές) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού την περίοδο 2003-2012 188
Γράφημα 2.46: Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί του συνολικού μαθητικού/φοιτητικού πληθυσμού της χώρας την περίοδο 2003-2012 189
Γράφημα 2.47: Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) σε χιλ. φοιτητές/-τριες στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 190
Γράφημα 2.48: Φοιτητικός πληθυσμός της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) ως ποσοστό επί του συνολικού μαθητικού/ φοιτητικού πληθυσμού (ISCED 0-6) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2012 191
Γράφημα 2.49: Κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτι-κά επιδοτούμενα από το κράτος και ιδιωτικά ανεξάρτητα) το 2012 192
Γράφημα 2.50: Κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-6) ανά τύπο ιδρύματος (δημόσια, ιδιωτικά επιδοτούμενα από το κράτος & ιδιωτικά ανεξάρτητα) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 192
Γράφημα 2.51: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012 194
Γράφημα 2.52: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στο σύνολο των βαθμίδων της εκπαίδευσης (ISCED 0-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 195
Γράφημα 2.53: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο συνολικό εκπαιδευτικό προσωπικό των κρατών μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 196
Γράφημα 2.54: Κατανομή του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28 ανά τύπο απασχόλησης (πλήρους και με μερική) το έτος 2012 196
Γράφημα 2.55: : Κατανομή του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού της ΕΕ-28 ανά τύπο απασχόλησης (πλήρους και με μερική)) το έτος 2012 197
Γράφημα 2.56: Ποσοστιαία αναλογία των εκπαιδευτικών μερικής απασχόλησης ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί συνολικά στην εκπαίδευ-ση (ISCED 0-6) της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 198
Γράφημα 2.57: Κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού μερικής απασχόλησης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 199
Γράφημα 2.58: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012199
Γράφημα 2.59: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Προσχολική εκπαίδευση (ISCED 0) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 200
Γράφημα 2.60: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 201
Γράφημα 2.61: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) & ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012. 202
Γράφημα 2.62: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 203
Γράφημα 2.63: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 204
Γράφημα 2.64: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012 205
Γράφημα 2.65: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 206
Γράφημα 2.66: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 207
Γράφημα 2.67: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012 208
Γράφημα 2.68: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 209
Γράφημα 2.69: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 210
Γράφημα 2.70: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στην ΕΕ-28 & ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012..210
Γράφημα 2.71: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στη Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 212

Γράφημα 2.72: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 212
Γράφημα 2.73: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στην ΕΕ-28 (σε χιλ. εκπαιδευτικούς) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2012 213
Γράφημα 2.74: Εκπαιδευτικό προσωπικό που υπηρετεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2012 214
Γράφημα 2.75: Ποσοστιαία αναλογία των ανδρών στο εκπαιδευτικό προσωπικό της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσηςστα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2012 215
Γράφημα 2.76: Ετήσια δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013 217
Γράφημα 2.77: Ετήσια δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης της χώρας την περίοδο 2006-2013 217
Γράφημα 2.78: Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013 219
Γράφημα 2.79: Δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013 219
Γράφημα 2.80: Κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2003 και 2013 220
Γράφημα 2.81: Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ανά βασική βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013 221
Γράφημα 2.82: Κατανομή της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2006 και 2013 221
Γράφημα 2.83: Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013 222
Γράφημα 2.84: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013 222
Γράφημα 2.85: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013 223
Γράφημα 2.86: Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013 224
Γράφημα 2.87: Δημόσια δαπάνη για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013 225
Γράφημα 2.88: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013 226
Γράφημα 2.89: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013 226
Γράφημα 2.90: Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013 228
Γράφημα 2.91: Δημόσια δαπάνη για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013 228
Γράφημα 2.92: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της ΕΕ-28 την περίοδο 2003-2013 229
Γράφημα 2.93: Ετήσια δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) και ετήσια ποσοστιαία αναλογία επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση της χώρας την περίοδο 2006-2013 229
Γράφημα 2.94: Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (τρέχουσες τιμές σε εκ.€) στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ τα έτη 2003 και 2013 231
Γράφημα 2.95: Δημόσια δαπάνη για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 τα έτη 2003 & 2013 232

Κεφαλαιο 3ο

Γράφημα 3.1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 237
Γράφημα 3.2: Ετήσιο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της ΕΛΛΑΔΑΣ (ESA 2010 τρέχουσες τιμές σε δισ.€) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 238
Γράφημα 3.3: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για εκπαίδευση ISCED 0-6 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 240
Γράφημα 3.4: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση (ISCED 0-6) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 241
Γράφημα 3.5: Ποσοστιαία κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2003 και 2013 242
Γράφημα 3.6: Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ της ανά βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013 242
Γράφημα 3.7: Ποσοστιαία κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά βασική κατηγορία δαπάνης τα έτη 2006 και 2013 242
Γράφημα 3.8: Κατανομή της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα ως ποσοστού επί του ΑΕΠ ανά βαθμίδα εκπαίδευσης το έτος 2013 243
Γράφημα 3.9: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 .243
Γράφημα 3.10: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 244
Γράφημα 3.11: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ως ποσοστού επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 245
Γράφημα 3.12: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 246
Γράφημα 3.13: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013246
Γράφημα 3.14: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 248
Γράφημα 3.15: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 248
Γράφημα 3.16: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 249
Γράφημα 3.17: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 250
Γράφημα 3.18: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 251
Γράφημα 3.19: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για εκπαίδευση ISCED 0-6 ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 252
Γράφημα 3.20: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για εκπαίδευση (ISCED 0-6) ανά μαθητή/ φοιτητή (σε €),

και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 254
Γράφημα 3.21: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) & ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 254
Γράφημα 3.22: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 0-1 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 255
Γράφημα 3.23: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-1) ανά μαθητή/-τρια (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 257
Γράφημα 3.24: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 257
Γράφημα 3.25: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2-4 ανά μαθητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 258
Γράφημα 3.26: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2-4) ανά μαθητή/-τρια (σε €), και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 259
Γράφημα 3.27: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 260
Γράφημα 3.28: Ετήσια δημόσια δαπάνη της ΕΛΛΑΔΑΣ για Τριτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 5-6 ανά φοιτητή/-τρια (σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 261
Γράφημα 3.29: Μέση τιμή της δημόσιας δαπάνης των κρατών-μελών της ΕΕ-27 για Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-6) ανά φοιτητή/-τρια (σε €) και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 263
Γράφημα 3.30: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 (τρέχουσες τιμές σε €) & ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 264
Γράφημα 3.31: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ-28 της ΕΛΛΑΔΑΣ (τρέχουσες τιμές σε €) και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 264
Γράφημα 3.32: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 269
Γράφημα 3.33: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Προσχολικής εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 270
Γράφημα 3.34: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 271
Γράφημα 3.35: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Προσχολική εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 272
Γράφημα 3.36: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 276
Γράφημα 3.37: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 277
Γράφημα 3.38: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 278
Γράφημα 3.39: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 279
Γράφημα 3.40: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 283
Γράφημα 3.41: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 284
Γράφημα 3.42: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 285
Γράφημα 3.43: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 286
Γράφημα 3.44: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 290
Γράφημα 3.45: Μέσος πραγματικός μισθός και μέση τιμή του βασικού μισθού των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 291
Γράφημα 3.46: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 291
Γράφημα 3.47: Μέγιστη (max), μέση, ελάχιστη (min) και εύρος διαφοράς max-min του βασικού μισθού και μέση τιμή του πραγματικού μισθού των διευθυντών που υπηρετούν στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το σχολικό έτος 2013-2014 293
Γράφημα 3.48: Κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μερος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά του σχολείου στο οποίο φοιτούν, στην ΕΕ-28 295
Γράφημα 3.49: Κατανομή των μαθητών ηλικίας 15 ετών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα PISA 2012, ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηρι-στικά του σχολείου που φοιτούν, ανά κράτος μελος της ΕΕ-28 295
Γράφημα 3.50: Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012 300
Γράφημα 3.51: Εύρος της μέσης τιμής του 1ου από 4ο τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 το έτος 2012 301
Γράφημα 3.52: Μέση τιμή, τιμή του 1ου και του 4ου τεταρτημορίου του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοροποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012 306
Γράφημα 3.53: Εύρος της μέσης τιμής του 1ου από 4ο τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28το έτος 2012 308
Γράφημα 3.54: Συσχετισμός του δείκτη ποιότητας των εκπαιδευτικών πόρων στο σχολείο και της προκύπτουσας απόλυτης διαφοράς των τιμών του δείκτη μετα-ξύ προνομιούχων & μη-προνομιούχων σχολείων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 309
Γράφημα 3.55: Μέση τιμή ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 του δείκτη αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαιδευτική χρήση ανά

μαθητή στο σχολείο που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012 310
Γράφημα 3.56: Μέση τιμή ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 του δείκτη αναλογία συνδεδεμένων στο Internet ηλεκτρονικών υπολογιστών επί του συνολικού αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012..... 311
Γράφημα 3.57: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία απαιτείται προσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 312
Γράφημα 3.58: Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας στην τάξη για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 312
Γράφημα 3.59: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για την οποία απαι-τείται προσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 313
Γράφημα 3.60: Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της εργασίας του μαθητή για προετοιμασία των μαθημάτων στο σπίτι για την οποία απαι-τείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 314
Γράφημα 3.61: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία ποσοστιαίας αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος για την οποία απαιτείται προσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 315
Γράφημα 3.62: Ποσοστιαία κατανομή μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ανά κατηγορία αναλογίας της επιπλέον εργασίας που έχει ανατεθεί στους μαθητές γενικά ή στο πλαίσιο εκπονούμενου προγράμματος για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών..... 316
Γράφημα 3.63: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαί-δευση (ISCED 1) της ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013..... 317
Γράφημα 3.64: Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτο-βάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 318
Γράφημα 3.65: Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013..... 320
Γράφημα 3.66: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτερο-βάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-27 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 321
Γράφημα 3.67: Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευ-τεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 321
Γράφημα 3.68: Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρατών-μελών της ΕΕ-27 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013..... 323
Γράφημα 3.69: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Ανώτερη Δευτερο-βάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΕ-27 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 324
Γράφημα 3.70: Αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευ-τεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 324
Γράφημα 3.71: Μέση τιμή της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3) των κρατών-μελών της ΕΕ-27 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 326
Γράφημα 3.72: Μέση ποσοστιαία κατανομή των πιστοποιημένων εκπαιδευτικών των σχολείων στα οποία φοιτουσαν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA σύμφωνα με δήλωση του διευθυντή του σχολείου ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28.....327
Γράφημα 3.73: Μέση ποσοστιαία κατανομή των εκπαιδευτικών με ακαδημαϊκά προσόντα (ISCED 5A) των σχολείων στα οποία φοιτουσαν οι μαθητές ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA σύμφωνα με δήλωση του διευθυντή του σχολείου ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28 328
Γράφημα 3.74: Μέση τιμή, τιμή του 1^{ου} και του 4^{ου} τεταρτημορίου του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 κατά την εκτίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012, καθώς και η απόλυτη διαφοροποίηση του δείκτη την περίοδο 2003-2012 332
Γράφημα 3.75: Εύρος της μέσης τιμής του 1^{ου} από 4^{ο} τεταρτημόριο και τυπική απόκλιση του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων στα οποία φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών (κατά δήλωση των διευθυντών τους) ανά κράτος-μέλος στην ΕΕ-28το έτος 2012 333
Γράφημα 3.76: Συσχετισμός του δείκτη ελλείψεων σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό στο σχολείο και της προκύπτουσας απόλυτης διαφοράς των τι-μών του δείκτη μεταξύ προνομιούχων & μη-προνομιούχων σχολείων στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 334
Γράφημα 3.77: Αντιστοιχία μαθητών ανάτμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαί-δευση (ISCED 1) της ΕΕ-26 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 336
Γράφημα 3.78: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαί-δευση (ISCED 1) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη την περίοδο 2003-2013.....336
Γράφημα 3.79: Μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 338
Γράφημα 3.80: Συσχετισμός της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) την περί-οδο 2003-2013 και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια περίοδο στα 26 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 339
Γράφημα 3.81: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευ-τεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΕ-26 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 340
Γράφημα 3.82: Αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 341
Γράφημα 3.83: Μέση τιμή της αντιστοιχίας μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) των κρα-τών-μελών της ΕΕ-28 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2013 342
Γράφημα 3.84: Συσχετισμός της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκ-παιδευτικό στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) την περίοδο 2003-2013 και της διαφοράς της μέσης αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό από τη μέση αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στη συγκεκριμένη βαθμίδα την ίδια πε-ρίοδο στα 24 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.....343
Γράφημα 3.85: Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στην Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνολικά στην Γε-νική εκπαίδευ-ση (ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 του ΟΟΣΑ της ΗΠΑ και της Ιαπωνίας το σχολικό έτος το 2013-2014 345
Γράφημα 3.86: Υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος στην Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνολικά στην Γενική εκπαίδευση (ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες στα κράτη-με-λη της ΕΕ-21 με σχολικό έτος αναφοράς το 2013-2014 346
Γράφημα 3.87: Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προ-γράμματός τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθη-τές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014 349
Γράφημα 3.88: Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Πρωτοβάθμια

εκπαίδευση (ISCED 1), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014 349
Γράφημα 3.89: Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρό-νου στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) ανά μαθησιακό αντικείμενο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014..... 350
Γράφημα 3.90: Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Κατώτερη Δευτε-ροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματός τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα κράτη-μέλη της ΕΕ-21 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014 355
Γράφημα 3.91: Ποσοστιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου των υποχρεωτικών μαθησιακών αντικείμενων στην Κατώτερη Δευτε-ροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), ως προς την ευελιξία (ή μη) του προγράμματος τους, ή τη δυνατότητα επιλογής τους από τους μαθητές (ή το σχολείο) στα 20 κράτη-μέλη της ΕΕ-28, για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, το σχολικό έτος 2013-2014 355
Γράφημα 3.92: Ποσοστιαία κατανομή του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2) ανά μαθησιακό αντικείμενο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-20 και του ΟΟΣΑ το σχολικό έτος 2013-2014..... 356
Γράφημα 3.93: Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος των μα-θητών ηλικίας 14 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014, μέση τιμή και διασπορά του διδακτικού χρόνου σε τρία βασικά μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012..... 363
Γράφημα 3.94: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθη-μάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Γλωσσικά αντικείμενα..... 368
Γράφημα 3.95: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακο-λουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Γλωσσικών αντικειμένων, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρα-κολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012..... 369
Γράφημα 3.96: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθημάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Μαθημα-τικά 370
Γράφημα 3.97: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακο-λουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Μαθημα-τικών, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 . 371
Γράφημα 3.98: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθη-μάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για Φυσικές επιστήμες..... 372
Γράφημα 3.99: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρα-κολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα Φυσι-κών επιστημών, με διάκριση της κατηγορίας σε όσους παρακο-λουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012..... 372
Γράφημα 3.100: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 ως προς την επιπλέον παρακολούθηση μαθη-μάτων εκτός σχολικού ωραρίου (after-school) για άλλα γνωστικά αντικείμενα (εκτός των τριών βασικών) 373
Γράφημα 3.101: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρα-κολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα άλλων αντικειμένων (εκτός των τριών βασικών), με διάκριση της κατη-γορίας σε όσους παρακολουθούν έως 4 ώρες/εβδομάδα και σε όσους παρακολουθούν από 4 ώρες/εβδομάδα και πάνω, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012..... 374
Γράφημα 3.102: Συνολικός εξωσχολικός χρόνος (σε λεπτά ανά εβδο-μάδα) που καταβάλλουν για προετοιμασία ή υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού, και ποσοστιαία αναλογία του ως προς το συνολικό ενδοσχολικό υποχρεωτικό διδακτικό χρόνο των μαθη-τών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.....378
Γράφημα 3.103: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθήμα-τα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή.....387
Γράφημα 3.104: Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA και φοιτούσαν σε σχολεία στα οποία παρέχονταν επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012.....388
Γράφημα 3.105: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 που το σχολείο τους παρείχε επιπλέον μαθή-ματα Μαθηματικών πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμ-μα σπουδών διδακτικού χρόνου επιμερισμένο ως προς τον στόχο στον οποίο απέβλεπε η παροχή.....389
Γράφημα 3.106: Μέση ποσοστιαία κατανομή των μαθητών ηλικίας 15-ετών που μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA 2012 και φοιτούσαν σε σχολεία τα οποία εκτός του συνήθως προγράμματος σπουδών παρείχαν επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες στους μαθη-τές, ανά κατηγορία δραστηριοτήτων, στα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 και του ΟΟΣΑ.....390
Γράφημα 3.107: Μέση τιμή, τιμή του 1^{ου} και του 4^{ου} τεταρτημορίου και τυπική απόκλιση του συνθετικού δείκτη δημιουργικών επι-πλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 κατά την εκτί-μηση των διευθυντών τους το έτος 2012.....395
Γράφημα 3.108: Μέση τιμή, τιμή του 1^{ου} και του 4^{ου} τεταρτημορίου και τυπική απόκλιση του συνθετικού δείκτη επιπλέον εκπαιδευ-τικών δραστηριοτήτων στα Μαθηματικά των σχολικών μονάδων που φοιτούν μαθητές ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ-28 κατά την εκ-τίμηση των διευθυντών τους το έτος 2012 397
Γράφημα 3.109: Συσχετισμός του δείκτη δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο σχολείο και του δείκτη επι-πλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για Μαθηματικά στα σχολ-εία στα οποία φοιτούσαν οι μαθητές που έλαβαν μέρος στο Πρό-γραμμα PISA 2012 στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28.....398
Γράφημα 3.110: Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2012 που ανέφεραν ότι δεν φοίτησαν, ή φοίτησαν για ένα χρόνο (ή λιγότερο), ή για περισσότερο από ένα χρόνο στην Προσχολική εκπαίδευση.....400
Γράφημα 3.111: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014 404
Γράφημα 3.112: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛ-ΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014 405
Γράφημα 3.113: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαί-δευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των ανδρών μαθητών την περίοδο 2003-2014 408
Γράφημα 3.114: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛ-ΛΑΔΑ ως προς το φύλο των νέων που διαρρέουν από την εκπαί-δευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των ανδρών μα-θητών την περίοδο 2003-2014.....408
Γράφημα 3.115: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των αν-δρών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014.....409
Γράφημα 3.116: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των γυ-ναικών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ρυθ-μός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014 410
Γράφημα 3.117: Μέση τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατά-λειψης και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 411
Γράφημα 3.118: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρα-τών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014.....412

Γράφημα 3.119: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περί-οδο αναφοράς 2003-2014. 413
Γράφημα 3.120: Τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέ-δου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέ-ρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014. 414
Γράφημα 3.121: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΕ-28 ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των άλλο-δαπών νέων την περίοδο 2004-2014..... 415
Γράφημα 3.122: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στην ΕΛ-ΛΑΔΑ ως προς την εθνικότητα των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των άλλο-δαπών νέων την περίοδο 2004-2014..... 415
Γράφημα 3.123: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των άλλο-δαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2004 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2014 (ή άλλη διαθέσιμη) 417
Γράφημα 3.124: Δείκτης πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης των ημε-δαπών νέων στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2004 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2004-2014 418
Γράφημα 3.125: Μέση τιμή του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατά-λειψης και αντίστοιχη μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (άλλο-δαποί/ημεδαποί) των νέων που διαρρέουν από την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 419
Γράφημα 3.126: Ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση στην ΕΕ-28 ως προς την εργα-σιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την πε-ρίοδο 2005-2014..... 420
Γράφημα 3.127: Ποσοστιαία αναλογία των νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς την εργασιακή κατάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων την περίοδο 2005-2014..... 421
Γράφημα 3.128: Ποσοστιαία αναλογία των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαίδευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2005 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2005-2014 422
Γράφημα 3.129: Συσχετισμός του δείκτη πρόωρης σχολικής εγκατά-λειψης και της ποσοστιαίας αναλογίας των άνεργων ή εργασιακά μη ενεργών νέων ηλικίας 18-24 που διέρρευσαν από την εκπαί-δευση & κατάρτιση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 423
Γράφημα 3.130: Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επί-πεδο επάρκειας στα Μαθηματικά των μαθητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28..... 425
Γράφημα 3.131: Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στα Μαθηματικά και τυπική απόκλιση του συνολικού δείκτη επίδοσης στα Μαθηματικά (σε μονάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 426
Γράφημα 3.132: Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μαθηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο PISA 2012-2009 και την περίοδο PISA 2012-2006 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία..... 427
Γράφημα 3.133: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μα-θηματικά και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28..... 428
Γράφημα 3.134: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μα-θηματικά και μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλλοδαποί/ ημεδαποί) των μαθητών ηλικί-ας 15 τών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 430
Γράφημα 3.135: Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθη-ματικά μεταξύ σχολείων και εντός των σχολείων και αναλογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (δείκτης ESCS), καθώς και ο δείκτης ακαδημαϊκής ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία το 2012 432
Γράφημα 3.136: Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στα Μα-θηματικά (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επί-δοσης στα Μαθηματικά με-ταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-26 το 2009.....434
Γράφημα 3.137: Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επί-πεδο επάρκειας στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου των μα-θητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 435
Γράφημα 3.138: Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου και τυπική απόκλιση του συνολι-κού δείκτη επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου (σε μο-νάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 436
Γράφημα 3.139: Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο 2012-2009 και την περίοδο 2012-2006 στα κράτη-με-λη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία 438
Γράφημα 3.140: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανά-γνωση/κατανόηση κειμένου και μέση τιμή ως προς το φύλο (ά-νδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 με-τείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.....439
Γράφημα 3.141: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανά-γνωση/κατανόηση κειμένου και μέση τιμή ως προς την εθνι-κότητα (αλλοδαποί/ημεδαποί) των μαθητών ηλικίας 15 τών που το 2009 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28440
Γράφημα 3.142: Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στην ανά-γνωση/κατανόηση κειμένου μεταξύ σχολείων και εντός των σχο-λείων και αναλογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξη-γείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μα-θητών και του σχολείου (δείκτης ESCS), καθώς και ο δείκτης ακα-δημαϊκής ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 για τα οποία υπάρ-χουν διαθέσιμα στοιχεία το 2009.....441
Γράφημα 3.143: Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επίδοσης στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-24 το 2009 443
Γράφημα 3.144: Μέση επίδοση (σε μονάδες) και ποσοστό ανά επί-πεδο επάρκειας στις Φυσικές επιστήμες των μαθητών ηλικία 15 ετών που μετείχαν στο πρόγραμμα PISA το 2012 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 445
Γράφημα 3.145: Ποσοστιαία κατανομή των δεικτών χαμηλής (low-performers), μεσαίας και υψηλής (top-performers) επίδοση στις Φυσικές επιστήμες και τυπική απόκλιση του συνολικού δείκτη επί-δοσης στις Φυσικές επιστήμες (σε μονάδες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ-28 445
Γράφημα 3.146: Ρυθμός μεταβολής του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) την περίοδο 2012-2009 και την περίοδο 2012-2006 στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία 447
Γράφημα 3.147: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσι-κές επιστήμες και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των μαθητών ηλικίας 15 ετών που το 2012 μετείχαν στο Πρό-γραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.....448
Γράφημα 3.148: Μέση τιμή του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φ-υσικές επιστήμες και μέση τιμή ως προς την εθνικότητα (αλ-λοδαποί/ημεδαποί) των μαθητών ηλικίας 15 τών που το 2006 με-τείχαν στο Πρόγραμμα PISA στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28.....449
Γράφημα 3.149: Διακύμανση της επίδοσης των μαθητών στις Φυ-σικές επιστήμες μεταξύ σχολείων και εντός των σχολείων και ανα-λογία της παρατηρούμενης διακύμανσης που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου (δείκτης ESCS), καθώς και ο δείκτης ακαδημαϊκής

ένταξης στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία το 2006..... 450
Γράφημα 3.150: Συσχετισμός του δείκτη χαμηλής επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες (κάτω από το Επίπεδο 2) και της διακύμανσης της επίδοσης στις Φυσικές επιστήμες μεταξύ των σχολείων που εξηγείται συνολικά από το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και του σχολείου στα κράτη-μέλη της ΕΕ-25 το 2006 . 452
Γράφημα 3.151: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014..... 455
Γράφημα 3.152: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014..... 455
Γράφημα 3.153: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014..... 459
Γράφημα 3.154: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών και ετήσιος ρυθμός μετα-βολής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014..... 459
Γράφημα 3.155: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και μεταβολή του δείκτη (σε ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2003-2014..... 460
Γράφημα 3.156: Δείκτης τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των γυναικών ηλικίας 30-34 ετών στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και μεταβολή του δείκτη (σε ποσοστιαίες μονάδες) την περίοδο 2003-2014 461
Γράφημα 3.157: Μέση τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των ατόμων με τριτοβάθμιο ακαδημαϊκό επίπεδο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014..... 462
Γράφημα 3.158: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014..... 463
Γράφημα 3.159: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθ-μιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της δια-φοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφο-ράς 2003-2014.464
Γράφημα 3.160: Τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέ-δου των των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών ανά διοικητική περιφέ-ρεια (NUTS2) στην ΕΛΛΑΔΑ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δεί-κτη κατά την περίοδο αναφο-ράς 2003-2014 465
Γράφημα 3.161: Δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νηπίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 465
Γράφημα 3.162: Δείκτης συμμετοχής στην Προσχολική εκπαίδευση των νη-πίων ηλικίας από 4 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2013 466
Γράφημα 3.163: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΕ-28 και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014..... 469
Γράφημα 3.164: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην ΕΛΛΑΔΑ και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη την περίοδο 2003-2014..... 470
Γράφημα 3.165: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των α-τόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το φύλο των ατό-μων ηλικίας 25-64 ετών και ετήσιος ρυθμός μεταβο-λής του δείκ-τη των ανδρών την περίοδο 2003-2014..... 473
Γράφημα 3.166: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το φύλο των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών και ετήσιος ρυθμός μεταβολής του δείκτη των ανδρών την περίοδο 2003-2014 473
Γράφημα 3.167: Μέση τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση και μέση τιμή ως προς το φύλο (άνδρες/ γυναίκες) των ατόμων με τριτοβάθμιο ακαδημαϊκό επίπεδο στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 το 2014 474
Γράφημα 3.168: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη συμ-μετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της διαφοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014. 475
Γράφημα 3.169: Μέση τιμή, τιμή top5 και bottom5 τιμή του δείκτη τριτοβάθμιου μορφωτικού επιπέδου των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στις διοικητικές περιφέρειες (NUTS2) της ΕΛΛΑΔΑΣ, και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της δια-φοράς top5-bottom5 του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφο-ράς 2003-2014.476
Γράφημα 3.170: Τιμή του δείκτη συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών ανά διοικητική περιφέρεια (NUTS2) στην ΕΛΛΑΔΑ τα έτη 2003 και 2014 και ρυθμός μεταβο-λής του συγκεκριμένου δείκτη κατά την περίοδο αναφοράς 2003-2014 477
Γράφημα 3.171: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατό-μων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς την εργασιακή κατά-σταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο 2003-2014.....477
Γράφημα 3.172: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατό-μων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς την εργασιακή κα-τάσταση που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων την περίοδο 2003-2014.....478
Γράφημα 3.173: Ποσοστιαία αναλογία των εργασιακά μη-ενεργών ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014 479
Γράφημα 3.174: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατό-μων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ-28 ως προς το μορφωτικό επίπε-δο που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης την περίοδο 2003-2014480
Γράφημα 3.175: Δείκτης συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατό-μων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΛΛΑΔΑ ως προς το μορφωτικό επί-πεδο που έχουν και ετήσιος ρυθμός μεταβολής της αναλογίας των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης την περίοδο 2003-2014 480
Γράφημα 3.176: Ποσοστιαία αναλογία των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών που μετέχουν στη δια βίου μάθηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 τα έτη 2003 και 2014 και ο ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου δείκτη ανά κράτος-μέλος την περίοδο 2003-2014.....482

Ευρετήριο Διαγραμμάτων/Χαρτών

Κεφαλαιο 1ο

Διάγραμμα 1.1: Διαγραμματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού συστήματος.....12

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε

Διεύθυνση: 3ης Σεπτεμβρίου 36 - 10432 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο: 210 – 52 18 700, Φαξ: 210 – 52 18 754
Email: kanep@otenet.gr , Ιστοσελίδα: www.kanep-gsee.gr

ISBN (set) e-book : **978–618–5006–25–9**
ISBN (μερ. Α') e-book : **978–618–5006–26–6**